REVERENDI PATRIS

GABRIELIS DE HENAO

VALLISOLETANI SOCIETATIS IESV,

PROFESSORIS QVONDAM
Theologię in Regali Collegio Salmanticenſi
eiuſdem Societatis, & ibidem nunc
Interpretis Litterarum
Sacrarum.

DE MISSÆ SACRIFICIO DIVINO,
atque Tremendo.

TRACTATIO THEOLOCICA
Scholaſtica, Moralis, Expoſitiua,
& Canonica.

OPVS VALDE VTILE THEOLOGIS SCHOLASTICIS,
Moralibus, Expoſitiuis, necnon Studioſis
Iuris Canonici.

PARS PRIMA.

NVNC PRIMVM PRODIT,
Cum Indicibus neceſſarijs.

CVM PRIVILEGIO

SALMANTICAE, IN TYPOGRAPHIA
Sebaſtiani Perez. Anno 1658.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO

DOMINO DOCTORI

D. RODERICO

DE MANDIAA ET PARCA,

ELECTO EPISCOPO SYRIAE,

Scholaſtico Cathedralis Eccleſiæ, & Cancellario, Iudicique Ordinario, ac Conſeruatori Academiæ Salmanticenſis.

PRIOREM hanc partem Tractationis meæ de Sacrificio Miſſæ quaſi ad aram ſiſto dignitatis tuę, Illuſtriſsime, Reuerendiſsimeque Domine. Et primò quidem ſi ſpectetur Operis argumentũ, ſatis habet commendationis. Tantum illud eſt, vt B. Laurentius Iuſtinianus in Lib. de caſto connubio Verbi, & animæ C. 24. poſt attentam conſiderationem dixerit tam eloquenter, quàm piè, *O memoriale ſaluificum, ò Sacrificium ſingulare, ò hoſtia acceptabilis Deo Patri, panis vitæ, pabulum ſuaue, refectio iucunda, saginate vitule, immaculate agne, melliflũum manna, quis dignè poteſt te ſumere, ſufficienter laudare, ad plenum intelligere, ſincero affectu venerari, & totis deſideriorum ſuorum præcordijs tenere! Deficit cor meum cogitando de te, non valet lingua mea loqui de te, nec, quantum cupio, ſufficio magnificare te. Da mihi, Domine, eruditum ſenſum, linguam magniloquam ad tui Sacramenti promenda magnalia. Non enim, quanta ſunt, humanus valet explicare ſenſus, neque Angelicus intellectus. Solus ille nouit iſta, qui ſolus voluit, & potuit facere tanta, ac talia. Non tamen ab eius laude debet ceſſare etiam peccator* (Quæ verba excuſationi, & fiduciæ mihi ſunt) *quamvis impar etiam iuſtiſsimi ſit omnis illius laudatio.* Hucvſque Protopatriarcha Venetus. Deinde ſi perpendatur ratio edendi in lucem hoc Opus ſub clariſsimis tuis àuſpicijs, multum cõtinet officioſæ neceſsitatis, tua enim erga me benevolentia, & comitas humanitate grata in arctam penè evaſit amicitiam; quæ expoſcebat, vt ſi quid tenuitas mea polleret, id totũ cederet in ſymbolum, atque ſignificationem meæ gratitudinis. Parco referre diffuſiùs, quot me beneficijs, quantaque me gratia oneraveris, ne videar quærere mihi laudem, & æſtimationem apud alios; *præſtat enim decus amicitiæ deſiderata potiorum, quam ſocietas bonorum morum callet infundere, dum affectione concordi parem ſibi ſludet eſſe, quem diligit,* vt ait Caſsiodorus Lib. 2. Variarũ in 3. Omiſſa igitur privata ratione, devenio ad publicas. Conceptus nimirùm eſt hic Liber in ipſa Salmantina Academia, cuius tu grauiſsimus Cancellarius, & Caput es, vbi ſcientiarũ omnium Summatibus, totiuſque litteraturæ Candidatis iura, legeſque præſcribis iuriſdictione Pontificia, Regiaque ſimul præfulgens: inter alias autem Communitates vnitas Almæ Matri Academiæ non ignobilem locum tenet Regale Societatis Ieſu Collegium, cuius ego poſtremus alumnus humili iſto munuſculo teſtatum volui noſtrum erga te obſequium. Ipſe etiam Tractationis genius quò aliò, quàm ad te collimabat. Cum namque ſacrorum Canonum ſenſui indagando ſępiſsimè incũbat, iure tibi debetur, qui Eccleſiaſticæ eruditionis egregium adeò ſpecimen toties præbuiſti. Teſtes appello Eccleſias Mindonienſem, Oxomẽſem, Conchenſem, Seguntinam, Burgenſem, & Compoſtellanam, in quibus Epiſcoporum vicem, vſq; ad iuſtitiæ inuidiam, ſumma cum acceptione, & plauſu obijſti. Teſtem etiam appello Regiam Curiam Madritenſem, cui te ſuum Subſtitutum Generalem præfecit Eminentiſsimus Cardinalis Archiepiſcopus Toletanus, Hiſpaniarumq; Primas Dominus D. Balthaſar Moſcoſus & Sandobalius: provinciam hanc quàm præclarè geſſeris, quantaque prudentiæ, experientiæ, capaciſsimæ mentis ad ardua negotia, ſapientiæ, iuſtitiæ, & integritatis ſigna dederis in Hiſpanicæ Monarchiæ centro, nul-

¶¶ lus

lus eſt, qui ignoret, nullus, qui non deprędicet. Talem te certè exhibuiſti, qualem ſperare neceſſe erat ab homine, quem ad ſui perſonam agendam in Hiſpaniæ totius oculis deſtinaſſet magnus ille Archipræſul. Adeò te ibi probaſti Regi noſtro potētiſsimo, & religioſiſsimo, Senatibuſq; ſupremis æquiſsimis, & prudentiſsimis, vt nominatus fueris Epiſcopus Syriæ, poſtq; Magiſter Scholæ, Archigrammateus, Iudexquè Ordinarius, & Conſeruator Academię Salmanticenſis. Videorq; mihi audire Regē noſtrū ſic affantē te, quando tantam detulit dignitatē, vti cum Argolico creato Vrbis Præfecto Theodoricus Rex quondam loquebatur apud Caſsiodorum L. 3. Epiſt. 11. *Circumſpice, quàm magnum ſit, canam [Salmanticam] potuiſſe tibi committi, vt in illo ampliſsimo cœtu Iudicis videaris eminere ſuggeſtu, vbi eſt arduum, vel ipſum obtinere collegiū. Stude ergo, vt à meritis tuis exigere poſsis, quod nos præſtitiſſe cognoſcis. Auara fuge, iuſta ſequere, modeſta dilige, iracunda contemne. Quid erit ſuauius, quàm in illa turba Summorum nobile protuliſſe iudicium, vbi tot Patritiorum corda prouocantur ad gratiam, vbi bonum factum celebretur ore Sapientum. Numquam maiori laude res agitur, quàm ſi rectè [Salmantica] tractetur.* Et tractatur quidem à te rectiſsimè, vt qui Officij iſtius omnes partes (quæ multæ ſunt, varię, & momentoſæ) impleas abſolutiſsimè: vnde Sapientes Academici laudibus cumulant, atque extollunt geſtas optimè à te res in adminiſtratione iuſtitiæ, quam ducem ſemper ſequeris, in procuranda tranquillitate publica, cuius aſſertores, & vindex acerrimus, in relegandis exceſſibus ſumptuum, abvſibus armatarum acclamationum, & circulorum, in ſolicitanda Diſciplinarum cunctarum diligenti à Magiſtris traditione, & gymnaſiorum aſsidua frequentatione ab Studioſis. Vnde & hi (qui ſunt flos iuventutis, nobilitatiſq; Hiſpanę) alliciuntur ad obſervantiam, amoremque tui vt Iudicis, & vt Patris; qualem erga ipſos debere eſſe Magiſtrum Scholæ, admonent Statuta Academiæ in tit. 68. iidemque certatim decantant tuarum laudum præconia. Et cum regimen adoleſcentium difficile ſit, vti notat Seneca Lib. 2. de Ira, artem hanc artium apprimè calles, dexterrimèque exerces, adhibens modò duram, ſed coactam, modò lenem, procliuemque manum, quippè non rarò repetas illud,

------ſed parcimus annis,
Donamuſque nefas.------

Et quia ex Seneca in Epiſt. 108. noſti, *tyrunculos habere vehementes impetus primos ad optimaquæque, ſi quis exhortetur illos, ſi quis impellat*, curas tam per te, quàm per alios addere calcaria iuvenibus ad virtutum, & litterarum curſum. Inter cætera autem, ob quæ mihi videris ſummis encomijs ornandus, non ſilebo conſiliorum tuorum in Academicis conuentibus prudentiam, maturitatem, & candorem. Eſt illud tibi ſtudium, vt veritati, bonoque communi Vniuerſitatis ſemper lites, non raptus priuato affectu, nec amicitia, neque inimicitia; quæ ſuffragiorum ſolent eſſe corruptela. Et hæc de multis animi tui dotibus delibaſſe ſufficiat, lōgè enim impar eſt noſtra oratio, quàm vt poſsit omnes complecti, ſuiſque coloribus, pigmentiſque diſtinguere. Enimverò cum tot illę ſint, nolui de avita tua nobilitate, claritudineq; ſanguinis (quo nullus purior, aut defæcatior in Gallęciæ Regno, natali ſolo familiarum illuſtrium) ſermonem habere. Cōcinnè, aptèque tibi quadrant illa Ennodij, *Quanvis de ſplendore natalium conſcientiæ iubar hauſeris, tamen fulgorem ſtirpis præcipuè morum radijs obumbraſti, vincens decorem ſanguinis ingenij claritate, dum coruſcantem generis tui lampadem actuum ſerenitate tranſcendis, & factus eſt victor ſtemmatis tui, per quod pleroſque mortalium naſcendo ſuperaſti.* Eximia hæc nobilitas luminibus virtutum, litterarumque radijs condecorata viam tibi ſtruxit ad Collegium celeberrimū Conchenſe Maius S. Iacobi Zebedæi apud Salmanticā; num ne tibi, vel Collegijs Maioribus, vel ne tam tibi, quam illis tantum deeſſet ornamentum? dijudicent alij, interim dum ego à te poſtulo, vt qua affabilitate me ſoles admittere, accipias & hanc meam Opellam, dumque à Deo Optimo, & Maximo ſuppliciter deprecor, vt vitā tuam diutiſsimè ſoſpitet.

Illuſtriſsimæ, Reuerendiſsimæque tuæ
Dominationi addictiſsimus

Gabriel de Henao.

FACVLTAS R. P. MARTINI DE LEZAVN, Prouincialis Societatis Ieſu in Prouincia Caſtellana.

MARTINVS de Lezaun Prouincialis Societatis Ieſu in Caſtellana Prouincia, poteſtate ad id mihi facta à R. admodùm P. N. Goſvvino Nichel Prępoſito Generali facultatẽ facio, vt Opus *De Sacrificio Miſſæ* à P. Gabriele de Henao noſtræ Societatis, ſacræ Theologiæ profeſſore compoſitũ, & eiuſdem Societatis grauium, doctorumque hominum iudicio approbatum, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Madriti 20. Iulij, annò 1657.

Martinus de Lezaun.

CENSVRA R. P. SAPIENTISSIMIQVE Magiſtri F. Ioſephi Romero ex Religioſiſsimo Ordine Sanctiſsimæ Trinitatis, in Salmanticenſi Academia meritiſsimi Moderatoris publici Cathedræ Scripturæ ſacræ.

EX commiſsione D. Doct. D. Gabrielis Vazquez Saauedra & Rojas Prouiſoris, Vicarijque Generalis Salmanticenſis, ſede vacante, recognoui prę-clarum, & eximium Opus de *Sacrificio Miſſæ*, valde accuratè elaboratum à R. P. Gabriele de Henao Societatis Ieſu, quondam Profeſſore Theologiæ, nuncque Scripturæ ſacræ Expoſitore, vbi nihil indiſcuſſum, nihil indeciſum relinquitur, & omni commendatione ſublimius iudicaui. Quid? ſi ingenia parua Iuxta S. Hieronymum in Epiſt. ad Nepotianũ materias grandes non ſubſtinent. Tãto Operi numen tantum deſtinauit ingenium. Nec noſtro indigus vaticinio ſuper Aſtra maiori laude diſcurrit. Non hoc primum ſapientiæ iubar, iam olim cunctorũ plauſu adultæ lucis ſplendidiſsima crepuſcula riſerunt: hæc ſunt cœleſtes illi Libri, quos de Empyreo poſteritati ſacrauit, ingens quippè Cœlum non minorem poſcebat Athlantem. Cum igitur (ſi Boethij de Diſcip. Scholarium credamus eloquio) *Miſerrimi ſit ingenij, inventis, & non inueniendis vti*, novum ibi, & invſitatum ſplendorem in ſingulis quæſtionibus ſpargit: nihilque abditum intra Cœleſtia arcana deliteſcit, quod non diſcutiat, quod non mira claritate expandat. Id ipſum in celebri tomo de Scientia Media, & V. Euchariſtię Sacramento; id ipſum in præſenti de Sacrificio Miſſæ, nulla re Catholicę Fidei contrario, ſed ſumma eruditione referto, ſententiarum pondere graui, ſapientibus denique, & æternitate digno. Fauſtis ergo auſpicijs,

Ingenijs pateat campus: certusque merenti
Stet fauor.

Quare non ſolùm luci debitum cenſeo, ſed eruditam, & vtilem tanti Libri lectionẽ commendo. Salmanticæ, die 20. Maij, anno 1657.

Mag. F. Ioſephus Romero.

LICENCIA DEL ORDINARIO.

NOS el Doctor D. Gabriel Vazquez Saauedra y Rojas, Colegial que fue del Mayor de Cuenca de Salamanca, Cathedratico de Prima de Theologia en ſu Vniuerſidad, Canonigo Lectoral en ſu ſanta Igleſia, Prouiſor, y Vicario General en ſu Obiſpado por ſede vacante, &c. Por el tenor de la preſente, por lo que à Nos toca, damos licencia, para que ſe pueda imprimir el Libro intitulado *De Sacrificio Miſſæ*, compueſto por el R. P. Gabriel de Henao de la Compañia de Ieſus, Maeſtro de Eſcritura Sagrada en el Colegio Real de la Compañia de Salamanca, atento q̃ de la cenſura del R. P. M. F. Ioſeph Romero de la Sãtiſsima Trinidad, y Cathedratico de Eſcritura de eſta Vniueꝛſidad, à quien le remitimos, nos conſta no tiene coſa contra nueſtra ſanta Fe Catholica, y buenas coſtumbres, antes ſerà de mucha vtilidad, y prouecho el que ſe imprima. Dada en Salamãca en 31. de Mayo de 1657.

Doct. D. Gabriel Vazquez Saavedra y Rojas.

Por mandado del ſeñor Prouiſor en ſede vacante.
Marcos de Miranda.

¶¶¶ CEN-

Digitized by Google

CENSVRA R. DOCTISSIMIQVE P. Petri Pimentel Societatis Ieſu, olim in Academia Salmanticenſi pro Societatis eiuſdem Regali Collegio Primarij Theologiæ Profeſſoris, Prouincialiſque Caſtellanę Prouinciæ, in Regio Supremæ Inquiſitionis Senatu Cenſoris, & Eccleſiaſtis Catholicæ Maieſtatis.

SVPREMI Senatus iuſſu recenſui Opus inſcriptum, *De Miſſæ Sacrificio diuino, atque tremẽdo Tractatio Theologica Scholaſtica, Moralis, Expoſitiua, & Canonica*, compoſitum à P. Gabriele de Henao Societatis Ieſu, Valliſoletano, noto mihi iam diu, Theologiæ Scholaſticæ Lectore anteà, & Scripturæ ſacræ nunc Interprete apud Salmanticam; vbi Magiſtrorum ſpectationem diſcipulorum plauſus adæquauit. Hæc ſanè Tractatio ſtudij, & aſsiduæ in litteris lucubrationis fructus; ingenij, eruditioniſque non vulgaris, expectatus labor, non vnicus: concelebrantur quippe alia Opera, quæ typis olim mandauit, & quæ Hiſpaniæ non recluſa limitibus apud exteros etiã Authoris nomen euexere ingentis litteraturæ, & ſapientiæ præconio: quod iure præſens Liber erga omnes promerebitur, graui iudicij pondere, Sacrarum litterarum, Patrum Eccleſiæ, Canonum, Conciliorum denique exquiſita lectione refertus: nec recẽtiorum tantùm ſententias euoluit, qui antiquorum ſcripta haud ignobiliori exhauſit ſpiritu. Vnde verùm, vt Tullius pro Licinio, ſeu oratione pro Archia, *Quæ accuratè, cogitatèque ſcripſit, ea ſic vidi probari, vt ad veterum Scriptorum laudem peruenerint*. Quare digniſsimum cenſeo, vt huius Libri evulgandi facultas concedatur, in quo nihil Fidei dogmatibus contrarium, nihil à rectitudine morum alienum adeſt: ſed eſt potiùs communi Eccleſiæ vtilitati conſentaneus, qui ſecuriſsimæ doctrinæ viam omnibus aperit, & inoffenſo pede, quas poſsint percurrere ſemitas, oſtendit. In hoc Collegio Imperiali Madritenſi Societatis Ieſu. 30. Septembris die, anno 1657.

Petrus Pimentel

SVMA

Digitized by Google

SVMA DEL PRIVILEGIO.

TIENE Priuilegio el P. Gabriel de Henao de la Compañia de Ieſus, ò quien ſu poder tubiere, para imprimir eſte Libro intitulado *De Sacrificio Miſſæ*, por tiempo de diez años, con prohibicion de que nadie lo pueda imprimir, sò las penas contenidas en el dicho Priuilegio, como mas largamente conſta de ſu Original deſpachado en el Oficio de Martin de Villela, Secretario de ſu Mageſtad; ſu fecha à quinze dias de Otubre de mil y ſeiſcientos y cinquenta y ſite años.

ERRATA SIC CORRIGENDA.

PAG. 1. Col. 2. Lin. 16. Ang. cor. Aug. 16.2.5. cence, cor. cenſe, 31.1.52. Theologum, cor. gorum, 32.2.27. generatio, cor. one, 52.2.54. habere, cor. ret, 56.2.52. pie, cor. die, 70.2.19. oculos, cor. lis, 71.1.19. alq; cor. atq. 73.2.5. reſumend, cor. da, 78.1.23. conſecratio, cor. one, 80.2.18. ſolammo, cor. modò, 84.2.45. oblationem, cor. ablu, 89.2.3. quatuor, cor. quinque, 123.1.21. ſearatur, cor. ſepa, 138.2.35. infitum, cor. inſin. 157.2.6. han, cor. hanc, 165.1.29. ancip, cor. anticip, 233.2.5. rectractet, cor. retr, 257.1.10. fuiſſe, cor. fuiſſet, 259.2.39. applicationi, cor. nis, 268.1.11. deducut, cor. cunt, 321.2.8. diſputationibus, cor. nis, 397.2.58. largitiate, cor. largitatis, 416.2.38. Alpiz, cor. Azpil.

His demptis, reſpondet ſuo exemplari. Salmanticæ die 24. Martij, anno 1658.

Magiſter Antonius Aluarez Valuerdius,
Vniuerſitatis Corrector.

SVMA DE LA TASSA.

TASSARON los ſeñores del Conſejo Real eſte libro intitulado *De Sacrificio Miſſæ Pars prima*, compueſto por el P. Gabriel de Henao de la Compañia de Ieſus à 5. marauedis cada pliego, y à eſte precio mandaron ſe vendieſe, y no à mas, como conſta de la certificacion, que dello dio Miguel Fernandez de Noriega Eſcriuano de Camara del Rey N. S. de los que reſiden en ſu Conſejo, ſu fecha à 10. de Abril de mil y ſeiſcientos y cinquenta y ocho.

¶¶¶¶ LECTORI

Digitized by Google

LECTORI

ME ALLOQVENTEM AVDIRE, FAcillè exoraberis, Lector beneuole; cui noſtras huc vſque lucubrationes probatas fuiſſe, gratanter accipio: ideoque in his non tam tuam mihi gratiam conciliare, quàm meam tibi referre, anxius contēdo. Siquidem tua humanitate effectum eſt, vt noſtra Opera de Cœlo Empyreo, de Scientia Media hiſtoricę propugnata, deque ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento fortunam meritis proſperiorem experta ſint. Nec eſt, quòd mirere, plura me auſum, cui maiorem in dies audaciam impoſuerit benignitas tua. Et ni hæc tanta eſſet, illam proculdubiò depoſuiſſem incurioſa Typographorum laceſsitus iniuria; quæ enim lux a te noſtris Libris exorta eſt, ea à typo circumfunditur erratorum nebulis adeò ſpiſsis, vt intrà vnum folium ferè centum adnumeres, pleraque abſurda, enormiaque, & vt marginales notationes inuenias ſæpe perverſo intruſas ordine in textu, deſidereſque nonnulla omiſſa oſcitantiſsimè. Quoquidem vulnere intimè afficitur quicumque ſe ad ſcribendum appulit; parens videlicet ſuorum Operum, quibus tenebrarum plus affert, vnde plus claritatis, & nitoris accerſere conabatur. Maximè certè hìc condolendum eſt: quod enim prę lum hominum diligentia fidiſsimum intellectus, & memorię adinventum eſt ſubſtitutum, auara quorundam negligentia corrumpitur, corruptumque, & infidum, obliuionis potiùs exiſtit irritamentum. Incidi malo meo in Bibliopolas magnarios longè diſtantes, magis de ſuo Mercurio, quàm de alieno Apolline ſolicitos, imò de meo omnino indiligētes; & quamuis vnus, qui præſens aderat, pollicitus ſit, nomineque ſuo, & duorum aliorum ſociorū ſubſcripſerit, ſe curaturos, vt Lugduni ad vnguem perpolirentur Libri poſteriores, attamen ſalua, & integra fide non egerunt. Etſi verò à me requiſiti contulerint culpam in Typographos, quibus autographa tradiderunt; at in hoc ipſi valde culpādi, quòd commiſerint meritorijs opificibus intentis in id tantùm, vt diarium penſum abſoluant, & quòd de tot Libris excudendis ineant pactionem, vt promiſsis conditionibus ſtare non valeant, & quòd per ſe ipſos non inſtent, aſsiſtantque officinis exploraturi, inſpecturique operarum labores. Vnde factum eſt, vt mendorum monſtrum pulchris larvatum litteris emiſerint in publicum poſt biennalem morā, fuitq; nouiſsimus error peior priore patrato in Empyreologiæ impreſsione. Et ſanè nec ſi puer, aut tyro fuiſſet Compoſitor formularum, nec niſi cæcus fuerit Corrector, (ſi fortè adhibitus eſt) poſſet gemina illa Tractatio prodijſſe deformata pluribus næuis, vitijſque: quæ tamen vt emptori occulta ſint, omittunt de more, appingere in principio, aut in fine Librorum; ſecus ac in Hiſpania exactiſsimè obſeruatur, ſicque erratorum malo, quà poteſt, occurritur, & bono Authoris nomini proſpicitur. Tempero mihi, ne te prolixioribus querelis morer, obruāque; ſed pro meo ſolamine vide Maiolum tomo 2. dierum Canicularium colloq. 6. ex pag. 785. & Ioannem Gerſonem Conſideratione 6. de laude Scriptorum, ſeu facientium ſcriptum. Mihi illud curæ erit, ſi per vitam, otiumque licuerit, reſarcire in ſecunda editione damna primæ, corrigereque, ac reſecare tot erratorum luxuriantem ſyluam. Volui te de his monitum, vt multorū, quæ aut non intelliges, aut minus benè ſonabunt tuis auribus, niſi totum contextum attentè excipias, non vertas in me noxam, & quę Typographorum eſt, conuerti iuſtè nequit in Authorem, argumento textus *in l. Si librarius, 93. ff. de regulis iuris, in l. Imperator ff. de ſtatu homin.* Vtinam Tractatus præſens, quem ſinceri animi affectu committo benevolentię tuę, euadat erratorum ſyrtes, & ſcopulos, in quos impegerunt alij hactenus à nobis evulgati! Vale, præſtolareque in dies ſecundam partem, quæ iam ſub prælo ſudat. Erit illa plerumq; Practica, Moralis, & Canonica, vti hæc fuit plerumque Speculatiua, Theologica Scholaſtica, & Expoſitiua,

INDEX

Digitized by Google

INDEX DISPVTATIONVM, & Sectionum, quæ in hac de Sacrificio Miſſæ prima parte continentur.

PRAELOQVIVM PANEGYRICVM DE SACRIFICIO Miſſæ.

DISPVTATIO prima de Sacrificio in communi.

S. 1. Vt definiatur in communi, iaciuntur, & ſtabiliuntur quatuor fundamenta. Pag. 1.

S. 2. Ponuntur, & ſolidantur alia ſex. p. 10.

S. 3. Quatuor alia ſtatuuntur p. 17.

S. 4. Tria alia præfiguntur. p. 22.

S. 5. Proponitur definitio Sacrificij in communi, & delibantur aliqua circa diviſionem, ſeu circa extrema, in quæ illud dividitur. p. 29.

D. 2. De nomine Miſſæ, & vera ratione Sacrificij reperta in ipſa, deque nonnullis Chriſti D. actionibus ſacris in eius inſtitutione, necnon de aliquib⁹ huius quoad tempus circumſtantijs.

S. 1. De nomine Miſſæ. p. 32.

S. 2. De vera ratione Sacrificij reperta in ipſa. p. 35.

S. 3. Selectæ ſeptem obſeruationes circa actiones Chriſti quo tempore inſtituit hoc Sacrificium. p. 39.

S. 4. De tempore quo Chriſtus inſtituit. p. 55.

D. 3. De eſſentia Sacrificij Miſſæ.

S. 1. Quatuor, vel quinque actiones excluduntur à conſtitutione eius. p. 68.

S. 2. Non conſiſtit in ſumptione facta à Sacerdote. p. 74.

S. 3. Conſtituenda eſt adæquatè in conſecratione. p. 78.

S. 4. Diſſoluuntur obiectiones tres. p. 82.

S. 5. Quinque. p. 89.

S. 6. Nona. p. 50.

S. 7. Clauſula Diſputationis, enervatis nonnullis argumentis pro conſtitutione ex Sacerdotali ſumptione. p. 103.

D. 4 An eſſentia Sacrificij Miſſæ conſiſtat in vtriuſque, vel in alterutrius ſpeciei conſecratione?

S. 1. Num vtriuſque ſimul ſit neceſſaria ex præcepto Chriſti D? p. 105.

S. 2. An vnius poſsit validè fieri, non obſtante intentione ſimul habita relinquendi aliam inconſecratam, vel non offerendi Sacrificium? p. 115.

S. 3. An vnius ſolius poſsit aliquando licitè fieri ob diſpenſationem, vel interpretationem in præcepto Chriſti? p. 118.

S. 4. Eſſentia Sacrificij Miſſæ non conſiſtit in conſecratione alterutrius, ſed vtriuſque ſpeciei. p. 122.

S. 5. Concluditur D. definitione Sacrificij Miſſæ. p. 126.

D. 5. De comparatione Sacrificij Miſſæ cum Sacrificio, quod Chriſtus obtulit in vltima Cœna, & cum eo, quod in cruce, necnon de comparatione cum Sacramento Euchariſtiæ.

S. 1. Inſtituitur comparatio prima, & ſecunda. p. 127.

S. 2. Tertia. p. 129.

D. 6. De Sacrificij Miſſæ ſingularitate in lege nova, necnon de eiuſdem Sacrificij attributis nonnullis.

S. 1. Quanam ratione ſit ſingulare, & vnicum? p. 132.

S. 2. Attinguntur breviter nonnulla ei⁹ attributa. p. 134.

D. 7. De valore Sacrificij Miſſæ.

S. 1. Quantus ſit? Proponitur ſententia aſſerens, eſſe finitum, & limitatum. p. 136.

S. 2. Negans. p. 139.

S. 3. Noſtrum iudicium in hac controuerſia. p. 142.

S. 4. Proſequutio noſtri iudicij. Referuntur graues nonnulli Authores pro ſententia aſſerente. Tentatur expeditio ab argumentis negantis. p. 144.

S. 5. Abſoluitur Diſputatio cum inclinatione in ſententiam aſſerentem. p. 146.

D. 8. An Sacrificium Miſſæ pro plurib⁹ oblatum proſit ſingulis non minus, quàm ſi pro vno ſolo offerretur?

S.

S. 1. An applicatum ex Intentione ſpeciali pro Petro, & Paulo v. g. proſit Petro ad ſatisfactionem ex opere operato tantundem, quantùm ſi pro Paulo etiam non applicaretur? p. 148.
S. 2. Pro ſententia negante arguitur multipliciter. p. 152.
S. 3. Enodantur argumenta ſententiæ affirmatiuæ. p. 161.
S. 4. An non minus proſit quoad ſatisfactionem ex opere operato pluribus offerentibus, quàm ſi pauciores forent? p. 165.
S. 5. An non minus proſit ex opere operato quoad ſatisfactionem pluribus, pro quibus offertur ex inſtitutione Eccleſiæ, quàm paucioribus? p. 168.
S. 6. An pro pluribus oblatum proſit impetratoriè non minus ſingulis, quã ſi pro vno ſolo offerretur? p. 370.
D. 9. De re ſacrificata, ſeu oblata in Sacrificio Miſſæ.
S. 1. Sententia noſtra circa Chriſtum, & ſpecies Sacramentales, panemque, ac vinum tribus exprimitur Concluſionibus. p. 174.
S. 2. Infringuntur obiectiones. p. 177.
D. 10. De Sacrificij Miſſæ fructu In generali.
S. 1. An remiſsio culpæ ſit fructus, effectuſve eius? p. 184.
S. 2. An remiſsio pœnæ ſit fructus eius? p. 193.
S. 3. Quiſnam ſit fructus eius vt impetratorij? p. 197.
D. 11. De Chriſto D. vt principali offerente Sacrificium Miſſæ.
S. 1. Quanam ratione ſit principalis offerens? p. 202.
S. 2. Problematica ad quæſtionem reſponſio cum conſectarijs duabus aduertentijs, deductionibuſq; nonnullis circa Sacerdotium Chriſti, concurſumque ipſius in Sacrificium. p. 210.
D. 12. De Sacerdote vt offerente Sacrificium Miſſæ.
S. 1. Solus homo, qui ſit Sacerdos, poteſt validè offerre conſecrando. p. 212.
S. 2. An ſi non verus, ſed reputatus Sacerdos celebraret, eſſet abſque omni effectu? Vbi de alijs, qui cum defectu Ordinis, vel intentionis, vel materiæ, formæve miniſtrant Sacramẽta alia. p. 215.
S. 3. An omnis Sacerdos poſsit validè offerre conſecrando? p. 219.
D. 13. De requiſitis ex parte Sacerdotis offerentis Sacrificium Miſſæ, vt hoc proſit alijs.
S. 1. De Intentione. p. 231.
S. 2. Plura de ea. p. 247.
D. 14. De Eccleſia vt per Sacerdotem offerente Sacrificium Miſſę, de alijſque offerentibus quodammodò cum Sacerdote. Vbi de Miniſtro ſeruiente in Miſſa.
S. 1. Qua ratione Eccleſia tota, & pars aliqua eius, videlicet fideles nonnulli, offerant Sacrificium Miſſę per Sacerdotem? p. 261.
S. 2. De Miniſtro adiuvante in Miſſa. p. 266.
S. 3. Plura alia de eo. p. 271.
D. 15. De fructu, qui ex Sacrificio Miſſæ prouenit offerentibus, necnon & ijs, pro quibus offertur generaliter.
S. 1. Chriſto vt offerenti non reſpondet aliquis fructus applicandus ei perſonæ, quam per ſe elegerit. An Sacerdoti, & alijs offerentibus per concurſum ad Sacrificium Miſſę reſpondeat fructus aliquis ex opere operato? p. 278.
S. 2. Quiſnam fructus reſpondeat alijs offerentib⁹ abſque concurſu? p. 294.
S. 3. An fideles omnes, ſaltem vt generaliter pro ipſis offertur, accipiant ex opere operato fructum aliquem ſatisfactorium? p. 297.
S. 4. Illationes nonnullę ex doctrina ſuperiori, 301.
D. 16. De Deo, vt cui offertur Sacrificium Miſſæ.
S. Vnica, Offertur Deo vni, & trino, eique ſoli illud. p. 308.
D. 17. De ijs, pro quibus offerri poteſt Sacrificium Miſſæ.
S. 1. Apparatus ad Diſputationem, pręmiſsis nonnullis, quæ certa ſunt. p. 313.
S. 2. De viventibus, pro quibus offerri poteſt. p. 315.
S. 3. De defunctis. p. 355.
D. 18. De requiſitis ex parte eorum, pro quibus offertur Sacrificium Miſſæ, vt hoc ipſis proſit.
S. 1. Agitur ſummariè de capacitate, & ſtatu; diffuſiùs autem de indigentia. p. 381.
S. 2. De Diſpoſitione. 384.
Ad Chriſtum Dominum Encomiaſtica gratiarum

Digitized by Google

gratiarum actio pro fine primę partis p. 395.

Clauis Magiſtri Sententiarum circa eas difficultates, quæ in hac prima parte examinantur. p. 398.

Familiaris Epiſtola Authoris cū Indice Canonum, & Legum, quæ in hoc Opere allegantur, expenduntur, & illuſtrantur, ad D. Ioannem de Henao Monjaraz Fratrem ſuum Socium Collegij Maioris S. Saluatoris Ouetenſis apud Salmanticam. p. 401.

Index Canonum, & Legum. p. 405.

Index Locorum Scripturæ Sacræ. p. 409.

Index Rerum, & Verborum. p. 411.

Omiſſimus in hoc Indice multos titulos, in quos ſubdiuiſæ ſunt Sectiones, quia ex harū inſcriptionibus dignoſcetur ſatis, quid in vnaquaque tractetur.

PRAE-

Digitized by Google

PRAELOQVIV̄

PANEGYRICVM

DE SACRIFICIO MISSAE.

VENERABILIS, atque Sanctiſsimi Sacramenti Euchariſtiæ indagaui arcana; nunc igitur haud incō-gruo ordine, haud ignobiliori examine Diuini, atque Tremendi Sacrificij Miſſæ myſteria commendare ſtylo aggredior. Nec expers timoris pervenire calamus intendit, quò mens ipſa tantæ dignitatis caligare ſolet ſplendore repercuſſa. Admirationem ſanè incutit; & innumera ipſius elogia avidè rimantis, perpendentiſque ingenij aciem obrumpunt. Sed ó inexhauribilem diuinæ magnificentiæ abyſſum! Quid vereor? Suprema ecce Maieſtas

Regales inter menſas, laticemque Lyæum,
Occultum ignem inſpirat.

Cuius nitidiſsimis radijs dubitationum nebulæ evaneſcunt, cuius vi tenebræ diſparent, & ad inceptum opus perficiendum fœlici inuitat auſpicio. Supremum igitur, religioſiſsimumque Sacrificium fidelibus expandere, in animo eſt: illud, inquam, Sacrificium, quo Deus maximè colitur, & quo *nullum aliud opus adeò ſanctum, ac diuinum à Chriſti fidelibus tractari poteſt*, vt graviſsimè expendit Tridentina Synodus in Decreto de obſeruandis, & evitandis in celebratione Miſſæ: illud, inquam, Sacrificium, in quo ſuæ opulentię ærarium Deus larga hominibus liberalitate aperit; & ex cuius theſauris, Cœleſtibus velut ſcaturiginibus, chariſmata gratiarum exū-dant. Quid niſi laxare ſinus reſtat?

Erigite ergo ſpiritus, erigite vos, qui, ſublimi Sacerdotij munere fungentes, tanta eſtis dignitate fœlices; quibus Cœlum calamitatum iras prodiga beneficentia excuſat, & quicquid delitiarum ſydera recondunt, ingenti bonorum illuvione profundit. Deus etiam vobis ſponte auſpicatiſsimam ſortem, penè ſuprà fas liberalitatis, paciſcitur, admittitque ad arcana voluptatum, quibus fruitur, eſtquippe Euchariſtia *vnicum piarum mentium ſolatium, ac delitium*, vt notat Concilium Colonienſe celebratum anno 1536. p. 7. C. 13. Nec vos iubet per arduas, atque horrentes difficultatibus vias in Diuorum epulas venire; ipſe ſeu amorem veſtrum, ſiue fœlicitatem

licitatem ſuam ſequutus, ſe ſe à Patris ſinu, ac ſede ad vos avidè abducit, etiam num ibi manens; Cœloq; toto, & Numine invectus, in terris quærit, quos beet immortalibus delitijs, & iam ſupero cardine delapſus nobilis mactatur victima in altari; vbi vſque ad impendium explicat divinitatis totius lautitias, non prolixa ſerie pompe, aut ſolemnitate faſtuoſa ferculorum, & poculorum, ſed ſolius corporis, & ſanguinis ſui ſuavitate. Vbi etiam videre eſt, reciproco, & alterno certamine diuinitatis gloriam, & humanitatem ſe invicem laceſſere. Illa enim ſupernorum militum ſtipatu ſuam buccinat Maieſtatem; hæc, terreſtrium non dedignata velamen ſpecierum, humilitatem oſtendit; illa dignitatem, hæc dignationem indicat; illam Angeli videntes tremunt, nec abſque pavore, vt ponderat S. Chryſoſtomus Homilia 60. ad Antiochenum populum, propter fulgorem, qui inde reſilit, adſpicere poſſunt; iſtius demum dulcedine (blanda cordium tyrannide) allicitur celebrantium Sacerdotum animus. O Myſterium auguſtiſsimum! in quo, vota humana vincens beneficijs ipſe Deus oſtentationem divitiarum videtur collocaſſe: in quo Dei, & hominis copulata pignora reſplendent. Quid ergo vltra expectatis, ad hoc altiſsimum faſtigium evecti? Si voluptates; quid pane Angelorum ſuavius? Quid divino ſanguinis nectare dulcius? Cuius *poculum quotidie* (inquit S. Laurentius Iuſtinianus in Serm. de Euchariſtia) *conſecratur, tibique apponitur, vt bibas, inquam, vt inebrieris, non vino, in quo eſt luxuria, ſed amore, ſed exultatione, ſed iubilo.* Haud difficilè igitur his dapibus voluptatum famem, ſitimque extingues. Si honorem quæris; quo honore hic ſtatus non nobilitatur ob tanti Sacrificij diſpenſationem? *Cum videas, Regum colla* (ſic intonat S. Ambroſius Lib. de Sacerdotali dignitate Cap. 2.) *& Principum ſubmitti genibus Sacerdotum.* Et vt proſequar S. Chryſoſtomi eloquio in Lib. tertio de Sacerdotio, *Non ſolùm reverendi ſunt magis nobis Sacerdotes, quàm Reges, aut Iudices; ſed etiam nobis erunt magis honorabiles, quàm parentes, nam ſi non poteſt quis in regnum Cœlorum ingredi, niſi per aquam, & Spiritum generatus fuerit, & qui non manducat carnem Domini, & ſanguinem eius non bibit, æterna vita priuatur: omnia autem hæc non aliter, quàm per ſacroſanctas illas manus perficiantur; manus, inquam, Sacerdotum: quì fiet, vt citrà illarum opem, aut gehennæ ignem evitare quis poſſit, aut repoſitæ in Cœlo coronæ præmia aſſequi? Hi enim ſunt, hi ſunt, inquam, quibus tum concreditæ ſunt ſpirituales parturigines, tum etiam Baptiſmatis partus eſt à Deo commiſſus: per hos ipſos Chriſtum induimus,*

Digitized by Google

induimus, vnà cum Dei filio ſepelimur, & beatæ carnis illius membra efficimur. *Quo nomine Sacerdotes meritò non modò plus vereri debemus, quàm vel Principes, vel Reges, verùm etiam maiori honore, quàm parentes proprios honeſtare.* Sic Os aureum. Si potentiam ambis; *maxima Sacerdotibus eſt collata poteſtas*, vt expendit S. Laurentius Iuſtinianus Serm. præcitato, *Sua namque prolatione verborum cœleſtium, & ad eorum penè libitum corpus Chriſti de panis transſubſtantiatur materia, deſcendit de Cœlo in carne Verbũ, & altaris veriſsimè reperitur in menſa. Hoc illis prærogatur ex gratia, quod nuſquam datum eſt Angelis. Aſsiſtunt Deo, illum contrectant manibus, tribuunt populis, in ſeque ſuſcipiunt.* Non abſimili ſenſu S. Chryſoſtomus in Lib. 3. præcitato de Sacerdotio, *Qui terram incolunt, atque in ea verſantur, his commiſſum eſt, vt ea, quæ in Cœlis ſunt, diſpenſent; his datum eſt, vt poteſtatem habeant, quam Deus Optimus neque Angelis, neque Archangelis datam eſſe voluit.* Cõſonat S. Franciſcus Aſsiſias inquiens devotiſsimè in Epiſt. 12. ad Sacerdotes totius ſui Ordinis, *Si Beata Virgo Maria honoratur, vt dignum eſt, quia Chriſtum portauit in ſanctiſſimo vtero ſuo; ſi Beatus Ioannes Baptiſta contremuit, & non audebat tangere Domini verticem; ſi ſepulchrum, in quo per aliquod tempus iacuit, ſic veneramur, quantùm debet eſſe ſanctus, & iuſtus, & dignus, qui non iam moriturum, ſed in æternum victurum, & glorificatum, in quem deſiderant Angeli proſpicere, contrectat manibus, corde, & ore ſumit, & alijs ad ſumendum præbet? Videte dignitatem veſtram, Fratres Sacerdotes, & ſtote ſancti, quia ipſe ſanctus eſt. Et ſicut ſuper omnes propter hoc myſterium honorauit vos Dominus Deus; ita & vos propter hoc myſterium diligite eum, reuerimini, & honorate. Magna miſeria, & miſeranda infirmitas, quando ipſum ſic præſentem habetis, & aliquid aliud in toto mundo curatis.* Hactenus Patriarcha Seraphicus, cui adiungere Caſsiodorum Lib. 8. Variarum Epiſtolarum in 14. fas mihi ſit, *Magnum ſcelus eſt* (inquit diſertiſſimus Senator, & religioſiſsimus Monachus) *crimen admittere, quos nec conuerſationem decet habere ſæcularem. Profeſsio veſtra vita Cœleſtis eſt. Nolite ad mortalium vota humilia, & errores deſcendere. Mundani coerceantur humano iure, vos ſanctis moribus obedite.* Sic Caſsiodorus ad Sacerdotes. Sed de ſanctitatis lege his indicta ob altiſsimum, ſacratiſſimumque munus, ad quod ſunt deſtinati, tempero mihi, ne in aliorum Patrum dicta excurſum faciam. Inuito tamen Lectorem, vt perlegat, quæ de ea obligatione ſcripſit nuper in Epiſtola Paſtorali ex fol. 20. ad Capitulum, & Clerum ſuæ

Diœceſis

Diœceſis Illuſtriſs. & Reverendiſs. Domin⁹ D. Bernardus de Atayde Epiſcopus Abulenſis, intempeſtiua morte, & à probis omnibus deplorata præreptus paulò poſt editionẽ illius, in qua videor mihi auſcultare loquentem Ambroſium, aut Gregorium Magnum. Tanti, tamque inſignis virtute, litteris, prudentia, nobilitateque Antiſtitis memoriam perpetuò colam ob ſingularem benevolentiam, qua me immerentem dignatus eſt. At, vt eò redeam, vnde deflexi:

Non ſiſtit hic faventis Cœli liberalitas: lignum vitæ, pomique eſum olim parentibus ſtricta lege interdixit; credidero, ne alteri, quàm huic cibo, & nectari æternitatem vitæ gens humana debuiſſet. Eadem quoque mente manna miraculo, & Numinis favore inclytum cibum Cœli parcè diſtillabant, vt nunc vniverſum diuinitatis fontem plena bonorum inundatione aperirent. *Nõ quippe nudi hominis caro eſt, quæ manducatur* (exclamat Theophylact⁹ in Cap. 6. Ioannis) *ſed Dei, quæ deificare valet, vtpote contemperata deitati.* Celebravit fabuloſa Antiquitas Iovem, irrogaturum Herculi diuinitatem, Iunonem interpoſuiſſe brachijs, vt ipſius lac exhauriens promiſſo diuinitatis munere fungeretur. Sic verum Numen Sacerdotes ad ſui Vnigeniti amplexus elevat, vbi ex lateris non tam vulnere, quàm vbere, mortalibus, nocivam licet olim, innatã diuinitatis ſitim, explere liceat ipſis. O vos, non iam ſpei plenos, ſed fœlicitatum! O ſortem, cui invideat Cœlum ipſum! Si fœlices eſſe ſperatis, iam ad extremam vſque munificentiæ metam amati eſtis! O altiſsimum Miſſę Sacrificium, à quo tot beneficiorum rivuli ſcaturiunt! Quid vltrà, tua encomia deſcriptionis filo prætexere intẽdens, calamum fatigo? Non enim fucatis Rhetoricæ coloribus depingeris; Angelicam expoſcis Suadam.

Te celebrent alij, quanto decet ore, tuaſque
Ingenio laudes vberiore canant.
Sed tamen vt fuſo taurorum ſanguine centum,
Sic capitur minimo thuris honore Deus.

Quia verò pius Lector avebit ſcire, cur Miſſæ Sacrificium appellem in inſcriptione Operis *Diuinum*, atque *Tremendum*, placet velut digito indicare Patrum veſtigia, quibus inſtiti. Tertullianus Lib. de Corona militis, S. Cyprianus Epiſt. 68. & 77. alijque non rarò Miſſam vocant *Sacrificium Diuinum.* S. Iacobus in Liturgia *Sacrum Diuinum*: & Sacrificij in genere inſigne eſt, vt ſit, & nuncupetur *honor, cultuſque Diuinus*, vt oſtendit S. Auguſtinus Lib. 20. contra Faſtum Cap. 21. alibique ſepe. Rurſus S. Ioannes Chryſoſtomus Lib. 3. de Sacerdotio Miſſam appellat *Myſterium omniũ maximè horrendum, verendumque:* Homilia 41. in 1. ad Cor. & Homilia 60. & 69. ad populum Antiochenum, *Myſterium, & Sacrificium tremendum, atque horrendum.* Euſebius Lib. 1. de Euangelica

DISPVTATIO I.

DE SACRIFICIO IN COMMVNI.

1 *ACTVRI DE SACRIFICIO Miſſæ in particulari præmittimus hanc diſputationem de Sacrificio in communi, de quo S. Thomas 2.2.q.85. per quatuor articulos: quorum doctrina explicanda eſt in præſentiarum: ſed oportet, vt præeat notio eſſentiæ Sacrificij in communi.*

SECTIO I.

Vt definiatur Sacrificium in communi, iaciuntur, & ſtabiliuntur quatuor fundamenta.

VT EXACTAM, & accuratam Sacrificij definitionem concinnemus, procedendum ſenſim eſt.

Sacrificium ſoli Deo exhiberi debet.

ET in primis Sacrificium eſſe externum cultum ſoli Deo debitũ, aut exhibendum, nemo non ſcit; *Nec eſt, qui audeat dicere, deberi, niſi Deo ſoli; nullusque ſacrificandum cenſuit, niſi ei, quem Deum aut ſciuit, aut putauit, aut finxit*, vt ait S. Auguſtinus lib. 10. de Ciuitate Dei c. 4. Hinc Poeta, vt ſignificaret haberi à ſe Auguſtum vt Deum, cecinit.

Namq; erit ille mihi ſemper Deus, illius arã
Sæpe tener noſtris ab ouilib⁹ imbuet agnus.

Per Sacrificium offerri, neceſſe eſt, rem permanentem.

2 SECVNDO externum cultum, ſeu religioſam actionem quæ dicitur Sacrificium, debere verſari circa permanentem aliquam rem, Deo oblatam, dubitari non poteſt. Nam ſacrificare, & offerre Sacrificium ſunt prorſus idem; oblatio autem neceſſariò requirit rem oblatam; & oblatio, quæ Sacrificium ſit, neceſſariò requirit rem oblatam permanentem, ſeu quæ non ſit transſiens, vt ſunt pſalmodiæ, genuflexiones, & aliç huiuſmodi actiones, quæ in honorem Dei præſtantur. Ratio eſt, tum quia Sacrificium, vt modò ſumi-

Digitized by Google

tur, eſt actio tranſiens; ſed vna actio nõ verſatur circa aliam: tum quia per Sacrificium transfertur res in Dei cultum; quę translatio non poteſt intelligi fieri niſi in re aliqua permanente: tum quia res oblata in Sacrificio vocatur hoſtia, victima, donum, munus; quibus nominibus non appellamus rem, quæ tranſiens, ſed quæ permanens ſit.

Res oblata in Sacrificio debet aliquo modo immutari. Et quis ille ſit?

3 TERTIO certum eſſe debet, ad Sacrificium non ſufficere actionem religioſam, quæ verſetur circa rem permanentem Deo oblatam; ſed prætereà opus eſſe, vt huiuſmodi actio immutet rem aliquo modo, ſicque circa eam faciat aliquid ſacri certis verbis, & cęremonijs. In quo differt Sacrificium ab illis actionibus religioſis, per quas offeruntur, aut conſecrantur Deo res permanentes, vt primitiæ, decimæ, oblationes ſimplices, templa, altaria, Sacerdotes, Religioſi. Sed grauis eſt difficultas, qualis debeat eſſe illa immutatio? P. Suarez tomo 3. in 3. part. D. 73. Sectione 5. Verſ. *Ex his*, ſcribit; *Quod quidam aiunt, neceſſarium eſſe, vt hæc actio talis ſit, vt per eam res oblata interficiatur, ſeu pereat; quamuis ita ſit ſecundùm frequentiorem vſum, animalia enim interfici ſolebant, & ſanguis eorum fundabatur, aliæ verò res ſolebant igne torreri, aut conſumi, quia huiuſmodi immutationum genera aptiora credebantur ad præſentandum & ſupremum Dei dominium, & cruentum Chriſti Sacrificium: nihilominus tamen non fuit hoc ita perpetuum, & neceſſarium, quin abſque huiuſmodi actione, vel tanta immutatione interdum legamus Sacrificium oblatum. Melchiſedech enim Geneſis 14. Sacrificium Deo obtulit in pane, & vino, vbi non legimus immutationem aliquam factam circa rem oblatam; niſi fortaſſe, quod panis ille, & vinum aliqua externa demonſtratione oblata ſunt Deo cum aliqua benedictione, ſeu eleuatione, vel fractione, & diſtributione, ac ſumptione per modum cibi, & potus ſanctificati. Et in Leuitico ſimilia Sacrificia reperientur, in panibus præſertim propoſitionis, & alijs Sacrificijs ex ſimila, & huiuſmodi, ſemper tamen aliqua immutatio reperietur in re oblata; quia hoc modo expreſſiùs ſignificatur Deum eſſe omnium authorem. Ergo in genere, hoc ſatis eſt dicere, actionem illam debere eſſe aliquo modo conſecratiuam, & immutatiuam rei in Dei honorem.* Sic Suarez, qui etſi non omnino ſe declaret, intelligitur communiter, quatenùs velit ad Sacrificium non eſſe neceſſariam mutationem phyſicam rei oblatę, ſed ſufficere moralem, qua oblata res fiat Deo ſacra, & ad vſus ſacros deputari more humano cenſeatur. Cæterùm niſi requiratur mutatio phyſica, non apparet, cur illæ aliæ actiones religioſæ, de quibus ſuprà, non ſint Sacrificia. Quod dicitur de pane, & vino ſacrificatis à Melchiſedech, vt refertur Geneſis C. 14. non vrget, nam panis, & vinum ſunt mutata, & conſumpta eſu, ac potu Abrahæ, & ſociorum, ipſiuſque Melchiſedech; qui cum inuitauerit, non videtur abſtinuiſſe inter conuiuas. Ioſephus L. 1. Antiquitatum C. 11. Philo in L. de Abraham, Clemens Alexandrinus L. 4. Stromatum, S. Hieronymus Epiſt. 126. ad Euagrium, S. Epiphanius hereſi 55. Euſebius L. & Cap. 1 Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, Theodoretus quæſt. 63. in Geneſim, alijque Patres aiunt, Abrahamum, & ſocios fuiſſe participes factos religioſi cibi, & potus à Melchiſedech. Quare nõ defuit mutatio phyſica rei oblatæ conſiſtens ſaltem in comeſtione panis, & hauſtu vini. Imò hanc mutationem præceſſerunt aliæ, nimirùm coctio panis, aduſtioque illius quoad aliquam partem, fractio, diuiſioque ad diſtributionem; prætereà effuſio quoad aliquam partem vini, vel ſupra panem per modum libamenti, vel ſuprà altare in gratiarum actionem pro victoria, quam diuino fauore comparauerat Abraham. Etſi enim Scriptura diuina non meminerit harum mutationum; att neq; innuit quidpiam, ex quo colligi poſſit defuiſſe in Sacrificio Melchiſedechiano; neque opus erat, vt exprimeret id, quod quaſi per ſe notum apparebat quoad rei ſacrificatę mutationem phyſicam.

4 Sed adhuc opponet quis primò Sacrificium hirci pro peccato populi memoratum in Cap. 16. Leuitici, ille enim hircus mittebatur viuus in deſertum. Refertque ex Luciano Cornelius a Lapide ad V. 21. Cap. præcitati ex Leuitico, Gentiles ſacrificaſſe

Digitized by Google

ficaſſe Deo Pani hircum, quem agebat in ſpecum, vbi Pan diuerſari putabatur. Secundò obijciet Sacrificium panum primitiarum, & pecudum quarundam, de quo in Cap. 23. Leuitici, quin ibi fiat mentio alicuius mutationis phyſicæ in panibus, & in pecudibus. Tertiò opponet Sacrificium panum propoſitionis, de quo in Cap. 24. Leuitici, & in quo non traditur mutatio aliqua phyſica circa panes facta. Quartò obijciet, ſacrificatum aliquando fuiſſe à Gentilibus proijciendo aliquid in mare, vel in flumen, ſine deſtructione phyſica rei proiectæ, vt ex Guilielmo Stuchio refert Cardinalis de Lugo D. 19. quę eſt 1. de Sacrificio Miſſę, Sectione 5. num. 66. Opponet quintò, ſolitos fuiſſe veteres cultores tam veri, quàm falſi Numinis ſacrificare effundendo vinum, vel alium liquorem ſuper aras, vel terram; quæ effuſio non erat phyſica deſtructio vini, vel alterius liquoris. Ad primum reſpondeo, in Sacrificio, de quo agitur Cap. 16. Leuitici, fuiſſe oblatos duos hircos, quorum vnus quidem mittebatur viuus in deſertum, ſed alter occidebatur. Id quod ſufficit, vt Sacrificium, habens pro re oblata duos hircos, peractum non fuerit ſine deſtructione phyſica quoad vnam ſaltem partem: neque neceſſe eſt, vt in Sacrificio ſiue vnius, ſiue geminæ rei detur deſtructio phyſica totalis; ſufficit, quæ partialis ſit. Addo, hircum delatum viuum in ſolitudinem non fuiſſe forſan ſacrificatum propriè. Item emiſſionem in deſertum ea de cauſa factam, vt hircus deuoraretur a feris, prout notat Cornelius ſuprà. Quare habebatur reſpectus ad mutationem phyſicam. Et fortè Gentiles in Sacrificio illo (ſi fuit proprium Sacrificium, poteſt enim negari impunè) intendebant, vt à Pane inter venandum occideretur dicatus ipſi hircus. Atque hinc facili negotio eneruatur obiectio, quæ deſumi poſſet ex Sacrificio duorum paſſerum, quorum vnus dimittebatur viuus, vt in agrum auolaret, vti refertur Cap. 14. Leuitici Verſ. 7. Si fuiſſe Deo ſacrificatum propriè, fas ſit aſſerere vel de altero paſſere etiam iugulato, nam extrà caſtra, longèque ab altari occidebatur, obſeruante Cornelio ibi ad V. 5. nec à Sacerdote, ſed eius iuſſu fiebat occiſio. Vndè etſi eo V. 5. ſcripum ſit; *Et vnum ex paſſeribus immolari iubebit*, perinde ſignificat verbum *Immolo*, ac *Iugulo*, cui conſonat Hebræus textus. Ad ſecundum dico cum Cornelio eodem ad Cap. 23. Leuitici Verſ. 16. panes primitiarum non fuiſſe propriè ſacrificatos, fiebant enim ex ſimila fermentata, quam non licebat ſacrificare, vt patet ex Cap. 2. Leuitici Verſ. 11. Animalia verò, de quibus Cap. 23. Leuitici Verſ. 18. eſt ſermo, offerebantur in holocauſtum. Alia autem, de quibus in Verſ. 19. necabantur, vti conſtat ex contextu. Ad tertium reſpondet Vazquez 3. parte D. 220. Cap. 3. num. 28. D. 222. Cap. 4. num. 29. panes propoſitionis fuiſſe immutatos phyſicè per cōcoctionem in clibano factam à Sacerdotibus, qui *iuxta traditiones Hebraicas ipſi ſerere, ipſi demetere, ipſi molere, ipſi coquere debebant propoſitionis panes*, vt inquit Sanctus Hieronymus in Cap. 1. Malachiæ. Non acquieſco, nam propoſitionis panes non à Sacerdotibus, ſed à Leuitis, filijs Caath, coquebātur, vt dicitur 1. Paralip. Cap. 9. Verſ. 32. Et alioqui non panis, ſed paſta, quæ per concoctionem ſubiret phyſicam mutationem ſacrificaretur. Vlteriùs creditu difficile eſt Cardinali de Lugo ſuprà S. 1. num. 9. oblatum fuiſſe Sacrificium in clibano, & non potiùs in altari, loco deputato ad Sacrificandum. Neque conſtat, clibanum fuiſſe proximum altari; & quantumuis fuiſſet, vt cogitat gratis Bernal D. 21. de Sacramentis S. 5. num. 36. Vltrò etiam affirmatur ab ipſo, debere reputari vnum moraliter cum altari. Nec minus voluntariè ſcribitur à Ioanne Dicaſtilio tomo 1. de Sacramentis Tract. 5. D. & Dub. 1. num. 30. coctionem in clibano, & oblationem in altari cum aliqua ſolemnitate debere cenſeri per modum vnius facti totius. Quarè ad tertium reſpondeo primo, impoſitum fuiſſe propoſitionis panibus thus, quod addebatur iuxta præceptum Leuitici Cap. 2. Verſ. vltimo; & cum vna pars rei oblatæ deſtrueretur phyſicè, ſatis id erat. Secundò, panes propoſitionis non fuiſſe ſacrificatos propriè. Ita Cardinalis de Lugo ſuprà numer. 9. cum Azore, & Maldero,

Digitized by Google

ro, aitque; *Non video, vbi in Scriptura dicatur, fuiſſe verum Sacrificium, & pluſquàm oblationem ſacram*. Sed tanti viri pace Cap. 24. Leuitici ver. 9. legitur; *Eruntque Aaron, & filiorum eius, vt comedant eos in loco ſancto, quia ſanctum Sanctorum eſt de Sacrificijs Domini iure perpetuo*. Vbi vocantur Sacrificium, tametſi epitheton veri non addatur. Aſt neque adijcitur in alijs Sacrificijs, quæ prorſus vera fuerunt. Ideò meliùs Cornelius adnotat, non fuiſſe propriè Sacrificium panes propoſitionis, etſi vocentur Sacrificium, ideſt, oblatio ſacra, per catechreſim. Ad quartum dico, rei alicuius pretioſę proiectionem in mare, vel flumen non fuiſſe propriè Sacrificium, ſi fiebat ſine deſtructione, vel mutatione phyſica rei proiectæ. Et ſaltem eò dirigebatur proiectio, vt res periret abſorpta ab vndis. Ad quintum occurro inquiens, res liquidas, vel oblatas fuiſſe ſimul cum altera Sacrificij materia, quam condiebant, & quæ comburebatur, deſtruebaturve phyſicè alio modo; vel fuiſſe oblatas ſeorſim, ſparſa vna earum parte ſuper altare, vel ſuper terram, & alia hauſta, ſeu bibita: quæ effuſio, & potatio non fiebat ſine diuiſione, & deſtructione aliqua phyſica liquorum per terrę imbibitionem, vel ſaltem quoad continuitatem. Quare olim effuſio aquæ in terram ſignificabat deſtructionem, vt videre eſt in Pſalmo 21. verſ. 15. & in Lib. 2. Regum Cap. 14. verſ. 14. prout in hanc rem obſeruauit ante nos Nicolaus Yſambertus 3. part. ad queſt. 83. D. 3. art. 5. pagin. 703. Sic ferè Cardinalis de Lugo ſuprà, & Dicaſtillus ſuprà num. 32. Quibus omnibus attentè conſideratis, poſſumus fidenter pronuntiare, in cunctis Sacrificijs antiquis tam ſacris, quàm profanis adfuiſſe immutationem aliquam phyſicam rei oblatæ. Vnde voces, quibus Hebręi, Græci, & Latini ſignificabant Sacrificium, vnà etiam denotabant prædictam immutationem, vt expendit Cardinalis Bellarminus Lib. 1. de Miſſa, Cap. 2. verſ. *Id verò probatur*. Ego verò illuſtro exinde, quòd ab Apoſtolo ad Hebræos Cap. 11. Iſaac dicatur oblatus Deo, non tamen ſacrificatus, ob defectum immutationis illius; quam quia aries ſubiuit, dicitur Cap. 22. Geneſis fuiſſe immolatus loco Iſaac. Vnde Sanctus Ambroſius in Pſalmum 39. ſcitè ſcripſit; *A Sancto Patriarcha oblatus eſt filius, & aries immolatus eſt*. Prętereunda non eſt animaduerſio Theophylacti, qui in Cap. 8. ad Hebræos fatur in hunc modum; *Inter donum, ſiue munus, & hoſtiam, ſiue victimam, ſi exactam ſpectes rationem, aliquid eſt diſcriminis. Thyſiæ victimæ, vel hoſtiæ ſunt per ſanguinem, & carnē oblationes, vel quod exactius eſt, omnia, quæ per ignem ſacrificantur. Thyſia enim, id eſt, victima, propriè eſt à verbo Thyeſte, quod eſt Thymiaſte, hoc eſt adolere, vel ſuffitum edere. Dona autem ſunt, vt fructus, & quæcumque alia incruenta, & igni carentia: interim tamen & indiſcriminatim in Scriptura vſurpata inueniuntur*. Hactenus ille. Allegari etiam ſolet Sanctus Ioannes Chryſoſtomus, ſed hic ſolummodò inquit Homilia 18 in Cap. 10. ad Hebræos; *Sacrificium, & oblationem noluiſti. Omnia per hæc ſuſtulit, vt qui in genere dixerit, & in ſpecie. Holocauſta pro peccato non placuerunt tibi. Oblatio autem eſt quicquid eſt ex facultatibus*. Magis ad rem citatur Sanctus Thomas 2. 2. queſtione 85. articul. 3. ad tertium, vbi habet iſta verba; *Sacrificia propriè dicuntur, quando circa res Deo oblatas aliquid fit; ſicut quòd animalia occidebantur, & comburebantur, quòd panis frangitur, & comeditur, & benedicitur. Et hoc ipſum nomen ſonat. Nam Sacrificium dicitur ex hoc, quòd homo facit aliquid ſanctum: oblatio autem directè dicitur, cum aliquid Deo offertur, etiamſi nihil circa ipſum fiat*. Huc vſque Angelicus Doctor. Et nota, in exemplis Sacrificij ab ipſo adductis inueniri immutationem aliquam phyſicam rei oblatę. Rurſus queſtione 86 ſequenti, articulo primo, in Corpore inculcat eandem doctrinam his verbis; *Nomen oblationis commune eſt ad omnes res, quæ in cultum Dei exhibentur: ita quòd ſi aliquid exhibeatur in cultum diuinum, quaſi in aliquid Sacrum, quod inde fieri debeat, conſumandum, & oblatio eſt, & Sacrificium. Si verò ſic exhibeatur, vt integrum maneat diuino cultui deputandum, erit oblatio, & non Sacrificium*. Hæc Sanctus Thomas. Et ſanè niſi in Sacrificio interueniat rei oblatæ deſtructio, immutatiove aliqua phy

Digitized by Google

phyſica nõ erit in ipſo, ſeu in actione per quã fit oblatio, proportio, ſeu congruẽtia, quã ad ſignificationem ex inſtituto Impoſitam Sacrificio, neceſſe moraliter eſt, vt conſideremus. *Sunt* quippe *ſignificatiua omnia Sacrificia, & quarundam rerum ſimilitudines, quibus admoneri nos oportet ad ea ipſa, quorum ſimilitudines ſunt, ſiue ſcrutanda, ſiue noſcenda, ſiue recolenda,* vt inquit Sanctus Auguſtinus Epiſtol. 49. quæſt. 3. Non ſecus ac in materijs, actionibuſque, ex quibus, & quibuscum conficiuntur Sacramenta, datur quædam analogia, & ſimilitudo ad id, quod per illa ſignificatur ex diuina inſtitutione. Ratio hæc lucem accipiet ex Diſputationis progreſſu. Cardinalis Bellarminus ſuprà Cap. 2. in fine adiungit aliam deſumptam ex ſignificatione myſtica, quam habuerunt Sacrificia priſca tam in lege naturali, quàm in ſcripta; omnia enim illa ſignificarunt, adumbraruntque Sacrificium cruentum crucis; quod deſtructione phyſica, morteque Chriſti, rei oblatæ, conſtitit.

5. Cardinalis de Lugo, etſi in Sectione 1. Diſputationis citatæ, num. 7. & duobus ſubſequentibus videatur fauere nobis, tamen in Sectione 5. num. 65. docet, ad Sacrificium ſufficere hoſtiæ deſtructionem, immutationemve, quæ ſit moralis, & humana, ita vt ex vi ſacrificationis hoſtia, prout eſt in eius termino, habeat ſtatum aliquem decliuiorem ineptum ad ſuos vſus naturales, & tendentem ad interitum; ideoque moraliter, & humanitus deſinere, deſtruique videatur. Sed hunc dicendi modum reijcio primò, quia iuxta Lugum Sectione 1. num. 5. Sacrificium eſt proteſtatio, qua homo profitetur, ſe habere totum ſuum eſſe a Deo, & ideo dignum eſſe Deum, in cuius honorem, & cultum idem eſſe, & eadem vita conſumatur, & deſtruatur; quod quia regulariter non licet, offertur pro vita propria. vita, ſeu entitas alterius rei. Ergo ſiquidem pro deſtructione phyſica vitæ propriæ homo ſubſtituat animatam, vel inanimem aliam entitatem, opus eſt, vt hæc deſtruatur etiam phyſicè. Secundo, quia omnia, quæ Lugus affert in num. 7. eiuſdem ſectionis primæ, vt probet in omni Sacrificio debere dari deſtructionem, immutationemve rei oblatę, tendunt eò, vt conuincant deſtructionem, immutationemve phyſicam. Tertio, quia ſi moralis, & humana deſtructio ſatis eſt ad Sacrificium, fruſtrà Lugus S. 1. num. 9. contra Suarium occupatur in oblatione panum propoſitionis, & in Sacrificio Melchiſedech, vt vtrobique inueniat deſtructionem rei oblatæ; quando quidem moralis, & humana deſtructio ſe ſe manifeſtet prima facie; panis namque per oblationem Deo factam à Melchiſedech fuit redditus ineptus humanis vſibus communibus, dicatusque Deo, & in illius cultum tranſlatus. Quæ ſunt verba Suarij D. 73. S. 5. V. *Quidam verò.* Et, ni fallor, præluxerunt Eminentiſſimo Purpurato ad ſuam opinationem. Quartò, niſi res oblata deſtruatur phyſicè, non apparet, quæ ſit peculiaris proportio ad eam ſignificationem, quam Sacrificium habet ex inſtituto, maximèq; ad eã, quã illi attribuit Lugus. Vix, & ne vix quidem cõducit ad huiuſmodi ſignificationem deſtructio moralis, & humana. Quintò, quia in omnibus antiquis Sacrificijs adfuit deſtructio, immutatiove non merè moralis, & humana, ſed phyſica, & realis. Sextò, quia alioqui nihil cauſæ erit, cur ordinatio Sacerdotis, conſecratio aræ, emiſsio votorum religioſæ vitæ non ſit Sacrificium, nam homo per ordinationem Sacerdotalem, perque vota religioſa, & ara per conſecrationem deſtruuntur moraliter, & humanitus, quatenus amittunt ſtatum, quem habebant ad vſus humanos communes, & adquirunt nouum alium addictum diuinis. Vbi obſeruo, S. Patriarcham Ignatium parte 5. Conſtitutionũ C. & §. 4. in formula, quam præſcribit ad votorum religioſę vitę nuncupationem, appellare hanc *holocauſtum.* Ibi, *A tua ergo immenſa bonitate, & clementia per Ieſu-Chriſti ſanguinem peto ſuppliciter, vt hoc holocauſtum in odorem ſuauitatis admittere digneris* & c. Vſurpat itaque ſatis aptè Sanctiſsimus Parens nomen holocauſti in ſenſu metaphorico.

6 Bernal D. 22. S. 2. §. 3. n. 29. exiſtimat ad Sacrificium requiri phyſicam rei oblatæ deſtructionem, ſed quæ ſequatur ſiuè de præſenti, ſiuè in poſterum vi phyſica, vel morali actionis ſacrificatiuæ. Impugno primò Bernalem, quia penes ipſum D. 21. S. 8. n.

Digitized by Google

47. Sacrificium eſt oblatio ſenſibilis, publicè inſtituta, Deo ſoli facta, rem aliquam deſtruens phiſicè, adorando illum vt Dominum vitę, & mortis. Ergo per Sacrificium debet res de præſenti deſtrui. Secundò, vel Sacrificium exiſtit ante deſtructionem rei, vel non niſi in deſtructionis inſtanti? Si hoc poſterius dicatur, ſequetur, non exiſtere Sacrificium Euchariſticum niſi in inſtanti, in quo Chriſti corpus deſinit ſubſtantialiter ſub panis accidentibus, & ſanguis ſub accidentibus vini. Quæ ſequela abhorrēs eſt. Si prius illud dicatur, ergo Sacrificium non eſt definiendum, oblatio deſtruens determinatè; ſed vel deſtruens, vel deſtructiua. Tertiò, oblatio ſacrifica debet operari aliquid erga rem oblatam. Quidnā autem aliud, niſi deſtructionem, immutationemve eius phyſicam? Quartò, ad Sacrificium non ſufficit rei oblatæ immutatio phyſica de præterito. Ergo neque de futuro. Ergo neceſſaria eſt de præſenti. Inquies, animal ſacrificabatur, quādo iugulabatur, proxima enim, & voluntaria actio Sacerdotis erat iugulatio, vt notat Vazquez D. 223. C. 4. num. 38. Et tamen animal non ſemper obibat in illomet inſtanti. Reſpondeo, iugulationem eſſe immutationem phyſicam animalis, ſufficientemque proinde, vt in inſtanti, in quo detur, ſit ſalua Sacrificij eſſentia; quamuis poſteà compleatur per animalis mortem ſequutā ex iugulatione, & adhuc magis in holocauſti Sacrificio perficiatur per combuſtionem.

7 Leſsius L. 2. de Iuſtitia C. 38. dub. 2. à num. 14. ConincK 3. p. q. 83. a. & dub. 1. num. 15. dub. 5. n. 96. cenſent, ad Sacrificium eſſe neceſſariam rei oblatæ immutationem phyſicam; ſed quæ vel ſit deſtructio, vel productio eius rei. Vnde in Sacrificio Euchariſtico Chriſtus, qui eſt res nobilior, & proinde magis intenta, & primariò oblata, immutatur phyſicè, quatenus per conſecrationem reproducuntur phyſicè corpus eius, & ſanguis ſub ſpeciebus panis, & vini, deſtruiturque phyſicè ſubſtantia tam panis, quàm vini, quæ eſt res ignobilior, ideòque minus intenta, & ſecundariò oblata. Similiter in Sacrificio thuris immutabatur phyſicè res principaliter oblata, quatenus phyſicè producebatur ſuffitus, & deſtruebātur phyſicè thuris grana igno biliora ſuffitu, atq; hac de cauſa erāt res minus intēta, & ſecūdariò oblata. Sed è cōtra in Sacrificio animalis immutatio phyſica per deſtructionem phyſicam fiebat circa animal viuum, quod magis intendebatur, & offerebatur principaliter, vtpote nobilius cadauere producto de nouo. Refuto Leſsium, & ConincKum primò, nam ad ſignificationem ex inſtituto impoſitam Sacrificio caret proportione productio phyſica rei. Secundò, quia alioqui poſſet ſacrificari Deo per generationem filiorum, per applicationem cauſarum naturalium ad producendos ſuos effectus, per conſtructionem templi, vel altaris. Tertiò, quia ſuffitus ex thure eſt quid valde tranſiens. Aſt actio ſacrificatiua debet verſari circa rem permanentem oblatam principaliter. Quartò, in oblatione thuris res, quę ſacrificabatur, non erat odor, ſed thus crematum. Dices, ſi thus abſque conſumptione ſui vaporem illum odoratum ex ſe ita copioſè ſpiraret, ſicut quando igne crematur, non fuiſſet in vſu conſumptio thuris ad Sacrificium, ſed ſolus ille vapor, vt fatetur Vazquez D. 221. C. 3. n. 24. Reſpondeo, à magno hoc Doctore non dici niſi Eccleſiam non vſuram nunc cō buſtione thuris, ſi vera eſſet illa conditio; nam cum Eccleſia non offerat Sacrificium thuris, ſed tantùm vtatur illo ad ſimplicem Dei adorationem, non debet curare de illius conſumptione. Aſt olim ſiquidem thure ſacrificaretur, fuit prorſus neceſſaria eius conſumptio. Dicaſtillus ſuprà dub. 4. n. 77. videtur velle, cōſumptionem thuris non fuiſſe olim verè, & propriè Sacrificium, quia non fiebat ad denotandum Deum authorem vitę, ac mortis, ſed vt ſuffitu deferretur Deo cultus adorationis ſimplicis, vti nunc fit. Sed hoc Dicaſtilli placitū præter, imò contrà communem exiſtimationem eſt; nec conſonat benè cum C. 30. Exodi, cum C. 2. & 10. Leuitici, quibus in locis ſermo eſt de Sacrificijs thymiamatis, ac thuris. Et quidē quia thus Deo ſacrificari, & inter eius Sacrificia adhiberi ſolebat, ſunt multi, qui nomen thus à voce Græca ſacrificationem ſignificante deducant, teſte vel Calepino. Et Ouidius lib. 14. Metamorphoſ. honores thuris vocat diuinos, dum canit,

Tem

Digitized by Google

Templa tibi ſtatuam, ſoluam tibi thuris honores.

Magi illi piiſsimi, & ſapientiſsimi oblato thure Matthæi 2. v. 11. diuinitatem Chriſti recenter nati ſignificarunt, vt communiter interpretantur Patres. Notum eſt carmen illud Iuuenci Preſbyteri Salmanticenſis,

Thus, aurum, myrrhamque, Regique, hominique, Deoque dona ferunt.

Opponet quis, in lege veteri panes ſacrificabantur per concoctionem in clibano, per quam deſtruebatur maſſa, & producebatur panis. Reſpondeo, vel ſacrificatam fuiſſe triticeam maſſam, quę ſolet vocari panis; vel non per concoctionem, ſed per fractionem, vel comeſtionem, vel modis alijs iam ſupra declaratis.

8 Vazquez D. 220. C. 3. n. 26. D. 221. C. 3. n. 26. D. 222. C. 7. & 8. diſtinguens duplex Sacrificium, aliud abſolutum, aliud relatiuum, ſeu commemoratiuum, affirmat, neceſſariam quidem eſſe pro abſoluto deſtructionem, immutationemvè phyſicam rei oblatæ, ſed non pro commemoratiuo, nam ad hoc ſatis eſt, quod commemoret, & repræſentet immutationem phyſicam, quæ ſit facienda, vel facta in re eadem oblata per Sacrificium abſolutum. Hinc quia Sacrificia vetera fuere abſoluta, necnon & Sacrificium mortis Chriſti, debuit in ipſis inueniri mutatio phyſica rei oblatæ. Aſt quia Sacrificium Miſſę eſt commemoratiuũ (fuitque ſimiliter illud, quod Chriſtus obtulit in vltima cœna) non debet, neque debuit res oblata ſubire immutationem phyſicam, ſed repreſentare illam, quæ facta fuit, vel quæ fiet in Sacrificio abſoluto. Repræſentat autem Sacrificium Miſſę (eademque eſt ratio de Sacrificio peracto à Chriſto in cœna) præfatam immutationẽ, quatenus conſecratio ſeparat per ſe ex vi verborum corpus à ſanguine, & hunc ab illo, vt idem Vazquez declarat D. 223. C. 4. Cuius præcipuum motiuum ſic ſe habet: Sacrificium commemoratiuum (quale in rigore eſt Euchariſticum, illudque ſolummodò) repreſentat ſufficienter ratione ſolius conſecrationis Paſsionem Domini, Sacrificiumq; eius cruentum, ſignificando poteſtatem Dei vt authoris vitæ, ac mortis. Ergo ad huiuſmodi Sacrificium commemoratiuum non opus eſt, vt in re per ipſum oblata fiat immutatio phyſica; quippe ſine hac, quæ modò fiat, ſed tamen facta fuerit in eadem re oblata per Sacrificium abſolutum, & cruentum crucis, in quo eſt phyſicè immutatus Chriſtus, & occiſus, qui eſt res oblata per vtrumque iſtud Sacrificium, ſaluètur ſufficienter ſignificatio, quæ ſatis admodùm eſt ad Sacrificij eſſentiam. Allegat Vazquez D. 222. C. 7. permultos Patres dicentes, Sacrificium cruentum, quod in cruce oblatum eſt, repręſentari per incruẽtum Euchariſticum, in quo ſub ſpeciebus panis, & vini offeruntur corpus, & ſanguis Chriſti beneficio conſecrationis, proindeque idem ipſum, quod in Sacrificio cruento eſt oblatum.

9 Sed in primis tanta S.S. Patrum copia neceſſaria non eſt, cum ex Luca C. 22. V. 19. ex Paulo ad Corinthios 1. C. 11. V. 24. 25. & 26 & ex Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 1. & Can. 3. conſtet veritas, pro qua tot Patres recenſentur, & expenduntur. Si Patres dicerent, conuenire Euchariſtico Sacrificio veram, & propriam Sacrificij rationem exinde præcisè, quòd cõmemoratiuum ſit Sacrificij cruenti, adducerentur non ſine operæ pretio, & laude eruditionis. Aſt id neutiquam ab illis aſſeritur. Etſi autem Algerus L. 1. de Sacramentis corporis, & ſanguinis Domini C. 16. poſt plura de mortis Chriſti repræſentatione in Sacrificio Euchariſtico concludat, *Sciendum igitur, quòd licèt oblatio Chriſti ſemel in cruce ſit vera, quotidiana autem in altari ſit figurata, prorsùs tamen eadem hìc, & ibi noſtræ ſalutis eſt gratia, hìc, & ibi idem verus Chriſtus ſemper potens eſt ad omnia.* Debet Ipſe Vazquez flectere in bonum ſenſum verba Algeri, cum declinare videantur in extremũ alienum à Catholica Fide, quòd ſcilicet Euchariſtia non ſit Sacrificium verum, & proprium, ſed merè repræſentatiuum, & figuratum. Rurſus etſi S. Thomas 3. p. q. 83. art. 1. in Corp. ſcribat, *celebrationem huius Sacramenti dici Chriſti immolationem, quia eſt imago quædam repræſentatiua Paſsionis Chriſti, quę eſt vera eius immolatio, & ſolent imagines earum rerum nominibus appellari, quarũ imagines ſunt, ſicut cum intuentes tabulam, aut parietem pictum dicimus, ille Cicero eſt, & ille Salluſtius.* Debet idemmet Vazquez explicare recto in ſenſu Doctorẽ Angelicum,

Digitized by Google

Angelicum, nam ſumpta immolatione pro Sacrificio celebratio huius Sacramẽti non eſt immolatio nomine tenus, ſicut Cicero pictus nomine tenus eſt Cicero. Sed de S. Thomæ mente agemus in diſputatione vicina.

10 Deinde ſi in Sacrificio Euchariſtico conſecratio ſeparat per ſe, & ex vi verborum corpus ſub ſpeciebus panis à ſanguine ſub ſpeciebus vini, & è conuerſo, ſufficit hæc qualiſcumque immutatio phyſica ad veram, & propriam Sacrificij rationem, quin opus ſit curare de cæteris, de quibus Vazquez, vt latè probabo in D. 3. S. 5. Et quidem Dicaſtillus, quanquam ſequatur opinionem Vazquij, fatetur Dub. 11. n. 228. conſtitui debere in Sacrificio Euchariſtico actionem, & immutationem, quæ eſt de eſſentia omnis Sacrificij; & hanc immutationem non poſſe aliam eſſe in Sacrificio Euchariſtico, niſi myſticam corporis, & ſanguinis ſeparationem, quæ poſita eſt in actionibus, quibus corpus, & ſanguis Chriſti ſeparatim ex vi verborum ſub ſpeciebus panis, & vini eſſe incipiunt. Confirmatur ex eodem Dicaſtillo Dub. 4. n. 73. Dub. 10. n. 185. & duobus ſequentibus, nam conſecratio facta à Chriſto in poſtrema cœna potuiſſet habere rationem Sacrificij, etiamſi Chriſtus non eſſet moriturus, & conſecratio, quæ nunc à Sacerdotibus fit, haberet etiam conceptum Sacrificij, tametſi Chriſtus mortuus non fuiſſet. Daretur namque in vtroque euentu immutatio ſufficiẽs ad rationem Sacrificij, quippe daretur iugulatio Chriſti, non phyſica, ſed myſtica, facta ex vi ſignificationis verborum, quatenus ponerentur ex vi præfata corpus, & ſanguis Chriſti ſeparatim ſub ſpeciebus panis, & vini, talique poſitione denotaretur Deus, & coleretur vt author vitæ, ac mortis.

11 Præterea ſignificatio, & repræſentatio mutationis illius, qua in cruce fuit ſeparatus realiter Chriſti ſãguis à corpore, non eſt ſatis ad eſſentiã Sacrificij Euchariſtici. Nam etſi id ſufficiat, vt Sacrificium Euchariſticum ſit commemoratiuum Sacrificij cruenti, non tamen, vt in ſe ſit verè, & propriè Sacrificium, niſi ſimul in ſe importet immutationem rei oblatæ, vti opus eſt ad eſſentiam omnis Sacrificij veri, & proprij, quodque non habeat, eſſe merè vmbram, & imaginem Sacrificij alterius. Is diſcurſus eſt Dicaſtilli, quem ſecum concordare expromptum non eſt, ſi conferatur iſte diſcurſus cum alijs eiuſdem Dub. 4. num. 72. Dub. 10. n. 183.

12 Vlteriùs Sacrificia vetera non fuiſſent verè, & propriè Sacrificia, niſi in ſe continerent immutationem phyſicam rei oblatæ, eſto fuerint commemoratiua, & repræſentatiua Sacrificij cruenti exhibendi in cruce, immutationiſque phyſicæ ſubeundæ à Chriſto in illa. Ergo ſimiliter vt Sacrificium Euchariſticum ſit verum, & proprium, non ſatis eſt, quòd commemoret Sacrificium cruentum, immutationemq; phyſicam perpeſſam à Chriſto in illo; ſed requiritur eſſentialiter, quòd per conſecrationem fiat immutatio aliqua phyſica in Chriſto re oblata. Vazquez concedit Antecedens, & negat Conſequentiam; præſtatque rationem diſparitatis, nam in Sacrificio Euchariſtico conſecratio ita commemorat mutationem factam in Sacrificio cruento, vt verſetur circa Chriſtum, qui eſt eadem res oblata per vnum, & alterum Sacrificium. Aſt in Sacrificijs antiquis actio ſacrificatiua, etſi repræſentauerit cruentum Chriſti Sacrificiũ, non tamen verſabatur circa Chriſtum tanquam circa rem oblatam, ſed circa aliam rem. Cæterùm hæc diſparitas conducit quidem ad oſtendendum non fuiſſe contentum Chriſtum in Sacrificijs priſcis, quemadmodùm in Euchariſtico continetur. Minimè verò conducit, quominus in hoc, vt ſit Sacrificium proprium, & ſtrictum, deſideretur mutatio phyſica Chriſti rei oblatæ. Facit etiam contra propoſitam diſparitatem, quòd ſi ad Sacrificium verum, & exactum ſufficit commemorare phyſicam immutationem rei eiuſdem oblatæ factam in alio Sacrificio; quidni ſufficiet commemorare alterius rei oblatæ immutationem phyſicam in alio Sacrificio factam? Et rogo rurſùs, cur ſi vt Sacrificium Euchariſticum ſit proprium, & verum, requiritur, quòd ipſe Chriſtus ſit realiter præſens, nec ſufficit, quòd tantùm repræſentatiuè, & figuratè præſens ſit; cur, inquam, non requiretur, quod immutatio phyſica detur realiter, quin ſufficiat, quod tantùm repræſentatiuè, & myſticè detur? Rogo

Digitized by Google

Rogo inſuper, cur ſi ad Sacrificium rigoroſum neceſſaria eſt actio phyſica, qua res aliqua offeratur Deo, nec ſatis eſt commemoratio illius actionis; cur, inquam, neceſſaria non erit immutatio phyſica eius rei, ita vt non ſufficiat cõmemoratio immutationis phiſicę? Ad hæc: ſi quis, qui olim ſacrificaſſet Deo thure incenſo, poſteà in Comędia habẽs thuribulum in manu, & in thuribulo thus, carboneſque extinctos, repræſentaſſet præteritam thurificationem, non ideò verè, & propriè ſacrificaſſet. Si quis item olim vulneratus fuiſſet phyſicè, & poſteà in Tragędia incuteretur ipſi præſenti ſimulatus ictus gladij, non ideò verè, & propriè vulneraretur, ſed tantùm repræſentatiuè. Quibus exemplis vtitur pulchrè Lugus ſuprà S. 4. n. 58. & 59. Ergo ſimiliter, &c.

13 Ampliùs refuto Vazquium, quia verum, & proprium Sacrificium exigit veram, & propriam immutationem phyſicam rei oblatæ. Igitur ſi Sacrificium Euchariſticũ expers eſt eiuſmodi immutationis, non erit verum, & proprium, ſed ſimulatum, & improprium, quatenus ſit tantùm imago alterius veri, & proprij Sacrificij, in quo res ſacrificata ſubiuit immutationem phyſicam, veram, & propriam. Premo rationem hanc tum exindè, quòd vt aliqua actio ſit in ſe verè, & propriè ſacrificatiua, opus eſt, vt per ſe immediatè, & directè ſignificèt Deum authorẽ vitæ, & mortis. At qui conſecratio, ſi non facit per ſe immediatè, & directè immutationem phyſicam in Chriſto, non ſignificabit ſic Deum authorem vitæ, ac mortis, ſed per aliud mediatè, & indirectè, nempe per actionem ſacrificatiuam Chriſti in cruce, & per immutationem phyſicam, quã fecit in Chriſto & quam repreſentat conſecratio. Quocirca ſequeretur, conſecrationem, ſicut non eſt immutatio phyſica rei ſacrificatæ, ſed ſolummodò ſignum, & figura eius immutationis, ita neque fore ſacrificatiuam, ſed ſignum merum, & imaginem actionis ſacrificatiuæ. Quæ ſequela aduerſatur Fidei Catholicæ. Premo eandem rationem tũ etiam exinde, quòd ſi prolatis verbis conſecrationis non deſtruerentur ſubſtantiæ panis, & vini, nec ſub earum accidentibus ponerentur corpus, & ſanguis Chriſti, talis conſecratio eſſet nomine tenus, nullumque celebraretur Sacrificium verum, ac propriũ, vt Catholico Theologo dubitare non licet. Aſt ob eam prę cisè cauſam non ſacrificaretur tunc verè, & propriè Chriſtus, quia non fieret mutatio phyſica in ipſo, nam quoad cõmemorationem Sacrificij cruenti peracti in cruce deſeruirent eodem modo verba conſecrationis, rituſque, ac cęremoniæ, quæ comitarentur earũ prolationem. Poſtremò premo exinde, quòd iuxta Vazquium D. 220. C. 3. n. 25. Sacrificium in communi ex parte formæ, ſeu ſignificationis eſt nota exiſtens in re, qua profitemur Deum authorem vitę, atque mortis; ſed niſi in Sacrificio Euchariſtico detur immutatio phyſica rei oblatæ, non competet ei pręfata definitio, nam nomine notæ intelligitur mutatio phyſica, vt ait Dicaſtillus ſuprà Dub. 1. n. 18. explicans mentem Vazquij; & vt hic innuere videtur, cum ſtatim definiens Sacrificiũ ex parte materiæ, inquit, eſt res, quæ per ſui immutationem Deo offertur, ſeu mutatio rei, quæ Deo offertur. Et quanuis Vazquius n. 26. attingat hanc de Sacrificio Miſſæ difficultatem, quo nempe pacto conueniat ei definitio ab ipſo aſsignata; tamen neque ibi, neque in D. 222. C. 7. & 8. ad quam ſe remittit, video claram eius enodationem. Docet quidem in D. 222. & 223. conſecrationem, ſeu poſitionem corporis Chriſti ſub ſpeciebus panis, & poſitionem ſanguinis ſub ſpeciebus vini eſſe notam proteſtatiuam Dei vt authoris vitæ, ac mortis, quin importet immutationem phyſicam. Quare in definitione Sacrificij videtur aſſumere nomen notæ pro ſigno in rebus, abſtrahente à mutatione phyſica, & ab huius carentia. Sed ſi id ita ſit, cur definiens Sacrificium ex parte materiæ ſcribit, eſt res, quæ per ſui immutationem Deo offertur, ſeu mutatio rei, quæ Deo offertur? Si enim nota ex parte materiæ debet eſſe mutatio, debebit etiam eſſe ex parte formæ. Præterea id, quod cum proportione, & congruentia aſſumatur, vt ſit nota Dei tanquam authoris vitæ, ac mortis, debet eſſe mutatio phyſica. Item ſi nota non debet eſſe mutatio phyſica, poſſet eſſe Sacrificium pictura, qua Deum profiteremur authorem vitæ, & mortis, ſiquidem ſit nota exiſtens in re, & non in verbis. Cui argumento vt reſpondeat

Digitized by Google

pondeat Dicaſtillus, dicat quod proximè notauimus. Et hæc ſatis contra Vazquium, alioſque eius aſſeclas. Et hæc ſint etiam ſatis circa id, quod tertio loco certum eſſe debere diximus de rei oblatæ immutatione per actionem ſacrificatiuam. Sint, inquam, ſatis vſque ad D. 3. S. 5. vbi eadem met tractatio reguſtanda à nobis eſt.

Sacrificatiua actio debet eſſe externa, atque ſenſibilis.

14 IAM quartò certũ eſſe oportet, actionem ſacrificatiuam debere eſſe externam, & ſenſibilem. Tũ quia Sacrificium pertinet ad externũ, & ſenſibilem Dei cultum, quo internã, humilemque noſtram ad Deum ſubiectionem declaramus. Ergo actio ſacrificatiua debet eſſe externa, & ſenſibilis. Tum quia Sacrificium eſt cultus, quo humana Reſpublica Deum proſequitur: *In nullum autem nomen religionis ſiue verum, ſiue falſum coagulari homines poſſunt niſi aliquo ſignaculorum viſibilium conſortio colligentur*, vt ait S. Auguſtinus L. 19. contra Fauſtum C. 11. Ergo Sacrificium debet eſſe actus externus, & ſenſibilis, ſignaculumque viſibile, *ſicut hominum natura exigit*, vt inquit Tridentina Synodus Seſ. 22. C. 1. Porrò antẽ externa actio, & ſenſibilis ſacrificatiua debet ſaltem ex præcepto fieri ritu aliquo myſtico, certiſque cæremonijs. Nam, vt admonet Bellarminus L. 1. de Miſſa C. 2. V. *Septimò diximus, debet res illa, quæ Deo offertur, ex prophana fieri ſacra, & Deo dicata, id enim ſignificat ſacrificare, ſacrum facere, vt S. Thomas rectè monet in 2. 2. q. 85. ar. 3. Iſta autem conſecratio, & dedicatio ſemper fiebat in lege veteri certo ritu, & cæremonia myſterium continente, vt impoſitione manuum ſuper victimam, vel eleuatione oblationis in altum. Et in hoc diſtinguitur Sacrificium à ſimplici oblatione, quæ non requirit ex ſe vllam eiuſmodi myſticam conſecrationem.* Huc vſque Bellarminus. Liceat addere ex Concilio Tridẽtino Seſ. 22. C. 5. naturam humanam non facilè poſſe ſine adminiculis exterioribus rituum, & cæremoniarum ad rerum diuinarum meditationẽ ſuſtolli. Quare in Sacrificijs adhibita ſunt viſibilia religionis, & pietatis ſigna, vt mentes hominum excitarentur ad contemplationem rerum in eis latentium; necnon vt Sacrificiorum maieſtas, & dignitas magis cõmendaretur, maioremq; apud homines venerationem haberet.

SECTIO II.

Ponuntur, & ſolidantur fundamenta alia ſex.

Ex præcepto ſaltem opus eſt altari ad Sacrificium.

15 QVINTO certum eſſe debet, ad Sacrificium requiri ſaltem ex præcepto altare, nam dignitas tantæ functionis poſtulat locum à prophanis vſibus ſegregatum, & huic miniſterio ſacro deputatũ ſpecialiter. Dixi, requiri ſaltem ex præcepto, nam etſi fortè ad Sacrificia vetera altare fuerit eſſentialiter requiſitum; ſed ad nouum Euchariſticum non eſt neceſſariũ, niſi ex præcepto. Vnde ſi quis Sacerdos conſecraret nunc extra altare, peccaret quidem grauiter, offerret tamen verũ Sacrificium. Eſtque idem ipſum exiſtimandum, caſu quo ſine vllis ritibus, & ceremonijs pronũciaret conſecrationis verba. Et ideo in præcedenti numero aduertenter dixi, debere ſaltem ex præcepto fieri ritu aliquo myſtico, certiſq; cæremonijs actionem ſacrificatiuam.

Omnino neceſſarius eſt ad Sacrificium Sacerdos.

16 SEXTO ratum eſſe vellem, ad Sacrificium requiri Sacerdotẽ, id eſt, perſonam legitima, & publica authoritate Dei, vel populi deſignatam ſpecialiter, vt communi nomine offerat illud pro ſe, & pro alijs. *Omnis enim Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in ijs, quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis. Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*, vt ait Paulus ad Hebræos 5. V. 1. & 4. & vt Concilium Tridentinum Seſ. 23. C. 1. *Sacrificium, & Sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta ſunt, vt vtrumque in omni lege extiterit.* Etſi autem Paulus loquatur de aſſumptione iuxta legem poſitiuam,

Digitized by Google

poſitiuam, & non præciſè iuxta ius naturæ, alioquin non poſſet iure naturæ eſſe Sacerdos, niſi qui eſſet à Deo aſſumptus, ſeu inſtitutus: etſi item Concilium Tridentinũ habeat ſermonẽ de ordinatione poſitiua Dei; nihilominùs ſicut Sacrificium debet eſſe inſtitutum publica, & legitima authoritate, vt probabimus poſteà, ita etiam debet ipſum fieri à perſona deſtinata per publicam, atque legitimam authoritatem, fruſtra enim requireretur ea inſtitutio Sacrificij, ſi quiuis indifferenter poſſet ſacrificare. Præterea Sacrificium eſt cultus publicus nomine populi Deum colentis oblatus. Ergo peragi debet à perſona, quæ peculiariter deputata ſit, vt nomine cõmuni exhibeat illud. Hinc Plato L. 10. de legibus admonebat, *cum alicuius animum ſacrificandi ſtudium inceſſerit, ad publica ſacrificaturus accedito, & Sacerdotibus hoſtias, quibus ſancta harum rerum cura demandata eſt, præbeto.* Ariſtoteles ſimiliter L. 7. de Republica C. 9. inſtruit Ciues, *à quibus Deos coli decet*, de qualitate creandorum Sacerdotum; & in C. 8. dixerat, *ad conſtituendam Ciuitatem requiri primo loco rerum diuinarum, & cæremoniarum curationem, quam Sacerdotium appellant.* Legantur Bellarminus L. 1. de Miſſa C. 2. V. *Quintũ argumentũ*, & V. *Quintò dicimus.* Suarez tomo 2. in 3. p. D. 40. S. 2 à V. *At verò* vſque ad *Quo circà*. tomo 3. D. 75. S. 5. verſ. vltimo. Leſsius L. 2. de Iuſtitia C 38. Dub. 2. n. 12. Coninch 3. p. q. 83. art. & dub. 1. à n. 19. vſque ad 25. Ioannes Baptiſta Scortia L. 1. de Sacrificio Miſſæ C. 3. n. 5. Franciſcus de Lugo L. 5. de Sacramentis C. 1. q. 2. n. 16. Vbi diſſoluũt difficultates aliquas pertinentes ad Scripturę ſacrę Interpretes. Notatque Vazquez D. 220. C. 3. n. finali, ſi ſemel Reſpublica deſignet aliquos Sacerdotes, non licere alijs exercere munus ſacrificandi. Illuſtratur ex dictis doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 85. *ar.* 4. vbi quærit, an omnes teneantur ad offerenda Sacrificia? Reſpondetque primò, omnes teneri ad offerendum interius Sacrificium, nempè deuotam Deo mentem. Secundò qui ſunt ſub lege noua, vel veteri, teneri ad offerendum exterius Sacrificium iuxta legis præcepta. Tertiò, qui fuerunt ſub lege naturæ, obligatos fuiſſe ad aliqua exteriùs faciẽda in honorem diuinum ſecundùm condecentiam ad eos, inter quos habitabãt, non au[illegible]em determinatè ad hæc, vel ad alia. Quartò dari virtutum externa opera, quæ dicuntur Sacrificia metaphoricè, & impropriè, quia à virtute religionis imperantur, & ordinantur in cultum Dei; ad quarum aliqua omnes tenentur, eo quòd cadant ſub præcepto; ſecus ad alia, eo quòd ſint ſupererogationis. Et in ſolutione ad 3. dicit, *Sacerdotes offerre Sacrificia, quæ ſunt ſpecialiter ordinata ad cultum diuinum, non ſolùm pro ſe, ſed etiam pro alijs. Quædam verò ſunt alia Sacrificia (nimirum impropria, & metaphorica) quæ quilibet poteſt pro ſe Deo offerre.*

Satis eſt, quòd in Sacrificio Sacerdos ſit moralis cauſa immutationis.

17 SEPTIMO certum eſſe debet, non requiri ad Sacrificium, vt Sacerdos ſit cauſa phyſica immutationis, quę ſit in re oblata, ſed ſufficere, ſi ſit cauſa moralis. Vnde ſæpè in Sacrificijs veteris legis Sacerdos applicabat hoſtiæ ignem, à quo conſumebatur; forſanque in panis, & vini Sacrificio, quod tempore legis naturæ obtulit Melchiſedech, non hic, ſed Abrahã, militeſque ipſius conſumpſerunt panẽ, & vinum: quę conſumptio non vt facta eſt ab exequentibus, ſed vt ordinata eſt à Melchiſedech offerente tanquam Sacerdote Altiſsimi, per eamque proteſtante excellentiam diuinam, habuit rationem actionis ſacrificatiuæ. Inſuper in lege noua Sacerdotes non cauſant phyſicè, ſed tantũ moraliter mutationem, quę fit in Sacrificio Euchariſtico. Et Chriſtus Dominus vt verus Sacerdos obtulit in cruce Sacrificium cruentum ſui corporis; quod tamen non à Chriſto offerente, ſed à crucifixoribus conſumptum eſt, ſeu interemptum phyſicè. Quanquam quia Chriſtus, cum proximè potuerit impedire mortem, non tantùm permiſerit, acceptaueritq; eam, ſed etiam oblatus ſit, quia ipſe voluit; idcirco moraliter cauſauit mortem ſuam per actionem ſenſibilem crucifigentium.

***

Digitized by Google

Sacrificium eſt externus actus virtutis religionis.

18 OCTAVO certum eſſe debet, Sacrificium eſſe actum externum virtutis religionis. Ita S. Thomas 2. 2. q. 85. art. 1. poſt Sanctum Auguſtinum L. 20. contrà Fauſtū C. 21. & alibi. Conſentiunt Theologi omnes, quia per Sacrificium defertur Deo debitus cultus, honor, & reuerentia. Vnde S. Thomas in Corp. art. citati inquit, *Sacrificium eſt quidam ſpecialis actus laudem habens ex hoc, quòd in diuinam reuerentiam fit; propter quod ad determinatam virtutem pertinet, ſcilicet ad religionem.* Et paulò poſt, *ſunt quidam actus, qui non habent ex alio laudem, niſi quia fiunt propter reuerentiam diuinam. Et iſti actus propriè Sacrificia dicuntur, & pertinent ad virtutem religionis.* Rursùs in Corp. art. 4. *Quoddam eſt Sacrificium, quod ex hoc ſolùm laudem habet, quòd Deo aliquid exterius offertur in proteſtationem diuinæ ſubiectionis.* Tranſcriptis in verbis S. Doctor eò reſpicit, vt virtuti religionis adſcribat Sacrificium tanquam actum proprium, quin ſolicitus ſit docere nos differentiam huius actus ab alijs proprijs eiuſdem virtutis, quippe aliunde ſupponebat notitiam talis differentiæ. Quòd autem ait, Sacrificium habere laudem ex ſolo titulo reuerentiæ erga Deum, oblationiſq; proteſtantis ſubiectionem erga ipſum, intelligēdus eſt de Sacrificio ſub conceptu præciſo actus religioſi, nam Sacrificium poteſt in re habere alios titulos laudis, vt compertum eſt ex mortis Chriſti Sacrificio, qui fuit actus maximè charitatis, fortitudinis, &c. Vel intelligendus eſt S. Thomas de Sacrificio, vt eſt præciſè actus elicitus virtutis religionis. Cum quo ſtat, vt ſimul ſit actus imperatus ab alijs virtutibus, & proinde vt earum ratione participet plures laudis titulos. Ac ſanè ſicut virtus Religionis poteſt imperare actus virtutum aliarum, vt notat S. Thomas in 3. & 4. art. præcitatis, necnon in 4. art. q. 81. & ob id actꝰ aliarum virtutum vocantur non rarò Sacrificia: ita virtutes aliæ poſſunt viciſsim imperare actus virtutis religionis, videlicet adorationem, Sacrificiū, &c. Infertur ex dictis, cur Sacrificium ſæpe appelletur adoratio in Oraculis ſacris, vt Geneſis 22. Ioannis C. 4. & C. 12. Actor. 8. quia ſcilicet applicatur Sacrificio nomen, quod eſt proprium alterius actus pertinentis ad eandem virtutem religionis. Eſt autem hìc obſeruandum, Sacrificium ſic eſſe actum virtutis religionis (quo ſignificamus, in eſſe excellentiam diuinam ei, cui offertur) vt reſpiciat Deum, non præcisè tanquam vltimum finem, in quem refertur, ſed etiam tanquam obiectum, ſeu perſonam, cui res oblata quaſi donatur immediatè, proximè, & directè. Atque hinc declarat S. Thomas q. 85. à 3. ad 3. diſcrimen Sacrificij à decimis, primitijs, oblationibuſque alijs in Eccleſia conſuetis, quæ non immediatè Deo, ſed Miniſtris diuini cultus, vel pauperibus exibentur. Hinc etiam ipſis Dei imaginibus, quāuis cultu aliquo latriæ odorari poſsint, Sacrificium offerri non poterit. Conſulatur S. Epiphaniꝰ Hæreſi 79. vbi agit de non deferendo Sacrificio Deiparę Virgini, vtpote meræ creaturæ. S. Auguſtinus L. 20. contra Fauſtum à C. 18. vſque ad 22. Epiſt. 49. q. 3. L. 4. de Trinitate C. 13. & C. 14. L. 8. de Ciuitate Dei C. 27. L. 10. C. 4. & 5. & 19. L. 22. C. 10. L. 1. contra aduerſariū legis, & Prophetarū, c. 10. quibus in locis tractat ſapientiſsimè de Sacrificio, vt eſt actus virtutis religionis, & vt ſoli Deo offerri debet. Conſulatur etiam S. Thomas q. 85. ar. 2. & 3. qui duo articuli manent abundè explicati tā in hoc numero, quàm in primo præſentis Diſputationis. Et agit quidem S. Thomas in eo articulo 2. Vtrum ſoli Deo ſit Sacrificium offerendum?

Eſſentiam participat Sacrificij, quod præſtatur Deo non vero.

19 NONO firmum eſſe cupio, Sacrificium oblatatum Deo reapſe falſo habere eſſentiam Sacrificij. Ita Vazquez D. 220. C. 3. n. 30. Cardinalis de Lugo D. 19. S. 1. n. 13 Leſsius L. 2. de Iuſtitia C. 38. n. 20. & 28. Bernal D. 21. Sect. 1. n. 6. Dicaſtillus D. & dub. 1. n. 38. dub. 2. n. 55. Martinonus D. 38. S. 2. num. 26. Puteanus 3. p. q. 83. dub. 1. & 2. Sfortia Pallauicinus in Theologicis Theſibus

bus L. 6. num. 42. Nicolaus Yſambertus 3. par. quæſt. 83. D. 1. artic. 2. §. *Quinta particula*. Probatur primo, quia Sacrificia Gentilium, & Sacerdotes, qui ea offerebant, dicuntur ſimpliciter, & abſolutè Sacrificia, & Sacerdotes in litteris tam diuinis, quàm humanis. Secundò quia externa ſubmiſsionis nota adhibita alteri tanquam Deo, aut tanquã Regi, etſi reapſe nec Deus, nec Rex ſit, habet eſſentiam adorationis latriç, aut cultus Regij, obſeruantiæque politicæ. Ergo ſimiliter habebit Sacrificij eſſentiam oblatio rei ſenſibilis per realem immutationem præſtita à Miniſtro legitimo ad teſtandum aliquem eſſe authorem vitæ, ac mortis, etſi reapſe author non ſit. Tertiò quia ſenſibilis rei oblatio facta à legitimo Miniſtro cum immutatione reali ad ſignificandam humanam ſubmiſsionem erga habentem reapſe, vel putatiuè dominium vitæ, atque mortis, eſt cultus diuinus, ſiquidem ſit cultus ſoli Deo vero, vel putatiuo præſtari aptus. At non eſt merè cultus externus diuinus, ſeu mera adoratio externa latriæ, vt patet, nam ad id ſufficeret quæuis nota externa ſubmiſsionis erga alterum tanquam Deum. Ergo eſt cultus externus diuinus, ſeu adoratio externa latriæ contracta ad peculiarem ſpeciem. Rogo autem, quænam illa ſit, niſi Sacrificij? Quartò nam cultus delatus alicui, qui apprehendatur vt Deus, tametſi apprehenſio ſit falſa, non poteſt non aſſurgere ad rationem adorationis latriæ, aut Sacrificij, non enim non poteſt ab apprehenſione, ex qua præſtatur, & à qua pendet, participare gradum altiorem humano, ſeu politico cultu, & obſeruantia. Quintò probatur ex verbis S. Auguſtini adductis n. 1.

20 Obijcies primò, Sacrificium oblatum Deo falſo non eſt verum ſignum excellentiæ diuinæ in eo, cui offertur. Ergo non eſt verum Sacrificium, nam vt Sacrificium debet eſſe ſignum excellentiæ preſatæ, ſic verum Sacrificium debet eſſe verum ſignum eiuſdem excellentiæ. Reſpondeo, Sacrificium oblatum Deo falſo, eſſe ſignum, & Sacrificium veritate tranſcendentali in eſſendo, quia verè habet eſſentiam, & naturam ſigni, ac Sacrificij, ſed non veritate formali in ſignificando, quia excellentia illius, cui offertur, non ita ſe habet, vt per ſignum, & Sacrificium ſignificatur. Sic propoſitio quæuis compos eſt veritatis tranſcendentalis in eſſendo, quandoquidem participet eſſentiam, & naturam propoſitionis, quanuis, quæ falſa eſt, & quæ dicitur, careat veritate formali in enunciando, non enim ita ſe habet obiectum, vti per ipſam enunciatur. Sic rurſus quicumque amor eſt tranſcendentaliter verus, tametſi qui feratur in obiectum ſolummodò apparenter bonum, minimè ſit de obiecto, cui ex bonitatis realis, & ſolidæ merito amor debeatur.

21 Oppones ſecundò, oblatio, quæ verè ſit Sacrificium, debet eſſe effectio rei ſacræ. At oblatio exhibita Deo falſo non eſt effectio rei ſacrę, ſed potiùs rei execrandę, & profanæ. Ergo non eſt verè Sacrificium. Reſpondeo, oblationem exhibitam Deo falſo eſſe effectionem rei ſacræ, quatenus efficit aliquid, quod congruit, & debetur ſoli Deo; etſi illud ſit in ſe execrandum, & profanum, habito reſpectu ad Deum falſum, in cuius honorem præſtatur, & ad Deum verum, in cuius cultum non exhibetur. Atque hinc colligitur contrà Tannerum tomo 3. Diſp. 5. quæſtione 8. dub. 2. num. 34. quo ſenſu Simoniaca eſſet venditio Sacrificij litandi Numini adulterino. Replicabis, oblatio facta Deo falſo eſt magis ſacrilegium, quàm Sacrificium. Et quia Coninch quæſt. 83. artic. & dubio 1. num. 30. ita loquitur, ideò à Franciſco de Lugo Lib. 5. Cap. & quæſt. 1. num. 10. citatur pro contraria ſententia. Sed dico, ſicut non eſt contrà eſſentiam iuramenti, quòd ſit periurium, ita neque eſſe contrà Sacrificij, quod ſit Sacrilegium. Imò vt notat Leſsius Lib. 2. de Iuſtitia Cap. 45. dubio 2. num. 6. Sacrificia Idolorum vocantur ab Auguſtino, & ab alijs Patribus Sacra, & Sacrificia ſacrilega. Coninch autem in numero antecedenti videtur ſtare pro noſtra ſententia; tradit ſaltem ibi idem ipſum, ac Leſsius Lib. 2. Cap. 38. dubio 2. num. 20. quo loci recenſetur à Franciſco de Lugo ſuprà n. 8. pro nobis. Vrgebis, oblatio illa non eſt actus virtutis religionis; vti debet eſſe

B om-

omnis oblatio, cui competat eſſentia Sacrificij. Aio, eſſe actum præſumptæ, & putatę virtutis religionis; ſufficereque ad oblationem habentem eſſentiam Sacrificij, ſi oriatur à virtute religionis vel vera, vel præſumpta. Et quia ab hac informatur Sacrificium Idololatricum, ideò iſtud prohibetur à Deo. Legatur Franciſcus Amicus tomo 7. D. 32. num. 34. quamuis in num. 18. vel ſibi non conſtet, vel nobis non faueat.

22 Obijcies tertiò, ſi quis Deo vero oblationem rei ſenſibilis cum immutatione reali faciat ſine interna animi ſubmiſsione, non ſacrificat verè, quia caret affectu interiori, quem Sacrificium debet ſignificare. Ergo ſimiliter non Sacrificabit verè, qui Deo falſo parem oblationem fecerit, quandoquidem in eo, cui fiat oblatio, deſit excellentia diuina, quam Sacrificiũ debet ſignificare. Reſpondeo, inſinuante Suario D. 73. ſect. 2. V. *Dico ſecundò*, & exprimẽte Cardinali de Lugo D. 19. ſect. 1. n. 13. oblationem, de qua eſt ſermo in Antecedenti, fore Sacrificium veritate tranſcendentali in eſſendo, quia verè eſſet ſignum ſubmiſsionis internę, tametſi abſque veritate formali in ſignificando, vt inferiùs explicabitur magis. Caſtrus Palaus parte 4. Operis Moralis Tract. 22. D. vnica, punct. & num. 1. indicat, non fore Sacrificium veritate tranſcendentali; vt & neque eadem veritate fore Sacrificium, quod offeratur Deo falſo. Et id poſterius etiam innuit Granadus tomo 5. Cõtrou. 6. Tract. 14. D. S. & n. 1. Gamachæus 3. p. Tract. de Sacrificio Miſſę C. 2. in fine. Tannerus tomo 3. D. 5. q. 3. dub. 1. num. 6.

23 Obijcies quartò, oblatio carens inſtitutione legitima, ſeu quæ non ſit facta à legitima poteſtate, nõ habet eſſentiam Sacrificij. Sed oblatio exhibita Numini non vero caret inſtitutione legitima, nam Deus verus in lege ſcripta veteri, & noua reſeruauit ſibi inſtitutionem Sacrificiorum, quę ſoli ſibi eſſent offerenda, & proinde prohibuit, inualidauitque Sacrificia, quæ offerrentur Deo non vero. Reſpondeo primò cum Franciſco de Lugo ſuprà n. 9. hoc argumento ſaltem non probari, non fore Sacrificium oblationem, quæ Deo falſo fieret ante legem ſcriptam. Secundò, Deum ſic reſeruaſſe ſibi legitimam inſtitutionem Sacrificiorum, vt fidelibus, non autem Ethnicis ademerit poteſtatem inſtituendi legitimè alia Sacrificia, quæ valida eſſent. Tertiò, etſi Deus prohibuerit tam Ethnicis, quàm fidelibus, vt offerrent alia Sacrificia præter deſignata ab ipſo, atque adeò quæuis alia ſint illicita; tamen non ademiſſe facultatem, vt ſaltem publica authoritate inſtituerent alia, quæ valida eſſent. Sic indicat Vazquez D. 222. C. 3. n. 30. inquiens; *Quòd Sacrificium fiat ſoli Deo vero, ſolùm requiritur, vt rectè fiat; ſicut etiam quòd offeratur à legitimo Miniſtro, ad id tantùm, vt rectè offeratur, neceſſariũ eſt, poſtquã peculiares Miniſtri ad hoc munus deputati ſunt.* Sic Vazquez. Vnde non placet mihi Franciſcus de Lugo, dicens, non fore verum Sacrificium Ethnicorum, ſi eos etiam prohibitio diuina comprehenderit. Sed ipſe magis probat, comprehendiſſe ſolos fideles.

24 Opponeſ quintò, iuramentum per Deum falſum non habet eſſentiam, & naturam iuramenti, vt poſt plures, grauesque Doctores allegatos cenſet Caſtro Palao parte 3. Tract. 14. D. & punct. 1. n. 4. Ergo neque habebit Sacrificij eſſentiam, & naturam oblatio facta Deo falſo; nam ſicut iuramentum eſt atteſtatio diuini Numinis ad fidem faciendam, vel promiſsionem firmandã, ita Sacrificium eſt proteſtatio ſupremæ poteſtatis diuini Numinis circa vitã, & mortem, vel circa eſſe, & non eſſe creaturarum. Reſpondeo primò, negando Antecedens; quanquam iuramentum per Deum falſum non ſit licitum, per ſe loquendo, neque hoc modo, inducat ex virtute religionis obligationem. Reſpondeo ſecundò, diſtinguendo Antecedens, vel iuramentum eſt per Deũ falſum, qui vt talis cognoſcatur; vel qui vt verus putetur? Si primum, non erit propriè iuramentum; ſecus, ſi ſecundum. Similique modo poteſt cogitari, Sacrificium oblatum Deo falſo cognito vt tali non eſſe propriè Sacrificiũ; ſecus, ſi offeratur Deo falſo, putato vt vero. Et fortè in hoc ſenſu intelligendi ſunt Authores pro noſtra ſententia, ſi excipias Dicaſtilium ſuprà num. 24. Puteanum dubio primo, Verſ. *Tertio negari.* Yſambertum Verſ. *Quinta particula*, in fine. Ego ſaltem quoad partem

Digitized by Google

tem iſtam firmior permaneo. Sed in qua adhuc videtur aduerſari nobis P. Suarez D. 73. ſect. 6. Verſ. *Vt autem*; alij patrocinatur Corduba in quæſt. 40. Lib. 1. Quæſtionarij, & indiſtinctè quoad vtramque Arriaga in Tract. de Euchariſtia D. 49. ſect. 3. ſubſ. 4. num. 28. Gaſpar Hurtadus D. 1. de Sacrificio Miſſę Diſ. 1. in fine.

Sacrificium iam abrogatum, ſi offeratur Deo vero, non erit tale nomine tantùmtenus.

25 DECIMO fixum eſſe deſidero, ſi nunc per Miniſtrum publica authoritate deputatum offeratur ex malitia, vel ex ignorantia inuincibili Sacrificium aliquod antiquatũ Deo vero, fore vt tali oblationi competat eſſentia, & natura Sacrificij, atque adeò non erit nunc Sacrificium nomine tenus. Hanc concluſionem eſſe probabilem, ait Leſsius Lib. 2. de Iuſtitia Cap. 38. dub. 3. num. 28. & probat primò ex Sancto Auguſtino Epiſtol. 49. quæſt. 3. vbi ſcribit; *Qui Chriſtianas litteras vtriuſque Teſtamenti ſciunt, non hoc culpant in ſacrilegis ritibus Paganorum, quòd conſtruant templa, & inſtituant Sacerdotia, & faciant Sacrificia; ſed quòd hæc idolis, & Dæmonijs exhibeant.* Et poſt; *Poteſt ſatis intelligi, non tam ipſam immolationem, ſed quod Dijs falſis, & impijs Dæmonibus immolatur, reprehendi à vera religione in ſuperſtitionibus Gentium.* Idem Sanctus Doctor Lib. 20. contra Fauſtum Cap. 19. habet hæc verba; *Apoſtolus dicit 1. ad Corinthios 10. Quæ immolant gentes, Dæmonijs immolant, & non Deo. Non quòd offerebatur culpans, ſed quia illis offerebatur.* Ergo iuxta Sanctum Auguſtinum oblatio v. g. vituli facta Deo vero nunc temporis eſt Sacrificium, eſtque expers culpæ, ſi inuincibiliter ignoretur abrogatio cæterorum Sacrificiorum præter Euchariſticum. Probat ſecundò; nam lumen naturale præcipit, vel ſuadet Ethnicis oblationẽ Sacrificiorum. Atqui non apparet illis alia ſacrificandi ratio, quæ ſit congruentior, quàm ea, qua offertur aliquid ex animalibus, vel ex frugibus terræ. Ergo, &c. Tertiò probat, quia in ſtatu naturæ fuiſſent licita huiuſmodi Sacrificia, non enim habuiſſent homines tunc aptiora, aut congruentiora alia. Cur igitur non erũt nunc licita apud Ethnicos ignorantes legem Chriſti, cum alia diuinitus inſtituta lateant ipſos? Non acquieſco his probationibus. Non primæ, quia mens S. Auguſtini eſt, declarare Paganorum in Sacrificijs culpam, eoquòd non offerant illa vero Deo. Sed neutiquam declarat, an ea ſint vera, vel tantùm apparentia, & adumbrata; neque an eſſent vera, ſi offerrentur vero Deo; neque exprimit Sacrificiorum tempus, num ante, vel poſt legem Euangelicam. Non ſecundæ, quia quòd Ethnicis non appareat alia aptior, aut congruentior ratio ſignificandi, quàm occidendo agnum v. g. non probat, eos nunc temporis ſacrificare ſic re ipſa, ſed falſa ſua exiſtimatione. Non tertiæ, quia quòd huiuſmodi Sacrificia fuerint licita in ſtatu naturæ, legiſque veteris, & quòd nunc ſint licita apud ignorantes inuincibiliter legem Chriſti, non probat eſſe nunc pluſquàm falſi nominis, & iudicij Sacrificia. Martinonus D. 38. num. 13. & 26. Dicaſtillus ſupra num. 43. vtuntur efficaciori hac ratione: quod Deus prohibuerit nunc alia Sacrificia præter Euchariſticum, facit quidem, vt alia ſint per ſe illicita, & illegitima, non tamen, ne ſint eſſentialiter Sacrificia, quæ olim erant, aut quæ nunc inſtituantur per authoritatem humanam publicam, nam neque Deus poteſt immutare rerum eſſentias, neque Sacrificij eſſentia requirit neceſſariò inſtitutionem diuinam, neque licitus vſus Sacrificij eſt de eius eſſentia, neque eius apud Deum acceptatio, vt multis exemplis confirmat Dicaſtillus ſuprà; cuiuiſque patet, Miſſam non deſinere eſſe Sacrificium, tametſi ſępe ſit illicita ex parte Sacerdotis, aut temporis, aut loci, aut ornamentorum, aut materię, aut formæ. Vtor & ego breui hac ratione: poteſt Reſpublica quęcumque humana, attento præciſè iure naturæ, inſtituere Sacrificia. Prohibitio autem, quæ nunc viget, non eſt cur reddat inualidum vſum eius poteſtatis, cum ſatis ſit, ſi reddat illicitum, vt ex dicendis paulò poſt conſtabit.

Digitized by Google

2. Tract. 8. D. 2. punct. vnico, num. 5. aduerſus eſt nobis, nam inſtituto Sacrificio Euchariſtico ſunt extincta cętera Sacrificia; eſtque à Chriſto Domino adempta hominibus poteſtas inſtituendi alia Sacrificia, vſurpandi materiam aliam & creandi alios Sacerdotes pręter ab ipſo deputatos. Frãciſcus de Lugo Lib. 5. Cap. & quæſt. 1. num. 9. eſt etiam contrarius nobis, citatquè pro ſe Suarium D. 73. ſect. 3. Verſ. *Dico ſecundò*, Leſsium ſuprà num. 27. Coninchuim quæſt. 83. artic. & dub. 1. num. 14. Sed Coninch habet hæc verba; *Tam in lege veteri, quàm noua, tam Iudæis, quàm Chriſtianis certa Sacrificia præſcripſit Deus, quibus voluit coli, reliqua omnia prohibendo, & conſequenter efficiendo illicita, & tollendo ijs omnibus poteſtatem aliquod Sacrificium inſtituendi Quare nemo vnquam alterutri legi ſubiectus potuit aliquod verum Sacrificium inſtituere.* Ita Coninch, qui clarè non loquitur de poteſtatis defectu ad vera, ſed ad licita alia inſtituenda Sacrificia. Suarez tum in loco allegato, tum in D. 74. ſectione 4. Verſ. *Hinc addo*, non loquitur magis clarè, quàm Coninch. Poſſent eodem iure citari Vazquez D. 223. Cap. 3. num. 55. & 56. Cardinalis de Lugo D. 19. ſectione 2. à num. 34. Dicaſtillus D. 1. dub. 14. num. 272. Admittunt tamen eandem explicationem. Vel dici poteſt, hos, & alios Theologos ſimiliter loquẽtes, non agnoſcere in Eccleſia poteſtatẽ ex Chriſto Deo, & homine acceptam, vt inſtituat alia Sacrificia; quicquid ſit, an Eccleſia, iure naturali præcisè ſpectato, habeat vt Reſpublica humana poteſtatem ad validam Sacrificiorum inſtitutionem? Leſsius non omnino refragatur nobis, nam ſi ab Ethnicis ignorantibus legem Chriſti offeratur nunc vitulus vero Deo, putat, eſſe verum Sacrificium, vt videre eſt in num. 28. ex quo Leſsium pro nobis adduximus ſuprà; tametſi in antecedentibus numeris aliter cenſeat de oblatione ſimili facta nunc à Chriſtiano, vel Iudæo. Vtvt ſit de Authoribus aduerſantibus, vel patrocinantibus, Franciſcus de Lugo mouetur, quoniam eo ipſo, quòd Deus noluit alijs Sacrificijs coli pręter illa, quę ipſe inſtituit, in lege veteri, & noua, cenſetur non ſolùm vetare cætera; ſed etiam reddere irrita, auferreq; hominibus poteſtatem inſtituendi non tantùm licitè, ſed etiam validè alia Sacrificia. Sed ego, vt reſpondeam Caſtro Palao, & Franciſco de Lugo, non video, cur debeat cenceri ſecundum, cum ſatis ſit, ſi primum cenſeatur, ad maiorem oſtenſionem diuini amoris erga Iudæos olim, & Chriſtianos nunc, necnon ad maiorem commendationem Sacrificiorum inſtitutorum à Deo.

27 Enimverò arguet contrà quis ſatis neruosè, ſi Sacrificia alia pręter Euchariſticum poſſent eſſe nunc propriè talia, poſſent etiam nunc eſſe licita. Nam ſi nunc propriè ſacrificaret, qui adoleret thus vero Deo, intendens conſumptione thuris ſignificare internam ſubmiſsionem, & recognitionem diuini dominij, nunc etiam licitè ſic ſacrificaret, licitum enim eſt, ex prædicta intentione adolere nunc thus. Conficitur ſimile argumentum in Martyre, qui ex eadem intentione efferret nunc vitam ſuam Deo. Reſpondeo, neque conſumptionem thuris, neque oblationem vitæ ſuæ ex illa intentione eſſe Sacrificium, quia non eſt Dei vt authoris vitæ, ac mortis atteſtatio inſtituta per publicam authoritatem, præſtitaque per Sacerdotem legitimum, vti opus eſt ad Sacrificium verum, & proprium; quin ſufficiat priuata intentio, & inſtitutio, vt infrà docebimus. Inquies, quidni licebit Eccleſiæ intendere in incenſione thuris atteſtationem præfatam? Si autem intendat, erit incenſio thuris Sacrificium proprium, & licitum. Reſpondeo, ea de cauſa non licere, quia prohibuit Chriſtus huiuſmodi Sacrificium inſtitutum per authoritatem publicam humanam. Sic iuxta Vazquium, Meratium, & alios, qui priuata authoritate contenti ſunt ad inſtitutionem Sacrificij, non licet priuato incenſio thuris ad ſignificandum Deum authorem vitæ, & mortis; fatentur tamen, fore verum Sacrificium, ſi fieret ex tali intentione. Ita in terminis Meratius D. 36. de Euchariſtia ſectione 1. Verſ. *Atque hinc*. Sed nos maiori cum ſpecie probabilitatis cogitamus, talem intẽtionem eſſe illicitam ſoli Eccleſiæ, quia facilius eſt, vt huic, quàm vt priuato cuique innoteſcat prohibitio Chriſti. Si quis contẽdat eſſe etiam

etiam illicitam priuato cuique in incenſione thuris, & in Martyrio, non tenam tempus. Notare oportet in hoc loco, oblationem, quæ fit in benedictione ſolemni cerei Paſchalis, die Sabbathi ſancti, vocari ab Eccleſia *Sacrificium*, non quidem ſtrictè, ſed late. Et patet, nam dicitur Sacrificium incenſi, & cum hoc in quinque granis inconſumptum maneat, conſequens eſt, vt Sacrificium ipſius non ſit ſtrictum. Adeſis Cardinalem Caietanum 2. 2. q. 85. artic. 4. Cardinalem de Lugo D. 19. ſect. 2. num. 34. Suarium D. 74. ſect. 4. V. *Circa ſecundam*, & V. *In hac re*, Leſsium L. 2. Cap. 38. dub. 4. num. 27. Sed & quando conſumitur thus in Eccleſia, non eſt ſtrictè Sacrificium, vt liquet ex ratione paulò anteà data; colligiturque ex Concilio Tridentino Seſſione 22. C. 5. Vbi ait, Eccleſiam adhibuiſſe in Miſſa thymiamata ob alios fines, quàm ſacrificandi per ipſa thymiamata. Colligitur etiam ex 2. Synodo Nicæna, Actione 7. vbi teſtatur, eſſe de more Eccleſiæ colere Sanctorum imagines ſacris oblationibus ſuffituum. Si autem hæ oblationes eſſent Sacrificia ſtrictè, non deberent fieri, niſi ſoli Deo.

SECTIO III.

Quatuor alia fundamenta ſtatuuntur.

Inſtitutio diuina, vel humana requiritur ad Sacrificium.

28 VNDECIMO certum eſſe debet, ad eſſentiam Sacrificij eſſe ſufficientem per ſe, & ex natura rei Inſtitutionem diuinam, vel humanam. Sic indicat S. Thomas 2. 2. q. 85. art. 1. ad 1. dicens; *Ex inſtitutione humana, vel diuina eſſe determinationem Sacrificiorum*. Sic expreſsiùs, latiùſque docet Suarez D. 73. S. 3. V. *Dico ergo primò*; cęterique Theologi communiter. Et quidem ſufficientem eſſe diuinam, à nemine dubitatur; de humana verò probatur breuiter, quia Dei vt authoris vitæ, ac mortis proteſtatio, ſimiliſve alia per actionem aliquam externam, quam homines ad id aſſumant, non eſt, cur excedat naturale ipſorum dictamen, poteſtatem, atque authoritatem; ſicut neque excedit ſimilis proteſtatio per verba aliqua ab eiſdem aſſumpta ad ſignificandam diuinam illam excellentiam. Neque opponas Sacramenti eſſentiam, quæ diuinam requirit inſtitutionem. Nam Sacramentum eſt certum, infallibile, practicumque ſignum ſanctificationis; inſtitutio autē huiuſmodi ſigni ſuperat poteſtatem humanam, quę primaria ſit, & principalis, tametſi non excedat miniſterialem, & delegatam à Deo, vt denotat S. Auguſtinus Tract. 5. in Ioannem, ſentiuntque permulti Theologi quàm oppido graues contra Scotum, Bielem, & Vazquium. Sed de hoc puncto in Tract. de Sacramentis in genere.

Inſtitutio publica eſt neceſſaria ad Sacrificium.

29 DVODECIMO fixum eſſe oporto, ad Sacrificij eſſentiam requiri inſtitutionem, quę emanet ab authoritate publica diuina, vel humana. Ita Cardinalis de Lugo D. 19. S. 1. n. 10. & 11. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 1. q. 2. n. 13. Roderic. Arriaga Tractat. de Euchariſtia D. 49. S. 3. Subſ. 1. n. 12. Bernal D. 21. S. 7. n. 43. Coninch. q. 83. art. & dub. 1. n. 12. complureſque alij, inter quos allegari ſolet P. Suarez D. 73. S. 4. Sed is Eximius Doctor ſtatuit in primis, eſſe in humana Republica poteſtatem ad inſtituenda Sacrificia, quæ nomine totius populi Deo offerantur, & quæ non poſsint alicuius priuata authoritate inſtitui, aut immutari. Deinde ait, non ſolùm poſſe Sacrificiū publica authoritate inſtitui, ſed etiam ſolum illud eſſe propriè, ac ſimpliciter legitimum Sacrificium, quod publica authoritate vel diuina, vel humana inſtitutum eſt; atque adeò poteſtatem inſtituendi Sacrificium propriè dictum, prout eſt in hominibus, non reſidere in ſingulis priuatis perſonis, ſed in tota Republica, ſeu Principe gerente vicem eius. Cæterùm ad finem Sectionis ſcribit non pauca verba, ex quibus, ſi attentè legantur, conſtabit, Eximium Doctorem non recuſare, vt eſſentia Sacrificij ſaluetur metaphyſicè in actione inſtituta à

ta à priuata perſona. Nec abſonat Leſſius L. 2. C. 38. dub. 2. n. 18. inquiens; *Iſta quinque requiruntur ad Sacrificium perfectum, prout Scriptura de eo loquitur, quia ad imperfectum quendam Sacrificij modum non videntur hæc omnia neceſſaria. Tale enim fortaſſe ſinguli homines in lege naturæ offerre poterant priuato nomine, & authoritate, & eo loco, vbi placuiſſet, nam apud Ethnicos ſimile quid videmus. Sed talia non erant perfecta Sacrificia, quia perfectio oblationis maximè pendet ex intentione offerentis.* Hæc Leſſius. Iam verò Bernal num. 43 probat concluſionem poſitam, tum quia Sacrificium eſt actio ſuprema externa colendi Deum, eſtque nobiliſſima actio oſtendendi dominium humanum erga creaturas per ipſarum deſtructionem. Ergo ex ſe eſt actio Reipublicæ vt talis, atque adeò inſtituta per authoritatem publicam. Tum quia alioqui occiſſio pecudis facta nunc à priuato homine in ſignificationem ſubmiſſionis erga Deum eſſet Sacrificium, nam alterius Sacrificij vltra Euchariſti cum prohibitio, quę nunc datur, tolleret quidem, ne mactatio pecudis eſſet licita, non tamen, ne eſſet vera actio ſacrificatiua, vti fuiſſet ante prohibitionem. Sed ex antecedenti rationis prioris, non video, qua vi inferatur conſequentia. Ad poſteriorem rationem dici poteſt, & reſponderi per inſtantiam in occiſſione pecudis ex publica authoritate, nam ſi talis occiſſio foret nunc verum Sacrificium, tametſi illicitum, vel ſi è contra non foret verum Sacrificium, firmari idem valet de occiſſione ex priuata authoritate. Sed de hoc iam ſuprà in decimo fundamento.

30 Melius probatur concluſio, quia Sacrificium non eſt religioſus actus priuatus, ſed publicus nomine communitatis Deum colentis oblatus; idque voce Sacrificij propriè dicti exprimitur. Hinc ad Sacrificium opus eſt Miniſtro, qui non ſit quiuis homo, ſed publica authoritate ſit deputatus Sacerdos ad ipſum offerendum. Et apud omnes gentes, ac nationes viguit mos eligendi aliquos, qui nomine populi Deũ colerent, ac placarent oblatis Sacrificijs, vt notat Leſſius ſuprà num. 11. aſſignatque ibidem eius moris rationem, quia ſcilicet cum Sacrificium ſit præſtantiſſimus cultus externus, quo diuinitas ab hominib⁹ colitur, & pręcipua cæremonia externa, qua populus in vnum nomen religionis conſpirat, par eſt, ne Sacrificium fiat paſsim à quouis, ſed à perſonis ſelectis, deputatiſque publica authoritate, vt nomine omnium faciant. Poſſumus in confirmationem concluſionis addere exemplum Sacramenti, cuius ſignificatio debet eſſe pro fidelium communitate, & in re, quæ aſſumatur ad ſignificandum tali communitati. Quanquam, vt ingenuè fateamur, ſicut Sacramentum à Sacrificio diſcordat in eo, quòd ad ſui inſtitutionem non ſit contentum niſi authoritate diuina, ita etiam poſſet diſcordare in modo pręfato ſignificandi.

31 Arguet quis contrà primò ex Sancto Thoma 2. 2. quæſt. 85. artic. 4. in Corp. vbi ait; *Illi, qui ſunt ſub lege, tenentur ad determinata Sacrificia offerenda ſecundùm legis præcepta: illi verò, qui non erant ſub lege, tenebantur ad aliqua exteriùs facienda in honorem diuinum ſecundùm condecentiam ad eos, inter quos habitabant, non autem determinatè ad hæc, vel ad alia.* Reſpondeo primò, Angelicum Doctorem non loqui de obligatione in lege naturæ ad Sacrificia, ſed ad alios actus externos religionis erga Deum. Secundo, Sanctum Thomam non dicere, ſingulos, qui non erant ſub lege, debuiſſe priuata authoritate offerre Sacrificia; quicquid ſit, an diceret, debuiſſe communitatem.

32 Arguet ſecundo ex eodem Sancto Thoma dicente ibidem ad 3. *Sacerdotes offerunt Sacrificia, quæ ſunt ſpecialiter ordinata ad cultum diuinum, non ſolùm pro ſe, ſed etiam pro alijs. Quædam verò ſunt alia Sacrificia, quæ quilibet poteſt pro ſe Deo offerre.* In quibus verbis videtur diſtinguere quædam Sacrificia publica offerenda per Sacerdotes, alia priuata, quæ vnuſquiſque propria authoritate offerre poſſet. Reſpondeo, Sanctum Thomam per ſecundum genus Sacrificiorum ſignificare Sacrificia ſumpta latè, & impropriè, qualia ſunt actus omnes, qui ad cultum Dei pertinent per ſe, & qui ad eundem cultum dirigi queunt à virtute religionis.

33 Arguet tertiò, aliqua fuiſſe apud Ethnicos Sacrificia, quæ à priuata authoritate initium habuerunt. Reſpondeo cum Ioanne de Lugo D. 19. S. 1. n. 16. vel initio non fuiſſe Sacrificia,

donec

Digitized by Google

donec paulatim introducta per vſum, & conſuetudinem accepta fuerunt à populo; vel ſi initio habuerunt vim Sacrificiorum, proueniſſe exinde, quòd tantā habebant affinitatem cum alijs Sacrificijs iam inſtitutis, vt in ipſis quaſi in radice viderentur iam ad ſignificandum inſtituta.

34 Arguet quartò, Sacrificiū incruentum celebratum à Chriſto in vltima cœna, & cruentum peractum in cruce habuit veram rationē Sacrificij, etſi non fuerit publica authoritate aſſumptum ad ſignificandum Deum authorem vitę, ac mortis, nec tunc innotuerit hominibus ea ſignificatio. Reſpondeo, Chriſtum vt caput, & principem Eccleſiæ habuiſſe in ſe eminenter voluntates totius Reipublicæ ad inſtituenda ſigna, & Sacrificia authoritate publica, & legitima pro eo etiam tempore, quo ſignificatio nondum veniſſet in aliorum notitiam, nondumque fuiſſet alijs promulgata. Sic Adamus, quo tempore ſolus erat, cępit imponere volucribus, & terrenis animalibus nomina, quæ ex tunc cæperunt eſſe ſigna ad placitum ob inſtitutionem factam ab Adamo vt capite, & principe Reipublicæ humanæ.

35 Arguet quintò ex Vazquio D.220.C.3.n.19. eligere ſignum proteſtatiuum Dei vt authoris vitæ, ac mortis, proindeque ſacrificare Deo, eſt de iure naturali. Ergo quiſque poterit priuata authoritate eligere eiuſmodi ſignum, atque ſubinde ſacrificare Deo, niſi obſtet prohibitio diuina, vel humana reſeruans certis perſonis exhibitionem talis ſigni proteſtatiui; vti defacto obſtat. Reſpondeo, Sacrificium eſſe quidem de naturæ iure ſiue ſuadente, ſiue præcipiente, non tamen vt præſtandum authoritate priuata, ſed publica. Sic lumine naturæ inclinamur, vt noſtros conceptus ſignificemus vocibus, quibus in commertio, & conuictu humano vtamur; ſed inſtitutio vocum ad ſignificandum debet eſſe ex authoritate publica, quin ſufficiat priuata. Sed reclamat Franciſcus Amicus tomo 7. D.32.n.9. Authoritas, inſtitutiovè publica eſt extrinſeca, quippe pertineat ad efficientem cauſam Sacrificij. Ergo ſe tenet extra huius eſſentiam, & naturam. Inſto replicam tum in vocum, tū in Sacramentorum inſtitutione publica ad ſignificandum, quæ etſi extrinſeca ſit voci, & materiali Sacramenti ſecundùm ſe, non tamen vagatur extra vocis vt ſignificantis, & Sacramenti vt abſolutè, ſimpliciterque ſumpti eſſentiam, ac naturam. Imò inſto in eiuſdemmet Sacrificij inſtitutione vel priuata, vel publica, requiritur namque alterutra, & eſt vtraque extrinſeca ipſi; quoad materiale quidem ſpectato, non autem quoad materiale ſimul, & formale, ſeu quoad totā ſuam eſſentiam, integramq; naturam. Vnde euaneſcit Amici obiectio.

36 Arguet ſextò ex eodem Vazquio, ſi homines ſolitariè degerent, poſſent offerre Sacrificium; tunc autem huius inſtitutio non eſſet ex publica, ſed ex priuata authoritate. Reſpondeo, homines ſolitariè degentes nō poſſe habere Sacrificia inſtituta per humanam propriè dictam authoritatem. Addo tamen, poſſe habere Sacrificia inſtituta à Deo, in quo vt authore hominum reſidet eminentiſsimè poteſtas publica ad actiones pro communitate naturali hominum, eiuſque nomine exercendas, & cuiuis particulari iniungendas. Communitas autem naturalis daretur, etſi homines ſolitariè degerent, daretur namque multitudo participantium eandem naturam humanam ab eodem Creatore, licet non daretur ciuilis, nec politica communitas. P. Bernal ſuprà n.43. aliter reſpondet, in primis fieri non poſſe, vt homines ſemper ſingulariter viuant, cum ad propagationē coniugia requirantur. Sed contrà, quia argumentum procedit caſu, quo vnus, vel plures homines ſolitariè degerent, an ille, vel illi poſſent ſacrificare? quicquid ſit, an alij ſocialiter viuerent ad propagationem. Deinde dicit Bernal, ſi ſolitariè degentes componerent vnā familiam, vel multas, vna familia eſſet integra Reſpublica, & à fortiori multæ familiæ, proindeque poſſet à ſolitariè degentibus inſtitui Sacrificium. Sed contrà, quia ſermo eſt de vno homine ſingulariter viuente abſque omni conſortio aliorum; & quia licet pauci alij cum eo degant, quæritur, an quiſque ex eis, eſto princeps, & caput non ſit, poſsit priuata authoritate inſtituere Sacrificium? Videturque non poſſe, ſicut in Republica politica non ſpectat ad priuatum deſignare ſigna, quibus ſubiecti agnoſcant

Digitized by Google

agnoſcant dominium ſui principis in ſe, vt obſeruat Coninch q. 83. art. & dub. 1. n. 14. Si dicas, poſſet priuatus præſcribere ſibi aliquam cæremoniam, qua, quoties eam perficeret, ſtatueret teſtari ſupremum Dei in res omnes dominium, poſſetque eam intentionem alijs ſignificare. Quo caſu illa cæremonia haberet rationem talis ſigni, atque etiã Sacrificij. Reſpondetur, non habiturã rationem Sacrificij, quia non eſſet publicum, & abſolutum in communitate ſignum proteſtatiuum Dei vt authoris vitæ, atque mortis; ſignificatio enim, quam haberet, eſſet præciſè ex vi verborum, quibus ille ſuam intentionem alijs declaraſſet, eſſetque ſolùm coram illis, & ſolùm quando ab eo exhiberetur prædicta cæremonia. Nihilominus Ioanni Dicaſtillo D. & Dub. 1. n. 37. videtur non improbabile, licet nunc in hominum ſocietate, & communitate non ſufficiat vnius priuata authoritas, & placitum ad conſtituendum ſignum, quod ſit Sacrificium, fore tamen, vt ſufficeret, caſu quo vnus homo ſingulariter viueret, quia ipſimet homini abundè ſignificaret aliqua actio priuatim inſtituta, excitaretque ipſummet ad recognoſcendum Deum authorem vitæ, & mortis. Confirmat à ſimili orationis vocalis, poſſet enim homo ſolitarius inuenire priuatam linguam, qua Deum oret, & laudet vocaliter. Sed contra, quia actio priuatim inſtituta non eſſet Sacrificium, non enim eſſet ſignum ſenſibile, humanumq; commune. Et quidem cum illa actio, etſi externa, ſignificaret ſolummodò apud vnum hominem, & apud Deum, perinde ſe haberet, ac ſi eſſet actio interna. Confirmatio non eſt momenti, nam voces ſignificatiuę tantùm apud vnum hominem, & apud Deum non eſſent ſignificatiuæ more humanarum vocum ſimpliciter, & abſolutè, homoque vteretur illis incaſſùm apud Deum, quem aliunde oraret, & laudaret mentaliter.

Non datur ex iure naturæ obligatio ad inſtituendum Sacrificium.

37 DECIMO tertiò firmum eſſe deſidero, Sacrificiũ eſſe quidem naturæ humanæ valde conſentaneum, ſed quod ſuadeat merè, non præcipiat ius naturale, nedũ ſingulis (quod minus eſt veriſimile, iudice Leſsio ſuprà Dub. 4. n. 38.) ſed neque toti communitati. Sic Suarez D. 73. S. 8. V. *Dico tertiò*, & tomo 1. de Religione Tract. 2. L. 1. C. & n. 3. Scortia L. 1. de Sacrificio Miſſæ C. 3. n. 6. Arriaga Tract. de Euchariſtia D. 49. S. 3. Subſ. 4. n. 28. Dicaſtillus D. 1. dub. 3. n. 58. & alij paſsim, quia eiuſmodi præcepti non apparet ſufficiens fundamentum; alijs enim actionibus externis, vt oratione vocali, actione gratiarum, & laudis, genuflexione, &c. poteſt ſufficienter Deus coli externè ab hominibus. Neque neceſſe eſt, vt ex naturali obligatione colatur tanquam author vitæ, & mortis, vt fit per Sacrificij oblationem. Imò abſque hac poſſet eo de titulo coli per verba ſignificãtia, proteſtantiaque ipſum authorem vitę, atque mortis, & ab eo vt à domino procedere, ac dependere humanam naturã, cunctaque creata.

38 Si obijciatur primò S. Clemens L. 6. Conſtitutionum Apoſtolicarum C. 20. Caſsianus Collatione 8. C. 23. dicentes, ſacrificatũ olim fuiſſe ab antiquis Patribus, ante legẽ ſcriptam, ex obligatione naturalis legis; & Euſebius Cæſarienſis L. 1. de Euangelica demõſtratione C. 10. inquiens (vt refert Suarius ſuprà V. *Secundò igitur*) *hominem debere vitam ſuam offerre Deo in Sacrificium; tamen quia non expediebat, humanum ſanguinem ſacrificari, ideo lege naturæ introductum eſſe, vt in Sacrificium animal, vel aliquid eiuſmodi commutaretur.* Occurro obiectioni, & dico, S. Clementem potiùs docere, ſacrificatum fuiſſe ab Abele, Noe, & Abraham citra præceptũ vllum, tametſi lumine naturali illuſtrati, & excitati, ſeu ab eo ſuaſi exhibuerint Sacrificia. Verba S. Clementis ſũt, *Quin imò cum ſciret Deus, iam antea Abelem illum Dei amantem, & ſtudioſum, & Noe, atque Abraham, itemque alios deinceps non iuſſos, ſed lege naturæ excitatos vltrò, grato animo Deo ſacrificaſſe, idem poſteà Hebræis quoque ſacrificare permiſit; non quidem ſacrificare iubens, ſed, ſi liberet, concedens, Sacrificiaque approbans, ſi recto animo fierent.* Hæc Sanctus Clemens; qui in verbis poſtremis loquitur de Hebræis circa initium. Porrò autem nos non negamus, legem naturæ excitare ad ſacrificandũ; ſed

Digitized by Google

ſed obligare ad id. Magis in ſpeciem fauet aduerſarijs Caſsianus ſcribens, *Nã quia ſit homini omnis ſcientia legis ab initio creationis infuſa; hinc manifeſtè probatur, quòd mãdata legis abſque litteræ lectione ante legem, imò ante diluuium omnes Sanctos obſeruaſſe cognoſcimus. Quemadmodùm enim ſcire potuit Abel, necdum lege mandante, quòd offerre Deò de primitijs ouium ſuarũ, & de adipe ipſarum ad Sacrificiũ, debuiſſet, niſi per inſitam ſibi legem naturaliter fuiſſet edoctus.* Sed Caſsianus explicari poteſt, quatenus Abel præſtiterit ex cõgruẽtia legis naturalis, ex huiuſq; dictamine, & debito lato Sacrificium, quod poſteà in lege ſcripta fuit ſtrictè obligatoriũ. Quoad Euſebium reſpondeo, non extare in eo verba illa, neque æquiualentia alia, vt inferiùs oſtendam. Et quanuis extarent, intelligerentur commodè de legis naturæ inſtructione, quæ ſuaſiua ſit, & non præceptiua. Vt taceam, legem naturæ non iubere Sacrificia animalium irrationalium, alioqui lex Euãgelica, quę nõ adhibet, ſed potiùs prohibet ea Sacrificia, opponeretur legi naturæ. Ex reſponſione ad S. Clementem veniunt explicandi S. Ioannes Chryſoſtomus, & Procopius; quorum primus Homilia 18. in Geneſim inquit de Cain ſacrificante, *Conſidera, quomodò naturæ conditor ſcientiam animæ indidit. Quis enim illum, dic, oro, ad hanc cognitionem perduxiſſet? Nullus alius, quàm quæ in animo conſcio ſcientia.* Et paulò poſt inquit de Abel, & de Cain ſacrificantibus, *Neq; ille Doctorem aliquem habuit, neque hic ſuggeſtorem, & conſiliarium; ſed vterque conſcientiæ ſuæ magiſterio, & ſapientia diuinitꝰ humano generi ſuppeditata ad hanc oblationem incitantur.* Huc vſque Os aureum. Conſonant Procopius, & S. Cyrillus Alexandrinus. Sed quod aiunt, Abelẽ, & Cainum caruiſſe exteriori magiſterio ad ſacrificandum, & proinde Adamum parentem non ſacrificaſſe priùs, neque docuiſſe filios hunc religioſum cultum Dei, cenſetur improbabile à Martino Del-Rio in C. 4 Geneſ. V. 14. Et quidem S. Athanaſius in Epiſt. de perfidia Euſebij, & in L. ſuper illo, *Omnia mihi tradita ſunt à Patre meo;* Pſeudocyprianus in Serm. de ratione Circũciſionis, Hugo de S. Victore, Toſtatus, Layranus, Lipomanus, alijque apud Salianum in Annalibus Veteris Teſtamenti anno mundi 100. n. 3. & apud Euſebium Nierembergium L. 8. de Origine Scripturæ ſacræ C. 19. affirmant, Adamum primum omnium ſacrificaſſe, & natis ſuis fuiſſe doctorem, vt eodem modo Deum honorarent. S. Thomas 2. 2. q. 85. art. 1. ait, *Adamum, Iſaac, ſicut & alios iuſtos Deo Sacrificium obtuliſſe ſecundùm ſui temporis congruentiam, vt patet per Gregorium, qui dicit, quòd apud antiquos per Sacrificiorum oblationes remittebatur pueris peccatum Originale. Non tamen de omnibus iuſtorum Sacrificijs fit mentio in Scriptura, ſed ſolùm de illis, circa quæ aliquid ſpeciale accidit.* In quibus S. Thomæ verbis authoritas S. Gregorij, quæ citatur, habetur L. 4. Moralium C. 2. vbi S. Doctor inquit, *Quod verò apud nos valet aqua baptiſmatis, hoc egit apud veteres vel pro paruulis ſola fides; vel pro maioribus virtus Sacrificij, vel pro his, qui ex Abrahæ ſtirpe prodierant, myſterium Circũciſionis.* Referuntur hæc verba à Gratiano in C. *Quod autem* 5. de Conſecratione Diſt. 4. Reſpexit ad ea S. Bernardus Epiſtola 77. ſcribens; *At verò quis neſciat, & alia præter baptiſmum contra Originale peccatum remedia antiquis non defuiſſe temporibus: Abrahæ quidem, & ſemini eius Circumciſionis Sacramentum, in hoc ipſum diuinitus traditum eſt. In nationibus verò quotquot inuenti fideles ſunt, adultos quidem fide, & Sacrificijs credimus expiatos; paruulis autem etiam ſolam profuiſſe, imò & ſuffeciſſe parentum fidem.* Reſpexit etiam V. Beda L. 2. in Lucam C. 8. & in Homilia de Circumciſione Domini; Hugo etiam Victorinus, & alij apud Vazquium D. 165. C. 1. Sed S. Gregorius neutiquam aſſerit, fuiſſe remiſſum paruulis peccatum Originale per Sacrificiorum oblationes; neque S. Bernardus, neque V. Beda; quanquam hic non omnino neget, & Hugo Victorinus affirmet expreſsè.

39 Si obijciatur ſecundò S. Thomas 2. 2. q. 85. art. 1. in Corpore, vbi videtur ſentire, naturali iure eſſe ſimpliciter præceptam Sacrificij oblationem, quæ Deo fiat. Reſpondeo, rationem à S. Doctore allatam probare ſolummodò, quòd externus Dei cultus debitus ſit iure naturali, & quòd accõmodatè ſatisfiat huic debito per externum cultum Sacrificij, quin S. Doctor dicat, iſtum ſatisfaciendi modum eſſe neceſſarium. Perpendantur verba S. Thomæ, *Naturalis ratio dictat homini,*

quòd

Digitized by Google

quòd alicui ſuperiori ſubdatur propter defectus, quos in ſe ipſo ſentit, in quibus ab aliquo ſuperiori eget adiuuari, & dirigi. Et quidquid illud ſit, hoc eſt, quod apud omnes dicitur Deus. Sicut autem in rebus naturalibus naturaliter inferiora ſuperioribus ſubduntur, ita etiam naturalis ratio dictat homini ſecundùm naturalem inclinationem, vt ei, quod eſt ſuprà hominem, ſubiectionem, & honorẽ exhibeat, ſecundùm ſuum modum. Eſt autem modus conueniens homini, vt ſenſibilibus ſignis vtatur ad aliqua exprimenda, quia ex ſenſibilibus cognitionem accipit. Et ideo ex naturali ratione procedit, quòd homo quibuſdam ſenſibilibus rebus vtatur, offerens eas Deo in ſignum debitæ ſubiectionis, & honoris ſecundùm ſimilitudinem eorum, qui dominis ſuis aliqua offerũt in recognitionem dominij. Hoc autem pertinet ad rationem Sacrificij, & ideo oblatio Sacrificij pertinet ad ius naturale. Huc vſque S. Thomas. Sed quia in reſponſione ad 1. ſubdit, *Oblatio Sacrificij, in communi eſt de lege naturali; & ideo in hoc omnes conueniunt. Sed determinatio Sacrificiorum eſt ex inſtitutione humana, vel diuina; ideo in hoc differunt;* Quibus in verbis non obſcurè ſignificat, vſum ſacrificandi præſcriptum eſſe ex obligatione naturali, tametſi determinatio quoad materiam, modum, actionem, tempus, & Miniſtrum ſit ex iure poſitiuo diuino, vel humano. Quia, inquam, S. Thomas ſubdit, quæ appoſuimus, ideo fatemur, allegari contra nos non abſque cauſa.

40 Solet pro nobis adduci S. Anacletus Papa in Epiſt. 2. quatenus dicat, Patres antiquos ſpontanea volũtate obtuliſſe Sacrificia. Sed nobis non fauet, ait enim, *Initium Sacerdotij Aaron fuit, licet Melchiſedech prior obtulerit Sacrificium, & poſt hunc Abraham, Iſaac, & Iacob; ſed hi ſpontanea voluntate, non Sacerdotali authoritate, iſta fecerunt.* In quibus verbis ſenſus S. Anacleti eſt, vt Melchiſedech, Abraham, Iſaac, & Iacob ſacrificarint non tanquam Sacerdotes ex inſtitutione diuina determinati, & electi, vt Aaron, & filij eius, ſed ex authoritate humana ſiue publica, ſiue priuata, vel ex inſtinctu diuino peculiari, qui eſſet ſuaſiuus, vel præceptiuus etiam.

* **

Sacrificium ſpectat ad ſigni ſacri genus.

41 DECIMOQVARTO certum eſſe debet, Sacrificium pertinere ad genus ſigni ſacri. Nam vt ait S. Auguſtinus L. 10. de Ciuitate Dei C. 5. *Sacrificium viſibile inuiſibilis Sacrificij Sacramentum, id eſt, ſignum ſacrum eſt.* Et in Epiſt. 49. q. 3. inquit, *Significatiua ſunt omnia talia Sacrificia, & quarũdam rerum ſimilitudines.* S. Auguſtino cõſentiunt S. Thomas q. 85. art. 1. & 2. in Corp. cæterique Theologi priſci, & moderni. Sed quid ſignificetur per Sacrificium, eſt admodùm difficile explicatu. Poteſt quidem Sacrificium habere ſignificationem myſticam, id eſt, myſterij, arcani vè ſupernaturalis alicuius. Sic Sacrificium Melchiſedech ſignificauit Sacrificium Euchariſticum; & hoc ſignificat Sacrificiũ mortis Chriſti. Attamen ſignificatio myſtica non eſt de eſſentia Sacrificij, vt conſtat ex mortis Chriſti Sacrificio perfectiſsimo; quod certè caruit ſignificatione myſtica. Eſt igitur inueſtigãda moralis ſignificatio, id eſt, alicuius actus interioris humani, & moralis, quæ ſignificatio eſt proculdubiò eſſentialis Sacrificio. Sed de hoc puncto in ſectione ſequenti.

SECTIO IV.

Tria alia fundamenta præfiguntur.

Per Sacrificium ſignificatur ſubmiſsio hominis erga Deum.

42 DECIMOQVINTO certum eſſe debet, actum interiorẽ, qui ſignificatur per Sacrificium, eſſe ſubmiſsionem hominis erga Deum, docente Suario D. 73. ſect. 2. V. *Dico primò*, alijſq; frequenter. Probatur primò ex S. Auguſtino in L. illo 10. de Ciuitate Dei C. 5. vbi nomine Sacrificij inuiſibilis ſignificati per Sacrificium viſibile dicit, intelligi *eas res*, quę aguntur in nobis, ad hoc tantùm, *vt inhæreamus Deo, & ad eundem finem proximo conſulamus.*

Digitized by Google

conſulamus. Probatur ſecundò ex Sancto Thoma q. 85. in cuius articulo 1. habet ea verba, quæ ſuprà tranſcripſimus, & quę concluſionem hanc egregiè comprobant; & in a. 2. Corp. ait; *Oblatio Sacrificij fit ad aliquid ſignificandum. Significat autem Sacrificium, quod offertur exteriùs, interius ſpirituale Sacrificium, quo anima ſe ipſam offert Deo ſecundū illud Pſalmiſtæ, Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, quia, ſicut ſuprà dictum eſt, exteriores actus religionis ad interiores ordinantur. Anima autem autem ſe offert Deo in Sacrificiū, ſicut principio ſuæ creationis, & ſicut fini ſuæ beatificationis.* Prætereà in art. 4. Corp. inquit; *Duplex eſt Sacrificium, ſicut dictū eſt, quorum primum, & principale eſt Sacrificium interius, ad quod omnes tenentur: omnes enim tenentur Deo deuotam mentem offerre. Aliud autem eſt Sacrificium exteri⁹, quod in duo diuiditur. Nam quoddam eſt, quod ex hoc ſolo laudem habet, quòd Deo aliquid exterius offert in proteſtationem diuinæ ſubiectionis.* Tandem 3. p. q. 82. art. 4. in Corpore ait; *Quicumque Sacrificium offert, debet Sacrificij fieri particeps, quia exterius Sacrificium, quod offertur, ſignum eſt interioris Sacrificij, quo quis ſe ipſum offert Deo, vt Auguſtinus dicit 10. de Ciuitate. Vnde per hoc, quòd participat Sacrificio, oſtendit ad ſe Sacrificium interius pertinere.* Probatur tertiò, Sacrificium eſt præcipuus Dei cultus externus. Sed cultus reſpicit honeſtatem ſubijciendi ſe perſonæ excellentiori; cultuſque latriæ honeſtatem ſubiectionis factę erga perſonam infinitè excedentem nos. Probatur quartò, Sacrificium eſt per ſe ſignum ſupremi dominij diuini in omnes creaturas, & proinde in eam, quę offert illud. Ergo eſt etiam per ſe ſignū ſubmiſsionis exiſtentis in offerēte, tametſi accidere poſsit, vt in offerente non exiſtat ſubmiſsio actualis, neq; explicita, neque implicita. Et tunc Sacrificium erit ſubmiſsionis ſignum veritate ſola tranſcendentali, & non etiam formali. Vbi opportunè noto, actionem, quæ in Sacrificio aſſumitur vt ſignum, eſſe talem, vt ſuppoſita inſtitutione ad placitum ſignificet per ſe ſubmiſsionem offerentis ad eum, cui res offertur per talē actionem, niſi in modo exhibendi ipſam oſtendatur, non fieri ad ſignificandam ſubmiſsionem. Sic voces humanæ ſignificant per ſe conceptus internos loquentis, niſi ita proferantur, vt audientes dignoſcant, proferri ſine intentione patefaciendi eos conceptus. Vnde quēadmodùm voces hominis loquentis in ſomnis, aut in phreneſi non audiuntur vt ſignificantes conceptuum illorum ab alijs, qui id noſcant, ita actio ſolita per ſe ſignificare ſubmiſsionem in offerente rem, poteſt ex circumſtantijs accipi vt non ſignificans talem ſubmiſſionem. Quo caſu ea actio non erit ſacrifica; ſicut neque eſſet ſignum obſeruantiæ erga Regem, ſi quis coram aperiret caput in circumſtantijs, in quibus denudatio capitis præſeferret fieri, cauſa captandæ aurę. Cæterùm ſi actio aſſumpta, vt per ſe ſignificet ſubmiſsionem, exerceatur externè modo, quo ſolet ab alijs ſacrificātibus, erit ſacrifica, ſiue adſit, ſiue deſit ſubmiſsio. Vnde ſi quiſpiam ductus timore, vel adulatione ſine pręfata ſubmiſsione exhibeat eā actionem coram illo, vel Tyranno, pręſtabit actionem ſacrificatiuam veritate tranſcendentali in eſſendo, ſed ſacrilegam, & carentem veritate formali in ſignificando ſubmiſsionem, & verum Deum. Si autem exhibeat cum ſubmiſſione, erit etiam ſacrifica actio veritate tranſcendentali in eſſendo; & veritate formali in ſignificando ſubmiſsionem; ſed ſacrilega, & carens veritate formali in ſignificando verum Deum. Probatur concluſio quintò, Sacrificiū eſt adoratio. Sed hæc eſt ſignum noſtrę ſubmiſsionis erga Deum. Ergo & Sacrificium. Ex quibus facilè reſpondebitur Vazquio D. 22. C. 3. n. 22. Dicaſtillo D. & dub. 1. n. 24. & 25. indicantibus, ſolam adorationem ſimplicē eſſe ſignum noſtræ ſubmiſsionis.

43 Iam verò cum ſtatuerimus, Sacrificium eſſe ſignum noſtræ ſubmiſſionis erga Deum, age, vt videamus, reſpectu cuius excellentiæ diuinæ ſit ſubmiſsio.

Cuiuſnam excellentiæ ratione vendicet ſibi Deus ſubmiſſionem hominis ſignificatam per Sacrificium?

QVARE decimo ſextò certum eſſe volumus, Sacrificium eſſe ſignū ſubmiſsionis noſtrę erga Deum vt

Digitized by Google

vt infinitè excedentem nos ſiue eſſendi perfectione, ſiue poteſtatis virtute, ſiue proprietatis dominio, ſiue dignitate principij, à quo orimur, & finis, ad quẽ tendimus. Vnde ſatis eſt Sacrificio, ſi ſit ſignum cuiuſuis perfectionis diuinæ ad nos relatę, vt ſuperantis nos infinito interuallo. S. Thomas q. 85. art. 2. in Corp. magnam conciliat huic aſſerto authoritatem, dum inquit; *animam ſe offerre Deo in Sacrificium, ſicut principio ſuæ creationis, & ſicut fini ſuæ beatificationis.* Ex quibus verbis motus eſt P. Suarez, vt D. 73. ſect. 2. V. *Dico primò*, affirmaret, Sacrificium eſſe ſignum ſubmiſſionis noſtræ ėrga Deum vt ſupremum dominum, vt primum principium, & vt vltimum finem. Sed Suarium impugnat Vazquez D. 220. C. 2. n. 20. quia alij actus religioſi habent eandem ſignificationem. Addique poteſt, per adorationem, & oblationem, quæ ſimplices ſint, & puræ, necnon per primitias, & decimas ſubmitti nos Deo, vt ſupremo domino; & de decimis dici in C. *Tua nos*, & C. *Cum non ſit in homine*, ſolui Deo in ſignum vniuerſalis dominij. Cæterùm pro Suario, & pro nobis reſpondemus, ita quidem eſſe, & ita doceri à S. Thoma 2. 2. q. 81 art. 1. in Corp. & ad 3. alibique ſæpè quæſtionũ ſequentium. Aſt nec Suarius, nec nos volumus, ſolam eam ſignificationem eſſe vltimam differentiam Sacrificij, vltrà enim requiritur immutatio aliqua rei oblatæ. Noſtra igitur ſententia coincidit cum S. Thomæ, & Suarij opinione, niſi quòd nos declaramus expertis verbis quod illi ſubintelligi voluerunt, ſcilicet perfectiones ſupremi domini, primi principij, vltimi finis, diuinaſque alias relatas ad nos, non debere ſignificari per quodcumque Sacrificium, ſed poſſe ſignificari modò vnã, modò aliam ex intentione ſacrificãtis. Confirmatur noſter diſcurſus, quia Sacrificium offerri poteſt in gratiarum actionem pro beneficijs acceptis, in impetrationem aliorum, in expiationem à peccatis, in confirmationem alicuius pacti iuxta illud Poetæ,

Stabant, & cæſa iungebant fœdera porca.

Ergo Sacrificium non modò poteſt ſignificare infinitam maieſtatem Dei, vt eſt ſupremus dominus, aut vt eſt author vitæ, ac mortis, ſed etiam vt eſt beneficus, miſericors, &c. Si Sacrificium poſſet ſolummodò eſſe ex fine latreuticum, id eſt, præcisè poſſet fieri ad Deũ colendum, eiuſque principatum, & noſtram ſeruitutem teſtandam, aſſentirer alijs modis dicendi, de quibus poſteà. Aſt poteſt dari Sacrificium, quod ex fine ſit vel latreuticũ, ſeu honorarium, vel Euchariſticum, ſeu actiuum gratiarum, vel impetratorium, vel propitiatorium, vel pacti alicuius confirmatiuum. Et in veteri quidem lege fuerũt hæ Sacrificiorum diffentiæ ratione finis, nuncque in noua lege Sacrificium Miſſæ adunat mirabiliter in ſe eas omnes. Inquies, Sacrificium actiuum gratiarum v. g. etſi elicitiuè ſit à virtute religionis, tamen imperatiuè eſt à virtute gratitudinis, vt indicant Suarez D. 73. ſect. 7. V. *Quarta diuiſio*, Dicaſtillus D. 1. Dub. 2. n. 50. Non ergo, vt eſt precisè actus religionis, ſignificat beneficentiam diuinam. Concedo totum; ſed id non obeſt, quominus Sacrificium, quod non ſit merè honorarium, habeat ſignificationem præfatam.

44 Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 1. art. 5. ait, per Sacrificium ſignificari excellentiam, qua à Deo habemus totum noſtrum eſſe, & qua dignus eſt, vt in ipſius cultum, & honorem cõſumatur, ac deſtruatur vita noſtra, ſiue hæc proteſtatio fiat per realem deſtructionem propriæ vitæ, vti facta eſt à Chriſto in Sacrificio cruento crucis; ſiue per deſtructionem alterius rei, per quam noſter affectus explicetur, quando deſtructio vitæ propriæ non licet, vel non expedit, vti nunc contingit; ſed tamen Deus extraordinariè, & abſolutè poſſet velle, ac præcipere, vt offerremus vitam propriam in Sacrificium. Hæc ſententia ſuadetur primò à Cardinali de Lugo ex Euſebio Cæſarienſi L. 1. de Euangelica demonſtratione C. 10. Suadetur ſecundò quia huiuſmodi proteſtatio eſt digniſſima, & valde conformis lumini naturæ, & ideo ab omnibus vbique gentibus accepta, vt ſupremo cultu Sacrificij Deum venerarentur. Vnde Gentilis vates cecinit,

Cum ſis ipſe nocens, moritur cur victima pro te?
Stultitia eſt, morte alterius ſperare ſalutem.

In quibus carminibus ridet morẽ (qui communis erat) ſacrificandi vitam alienam animalium irrationaliũ loco vitæ

propriæ

Digitized by Google

propriç humanæ. Suaderi tertiò poteſt, quia Exodi 29. V. 10. Leuitici C. 1. V. 4. C. 3. V. 2. C. 4. V. 4. C. 8. V. 14. iubetur, ſacrificans imponere manũ ſuper animal occidẽdum, vt ſignificaretur, ſacrificantem conſtituere vnum cum victima, ſubſtituique hanc in eius locũ. Quartò, quia Leuitici 17. V. 11. & 12. iuxta LXX. dicitur; *Anima omnis carnis ſanguis eius eſt & ego dedi vobis ſanguinem ad expiandum pro peccatis veſtris. Sanguis enim eorum pro anima expiabit. Idcirco dixi filijs Iſrael, omnis anima ex vobis non comedet ſanguinem.* Quæ verba ſic ponderãtur ab Euſebio ſupra; *Attende igitur diligenter, quomodò in his dictum ſit illud, Ego dedi vobis, &c. palàm enim pro humana anima, mactatorum animalium ſanguinem piaculum offerri dicit.* Quintò, quia pro Iſaac fuit ſuffectus in Sacrificium aries ab Abraham, cui iuſſerat Deus, vt ſacrificaret Iſaac filium dilectiſsimum, qui erat quaſi alter Abraham. Sextò, quia Exodi C. 13. V. 13. præcipiebatur; *Primogenitum aſini mutabis oue* (quæ ſcilicet in Sacrificium offeratur) *quod ſi non redemeris, interficies. Omne autem primogenitum hominis de filijs tuis pretio redimes*; id eſt, pro hominis primogenito, quem nolo ſacrificari, ſubſtitues pretium, nempe quinque ſiclorum iuxta C. 3. V. 47. C. 18. V. 16. Num.

45 Sed ad primum reſpondetur, Euſebium allegari in eam opinionem à Cardinali de Lugo, qui (ni fallor) non Euſebium, ſed Suariũ D. 73. ſect. 8. V. *Secundò igitur*, legerat ex Euſebio dicentem verba tranſcripta iam à nobis in obiectione contra decimum tertium fundamentum. Attamen Euſebij mens eſt longè diuerſa, nam loquens de Patribus antiquis ſacrificantibus animalia irrationalia, inquit; *Etenim cum morum ſanctitate præſtarent, Deoque penitus addicti eſſent, & ob eam rem, quaſi diuino ſpiritu illuſtrati, viderent, magno ſibi opus eſſe obſequio, ſi ſua ipſorum humana delicta diluere vellent, pretium pro ſalute ſua, ei, qui vitam, atque animam præbuiſſet, ſe debere putabant. Sed cum nihil præſtantius, aut pretioſius anima ſua haberent, quod dicarent, pro hac interim brutorum animalium vitam offerebant, ita ſuæ ipſorum animæ Sacrificium illud comparantes.* In quibus verbis ſenſus Euſebij eſt, priſcos Patres cenſuiſſe pretium, quod pro ſua anima expianda delictis, offerretur Deo, debere eſſe in re valde præſtante; & cum non haberent tũc quidpiam præſtantius anima ſua, obtuliſſe in Sacrificium animalia bruta, quorum animç ſecundum locum perfectionis tenent poſt hominum animas. Proſequitur Euſebius infrà; *Dum nulla præſtantior, neque maior, neque pretioſior, neque Deo conuenientior victima hominibus aderat, Sacrificia interim ex animalibus pro ſua ipſorum vita redimenda, & quodam quaſi naturæ propriæ animatum pretium ipſi Deo reddere illos conuenienter oportebat, ſicut etiam Dei veteres amici, & cultores faciebant. Qui venerabilem quandam, Deoque acceptam, & magnam hoſtiam venturam olim ad homines, diuino indicante ſpiritu, tanto antè didicerant; quæ totius mundi expiatio exiſteret, cuius etiam ſigna quædam, & notas ipſi ante obirent, atque perficerent: quippe qui & Prophetæ eſſent, & eius, quod futurum expectaretur, figuram in ſe quandam ante gerentes. Vbi autem quod perfectum erat, aduenit, quemadmodùm vaticinia Prophetarum prædixerant, priora illa deſierunt, & præſtantiore, verioreque Sacrificio illicò ſublata ſunt. Is autem fuit Chriſtus Dei, &c.* Vbi vides ex mente Euſebij, Sacrificia brutorum animalium vſurpata fuiſſe, quouſque, *Inuentum eſt magnum, magnique æſtimandum pro redimendis & Iudæis pariter, & Græcis pretium, illud videlicet pro toto mundo piaculum, illud pro anima cunctorum hominum Sacrificium, illa pro omni macula, & peccato puriſsima hoſtia, ille vtique agnus Dei, illa Deo accepta, & mundiſsima ouis, ille agnus, de quo Prophetæ tam multa dixerunt. Per cuius diuinam, ac myſticam doctrinam omnes nos, qui de Gentibus aſſumpti ſumus, remiſsionem priorum peccatorum inuenimus; ex quo etiam Iudæorum quicumque in illo ſpem habuerint, à Moſi execratione liberantur. Meritò ſanè quando illius memoriam, corporiſque eiuſdem, & ſanguinis recordationem quotidie celebrant, & ad longè præſtantius & Sacrificium, & munus aſſumpti ſunt, quàm illud antiquius fuerit.* Quæ ſunt omnia verba eiuſdem Euſebij; in quibus nullatenus ſignificat cogitationem Suarij, & Cardinalis de Lugo, ſcilicet Sacrificia brutorum animalium ſubrogata eſſe loco animarum propriarum humanarum, quæ deberent offerri Deo in Sacrificium, ſi liceret, vel expediret. Imò cum o-

lim, & modò non expediat, neque liceat ordinariè; non debuit vnquam ordinariè offerri propria vita humana in Sacrificium; & caſu quo Deus extraordinariè vellet offerri; tunc liceret, & expediret.

46 Ad ſecundum dico, proteſtationem illam, vt declaratur à Lugo, non videri veniſſe in mentem ſacrificantium olim, niſi vt ſummùm quando ſacrificabant pro ſuis peccatis, & noxis. Ad tertium, eo ritu ſignificatum, vel quòd transferretur victima de manu, & poteſtate offerentis in Dei ius; vel quod offerens imponeret victimę peccata ſua, vt imprecaretur ea in illius capite, oſtēderetvè eſſe peccatorũ ſuorum pretiũ caput victimæ. Legantur Euſebius ſuprà, Cornelius à Lapide In Cap. 1. Leuitici V. 4. noteturque, ſimilem cæremoniam extenſionis manuum ſuper oblata eſſe nunc in vſu, cũ in Canone Miſſæ dicuntur illa verba; *Hanc igitur oblationē &c.* de qua cęremonia agunt Suarez D. 84. ſect. 1. Verſ. *Alia ſignificatio,* Scortia Lib. 4 de Sacrificio Miſſæ Cap. 10. Gauantus in Rub. Miſſalis par. 2. tit. 8. num. 4. obſeruatque Diana parte 3. Tract. 6. Reſ. 104. pollicem dextrum impoſitum ſiniſtro debere tũc teneri in formam crucis ſuper manus extenſas; atque ita in Hiſpania video communiter fieri. Ad quartum, ex Euſebij interpretatione non aliud deduci, quàm quòd ſanguis animalium offerretur in pretiũ, & piaculum peccatorum. Ad quintum, & ſextum, nihil inde probari, niſi quòd in illis euentibus fuerit vnum immolatũ, aut oblatum loco alterius.

47 Pater Vazquez D. 220 Cap. 2. contendit, per Sacrificium ſignificari dominium Dei in vitam, & mortem, ſeu Omnipotentiam Dei, quà eſt author vitæ, ac mortis; ſic enim differt ſignificatio Sacrificij à ſignificationibus aliorum actuum virtutis religionis; & differentia non deſumitur ex parte materiæ, quæ immutari debet in Sacrificio, & non in alijs actibus virtutis præfatæ; ſed deſumitur ex parte formæ Sacrificij, nempe ex parte ſignificationis. Nihilominus ratio Vazquij non conuincit, quia expreſſa ſignificatio Dei vt authoris vitæ, ac mortis non eſt neceſſaria, vt Sacrificium vltimò differat ab alijs actibus religioſis; ſufficit enim cuiuſuis excellentiæ diuinę vt ad creaturas relatę ſignificatio facta per rei oblatæ immutationem; & quia non inconuenit, quòd ex parte materiæ Sacrificij ſumatur differentia ipſius ab alijs actibus religioſis, ſiquidem materia, mutatioque eius non ſe habeat per accidens ad Sacrificium, ſed requiratur eſſentialiter ad illud. Ad hæc: res cum immutatione poteſt offerri Deo ex alio titulo, quàm quòd ille ſit author vitæ, & mortis: tunc autem, ſi à legitimo Miniſtro offeratur, erit Sacrificium. Poteſt præterea res inanimis litari Deo. Tunc verò vndenam opus ſit, recognoſci ipſum vt vitę, mortiſque authorem; & non ſufficiat, coli vt authorem præciſè tam eſſendi, quàm non eſſendi? Negare tamen non poſſum, per Sacrificiũ exprimi frequentiùs, quòd Deus ſit vitæ, ac mortis author, eo quòd actio deſtructiua, immutatiuave rei oblatæ excitet connaturaliùs cogitationem, recognitionemque Dei vt authoris vitæ, ac mortis; videmurque hoc attributo diuino explicare magis, ex modo noſtro concipiendi, ſubiectionem noſtram, & excellentiam diuinam. Quade cauſa ſępe in antecedentibus, ſępiùſque in ſequentibus præfata ſignificatio fuit, eritque nobis in vſu; & poſt Vazquiũ increbruit in Scholis, & in Theologorum ore. Reijcit eam Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 1. n. 1. & 6. quia alioqui aliquid, quod non deſtruitur, nec ſacrificatur, poſſet aſſumi ad ſignificandum Deum authorem vitæ, ac mortis, vt ſi in tabula pingeretur aliqua figura ad eam ſignificationem: & quia ad eandem denotationem poſſet homo producere, vel extinguere ignem, proteſtãdo, ſe fuiſſe etiam à Deo productum, & poſſe à Deo deſtrui, ſicut ille ignis producitur, vel extinguitur; & tamen productio, vel extinctio ignis non eſſet Sacrificium. Sed hæ rationes non ſunt valde vrgentes. Non prima, ſicut enim Lugus debet dicere, figuram in tabula pictam non ſufficere ad proteſtationem, qua homo profiteatur, ſe habere totum ſuum eſſe à Deo; proindeque non ſufficere ad Sacrificium tabulæ; ita pro Vazquio reſponderi poteſt Cardinali de Lugo. Recolantur quę ex Dicaſtillo occurrente huic rationi attulimus in fine fundamenti tertij. Non ſecunda,

Digitized by Google

cunda, quia extinctio ignis poteſt eſſe actio Sacrificatiua, quatenus aſſumatur ad ſignificandum, Deũm eſſe vitæ, atq; mortis authorem, vel dependere ab ipſo totum noſtrum eſſe.

Sacrificium eſt ſignum ad placitum.

48 DEcimoſeptimò certum eſſe debet, Sacrificium eſſe ſignũ ad placitum. Ita paſsim Theologi cum Suario D.73.ſect.1. V. *Atque hinc colligitur*; & probatur inſigniter ex S.Auguſtino L.10.de Ciuitate Dei C. 19. Vbi ait; *Profectò neſciunt hæc* (externa Sacrificia) *ita eſſe ſigna illorum* (id eſt, officiorum puræ mentis, & bonæ voluntatis) *ſicut verba ſonantia ſigna ſunt rerum. Quo circa ſicut orantes, atque laudantes ad eum dirigimus ſignificantes voces, cui res ipſas in corde, quas ſignificamus, offerimus; ita ſacrificantes non alteri viſibile Sacrificium offerendum eſſe nouerimus, quàm illi, cuius in cordibus noſtris inuiſibile Sacrificium nos ipſi eſſe debemus.* Probatur deindè, quia ſignificatio Sacrificij non eſt naturalis actioni ſacrificatiuę ſecundùm ſe conſideratæ, nam exterior actio occidendi agnum, verbi gratia, non exprimit naturaliter recognitionem, & ſubiectionẽ noſtram erga diuinam excellentiam, poteſtque per ſe fieri ex diuerſa intentione. Quare vt ſignificet, quod diximꝰ, opus eſt impoſitione, inſtitutioneq; ad placitum eligente liberè vnam potiùs externã actionem, quã aliam. Cæterùm nemo inficiari poteſt, deſtructionem, immutationemve phyſicam rei in pretio habitæ precontinere in ſe magnam proportionẽ, & congruẽtiam, vt ſit aſſumpta ad ſignificandam ſubiectionem noſtram, & excellentiam diuinam. Nulla enim alia actione exteriori proteſtaremur magis aptè, ad Dei nutum omnia poſſe, & debere, tam eſſe, quam deſinere, in eiuſque vſum, & honorem omnia inſumẽda, vel, ſi opus ſit, conſumẽda. Imò ex debito morali fuit neceſſarium, vt præfata proportio, & congruitas adeſſet in actione exteriori aſſumpta ad ſignificationem per modũ Sacrificij; ſicut adfuit in actionibus exterioribus, & materijs, quibus impoſuit Chriſtus ſignificationem per modum Sacramenti. Porrò ex dictis de proportione illa infertur, actionem externam deſtructiuam, immutatiuamve phyſicè ſignificare quaſi naturaliter inchoatè ſubiectionem noſtram erga excellentiam diuinam. Et hinc explicatur Sanctus Thomas, quando quæſt.85. artic.1. in Corp. ait; *Ex naturali ratione procedere, quod homo quibuſdam rebus ſenſibilibus vtatur offerens eas Deo in ſignum debitæ ſubiectionis, & honoris ſecundùm ſimilitudinem eorum, qui dominis ſuis aliqua offerunt in recognitionem dominij. Hoc autem pertinet ad rationem Sacrificij, & ideò oblatio Sacrificij pertinet ad ius naturale.* Hæc ille; quaſi lumen naturale dictet, per oblationem rei, quæ deſtruatur, immuteturve phiſicè, ſacrificandum eſſe Deo, ſignificandamque ſubiectionem noſtram erga ipſum. Rurſus ex ſignificatione impoſita actioni externæ ſacrificatiuæ, quæ rem oblatam deſtruit, aut phyſicè immutat, infertur, dixiſſe benè Sanctum Thomam ſuprà artic. 3. & 4. *Sacrificium ex hoc ſolo laudem habere, quòd in diuinam reuerentiam fit; & quòd offert aliquid in proteſtationem diuinæ ſubiectionis.* Nam actio illa non habet laudem, neque honeſtatem ſacrificatiuę, ſi præcisè conſideretur vt deſtruens, immutansve phyſicè rem aliquam, poſſet namque exiſtere, quin eſſet religioſa, imò neque laudabilis, honeſtaque moraliter, vti contingit in multis alijs actionibus deſtruentibus, aut immutantibus phyſicè complures res. Quocirca laus, honeſtaſque actionis ſacrificatiuæ deſtruẽtis, aut immutantis phyſicè rem oblatam conſideranda eſt, quatenus talis actio aſſumpta eſt ad ſignificandã ſubiectionem noſtram. & excellentiã diuinã, vt attentè inſpexit Suarez D.73. ſect. 1. Verſ. *Atque hinc.* Et ita quidem aſſumpta eſt ad huiuſmodi ſignificationem, vt determinata iam ſit ex communi conſenſu ad eam ſolam ſignificationem. In quo differt ab aliis actionibus externis diſtinctis à verbis, per quas colimus Deum, nam omnes aliæ ſunt adiaphoræ ex ſe, & poſſunt non minus creaturis, quàm Deo exhiberi, vt obſeruat Leſsius Lib. 2. de Iuſtitia Cap. 38. dub. 1. numero quinto, latiùſque Suarez tomo 1. de Religione Tract. 2. Cap. 2. à num. 7. Imò vt ait Sanctus Gregorius Nyſſenus adductus in S. Thomæ Catena aurea ad C.22

Lucæ; *Honorifica ſigna, quæ inuicem exhibemus, fatentes nos humiliores eſſe reſpectu excellentiæ proximi, tranſumpta ſunt à nobis ad obſequia incomparabilis naturæ, quia humana natura nihil habet Deo condignum, quo eius excellentiam proteſtetur, ac recognoſcat.* Atque vt ait S. Auguſtinus Lib. 10. de Ciuitate Dei C. 4. *Multa de cultu diuino vſurpata ſunt, quæ honoribus deferuntur humanis, ſiue humilitate nimia, ſiuè adulatione peſtifera: ita tamen vt quibus ea deferuntur, homines haberentur, qui dicuntur colendi, & venerandi; ſi autem eis multum additur, & adorandi.* Aſt actio ſacrificatiua habet præ cæteris externis determinationem, quam dixi. Vnde S. Auguſtinus continuo ſubiungit; *Quis verò ſacrificandum cenſuit, niſi ei, quẽ Deũ aut ſciuit, aut putauit, aut finxit?* Et paulò antea dixerat; *Sacrificium certè, nullus hominum eſt, qui audeat dicere deberi, niſi Deo ſoli.* Qua de cauſa ab eodem Sancto Auguſtino L. 20. contra Fauſtum Cap. 21. & ſæpè aliàs Sacrificium vocatur *cultus diuinus* per antonomaſiam. Eademque de cauſa Gabriel Biel apud Vazquium D. 220. Cap. 2. num. 15. & Suarez D. 73. ſect. 6. V. *Vt autẽ* definierunt Sacrificium, quatenus ſit; *Externus actus religionis continens ſupremum latriæ cultum, ſoliq; Deo debitum.* Quanquam Gabriel Lect. 22. in Canonem Miſſæ lit. A. in fine non niſi ſic definiat Sacrificium; *Eſt oblatio facta Deo in recognitionem ſupremi dominij*; & Lect. 85. lit. D. non niſi ſic; *Eſt cultus ſoli Deo debitus*, vel *Eſt oblatio, &c.* vt proximè. Sed quicquid de Gabriele ſit, Eximium Doctorem inefficaciter impugnant idem Vazquez Cap. 3. num. 17. & Dicaſtillus D. & dub. 1. num. 11. quia non explicuerit ſpecialem rationem, & eſſentiam Sacrificij, ſed communem omnibus actibus religionis, vtpote cõtinentibus ſupremum latriç cultum, debitumque ſoli Deo. Inefficaciter, inquam, impugnant, nam quòd Sacrificium ſit ſupremus latriç cultus, debituſque ſoli Deo, ſpeciale eſt Sacrificio, ſiquidem ſola actio exterior ſacrificandi determinata eſt ad profitẽdum diuinam excellentiam, cum aliç omnes exteriores, diſtinctæ à verbis, ſint indifferentes ad profitendum diuinam, vel humanam excellẽtiam, vt iam declarauimus, & vt admonuit Suarez in loco citato. Sed non ob id approbo definitionem illam Sacrificij, eſt enim nimis generalis, ſeu parùm explicans eſſentiam Sacrificij, vt ſi quis definiret hominem; *Eſt animal ſupremum.*

49 Cardinalis de Lugo D. 19. S. 1. n. 8. attribuit Suario, quòd dixerit D. 7. ſect. 5. V. *Dico primò*, deſtructionẽ, vel immutationem rei oblatæ ideo fuiſſe vſitatam in Sacrificio, quia cum per hoc res Deo offeratur, & quaſi dono detur; Deus autem rebus noſtris non indigeat, nec poſsit de nouo earum dominium adquirere; non poteſt meliùs hæc oblatio ſignificari, quã deſtruendo, vel immutando rem in honorem Dei. Refutat autem Lugus in hoc ſenſu Suarium, tum quia alioqui ſequeretur, rem offerri meliùs, & quaſi dono dari in obſequium Dei per productionẽ, quàm per deſtructionem. Tum quia etſi Ethnici ſacrificarint nonnunquam Principibus ex adulatione, nunquam tamen ſine deſtructione rei ſacrificatæ; fuiſſet autem vanè adhibita deſtructio, vt res transferretur in dominium Principis, cui Sacrificiũ fiebat, ſiquidem res ipſa integra poſſet propriè donari eis. Sed hę refutationes poſſunt de facili eludi. Prima quidem, quia per conſumptionem, aut immutationem rei ſignificatur meliori modo dominium Dei, quàm per productionem, nam dominium erga rem aliquam ſupponit ipſam iam productam, & exiſtentem, cum plenum dominiũ ſit ius perfectè diſponendi de re, ſeu ſit ius in re extendens ſe ad omnem eius vſum, & diſpoſitionem, niſi lege prohibeatur: deſtructio autem rei eſt vſus, qui maximè oſtendit dominium erga illam. Et ideò vt per Sacrificium oſtendamus ſupremum, abſolutiſsimumque dominium Dei erga nos, & omnia alia creata ſecundùm omnem eſſendi rationem, quam habent, deſtruimus rem, quam ei offerimus. Secunda refutatio non eſt maioris ponderis, nam ſi Principibus, quibus Ethnici ſacrificabant, offerrent res integras, non oſtenderent, agnoſcere ſe illos, vt Deos, ſed vt homines, quibus tributum ſoluerent tanquam habentibus dominium iuriſdictionis erga offerentes, vel tanquam habentibꝰ dominiũ directum erga bona offerentium, in cuius agnitionem ſubditi gaudentes dominio vtili offerrent rem aliquam. Præterea Suarius non dixit quod ipſi attribuit

buit Lugus, nã in loco citato ſolũmodò ait, rem in Sacrificio non offerri Deo, quaſi ea indigeat, aut eius ſit nouũ adquiſiturus dominium, ſed ſolùm offerri, vt in honorem eius immutetur, aut conſumatur ad ſignificandum omnia à Deo procedere, & ſub eius eſſe poteſtate, vt declarauerat in ſect. 1. eiuſdem Diſputationis, V. *Dico primò*; quæ declaratio eadem eſt cum exhibita a nobis.

Quatenus res in Sacrificio oblata debeat eſſe offerentium propria?

50 DECIMO octauò tandem Tannerus tomo 3. D. 5. q. 3. dub. 1. n. 5. requirit in materia Sacrificij, vt quadantenus ſit offerentis Sacerdotis propria. Firmat authoritate S. Thomæ in C. 8. ad Hebræos, Bellarmini L. 1. de Miſſa C. 6. in 8. argumento, Henrici Henriquez L. 9. Summæ Moralis C. 1. §. 2. & 3. C. 10. §. 4. in Gloſſa, lit. N. Præſento ſolius S. Thomæ verba Lect. 1. vbi ediſſerẽs illa Pauli; *Omnis enim Pontifex ad offerendum munera, & hoſtias conſtituitur*, inquit, *Chriſtus autem eſt Pontifex:: Ergo neceſſe eſt, ipſum habere aliqua, quæ offerat:: Quia verò neceſſe fuit, Chriſtum habere, quod offerret, ipſe ſeipſum obtulit.* Sic Angelicus Doctor; non ſatis clarè, atque expreſsè ad mentem Tanneri, vt neque Bellarminus. Et quidem præfata conditio materiæ ſacrificandæ ſubticetur communiter à Theologis. Nec dubitari poteſt, fore verum Sacrificium, ſi Sacerdos, inuito domino ouis, incidiſſet olim eius iugulum in altari. Simul tamen fatendum eſt, oblationem ſacrificam præſeferre ſpeciem dominij erga rem oblatam Deo, in cuius dominium veluti transfertur à Sacerdote per oblationem illam.

SECTIO V.

Proponitur definitio Sacrificij in communi: & delibantur aliqua circa diuiſionem, ſeu circa extrema, in qua diuiditur Sacrificium.

51 POſt altè iacta tot fundamenta, eaq; pro noſtro modulo ſtabilita conficio metaphyſicã hãc Sacrificij definitionem; *Externus, atque ſenſibilis actus religionis à perſona per legitimã, & publicam authoritatem deſignata præſtitus, quo offertur Deo ſoli res aliqua externa, ſenſibilis, ac permanens cum phyſica eiuſdem rei immutatione aſſumpta per legitimam, & publicam authoritatem ad ſignificandam internam ſubmiſsionem humanam erga Deum, & erga quamcumque ipſius perfectionem ad homines relatam, vt ſuperantem illos interuallo infinito.* Video, non eſſe breuem definitionem. Sed malo in longitudine peccare, quàm in non explicanda Sacrificij eſſentia metaphyſica. Si quis ſecus, ac nos, malit, poterit vti ea definitione, quam ex Gabriele, ſeu potiùs ex Suario retulimus ſuprà, ſcilicet; *Eſt actus religionis externus continens ſupremum latriæ cultum, debitumque ſoli Deo.* Vtraque hæc difinitio eſt metaphyſica, ſeu per partes metaphyſicas. Poteſt addi alia phyſica, ſeu per partes phyſicas, nempe *Eſt oblatio Deo ſoli facta cum immutatione phyſica rei externæ oblatæ in ſignum ſubmiſſionis internæ humanæ erga Deum, &c.* Poteſt inſuper ad imitationem Sacramenti definiri Sacrificium; *Eſt ſignũ externum, quod cum immutatione phyſica rei ſignificat ſubmiſſionem internam humanam erga Deum, &c.* Harum definitionum probatio petenda eſt ex fundamentis præfixis in quatuor ſectionibus ſuperioribus; ad quæ etiam recurrendum eſt, vt diluantur obiectiones contra eaſdem definitiones. Mihi nunc de nouo non occurrit vlla obiectio, aut ſcrupulus, niſi quòd alicui videbuntur ſuperflua nonnulla verba appoſita in definitionibus. Sed certè addita ſunt à nobis maioris claritatis amore. Adimat illa, qui breuis eſſe laborans, obſcurus fiat. Niſi etiam quòd cuipiam parùm verſato in lectione Theologorum ingeret difficultatem, tum aliquando attributum apud litteras ſacras nomen Sacrificij nonnullis actionibus, ſiue internis, ſiue externis, in quas neutiquam quadrat definitio propoſita, vt Pſalmo 50. V. 19. *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus.* Pſalmo 49. V. 14. *Immola Deo Sacrificium laudis, &c.* Tum Sancti Auguſtini dictum Libro 10. de Ciuitate Dei, Cap. 6. *Verum Sacrificium eſt omne opus, quod agitur, vt ſancta ſocietate in-*

Digitized by Google

hæreamus Deo, relatum ſcilicet ad illum finem boni, quo veraciter beati eſſe poſsimus. Quam Sacrificij definitionem competere operibus miſericordiæ, aliiſque charitatis erga Deum, & proximos declarat diffusè tā in eo C.6. quàm in antecedenti. Et ideò Biel Lectione 85. in Canonem Miſſæ, lit. D. Alfonſus Caſtrenſis Libro 10. aduerſus Hæreſes in 2. de Miſſa acquieſcunt huiuſmodi definitioni. Sed vnam, & alteram difficultatem eleuant adeò dexterè, & planè Bellarminus L.1. de Miſſa C.2. Suarez D.73. ſect.6. Vazquez D.220. C.1. Valentia tomo 3. D.6. q.4. punct.1. Meratius, Arriaga, Dicaſtillus, Amicus, Yſambertus, aliique ſcribentes de Sacrificio, vt cōſultius ſit, remittere Lectorem ad eos, quàm in puncto exantlato tempus prodigere. Satis ſit, per compendium dicere, Scripturam metaphoricè, & ſimilitudinariè vocare Sacrificia actiones illas ſiue internas, ſiue externas; vel non abſolutè, ſed cum addito, vt *Sacrificium laudis*, nam quod propriè, & abſolutè tale eſt, contraponitur ab ipſa eis actionibus, vt Oſee C. & V.6 item 1. Regum 15. V.22. Eodem modo interpretādus eſt S. Auguſtinus, qui verum appellat Sacrificium per ſimilitudinem, & analogiam, non ſecus ac Chriſtus vocauit ſe vitem veram, Ioan 15. V.1.

52 Peracto definitionis negotio ſuccedebat diuiſio Sacrificij ratione tum temporis, aut cauſæ efficientis, tum materiæ, aut rei oblatę, tum formę, aut actionis, per quam res oblata immutatur, tum finis, in quem dirigitur. Sed de his diuiſionis extremis conſulendus eſt Bellarminus L.1. de Miſſa C.4. necnon Suarius D.75. ſect.7. Leſſius L.2. de Iuſtitia C.38. dub.3. Franciſcus de Lugo L.5. C.1. q.4.

Animaduerſio circa conuenientiam Sacrificiorum interſeſe.

VBI notandū eſt, omnia Sacrificia eſſe eiuſdē ſpeciei quoad formale, ſcilicet quoad ſignificationē moralē excellētiæ Dei vt authoris vitæ, ac mortis, ſi hęc excellētia, quę eadem eſt non tantū ſpecificè, ſed etiā numericè, reſpiciatur per omnia Sacrificia. Et hinc patet diſcrimen ad Sacramenta; quæ non debent eſſe eiuſdem ſpeciei quoad formale ſignificationis, nam ſanctitas, quam ſignificant, nō eſt eiuſdem ſpeciei, ſiquidē aliqua Sacramēta veteris legis ſignificabant de præſenti ſanctitatem legalem, quæ & ſpecificè multiplex eſt, & ſpecificè differt à gratiæ habitualis ſanctitate ſignificata de præſenti per Sacramēta nouę legis, ita quidem vt ab vno Sacramento nouæ legis ſignificetur gratia habitualis cum auxilijs gratię actualis diuerſis in ſpecie, ac ſignificatur ab alio. Cæterùm non omnia Sacrificia ſunt eiuſdē ſpeciei quoad materiale, nempe quoad rem, & actionem aſſumptam ad ſignificandum, nam res, quæ offertur Deo, & actio, per quā offertur, poteſt eſſe multiplex in ſpecie. Quęſtionis eſt, num Sacrificia ob diuerſitatē quoad materiale queant dici abſolutè, & ſimpliciter ſpeciei diuerſæ, nō obſtāte vnitate ſpecifica quoad formale? Exagitat queſtionē hanc, nominis potiùs, quàm rei, Dicaſtillus D.1. dub. 1. num.47. & 48. dub.15. à n.291. Sunt quidem nonnulla concreta, in quibus formale præualet, vt dicantur eiuſdem ſpeciei cum alijs, etſi materiale ſit diuerſum ſpecificè, vt patet in concretis parietis, & hominis albi. Sūt item alia, in quibus materiale pręualet, vt dicantur diuerſæ ſpeciei, tametſi formale ſit vnum ſpecificè, vt patet in cōcretis ſerræ ferreę, & ligneæ, monetæ cupreæ, & argenteæ. Prætereà in concreto Sacrificij poteſt aliquod materiale eſſe tam præcellens, aſſumique ad ſignificandam tam perfecto modo excellentiam Dei tanquam authoris vitę, ac mortis, vt tale Sacrificium ob materiale illud ſit diuerſum in æſtimatione, & ſpecie morali ab alijs Sacrificijs. Et ita videtur cenſendum de Sacrificio tum mortis Chriſti, tum Euchariſtiæ comparato cum Sacrificijs priſcis. Demum conſiderabile eſt, num incidat ſermo, in quo reduplicetur ſupra formale, vel ſupra materiale Sacrificij, ſeu in quo formale dicatur de recto, & materiale de obliquo. Legeſis Dicaſtillum; & aduerte cum S. Thoma 2. 2. quæſt. 85. artic. 2. *In oblatione Sacrificij non penſari pretium occiſi pecoris, ſed ſignificationem, quæ hoc fit in honorem ſummi rectoris totius vniuerſi*. Quæ Sancti Doctoris verba intel-

Digitized by Google

intelligenda ſunt, quando res oblata non eſt magni pretij; nam ſi ſit, debet & illud penſari, vt patet in re oblata per Sacrificium cruentum crucis, & incruentum Euchariſtiæ; ideoque, vt dixi, eſt incõparabiliter maioris æſtimationis, valdeque in ſpecie diuerſum hoc Sacrificium ab alijs priſcis, vt docet etiam Suarez D. 76. ſect. 1. V. *Circa primam.* Hactenus ex ſuppoſitione, quòd Sacrificium reſpiciat ſolummodò Deum vt authorem vitæ, atque mortis. Aſt ſi reſpicere poſsit alijs de titulis, vt in fundamento decimoſexto præhabuimus, fauente Antonio Hiquæo in 4. Sent. Scoti Diſt. 13. q. 1. ſignificatio moralis erit multiplex ſpecificè, proindeque quoad formale non erunt omnia Sacrificia eiuſdem ſpeciei, ſi vnum v. g. ſignificet Deum vt authorem vitæ, ac mortis, & aliud vt beneficum, & aliud vt miſericordem: quæ attributa diſtinguuntur ſaltem ratione noſtra in Deo, poſſuntq; in Sacrificijs ſpecificare diuerſas ſignificationes. Cum quo ſtat, vt omnia Sacrificia conueniãt in ratione externi, & ſenſibilis ſigni ordinati ad cultum Dei, prout docet idem Suarez ibidem V. *Diſtinctione igitur*, monetq; eſſe de Sacrificio ſub ea ratione frequẽtiorem ſermonem, & in ea adhuc rem externam, atq; ſenſibilem, quæ offertur, & modum, quo offertur, debere maximè attendi ad iudicandum, & loquendum de vnitate, vel diuerſitate ſpecifica Sacrificiorum. Colligitur à fortiori ex dictis, Sacrificia omnia, quæ ſint vera, & propria, conuenire vniuocè inter ſe. Et ſanè ſi ex communi Theologum opinione Sacramenta legis veteris, & nouę gaudent conuenientia vniuoca, etſi omnino differant inter ſe ſpecie quoad formale ſignificationis, potior ratio elucet, vt Sacrificia priſca habeant conuenientiam vniuocam cum Sacrificio nouæ legis, ſiquidem formale ſignificationis ſit idẽ in illis, & in hoc, vt plures putant ſatis probabiliter.

53 Noſter in præſenti Opere ſcopus eſt Sacrificium Miſſæ; quare omittimus tractationem de Sacrificijs alijs ſiue ſacris, ſiue profanis in particulari, legis ſiue naturę, ſiue ſcriptę veteris in ſingulari. Neque ad Theologiam Scholaſticam, aut Moralem neceſſaria eſt huiuſmodi tractatio, ſi excipias pauca quędam circa Sacrificia legis naturalis, & ſcriptæ veteris, de quibus commodè inſtituitur ſermo in Tractatu de Sacramentis in genere. Legantur Suarez, & Vazquez ibi, Sayrus tomo 1. Theologię Moralis L. 3. c. 3. & 4 Henriquez L. 9. C. 4. & 5. Azor tomo 1. L. 10. C. 17. Et quoad Sacrificia prophana videantur Ioannes Guilielmus Stuchius in lib. de eis, Lilius Gregorius Gyraldus in Hiſtoria Deorum Syntagmate 17. quod eſt de Sacrificijs, Ioannes Roſinus, & Thomas Dempſterus L. 3. Antiquitatum Romanarum C. 33.

Adnotatio de effectu Sacrificiorum legis antiquæ.

SED non tacebo hìc, non ita altè cogitandum de Sacrificijs legis ſiue naturalis, ſiue ſcriptæ, vt ex opere operato, aut vt typi, & figuræ Sacrificij legis nouæ contulerint gratiam ſanctificantem, & abſtulerint peccata quoad culpam, pœnamque æternam: neque ita demiſsè è contrà exiſtimandũ de iiſdem, vt etiamſi in fide, & charitate fierent, non habuerint ex opere operantis, & ex deuotione, vel offerentis, vel eius, pro quo offerrentur, vim vllam ad gratiam iuſtificantem, & ad remiſsionem peccatorum quoad reatum culpæ, pœnæque æternę. Vt primum non cogitetur, oportebit legere Bellarminum L. 2. de Sacramẽtis in genere C. 14. alioſq; Theologos agentes de inefficacia veterum Sacramentorum per ſe ad eum effectum. Vt autem ſecundum è contrà nõ exiſtimetur, ſufficit, quod dicitur Geneſis 4. *Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius*; in quæ verba ait S. Gregorius L. 22 Moralium C. 12. *Ex Abel munera oblata placuerunt*; & Eccleſia in Canone Miſſæ orat Deum his verbis, *Suprà quæ propitio, ac ſereno vultu reſpicere digneris, & accepta habere; ſicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui iuſti Abel, & Sacrificium Patriarchæ noſtri Abrahæ, & quod tibi obtulit Summus Sacerdos tuus Melchiſedech, &c.* Quare Magiſter Sententiarum, qui in L. 4. Diſt. 1. videtur tradidiſſe ſecundum, vel non eſt audiendus, vel explicandus eſt benignè, vt fit ab Azor ſuprà q. 4. & à Ioanne Martinez de Ripalda in annotatione ad præcitatam Diſtinctionem Magiſtri. Num verò Sacrificia priſca ex opere operato profuerint

rint ad remiſsionem pœnæ temporalis, attingemus in D. 10. ſect. 2. Profuiſſe autem eo modo quædam ex eis ad tollendas irregularitates, & immunditias carnis deriuatas ex peccato, colligitur ex C. 9. Epiſtolæ Paulinæ ad Hebræos, & ex C. 4. Leuitici, aliiſque locis Teſtamenti veteris, adſtruiturque à Meratio in Tractatu de Euchariſtia D. 37. ſect. 1. V. *Tertiò Sacrificia*, & ſequenti.

DISPVTATIO II.

DE NOMINE MISSAE, ET VERA ratione Sacrificij reperta in ipſa, deque nonnullis Chriſti Domini actionibus ſacris in eius inſtitutione, necnon de aliquibus huius quoad tempus circumſtantijs.

1 *ACCEDIMVS AD DISPVtationem, cui præcedens muniuit viam. Sed cum ſcribamus ſolummodò ad vſum Theologicæ Scholæ inter Catholicos, omittemus, quæ ad controuerſiam cum Hæreticis ſpectant. Si quid verò pro declarãda vera Sacrificij ratione in Miſſa expoſcebat diffuſiorem ſcriptionem, præſtitimus partim in Diſputatione ante habita, partimque in ſequentibus exhibebimus.*

SECTIO I.

De nomine Miſſæ.

SANCTVS Thomas q. 83. art. 4. ad 9. ſcribit, *Propter hoc Miſſa nominatur, quòd per Angelum Sacerdos preces ad Deũ mittit, ſicut populus per Sacerdotẽ. Vel quia Chriſtus eſt hoſtia nobis miſſa à Deo. Vnde & in fine Miſſæ Diaconus in feſtiuis diebus populum licentiat dicens, Ite, Miſſa eſt, ſcilicet hoſtia ad Deum per Angelum, vt ſcilicet ſit Deo accepta.* Sic Angelicus Doctor ibi. Sed Miſſam dictam eſſe, quia mittitur, ſeu dimittitur populus, finita actione hac ſacra, vt abeat; vel quia fiebat miſsio, ſeu dimiſſio Catechumenorũ, quando incipiebat præparari materia ad conſecrationem,

aſſeruit

aſſeruit S. Iſidorus Hiſpalenſis L.6. Originum C. 19. & poſt eum multi alij tam antiqui, quàm recentes. Quæ nominis deriuatio non latuit S. Thomam, nam exponens textum Diſtinctionis 13. quarti libri Magiſtri Sententiarum inquit, *Tertiò Miſſa ab emittendo dicitur, vt quidam dicunt, quia vt Sacerdos hoſtiam conſecrare incipit, per manum Diaconi, & Oſtiarij Catechumenos, & non communicãtes foras Eccleſiam mittit.* Hæc S. Thomas, magis à nobis probata.

2 Quare *Miſſa* idem eſt, ac miſsio, ſeu dimiſsio aſsiſtentium actioni huic, quemadmodùm repulſa, collecta, remiſſa, defenſa, & offenſa idem eſt, ac repulſio, collectio, remiſsio, defenſio, & offenſio, per probatos Authores, benèque Latinos. Vnde in lib. Sacramentorum, Authore S. Gregorio Magno, apud Iacobũ Pamellium, feria ſexta in Paraſceue ad finem Officij dicitur, *Deinde communicat Sacerdos, & omnis Clerus; & fiant Miſſæ*, id eſt, dimittatur populus. Et S. Benedictus in Regula C. 17. *Miſſas* vocat finẽ Synaxeos, congregationiſque Religioſorum cantantium in Choro, necnon di miſsionem eorum; notatque ibi Smaragdus Abbas, *Quod alijs in locis dicit, Et completum eſt, hac in clauſula, Et Miſſæ sũt, dicit, Et Miſſæ ſunt, repetit. Orationes enim Officij, quæ à nobis ſunt completæ, Deo ſunt miſſæ, quia in illius honorem ſunt celebratæ.* Idem S. Benedictus C. 25. Miſſas in eodem ſenſu, ac nos, appellat, inquiens, *In diebus ſolemnibus vſque ad Miſſas ſuſtineant Septimanarij ieiuni.* Interpretaturque Smaragdus, *Vſque ad Miſſam principalem, quæ omnibus ſolemniter canitur.* Diſsimulanda non ſunt, quæ ipſe Smaragdus addit poſt exarata ad C. 17. *Aliter* (ait) *Orationes, id eſt, collectæ, quæ in fine curſus à Sacerdote dicuntur, Miſſæ, id eſt, Deo tranſmiſſæ vocantur. A Sacerdote enim mittuntur, ſed à Deo excipiuntur. Hinc & Leuita, ſolemnitate aliqua in Eccleſia celebrata, eleuata voce, Ite, Miſſa eſt, populo clamat; hoc eſt, ſolemnitas eſt completa, & per Sacerdotis miniſterium iam Deo eſt miſſa.* Hactenus Ille. Sed & Caſsianus L. 3. de Inſtitutis Cœnobiorum C. 7. *Miſſam* nominat dimiſsionem cœtus Religioſorum è Choro; quanquam L. 2. C. 13. 15. L. 3. C. 5. 6. 8. 11. ipſimet congregationi nomen *Miſſæ* tribuat, vt & Victor Vticenſis L. 2. de Vandalica perſequutione. S. autem Iſidorus Hiſpalenſis in Regula Monachorum C. 6. certum orationum canendarũ numerum vocat *Miſſam*. Iuriſconſult⁹ Pomponius l. 39. §. *nupta* ff. ad *l. Iuliam de adulterijs* vtitur nomine *Miſſa* pro munere miſſo. Et Imperator Theodoſius Codicis lib. 6. pro miſsione, vt refert Petrus Michael infrà, quanquam ego non inueniam, ſed quid valde remotum L. 15. eiuſdem Cod. l. 1. tit. 10. de Equis Curulibus.

3 Porrò autem olim duplex miſsio in altaris ſacro miniſterio iuberi ſolebat, indicique à Diacono, altera Catechumenis, paucíſque alijs proximè ante Offertorium, altera fidelibus omnibus in fine actionis, vt notat Innocentius Papa L. 6. de Myſterio ſacro altaris C. 12. Vbi in hunc modum fatur, *Miſſa dicitur, & miniſterium, & myſterium, id eſt, officium, quod profertur, & Sacrificium, quod offertur. Officium verò diuiditur in Miſſam Catechumenorum, & fidelium Miſſam. Miſſa Catechumenorum eſt ab introitu vſque ad Offertorium. Et dicitur Miſſa ab emittendo, quia tempore, quo Sacerdos incipit Euchariſtiam conſecrare, Catechumeni foras de Eccleſia emittuntur. Perlecto ſiquidẽ Euangelio, Diaconus clamare ſolebat, ſi quis Catechumenus adeſt, exeat foras: Miſſa fidelium eſt ab Offertorio vſque poſt communionẽ, Et dicitur Miſſa à dimittendo, quia tunc ad propria fidelis quiſque dimittitur*, ſcilicet per illa verba, nunc etiam vſitata, *Ite, Miſſa eſt.* Hinc prior pars Officij vocari cõſueuit Miſſa Catechumenorũ, & poſterior Miſſa fideliũ, totumq; Officiũ appellatur nonnunquam in plurali à Patribus *Solemnia Miſſarum* ob vtramque Miſſam Catechumenorum, & fideliũ, quanquam & quondam totum illud fuerit non rarò dictum Miſſa in ſingulari, nuncque præualuerit is modus loquendi, præſertim poſtquàm omiſſa eſt formula dimittendi Catechumenos, ſolùmque in fine Officij annunciatur diſceſſus Chriſtiani populi, per verba *Ite, Miſſa eſt.* Quæ verba in feſtiuis diebus, ſcilicet in quibus dicitur *Gloria in Excelſis*, &c. vſurpantur, nam in alijs vſitata ſunt hæc, *Benedicamus Domino*, vel *Requieſcant in pace.* Notat verò Micrologus in Eccleſiaſticis obſeruationibus C. 46. dici congruè in feſtiuis diebus, *Ite, Miſſa eſt, quia tunc generalis conuentus celebrari ſolet, qui per eiuſmodi denunciatio-*

nem

Digitized by Google

r.am licentiam diſcedendi accipere ſolet. Ad quotidiana autem Miſſarum ſolemnia non generaliter ab omnibus, ſed à Religioſis conueniuntur, qui plus ſpiritualibus negotijs, quàm ſæcularibus inuigilant, qui & reliqua, dum licèt, Officia frequentant quotidie. Ergo cõuenienter illi, poſt Miſſam, vt non ſtatim diſcedant, ſed vt Dominum benedicant, denunciatur. Huic aſſertioni & Eccleſiaſtica cõſuetudo videtur adſtipulari, quia cum, Ite, Miſſa eſt, dicimus, ad populum vertimur, quem diſcedere iubemus: cum autem, Benedicamus Domino, dicimus, non ad populum, ſed ad altare, id eſt, ad Dominum vertimur, noſque ipſos non ad diſcedendum, ſed ad benedicendum Domino adhortamur. Sic Micrologus. Quod ſi opponatur cũ Scortia L. 4. de Sacrificio Miſſæ C. 31. n. 3. in Miſſis ſolemnibus Dominicarum Aduentus, Septuageſimæ, & Quadrageſimæ non dici *Ite, Miſſa eſt*, ſed *Benedicamus Domino*. Reſpondet Micrologus, dici ita, *non quaſi eo tempore nullus fiat conuentus, qui ſit dimittendus; ſed potiꝰ pro triſtitia temporis inſinuanda.* Hæret Micrologo Bellarminus L. 2. de Miſſa C. 27. prope finem. Concordatque Petrus Bleſſenſis in Serm. 43.

4 Ex dictis conſtat, cenſeri à nobis nomen *Miſſa* non eſſe Hebraicũ, neque Chaldaicum, neque Græcum, ſed Latinum; cuius vſus apud ſolos Romanos oſtendit cenſuræ noſtræ maiorẽ probabilitatem, nam ſi ex Hebræo, vel Chaldaico, vel Græco fonte originem traheret, vſurparetur in alijs linguis inter ſacrificandum, non ſecus, ac tam in noſtra Latina, quàm in Græca, & Syriaca retinentur plures voces Hebraicæ. Omitto multa de nomine *Miſſa*, deq; eius antiquitate, quia non occurrit quidpiam addendum ad eruditè congeſta por Authores; quales ſunt Alfonſus Salmeron in Epiſtola de nominis Miſſæ ratione, ac etymologia, ad finem tomi 16. pag. 498. tomo etiam 9. Tract. 28. ex pag. 270. Bellarminus L. & C. 1. de Miſſa, Suarez D. 74. ſect. 3. Vazquez D. 221. C. 1. Azor tomo 1. Inſtitutionum Moralium L. 10. C. 18. q. 1. Petrus Michael Dialogo de vero, & proprio Chriſti Sacrificio in Euchariſtiæ Sacramento C. 6. Iulius Cæſar Bulengerus parte 2. Diatribe 3. ad C. 58. Caſauboni, Auguſtinus de Herrera in Origine, & progreſſu cæremoniarum Miſſæ L. 3. C. 24. Iacobus Gaulterius in Chronologia, Sæculo 1. Veritate 1. §. 15. Ioannes Baptiſta Scortia L. & C. 1. de Sacrificio Miſſæ, Lorinus in C. 15. Deuteronomij V. 2. Paulus Gryſaldus in Deciſionibus fidei Catholicæ, & Apoſtolicæ Verbo *Miſſa*, n. 1. Antonius Monchiacenus Demochares L. de diuino Miſſæ Sacrificio C. 1. Gaſpar Caſſalius L. 1. de eodem Sacrificio C. 13. & 14. Iudocus Clichtouæus L. 3. Elucidatorij Eccleſiaſtici n. 2. pag. 130. Iacobus Faber in Præfatione ad librum Bernonis de Miſſæ Officio, Claudius Sainctes in Præfatione ad Liturgias C. 4. & 5. Gauantus in Rubricas Miſſalis parte 1. titulo 1. lit. D. Didacus Couarruuias l. 4. Variarum C. 22. Sebaſtianꝰ Couarruuias in Theſauro Caſtellanæ linguæ Verbo *Miſſa*. Loayſa in C. 1. Concilij Toletani 12. Baronius in Annalibus Eccleſiaſticis anno Chriſti 34. n. 59. & 60. Ioannes Stephanus Durantus de Eccleſiæ Catholicæ ritibus L. 2. C. 1. & 56. Philibertus Marchinus Tractatu 3. de Ordinis Sacramento parte 1. C. 4. & duobus ſequentibus, Henriquez L. 6. Summæ Theologiæ Moralis C. 10. Vincentius Fernandez de Heredia de Sacrificio Miſſæ ad Repetitionem textus in C. *Cum Frangitur* de Cõſecratione Diſt. 2. parte 1. circa 3. pag. 393. Franciſcus Torreblanca L. 2. Iuris ſpiritualis Practicabilium C. 8. à n. 4. Polydorus Virgilius de Inuentoribꝰ rerum L. 5. C. 12. innumerique alij, quos ipſi referunt, & quos nos accenſere poſſemus. Sed finiamus iam hanc Sectionem notando, tum dies feſtos dictitatos alicubi *Miſſas*, vt conſtat ex Capitulis Caroli Calui, & ſucceſſorum aliquot Regum Franciæ pag. 68. 269. 305. 306. 308. 309. 319. 329. iuxta editionem Iacobi Sirmondi, eo quòd illis diebus ſolemniùs celebrarentur: tum pro *Miſſæ* nomine fuiſſe quondam ſæpè vſurpatum *Dominicum* ſubſtantiuè, vt conſtat ex Patribus exaratis à Duranto ſuprà L. & C. 1. n. 5. à Ludouico de la Cerda ad L. 2. Tertulliani ad Vxorem n. 37. tum denique in Concilio Carthaginenſi 2. C. 9. *Miſſam* appellari *Agenda*, eo quòd in agendo conſiſtat, eſt enim agere; verbaque formæ Sacramenti ſunt corporis, & ſanguinis Domini effectiua, & operatiua, vt explicat Loayſa ad Cõcilium Hiſpalenſe 2. C. 7.

Digitized by Google

SECTIO II.

De vera ratione Sacrificij reperta in Miſſa.

Indagatur mens S. Thomæ.

5 ANGELICVS Doctor q. 83. art. 1. docere iudicatur à pleriſque, conſecrationem, ſeu confectionem Sacramenti Euchariſtici eſſe verum Sacrificium, quo Chriſtus offertur Deo. Et cum licita confectio fiat in Officio, quod vocatur Miſſa, prout eſt actio exterior conſtans ritibus, & cæremonijs præſcriptis ab Eccleſia, ſequitur ex S. Thomę doctrina (quæ dogma Fidei eſt) reperiri in Miſſa veram Sacrificij rationem. Affert verò Sanctus Thomas duplicem argumentationem, vt probet eam doctrinam. Prima eſt, *quia, ſicut dicit Auguſtinus ad Simplicianum, ſolent imagines earum rerum nominibus appellari, quarum imagines ſunt; ſicut cum intuentes tabulam, aut parietem pictũ, dicimus, ille Cicero eſt, & ille Salluſtius. Celebratio autẽ huius Sacramenti imago quædam eſt repræſentatiua Paſsionis Chriſti, quæ eſt vera eius immolatio. Et ideo celebratio huius Sacramenti dicitur Chriſti immolatio. Vnde Ambroſius dicit ſuper Epiſtolã ad Hebræos, In Chriſto ſemel oblata eſt hoſtia, ad ſalutem ſempiternam potens. Quid ergo nos? Nonne per ſingulos dies offerimus? Sed ad recordationem mortis eius.* Hæc S. Thomas attribuens cũ Gratiano C. *In Chriſto ſemel* 53. de Conſecratione Diſt. 2. S. Ambroſio Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, cũ tamen nõ ſint S. Ambroſij, ſed Hilarij Diaconi Romani, vt coniectatur Bellarminus in Obſeruationibus ad Opera S. Ambroſij. Illud maioris momenti eſt, quòd S. Thomę ratio non videatur probare, inueniri verum Sacrificium in celebratione Euchariſtici Sacramenti, ſed repræſentationem, atq; imaginem veri Sacrificij peracti cruentè in cruce. Debuiſſet autem probare primum, imò & non eſſe meram repræſentationem, atque imaginem nudam veri Sacrificij cruentè in cruçe exhibiti, nam quod nunc intenditur, quodque de fide Catholica eſt, offerri Deo in Miſſa verum, & proprium Sacrificium, vt habemus definitum à Concilio Tridentino Seſ. 22. in proœmio, & Canone 1.

6 Argumentatio ſecunda S. Thomæ eſt, *Alio modo celebratio huius Sacramenti dicitur immolatio Chriſti, quantùm ad effectum Paſsionis Chriſti, quia ſcilicet per hoc Sacramentum participes efficimur fructus Dominicæ Paſsionis; vnde in quadã Dominicali oratione ſecreta dicitur, Quoties huius hoſtiæ commemoratio celebratur, opus noſtræ redemptionis exercetur.* Poſt quæ verba ſubiungit Angelicus Doctor, *Quantùm igitur ad primum modum poterat dici Chriſtus immolari in figuris etiam veteris Teſtamenti. Vnde & Apocalypſis 13. dicitur, quorum nomina non ſunt ſcripta in libro vitæ agni, qui occiſus eſt ab origine mundi. Sed quantùm ad ſecundum modum, proprium eſt huic Sacramento, quòd in eius celebratione Chriſtus immoletur.* Ita S. Thomas; cuius ſecunda hæc ratio non minus eſt difficilis, quàm prima. Quòd enim per Sacramentum Euchariſticum efficiamur participes fructus Dominicę Paſsionis, ex opere etiam operato, non eſt ſufficiens fundamentum ad adſtruẽdum verum, & proprium Sacrificij cõceptum in celebratione huius Sacramẽti; alioqui reliquorum aliorum Sacramentorum actiones, quibus conficiuntur, erunt Sacrificia vera, ac propria, ſiquidem per reliqua alia Sacramenta ex opere operato participemus ſimiliter fructum Paſsionis Dominicæ.

7 Sunt plures Theologi, qui, vt vtraque ratio S. Thomę vim habeat, dicunt, debere ſubintelligi aliqua, quæ S. Doctor ſuppoſuerit. Cæterùm mihi videtur, rationes fore omnino diuerſas, ſi ſubintelligantur, quę illi excogitant. Cardinalis Bellarminus L. 1. de Miſſa C. 15. V. *Porrò Longobardus* meo iudicio aſſequutus eſt perfectè ſenſum Sancti Thomæ; ait namq; S. Thomam nõ fuiſſe ſollicitum circa quæſtionẽ nunc agitatam, an celebratio Euchariſtici Sacramenti ſit Sacrificium propriè dictũ, quanquam Incruentum? Sed præſupoſuiſſe id, vt ſuo tempore apud omnes conſtans ex ipſa celebratione quotidiana Sacrificij; proindeq; ſolùm tractaſſe, qui poſsit Sacrificium Miſſæ dici Chriſti immolatio, prout hæc vox occiſionem ſonat, neque enim Chriſtus occciditur verè, & realiter in Sacrificio iſto. Reſpondet autem, dici poſſe immolationem, tum quia eſt repræſentatio

tatio immolationis cruentæ, quę verè, & realiter facta fuit in cruce; tum quia habet effectum ſimilem cum ea Chriſti immolatione vera, ac reali, quam repræſentat; ſeu quia redemptio, quæ quoad ſufficientiam fuit perfecta in Paſſione, occiſioneque Chriſti, applicatur nobis quoad efficaciam per iſtud Sacrificium. Et hinc exponitur S. Auguſtinus inquiens, *Semel immolatus eſt in ſemetipſo Chriſtus, & tamen quotidie immolatur in Sacramento*, id eſt, in imagine, & ſimilitudine. Quæ S. Auguſtini verba inuenta in Proſperi Sententijs referuntur à Gratiano C. *Semel immolatus* 52. de Conſecratione Diſt. 2. Potuitque Proſper deſumere ea ex S. Auguſtini Epiſtola 23. 120. ex L. 20. contra Fauſtum C. 28. ex interpretatione in Pſalmum 79. Germana ſunt, quæ leguntur in S. Fulgentij L. de Fide ad Petrum C. 18. Loquuntur eodem modo S. Chryſoſtomus, Hilarius Diaconus Romanꝰ, Theophylactus in C. 10. Epiſtolæ ad Hebræos. Sunt itaque explicandi, quatenus Chriſtus ſemel in cruce ſit immolatus verè, & realiter, ſeu ſit occiſus phyſicè; & quotidie in Miſſæ Sacrificio immoletur ſacramentaliter, repræſentatiuè, ac myſticè, non quia verè, & propriè non ſacrificetur, ſed quia non occiditur phyſicè. Hinc etiam exponuntur Patres dictitantes paſſim, Chriſtum in Miſſę Sacrificio immolari, vocanteſque celebrationem, & conſecrationem Euchariſtici Sacramenti immolationem, ac mactationem Chriſti. Exponuntur, inquam, de immolatione ſacramentali, repræſentatiua, atque myſtica; & ideo ſæpe appellant illam incruentam, addito hoc epitheto ſignificantes, non eſſe ſimpliciter, & abſolutè immolationem, ſeu occiſionem victimæ, qualis fuit, quæ peracta eſt in cruce.

8 Quamuis verò Sacrificium Miſſæ, & Immolatio myſtica facta in eo repræſentet Sacrificium crucis, & immolationem phyſicam, quæ in ipſo eſt facta, non ideo Sacrificium Miſſæ non erit verum, realeque Sacrificium, neq; ideo immolatio myſtica, qua conſtat, non erit vera, realiſque actio ſacrificatiua; optimè enim ſtat, vt vnum Sacrificium verum, & reale, vnaque actio ſacrificatiua vera, ac realis ſit repræſentatio, atque imago alterius, vt patet ex Sacrificijs veteris legis, quæ fuerunt quidem realia, & vera, ſimulque imagines Sacrificij crucis, vt docent Tertullianus L. contra Iudæos C. 5. S. Auguſtinus L. 20. contra Fauſtum C. 18. L. 10. de Ciuitate Dei C. 20. L. 3. de Baptiſmo C. vltimo, S. Chryſoſtomus in Pſalmũ 95. S. Damaſcenus L. 4. de Fide C. 14. Euſebius Emeſenus Serm. 5. de Paſchate, Yſichius in C. 8 Leuitici. Notatq; S. Thomas ſuprà, fuiſſe etiam Chriſtum immolatũ quodãmodò myſticè in Sacrificijs veteris Teſtamenti, ſumpta immolatione myſtica pro occiſione myſtica. Vbi ego noto, verbum *Immolo*, & nomen *Immolatio* in ſui origine non ſignificare rei oblatæ ſacrificatiuam actionem, quę cum occiſione fieri debeat, ſed quę præſupponat inſperſionem farris moliti, & toſti, ſaliſq; ſuper re offerenda ſiue animata, ſiue inanimata, vt Calepinus cum Feſto tradit, eo quòd Gentilium ſacrificantium conſuetudo eſſet, farre molito, toſtoq; necnon ſale fuſam hoſtiam offerre. Legatur idem Calepinus in nomine *Mola*; vnde deductũ eſt verbum *Immolo*, quod communiter ſignificat idem ipſum, ac *Sacrifico*, diciturque de re non tantùm viua, ſed etiam de inanimi; tametſi frequentiùs de priori dicatur. Et idcirco S. Thomas, alijque Theologi antiqui poſt Magiſtrum Sententiarũ L. 4. Diſt. 12. nauarunt operam in exagitãda quęſtione non tam de re, quàm de nomine immolationis, quomodò ſcilicet celebratio Sacramenti Euchariſtici dicatur immolatio Chriſti? Cum hic non ſacrificetur actione, quæ ſit vera, realiſq; occiſio. Cui quæſtioni reſpondet Sanctus Thomas eum in modum iam declaratum.

9 Et in ſolutione ad primum explicat locum ex Epiſtola ad Hebræos C. 10. vbi dicitur Chriſtus, *vna oblatione conſumaſſe in ſempiternum ſanctificatos*; explicat, inquam, adductis verbis Sancti Ambroſij, ſeu potiùs Hilarij Diaconi Romani aientis, *Vna eſt hoſtia* (quã ſcilicet Chriſtus obtulit, & nos offerimꝰ) *non multæ, quia ſemel oblatus eſt Chriſtus. Hoc autem Sacrificium exemplũ eſt illius. Sicut enim quod vbique offertur, vnum eſt corpus, & non multa corpora, ita & vnum Sacrificium.* Si quis longiorem velit explicationem, conſulat Salmeronem tomo 9. Tract. 31. à pag. 309. Bellarmi-

num

Digitized by Google

num L.1.de Miſſa C.25.Suarium D.74 ſect.1.à V.*Supereſt*.Vazquium D. 221. C.4.& reliquos, qui ex profeſſo diſputant contra Hæreticos, vel interpretantur Epiſtolas S.Pauli. Solutio S.Thom. ad ſecundum non continet aliud, quàm quòd in Euchariſtici Sacramẽti celebratione altare repræſentet crucẽ, in qua Chriſtus cruẽtè eſt immolatus. Deniq; in ſolutione ad tertiũ inquit S. Doctor; *Sacerdotem gerere imaginem Chriſti, in cuius perſona, & virtute verba pronunciat ad conſecrandum. Et ita quodammodò idem eſt Sacerdos, & hoſtia.* Quæ poſtrema verba reddunt hunc ſenſũ, ſicut in Sacrificio cruẽto idẽ Chriſtus fuit realiter Sacerdos, & hoſtia; ita in incruento idẽ Chriſtus eſt Sacerdos repræſẽtatiuè, & hoſtia realiter, nam illud *Quodammodò* additum à S. Thoma videtur debere intelligi de Chriſto, quatenus ſit in incruẽto Sacrificio Sacerdos repræſentatiuè, ſic namq; colligitur tum ex contextu verborum, tum ex argumento, quod diſſoluit. Et quidem Chriſtus in Sacrificio incruẽto eſt principalis offerẽs, ac Sacerdos; eſtque plurium Theologorum iudicio immediatus etiam offerens, ac Sacerdos; quanquam S. Thom. indicare videatur, non eſſe immediatum offerentem, & Sacerdotem, aliter enim nõ addidiſſet aduerbium *Quodãmodò*, planiuſq; ad argumentum tertium reſpondiſſet, eundem Chriſtum eſſe abſolutè, & ſimpliciter Sacerdotem, & hoſtiam: niſi quis cogitet, etiam ſi Chriſtus ſit immediatus offerens, & Sacerdos, cum tamen interueniat Sacerdos miniſterialis, ſenſum Angelici Doctoris eſſe, repræſentari Chriſtum per Sacerdotem miniſterialem, rationeq; huius eſſe Sacerdotem quodãmodò. Cæterùm de Chriſto, vt offerente, & Sacerdote Sacrificij Miſſæ dicemus in D.11. Hactenus occaſione litteræ S.Thomæ. Concluſio ſit,

Miſſa eſt verum, proprium, & reale Sacrificium à Chriſto Domino inſtitutum in lege gratiæ.

10 QVæ concluſio eſt vnum è præcipuis fidei Catholicæ dogmatibus, & à nobis, qui ſcribimus in gratiã Catholicorum Theologorum, non aliter in præſentiarum probabitur, quàm quia Miſſæ competunt omnia, quę neceſſaria ſunt, & ſufficiunt ad verũ, proprium, & reale Sacrificiũ. Sunt autem illa neceſſaria, & ſufficiũt, quæ in Diſputatione ſuperiori ſtabiliuimus. Omnia verò illa exactè, & adamuſſim competere Miſſæ, compertum erit ex duabus Diſputationibus ſequentibus, in quibus declarabimus actionẽ, in qua conſiſtit eſſentia Sacrificij Miſſę, tanquam veri, proprij, & realis Sacrificij. Etſi enim Miſſa pluribus cõſtet, quę non ſunt Sacrificium, neq; de Sacrificij eſſentia, ſed accidentia tantùm, qualia ſunt multæ orationes, ritusq; ac cæremoniæ, nihilominus reperitur in ea quædã actio continens, ſeu habens ſubſtãtiam, eſſentiamq; veri, proprij, atq; realis Sacrificij. Et ſecundũ hanc actionem dicimus, Miſſam eſſe Sacrificium à Chriſto Dño inſtitutum, illis verbis; *Hoc facite in meam commemorationẽ*, eſſeque acceptum ab Eccleſia Catholica ex Chriſti Dñi inſtitutione. Nam accidentia Miſſæ ordinata ſunt ab Apoſtolis, Pontificibuſque ſanctis.

11 Apoſtoli quidem initio adhibebant tantùm orationem Dominicã verbis conſecrationis, vt ait S. Gregorius Magnus L.7. Regiſtri Epiſt. 66. notatque S.Hieronymus L.3. aduerſus Pelagianos, fuiſſe à Chriſto Apoſtolos ſuos edoctos; *Vt quotidie in corporis illius Sacrificio credentes audeant loqui, Pater noſter, &c.* Poſteà S.Petrus primꝰ omnium inſtituit *Ordinem Miſſæ, vel orationũ, quibus oblata Deo Sacrificia conſecrantur*, vt inquiunt S.Iſidorus Hiſpalenſis L.1. de Eccleſiaſticis Officijs C.15. Paſchaſius Rathbertus in Epiſt. ad Frudegardum, Etherius, & Beatus L.1. aduerſus Elipãdum. Sequuti ſunt S.Petrum S.Iacobus minor, & ipſe Apoſtolus, S. Marcus Euangeliſta in ſuis Liturgijs, conſtatque ex S. Clemente, diſcipulo S.Petri, in Conſtitutionibus Apoſtolicis, ex S. Dionyſio Areopagita, diſcipulo S.Pauli, in L. de Eccleſiaſtica Hierarchia, fuiſſe iã primæuo illo Eccleſiæ, & Apoſtolorum tempore adiectos multos ritus, & cæremonias in celebratione Miſſę; de qua intelligunt S.Ambroſius L.6. de Sacramentis Cap. vltimo, Sanctus Auguſtinus in Epiſtola 59. ad Paulinum quæſt. 5. verba illa Pauli 1. ad Timotheum Cap. 2. Verſ. primo; *Obſecro igitur primũ omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus*

Digitized by Google

hominibus. Explicat S. Auguſtinus quatuor has Miſſę partes ſua ętate receptas communi Eccleſiæ vſu, quaſi traditas à maioribus ex Apoſtolica inſtitutione. *Eligo, inquit, in his verbis hoc intelligere, quod omnis, vel penè omnis frequentat Eccleſia, vt precationes accipiamus dictas, quas facimus in celebratione Sacramentorum, antequàm illud, quod eſt in Domini menſa incipiat benedici: orationes, cū benedicitur, & ſanctificatur, & ad diſtribuendum comminuitur, quam totam petitionem ferè omnis Eccleſia Dominica oratione cōcludit: Interpellationes autem, ſiue, vt veſtri codices habent, poſtulationes, fiunt, cum populus benedicitur. Tunc enim Antiſtites, velut aduocati, ſuſceptos ſuos per manus impoſitionem miſericordiſsimæ offerunt poteſtati. Quibus peractis, & participato Sacramento, gratiarum actio cuncta concludit, quam in his etiam verbis vltimam commendauit Apoſtolus.* Huc vſque S. Auguſtinus.

12 Vndè ſcripſit rectè Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 5. ſacras Miſſæ cæremonias ex Apoſtolica diſciplina, & traditione dimanaſſe; Vigiliuſque anno 538. cum nondum eſſet legitimus Papa, in C. 5. Epiſt. ad Eutherium (ſeu ad Eleutherium Epiſcopum Bracarenſem, vt in Chronico, anno 540. monet Marcus Maximus Epiſcopus Cęſaraguſtanus) ſuſceptum eſſe in Eccleſia Romana ex Apoſtolica traditione textum Canonicæ precis, id eſt, ordinē precum in celebritate Miſſarum, vt paulò anteà dixerat; forſanq; loquitur ſpeciatim de ſacro Canone; *Quem multis antè ſæculis Eccleſia Catholica inſtituit, conſtantem cum ex ipſis Domini verbis, tum ex Apoſtolorum traditionibus, ac Sanctorum quoque Pontificum pijs inſtitutionibus,* vt docet Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 4. Sicut autem reliquis partibus Miſſę addita ſunt aliqua ſucceſſu tēporis, ita etiam Canoni, à Pontificibus ſanctis vſque ad S. Gregorium Magnum, qui vltimus adiecit verba illa; *Dieſque noſtros in tua pace diſponas, atq; ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum iubeas grege numerari.* Sic memoriæ produnt Ioannes Diaconus in eius vita L. 2. C. 17. Venerabilis Beda L. 2. Anglicanæ hiſtoriæ C. 1. Alcuinus L. 2. de diuinis Officijs titulo de celebratione Miſſæ, Amalarius Fortunatus L. 3. de Eccleſiaſticis officijs C. 22. Berno Augienſis L. de quibuſdam rebus ad Miſſæ officiū pertinentibus C. 1. Micrologus de Eccleſiaſticis obſeruationibus C. 12. Sigebertus in Chronologia ad annū Dñi. 592. Radulphus Decanus Tungrenſis L. de Canonum obſeruantia, propoſitione 23. Hugo Victorinus L. 3. de Eccleſ. Offic. C. 11. Innocētius L. 3. de Myſterio ſacro altaris C. 11. Martinus Polonus, Baptiſta Platina, poſterioreſque alij. Dixi, S. Gregorium I. impoſuiſſe poſtremam manum Canoni, tametſi nō ignorē, additionem aliam factam à Gregorio III. memoratamque ab Hugone Victorino L. 2. de Sacramentis fidei p. & C. 9. à Radulpho ſuprà, Sigeberto ad annū 731. Vualafrido ſuprà, Mariano Scoto, Martino Polono, & Platina in Gregorio III. ſed fuit pro priuato ſuo vſu, & in ſpeciali ſolemnitate, vel communiter in Eccleſia non præualuit.

13 Nec ſubticendum eſt, quod legi in S. Aldhelmo L. de laudibus Virginitatis Cap 22. ſcilicet S. Gregorium (quē vocat ſuum pręceptorem, & pędagogum, vt pote à quo rudimēta fidei, & Sacramentum baptiſmi ſuſceperit, prout gloriatur Cap. 7.) *In Canone quotidiano, quando Miſſarum ſolemnia celebrantur, pariter copulaſſe, & hoc modo in catalogo Martyrum poſuiſſe, Felicitate, Anaſtaſia, Agatha, Lucia, quatenus nequaquam litterarum ſerie ſequeſtrentur, quæ contribuli populo apud Siciliam genitæ* (nimirùm Agatha, & Lucia) *ſimul cæleſti gloria gratulantur.* Sic in S. Aldhelmo. Sed Sanctarū Martyrū, quas nominat, habetur mētio in Ambroſiana Liturgia antiquiori; niſi inibi adiectæ ſint exemplo S. Gregorij. Neque item ſilendum eſt, S. Gregorium L. 7. Regiſtri Epiſt. 63. meminiſſe Scholaſtici, qui compoſuit precem dicendam ſuper oblationem, id eſt, ſuper corpus, & ſanguinem Chriſti poſt conſecrationem. Ignoratur, num Scholaſtici nomen proprium ibi ſit, an appellatiuum perſonæ certæ, incertæue. Hugo de S. Victore L. 2. de Eccleſiaſt. Officijs C. 11. Guilielmus Durādus L. 4. Rationalis Officiorum diuinorum C. 35. indicant, Scholaſticum illū fuiſſe S. Gelaſium Papam I. quem ordinaſſe principaliter Canonem, refert ex alijs Innocētius III. L. 3. de Myſterio ſacro altaris C. 10. addens; *Sed, vt Beatus Gregorius aſſerit in Regiſtro, Scholaſticus illam orationem compoſuit, quæ ſuper Euchariſtiam dicitur in Secreta.* Quicumque fuerit ille,

quem

Digitized by Google

quē S. Gregorius appellat Scholaſticū, non compoſuit totum Canonē, præter verba etiam conſecrationis, niſi nomen Scholaſtici apud S. Gregorium accipiatur pro viro erudito in vniuerſum, comprehendatque proinde S. Petrum, & alios in Pontificatu ſucceſſores præſtantes eruditione, atque eloquentia. Imò ex verbis S. Gregorij non conſtat, ad Canonem pertinere eam precem, de qua habet ſermonem. Et hæc ſatis, vt noſcatur, quo ſenſu dicamus, reperiri in Miſſa veram, propriam, & realem rationem Sacrificij à Chriſto Domino inſtituti: quod à S. Eulogio Martyre in Epiſtola ad Aluarum vocatur *Miſſale Sacrificium*, magis ſignificatiuè, quàm Latinè.

14 Fuſiſsimè poterat in hoc loco tractari, quibus de cauſis fuerit in noua lege inſtitutum hoc Sacrificium, necnon de Chriſti actionibus in inſtitutione, & de circūſtantijs ipſius. Sed primum, qua parte ſpectat ad Theologiam Scholaſticam, præſtabitur abundè, cum de huius Sacrificij fructu agamus; cætera autem remittenda ſunt ad Theologos Myſticos; eaque breuiter, & ſapienter perſtringūtur à Ioanne Baptiſta Scortia L. 1. C. 10. De ſecundo, & tertio agere, pertinet vt plurimùm ad Theologos Expoſitiuos. Et quoad actiones, quibus Chriſtus perfecit hoc Sacrificium, præcellit inter Scholaſticos Eximius Doctor P. Suarez D. 75. ſect. 2. Quoad circūſtantias verò temporis, & loci tum ipſe D. 41. tum Scortia L. 1. Cap. 2. & Dicaſtillus Tract. 4. D. 1. à dub. 6. alijque Authores laudati à Leandro parte 2. quæſtionum Moralium in ſeptem Sacramenta, Tract. 7. D. 1. à quæſt. 4. Ego circa actiones Chriſti, & temporis circūſtantias notabo nonnulla, quorum notitia deſeruiet ad Diſputationes ſequentes, vt enim ait Sanctus Cyprianus in Epiſtola 63. *Si Ieſus-Chriſtus Dominus noſter ipſe eſt ſummus Sacerdos Dei Patris, & primus ſeipſum in Sacrificium obtulit, & hoc fieri in ſui commemorationem præcepit, vtiq; ille Sacerdos vice Chriſti benè fungitur, qui id, quod Chriſtus fecit, imitatur: & Sacrificium verum, ac plenum tunc offert in Eccleſia, ſi ſic incipiat offerre, ſecundùm quod ipſum Chriſtum viderit obtuliſſe.*

SECTIO III.

Selectæ ſeptem obſeruationes circa actiones Chriſti, quo tempore inſtituit hoc Sacrificium.

Non eſt compertum, feciſſe, Chriſtum oblationem verbalem diſtinctam à conſecratione.

15 Obſeruo igitur in primis, nuſquam conſtare, factam fuiſſe à Chriſto oblationem verbalē panis, & vini ante conſecrationem, neque corporis, & ſanguinis ſui poſt conſecrationem, nam neque in Scriptura ſacra memoratur vna, aut altera oblatio, neque per Eccleſiam traditum nobis eſt quidpia de ea vt exhibita à Chriſto, neque vllus Patrum antiquorū inuenitur, qui affirmet, vnā, aut alteram oblationem fuiſſe à Chriſto factam. Inquies ex Barrada tomo 4. in Euangelia L. 3. C. 6 Chriſtum in cœna obtuliſſe Deo Patri corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini. Ergo fecit oblationē vel verbo, vel eleuatione aliqua, quam Euangeliſtæ prætermiſerint. Reſpondeo, verum eſſe Antecedens, vtpote quod ſit deſumptum ex Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 1. Sed eiuſmodi oblationem in alio conſtitiſſe, quā in conſecratione, excogitatur omnino gratis.

Chriſtus manibus apprehendit panem, & ſuſpexit in Cœlum.

16 Obſeruo ſecundò, Chriſtum accepiſſe panem in ſanctas, ac venerabiles manus ſuas, & eleuaſſe oculos in cælum ad Deum Patrē ſuum Omnipotentem. Ita in Liturgia Romana, quanquam Euangeliſtæ, & Paulus exprimant ſolummodò, quòd acceperit panem, & de eleuatione oculorum nihil dicant. Sed quòd acceperit manibus, proindeque non vna ſola, habetur etiā in Liturgia S. Iacobi, & in S. Clemente L. 8. Contitutionum Apoſtolicarū C. 12. in S. Auguſtino Concione 1. ſuper Pſalmum 33. Concione e-

Digitized by Google

tiam 2. Rurſus quòd eleuarit oculos in cælum, dicitur etiam in Liturgijs SS. Iacobi, & Marci, necnon à Sancto Clemente ſuprà, atque à Sancto Ambroſio Lib. 4. de Sacramentis Cap. 5. Ruperto Lib. 2. de Officijs Cap. 10. Paſchaſio Rathberto Lib. de Corpore, & ſanguine Domini Cap. 15. Innocentio III. Cap. *Cum Marthæ* de celebratione Miſſarum L. ib. 4. de Myſterio ſacro altaris Cap. 5. S. Thoma quæſt. 83. art. 4. ad 2. vbi ex Innocentio ſcribit; *Sicut dicitur Ioannis vltimo, Multa ſunt à Domino facta, vel dicta, quæ Euangeliſtæ non ſcripſerunt. Inter quæ fuit hoc, quòd Dominus in cœna oculos leuauit in cœlum; quod tamen Eccleſia ex traditione Apoſtolorum habuit. Rationabile enim videtur, vt qui in ſuſcitatione Lazari* (vt habetur Ioannis 11) *& in oratione, quã pro diſcipulis fecit,* (Ioannis 7.) *oculos leuauit ad Patrem, in huius Sacramenti inſtitutione multò magis hæc fecerit, tanquã in re potiori.* Tantũ Angelic. Doctor.

Chriſtus, actis Deo Patri gratijs, benedicto, fractoque pane, conſecrauit ipſum.

17 TErtiò obſeruo, Chriſtum egiſſe gratias Deo Patri, benedixiſſe panem, fregiſſe, conſecraſſeq; conuertendo illum in corpus ſuum iiſdem verbis, quibus nunc Eccleſia vtitur. Diſtinctio, & ordo harum actionum probatus à me eſt D. 12. de Euchariſtia n. 6. & conſecrationem factam eſſe à Chriſto verbis, iiſdemque, quibus faciendam à Sacerdotibus inſtituit, docui ibidem n. 4. & 5. Sed circa ordinem omiſi dicere de fractionis ad conſecrationem præcedentia, quam mihi perſuadent contextus Euangelicus Matthæi, Marci, Lucæ, & verba Pauli in Epiſt. 1. ad Corinthios C. 11. necnon verba Liturgiæ Romanæ. Nec video fundamẽtũ aliquod ſolidum, vt per anticipationis figurã prænarrata fuerit fractio. Quę nõ fuit myſtica, vti eſt partitio hoſtiæ conſecratę obſeruata ab Eccleſia; ſed fuit viſualis, vt ſentit S. Auguſtinus in Epiſtola 59. ad Paulinum quæſt. 5. nec fuit in tres tantùm partes, vti ea, quæ fit ab Eccleſia, ſed in multò plures, ſaltem in non pauciores, quã duodecim. Atq; ita de fractionis anteceſsione ſentiunt Sanctus Bonauentura in 4. Diſt. 8. art. 2. quæſt. 3. Sotus in 4. Diſt. 11. quæſt. 1. art. 2. Verſ. *At verò.* Vazquez D. 187 Cap. 3. num. 21. Suarez D. 58. ſect. 2. Verſ. *Quanquam de illo.* D. 75. ſect. 2. V. *Quintò poſt.* Scortia L. 4. Cap. 11. num. 8. Yſambertus 3. par. ad quęſt. 75. D. 1. art. 17. §. *Ad tertiam.* Gaſpar Hurtadus D. 3. de Euch. Diſ. 1. Ver. *Circa ordinem,* Barradas tom. 4. in Euangelia Lib. 3. Cap. 2. in fine, Leſsius 3. par. quæſt. 78 art. 1. dub. 2. ad finem, Tirinus in Cap. & Verſ. 26. Matthæi, Iuſtinianus in 1. ad Cor. C. 11. Dicaſtillus Tract. 4. D. 3. dub. 1. num. 11. alijque complures; fauentque S. Clemẽs ſuprà, Tertullianus L. 4. contra Marcionem C. 40. Iuuencus L. 4. Hiſtoriæ Euangelicæ. Sed diſſentiunt Beſſarion, Alenſis, Gabriel, Iãſenius, Durantuſque L. 2. de Eccleſiæ Catholicæ ritibus Lib. 2. C. 38. n. 15. & S. Thomas quæſt. 78. art. 1. ait; *Euangeliſtæ non ſemper eundem ordinem in recitãdo ſeruauerunt, quo res ſunt geſtæ, vt patet per Auguſtinum in L. de Conſenſu Euangeliſtarum. Vnde intelligendum eſt, ordinem rei geſtæ ſic exprimi poſſe; Accipiens panem, benedixit dicens, Hoc eſt corpus meum, & deinde fregit, deditque diſcipulis ſuis.* Poſt quę verba addit hæc Angelicus Doctor; *Sed idem ſenſus haberi poteſt, etiam verbis Euangelij non mutatis. Nam hoc participium, Dicens, concomitantiam quandam importat verborum prolatorum ad ea, quæ præcedunt. Non autem oportet, quòd hæc concomitantia intelligatur ſolùm reſpectu vltimi verbi prolati, quaſi Chriſtus tunc iſta verba protulerit, quãdo dedit diſcipulis ſuis. Sed poteſt intelligi cõcomitantia reſpectu totius præcedentis, vt ſit ſenſus, dum benediceret, frangeret, & daret diſcipulis ſuis, hæc verba dixit; Accipite, &c.* Huc vſq; S. Thom. Contra quem arguit Sotus, tum quia Chriſtus, dum conſecraret, non deberet eſſe fractioni attentus; tũ quia fractio in tot particulas longiori indigebat tempore, quàm prolatio verborum conſecrationis. Sed prior ratio leuidenſis eſt, vt quiſq; perſpiciet, & animaduertit Suarez; poſterior maioris eſt momenti. Illud vero cauendũ hic eſt, ne concomitantia, de qua S. Thomæ ſermo eſt, ſic explicetur, vt Apoſtoli ſuſceperint de manu Domini Euchariſtiam, nondum finita à Domino prolatione verborum cõſecrationis, nã Concilium Trid. Seſ. 13. C. 3. expreſsè declarat contrarium, ſcribit namque; *In Euchariſtia ipſe ſanctitatis author an-*

tè

Digitized by Google

tè vſum eſt. Nondum enim Euchariſtiam de manu Domini Apoſtoli ſuſceperunt, cum verè tamen ipſe affirmaret, corpus ſuum eſſe, quod præbebat. Sic Tridentina Synodus.

18 Ex dictis colligitur, Chriſtum poſuiſſe ſuper mappam menſę, vel ſuper patinam fruſta diuiſi panis, & ſubinde pronunciaſſe verba conſecrationis, inuitatis Apoſtolis, vt acciperent, & mãducarent. Significat tamen S. Auguſtinus ſuprà, Chriſtum tempore conſecrationis tenuiſſe panem manibus: ibi; *Ferebatur Chriſtus in manibus ſuis, quando cõmendans ipſum corpus ſuum ait; Hoc eſt corpus meum.* Exprimit idem ipſum Amadeus Franciſcanus apud Petrum de Alba in Bibliotheca Virginali, tomo 1. pag. 668. Vt vt de iſto pũcto ſit, refertur in Liturgia Romana Chriſtus dixiſſe; *Accipite, & manducate ex hoc omnes.* Notatque S. Thom. q. 83. ar. 4. ad 2. *Quod additur, Ex hoc omnes, intelligitur in verbis Euangelij, licet non exprimatur, quia ipſe dixerat Ioannis 6. Niſi manducaueritis carnẽ filij hominis, non habebitis vitam in vobis.* Præterea quia de calice dictum eſt etiam iuxta Matthæum C. 26. *Bibite ex eo omnes.* S. Ambroſius L. 4. de Sacramẽtis C. 5. & C. *Panis eſt* 55. de Cõſecratione Diſt. 2. Ordo Romanus, & Magiſter Florus in expoſitione Canonis habent illa verba *Ex hoc omnes.* Rurſus colligitur, Chriſtum porrexiſſe ſingulis Apoſtolis inuitatis in communi fruſtũ ſpecierum conſecratarum panis, vel ipſos, offerẽte Chriſto, ſumpſiſſe illud ex mẽſa, vel patina. Stephanus Eduẽſis C. 16. de Sacramento altaris inquit; *Cum Dominus diſcipulis ſuis dixerit, Accipite, & manducate; quæritur, ſi acceperint, & ſibi miniſtrauerint? Ad hoc dicamus, quòd quia miniſtrare venit, & non miniſtrari, & qui conſecrauit, & ipſe miniſtrauit. Nec intelligendum, quòd in manibus ſuis acceperint, & ſibi miniſtrauerint; ſed Dominus de manu ſua miniſtrauit, & manducare præcepit.* Hactenus Stephanus Eduenſis, conſonatque Innocentius III. L. 4. de Myſterio ſacro altaris C. 14. & Petrus Comeſtor C. 152 Hiſt. Euang. Breuioribus his verbis; *Nõ eſt intelligendum, quòd ſumptum corpus de manu Domini ſibi diſcipuli miniſtrarent, ſed qui conſecrauit, idem & miniſtrauit.* Similiter Odo Cameracenſis in Expoſitione Canonis ait; *De manibus* (diſcipulis) *ſe porrigebat edendum.* Sed meliùs Salmeron tomo 9. in Euangelia Tract. 12. pag. 98. & 99. tomo 2. in Pauli Epiſtolas D. 19. in priorem ad Cor. pag. 201. Vualterius de triplici Cœna Chriſti C. 13. Cœnæ 3. Claudius Sainctes Repititione 10. de Euchar. C. 4. fol. 386. Tirinus in Cap. & Verſ. 26. Matthæi. Auerſa quæſt. 10. de Euchar. ſect. 3. Verſ. *Sed adhuc.* Maldonatus in Cap. 26. Matthæi Verſ. 26. §. *Fecit igitur.* Suarez D. 72. ſect. 1. Verſ. *Vt veritatem*, Scorti, Lib. 4. Cap. 11. num. 10. & alij cogitant, Chriſtum obtuliſſe patinam, & ab Apoſtolis inde ſuis manibus buccellas fuiſſe acceptas, orique admotas. Et quidem verbum *Accipite*, quo vſus eſt Chriſtus, intelligitùr magis propriè de manu, quàm de ore. Cumque calicem manibus acceperint Apoſtoli, diſtribueritque vnus alteri, vt conſtat ex Chriſti verbis Cap. 22. Lucæ, *Accipite, & diuidite inter vos*, veriſimile etiam eſt, patinam cum ſancto pane propinquiores remotioribus porrexiſſe, vt ait Salmeron. Suadeturque id, nam Chriſtus ob diſtantiam à multis, & ob accubitum in toro conuiuali, (vt infertur ex eo, quòd Ioannes recubuerit ſupra eius pectus) non poſſet ad illos vſque extendere manus. Id quod fiet credibilius legenti, quæ de magnitudine, figuraque menſę, cui Chriſtus cum Apoſtolis adfuit, narrantur à Sancto Bonauentura in Cap. 73. Meditationum vitæ Chriſti; ſcilicet fuiſſe quadratam, de pluribus tamen tabellis; & in ſingulis quadris habuiſſe latitudinem duorum brachiorum; & trium digitorum, vel palmi, vel citrà, vt ipſemet dimenſus eſt Romæ in Lateranenſi Eccleſia, vbi hoc etiam tempore extat. Et addit Sanctus Bonauentura, ternos ſediſſe Apoſtolos in quadris, & Chriſtum humiliter in quodam angulo. Fortè ex Chriſti facto ortum eſt, vt olim conſecratæ ſpecies panis darentur in manus fidelium communicare volentium; quanquam iam diu ob maiorem Sacramenti reuerentiam prohibita ſit hæc conſuẽtudo.

19 P. Salmeron ſuprà pag. 98. tam certus eſt de patina memorata, vt affirmet, Eccleſiam inde didiciſſe Apoſtolica traditione vſum patinarum in Miſſa: Suarez etiam in locis proximè citatis meminit eiuſdem patinę, & ante vtrumque Dominicus Sotus in

D. 3. 4. Diſt.

4.Diſt.12.q.2.art.1.V. *Vna autem*, vbi cogitat, Chriſtum, tenendo patinam in manibus, conſecraſſe tredecim buccellas; ſed hanc cogitationem frigidam eſſe, & puerilem, aſſeuerat Didacus de Tapia q.9.de Euch. art.1. non veritus authoritatem Soti. Porrò eam patinam fuiſſe ex ſmaragdo, vel miraculosè conuerſam in illum, & nunc aſſeruari Genuæ magna cum religione, deportatãque in nobiliſsimam Vrbem ex Almeria, tempore Alfonſi Regis Caſtellæ, nuncupatique Imperatoris, cui auxiliares aduenerũt Genuenſes cõtra Mauros dominantes Almeriæ, narratur à multis. Qui velit certior fieri, quo hæc fundamento aſſerantur, legat Rodericum Ximenium L.7.de Hiſpaniæ rebus C.11. Marianã L.10.C.18.anno 1147. Alfonſum Sanctium L.4.C.18. Garibayum L.12.C.6. Iacobum Lupium Stunicam Itinerario ab Vrbe Complutenſi ad Romanam, tomo 3. Hiſpanię Bibliothecæ Andreæ Scoti, Gundiſaluum Illeſcam L.5. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ in Alphonſo VII. fol. 381. Sebaſtianum Couarruuiam in Theſauro Caſtellanæ linguæ verbo *Eſmeralda*, Ioannem Solorzanum in Politica Indica L.6.C.4.pag. 951. Herreram L.1.de origine, & progreſſu cæremoniarum Miſſæ C.26. Antonium Molinam Tract.1.de Sacerdotali dignitate C.14.§.1. Barradam tomo 4. in Euangelica L.1.C.13. Euſebium Nierembergium in Homilia 53. §.1.pag.254. Ioſephum Acoſtam L.4. Hiſtoriæ Indicę C.14. Salmeronem tomo 9. in Euangelia Tract.10. pag.77. Granadum Controu.6. de Euch. Tract. 1.D.6.n.3. Vualterium de triplici Cœna Chriſti C.38. Cœna 3. Leandrum Tract.7.de Sacramentis D.1.q.11. Petrum de Medina in L. de Excellentijs Hiſpanię C.142. Bozium de Signis Eccleſię L.20.C.6. Primum Cabilonenſem, Eraſmum Stellam, & Vrretam citatos à Granado. Et de alio ſmaragdo, miræ magnitudinis, tranſlato è Hieroſolymis in Hiſpaniam, legat præallegatum Ximenium L.3.C.23. Marianam L.6.C.24. Iulianum Petri in Aduerſarijs num. 96.290.358.360. Alcoçeriũ in Hiſtoria Toletana fol.54.col.3. Raſim Arabẽ, & alios. Noteťq; Aimonium de geſtis Francorũ L.2.C.8. ſcribere; *Sanè in theſauris, quos Childebertus auexit ab Hiſpanijs (capta Toletana Ciuitate) reperta ſunt Eccleſiaſtici vtenſilia miniſterij, ex vaſis, quæ dicuntur fuiſſe Salomonis, ſexaginta pretioſiſsimi calices, quindecim patenæ, viginti capſæ Euangeliorum.*

19 Opponet quis, ſi Apoſtoli ex patina ſumpſerunt fragmenta, non ergo ſuis manibus Chriſtus eos communicauit; cum tamen Eccleſia in hymno illo celeberrimo canat,

Cibum turbæ duodenæ
Sedat ſuis manibus.

Et in altero,

Corpus Dominicum datum diſcipulis,
Sic totum omnibus, quod totum ſingulis,
Eius fatemur manibus.

Reſpondeo, ratum, verumq; eſſe, quod canit Eccleſia, quatenus Chriſtus ſuis manibus dedit patinam continentẽ ſuũ corpus; cuius benedictionem manibus Iudæ fuiſſe receptam, ſcribit S.Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 13. Illuminatorũ. Si hæc interpretatio duriuſcula videatur, expediet vitare nimiam curioſitatem in iſtis perquirendis. Quã ob cauſam pretermiſi diſcutere, num Chriſtus in benedictione panis adhibuerit non tantùm verba, ſed etiam ſignum crucis? vt exiſtimat Salmerõ ſupra pag. 98. & poſt ipſum Scortia ſuprà n.7. Nũ item cultro, vel manu panem fregerit? De quo S.Thomas in 3.Diſt.21.q.2.ar. 4 quæſtiuncula 1.ad 3. vbi inquit, Chriſtum habuiſſe *ſpecialem modum frangendi, quia, vt dicitur, ſua fractio erat ſimilis inciſioni cultelli.*

Chriſtus ſuſcepit ſub Sacramento ſuum corpus, & ſanguinem.

20 QVARTO obſeruo, Chriſtum in cœna ſumpſiſſe ſuum corpus, & ſanguinem. Ita Albertus Magnus, Alenſis, S. Thomas, reliquique Theologi tam veteres, quàm moderni, ſi excipias innominatos quoſdam, qui apud S. Thomam q.81. art.1. negarunt; & ex hæreticis Lutherum, qui apud Clichtouæum L.2.de Officio Miſſæ C.21. inficiatus etiam eſt. Afferr

S.Tho-

Digitized by Google

S. Thomas in argumento *Sed contrà*, authoritatem S. Hieronymi, qui Epiſtola ad Hedibiam 150. quæſt. 2. inquit, *Nec Moyſes dedit nobis panem verum, ſed Dominus Ieſus, ipſe conuiua, & conuiuium, ipſe comedens, & qui comeditur.* Referuntur hæc verba in C. *Nec Moyſes* 87. de Conſecratione Diſt. 2. intelligũturq; ab Authore Gloſſæ non ſecus, ac à S. Thoma, quanquam S. Hieronymus expreſsè nõ dicat, Chriſtum fuiſſe conuiuium ſui ipſius, comediſſeq; ſe ipſum; potuitq; Chriſtus vocari conuiua, & comedens, quatenus in cœna ſiue legali, ſiue vſuali manducarit cum Apoſtolis, & in cœna myſtica fuerit conuiuiũ, & id, quod ab Apoſtolis comeſtum ſit. Sed vt Sancti Hieronymi verba ſignificent aliquid admiratione dignum, continenſq; grande miraculum, expedit interpretari ea in ſenſu, quo ſunt accepta à S. Thoma. Et in eodem ſenſu dixit idem Maxim⁹ Doctor ad C. 11. Oſee, nomine Chriſti, *Dedi eis eſum corporis mei, ipſe cibus, & conuiua:* Item S. Bernardus in Serm. qui ei adſcribitur, de Cœna Domini; *Chriſtus in cœna illa munerans, & munus, cibans, & cibus, conuiua, & conuiuium, offerens, & oblatio.* Inſuper Angelicus Præceptor, canitque ex illo Eccleſia,

Se naſcens dedit ſocium,
Conueſcens in edulium.

Similiter quidam commendati ab eodẽ S. Doctore q. 81. art. 1. & in Opuſculo 60. de Chriſti humanitate dixerunt metricè,

Rex ſedet in cœna
Turba cinctus duodena.
Se tenet in manibus,
Se cibat ipſe cibus.

21 Probat verò S. Doctor, *quia Chriſtus ea, quæ ab alijs obſeruanda inſtituit, ipſe primitus obſeruauit: Vnde & primò ipſe corpus ſuum, & ſanguinem ſumpſit, & poſteà diſcipulis ſumendũ tradidit.* S. Ioannes Chryſoſtomus Homilia 83. in Matthæum adducit aliam rationẽ, inquiẽs, *Ipſe quoque bibit ex eo,* (nempe ex calice conſecrato) *ne, auditis verbis illis, dicerent: quid igitur ſanguinem bibimus, & carnem comedimus? ac ideo perturbarentur. Nam & quãdo priùs de his verba fecit, multi ſolummodò propter verba ſcandalum paſſi ſunt. Ne igitur tunc id quoque accideret, primus ipſe hoc fecit, vt tranquillo animo ad communicationem myſteriorum induceret.* Sic Os aureum. Sunt & aliæ rationes. Decet enim, vt qui alios ad conuiuium, vel ad cœnam vocat, conuiuat ſimul, vel cœnet cum eis. Decebat etiam, vt Sacramentum Euchariſtiæ reciperetur aliquando cum diſpoſitione ſibi adæquata, quam ſolus Chriſtus potuit habere. Præterea conueniens id fuit *tum ad commendandam excellentiam huius Sacramenti,* prærogatiuamque inter reliqua nouæ legis, nullum enim aliud fuit à Chriſto ſuſceptum; *tum quia hoc Sacramentum eſt memoriale ſuæ Paſsionis, in qua Chriſtus eſt Sacerdos, & hoſtia,* vt ait S. Thomas q. 84. art. 7. ad 4. Ideo autem Chriſtus ſuſcepit hoc Sacramentum, & non alia, quia effectus proprij aliorum Sacramẽtorum repugnabant dignitati Chriſti; fuit tamen capax effectus proprij Sacramenti Euchariſtici, qui eſt excitare charitatem, lætificare ſpiritualiter; & iſtũ effectum, quanquam ſine augmẽto gratiæ, percepit Chriſtus, vt docet S. Thomas q. 81. art. 1. ad 3. Vnde communicauit Chriſtus ſpiritualiter. Et licet ſumptio à Chriſto facta caruiſſet omni effectu, nõ obſtaret id, quominus ſpiritualis fuiſſet, nam vt ſumptio Euchariſtiæ ſit ſpiritualis, ſufficit, quòd dignè, ſanctèque fiat cum perfecta ſpirituali diſpoſitione tã habituali, quàm actuali. Communicauit etiam ſacramentaliter Chriſtus, ſiquidem verè, ac realiter manducauerit Euchariſtiam cum intentione ſumendi eam. Quòd verò Chriſtus comprehenderit omnia myſteria contenta in Euchariſtiæ Sacramẽto, non apparet, cur debeat obeſſe ſumptioni eius ſacramentali. Addendum hic eſt, etſi Chriſtus poſſet recipere effect⁹ aliorum Sacramentorum, non decuiſſe, vt ſuſciperet talia Sacramenta, quia ſũt extrinſeca, & à Miniſtro extrinſeco; nõ decuit autem Chriſtum perfici ab extrinſeco. Aſt in ſumptione Sacramẽti Euchariſtici non eſt vlla indecentia reſpectu Chriſti, quia quoad actum ſecundum perficitur Chriſtus à ſe ipſo conficiente, & miniſtrante ſibi Sacramentũ, in quo continetur, & operatur per ſe ipſum, & per accidentia ſibi affixa.

22 Adeſt & alia ratio ad exiſtimandum, quòd Chriſtus ſumpſerit corpus ſuum, & ſanguinem, quippe in vltima cœna confecit verum, proprium, & reale Sacrificium ſui corporis, & ſanguinis ſub ſpeciebus panis, & vini. Atqui

qui

Digitized by Google

qui ſacrificans debet particeps eſſe Sacrificij, vtpote quod conſtituatur, vel integretur, perficiaturque ſubſtantialiter per huiuſmodi participationem, ſeu ſumptionem. Vt enim ait Concilium Toletanum 12. C. 5. memoraturq; C. *Relatum eſt nobis* 11. de Conſecratione Diſt. 2. *Quale erit Sacrificium, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe dignoſcitur?* Moſq; fuit omnium gentium, vt de ſacrificatis ederent Sacerdotes, ſimulque, aut poſt ipſos alij, vti videre eſt in Salmerone tomo. 9. Tract. 29. pag. 280. in Scortia L. 1. C. 3. n. 8. Legatur Caput 10. Epiſtolæ 1. ad Corinthios à V. 16. ibique Cornelius à Lapide n. 61. Pro guſtu aliquo eius moris ſatisſit, refricaſſe memoriam carminum Virgilij L. 8. Æneidos, vbi poſt peractum Euandri iuſſu Sacrificium,

Tunc lecti iuuenes certatim, aræque Sacerdos
Viſcera toſta ferunt taurorũ, onerantq; caniſtris
Dona laboratæ Cereris, Bacchumque miniſtrant,
Veſcitur Æneas ſimul, & Troiana iuuentus
Perpetui tergo bouis, & luſtralibus extis.

23 Sed contra hanc rationem facit, tum quòd in Sacrificio holocauſti, eoque potiſsimo veteris legis, nihil ſumebat Sacerdos; neque item in Sacrificio pro peccato ipſius Sacerdotis, vel totius populi. Tum quòd Melchiſedech obtulit verum Sacrificium panis, & vini, prætulitque figuram, & imaginem Sacerdotij Chriſti, & Sacrificij in cœna ab eo oblati: Scriptura autem in C. 14. Geneſis, (vbi, & non alibi loquitur de pane, & vino ſacrificatis à Melchiſedech) neutiquã tradit, hũc ſumpſiſſe panem, & vinum; videturq; neque Abrahamum, neque milites ipſiº ſumpſiſſe, quandoquidem paulò antea abundè comediſſent, vt conſtat ex V. 24. Cap. eiuſdem 14. Vlteriùs facit contra rationem proximè redditam, quòd Chriſtus vt verus Sacerdos obtulit in cruce Sacrificium cruentum ſui corporis; conſumptio autem huius Sacrificij non eſt facta à Chriſto, ſed à crucifixoribus. Cæterùm in Diſputatione præcedenti attigimus has obiectiones, & ex ibi dictis poterit lector facilè colligere, num ratio, contra quam afferuntur, cenſenda ſit demonſtratiua, vel tantùm probabilis, ſimiliſque verę.

24 Accedit expenſis rationibus authoritas Patrum Eccleſiæ, qui apud Thomam Vualdenſem C. 43. de Sacramentalibus, Vualterium de triplici cęna Chriſti C. 11. cœnæ 3. Suarium in Commentario q. 81. art. 1. & in D. 75. ſect. 2. V. *Sexta, & vltima actio*, & apud Scortiam L. 1. C. 5. n. 2. dicunt non pauci numero, neq; ambigui verbis, Chriſtum in cœna communicaſſe ſe ipſum. Conſonatque Gloſſa Ordinaria in C. 3. Ruth, allegaturque à S. Thoma q. 81. art. 1. in Corp. Qui ad 1. monet, cum Euangeliſtæ narrant, Chriſtum accepiſſe panem, & calicem, intelligi debere, vt non tantùm manibus, ſed etiam ore acceperit. Verùmtamen Eccleſia in Canone Miſſæ interpretatur Euangeliſtas de acceptione panis, & calicis in manibus; Chriſtuſque ipſe inuitans Apoſtolos diſtinxit acceptionem in manibº, & in ore; dixit enim, *Accipite, & manducate, Accipite, & bibite.* Idem Angelicus Doctor ad 3. cum Euſebio Emeſeno Homilia 5. de Paſchate exponit de nouo myſterio noui Teſtamenti, quod Chriſtus tradebat diſcipulis, verba illa eiuſdem Chriſti apud Lucam C. 22. V. 15. *Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcum, antequàm patiar.* Nec deſunt alij Patres, vt Tertullianus L. 4. contra Marcionem C. 40. Chryſoſtomº Homilia 83. in Matthæum, Hieronymus in C. 26. Matthæi, qui eodem modo exponant. Sed quia ſunt etiam multi, qui de Paſchate tantùm legali explicent, ideo ex verbis illis non deſumitur argumentum, quod conuincat, vt neq; ex illis alijs apud eundem Lucam V. 18. *Dico enim vobis, quòd non bibam de generatio vitis, donec regnum Dei veniat.* Sunt namque plures Patres, & Interpretes, qui non intelligunt de ſpeciebus conſecratis vini, ſed de vino in cœna legali. Inter quos Interpretes eminent Maldonatus ad C. 26. Matthæi V. 29. Franciſcus Lucas, & Cornelius. Tandẽ Theodoretus adductus in Gloſſa Ordinaria ſuprà vtitur verbis Pauli ad Hebræos 2. V. 14. *Quia ergo pueri communicarunt carni, & ſanguini, & ipſe* (nempe Chriſtus) *ſimiliter participauit eiſdem.* Sed ſenſum Pauli eſſe longè diuerſum, comperiet prorsùs, quiſquis cõtextui attenderit, quippe Apoſtolus loquatur de participatione

Digitized by Google

patione carnis, & ſanguinis per aſſumptionem humanæ naturæ.

25 Quare quòd Chriſtus cum Apoſtolis ſumpſerit ſuum corpus, & ſanguinem, non conſtat ex Scriptura, neque certa traditione, aut definitione; quanquam à nobis meritò affirmetur ob ſatis probabilia fundamenta petita ex Euangelijs, ob authoritatem Patrum, ac Theologorum, & ob rationũ congruitatem. Nec de geſtis Chriſti in cœna vltima negare prorsùs licet quicquid litteris ſacris non fuerit conſignatum. Exemplo inter alia ſit aquæ cum vino mixtio tacita ab Euangeliſtis; cũ tamen, vt ait Concilium Florentinum in Decreto Eugenij §. *Tertium* eſt, credatur Chriſtus in vino, aqua permixto, conſecraſſe.

Num Deipara Virgo nocte poſtremæ cœnæ particeps fuerit Euchariſtiæ?

26 PRO quinta obſeruatione Metaphraſtes in Oratione de vita, & dormitione Deiparæ apud Surium 15. Auguſti pag. 687. ſcribit; *Ea ratione videntur, ne abfuiſſe quidem à tẽpore myſteriorum mulieres, quæ ſolebant ſequi Ieſum, & miniſtrare ei; ſed cum duodecim quidem minimè accubuiſſe, fuiſſe tamen eius domus conſequenter participes. Nã diſcipulos quidem, cum myſteria, & humilitatis ſummæ traderet doctrinam, vnà habuit accumbentes; matrem autem iuſsit curam gerere mulierum, quæ miniſtrabant, tanquã per eam ipſas benignè accipiens, & adimplẽs officium humanitatis, & ſimul cum eis veſcens, & ſic pro miniſterio eis referens gratiã.* Hactenus Metaphraſtes. Cum igitur Deipara Virgo agnum Paſchalem ederit in eiſdem ædibus, quanquam diſcretis cœnaculis, eodemque tempore, ac Chriſtus, quidni ad cœnæ tam vulgaris, quàm myſticæ fercula, atque pocula fuerit admiſſa? Amalarius Fortunatus Epiſcopus Treuerenſis L. 3. de Eccleſiaſticis Officijs C. 22. inquit; *Multos diſcipulos Chriſti doctrina habebat, de quib⁹ erant illi 120. qui die Pentecoſtes ſimul inuẽtiſunt in vna domo. De quibus erat Ioſeph ab Arimathia, diſcipulus Ieſu occultus propter metum Iudæorum, & ipſe baiulator aquæ, qui ſuſcepit eum in cœnaculo ſuo, cui dominus mandauit, dicit tibi Magiſter. Hi deniq; ſiue eſſent corporali poſitione in cœnaculo, quando Dominus cœnauit, ſeu non forent, tamen eius obſequio non deerant; ſicut is non defuit, qui ſtrauit cœnaculum magnum.* Ita Amalarius; iuxta quem probabile eſt, vltrà Chriſtum, & Apoſtolos adfuiſſe alios, ſiue vt ſimul cœnarent, ſiue vt famularentur. Et inter tunc præſentes refert Martialem cum Cleopha Beatus Aurelianus Epiſcopus Lemouicenſis in eiuſdem S. Martialis vita. Hippolytus Thebanus in Chronico cõceptis verbis tradit, Chriſtum dignatum eſſe diuina corporis, & ſanguinis ſui communione Nicodemum vnà cum Apoſtolis. Prætereà Maldonatus ad C. 26. Matthæi V. 21. tradit ex Euthymio, nõ ſolos diſcipulos, ſed etiã nonnullos alios, quanuis ab Euangeliſtis non nominatos, diſcubuiſſe cũ Chriſto. Ego tamen in Euthymio inuenio ſola hæc verba ad præcitatum Matthæi Caput; *Apparet, quòd fidelis hic paterfamilias* (ad quem pro Paſchate parando miſsi ſunt duo diſcipuli) *ſiue diuina reuelatione, ſiue corporali Saluatoris colloquutione, nouerat, quòd apud ſe facturus erat ille Paſcha; & ideo ad ſuſceptionem præparatum habebat cœnaculum.* Quibus in verbis minimè affirmat, quod Maldonatus præſumit. Sed quicquid ſit de Euthymio, videbitur alicui, patremfamilias non defuiſſe in conuiuio illo, præſertim cum dixerit Chriſt⁹ Matthæi C. 26. V. 18. *Apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis.* Et incredibile cẽſeatur, excluſum fuiſſe à cœna patremfamilias, hominem alioqui nobilem, & diuitem; cuius in domo propria peragebatur. Quippe comitas Chriſti videatur fore, vt id non pateretur. Si igitur præter Chriſtum, & Apoſtolos alij comederunt agnum Paſchalem, totiq; cœnæ interfuerunt; cur negetur, Deiparam adfuiſſe, & ſuſcepiſſe Euchariſtiam? Affirmant itaque Marcus Vigerius Cardinalis, & Didacus Vega, laudatiq; ipſis, Vualterius in triplici cœna Chriſti C. 11. cœnæ 3. Barradas tomo 4. in Euangelia L. 1. C. 17. Granadus tomo 5. Controuerſiarum Tractu 10. D. 12. n. 3. Sherlogus in Cantica Volumine 3. Veſtigatione 37. n. 20. Antonius Eſcobar Volumine 3. in Euãgelia Sanctorum L. 3. ſect. 2. §. 4. rurſùſque in Obſeruatione 1. Chriſtophorus

Digitized by Google

rus Vega in Theologia Mariana, Palæſtra 21, Certamine 2. n. 1479. Certamine 5. n. 1487. cum Hieremia Drexelio, Leander Tract. 7. de Sacramentis D. 11. q. 34.

27 Vualterus verò ex Cardinali Vigerio ſequentes proponit rationes: Chriſtus vehementer expetiuit, manducare Paſcha cum diſcipulis ſuis, porrigereque eis ſuum corpus, & ſanguinem. Ergo & Diuæ Matri, à qua plus habuit, quàm quiuis alius filius, & ex cuius vnius puriſsimo ſanguine conceptus fuit; & à qua vt corpus, & ſanguinem habuit, ita æquum fuit, vt ei viciſsim redderet. Inſuper cum amorē matri debeat natus, exhibueritq; præſtantiſsimè Chriſtus, non videtur alia in re magis, quàm in communione ſui corporis, & ſanguinis potuiſſe. Rursùs ſi Adam, ne contriſtaret Euam, comedit pomum, quod illa ſuaſit. Quidni Chriſtus participem fecerit amatiſsimam matrē Euchariſticæ cœnæ, ne in dolore maneret? Quid? quod mutuus amor inter filium, atque parentem, & vt hæc ad iam iam imminentes illius cruciatus ſpectandos, & ſuſtinendos nouum acciperet robur, videtur ſuadere cibi, potuſque Cœleſtis partitionem cum ipſa. Denique cum Sanctiſsima Virgo frequēter, imò & quotidiè poſt filij reſurrectionem ſuſceperit Euchariſtiam, vt religiosè meditantur Albertus Magnus in Mariali de laudibus Virginis ſuper *Miſſus eſt* C. 68. & 73. Amadeus Franciſcanus Raptu 8. ſuę Apocalypſis, probatque ſatis luculenter Chriſtophorus Vega in Certamine illo 5. videtur incœpiſſe quantocyùs potuit, nimirùm vt primùm inſtituta eſt Euchariſtia: ſic enim ſatisfieret ingentiſsimæ auiditati, deuotionique feruentiſsimæ ſuſcipiendi eam.

28 Sanè quòd Deipara (vt meam interponam cenſuram) cum alijs mulieribus ſectatricibus Chriſti excepta ſit hoſpitio, & & celebrauerit Paſcha in ea ipſa domo, in qua filius, ſatis habet fundamenti, aſſeriturq; à Chriſtophoro Caſtrenſi in eius Hiſtoria C. 16. n. 6. quin expreſsè dicat, refectā fuiſſe Euchariſtia, etſi à nonnullis ex Authorib⁹ modernis prælaudatis id illi attribuatur. Deinde quòd cum Chriſto, & Apoſtolis non fuerit conuiua in menſa, in qua eſt peracta triplex cœna, ſcilicet legalis, vulgaris, & myſtica, tum exprimit Simeon Metaphraſtes; tum de cœna præſertim ſecunda, & tertia, quàm apertè ſignificant Euangeliſtæ Matthæus, Marcus, & Lucas, ſiquidem ſæpe, & ſignanter inculcant, accubuiſſe Chriſtum cū duodecim Apoſtolis; quo dicendi modo denotant, neminem aliū fuiſſe admiſſum ad menſam; & qui interfuerunt, inaugurati ſunt Sacerdotes per illa verba, *Hoc facite in meam commemorationem.* Diuæ autem Matris ſexum non decebat Sacerdotium. Digna ſunt, quæ hic exſcribantur Thomæ Vualdēſis Theologi inprimis perilluſtris verba tomo de Sacramentalibus C. 43. n. 5. Inquit itaque, *Ergo inſtituit eos Chriſtus Pontifex, vt iam dixit Origines, Sacerdotes perfectos, vt eo participarent ſanguinis Sacramento, quod aliàs facerent, & præ alijs, quia Sacramentū Paſsionis eius præ alijs memorarent, ſcilicet ſeptuaginta diſcipulis, aut ſanctis mulieribus, quorum tunc nullus adfuit, ſed Apoſtoli ſoli.* Præſentanda etiam ſunt verba Ioannis de Ragusio inſignis itidem Theologi in Oratione ad Concilium Baſileenſe adducta à Bzouio in Annalibus Eccleſiaſticis anno 1433. in cuius numero 137. legitur, *Si huiuſmodi communio ſub vtraque ſpecie fuiſſet de neceſsitate ſalutis, nequaquam matrem, alioſq; vtriuſque ſexus charos, qui ipſum Dominum ex corporis, & mentis ſenſibus ſequebantur, à prædicta communione excluſiſſet: quod tamen videtur feciſſe, cum exceptis duodecim, vt dictum eſt, non legantur dictæ cœnæ interfuiſſe.* Hactenus Raguſinus. Et hinc infertur, neque dominum domus, in quā Chriſtus deuertit, neque vllum alium, præter Apoſtolos, diſcubuiſſe cū Chriſto ad cœnam vulgarem, & ad myſticā; vt vt ſit, an alij ſeruitij de cauſa præſentes fuerint in triclinio, quando Chriſt⁹ conſecrauit; veriſimileque eſt Ioanni Fabro L. 3. de Miſſa Euangelica C. 5. perplures ceu miniſtros, vel diſcipulos adſtitiſſe ibi. Sed quid de cœna legali? Abulenſis in C. 26. Matthæi q. 45. Iacobus Gordonus ad idem C. V. 20. Adamus Contzen ibidem V. 18. q. 1. §. 2. exiſtimant, non fuiſſe in vna domo immolandum, & comedendum, niſi vnum agnum; atque adeo dicunt Gordonus, & Contzen, Chriſtum cum Apoſtolis, & cum patrefamilias, cæteriſque domeſticis ediſſe agnum, poſteaque ſe recepiſſe in conclaue, cœnaſſeque cum ſo-

lis

lis Apoſtolis. Cæterùm Cornelius ad C. 12. Exodi V. 3. Bonfrerius inibi maiori cum probabilitate cenſent, potuiſſe vna domo plures agnos mactari, & conſumi, non quidem ab ipſis, qui erant eiuſdem, ſed diuerſæ familiæ, & contubernij, eos enim, qui aliunde vndique magno numero confluebāt, neceſſe erat alicubi in aliorum patrumfamilias domibus comedere, & ad hoc pro aliunde aduentantibus plures agni, & cœnacula in Ciuium Ieroſolymitanorum ædibus apparabantur: atque ita ait Bonfrerius, Chriſtum ſuum Paſcha hauddubiè ſeparatim cum diſcipulis comediſſe, patrefamilias domus cum alijs familiaribus alibi comedente. Etſi autem Chriſtus per nuncios dixerit patrifamilias, *Apud te facio Paſcha*; at non, *Tecum facio Paſcha*, vt ponderat Raynaudus in L. de Optimæ vitæ fine peſſimo C. 9. n. 3. Quare ſignificauit Chriſtus, domi eius, & non cum eo, ſed cum Apoſtolis celebrandum à ſe Paſcha. Eratq; Chriſtus paterfamilias reſpectu cœtus Apoſtolici, & dominus domus erat etiam paterfamilias reſpectu ſuorum; ſingulæque familiæ ſingulos agnos immolare, & edere tenebantur, vt colligitur ex V. 3. C. 12. Exodi. Poterantque feminæ comedere de eo; ſed non conſtare, quòd fuerint obligatæ, admonet Bōfrerius V. 4. inquiens, vt liberum ipſis erat comparere Ieroſolymis, vel abeſſe, ita comedere, & non comedere. Demū quòd Deipara Virgo admiſſa tunc ſit ad participationem Euchariſtiæ, cogitatur piè quidem; ſed ingenuè fateor, deſiderari à me fundamentum in Eccleſiæ Patribus, iam quando Euangeliſtæ nec verbo attingunt. Et rogo, num, poſt refectos Apoſtolos, Euchariſtia ſit delata à Petro, vel ab alio Collega ad Virginem in gynæceo manentem; num potiùs Virgo vocata ſit ad cœnaculum? Quorum primum dicitur à Barrada, Granado, Leandro; & ſecundum ab Eſcobar: verorque, ne vtrumuis gratis confictū iudicetur in ſeuerioris Theologiæ tribunali. Erit qui, ſi Deipara communicauit, cenſeat, æquum fuiſſe, vt ante Apoſtolos. Rogo etiam, an ſuſceperit Euchariſtiam ſub ſpeciebus tantùm panis, vel inſuper ſub ſpeciebus vini? Et vtrùm ſequaces aliæ mulieres deuotæ donatę ſint ſacra ſynaxi? Quapropter ſatius eſt, noſtram ignorantiam fateri, quàm temerè quidpiā definire ſub ſpecie pietatis.

Num Chriſtus ſit Iudæ impertitus corpus, ſanguinemque ſuum?

29 OBSERVO ſextò, eſſe valdè dubitabile, an corpus, ſanguinemque ſuum dederit Chriſtus Iudæ, necne? Fundamenta affirmātis partis ſunt. Primum, Matthæi C. 26. V. 20. & 26. Marci C. 14. V. 18. & 22. dicitur Chriſtus diſcubuiſſe cum duodecim Apoſtolis, & cœnantibus illis accepiſſe panem, & vinum, inſtituiſſeque Sacramentum Euchariſticum. Secundò, Marcus ibidem V. 23. ait, omnes ex calice bibiſſe. Tertiò, Lucas C. 22. V. 21 poſt Chriſti verba, *Hic eſt calix*, &c. refert immediatè hæc alia, *Verumtamen ecce manus tradentis me mecū eſt in menſa*. Quartò, Iudas fuit Sacerdos, & Epiſcopus iuxta Pſalm. 108. *Et Epiſcopatum eius accipiat alter*, quòd Petrus Actor. 1. V. 20. exponit de Iuda: Chriſtus autem Sacerdotio, & Epiſcopatu non initiauit Apoſtolos, niſi quando dixit, *Hoc facite in meam commemorationem*. Quintò, Eccleſia canit,

Cibum turbæ duodenæ
Se dat ſuis manibus.

Rurſùs,

Turbæ fratrum duodenæ
Datum non ambigitur.

Sextò, Eugenius Papa pronunciat, *Nec Chriſtus Iudam à communione remouit*. Ita in C. *Si Sacerdos de Officio Iud. ord.* Videndus etiam S. Auguſtinus C. *Chriſtus quid fecit* 1. q. 1. C. *Et Sancta* 66. de Conſecratione Diſt. 2. Septimò, *cum Chriſtus nobis debuerit eſſe exemplum iuſtitiæ, non fuiſſe conueniens eius magiſterio, vt Iudam occultum peccatorem ſine accuſatore, & euidenti probatione ab aliorum communione ſepararet, ne per hoc daretur exemplum Prælatis Eccleſiæ ſimilia faciendi, & vt ſe Iudas exaſperatus inde ſumeret occaſionem peccandi*, vt arguit S. Thomas q. 81. art. 2. in Corp. Octauò, Prateolus in Elencho hæreſum L. 9. n. 30. ex Staphylo inquit, *Scariothiſtæ ſunt, qui negant, à Iuda Iſcariothe verum corpus Domini acceptū in cœna Domini*. Eademque videtur eſſe cenſura Thomæ Beuxamis in Homilia 10. de Paſsione. Nonò, quia hæc eſt conſi-

Digitized by Google

communis Patrum, & Interpretum Scripturæ ſacræ, & Theologorum opinio apud Riberam in C. 13. Ioannis V. 2. Ioannem Fernandez in Theſauro Scripturarum diuinarum, verbo *Bucella* n. 4. Benedictum Pereyram in C. 13. Ioannis D. 27. & tribus ſequentibus. Suarium D. 41. ſect. 3. Vazquium D. 217. C. 2. Vnde Didacus Tapia q. 9. de Euchariſtia art. 2. dixit, inſolens fore, ac temerarium recedere à Patribus quoad communionem Iudæ: & Nuño Cabezudo 3. p. q. 81. art. 2. fore nunc temporis temerarium, quoniam omnes Doctores Scholaſtici tenent ſententiam S. Thomæ.

30 Sed vt opponamus

Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis,

fundamenta partis negantis ſunt. Primum, Iudas *cum accepiſſet buccellã, exiuit continuò*, vt narrat Ioannes C. 13. V. 30. Tò autem *Continuò* ob proprietatem verbi excludit moram quamcumque. Et Syrus legit, *In eodem momento.* Ergo exiuit Iudas, quin Euchariſtiam ſumpſerit, nam illa buccella nec fuit Euchariſtia, neque poſt hanc à Chriſto inſtitutam, & diſtributam fuit ſuſcepta à Iuda. Non fuiſſe Euchariſtiam, docuit Iulius Papa 1. C. *Cum omne crimen* 7. de Conſ. Diſt. 2. Concilium Bracarenſe 3. C. 2. Theophilus Patriarcha Antiochenus L. 4. in Euangelia. Petrus Damianus in Epiſt. 64. S. Laurentius Iuſtinianus L. de Chriſti triumphali agone C. 5. S. Auguſtinus Tract. 62. in Ioannem, & ex ipſo Hildebertus Cœnomanenſis latè in Epiſt. 64. necnon idem S. Auguſtinus Tract. 66. in Ioannem. L. 1. de adulterinis coniugijs C. 27. Sermone (ſi eius eſt) 28. ad Fratres in Eremo; tametſi Tract. 6. & 26. in Ioannem, L. 5. de baptiſmo contra Donatiſtas C. 8. (refferturque C. *Et Sancta* 66. C. *Sicut Iudas* 68. de Conſ. D. 2.) videatur ſignificare contrarium, vt & S. Cyrillus Alexandrinus L. 9. in Ioannem C. 16. ac 19. S. Cyprianus, S. Anaſtaſius Sinaita, S. Chryſoſtomus, Paſchaſius Rathbertus, Sedulius recenſi ab Vualterio C. 6. cœnæ 3. Petrus Abaelardus Serm. 11. in Paſsione Domini: dubiuſque maneat Origines Tract. 32. in Ioannem. Sed certè cum Chriſtus porrexerit ſingulariter Iudæ buccellam, & vt detegeret eius proditionem, infertur manifeſtè exinde, non præbuiſſe in buccella Euchariſtiam. Neque hanc vocaſſet Chriſtus ſimpliciter panem intinctum; neq; Apoſtoli ſimpliciter dicerentur bibiſſe; nam buccella intincta editur tantùm, non bibitur; neq; decebat, quòd Chriſtus intingeret Euchariſtiam. Vnde Angelicus Doctor 3. p. q. 81, art. 2. ad 3. ait, ſine dubio Iudam ſub pane intincto corpus Chriſti non ſumpſiſſe, ſed ſimplicem panem. Videantur Innocentius 3. L. 4. de Myſterio ſacro altaris C. 13. Simon Caſsianus L. 13. de geſtis Domini Saluatoris C. 18. Hugo Victorinus de Sacramentis fidei L. 2. p. 8. C. 4. Salmeron tomo 9. in Enangelia Tract. 10. pag. 80. Vazquez D. 217. C. 3. n. 15. Rursùs non fuiſſe à Iuda acceptam buccellam poſt inſtitutam, & diſtributam à Chriſto Euchariſtiam, ſed ante, probatur, quia tunc videtur Chriſtus exhibuiſſe buccellam Iudæ, quando dixit, Matthæi C. 26. V. 23. *Qui intingit mecum manum in paropſide, hic me tradet*, & Marci C. 14. V. 20. *Vnus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino, tradet me*: Chriſtus autem id dixit ante confectionem, & diſtributionem Euchariſtiç, prout referunt Matthæus, atque Marcus; & vt tradit Ioannes C. 13. proximè poſt pedum lotionem (quç anteceſſit inſtitutionem, & porrectionem Euchariſtiç ex communi Patrum, & Interpretum conſenſu, etſi ex Euangeliſtis non poſsit apertè oſtendi) dixit Chriſtꝰ V. 21. *Vnus ex vobis tradet me*; & vt Chriſtus aperiret Ioanni, quiſnam eſſet, dedit Iudæ buccellam intinctam. Quapropter colligitur ex Ioanne, verbiſq; Chriſti apud ipſum (ſi conferantur cum alijs apud Matthæum, & Marcũ) fuiſſe præſtitam buccellam Iudç ante cœnã myſticam. Adhæc: Chriſtus, *poſtquàm cœnauit*, vt aiunt Lucas C. 22. V. 20. & Paulus 1. ad Corinthios C. 11. V. 25 qui loqui videntur de cœna vſuali, vt & Eccleſia, quando canit,

Poſt agnum typicum, expletis epulis.

Chriſtus, inquam, inſtituit, & diſtribuit Euchariſtiam. Aſt non eſt credibile, ipſum redijſſe iterùm ad cœnam, intinxiſſeque buccellam in paropſide, vt porrigeret Iudæ. Legantur Cardinalis Baronius tomo 1. Annalium Eccleſiaſticorum, anno Chriſti 34. n. 63. Vazquez ſuprà à n. 18. Simon Caſsianus ſuprà. Hoc primum fundamentum iactum

Digitized by Google

Iactum iam olim fuit, & ſatis quidem altè à Ruperto Lib. 7. in Ioannem ad Cap. 6. Verſ. 72. Lib. 11. ad Cap. 13. Verſ. 27. Lib. 10. in Matthæum ad Cap. 26. Verſ. 20. Volumine quatuor Euangeliorum Cap. 23. magiſque breuiter fuit firmatum ab Innocentio III. ſuprà.

31 Secundum ſit, immediatè poſt calicis conſecrationem, & propinationem narratam à Matthæo Cap. 26. leguntur hæc Chriſti verba, *Dico autem vobis, non bibam amodò de hoc genimine vitis vſq; in diem illum, cum illud bibam vobiſcum nouum in regno Patris mei*: quibus ex verbis Sanctus Hilarius conficit argumentum non ſpernendum, dum inquit Canone 30. in Matthæum, *Poſtquæ Iudas proditor indicatur, ſine quo Paſcha, accepto calice, & fracto pane, conficitur, dignus enim æternorum Sacramentorum non fuerat; nam diſceſsiſſe ſtatim benè intelligitur, quòd cum turbis reuerſus oſtenditur. Neque ſanè bibere cum eo poterat, qui non erat bibiturus in regno, cum vniuerſos tunc bibentes ex vitis iſtius fructu bibituros ſecum poſteà pollicetur*. Sic Sanctus Hilarius, à quo tanto Doctore ſine ambagibus diſcedit Sanctus Thomas ſuprà in Corpo. artic. primi. Et hinc diſce, non inſimulare perfrictæ frontis Theologum, qui, dimiſsis fucatis interpretationibus, recedat nonnunquam ab aliquo Eccleſiæ Patre, quantumcumque celebri. Premit idem argumentum Innocentius III. ſuprà. Tertium ſit, Chriſtus inuitauit generaliter omnes Apoſtolos præſentes ad comedendum, & bibendum ſpecies conſecratas panis, & vini, dixit enim, *Accipite, & comedite, Accipite, & bibite*, vt produnt Euangeliſtæ: ſi autem Iudas adeſſet tunc, ſequeretur, inuitatum à Chriſto fuiſſe ad communicandum in peccato mortali proditionis, quæ non latebat Chriſtum; proindeque fieret, hunc induxiſſe illum ad indignam Sacramenti receptionem, & cooperatum fuiſſe illius ſacrilegio. Quæ ſequela abhorrentiſsima eſt. Et quamuis Suarez Diſp. 67. ſect. 1. Verſ. *Tertiò ſequitur*, alijque conentur, expedire ſe ab hac ſequela, aliqualem ſemper difficultatem mouet; videturque, fuiſſe magis è charitate, & benignitate Chriſti, ſic ſe geſsiſſe in Euchariſtiæ diſpenſatione, vt quo tempore Apoſtolos fecit corporis ſui, & ſanguinis participes, abſuerit ſceleſtus Iudas, quem, indignè manducando, atque bibendo, ſciebat manducaturum ſibi, & bibiturum mortem. Quartum ſit, ſi Iudas interfuiſſet inſtitutioni, diſtributionique Euchariſtię, necnon ſolemni illi ſermoni, quem ad diſcipulos habuit Ieſus, non dixiſſet ijs ſine vlla exceptione, *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur*, Lucæ Cap. 22. Verſic. 19. *Hic eſt calix nouum teſtamentum in ſanguine meo, qui pro vobis fundetur*, Lucæ Cap. eodem, Verſ. 20. neque item dixiſſet ſine vlla exceptione, *Vos eſtis, qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis, & ego diſpono vobis, ſicut diſpoſuit mihi Pater meus regnum, vt edatis, & bibatis ſuper menſam meam in regno meo, & ſedeatis ſuper thronos iudicantes duodecim tribus Iſrael*, Lucę Cap. eodem, à Verſic. 20. Cur enim non adiunxiſſet Chriſtus exceptionem, ſicut quando dixit, pręſente Iuda, *Et vos mundi eſtis, ſed non omnes*, Ioannis Cap. 13. Verſic. 10. *Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea. Non de omnibus vobis dico. Ego ſcio, quos elegerim*, Ioannis Cap. eodem, V. 17. & 18. Hunc in modum argumentantur Innocentius, & Rupertus ſuprà.

32 Quintum deſumitur ex ordine ipſo, & ſerie geſtorum à Chriſto. Diſcubuit initio cum duodecim Apoſtolis, vt teſtantur Matthæus Cap. 26. Verſic. 20. Marcus Cap. 14. Verſic. 17. & 18. Lucas Cap. 22. Verſ. 14. & ſiue diſcumbens propriè, ſiue ſedens, ſiue ſtans (ſunt enim varia Interpretum Scripturæ ſacrę iudicia circa ſitum, quem vel ex lege, vel ex more oportuit habere) peregit agni cœnam, quam vt præpararēt, præmiſerat Petrum, & Ioannem. Poſteà exorſus eſt cœnam vulgarem, ſumpſitque alios cibos, quos edere licitum, ſolitumque erat, conſumpto iam agno. Ad finem propè cœnæ ordinarię ſurrexit, vtpotè qui anteà recumbebat, & lauit diſcipulorum ſuorum pedes: quibus lotis, accubuit rurſus menſæ, cauſamque reddidit ſui facti, & inter loquendum, *Turbatus eſt ſpiritu, & proteſtatus eſt, & dixit, Amen,*

Digitized by Google

-*men, amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me,* vt habetur apud Ioannem Cap. 13. V. 21. Manſerat in menſa portio aliqua ciborum, ad quos Chriſtus, & Apoſtoli redierunt; tunc Iudæ dedit Chriſtus buccellam intinctam. Et huc ſpectant, quę leguntur in Matthęo ex V. 20. vſque ad 25. incluſiuè, Marco ex V. 18. vſq; ad 21. Lucæ ex Verſ. 21. vſque ad 23. & is ſolus per recapitulationem eſt loquutus. Accepta buccella, exiuit Iudas *continuò*, vt ait Ioannes Verſ. 30. Tunc autem dixit Chriſtus, quæ continentur in Verſ. 31. & 32. Inde proceſsit ad inſtitutionem, diſtributionemque Euchariſtiæ, præteritam ſilentio à Ioanne, ſed narratam à Matthæo ex Verſ. 26. vſque ad 29. incluſiuè, à Marco ex Verſ. 22. vſque ad 25. à Luca ex Verſ. 14. vſque ad 20. Incepitque dicens, *Deſiderio deſideraui, hoc Paſcha manducare vobiſcum, &c.* Poſt diſtributionem Euchariſtiæ, gratiaſque Deo actas, & hymnum recitatum, vel cantatum ſubſequuta eſt contentio diſcipulorum memorata à Luca ex Verſ. 24. Sedauit eam Chriſtus, deditque mandatum nouum, de quo Ioannes à Verſ. 33. vſque ad 35. incluſiuè. Prædixit negationem Petri, vt refertur à Matthæo ex Verſ. 30. vſque ad 35. à Marco ex Verſ. 26. vſque ad 31. à Luca ex Verſ. 31. vſque ad 38. à Ioanne ex verſ. 36. vſque ad 38. Habuit longum ad diſcipulos ſermonem, & ad Patrem orationem, de quibus Ioannes CC. 14. 15. 16. & 17. Quibus finitis, egreſſus eſt Chriſtus è cœnaculo. Et hic eſt geſtorum, dictorumque à Chriſto ordo in cœna poſtrema contextus accuratè ex quatuor Euangelijs. Cui nihil videtur obſtare, niſi verba Lucæ ex Verſ. 21. vſque ad 23. Sed Lucam ſicut præoccupatione vſum eſſe Verſ. 17. & 18. plerique fatentur; ita ex Verſ. 21. vſque ad 23. vſum eſſe recapitulatione, dicitur per quã accommodè. Qui verò hanc in Luca figuram, paſsim certè in Oraculis ſacris obuiam, detrectãt, conijciunt ſe in labyrinthos multis viarum anfractibus inflexos; dumque abſque ea vnum Euangeliſtam loquutum conantur, impediunt, velint, nolint, aliorum in ſuis narrationibus regium curſum. Et quidem, vt notant Innocentius, Rupertus ſuprà, Zacharias Chryſopolitanus in vnum ex quatuor Lib. 4. (narrans Cap. 155. cum Tatiano in Harmonia Euangelica exitum Iudæ ante cœnam Euchariſticam, quam deſcribit C. 156.) Salmeron ſuprà pag. 89. aut Lucas per figuram recapitulationis loquutus fuit; aut alij Euangeliſtæ per anticipationis, quia videlicet id, quod poſt inſtitutionem Sacramenti narrat Lucas dictum, referant alij ante; aut affirmandum eſt, bis idem fuiſſe à Chriſto dictum, & ante, & poſt; quod nec neceſſarium, nec veriſimile videtur. Cum ergo aut anticipatio in alijs ſit conſtituenda, vt conueniant cum Luca, aut recapitulatio in ſolo Luca, vt concordet cum alijs: hoc poſtremum videtur multò probabilius. Primò quidem, quia idem eſt, *Ecce manus tradentis me, mecum eſt in menſa,* Lucæ Cap. 22. Verſ. 21. ac dicere, *Qui intingit mecum manum in paropſide, in catino, hic me trader*, Matthæi Cap. 26. Verſ. 23. Marci Cap. 14. Verſ. 20. Deinde in Luca, & alijs prioribus duobus Euangeliſtis Matthęo, & Marco eadem verba ſequuntur, nempè, *Et quidem filius hominis, ſecundùm quod definitum eſt, vadit, verumtamen væ homini illi, per quem tradetur*, vt cogamur; confiteri eadem eſſe verba, quæ præcedunt hæc. Tertiò, rationi magis accedit, vnum reduci ad duos, vel tres per figuram recapitulationis, quàm duos, vel tres ad vnum, ponendo in illis figuram præoccupationis. Hactenus ferè ex eruditiſsimo Salmerone. Et verò, vt obſeruat Innocentius ſuprà, ſæpe fit in Scriptura ſacra, vt quod priùs factum fuerat, poſteriùs enarretur, ſicut Matthæus commemorat biduo ante Paſcha alabaſtrum vnguenti, quod, ſecundùm Ioannem, ante ſex dies Paſchæ mulier effudit in domo Simonis leproſi. Præterea in Geneſis Cap. 2. Verſ. 8. dicitur, *Plantauerat autem Dominus Deus paradiſum voluptatis à principio, in quem poſuit hominem, quem formauerat*, ſtatimque ſequitur, *Produxit Dominus Deus omne lignum pulchrum viſu, & ad veſcendum ſuaue, lignum etiam vitæ in medio paradiſi, lignumque ſcientiæ boni, & mali.* Quo recapitulationis exemplo vtitur Rupertus ad rem hanc, didicitque illud ex Sancto Auguſtino Lib. 3. de Doctrina

Chri-

Digitized by Google

Chriſtiana Cap. 36. vbi affert duo alia, & ex Ticonio præſcribit hanc regulam in obſcuritatem Scripturarum ſatis diſtis diligenter inuentam. Nempe, *Dicuntur quædam, quaſi ſequantur in ordine temporis, vel rerum continuatione narrentur, cum ad priora, quæ præmiſſa fuerant, latenter narratio reuocetur.* De hac regula Salmeron tomo 1. Prologomeno 12. à pag. 229. Martinus Cantapetrenſis L. 5. Hypotypoſeon C. 1. Lib. 10. Reg. 14. diffusè valde.

33 Sextum accipitur ex authoritate Patrum. Nam Sanctus Clemens Romanus Lib. 5. Apoſtolicarum Conſtitutionum Cap. 13. ſcribit, *Cum autem tradidiſſet nobis antitypa myſteria pretioſi corporis, & ſanguinis ſui, abſente Iuda, egreſſus eſt in montem Oliueti.* Reſpondent aliqui, verba illa, *Abſente Iuda,* referenda eſſe non ad verbum, *Tradidiſſet,* ſed ad verbum, *Egreſſus eſt*; atque adeò ſenſum eſſe, quòd exierit Chriſtus in montem Oliueti, abſente Iuda, non vero, quòd tradiderit myſteria. Cęterùm explicationem hanc non habere locum, conſtat ex dictis anteà à Sancto Clemente, *Ac quinta feria* (ſic Sanctus Pontifex) *cum comediſſemus apud eum Paſcha, & ille* (nempe Iudas) *manum intinxiſſet in catino, & panem accepiſſet, egreſſusque eſſet nocte, dixit nobis Dominus; venit hora, vt diſpergamini, & me ſolum relinquatis: & cum vnuſquiſque coram aſſeueraret, ſe non eſſe relicturum, cumque ego Petrus, cum eo etiam me eſſe moriturum promitterem, dixit, Amen dico tibi, priuſquàm gallus cantet, ter negabis, noſſe me. Cum autem tradidiſſet nobis antitypa myſteria, &c.* Non igitur de Sancti Clementis mente dubitare poteſt, niſi qui eum non legerit. Subſcribit illi noſter Franciſcus Turrianus, vir apprimè doctus, in annotationibus.

34 Sanctus Dionyſius Areopagita Cap. 3. de Eccleſiaſtica Hierarchia, Contemplatione 3. §. 1. ex verſione noſtri Balthaſaris Corderij, inquit, *Ipſemet ſymbolorum author iure meritiſſimo exortem facit eum, qui neque ſanctè, neque animo concordi ſacram ſecum cœnam frequentarat; docens ſimul ſanctè, Deoque conſentaneè ſynceri ad diuina animi acceſſionem; ſimilitudinis quoque diuinæ participes efficere ſic accedentes.* Ad quæ verba Ioachimus Perionius apud Vualterium infrà habet hæc, * Ex ijs, quæ ſequuntur, rectè aliquis dicat, Chriſtum, poſteaquam à cœna Iudas ſurrexiſſet, diſcipulis tradidiſſe Sacramentũ. * Et paulò poſt, * Notandũ etiam, eum quoque à Domino participem factum eſſe myſtici panis, & calicis; myſteria autem, ſiue Sacramenta data eſſe diſcipulis, cum à cœna Iudas, vt illis indignus, ſurrexiſſet. * Sanctus Maximus ſimiliter in Scholijs, * Ex ſequentibus autem rectè quis inferat, Chriſtum poſt Iudę à cœna egreſsionem diſcipulis ſuis myſterium tradidiſſe. * Et ſtatim, * Vbi nota, etiã ipſum (Iudam) myſtici panis, ac calicis participem fuiſſe; myſteria vero diſcipulis data eſſe, poſt Iudæ, qui illis indignus erat, à cœna egreſsionem. * Gregorius Pachymeras interpretans etiam Sanctum Dionyſium ait, * Cum ipſi (id eſt, Iudæ) myſticum panem, calicemque tradidiſſet, myſteria ſolis diſcipulis tradidit, poſtquàm Iudas, quòd ijs indignus eſſet, à cœna ſurrexiſſet. Vt quid itaque Iudam exortem facit diuinorum myſteriorum, cum tamen vnà cœnarit? Vt oſtenderet, non ſatis eſſe, corporaliter tantùm adeſſe, ac concœnare (neque enim hoc perinde eſt ad communionem) ſed ſecũdùm mentẽ adeſſe oportet, quoniã illa, quæ ſecundũ habitũ quaſi ex ſcientia fit acceſsio, vera eſt, id eſt, vt quis animo ſic conſtitutus ſit, vt per fidem ex affectu accedat, quod veram facit communionem: quod vtique Iudæ deerat, tametſi corpore pręſens erat, atque vnà cœnabat. * Tantum Pachymeras; qui, & duo alij Interpretes nomine cœnæ myſticæ, panis, & calicis myſtici ſignificant agnum legalem, & cibum, potumque vſualem, quorum particeps fuit Iudas; ſed myſteriorum voce Euchariſtiam denotant, cuius inſtitutioni, & diſtributioni non fuerit præſens ille. Non me latet, afferri Sanctum Dionyſium à Sancto Thoma ſuprà, art. 1. in Corp. & ab alijs communiter pro altera ſententia. Senſus ſaltem eſt ambiguus.

35 Theophylactus in Matthæi Cap. & Verſ. 26. non improbat, quod quidam dicunt, egreſſo Iuda, Chriſtum tradidiſſe Sacramentum alijs di-

Digitized by Google

diſcipulis. Subditque, *Proinde & nos ſic facere debemus, & malos à Sacramentis abarcere.* Rurſus in Marcum Cap. 14. Verſ. 22. admonet, *Quidam dicunt, Iudam non fuiſſe participem Sacramentorum, ſed egreſſum eſſe, priuſquàm Dominus Sacramenta traderet. Alij autem dicunt, quòd etiam ingrato illi ſacroſancta dederit.* Idem in priori loco refert, fuiſſe, qui dicerent, *Iudam accepiſſe panem, & non comediſſe, ſed occultaſſe, vt monſtraret Iudæis, quòd panem corpus ſuum vocaret Ieſus: poculum autem inuitus bibit, cum non poſſet occultare. Proptereà hoc loco dicebat Chriſtus, Bibite omnes.* Huc fortèan reſpexit Balſamon ad 3. reſponſum Timothei Alexādrini inquiēs, Iudam reuelaſſe Iudæis myſterium. Origenes etiam Tract. 32. in Ioannem dubius hæret, num Iudas comederit Euchariſtiam ſub ſpecie panis. Præterea Victor Antiochenus ad Cap. 14. Marci conſentit Theophylacto in non improbatione illa, & ait, *Sunt tamen, qui Iudam ante porrectum Euchariſtiæ Sacramentum exiuiſſe exiſtiment. Sanè Ioannes quiddam eiuſmodi ſubindicare videtur. Dicunt hi, nequaquam decuiſſe, vt cædis Chriſti miniſter ſalutaris communionis ſymbolum acciperet. Addunt ydem, Chriſtum æquanimiter cætera omnia toleraſſe: hoc verò tantum piaculum nequiquam permittere.* Zacharias Chryſopolitanus, ſequutus Tatianum in Harmonia Euangelica, narrat in loco præcitato diſceſſum Iudæ ante cœnam Euchariſticam, vt & Petrus Manducator, in Hiſtoria Euangelica Cap. 151. Vnus, & alter reddunt rationem ſuę narrationis; ſed primus in Cap. 156. concludit, *Verumtamen quia ſimul potuerunt fieri, quæ ſimul dici non poſſunt, ordo huius libri nihil repugnat exiſtimantibus, Dominum diſtribuiſſe Sacramentum corporis, & ſanguinis ſui, antequàm per bucellam intinctam ſuum exprimeret proditorem.* Secundus in C. 152. *Quòd autem ante traditionem Euchariſtiæ diximus Iudam exiuiſſe, videmur contradicere Lucæ, qui, poſt calicem, contraditorem commemorat. Sed fortè Lucas de traditione recapitulat. Hilarius autem ſuper Matthæum probat, Iudam non interfuiſſe, tunc enim bibentes calicem, ſecum dixit Ieſus bibituros in regno Patris, ad quod Iudas indignus erat. Etiam bibentium nullum excipiens ait, Qui pro vobis effundetur; in alijs autem excepit dicens, pro multis. Dici tamen poteſt, Iudam accepiſſe Euchariſtiam, & dictum ab Hilario facilè determinari.* Gerardus Zutphanienſis de reformatione virium animæ Cap. 27. relinquit ſub dubio, num Iudas ſuſceperit corpus Domini. Petrus Abaelardus ſuprà non omnino firmus circa eam loquitur. Lodulfus de Saxonia in ſecunda parte vitę Chriſti Cap. 55. & 56. exitum Iudæ ante Euchariſtiam deſcribit. Dedimus ſuprà verba Sancti Hilarij; deſignauimus etiam loca Innocentij, & Ruperti, in quibus fauent. Ex Doctoribus noſtræ ętati vicinioribus adſtipulātur Franciſcus Turrianus, vt iam diximus, Barradas tomo 4. in Euangelia Lib. 3. Cap. 3. Ioannes Vualterius de triplici Cœna Chriſti ex Cap. 6. Cœnæ 3. vſque ad decimum. Franciſcus Mendoza in Lib. 1. Regum Cap. 6. Verſ. 21. annot. 23. ſect. 1. num. 21. Hieronymus Columbus Lib. 4. de Hierarchia Angelica, & Humana Cap. 18. num. 5. Cap. 58. num. 3. Baſilius Legionenſis Diſput. de Agno Typico Cap. 32. §. 4. Salmeron autem ſuprà pag. 94. pronunciat, vtramque ſententiam habere magnam probabilitatem; quam etiam agnoſcunt Lorinus in Pſalm. 40. ad Verſ. 10. Fagundez Lib. 1. in 3. præceptum Eccleſiæ Cap. 2. num. 15. Raynaudus in optimæ vitæ fine peſſimo Cap. 9. ex numero 28. vſque ad 31. laudans, ſed non bona fide Hildebertum, Cœnomanenſem Epiſtola 64. pro negante. Adijcitque Salmeron, *Et meo quidem iudicio plus ponderis, & neruorum habent, quæ pro ſecunda ſententia confirmanda produximus*, id eſt, pro inficiante, ſuſceptam fuiſſe à Iuda Euchariſtiam. *Nihil tamen volo magis eſſe aſſertum, quàm quod Scripturæ, & Patrum teſtimonia, atque adeò rationes ipſæ euincere videantur.* Sic Sapientiſsimus Salmeron, poſtquàm perattentè librauit momenta authoritatis, & rationis partis vtriuſque. Maldonatus in Cap. 26. Matthæi Verſ. 20. fatur ſic, *Hæc argumenta, quæ pro Iudæ non communione adducuntur, ita mouent me, vt facilè hanc opinionem probaturus eſſem, niſi contraria plures habere Authores, & magis vulgò probata eſſet.*

36 Vt verò negantis opinionis plus eluceat probabilitas, tentare opor-

Digitized by Google

oportet ſatisfactionem ad fundamenta affirmantis. Ad primum, diſcubuiſſe quidem initio Chriſtum cum duodecim diſcipulis, ſed non conſtare ex Matthæo, & Marco, omnes illos ad vnum perſeueraſſe, quouſque Chriſtus inſtituerit, & porrexerit Euchariſtiam, nam inter cœnæ legalis principium, quando Chriſtus dicitur diſcubuiſſe cum duodecim, & confectionem, diſtributionemque Euchariſtiæ excurrit multum temporis, multæque actiones ſunt exhibitæ; finita eſt enim cœna le-legalis, facta eſt lotio pedum, inchoata eſt cœna vſualis, inceptuſque eſt à Chriſto non breuis ſermo. Ad ſecundum, non dici à Marco omnes duodecim bibiſſe ex calice, ſed tantùm omnes, videlicet, qui aderant, ſiue eſſent duodecim, ſiue vndecim. Ad tertium obuiàm itum eſt in quinto fundamento opinionis negantis. Ad quartum, nomine Epiſcopatus intelligi ibi Apoſtolatum, Præfecturam, vt declarant ibidem Lorinus, Cornelius, Sanctius. Quanuis verò intelligeretur Ordo ſacer Epiſcopalis; non qui habitus fuiſſet à Iuda, ſed ad quem, vocatus erat, & quem mox conſequeretur, niſi defeciſſet. Negari tamen nequit, Sanctũ Leonem Papam ſermone 16. de Paſsione, Nicephorum L. 1. Eccleſiaſticę hiſtorię Cap. 30. dicere de Iuda, fuit e myſterijs conſecratum, & initiatum; appellarique Epiſcopum a S. Ambroſio in ſerm. 50.

37 Ad quintum poſſet reſponderi, carmina illa fuiſſe compoſita à Sancto Thoma, qui contrariam ſententiam amplexus eſt. Etſi autem Eccleſia vſurpet eos verſus, non ideo debet reijci vt improbabile, quidquid ipſis minus conſonet. Nam etiam Eccleſia ex S. Ambroſio canit,

Immenſe Cœli conditor,
Qui mixta ne confunderent,
Aquæ fluenta diuidens,
Cœlum dediſti limitem
Firmans locum Cœleſtibus
Simulque terræ riuulis:
Vt vnda flammas temperet,
Terræ ſolum ne diſsipent.

Vbi adſtruitur (vti expendit ſtudioſè Aſcanius Martinengus in Gloſſa magna litterali ad Cap. 1. Geneſis pagina 652.) exiſtentia aquarum naturalium ſupra firmamentum, eam ob cauſam, vt temperent æſtum, coloremque ſyderum. Et tamen improbabile haud quaquam eſt, conſtitutas non eſſe aquas ſuprà firmamentum; & quanuis ibi maneant, ſed non ad moderandum ardorem aſtrorum, quę alioqui Cœlum ipſum, terramve exurerent, ſicuti opinati ſunt Sanctus Baſilius, Sanctus Ambroſius, Claudius Marius Victorinus, Procopius, Beda exarati ab Aſcanio, & ſubſcripti ſuprà pag. 662. & 663. Omitto alia exempla. Vide, ſi lubet, Suarium tomo 3. in 3. par. Diſp. 83. ſect. 1. Verſ. *Quocirca*. Poſſet etiam dici ex Vualterio ſuprà C. 11. numerum illum turbæ duodenæ intelligi, & compleri computando Chriſtum. Sed congruentiùs, & ſuauiùs reſpondebitur, dici Euchariſtiam datam turbæ duodenæ, quia Apoſtoli fuerunt duodecim, licet illam non impertierit Chriſtus niſi vndecim. Sic dicuntur Decemuiri conuenire in Senatum, tametſi vnus, aut alter abſit. Sic etiam 1. ad Corinthios Cap. 15. Verſ. 5. Paulus iuxta Græcam lectionem ait, Chriſtum viſum duodecim Apoſtolis, cum tamen non eſſent niſi vndecim eo tempore ante electionem Matthæi in Apoſtolum; imò non conſtat, Chriſtum viſum ab vndecim, nam fortè Thomas non erat præſens. Vnde Cornelius explicans verba Pauli, *Viſus eſt Cephæ, & poſt hæc vndecim*, iuxta vulgatam editionem Latinam, inquit, * In octaua Paſchæ, præſente iam Thoma, Chriſtus apparuit vndecim Apoſtolis, nam duodecimus Iudas iam ſe ſuſpenderat. Vel potiùs vndecim, id eſt, toti Apoſtolorum Collegio, quod iam erat redactum ad vndecim (licet vnus Thomas abeſſet) apparuit Chriſtus ipſa die Paſchæ, ſiue reſurrectionis Chriſti. * Ita Cornelius. Quo ferè modo interpretantur plures Lucam Cap. 24. V. 33. dicentem de duobus diſcipulis redeuntibus Emmaunte; *Et ſurgentes eadem hora regreſsi ſunt in Ieruſalem, & inuenerunt congregatos vndecim.* Quæ vox *Vndecim* exponi ſolet, vt non denotet in rigore numerum perſonarum, ſed per ſynecdochen; vel appropriationem ſignificet Collegium Apoſtolorum, quod tunc ex vndecim coaleſcebat, & poterat dici, adeſſe, vbi maior pars

præſens erat, tametſi abeſſet Thomas, vt putant, qui ſic interpretantur apud Suarium tomo 2. in 3. p. D. 49. ſect. 4. V. *Secunda difficultas.* Præterea Ioannis Cap. 30. Verſ. 24. dicitur *Thomas vnus ex duodecim*, tametſi iam non eſſent niſi vndecim: quo numero vocantur Matthæi Cap. 28. Verſ. 16. Marci C. 16. V. 14. Lucæ Cap. 24. Verſ. 9. Verſ. 33. Actorum Cap. 1. Verſ. 26. Demum Marcus Cap. 14. Verſ. 17. ait, *Veſpere autem facto, venit cum duodecim*, & tamen non videntur fuiſſe niſi precisè decem, nam duo, videlicet Petrus, & Ioannes, iam præceſſerant miſſi ad præparanda neceſſaria pro celebrando Paſchate: quos reuerſos iam fuiſſe, peracto ſuo miniſterio, aſſerit Auguſtinus Torniellus in Annalibus Teſtamẽti veteris, anno mũdi 4080. num. 12. ſed omnino gratis, & ad effugium difficultatis. Satius eſt, per duodecim intelligere Collegium Apoſtolorum, etſi duo paulò anteà veniſſent, vt Cornelius ad C. 26. Matthæi V. 20. interpretatur.

38 Ad ſextum, in ea ratione, quam reddit Papa Eugenius in fine Decretalis, non ſe geſsiſſe vt Pontificem definiendo ipſam ex cathedra, ſed vt priuatum Doctorem, vtendo ea tanquam valde probabili. Ita reſpondent Turrianus, & Salmeron. Ita etiam Vazquez ſuprà Cap. 3. num. 32. nam etſi is iudicet, Chriſtum non remouiſſe Iudam à communione, cenſet nihilominus, hunc iam fuiſſe publicum peccatorem, quando ei ab illo data eſt Euchariſtia. Quoad S. Auguſt. relatum Cap. *Chriſtus quid fecit*, Cap. *Et ſancta* negari non poteſt ſtare pro contraria ſententia tum ibi, tum in multis alijs locis: *Sed ſi cauſa poſtulauerit, vt in quæſtionem veniat, vtrùm Iudas adhuc in illa hora cum diſcipulis fuerit, an antè iam exierit? Quis horum magis audiendus, vel ſequendus erit? Is vtique, cui magis opitulatur ratio ſumpta de textu Euangelicæ narrationis. Soli namque ſunt Prophetæ, & Apoſtoli, quorum de Scripturis in aliquo dubitare nefarium ſit.* Quæ ſunt verba Ruperti ſuprà. Ad ſeptimum, in primis Chriſtum non ſeparaſſe Iudam à communione, ſed expectaſſe, vt vltrò ipſe diſcederet, priuſquàm conficeretur Euchariſtia, & diuideretur inter alios Apoſtolos. Deinde peccatum Iudæ non fuiſſe occultum, ſed publicum apud Apoſtolos. Nam Chriſtus lauando pedes eorum dixit, Ioannis 13. Verſ. 10. *Et vos mundi eſtis, ſed non omnes.* Et Matthæi 26. Verſ. 23. dixit, *Qui intingit mecum manum in paropſide, hic me tradet*; interroganteque Iuda Verſ. 25. *Numquid ego ſum Rabbi?* ait illi, *Tu dixiſti.* Tertiò etſi apud Apoſtolos fuiſſet occultum peccatum Iudæ, tamen apud Iudæos, cum quibus conuenerat de vendendo Chriſto, fuiſſe publicum, euidentia facti paulò poſt peruenturi ad Apoſtolorum notitiam. Quando autem peccatum alicuius, maximè ſi conſtet, non eſſe emendatum, eſt hoc modo publicum, perit religio Sacramenti, vt non admittatur talis homo ad communionem cum alijs, etſi eius peccatum ignorent, præſertim ſi poſsit, non admitti, ſine turbatione, & ſcandalo. Et hæc eſt ſententia multorum Theologorum cum Suario Diſp. 67. ſect. 5. Verſ. *Dico tertiò*; quam nomine Barradę memoratam appellat immeritò Fagundez ſuprà duram creditu. Quartò licitum Chriſto fuiſſe, non admittere ad cõmunionem Iudam occultum peccatorem, habebat enim Chriſtus dominium famæ Iudæ. Nec in Chriſto militant rationes, ob quas nobis non licet denegare Sacramentum occulto peccatori petenti publicè illud. Reſponſio hæc non magis eſt arbitraria, quàm tradit à Vazquio ſuprà num. 31. quòd ſcilicet Chriſto fas fuerit exhibere Euchariſtiam peccatori publico, tametſi nefas cuiuis alteri Sacerdoti fuiſſet. Ad octauum, Staphyli, Prateoli, & Beuxamis cenſuram Raynaudo ſuprà videri non modò nimis ſeueram, ſed etiam penè ridiculam, niſi loquantur contra eos, qui inficiantur, contineri in Euchariſtia, vel à peccatoribus recipi verum Chriſti corpus; atque adeò hoc non fuiſſe acceptum à Iuda, etſi ad illam cum cæteris Apoſtolis fuiſſet admiſſus. Ad nonum, eſſe quidem communiorem ſententiam alteram; ſed deſtitutam non eſſe hanc authoritate veterum Patrum, & nouiorum Doctorum, habereque magnum præſidium in Scriptura ſacra; nec facere certum locum, argumentumve Theologicum multorum S.S. Patrum numerum, ſi alij, etſi pauciores, reclament. Quibus omnibus conſideratis, concludo, poſſe vnam, & al-

teram

teram ad cuiuſque libitum defendi; qui in nouitatis, aut temeritatis notam vllam mereatur, qui neget, Iudam fuiſſe Euchariſtia impertitum.

Dederitne Chriſtus corpus ſuum paſsibile, vel impaſsibile?

39 OBSERVO ſeptimò, Chriſtū diſcipulis tradidiſſe corpus ſuum paſsibile ex ſe, & mortale, quale tunc in ſpecie propria erat; quanquam ratione modi, quò exiſtit in Sacramento, dederit immortale, & impaſsibile ab agentibus naturalibus extrinſecis. Ita S. Thomas q. 81. art. 1. in arg. *Sed contrà*, allegans Innocentius III. L. 4. de Myſterio ſacro altaris C. 12. Vbi tamen non improbat, quòd Chriſtus aſſumpſerit dotem impaſsibilitatis, cum manducaretur in cœna. Pro qua ſententia Angelicus Doctor in Corp. art. refert Hugonem de S. Victore ex L. 2. de Sacramentis parte 2. C. 3. & ex Eruditionis Theologicæ Summa Sententiarū Tract. 6. C. 9. rurſùſque ex Eccleſiæ ſpeculò C. 7. Conſonant cum Hugone Algerus L. 1. C. 9 de Sacramento corporis, & ſanguinis Domini, Sancta Hildegardis, etſi non omnino clarè, in Epiſt. ad Prælatos Moguntinenſes, Author Gloſſæ Ordinariç ad C. 17. Matthæi V. 2. & ad C. 2. Leuitici V. 5. Sed diſſonat in 1. ad Corinthios 11. §. *Nota, quòd corpus*, vt & Iuo Carnotenſis in Epiſt. 284. ad Haymericum, Beatus Laurentius Iuſtinianus in Serm. de Euchariſtia, Cardinalis Hugo in locum illum ad Corinthios, Petrus Lombardus 4. Sententiarum Diſt. 11. S. Bonauētura, ibi, parte, art. & q. 2. Alexander Alenſis 4. parte Summæ q. 11. membro 2. art. 1. §. 3. Albertus Magnus de Euchariſtia Diſt. 3. Tract. 1. C. & n. 6. Diſt. 6. Tract. & C. 2. n. 14. item in 4. Sen. Diſt. 12. a. 13. Richardus de Mediauilla in 4. Diſt. 11. art. & q. 4. S. Antoninus 3. parte Summæ Theologicæ tit. 13. C. 5. §. 15. Raynerius Piſanus in Pantheologia verbo *Euchariſtia* C. 45. Iacobus Vitriacenſis Serm. de Feria 5. in cœna Domini ex Euangelio iuxta Ioannem, alijque Theologi antiqui, & recentes paſsim. Sed quanquam tunc exhibitum fuerit à Chriſto corpus paſsibile, & mortale ex ſe, nunc tamen præberi impaſsibile, & immortale in ſe factum per dotem gloriæ, & non tantùm ratione modi exiſtendi in Sacramento, certius eſt, quàm vt in controuerſiam debuerit vocari à Græcis, anno 1199. imperante Alexio Comneno, vt prodit memoriæ Nicetas Choniates in eodem Alexio L. 3. Et cum Abrahamus Bzouius tranſcribat eò anno Nicetam, omiſit notare, quinam rectè, vel obliquè ſentirent.

SECTIO IIII.

De Tempore, quo Chriſtus inſtituit hoc Sacrificium.

DISQVISITIONES TRES.

40 CONSTAT ex C. 12. Exodi, 20. Leuitici. 28. Numerorū lex à Deo data Iudæis de Paſchate agendo ad veſperam decimæ quartæ Lunaris diei menſis Niſan, qui erat primus anni apud ipſos, & qui partim reſpondet anni noſtri Solaris menſi Martio, partim Aprili. Quærimus igitur primò.

An Chriſtus inſtituerit Sacrificium hoc, anticipando celebrationem Paſchatis?

ID eſt, an confecerit Sacrificium ſui corporis, & ſanguinis poſt agni Paſchalis eſum die decimotertio, vel potiùs decimò quarto iuxta præſcriptum legis? Sunt pro anticipatione hæc argumenta. Primum, Ioannis C. 13. narrantur, quæ proximè poſt cœnam Paſchalem geſta ſunt à Chriſto, ſcilicet lotio pedum, &c. At Ioannes initio eius Capitis inquit, *Ante diem feſtum Paſchæ*, &c. Ergo Chriſtus edit agnum ante diem feſtum Paſchæ lege præfixum, & obſeruatum à reliquis Iudæis. Secundùm, Ioannis C. 18. V. 28. dici-

Digitized by Google

dicitur, *Adducunt ergo Ieſum à Caipha in prætorium. Erat autem mane. Et ipſi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, ſed vt manducarent Paſcha.* Cum igitur die ſequenti poſt peractum à Chriſto Paſcha adductus ſit ipſe, & tūc Pontifices, & Phariſæi continuerint ſe ab ingreſſu in prætorium, vt ad manducandum Paſcha puri, Illibatique manerent, infertur, Chriſtum in celebratione Paſchatis præueniſſe Pontifices, ac Phariſæos. Tertium, Chriſtus fecit Paſcha pridie, quam pateretur. Eſt autem paſſus, & mortuus, vt ſcribitur Ioannis C. 19. V. 14. 31. & 42. *in Paraſceue Paſchæ*, quando præparabantur neceſſaria ad Paſchatis ſolemnitatem. Quartum, immolatio agni Paſchalis figura erat mortis Chriſti. Ergo vt veritas reſpondeat figuræ, conueniens fuit, Chriſtum mori, quo die agnus Paſchalis mactabatur à ſingulis familijs, qui dies debebat eſſe decimus quartus. Quare ſiquidem Chriſtus pridie, quàm obiret, immolauit agnum, pridie etiā, quàm alij, dedit Paſchati operam. Et ita mordicùs defenſant Euthymius in C. 26. Matthæi, Theophylactus in C. 18. Ioannis, Nicephorus L. 1. Hiſt. Eccleſ. C. 18. Georgius Cedrenus in Compendio Hiſt. pag. 144 n. 82. multique alij Græci poſteriores, exinde inferentes, Chriſtum confeciſſe, inſtituiſſeque Sacramentum Euchariſtiæ in pane fermentato, & non in azymo, nā ante diem decimum quartum non incipiebat azymi panis vſus, qui durabat per ſeptem dies. Atque ita etiam cenſet Petrus Abaelardus Sermone 11. de Paſsione Domini; vt taceam Centuriatores Magdeburgenſes, Martinum Kemnitium, Ioannemque Caluinum, memoratos iam à Bellarmino L. 4. de Euch. C. 7. Et videtur primitiua Eccleſia fuiſſe in hac perſuaſione, nam Alexander I. Papa, vt poſt Martinum Polonum in Chronico ad annum Chriſti 132. refert Platina, oblationem ex azymo, non autem ex fermentato, vt anteà, fieri mandauit, quia hoc modo purior haberetur, & Ebionitis Hæreticis calumniandi occaſio auferretur. Conſentiunt narrationi Radulphus Tūgrenſis Decanus de Canonum obſeruātia propoſ. 23. Nauclerus Volumine 2. generatione 4. Polydorus Virgilius L. 5. de rerum Inuentoribus C. 10. Vnde mirandum eſt, Bellarminum ſuprà C. 9. Suarium D. 44. ſect. 3. Vazquiū D. 174. C. 1. dixiſſe, notitiam hāc non haberi ex vllo hiſtorico. Circumfertur alia inter Theologos priſcos, quæ videri etiam poſſet fauere Græcis quoad continuationē ſaltem panis fermētati. Nam vt ait Claudius Sainctes Repetitione 10. de Euch. C. 4. Leo Papa, teſte Richardo Victorino, ad extirpandam hæreſim Ebionitarum, qui dicebant, ſimul cum Euangelio legalia obſeruanda, decreuit, ne deinceps ex azymo, ſed ex fermentato pane corpus Domini conficeretur. Non inuenitur in Richardo id, quod ex eius teſtimonio tradit Sainctesius. Sed ex ipſius Leonis Papæ ſcribit Albertus Magnus in 4. Sētent. Diſt. 12. art. 9. antiquitus totam Eccleſiam propter inſultationem Iudæorum ſtatuiſſe confici in fermētato, ne iudaizare videremur. Habent eadē ferè Alenſis 4. parte Summæ q. 10. membro 4 art. 1. §. 3. Raynerius Piſanus in Pantheologia verbo *Euchariſtia* C. 8. S. Bonauentura in 4. Diſt. 11. parte, & art. 2. q. 1. §. *Ad illud, quod quæritur.* Alij verò Theologi non allegant teſtimonium Leonis Papæ, ſed affirmant, fuiſſe conſtitutū tempore illius, vt in fermentato pane fieret conſecratio. Ita Scotus in 4. Diſt. 11. q. & n. 6. V. *Hoc ergo.* Richardus de Mediauilla ibi, art. 2. q. 3. ad 5. Guillelmus de Rubione q. 1. art. 1. in fine, Ioannes Baſſolis in 4. Diſt. 8. q. 1. art. 2. Dionyſi⁹ Ciſtercienſis ibi, q. & art. 3. in 2. parte. dub. 3. Rursùs alij, vt S. Thomas in 4. Diſt. 11. q. 2. art. 2. queſtla. 3 Durād⁹ ibi q. 4. n. 10. Sotus Diſt. 9. q. 1. art. 4. alijque cumulati ab Amico D. 16. ſect. 4. n. 48. ſolummodò dicunt, imminente hæreſi Ebionitarum factū eſſe illud decretum. Recentiores Theologi iam vno, iam aliò modo loquuntur, prout reperiunt in hoc, vel illo antiquiori, cui fidem præbent.

41. Nihilominus Chriſtum non anteuertiſſe celebrationem Paſchatis, ſentiendum à nobis eſt. Et probatur primò, nam Matthæi 26. V. 17. *Prima pie azymorum acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicentes, vbi vis, paremus tibi comedere Paſcha.* Marci 14. V. 12. *Primo die azymorum, quando Paſcha immolabant, dicunt ei diſcipuli, quò, vis, eamus, & paremus tibi, vt manduces Paſcha.* Lucæ

22.

22. V 7. *Venit dies azymorum, in qua neceſſe erat, occidi Paſcha. Et miſit Petrum, & Ioannem dicens, euntes parate nobis Paſcha, vt manducemus.* Ex quibus trium Euangeliſtarum verbis perſpicuum eſt, Chriſtum manducaſſe Paſcha, die prima azymorum, & quando alij ſolebāt, & quando neceſſe erat iuxta legem, nimirùm die decima quarta menſis Lunaris, vti iubebatur in præcitatis locis. Ergo Chriſtus nō anticipauit Paſchatis ſolemnitatem. Probatur ſecundò, quia Ioannis 13. V. 27. dictum eſt Iudæ à Chriſto, *Quod facis, fac citiùs*. Intellexerunt autem aliqui ex Apoſtolis, vt notatur in V. 29. *quia dixiſſet ei Ieſus, eme ea, quæ opus ſunt nobis ad diem feſtum*. Aſt non potuiſſent prudenter ſuſpicari id, ſi fuiſſet tunc dies decimꝰ tertius ad veſperam, nam ante feſtum reſtaret integer dies decimus quartus, atque adeò non eſſet opus feſtinatione in neceſſarijs pretio comparandis. Probatur tertiò, nam Ioannis 18. V. 31. Iudæi reſponderunt Pilato, *Nobis non licet interficere quenquam*, ſcilicet quia tunc erat dies feſtus, ſiquidem alio die fas ipſis erat, occidere blaſphemos, vt patet ex C. 7. Actorum ad finem. Probatur quartò, quia ibidem Ioannis, V. 39. Pilatus dicit, *eſt autem conſuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in Paſcha. Vultis ergo, dimittam vobis Regem Iudæorum?* Refertque Matthæus C. 27. V. 15. *per diem ſolemnem conſueuiſſe Præſidē populo dimittere vnum*. Et cùm diem vocant feſtum Marcus C. 15. V. 16. Lucas C. 23. V. 17. Ergo dies, quo Barabbas eſt liberatus, & Chriſtus eſt occiſus, fuit dies Paſchatis, dies ſolēnis, & feſtus, proindeque non decimus quartus, ſed decimus quintus. Ergo in eo die decimo quarto Chriſtus comedit agnum, cum ederit illum pridie, quàm è viuis excederet. Probatur quintò, nam cùm Chriſtus venerit nō ſoluere legem, ſed adimplere, vt ipſe ait C. 5. Matthæi V. 17. putandum eſt, ſeruaſſe eam in re tam ſæpe, tamque ſeriò præcepta, & graui, qualis erat comeſtio agni die præſcripta. Et alioqui minùs rectè cantaret Eccleſia Romana,

Obſeruata lege plenè
Cibis in legalibus.

Conueniensque erat, Chriſtum ad vnguem fuiſſe legis obſeruantiſsimum, ne Iudæis præberet occaſionem reijciendi, & calumniandi ipſum tanquā legis tranſgreſſorem. Quòd ſi Chriſtꝰ præueniſſet tempus comedendi agnū, cur Iudæi, qui falſa teſtimonia aduerſus ipſum quæſierunt, non obiecerunt manifeſtam hanc legis tranſgreſsionem in anticipatione? Quomodò inuenit omnia ritè diſpoſita in domo illius hoſpitis, ad quē præmiſit duos ex ſuis diſcipulis? Nam pro exteris aduentātibus Hieroſolymam præparabantur agni multi, cœnacula, & reliqua neceſſaria à Ciuibus ſanctæ Vrbis, vt compertum eſt ex Ioſepho L. 7. de Iudaico bello C. 17. notantque cum ipſo Claudius Sainctes Repetitione 1. de Euch. C. 7. Luiſius Turrianus in Selectis parte 1. Diſp. 22. dub. 1. Yſambertus 3. p. ad q. 73. D. 4. art. 3. pàg. 352. præparabanturq; agni ad certū diem, & horam ex die decima menſis Niſan, ita vt ante decimam quartam non liceret immolare eos, & comedere, vt habetur in C. 12 Exodi. Chriſtus igitur celebrauit Paſcha, die illa decima quarta ad veſperam. Atque ita tenent Patres omnes Latini, conſentientibus nonnullis ex Græcis. Exinde ortum eſt, vt Eccleſia Latina exiſtimet, Chriſtum confeciſſe Euchariſtiam in pane azymo, nam decimus quartus dies erat azymorum primus ex ſeptem, in quibus retinere, comedereque panem fermentatum, erat vetitum ſub pœna mortis iuxta C. 12 Exodi. Subticemꝰ multa alia, quæ ad huius puncti illuſtrationem poſſent adduci; eſt enim operosè, & extensè diſcuſſum, elucidatumque à Patribus, ab Interpretibus Euangeliorum, & à Theologis in 4. Diſt. 11. necnon in 3. p. q. 74. art. 4. Legatur vtrobique S. Thomas, Opuſculo etiam 1. contra errores Grecorū in fine, L. 4. contra Gentes C. 69. S. Iſidorus Hiſpalenſis in Epiſt. ad Redēptum. Innocentius III L. & C. 4. de Myſterio ſacro altaris, Algerus L. 2. de corp. & ſang. Domini C. 10. S. Anſelmus L. 3. Epiſt. 134. qui eſt Tract. de azymo, & fermentato; Comeſtor C. 149. Hiſt. Euangelicę, Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus Expoſitione pro Concilio Florentino in Capitis 2. probatione tota, Manuel Caleca L. 4. contra Græcos C. vel n. 18. Barlaamus Epiſcopus Gyracenſis in Epiſt.

Digitized by Google

piſt. 1. de vnione Romanæ Eccleſiæ, & proceſsione Spiritus Sancti ad amicos ſuos in Græcia conſtitutos. Humbertus Cardinalis Epiſcopus Syluæ candidæ in L. contra Græcos de azymo. S. Leo Papa IX. in inſigni Epiſtola ad Michaelem Epiſcopum Conſtantinopolitanum, Gregorius Papa IX. apud Lucam Vuadingum in Annalibus Franciſcanorum anno 1233. pag. 480. 492. 493. Rupertus L. 2. de Officijs diuinis C. 22. Abulēſis in C. 26. Matthęi q. 19. parte 2. Defenſorij à C. 3. vſque ad 10. Sotus in 4. Diſt. 9. q. 1. art. 4. Ribera in C. 23. Ioannis V. 1. Bellarminus L. 4. de Euch. C. 7. 8. & 9. Suarez tomo 2. in 3. p. D. 40. ſect. 2. 3. & 4. tomo 3. D. 41. ſect. 1. D. 44. S. 3. Vazquez D. 172. 173. & 174. Henricus Henriquez L. 8. Summæ C. 10. & 11. Alfōſus Caſtrenſis L. 6. aduerſus Hæreſes in 2. de Euch. Petrus Arcudius de Cōcordia Eccleſiæ Occidentalis, & Oriētalis in ſeptem Sacramentorum adminiſtratione L. 3. C. 4. 5. & 6. Philippꝰ Faber in 4. Diſt. 11. D. 46. C. 2. Peſiātius in 3. p. q. 74. art. 4. D. 1. Gaſpar Hurtadus D. 1. de Euch. Diſ. 7. & ſequentibus, D. 2. Diſ. 4. Vualterius de triplici cœna Chriſti à C. 1. vſque ad 4. cœnæ 1. alijſque penè innumerabiles.

42 Reſtabat, vt reſponderemus ad argumenta Græcorum. Sed id magis commodè præſtabimus, poſt duas alias diſquiſitiones, quas huic attexere decreuimus. Sit itaque ſecunda.

An, etſi Chriſtus non anticipauerit, Iudæi tamen alij poſtpoſuerint celebrationem Paſchatis?

POSTERIVS id ſuaderi poteſt primò ex Ioanne C. 13. 18. & 19. in verbis expenſis pro ſententia Græcorum. Vnum enim è duobus oſtēdunt, vel Chriſtum anteuertiſſe Paſcha ad diem decimam tertiam, vel Iudæos alios poſthabuiſſe ad decimam quintā. Ergo cum primum reiectū ſit à nobis, debemus amplecti ſecundum. Et ſic conciliantur ſatis aptè, atque de facili S. Ioannes, ac cæteri tres Euangeliſtæ. Secundò, quia de Sabbatho ſuccedenti immediatè ad diem, in quo Chriſtus mortem ſubijt, dicitur à Ioanne C. 19. V. 31. *Erat magnus dies ille Sabbathi*; & , vt videtur, non alia de cauſa *magnus* appellatur, quàm quia coincidit cum eo feſtiuitas primæ diei azymorum, ita quidem vt inceperit huiuſmodi feſtiuitas, comedendo agnum Paſchalem cum azymis die decima quinta Lunari ad veſperam, ſeu hebdomadę feria ſexta, cū tamen Chriſtus die decima quarta Lunari, ſeu hebdomadę feria quinta, ad veſperā ederit agnum. Tertiò, Ioannis C. 13. V. 27. cum dixiſſet Iudæ Chriſtus, *Quod facis, fac citiùs*, quidā ex diſcipulis putauerunt, vt habetur V. 29. perinde eſſe, ac ſi diceret, *Eme ea, quæ opus ſunt nobis ad diem feſtum.* Ergo quia communis dies feſtus azymorum in proximo, & nondum præſens erat. Quartò, Chriſtus dixit Matthęi C. 26. V. 18. *Tempus meum prope eſt, apud te facio Paſcha.* Quibus verbis excuſare voluit, quòd ante aliorum Iudæorum tēpus operaretur Paſchati. Nec Chriſtus vocaret tempus ſuum, ſed tempus noſtrum, ſi idem futurum eſſet ipſi, & ceteris Iudæis ad celebrationem Paſchatis. Quintò, iuxta Matthæum C. 27. V. 32. Marci 15. V. 21. Lucæ 23. V. 26. Simon Cyreneus pretio conductus eſt, vt pro Chriſto crucem portaret; & Ioſeph ab Arimathæa depoſuit corpus Chriſti de cruce, condiuit aromatibus, inuoluit ſyndone, empta eodē, & ſepeliuit, aduoluto ſaxo magno ad oſtium monumenti, ad quod detulit illud è Caluariæ loco, & eodem die mulieres parauerunt aromata, atque vnguenta tunc empta, vt conſtat ex Euangeliſtis. Quę opera, vtpote aut ſeruilia, aut laborioſa, nō erant licita in die feſto. Ergo dies, quo ſunt præſtita, anteceſsit azymorum feſtum diem primum; proindeq; hic incidit in decimum quintū Lunarem, & in feriam ſextam hebdomadæ. Sextò, ſi à Iudæis celebratum ſit Paſcha die decima quarta Lunari, & feria quinta hebdomadæ, ſequitur, ipſos Chriſto crucifigendo intendiſſe die ſequenti, qui fuerit primus feſtus, & ſolemnis azymorum. Id quod incredibile ſit, conſiderata Iudęorum religione erga diem feſtum, & conſilio anteà dato, ne in die feſto prehenderetur, & occideretur, vt in Matthæo, & Marco legitur.

Digitized by Google

legitur. Septimò, cum eſſet valde moleſtum Iudæis obſeruare duos dies feſtos immediatè, eo quòd tunc neque cibi preparandi erant, factum eſt poſt tempora Eſdræ, vt quoties dies decimus quartus Lunaris caderet in feriam quintam hebdomadæ, celebratio Paſchæ transferretur in feriam ſextã, atq; ita prima dies feſtiua azymorum ſubſequens concurreret cũ Sabbatho. Sic ex traditione Hebræorum referunt Rupertus L. 10. de gloria, & honore filij hominis, Paulus Burgenſis in Matthęi C. 26. ex ipſorum Kalendario; & habetur etiam in L. de Solis, & Lunę motibus, qui Gamalieli adſcribitur. Octauò, Pentecoſte illo anno, quo Chriſtus deceſsit, incidit in diem immediatè ſequentem poſt Sabbathum, ſcilicet in Dominicam, in qua Spiritus Sanctus deſcendit ſuper Apoſtolos, vt habet cõmunis traditio Eccleſiæ, & Patrum aſſertio. Ergo eo anno dies ſecunda azymorum inciderat in diem etiam Dominicam, proindeque dies prima in Sabbathum ſubſequutum proximè ad ipſam, & ad hebdomadæ feriam ſextã, in qua Chriſtus eſt crucifixus. Quare prima dies azymorum non incæpit veſpere feriæ quintæ, ſed ſextæ, & in hoc veſpere celebratum eſt Paſcha à Iudęis. Antecedens videtur certum. Prior Conſequentiæ pars (quę ſola deſiderat probationem) oſtenditur, nam feſtum Pentecoſtes agebatur die quinquageſima ab azymorũ ſecunda, in qua manipuli offerebantur, vt docemur ex C. 23. Leuitici, & 16. Deuteronomij. Nonò, iuxta Caput illud Deuteronomij debebant manipuli offerri ea ipſa die ſecunda azymorum, in qua metebantur, & colligebantur. Ergo cum in Sabbatho non liceret ſecare illos, & colligere, fit, ſecundam diem azymorum incurriſſe in diem ſubſequutam ad Sabbathum, ideoque primam incidiſſe in Sabbathum, & in hebdomadæ feriam ſextam, in cuius priori veſpere agnus comeſtus ſit à Iudæis. Hanc ſententiam tuentur Nicolaus de Lyra, Paulus Burgenſis, Ioannes Hentenius, Claudius Guillaudus, Ioannes Gagneius, Onuphrius Panuinus, Ioannes Lucidus, Paulus Middelburgenſis, Epiſcopuſque Foroſempronienſis, Ambroſius Catherinus, Cornelius Ianſenius, & Ioãnes Maldonatus citati à Vazquio D. 172. C. 3. n. 23. Inſuper Salmeron tomo 9. in Euang. Tract. 4. cum Baptiſta Mantuano, Ioannes Mariana in Tract. de die mortis Chriſti C. 18. cũ Ioanne Stofler, Calliſto Placentino, Hilarione Monacho Genuenſi, & Ioſepho Zarlino, Ioſephus Scaliger L. 6. de Emendatione temporum à pag. 567. Dionyſius Petauius L. 12. de Doctrina temporum C. 15. & 16.

43 Contraria ſententia arridet mihi. Primò, quia Chriſtus Matthæi 26. V. 2. dixit, *Scitis, quia poſt biduum Paſcha fiet.* Et Marci 14. V. 1. legitur, *Erat autem Paſcha, & azyma poſt biduum.* Lucæ etiam 22. V. 1. *Appropinquabat autem dies feſtus azymorum, qui dicitur Paſcha.* Quibus in locis ſermo eſt de Paſchate ab omnibus celebrando cum enunciatio ſit abſoluta, & illimitata. Aſt Chriſtus poſt biduum illud fecit Paſcha. Ergo & alij Iudęi. Secundò, Marci 14. V. 12. habetur, *Primo die azymorum, quando Paſcha immolabant, dicunt ei diſcipuli, quò vis, eamus, & paremus tibi, vt manduces Paſcha* Ergo illo die primo non ſolus Chriſtus comedit Paſcha, ſed etiam Iudæi reliqui; alioqui non fuiſſet dictum abſolutè, & ſine reſtrictione, *Quando Paſcha immolabant.* Tertiò, Lucas C. 22. V. 7. inquit, *Venit autem dies azymorum, in qua neceſſe erat, occidi Paſcha.* Si venit dies azymorum. Ergo dies ille, de quo loquitur Euangeliſta, & qui incidit in decimum quartum Lunarem, fuit etiam primus azymorum. Rursùs ſi neceſſe erat, occidi Paſcha eo die. Ergo non erat permiſſum altero die. Vlteriùs ſi abſolutè neceſſe erat. Ergo omnes tenebantur agere Paſcha eodemmet ipſo die. Quartò, quia alioqui in domo patris familias Ieroſolymitani non fuiſſent agni, & azymi panes, lactucæque amaræ, inuentę preparatę cum reliquis neceſſarijs ad Paſchatis celebrationem. Quintò, nam ſi hanc Chriſtus non feciſſet eodem die, quo ex traditione alij Iudæi, intendiſſent crimen ei de illa nõ obſeruata, vel habuiſſent ſatis apparentem cauſam, vt calumniarentur, atque vt de ſingularitate ſugillarent. Sexto, quia Ioſephus Iudæus L. 2. Antiquitatũ C. 5. vel 13. L. 3. C. 10. vel 13. teſtatur, fuiſſe à ſuis obſeruatũ sẽper inuiolabiliter, vt agnus mactaretur die decima quarta Lunari, & primus dies feſtus a-

zymorum

Digitized by Google

rum agereretur die decima quinta Lunari. Et hæc ſatis pro noſtra opinione: quam muniunt, exornantque Abulenſis 2. p. Defenſorij, præcipuè C. 8. Et ne repetam, quos allegaui in ſententia præhabita ad diſquiſitionem primam, Adamus Contzen in C. 26. Matthæi V. 17. q. 2. & 3. Coſmas Magallanes in C. 5. Ioſue, ſect. 2. Annot. 18. & 19. Luiſius Turrianus in Selectis parte 1. D. 22. à dub. 2. vſque ad 8. Yſambert⁹ 3. p. ad q. 73. D. 5. art 6. Leſſius ibidem q. 74. art. 4. Coninch dub. 1. & 2. Tannerus tomo. 4. D. 5. q. 1. dub. 3. q. 2. dub. 4. Martinonus tom. 4. D. 29. ſect. 4. Granadus Controu. 6. de Euch. Tract. 1. D. 5. Cornelius à Lapide ad C. 26. Matthæi V. 17. Guilielmus Alanus L. 1. de Euch. C. 17. Franciſcus Toletus in C. 13. Ioannis Annotatione 5. Baronius tomo 1. Annalium Eccleſ. anno Chriſti 34. ex n. 23. vſque ad 35. Pereyra in C. 13. Ioan. à D. 6. vſque ad 9. Raynaud. L. de Iuda C. 9. à n. 6. vſq; ad 11. Auerſa q. 16. de Incarnat. ſect. 3 Dicaſtillus Tract. 4. D. 1. dub. 6. Quos deſignaſſe Lectori, vt eos conſulat, ſi velit, ſatis ſit. Et argumentis contrariæ opinionis occurremus poſt tertiam diſquiſitionem. Quæ huiuſmodi eſt.

Num Chriſtus, & Iudæi alij celebrauerint Paſcha in priori, vel in poſteriori veſpere diei decimæ quartæ Lunaris.

44 PRO priori veſpere diſſeritur primò, quia ſi Chriſtus feciſſet Paſcha in poſteriori, fuiſſet quæſitus, exagitatuſque ad mortem, crucifixus, & ſepultus decima quinta die Lunari, primaque azymorum, proindeque die valde feſtiua, & ſolemni; cum tamen Iudæis non liceret exercere iudicia, aut ſepultura quenquam afficere talibus diebus; & cum ex C. 19. Ioannis V. 14. Chriſtus ſit occiſus *in Paraſceue Paſchæ*, nempè ante diem feſtum Paſchatis. Secundò, nam ſic melius reſpondet veritas figuræ, ſcilicet Sacrificio agni Sacrificium crucis, etiã quoad tempus. Si enim agnus typicus occiſus ſit, & comeſtus in priori veſpere diei decimæ quartæ Lunaris, ſtat optimè, Chriſtum in cruce fuiſſe immolatum eodem die circa poſteriorem veſperam. Tertiò, quia cum Paſcha agi deberet die decima quarta Lunæ ad veſperam, vt dicitur, iubeturque C. 12. Exodi V. 6. Numerorum 9. V. 3. nomine veſperæ in feſtis Iudęorum intelligi debet prior, & non poſterior, initium diei, & non finis, celebrabant enim Iudęi feſta ſua à veſpera in veſperam, vt conſtat ex C. 23. Leuitici V. 32. ducto origine exinde, quòd prima mundi dies inceperit à veſpere iuxta illud Geneſis 1. V. 6. *Factumq; eſt veſpere, & mane dies vnus.* Et alioqui ſi in ſecundo veſpere peractum fuiſſet Paſcha, non diceretur incidiſſe in diem decimum quartũ, ſed in decimum quintum Lunarem, & concurriſſe cum primo feſto die azymorum. Quartò, nam agnus immolabatur Hieroſolymis à Iudęis eadem die, & hora, qua à parentib⁹ in Ægypto fuit mactatus. Sed fuit ſacrificatus die decima quarta Lunari ineunte, & non finiente. Ergo, &c. Maior eſt certa ex C. 12. Exodi. Minor probatur in primis ex Ioſepho dicente, L. 2. Antiquitatũ C. 5. vel 13. *Appetente autem die decima quarta omnes ad iter accincti ſacrificarunt, & ſanguine domos luſtrarunt.* Roboratur deinde, tunc enim tẽporis diſceſſerunt Hebræi de Ægyto, quãdò egreſsi ſunt de Rameſſe Ægypti iuxta illud Exodi C. 12. V. 37. *Profectique ſunt filij Iſrael de Rameſse in Socoth.* Et de Rameſſe exierunt noctu, ſiquidẽ in illo C. 12. Exodi V. 42. dicatur, *Nox iſta eſt obſeruabilis Domini, quando eduxit eos de terra Ægypti.* Abieruntque initio noctis, ſeu Sole occidente, vt habetur Deuteronomij 16. V. 6. *Immolabis Phaſe veſpere ad Solis occaſum, quando egreſſus es de Ægypto.* Et abierunt quidẽ in fine Lunæ decimæ quartæ, inchoantéque decima quinta, vt patet ex C. 33 Numerorum V. 3. vbi legimus, *Profecti igitur de Rameſse menſe primo, quintadecima die menſis primi.* Tunc ſic: ergo non potuerunt ea nocte agnum immolare, & comedere. Igitur neceſſarium fuit, vt id præſtiterint nocte proximè antecedenti, quæ fuit exordium diei decimę quartæ. Monſtratur prior Cõſequentia, quia poſt immolatum, & comeſtum agnum in proprijs domibus ad occaſum Solis ſunt iuſsi, ne inde exirent tota ea nocte, in cuius medio Angelus pertranſiuit interficiens primogenitos Ægypti, vt refertur C. 12. Exodi. Et poſt tantam ſtragem itineri ſe

Digitized by Google

ſe dederunt *altera die Phaſe filij Iſrael in manu excelſa, videntibus cunctis Ægyptijs, & ſepelientibus primogenitos, quos percuſſerat Dominus*, vt ſcribitur C. 33. Numerorum Verſ. 3. & 4. Certè cum poſt mactationem agni acciderint, quæ diximus, & vltra hæc Hebræi inſumpſerint tempus in petendis, accipiendiſque commodato ab Ægyptijs vaſa argentea, & aurea, ac veſtem plurimam, poſteàque ex omnibus terræ Geſſen vicis, in quibus habitabant, conuenerint in Rameſſe, vt inde cuncti ſimul ſe conferrent in Socoth, prout ex Cap. 12. Exodi noſcitur, non potuerunt non neceſſariæ ipſis eſſe viginti quatuor horæ ad tot, tantaque exequenda ante egreſſionem è Rameſſe in Socoth. Defendant hanc ſententiam Hieronymus Oleaſter in C. 23. Leuitici, Didacus Stella in C. 22. Lucæ, Chriſtophorus Roſiniacus Commentarijs hiſtoriarum à creato Orbe, Libro de Romanorum origine, Luiſius Legionenſis in opuſculo ad Ioannem Grialem de vtriuſque agni typici, atque veri immolationis legitimo tempore (cum eã verbo accepiſſet à Doctore Hieronymo Muñoz Profeſſore Hebraicæ linguæ in Academia Salmantina) Petrus Lopez de Montoya in Annotationibus ad ſacrum Miſſæ Canonem, Baſilius Pontius Legionenſis in Diſp. de agno typico, quã provulgauit anno 1604. & quam magis auctam poſteà recudit anno 1611. videturque approbare Puteanus 3. part. quæſt. 73. dub. 6. in fine, & tanquam valde probabilem agnoſcit Azor noſter tomo 1. Inſtitutionum moralium L. 6. Cap. 33. quæſt. 3. tomo 2. Lib. primo Cap. 6. quæſt. 1. proferens verba Alenſis, Sancti Bonauenturæ, Ioannis Maioris, in quibus conſcios eius fuiſſe, & reputaſſe probabilem, comperitur; ex eaque Ioſephus Scaliger Lib. quinto de emendatione temporum illuſtrat multa Euãgeliſtarum teſtimonia.

45. Ego tamen pro poſteriori veſpere ſto, & diſputo. Primo, nam Exodi Cap. 12. Verſiculo 6. dicitur de agno quæſito, & comparato ex decima die, *Seruauitis eum vſque ad decimam quartam menſis huius, immolabitque eum vniuerſa multitudo filiorum Iſrael ad veſperam*. Vbi per Tò *veſperam* denotatur finis diei decimæ quartæ, & non exordium, ſicut Geneſis 30. Verſ. 16. *Redeuntique ad veſperam Iacob de agro egreſſa eſt in occurſum eius Lia*. Exodi 18. Verſiculo 14. Eccleſiaſtic. 18. Verſiculo 26. Leuitici 11. Verſiculo 27. Verſiculo 28. Lib. 2. Regum 1. Verſiculo 12. Pſalm. 103. Verſiculo 23. alibique ſæpe. Et in ipſo Cap. 12. Exodi Verſiculo 18. dicitur, *Primo menſe, quartadecima die menſis ad veſperam comedetis azyma vſque ad diem vigeſimam primam eiuſdem menſis ad veſperam:* quę veſpera erat poſterior diei ſeptimę azymorum. Certè tam in Scriptura Sacra, quàm in communi modo loquendi omnium nationum, dum dicitur aliquid fieri, vel faciendum ad veſperam, ſignificatur non prior, ſed poſterior. Secundò, Chriſtus celebrauit Paſcha primo azymorum die (ſcilicet inchoante, & quo etiam fiebat à Iudæis) vt cõſtat ex Cap. 26. Matthæi, Verſiculo 17 Marci Cap. 14. Verſiculo 1. & 12. Lucæ Cap. 22. Verſiculo 7. At ſi celebraſſet in priori veſpere decimæ quartæ Lunę, non egiſſet illud primo die azymorum, ſed antecedenti ad primum, nam primus incipiebat cum eſu agni in priori veſpere Lunę decimę quintę; & vſque ad diem vigeſsimam primam eiuſdem menſis durabat ad veſperam feſtiuitas azymorum. Expendantur verba Exodi Cap. 12. in cuius Verſic. 8. dicitur, *Et edent carnes nocte illa* (nempè diei decimæ quartæ ad veſperam, iuxta Verſic. 6.) *aſſas igni*. Et poſteà in Verſiculo 15. *Septem diebus azyma comedetis. In die primo non erit fermentum in domibus veſtris. Quicumque comederit fermentum, peribit anima illa de Iſrael, à primo die vſque ad diem ſeptimum, &c.* Vrgeo, quia Ioſue Cap. 5. Verſiculo 10. dicitur, *Manſeruntque filij Iſrael in Galgalis, & fecerunt Phaſe quarta decima die menſis ad veſperum in campeſtribus Iericho: & comederunt de frugibus terræ die altero, azymos panes, & polentam eiuſdem anni.* Vbi dies alter vocatur, qui fuit frugum, & manipulorum, & qui erat ſecundus azymorum. Si autem Iſraelitæ feciſſent Paſcha in priori veſpere quartæ decimæ diei, & non in poſteriori (ex quo incipiebat primus dies azymorum) non diceretur dies frugum, & manipulorum alter à Paſchate, ſed deberet dici tertius dies. Videatur Bonfrerius ibi. Tertiò, quia alioqui, vel dies azymorum fuiſſent

octo, vel Chriſtus, & Iudæi comediſſent agnum cum pane fermentato, vel ſaltem in huiuſmodi pane confeciſſet Euchariſtiam Chriſtus. Primum alienum eſt à ſacris litteris, quæ ſolos ſeptem dies azymorum deprædicant. Secundum eſt contra legem præſcriptã C.12. Exodi V.8. Tandem tertiũ eſt cõtrà perſuaſionẽ Romanæ Eccleſiæ. Etſi vero Paſchalis agnus edendus eſſet cum azymo pane; tamen ſi ex tempore, quo comedebatur, non incipiebant dies plenè, & integrè azymi, cur ad alias epulas interdictus eſſet fermentati panis vſus? Cur ve negabitur, Chriſtum cõſecraſſe in ipſo? Vnde Latina Eccleſia carebit argumento, quo poſsit conuincere Græcos, ſtabilireque ſuam de conſecratione in azymo ſententiam. Petrus Lopez de Motoya ſignificauit per litteras Luiſio Legionenſi difficultatem hanc, & vt ipſe teſtatur in loco præcitato, folio (mihi) 21. reſcripſit Luiſius, emendatum iri a ſe in ſecunda editione, quod in prima dixerat de non plenè, & integrè die azymo, qui deſtinatus erat eſui agni Paſchalis. Sed, re infecta, conceſsit naturæ Vir ille ſapientiſsimus, primariusque Academię Salmantinæ Interpres Bibliorum ſacrorum, de quo tanto Magiſtro gloriatur Eximius Doctor P. Franciſcus Suarez D.41. ſect.1. V. *Conſiſtit*. Quartò, Chriſtus, *celebrato veteri Paſcha: nouum inſtituit Paſchaſe ipſum ab Eccleſia per Sacerdotes ſub ſignis viſibilibus immolandum*, vt ait Tridentina Synodus Seſ. 22. Cap. 1. Inſtituitque Paſcha ſe ipſum, in qua nocte tradebatur, pridieque quàm pateretur, vt conſtat ex Paulo. 1. ad Corinthios 11. V.23. ex Euangeliſtis, ex Romano Canone Liturgiæ, ex Clementina vnica de reliquijs, & veneratione SS. Atqui Chriſtus paſſus eſt die decimaquinta Lunari, primaque azymorum ad veſperam ſecũdam, vt docent communiter Patres, & vt probatur exinde, quòd, ſicut in Epiſtola ad Polycarpũ ſcribit S. Dionyſius Areopagita, mortuus eſt in plenilunio, quod non potuit non incidere niſi in diem decimam quintam Lunarem. Ergo veſpera antecedens, in qua ex præſcripto legis fecit vetus Paſcha, & in qua Euchariſtiã confecit, fuit diei decimæ quartæ Lunaris nõ prior, ſed poſterior. Quintò, Hebręi iuxta C.33. Numer. V.3. *profecti ſunt de Rameſſe menſe primo, decimaquinta die menſis primi, altera die Phaſe*. Ergo Phaſe incidit in veſperam proximè præcedẽtem, nempe in ſecundã decimæ quartæ diei, nam ſi in primam, non fuiſſent egreſsi de Rameſſe die altera, ſed die tertia à Phaſe, videlicet ab agni immolatione, quę intelligitur in verbis illis Numerorum, vtpote quæ fuerit principalis circumſtantia præuia ad diſceſſum ex Ægypto, & vt talis memoretur præ alijs ab hiſtoriographo ſacro. Sextò, exitus Iudæorum de Ægypto contigit die decimaquinta, proximè poſt noctẽ immolati agni ad veſperam diei decimę quartæ. Ergo ea veſpera fuit poſterior, & non prior. Conſequentia eſt clara, de prima Antecedentis parte dubitare non licet; conuincitur ſecunda, quia Exodi 12. poſt iuſſam mactationem agni ad diei decimæ quartæ veſperam ſermo eſt de nocte diei illius, & de ijs, quæ acciderunt in ipſa, cum quibus non ſtat, quòd Hebræi egreſsi ſint de Ægypto, ante tempus matutinum, neque quòd poſt illud manſerint in Ægypto, vſque ad veſperam poſteriorem diei decimæ quintę. Interfecit Angelus in medio noctis primogenita Ægyptiorum; & idcirco Pharao, & Ægyptij ſurgentes è lectis timore perculſi ex immani ſuorum ſtrage vrgebant Hebræos, vt celerrimè abirent. Fuit verò tanta horum feſtinatio, vt cum non poſſent concoquere panes, tulerint conſperſam farinam, antequàm fermentaretur, & ligantes in pallijs poſuerint ſuper humeros ſuos, ſicque ſe itineri verſus Rameſſe tradiderint, prout præmoniti iam fuerant à Moyſe; & de Rameſſe, mane primo, ſignoque dato contulerunt ſe in Socoth, videntibus cunctis Ægyptijs, & ſepelientibus primogenitos, vt dicitur Numerorum Cap. 33. Verſ. 3. & 4. Accedit ſeptimò Ioſephi Iudęi authoritas Lib. 3. Antiquitatum Cap. 10. vbi ſcribit iuxta Ruffini verſionem, qua nunc vtor, ⁂ Menſe Xantico, qui apud nos Niſan appellatur, id eſt, anni principium, quartadecima Luna, Sole oppoſito in ariete, quo menſe liberati ſumus à ſeruitute Ægyptiorum, Sacrificium, quod tunc egredientes ex Ægypto fecerunt, immolare nos annis ſingulis, quod Paſcha dicitur, celebrareque ſanciuit. Et vtique celebramus illud per tribus noſtras, nihil immolatorum in craſtinum

num

Digitized by Google

num reſeruantes. Quinta decima autem ſuccedit feſtiuitas azymorum, &c. * Hactenus teſtis oculatus Ioſephus, qui dicit, quintam decimam diem Lunæ, & azymorum primam ſucceſsiſſe immediatè poſt veſperam immolati agni, vocatque primam azymorum illam diem, ad cuius vſque mane non remanſurum erat quidpiam agni, vt habetur Cap. 12. Exodi Verſ. 10. Philo etiam Iudæus in vita Moſis denotat quartam decimam diem exeuntem, cum inquit, * Eius menſis die decima quarta, ſub ipſum tempus, quo Luna ſolet orbem ſuum complere lumine. * Nam plenilunium non fit, niſi finiente decimaquarta die, & inchoante decima quinta, in qua Lunæ lumen incipit decreſcere. Plura in fauorem huius opinionis non minus diligenter elaborata, quàm elucubrata afferunt Franciſcus Ribera Lib. 5. de templo Cap. 3. Henriquez Lib. 8. Summę Cap. 10. & 11. Barradas tomo 4. in Euangelia Lib. 1. Cap. 13. Lib. 2. Itinerarij filiorum Iſrael ex Ægypto in terram promiſsionis Cap. 22. numero 12. Marcellus Francolinus de horis Canonicis Cap. 67. num. 10. Serarius in Cap. 5. Ioſue quęſt. 29. Luiſius Turrianus parte 1. Selectarum D. 22. dub. 9. Cornelius, & Bonfrerius in Cap. 12. Exodi Verſ. 6. Suarez D. 41. ſect. 1. Vazquez D. 172. à Cap. 4. Coninch 3. par. quæſt. 74. art. 4. dub. 1. Salianus in Annalibus Eccleſiaſt. vet. Teſtamenti, ad annum mundi 2544. à num. 104. Torniellus eodem anno, à numero 14. Iacobus Pintus de Chriſto crucifixo Lib. & tit. 5. loco 2. præſertim num. 12. Lorinus Cap. 23. Leuitici V. 5. Pereyra in Cap. 12. Exodi Diſp. 3. Ochagauia Tract. 1. de Euch. q. 7. n. 13. Yſambertus, Dicaſtillus, Leſſius, Gaſpar Hurtadus, Tannerus, & alij, quos in numerum reducere, eſſet nimiæ prolixitatis. Supereſt, vt enodemus argumenta ſententiarum, à quibus receſsimus in tribus diſquiſitionibus huius Sectionis. Id iam præſtamus, ſed magna cum breuitate.

* * *

Extricantur argumenta, quæ in præcedentibus quæſtionibus vrgebant aduerſus nos.

47 AD primum quęſiti primi dico, S. Ioannem Euangeliſtam per *diem feſtum Paſchæ* ſignificare vſualem, vel naturalem, qui computabatur ex media nocte, vel ex Solis ortu in alteram mediam noctem, vel in alterum Solis ortum; ſecus ac cæremonialis, & legalis incipiēs ex veſpera, & durans in veſperam ſequentem, vt notat inter alios Pereyra ad C. 1. Geneſis V. 5. Chriſtus igitur edit agnum, lauit diſcipulorum pedes, confecitque Euchariſtiam ante diem vſualem, vel naturalem Paſchę, ſed in ipſo die cęremoniali, in quo alii Iudæi. Addo, non ſcribi à Ioanne ante Paſcha, vel ante diem Paſchæ; ſed *ante diem feſtum*, nam dies feſtus erat decimus quintus Lunaris, & non decimus quartus, vt perſpicuum eſt ex Cap. 12. Exodi, & ex Cap. 23. Leuitici. Ad ſecundum, per *Paſcha*, ad cuius manducationem Scribæ, & Phariſæi ſimulabant, ſe velle manere incontaminatos, intelligi vel azymos panes, vt ait Sanctus Thomas 3. part. q. 46. art. 9. ad 1. vel (quia nuſquam azymi panes vocantur Paſcha, nuſquamq; exprimitur neceſsitas munditię legalis ad eorum eſum in totis ſeptem illis diebus) intelligi diuerſas ab agno Paſchali victimas, quæ offerebantur, & de quibus comedebatur per illos dies non niſi à mundis, & quæ appellabantur Phaſe, ſeu Paſcha, vt conſtat ex C. 16. Deut. V. 2. Numer. 28. à V. 16. Lib. 2. Paralip. C. 30. & 35. Lib. 3. Eſdræ (qui tamen Canonicus non eſt) Cap. 1. Ad tertium, per *Paraſceue Paſchæ* denotari Paſchatis diem, qui proximè præcedebat Sabbathum, & in quo præparabantur cibi ad manducandum Sabbathi die, nam in hoc fas non erat, cibos quærere, vt patet Exodi 12. 15. & 35. etſi liceret in alijs diebus etiam azymorum, vt noſcitur ex eodem Cap. 12. Exodi. Hinc quod à Ioanne dicitur *Paraſceue Paſchæ*, vocatur à Marco Cap. 15. Verſ. 42. *Paraſceue ante Sabbathum*; & à Luca C. 23. V. 54. ſcribitur, *Et dies erat Paraſceues, & Sabbathum illuceſcebat*. Quare

Digitized by Google

re *Paraſceue Paſchæ* in Ioanne , & *Veſpera Paſchæ* in Eccleſię Romanæ Canonicis horis de feſto corporis Chriſti , dum ait , *Immolabit hædum multitudo filiorum Iſrael ad veſperam Paſchæ*, idem eſt, ac paraſceue, & veſpera Sabbathi Paſchalis, ſeu occurrentis intra hebdomadā Paſchæ, & neutiquā eſt idem, ac dies præcedens ad Paſcha totum. Ad quartum, quamuis agnus Paſchalis fuerit figura Chriſti immolati cruentè in cruce, non ſemper figurę debere reſpondere figuratum, & veritatem quoad omnes circumſtantias temporis. Et neque ipſos Græcos velle , Chriſtum paſſum eſſe eadem prorſus hora, qua agnus typicus ſacrificabatur. Omitto, hunc fuiſſe etiam figuram Chriſti immolati incruentè in Euchariſtia. Vnde non minori iure poſſumus nos contendere , oportuiſſe, vt cœna Euchariſtica celebraretur à Chriſto die decima quarta Lunari ad veſperam. Illud, quod adijcitur de Eccleſiæ primæuæ vſu conſecrandi in fermentato ante Alexandum I. Papam, eſt omnino à veritate alienum, quodque fuit primò dictum à Martino Polono, homine ſimplici, & aſſueto fabellas pro hiſtorijs obtrudere ; arreptumque ex illo cæcè, & ſine examine à poſterioribus alijs. Conceſſerim facilè , Alexandrū I. præcepiſse, vt conſecratio fieret in pane azymo, non quia anteà in fermētato, ſed quia tantùm ex traditione , & vſu fiebat in azymo, vſq; ad ſuum tempus. Sanctus Leo IX. in Epiſtola miſſa anno 1053. ad Michaelem Cōſtantinopolitanum Patriarcham, & ad Leonem Acridanum Archiepiſcopum Bulgarorum notās ipſorum audaciam in reprehendenda Eccleſia Romana ob azymi uſum, inquit, *Ecce iam poſt mille, ac fermè viginti à Paſsione Saluatoris noſtri annos incipit per vos diſcere Romana Eccleſia, qualiter memoria Paſsionis eiuſdem ſit recolenda.* Et in alia Epiſtola data ad eundem Michaelem anno inſequenti ait, *Illud autem quis non obſtupeſcat, quòd poſt tot S S. & Orthodoxos Patres per mille, & viginti à Paſsione Saluatoris annos nouus calumniator Eccleſiæ Latinorum emerſiſti, anathematizans omnes , & publicam perſequutionem excitans, quicumque participarentur Sacramentorum ex azymis.* Innocentius etiam III. Lib. & Cap. 4. de ſacro altaris myſterio affirmat , Eccleſiam Romanam accepiſſe à SS. Apoſtolis Petro, & Paulo ritum conſecrandi in azymo, ſeruaſſeque eum inuiolabili cultu. Non igitur temerè de falſitate taxauimus narrationē illā Martini Poloni. Quid verò dicam de alia Abrahami Bzouij in Pontifice Romano C. 19? Anceps quidem ſum. Ibi enim ſcribit ; * Fermentatum, ne in Euchariſtię conſecrationem veniret , propter Ebionitas reiecijt. * Si repulit : ergo anteà erat in vſu. Et cur propter Ebionitas? Hi enim dicebāt , legalia omnia cum Euangelio retinenda ; & proinde Alexander repudians fermentatum , & admittens azymum, videretur potiùs condeſcendere Ebionitis, quàm ab eis ſe ſeparare. Vnde ſimilius vero eſt ex parte hac, quod tradunt Theologi antiqui, nempe Eccleſiam, ne videretur conſentire Ebionitis, decreuiſſe aliquando, vt in fermentato conficeretur Euchariſtia: ſed ceſſante illa hæreſi , Eccleſiam Romanam rediſſe ad priſtinum morē, & Græcam voluiſſe permanere in nouo. Quanquam quo ex authore dimanarit ad Theologos veteres notitia iſta, lateat prorſus Suarium D. 44. ſect. 3. V. *Ex his*, Vazquium D. 174. C. 1. à n. 3. Et quidem vſque ad ſæculum Eccleſiæ quintum (quo extincta iam erat ſecta Ebionitarum , quæ eruperat ſęculo ſecundo) nullus fuit Papa nomine Leo. Qui autem fuit Leo primus , & ſucceſſores eius vſque ad Leonem IX. nihil tale ſtatuerunt , vt neque ipſe Leo IX. neque poſt hunc alij vſque ad Innocentium III. Ita enim teſtantur verba Leonis , & Innocentij, in duabus Epiſtolis memoratis, & in L. ac C. 4. de myſterio ſacro altaris. Videturque incredibile, Græcos in concertationibus adeò acribus pro ſuo fermentato non oppoſuiſſe morem illum temporaneum Eccleſiæ Romanæ, ſiue vt arguerent ad homines contra Latinos , ſiue vt ſe excuſarent. Henriquez L. 8. C. 11. §. 7. habet hæc verba , * A principio Eccleſiæ etiam Latini conſecrarunt in fermentato ob vitandam hæreſim Ebionitarum, dicentium, legalia etiam de azymo ſeruanda eſſe ſimul cum Euangelio. * Notatque in Gloſſa littera O ſic referri à Leone Papa I. ſerm. 4. de ieiunio ſeptimi menſis, & Epiſt. 62. Sed S. Leo vtrobique nec verbum de hac re.

47 Age iam, & deueniamus ad argumenta nobis contraria in ſecunda diſ-

Digitized by Google

diſquiſitione. Sed eorum primum ener uatum iam manet. Ad ſecundū reſpondeo, diem illum Sabbathi (ante quem proximè Chriſtus mortuus eſt) nominari *magnum* ob concurrentiam cum Paſchate, & non cum primo, ſed cum ſecūdo azymorum die, omnes enim ſeptem dies erant valde celebres, tametſi primus, ac ſeptimus multò ſolemniores; & ſolemniſsimus, ac ſanctiſsimus, inter reliquos totius anni, dies Sabbathi Paſchalis, in quemcumque diem azymorū incideret. Ad tertium, potuiſſe diſcipulos intelligere de emptione neceſſariorum pro Chriſto, & comitatu ſuo (nam de alijs Iudæis non curabat Iudas) ad primum diem feſtum vſualem, vel naturalem azymorum, qui inchoabat ex media nocte vicina, vel ex Solis ortu. Ad quartū, eſſe tempus ſuæ mortis poſt peractum Paſcha, & intra primam diem azymorum, illud, quod Chriſtus vocat ſuum ſpecialiter. Ad quintum, fuiſſe vi compulſum Simonem à Gentilibus Pilati miniſtris, vt portaret crucem: & id ſignificari per verbum *Angario* Perſicum Latinizatum; ſiue pretio conductus fuerit Simon, ſiue non. Vnde vis, metuſque de cauſa excuſabilis eſt Simon in opere illo ſeruili. Vbi noto, iter à Simone factum Ieroſolymam, fuiſſe è villa, quæ fortè non diſtabat vltra ſpatium, vel vnius Sabbathi. Sed quid de Ioſepho ab Arimathęa? Reſpondeo, opera miſericordiæ, etſi laborioſa, non fuiſſe prohibita, nedum in feſtis quibuſcumque, ſed neque in Sabbathis, vt colligitur ex Tobiæ 2. Matthæi 12. Marci 6. Lucæ 6. atque 13. Ioannis 7. Neque item fuit vetitum, venalem exponere ſyndonem, & mercari eam in die feſto, quòd non erat Sabbathum, vt neque cibos opſonare, & pręparare. Aſt fuiſſe prohibitum vendere, & pretio conciliare quidpiam in Sabbatho, deducitur ex C. 16. Marci V. 1. vbi dicitur, *Et cum tranſiſſet Sabbathum, Maria Magdalenæ, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent Ieſum.* Quod autem Lucas Cap. 23. Verſ. 56. ait, *Et reuertentes* (nempe in fine diei Paraſceues, primæque azymorum) *parauerunt aromata, & vnguenta: & Sabbatho quidem ſiluerunt ſecundùm mandatum*, intelligitur, quatenus apparatus aromatum prępnarretur per figuram anticipationis. Ad ſextum, vel in die feſto, qui non eſſet Sabbathum, non fuiſſe interdicta iudicialia, & forenſia, nempe comprehendere, accuſare, & occidere reū; vel ſi fuerunt aliàs vetita, tamen Iudęos ex animi liuore, atq; paſsione obcæcatos putaſſe, fas ſibi tunc eſſe; præſertim cum agerent aduerſus hominem, quem proclamabant ſeditioſum, ſubuerſorēque gentis ſuæ, ac blaſphemum, & quē in feſto Scenopegię, & in alio die feſtiuo voluerant anteà apprehendere, & lapidare, vt narrat Ioannes C. 7. & 10. Adde, Iudæos altera poſt Paraſceuen die (quæ non potuit non eſſe feſtiua) adijſſe Pilatum, petijſſe, accepiſſeque cuſtodiam, obſignaſſe ſepulchrum, vt refert Matthæus Cap. 27. ex Verſ. 62. quæ omnia ad iudicium, & ſtrepitum fori pertinent. Atque hinc vel mutarunt conſilium, comprehendendo Chriſtum in die feſto, ne è manibus elaberetur occaſio, quam tam anxiè procurarant; vel ideo ſolummodò decreuerāt, capturam non aggrediendam in die feſto, ne tumultus fieret in populo, qui eo die præ alijs Ieroſolymam confluebat. Ad ſeptimum, illius translationis nullum extare veſtigium in Authoribus probatis. Quę ſi fieret, vt vnus dies feſtus non ſuccederet immediatè poſt alium, inciderent Iudæi paulò poſt in idem inconueniens, quod intendiſſent vitare, nam ſeptimus dies azymorum, qui erat primo non minus celebris, & ſolemnis, præcederet Sabbathum. Etſi autem die primo, & ſeptimo azymorū nihil operis ſeruilis faciendum eſſet; ſed exceptis ijs, quæ ad veſcendum pertinerent, vt dicitur Exodi 12. Verſ. 16. Quare licebat, quęrere cibos, accendere ignem, coquere, condireq; eſcas, ſecus, ac in Sabbatho. Et ideo non erat tam moleſta conſequutio Sabbathi poſt diem primum, vel ſeptimum azymorū. Sed & aliquando (Eſdra iam diu defuncto) poſt Sabbathum incidiſſe continuè feſtum Pentecoſtes, edocet nos Ioſeph. L. 13. C. 15. vel 16. Antiq. Ad octauū, numerandos eſſe quinquaginta dies, nō incluſo, ſed excluſo ſecundo azymorum, qui erat ſimul meſsionis, & oblationis manipulorum; vel ad euitandam concurrētiam cum Sabbatho fuiſſe dilatam meſsionem illam, & oblationem vſque ad tertiam azymorum diem; vel feſtum Pentecoſtes Iudaicæ eo anno, quo Chriſtus eſt mortuus, incidiſſe

in Sabbathum, quamuis Spiritus Sanctus deſcenderit Dominica die, & in ea, quę fuit quinquageſima à reſurrectione Chriſti, cæperit celebrari Pentecoſte Chriſtiana. Habet quælibet triumhatum ſolutionum plures, & magnos patronos. Gratior mihi eſt prima, vt & Gaſpari Sanctio in C. 2. Actuum Apoſtolorũ V. 1. Theophiloque Raynaudo nouiſsimè in Tractatione de prima Miſſa, & prerogatiuis Chriſtianę Pẽtecoſtes ſect. 1. Cap. 7. Ad nonum, licuiſſe die Sabbathi metere, colligereque ſpicas hordei ad cultum Dei; ſicut fas erat, excoriare, ſecare, iugulareque pecudes, & cremare ipſas ſpicas. Niſi magis placeat dicere, ſpicas fuiſſe meſſas, & collectas vno, vel altero die ante, quando Sabbathum futurum eſſet impedimento.

48 Accedo ad enodanda argumenta, quæ in tertio quæſito contra meam ſententiam militant. Ad primũ, & ſecundum diximus ſufficienter in ſuperioribus. Sed circa ſecundum ex abũdanti addimus, fuiſſe Chriſtum cruentè immolatum in cruce ante tranſactũ diem Lunarem decimumquintum, cuius prior veſpera erat diei Lunaris decimi quarti poſterior, in qua ante occaſum Solis duabus circiter horis, nempe nona ab eius ortu, vt ait Ioſephus L. 7. de Bello Iudaico C. 17. & Egeſippus in Anacephalæoſi non longè à principio, cædebatur, aſſabaturque agnus Paſchalis, & poſt occaſum comedebatur, ita vt duabus alijs horis, parùm plus, minusve, abſoluerétur cœna, tam legalis, quàm vulgaris. Quapropter ritus agni partim coincidit eodem die cæremoniali cum morte Chriſti, nam comeſtio agni facta fuit die decimoquinto Lunari, & mors Chriſti contigit eodem die cęremoniali ante Solis occaſum. Etſi uerò iugulatio agni facta fuerit in alio die cæremoniali; nõ deſunt, qui velint, Sacrificiũ agni conſtitiſſe magis in eius comeſtione, quã in iugulatione, ideóque diſcipulos dixiſſe Chriſto, *Vbi vis, paremus tibi comedere Paſcha*, Matthæi 26. V. 17. videturque, Petrum, & Ioannem ex commiſsione Chriſti, tanquam patris familias reſpectu Collegij Apoſtolici, iugulaſſe, excoriaſſe, aſſaſſeque agnum, antequàm Chriſtus adueniret; & ob id de Petro, & Ioanne dici, *Paraſſe Paſcha*: quo iam diſpoſito, & *veſpere facto* venit Chriſtus, vt Marcus ait C. 14. Verſ. 17. & *veſpere facto*, vt inquit Matthæus C. 26. V. 20. diſcubuit cũ duodecim diſcipulis, vt comederet agnũ. Sed quia huius occiſio vocatur immolatio Exodi 12. V. 6. alibique ſępe, dubitari poteſt, num in ea principaliùs, quàm in comeſtione conſtiterit illud Sacrificiũ; vel ſaltem dici poteſt, conſtitiſſe æquè præcipuè in vtraque. Quicquid tamen de hiſſit, totus ritus agni coincidit cum Chriſti morte ſufficienter, vt figuræ reſpondeat veritas quoad circumſtantiam etiam temporis, quatenus totus exhibitus ſit in confinio decimæ quartæ, & decimæ quintæ diei Lunaris, id eſt, deſinente illa, & exordiente hac. Ad tertium, celebritatem mactandi agni, diemq; decimamquartam, dicatam eius occiſioni, non fuiſſe feſtiuam, vt agnoſcit ipſe Luiſius Legionenſis ad finẽ §. *Sed vt doceam*, ideoque non debuiſſe ducere initium à priori veſpera, ſed potuiſſe peragi circa finem poſterioris veſperæ iugulationem agni, & fieri comeſtionem eius, inchoante die decimaquinta Lunari. Quare cum Luiſius Legionenſis dicat expreſsis verbis, decimum quartum diem non fuiſſe feſtum, prodeſt nihil, aut parùm, quod immediatè ſubiungit, * Tamen mactatu agni, & azymorum eſu, & inſtantis diei feſti paraſceue, & apparatu omnino erat celebris, ac ſolemnis dies; quare à veſpera, & ipſe initium ducebat. * Certè ſi feſtus non erat ea ratione, vt in illo vacandum eſſet ab operibus ſeruilibus, & laborioſis, ſiue non exceptis (vt in Sabbathis) ſiue exceptis ijs, quę ad veſcendũ pertinent (vt in alijs feſtis) fruſtrà affingitur ipſi, quod diebus propriè feſtis cõpetebat, vt ſcilicet coleretur à veſpera in veſperam. Et quamuis gratis concederemus, fuiſſe ſic cultum quoad vacationem à pręfatis operibus, ratione cuius dicitur Leuitici 23. V. 32. *A veſpera vſque ad veſperam celebrabitis Sabbatha veſtra*: cæterùm quoad cædem, mactationemque agni, arguitur inde minus aptè, non enim omnis actio ſacra exequenda in die feſto debebat fieri in eius priori veſpere, vel incipere tunc, neque in hoc ſenſu intelligitur illud Leuitici. Nuſquam in ſacris oraculis iubetur mactatio agni à veſpera in veſperã diei decimæ quartæ; ſed ſemper præcipitur, vt fiat ad huius diei veſperam. Quo loquendi

Digitized by Google

quēdi modo prorsùs ſignificatur poſterior veſpera. Ita tamen vt ſimul imperetur, fieri comeſſionem agni cum azymis decima quinta die poſt Solis occaſum, vt conſtat ex C. 12. Exodi V. 8. Leuitici 23. V. 6. Numerorum 28. V. 17. Quapropter abſurdum non eſt, ſi fateamur, celebritatem agni incidiſſe partim in diem quartam, partim in quintam decimam Lunarē. Quod additur ab aduerſarijs de veſpere creationis mundi inchoante primum diem iuxta illud Geneſis, *Factumque eſt veſpere, & mane dies vnus*, nobis non obeſſet, etſi verum foret, vt patet ex prædictis de non feſto die decimoquarto. An autem verum ſit, necne? Controuertunt Interpretes Geneſeos, & Theologi ſcribentes de Opere ſex dierum, alijq; affirmant, alij negant, nec voto viuitur vno. Probabile admodū eſt, computari primum diem ex veſpere vt finiente lucem diurnā, & ex mane vt terminante præcedentem noctē. Ad quartum, Hebræos non ineunte die decima quarta Lunari, ſed deſinente mactaſſe agnum, & decimæquintæ primo mane egreſſos eſſe de Rameſſe in Socoth, cùm ex mediæ noctis tempore relinquentes domus ſuas maturaſſent, acceleraſſentve viam in Rameſſe. Neque obſtat, Moyſem iuſsiſſe Exodi 12. V. 22. vt poſt agni eſum nullus excederet oſtio domus ſuę, vſque mane. Nam reſpondetur, anticipaſſe exitum ad inſtantiam Ægyptiorum, vt deducitur ex V. 31. & ſequentibus. Neq; rursùs obeſt, quod dicitur eodem C. 12. Exodi V. 42. *Nox iſta eſt obſeruabilis Domini, quando eduxit eos de terra Ægypti.* & C. 16. Deuteronomij V. 1. *Eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.* Occurro enim, inquiens, eductos fuiſſe noctu inchoatè, quatenus è domibus ſuis egredientes compararunt ſe ad exitum ex Ægypto mane inſequenti, in quo complete educti ſunt. Neque vlteriùs incommodat, quod Deuteronomij 16. V. 6. legitur, *Immolabis Phaſe veſpere ad Solis occaſum, quando egreſſus es de Ægypto.* Reſpondeo namque, intelligi hæc verba de procinctu ad profectionem facto in veſpera ad Solis occaſum. Prætereà non obſtat, quòd ad petenda vaſa, & veſtes ab Ægyptijs, & ad accipiēda commodatò ab eis, neceſſarium foret plùs temporis, quā à media nocte vſque ad mane. Dico enim, vt Deus dedit populo ſuo gratiā ad id iuxta C. 11. Exodi V. 3. C. 12. V. 36. ita etiam celeritatem; & fortè iam ante decimam plagam poſtulauerant, & obtinuerant. Inſuper non aduerſatur nobis Ioſephus, ſiquidem ex loco L. 3. C. 13. vel 10. Antiquitatum Iudaicarum à nobis allegato conſtet propitia eius mens. Alter verò locus L. 2. C. 5. vel 13. vbi dicitur, illuceſcēte, vel appetente, vel inſtante decima quarta die Hebræos ad iter accinctos ſacrificaſſe; & alter in L. 6. de Bello Iudaico C. 4. vbi etiam dicitur, *Azymorum inſtante die, qui eſt Aprilis quartus decimus; hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptijs eſſe liberatos, &c.* Vel non ſunt benè conuerſi è Græco Ioſephi autographo in Latinum, vt cauſantur poſt Riberam multi, vel Ioſephus per decimam quartam diem, eamque illuceſcentem, vel appetentē, vel inſtantem ſignificat eam, quæ re vera eſſet initialiter decimaquinta Lunaris, & legalis, ſed quę vocetur ab ipſo decima quarta, quia ſecundùm computum naturalium, & vſualium dierū erat decima quarta, & quia in Lunari, atque legali decimaquarta fiebat occiſio, excoriatio, lotio, aſſatioque agni, licet comeſtio fieret in decima quinta. Et hìnc intelligitur, cur Ioſephus L. 2. C. 5. vel 13. ſcribat, dies azymorum fuiſſe octo, etſi L. 3. C. 13. vel 10. L. 9 C. 14. vel 13. non recenſeat niſi ſeptem, & ex eis primum aſſerat, fuiſſe Lunarem decimum quintum. Cur itē B. Leo IX. Papa in Epiſt. ad Michaelē Patriarcham Conſtantinopolitanum, Rupertus L. 2. in Exodū C. 15. (quāquam hic ex falſa lectione C. 12. V. 16 Exodi) tribuant diebus azymorum octonarium numerum. Cur etiam dies decimus quartus appelletur ante immolatum agnum primus azymorum à Matthæo C. 26. V. 17. à Marco C. 14. V. 12. à Luca C. 22. V. 7. Intelligitur, inquam, quia prior veſpera diei decimæ quintæ Lunaris, ac legalis, & azymorum primæ pertinebat ad decimam quartam naturalem, & vſualem, includendoq; hanc dicuntur octo dies azymorum, & ipſa dicitur prima azymorum dies, vt acutè, doctèque notarunt Gaſpar Sanctius ad C. 12. Actuū Apoſtolorum V. 3. Iacobus Bonfrerius

ad

Digitized by Google

ad C. 12. Exodi V. 15. explicatque Sanctius appoſitiſsimo exemplo deſumpto ex C. 23. Leuitici, vbi dies, qui in V. 27. nominatur decimus, poſteà in V. 32. appellatur nonus. Hactenus de tribus diſquiſitionibus.

DISPVTATIO III.

DE ESSENTIA SACRIFICII Miſſæ.

1 M*VLTÆ SVNT IN MISSÆ Sacrificio actiones, de quibus controuerti poteſt, an in eis omnibus ſimul, vel in aliquibus earum conſiſtat eſſentia Sacrificij Miſſæ, vel an aliquæ ſint extrà huius eſſentiam? Conabimur, Deo fauente, diſcutere radicitus difficultatem præſentem; quæ in iſto Tractatu exerit caput ſuprà alias.*

SECTIO I.

Quatuor, vel quinque actiones excluduntur à conſtitutione eſſentiæ Sacrificij Miſſæ.

In primis oblatio verbalis, ſiue præcedens, ſiue ſubſequens conſecrationem.

DVPLEX vocalis oblatio fit in Sacrificio Miſſę, altera, cum Sacerdos dicit, *Suſcipe, Sancte Pater Omnipotens, æterne Deus, hanc immaculatam hoſtiam*, &c. *Offerimus tibi, Domine, calicē ſalutaris*, &c. Altera, cum poſt conſecrationem inquit, *Offerimus præclaræ maieſtati tuæ de tuis donis, ac datis hoſtiam puram*, &c. Neutram ex his oblationib⁹ eſſe vel partialiter de eſſentia Sacrificij Miſſæ, cenſeo cum communi Theologorum contrà paucos alios. Et quoad primam attinet, probo primò, quia in hoc Sacrificio victima non eſt panis, & vinum. Ergo in oblatione vocali panis, & vini nequit conſiſtere vel inadæquatè eſſentia huius Sacrificij. Si dicas, panem, & vinum eſſe ſaltem inadæquatè victimam. Contrà, tum quia id falſum eſt, vt oſtendemus D. 9. S. 1. & 2. tum quia ſaltem in oblatione vocali panis, & vini non conſiſtet adequatè eſſentia huius Sacrificij; ſed vlteri⁹ requiretur verbalis oblatio rei alterius pertinentis ad victimam. Probo ſecundò, nam per huiuſmodi oblationem nō fit vlla in pane, & vino immutatio, qua Deum profiteamur authorem vitæ, & mortis; vti opus eſſet ad actionem ſacrificandi.

Digitized by Google

crificandi. Quæ ratio deſervit etiam ad probandum, nõ conſiſtere eſſentiam Sacrificij huius in oblatione ſecunda. Probo tertiò, ſunt nonnulli caſus, in quibus poſt primam oblationem dimittenda eſt Miſſa. Aſt ſi vel partialiter eſſentia Sacrificij conſiſteret in ea, ſecus fieri deberet, ne Sacrificium remaneat eſſentialiter imperfectum. Quartò, quia in Miſſa ſolemni non ſe ſolo Sacerdos, ſed etiam Diaconus facit, & pronunciat primam oblationem calicis, vt conſtat ex Liturgia Romana. Et tamen Diaconus neque partialiter ſacrificat ratione eius oblationis; de qua, prout ad Diaconum ſpectat, agit Guilielmus Durandus in Rationali diuinorum Officiorum L. 4. C. 30. n. 17. & poſt ipſum Gauantus in Rub. Miſſalis parte 2. tit. 7. n. 9. lit. Q.

2 Iam verò quoad vtramque attinet, probo quintò, quia nec in Sacrificijs veteris legis, neq; in celebrato à Chriſto in vltima cœna, neque in crucis cruento factam nouimus vocalẽ oblationem; & potiùs ſcimus ex Sancto Gregorio L. 7. Regiſtri, Epiſt. 63. *morem Apoſtolorum fuiſſe, vt ad ipſam ſolummodò orationem Dominicam oblationis hoſtiã conſecrarent.* Si autem verbalis oblatio eſſet de eſſentia Sacrificij vt ſic, non adeò ſileretur in Sacrificijs memoratis; nec, ſi eſſet de eſſentia Sacrificij huius, omitteretur à Chriſto in vltima cœna, aut ab Apoſtolis in Miſsis, quas ipſi celebrabant. Et ſanè cum Eccleſia præſcripſerit vnam, & alteram oblationem, ſequitur, neutram eſſe de eſſentia Sacrificij inſtituti à Chriſto. Atq; vt Eccleſia inſtituit duas, potuit ſimiliter plures, quæ fierent inter celebrandum, quin variaretur Sacrificium. Sextò, offerre nunc Deo per aliqua verba Sacrificium cruentum Paſsionis Chriſti, non eſt Sacrificium. Ergo nec per verba antecedentia, aut ſubſequentia conſecrationem offerre Sacrificium incruentum. Et ratio eſt, quia Sacrificium debet eſſe actio quędam realis diſtincta à verbis immutans rem oblatam. Septimo, etſi Sacerdos ex inaduertentia, vel ex malitia omiſerit vnam, aut alteram oblationem, non tenetur ſupplere primam poſt conſecrationem, nec ſecundam poſt dictam orationem Dominicam; neque item tenetur, cum conſecrat ſecundam hoſtiam, quia deprehẽdit, primam non eſſe verè triticeam, aut cum conſecrat ſecundò calicem, quia noſcit, non fuiſſe anteà vinum appoſitum, non, inquam, tenetur repetere poſteriorem oblationem, ſed poteſt ſumere ſtatim hoſtiam, aut vinum de nouo conſecratum; & quanquam cum conſecrat ſecundam hoſtiam, debeat iuxta Rubricas Miſſalis priorem facere oblationem, ſed non quę verbalis ſit, ſufficit enim, quæ concepta ſit mente; & cum conſecrat ſecundò calicem, non debet reſumere à vocali oblatione, ſed ab illis verbis, *Simili modo poſtquàm cœnatum eſt*, vt dicitur in eiſdẽ Rubricis, & in Synodalibus Statutis Odonis Epiſcopi Pariſienſis C. de communibus præceptis, vbi legitur. ✱ Si negligentia euenerit, vt perlecto Canone, & peracta conſecratione, nec vinum, nec aqua reperiatur in calice, debet ſtatim infundi vtrumque, & Sacerdos reiterabit conſecrationem ab illo loco Canonis, Simili modo poſtea quã cœnatum eſt, vſque ad finem. ita tamẽ vt duas illas cruces omittat, quas ſingulariter fecit ſuper panem. Quid ſi de ſimplice vino, vel de aqua ſine vino fiat conſecratio, vinum reputatur pro Sacramento; ſed aqua non reputatur, & ideo iſta negligentia de aqua poſita ſine vino, maior, & maiori pœnitentia emendanda eſt. ✱ Sic ibi. Ex quibus omnibus conſequens eſt, neutram oblationem verbalem conſtituere eſſentiam Sacrificij Miſſę, nam ſi componeret, foret de Sacrificij neceſsitate repetitio eius in caſibus propoſitis. Et hæc de prima Sectionis parte.

Deinde excluduntur fractio, mixtio, diſtributio ſpecierum conſecratarum.

3 IN ſecunda pronuncio, ſpecierũ conſecratarum panis fractionem nullatenus eſſe de eſſentia Sacrificij Miſſæ, vt & neq; mixtionem hoſtiæ conſecratæ, aut cuiuſdam particulæ ex ea ſciſſæ, cum ſpeciebus vini. Simulque aſſero, diſtributionem ſpecierum conſecratarum inter fideles longè etiam abeſſe à munere conſtituendi eã eſſentiam. Poſtremum id vix eget probatione,

batione, cum conſtet apud Catholicos, Sacrificij eſſentiam ſaluam manere, etſi Euchariſtia non diuidatur inter fideles, ſiue quia non adſint Miſſæ, quando celebratur, ſiue quia, licet præſentes ſint, nolint communicare. Nam vt Synodus Tridentina docet Seſ. 22. C. 6. & Can. 8. Miſſæ, in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicet, non modo ſunt validæ, ſed etiam licitæ; & in eiuſdẽ Seſsionis Can. 1. interminatur anathema aduerſus eum, qui dixerit, *Offerri Sacrificium, non eſſe aliud, quã nobis Chriſtum ad manducandum dari.* Ex quibus verbis infertur, diſtributionẽ, quando datur, non habere totã ſaltẽ rationẽ Sacrificij; ſed hoc eſſe quidpiam aliud vltrà illã. Iam verò prius aliud de fractione ſtabiliendum eſt, eòq; magis accuratè, quò Melchior Canus L. 12. de locis C. 13. V. *Quartum* ſcribit, ✱ Conſtat ſanè, Sacrificij Euchariſtici partes quatuor eſſe, vnam conſecrationem corporis, & ſanguinis, alteram oblationem, tertiam fractionem, poſtremam conſumptionẽ. His quippe quatuor partibus noſtrum Sacrificium redintegrari, confici, abſolui, qui negauerit, nihil illum de ratione perfecti Sacrificij didiciſſe, nihil quæſiſſe, nihil ſcire, conuincam. ✱ Ita Canus. Iudicent alij, an Thraſonicè? Me, ſaltem quoad fractionem, non conuincet. Nã eam non eſſe de conſtitutione eſſentiæ Sacrificij Miſſę, perſuadent mihi multa, eaque efficacia argumenta. Primũ, non eſt de illa eſſentia, vel partialiter vlla actio, quam Chriſtus in vltima cęna non exercuerit, vt myſticam, & inter conſecrandum, aut poſt. Aſt Chriſtus in præfata cœna non fregit ſpecies poſt conſecrationem, ſed ante. Neque fractio fuit facta à Chriſto vt myſtica actio, ſed vt viſualis, quatenus ipſe diuiſit panem in tot partes, quot erãt neceſſariæ ad communicandum Apoſtolos. Quod vtrumque manet fundatum in Diſp. 2. n. 17. Secundum, conſecratæ hoſtiæ fractio non fit in omnibus Liturgijs, neque eodem modo in illis, in quibus fit. Hoc poſterius patet ex Liturgia S. Chryſoſtomi, ibi enim diuiditur hoſtia in quatuor partes, & in crucis ſimilitudinem. Prius aliud conſtat ex Liturgia S. Baſilij, vt notauit Suarez D. 75. ſect. 5. V. *Tertiò dicendum.* At Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 3. n. 4. ait, ✱ Neſcio, quo fundamento id de Liturgia Baſilij affirmet Suarez; in qua clariſsimè inuenimus hoſtiam conſecratam frangi à Sacerdote eiſdem ferè verbis, quibus nos vtimur in fractione, vt videre eſt in eadem Liturgia tomo 4. Bibliothecæ VV. PP. vel tom. 6. in editione Pariſienſi anni 1610 Neque ego adhuc aliquam Liturgiam vidi, vbi fractio non præcipiatur. ✱ Sed certè Eminentiſsimus Purpuratus, quo tempore hæc ſcribebat, non habebat prę oculis Liturgiam S. Baſilij, quę vſui fuit Patri Suario, & quæ extat inter Opera eiuſdem S. Baſilij in editione Antuerpienſi anni 1568. & in Pariſienſi anni 1603. alijſq; tam antiquioribus, quàm recentioribus. Ego nunc Pariſienſem luſtro oculos, & recentiſſimam Antuerpienſem anni 1616. ſtudio noſtri Andreæ Scoti, nullamq; obſeruo fractionis exequendæ à Sacerdote in Miſſa mentionem, ſed tantum in Anaphora, quam Andreas Maſius ex vetuſtiſsimo codice Syriaca lingua, & charactere ſcripto traduxit; colligiturque ex vita eiuſdem S. Baſilij deſcripta à Surio ſolitam fieri ab ipſo fractionem, cum celebraret. Tertium, S. Thomas 3. p. q. 83. art. 6. ad 6. inquit, *Fractio hoſtiæ conſecratæ, & quòd vna ſola pars mittatur in calicem, reſpicit corpus myſticum, ſicut admixtio aquæ ſignificat populum. Et ideo horum prætermiſsio non facit imperfectionem Sacrificij, vt propter hoc ſit neceſſe aliquid reiterare circa celebrationem huius Sacramenti:* Tantùm Angelicus Præceptor. Et in Rubricis Miſſalis Romani tit. de Defectibus in celebratione Miſſarum occurrentibus §. ac n. 10. dicitur, *Si propter frigus, vel negligentiam hoſtia conſecrata dilabitur in calicem, proptereà nihil eſt reiterandum; ſed Sacerdos Miſſam proſequatur, faciendo cæremonias, & ſigna conſueta cum reſidua parte hoſtiæ, quæ non eſt madefacta ſanguine, ſi commodè poteſt. Si verò tota fuerit madefacta, non extrahat eam, ſed omnia dicat, omittendo ſigna, & ſumat pariter corpus, & ſanguinem, ſignans ſe cum calice, & dicens, Corpus, & ſanguis Domini noſtri,* &c. Hactenus Rubricæ. Ex quibus, & ex S. Thoma ſic diſputo; non eſt reiterandum aliquid propter lapſum hoſtiæ conſecratæ in calicem, ante fractionem. Ergo hęc nõ eſt de eſſentia, imò & neque de integritate ſubſtantiali Sacrificij. Et cum

ob

Digitized by Google

ob omiſſam fractionem non remanebit Sacrificium imperfectum; non erit neceſſe, nec licitè poterit, ſuppleri eius defectus conſecrando aliam hoſtiam, quæ frangatur, quia id eſſet inchoare aliud Sacrificium ſine neceſsitate. Idē docet S. Thomas caſu, quo prætermiſſa eſſet admixtio particulæ hoſtiæ cum ſpeciebus conſecratis vini, quia ſcilicet ea admixtio non eſt de eſſentia, imò neq; de integritate ſubſtantiali Sacrificij. Vnde quando ob deprehenſum defectum materiæ neceſſariæ ad conſecrationem calicis, poſt ſumptionem corporis, apponitur in calice vinum, & conſecratur, non eſt neceſſe conſecrare aliam hoſtiam ea de cauſa, vt non deſit admixtio præfata.

4. Atque hinc innoteſcit, Canū trahere violentè S. Thomam in ſuam ſententiam de Sacrificij Miſſæ per fractionem conſtitutione; nihil enim repugnantius Doctori Angelico, quàm fractionem pertinere ad perfectionem eſſentialem, aut ad integritatem ſubſtā tialem Sacrificij, vt conſtat tū ex verbis præexaratis, tum exinde, quòd in præcedentibus docuit, occurrendum eſſe defectibus circa ſpectātia ad Sacrificij perfectionem eſſentialem, aut integralem ſubſtantialiter. Ergo cū fractionis defectui obuiàm non eſſe eundū tradat expreſè, cenſuit proculdubiò, ipſam non eſſe de perfectione eſſentiali, aut integrali ſubſtantialiter. Fateor, ea alia verba ex art. 4. q. 83. in Corp. vbi de Sacerdote poſt conſecrationem, ait S. Doctor, *Quartò petit, hoc Sacrificiū peractum, eſſe Deo acceptum, cum dicit, Suprà quæ propitio*, &c. quibus Canus, ſe ne minimū quidem moueri affirmat. Fateor, inquam, admittere interpretationē aliquam, conuenientem menti S. Thomæ; alioqui conſumptio, quę poſt conſecrationem, & petitionem illam ſequitur, non eſſet de perfectione ſubſtantiali Sacrificij, diſſentiente ipſo S. Præceptore, & vulgatiori opinione. Locus ex 2. 2. q. 85. art. 3. ad 3. adductus pro ſe à Cano extra rem eſt. Nam ibi non eſt ſermo de fractione hoſtię cōſecratæ, nec de Sacrificio Miſſæ, ſed de fractione panis ſacrificati in lege veteri: quod Sacrificium dicebatur *Minchia*, vt notat Cornelius in 1. ad Corinthios C. 11. V. 24. Verba S. Thomæ ſunt, *Sacrificia propriè dicuntur, quā-do circa res Deo oblatas aliquid fit, ſicut quòd animalia occidebantur, & comburebantur; quòd panis frangitur, & comeditur, & benedicitur: & hoc ipſum nomen ſonat. Nam Sacrificium dicitur ex hoc, quòd homo facit aliquid ſacrum. Oblatio autem directè dicitur, cum aliquid Deo offertur, etiamſi nihil circa ipſum fiat*, &c. Quæ omnia verba attentè legenti exploratum erit, quod diximus. Nec fractio hoſtiæ conſecratæ neceſſaria eſt, vt aliquid fiat circa Chriſtum oblatum, fit enim ſufficienter per conſecrationem; imò per fractionem non fit aliquid propriè circa Chriſtum, ſed tantùm circa accidentia panis. Et quomodocumq; aliquid fiat, ſcilicet denominatiuè, eſt quidem Sacrificio accidentale, quòd fiat, nam ſi Chriſti corpus denominatiuè frangi, eſſet eſſentiale; potiori, vel pari iure eſſet, diuidi denominatiuè ſanguinem, qui non minus ſacrificatur, quàm corpus; & qui in Sacrificio cruento, repręſentato per incruentum, diuiſus re ipſa eſt multas in partes. Non igitur Sacrificium Miſſæ conſiſtit vel partialiter in fractione. Nec vnquam id conuincet Canus. Quem videtur ſequi P. Gregorius de Valentia Lib. 1. de Sacrificio Miſſæ C. 2. §. *Ne autem*, & tomo 4. Commentariorum Theologicorum D. 6. punct. & q. 1. §. *De quæſtione*; idēq; ſenſiſſe Nicolaum Cabaſilam in Liturgia C. 8. teſtatur Scortia L. 1. Cap. 5. num. 1. penes quem fides ſit. Sed quòd ad Valentiam attinet, conceptis verbis aſſerit, iſtud Sacrificium per conſecrationem præcipuè confici, in eaque præcipuè conſiſtere. Quare cum addit benedictionem, fractionem, mixtionem, & ſumptionem, explicari poteſt, quatenus memoratæ actiones compleant omnino Sacrificium, aliquę quidem ſubſtantialiter, alię verò accidentaliter, vel omnes ſic, & præſertim fractio, ac mixtio. Poſtremam hanc attinere ad Sacrificij integitatem ſubſtā tialem, probabiliſsimum eſt Cano, vt ait in margine ad §. *Quartum verò*, & vt indicarat in §. *Sed quia Sacramentarij*. Negandum tamen eſt, eiſdem ferè de cauſis, ac inficiati ſumus, attinere fractionem. Nec Chriſtus mixtionē adhibuit. Etſi enim Iudæ buccellam intinctam dederit, *Non debet intelligi, quòd ſub buccella panis intincta Chriſtus Euchariſtiam dederit traditori; ſed per buccellam*

intinctam,

intinctam, atque porrectam ſuum denique traditorem expreſſit, fortaſſis per panis intinctionem illius ſignificans fictionem. Ita Innocentius Papa Lib. 4. de Sacro altaris Myſterio C. 13. alijque Patres, iam recenſiti in n. 29. Diſp. 2.

5 Neque opponas pro fractione hoſtiæ conſecratæ, eam in Miſſa eſſe actionem myſticam, ſignificantem Paſſionis, mortiſque Chriſti in cruce, vt enim dicitur C. *Cum frangitur* 37. de Conſ. Diſt. 2. *Cum frangitur hoſtia :: quid aliud, quàm Dominici corporis in cruce immolatio deſignatur:* & vt ait Algerus L. 1. de Sacramento corporis, & ſanguinis Chriſti C. 19. *Multò magis ipſi placitum, & glorioſum eſt, vt fidelium ſuorum manibus deuotè in Sacramento frangatur, dentibus atteratur (ſicut ipſe præcepit) in ſuam commemorationem, non vt in veritate quidem Paſſionis, crucifixionis, mortis, vt ſupra dictum eſt; ſed ſignificante myſterio, vt ipſe quidem fractus, & attritus integer permaneat*, &c. Quodque magis eſt, Chriſtus Dominus inquiens, *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur*, ſeu *frangitur*, vt in Græco legitur, iubenſq; Apoſtolis, & nobis, vt idem faciamus, ſignificare videtur fractionem pro Apoſtolis, & pro nobis factam. Ergo fractio pertinet ad rationem Sacrificij cõmemoratiui Paſsionis, mortiſq; Chriſti. Reſpondeo, concedendo, fractionem, in Miſſa factã, habendam eſſe inter actiones myſticas, cuius ſignificationes permultæ vltrà adnotatas videri poſſunt in Durando L. 4. Rationalis C. 51. in Duranto L. 2. de Ritibus C. 51. in Scortia L. 4. de Sacrificio Miſſæ C. 24. num. 1. Sed tamen non omnem actionem myſticam, inſtitutamque ab Eccleſia in Miſſa ad ſignificandum aliquod myſterium, eſſe vel de eſſentia, vel de integritate ſubſtantiali Sacrificij, vt patet ex compluribus alijs actionibus, & cæremonijs in Miſſa adhibitis ab eadem Eccleſia. Verbum illud *Frangitur*, referendum eſt, non ad Sacrificium incruentum, ſed cruentum, quatenus corpus Chriſti in cruce fractum ſit moleſtijs, laboribus, & ærumnis, quanquam nullum eius os ſit comminutum. Sed permittamus, referri ad corpus Chriſti ſub Sacramento. Cur tunc non reſpiciet fractionem, quæ ſolet fieri, vt diſtribuatur fidelibus Sacramentum? De qua ſermo eſt in Can. *Cũ frangitur*, & in eo Algeri loco. Et hæc ſatis pro ſecunda Sectionis parte. Enodemus in tertia difficultates nõnullas, quæ contra primã faceſſunt negotiũ.

Diſſoluuntur rationes in fauorem oblationis verbalis.

6 OBIICITVR primò, Tridentinum Concilium Seſ. 23. C. 1. dicens, traditam eſſe à Chriſto Sacerdotibus poteſtatem conſecrãdi, offerendi, & miniſtrandi corpus, & ſanguinem eius. Repetitque idipſum in Can. 1. Ergo poteſtas Sacerdotum ad ſacrificandum eſt etiam formaliter ad offerendum. Ergo oblatio pertinet formaliter ad eſſentiam Sacrificij. Atq; ita quidem pertinet, vt in Ordinatione Sacerdotum non exprimatur poteſtas ad conſecrandum, ſed ad offerendum, dicitur enim, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificia Deo*, &c. Hinc S. Thomas 3. p. q. 76. art. 5 Corp. & ad 3. ait, *Hoc Sacramentum ſimul eſt Sacrificium, & Sacramentum; ſed rationem Sacrificij habet, in quantum offertur; rationem autem Sacramenti, in quantum ſumitur.* Et q. 83. art. 4. in Corp. *Acceditur ad celebrationem Myſterij, quod quidem & offertur vt Sacrificium, & conſecratur, & ſumitur, vt Sacramentum.* Catechiſmus etiam Romanus parte 2. C. 4. n. 71. de Euchariſtiæ Sacramento inquit, *Differunt plurimùm inter ſe hæ duæ rationes; Sacramentum enim conſecratione perficitur; omnis verò Sacrificij vis in eo eſt, vt offeratur.* Secundò, ex Bonacina D. 4. q. vltima, puncto 2. n. 5. Non cenſetur Sacrificium, donec res offeratur; & caſu, quo Sacerdos, facta conſecratione, pereat, tenetur alius Sacerdos offerre, & ſumere, vt integrum faciat Sacrificium. Ergo ſignũ eſt, oblationem eſſe de eſſentia Sacrificij, alioquin alius Sacerdos non teneretur offerre. Deducit ex principio hoc Bonacina in n. 6. particulas, quæ ad altare deferuntur pro communione Laicorum, debere in altari adeſſe ante primum Offertorium, videntur enim ad idem Sacrificium pertinere, ad quod pertinet hoſtia grandior; ſicut autem hęc prorsùs præſens eſſe debet ante primum Offertorium, ita etiam adeſſe de-

bent

Digitized by Google

bēt particular pro communione Laicorum. Et ita iubetur in Rubrica Clemētis VIII. de defectib⁹ in celebratione occurrentibus C. 3. n. 4. Hæc ferè verbatim ex Bonacina. Tertiò, verbalis oblatio panis, & vini facta à Sacerdore eſt vera oblatio & à fortiori eſt vera Chriſti oblatio ea altera verbalis, quæ fit à Sacerdote poſt conſecrationē. Ergo vtraq; eſt verū Sacrificium. Quartò, Sacrificiū ſignificat ad modum Sacramenti, vt docet S. Auguſt. Epiſt. 23. ad Bonifaciū Epiſcopum. Ergo ſicut materijs Sacramētorum addita ſunt aliqua verba à Chriſto Domino, quibus determinatur ad ſignificandum, & cauſandum talem, vel talem effectum, ita etiam victimę, & hoſtiæ Sacrificij huius additā eſſe oblationem aliquam verbalem, qua determineruṛ ad ſignificandam proteſtationem ſupremi dominij diuini, credi debet.

7 Ad primam obiectionem reſpondeo, oblationem quidem eſſe de eſſentia Sacrificij, non verbalem, ſed realem, conſiſtentē in actione reali externa, vt inſtituta à Chriſto ad ſignificandū affectum recognoſcendi maieſtatem, & dominium Dei. Legatur Suarez D. 75. ſect. 3. V. *Secundò dicendū eſt*. Ad ſecundæ obiectionis priorem rationē dico, oblationem realem, qua fit victima in altari præſens ad cultum, & honorem Dei tāquam ſupremi Domini, eſſe neceſſariā ad conceptum Sacrificij, non verò oblationē verbalem. Ad eiuſdem obiectionis poſteriorem rationem fateor, ſi Sacerdos continuò poſt ſub vtraque ſpecie factam conſecrationē moriatur ſubitò, aut infirmetur grauiter, debere aliū Sacerdotem offerre per illa verba, *Offerimus præclaræ maieſtati tuæ, &c.* ſumereque vtramque ſpeciem, debet enim explere Miſſā ab eo loco, vbi alter deſijt, vt iubetur in Rubricis Miſſalis Romani tit. de defectib⁹ §. 10. n. 3. Sed hinc minimè infertur, illa verba eſſe de eſſentia Sacrificij, vt neque ſunt ea alia antecedētia, *Hæc quotieſcumq; feceritis, &c.* neque cætera ſubſequentia ſecundam oblationem verbalem, cum tamen tam antecedentia, quam ſubſequentia dicēda ſint à Sacerdote ſupplēre, ſi alter defecerit immediatè poſt prolata verba conſecrationis calicis. Ratio eſt, quia Eccleſia voluit, vt perinde perficeretur Sacrificium quoad conſtitutionem eſſentialem, vel ſubſtantialem integritatem, & quoad accidentalia omnia, ac ſi Sacerdos, qui exorſus eſt Miſſam, proſequeretur, & abſolueret eam. Vnde ſi ille deficiat poſt oblationem ſecundam, non eſt reſumendhęc à ſuccedentē. Efficaciùs in ſpeciem argumentaretur Bonacina pro cōſtitutione Sacrificij ex prima oblatione, quę mente ſaltem concipiatur, nā iuxta præfatas Rubricas ſemper, ac emendatur defectus materiæ requiſitę ad Sacrificium, facienda eſt oblatio ſaltem mentalis panis, aut vini de nouo adducti, vt conſtat in præcitato titulo § 3. n. 4. tribuſque alijs ſequentibus, & ex §. 4. n. 2. & 4. necnon ex §. 10. n. 5. & 13. Reſponderi poteſt, in Rubricis nō ſemper pręſcribi faciendam prędictam oblationem mente ſaltem conceptam, vt videre eſt in §. 4. n. 3. & 5. in §. 10. n. 6. & 7. ac 9. Non acquieſco, nec cenſeo, ſufficienter ſatisfieri, etſi enim non exprimatur in locis allegatis, debere fieri oblationem, ſubintelligitur tacitè, nec enim eſt potior ratio, vt fiat in quibuſdam caſibus, & non in alijs. Quare reſpōdeo, concedēdo, debere non omitti vnquam oblationem verbalem, vel mētalem; negando tamen inde ſequi, vnam, vel alteram requiſitam eſſe ad eſſentiā Sacrificij; ſed vt ſummùm eſſe quaſi diſpoſitionem, & præparationem ad eā, vt materia panis, aut vini mixti ſeparetur à communi, profanoq; vſu, initieturq; ſacro miniſterio per oblationē Deo factā. Et ideo Eccleſia vocat *Sacrificium præparatū* Dei nomini materiam illam poſt oblationem factam; iubetq; in Rubricis memoratis §. 10. n. 9. vt ſi poſt oblationem hoſtia inuenitur fracta, & alia loco eius cōſecretur, ſumat Sacerdos poſt ablutionem hoſtiā fractam, vtpotè quodammodò iam ſacratam per oblationē. Deductio Bonacinæ placet nobis, traditurq; in Rubricis generalibus Miſſalis, titulo de ritu ſeruando in celebratione Miſſę §. 7. n. 3. his verbis, *Si fuerint aliæ hoſtiæ non ſuper patenam, ſed ſuper corporale, vel in alio calice, ſeu vaſe pro cōmunione populi conſecrandæ, calicem illum, ſeu vas dextra diſcooperit, & intentionem ſuam etiam ad illas offerendas, & conſecrandas dirigens, dicit vt ſuprà, Suſcipe, &c.* Sic ibi. Quare ſine cauſa recurrit Bonacina ad titulum de defectibus §. 3. numero quarto, vbi ſermo non eſt, niſi de hoſtia grandiori, quæ ante conſecrationem animaduertatur corrupta, aut non-triticea;

Digitized by Google

ticea ; admonemurque , vt remoueamus illam , ponamusque aliam, adhibendo oblationem ſaltem mente conceptam. Sed Bonacinæ impoſuit Poſſeuinus, qui C.2. de Officio Curati n.27. alienam à propoſito Rubricā citauit, relicta propria, & expreſſa. Atque hinc ortum eſt, vt Poſſeuinus loquatur ambiguè. Sed abſolutè dicendum eſt, debere offerri non minus, quam hoſtiam grandiorē, vt iubetur in Rubrica ſuprà tranſcripta. Quòd ſi poſt oblationē hoſtiæ grandioris afferantur particulę cōſecrandæ pro communicandis infirmis, vel ſanis, qui Æditũo ſignificarint ſuum de Euchariſtię ſuſceptione deſiderium, quādo iā Sacerdos erat in altari: tunc debet Sacerdos nō cōſecrare eas, niſi prę-miſſa oblatione ſaltem mentali, vt ſatis conſtat ex dictis; & ad hunc caſum deſeruit Rubrica allegata à Bonacina ob paritatem rationis. Sed admittendæ non ſunt vt offerantur, & conſecrētur, ſi, qui volunt communicare, poſsint commodè expectare, vt in alia Miſſa miniſtretur ipſis Euchariſtia, non enim decet inuertere, vel in re minima ordinē Miſſę ſine aliqua neceſsitate, cōſecrareq; vel partem acceſſoriam, quin ſuper eam fiant ritus omnes conſueti; multòque minus decebit, ſi particulæ afferantur poſt inceptū Canonem. Et hæc videtur eſſe æqua reſolutio huius caſus; de quo tractāt Poſſeuinus ſuprà n.28. Philibertus Marchinus de Sacr. Ordinis Tract. 3. parte 2. C.4. n.15. Thomas Tamburinus L.2. de Miſſa C.5. §.2. à n.8. Franciſcus de Lugo L.5. C.10. n.6. aliique apud Dianam parte 2. Tract. 14. Reſol. 71. p.5. Tract. 6. Reſol. 7. & apud Leandrum Tract. 8. D.1. q.23.

8 Ad tertiam obiectionem dico, verbalem oblationem ſiue panis, & vini, ſiue Chriſti eſſe veram oblationē; ſed non omnem veram oblationem eſſe verum Sacrificiū; latiùs patet oblatio, quàm Sacrificium, vt viſum eſt in D.1. & ibidem etiam probauimus, Sacrificiū debere eſſe actionem religioſam diſtinctam à verbis; quanuis id, quod per verba offertur, ſeu quod eſt materia oblationis verbalis, poſsit etiam eſſe materia Sacrificij, ſeu circa quam verſetur actio ſacrificatiua. Ad quartā obiectionem reſpondeo, poſſe ſine verbis exprimentibus oblationem ſignificari ſufficiēter per actionem realem externam, atque ſenſibilem id totum, cuius ſignificādi gratia inſtitutum eſt Sacrificium; non ſecus ac ſine verbis poteſt quis alterū honorare, aperiendo caput in occurſu. Neque opus eſt, vt Sacrificium imitetur in omnibus Sacramēta. Taceo, Sacramentum matrimonij non debere neceſſariò conſtare verbis ſignificantibus id, quod operatur interiùs; ſed in illo ſufficere nutus, ſeu actionem realē externam, atque ſenſibilem. Taceo, Sacrificium Miſſæ non carere prorſus verbis, quandoquidē neceſſaria ad ipſum ſint verba conſecrationis.

SECTIO II.

Eſſentia Sacrificij Miſſæ nullatenus conſiſtit in ſumptione facta à Sacerdote.

Probatur non tam poſitiuè, quàm negatiuè, retundendo argumenta affirmantium.

9 EſSentiam Sacrificij Miſſæ ſaluari adæquatè, vel ſaltem inadæquatè in ſumptione ſpecierum conſecratarū facta à Sacerdote, opinio eſt plurium Theologorum. Quæ fulciri ſolet primò ex Concilio Tolerano 12. C.5. adducto C. *Relatum eſt nobis* 11. de Cōſecratione Diſt.2. vbi dicitur, *Quale erit Sacrificium, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe cognoſcitur?* Sed in primis Concilium Toletanum non ait, non fore Sacrificium, ſed non habiturum competentē qualitatem, & ritū ex iure, ſiue diuino, ſiue ſolùm humano, ſi Sacerdos non participet de eo. Expēdatur vox *Quale*. Deinde comperietur, probationem nō eſſe conſiderabilis momenti, ſi ſedulò notētur verba hæc, quę ſequuntur, *Ergo modis omnibus eſt tenendum, vt quotieſcumque ſacrificans corpus, & ſanguinem Domini no-noſtri IeſuChriſti in altario immolat, toties perceptionis corporis, & ſanguinis Chriſti ſe participem præbeat.* Sic ibi. Et in his quidem verbis diſtinguitur immolatio, ſeu Sacrificium corporis, & ſanguinis Chriſti à participatione eorum; vt & in illis alijs eiuſdem Canonis, *Quaſi non ſit toties illi vera, & ſingulari Sacrificio participandum, quoties corpo*

Digitized by Google

corporis, & ſanguinis Domini noſtri Ieſu-Chriſti immolatio facta conſtiterit. Secernitur ſimiliter Sacrificium à participatione, quando in Miſſa orat Sacerdos, *Vt quotquot ex hac altaris participatione ſacroſanctum filij tui corpus, & ſanguinem ſumpſerimus, &c.*

10 Conſueuit muniri ſecundò ex C. *Cum frangitur* 37. Diſt. eadem, Vbi legitur, *Cum frangitur hoſtia, dum ſanguis de calice in ora fideliũ funditur, quid aliud, quã Dominici corporis in cruce immolatio, eiuſque ſanguinis de latere effuſio deſignatur?* Sed cum in hoc Canone apertè ſit ſermo de hoſtiæ fractione facta ad diſtribuendam eam fidelibus, & de ſpeciebus conſecratis vini fuſis olim in ipſorum ora, inefficax inde deſumitur probatio, nam qui illam vſurpant, fatentur, non cõſiſtere Sacrificium in ſumptione ſpecierum conſecratarum facta ab eis, qui Sacerdotes non ſunt. Et quanquam ſermo eſſet de ſumptione facta à Sacerdotibus, & per eam ſignificetur tũ immolatio corporis Chriſti in cruce, tum ſanguinis de latere effuſio, non ſufficit id, vt pertineat ad eſſentiam Sacrificij incruenti, vt perſpicuum erit ex Diſputationis decurſu.

11 Probari ſolet tertiò ex Cõcilio Neocæſarenſi Cap. 13. apud quod ſunt idem offerre, & communicare. Atqui offerre, & ſacrificare idem ſunt. Ergo, &c. Cęterùm gratis attribuitur Cõcilio Neocęſarẽſi, quòd non diſtinguat offerre, ſeu ſacrificare, & communicare. Verba Concilij ſunt, *Presbyteri, qui conregionales ſunt, in Eccleſia præſentibus Epiſcopis, vel Presbyteris ciuitatis offerre non poſſunt, nec dare panem ſanctificatum, nec calicem porrigere.* Sic ibi. Sed non video, quo iure dicatur, illud *offerre* ſignificare ibi idem, ac Sacerdotem communicare ſe ipſum. P. Salmeron tomo 9. in Euangelia Tract. 19. pagin. 281. cum Concilio Neocæſarenſi coniungit Laodicenum C. 19. quatenus in hoc tradatur, fructum oblationis eſſe in communione. Aſt in eo Capite aliud traditur, ſcilicet *ſolis miniſterio ſacro deditis ad altare ingredi, & communicare ibidem licere.* Et quamuis traderetur, quod dicitur, quid inde?

12 Adſtruitur quartò à permultis ex S. Auguſtino L. 17. de Ciuitate Dei C. 5. dicente, *Manducare panem, eſt in nouo Teſtamento Sacrificium Chriſtianorum.* Idem Sanctus Doctor in Epiſt. 23. ait, *Nonne ſemel immolatus eſt Chriſtus in ſe ipſo; & tamen in Sacramento non ſolùm per omnes Paſchæ ſolẽnitates, ſed omni die populis immolatur; nec vtique mentitur, qui interrogatus, eum reſponderit immolari.* Vbi nomine immolationis ſignificare videtur conſumptionem. Rurſus Lib. 20. contra Fauſtum Manichæum Cap. 18. inquit, *Vnde iam Chriſtiani, peracti eiuſdem Sacrificij memoriam celebrant, ſacroſancta oblatione, & participatione corporis, & ſanguinis Chriſti.* Vlteriùs Libro 20. de Ciuitate Dei Cap. 9. ſcribit, *Neque enim piorum animæ mortuorum ſeparantur ab Eccleſia, quæ etiam nunc eſt regnum Chriſti. Alioquin nec ad altare Dei fieret eorũ memoria in communicatione corporis Chriſti,* id eſt, in Sacrificio, quod per ſe requirit altare. Accedit Petrus Abbas Cluniacẽſis Epiſtola cõtra Petrobruſianos titulo contra id, quod dicunt, Miſſam nihil eſſe, neque celebrari debere, inquiens, *Neque enim ibi* (nempe in altari) *Chriſtus, vt olim dolores, aut mortem patitur, cum tamen immolari dicatur. Dicitur autem immolari, cum, licet inuiolabiliter, in altari frangitur, diuiditur, comeditur, cum his, & quibuſdam alijs ſignis, in quantum fieri poteſt, mors Domini maximè repræſẽtatur.* Accedit Guerricus Igniacenſis ſerm. 5. de Purificatione B. Mariæ V. dicens, *Tales oportet nos eſſe, cum corpus Chriſti conſecramus, cũ conſecratum manducantes ſacrificamus, cum vobis idem corpus in ſalutem corporis, & animæ porrigimus.* Item Humbertus S. R. E. Cardinalis in reſponſione aduerſus Nicetam cognomento Pectoratum, vbi ait, *Quodlibet horũ trium ſine reliquis fiat, ſcilicet aut benedictio ſine diſtributione, aut fractio ſine benedictione, & diſtributione, perfectam memoriam Chriſti non repræſentat, ſicut diſtributio nullã ſine benedictione, & fractione.* Sed vt ab Humberto incipiam, loquitur ille de toto Miſſę Officio accidẽtaliter etiam perfecto, contra Græcos, qui duobus tantum diebus hebdomadæ Miſſã integrã celebrabãt. De Guerrico fateor, fauere mognopere Aduerſarijs. Venerabilis Petrus Clunacenſis non facilè explicatur. Sed reſponderi poteſt, extendiſſe immolationis nomen ad comeſtionem, quæ in altatari fit à Sacerdote, & quæ eſt Sacrificij complementum, non ſecus ac extendit ad ſpecierum conſecrata-

Digitized by Google

rum fractionum, & diuiſionem, ex quibus tamen nec partialiter conſtituitur eſſentia Sacrificij. Quatuor teſtimonia S. Auguſtini comprehendunt cō ſumptionem, quæ ſit etiam à fidelibus non celebrantibus; & ideo qui eis vtuntur, debent curare de eorum interpretatione. Teſtimonium ex L.20. de Ciuitate Dei intelligēdū eſt de corporis Chriſti communicatione aptitudinali; nam per conſecrationem, adeòq; per ſacrificatiuam actionē redditur corpus Chriſti aptum ad cōmunicationē actualem. Aliud teſtimonium ex L.20. contra Fauſtum ſignificat in participatione corporis, & ſanguinis Chriſti repræſentari Sacrificium cruētum crucis. Sed talis repræſentatio non ſufficit, vt participatio ſit ipſum Sacrificium incruentum. In altero teſtimonio ex Epiſt.23. Tò *Immolari populis* non eſt ſuſcipi à populis, ſed ſacrificari coram eis, vel in eorum vtilitatem. Primum ordine teſtimoniū ex L.17. de Ciuitate Dei vocat Sacrificium rem oblatam, & ſacrificatam ſub ſpecie panis, ſumptamque non ſolùm à Sacerdotibus, ſed etiam à cunctis fidelibus; & hāc interpretationem quadrare menti S. Auguſtini, oſtendit totus cō textus; quē, quia prolixus eſt, non huc transfero.

13 Roborari ſolet quintò ex S. Tho. qui 2.2.q.85.ar.3.ad 3. habet verba, quæ dedimus in n.4. Et prætereà 3. p q.80.art.12.ad 3. inquit, *Poteſt à populo corpus ſine ſanguine ſumi. Nec ex indè ſequitur aliquod detrimentum, quia Sacerdos in perſona omnium ſanguinem offert, & ſumit, & ſub vtraque ſpecie totus Chriſtus continetur*. Ex quibus verbis deducitur, ſumptionem ſanguinis à Sacerdote eſſe Sacrificium, tum quia id, quod nomine omnium fidelium exequitur Sacerdos, Sacrificium eſt, & non Sacramētum, tū quia ſumptio nomine omnium eſt actio publica, & non priuata, proindeque eſt actio Sacerdotis vt ſacrificantis. Q.82. ar.4. docet, Sacerdotem teneri ad ſumptionem, quia de ratione Sacrificij eſt, vt Sacerdos ſit particeps illi?. Q.83. ar. 2. ad 2. ſcribit, *In die, quo ipſa Paſsio Domini recolitur, prout realiter geſta eſt, non celebratur conſecratio huius Sacramenti; ne tamen Eccleſia ea etiam die ſit ſine fructu Paſſionis per hoc Sacramentum nobis exhibito, corpus Chriſti, conſecratum in die præcedenti, reſeruatur ſumendū in illo die.* Vnde infertur, communicari Euchariſtiæ fructum per ſumptionem non ſoli ſumenti Sacerdoti, ſed etiam Eccleſiæ; huic autem communicari non poteſt per ſumptionem, niſi vt habētem rationem Sacrificij, nam ſumptio, vt Sacramenti eſt, ſoli ſumenti prodeſt. In eadem q. ar.6. ad 3. ait, Sacramentum Euchariſtiæ manere imperfectum in ratione Sacrificij, ſi deſit ſumptio facta à Sacerdote; & per hāc perfici illud. Verumtamen S. Thomas in primo loco non agit de Sacrificio Euchariſtico ſub ſpeciebus panis, ſed de Sacrificio veteris legis in ipſa ſubſtantia panis oblato. Et alioqui S. Doctor requireret fractionem hoſtiæ conſecratæ ad eſſentiam Euchariſtici Sacrificij contra id, quod docet 3.p.q.83. art.6. ad 6. In ſecundo loco non magis poteſt adſtrui conſtitutio eſſentiæ Sacrificij per ſumptionem ſanguinis factam à Sacerdote, quàm per reliquas alias actiones Miſſæ, quandoquidem tota Miſſa celebretur à Sacerdote nomine Eccleſiæ, fideliumque omnium, & nulla ſit in Miſſa actio, quæ non ſit publicæ poteſtatis. Tertio in loco non aliud docetur à S. Thoma, quàm ſumptionem Sacerdotalem eſſe complementum Sacrificij, ſicut pes, aut manus eſt complementum hominis, ſed non de eius eſſentia. Ex quo patet etiam interpretatio ad quintum locum. Quarto autem in loco intelligendus eſt S. Doctor de Paſsionis fructu, qui ex ſumptione corporis Chriſti in Paraſceue percipitur à Sacerdote, & proinde ab Eccleſia, cuius pars eſt valde præcipua Sacerdos. Vel intelligi poteſt de fructu, quē comparant fideles per impetrationem Eccleſiæ in Officio, & orationibus diei illius.

14 Poteſt probari ſextò ex Cōcilio Colonienſi Prouinciali celebrato ad annum 1536. parte 7. C.26. vbi dicitur *Communio pars præcipua Miſſæ*; & in C. 27. additur, *Quotidie immolatur in Sacramento Chriſtus; non quòd toties occidatur; ſed quòd illud vnicum Sacrificium myſticis ritibus quotidie renouetur, quotidianaque recordatione mortis Domini noſtri (quà liberati ſumus) in edendo, & potando carnem, & ſanguinem, quæ pro nobis oblata ſunt, hoc ipſum repræſentatur, quod olim factum eſt; facitque oblatio iſta ſacramentalis, moneri nos, tanquam videamus præſentem Dominum in cruce.* Poſtrema hæc verba parùm conuincerent, niſi

niſi præceſsiſſent priora; in quibus fateor, Concilium Colonienſe magnopere fauere ſententiæ, quæ eſſentiã Sacrificij componit ex ſumptione Sacerdotali.

15 Arguitur ſeptimò, nam feria ſexta in Paraſceue celebrãs ſumit ſolummodò Sacramentum pridie confectum; & tamen tunc datur verum Sacrificium, nam tunc etiam dicit Sacerdos, *In ſpiritu humilitatis, & in animo contrito ſuſcipiamur à te Domine: vt ſic fiat Sacrificiũ noſtrũ in conſpectu tuo hodie, &c.* Et rurſus, *Orate fratres, vt meum, ac veſtrum Sacrificium acceptabile fiat, &c.* Confirmatur ex Canone Trullano 52. vbi conſumptio hoſtię, quæ præteritis diebus fuerat cõſecrata, vocatur Sacrificium. Eodemq; modo diu anteà appellatur à Cõcilio Laodicẽſi C.49 Sed in hoc Concilio nihil præſidij habetur, nã eius verba ſunt, *Nõ oportet, in Quadrageſima panem benedictũ offerri, niſi in Sabbatho, & Dominica.* Non magis fauet Trullanus Canon dicens, *In omnibus ſanctæ Quadrageſimæ ieiunij diebus, præterquàm Sabbatho, & Dominica, & ſancto Annunciationis die, fiat ſacrum præſanctificatorum miniſterium.* Vbi *Sacrum miniſterium* idem eſt, ac ſacrum Officiũ. Neque iuuant verba vſitata in Eccleſia Romana, nam in eis Sacrificium non ſignificat actionem ſacrificandi, ſed rem oblatam, & iam anteà ſacrificatam, vel poſteà ſacrificabilem, non ſecus ac in alijs Liturgiæ verbis, vt cum in Canone poſt conſecrationem dicitur, *Sanctum Sacrificium, immaculatam hoſtiam*; & ante conſecrationem, *Hæc dona, hæc munera, hæc ſancta Sacrificia illibata.* Retorqueo argumentum petitum ex verbis Romanæ Eccleſiæ, nam in feria ſexta Paraſceues non dicit Sacerdos, *Placeat tibi, ſancta Trinitas, obſequiũ ſeruitutis meæ, & præſta, vt Sacrificiũ; &c.* Quę verba hoc die omittuntur, ne minus verè aſſeratur, eſſe oblatum Sacrificium, vt animaduertit Gauantus in Rub. Miſſalis p.4.tit.9. num.20.

16 Octauò, ſi ſumptio non pertineat ad eſſentiam Sacrificij, nulla erit ratio efficax ad perſuadendam in Sacerdote tam ſtrictam obligationem, quantam re ipſa habet ſumendi Euchariſtiam à ſe conſecratam; neq; debebit Eccleſia tã ſollicita eſſe, vt ſi morte, vel infirmitate impediatur Sacerdos exequi ſumptionem, ſuccedat alius loco illius, vt præcipitur C. *Illud diuini Oraculi*, & C. *Nihil contrà* 7.q.1. Inſtatur argumentũ in oblatione prima, ſiue verbali, ſiue mẽtali, materiæ conſecrandæ, nam talis oblatio nunquam eſt relinquẽda; & valde curat Eccleſia, vt non omittatur, etiam quãdo ob defectum prioris materiæ affertur alia; hinc tamen nõ deducitur, talem oblationem eſſe de Sacrificij eſſentia. Poteſt quidem ſumptio Sacerdotalis eſſe præcepta iure diuino, & non conſtituere eſſentiam Sacrificij; poteſt etiã Eccleſia obligare arctiſsimè ad eam, ne Sacrificium maneat mutilum, & imperfectũ ſubſtantialiter, ſicut corpus humanum ſine manu, aut pede. Ad hæc: contingere poteſt caſus, in quo poſt conſecrationem ambarum ſpecierum (in quib⁹ appareant caro, & ſanguis) nõ detur obligatio ad ſumptionem, neque ad conſecrandas de nouo alias ſpecies, eaſque ſumendas, imò & in quo debeat Sacerdos non facere vnum, neque alterũ; de quo caſu agemus in D.29.S.4. Reſq; citra controuerſiam erit, ſi ſemel, & iterùm eueniat caſus ille Sacerdoti celebranti in eodem die, & altari; ſic enim ſatis ſignificabit Deus, non placere ſibi, vt Sacrificiũ perficiatur ſubſtantialiter.

17 Nonò, quia de ratione Sacrificij eſt immutatio hoſtiæ, conſumptioque ipſius. Sed in Miſſa non datur alia actio, quę ſit immutatio, conſumptioq; Chriſti per modum hoſtiæ ſacrificatæ, quam ſumptio Sacerdotalis. Ergo, &c. Decimò, hoc Sacrificium eſt immolatio hoſtiæ. Sed non immolatur huius Sacrificij hoſtia, niſi quando conſumitur, non enim immolatur, quãdo cõſecratio fit, tunc enim tantùm conſumuntur ſubſtãtię panis, & vini, quæ non ſunt hoſtia, neque res oblatę in hoc Sacrificio. Vndecimò, eſſentia Sacrificij cruenti conſiſtit tantùm in morte Chriſti, vt ab ipſo in actu exercito eſt oblata in ſatisfactionem Deo debitã pro noſtris delictis. Ergo eſſentia Sacrificij incruenti conſiſtet tantùm in ſumptione, vt oblata à Sacerdote in prędictum finem. Duodecimò, ſumptio prędicto modo facta repręſentat perfectiſsimè mortem Chriſti, cruentumq; Sacrificium eius in cruce, iuxta illud Pauli ad Corinthios 1.C.11 *Quotieſcumq; mãducabitis panẽ hunc, & calicem bibetis, mortem Domini ãnunciabitis.* Ergo ſumptio prædicto modo facta eſt eſſentialiter Sacrificium cruentum.

Digitized by Google

Sed has rationes inefficaces eſſe, cõſtabit abundè ex Sectionibus ſequentibus. Vnde cum nullum ſit argumentum, ſiue ab authoritate, ſiue à ratione, quo oſtendatur, ſumptionem Sacerdotalē eſſe adæquatam, vel inadæquatam eſſentiam Sacrificij Miſſæ, aſſerendum eſt, hanc nullatenus conſiſtere in tali ſumptione. Id quod argumentis poſitiuis deſumptis ex authoritate, & ex ratione fulcietur à nobis in Sectionibus venientibus, ſimulque declarabitur, quo pacto ſumptio pertineat ad integritatem, & complementum ſubſtantiale Sacrificij Miſſę.

SECTIO III.

Eſſentia Sacrificij Miſſæ conſtituenda eſt adæquatè in conſecratione.

18 DVO ſunt à nobis firmanda, alterum, eſſentiam Sacrificij Miſſę conſiſtere in conſecratio; alterū, ſaluari adæquatè in ea. Præſtabimus vtrumque ſimul.

Probationes ex authoritate VV. PP.

FAVET in primis S. Thomas, nam 3. p. q. 82. art. 4. cum in primo loco propoſuiſſet hoc argumētum, *Videtur, quòd Sacerdos conſecrans non teneatur ſumere hoc Sacramentum. In alijs enim conſecrationibus ille, qui conſecrat materiā, non vtitur ea, ſicut Epiſcopus, cõſecrās chriſma, non linitur eodem. Sed hoc Sacramentum conſiſtit in conſecratione materiæ:* S. Doctor reſpondet, *conſecratio chriſmatis, vel cuiuſcumque alterius materiæ non eſt Sacrificium, ſicut conſecratio Euchariſtiæ: & ideo non eſt ſimilis ratio.* Dices, ſenſum S. Thomę eſſe, chriſma non eſſe hoſtiam, quę neceſſariò debeat ſumi in Sacrificio, ſicut eſt Euchariſtia. Sed certè hęc interpretatio eſt valde extorta. Idem S. Doctor ibi ad 2. & ar. 10. in Cor. & ad 1. ait, *perfici in conſecratione Sacramentum Euchariſtiæ, in qua Sacrificium offertur Deo; & conſecratione huius Sacramenti Sacrificiū offerri.* q. etiam 83. art. 4. in Corp. declarās quid ſignificetur per verba Canonis Miſſæ ſubſequentia conſecrationem, inquit, *Excuſat Sacerdos præſumptionem per obediētiam ad mandatum Chriſti, cum dicit, Vnde & memores. Petit, hoc Sacrificium peractum, eſſe Deo acceptum, cum dicit, Suprà quæ propitio.* Sed replicabis, nam Sanctus Thomas addit immediatè, *Petit Sacerdos huius Sacrificij, & Sacramenti effectum, primò quidem quantùm ad ipſos ſumentes, cum dicit, Supplices te rogamus. Secūdò quātùm ad mortuos, qui iam ſumere non poſſunt, cum dicit, Memento etiam Domine. Tertiò ſpecialiter quantùm ad ipſos Sacerdotes offerentes.* Si ergo iuxta Sanctum Doctorem petitur poſt conſecrationem effectus Sacrificij. Ergo in conſecratione non ſaluatur eſſentia Sacrificij, hoc enim ſtatim, ac exiſtit, cauſat ſuum effectum ex opere operato. Cæterùm hæc difficultas, quæ grauis eſt, non verſatur contrà litteram Sancti Thomæ, ſed contrà opinionem ipſam; & ideo ad eam reſpondebimus poſteà.

19 Fauet Rupertus Lib. 2. in Exodum C. 6. dicens, * Priùs proprijs manibus Deo Patri ſemetipſum Chriſtus immolauit, accipiens panem, & vinum, & mira, atque ineffabili ſanctificationis potētia transferens hæc in corporis, & ſanguinis ſui Sacramentum. * Et poſteà, * Quòd verò manibus ſuis corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpecie panis ipſe ſummus Pontifex obtulit, &, Hoc facite in meā commemorationē, dixit, eorum ſalus eſt, qui in iſta vita detinentur. * En conſecrationē à Chriſto in vltima cœna factam vocat immolationem, & oblationem.

20 Fauet Sanctus Ambroſius enarratione in Pſalmum 38. inquiens, * Vidimus Principem Sacerdotum ad nos venientem Chriſtum, vidimus, & audiuimus offerentem pro nobis ſanguinem ſuum. Sequamur, vt poſſumus, Sacerdotes, vt offeramus pro populo Sacrificium, etſi infirmi merito, tamen honorabiles Sacrificio; quia etſi nunc Chriſtus non videtur offerre, tamen ipſe offertur in terris, quando Chriſti corpus offertur. Imò ipſe offerre manifeſtatur in nobis, cuius ſermo ſanctificat Sacrificium, quod offertur. * En ſermo conſecratorius prolatus à Sacerdote in perſona Chriſti ſanctificat Sacrificium, quod offertur.

21 Fauet Sanctus Gregorius Magnus L. 4. Dialogorum C. 58. ſcribens,

Digitized by Google

bens, * Hæc ſingulariter victima ab æterno interitu animam ſaluat, quę illam nobis mortem Vnigeniti per myſterium reparat, qui licet reſurgens à mortuis iam non moritur, & mors ei vltrà non dominabitur, tamē in ſemetipſo immortaliter, atque incorruptibiliter viuens, pro nobis iterùm in hoc myſterio ſacræ oblationis immolatur. Eius quippe ibi corpus ſumitur, cuius caro in populi ſalutem partitur, eius ſanguis non iam in manus infidelium, ſed in ora fidelium funditur. Hinc ergo penſemus, quale ſit pro nobis Sacrificium, quod pro abſolutione noſtra Paſſionē Vnigeniti filij ſemper imitatur. Quis enim fidelium habere dubiū poſſit, in ipſa immolationis hora ad Sacerdotis vocem cœlos aperiri, in illo Ieſu Chriſti myſterio Angelorum choros adeſſe, ſummis ima ſociari, terrena cęleſtibus iungi, vnum quoque ex viſibilibus, atque inuiſibilibus fieri? * En immolationis hora, ſeu inſtans idē eſt, quod conſecrationis.

22 Fauet S. Iſidorus Hiſpalenſis L. 6. Etymologiarum C. 19. dicēs, *Sacrificium dictum, quaſi ſacrum factum, quia prece myſtica conſecratur in memoriam pro nobis Dominicæ Paſsionis.* Quibus verbis vtitur Magiſter Sententiarum L. 4. Diſt. 13. referunturq; ex S. Gregorio in C. *Multi* 1. q. 1.

23 Fauet S. Gregorius Nyſſenus Oratione 1. de Chriſti Reſurrectione inquiens, *Cum corpus ſuum diſcipulis congregatis edendum, & ſanguinem bibendum præbuit Chriſtus, tunc apertè declarauit, agni Sacrificium iam eſſe perfectū: nam victimæ corpus non eſt ad edendum idoneum, ſi animatum ſit. Quare cum corpus edendum, & ſanguinem bibendum diſcipulis exhibuit, iam arcana, & non aſpectabili ratione corpus erat immolatum, vt ipſius myſterium peragentis poteſtati collibuerat.* Ex quibus vltimis verbis habetur, corpus Chriſti fuiſſe incruentè immolatū per conſecrationem in vltima cœna, antequàm diſtribueretur; quanquā ex prioribus colligi poſsit, eſum corporis, & potum ſanguinis pertinere ad perfectionem, & complementum Sacrificij. Sed neque id officit nobis, neque prodeſt Aduerſarijs, nam conſumptio vt facta à diſcipulis Chriſti aliena omnino fuit à conſtitutione eſſentiæ Sacrificij incruenti celebrati à Chriſto; imò neque illud perfecit, & compleuit ſubſtātialiter; ſola enim conſumptio facta ab ipſomet Chriſto præſtitit id. Aſſocio S. Nyſſeno orationem, in qua dicit Eccleſia ad Miſſam Epiphaniæ, *Chriſtum immolatum ſumi.*

24 Fauet S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 5. Myſtagogica dicens, *Poſtquàm confectum eſt illud ſpirituale Sacrificium, & ille cultus incruentus ſuper ipſa propitiationis hoſtia, obſecramus Deum pro communi Eccleſiæ pace.* Et inferiùs, *cum hoc Sacrificium offerimus, poſteà facimus mentionem etiam eorum, qui ante nos obdormierunt.* Sic ille. Iam igitur eſt Sacrificium confectum, & oblatum, quando ante conſumptionem oratur pro Eccleſiæ pace, & pro defunctis.

25 Fauet S. Irenæus L. 4. contra Hæreſes C. 32. ſcribens, *Suis diſcipulis dans conſilium, primitias Deo offerre ex ſuis creaturis (non quaſi indigenti, ſed vt ipſi nec infructuoſi, nec ingrati ſint) eum, qui ex creatura panis eſt, accepit, & gratias egit dicens, Hoc eſt corpus meum: & calicē ſimiliter, qui eſt ex ea creatura, quæ eſt ſecūdùm nos, ſuum ſanguinem confeſſus eſt, & noui Teſtamenti nouam docuit oblationem.* Quare iuxta S. Irenæum noua docta eſt à Chriſto oblatio, quæ in nouo Teſtamento fiat, quando fit conſecratio hui⁹ Sacramenti.

26 Fauet S. Cyprianus, vel quiſquis eſt Author Sermonis de cœna Domini inquiens, *Ex quo à Domino dictum eſt, Hæc eſt caro mea, & Hic eſt ſanguis meus, quotieſcumque his verbis, & hac fide actum eſt, panis iſte ſubſtantialis, & calix benedictione ſolemni ſacratus, ad totius hominis vitam, ſalutemque proficit, ſimul medicamentum, & holocauſtum ex iſtens ad ſanandas infirmitates, & purgandas iniquitates.* Cenſet itaque antiquus is Pater, fieri holocauſtum eiſdem verbis conſecratorijs, quibus fit Sacramentum, & medicamentum.

27 Fauet S. Cæſarius Arelatenſis dicens in Homilia 12. *Non tunc fiunt Miſſæ, quando diuinæ lectiones in Eccleſia recitantur, ſed quando munera offerūtur, & corpus, vel ſanguis Domini conſecratur.* Refert ex S. Auguſtino in communibus Sermonibus in 19. eadem verba Thomas Vualdenſis C. 35. de Sacramētalibus.

28 Fauet Paſchaſius Rathbert⁹ C. 4. de Corpore, & ſanguine Domini inquiens,

inquiens, *Voluit in myſterio hunc panem, & vinum verè carnem ſuam, & ſanguinem conſecratione Spiritus Sancti potentialiter creari; creando verè, quotidie pro mundi vita myſticè immolari, vt ſicut de Virgine per Spiritum vera caro ſine coitu creatur, ita per eundem ex ſubſtantia panis, & vini myſticè idem Chriſti corpus, & ſanguis immoletur.* Rursus C. 19. *Iam immolato Chriſto per Sacramentum diuinæ traditionis, corpus frãgitur ad eſcam populis.* Non eget expenſione teſtimonium hoc Paſchaſij, neq; præcedens S. Cæſarij.

29 Fauet S. Leo Papa Serm. 7. de Paſsione, vbi de Chriſto inquit, *Corporis, & ſanguinis ſui ordinans Sacramentum, docebat, qualis Deo hoſtia deberet offerri.* In quibus verbis inſtitutionem, confectionemque Sacramenti Euchariſtici factam à Chriſto vocat oblationẽ hoſtiæ.

30 Fauet S. Gaudentius Tractatu 2. in Exodum dicens de Chriſto, *Idem per ſingulas Eccleſiarum domos in myſterio panis, ac vini reficit immolatus, viuificat creditus, conſecrantes ſanctificat conſecratus.* En refectio ſpiritualis, quam efficit Chriſtus in ſuſcipientibus Euchariſtiam, ſubſequitur ad immolationem. S. Zeno Veronenſis Sermone de Continentia inquit, *Sacrificium* Chriſtianorum *conſecrari*, id eſt, per conſecrationem effici. S. Dionyſius Areopagita refertur à nonnullis, quatenus in C. 3. de Hierarchia Eccleſiaſticâ conſecrationem nominet myſticam ſacrificationem. Ego ibi id non lego, ſed quædam verba nonnihil remota §. 12. Contemplationis 3. ideoque ea huc nõ transfero. His Patribus adiunget quis ex Suarez Diſp. 76. ſect. 5. V. *Secunda ſententia*, & ex Vazquez D. 222. C. 5. n. 39. Simeonem, & Nicolaum Cabaſilam Archiepiſcopos Theſſalonicenſes, quorum primum allegant ex noſtro Franciſco Turriano in Librum 8. Cõſtitutionum Apoſtolicarum Clementis; & ſecundi verba leguntur in expoſitione Liturgiæ C. 32. Sed ſecundus eſt Schiſmaticus, odioque in Romanã Eccleſiam incenſus. Requiritq; in eo C. & in 27. ex falſa, hæreticaque ſententia ad Sacrificij conſtitutionem, perfectionemque eſſentialem, vt poſt Sacramẽti Euchariſtici, quas Latini vocant, formas, accedant preces quædam, ita vt antea corpus, ſanguiſque Chriſti non ponantur ſub panis, vinique ſpeciebus. Primi verò verba non inuenit Cardinalis de Lugo D. 18. ſect. 3. n. 43. in Turriano Lib. 8. Conſtitutionum earum, Cap. 50. citato à Vazquio. Sed verba relata ab ipſo reperiuntur in num. 3. Scholiorum Turriani ad C. 5. illius L. 8. & eadem ſunt cum his, quæ habet Nicolaus. Video, reſponderi poſſe ad authoritates adductas, conſecrationem dici immolationem, & Sacrificium. Primò, quia per illam fit hoſtia conſecrata, id eſt, victima ſacrificanda: quæ ſæpe in Scriptura Sacrificium dicitur. Secundò, quia à conſecratione incipit id, quod eſt de iure diuino, & abſolutè vocatur Miſſa, nam id, quod præcedit, appellatur ſolummodò Miſſa Catechumenorum; imò & id aliquando per anticipationem nominatur Sacrificium. Video, reſponderi ſic poſſe. Sed in re non diſcuſſa ex profeſſo à Patribus, leuia haudquaquam ſunt indicia, quæ nobis reliquerunt; & maiora certè, quàm, quæ aduerſarij venantur pro ſuis opinionibus.

31 Progrediamur iam ad argumenta deprompta ex loco Theologico rationis.

Probationes ex ratione.

PRIMAQVE ſit, ſola conſecratio fit à Sacerdote in perſona Chriſti. Ergo ſola conſecratio eſt de eſſentia Sacrificij Miſſæ, nam ea ſola actio eſt de huius eſſentia, quæ in perſona Chriſti fit, & reſpectu cuius Chriſtus eſt principalis offerens. Reſpondebis, ſumptionem Sacerdotalem fieri etiam à Sacerdote in perſona Chriſti. Sed cõtrà, quia ſi Sacerdos exerceret Chriſti nomine actionem manducandi cœleſtem panem, diceretur Chriſtus manducans ſemetipſum per Sacerdotem, qui modus dicendi abſonus valde eſſet. Si ob id reſpondeas, ſatis eſſe, quòd Chriſtus offerat ſe, vt manducandum per Sacerdotem in proteſtationem authenticam diuinæ excellentiæ, ſicut ſe obtulit vt occidendum in cruce per Iudæos. Impugnaberis, tum quia ſic non ſaluatur, Chriſtum eſſe proximum, & immediatum ſacrificantem, prout volunt eſſe multi ex Aduerſarijs: tũ quia Chriſtus non offert ſe vt manducandũ per

per Sacerdotem, niſi præſuppoſita cõſecratione, in qua præcedit Sacrificij eſſentia.

32 Secundum argumentum, Sacerdos per ſe primo ordinatur ad ſacrificandum. Sed per ſe primò ordinatur ad conſecrandum. Ergo conſecrare eſt ſacrificare. Conſequentia rectè deducitur. Maior eſt indubitata. Minor autem probatur, quia Sacerdos per ſe primò ordinatur ad id, quod eſt maximè proprium Sacerdotis, & per quod differt à Laicis. Sed hoc eſt conſecrare; ad quod tantùm indiget charactere Sacerdotali, non ad ſumendum, neque ad alias actiones, quæ ſunt communes cũ non Sacerdotibus. Vnde Concilium Tridentinum Seſ. 23. C. 4. hinc colligit, non omnes Chriſtianos eſſe Sacerdotes, quia non omnes habent poteſtatem conſecrandi. Et alioqui peraccidens ſe haberet poteſtas conſecrandi ad officium Sacerdotis; & ita Eccleſia poſſet ſeparare hoc munus à Sacerdotio, cum non eſſet de Sacerdotij ratione. Confirmatur, nam poteſtas præcipua Sacerdotis eſt ad offerendum corpus, & ſanguinem Chriſti per conſecrationem, vt conſtat ex Concilio Tridẽtino Seſ. 23. C. 1. & 4. Sed poteſtas præcipua Sacerdotis eſt ſacrificatiua. Ergo oblatio corporis, & ſanguinis Criſti per conſecrationem eſt actus poteſtatis huius, & proindè ſacrificatio. Reſpondebis, Sacerdotem per ſe primò ordinari ad conſecrandum, etſi enim in conſecratione non conſiſtat eſſentia Sacrificij, attamen conſecratio eſt præparatio hoſtiæ offerendæ, & ſacrificandæ per ſumptionem Sacerdotalem; ideòque mirum non eſſe, quòd etiam ad conſecrationem ordinetur per ſe primò Sacerdos. Sed contrà, quia ſi conſecratio non ſit ipſa Sacrificij eſſentia adæquatè, vel inadæquatè, non reſpicietur à poteſtate Sacerdotali tanquàm actus, & exercitium, quod neceſſariò debeat reſpondere ipſi; ſed ſatis erit, ſi præſupponatur ad actum, & exercitium poteſtatis Sacerdotalis, videlicet ad ſumptionem Sacerdotalem, vndecumque inducta ſit, & per aliam poteſtatem.

33 Tertium argumentum, ſi in aliquo alio præter conſecrationem conſiſteret eſſentia Sacrificij, maximè in Sacerdotali ſumptione. Sed in hac non conſiſtit. Ergo ſaluatur in ſola cõſecratione. Minor, quæ tantùm eget probatione, roboratur primò, quia Sacrificij celebrati à Chriſto in cœna, & eius, quod nunc à Sacerdotibus celebratur, eadem eſt eſſentia. Aſt non eſt expreſſum in Euangelio, Chriſtũ ſumpſiſſe corpus ſuum, & ſanguinem in cœna, vt notauimus in D. 2. n. 25. Si autem Sacrificium incruentum, celebratum à Chriſto in cœna, componeretur eſſentialiter ex factâ a Chriſto ſumptione, haberetur de hac ſermo in Eũãgelio; nec ſine abſurdo concedetur, ſileri in eo aliquid ſpectans ad Sacrificij incruenti eſſentiam. Secundò, nã Chriſtus non ſolùm immolatur ſub accidentibus, ſub quibus ſumitur à Sacerdote, ſed etiam ſub alijs, ſub quibus ſumitur à cęteris fidelibus, quandoquidem, & hi participes ſint Sacrificij. Sed ſi eſſentia iſtius conſiſteret vel partialiter in Sacerdotali ſumptione, non immolaretur Chriſtus, niſi vt ſub accidentibus à Sacerdote ſumptis. Ergo &c. Tertiò, quia iuxta S. Thomam 3. p. q. 22. art. 6 ad 2. *Verum Chriſti Sacrificium communicatur fidelibus ſub ſpeciebus panis, & vini.* Sed fidelibus non communicatur ſumptio Sacerdotalis, nec aliquis eius terminus. Ergo ſumptio Sacerdotalis non eſt etiam partialiter Sacrificium. Dices, verum Chriſti Sacrificiũ communicari Laicis, quia communicatur ipſis Chriſtus, qui eſt victima ſacrificata ſub alijs ſpecierũ particulis ſumptis à Sacerdote; vel quia ſpecierũ particulę ſumptę à Laicis dicuntur ſacrificatæ, ſeu potiùs Chriſtus ſub eis, denominatione accepta ex alijs particulis à Sacerdote ſumptis, ſeu potiùs ex Chriſto ſub eis. Sed contrà, nam communicari Chriſtum fidelibus, non eſt cõmunicari Sacrificium vt tale, niſi vt ſummùm denominatiuè, qui modus communicationis eſt valde impropriùs; vel non eſt niſi communicari victimam Sacrificij; quo quidem modo non communicatur Sacrificium, ſed res ſacrificata. Quartò, quia ſumptio Sacerdotalis eſt participatio Sacrificij, ſeu victimæ ſacrificatæ. Ergo non eſt vel inadæquatè ipſum Sacrificium; alioqui vt participatio ſubſequetur victimam ſacrificatam; & vt Sacrificium, ſeu actio ſacrificatiua antecedet eamdemmet victimam. Confirmatur exinde, quòd

quòd ſũptio aliorũ, qui Sacerdotes nõ ſunt; imò & ſumptio Sacerdotum, quãdo ipſi non conſecrarunt, non eſt Sacrificium. Ergo neque quando conſecrarunt, nam quòd præiverit conſecratio ab ipſiſmet facta, non eſt, curſumptioni, aut participationi Sacrificij adſciſcat conceptum conſtituendi eſſentialiter illud. Quintò, quia aliquando licet Sacerdoti, non progredi ad ſumptionem hoſtiæ conſecratæ, vt docet S. Thomas 3. p. q. 82. art. 4. ad 3. Nunquam autem liceret, ſi ſumptio à Sacerdote facienda pertineret ad eſſentiam Sacrificij. Sextò, ſi Sacrificium coaleſceret eſſentialiter ex ſumptione Sacerdotali, foret hęc neceſſaria iure diuino, eſſetque de fide, dari eius præceptum, cum de fide ſit, extare obligationem ſacrificandi. Sed de fide non eſt certũ, ſumptionem Sacerdotalem præceptam eſſe iure diuino; imò cum Concilium Tridentinum Seſ. 13. C. 8. loquens de obligatione ad eam, & de eius vſu, dicat, deſcendere ex traditione Apoſtolica, quin meminerit præcepti diuini, videtur indicare, non eſſe neceſſariam ex iure diuino Chriſti. Septimò, ſi ob aliquam rationem ſumptio Sacerdotalis componeret eſſentiam Sacrificij, maximè quia requiritur aliquid, quod ſit deſtructio victimæ ſacrificatæ. Atqui ſumptio Sacerdotalis nõ eſt deſtructio Chriſti vt ſacrificati ſub accidentibus panis, & vini, nã adhuc poſt ſumptionem manet Chriſtus ſub eis, quandiu in ſtomacho non digeruntur, & corrumpuntur. Si ergo ob requiſitam ad Sacrificium deſtructionem victimę adſtruitur conſtitutio Sacrificij ex aliquo alio vltrà conſecrationem, illud aliud non erit ſumptio Sacerdotalis, ſed corruptio accidentium panis, & vini intra ſtomachum. Dices, per ſumptionem deſtrui efficienter Chriſtum vt ſub eis accidentibus, tametſi deſtructio formaliter non ſequatur, quoadvſq; corrumpantur accidentia. Sed contrà, quia ſimiliter ego dicam, victimam Euchariſtici Sacrificij deſtrui per conſecrationem efficienter, nõ modò quatenus conſecratio inducit obligationẽ ſumptionis Sacerdotalis, ſed etiã quatenus ponit Chriſtum ſub accidentibus in eo ſtatu, in quo diù conſeruari non poteſt. De hoc tamen puncto poſteà. Octauò, ſumptio ſubſequitur Miſſæ Canonem, in quo contineri cenſetur actio ſacrificandi; & ideò ab Vualaſtrido Strabone C. 22. de Eccleſiaſticis rebus Canon vocatur actio ſacra, quia in eo conficitur Sacramentum, & Sacrificium. Huic tamen rationi petitæ ex nomine non admodùm fido, cum eiuſdem Canonis pars quædam incipiens ab illis verbis *Communicantes*, &c. quæ præcedunt conſecrationem, dicatur, *Infrà Actionem*. Nonò, Euchariſtiæ, vt Sacramẽti, eſſentia totalis ſalua eſt ante omnem vſum. Ergo & eiuſdem vt Sacrificij. Neq; huic rationi firmiter adhæreo, ſicut enim diuerſa ſunt conſtitutiua Euchariſtiæ vt Sacramenti, & vt Sacrificij per modum actionis; ita vt Sacramentum poterit reſpuere conſtitutionem ex vſu, & non vt Sacrificium.

34 Quartum argumentum, Sacrificij Miſſæ eſſentia ſaluatur ſufficienter in conſecratione. Ergo ad illius conſtitutionem non ſunt admittendæ aliæ actiones, ſiue antecedentes, ſiue ſubſequentes: antecedentes quidem, vt oblatio prima verbalis; ſubſequentes, vt oblatio ſecunda verbalis, fractio, mixtio, ſumptio Sacerdotalis, & diſtributio nõ celebrantibus facta. Probatio Antecedentis non aliunde meliùs deſumetur, quàm ex ſolutione argumentorum, quæ ab Aduerſarijs conficiuntur.

SECTIO IIII.

Diſſoluuntur obiectiones tres.

Prima de Officio in feria ſexta hebdomadæ ſanctæ.

35 OPPONITVR primò, Sacrificium Miſſæ celebratur feria ſexta in Paraſceue, etiamſi eo die Sacerdos non conſecret, ſed ſumat ex præconſecratis. Ergo conſecratio non eſt de eſſentia Sacrificij etiã inadæquatè. Antecedens ſuadetur, quia ſi in eum diem incidat feſtum ſolemne, quod alio die afferret obligationem audiendi ſacrum, tenebuntur fideles non omittere auditionem Miſſæ, vt vſus Eccleſiæ habet comprobatum, teſtante Araujo ad q. 83. part. 3. S. Thomæ.

mæ. Ergo quia tunc verum peragitur Sacrificium. Reſpondeo, negando Antecedens, quia iuxta Innocentium I. C. *Sabbatho* 13. de Cõſecratione Diſt. 3. *Sacramenta penitus non celebrantur* tali die; nomine autem celebrationis Sacramẽtorum ſignificatur per antonomaſiam Sacrificium Miſſæ. Ait etiam Concilium Toletanum XVI. Can. 8. non *celebrari* eo die *Solemnia Miſſarum*; quæ verba non admittunt interpretationẽ, quam poſſet quis adhibere prioribus Innocentij, vt ſcilicet verum ſit, non celebrari Sacramentum Euchariſtiæ, quia non fit conſecratio; cum quo rectè ſtat, quòd nihilominus celebretur Sacrificium ratione ſumptionis Sacerdotalis. Poſſet excogitari alia expoſitio ad Innocentij, & Concilij Toletani verba, nimirùm olim in feria ſexta Paraſceues, nec ex hoſtia præconſecrata factam fuiſſe celebrationem; quæ conſuetudo abrogata nunc eſt; & ideo inefficax eſſe argumentum acceptum ex Innocentio, & Concilio Toletano, vt modò dicatur non celebrari Sacrificiũ eo die. Non habeo quidpiam, quo manifeſtè impugnem expoſitionem hanc, niſi ſint S. Gregorij verba, quæ in eius Sacramentorum libro referuntur à Iacobo Pamelio, ibi enim fit mentio eiuſdem Officij, quod nunc peragitur in feria ſexta; S. autem Gregorius anteceſſit Concilium Toletanum XVI. Niſi item Concilium Toletanum IV. C. 7. dicens, *Comperimus, quòd per nonnullas Eccleſias in die ſextæ feriæ Paſsionis Domini, clauſis Baſilicarum foribus, nec celebratur Officium, nec Paſsio Domini populis prædicatur.* Niſi, inquam Officij celebratio, cuius omiſsio reprehenditur, fuerit eiuſdem rationis cum vſitata nunc. Auſim tamen aſſerere, eam expoſitionem diſcordare à communi intelligentia Scriptorum veterum de Officijs Eccleſiaſticis, qui etſi atteſtentur de hoſtiæ præconſecratæ in ſexta feria ſumptione, non negant, ſeruari ad vnguem traditionem Eccleſiæ ab Innocentio memoratam de non celebrandis Sacramẽtis in feria ſexta. Et quidem quòd ea die non cantet Miſſam, non ſacrificet, non peragat Sacerdotale officium Sacerdos, tametſi ſumat hoſtiam pridie conſecratam, tradunt Author Ordinis Romani in die cœnæ Domini, & Paraſceues, Alcuinus de Officijs diuinis in cœna Domini, & in feria ſexta, quæ & Paraſceue, Amalarius L. 1. de Officijs Eccleſiaſticis C. 12. 13. & 15. L. 4. C. 20. (vbi non ait, celebrari Miſſam, in qua conſecretur, prout ipſum intellexit Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 4. n. 44. ſed in qua non conſecretur, quãquàm quoad alia fiat inſtar eius Miſſæ, quam celebrarunt Apoſtoli) Rabanus Maurus de Inſtitutione Clericorum L. 1. C. 37. Vualafridus Strabo L. de Eccleſiaſticis rebus C. 22. Micrologus de Eccleſiaſticis obſeruationibus C. 52. Rupertus de Officijs diuinis L. 6. C. 2. & 3. Author Gemmæ animæ L. 3. de antiquo ritu Miſſæ in C. 89. Hugo de S. Victore L. 3. de Obſeruationibus ſpecialibus Miſſæ C. 20. Lib. 5. ex 2. Codice Miſcellaneorum C. 43. Guilielmus Durandus in Rationali diuinorum Officiorum L. 6. C. 75. & 77. Vualdenſis in tomo 2. de Sacramentis C. 88. & 89. Author Gloſſæ Ordinariæ in C. 2. Threnorum V. 7. cum alijs antiquis Theologis recenſis à Suario D. 75 ſect. 4. V. *In confirmatione.* Inſtar multorum ſit S. Thomas 3. p. q. 83. art. 2. ad 2. vbi concedit, intermitti totaliter in Paraſceue celebrationem huius Sacramenti, etiamſi eo die ſumatur corpus Chriſti præconſecratum. Si S. Doctor ſentiret, fieri eo die verum Sacrificium, non redderet rationem de trina celebratione in die Natalis Domini, & de omnimoda intermiſsione in Paraſceue, ſed de vna tantùm celebratione in ea feria. Addo Theodroum Balſamonem, qui in Canonem 52. Trullanũ loquens de ſacro præſanctificatorum miniſterio in Eccleſia Græca diebus Quadrageſimæ notat, illud non dici *incruentum Sacrificium, ſed oblationem priùs oblati, & perfecti Sacrificij, ſacriq; Myſterij.* Vnde audiendus non eſt Nuñus Cabezudus, quando 3. p. q. 83. art. 1. ait, nullum dubitare; ſed potiùs ſenſum omnium fidelium eſſe, quòd in Paraſceue celebratur Miſſa, verumque Sacrificium. Et quidem eo die vltrà defectum conſecrationis ſub vna, & altera ſpecie datur defectus ſumptionis ſub vini ſpecie; defectus autem conſecrandi ſpeciem vini, & eam ſumendi præiudicat in communi ſententia veritati Sacrificij. Nec apparet, cur eo die Officium peractum à Sacerdote ſit Sacrificium verum potiori iure, quàm ſi Sacerdos

cerdos ſine cæremonijs, & ritibus ab Eccleſia pro eo die inſtitutis ſumeret hoſtiam præconſecratam. Ex quibus omnibus concluditur, fuiſſe à nobis non immeritò negatum Antecedens obiectionis propoſitæ. Ad eius probationē diceemus, tum in D. 20. ſect. 2. tum in D. 30. ſect. 1. & vno verbo nunc reſpōdemus, negando obligationem aſsiſtendi Officio feriæ ſextæ in Paraſceue, ſi cum ea feria cōcurrat feſtum ſolemne, quod alio die afferret onus audiendi Sacrum.

36 Quæret quis, an Sacerdotalis ſumptio in die Paraſceues compleat Sacrificium celebratum præcedēti die? Cardinalis de Lugo D. 15. ſect. 4. n. 82. & 86. D. 19. ſect. 5. n. 68. S. 8. n. 121. reſpondet affirmatiuè. Sed nobis non placet primò, quia Sacrificiū pridie celebratum habuit iam totam ſuam eſſentiam in conſecratione, totumque ſubſtantiale ſuum complemētum integrale in Sacerdotali ſumptione pridie facta. Secundò, quia alioqui quoties Sacerdos inter celebrandum conſumeret hoſtias, quę ex alijs Miſsis manſerint conſecratæ, toties compleret Sacrificia præcedentia. Ex quo ſequeretur, relinqui ſubſtantialiter, & quoad integritatem incompleta omnia Sacrificia, in quibus Sacerdos non conſumit cunctas panis ſpecies cōſecratas, nam talia Sacrificia apta ſunt, vt compleantur, ſi Sacerdos faciens Sacrum alio die accipiat reſiduas illas ſpecies conſecratas. Tertiò, quia ad conſummandum Sacrificium requiritur, vt Sacerdos exerceat poteſtatem ſacrificatiuam. Aſt in die Paraſceues, etſi ex inſtitutione Eccleſiæ debeat eſſe Sacerdos, qui peragit Officium ſacrum, tamen functiones tunc præſtitæ non petunt per ſe poteſtatem ſacrificatiuam; poſſentque, ſi vellet Summus Pontifex, fieri à Diacono, quandoquidem non interueniat conſecratio, quæ exigit characterem Sacerdotalem. Neque dicas, in homine, qui aliunde prǽditus eſt charactere illo, ſufficere ſumptionem ad id, vt partialiter ſacrificet, ſi ipſam exequatur animo ſacrificādi. Impugnaberis enim, quia alioqui Sacerdos toties ſacrificaret ſaltem validè, quoties ſine Miſſa ſumeret cum eo animo communionem manu propria, vel aliena. Licet autem videatur Cardinalis de Lugo D. 19. S. 6. n. 79. admittere ſequelam, mihi tamen ex ipſiuſmet doctrina in D. 18. ſect. 1. à n. 28. vſque ad 23. apparet abſurda, nam communio extra diem Paraſceues facta abſq; Miſſa à Sacerdote manu propria, vel aliena eſt priuata, & quaſi Laica, & reſpectu cuius Sacerdotium habet ſe per accidens; nequit autem eſſe validè ſacrificatiua illa actio, ad quam Sacerdotiū, & characteris poteſtas habet ſe ſic, etſi detur intētio ſacrificādi; alioqui validè ſacrificaret Laicus per ſumptionem de manu Sacerdotis, attentata illicitè ea intentione. Quartò, Sacrificium celebratum in die cœnę Domini, & Sacerdotalis ſumptio facta in Paraſceue non habent continuitatem phyſicam, nec moralem, tanta enim temporis diſtantia, totque actionum interpoſitarū diuerſitas videtur maximè oppoſita continuitati morali. Ergo Sacerdotalis ſumptio facta in Paraſceue nequit cōplere Sacrificium pridie celebratum, nequit enim eſſe complemētum actionis, ex qua, & ipſa non reſultet vna cōtinuatiuè phyſicè, vel moraliter. Quintò, Sacerdotalis ſumptio in Paraſceue eſt moraliter diſtincta, & non tantùm phyſicè à ſumptione Sacerdotali in cęna Domini. Non igitur vtraque poteſt complere, atque integrare idem Sacrificium, ſicut ob eandem rationem non poteſt ſumptio hodierna hoſtiæ conſecratæ quindecim anteà diebus conſūmare Sacrificium, quod tunc peractum ſit cum ſumptione alterius hoſtię ſimul conſecratæ. Imò ſi ex communi Theologorum ſenſu ſumptio reliquiarum ſpecierum conſecratarum panis facta à Sacerdote in Sacriſtia poſt receſſum ab altari non pertineret ad conſūmationē Sacrificij proximè celebrati; ideòque communiter illicita putatur fracto iam ieiunio per oblationem, niſi immineret periculum irreuerentiæ, aut indecentiæ, aut amiſsionis, vel corruptionis ſpecierum: pertinebit multominus ad conſummationem Sacrificij heri celebrati ſumptio facta hodie. Et verò ſi pertineat, debebit fieri ſub eodem ſaltem ieiunio Eccleſiaſtico, ſub quo celebratum eſt Sacrificium heſternum. Legantur Franciſcus de Lugo L. 5. C. 2. q. 5. n. 62. Dicaſtillus Tract. 4. D. 9 Dub. 17. n. 369. Tract. 5. D. 1. Dub. 10 à n. 197. Aduerſa q. 11. S. 2. V. *Reſpondetur,*

Digitized by Google

detur, Yſambertus 3. p. q. 83. D. 3. a. 5.

Vtràquampartem Miſſænon eſt differenda applicatio fructus ſatisfactorij.

37 Obijcitur ſecundò cõtra noſtrã ſententiam, conſuetudo Eccleſiæ eſt, offerre Sacrificium pro defunctis, quando iam facta eſt conſecratio; quare Sacerdos obligatus ex ſtipẽdio celebrare pro defuncto, ſatisfaciet, ſi applicet ei fructum Sacrificij in ſecũdo *Memento*. Aſt ſi eſſentia Sacrificij cõſiſteret in ſola conſecratione, foret irrita applicatio, quæ poſt eam fiat, nam Sacrificij fructus ex opere operato confertur, eo ipſo inſtãti, quo Sacrificium exiſtit in ſua eſſentia perfectum. Reſpõderi primò poteſt, applicationẽ Sacrificij, vt fructuoſa ſit ex opere operatò, debere fieri ante finitã conſecrationẽ; ideòque non ſatisfacturũ ſtipendij oneri, aut obligationi aliunde prouenienti Sacerdotẽ, qui applicaret ſiue pro viuo, ſiue pro defuncto Miſſam poſt tranſactã conſecrationem. Neq; obſtat, quòd in ſecũdo *Memento* fiat commemoratio defunctorum, pro quibus Sacerdos orare intẽdit, nam talis commemoratio vel fit ex fine impetrationis, vel ad magis exprimendam applicationem antecedentem pro pluribus, aut pro vno defuncto, pro quo Sacerdos voluntariè, vel obligatoriè celebrat, & cui ſatisfactionis fructũ ex opere operato conferri vult. Nõ approbo reſponſionem hanc, tum quia recepta in Sacerdotũ animis perſuaſio eſt, ſufficere applicationem pro defuncto factam in ſecundo *Memento*, vt comparet ille fructum ſatisfactorium ex opere operato: tum quia applicatio, quæ in ſecundo *Memẽto* fit pro defunctis in generali, ſatis eſt, vt ipſi adquirant fructũ ex opere operato ſatisfactoriũ. Ergo ſimiliter reſpectu alicuius ſingularis defuncti ſufficiet applicatio tũc facta. Fateor, euenturum raro, vt qui ex obligatione ſacrificat pro aliquo defuncto, non habeat intentionem formalem, vel virtualẽ, vel habitualẽ applicatiuã Sacrificij pro eo antecedenter ad conſecrationẽ. Oporteτq; vt Sacerdos non ignoret admonitionẽ datã in Rubricis generalibꝰ Miſſalis titulo de ritu ſeruando in celebratione Miſſæ §. 8. n. 3. vbi ſermo eſt de priori *Memento*, & vbi dicitur, *Facit commemorationem viuorum Chriſti fidelium ad ſuam volũtatem: quorum nomina, ſi vult, ſecretò commemoret: non tamen neceſſe eſt, ea exprimere; ſed mente tantũ eorum memoriam habeat. Poteſt etiam celebrans, ſi pro pluribus orare intendit, ne circũſtantibus ſit moroſus, ante Miſſam in animo proponere ſibi omnes illos tam viuos, quàm defunctos, pro quibus in ipſa Miſſa orare intendit, & hoc loco generaliter vnico contextu ipſorum viuorũ commemorationem agere, pro quibus ante Miſſam orare propoſuit in Miſſa.* Sic ibi. Reſpõderi ſecundò poteſt, etiamſi eſſentia Sacrificij conſiſtat in ſola conſecratione; ſed illius complementũ integrale, ac ſubſtãtiale eſſe ſumptionẽ Sacerdotalem: ad quam vſq; non confertur Sacrificij effectus ex opere operato ſatisfactorius, nihil enim obeſt, quominus talis effectus reſpondeat conſecrationi non vtcumq; ſed vt completæ per Sacerdotalẽ ſumptionẽ. Sicut enim anima rationalis nõ operatur pro priori aduniõnẽ cũ corpore quod eſt ipſius cõplemẽtum; ita poteſt Sacrificiũ non cauſare ſuum ex opere operato effectũ antecedẽter ad Sacerdotalẽ ſumptionẽ, per quã completur. Inquies, Sacerdotalis ſumptio nõ aliter cõplet Sacrificium, quã ſatisfactio Sacramẽtum pœnitentię. Sed hoc præuiè ad ſatisfactionem cauſat ſuum effectum ex opere operato. Ergo ſimiliter Sacrificium præuiè ad ſumptionẽ Sacerdotalẽ pręſtabit etiam ex opere operato ſuum effectum. Reſpõdebitur, diſparẽ eſſe rationem, nã effectus ex opere operato Sacramẽti pœnitẽtiæ, & ſatisfactionis nõ eſt vnus, & idem, quandoquidẽ effectus Sacramenti pęnitentiæ ſit prima gratia, vel augumẽtum eius; & effectus ſatisfactionis ſit remiſsio pœnæ temporalis; ideoq; mirum non eſt, quòd Sacramentũ pęnitẽtiæ operetur ſuum effectum, antequã ſatisfactio cauſet eum, qui ad ipſam ſpectat. Aſt Sacrificij, & Sacerdotalis ſumptionis, vt illud cõplentis, vnus eſt, & idẽ effectus ex opere operato. Cardinalis de Lugo D. 19. S. 5. n. 72. videtur reſpondere tertio ad obiectionẽ, augeri Sacrificij effectum vſq; ad Sacerdotalẽ ſumptionẽ, ſi fiat alia, & alia applicatio; ſicut augetur effectus Sacramenti Euchariſtici, ſi ſumatur alia particula conſecrata, aut ſi accreſcat maior, & maior diſpoſitio, quãdiù ſpecies Sacramẽtales manẽt incorruptæ intra ſtomachũ. Sed Emin. Cardinalis, etſi initiò ſignificet,

eſſe ſibi ſermonem de effectu ſatisfactorio ex opere operato Sacrificij, poſteà ſe reſtringit ad effectū impetrationis, de quo nō procedit difficultas, ſed de ſatisfactorio; qui ſi ante conſecrationē nō applicetur pro ea perſona, pro qua debet Sacerdos celebrare, defraudabitur illa vel toto eo effectu, vel maiori parte ipſius. Quare mihi magis placet ſecunda reſponſio, cuius doctrina approbatur ab Alfonſo Caſtrenſi L. 10. aduerſus hæreſes V. *Miſſa*. Nec prima eſt depretiāda, traditur namq; ab Eximio Doctore P. Suarez D. 76. ſect. 5. V. *Dices, cur ergo.* Idq; noto, vt Sacerdotes, qui ex obligatione, præſertim ſtipēdij, ſacrificāt pro aliquo ſiue viuo, ſiue defūcto, curēt ante conſecrationem facere applicationē Sacrificij, hic enim eſt modus tutiſſim⁹ ſatisfaciēdi ſuę obligationi; imò & ſuadebo, vt faciant ante primā hoſtiæ oblationem, vel ſimul cum ipſa, quando dicunt, *Suſcipe, ſancte Pater Omnipotēs, &c. pro innumerabilib⁹ peccatis, & offenſionib⁹, & negligentijs meis, & pro omnibus circumſtantibus; ſed & pro omnibus fidelibus, &c.* Sic enim abſq; controuerſia fiet conuenienti tēpore. Qui autē mecū iudicent, ſufficere applicationem, quæ fiat ante ſumptionem Sacerdotalem, animaduertant, intelligi id debere, quando ſumptio conſtituit moraliter vnū Sacrificiū cū conſecratione præcedente; nā applicatio, quę fieret in Paraſceue à Sacerdote, non ſufficeret, vt ille adimpleret obligationē celebrandi pro aliquo, à quo accepiſſet ſtipendiū, non enim eſt applicatio facta tempore, quo Sacrificiū diei præcedētis reſtet adhuc complendum, vt probaui ſuprà contra Cardin. de Lugo. Et ideo olim conſultus, an Sacerdos celebrans Officiū feriæ ſextæ in Paraſceue, & applicans illud pro perſona, quę erogarat ſtipendiū, ſatisfaceret ſuæ obligationi? Reſpondi negatiuè contrà quendam Theologum, qui affirmatiuè deciderat caſum ob doctrinā Cardinalis de Lugo: poſteàque inueni fauentem Franciſcum Amicū D. 33. ſect. 3. n. 70. Sed addidi, niſi fidelis, qui dederat ſtipendium, petijſſet explicitè, vel implicitè applicationem Officij in die Paraſceues. Confirmaui meam reſolutionem exinde, quòd ſicut nomine auditionis Miſſę non intelligitur præſentia ad Officium diei illius, ita neque nomine petitæ applicationis Miſſæ intelligitur oblatio Officij die illo peracti, niſi qui petit, ſignificet, contentum ſe eſſe tali oblatione pro ſe. Admonet autem Yſambertus 3. p. q. 83. D. 3. ar. 5. cōmunionē Sacerdotalem factam eo die extendi ex intentione Eccleſiæ, vt proſit adſtantibus, quā fit à Sacerdote tanquàm à perſona publica, & Miniſtro Eccleſiæ.

Num in triduo mortis Chriſti potuiſſet fieri Sacrificium?

38 OBijcitur tertiò, eadē eſſet Sacrificij celebrati ab Apoſtolo aliquo in mortis Chriſti triduo eſſentia, quę nunc eſt. Sed tunc Sacrificium non conſiſteret in cōſecratione. Ergo neq; modò in ea conſiſtit. Maior, & Cōſequētia non egent probatione, ſed ſola Minor; cuius probatio ſit, quia tunc non per conſecrationem, ſed per ſumptionem immutaretur, deſtrueretur q; victima vt ſubſtans ſpecieb⁹, ſiquidem ante conſecrationem ſupponeretur Chriſtus immutatus, ac deſtructus ratione ſeparationis animę, & ſanguinis à corpore. Reſpondeo, fore, vt tunc etiā eſſentia *S*acrificij cōſiſteret in cōſecratione, nā ex vi verborum, conſecrantiū corpus, poneretur hoc ſine anima, ac ſine ſanguine; & ex vi verborū conſecrātium ſanguinem poneretur hic abſq; anima, & abſq; corpore: qui modus poſitionis ſatis eſt ad immutationē, & deſtructionem requiſitā in victima huius *S*acrificij, tametſi quoad eſſe naturale ſupponeretur Chriſtus immutatus, & deſtructus phyſicè, atq; realiter. *S*olutio hæc clareſcet ex dicendis in ſect. ſequenti. Tentat ſolutionem aliam Cardinalis de Lugo. D. 19. *S*. 6. à n. 86. propēdet enim in id, vt neget ſuppoſitū Maioris, quòd ſcilicet ex vi præſentis inſtitutionis poſſet aliquis Apoſtolus cōſecrare in triduo mortis Chriſti. Mouetur autē Eminentiſſimus Cardinalis eis rationibus, quibus probari ſolet, Chriſtum eſſe principalem offerentem huius *S*acrificij, & *S*acerdotes in eius perſona, & nomine proferre conſecrationis verba. Cū autem in triduo non exiſteret Chriſtus homo, nō poſſet eſſe principalis offerēs, nec poſſet aliquis Apoſtolus, & Sacerdos loqui in eius perſona, ac nomine. Mouetur etiam Doctor ille ex Gloſſa in C. *Timorem* 25. de Conſecratione Diſtinct. 2. vbi dicitur, *Quid ſi quis proferret verba hæc* (nēpe cōſecrationis corporis)

poſt

poſt mortem Chriſti ante reſurrectionem, conficeret necne? videtur, quòd non, quia corpus Chriſti tunc erat mortuum, & inanimatum. Ergo ſi transſubſtantiatio tūc fieret, tunc trāſiret in corpus mortuum, & inanimatum, & ſic inutiliter ſumeretur. Quomodo enim viuificaret, vel vitam conferret aliquod corpus mortuum? Reſp. Nemo potuit ante reſurrectionem conficere verum corpus Chriſti, niſi Chriſtus. Sic ergo data eſt forma, vt poſt reſurrectionē hoc fieret, per illud, Hoc facite in meam commemorationem. Ideo enim non cantatur Miſſa in illo triduo. Et intelligo per ſynecdochen. Sic in ea Gloſſa approbata à Franciſco de Rouere Minorita (aſſumpto poſteà ad Pontificatum, dictoque Sixto IV.) in Tract. M.S. de ſanguine Chriſti. Attingitur in fine verborum Gloſſæ illius ratio quędam non incongrua. Si enim Eccleſia non conſecrat eo tempore, quo Chriſtū recolit mortuū, ne ſimul repræſentet eundem Chriſtū, vt offerentem principaliter, & vt loquētem in perſona, & nomine proprio, quæ repræſentationes ſunt inter ſe oppoſitę; ſequitur exinde, Apoſtolos non potuiſſe cōſecrare validè, quando re ipſa Chriſtus erat mortuus. Et ita videtur ſentire, aut agnoſcere vt probabile Martin' Ledeſmius 1.4. quæſt. 17. art. 1. dub. 5. & in 2.4. q. 19. art. 1. in titulo de ortu poteſtatis Eccleſiaſticæ, Victoria Relectione de poteſtate Eccleſiæ q. 4. ad finem, & Peña apud Henriquez L. 8. C. 27. §. 1. littera A. in Gloſſa, & apud Suarez D. 48. ſect. 2. V. *Ex hac verò*, vbi allegat M. Ledeſmam, adducitque Gloſſam tranſcriptam. Fagundez in 1. præceptum Eccleſiæ L. 3. C. 1. n. 10. rem hāc in medio relinquit. Sed adijcit Cardinalis de Lugo, *Hæc non dicta ſunt à meo animo, vt aliquid in hoc puncto velim definire: video enim modū communem loquendi in contrarium tendere, à quo non eſt facilè recedendum.*

39 Tentata tamen ſolutio neutiquam admittenda eſt. Primò, quia S. Thomas q. 76. ar. 1. ad 1. & ar. 2. in Cor. q. 81. ar. 4. ſupponit, potuiſſe fieri conſecrationem in triduo mortis Chriſti, & ſtatim poſt factam inſtitutionem Sacramenti, ac Sacrificij Euchariſtici. Eſtque hæc communis doctrina Theologorū, vt teſtatur Suarez ſuprà, & Amicus D. 24. ſect. 6. n. 283. ait, eſſe receptum ipſorum axioma, ſententiamque communem, ac conſtantem: nec ego inuenio aliquos diſſentientes vltrà citatos ab Hēriquez, & vltrà Dicaſtillum Tract. 4. D. 5. Dub. 15. n. 276. Tract. 5. D. 1. Dub. 10. n. 209. Etſi enim Cardinalis de Lugo referat Ægidium Coninch dicentem q. 83. art. 1. Dub. 4. n. 76. Chriſtum *nunquam voluiſſe hoc Sacrificium celebrari, quin ſub vtraque ſpecie totus poneretur.* Loquitur tamen Coninch de Sacrificio celebrato poſt Chriſti reſurrectionem; ſatiſq; expreſſerat q. 76. art. 2. q. 81. art. 4. cōcordem ſuum ſenſum cùm cęteris Theologis. Secundò quia in Concilio Tridentino *Seſ.* 13. C. 3. dicitur, *Semper hæc fides in Eccleſia Dei fuit, ſtatim poſt conſecrationem verum Domini noſtri corpus, verumq; eius ſanguinem ſub panis, & vini ſpecie vnà cum ipſius anima, & diuinitate exiſtere; ſed corpus quidem ſub ſpecie panis, & ſanguinem ſub vini ſpecie ex vi verborum, ipſum autem corpus ſub ſpecie vini, & ſanguinem ſub ſpecie panis, animamque ſub vtraq; vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Chriſti Domini, qui iam ex mortuis reſurrexit, non ampliùs moriturus, inter ſe copulantur: diuinitatē porrò propter admirabilem illam cum corpore, & anima hypoſtaticam vnionem.* Quibus verbis Concilium inſinuat, animam Chriſti nō fore per concomitantiam in Euchariſtia in triduo mortis, & fore, vt mortuo Chriſto, poſſet adhuc conſecrari etiam corpus illius; alioqui quid referret dicere, Chriſtum iam non moriturum, ſi corpus Chriſti poſt mortem non poſſet eſſe in Euchariſtia? Dicendum enim videbatur ſine vlla exceptione, animam Chriſti ſēper eſſe in Euchariſtia per concomitantiā propter naturalē connexionem; ſicut abſolutè, & ſine vlla exceptione dicitur, diuinitatē eſſe per cōcomitātiam propter vnionem eius hypoſtaticā cū corpore, & ſanguine Chriſti. Non ergò hìc adhibuit Tridētina Synodus limitationem, ſicut ſuprà, quia nūquā fuit diſſoluta vnio Verbi cum corpore, & ſanguine, ſicut contigit in vnione corporis Chriſti, & animæ. Quare non immeritò dixiſſe ſuprà videbitur alicui Henricus Henriquez, ſupponi in Tridētino, potuiſſe Apoſtolos, cū eſſēt in Cœna initiati Sacerdotio, conficere Euchariſtiam in triduo mortis Chriſti; nec immeritò ſcripſiſſe Petrū de Soto Lect. 6. de Euchariſtia, *Tenendum eſſe id certiſſima fide, quoniam ex creditis, & apertiſſima ratione ſequitur.* Tertiò, quia iam

Digitized by Google

tunc Apoſtoli erant ordinati Sacerdotes, dataque illis erat poteſtas conſecrandi, ex quo Chriſtus dixit in nocte cœnæ, *Hoc facite in meam commemorationem.* Temerèque ex cenſura Suarij limitabitur ea poteſtas, vſque tributa à Chriſto verbis conſecratorijs ad tẽpus, quo eius corpus ſit iam ſuſcitatū, & viuificatum. Quartò, nam in triduo poſſet conſeruari hoc Sacramentum, vt ſi permaneret aliqua particula cõſecrata in Cœna à Chriſto; vel Apoſtolus aliquis poſt Cœnã conſecraſſet ante Chriſti mortem. Ergo & in triduo poſſet conſici hoc Sacramentum. De Antecedenti ait Cardinalis de Lugo, nullam poſſe eſſe controuerſiam. Vnde quoad hanc partem improbat Gloſſam præcitatam, quæ tradit, non potuiſſe in Euchariſtia exiſtere corpus Chriſti inanime, nam proculdubiò exiſteret mortuum, ſi particula conſecrata in Cœna conſeruaretur vſque ad tempus tridui, vt cum S. Thoma q.81. art.4. docent vnanimiter Theologi. Nec ratio Gloſſæ quicquam valet, quandoquidem corpus Chriſti ratione vnionis ad Verbum eſſet viuificatiuum animarum, non obſtante defectu vnionis ad animam, quæ vnio etiam nunc non eſt cauſa, vt corpus Chriſti viuificet animas, ſola enim altera vnio eſt huius viuificationis cauſa. Vt igitur authoritas Gloſſæ non obſtat, quominus admittatur Antecedens, ſic neque obſtare debet, quominus concedatur Conſequentia. Imò eam Gloſſam Palatius in 4. Diſt.8. Diſp.4. pag.261. futilem, & ridendam compellat nimiùm intrepidè. Indicium verò ab ipſa deſumptum exinde, quòd Eccleſia nunc non cõſecret in Paraſceue, non vrget, nam id non prouenit ex eo, quòd non poſſet validè conſecrare, ſed ex eo, quod nolit, & quòd prohibeat Sacerdotibus vſum ſuæ poteſtatis. Sufficit autem ad præſens punctum, ſi Apoſtoli poſſent validè conſecrare in triduo mortis Chriſti; neque conſtat de expreſſa prohibitione facta à Chriſto, quanquam iudicandum ſit, non conſecraſſe actu in illo triduo; conſternatio enim, turbatioque animorum, profunda triſtitia, & ceu ouium ſine Paſtore diſperſio mentem, quietem, tempus, locumque ademerant ad quid tale aggrediendum. Atque hinc patet ad motiua, quæ ex authoritate affert Cardinalis de Lugo. Ad motiuum verò ex ratione dico, ſicut homo mortuus eſt principalis cauſa generationis factæ, virtute ſeminis ab eo relicti, ita Chriſtum, hominem mortuum in triduo, fore huius Sacrificij principalem offerentem, mediante virtute, quam Apoſtolis tribuerat. Quòd autem Chriſtus in triduo fuerit homo mortuus, docetur à S. Thoma 3.p.q.50. art.4. in Corp. Si replices, ergò nõ foret Chriſtus principalis offerens concurſu proximo, & immediato in Sacrificium, prout opus eſſet tum ad valorem infinitum Sacrificij, tū ad alia, ob quæ multi Theologi exiſtimant, Chriſtum eſſe proximum, & immediatum offerentem Sacrificij huius. Reſpondeo, exhibendum tunc influxū in Sacrificium mediante corpore, & anima tanquam inſtrumentis diuini Verbi vniti ipſis hypoſtaticè; ideoque Sacrificium habiturum infinitum valorẽ, & Chriſtum Deum viuum, atque hominem mortuum fore proximum, ac immediatum offerentem Sacrificij tunc celebrati, ſi Sacrificio Miſſæ competere debeat infinitus valor, & Chriſto proximus, & immediatus influxus in illud, ita vt non tantùm ſit principalis offerens, ſed etiam proximus, ac immediatus; quorum vnum, & alterum non eſt compertū inter Theologos, de quo in progreſſu Tractatus; & de replica propoſita agemus iterùm in D.11. ſect. 1. Sintque hęc ſatis de ſecunda ſolutione ad obiectionem tertiam; & qui plura velit, legat Henricum Henriquez tū loco præcitato, tum Cap.26. §. 1. littera l. in Gloſſa, Franciſcum Suarium vbi ſuprà, & D.51. ſect.3. V. *Dico ſecundò*, & ſect.4. V. *Secunda concluſio*. Arriagam Tract. de Euch. D.50. ſect.8. num. 49. Raynaudum in Tract. de Miſſa prima ſect.1. Cap.2. & ex antiquis Ioannem Gerſonem parte 2. ſuorum Operum in Compendio Theologiæ, vbi de Sacramento Euch. titulo de tempore Inſtitutionis, Albertum Magnum in 4. Diſt.12. art.14. ad quæſt.2. Alexandrum Alenſem 4. par. quæſt. 11. membro 2. art.1. §.6. S. Antoninum 3. part. Summæ Theologicæ, titulo 13. Cap.6. §.13.

***

SE-

Digitized by Google

SECTIO V.
Enodantur obiectiones quatuor.
Quo pacto conſecratio ſit oblatio.

40 Opponitur quartò, Sacrificium eſt eſſentialiter oblatio, hæc enim eſt genus reſpectu illius. Sed conſecratio nō eſt oblatio, nec pars oblationis. Ergo non eſt Sacrificiū, nec eius pars. Adſtruitur Minor primò ex Concilio Trident. Seſ. 23. C. 1. & Can. 1. vbi dicitur, datam eſſe Sacerdotibus poteſtatē conſecrandi, & offerendi. Cū autem Concilium diſtinguat actum cōſecrandi, & actum offerendi, ſignificat, actum conſecrandi non eſſe actū ſacrificandi, nam hic actus coincidit cum actu offerendi, ſeu communiter appellatur nomine generis, qui eſt actus offerendi; & ideo forma pro Sacerdotis ordinatione non exprimit actū conſecrādi, ſed *offerendi Sacrificia Deo*. Adſtruitur ſecūdò, quia oblatio ſupponit rem offerendam, ſed conſecratio non ſupponit, quin potiùs efficit, præparatq; eā, ſcilicet Chriſtum ſub ſpeciebus panis, & vini. Ergo conſecratio non eſt Sacrificiū, ſed quaſi factio, ac præparatio materiæ offerēdæ; ſicut conſecratio chriſmatis nō eſt pars Sacramenti Confirmationis, ſed præparatio ad illud. Reſpondeo, negando Minorem, habet enim cōſecratio perfectā rationē oblationis, quatenus ſubeſt inſtitutioni Chriſti, & intentioni Sacerdotis, licet formā oblationis exteriùs præſeferre non videatur; vti neque ſic præſetulit Sacrificiū crucis, cum tamē fuerit perfectiſsima oblatio. Ad primā probationem dico, non diſtingui realiter actum conſecrandi ab actu offerendi; ſed tantùm ratione, quatenus non omnis actus offerendi ſit actus conſecrandi, neque è conuerſo, ſi ſola cōſecratio vnius ſpeciei non ſufficiat ad Sacrificium; & vt vt de hoc ſit, non omnis conſecratio in genere eſt actus offerendi, nam conſecratio chriſmatis non eſt oblatio, nec Sacrificium. Diſtinctio autem rationis inter vtrumque actum conſecrandi, & offerendi ſufficit, vt Concilium exprimat vtrumq; ſine redundantia verborum. Et ſæpe contingit, vt eadē res maioris claritatis gratia alijs, & alijs verbis ſignificetur in Decretis etiā Conciliorum. Ad ſecundam probationem dico, non omnē oblationem debere ſupponere rem offerendā, non enim id eſt de oblationis conceptu; atq; adeò poteſt dari oblatio, quæ offerendo efficiat, & efficiendo offerat. Sed etſi omnis oblatio deberet ſupponere rem offerendam, dico, Chriſtū penes eſſe naturale præcedere conſecrationē, poſitionēq; ſui ſub ſpecieb⁹ panis, ac vini. Vrgebit adhuc aliquis ex Catechiſmo Romano in verbis tranſcriptis iam n. 6. ex quibus conſtat, conſecrationem pertinere ad rationē Sacramēti, & oblationem ad rationem Sacrificij. Additq; Catechiſmus, *Quare ſacra Euchariſtia, dum in pyxide continetur, vel ad ægrotū defertur, Sacramenti, non Sacrificij rationē habet.* Vbi videtur alludere ad verba, quæ ex S. Thoma retulim⁹ in eodē num. attributa perperàm Concilio Tridentino ab Arriaga D. 50. ſect. 2. n. 10. Reſpondeo, mentem Authorum Catechiſmi eſſe, declarare differentiam Sacramēti, & Sacrificij Euchariſtici, quatenus illud perficiatur conſecratione, tādiuq; maneat, quandiu ſpecies, ſub quibus facta eſt conſecratio, perſeuerāt incorruptę; illud verò conſiſtat in oblatione trāſeūte, & proinde non maneat poſt elapſam oblationē; cuius nomine quidnā ſignificetur ab Authoribus Catechiſmi, an oblatio verbalis, an mentalis, an ipſamet conſecratio, non poſſumus certò affirmare. Fortè Authores Catechiſmi cenſuerunt, Sacrificium Miſſæ conſiſtere in oblatione verbali prima, aut ſecunda, vel in oblatione mentali ſaltem, ſi deſit verbalis. Sed eorū ſententia, ſi hæc fuerit, non obligat nos ad deferendam, quā ſuſcepimus, nam, vt notat P. Vazquez D. 298. C. 3. n. 32. *Catechiſmus non habet tantam authoritatem, vt credamus aliquid in eo fuiſſe definitum à Pōtifice; ſed ſolùm Doctorum Theologorum authoritas ei tribuenda eſt; ac proinde non ſemel tantùm cōtra ipſum alij Theologi Scholaſtici opinantur.* Sic Vazquez. Et quod dicit de diſſenſu nō raro aliorum Theologorum à Catechiſmo, perſpicuum erit non ſemel in præſenti etiam Tract. de Sacrificio. Ad S. Thomā fateor, habere eo in loco ſermonem de oblatione verbali, inquit enim continuò, *Vnde primò peragitur oblatio, ſecundò conſecratio materiæ oblatæ, tertiò eiuſdem perceptio. Circa oblationem verò duo aguntur, ſcilicet laus populi in cantu Offertorij, &c.* Sed quāuis S. Doct. dicat, Myſte-

Digitized by Google

riũ Miſſæ offerri verbaliter, vt Sacrificiũ, & conſecrari vt Sacramẽtũ, non idcircò nobis cõtrarius eſt, quia cõſecratio effectiua Sacramenti poteſt ſimul eſſe actio ſacrificatiua, & vt talis connotare ex accidentali inſtitutione Eccleſiæ oblationem verbalem.

Quomodò per conſecrationem fiat deſtructio hoſtiæ oblatæ.

41 OBIICITVR quintò, per Sacrificium conſumenda, deſtruendaque eſt aliquo modo hoſtia, quæ offertur. Sed Chriſtus Dominus ſub ſpeciebus contentus, qui eſt hoſtia oblata, non conſumitur, deſtruiturq; aliquo modo per conſecrationẽ, quin potius per eam ponitur de nouo; imò & producitur ſub ſpeciebus. Licet autem conſumantur, deſtruãturq; ſubſtantiæ panis, & vini; aſt non ſunt res in hoc Sacrificio oblatę; neque intenditur per ſe deſitio earum ad proteſtandam diuinam excellentiam, ſed ſequitur ex præſentia Chriſti Sacramentali ſub ſpeciebus, ſub quibus exiſtebant ſubſtantię illæ. Ad hanc obiectionem adhiberi poſſunt multæ ſolutiones, quæ iã ſunt prę-occupatæ, & impugnatæ in D. 1. ſect. 1. Feremus nunc iudicium de alijs, eligemuſque eam, quæ congruentior viſa fuerit.

42 Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 5. à n. 65. Martinonus D. 38. ſect. 1. n. 7. ſect. 4. n 41. ſect. 6. n. 63. alijque recentiores reſpondent, Chriſtum per conſecrationem deſtrui nõ phyſicè, ſed moraliter, quia humanis functionibus in Sacramento exercendis incapax conſtituitur, capaxque ad vſus cibi, & potus. Sed non ſatisfaciunt primò, quia id non eſt deſtrui aliquid, quod antea daretur in Chriſto; hic namq; etiam poſt conſecrationem aptus manet ad humanas actiones exercendas extra Sacramẽtum, ſicut aptus erat ante conſecrationem. Nihil ergo deſtruitur poſt conſecrationem, & poſitionem Chriſti ſub ſpeciebus Sacramentalibus; ſed ſolùm adquiritur nouus modus eſſendi, ſub quo impeditus eſt Chriſtus ad humanas actiones externas, retenta tamen expeditione, quã antea habebat, prout exiſtens in ſuo modo connaturali eſſendi. Occurrit Franciſcus de Lugo L. 5. C. & quæſt. 2. n. 36. dicens pro ſuo fratre, deberi connaturaliter corpori Chriſti in omnibus locis, quibus præſens fiat, extenſionem quantitati ſuæ proportionatam, & vbicationem independentẽ ab alienis accidentib⁹, capacem etiã humanarũ functionum. Quando ergo colligatur, & coarctatur ad ſpecies panis, & ad vſum cibi comeſtibilis, ſubit mutationem deperditiuam, & deſtructiuam moraliter. Sed contra, quia ad humanas functiones impediri corpus Chriſti ratione præſentiæ Sacramentalis, non eſt deperdi, & deſtrui quidpiam habitum antea à Chriſti corpore; ſed tantùm eſt, non conferri huic ſtatum, qualem ſuapte natura exigebat. Vt autem aliqua res ſacrificetur, non ſufficit, quòd ei negetur ſtatus debitus ipſi connaturaliter, maximè ſi talem ſtatum habeat alibi; nec enim ſacrificaretur ignis, quẽ exiſtẽtem in vno loco cum calore Deus bilocaret in alio loco ſine calore. Non ſatisfaciunt ſecundò, quia corpus Chriſti reddi inutile ad vſus ordinarios corporis humani, ſatis non eſt ad Sacrificiũ, niſi interueniat aliqua deſtructio; ſi enim ouẽ v.g. in altari poſitã ad Sacrificium iuxta morem veteris legis cõtingeret alienari omnino à ſenſibus, non ſecus ac ſi mortua eſſet, neutiquam id ſufficeret, vt diceretur ſacrificata. Tertiò, quia corpus Chriſti fieri capax ad vſum cibi, nihil aliud eſt, quàm conſtitui ſub ſpecieb⁹ panis comeſtibilis. Hoc autem ſatis haud quaquam eſt, vt Chriſti corpus exiſtimetur ſacrificatũ; alioqui ſubſtantia panis comeſtibilis exiſtens ſub proprijs accidentib⁹ eſſet formaliter quid ſacrificatum, tametſi nullam mutationem, aut deſtructionẽ ſubiret. Quartò denique, quia actio ſacrificatiua rei alicuius debet inducere in ea re mutationem aliquã, aut deſtructionem phyſicam. Aſt conſecratio in ſententia Cardinalis de Lugo inducit ſolummodò mutationem, & deſtructionem moralem. Ergo &c. Maior propoſito probata à nobis eſt in D. 1. ſect. 1. Impugnationes alias miniſtrant Ylambertus 3. p. q. 83. D. 3. art. 5. Auerſa q. 11. de Euch. Sacramento, & Sacrificio ſect. 4. ex V. *Propter hæc*, Arriaga tomo 7. D. 50. ſect. 5. Subſ. 3. Bernal D. 22. de Sacramentis ſect. 2. §. 2.

43 Is autem §. 3. & Thomas Tam-

Tamburinus L. 2. de Sacrificio Miſſæ C. & §. 1. reſpondent, conſecrationem eſſe cauſam mediatam, & moralem, vt Chriſtus ſub ſpeciebus Euchariſticis citiùs, quã ex ſe poſtulet, deſinat phyſicè, quia cum ponit productione pendẽte eſſentialiter ab ſpeciebus, ac proinde cum phyſica neceſsitate deſinendi ad corruptionem ipſarum; imò conſecratio moraliter cõſiderata conſtituit ibi Chriſtum cum obligatione Sacerdotis ad ipſum ſub vtraque ſpecie ſumendum ſtatim; quã poſt ſumptionem breuiter corrumpuntur ſpecies, hiſq; corruptis deficit actio, qua Chriſtus conſeruabatur in eſſe Sacramentali. Neq; hæc ſolutio quietat animũ. In primis enim multi Theologi negant, conſecrationem eſſe actionem ſubſtantialiter effectiuam Chriſti, ſed ſolius præſentiæ Sacramentalis, conſequenterque dicunt, deſitionem Chriſti ſub ſpeciebus non eſſe eius, ſed præſentiæ tantùm Sacramentalis deſtructionem, ſeu eſſe ſolummodò localem Chriſti mutationem; quæ non ſufficit ad Sacrificium, ſiquidem non ſit deſtructio victimæ, neque tendat ad illius deſtructionem. Deinde actio ſacrificatiua debet eſſe deſtructiua victimæ de præſenti, & nõ ſufficit, quòd ſit deſtructiua in tempus proximum, eo enim ipſo quòd de præſenti ſit adęquatè Sacrificium, eſt prorſùs neceſſe, vt de præſenti ſit deſtructio ipſa realis, & phyſica. Declaratur exemplo ouis, cui Sacerdos veteris legis præberet venenum, vel quam ligaret ſuprà altare, relinqueretq; ibi, quin ab vllo eſſet cibanda; quanquam enim tunc imponeretur oui neceſsitas, vt moreretur multò antèà, quàm aliàs, nõ ideo exhibitio veneni, vel ligatio manuum, & pedum eſſet actio ſacrificatiua. Prætereà Chriſtus deſinit citiùs ſub ſpeciebus ratione ſumptionis harũ, quàm ratione conſecrationis. Ergo etſi conſecratio priùs, quàm ſumptio, faciat Chriſtum obnoxium deſtructioni ſub ſpeciebus, tamẽ quia ſumptio proximior eſt deſtructioni, vel ipſa ſola erit eſſentia Sacrificij, vel erit eſſentiæ Sacrificij conſtitutiuum principalius, quàm conſecratio, quandoquidem ad eſſentiam Sacrificij ſpectet vel vnicè, vel magis præcipuè ea actio, quæ plus accedit ad rei oblatæ deſtructionem. Ratio hęc vrget etiam contrà Cardinalem de Lugo, nam ſumptio corporis, aut ſanguinis Chriſti proximiùs facit Chriſtum ineptum humanis actionibus exercendis ſub ſpeciebus Sacramentalibus, quàm faciat conſecratio; eſtque ſumptio vſus ipſe cibi, aut potus, & per ſumptionem moraliter æſtimatur cib⁹, aut potus conſumptus. Vnde naſcitur, vt quando ſpecies Sacramentales iam ſunt ſumptæ à Sacerdote, vel à Laico, non adoremus Chriſtum exiſtentẽ per modum cibi, aut potus intra illius ſtomachũ per breue aliquod tempus, quoadvſque deficiant ſpecies Sacramentales, non enim genuflectimus coram Sacerdote, vel Laico, quem ſcimus paulò anteà ſumpſiſſe Euchariſtiam, quia nimirùm Chriſtus ſub ſpeciebus panis exiſtit per modum cibi, & ſub ſpeciebus vini per modum potus; cenſetur autem morali æſtimatione cibus, aut potus conſumptus eo ipſo, quòd ſit comeſtus, aut bibitus, etiamſi aliquandiu maneat intra ſtomachũ, quin deſtruatur eius ſubſtantia, & accidentia omnino corrumpantur, vt appoſitè obſeruauit Dicaſtillus Tract. 5. D. 1. Dub. 10. n. 196. Dicet quis pro Auguſtino Bernal, conſecrationem eſſe actionem ſacrificam potiori iure, quàm ſumptionem, tum quia præcedit hanc, tũ quia Sacrificium ſtare non poteſt ſine conſecratione, poteſt tamen ſtare ſine ſumptione. Sed contrà, tum quia conſecrationem ipſam præcedit oblatio verbalis, quæ affert Sacerdoti obligationẽ, vt conſecret, & ſumat vtramque ſpeciem; nec ideò in oblatione conſiſtit, vel partialiter eſſentia Sacrificij iuxta Auguſtinum Bernal. Tum quia quòd ſtare poſsit ſine ſumptione Sacrificiũ, dependet ab eo, quòd in conſecratione conſiſtat adæquatè eſſentia Sacrificij, & cum de hoc puncto ſit controuerſia, agit ſe in gyrum, qui dicit, ideo conſecrationem eſſe actionem ſacrificam potiori de iure, quàm ſumptionem, quiâ ſine hac ſaluum eſſe poteſt Sacrificium. Deniq; contrà Auguſtinum Bernal inſurgo, quia reſpectu conſecrationis vt ponentis Chriſtum ſub ſpeciebus Sacramentalibus peraccidens eſt, quòd ſpecies ſint obnoxiæ corruptioni ad nõ valde longum tempus, & quòd corruptis ſpeciebus deſiturus ſit ſubſtantialiter Chriſtus vt conſeruatus ſub eis. Nã etſi poneretur Chriſtus ſub ſpeciebus,

quas

Digitized by Google

quas Deus decernat præſeruare miraculoſè à corruptione in omne tempus, poneretur ſub ſpeciebus Chriſtus per cōſecrationem tanquam per actionem ſacrificam eodemmodo, ac nunc ponitur, & ſub eis exiſtet vſque ad finem mundi.

44 Alfonſus Salmeron tomo 9. in Euangelia Tract. 29. à pag. 284. Leonardus Leſsius L. 12. de perfectionibus diuinis C. 13. n. 95. & alij reſpōdent, conſecrationem eſſe actionem ſacrificatiuam, quia ex vi verborum cōſecrationis corporis ponitur hoc, & nō ſanguis, neque anima ſub ſpeciebus panis; & ex vi verborum conſecrationis ſanguinis ponitur hic, & non corpus, neque anima ſub ſpeciebus vini, atque ideo vi verborum conſecrationis Chriſtus vt ſub ſpeciebus immutatur ſacramentaliter, atq; deſtruitur modo ſufficienti ad verum, & proprium Sacrificium. Non approbant Cardinales Bellarminus, & Lugus hanc ſolutionem, Ille L. 1. de Miſſa C. 27. hic D. 19. S. 4. n. 61. quia cum per naturalem concomitantiam ponantur ſanguis, & anima ſub ſpeciebus panis ſimul cum corpore poſito ex vi verborum, impeditur eo ipſo vera, & realis mors, aut deſtructio, & proinde verum, ac reale Sacrificiū. Sicut ſi tempore veteris Teſtamenti Sacerdos immolaturus ouem, adhiberet ictum, qui ex ſe mactare poſſet, ſed aliquo impedimēto interueniēte ouis non occideretur, non diceretur peracta mactatio re ipſa, ſed voluntate ſola. Confirmat Lugus, nam conſecratio corporis non tendit ex ſe ad ſeparādum hoc à ſanguine, & anima, etſi enim ſignificet corpus ſolummodò, non tamen ſignificat nō poni cum illo ſanguinem, neque animam; imò quia ſignificat corpus, quod hic, & nunc in ſuo eſſe naturali eſt vnitum ſanguini, & animæ, petit conſequenter, & mediatè, vt ſub ſpeciebus panis ponatur corpus coniunctum, atque vnitum ſanguini, & animæ. Vrget Lugus, quia ex hac ſolutione ſequeretur, non fore verum Sacrificium, quod in triduo mortis Chriſti fieret per conſecrationem Euchariſtiæ, tunc namq; per verba non ſepararentur corpus, ſanguis, & anima, quæ eſſent coniuncta, ſed ponerētur ſeparata, quæ iam re ipſa erant ſeiuncta. Aſt poſtrema hæc difficultas ſuperari poteſt, negando poſsibilitatem conſecrationis in triduo mortis Chriſti; & vt negetur, præbet magnum fundamentū ipſemet Lugus S. 6. à n. 86. Cæterùm quamuis conuenienter ad noſtram in n. 39. ſententiam concedatur, poteſt dici, per verba conſecrationis corporis, & per verba conſecrationis ſanguinis faciendam ſeparationem vnius ab alio ſub ſpeciebus vnius, & alterius; quę ſeparatio ſatis eſt ad Sacramentalem immutationem, & deſtructionem, tametſi re ipſa in eſſe naturali exiſterent ſeparata corpus, & ſanguis. Id quod ex ſequentibus elucidabitur. Porrò autem, confirmatio addita à Lugo parùm officit. Reſponderi namque poteſt, concedendo totum, quod in ea aſſertur, & notando, conſecrationem corporis tendere ex ſe ad ſeparandum ipſum vt ſub ſpeciebus panis à ſanguine vt ſub ſpeciebus vini, & è conuerſo; rationeque huius ſeparationis ſaluari quidquid opus eſt ad verum, & reale Sacrificium, tametſi corpus vt ſub ſpeciebus panis non ſeparetur à ſanguine, neque è contra à corpore ſanguis, vt ſub ſpeciebus vini. Hinc ad principalem impugnationem dici poteſt, naturalem concomitātiam in cauſa eſſe, ne corpus ſub ſpeciebus panis ponatur nunc ſine ſanguine, non tamen, ne vt ſub ſpeciebus panis ſeparetur à ſanguine vt ſub ſpeciebus vini: quæ ſeparatio eſt quędam immutatio, & deſtructio Sacramentalis vera, & realis, proindeque ſufficiens ad verum, & reale Sacrificium, tametſi corpus ſub ſpeciebus panis non ſit ſeparatū à ſanguine vt ſub eiſdem ſpeciebus exiſtente, neq; vice verſa ſanguis ſub ſpeciebus vini ſit ſeparatus à corpore, vt exiſtente ſub eiſdem ſpeciebus. Cogitemus, Sacerdotem veteris legis ictu gladij diuidere corpus, & ſanguinem ouis, conſtituereque ea in diuerſis locis; nemo aſſeret, talem ictū non fore ſacrificationem, etſi Deus per replicationem miraculosè in ſpatio corporis conſeruaret ſanguinem vnitum ipſi, & in ſpatio ſanguinis conſeruaret corpus eidem vnitum; daretur enim tunc immutatio, deſtructioque ouis ob ſeparationem corporis, & ſanguinis, quamuis ſimpliciter mors non daretur ob vnionem corporis cum ſanguine, & anima in vno loco, ſanguiniſque cum corpore, & anima in alio; ſed tamen ſepara-

tio

Digitized by Google

rio tenderet ex ſe ad cauſandam mortē, quādoquidem diuideret corpus, & ſāguinem, conſtitueretq; in diuerſis locis eoquidem pacto, vt poſitio corporis in vno loco, & ſanguinis in alio fieret ad ſeparationem vnius ab altero ex intentione Sacerdotis operantis, ita vt reſpectu huiuſmodi intentionis, & actionis à Sacerdote ortę haberet ſe per accidens, quòd in loco corporis maneret ſanguis, & in loco ſanguinis maneret corpus, nam quod intenderet Sacerdos, & faceret illius actio, id eſſet, vt corpus, & ſanguis inuicem ſeiungerentur, tametſi aliunde miraculosè in loco corporis exiſteret ſanguis, & in loco ſanguinis exiſteret corpus.

45 Vlteriùs eandem ſolutionem impugnat Bellarminus, quia vel fit vera, & realis mactatio, & occiſio Chriſti, vel non fit. Si hoc ſecundum. Ergo verum erit dicere, à Sacerdotib' Chriſtianis verè, & realiter occidi Chriſtum. At hoc ſacrilegium, non Sacrificium eſſe videtur. Si illud primū. Ergo Sacrificium Miſſæ non erit verū, & reale, nam verum, & reale Sacrificium exigit veram, & realem occiſionem, quando eſſentia Sacrificij in occiſione ponitur. Sed reſponderi poteſt, non occidi abſolutè, & ſimpliciter Chriſtum, nam cum ſeparatione corporis ſub ſpeciebus panis à ſanguine ſub ſpeciebus vini ſtat, vt ſub ſpeciebus panis exiſtat etiam ſanguis, & ſub ſpeciebus vini exiſtat etiā corpus, maneantq; vnita inter ſe, & cum anima; ſed tamē occidi Chriſtum ſecundùm quid ob ſeparationem illam. Vnde Apocalyſis 5. V. 6. Chriſtus dicitur *agnus tanquam occiſus* propter Euchariſtiam, vt interpretantur Alcazar, & Cornelius emphaſim agnoſcentes in aduerbio *Tanquàm*, quatenus ibi non dicatur Chriſt' ſimpliciter, & abſolutè occiſus. Porrò modus declaratus occiſionis ſufficit ad verum, & reale Sacrificium, immune prorsùs à ſacrilegio, quia Chriſto re ipſa non adimitur vita. Et iuxta hęc interpretandus eſt S. Ioannes Chryſoſtomus inquiens, pati, & occidi Chriſtum in Euchariſtia, & Yſychius dicens, Chriſtum, cum cœnaret, occidiſſe ſe ipſum. Allegat hos, & alios Patres Salmeron ſuprà pag. 286. Hinc etiam intelligitur textus in Can. *Quid ſit ſanguis* 73. de Conſ. Diſt. 2. vbi de Chriſto legitur, *Pro nobis iterùm in hoc Myſterio mori*; quanquam in Originali S. Gregorij L. 4. Dialogorum C. 58. (vnde deſūptus eſt) nō habeatur, niſi *Pro nobis iterū in hoc Myſterio ſacræ oblationis immolatur.* Atque hinc prætereà innoteſcit, cur Sacrificium Miſſæ vocetur à Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 1. & à Patribus apud Vazquium D. 222. C. 5. n. 40 & toto C. 7. imago, & repræſentatio Sacrificij cruenti oblati in cruce, nam ſeparatio corporis, & ſanguinis facta ſub ſpeciebus panis, & vini repręſentat illā, quæ facta eſt in Paſsione, & morte Chriſti, niſi quòd illa facta eſt, quin corpus alicubi maneret vnitum toti ſāguini, ac animæ, & quin totus ſanguis maneret alicubi vnitus corpori, atque animæ.

46 Vltimò Bellarminus repudiat eandem ſolutionem, quia ſi per conſecrationem vera, & realis immolatio fieret, ea tamen non fieret in altari, ſed in cœlo. Nam immolatio ibi fieri dicitur, vbi animal viuum occiditur, ſiue vbi diuiſio fit corporis ab anima, & ſanguine. Porrò diuiſio corporis Chriſti ab anima, & ſanguine, ſi qua fit per verba Sacramentalia, non fit in altari, ſed in cœlo. Ibi enim fieri debet diuiſio, vbi præexiſtit res ante diuiſionem: Chriſtus autem ante diuiſionem iſtam, in cælo, non in altari, præexiſtit. Itaq; ſecundùm hanc ſententiam immolatio non fit in altari, ſed tantùm partes rei immolatæ poſt immolationem in altari collocantur. At quis concederet, immolationem, quę eſt Sacrificium Chriſtianæ religionis, non in terra, ſed in cęlo tantummodò celebrari? Ita Bellarminus, & eiſdem verbis. Sed dici poteſt, occiſionem, quam ſecundùm quid admittit hæc ſolutio, non fieri in cœlo, ſed in altari, quandoquidem corpus vt exiſtens ſub ſpeciebus panis in altari ſeparetur à ſanguine, vt exiſtēte ſub ſpeciebus vini in eodem altari. Arridet mihi ſolutio, quam ab impugnationib' Bellarmini, & Lugi vendicaui, eaque tradi videtur à Vazquio D. 222. Meratio D. 36. Dicaſtillo Tract. 5. D. 1. Dub. 10. Gaſpare Hurtado D. 1. Diff. 8. multiſq; alijs Theologis, niſi quòd plerique ex eis non inſiſtant, quantùm opus eſt, in ſeparatione corporis ſub ſpeciebus panis à ſanguine ſub ſpecieb' vini, nec declarent, ſicut nos, modum,

quo

Digitized by Google

quo neceſſaria eſt talis ſeparatio, vt in conſecratione, per quam fit, ſaluetur eſſentia Sacrificij.

Qui ſtet, vt conſecratio ſit ſimul productio, & destructio.

47 OBIICITVR ſextò, conſecratio corporis ſub ſpeciebus panis, & conſecratio ſanguinis ſub ſpeciebus vini producunt ſubſtantialiter corpus, & ſanguinem Chriſti ſub eis. Ergo eſſentia Sacrificij non conſiſtit in conſecratione, nam Sacrificium debet eſſe actio deſtructiua rei, quæ ſacrificatur. Reſpondeo, vnam, & alteram conſecrationem eſſe actionē ſubſtantialiter productiuam ſui termini, ſeparatiuamque ſimul vnius termini ſub ſpeciebus panis ab altero termino ſub ſpeciebus vini, & hac ratione eſſe deſtructiuam Chriſti Sacramentaliter. Neque repugnat, vel conceptu difficile eſt, vt conſecratio corporis ſub ſpeciebus panis ſit actio productiua reſpectu corporis, ſeu quatenus comparatur ad ipſum, ſimulque ſit deſtructiua Chriſti Sacramentaliter reſpectu ſanguinis, ſeu quatenus comparatur ad eū vt productum ſeparatum ſub ſpeciebus vini per conſecrationem ipſius ſanguinis. Ne verò ſcandalum pariat alicui, aut de nouitate nominis nos incuſet, quòd dicamus, Chriſtum deſtrui Sacramentaliter per conſecrationem, legat hęc Salmeronis verba in Tract. prçcitato pag. 285. *Dici poteſt, quòd hic mactatur Chriſtus, dum ſcilicet eſt ſub diuerſis ſpeciebus, vbi à ſanguine ſeparatum eſt corpus. Vt enim exiſtit Chriſtus Sacramentaliter, ſic etiam Sacramentaliter mactari, & mori dicitur.* Sic ſapientiſsimus ille Theologus. Sed replicabit quis, ſi productio corporis Chriſti ſub ſpeciebus panis, & productio ſanguinis ſub ſpeciebus vini ſint Sacrificium, tandiu hoc durabit, quandiu duret cōſeruatio corporis, & ſanguinis ſub eis ſpeciebus. Nego ſequelam, quia conſeruatio illa eſt actio ſolius Dei, qui non ſacrificat, ſiquidem ſacrificare ſit actio naturę diuinitate inferioris. *Sacerdotum* quippe, *& Sacrificium humanæ conditionis officium eſt*, vt ait S. Ambroſius L. 3. de Fide ad Gratianum C. 5. Et hac de cauſa Patres apud Becanum in Opuſculo de triplici Sacrificio L. 3. C. 1. num. 3. dictitant, Chriſtum penes humanitatem, & non penes diuinitatem fuiſſe Sacerdotem Sacrificij cruenti in cruce. Legatur Dionyſiꝰ Petauius in Theologicis dogmatibus L. 12. de Incarnatione C. 11. conſultò priùs S. Thoma 3. p. q. 22. a. 3. ad 1. vbi Theologi moderni examinant luculenter doctrinam hanc. Quare Sacrificium incruentum nō amplius durat, quàm quouſque perficitur conſecratio ſub vtraq; ſpecie, ſeu quouſque à Sacerdote proferuntur verba conſecratoria, imponiturq; ipſis finis, quippe Sacrificium conſiſtat in actione Sacerdotis per verba conſecrationis tāquàm per inſtrumentum operantis; & ceſſante actione Sacerdotis, ſuccedit Dei actio, quæ Sacrificium non eſt, ſed conſeruatio corporis, & ſanguinis productorum per conſecrationem; quæ ſub ſpeciebus conſeruatio tandiu permanet, quandiu ſpecies ipſæ non corrumpuntur. Sed rursùs adhuc replicabit alius, ſi corpus Chriſti (idem de ſāguine) reproducitur ſubſtantialiter ſub ſpeciebus panis per conſecrationē, iam hæc erit immutatio phyſica rei oblatæ, non quidem deſtructiua, ſeu traductiua de eſſe ad non eſſe, ſed poſitiua realis, ſeu translatiua de nō eſſe ad eſſe ſub ſpeciebus. Cum igitur adſit hæc immutatio, cur ſoliciti ſumus de illa aliâ? Et quidem de ea non curarunt Suarius D. 75. ſect. 5. Leſsius (cum ſcriberet de Iuſtitia, & ad q. 83. partis 3. S. Thomæ) Coninch ad eandem q. Granadus Controu. 6. de Euch. Tract. 14. D. 3. ſect. 2. n. 6. Auerſa q. 11. S. 4. V. *Dicendum ergo*, Arriaga D. 50. S. 5 Subſ. 4. n. 35. ſed ſufficientem putarūt alteram immutationem poſitiuam realem. Reſpondeo, ideo à me requiri immutationem deſtructiuam, quia in Miſſa debet defendi Sacrificij ratio, non qualē nos ad libitum comminiſcamur, ſed quæ ſit ad inſtar aliorum Sacrificiorum, & quæ repræſentet cruentū crucis. At actionis, quæ fuerit ſacrificatiua, conſtiteritque nihillominus in rei oblatæ productione formaliter, nullum ſiue in ſacris, ſiue in profanis monumētis exemplum extat; neque apparet ad repræſentandam Chriſti Paſſionem, & mortem vlla proportio in reproductione

ne corporis, & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini. Addo, æquum eſſe, vt eſſentia Sacrificij Euchariſtici conſtituatur in ea immutatiua actione, cuius exiſtentia non ſit litigioſa inter Catholicos Theologos; reproductio autem corporis, & ſanguinis Chriſti ſub accidentibus illis eſt admodùm anceps, & controuerſa apud eos. Reuiſat Lector numerum 7. Diſp. 1.

Separatio, quam facit conſecratio, quatenus ſufficiat ad Sacrificium.

48 OBIICITVR ſeptimò, etſi per conſecrationem ſub vtraque ſpecie ſeparetur localiter corpus ſub ſpecie panis à ſanguine ſub ſpecie vini; hæc tamen ſeparatio non eſt ſufficiens ad Sacrificium, cum ſit ſolummodò mutatio localis, qua nō deperditur ſubſtantiale aliquid, imò neque aliquid accidentale prçhabitum à corpore, & ſanguine, ſed tantùm adquiritur præſentia ſeparata vnius, vt ſub ſpecie panis, ab alterius, vt ſub vini ſpecie, præſentia, cum tamen ex natura rei non deberent habere, niſi in vno loco præſentiā; imò ſuppoſito miraculo, quòd corpori ſub ſpecie panis ſit data preſentia Sacramentalis in aliquo loco, eſt nouum miraculum, quòd ſanguini ſub ſpecie vini detur ſimul præſentia Sacramentalis alio in loco. Reſpondeo, prædictam ſeparationem eſſe ſufficientem ad Sacrificium, nam etſi reapſe nō ſit niſi mutatio localis; aſt ſignificatio verborum, actioneſque ex eis ortæ tēdunt ad diuiſionem corporis, ac ſanguinis, & conſequenter animæ ab vtroque ſub ſpeciebus panis, & vini, quæ diuiſio cauſaret mortem phyſicam, & naturalem, niſi ſub ſpecie panis cum corpore exiſterent ſanguis, atque anima per concomitantiam, & ſub ſpecie vini cū ſanguine exiſterent per concomitantiā corpus, animaque. Licet autem actioni ponenti corpus ſub ſpecie panis connaturale ſit, vt ibi ſequatur poſitio ſanguinis, & animæ, ex ſuppoſitione, quòd corpus in ſtatu ſuo naturali ſit alibi vnitum cum ſanguine, & anima; aſt cōnaturale non eſt, vt detur alia actio, quæ in diuerſo loco præſentet ſanguinem ſub ſpecie vini

Per quid conſecratio fiat ſenſibilis.

49 OBIICITVR octauò, actio ſacrificatiua, ſiquidem ſenſibilis ſit, debet habere terminum ſenſibilem. Conſecratio autem tali termino caret. Reſpondeo, conſecrationem, quà eſt actio ſacrificatiua, fieri ſenſibilem per verba, & per ſpecies. Sic licet Sacramentum debeat eſſe ſignum ſenſibile, non eſt neceſſe, quòd omnia eius conſtitutiua ſint per ſe ſenſibilia; ſed ſufficit, quòd vnum ſit per ſe ſenſibile, & alterum ratione illius. Vbi notare libet cōtra Martinonum D. 38. ſect. 6. n. 56. conſecrationem, in qua conſiſtit eſſentia Sacrificij Miſſæ, non eſſe formaliter actum ſenſibilem, & externum Sacerdotis proferentis verba, ſeu nō eſſe formaliter ipſam prolationem verborum factam ore Sacerdotis; ſed eſſe actionem inſenſibilem per ſe, & occultam egredientem ex ea alia, ponentemque vi verborum corpus, & ſanguinem Chriſti ſub ſpeciebus. Ita Meratius D. 36. ſect. 4. in fine, adhærens Vazquio D. 223. C. 4. n. 41. & 42. Becano de Sacramentis C. 25. parte 1. q. 6. in fine. Et quanquam Tannerus tomo 4. D. 5. q. 9. dub. 2. n. 36. & 39. indeciſè loquatur; aſt præter Martinonum non inuenio Theologum, qui conſecrationem in præſenti ſumat aſſertiuè pro ipſa verborum prolatione formaliter, neque pro eius immediato termino, qui eſt ſonus quidā articulatus ex hominum inſtituto ſignificans. Sed inquit ille, niſi ſic ſumatur, fiet, vt ſacrificatio non ſit actus ſēſibilis, & externus religionis. Huic tamen ſcrupulo iam ſatisfeci. Omitto contra Martinonum, fore, vt Sacrificium Euchariſticum conſiſteret in verbis, cum tamen de Sacrificio in genere doceant paſſim Theologi, debere eſſe actionem diſtinctam ab illis: fore item, vt actio ſacrificatiua Euchariſtica non eſſet talis eſſentialiter per ſe ipſam, ſiquidem prolatio verborum, & hæc ipſa, nempe *Hoc eſt corpus meum*, poſſunt exiſtere, quin procedant à Sacerdote; & quamuis à Sacerdote, poteſt is habe-

re

Digitized by Google

re intentionem non conſecrandi; & quamuis habeat conſecrandi, poteſt abeſſe legitima materia: fore rursùs, vt ſacrificatio Euchariſtica terminaretur immediatè ad ſonum vocalem, & non ad corpus, ſanguinemque Chriſti, qui eſt res oblata, & ſacrificata.

SECTIO VI.

Eleuatur vis nonæ obiectionis.

Sumptio Sacerdotalis integrat eſſentiam Sacrificij huius.

50 OPPONITVR nonò, quia ſi vera ſunt, quæ diximus, ſũptio ſpecierum cõſecratarum, facta à Sacerdote, non modò non pertinebit ad eſſentiam Sacrificij, ſed neque ad eius ſubſtantiale complementum, & integritatem; ſed habebit ſe peraccidens reſpectu Sacrificij, ſicut ſumptio facta à Laicis. P. Bernal D. 22. ſect. 2. §. 5. n. 36. & 37. concedit, Sacrificiũ non compleri per ſumptionem Sacerdotalem, ſicut completur per pedem, & manum homo: arguitque Bernal ad hominem contra Cardinalem de Lugo, qui D. 19. ſect. 5. & 6. docet oppoſitũ; arguit, inquam, primò, quia iuxta Lugum ſacrificatur Chriſtus conſecratione, quatenus hæc dat Chriſto ſtatum cibi, & potus. Atqui ſumptio adimit Chriſto hunc ſtatum. Ergo implicat, compleri Sacrificium per eam, non ſecus ac implicat, quòd Sacrificium, conſiſtens in percuſsione lethali ouis, compleretur per actionem auferentem oui eam percuſsionem. Secundò, quia pars integrans debet habere eandem eſſentiam cum toto, cuius eſt pars: eſſentia autem ſumptionis valde differt à conſecratione. Tertiò, quia iuxta Lugũm ſumptio Sacerdotalis habet ſe reſpectu eſſentiæ Sacrificij ſicut ſatisfactio reſpectu Sacramenti pœnitentiæ, & ſicut ſumptio vnius partis hoſtiæ conſecratæ reſpectu ſumptionis partis alterius. Ergo ſicut aliquando licet prætermittere ſatisfactionem Sacramentalem, necnon ſumptionem poſterioris partis hoſtiæ conſecratæ, ſic etiam licebit, aliquando derelinquere totam ſumptionem Sacerdotalem; cum tamen hæc ideo dicatur ſpectare ad ſubſtantiam, & integritatem Sacrificij, vt inde colligatur, non poſſe vllo caſu conſecrari ſine ſumptione Sacerdotali. Sed hæc leuidenſia ſunt. Primum quidem, nam potiùs per ſumptionem Sacerdotalem réducitur Chriſtus ad actum cibi, & potꝰ. Quare longè abeſt illa, vt adimat Chriſto ſtatum cibi, & potus. Secundum etiam, quia ſumptio Sacerdotalis eſt pars integrans heterogenea, vt notat Lugus ſect. 5. n. 73. eſſentia verò partis heterogeneæ non debet eſſe eiuſdẽ rationis, & ſpeciei cum alijs partibus. Tertium denique, quia exemplis illis vtitur Lugus, vt & exemplo poteſtatis abſoluendi, quæ integrat, & complet eſſentiam Sacramenti Sacerdotij; quin tamen intendat Lugus ſimilitudinem quoad omnia.

51 Quare ad obiectionem nonam nego, ſumptionem Sacerdotalem non eſſe complementum ſubſtantiale, & integritatem Sacrificij; etſi enim ad huius eſſentiam conſtituendam non pertineat, poteſt tamen eſſe requiſita ad eius perfectionem, & non habere ſe omnino peraccidens. Cuius neceſſitatis declarandæ gratiâ adducuntur exempla proximè memorata. Et in hoc ſenſu intelligo S. Thomam dicentem q. 80. a. 12. ad 2. *Perfectio huius Sacramenti non eſt in vſu fidelium, ſed in conſecratione materiæ. Et ideo nihil derogat perfectioni huius Sacramenti, ſi populus ſumat corpus ſine ſanguine, dummodò Sacerdos cõſecrans ſumat vtrumque.* Vbi noto, Sanctum Thomam addere pro conditione Sacerdotalem ſumptionem, vt Sacrificij Euchariſtici perfectio ſalua maneat; nõ autem perfectio, quæ eſſentialis ſit, ſed quæ integralis, quandoquidem in primis verbis dicat, huiꝰ Sacrificij perfectionem ſitam eſſe in conſecratione materiæ. Eodem ſenſu idem S. Doctor q. 83. art. 6. ſumptionem Sacerdotalẽ ſæpè vocat perfectionẽ Sacrificij illius. Sic olim Sacrificium dictum holocauſtum, cuius eſſentia adæquatè conſiſtebat in mactatione phyſica animalis, perficiebatur, & complebatur per combuſtionem. Sic item alia Sacrificia, diſtincta ab holocauſto, perficiebãtur, ac cõplebantur per comeſtionem rei ſacrificatę factam à Sacerdotibus, quin ea comeſtio eſſet de eſſentia Sacrificiorũ; & ideo

Digitized by Google

ideo Sacerdotes dicebantur *comedere Sacrificia,* vt videre eſt Deuteronomij C. 18. V. 1. Quia verò Leuitici C. 6. V. 26 dicitur, *Sacerdos qui offert, comedet eam* (ſcilicet hoſtiam) *in loco ſancto, in atrio tabernaculi,* infert Rupertus Lib. 1. Commentariorum in Leuiticum Cap. 32. *Benè ergo, ac legitimè Canonica cenſuit authoritas, vt nunquam Sacerdos, qui Miſſas celebrat, omittere audeat, quin ipſe communicet.* Quapropter communio Sacerdotalis integrat eſſentiam Euchariſtici Sacrificij, & nullo modo eam conſtituit. Vnde S. Chryſoſtomus L. 6. de Sacerdotio ait, *Quando Sacrificia habes in manibus, &c.* Theodorusq; Balſamō ſuprà adductus inquit, vtentem præconſecratis non ſacrificare, non conficere Sacrificium; & in Officio Græcorum de Myſterijs præconſecratis citato à Cardinali de Lugo D. 19. ſect. 3. num. 44. dicitur, preſanctificatum, & cōſummatum eſſe Sacrificium, quando Sacerdos ſumit ex Sacrario hoſtiam præconſecratam, vti fieri à Grecis ſolebat in tota Quadrageſima, excepto Sabbatho, & Dominica, & aliquibus feſtis. Videatur Arcudius L. 3. de Eccleſiæ Occidentalis, & Oriētalis concordia in adminiſtratione ſeptem Sacramentorum C. 57. vbi ſimul confirmat, non eſſe Sacrificium, quod ex præconſecratis celebratur ſiue a Græcis, ſiue à Latinis.

52 Ac ſanè niſi Sacerdotalis ſumptio eſſet de ſubſtantiali complemento, & integritate Sacrificij Miſſæ, non apparet, cur tam ſtricta detur obligatio eius ſumptionis in Sacerdote, qui conſecrando ſacrificauit. Concilium Toletanum 12. Cap. 5. dixit, *Certum eſt, quòd hi, qui ſacrificantes non edunt, rei ſunt Dominicis Sacramentis.* Tridentinum etiam Seſ. 13. Cap. 8. ſcripſit, *In Sacramentali autem ſumptione ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, vt Laici à Sacerdotibus communionem acciperent: Sacerdotes autem celebrantes ſe ipſos communicarent: qui mos, tanquam ex Apoſtolica traditione deſcendens, iure, ac meritò retineri debet.* Miſſale Romanum titulo de defectibus in celebratione Miſſarum occurrentibus, §. 3. num. 5. ait, *præceptum de perfectione Sacramenti* per Sacerdotalem ſumptionem *eſſe maioris ponderis, quàm quòd à ieiunis ſumatur;* & in toto eo titulo præcauet multos defectus, qui occurrere poſſunt; pręcauetque ex fine, ne Sacrificium remaneat imperfectum, ſi deſit ſumptio, vt notatur ad n. 6. In vita Sancti Annonis Archiepiſcopi Colonienſis Lib. 1. C. 22. apud Surium 4. Decembris dicitur, *culpam formidaſſe, ſi deſiſtens* à Miſſa poſt conſecrationem, *infringeret ritum vniuerſalis Eccleſiæ.* Apud Luitprandum Lib. 6. de rebus Imperat. & Reg. Cap. 7. magnæ culpæ imputatum cuidam eſt Sacerdoti, quòd Miſſam celebrarit, & non communicarit. Amadeus Franciſcanus raptu 8. ſuæ Apocalypſis ait de Sancto Petro, dum in terris verſaretur, & operaretur rei diuinæ, *Accepit panem, & benedixit, ſimiliter & calicem, non enim licebat vnum Sacramentum ſine alio conficere, & conficientem oportebat primum ſumere.* Anſegiſus Abbas in Capitulis Caroli Magni, & Ludouici Pij Lib. 1. Cap. 6. refert ex edicto Caroli, *Auditum eſt, aliquos Presbyteros Miſſam celebrare, & non communicare. Quod omnino in Canonibus Apoſtolorum interdictum eſſe legitur.* Nempe in Can. 8. & in Lib. 8. Conſtitutionum Apoſtol. Cap. 13. Conſonatque Sanctus Dionyſius Areopagita Cap. 3. de Eccleſiaſtica Hierarchia ad finem. Ex quibus omnibus ſatis liquet, quàm grauis ſit obligatio ſumptionis Sacerdotalis. Nec de pręcepto Eccleſię, nec de more deſcendente vſque ad hodiernum diem ex traditione Apoſtolica dubitari poteſt inter Catholicos, & Theologos.

Quo ex iure ſit debita ſumptio Sacerdotalis.

53 NVM autem talis obligatio ſit ex ſolo Eccleſiæ præcepto, vel etiam ex Chriſti? In controuerſiam vertitur. Azor Lib. 10. tomi 1. Inſtitutionum Moralium Cap. 19 quæſtione quarta cenſet, in illis verbis Chriſti Domini, *Hoc facite in meam commemorationem*, contineri implicitè præceptum Chriſti de ſumptione Sacerdotali. Non acquieſco, nam ea verba ſufficienter intelliguntur de conſecratione, & de ſumptione, quæ Sacerdotalis non ſit, ſeu quæ abſtrahat tam à Sacerdotali, quàm à Laica. Cæterùm etſi non extet præceptum Chriſti ſuperadditum inſtitutioni huius Sacrificij, docent communiter

Digitized by Google

Theologi contrà Adrianum in 4. q. 1. & 7. de Euchariſtia, & contrà Maiorem in 4. Diſt. 9. q. 3. Diſt. 13. q. 3. eſſe de iure diuino Sacerdotalem ſumptionē, quatenus inſtitutio Sacrificij huius, quæ de iure diuino eſt, affert intrinſecè annexā obligationem perficiendi, complēdiq; illud tam eſſentialiter, quàm integraliter; ſumptio autem Sacerdotalis perficit, completq; Sacrificiū Miſſæ vno ex his modis. Nam vt ait S. Thomas q. 82. art. 4. in Corp. *Quicumque Sacrificium offert, debet Sacrificij fieri particeps; quia exterius Sacrificium, quod offertur, ſignum eſt interioris Sacrificij, quo quis ſe ipſum offert Deo, vt Auguſtinus dicit 10. de Ciuitate Dei C. 5. Vnde per hoc, quod participat Sacrificio, oſtendit, ad ſe Sacrificium interiùs pertinere.* Hactenus Angelicus Doctor; qui continuò ſubiungit aliam rationem nō tam ex Sacrificij, quàm ex inſtitutione Sacramenti Euchariſtici deſumptam, proſequitur namque, *Similiter etiam per hoc, quod Sacrificium populo diſpenſat, oſtendit, ſe eſſe diſpenſatorem diuinorum, quorum ipſe primò debet eſſe particeps, ſicut Dionyſius dicit in L. Eccleſiaſt. hierarchiæ C. 3. Et ideo ipſe ante ſumere debet, quàm populo diſpenſet. Vnde & in prædicto Cap. Relatum legitur, Quale eſt Sacrificium, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe dignoſcitur? Per hoc autem fit particeps, quòd de Sacrificio ſumit, ſecundùm illud Apoſt. 1. Cor. 10. Nonne qui edunt hoſtias, participes ſunt altaris? Et ideo neceſſe eſt, quòd Sacerdos, quotieſcumque conſecrat, ſumat integrè hoc Sacramentum.* Rationem hanc approbat Coninch q. 83. art. 1. dub. 5. n. 95. nam cum Sacerdos conficiat Sacramentum Euchariſticum, & preparet ſpirituale conuiuium, debet eius eſſe particeps, ne cibum, quē alijs in perſona Chriſti præparat, ipſe faſtidioſus reijciat; quod magnam indecentiam per ſe inuoluit. Sed tamen Coninch alteram illam rationem non approbat; & Patri Suarez D. 75. ſect. 5.

V. *Vna verò* incertum eſt, an obligatio ſumptionis Sacerdotalis ſit de iure diuino. Quo in puncto, nec pro vna, nec pro alia parte quidpiam, quod valde vrgeat, offert ſe nobis. Si præfata ſumptio cōſtituat eſſentiam Sacrificij, erit procul dubiò de iure diuino. Si non conſtituat, poteſt pertinere ad complementum, & integritatem eius ſubſtantialē, quin de iure diuino ſit, vt probatur exemplo oblationis verbalis, vel mentalis, quæ de iure diuino non eſt, & nihilominus requiritur non minus, quàm ſumptio ad Sacrificium, prout poſſumus colligere ex cura Eccleſiæ, ne vnquam prætermittatur oblatio. Vbi obiter obſeruo, quod iam attigi n. 1. oblationem non eſſe inadæquatam eſſentiam Sacrificij, alioqui Eccleſia deberet prouidiſſe, vt quoties præceſſerit oblatio, ſequatur conſecratio, & ſumptio, vt Sacrificium non maneat imperfectum eſſentialiter, & integraliter. Conſtat autem, Eccleſiam iubere potiùs, vt ſæpe poſt oblationem non procedat Sacerdos ad conſecrationem, vt videre eſt in Miſſali Romano, titulo de defectibus §. 10. Et quando Sacerdos moritur poſt oblationem, ſed ante conſecrationem, non debet Miſſa perfici ab alio. Obſeruo rurſus, vnum, aut alterū eſſe caſum, in quo ex ſententia probabili Sacerdos non tenetur progredi ad ſūptionem. Sed de hoc in Diſputat. 29. ſectione 4.

54 Dicet quis, ſi ſumptio Sacerdotalis eſt de ſubſtantiali complemēto, & integritate Sacrificij, non poterit non oriri ex iure diuino obligatio ad ipſam, ne Sacrificium maneat ſubſtantialiter imperfectum ob defectum ipſius. Sed contrà, quia non apparet, cur de iure diuino debeat eſſe ſubſtantialis perfectio Sacrificij, vt diſtincta ab eſſentiali. Nonne Sacramenti pœnitentiæ pars integralis eſt ſatiſfactio; & vt probabile non ſit, Confeſſarium no teneri vnquā ad imponendam ſatisfactionem, tamen probabile eſt, non teneri de iure diuino, imò nec de Eccleſiaſtico ad præceptiuè eam imponendam ſemper; probabile etiam eſt, quin & certum, non teneri ad eam vllo modo imponendam in aliquibus caſibus; & ſunt, qui contendant, pœnitentem non debere acceptare impoſitam ſatiſfactionem, imò & non debere exequi acceptatam ſemel; ſed hos Authores neutiquam audiendos eſſe, exiſtimo. Illud extra dubitationem videtur, integritatē Sacramenti pœnitentiæ per ſatiſfactionem tanti non eſſe, vt de iure diuino grauiter obligetur pœnitens ad leuiſſimam ſatiſfactionem, quæ ſit impoſita, implendam, ne Sacramentum pœnitentiæ relinquatur ſine ſui integritate. Quod animaduerſum volo, ne præcisè, quia ſumptio Sacerdotalis ſit de integritate Sacri-

Digitized by Google

Sacrificij, exiſtimet quiſpiam, reſultare tam grauem eius obligationem. Aliud enim eſt, non fore tam grauem eius obligationem, ſi non eſſet de integritate Sacrificij; & aliud eſt, præciſè integritatẽ Sacrificij eſſe caput tã grauis obligationis. Sic Petrus nõ eſſet homo, niſi foret animal; ſed quòd ſit homo, non conſiſtit præciſè in animalitate. Ratio igitur tã grauis obligationis ad ſumptionem Sacerdotalem erit tum integritas Sacrificij, tum traditio, pręceptumque Eccleſię intellectum ſemper à fidelibus, vt ſtrictiſsimè obligans. Dicet quis rurſus, ex Apoſtolica traditione vſitatum eſſe in Eccleſia Dei, vt Sacerdotes celebrãtes communicent ſe ipſos. Apoſtolica autem traditio videtur fundata in iure poſitiuo diuino. Sed contra primò, quia non quæuis Apoſtolica traditio rei cuiuſuis infert ſtatim ius diuinum de ea re. Secundò quia hæc Apoſtolica traditio potuit fundari in facto Chriſti, qui celebrans incruentè in vltima cœna communicauit ſe ipſum; non eſt autem de iure diuino quicquid Chriſtus tunc fecit. Præterea hæc traditio potuit fundari in Apoſtolorum placito, qui ſe, & poſteros Sacerdotes voluerint obligare ad ſumptionem in Sacrificio Miſſæ. Potueruntq; Apoſtoli moueri ex compluribus rationibus ſuprà tactis, quę etſi nõ ſufficiant ad totam, vel ad inadęquatam eſſentiam Sacrificij Miſſæ ponendam in Sacerdotali ſumptione; ſecus ad hãc imperandam tanquam appendicem, complementumq; ac perfectionem, & conſummationem illius; quidquid ſit, an dici debeat pertinere ad ſubſtãtiam, & integritatem illius; nolim enim de nominibus diſputare.

55 Erit alius, qui dicat, ſi ſumptio Sacerdotalis eſt de iure diuino, ſpectabit ad eſſentiam Sacrificij Miſſæ. Sed certè non quicquid eſt de iure diuino in celebratione Sacrificij, & in confectione Sacramentorum, conſtituit eorũ eſſentiam, vt vel nouitius Theologus nõ ignorat. Et cur nequeat eſſe de iure diuino aliquid ſiue ſubſequens, ſiue præcedens eſſentiam Sacrificij Miſſę? Quapropter cũ Eximio Doctore concludo, incertam eſſe iuris diuini obligationem ad ſumptionem Sacerdotalẽ. Diſſentit Auerſa q. 11. S. 2. V. *Quartò etiã*, alijque frequẽter; & Marchinus Tract. 3. de Ordine, parte, C. & n. 2. appellat ſuſpectã, atque ſingularem cenſuram Suarij; ſed quam approbant Becanus in Tract. de Sacramentis C. 25. parte 1. q. 6. n. 14. & in Opuſculo de triplici Sacrificio L. 3. C. 8. n. 15. Granadus tomo 5. Controu. 6. Tractatu 14. D. 3. ſect. 4. n. 14. Coninch 3. p. q. 83. art. 1. dub. 5. n. 95. Dicaſtillus Tract. 5. D. 1. dub. 9. num. 163. Martinonus Diſp. 38. num. 69. Quare inconſultò Marchinus taxat cenſuram Eximij Doctoris.

56 Suboritur quæſtio.

An ſumptio, ad quam obligatur Sacerdos, qui celebrat conſecrando, debeat eſſe hoſtiæ tunc conſecratæ ab ipſo, vel poſsit eſſe hoſtiæ ab alio conſecratæ?

DIXI à conſilio *Qui celebrat conſecrando*, vt excludam Sacerdotem ſine conſecratione celebrantem feria ſexta in Paraſceue, qui poteſt, & debet ſumere hoſtiam ab alio conſecratam feria quinta in Cœna Domini, ſi ipſe in eodem templo non peregit Officium ſolemne feriæ illius quintæ. Et à quocumque ſit peractum, incumbit obligatio celebranti feria ſexta, vt ſumat hoſtiam reſeruatam ex feria quinta, vt traditur in Rubricis vnius, & alterius feriæ. Vnde conſultus à quodam Curato, qui præerat duabus Eccleſijs Parochialibus, an poſſet in vna ſacrificare feria quinta, & in altera celebrare feria ſexta, ſumereque hoſtiam reſeruatã ex die Dominico in tabernaculo? reſpondi negatiuè, monuiq; poſſe feria quinta ſacrificare in vtraque Parochiali Eccleſia, & in ea, in qua vellet celebrare feria ſexta, relinquere hoſtiam cõſecratã, quam ſumeret feria illa ſexta. Num autem poſſet in vtraq; celebrare feria illa ſexta, ſumereq; hoſtias præconſecratas feria quinta? decidetur in D. 22. Dixi rurſus à conſilio *Qui celebrat conſecrando*, vt excludam Sacerdotẽ, qui ſupplet defectũ alterius impediti proſequi Miſſã, quæ vltrà conſecrationẽ, ſed non vltrà ſumptionem proceſſerat, nam talis Sacerdos poteſt, & debet ſumere hoſtiam ab altero conſecratam, vt perficiat Sacrificium, conſumatque victimam eandem,

Digitized by Google

dem, quam alter relinquit inconſumptã, & imperfectam. Igitur ad quæſtionem ait poſt Conc. Turonẽſe, de quo in n. 5. D. ſeq. & poſt Martinũ Ledeſmiũ prima 4. quæſt. 24. art. 2, Dub. 3. cum Syluestro laudato Noſter Henriquez Lib. 9. Cap. 19. §. 2. *Si Parochus, dum renouat Euchariſtiam, conſumat hoſtiam ab alio conſecratam, eam verò, quam conſecrauit, reponat in Sacrario, ſit integra Miſſa ex eo, quòd celebrans, in eo Officio vtitur triplici actione, qua conſecrauit, obtulit, ac ſumpſit corpus Chriſti.* Et in margine notat Henriquez, ſic facere interdum quoſdam Parochos. Adhęrent huic Authori Bonacina Diſp. 4. quæſt. vltima, puncto 2. num. 5. Fagundez in 1. Eccleſiæ preceptum Lib. 3. Cap. 4. num. 26. Cap. 5. n. 20. Caçeres Relectione 4. de Sacramento Euchar. V. *Sacrific. Miſſæ.* Sed reſolutionem ipſorum eſſe improbabilem, cenſuit Ioannes Præpoſitus 3. part. quæſt. 83. art. 1. Dub. 7. num. 50. & minus Theologicam eſſe, dixit Cardinalis de Lugo Diſp. 19. ſect. 5. num. 76. reijciuntque eam Franciſcus de Lugo Lib. 5. Cap. 2. quęſt. 4. à num. 52. Dicaſtillus Tract. 1. Diſp. 5. Dub. 10. num. 201. Marchinus Tract. 3. de Ordine parte 2. Cap. & num. 3. Nuñus 3. parte quęſt. 83. art. 6. pag. 989. Nicolaus Yſambertus ad eandem quęſt. D. 3. art. 5. num. 3. Quintanadueñas tomo, & tractatu 2. ſingularium in 9. Thomas Tamburinus Lib. 2. de Miſſa Cap. & §. 18. num. 19. Martinonus D. 38. ſect. 6. n. 69. Auerſa quæſt. 11. ſect. 2. V. *Sextò ſumptio.* Barboſa de Offic. & poteſt. Parochi C. 20. n. 45. pluresque alij citati à Diana p. 5. Tract. 13. Reſolutione 96. à Leandro Tract. 8. Diſp. 1. quæſt. 22. Et meritò, nam *quale erit illud Sacrificium, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe cognoſcitur?* Vt dicitur in Cap. *Relatum* 11. de Conſecratione Diſtinct. 2. Ergo debet Sacerdos participare de eodem Sacrificio, de eademque victima ſub eiſdem ſpeciebus, quas ipſe conſecrauit, & non tantùm debet participare de hoc Sacramento in Miſſa. Et ratio eſt, quia Sacerdos debet per ſumptionem conſummare, & perficere Sacrificium à ſe peractum, victimamq; à ſe oblatã; cui obligationi non ſatisfacit per conſumptionem Sacrificij ab alio peracti, & victimæ ab alio oblatæ. Et quidem vel alius participauit de Sacrificio ſuo, vel non participauit? Si primum. Ergo Sacerdos, qui poſteà ſumit ſolam hoſtiam, quam ille alius conſecrauit, non conſummat, neque perficit Sacrificium peractum, & victimam oblatam ab illo alio, vtpotè quæ ſit conſummata, & perfecta per partialem ſumptionem factam ab illo alio (vt probauimus n. 36. contra Ioannem de Lugo, & contra Peſſantium 3. parte, quęſt. 83. D. 3. Verſ. *Reſpondeo illam ſumptionem*) aliundeque relinquit ſuum Sacrificium, & victimã inconſummatam, & imperfectam. Si ſecundum. Ergo ſolum Sacrificium ab illo alio peractum, & ſola victima ab illo alio oblata conſummatur, & perficitur per ſumptionem Sacerdotis, qui poſteà accipit ſolam hoſtiam præconſecratam ab illo alio. Adhæc, ſi Sacrificium, quod ego celebro, intelligitur ſufficiẽter, & ritè conſummatum, atque perfectum per ſumptionem hoſtiæ ab alio Sacerdote conſecratæ, cur, ſi hoſtia, quam ego conſecraui, diſpareat, aut deprehendatur eſſe veneno infecta, fas non erit, ſumere hoſtiam præconſecratam, quæ reſeruata ſit in tabernaculo altaris, aut Eccleſiæ, in qua facio Sacrum; imò cur licebit non ſumere, & cur fas erit, conſecrare aliam hoſtiam à me ſumendam, relicta ea, quæ pręconſecrata eſt? Nunc verò nemò impunè aſſerere poteſt, nefas eſſe in caſu hoſtiæ vel diſparentis, vel venenatæ repetere conſecrationem ſuper aliã, quandoquidem Romana Eccleſia in Rubricis Miſſalis titulo de defectibus §. 3. n. 7. §. 10. n. 7. conſulat, ſic facere, ne Sacrificium remaneat imperfectum ob defectũ ſumptionis hoſtię conſecratæ. Porrò autem ſi Sacrificij à me celebrati ſtare poſſet perfectio, ſumẽdo hoſtiam ab alio conſecratam, iniquum eſſet (quod abſit cogitare) conſilium Eccleſiæ de repetita conſecratione à me facienda. Quare faceſſant Parochi illi, quorum vſum commendat Henriquez, cum re vera ſit abvſus ex ignorantia proueniens, proindeque debet corrigi, admonitis Parochis, vt quando velint renouare Euchariſtiam, ſeruareque hoſtiam magnam, conſecrent duas, quarum vnam ſumãt, & aliam ſeruent; & poſt bibitum ſanguinem, ſed ante ablutionem ſumant etiam antiquam. Quòd ſi Sacerdos, qui vltimus celebrat, obliuiſcatur conſecrare hoſtiam, vt veſpere in oratione

qua-

Digitized by Google

quadraginta horarum exponatur populo adoranda, non erit obliuionis remedium, ſeruare hoſtiam integram, quam conſecrauit, & extrahere è tabernaculo formulam præconſecratam. Debebit igitur hæc exponi veſpere, vel maior aliqua pars, quam iſta de cauſa diuidat Sacerdos ex hoſtia magna, videtur enim ſufficiens cauſa interuenire ad diuiſionem. Addit loco citato Henriquez, *Si Parochus carens pane, quem conſecret, oſtendat populo hoſtiam Sacrarij pridem conſecratam (quanuis eam eleuaret, frangeret, & ſumeret etiam ſub vtraque ſpecie, ea intentione, vt populus audiat Miſſam in feſto) non eſt Sacrificium, quod alijs proſit ex operato.* Additio hæc veriſsima eſt. Sed quid ſi Parochus, vt celebret in die feſto, nō habeat niſi formulam, quam poſsit conſecrare, licebit ne ipſi extrahere è tabernaculo hoſtiam magnam preconſecratam, quam eleuet, ne populus ſcandalizetur videns eleuari formulam, eamq; ſolam eſſe conſecratam? De hoc caſu agam in D. 28. Alia queſtio ſubnaſcitur, eaque eſt.

Num liceat Sacerdoti diuidere hoſtiam, quam vt ipſe ſumeret, conſecrauit, porrigereque partem alteri ad ſumptionem Laicalem?

57 VNus eſt caſus, in quo ex Eccleſiæ Romanę iudicio licet, nā in Rubricis Miſſalis titulo de defectib⁹ §. 10. n. 3. dicitur, *Si non obierit Sacerdos,* (qui poſt conſecrationē incidit in ſyncopen, & cuius loco alius ſucceſsit) *ſed fuerit infirmus, adeò tamen, vt poſsit communicare, & non adſit alia hoſtia conſecrata, Sacerdos, qui Miſſam ſupplet diuidat hoſtiam; & vnam partem præbeat infirmo, aliam ipſe ſumat.* Sic ibi. Et illud *Si non adſit, &c.* intelligitur de formula ſiue conſecrata tunc, ſiue preconſecrata in alia Miſſa. Quòd ſi præconſecrata adſit, porrigenda eſt ea Sacerdoti infirmo, quin neceſſe ſit, vt communicetur parte hoſtię grandioris ad participandum de inchoato à ſe Sacrificio, ſicut excogitat Thomas Tamburinus C. & §. 6. de Communione, contra planum, & ſincerum ſenſum Rubricæ, non enim infirmus conſummat Sacrificium illud. Yſambertus 3. p. q. 83. D. 3. art. 5 §. *Primum eſt* ait idem ipſum, quod Tāburinus, ſed quia non aduertit ad illa Rubricarum verba *Si non adſit, &c.* omiſit enim ea, cum tranſcripſerit reliqua. Vnde infertur, etiam ſi moribundus nō ſit Sacerdos, ſed Laicus, partiendā eſſe hoſtiam ad viaticum, ſi non ſuppetat alia hoſtia; debereque partiri, ſi aliàs infirmus deceſſurus eſſet ſine viatico. Et quanquam in Miſſali Romano ſit ſermo de Sacerdote, videtur eadem quoad hoc eſſe ratio de Laico. Atque vniuerſim de quolibet exiſtente in extrema viatici neceſsitate docent Syluester V. *Eucharistia* 2. queſt. 10. dicto 3. *Eucharistia* 3. quæſt. 15. dicto 1. cum S. Thoma, quem citat in 4. Diſt. 17. & cum Paludano in 4. Diſt. 12. quæſt. 1. art. 5. Cōſonantque innumeri alij apud Scortiam Lib. 4. Cap. 29. num. 12. Marchinum Tract. 3. parte 2. Cap. 4. num. 16. Granadum tomo 5. Controu. 6. Tract. 12. Diſput. & num. 3. Ioannem Sanchez in Selectis D. 22. num. 21. Dianam parte 2. Tract. 14. Reſol. 37. parte 3. Tract. 4. Reſolut. 34. parte 5. Tract. 3. Reſolut. 54. Dicaſtillum Tract. 4. Diſp. 11. Dub. 6. num. 117. Leandrum Tract. 7. Diſp. 4. quæſt. 17. Franciſcum de Lugo Lib. 4. C. 12. quæſt. 2. num. 12. Progreditur autem Dicaſtilius ſuprà num. 113. vt dicat idem ipſum de eo, quem vrget obligatio communionis annuæ, & niſi Euchariſtiam in illa Miſſa ſuſcipiat, elabetur tempus, videtur enim & hęc ſufficiens cauſa, vt Sacerdos diuidat hoſtiam deſtinatam ad ſumptionem Sacerdotalem, ſi contingeret non inueniri aliam. Imò multi docent, partiendam eſſe hoſtiam cum eo, qui ſolùm ex deuotione communicare deſiderat.

58 Ego cenſeo, ſi Sacerdos ante Miſſam admoneatur tempore apto, vt præparentur aliæ hoſtiæ, aut formulæ pro volentibus communicare, non fore immunem à culpa vt minimùm veniali, ſi non curet præparari, & omittat conſecrare eas, diuidatque hoſtiam à ſe ſumendam. Moueor duplici ratione, quarum prima eſt, quia iuxta ritum ſeruandum ex more Romano in celebratione Miſſæ §. 7. numero tertio, §. 10. n. 6. debent conſecrari aliæ hoſtiæ pro communione populi. Ratio

ſecunda eſt, quia diuidere hoſtiam deſtinatam ad Sacerdotalem ſumptionẽ, eſt contra conſuetudinem, quæ nunc tẽporis viget. Vix vnquam ego vidi fieri; nec fieret ex mero Sacerdotis libito ſine nota eorum, qui ſcirent, vel ſine offenſione adſtantium, quantùm iudicare poſſum. Si ergo ex ſola ſua voluntate Sacerdos exequatur eam partitionem, cum poſſet, cõſecrando formulas, ſatiſfacere petentibus communionem, peccabit vt minimũ venialiter. Olim quidem in vſu fuit, vt de eadem hoſtia diuiſa in plures partes participarent Sacerdos, & fideles adſtãtes, ſicut & Chriſtus *benedixit, ac fregit, deditque diſcipulis*, Matthæi C. & V. 26. à duobuſq; diſcipulis apud Emmaũtinũ Caſtellum cognitus eſt Chriſtus *in fractione panis*, Lucę 24. V. 35. panis autem ille fractus, ſumptus à Chriſto, & porrectus diſcipulis, Euchariſticus fuit, vt plures exiſtimant Patres Eccleſiæ, & Interpretes Bibliorum ſacrorum. S. etiam Paulus 1. ad Corin. C. 10. V. 16. ait, *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt? Et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt?* Diuidebatur itaque eadem hoſtia ad communionem præſentium fidelium, vt & de eodem calice omnes illi bibebant, diſpenſante Diacono, nec enim duo, vel plures calices conſecrandi ponebantur in eadem Miſſa, congruumque id non eſſe, reſpõdit S. Gregorius II. Papa percontatus à S. Bonifacio anno Chriſti 726. vt videre eſt in Baronio ad eum annum n. 46. Conſtat ex C. *Triforme* 22. de Conſecratione Diſt. 2. hoſtiæ in tres partes diuiſæ vnam partem ſeruatam vſque in Miſſæ finem, ad communicandum alios, vt aduertit Paludanus ſuprà. Et Guilielmus Durandus L. 4. Rationalis diuinorum Officiorum C. 51. n. 21. ait, * Pars in calice poſita ſignificat corpus Chriſti, quod de Virgine traxit; pars ſicca comeſta à Sacerdote ſignificat omnes fideles; pars reſeruata vſque in finem Miſſæ, ſecundùm antiquum Eccleſiæ Romanæ morem, pro miniſtris, vel infirmis, ſignificat omnes mortuos:: Hæc pars remanet in altari vſque ad finem Miſſæ, quia vſque ad finem ſæculi corpora Sanctorum in ſepulchris erunt. Sed quòd pars vſque in finem Miſſæ reſeruetur, non eſt in vſu. * Micrologus de Eccleſiaſticis obſeruationibus C. 16. inquit, * Rumpit Sacerdos hoſtiam ex dextro latere iuxta Ordinem, ad deſignandam Dominici lateris percuſſionem. Deinde maiorem partem in duo confringit, vt tres portiones de corpore Domini efficere poſſit. Nam vnam in calicem, faciendo crucem, mittere debet, cum dixit, Pax Domini ſit ſemper vobiſcum, ad deſignandum corporis, & animę coniunctionem in reſurrectione Chriſti. Alteram verò ipſe Preſbyter neceſſariò ſumit ante calicis participationem, iuxta Dominicam inſtitutionem. Tertiam autem communicaturis, ſiue infirmis neceſſariò dimittit:: quam viaticum moriẽtium appellare ſolemus. * Author Gemmæ animæ de antiquo ritu Miſſę L. 1. C. 64. ſcribit, * Oblata non integra ſumitur, ſed in tria diuiditur. Vnum in calicem mittitur, aliud à Sacerdote conſumitur, tertium in pyxide morituris ad viaticum reponitur, quia corpus Domini eſt triforme. * Legantur Amalarius Fortunatus L. 3. de Eccleſiaſticis Officijs C. 35. Radulphus Decanus Tungrenſis Lib. de Canonum obſeruantia, propoſitione 23. Ioannes à S. Geminiano in Summa exemplorum Lib. 10. C. 26. Albertus Magnus in Tract. 3. de Sacrificio Miſſæ C. 1. n. 1. Berno C. 18. de Miſſæ Officio. Sed licet quondam ita factum ſit, iam tamen vſus eſt in contrarium, nec enim tertia pars hoſtiæ reſeruatur ex ordinatione Eccleſiæ ad communionem aliorum, nec hoſtia eſt tam magna, quàm olim erat, vt ſecari poſſet competens portio ad diſtribuendum inter fideles pręſentes. Notatque Author Gemmæ animæ ſuprà C. 66. *Quia populo non communicante, non erat neceſſe, panem tam magnum fieri, ſtatutum eſt, cum in modum denarij formari, vel fieri, & vt populus pro oblatione farinæ* (quam anteà ſinguli contribuebant ad conficiendum panem, qui conſecrandus eſſet) *denarios offerrent, pro quibus traditum Dominum recognoſcerent; qui tamen denarij in vſum pauperum, qui membra ſunt Chriſti, cederẽt, vel in aliquid, quòd ad hoc Sacrificium pertineret.*

59 Deinde cẽſeo, ſi Sacerdos incępta Miſſa, ſed ante primam oblationẽ admoneatur adeſſe aliquem, qui velit communionem, debere potiꝰ expectare aliquantiſper, quoadvſque formula afferatur, quàm progredi vltrà cũ pro-

poſi

poſito partiendi hoſtiam, vt ſatisfaciat deſideranti communicare, nam breuis interruptio Miſſæ, præſertim ſi adſtantibus non timeatur fore moleſta, videtur minoris momenti, quàm illa hoſtię partitio. Si verò poſt primam oblationem admoneatur Sacerdos, tuncque afferatur offerenda ſaltem mentaliter, & conſecranda formula, opus eſt rationabili cauſa præter deuotionem petentis communionem, vt dixi ſuprà. Dubitarique poteſt, num eligibilius eſſet, offere mentaliter ſaltem, & conſecrare eam formulam, quàm diuidere poſteà hoſtiam magnam? Ego eligerem potiùs primum, quàm ſecundum, quia quoad primum extant plura exempla, in quibus Eccleſia non recuſat iteratam oblationem, quę ſaltem mentalis ſit. Si plures petant communionem, faueatq; ipſis rationabilis cauſa vltrà deuotionem, debet incunctanter præeligi primum, debentque offerri, & conſecrari multæ formulæ, quæ adducuntur, nam non decet diuidi hoſtiam magnam in tot minutas partes, neque decet non ſumi à Sacerdote hoſtiam in quantitate notabili.

60 Cenſeo prætereà, ſi poſt hoſtiæ magnę conſecrationem poſtulet communionem quiſpiam non præcisè ex deuotione, & deſiderio volendi cõmunicare in ea Miſſa, cum poſſet facilè, & æquè commodè in alia, aut in altari maiori, ſed quia niſi tunc communicet, non aderit copia ſuſcipiendi Euchariſtiam eo die, vel non niſi poſt longam expectationem, quæ ſit nociua ſaluti, aut agendis negotijs conſiderabilis momenti; cenſeo, inquam, fas tunc fore partiri hoſtiam magnam, & ex ea fruſtum præbere præſertim perſonæ graui, aut nobili, vbi non timeretur aliarum ſcandalum, aut admiratio. Quare Sacerdos, qui quando ſuppeterent formulæ, vel, etſi non ſuppeterent, quando petenti communionem expectatio non eſſet incommoda, diuideret hoſtiam magnam, vt diſtribueret in alium, peccaret vt minimùm venialiter ob geminam rationem ſuprà traditam. Inclinorque magis, vt putem, nõ peccaturũ per ſe mortaliter, quia non ſumi à Sacerdote partem quandam homogeneam hoſtiæ, neutiquam eſt contra perfectionem ſiue eſſentialem, ſiue integralem Sacrificij, neque grauiter opponitur reuerentiæ, quæ ipſi, aut Sacramento debetur. Et hæc ex occaſione obiectionis nonæ.

SECTIO VII.

Clauſula diſputationis, eneruatis nonnullis argumentis pro conſtitutione Sacrificij huius ex Sacerdotali ſumptione.

61 NOBIS non occurrunt alia, quæ momenti ſint contrà aſſertam, & defenſatam ſentẽtiam de Sacrificij Miſſæ eſſentia conſiſtente in conſecratione, & completa ſubſtantialiter, integraliterque, ſeu nõ merè accidentaliter, per ſumptionem Sacerdotalem. Indicaſſe videtur opinionem hanc Rex Alfonsus Sapiens, cũ in l. 47. tit. 4. Partita 1. ſcripſit, *maiorem vim Miſſæ conſiſtere in conſecratione.* Item Potho Prumienſis L. 2. de ſtatu domus Dei inquiens, *Præter vnum verũ, ſummumque Sacrificium, quod ſecundùm ordinem Melchiſedech in conſecratione Euchariſtiæ offerimus, nullum aliud munus præſtantius altari ſancto ſuperponimus.* Rursùs S. Auitus Serm. de Natali calicis, vbi ait, *Agnoſcamus nunc fideliter ſũmã hæreditatis indebitæ. Illud & videlicet, quòd cœnantibus Apoſtolis æterni libaminis ordinem conſecrauit. Itaque videmus, quòd nihil nobis de ſubſtantiæ plenitudine minuit, qui quod pro nobis aſſumpſit, totum nobis reliquit. Alij hæredibus ſuis ſua tribuunt; ille ſemetipſum, id eſt, carnem, vel ſanguinem corporis ſui.* Sic S. Auitus. Sed de V V. P P. pro noſtra ſententia ſuffragijs iam ſatis ex num. 18. Exequamur nunc promiſſa in titulo huius Sect.

62 Et quidem in n. 17. retulimus aliqua argumenta pro opinione, quæ eſſentiam Sacrificij huius, conſtituit ex Sacerdotali ſumptione, remiſimuſque eorum ſolutionem ad ſequentes Sectiones. Sed nonum, ac decimum manent ſatis enodata ex ſuperioribus. Ad vndecimum dico, eſſentiam Sacrificij cruenti ſitam fuiſſe in actione, quę fuit cruenta Chriſti immolatio, vt oblata à Chriſto in ſatisfactionem Deo debitam

debitam pro peccatis noſtris. Si arguẽs intendit id, cum inquit, poſitam fuiſſe in morte Chriſti, vt ab ipſo in actu exercito eſt oblata in illum finem, conniuebimus arguenti. Sed inde nihil infertur, quod propitium ſit conſtitutioni Sacrificij incruenti per Sacerdotalẽ ſumptionem. Ad duodecimum dico, mortem Crhiſti non minus repræſentari per Laicam, quàm per Sacerdotalem ſumptionem: non ideo tamen ab Aduerſarijs aſſeri, Sacrificium Miſſæ conſiſtere in Laicali ſumptione. Quare ſola illa repræſentatio non ſufficit, vt ea res, cui ineſt, vendicet ſibi eſſentiã Sacrificij Miſſæ. Addo, repræſentari Chriſti mortem in Sacerdotali ſumptione tanquam in quodam complemẽto Sacrificij Miſſę, & velut in appendice conſecrationis, quæ eſt anterior, & principalior repræſentatio mortis illius.

63 Sed inſurget adhuc non nemo, Sacrificium Miſſæ non tantùm debet verſari circa perfectiſsimam hoſtiam, ſed etiam erga eam ſe habere perfectiſsimo modo. Sed is eſt holocauſti, de cuius ratione eſt cõſumptio. Ergo hæc pertinet ad eſſentiam Sacrificij Miſſę. Hieronymꝰ Columbus L.4. de Angel. & hum. Hierarchia, C.64.n.6. reſpondet, Sacrificiũ Miſſæ non eſſe holocauſti, ſed ſolũmodò cõmemoratiuum cruenti holocauſti, ſcilicet corporis, & ſanguinis Dominici pro nobis conſumpti ſuæ charitatis igne in ara crucis. Sed ſatius eſt, fateri eſſe holocauſti, in primis ex fine, quatenus pręcisè offertur ad Deum venerandum, eiuſque ſupremam poteſtatem conteſtandam, & laudandam; deinde ſufficiẽter ex modo, ſeu forma, quatenus per conſecrationem fit, quod in ſuperioribus diximus, totieſque inculcauimus. Certè ſi Sacrificium Miſſæ deberet omnino referre holocauſtum, neceſſe eſſet, vt conſecratio, vel ſumptio eſſet ignitio; imò vt ſumptio aliena prorſus eſſet ab eo, nam in holocauſto comburebatur tota res oblata, nihilque ex ea manebat ad cibum, vſumque Sacerdotum, aut populi. Quòd ſi mors Chriſti fuit Sacrificium holocauſti, perfectiſſimumque, etſi nec corpus, nec ſanguis redacta ſint in cineres, neque anima perierit, quidni Sacrificium Miſſæ erit holocauſti ratione conſecrationis ſeparantis corpus, vt ſub ſpeciebus panis, à ſanguine, vt ſub ſpeciebus vini. Et per conſecrationem quidem hoc modo declaratam fit mutatio, deſtructioque phyſica ſufficiens ad Sacrificium. Licet autem Pater Arriaga D.50. ſect. 5. Subſ. 4. n. 35. contendat, non requiri ampliùs, quàm quòd Chriſtus offeratur Deo Patri in ſignum publicum diuini dominij erga vitam, & necem noſtram; probetque id, quia ad Sacrificium in vniuerſum non eſt neceſſaria mutatio, deſtructioque phyſica, ſiquidem Sacrificium Zelotypiæ, de quo in C. 5. Numerorum, caruit omni conſumptione; quo exemplo triumphare videtur ipſe in Sect. & Subſ. 3. n. 22. & 23. Nihilominus huiuſmodi exemplum nõ faciet, vt titubemus in ſententia ſuſcepta, cõſtat namque ex eo C. 5. Numerorum, Sacrificium Zelotypiæ debuiſſe offerri ex farina hordeacea, cuius pars cremabatur in altari holocauſti. Demum quiſpiam arguet ex Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 1. vbi ſignificatur, Apoſtolos inauguratos eſſe à Chriſto Sacerdotes, dum eis tradidit ſumendum ſuum corpus, & ſanguinem. Reſpondeo, non eſſe initiatos Sacerdotes, niſi quando poteſtatem, præceptumq; dedit, vt offerrent; quæ ſunt verba eiuſdem Concilij. Et ſumptio facta ab Apoſtolis ſubſequuta eſt receptionẽ Sacerdotij, quamuis ipſa non fuerit Sacerdotalis, id eſt facta ab ijs, qui conſecrarint; ſolus enim Chriſtus conſecrauit tunc. Hactenus de tota hac celebri Diſputatione.

DIS-

Digitized by Google

DISPVTATIO IIII.

AN ESSENTIA SACRIFCII MISSAE conſiſtat in vtriuſque, vel in alterutrius ſpeciei conſecratione?

1 *VTRIVSQVE SPECIEI conſecratione coaleſcere eſſentiam Sacrificij Miſſæ, ſuppoſuimus potiùs, quàm tractauimus in Diſputatione præcedenti. Nunc ſeduló agendum eſt de hoc puncto. Sed prius præmittenda eſt diſcuſsio duorum, aut trium aliorum, ex quorum deciſione munitur via ad ferendum punctum in Diſputatione, quam auſpicamur.*

SECTIO I.

Num conſecratio vtriuſque ſpeciei ſimul ſit neceſſaria ex præcepto Chriſti Domini?

Neceſſaria prorſus eſt ſiue ex eo, ſiue aliunde.

DARI obligationẽ, eamque valde grauem non conſecrãdi vnam ſpeciem ſolam panis, vel vini, ſed vtrámque ſimul, eſt omnino certum. Probarique ſolet primò ex C. *Nihil contra* 7. q. 1. vbi dicunt Patres Toletani, *Cenſuimus conuenire debere, vt cum à Sacerdotibus Miſſarum tempore ſacra Myſteria conſecrantur, ſi ægritudinis accidat cuiuslibet euentus, quo cæptum nequeant conſecrationis explere Myſterium, ſit liberum Epiſcopo, vel Presbytero alteri cõſecrationem exequi cæpti Officij. Non enim aliud ad ſupplementum initiatis Myſterijs conuenit, quàm aut incipientis, aut ſubſequentis benedictione ſint completa Sacerdotis; quia nec perfecta videri poſſunt, niſi perfectionis ordine compleantur.* In quibus verbis expendenda ſunt illa; *Quo cæptum nequeant conſecrationis explere Myſterium*, &c. Etſi enim in eis non eſſet ſermo de conſecratione ſpeciei panis potiùs, quàm de reliquis Miſſæ partibus, quæ vniuerſali nomine conſecrationis appellentur, menſque Patrum Toletanorum eſſet ſolũmodò, vt quòcumque peruenerit Miſſa incæpta ab vno Sacerdote, ſi hic deficiat, perficiatur, expleaturque ab alio; nihilomin' inde validum conficitur argumentum, nàm ſi Miſſa ſemel incepta, finienda eſt etiam per alium, quando proſequi non poſsit, qui exorſus eſt. Ergo ſi ab incipiente ſit facta conſecratio ſub ſpecie panis, nequeatq; ille vlteriùs progredi, neceſſe erit, vt alius procedat ad conſecrationem ſub ſpecie vini, quandoquidem

doquidem nihil ſit maioris momenti in Miſſæ actionibus, nihilque maiori iure perfectionem, complementumq; ſui exigat, quàm conſecrandi actio.

2 Probari ſecundò ſolet ex C. *Relatum* 11. de Conſecratione Diſt. 2. Sed ibi non eſt ſermo niſi de Sacerdotibus, qui offerebant plura Sacrificia vno die, & ſumebant communionis ſanctæ gratiam in ſola tantùm extrema Sacrificij oblatione. Quòd verò illi conſecrauerint ſub vtraque ſpecie, ſupponitur quidem in fine Canonis; aſt de obligatione ſic conſecrandi non habetur vllum verbũ, niſi de diſtincta alia, ſcilicet communicandi ſub vtraque ſpecie, *Quotieſcumque ſacrificantes, corpus, & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti in altario immolarint*. Probari tertiò ſolet ex C. *Comperimus* 12. Ibidem. Quo tamẽ in C. loquitur S. Gelaſius Papa I. non contrà eos, qui non conſecrabant ſub vtraque ſpecie panis, & vini, ſed contra eos, *qui ſumpta tantummodò corporis ſacri portione, à calice ſacrati cruoris abſtinebant*. Præterea in hoc C. non eſt ſermo de ſolis Sacerdotibus, vt volunt Gratianus in titulo præfixo, S. Thomas q. 80. art. 12. ad 1. & multi alij cum ipſis; ſed de Laicis etiam, vt doctè notarunt Salmeron tomo 9. in Euangel. Tract. 35. pag. 372. Æneas Syluius (qui poſteà Pius II. Pontifex Maximus) in Dialogo contra Thaboritas hereticos, Baroniꝰ in Annalibus anno Chriſti 496 Bellarminus L. 4. de Euchariſtia C. 26. Reprehendit igitur S. Gelaſius eos occultos Manichæos, qui vt ſe ſimularẽt Catholicos, communicabant cum alijs veris Catholicis, ſed ex ſuperſtitione Manichæorum abhorrentium à vino, exiſtimantiumque, defuiſſe Chriſto ſanguinem, abſtinebant à calice; admonetque veros Catholicos, ne calicẽ omittant cum periculo ſuſpicionis de Manichæa hæreſi. Imitatus fuit Sanctꝰ Gelaſius anteceſſorem ſuum S. Leonẽ I. qui non multò anteà dixerat Serm. 4. de Quadrageſima deteſtans errores Manichæorum, *Cum ad tegendam infidelitatem ſuam noſtris audeant intereſſe Myſterijs, ita in Sacramentorum communione ſe temperant, vt interdum tutiùs lateant, ore indigno Chriſti corpus accipiunt, ſanguinem verò redemptionis noſtræ haurire omninò declinant. Quod ideo veſtram volumus ſcire ſanctitatem, vt nobis huiuſcemodi homines ex his manifeſtentur indicijs, & quorum deprehenſa fuerit ſacrilega ſimulatio, notati, & proditi, à Sanctorum ſocietate Sacerdotali authoritate pellantur*. Ita S. Leo, qui, & S. Gelaſius, in odium Manichææ hęreſis iudicarunt conuenire tùnc temporis, vt non ſolùm à Sacerdotibus, ſed etiam à Laicis frequentaretur communio ſub vtraque ſpecie. Vnde C. *Comperimus* plenam accipit lucem. Eius integra verba ſunt, *Comperimus autem, quòd quidam ſumpta tantummodò corporis ſacri portione à calice ſacrati cruoris abſtineant. Qui proculdubiò, quoniã neſcio qua ſuperſtitione docentur adſtringi, aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur, quia diuiſio vnius, eiuſdemque Myſterij ſine grandi ſacrilegio non poteſt prouenire*. Vbi Tò *Grande ſacrilegium* ſumitur pro indigna tractatione Sacramenti contra præceptum, iuſque Eccleſiaſticum, & non contra diuinum, vt malè interpretatur Marchinꝰ Tract. 3. de Ordine, parte, C. & n. 2. quaſi non poſsit quidpiam eſſe ſacrilegium, niſi ſit contra ius diuinum prohibens talem determinatam tractationem. Sed certè ad ſacrilegium, ſufficit, quòd ſit actio, vel omiſsio contra præceptum Eccleſiæ iubentis in ordine ad finem religionis, & ad cultum diuinum, vt patet ex celebratione Miſſæ ſine veſtibus ſacris, ex percuſsione Clerici, ex pollutione, ſanguiniſque in Eccleſia effuſione, centumque alijs exemplis, quorum aliqua in hanc rem prænotauerat iam Claudius Sainctes Repetione 10. de Euchariſt. fol. 377. Probatur quartò, ex Innocentio Papa III. L. 4. de Myſterio ſacro altaris C. 23. in cuiꝰ fine habet hæc verba, *Grauiter offendit, qui negligenter, aut ignoranter alterutram ſpeciem prætermittit; grauiùs, qui ſcienter, aut ſponte; maximè ſi formam intendit mutare, vel hæreſim introducere*. Quintò, ex S. Thoma q. 74. art. 1. ad 2. q. 80. ar. 12. ad 3. q. 83. art. 12. per totum ferè. Sextò, ex Miſſali Romano, titulo de defectibus §. 4. per totum ferè, & §. 10. n. 3. Concordant Theologi omnes; & hic eſt communis fidelium ſenſus, quin vllus ambigat de admodùm ſtricta obligatione orta ex præcepto ſiue ſolùm humano, ſiue etiam diuino Chriſti Domini extrinſeco inſtitutioni Sacramenti.

Præ-

Præceptum Chriſti inducit præfatæ conſecrationis neceſsitatem.

3 MIHI perſuaſum eſt, dimanare etiam ex hoc. Nam iuxta Cōcilium Tridentinum Seſ. 22. C. 1. Chriſtus in cęna nouiſsima *corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, ac ſub earundē rerū ſymbolis, Apoſtolis, quos tunc noui Teſtamēti Sacerdotes conſtituebat, vt ſumerent, tradidit; & eiſdem, eorumque in Sacerdotio ſucceſſoribus, vt offerrent, præcepit per hæc verba, Hoc facite in meam commemorationem, vti ſemper Catholica Eccleſia intellexit, & docuit.* Quæ verba tam clara ſunt pro præcepto Chriſti de oblatione facienda ab Apoſtolis, & à Sacerdotibus ſucceſſoribus eorum ſub ſpeciebus panis, & vini ſimul, ſeu ſub earundem rerum ſymbolis, vt non egeant expenſione noſtra. Conſonant cum verbis tranſcriptis hæc alia verba Canonis 2. *Si quis dixerit, illis verbis, Hoc facite in meā commemorationem, Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes, aut non ordinaſſe, vt ipſi, aliįque Sacerdotes offerrent corpus* (ſcilicet ſub ſpeciebus panis) *& ſanguinem ſuum* (ſcilicet ſub ſpeciebus vini) *anathema ſit.* Meritò autem Concilium Tridentinum intulit præceptum Chriſti ex verbis illis, *Hoc facite in meam cōmemorationem,* nam etſi à S. Luca Euangeliſta referantur poſt ſolam corporis conſecrationem, tamen ſatis ſignificat, fuiſſe à Chriſto repetita poſt ſanguinis conſecrationem, ſubiungit enim, *Similiter, & calicem,* &c. vbi aduerbium *Similiter* denotat repetionem eorundem verborum, quæ poſt corporis conſecrationē pronunciauerat Chriſtus. Præterea S. Paul⁹ 1. & C. 11. Corinth. narrat, Chriſtum dixiſſe poſt conſecrationem corporis, *Hoc facite in meam commemorationem;* & poſt ſanguinis conſecrationem, *Hoc facite, quotieſcumque bibetis, in meam commemorationem.* Neque proderit reſpondere, Chriſtum præcepiſſe conſecrationem vtriuſque ſpeciei, ſed non ſimultaneam, ſeu quarum vna cōſecratio debeat ſequi poſt aliam. Non, inquam, proderit, tū quia Chriſti verba intelliguntur à Concilio Tridentino de oblatione ſub ſpeciebus panis, & vini, non autem vel panis, vel vini; intelliguntur etiam de oblatione corporis, & ſanguinis, non autem vel corporis, vel ſanguinis: tum quia Chriſtus præcepit id, quod ipſe fecit tanquam præcipuum in tanto Myſterio; id verò fuit conſecratio ſub vna, atque altera ſpecie, & non ſub vna, vel altera: tū quia (vt communiter additur, & ſatis vrgenter) ſi præceptum Chriſti eſſet de conſecratione vel vtriuſq;, vel vtriuſlibet ſpeciei, quid cauſæ foret, vt Eccleſia adeò ſolicitè curet, ne poſt conſecrationem vnam prætermittatur altera? Cur obligationem conſecrandi vtramque ſpeciem pręponeret tot aliįs obligationibus iuris humani, quot expendētur in Diſputatione de modo occurrendi defectibus, qui in celebratione Sacrificij contingere queunt? Quapropter tenendum eſt, conſecrationem ſub duabus ſpeciebus panis, & vini ſimul eſſe pręceptam à Chriſto Domino; quidquid ſit, an Sacrificium Miſſæ conſtituatur eſſentialiter, necne ex conſecratione ſub duabus illis ſpeciebus: de quo poſteà. Nunc ſolùm aduertimus, ſi conſtituatur, inde conſequens fore, vt eiuſmodi conſecrationis obligatio proueniat ex iure diuino cōntento intrinſecè in Sacrificij Miſſæ inſtitutione facta à Chriſto Domino.

Sex obiectiones diluuntur.

4 OPPONES primò, ſi conſecratio ſub vtraque ſpecie debeat fieri ex præcepto Chriſti, non poterit Summus Pontifex concedere facultatem, vt ſub vna tantùm ſpecie fiat conſecratio, nequit enim inferior diſpenſare in præcepto ſuperioris. Refert tamen Raphael Volaterranus L. 7. Geographiæ C. 4. ſeu titulo de Saxonibus, &c. Innocentium Papam VIII. anno 1490. permiſiſſe Nortuegiįs, vt in ſola panis ſpecie conſecrarent; nec putandum eſt, erraſſe Papam in re tā graui, vniuerſali, & publica, cuius fuiſſe ſatis conſcium Volaterranum, colligitur exinde, quòd eo tempore degeret Romæ; dedicauitque libros ſuos Iulio II. (qui tunc erat Cardinalis) à quo facilè conuinci poſſet de falſa narratione, vt & ab aliįs ſyncronis. Secundò, Chriſtus poſt reſurrectionem cōſecrauit apud Emmauntinum Caſtellum, vt

docent

Digitized by Google

docent S. Hieronymus in Epitaphio Paulæ, S. Auguſtinus L.3. de Conſenſu Euangeliſtarum C.25. Serm. 146. de Tempore, Sermone. 1. in feria 2. Paſchæ, Epiſtola 59. q.8. multique alij Patres, & Interpretes ad C.24. Lucę, vbi latè Maldonatus, & ex Theologis Scholaſticis nõminus diffusè Vazquez D.216. C.2. Chriſtus autem conſecrauit ſub ſola panis ſpecie, non enim fit vlla vini mentio. Ergo ſignum eſt, nõ præcepiſſe anteà Apoſtolis, vt non niſi ſub duabus panis, & vini ſpeciebus cõficerent, nam qui ſe exhibebat magiſtrum, & doctorem Apoſtolis, ea in functione, nullatenꝰ faceret contra id, quòd iuſſerat paucis anteà diebꝰ. Tertiò, S. Paulus Actorum 27. V.35. Euchariſtiam confecit ſub ſola ſpecie panis in mari, & naui, nam de Euchariſtia intelligit Author Imperfecti in Matthæum Homilia 17. verba hęc Actorũ, *Sumens panem, gratias egit Deo in conſpectu omnium, & cum fregiſſet, cæpit manducare.* Hic locus ex Apoſtolicis Actis vrgentior videtur, quàm alij C.2. V.42. C.20. V.7. vbi dicitur, *Erant autem perſeuerantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibꝰ*: rurſus, *Vna autem Sabbathi cum conueniſſemus ad frangendum panem, Paulus diſputabat*, &c. Quibus in verbis non deſcribitur, quid Apoſtoli, Paulusvè fecerint, ſed quid populi, aut fideles alij præſentes, vt notant Bellarminus L.4. de Euch. C.24. Lorinus ad C. illud 2. V.42. Nihil itaque eſt, vnde deducatur, Apoſtolos non conſecraſſe ſub ſpecie vtraque panis, & vini, etſi alijs adſtantibus miniſtrauerint tunc ſolã priorem. Oppones quartò, ſi conſecrationem vtriuſque ſpeciei ſimul præcepiſſet Chriſtus Sacerdotibus celebrantibus, vtique & vtriuſque ſumptionem. Sed hanc non precepit. Ergo neque illam. Minor probatur, nam alioqui non benè decreuiſſet Eccleſia, vt Neopreſbyteri concelebrantes cum Epiſcopo non ſumerent calicem. Quintò, verba illa Chriſti, *Hoc facite in meam commemorationem*, non minus continent præceptum conſecrandi impoſitum Apoſtolis, & eorum in Sacerdotio ſucceſſoribus, quàm præceptum de ſumptione impoſitum omnibus fidelibus. Sed huiuſmodi præceptum non obligat fideles omnes ad ſumptionem vtriuſque ſpeciei. Ergo neque obligat Sacerdotes ad conſecrationem vtriuſque. Sextò, S. Thomas in 4. Diſt. 11. q.2. art.1. quęſtiuncula 1. ad 4. dicere ſolummodò, *eſſe præter morem Eccleſiæ in vna tantũ ſpecie conficere*. Non igitur iudicauit, eſſe contra Chriſti præceptum.

Expenditur quidam S. Thomæ locus. Non tenentur omnes fideles ad vtriuſque ſpeciei ſumptionem.

5 AD hoc vltimum argumentum reſpondeo, S. Thomam dicere quidem, eſſe pręter morem Eccleſię conſecrare in vna tantùm ſpecie; ſed non ideo negari à S. Doctore, eſſe contrà Chriſti præceptum. Ad quintum dico cum Concilio Tridẽtino Seſ. 21. C.1. *Etſi Chriſtus Dominus in vltima cœna venerabile hoc Sacramentum in panis, & vini ſpeciebus inſtituit, & Apoſtolis tradidit; non tamen illa inſtitutio, & traditio eò tendunt, vt omnes Chriſti fideles ſtatuto Domini ad vtramque ſpeciem accipiendam aſtringantur.* In quibus verbis Conciliũ ex primæua Eccleſiæ traditione, & cõmuni ſenſu declarat, pręceptum Chriſti non debere ſic intelligi, vt obliget omnes fideles ad ſumptionem vtriuſque ſpeciei. Nobis, qui contrà Hæreticos non diſputamus ex profeſſo, ſed cum Catholicis agimus, ſufficit hæc ſolutio. Videat, qui velit, Bellarminum L.4. de Euchariſtia C.25. Salmeronẽ tomo 9. in Euangelia Tractatu 34. Valentiam in Controuerſijs L. de legitimo vſu Euchariſtiæ, & tomo 4. D.6. q.8. puncto 5. §.2. & ſequentibus vſque ad 8. Suarium D.71. ſect.1. & 2. Vazquium D.216. Cap.5. Martinum Becanum tomo 2. Opuſculorum in 1. de Cõmunione ſub vtraque ſpecie, C.1. & 2. ac 10. Cuius puncti occaſione noto, Euchariſtiam ſub vtraque ſpecie aliquando aſſeruari ſolitam. Quod etſi poſt Baronium in Annalibus Eccleſiaſticis anno Chriſti 57. num.153. neget Vazquez C.3. n.26. & violenter interpretetur verba hæc S. Chryſoſtomi in Epiſtola 1. ad Innocentium Papam, *Sanctuaria ingreſſi ſunt milites, quorum aliquos ſcimus, nullis initiatos myſterijs, & viderũt omnia, quæ intus erant. Quin & ſanctiſſimus*

mus

Digitized by Google

mus Chriſti ſanguis, ſicut in tali tumultu contingit, in prædictorum militum veſtes effuſus eſt, magno Sabbatho Paſchali, cum iã in veſperum vergeret dies ante Miſſarũ ſolemnia. Neget autem Vazquez, quia nullum aliud teſtimonium Patrum pręter citatum ex S. Chryſoſtomo allegari poſsit. Nihilominus Lib. 3. Dialogorum Sancti Gregorij C. 36. habemus expreſſum teſtimonium, nam Maximianus, & ſocij portabant in naui corpus Chriſti, & ſanguinem, *iamque non ex morte vicina, ſed ex ipſa eius præſentia, ac viſione turbati, omnes ſibimet pacem dederunt, corpus, & ſanguinem Redẽptoris acceperũt, Deo ſe ſinguli commendantes, vt eorum animas benignè ſuſciperet, quorum corpora in tã pauenda morte tradiderat.* Hæc S. Gregorius loquens de tempeſtate, quæ in extremum periculum redegit Maximianum, & comites. Nec quiſquam dicet, celebraſſe tunc Sacrum. Legatur etiam Ioannes Diaconus in vita eiuſdẽ Sancti Gregorij L. 1. C. 33. Extat & aliud in S. Gregorio Nazianzeno Oratione 11. vbi de S. Gorgonia ſorore ſua vexata graui infirmitate ait, *intempeſta nocte captata, ad altare* (quod domi habebat) *procubuiſſe, eumque, qui ſuper ipſo honoratur, ingenti clamore inuocaſſe: ac deinde hoc ſuo pharmaco corpus totum perfudiſſe, & ſi quid vſpiam antityporum pretioſi corporis, aut ſanguinis manus* (ſcilicet ipſius, pro more antiquo deferendi Euchariſtiã in domos priuatas, vt ibi eã ſumerent, quando ad Eccleſiã accedere non poſſent, ſicut obſeruat Iacobus Billius) *id lachrymis admiſcuiſſe.* Habemꝰ aliud teſtimoniũ In S. Hieronymo Epiſt. 4. ad Ruſticũ Monachum de viuendi forma, vbi de Exuperio Toloſano Epiſcopo ait, *Nihil illo ditius, qui corpus Domini caniſtro viminco, ſanguinem portat in vitro.* Prætereà in Concilio Turonico apud Burchardum L. 5. C. 9. decretum fuit, *ſacram oblationem, quæ ad viaticum recedentibus de ſeculo reſeruatur, intinctam debere eſſe in ſanguine Chriſti, vt veraciter Presbyter poſsit dicere infirmo, corpus, & ſanguis Domini proficiat tibi, &c.* Quare vel ſeruabatur ſanguis, quo madefieret hoſtiæ pars porrigenda infirmo, ſeu infundenda eius ori, vel tũc madefiebat pars hoſtiæ, quãdò in Sacrificio ſeparabatur ad viaticum. Vti ſolere fieri à Græcis, quãdo in Cœna Domini Euchariſtiam pro infirmis præparant, teſtatur Arcudius L. 3. de Concordia Eccleſiæ Occidẽtalis, & Oriẽtalis C. 56. quo etiam modo, quãdiu hoſtiæ pars nõ exſiccabatur, manebat sãguis ſub ſpeciebꝰ vini. Sed illud decretum emendatũ fuit in Concilio Bracarenſi 3. Can. 2. cuius Canonis verba omnia legũtur ſub nomine Iulij Papæ I. C. *Cum omne crimen* 7. de Conſecratione Diſt. 2. Ideoq; Innocentius III. L. 4. de ſacro altaris Myſterio C. 13. admonet, *conſtitutum eſſe ab Eccleſia, vt Euchariſtia non detur intincta.* Conſulatur Paſchalis Papa 2. in Epiſt. 32. apud Binnium, Micrologus C. 19. de Eccleſiaſticis obſeruationibus, Hildebertus Cęnomanenſis Epiſcopus Epiſt. 64. relatũq; ab eodem Binnio Concilium Londinienſe celebratum anno 1175. Et antequam hinc ego diſcedã; moneo, præfatum decretum Concilij Turonici fauere ſatis in ſpeciẽ Authoribus, qui dixerunt, Sacerdotẽ celebrantẽ poſſe recludere in Paſtophorio hoſtiam, quam tũc conſecrauit, & ſumere aliã anteà conſecratã, ibiq; cuſtoditã, additur enim in eo decreto, *De ſeptimo in ſeptimum diem ſemper mutetur, id eſt, illa à Presbytero ſumatur, & alia, quæ eodem die conſecrata eſt, in locum eius ſubrogetur, ne fortè diutiùs reſeruata, mucida, quod abſit, fiat.* Sed interpretari quis poterit, quatenus alia, non quidem ſola, ſed ex duabus denuò conſecratis, recondatur in Ciborio ſacro, ita vt ſumatur vna ex illis, & antiqua etiã. Legatur n. 56. D. pręcedentis.

Quæ de cauſa Neopresbyteri nõ ſumant ſpeciem vini.

6 AD quartum dico primò, ſi probabile ſit, non eſſe Sacerdoti celebranti neceſſariã ex Chriſti pręcepto ſumptionem abſolutè, probabile à fortiori erit, non eſſe eo præcepto neceſſariã ſumptionẽ vtriuſq; ſpeciei. Prius autẽ illud viſum eſt probabile P. Suario D. 75. S. 5. V. *Vna verò.* Arriagæ D. 40. S. 9. n. 69. & nobis in Diſputatione ſuperiori à n. 53. Dices Cõcilium Trident. Seſ. 21. Cap. 1. & Can. 1. cum declarat, Laicos, & Clericos non conficientes, nullo præcepto diuino obligari ad Euchariſtiæ Sacramentũ ſub vtraque ſpecie ſumẽdũ, indicare tacitè, Clericos conficiẽtes obligari. Hoc argumẽto vtitur P. Suarez D. 43. ſect. 3. Verſ. *Tertiò ex his.* Sed contrà, quia potiùs videtur, Conciliũ voluiſſe relinquere indeciſam hanc controuerſiam, & Theo-

Digitized by Google

logorum opinationibus ſubiectam. Atque ita Suarez ſentire debet, ne ſit ſibi contrarius. Dices rurſus, et ſi expreſſo Chriſti præcepto, ſuperadditoque inſtitutioni Sacrificij non ſit Sacerdoti imperata ſumptio inter celebrandum, tamẽ iniuncta eſt Chriſti pręcepto implicito, contentoq; intrinſecè in Sacrificij inſtitutione. Ergo ſic etiam imperata erit ſumptio vtriuſque ſpeciei, nam non apparet potior ratio, vt iubeatur vnius ſpeciei ſumptio præ alia, neque item vt vnius, vel alterius, pręſertim cum vtriuſque ſimul ſpeciei conſecratio ſit imperata præcepto Chriſti, cumque ad complementum conuiuij, inſtar cuius inſtitutum eſt hoc Sacrificium, & Sacramentum, pertineat ſumptio cibi, & potus. Hinc probile eſt Ægidio Coninch q.83. art.1. dub.5. n.102. celebrantem teneri iure diuino ſumere vtramque ſpeciem, & à Pontifice diſpenſari non poſſe, vt celebrans ſumat alteutrã tantum ſpeciem. Quæ Ægidij doctrina intelligenda eſt iuxta dicta ab ipſo in n. 95. ratione habita non tam inſtitutionis Sacrificij, quàm Sacramenti Euchariſtici. Sed cõtrà, tũ quia incertum eſt, an abſolutè ſumptio Sacerdotalis, ſeu inter celebrandum facta à Sacerdote, vel vnius tantùm ſpeciei, ſit de iure diuino Chriſti penes modum etiam propoſitũ in Antecedenti: tum quia excogitari poſſet, Sacerdotem obligari iure diuino ad ſumendam vnam, vel alteram ſpeciem, quam vellet, & non ad vtramque ſimul ſumendam, ſicut de obligatione Laici, & Sacerdotis non celebrantis dicitur, quatenus iure diuino ſatisfacerent, ſi alterutram ſumerent, quãquam nunc, & iam diu debeant ex præcepto Eccleſiæ non ſumere, niſi determinatè ſpeciem panis: tum quia ſub lite eſt, an vtriuſque ſimul ſpeciei conſecratio neceſſaria ſit ex iure diuino: tum quia difficilè probabitur, non ſufficere ad complementum Sacrificij, & Sacramenti Euchariſtici, ſi Sacerdos ſacrificans, & conficiens ſumat vnam ſpeciem, vti ſufficit reſpectu cæterorum, qui neque ſacrificant, neque conficiunt: tum quia difficilè etiam probabitur, complementum Sacrificij (etſi admittatur conſiſtere in ſumptione vtriuſque ſimul ſpeciei à Sacerdote) debere eſſe de iure diuino, vt notabam in Diſputatione proxima, n. 55. Si hæc, quæ vt probabilia tentata à me ſunt, & non aſſerta, videantur ſimilia vero, dicendum eſſet, non ſequi ex pręcepta à Chriſto cõſecratione vtriuſque ſimul ſpeciei pręceptam etiam eſſe conſecranti Sacerdoti ſumptionem vtriuſque ſimul. Id autem ſi diceretur, pateret cõmoda, ſuauiſq; reſponſio ad illud de Neopresbyteris non ſumentibus vtramque ſpeciem, nam cum obligatio ſumendi vtramq; non oriretur in Sacerdotibꝰ celebrãtibus ex præcepto Chriſti, ſed Eccleſiæ, nihil mirum, quòd hæc in ſuo præcepto potuerit diſpenſare, diſpenſaritque actu cum Neopresbyteris, quando celebrãt vnà cum Epiſcopo. Similiter, ſi credimus Cardinali de Lugo D.11. ſect.8. n.174. diſpẽſabat olim Eccleſia cum Presbyteris Cardinalibus, vt non omnes communicarent, vel ſub vna ſpecie, qui præſentes Miſſæ Pontificis Summi conſecrabant ſimul cum eo. Qua in narratione concordat Dicaſtillus Tract. 4. D. 3. dub. 13. num. 224. Et vterque adducit in teſtem Innocentium III. Lib.4. C. 25. vbi non legi id, ſed potiùs contrarium, ait enim, *Conſueuerunt autem Presbyteri Cardinales Romanum circumſtare Pontificem, & cum eo pariter celebrare. Cumque conſummatum eſt Sacrificium, de manu eius communionem recipere, ſignificantes Apoſtolos, qui cum Domino pariter diſcumbentes ſacram de manu eius Euchariſtiam acceperunt, & in eo, quòd ipſi concelebrant, oſtendunt, Apoſtolos tunc à Domino ritum huius Sacrificij didiciſſe.* Sic Innocentius. Vnde niſi aliũde conſtet, nõ omnes Presbyteros Cardinales communicaſſe, ex teſtimonio Innocentij nullatenus conſtat, ſed potiùs oppoſitum. Non exprimit ille, an acceperint communionem ſub vna tantùm, vel ſub vtraque ſpecie; & in Lib.6. C. 9. tradit hęc, *Vt autem in perceptione corporis, & ſanguinis Chriſti nulla poſſit fallacia ſuboriri, ſed in vtroque perceptionis veritas euidenter appareat, Summus Pontifex non ſtatim particulam hoſtiæ dimittit in calicem, ſed eam poſt trinũ crucis ſignaculũ in patenã reponit, & poſt oſculum pacis ad ſedem aſcendens, ibi conſiſtens, vniuerſis cernentibus partem maiorem ſuſcipit oblatæ de patena, quã ei Diaconus repræſentat, ipſamq; videntibꝰ diuidens, vnãque particulam ſumens, aliã mittit in calicẽ, quem tenet corã ipſo Subdiaconus, de quo ſanguinem haurit cum calamo, deinde particulã vnam cum oſculo tradit Diacono, aliamque Subdiacono ſine oſculo, quem ad altare miniſtran-*

ſtran

ſtrantem ei calicem Diaconus oſculatur. Et tunc Subdiaconus particulam dimiſſam in caliceſumit cum ſanguine. Hæc ibi. Ex quibus noſcimus, Subdiaconum ſumpſiſſe particulam hoſtię cum ſanguine, nō autē Diaconum, neq; Presbyteros, ſi qui adeſſent. Thomas Vualdenſis C. 88. de Sacramentis tradidit, moris eſſe Romani, vt Summus Pontifex Diaconum, & Altaris Miniſtros communicet ſub vtraque ſpecie. Poteſt reſponderi ſecundò, requiri quidē ex Chriſti pręcepto ſumptionem vtriuſque ſpeciei, non tamen ab omnibus ſimul celebrantibus, & conſecrantibus eandem vtranque ſpeciem, ſed à præcipuo celebrante, atque conſecrante, qualis eſt Epiſcopus, quando cū ipſo celebrant, & conſecrant ordinati nouiter. Sed hæc reſponſio approbata à Dicaſtillo Tract. 4. D. 3. dub. 13. num. 245. Tract. 5. D. 1. dub. 12. num. 253. videtur admodùm voluntaria, & gratis excogitata ad effugium difficultas, non ſecus ac ſi ego dicerem, ſolum Sacerdotem celebrantem, & conſecrantem principaliter debere ex præcepto Chriſti conficere ſub vtraque ſpecie; poſſe verò alios celebrantes, & conſecrantes ſecundariò, & acceſſoriè conficere ſub vna tantùm. Adhæc: Neopresbyteri non minus verè, & propriè conſecrant, ac ſacrificant, quàm ſi vnuſquiſque eorum ſolus conſecraret, & ſacrificaret. Ergo ſi conſecranti, & ſacrificanti neceſſaria eſt ex Chriſti præcepto ſumptio vtriuſque ſpeciei, tenebuntur Neopresbyteri eodem præcepto. Reſpōderi tertiò poteſt, ſatisfactum eſſe præcepto Chriſti de ſumptione vtriuſque ſpeciei; quandoquidem Epiſcopus accipiat vtramque, ſufficit enim ad illud præceptum, vt vnus ex conſecrantibus, & ſacrificantibus perficiat Sacrificium, ſumendo ambas ſpecies. Militant eædem difficultates contra hanc reſponſionem præſtitam à Franciſco de Lugo L. 5. C. 2. q. 4. n. 55. cum Raphaele Auerſa; qui vtuntur exemplo Sacrificij incæpti ab vno Sacerdote, & perducti vſq; ad conſecrationem incluſiuè, ſed in huius Sacerdotis defectu finiti, & perfecti ab alio per vtriuſque ſpeciei ſumptionem. Attamen iſtud exemplum videtur alienum à propoſito, nā eo in caſu ſumptio eſt phyſicè impoſsibilis Sacerdoti, qui conſecrauit, & ideo recurrit Eccleſia ad Sacrificij complementum, & perfectionem, qualem qualem habere poteſt Sacrificium per ſumptionem ab alio Sacerdote factam. Cæterùm quādo nouiter ordinati conſecrant, poſſent phyſicè ipſi complere, & perficere Sacrificiū vt ab ipſis oblatū, ſumēdo vtramq; ſpeciē. Cur igitur Eccleſia prohibet eis vſum calicis? Inſuper ſi exemplum quadantenus conducit, maximè, vt exinde inferatur, pręceptum Chriſti non obligare determinatè, vt idem, qui conſecrat, ſumat vtramque ſpeciem, ſed vt vel idē, vel alius Sacerdos, ſiue ſimul conſecret, ſiue non conſecret. Et ita indicari à Suario D. 75. ſect. 5. V. *Vna vero*, docerique à Hieronimo de Llamas 1. par. Methodi Curationis animorum C. 12. §. 11. incipiente *Demum ſunt*. probabileq; eſſe aiunt Cardinalis de Lugo D. 11. ſect. 8. n. 173. Arriaga D. 40. ſect. 9. n. 69. & Dicaſtillus Tract. 4. D. 3. dub. 13. n. 144. quanquam in Suario ego non id legam, ſed quòd incerta ſit Sacerdotis ad ſumptionem obligatio ex iure diuino, quin faciat vllam mentionem de complemēto, & perfectione Sacrificij per alterius Sacerdotis ſumptionem. Addunt ibidē Cardinalis de Lugo, & Dicaſtillus, non eſſe certum, non poſſe de iure diuino fieri conſecrationem, quin ſequatur ſumptio à Sacerdote. Poteſt quartò reſponderi, ſumptionem vtriuſque ſpeciei à Sacerdote quouis conſecrante eſſe de præcepto Chriſti; ſed tamen Eccleſiam poſſe interpretari præceptum Chriſti, vel diſpēſare in illo, vt non obliget Neomyſtas conſecrantes cum Epiſcopo, ſicut multi dicunt, poſſe Eccleſiam diſpēſare in præcepto conſecrandi vtramque ſimul ſpeciem. Si prima reſponſio non probetur, amplector ego hanc quartam. Libetque notare primò cum Cardinali de Lugo ſuprà n. 175. Neopresbyteros non poſſe ex licentia Epiſcopi omittere ſumptionem ſpecierum panis, vt pote quæ pertineat ad complementum, & perfectionem Sacrificij oblati ab ipſis, & quia præceptum non conſecrandi ſine ſumptione non poteſt diſpenſari niſi ab Eccleſia. Noto ſecundò cum Diana parte octaua, Tractatu primo, Reſolutione 44. ſi Epiſcopus deficiat poſt conſecrationem, debere aliquem ex Neopresbyteris perficere Sacrificium, ſumē do calicē; quin opus ſit, imò quin liceat vocare aliū Sacerdotē antiquū, nam ratione cōcelebrationis cū Epiſcopo ineſt

peculiaris obligatio, vt aliquis ex nõuiter ordinatis conſummet Sacrificiũ. Noto tertiò cum Quintanadueñas tomo, & Tract. 2. Singularium in 3. ſiquidem Neopresbyter non communicet tunc more Laico, ſed Sacerdotali, poſſe celebrare ſecundò, ſi occurrat cauſa, quę Sacerdotem alium ante ablutionem, purificationemve ſumptam poſſet iuſtè mouere ad repetitam celebrationem eodem die. Noto quartò contra Gamachæum Cap. 13. de Sacrificio Miſſæ pag. 500. non idcirco Neopreſbyterum, carentem legitima ætate, aut intrudentem ſe ordinationi extra ſtatuta tempora, nõ fieri ex ſuſpenſo irregularem, ob ſimul cum Epiſcopo factam conſecrationem, quia non cenſetur celebrare propriè Miſſam; ſed quia ſuſceptio Ordinis, & celebratio reputatur vnus actus, ſiquidem hæc celebratio ſit annexa ſuſceptioni illi. Ita Leſsius de Irregularitate Cap. 6. dub. 4. num. 52. Suarez de Cenſuris Diſput. 31. ſect. 1. à num. 70. Ioſephus Gibalinus de Irregularitate Cap. 5. quęſt. 2. num. 10. cũ Henriquez, Bartholomæo de Medina, Sayro, & Laymano. Noto quintò ex Sancto Fulberto Epiſcopo Carnotenſi in Epiſtola 2. ad Finardum fuiſſe, quondam vſitatum in Diœceſi Carnotenſi, totaque Prouincia Senonenſi, vt nouiter ordinato daretur ſeruanda in pergameno hoſtia, ex qua per quadraginta dies ipſe, ſacrificatione abſtinẽs, decerperet, conſumeretque totidem particulas. Noto ſextò cum Dicaſtillo Tract. 4. D. 11. dub. 2. num. 15. caſu quo non eſſet materia, locus, & tempus, niſi prò vna Miſſa, & duo Principes æquè potẽtes non conſentirent, vter ex duobus Sacerdotibus deberet celebrare, tunc licitum fore, vt vterque ſimul ſacrificaret conſecrando eandem materiam; ſi id non fieret in contemptum religionis, ſed ob vitanda bella, aut diſcordias graues inter eos Principes. Et tunc vterque Sacerdos participaturus eſſet de ſpeciebus panis, ac vini, vt colligitur ex dictis in notatione prima.

[?]

Num S. Paulus conſecrarit in ſola ſpecie panis? Num etiam Chriſtus Dominus poſt Reſurrectionem? Num Papa diſpenſarit, vel poſſit diſpenſare, vt in vna ſola ſpecie conſecretur?

7 AD tertium argumentum dico cum Lorino, & Cornelio in Acta, cũ Thoma Maſſutio in Paulo Apoſtolo L. 11. C. 9. allegante S. Chryſoſtomum, S. Hieronymum, V. Bedam, cum Vazquio D. 216. C. 2. numero 11. & alijs, S. Paulũ non cõfeciſſe Euchariſtiam in illo euentu, ſed ſumpſiſſe vſitatum, & vulgarem panem. Ad ſecundum repono, alios etiam Patres, & Interpretes exiſtimare, Chriſtum non conſecraſſe panem, quem dedit diſcipulis in Caſtello Emmauntino. Legantur Cornelius Ianſenius in Concordia Euãgelica C. 146. Suarez Diſp. 43. ſect. 3. Verſic. *Ad fundamentum.* Raynaudus de Miſſa prima ſect. & Cap. 1. pag. 9. Si autem oppoſita exiſtimatio vt communior, ita & probabilior videatur, dicam, Chriſtum eo in caſu vſum fuiſſe poteſtate excellentiæ, conſecrando ſolam panis ſpeciem, quia ſic expedire iudicauit. Ad primum argumentum reſpondeo primò, verba Volaterrani eſſe, *Nortvegiæ Innocentij VIII. Pontificis conceſsione permiſſum ſine vino calicem ſacrificare, quòd ob immẽſa frigora vinum in ea regione importatum aceſcat, cuius rei gratia legatio miſſa.* Quę verba falſitatem ſonare videntur, nam quòd calix ſacrificetur cum alio liquore, quàm de vite, excedit Indubitanter poteſtatem Summi Pontificis, cum ſit Sacramenti Euchariſtici quoad ſubſtantiam mutatio; poteſtas autem Eccleſiæ in Sacramentorum diſpenſatione debet eſſe *ſalua illorum ſubſtantia,* vt declarat Concilium Trident. Seſ. 21. Cap. 2. Et anteà Clemens VI. Papa in Bulla ad Patriarcham Armenorum anno 1351. apud Bzovium propoſuerat illi credendum, *poſſe Romanum Põtificem circa adminiſtrationẽ Sacramentorũ Eccleſiæ, ſaluis ſẽper illis, quę ſunt de integritate, & neceſſitate Sacramentorũ, tolerare diuerſos ritus Eccleſiarum Chriſti, & etiam cõcedere, vt ſeruentur.* Vnde teſtantibus Armillæ, & Tablenæ Summę Authoribus

bus V. *Euchariſtia* tẽpore Alexandri VI. deciſum fuit, non poſſe Papam diſpẽſare, vt ſine vino cõſecraretur calix, propoſita ſola aqua. Vnde etiam cùm quidam ob vini penuriam offerrẽt Sacrificium ex aqua, vel ex alio potus genere, caſtigauit eorum temeritatem, craſsũque errorem S. Vuolfangus, vt traditur in ipſius vita C. 25. apud Surium, die 31 Octobris. Onuphrius Panuinius in Chronico Eccleſiaſtico ſub annum 1490. correxit verba Volaterrani, poſuitq; permiſſum Nortvegianis, vt ſine vino ſacrificarent, id eſt, vt ſolàm panis ſpeciẽ conſecrarent, prætermiſſa ſpecie vini. Sed adhuc in hoc ſenſu narratio Volaterrani eſt dubiæ fidei apud pleroſque. Legantur Iacobus Gordonus in Chronologia, Abrahamus Bzovius, Henricus Spondanus in Annalibus Eccleſiaſticis anno 1489. vel 1490. Suarez Diſp. 42. ſect. 4. Verſ. *Secunda ſententia*, & V. *Tertiò hoc confirmat*. Vazquez D. 223. C. 1. n. 6. C. 3. ex num. 26. Bellarminus L. 4. de Euchariſt. Cap. 24. Verſ. *Quartum incommodum*. Sunt, qui non Innocẽtio VIII. ſed IV. tribuant permiſsionem illam. Ita Alanus Lib. 2. de Euchar. Cap. 20. & Claudius Sainctes Repetitione 10. de Euchariſt. Cap. 3. Sed cum Claudius citet Volaterranum, & hic non de Innocentio IV. ſed de VIII. loquatur, videtur ille incurriſſe lapſum memoriæ, vel calami. Sunt, qui dicant vnum diſpenſaſſe cum Saxonibus, aliũ cum Nortvegianis. Ita Villalobos Tractat. 7. diff. 10. n. 1. deceptus exinde, quòd apud aliquem legit allegatum Volaterranum L. 7. Geographæ C. 4. vel titulo de Saxonibꝰ, &c. Quod ego in Ioanne Mariana L. 5. de Hiſpaniæ rebus C. 1. lego, illud eſt, * Nortvegia maioris frigoris ſæuitia vaſtatur, vſque eò vt importatum vinum vi frigoris cõtinuò aceſcere feratur: quæ res magnam aliquando Pontificibus Romanis ingeſsit curam, vt diuinę hoſtiæ pars vtraq; retineretur, perficereturq; oppidatim. * Sic Mariana. Quapropter de diſpenſatione cum Nortvegijs facta à Romano Pontifice nihil certi ſtatui poteſt. Reſpondeo ſecundò, ſi conſecratio vtriuſque ſpeciei ſpectet ad eſſentiam Sacrificij, non poterit vnquam Pontifex diſpenſare, vel interpretari præceptum Chriſti, quatenus liceat conſecrare vnam ſpeciem ſine alia; ſicut enim iuxta Concilium Tridentinum ſuprà Pontifex caret poteſtate ad mutandam Sacramentorum ſubſtantiam, ſeu eſſentiam, ità etiam ad mutandam eſſentiam Sacrificij inſtituti à Chriſto, eadem enim vtrobique militat ratio. Imò Alexandrum Sextum Papam declaraſſe non eſſe ſuæ poteſtatis concedere, vt in vna ſola ſpecie Euchariſticum Sacramentum conficeretur, aiunt ex Armilla Summa Viualdus, & qui ipſum refert Moure in Examine Theologiæ Moralis parte 3. Cap. 4. §. 7. num. 2. Amicus Diſp. 16. ſect. 9. n. 155. Quanquam attentè conſideratis verbis Summæ illius §. 10. de Euchariſtia, dignoſcetur, non dici in eis aliud, quàm quod ſuprà ex ipſa, & ex Summa Tabiena nos retulimus, admonitumque id iam fuerat à Vazquio Diſp. illa 223. Cap. 3. n. 20. Si verò conſecratio vtriuſque ſpeciei non ſit de eſſentia Sacrificij, ſed ad hanc ſufficiat conſecratio alterutrius ſpeciei, probabile eſt, poſſe Pontificem diſpenſare, aut interpretari præceptũ Chriſti; probabile eſt, non poſſe. Huius reſponſionis tres partes habent multos, graueſque patronos paſsim obvios, & notos.

8 Sed contrà primam partem dices primò, etſi Pontifex non poſsit mutare eſſentiam Sacramentorum, vt definit concilium Tridentinum ſuprà; nihilominus quoad eſſentiam Sacrificij Euchariſtici non eſſe id definitum. Futilis eſt hæc euaſio, tum quia Sacrificium Miſſæ ſæpe vocatur nomine Sacramenti, vt tertiò quoque verbo obſeruare eſt in Sancto Thoma, & in alijs Theologis antiquis, ac recentibus: tum quia, vt iam notaui, eadem militat ratio, ne Pontifex poſsit mutare eſſentiã Sacrificij Euchariſtici, ac ne poſsit alicuius Sacramenti eſſentiam inuertere; quãdoquidem Sacrificium Euchariſticum ſit non minus neceſſarium Chriſtianę Religioni, & non minus à Chriſto inſtitutum, quàm quodlibet ex Sacramentis; nec minus ex inſtitutione Chriſti habeat ſuã ſignificationẽ, quã quodlibet ex Sacramẽtis ſuã deriuat. Si igitur ſignificatio Euchariſtici Sacrificij ex inſtitutione Chriſti eſt, quatenꝰ offertur ſub vtraq; ſpecie, & non tantũ ſub vna, non poterit Pontifex licitè, neq; validè mutationem aliquam circa id adhibere. Dices ſecundò, poterit ſaltem Pontifex

Digitized by Google

concedere, vt ſine celebratione Sacrificij cõficiatur Sacramentũ, conſecrando vnam tantùm ſpeciem. Etſi enim confectio Sacramenti Euchariſtici debeat ex pręcepto Chriſti eſſe aſſociata celebrationi Sacrificij, non apparet, cur non poſsit Pontifex diſpenſare in tali præcepto, aut interpretari illud, ſicut in Paraſceue ſeparat à conſecratione celebrationem, ſeu oblationem Sacrificij, tunc enim Sacerdos offert Sacrificium, ſed non conſecrat; offert ſub vna ſpecie, nõ ſub duplici. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 8. num. 116. excludit hoc effugiũ, nam non componitur valida vnius ſpeciei conſecratio cum animo efficaciter impediente intentionem offerendi Sacrificium. Si autem dicatur, extituram tunc intentionem offerendi inchoatè Sacrificium ratione conſecrationis ſpeciei vnius. Impugnat alterum hoc effugium, quia eſſet inchoatio Sacrificij cũ animo non perficiendi eſſentialiter illud, & proinde eſſet actio irriſoria, ac vana, malaque intrinſicè ex ſuppoſitione inſtitutionis Sacrificij. Quare cum eſſet contra ius diuinum etiam naturale, non poſſet Pontifex diſpenſare. Sed de iſta Lugi doctrina feremus iudicium in Sectione ſequenti. Nunc reijcimus effugium illud, quia conſecratio vnius ſpeciei cum animo non conſecrandi aliam, ſi iam non pręſupponatur conſecrata, eſt illicita ex Chriſti pręcepto prohibente, Indiſpenſabilique à Pontifice. Si reclames, ac dicas, excogitari à nobis ſine ſufficienti fundamento indiſpenſabilitatem in præfato præcepto. Cõcedemus, poſſe Pontificem diſpenſare. Sed tunc conſecratio vnius ſolius ſpeciei non erit Sacrificium; & in controuerſia redacta ad hoc punctum, an Sacrificium, ad quod ex præcepto Chriſti requiritur conſecratio vtriuſque ſpeciei, poſsit ex diſpenſatione Pontificia ſaluari in vnius tantùm ſpeciei conſecratione? nos defendemus, non poſſe.

9 Iam verò contrà ſecundam partem dices, quanquam conſecratio vtriuſque ſpeciei non ſit de eſſentia Sacrificij, eſt tamen de huius ſubſtantia, & integritate, ſicut pes, aut manus reſpectu hominis, & ſumptio Sacerdotalis reſpectu eiuſdem Sacrificij; Pontifex autem non poteſt mutare ſubſtantiam Sacrificij, ſeu quæ reſpectu huius non ſe habent per accidens. Occurri poteſt, dicendo, non mutari ſubſtantiam Sacrificij per conceſsionem Pontificiam conſecrandi vnam ſolam ſpeciem, quia non ſtatuitur, eſſe de ſubſtantia Sacrificij aliquid, quod ex Chriſti inſtitutione non ſit de eius ſubſtantia, neque tollitur de ipſius ſubſtantia aliquid, quod Chriſtus voluerit eſſe de ſubſtantia illius, ſed tãtùm fit variatio, quantùm ad vſum ſubſtantię, vtendo vna huius parte, & non alia, id eſt, conſecrando vnam ſpeciem, & non aliam; ſicut non mutatur Sacrificij ſubſtantia per receptionem vnius ſpeciei, & non alterius, & ſicut neq; mutatur ſubſtantia Sacramenti per vnius, & non alterius ſpeciei conſecrationem. Occurri aliter poteſt, dicendo, Concilium Tridentinum intelligendum eſſe de ſola mutatione Sacrificij, quoad eſſentiam, quatenus talis mutatio non cadat ſub poteſtate Pontificia; quidquid ſit de alia mutatione quoad ſubſtantiã, & integritatem Sacrificij. Porrò autem Pontifex concedens, vt conſecraretur ſub vna tantùm ſpecie, non mutaret eſſentiam Sacrificij, ſiquidem ea ſaluetur ſufficienter in vnica ſpecie; ſed ſolummodò mutaret Sacrificij ſubſtantiam, & integritatem, vtpote quæ coaleſcat ex ambarum ſpecierum conſecratione.

10 Contrà tertiam partem dices, multa ſunt de iure diuino ſiue naturali, ſiue poſitiuo, in quibus non poteſt Pontifex diſpenſare, ſeu quorum obligationem aliquando non vrgere, non poteſt Pontifex interpretari, ac declarare. Si autem quidpiam huius conditionis eſt, præſertim conſecratio vtriuſque ſimul ſpeciei, ſiue vnica ſpecies ſufficiat ad Sacrificij eſſentiam, ſiue duplex requiratur, & conſecratio vnius poſt conſecrationem alterius nõ pertineat præcisè ad ſubſtantiam, & integritatem Sacrificij, ſed ad eſſentialem huius compoſitionem, & conſtitutionem. Impugnaberis, nam deſideratur ratio, ob quã ſit ſuprà Pontificis poteſtatem diſpenſatio, vel interpretatio in pręcepto diuino poſitiuo de conſecratione vtriuſque ſpeciei ſimul, ſi admittatur ſemel, geminę ſpeciei conſecrationem non eſſe de Sacrificij eſſentia. Hactenus breuiter, & inuolutè ſatisfecimus ijs, quæ contra ſecundam noſtram reſponſionẽ ad primum argumentum obijci poſſunt generaliter. Res eſt, quæ exigit, vt diffuſiùs tractetur, & explicatiùs ediſſeratur,

tur, ideoque ſecundam, & tertiam adiungam Sectiones, quæ cum prima ſint prçambulç ad principalem Diſputationis ſcopum, ſeu metam.

SECTIO II.

An conſecratio vnius ſpeciei poſsit validè fieri, non obſtante intentione ſimul habita relinquendi aliam inconſecratam, vel non offerendi Sacrificium?

11 IN num. 8. remiſimus huc diſcuſsionem huius difficultatis. Ad quam ſupponimus, diſputatum olim fuiſſe,

An forma conſecrationis panis conſequatur ſuum effectum, antequàm perficiatur forma conſecrationis vini?

SEV an formę conſecrationis expectent ſe mutuò in operando? Quibus ſub verbis proponitur hæc diſceptatio à S. Thoma in 4. Diſt. 8. q. 2. art. 4. quæſtiuncula 1. & 3. p. q. 78. art. 6. Nam Petrus Cantor Pariſienſis, Magiſterque Theologicæ Scholæ, vti nominatur ab Henrico Gandauenſi C. 15. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & poſteà eiuſdem Vrbis, vt fertur, Epiſcopus, referente Sixto Senenſi Lib. 4. Bibliothecç ſanctæ, fortèq; ante Pariſienſem Epiſcopatū tenuerat Tornacēſem, vt colligerę eſt ex Epiſt. 173. Stephani Epiſcopi Tornacēſis; claruitq; anno Dñi. 1200. Is, inquam, defenſauit cum ſuis ſequacibus partem affirmantem, expectare ſe mutuò, teſte Cęſario Heiſterbachcenſi L. 9. Illuſtrium miraculorum, & hiſtoriarum memorabilium C. 27. qui ſcribebat anno 1222. vt conſtat ex L. 10. C. 48. Et paucis retrò annis Innocentius III. Papa Lib. 4. de Myſterio ſacro altaris C. 17. & 23. aliquantòque pluribus S. Bernardus in Epiſt: 69. ad Guidonem Abbatem ſignificant, ſenſiſſe ſic aliquos. Quibus accenſet Stephanum Cantuarienſem, ſeu Anglicum, & Præpoſitum, ſeu Prępoſitiuum Presbyterū Leodienſis Eccleſiæ Albertus Magnus de Euch. Diſt. 6. Tract. 2. C. 3. n. 5. vbi, & in 4. Diſt. & art. 8. Alexanderque Alenſis 4. p. q. 10. membro 4. §. 6. necnon S. Thomas in locis præcitatis, omneſque Theologi poſteriores diſcordant à Petro Cantore, & ab eis alijs antiquis Theologis, vt & diſſenſerunt S. Bernardus, Innocentius III. & Cæſarius. Imò moderni Theologi iudicant, ſtare non poſſe cum indemnitate Fidei Catholicæ cogitationem illam de ſuſpenſione effectus formæ conſecratoriæ panis vſque ad poſitionem effectus formæ cōſecratoriæ vini. Ita Vazquez ad art. 8. q. 78. Suarez D. 43. ſect. 2. V. *Dico ergo primò*. Adeat Lector Eximium hunc Doctorem, in quo inueniet plenā dogmaticæ huius ſententiæ probationem, necnon in Petro Cornejo 3. p. q. 74 a. 1. & 2. D. 1. dub. 1.

Nouus quidam diſcurſus circa Sectionis quæſtionem præſentatur, & diſcutitur.

12 CÆTERVM Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 8. à n. 103. excogitauit nouum modum, quo poſſet ſine abſurditate, ſed potiùs cum veritate defenſari (vt ipſe putat) opinatio reiecta Petri Cantoris. Nam eo ipſo quòd Chriſtus ita inſtituerit Sacramentum Euchariſticum, vt ſimul inſtituerit illud in ratione Sacrificij, nec voluerit, fieri Sacramentum ſine Sacrificio, nec hoc ſine illo, nec Sacerdotibus dederit duas poteſtates diſparatas, ſed vnicam ad ſacrificandum, & conſecrandum, ita vt neque extrà Sacrificium conſecrare poſſent, neque abſque conſecratione poſſent offerre Sacrificium, vt probat cum alijs Suarez D. 43. ſect. 3. §. *Dico primò*: ſequitur, vt ſi Sacerdos vellet conſecrare non tamen offerre Sacrificium, ita vt voluntas non offerendi Sacrificium præualeret, & eſſet magis efficax, tunc nihil prorſus efficeret, quia vellet aliquid, ad quod nō accepit poteſtatem à Chriſto. Vnde ſi conſecratio vtriuſque ſpeciei

clei ſit de eſſentia huius Sacrificij, cõſequens eſt, vt qui vellet conſecrare hoſtiam ſolam, & non offerre Sacrificium, ſed excludendo oblationem Sacrificij, nihil faceret, quia non habet poteſtatem ad conſecrandum niſi per modum Sacrificij. Quæ ſunt verba Eminentiſsimi Cardinalis. Et addit, etſi Sacerdotes ſiue ex errore, ſiue ex malitia proferentes verba conſecratoria ſuper vnã ſolam ſpeciẽ, cõmuniter cõſecrent validè, quia nõ excludunt omnino efficaciter intentionem ſacrificãdi, ſed volunt conſecrare meliori modo, quo poſſunt, atq; ideo volunt ſaltem implicitè per conſecrationem hoſtiæ v. g. inchoare Sacrificium, taliter vt quantùm eſt ex ſe, poſsit compleri per conſecrationem calicis, ſi apponatur; tamen contingere poſſe, vt Sacerdos aliquis non conſecret validè, proferendo conſecratoria verba ſuper vnam ſpeciem ſolam in circumſtantijs, in quibus aduerteret, non poſſe offerri Sacrificium abſque conſecratione vtriuſq; ſpeciei, & in quibus præuideret, non fore vtramque conſecrandam. Quare mens Cardinalis de Lugo videtur eſſe, non conficiendum corpus Chriſti ab eo Sacerdote, qui ſuper ſpeciem panis pronunciaret verba conſecrationis ex animo non procedendi ad pronunciandum verba conſecratoria ſuper ſpeciẽ vini, & ex animo etiam non offerendi Sacrificium ob defectum conſecrationis ſpeciei vtriuſque, notum vt incõpoſsibilem cum oblatione Sacrificij.

13 Operæ pretium erit, vt de hoc modo dicendi feramus iudicium. Et in primis videtur mihi, diſtare toto cœlo ab opinatione Petri Cantoris, nã is dicebat, non poni à parte rei effectũ prioris formæ conſecratoriæ, quoadvſque poneretur effectus poſterioris. Aſt Lugus non dicit id nec per ſomniũ. Quare neſcio, cur ipſe ſcripſit, vnum modum eſſe germanum alteri, & eſſe verum illum antiquum, ſi explicetur inſtar ſui noui. Quo factum eſt, vt Diana part. 10. Tract. 16. Reſolutione 62. conuertat contra Lugum argumenta omnia, quæ afferri ſolent aduerſus Petrum Cantorem. Sed certè Lugum minimè lædunt, vt conſideranti patebit. Deinde non benè citatur P. Suarez D. 43. ſect. 3. §. *Dico primò.* Etſi enim ibi habeat hęc verba, *Errant, qui in præſenti quæſtione diſtinguunt dicentes, ſacrificando non poſſe confici vnam materiam ſine alia, ne mutilum fiat Sacrificium in vna tantùm ſpecie: tamen ſimpliciter conficiendo Sacramentum extra Sacrificium propter alium vſum ipſius Sacramenti, non eſſe iure diuino prohibitum conſecrare vnam materiam ſine alia. Supponit enim hæc diſtinctio, dari alium modum conficiendi hoc Sacramentum, quàm ſacrificando; quod erroneum eſt.* In his tamen verbis ſcopus, & ſenſus Suarij nõ eſt, inualidam fore confectionem Sacramenti Euchariſtici in vna ſola ſpecie ſine Sacrificij oblatione requirente conſecrationem vtriuſque ſpeciei; ſed fore illicitam cõtra ius diuinum, ex cuius inſtitutione eſt, vt Sacramentum Euchariſticum non conficiatur, niſi offerendo Sacrificium Deo: quæ eſt concluſio propoſita, & illuſtrata à Suario in eo numero. Et vt clariùs innoteſcat, Doctorem Eximium non patrocinari Cardinali de Lugo, adeamus Sectionẽ ſecundam Diſputationis illius 43. Inueniemus ibi concluſionem hanc ſecũdo loco poſitam, *Non eſt de neceſsitate Sacramenti, ſeu conſecrationis vnius partis materiæ conſecratio alterius, ſed poteſt vna ſine altera conſecrari, ita vt factum teneat.* Quam concluſionem cum obfirmaſſet, ſubiungit, *Dici tamen poſſet, verum eſſe vnam effectum non pendere ab alio re ipſa, cũ per accidens ex varijs cauſis impediri poſsit, pendere tamen ex intentione operantis, ita vt ſi Miniſter à principio intendat vnam ſolam ſpeciem, & nõ aliam conficere, nihil efficiat. Sed hoc vanum eſt, & præter ſenſum Eccleſiæ. nam in omni Sacramento ſi Miniſter intendat efficere, quod verba ſignificant, quodque de ſe efficere poſſunt circa materiam ſubiectam, illa intentio ſufficit ad effectum. Sed hoc intendit Sacerdos, etiamſi non intendat aliam partem conficere. Ergo ſine vlla dubitatione conficit illam partem, quam intendit. Sicut Epiſcopus verè confert vnum Ordinem, etiamſi intendat, nunquam alium conferre.* Sic Suarius, ſatiſque manifeſtè contrà Lugum, ni fallor.

14 Tertiò, etſi ſit neceſſarium ex precepto Chriſti, vt qui vult conſecrare, velit etiam ſacrificare, & proindè vt velit conſecrare non tantùm vnã ſpeciem, ſed duas, non inde ſequitur, irritam eſſe intentionem conſecrandi vnam ſpeciem, ſi adſit intentio non cõſecrandi aliam, neque offerendi Sacrificium. Nam etiam neceſſarium eſt ex diuino

Digitized by Google

diuino iure, vt panis anteà, quàm calix conſecretur, & vt huius conſecratio nō fiat, niſi præcedente conſecratione illius, ſicut docent Dionyſius Ciſtercienſis in 4. D. 8. q. 3. in 3. p. art. 3. Sotus in 4. Diſt. 11. q. 1. art. 6. Suarez ſuprà ſect. 2. V. *At verò*, Fagundez L. 3. in 1. præceptum Eccleſię C. 5. n. 19. Bonacina D. 4. q. 2. puncto 3. n. 3. & 7. Frāciſcus de Lugo L. 4. C. 1. q. 1. n. 16. ſuadetq; non leuiter tum Chriſti exēplum, tum vſus Eccleſiæ, tum quòd cibus recto ordine antecedat potum. Nihilomin⁹ valida eſt conſecratio calicis ante panē. Similiter iuxta ipſum Cardinalem de Lugo volens cōſecrare debet ex præcepto diuino velle communicare, ſi tamen non velit id poſterius, neque re ipſa exequatur, non ideo irrita erit conſecratio. Quartò, quamuis verum ſit, Sacerdotem nihil effecturū, ſi proferret verba conſecratoria ſuper panem, & vinum ex intentione conſecrandi, ſed cum voluntate prȩualente, & magis præcipua non offerendi Sacrificium (cum enim ſupponatur, conſecrationem vtriuſque ſpeciei eſſe formaliter Sacrificium ipſum, concludit in hoc caſu ratio Cardinalis de Lugo, ſeu potiùs Eximij Doctoris Patris Suarez D. 76. ſect. 3. V. *Secunda difficultas*, vbi pro hoc caſu inuenio eandemmet omnino rationem.) Attamen falſum eſt, Sacerdotem nihil effecturum, ſi intendens conſecrare ſolum panem, pronunciaret ſuper eum verba conſecratoria cum animo præualente, & magis præcipuo non offerendi Sacrificium, nā cum ſupponatur, conſecrationem vni⁹ ſpeciei non eſſe formaliter Sacrificium ipſum, omnī prorſus caret vi argumentum Eminentiſsimi, vt latè contra illū proſequitur tum Dicaſtillus Tractu 5. D. 1. Dub. 12. n. 236. tum Arriaga D. 50. S. 7. ex n. 45. tum Martinon. D. 29 S. 1 n. 6. Ego breuiſsimè explico exēplo Epiſcopi, qui validè conferet alicui poteſtatem offerendi Sacrificiū, etiāſi ſimul habeat voluntatem præualentē, & magis præcipuam non dandi ipſi integrum Ordinem Sacerdotalem, qui conſtituitur eſſentialiter ex duplici poteſtate, vna offerendi, altera abſoluendi. Si verò Epiſcopus vellet conferre alicui eam vtramque poteſtatem, & ſimul per voluntatem præualentem, & magis præcipuam intenderet, non præbere vllo modo Sacerdotalem Ordinē, tunc Epiſcopus nihil operaretur.

15 Quintò, iuxta Lugum ſuprà n. 117. Sacerdos, qui ex ignorantia, vel malitia vellet cōſecrare in vna ſpecie, adhuc conſecraret validè, quia haberet aliquam intentionem Sacrificij, ſcilicet inchoandi actionem ſacrificandi taliter, vt quantùm eſt ex ſe, poſsit compleri per conſecrationem alterius ſpeciei, & facere Sacrificium perfectū: quæ intentio poteſt ſtare cum animo non conſecrandi alteram ſpeciem. Sic Lugus, & eiſdē verbis. Aſt nunquā poteſt contingere, vt Sacerdos intendens conſecrare in vna ſpecie, non habeat aliqualem intentionem Sacrificij declaratam proximè à Lugo. Nam etſi Sacerdos aduertat, non poſſe offerri adæquatè, & plenè Sacrificium ſine cōſecratione vtriuſque ſpeciei, præuideatq; non poſſe conſecrari vtramque, quia vnius ſolius datur copia, attamen intētio conſecrandi vnam ſpeciem erit intentio inchoandi Sacrificij, ſi inchoatio iſtius ſit actio apta ex ſe compleri, & facere Sacrificium perfectum actione alia adiuncta, quæ ſit conſecratio alterius ſpeciei, ſiquidem, eo ipſo quod ponatur conſecratio vnius ſpeciei, ponitur actio habilis ex ſe compleri per conſecrationem alterius ſpeciei, aptaque conſtituere, & componere cum illa Sacrificium perfectum. Neque officit huic aptitudini aduertentia Sacerdotis, aut præuiſio, de qua loquitur Lugus, eſt enim extrinſeca præfatæ actioni. Vt ſi ego ſcribam in hac papyro vnam dictionem, non potero non ponere aliquid aptum ex ſe conſtituere propoſitionem ſcriptam ex cōiunctione cum alijs dictionibus, quantumuis aduertam, non poſſe dari propoſitionē ſcriptam ſine tribus dictionibus, aut terminis, præuideamque, ſcribi à me nō poſſe reliquas duas dictiones ob defectum atramenti.

16 Sextò, ægrè mihi perſuadebo, non adorandam à fidelibus eam hoſtiam, ſuper quam Sacerdos aliquis proferret verba conſecratoria ex intētione conſecrandi, quanquam declaret, ſe nolle conficere Sacrificium, & ſe ſcire, requiri pro huius conſtitutione cōſecrationem vtriuſque ſpeciei, deficereque copiam ſpeciei vini. Et ne prolixior ſim, argumentatio Eximij Doctoris

ctoris Patris Suarez exarata ſuprà in fine numeri 13. mouet me efficaciſsimè, ne Cardinali de Lugo aſſentiar, neq; item eius fratri Franciſco de Lugo L. 4. C. 1. q. 2. n. 20. & 24. neque Doctori cuidam Sorbonico in theſibus propugnatis die 10. Iulij anno 1646. ab Excellentiſsimo Armando Borbonio Principe de Conty, qui authoritate ſua eximiè nobilitarunt opinationem Eminentiſsimi Cardinalis. Non defuerunt, qui auſi ſint inurere eã acriori nota. Sed quia præcipiti iudicio vnam, eandemque putarunt cum diuerſiſsima altera Petri Cantoris; nec attenderũt, debere aſſeri, vel tanquam valde probabile agnoſci ab omnibus Theologis ſimile quid, ac dixit Cardinalis de Lugo, ſuppoſita eſſentiali compoſitione Sacrificij ex conſecratione vtriuſque ſpeciei; nempe Sacerdotem nihil effecturum, ſi intendat conſecrare vtrãque ſpeciem cum animo prçualente, & magis præcipuo non offerendi Sacrificiũ. Vnde Dicaſtillus Tract. 1. D. 3. Dub. 8. examinans illam quæſtionem, an valeat Sacramentum, quando Miniſter habet intentiones contrarias? Proponit exempli cauſà, *Aliquis per errorem putans, non eſſe idem conſecrare Euchariſtiam, & ſacrificare, vult quidem conſecrare, & ſimul non offerre Sacrificium*. Ad quod exemplum ex communi ſententia dicitur, talem Sacerdotem non cõſecraturum reapſe vnam, neque alterã ſpeciem, ſi præualeat, ſitq; magis præcipua voluntas non offerendi Sacrificium: non ſecus ac communiter affirmatur, baptizati intendentis contrahere Matrimonium cum animo præualẽti, & magis præcipuo non conficiendi Sacramenti, eſſe prorſus irritum conatum, ſi ratio contractus Matrimonialis inter baptizatos ſit inſeparabilis à ratione Sacramenti, ſeu ſi identicè ſit eadem omnino ratio, quemadmodùm conſecratio vtriuſque ſpeciei eſt identicè Sacrificium perfectum eſſentialiter. Legantur Ægidius Coninch q. 83. art. 1. Dub 5. n. 98. Auerſa de Euch. q. 11. ſect. 1. V. *Sextò addendum eſt.* Franciſcus de Lugo L. 5. C. 2. num. 6. Non aſſerit id Arriaga ſuprà n. 48. quia non eſt, cur poteſtas conſecrandi validè vtrãmque ſimul ſpeciem ſit indiuiduè cõnexa cum poteſtate ſacrificandi. Sed tamen ipſe agnoſcit vt valde probabile; & iudico, debuiſſe etiam cũ præcitatis alijs aſſerere, nam ex voluntate Chriſti habet vna poteſtas neceſſariam connexionem cum alia, alioqui ſæpe fieret, vt conſecraretur vtraque ſpecies, quin Sacrificium conficeretur, ſi enim ex voluntate Chriſti non ſit inſeparabilis conſecratio vtriuſque ſpeciei à Sacrificij ratione, requiretur, vt hęc adſit, præter conſecrandi voluntatem alia, qua intendatur ſignificare dominium Dei in vitam, & necem noſtram; quæ certè voluntas explicita deeſt, ni fallor, in multis Sacerdotibus parùm litteratis.

SECTIO III.

An conſecratio vnius ſolius ſpeciei poſsit aliquando licitè fieri ob diſpenſationem, vel interpretationem in præcepto Chriſti?

Reſpondetur affirmatiuè.

17 SI accedat facultas Papæ in maxima quadam, & vniuerſali neceſsitate, vt quando in regione aliqua deeſſet triticum, aut vinum, nec ex alijs deferri valeret, aut delatum conſeruari. Video, vix poſſe moraliter contingere tam ingentem indigentiam. Sed mea reſponſio procedit, ſi fortè eueniret ea neceſsitas. Tunc enim vtilitas alicuius regionis in re tanti momenti ſufficiens motiuum eſſet, vt Papa facultatem concederet vtens omni, qua polleat, poteſtate ſiue diſpenſatiua, ſiue interpretatiua diuini præcepti lati à Chriſto Domino de cõſecratione vtriuſque ſpeciei. Et quidem ſi Papa poteſt diſpenſare ex communi ſententia in voto, iuramento, & matrimonio rato propter particulare bonum, cum tamen obligatio in his ſit de iure diuino; poſſet multò potiùs propter commune totius Prouinciæ, aut Regni bonum, incomparabiliter maiꝰ, diſpenſare ex commiſsione ſibi à Chriſto data in obligatione diuini præcepti poſitiui, de quo eſt quæſtio, ſeu potiùs ex poteſtate competente ipſi vt capiti

capiti Eccleſiæ declarare, non vrgere tunc eius obligationem, ſicut etſi reſidentia Paſtorum ſpiritualiũ ſit de præcepto diuino, Concilium tamen Tridentinum per expoſitionem huiuſmodi præcepti excipit aliquos caſus, vt videre eſt Seſ. 23. C. 1. de Reform. Miniſtratio etiam Euchariſtici Sacramenti fideli exiſtenti in articulo, periculo ve mortis eſt de iure diuino; & nihilominus Eccleſia declarauit, prætermitti potuiſſe nonnullis in caſibus à Paſtoribus, ſeu Parochis, prout conſtat ex Innocentio I. Epiſt. 3. & ex Concilijs Iliberritano, & Sardicenſi apud Suariũ D. 69. ſect. 3. V. *Prima ſententia*, & apud Ioſephum Acoſta L. 6. de procurãda Indorum ſalute C. 8. Omitto alia exempla, quia non ſunt tam certa, quã duo hæc.

Nonnullæ difficultates infirmantur.

18 DICES primò, confectionem Sacramenti ſub vna ſola ſpecie nunquam eſſe tam neceſſariam, vt ab ea dependeret ſimpliciter æterna ſalus fidelium regionis illius, vbi alia ſpecies deſideraretur. Fateor; ſed tamen vt Pontifex interpretetur, diuinum aliquod præceptum non obligare, expectanda non eſt certa alioqui amiſsio ſalutis æternæ; ſufficit notabile complurium animarum detrimentũ in bonis ſpiritualibus, quod alioqui ſequeretur. Dices ſecundò, conſecratio vtriuſque ſpeciei præcepta eſt à Chriſto, quãquam præuiderit penuriam panis, vel vini futuram in illa regione. Ita quidem eſt; ſed poteſt Pontifex rationabiliter iudicare, non eſſe contra intẽtionem Chriſti interpretari ipſius pręceptum generaliter datum, quatenus ex mente eius non obliget in præfatis circumſtantijs, ne tota regio, fideleſq; illius careant omnino Euchariſtiæ Sacramento, & ne Deus ibi non honoretur religioſo cultu vel partialis Sacrificij. Dices tertiò, ſi licet Pontifici pręfata interpretatio in caſu expenſo, licebit etiã cuivis perſonæ priuatæ. Sed contrà, quia talis interpretatio non eſt præciſè declaratiua, ſed prętereà inducit mutationem circa Sacramenti diſpenſationem; imò, quanuis non erga materiam, neq; erga formam, ſed circa confectionem; poteſtas autem mutandi in his reſeruata eſt Eccleſiæ, & Summo Pontifici, vt colligitur ex Concilio Tridentino in Seſ. 21. Cap. 2. Contrà rurſus, quia iuxta S. Thomam 2. 2. q. 120. art. 1. ad 3. ſpectat ad Principem interpretari voluntatem legislatoris in rebus dubijs, præſertim publicis, & magni momenti, etiamſi nulla induceretur mutatio. Verba S. Doctoris ſunt, *Interpretatio locum habet in dubijs, in quibꝰ non licet abſque determinatione Principis à verbis legis recedere.*

19 Dices quartò, etſi id verũ ſit de interpretatione authentica, iuridica, & publica, habenteque vim legis, vt *vnde ius prodijt, interpretatioquoque procedat*, iuxta C. *Inter alia* de Sententia excommunicationis, C. *Sicut enim* 11. q. 1. C. *Ideo* 25. q. 1. & quia *Si leges cõdere, ſoli Imperatori conceſſum eſt, etiã leges interpretari, ſolo dignum imperio eſſe oportet*, l. vltima Cod. de Legibus. Sed tamen verum non eſt de interpretatione doctrinali, quæ fiat à legis peritis, & doctoribus exponentibus prudenter eius ſenſum, ac verba, quin talis declaratio importet ex ſe obligationẽ. Eſtq; minus verum in præſenti caſu, nam S. Thomas ibidem addit, *In manifeſtis non eſt opus interpretatione, ſed executione.* Manifeſtum autem videtur, non obligare Chriſti pręceptum de conſecratione vtriuſq; ſimul ſpeciei, quando nulla eſſet vini, vel tritici facultas in regione aliqua. Sed contrà, quia tunc eſt perſpicuum, legem non obligare, quando eius obſeruantia cedit indubitanter in damnum boni communis ab ipſo legiſlatore intenti. Aſt id non accideret in caſu, de quo eſt ſermo, nam non eſt manifeſtum, ſed dubium, an vtilitas communis prouentura in Prouinciam aliquam ex confectione Sacramenti Euchariſtici ſub vna ſola ſpecie ſit præferenda perfectioni ipſius Sacramenti, neque an ſit maius damnum contra bonum commune mutilatio huius, quàm eiuſdem defectus totalis in Regno aliquo. Vnde in re adeò graui, ſpectanteque tam præcipuè ad Chriſtianam Rẽpublicam non habet locum interpretatio doctrinalis. Dices quintò, ergo ſi Pontifex interpretãdo præceptũ Chriſti, conceſsiſſet alicui regioni, vt conſecratio ibidem fieret ſub vnica ſpecie, liceret ſimiliter in altera regione, in

qua

logorum opinationibus ſubiectam. Atque ita Suarez ſentire debet, ne ſit ſibi contrarius. Dices rurſus, et ſi expreſſo Chriſti præcepto, ſuperadditoque inſtitutioni Sacrificij non ſit Sacerdoti imperata ſumptio inter celebrandum, tamē iniuncta eſt Chriſti pręcepto implicito, contentoq; intrinſecè in Sacrificij inſtitutione. Ergo ſic etiam imperata erit ſumptio vtriuſque ſpeciei, nam non apparet potior ratio, vt iubeatur vnius ſpeciei ſumptio præ alia, neque item vt vnius, vel alterius, pręſertim cum vtriuſque ſimul ſpeciei conſecratio ſit imperata præcepto Chriſti, cumque ad complementum conuiuij, inſtar cuius inſtitutum eſt hoc Sacrificium, & Sacramentum, pertineat ſumptio cibi, & potus. Hinc probile eſt Ægidio Coninch q.83, art.1, dub.5.n.102. celebrātem teneri iure diuino ſumere vtramque ſpeciem, & à Pontifice diſpenſari non poſſe, vt celebrans ſumat alterutrā tantum ſpeciem. Quæ Ægidij doctrina intelligenda eſt iuxta dicta ab ipſo in n. 95. ratione habita non tam inſtitutionis Sacrificij, quàm Sacramenti Euchariſtici. Sed cōtrà, tū quia incertum eſt, an abſolutè ſumptio Sacerdotalis, ſeu inter celebrandum facta à Sacerdote, vel vnius tantùm ſpeciei, ſit de iure diuino Chriſti penes modum etiam propoſitū in Antecedenti: tum quia excogitari poſſet, Sacerdotem obligari iure diuino ad ſumendam vnam, vel alteram ſpeciem, quam vellet, & non ad vtramque ſimul ſumendam, ſicut de obligatione Laici, & Sacerdotis non celebrantis dicitur, quatenus iure diuino ſatisfacerent, ſi alterutram ſumerent, quāquam nunc, & iam diu debeant ex præcepto Eccleſiæ non ſumere, niſi determinatè ſpeciem panis: tum quia ſub lite eſt, an vtriuſque ſimul ſpeciei conſecratio neceſſaria ſit ex iure diuino: tum quia difficilè probabitur, non ſufficere ad complementum Sacrificij, & Sacramenti Euchariſtici, ſi Sacerdos ſacrificans, & conficiens ſumat vnam ſpeciem, vti ſufficit reſpectu cæterorum, qui neque ſacrificant, neque conficiunt: tum quia difficilè etiam probabitur, complementum Sacrificij (etſi admittatur conſiſtere in ſumptione vtriuſque ſimul ſpeciei à Sacerdote) debere eſſe de iure diuino, vt notabam in Diſputatione proxima, n. 55. Si hæc, quæ vt probabilia tentata à me ſunt, & non aſſerta, videantur ſimilia vero, dicendum eſſet, non ſequi ex pręcepta à Chriſto cōſecratione vtriuſque ſimul ſpeciei pręceptam etiam eſſe conſecranti Sacerdoti ſumptionem vtriuſque ſimul. Id autem ſi diceretur, pateret cōmoda, ſuauiſq; reſponſio ad illud de Neopresbyteris non ſumentibus vtramque ſpeciem, nam cum obligatio ſumendi vtramq; non oriretur in Sacerdotibꝰ celebrātibus ex præcepto Chriſti, ſed Eccleſiæ, nihil mirum, quòd hæc in ſuo præcepto potuerit diſpenſare, diſpenſaritque actu cum Neopresbyteris, quando celebrāt vnà cum Epiſcopo. Similiter, ſi credimus Cardinali de Lugo D.11. ſect.8. n.174. diſpēſabat olim Eccleſia cum Presbyteris Cardinalibus, vt non omnes communicarent, vel ſub vna ſpecie, qui præſentes Miſſæ Pontificis Summi conſecrabant ſimul cum eo. Qua in narratione concordat Dicaſtillus Tract.4. D.3. dub.13. num.224. Et vterque adducit in teſtem Innocentium III. Lib.4. C.25. vbi non legi id, ſed potiùs contrarium, ait enim, *Conſueuerunt autem Presbyteri Cardinales Romanum circumſtare Pontificem, & cum eo pariter celebrare. Cumque conſummatum eſt Sacrificium, de manu eius communionem recipere, ſignificantes Apoſtolos, qui cum Domino pariter diſcumbentes ſacram de manu eius Euchariſtiam acceperunt, & in eo, quòd ipſi concelebrant, oſtendunt, Apoſtolos tunc à Domino ritum huius Sacrificij didiciſſe.* Sic Innocentius. Vnde niſi aliūde conſtet, nō omnes Presbyteros Cardinales communicaſſe, ex teſtimonio Innocentij nullatenus conſtat, ſed potiùs oppoſitum. Non exprimit ille, an acceperint communionem ſub vna tantùm, vel ſub vtraque ſpecie; & in Lib.6. C.9. tradit hęc, *Vt autem in perceptione corporis, & ſanguinis Chriſti nulla poſſit fallacia ſuboriri, ſed in vtroque perceptionis veritas euidenter appareat, Summus Pontifex non ſtatim particulam hoſtiæ dimittit in calicem, ſed eam poſt trinū crucis ſignaculū in patenā reponit, & poſt oſculum pacis ad ſedem aſcendens, ibi conſiſtens, vniuerſis cernentibus partem maiorem ſuſcipit oblatæ de patena, quā ei Diaconus repræſentat, ipſamq; videntibꝰ diuidens, vnāque particulam ſumens, aliā mittit in calicē, quem tenet corā ipſo Subdiaconus, de quo ſanguinem haurit cum calamo, deinde particulā vnam cum oſculo tradit Diacono, aliamque Subdiacono ſine oſculo, quem ad altare miniſtran-*

ſtran

Google

ſtrantem ei calicem Diaconus oſculatur: Et tunc Subdiaconus particulam dimiſſam in calice ſumit cum ſanguine. Hæc ibi. Ex quibus noſcimus, Subdiaconum ſumpſiſſe particulam hoſtię cum ſanguine, nō autē Diaconum, neq; Presbyteros, ſi qui adeſſent. Thomas Vualdenſis C. 88. de Sacramentis tradidit, moris eſſe Romani, vt Summus Pontifex Diaconum, & Altaris Miniſtros communicet ſub vtraque ſpecie. Poteſt reſponderi ſecundò, requiri quidē ex Chriſti pręcepto ſumptionem vtriuſque ſpeciei, non tamen ab omnibus ſimul celebrantibus, & conſecrantibus eandem vtranque ſpeciem, ſed à præcipuo celebrante, atque conſecrante, qualis eſt Epiſcopus, quando cū ipſo celebrant, & conſecrant ordinati nouiter. Sed hæc reſponſio approbata à Dicaſtillo Tract. 4. D. 3. dub. 13. num. 245. Tract. 5. D. 1. dub. 12. num. 253. videtur admodùm voluntaria, & gratis excogitata ad effugium difficultas, non ſecus ac ſi ego dicerem, ſolum Sacerdotem celebrantem, & conſecrantem principaliter debere ex præcepto Chriſti conficere ſub vtraque ſpecie; poſſe verò alios celebrantes, & conſecrantes ſecundariò, & acceſſoriè conficere ſub vna tantùm. Adhæc: Neopresbyteri non minus verè, & propriè conſecrant, ac ſacrificant, quàm ſi vnuſquiſque eorum ſolus conſecraret, & ſacrificaret. Ergo ſi conſecranti, & ſacrificanti neceſſaria eſt ex Chriſti præcepto ſumptio vtriuſque ſpeciei, tenebuntur Neopresbyteri eodem præcepto. Reſpōderi tertiò poteſt, ſatisfactum eſſe præcepto Chriſti de ſumptione vtriuſque ſpeciei, quandoquidem Epiſcopus accipiat vtramque, ſufficit enim ad illud præceptum, vt vnus ex conſecrantibus, & ſacrificantibus perficiat Sacrificium, ſumendo ambas ſpecies. Militant eædem difficultates contra hanc reſponſionem præſtitam à Franciſco de Lugo L. 5. C. 2. q. 4. n. 55. cum Raphaele Auerſa; qui vtuntur exemplo Sacrificij incæpti ab vno Sacerdote, & perducti vſq; ad conſecrationem incluſiuè, ſed in huius Sacerdotis defectu finiti, & perfecti ab alio per vtriuſque ſpeciei ſumptionem. Attamen iſtud exemplum videtur alienum à propoſito, nā eo in caſu ſumptio eſt phyſicè impoſsibilis Sacerdoti, qui conſecrauit, & ideo recurrit Eccleſia ad Sacrificij complementum, & perfectionem, qualem qualem habere poteſt Sacrificium per ſumptionem ab alio Sacerdote factam. Cæterùm quādo nouiter ordinati conſecrant, poſſent phyſicè ipſi complere, & perficere Sacrificiū vt ab ipſis oblatū, ſumēdo vtramq; ſpeciē. Cur igitur Eccleſia prohibet eis vſum calicis? Inſuper ſi exemplum quadantenus conducit, maximè, vt exinde inferatur, pręceptum Chriſti non obligare determinatè, vt idem, qui conſecrat, ſumat vtramque ſpeciem, ſed vt vel idē, vel alius Sacerdos, ſiue ſimul conſecret, ſiue non conſecret. Et ita indicari à Suario D. 75. ſect. 5. V. *Vna vero*, docerique à Hieronimo de Llamas 1. par. Methodi Curationis animorum C. 12. §. 11. incipiente *Demum ſunt*. probabileq; eſſe aiunt Cardinalis de Lugo D. 11. ſect. 8. n. 173. Arriaga D. 40. ſect. 9. n. 69. & Dicaſtillus Tract. 4. D. 3. dub. 13. n. 144. quanquam in Suario ego non id legam, ſed quòd incerta ſit Sacerdotis ad ſumptionem obligatio ex iure diuino, quin faciat vllam mentionem de complemēto, & perfectione Sacrificij per alterius Sacerdotis ſumptionem. Addunt ibidē Cardinalis de Lugo, & Dicaſtillus, non eſſe certum, non poſſe de iure diuino fieri conſecrationem, quin ſequatur ſumptio à Sacerdote. Poteſt quartò reſponderi, ſumptionem vtriuſque ſpeciei à Sacerdote quouis conſecrante eſſe de præcepto Chriſti; ſed tamen Eccleſiam poſſe interpretari præceptum Chriſti, vel diſpēſare in illo, vt non obliget Neomyſtas conſecrantes cum Epiſcopo, ſicut multi dicunt, poſſe Eccleſiam diſpēſare in præcepto conſecrandi vtramque ſimul ſpeciem. Si prima reſponſio non probetur, amplectar ego hanc quartam. Libetque notare primò cum Cardinali de Lugo ſuprà n. 175. Neopresbyteros non poſſe ex licentia Epiſcopi omittere ſumptionem ſpecierum panis, vt pote quæ pertineat ad complementum, & perfectionem Sacrificij oblati ab ipſis, & quia præceptum non conſecrandi ſine ſumptione non poteſt diſpenſari niſi ab Eccleſia. Noto ſecundò cum Diana parte octaua, Tractatu primo, Reſolutione 44. ſi Epiſcopus deficiat poſt conſecrationem, debere aliquem ex Neopresbyteris perficere Sacrificium, ſumēdo calicē; quin opus ſit, imò quin liceat vocare aliū Sacerdotē antiquū, nam ratione cōcelebrationis cū Epiſcopo ineſt

peculiaris obligatio, vt aliquis ex nouiter ordinatis conſummet Sacrificiũ. Noto tertiò cum Quintanadueñas tomo, & Tract. 2. Singularium in 3. ſiquidem Neopresbyter non communicet tunc more Laico, ſed Sacerdotali, poſſe celebrare ſecundò, ſi occurrat cauſa, quę Sacerdotem alium ante ablutionem, purificationemve ſumptam poſſet iuſtè mouere ad repetitam celebrationem eodem die. Noto quartò contra Gamachæum Cap. 13. de Sacrificio Miſſæ pag. 500. non idcirco Neopreſbyterum, carentem legitima ætate, aut intrudentem ſe ordinationi extra ſtatuta tempora, nõ fieri ex ſuſpenſo irregularem, ob ſimul cum Epiſcopo factam conſecrationem, quia non cenſetur celebrare propriè Miſſam; ſed quia ſuſceptio Ordinis, & celebratio reputatur vnus actus, ſiquidem hæc celebratio ſit annexa ſuſceptioni illi. Ita Leſſius de Irregularitate Cap. 6. dub. 4. num. 52. Suarez de Cenſuris Diſput. 31. ſect. 1. à num. 70. Ioſephus Gibalinus de Irregularitate Cap. 5. quęſt. 2. num. 10. cũ Henriquez, Bartholomæo de Medina, Sayro, & Laymano. Noto quintò ex Sancto Fulberto Epiſcopo Carnotenſi in Epiſtola 2. ad Finardum fuiſſe, quondam vſitatum in Diœceſi Carnotenſi, totaque Prouincia Senonenſi, vt nouiter ordinato daretur ſeruanda in pergameno hoſtia, ex qua per quadraginta dies ipſe, ſacrificatione abſtinẽs, decerperet, conſumeretque totidem particulas. Noto ſextò cum Dicaſtillo Tract. 4. D. 11. dub. 2. num. 15. caſu quo non eſſet materia, locus, & tempus, niſi pro vna Miſſa, & duo Principes æquè potẽtes non conſentirent, vter ex duobus Sacerdotibus deberet celebrare, tunc licitum fore, vt vterque ſimul ſacrificaret conſecrando eandem materiam; ſi id non fieret in contemptum religionis, ſed ob vitanda bella, aut diſcordias graues inter eos Principes. Et tunc vterque Sacerdos participaturus eſſet de ſpeciebus panis, ac vini, vt colligitur ex dictis in notatione prima.

[†]

Num S. Paulus conſecrarit in ſola ſpecie panis? Num etiam Chriſtus Dominus poſt Reſurrectionem? Num Papa diſpenſarit, vel poſſit diſpenſare, vt in vna ſola ſpecie conſecretur?

7 AD tertium argumentum dico cum Lorino, & Cornelio in Acta, cũ Thoma Maſſutio in Paulo Apoſtolo L. 11. C. 9. allegante S. Chryſoſtomum, S. Hieronymum, V. Bedam, cum Vazquio D. 216. C. 2. numero 11. & alijs, S. Paulũ non cõfeciſſe Euchariſtiam in illo euentu, ſed ſumpſiſſe vſitatum, & vulgarem panem. Ad ſecundum repono, alios etiam Patres, & Interpretes exiſtimare, Chriſtum non conſecraſſe panem, quem dedit diſcipulis in Caſtello Emmauntino. Legantur Cornelius Ianſenius in Concordia Euãgelica C. 146. Suarez Diſp. 43. ſect. 3. Verſic. *Ad fundamentum.* Raynaudus de Miſſa prima ſect. & Cap. 1. pag. 9. Si autem oppoſita exiſtimatio vt communior, ita & probabilior videatur, dicam, Chriſtum eo in caſu vſum fuiſſe poteſtate excellentiæ, conſecrando ſolam panis ſpeciem, quia ſic expedire iudicauit. Ad primum argumentum reſpondeo primò, verba Volaterrani eſſe, *Nortvegiæ Innocentij VIII. Pontificis conceſsione permiſſum ſine vino calicem ſacrificare, quòd ob immẽſa frigora vinum in ea regione importatum aceſcat, cuius rei gratia legatio miſſa.* Quę verba falſitatem ſonare videntur, nam quòd calix ſacrificetur cum alio liquore, quàm de vite, excedit indubitanter poteſtatem Summi Pontificis, cum ſit Sacramenti Euchariſtici quoad ſubſtantiam mutatio; poteſtas autem Eccleſiæ in Sacramentorum diſpenſatione debet eſſe *ſalua illorum ſubſtantia,* vt declarat Concilium Trident. Seſ. 21. Cap. 2. Et anteà Clemens VI. Papa in Bulla ad Patriarcham Armenorum anno 1351. apud Bzouium propoſuerat illi credendum, *poſſe Romanum Põtificem circa adminiſtrationẽ Sacramentorũ Eccleſiæ, ſaluis ſẽper illis, quæ ſunt de integritate, & neceſsitate Sacramentorũ, tolerare diuerſos ritus Eccleſiarum Chriſti, & etiam cõcedere, vt ſeruentur.* Vnde teſtantibus Armillæ, & Tabienæ Summę Authoribus

bus V. *Euchariſtia* tēpore Alexandri VI. decisum fuit, non poſſe Papam diſpēſare, vt ſine vino cōſecraretur calix, propoſita ſola aqua. Vnde etiam cùm quidam ob vini penuriam offerrēt Sacrificium ex aqua, vel ex alio potus genere, caſtigauit eorum temeritatem, eraſūque errorem S. Vuolfangus, vt traditur in ipſius vita C. 25. apud Surium, die 31 Octobris. Onuphrius Panuinius in Chronico Eccleſiaſtico ſub annum 1490. correxit verba Volaterrani, poſuitq; permiſſum Nortvegianis, vt ſine vino ſacrificarent, id eſt, vt ſolam panis ſpeciē conſecrarent, prætermiſſa ſpecie vini. Sed adhuc in hoc ſenſu narratio Volaterrani eſt dubiæ fidei apud pleroſque. Legantur Iacobus Gordonus in Chronologia, Abrahamus Bzovius, Henricus Spondanus in Annalibus Eccleſiaſticis anno 1489. vel 1490. Suarez Diſp. 42. ſect. 4. Verſ. *Secunda ſententia*, & V. *Tertiò hoc confirmat*. Vazquez D. 223. C. 1. n. 6. C. 3. ex num. 26. Bellarminus L. 4. de Euchariſt. Cap. 24. Verſ. *Quartum incommodum*. Sunt, qui non Innocētio VIII. ſed IV. tribuant permiſſionem illam. Ita Alanus Lib. 2. de Euchar. Cap. 20. & Claudius Sainctes Repetitione 10. de Euchariſt. Cap. 3. Sed cum Claudius citet Volaterranum, & hic non de Innocentio IV. ſed de VIII. loquatur, videtur ille incurriſſe lapſum memoriæ, vel calami. Sunt, qui dicant vnum diſpenſaſſe cum Saxonibus, aliū cum Nortvegianis. Ita Villalobos Tract. 7. diff. 10. n. 1. deceptus exinde, quòd apud aliquem legit allegatum Volaterranum L. 7. Geographæ C. 4. vel titulo de Saxonibꝰ, &c. Quod ego in Ioanne Mariana L. 5. de Hiſpaniæ rebus C. 1. lego, illud eſt, ✱ Nortvegia maioris frigoris ſæuitia vaſtatur, vſque eò vt importatum vinum vi frigoris cōtinuò aceſcere feratur: quæ res magnam aliquando Pontificibus Romanis ingeſsit curam, vt diuinæ hoſtiæ pars vtraq; retineretur, perficereturq; oppidatim. ✱ Sic Mariana. Quapropter de diſpenſatione cum Nortvegijs facta à Romano Pontifice nihil certi ſtatui poteſt. Reſpondeo ſecundò, ſi conſecratio vtriuſque ſpeciei ſpectet ad eſſentiam Sacrificij, non poterit vnquam Pontifex diſpenſare, vel interpretari præceptum Chriſti, quatenus liceat conſecrare vnam ſpeciem ſine alia; ſicut enim iuxta Concilium Tridentinum ſuprà Pontifex caret poteſtate ad mutandam Sacramentorum ſubſtantiam, ſeu eſſentiam, ità etiam ad mutandam eſſentiam Sacrificij inſtituti à Chriſto, eadem enim vtrobique militat ratio. Imò Alexandrum Sextum Papam declaraſſe non eſſe ſuæ poteſtatis concedere, vt in vna ſola ſpecie Euchariſticum Sacramentum conficeretur, aiunt ex Armilla Summa Viualdus, & qui ipſum refert Moure in Examine Theologiæ Moralis parte 3. Cap. 4. §. 7. num. 2. Amicus Diſp. 16. ſect. 9. n. 155. Quanquam attentè conſideratis verbis Summæ illius §. 10. de Euchariſtia, dignoſcetur, non dici in eis aliud, quàm quod ſuprà ex ipſa, & ex Summa Tabiena nos retulimus, admonitumque id iam fuerat à Vazquio Diſp. illa 223. Cap. 3. n. 20. Si verò conſecratio vtriuſque ſpeciei non ſit de eſſentia Sacrificij, ſed ad hanc ſufficiat conſecratio alterutrius ſpeciei, probabile eſt, poſſe Pontificem diſpenſare, aut interpretari præceptū Chriſti; probabile eſt, non poſſe. Huius reſponſionis tres partes habent multos, graueſque patronos paſsim obvios, & notos.

8 Sed contrà primam partem dices primò, etſi Pontifex non poſsit mutare eſſentiam Sacramentorum, vt definit concilium Tridentinum ſuprà; nihilominus quoad eſſentiam Sacrificij Euchariſtici non eſſe id definitum. Futilis eſt hæc euaſio, tum quia Sacrificium Miſſæ ſæpe vocatur nomine Sacramenti, vt tertiò quoque verbo obſeruare eſt in Sancto Thoma, & in alijs Theologis antiquis, ac recentibus: tum quia, vt iam notaui, eadem militat ratio, ne Pontifex poſsit mutare eſſentiā Sacrificij Euchariſtici, ac ne poſsit alicuius Sacramenti eſſentiam inuertere; quādoquidem Sacrificium Euchariſticum ſit non minus neceſſarium Chriſtianæ Religioni, & non minus à Chriſto inſtitutum, quàm quodlibet ex Sacramentis; nec minus ex inſtitutione Chriſti habeat ſuā ſignificationē, quā quodlibet ex Sacramētis ſuā deriuat. Si igitur ſignificatio Euchariſtici Sacrificij ex inſtitutione Chriſti eſt, quatenꝰ offertur ſub vtraq; ſpecie, & non tantū ſub vna, non poterit Pontifex licitè, neq; validè mutationem aliquam circa id adhibere. Dices ſecundò, poterit ſaltem Pontifex

Digitized by Google

concedere, vt ſine celebratione Sacrificij cõficiatur Sacramentũ, conſecrando vnam tantùm ſpeciem. Etſi enim confectio Sacramenti Euchariſtici debeat ex pręcepto Chriſti eſſe aſſociata celebrationi Sacrificij, non apparet, cur non poſsit Pontifex diſpenſare in tali præcepto, aut interpretari illud, ſicut in Paraſceue ſeparat à conſecratione celebrationem, ſeu oblationem Sacrificij, tunc enim Sacerdos offert Sacrificium, ſed non conſecrat; offert ſub vna ſpecie, nõ ſub duplici. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 8. num. 116. excludit hoc effugiũ, nam non componitur valida vnius ſpeciei conſecratio cum animo efficaciter impediente intentionem offerendi Sacrificium. Si autem dicatur, extituram tunc intentionem offerendi inchoatè Sacrificium ratione conſecrationis ſpeciei vnius. Impugnat alterum hoc effugium, quia eſſet inchoatio Sacrificij cũ animo non perficiendi eſſentialiter illud, & proinde eſſet actio irriſoria, ac vana, malaque intrinſecè ex ſuppoſitione inſtitutionis Sacrificij. Quare cum eſſet contra ius diuinum etiam naturale, non poſſet Pontifex diſpenſare. Sed de iſta Lugi doctrina feremus iudicium in Sectione ſequenti. Nunc reijcimus effugium illud, quia conſecratio vnius ſpeciei cum animo non conſecrandi aliam, ſi iam non pręſupponatur conſecrata, eſt illicita ex Chriſti pręcepto prohibente, Indiſpenſabilique à Pontifice. Si reclames, ac dicas, excogitari à nobis ſine ſufficienti fundamento indiſpenſabilitatem in præfato præcepto. Cõcedemus, poſſe Pontificem diſpenſare. Sed tunc conſecratio vnius ſolius ſpeciei non erit Sacrificium; & in controuerſia redacta ad hoc punctum, an Sacrificium, ad quod ex præcepto Chriſti requiritur conſecratio vtriuſque ſpeciei, poſsit ex diſpenſatione Pontificia ſaluari in vnius tantùm ſpeciei conſecratione? nos defendemus, non poſſe.

9 Iam verò contrà ſecundam partem dices, quanquam conſecratio vtriuſque ſpeciei non ſit de eſſentia Sacrificij, eſt tamen de huius ſubſtantia, & integritate, ſicut pes, aut manus reſpectu hominis, & ſumptio Sacerdotalis reſpectu eiuſdem Sacrificij; Pontifex autem non poteſt mutare ſubſtantiam Sacrificij, ſeu quæ reſpectu huius non ſe habent per accidens. Occurri poteſt, dicendo, non mutari ſubſtantiam Sacrificij per conceſsionem Pontificiam conſecrandi vnam ſolam ſpeciem, quia non ſtatuitur, eſſe de ſubſtantia Sacrificij aliquid, quod ex Chriſti inſtitutione non ſit de eius ſubſtantia, neque tollitur de ipſius ſubſtantia aliquid, quod Chriſtus voluerit eſſe de ſubſtantia illius, ſed tãtùm fit variatio, quantùm ad vſum ſubſtantię, vtendo vna huius parte, & non alia, id eſt, conſecrando vnam ſpeciem, & non aliam; ſicut non mutatur Sacrificij ſubſtantia per receptionem vnius ſpeciei, & non alterius, & ſicut neq; mutatur ſubſtantia Sacramenti per vnius, & non alterius ſpeciei conſecrationem. Occurri aliter poteſt, dicendo, Concilium Tridentinum intelligendum eſſe de ſola mutatione Sacrificij, quoad eſſentiam, quatenus talis mutatio non cadat ſub poteſtate Pontificia; quidquid ſit de alia mutatione quoad ſubſtantiã, & integritatem Sacrificij. Porrò autem Pontifex concedens, vt conſecraretur ſub vna tantùm ſpecie, non mutaret eſſentiam Sacrificij, ſiquidem ea ſaluetur ſufficienter in vnica ſpecie; ſed ſolummodò mutaret Sacrificij ſubſtantiam, & integritatem, vtpote quæ coaleſcat ex ambarum ſpecierum conſecratione.

10 Contrà tertiam partem dices, multa ſunt de iure diuino ſiue naturali, ſiue poſitiuo, in quibus non poteſt Pontifex diſpenſare, ſeu quorum obligationem aliquando non vrgere, non poteſt Pontifex interpretari, ac declarare. Si autem quidpiam huius conditionis eſt, præſertim conſecratio vtriuſque ſimul ſpeciei, ſiue vnica ſpecies ſufficiat ad Sacrificij eſſentiam, ſiue duplex requiratur, & conſecratio vnius poſt conſecrationem alterius nõ pertineat præciſè ad ſubſtantiam, & integritatem Sacrificij, ſed ad eſſentialem huius compoſitionem, & conſtitutionem. Impugnaberis, nam deſideratur ratio, ob quã ſit ſuprà Pontificis poteſtatem diſpenſatio, vel interpretatio in pręcepto diuino poſitiuo de conſecratione vtriuſque ſpeciei ſimul, ſi admittatur ſemel, geminę ſpeciei conſecrationem non eſſe de Sacrificij eſſentia. Hactenus breuiter, & inuolutè ſatisfecimus ijs, quæ contra ſecundam noſtram reſponſionẽ ad primum argumentum obijci poſſunt generaliter. Res eſt, quæ exigit, vt diffuſiùs tractetur, & explicatiùs ediſſeratur,

Digitized by Google

tur, ideoque ſecundam, & tertiam adiungam Sectiones, quæ cum prima ſint præambulæ ad principalem Diſputationis ſcopum, ſeu metam.

SECTIO II.

An conſecratio vnius ſpeciei poſsit validè fieri, non obſtante intentione ſimul habita relinquendi aliam inconſecratam, vel non offerendi Sacrificium?

11 IN num. 8. remiſimus huc diſcuſsionem huius difficultatis. Ad quam ſupponimus, diſputatum olim fuiſſe,

An forma conſecrationis panis conſequatur ſuum effectum, antequam perſiciatur forma conſecrationis vini?

SEV an formæ conſecrationis expectent ſe mutuò in operando? Quibus ſub verbis proponitur hæc diſceptatio à S. Thoma in 4. Diſt. 8. q. 2. art. 4. quæſtiuncula 1. & 3. p. q. 78. art. 6. Nam Petrus Cantor Pariſienſis, Magiſterque Theologicæ Scholæ, vt nominatur ab Henrico Gandauenſi C. 15. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & poſteà eiuſdem Vrbis, vt fertur, Epiſcopus, referente Sixto Senenſi Lib. 4. Bibliothecæ ſanctæ, fortèq; ante Pariſienſem Epiſcopatũ tenuerat Tornacẽſem, vt colligere eſt ex Epiſt. 173. Stephani Epiſcopi Tornacẽſis; claruitq; anno Dñi. 1200. Is, inquam, defenſauit cum ſuis ſequacibus partem affirmantem, expectare ſe mutuò, teſte Cæſario Heiſterbacheenſi L. 9. Illuſtrium miraculorum, & hiſtoriarum memorabilium C. 27. qui ſcribebat anno 1222. vt conſtat ex L. 10. C. 48. Et paucis retrò annis Innocentius III. Papa Lib. 4. de Myſterio ſacro altaris C. 17. & 23. aliquantòque pluribus S. Bernardus in Epiſt: 69. ad Guidonem Abbatem ſignificant, ſenſiſſe ſic aliquos. Quibus accenſet Stephanum Cantuarienſem, ſeu Anglicum, & Præpoſitum, ſeu Præpoſitiuum Presbyterũ Leodienſis Eccleſiæ Albertus Magnus de Euch. Diſt. 6. Tract. 2. C. 3. n. 5. vbi, & in 4. Diſt. & art. 8. Alexanderque Alenſis 4. p. q. 10. membro 4. §. 6. necnon S. Thomas in locis præcitatis, omneſque Theologi poſteriores diſcordant à Petro Cantore, & ab eis alijs antiquis Theologis, vt & diſſenſerunt S. Bernardus, Innocentius III. & Cæſarius. Imò moderni Theologi iudicant, ſtare non poſſe cum indemnitate Fidei Catholicæ cogitationem illam de ſuſpenſione effectus formæ conſecratoriæ panis vſque ad poſitionem effectus formæ cõſecratoriæ vini. Ita Vazquez ad art. 8. q. 78. Suarez D. 43. ſect. 2. V. *Dico ergo primò*. Adeat Lector Eximium hunc Doctorem, in quo inueniet plenã dogmaticæ huius ſententiæ probationem, necnon in Petro Cornejo 3. p. q. 74 a. 1. & 2. D. 1. dub. 1.

Nouus quidam diſcurſus circa Sectionis quæſtionem præſentatur, & diſcutitur.

12 CÆTERVM Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 8. à n. 103. excogitauit nouum modum, quo poſſet ſine abſurditate, ſed potiùs cum veritate defenſari (vt ipſe putat) opinatio reiecta Petri Cantoris. Nam eo ipſo quòd Chriſtus ita inſtituerit Sacramentum Euchariſticum, vt ſimul inſtituerit illud in ratione Sacrificij, nec voluerit, fieri Sacramentum ſine Sacrificio, nec hoc ſine illo, nec Sacerdotibus dederit duas poteſtates diſparatas, ſed vnicam ad ſacrificandum, & conſecrandum, ita vt neque extrà Sacrificium conſecrare poſſent, neque abſque conſecratione poſſent offerre Sacrificium, vt probat cum alijs Suarez D. 43. ſect. 3. §. *Dico primò*: ſequitur, vt ſi Sacerdos vellet conſecrare non tamen offerre Sacrificium, ita vt voluntas non offerendi Sacrificium præualeret, & eſſet magis efficax, tunc nihil prorſus efficeret, quia vellet aliquid, ad quod nõ accepit poteſtatem à Chriſto. Vnde ſi conſecratio vtriuſque ſpeciei

Digitized by Google

ciei ſit de eſſentia huius Sacrificij, cõſequens eſt, vt qui vellet conſecrare hoſtiam ſolam, & non offerre Sacrificium, ſed excludendo oblationem Sacrificij, nihil faceret, quia non habet poteſtatem ad conſecrandum niſi per modum Sacrificij. Quæ ſunt verba Eminentiſsimi Cardinalis. Et addit, etſi Sacerdotes ſiue ex errore, ſiue ex malitia proferentes verba conſecratoria ſuper vnã ſolam ſpeciẽ, cõmuniter cõſecrent validè, quia nõ excludunt omnino efficaciter intentionem ſacrificãdi, ſed volunt conſecrare meliori modo, quo poſſunt, atq; ideo volunt ſaltem implicitè per conſecrationem hoſtiæ v. g. inchoare Sacrificium, taliter vt quantùm eſt ex ſe, poſsit compleri per conſecrationem calicis, ſi apponatur; tamen contingere poſſe, vt Sacerdos aliquis non conſecret validè, proferendo conſecratoria verba ſuper vnam ſpeciem ſolam in circumſtantijs, in quibus aduerteret, non poſſe offerri Sacrificium abſque conſecratione vtriuſq; ſpeciei, & in quibus præuideret, non fore vtramque conſecrandam. Quare mens Cardinalis de Lugo videtur eſſe, non conficiendum corpus Chriſti ab eo Sacerdote, qui ſuper ſpeciem panis pronunciaret verba conſecrationis ex animo non procedendi ad pronunciandum verba conſecratoria ſuper ſpeciẽ vini, & ex animo etiam non offerendi Sacrificium ob defectum conſecrationis ſpeciei vtriuſque, notum vt incõpoſsibilem cum oblatione Sacrificij.

13 Operæpretium erit, vt de hoc modo dicendi feramus iudicium. Et in primis videtur mihi, diſtare toto cœlo ab opinatione Petri Cantoris, nã is dicebat, non poni à parte rei effectũ prioris formæ conſecratoriæ, quoadvſque poneretur effectus poſterioris. Aſt Lugus non dicit id nec per ſomniũ. Quare neſcio, cur ipſe ſcripſit, vnum modum eſſe germanum alteri, & eſſe verum illum antiquum, ſi explicetur inſtar ſui noui. Quo factum eſt, vt Diana part. 10. Tract. 16. Reſolutione 62. conuertat contra Lugum argumenta omnia, quæ afferri ſolent aduerſus Petrum Cantorem. Sed certè Lugum minimè lædunt, vt conſideranti patebit. Deinde non benè citatur P. Suarez D. 43. ſect. 3. §. *Dico primò.* Etſi enim ibi habeat hęc verba, *Errant, qui in præſenti quæſtione diſtinguunt dicentes, ſacrificando non poſſe confici vnam materiam ſine alia, ne mutilum fiat Sacrificium in vna tantùm ſpecie: tamen ſimpliciter conficiendo Sacramentum extra Sacrificium propter alium vſum ipſius Sacramenti, non eſſe iure diuino prohibitum conſecrare vnam materiam ſine alia. Supponit enim hæc diſtinctio, dari alium modum conficiendi hoc Sacramentum, quàm ſacrificando; quod erroneum eſt.* In his tamen verbis ſcopus, & ſenſus Suarij nõ eſt, inualidam fore confectionem Sacramenti Euchariſtici in vna ſola ſpecie ſine Sacrificij oblatione requirente conſecrationem vtriuſque ſpeciei; ſed fore illicitam cõtra ius diuinum, ex cuius inſtitutione eſt, vt Sacramentum Euchariſticum non conficiatur, niſi offerendo Sacrificium Deo: quæ eſt concluſio propoſita, & illuſtrata à Suario in eo numero. Et vt clariùs innoteſcat, Doctorem Eximium non patrocinari Cardinali de Lugo, adeamus Sectionẽ ſecundam Diſputationis illius 43. Inueniemus ibi concluſionem hanc ſecũdo loco poſitam, *Non eſt de neceſsitate Sacramenti, ſeu conſecrationis vnius partis materiæ conſecratio alterius, ſed poteſt vna ſine altera conſecrari, ita vt factum teneat.* Quam concluſionem cum obfirmaſſet, ſubiungit, *Dici tamen poſſet, verum eſſe vnum effectum non pendere ab alio re ipſa, cũ per accidens ex varijs cauſis impediri poſsit, pendere tamen ex intentione operantis, ita vt ſi Miniſter à principio intendat vnam ſolam ſpeciem, & nõ aliam conficere, nihil efficiat. Sed hoc vanum eſt, & præter ſenſum Eccleſiæ, nam in omni Sacramento ſi Miniſter intendat efficere, quod verba ſignificant, quodque deſſe efficere poſſunt circa materiam ſubiectam, illa intentio ſufficit ad effectum. Sed hoc intendit Sacerdos, etiamſi non intendat aliam partem conficere. Ergo ſine vlla dubitatione conficit illam partem, quam intendit. Sicut Epiſcopus verè confert vnum Ordinem, etiamſi intendat, nunquam alium conferre.* Sic Suarius, ſatiſque manifeſtè contrà Lugum, ni fallor.

14 Tertiò, etſi ſit neceſſarium ex precepto Chriſti, vt qui vult conſecrare, velit etiam ſacrificare, & proindè vt velit conſecrare non tantùm vnã ſpeciem, ſed duas, non inde ſequitur, irritam eſſe intentionem conſecrandi vnam ſpeciem, ſi adſit intentio non cõſecrandi aliam, neque offerendi Sacrificium. Nam etiam neceſſarium eſt ex diuino

diuino iure, vt panis anteà, quàm calix conſecretur, & vt huius conſecratio nō fiat, niſi præcedente conſecratione illius, ſicut docent Dionyſius Ciſterciēſis in 4. D. 8. q. 3. in 3. p. art. 3. Sotus in 4. Diſt. 11. q. 1. art. 6. Suarez ſuprà ſect. 2. V. *At verò*, Fagundez L. 3. in 1. præceptum Eccleſię C. 5. n. 19. Bonacina D. 4. q. 2. puncto 3. n. 3. & 7. Frāciſcus de Lugo L. 4. C. 1. q. 1. n. 16. ſuadetq; non leuiter tum Chriſti exēplum, tum vſus Eccleſiæ, tum quòd cibus recto ordine antecedat potum. Nihilominꝰ valida eſt conſecratio calicis ante panē. Similiter iuxta ipſum Cardinalem de Lugo volens cōſecrare debet ex præcepto diuino velle communicare, ſi tamen non velit id poſterius, neque re ipſa exequatur, non ideo irrita erit conſecratio. Quartò, quamuis verum ſit, Sacerdotem nihil effecturū, ſi proferret verba conſecratoria ſuper panem, & vinum ex intentione conſecrandi, ſed cum voluntate pręualente, & magis præcipua non offerendi Sacrificium (cum enim ſupponatur, conſecrationem vtriuſque ſpeciei eſſe formaliter Sacrificium ipſum, concludit in hoc caſu ratio Cardinalis de Lugo, ſeu potiùs Eximij Doctoris Patris Suarez D. 76. ſect. 3. V. *Secunda difficultas*, vbi pro hoc caſu inuenio eandemmet omnino rationem.) Attamen falſum eſt, Sacerdotem nihil effecturum, ſi intendens conſecrare ſolum panem, pronunciaret ſuper eum verba conſecratoria cum animo præualente, & magis præcipuo non offerendi Sacrificium, nā cum ſupponatur, conſecrationem vniꝰ ſpeciei non eſſe formaliter Sacrificium ipſum, omnī prorſus caret vi argumentum Eminentiſsimi, vt latè contra illū proſequitur tum Dicaſtillus Tractu 5. D. 1. Dub. 12. n. 236. tum Arriaga D. 50. S. 7. ex n. 45. tum Martinon. D. 29 S. 1 n. 6. Ego breuiſsimè explico exēplo Epiſcopi, qui validè conferet alicui poteſtatem offerendi Sacrificiū, etiāſi ſimul habeat voluntatem præualentē, & magis præcipuam non dandi ipſi integrum Ordinem Sacerdotalem, qui conſtituitur eſſentialiter ex duplici poteſtate, vna offerendi, altera abſoluendi. Si verò Epiſcopus vellet conferre alicui eam vtramque poteſtatem, & ſimul per voluntatem præualentem, & magis præcipuam intenderet, non præbere vllo modo Sacerdotalem Ordinē, tunc Epiſcopus nihil operaretur.

15 Quintò, iuxta Lugum ſuprà n. 117. Sacerdos, qui ex ignorantia, vel malitia vellet cōſecrare in vna ſpecie, adhuc conſecraret validè, quia haberet aliquam intentionem Sacrificij, ſcilicet inchoandi actionem ſacrificandi taliter, vt quantùm eſt ex ſe, poſsit compleri per conſecrationem alterius ſpeciei, & facere Sacrificium perfectū: quæ intentio poteſt ſtare cum animo non conſecrandi alteram ſpeciem. Sic Lugus, & eiſdē verbis. Aſt nunquā poteſt contingere, vt Sacerdos intendens conſecrare in vna ſpecie, non habeat aliqualem intentionem Sacrificij declaratam proximè à Lugo. Nam etſi Sacerdos aduertat, non poſſe offerri adæquatè, & plenè Sacrificium ſine cōſecratione vtriuſque ſpeciei, præuideatq; non poſſe conſecrari vtramque, quia vnius ſolius datur copia, attamen intētio conſecrandi vnam ſpeciem erit intentio inchoandi Sacrificij, ſi inchoatio iſtius ſit actio apta ex ſe compleri, & facere Sacrificium perfectum actione alia adiuncta, quæ ſit conſecratio alterius ſpeciei, ſiquidem, eo ipſo quòd ponatur conſecratio vnius ſpeciei, ponitur actio habilis ex ſe compleri per conſecrationem alterius ſpeciei, aptaque conſtituere, & componere cum illa Sacrificium perfectum. Neque officit huic aptitudini aduertentia Sacerdotis, aut præuiſio, de qua loquitur Lugus, eſt enim extrinſeca præfatæ actioni. Vt ſi ego ſcribam in hac papyro vnam dictionem, non potero non ponere aliquid aptum ex ſe conſtituere propoſitionem ſcriptam ex cōiunctione cum alijs dictionibus, quantumuis aduertam, non poſſe dari propoſitionē ſcriptam ſine tribus dictionibus, aut terminis, præuideamque, ſcribi à me nō poſſe reliquas duas dictiones ob defectum atramenti.

16 Sextò, ægrè mihi perſuadebo, non adorandam à fidelibus eam hoſtiam, ſuper quam Sacerdos aliquis proferret verba conſecratoria ex intētione conſecrandi, quanquam declaret, ſe nolle conficere Sacrificium, & ſe ſcire, requiri pro huius conſtitutione cōſecrationem vtriuſque ſpeciei, deficereque copiam ſpeciei vini. Et ne prolixior ſim, argumentatio Eximij Doctoris

Digitized by Google

ctoris Patris Suarez exarata ſuprà in fine numeri 13. mouet me efficaciſsimè, ne Cardinali de Lugo aſſentiar, neq; item eius fratri Franciſco de Lugo L. 4. C. 1. q. 2. n. 20. & 24. neque Doctori cuidam Sorbonico in theſibus propugnatis die 10. Iulij anno 1646. ab Excellentiſsimo Armando Borbonio Principe de Conty, qui authoritate ſua eximiè nobilitarunt opinationem Eminentiſsimi Cardinalis. Non defuerunt, qui auſi ſint inurere eã acriori nota. Sed quia præcipiti iudicio vnam, eandemque putarunt cum diuerſiſsima altera Petri Cantoris; nec attenderũt, debere aſſeri, vel tanquam valde probabile agnoſci ab omnibus Theologis ſimile quid, ac dixit Cardinalis de Lugo, ſuppoſita eſſentiali compoſitione Sacrificij ex conſecratione vtriuſque ſpeciei; nempe Sacerdotem nihil effecturum, ſi intendat conſecrare vtrãque ſpeciem cum animo prævalente, & magis præcipuo non offerendi Sacrificiũ. Vnde Dicaſtillus Tract. 1. D. 3. Dub. 8. examinans illam quæſtionem, an valeat Sacramentum, quando Miniſter habet intentiones contrarias? Proponit exempli cauſâ, *Aliquis per errorem putans, non eſſe idem conſecrare Euchariſtiam, & ſacrificare, vult quidem conſecrare, & ſimul non offerre Sacrificium*. Ad quod exemplum ex communi ſententia dicitur, talem Sacerdotem non cõſecraturum reapſe vnam, neque alterã ſpeciem, ſi præualeat, ſitq; magis præcipua voluntas non offerendi Sacrificium: non ſecus ac communiter affirmatur, baptizati intendentis contrahere Matrimonium cum animo præualẽti, & magis præcipuo non conficiendi Sacramenti, eſſe prorſus irritum conatum, ſi ratio contractus Matrimonialis inter baptizatos ſit inſeparabilis à ratione Sacramenti, ſeu ſi identicè ſit eadem omnino ratio, quemadmodùm conſecratio vtriuſque ſpeciei eſt identicè Sacrificium perfectum eſſentialiter. Legantur Ægidius Coninch q. 83. art. 1. Dub 5. n. 98. Auerſa de Euch. q. 11. ſect. 1. V. *Sextò addendum eſt*. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 2. num. 6. Non aſſerit id Arriaga ſuprà n. 48. quia non eſt, cur poteſtas conſecrandi validè vtramque ſimul ſpeciem ſit indiuiduè cõnexa cum poteſtate ſacrificandi. Sed tamen ipſe agnoſcit vt valde probabile; & iudico, debuiſſe etiam cũ præcitatis alijs aſſerere, nam ex voluntate Chriſti habet vna poteſtas neceſſariam connexionem cum alia, alioqui ſæpe fieret, vt conſecraretur vtraque ſpecies, quin Sacrificium conficeretur, ſi enim ex voluntate Chriſti non ſit inſeparabilis conſecratio vtriuſque ſpeciei à Sacrificij ratione, requiretur, vt hęc adſit, præter conſecrandi voluntatem alia, qua intendatur ſignificare dominium Dei in vitam, & necem noſtram; quæ certè voluntas explicita deeſt, ni fallor, in multis Sacerdotibus parùm litteratis.

SECTIO III.

An conſecratio vnius ſolius ſpeciei poſſit aliquando licitè fieri ob diſpenſationem, vel interpretationem in præcepto Chriſti?

Reſpondetur affirmatiuè.

17 SI accedat facultas Papæ in maxima quadam, & vniuerſali neceſsitate, vt quando in regione aliqua deeſſet triticum, aut vinum, nec ex alijs deferri valeret, aut delatum conſeruari. Video, vix poſſe moraliter contingere tam ingentem indigentiam. Sed mea reſponſio procedit, ſi fortè eueniret ea neceſsitas. Tunc enim vtilitas alicuius regionis in re tanti momenti ſufficiens motiuum eſſet, vt Papa facultatem concederet vtens omni, qua polleat, poteſtate ſiue diſpenſatiua, ſiue interpretatiua diuini præcepti lati à Chriſto Domino de cõſecratione vtriuſque ſpeciei. Et quidem ſi Papa poteſt diſpenſare ex communi ſententia in voto, iuramento, & matrimonio rato propter particulare bonum, cum tamen obligatio in his ſit de iure diuino; poſſet multò potiùs propter commune totius Prouinciæ, aut Regni bonum, incomparabiliter maiꝰ, diſpenſare ex commiſsione ſibi à Chriſto data in obligatione diuini pręcepti poſitiui, de quo eſt quæſtio, ſeu potiùs ex poteſtate competente ipſi vt

capiti

capiti Eccleſiæ declarare, non vrgere tunc eius obligationem, ſicut etſi reſidentia Paſtorum ſpiritualiũ ſit de præcepto diuino, Concilium tamen Tridentinum per expoſitionem huiuſmodi præcepti excipit aliquos caſus, vt videre eſt Seſ. 23. C. 1. de Reform. Miniſtratio etiam Euchariſtici Sacramenti fideli exiſtenti in articulo, periculoue mortis eſt de iure diuino; & nihilominus Eccleſia declarauit, prætermitti potuiſſe nonnullis in caſibus à Paſtoribus, ſeu Parochis, prout conſtat ex Innocentio I. Epiſt. 3. & ex Concilijs Iliberritano, & Sardicenſi apud Suarſiũ D. 69. ſect. 3. V. *Prima ſententia*, & apud Ioſephum Acoſta L. 6. de procurãda Indorum ſalute C. 8. Omitto alia exempla, quia non ſunt tam certa, quã duo hæc.

Nonnullæ difficultates infirmantur.

18 DICES primò, confectionem Sacramenti ſub vna ſola ſpecie nunquam eſſe tam neceſſariam, vt ab ea dependeret ſimpliciter æterna ſalus fidelium regionis illius, vbi alia ſpecies deſideraretur. Fateor; ſed tamen vt Pontifex interpretetur, diuinum aliquod præceptum non obligare, expectanda non eſt certa alioqui amiſſio ſalutis æternæ; ſufficit notabile complurium animarum detrimentũ in bonis ſpiritualibus, quod alioqui ſequeretur. Dices ſecundò, conſecratio vtriuſque ſpeciei præcepta eſt à Chriſto, quãquam præuiderit penuriam panis, vel vini futuram in illa regione. Ita quidem eſt; ſed poteſt Pontifex rationabiliter iudicare, non eſſe contra intẽtionem Chriſti interpretari ipſius pręceptum generaliter datum, quatenus ex mente eius non obliget in præfatis circumſtantijs, ne tota regio, fideleſq; illius careant omnino Euchariſtiæ Sacramento, & ne Deus ibi non honoretur religioſo cultu vel partialis Sacrificij. Dices tertiò, ſi licet Pontifici pręfata interpretatio in caſu expenſo, licebit etiã cuivis perſonæ priuatæ. Sed contrà, quia talis interpretatio non eſt præcisè declaratiua, ſed pręterea inducit mutationem circa Sacramenti diſpenſationem; imò, quamuis non erga materiam, neq; erga formam, ſed circa confectionem; poteſtas autem mutandi in his reſeruata eſt Eccleſiæ, & Summo Pontifici, vt colligitur ex Concilio Tridentino in Seſ. 21. Cap. 2. Contrà rurſus, quia iuxta S. Thomam 2. 2. q. 120. art. 1. ad 3. ſpectat ad Principem interpretari voluntatem legiſlatoris in rebus dubijs, præſertim publicis, & magni momenti, etiamſi nulla induceretur mutatio. Verba S. Doctoris ſunt, *Interpretatio locum habet in dubijs, in quibus non licet abſque determinatione Principis à verbis legis recedere.*

19 Dices quartò, etſi id verũ ſit de interpretatione authentica, iuridica, & publica, habenteque vim legis, vt *vnde ius prodijt, interpretatio quoque procedat,* iuxta C. *Inter alia* de Sententia excommunicationis, C. *Sicut enim* 11. q. 1. C *Ideo* 25. q. 1. & quia *Si leges cõdere, ſoli Imperatori conceſſum eſt, etiã leges interpretari, ſolo dignum imperio eſſe oportet*, l. vltima Cod. de Legibus. Sed tamen verum non eſt de interpretatione doctrinali, quæ fiat à legis peritis, & doctoribus exponentibus prudenter eius ſenſum, ac verba, quin talis declaratio importet ex ſe obligationẽ. Eſtq; minus verum in præſenti caſu, nam S. Thomas ibidem addit, *In manifeſtis non eſt opus interpretatione, ſed executione.* Manifeſtum autem videtur, non obligare Chriſti pręceptum de conſecratione vtriuſq; ſimul ſpeciei, quando nulla eſſet vini, vel tritici facultas in regione aliqua. Sed contrà, quia tunc eſt perſpicuum, legem non obligare, quando eius obſeruantia cedit indubitanter in damnum boni communis ab ipſo legiſlatore intenti. Aſt id non accideret in caſu, de quo eſt ſermo, nam non eſt manifeſtum, ſed dubium, an vtilitas communis prouentura in Prouinciam aliquam ex confectione Sacramenti Euchariſtici ſub vna ſola ſpecie ſit præferenda perfectioni ipſius Sacramenti, neque an ſit maius damnum contra bonum commune mutilatio huius, quàm eiuſdem defectus totalis in Regno aliquo. Vnde in re adeò graui, ſpectanteque tam præcipuè ad Chriſtianam Rẽpublicam non habet locum interpretatio doctrinalis. Dices quintò, ergo ſi Pontifex interpretãdo præceptũ Chriſti, conceſſiſſet alicui regioni, vt conſecratio ibidem fieret ſub vnica ſpecie, liceret ſimiliter in altera regione, in

qua

Digitized by Google

qua deficeret triticum, vel vinum, cõſecrare ſub vna tantùm ſpecie ſine recurſu ad Pontificem, qui interpretaretur, aut diſpenſaret, ſiquidem vtrobique eadem ratio valeret. Sed contrà, quia conſiderare, an in altera Prouincia vrgeat eadem neceſsitas, pertinet ſolummodò ad Papam. Dices ſextò, quando occurrunt duo præcepta, quorum ſimultanea adimpletio eſt impoſſibilis, præferendum eſt priuata etiam authoritate illud, quod arctiùs obligat, & vtilius eſt, ſeu quod magis cedit in bonum animarum, & ſalutem æternã, nam intentioni legislatoris cõformior eſt hæc prælatio. Ergo ſi occurrant præcepta communicandi in articulo mortis, & non cõſecrandi niſi ſub vtraque ſpecie, adſitque vna tantùm, debebit priuata etiam authoritate præferri præceptum communicandi in articulo mortis, & hac de cauſa fieri conſecratio ſub vna tantùm ſpecie in defectu alterius; illud namq; præceptum habet maiorem vim obligandi, eſtque de medio vel neceſſario, vel maximè conducenti ad bonum animæ, & æternam ſalutem. Sed contrà, quia præceptum iſtud non eſt de medio determinatè neceſſariò in re ad ſalutem æternam; neq; obligat, concurrente eo alio præcepto, cuius, vtpote ſpectantis ad religionem Sacramenti, maiòr vis eſt.

20 Dices ſeptimò, præcepta diuina de confeſsione præmittenda cõmunioni, & de integritate materiali confeſsionis eiuſdem non obligant cũ magno noſtro detrimento temporali, vel corporali. Ergo nec obligabit cum tam notabili detrimento ſpirituali exiſtentis in articulo mortis ex communionis defectu præceptum diuinum cõſecrandæ vtriuſque ſimul ſpeciei. Sed contrà, quia Sacramentum Euchariſtiæ exigit maiorem reuerentiam, quàm Sacramentum pœnitentiæ, & aliundè eſt minus neceſſarium, quàm hoc. Non nego, Sacerdotem, qui conſecrauit vnam ſpeciem ex animo perficiendi Sacrificium per conſecrationem alterius, poſſe non progredi vltrà, vt euitet graue aliquod detrimentum, tunc enim non conſecraret formali, & directa intentione vnam ſpeciem ſine alia, ſed præter ſuum animum relinqueret inconſecratam vnam ſpeciem poſt conſecratam aliam; ne autem ſic relinquat, non obligatur præcepto diuino, ſi immineat apertum vitæ diſcrimen, aut ſi magnum ſcandalum emanabit. Atque ita docent communiter Theologi, Azor tomo 1. L. 10. C. 19. q. 3. Suarez D. 43. ſect. 4. V. *Dico ergo primò*, Martinonus D. 29. ſect. 1. n. 4. innumeriq; alij. Audiatur Azor, ✠ Quid ſit dicendum, ſi Sacerdos poſt conſecratum panem, diutiùs morari nõ poteſt ad vinum conſecràndum ſine probabili ſuæ vitæ periculo ob ſubitum hoſtium incurſum? Reſpondeo, In hoc caſu non videtur diuinum præceptum tam rigidè Sacerdotis conſcientiam obſtringere, nimirùm cum vitæ diſcrimine. Si roges, quid dicendum, ſi quis Sacerdoti poſt conſecratum panem, necem minaretur, ſi vinum conſecraret? Reſpondeo, conſtanter mortem eum perferre debere, ſi ob contemptum Fidei, & religionis Tyrannus necem minaretur. At verò, ſi id non faceret, in Fidei, & religionis deſpectionem, veriſimile eſt, præceptum diuinum non obligare cum tanto vitę diſcrimine. Secus eſſet, ſi Tyrannus imperarèt Sacerdoti, vt panem tantũ ſine vino conſecraret, aliud enim eſt, Sacrificium imperfectum facere, aliud imperfectum relinquere: hoc enim minoris eſt vinculi. ✠ Sic Azor; quanquam ſecundi caſus pars ſecunda mihi non placeat, nam qui minatur mortem, ſi Sacerdos procedat ad conſecrationem vini, intendit formaliter, & directè, vt Sacrificium remaneat imperfectum. Ergo non licet Sacerdoti conformare ſe cum ea intẽtione. Alij Authores ſolent dicere generaliter, ob comminatam mortem ab alio homine non licere Sacerdoti dimittere imperfectum abſq; conſecratione calicis Sacrificium, quod ſit inchoatum per conſecrationem panis; quanquam pleriq; eorum adhibeant exemplum de comminata morte ante conſecrationem panis factam. Legantur attentè Suarez ſuprà, Layman L. & Tract. 5. C. 7. n. 1. Præpoſitus apud Dianam parte 10. Tract. 12. Reſol. 13. Puteanus 3. p. q. 74. dub. 1. Bonacina D. 4. q. 2. puncto 3. n. 10. Sed, vt dixi, videtur mihi, nõ fore licitum Sacerdoti deſiſtere à conſecratione calicis, ſi aliquis, quin formaliter intenderet contemptum Myſterij, aut religionis, aut virtutis, minaretur mortem, niſi iret ad communicandum

candum ægrotū, ita vt ſuperſederet omnino à calicis conſecratione. Vrget nãque eadem ratio, ſiue ante, ſiue poſt conſecrationem panis fiat comminatio mortis. In vtroq; enim caſu intenditur formaliter, & directè ab agente libero trūcatio, & imperfectio Sacrificij prohibita diuino præcepto. Sed de his plura in D. 29. Nunc adūerto, præceptum diuinum conſecrandi ſub vtraq; ſpecie non eſſe in toto rigore negatiuum, tū quia ad actū poſitiuū conſecrandi ſub vtraq; ſpecie obligatur aliquando Eccleſia in cōmuni, imò & vnuſquiſq; Sacerdos in particulari, vt cōmunior ſententia tuetur. Tū quia ex Eccleſiæ diſpenſatione, aut interpretatione poteſt aliquādo intendi formaliter, & directè conſecrari vna ſpecies ſine alia, vt defenſauimus in hac Sectione. Tū quia poteſt aliquando poſt conſecratā vnā ſpeciem ex intētione conſecrandi etiam aliam non procedi ad illius conſecrationem, vt dudum notauim⁹. Quæ omnia, & ſingula ſufficiūt, ne huiuſmodi præceptum ſit in toto rigore negatiuum, quandoquidē obliget nonnūquā ad actum poſitiuum, & nō obliget ſemper, ac pro ſemper. Sed cōcedi poteſt, eſſe quodāmodò negatiuum, quatenus ſemper obligat, vt propria authoritate Sacerdos non aggrediatur cōſecrationem vnius ſpeciei, ſi prævideat impoſſibilitatem conſecrandi aliam.

21 Tandem ſi quis mordicus cōtendat, Summum Pontificem non poſſe diſpenſare, aut interpretari in præcepto Chriſti de conſecratione vtriuſque ſpeciei, quia non poteſt excogitari caſus, in quo ſit ratio diſpenſandi, aut interpretādi. Vnde etſi in toto Orbe Occidentali penuria vini moleſta fuerit in initio, cuius de cauſa ſæpe Sacramentū non cōficiebatur, tamen (vt fertur) nunquā omnino defuit, vt ſcribit Sotus in 4. Diſt. 9 q. vnica. art. 1. & in Æthiopia ſuccus expreſſus ex vuis paſsis deſeruiebat ad Sacrificium, vt refert Franciſcus Aluarezius teſtis oculatus in hiſtoria Æthiopiæ C. 11. & Genebrard⁹ in Chronographia L. 4. anno 1501. ſub Alexandro VI. Papa. Nunc Societatis noſtræ Sacerdotes ibidem commorantes vtuntur etiā ſucco illo ob defectum alterius vini, vt ex Fagundez notaui in D. 4. de Euch. n. 11. Prætereà quia ad hodiernum vſq; diem nullo authētico teſtimonio ſciatur prodiſſe diſpēſationē, aut interpretationē ab Apoſtolica Sede. Sentiat ipſe quod libuerit; eſt enim hoc pūctum eius conditionis, vt niſi Pontifex in actu exercito ſuā declaret poteſtatē per diſpēnſationem aliquam, aut interpretationē, vel niſi ex cathedra definiat, compotem ſe eſſe talis poteſtatis, manebit ſemper locus, vt priuati Doctores vltrò, citròque opinentur, præſertim cum ſint aliqua præcepta iuris diuini, quæ non cadunt ſub poteſtate diſpenſatiua, aut interpretatiua Pontificia, vt ſigillum confeſsionis Sacramentalis, indiſſolubilitas matrimonij rati conſūmati; quę eſt conſtās ſententia Theologorū, & Canoniſtarū omnium; & è contra dentur aliqua, quę cadant ſub ea poteſtate, vt indiſſolubilitas matrimonij tantùm rati, ſicut acceptior opinio tenet, & praxis comprobata teſtium locupletum relatione oſtēdit. Quòd ſi ab authoritate extrinſeca facultas Pontificia in conſecrationis negotio ſub vna ſola ſpecie ſit fundanda, poſſumus aſſertores multos, eoſque notæ non vulgaris numerare. Citantur Innocentius III. Lib. 4. de Myſterio ſacro altaris C. 25. Alexanderque Alenſis in Compendio Theologię Lib. 6. Sed primus non fauet, vt compertum erit legenti attentè; & ſecundi opus illud ad meas manus non peruenit. Patrocinantur expreſsè Albertus Magnus de Euchariſt. Diſtinct. 6. Tract. 4. C. 2. num. 15. Sanctus Antoninus 3. par. tit. 13. C. 6. §. 1. Gabriel Lect. 53. in Canonem Miſſę lit. E. Turrecremata in C. *Comperimus*, de Conſecratione Diſtinct. 2. Summæ Piſana, Angelica, Tabiena Verbo *Euchariſtia*, & quæ Confeſſorum dicitur apud Azor infrà, nec diſſentit prorſus Armilla. Suffragantur etiam Ouandus in 4. Diſtinctione 8. propoſ. 10. Palatius in 4. Diſtinctione 11. Diſputatione 3. Gaſpar Caſſalius Lib. 3. de Cœna, & calice Domini Cap. 7. Alanus Lib. 2. de Euchariſt. Cap. 20. Auguſt. Barboſa in Collectaneis ad C. 1. Seſ. 22. Concil. Tridentini num. 26. Monera de Commutatione vltim. voluntat. Cap. 4. num. 114. Thomas Sanchez tomo 3. de Matrimonio Lib. 8. C. & num 6. Trullench Lib. 3. de Sacramentis C. 7. dub. 2. n. 9. Cap. 2. dub. 4. num. 3. Azor tomo 1. Lib. 10. Cap. 19. quæſt. 2. Fagundez in 1. præceptum Eccleſię Lib. 3. Cap. 5. num. 6. Paſqualigus in Doctrina Morali D. 93. ſect. 3.

L Yſam-

Digitized by Google

Yſambertus 3.p.q.83.D.4.art.2. Filliucius tomo 1. Tract.4. Cap.3.num. 66. Henriquez Lib. 8. Summæ Cap. 13. His aſſociat Amicus Diſp. 16. ſect. 9. num. 145. Paludanum in 4. Diſtinct. 11. quæſt. 1. art. 2. Concluſ. 5. Sed ibi non inuenio. Fauent à fortiori, qui ex præcepto tantùm Eccleſiaſtico obligatoriam dicunt conſecrationem vtriuſque ſpeciei, vt Maior, Adrianus, Tapperus, Heſſelanus, Claudius Sainctes, Nauarrus, alijque apud Dianam parte 8. Tractatu 1. Reſolutione 23. & apud Leandrum Tract. 8. Diſputat. 1. quæſt. 18. qui in quæſt. 19. iungit ſuperioribꝰ Chamerotam, & Molfeſium à me non viſos. Deſiſto à coaceruandis alijs.

SECTIO IV.
Eſſentia Sacrificij Miſſæ non conſiſtit in conſecratione alterutrius, ſed vtriuſque ſpeciei.

Authores, & probationes.

22 ITA Cardinales Robertus Bellarminus L. 4. de Euchariſtia C. 22 Guillelmus Alanus Lib. 2. de Sacrificio Miſſæ Cap. 19. & 20. Ioannes de Lugo D. 19. ſect. 8. Sebaſtianus Perez Epiſcopus Oxomenſis Tract. de Sacrificio Miſſæ C. 14. Suarez D. 75. ſect. 6. Vazquez D. 223. C. 3. 4. & 5. Amicus D. 16. ſect. 9. n. 159. D. 33. ſect. 3. n. 71. Franciſcus de Lugo L. 4. C. & q. 1. n. 12. Azor tomo 1. L. 10. Cap. 19. q. 4. Meratius de Euchariſtia D. 36. ſect. 7. Auerſa q. 11. ſect. 5. Fagundez in 1. præceptum Eccleſiæ L. 3. C. 5. n. 4. Ludouicus Caſpenſis Tract. 23. D. 1. ſect. 2. n. 28. Dicaſtillus Tract. 5. D. 1. dub. 11. à n. 217. Coninch q. 83. art. 1. dub. 5. à n. 96. Scortia de Sacrificio Miſſæ L. 1. C. 6. Leſsius Becanus, Tannerus, Gaſpar Hurtadus, Granadus, Filliucius, Bauny, Caſtro Palaó, alijq; innumeri, quos vt ſigillatim recenſeam, opus non eſt poſt tot, tamque inſignium Doctorum nubem micantiſsimam. Allegatur Sanctus Thomas pro hac ſententia, vt nihil ſplendoris in ea deſideretur. Sed certè Angelicus Doctor q. 76. art. 2. ad 1. q. 80. art. 12. ad 3. quibus in locis citatur; non loquitur adeò expreſsè, vt confidēter poſsimus tantum patronum ei adſcribere.

23 Probatur primò hæc ſententia, quia Sacrificium Miſſę continet eſſentialiter repræſentationem mortis Chriſti, & mortis vt cruentæ, id eſt, illatæ per vulnera inflicta in Paſsione, & per effuſionem cruoris in cruce. Sed repræſentatio Chriſtianæ mortis vt cruentæ, fit per conſecrationem tā corporis, quā ſanguinis. Ergo per hanc conſtituitur eſſentialiter Sacrificiū Miſſæ. Conſequētia caret næuo. Minor ſuadetur, tū quia immediatè poſt conſecrationem corporis, & ſanguinis dicit Sacerdos in Liturgia, *Vnde & memores, Domine :: tam beatæ Paſsionis, &c*: tum quia corporis conſecratio fit vi verborum, quibus ſub panis ſpecie ponitur formaliter ſolū corpus, & non anima, nec ſanguis, quamuis duo hęc materialiter ponantur per concomitantiam; quare vi verborū ponitur corpus quaſi inanime, & exangue: rurſus cōſecratio ſanguinis fit vi verborum, quibus ſub ſpecie vini ponitur formaliter ſolus ſanguis, & non anima, nec corpus, licet duo hęc ponantur materialiter per concomitantiam; vnde vi verborū ponitur ſanguis quaſi inops vitæ, & quaſi è corpore effuſus. Ergo per cōſecrationē tam corporis, quā ſanguinis repræſentatur mors Chriſti, vt cruēta. Si dicas, repræſentari ſufficiēter per ſolā conſecrationem corporis, quaſi inanimis, & exāguis. Contrà, quoniam hæc ſola conſecratio non repræſentat mortem Chriſti cum ſufficienti expreſsione, & oblatione ipſius vt cruentæ, ſeu vt cum ſanguinis effuſione, nam ad huiuſmodi expreſſionē, & oblationē requiritur conſecratio ſanguinis vt effuſi. Reſtat fulcienda Maior. Et in primis ad id deſeruiunt verba illa Lucę 22. V. 19. *Hoc facite in meam commemorationem*: Et 1. ad Cor. 11. V. 24 habentur eadem verba, & V. 25. *Hoc facite, quotieſcumque bibetis, in meam commemorationem*; & V. 26. *Quotieſcumque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis.* Deinde iuuant verba illa Concilij Tridētini Seſ. 22. C. 1. *Quia per mortem Sacerdotium eius extinguendum non erat, in cœna nouiſsima, qua nocte tradebatur, vt dilectæ ſponſæ ſuæ Eccleſiæ viſibile, ſicut hominū natura exigit, relinqueret Sacrificium, quo cruētum illud, ſemel in cruce peragendū, repræſentaretur &c.*

Digitized by Google

Vlteriùs faciunt ad id complura teſtimonia Patrum apud Gratianum de Conſecratione Diſtin.2. præſertim C. *Semel* 51.& 52. C. *In Chriſto* 53. & apud Vazquium D.222.C.7. multa etiam S. Thomæ q.73.art.4.in Corp. q.74. art.1. in Corp.q.76.ar.2.ad 1.& ad 2.q.80. art. 12.ad 3.q.83.art.1.in Corp.& ad 2.ar. 2.ad 2. Ex quibus omnibꝰ authoritatibꝰ ſatis conſtat Maior probationis primæ.

24 Eadem ſententia probatur ſecundò, ſeu potiùs eiuſdem ſententiæ prima probatio confirmatur, nam mors Chriſti cruenta non repręſentatur per ſolam corporis, neque per ſolam ſanguinis conſecrationem. Etſi enim ex vi verborum per conſecrationem corporis ponatur formaliter hoc ſub ſpeciebus panis, quin ſic ponatur ſanguis, tamen non excluditur ex vi verborum ſanguis, neque ex vi eorum ſeparatur à corpore, alioqui nō poſſet ſimul cum hoc poni per concomitantiam ſub ſpeciebus panis, ſiquidem poſitio per concomitantiam eſſet contra veritatem eſſentialem eorum verborum. Ergo ad repræſentationem mortis Chriſti vt cruentæ, ſcilicet vt factæ per ſanguinis effuſionem, & ſeparationem à corpore, opus vltrà eſt conſecratione ſanguinis, ſeu actione, qua ex vi verborū ſanguis ponatur ſub ſpeciebus vini, ſic enim quaſi effunditur, & verè, ac propriè ſeparatur realiter ſanguis, vt poſitus ex vi verborū ſub ſpeciebꝰ vini, à corpore, vt poſito ex vi verborū ſub ſpeciebꝰ panis. Nō abſimili modo diſcurrendū eſt de ſanguinis conſecratione, quatenus ea ſola non ſufficiat ad repręſentandam mortem Chriſti vt cruentam. Vſi ſumus hoc argumenti genere in Diſputatione præcedenti ſect. 5. & ex ibi dictis, ſi reuiſantur, intelligetur magis expeditè. Omitto probationes alias, videndas in Doctoribus, quos initio Sectionis allegaui, & nonnullæ ſe offerent inter ſoluendas aduerſariorum obiectiones.

Argumenta contraria debilitantur.

25 QVORVM primum ſit, ſi Sacrificij Miſſæ eſſentia conſiſteret in conſecrationibus duabus, altera panis in corpus Chriſti, altera vini in ſanguinem eiuſdem, ſequeretur, Sacrificium Miſſæ non eſſe vnicum, ſed multiplex pro multiplicitate conſecrationum. Sequela autem eſt contrà Concilium Tridentinum Seſ. 22. in principio, vbi vocat illud *verum, & ſingulare Sacrificium*; & contrà Eccleſiam Romanam, quæ in oratione Dominicę ſextę poſt Pentecoſten ait, *Deus, qui legalium differentiam hoſtiarum in vnius Sacrificij perfectione ſanxiſti, &c.* Reſpondeo primò, etſi conſecrationes ſint duæ, ſed Sacrificium eſſe vnum, quia ex illis conſtituitur tanquam ex partibus inadæquatis, non ſecus ac eſſentia hominis eſt vna, quanquam componatur metaphyſicè ex multiplici formalitate animalitatis, & rationalitatis, coaleſcatque phyſicè ex anima, & corpore vnitis. Ac ſicut ſola anima non eſt phyſicè homo, nec ſolum corpus eſt phiſicè homo; ita nec ſola conſecratio corporis eſt Sacrificium, neque ſola ſanguinis conſecratio. Et ratio à priori eſt, quia ſignificatio, ac repræſentatio eſt vnica, & ſimplex in vtraque conſecratione, ſiquidem non quælibet conſecratio ſeorſim, ſed vtraque copulatim ſignificet, ac repręſentet mortem cruentam Chriſti, excellentiamq; Dei vt authoris vitæ, & mortis. Vnitas autem Sacrificij pro actione ſumpti debet peti ex vnitate ſignificationis, ac repræſentationis. Reſpondeo ſecundò, adduci extra rem Concilium Tridentinum, & Orationem Eccleſiæ. Nam ſenſus Tridentini eſt, in noua lege non dari aliud Sacrificium, quàm Miſſæ; quicquid ſit, an hoc debeat vocari vnum, vel poſſit dici multiplex ratione geminæ conſecrationis, quam includit. Et ſic ſæpè Eccleſia vocat Sacrificia, vt in Miſſa de Anniuerſario defunctorum in Oratione poſt communionem, ibi, *His purgatæ Sacrificijs*; ſimiliter in duabus alijs Orationibus, quæ extant inter diuerſas pro defunctis, & pluries alibi. Adducitur etiam extra rem Oratio illa, *Deus, qui legalium &c.* nam ibi nomine *Sacrificij vnius* intelligitur hoſtia ſacrificata, nempè Chriſtus, qui per ſe offertur, & cuius mors cruenta repræſentantur; Chriſtus autem vnicus numero eſt Deus, & homo. Licet verò offerri dicantur corpus, & ſanguis; aſt non offeruntur per ſe, ſed vt partes Chriſti, qui per ſe offertur, & qui in illa Oratione cōparatur ab Eccleſia cū hoſtijs legalibus Teſtamenti veteris, vt benè notat Dicaſtillus

Digitized by Google

Tract. 5. D. 1. dub. 7. n. 7. 133. Magis ad rem afferretur locus Malachię 1. interpretatus à Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 1. de Sacrificio Miſſæ ſumpto pro re ſacrificata, & pro actione ſacrificandi. Inquit enim Concilium, *& hæc quidem illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt, quam Dominus per Malachiam nomini ſuo, quod magnum futurum eſſet in gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit.* Vbi vides, non appellari oblationes, ſed oblationem. Et nota, Sacrificium Miſſæ ſemper numero eſſe vnum, ſi nomine Sacrificij ſignificetur res ſacrificata, & oblata; ſed numero eſſe multiplex, quoties multiplicantur conſecrationes vtriuſque ſpeciei, ſi nomine Sacrificij ſignificetur actio ſacrifica. Nota etiam, etſi plures panes, aut hoſtiæ conſecrentur in eadem Miſſa, totque in eſſe metaphyſico dentur actiones conſecratoriæ, quot panes, nihilominus Sacrificium, ſumptum etiam pro actione, dicendum eſſe vnum numero ſaltem moraliter, quia omnes illę actiones, eodem modo verſantur in eadem Miſſa circa vnum, idemque Chriſti corpus. Diſcurre ſimiliter, caſu quo plures calices in eadem Miſſa conſecrarentur; & caſu quo plures Sacerdotes conſecrent ſimul eandē materiam, vt contingit in Ordinatione Sacerdotum, & in conſecratione Epiſcopi.

26 Secunda obiectio ſit, ſi Sacerdos conſecret vnam tatum ſpeciem, cum Sacramentum Euchariſtiæ non poſſit aliter, quàm per ſacrificationem fieri iuxta præſentem inſtitutionem, vt ex communi Theologorum ſententia teſtatur Yſambertus 3. p. q. 83. D 3. art. 9. in fine, & Martinonus D. 38. ſect. 4. n. 47. eo ipſo Sacerdos cenſebitur ſacrificare, etiamſi non integrè, neque completè. Ergo conſecratio vnus ſpeciei poſt aliā conſecratam non pertinet ad eſſentiam Sacrificij, ſed ſolummodò ad huius integritatem, & complemētum ſubſtantiale. Retorquetur ad hominē obiectio ſaltem contra Yſambertū, qui quandoquidem tueatur ibidem art. 4. communionem Sacerdotalem conſtituere eſſentiā Sacrificij Miſſæ, debeatq; fateri, conſecrari poſſe non modò vnam, ſed geminā ſpeciem, quin ſequatur communio illa, vel quia illicitè Sacerdos eam recuſet, vel quia ex accidenti aliquo fiat impoſſibilis, rogandus eſt, quomodo tectū, ſartumque maneat illud principium de Sacramento Euchariſtico non confectibili niſi per ſacrificationē? Ego reſpondeo, conſecrationē vnius tantùm ſpeciei nō eſſe Sacrificium, ſed partem inadæquatā Sacrificij, ſicut corpus eſt pars inadæquata hominis, & non homo. Quare non eſt cenſendus ſacrificare ſimpliciter, & abſolutè Sacerdos, niſi conſecret vtrāque ſpeciem, quandoquidē ex conſecratione vnius, & ex cōſecratione alterius tāquam ex partibus eſſentialibus componatur eſſentia Sacrificij, nullaq; earū conſecrationum habeat ſe per modū integritatis, & complemēti præciſè ſubſtantialis reſpectu Sacrificij. Et quidem non eſt potior ratio, cur vna præ alia habeat ſe per modū eſſentiæ. Nā quòd tēpore antecedat conſecratio ſpeciei panis, non ſufficit, vt vendicet ſibi excellētiam eſſentię Sacrificij, poteſt enim, etſi cum grādi ſacrilegio, poſtponi conſecrationi ſpeciei vini, quin mutetur eſſentia Sacrificij, & quin hoc irritū reddatur, *quia in re reperitur totū id, quòd Chriſtus inſtituit, & prædictus ordo non videtur ita neceſſarius ad prædictam ſignificationem, ſeu mactationem myſticam. Nam in eodē momento, in quo vltima conſecratio abſoluitur, quæcumq; illa ſit, ſufficienter repræſentatur ſeparatio ſanguinis à corpore, ſeu animæ à corpore. Neq; ad hanc repræſentationem neceſſe eſt, vt corpus priùs tempore antecedat: nam ſi per poſſibile, vel impoſſibile ſimul poſſent verba vtriuſq; formæ proferri, & vtriuſque ſpeciei conſecratio ſimul finiri, nihilominus verū fieret Sacrificium.* Quę ſunt verba Eximij Doctoris P. Suarez D. 75. ſect. 6. V. *Sed quæret aliquis.* Vel ergo eſſentia Sacrificij conſiſteret iam in vna cōſecratione, iam in alia, vel indeterminatè, & diſiū-ctiuè in aliqua ex duabus, vel fixè in cōſecratione ſpeciei panis? Non primum, quia aliqui Sacrificij eſſentia foret varia, & inconſtans. Non ſecundum, quia eſſentia rei exiſtentis, vel aptæ exiſtere debet conſiſtere in aliquo, quod exiſtat, vel aptum ſit exiſtere; conſecratio autē indeterminatè, & diſiunctiuè neq; exiſtit, neq; apta eſt exiſtere. Non tertium, quia cōſecratio ſpeciei panis poteſt ſubſequi cōſecrationem ſpeciei vini, vt iā viſum eſt. Ergo eſſētiā Sacrificij præcederet eius integritas, & complementū ſubſtātiale non ſine manifeſta repugnātia, nam integritas, & complementum ſubſtan-

ſubſtãtiale rei inconceptibile eſt ante rẽ ipſam, vt actu eam integrans, & complens ſubſtantialiter. Reſtat itaque, vt eſſentia Sacrificij Miſſę ſita ſit in vna, & altera conſecratione coniũctim; eritq; vtraque realiter, & inſeparabiliter ex inſtitutione Chriſti tum confectio Euchariſtici Sacramenti, tum ſacrificatio. Quo in ſenſu loquuntur Theologi, dum docent, non poſſe, niſi ſacrificando, conſici Sacramentum Euchariſticum, ſcilicet integrum, & perfectum omnino ſub ſpeciebus tam panis, quàm vini.

27 Tertia obiectio, in vtralibet ſpecie conſecrata ſaluatur Sacramẽti Euchariſtici eſſentia, etiam ſi ordinatum illud ſit ad mortem Chriſti commemorandam, & repręſentandam, vt conſtat ex eiſdem teſtimonijs Scripturæ diuinæ, quæ adduximus pro commemoratione, & repræſentatione mortis Chriſti in Sacrificio Euchariſtico, necnon ex Eccleſia dicente, *recoli* in Sacramento Euchariſtico *memoriam Paſsionis* Chriſti. Ergo & in conſecratione vtriuſlibet ſpeciei ſaluabitur eſſentia Sacrificij Euchariſtici. Concedo Antecedẽs, quia etſi in ratione conuiuij integri, refectioniſque completæ inſtar cibi, & potus conſtituatur Sacramentum Euchariſticum per conſecratas panis, & vini ſpecies, attamen præciſè in ratione nutrimenti, & refectionis conſtituitur ſufficienter per quamcumque ex eis, nimirùm in ratione nutrimenti, & refectionis inſtar cibi per ſpeciem panis, & inſtar potus per ſpeciem vini, nam quæcumque ſeorſim ab alia habet ſignificationem gratiæ nutrientis, & reficiẽtis; ſpecies quidẽ panis habet ſignificationem nutrientis, & reficientis per modũ cibi, & ſpecies vini habet ſignificationem nutrientis, & reficientis per modum potus; conſtatque ex verbis Chriſti, qui loquens de ſola ſpecie panis cõſecrata dixit, *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Porrò autem vtrauis ſignificatio ſatis eſt ad rationem Sacramenti vtcumque. Sed non ideo concedenda eſt conſequentia; imò potiùs negari debet, nam conſecratio vnius ſpeciei ſeorſim à conſecratione alterius caret ſignificatione, quæ neceſſaria eſt in Sacrificio Miſſę, videlicet ſignificatione, & repræſentatione mortis Chriſti vt cruentæ per effuſionem, & ſeparationem realem ſanguinis à corpore. E contrà verò vtraque conſecratio gaudet ſignificatione illa; & ratione vtriuſque Euchariſtia, quà Sacramentum eſt, ſiquidem præſupponat vtramque, vtpote per quam ſit facta. Et ipſa quidem Euchariſtia, vt pręciſè Sacramentum, non continet poſteriorem hanc ſignificationem, ſed eam aliam priorem gratiæ nutrientis. Replicabis, quælibet cõſecratio repræſentat Chriſti mortem, nam conſecratio ſpeciei panis ponit ex vi verborum corpus Chriſti, & non ſanguinem, neque animam; qui modus ponendi illud, & non hæc alia, ſufficit abundè ad repræſentandam Chriſti mortẽ, & ad ſignificãdum Deum vt authorem vitæ, ac mortis; moduſq; præfatus eſt oblatio ſenſibilis cum immutatione myſtica Chriſti vt rei oblatæ in cultum Dei tanquam ſupremi domini rerum omnium. Eademque eſt ratio de conſecratione ſpeciei vini ponente ex vi verborum ſanguinem, & non corpus, neque animam. Reſpondeo, Sacrificium Miſſæ non conſiſtere in quacumque repręſentatione mortis Chriſti, neque in quacumque oblatione ſenſibili cum immutatione myſtica Chriſti, vt liquet ex præcedentibus; quanquam ſi Chriſtus voluiſſet inſtituere paulò aliter Sacrificium Miſſæ, ſufficeret, quod in replica dicitur, ad Sacrificium incruentum repræſentatiuum mortis ipſius, & ſignificatiuũ Dei vt authoris vitæ, ac mortis. Sic ſi Chriſtus voluiſſet, ſatis eſſet ad ſignificationem Trinitatis diuinæ in forma baptiſmatis, quòd dicerem⁹, *Ego te baptizo in nomine Trinitatis diuinæ*; de facto tamen non ſatis eſt hęc ſignificatio, ſed requiritur alia clarior, & expreſsior, qua tres diuinæ perſonæ nominentur, quia Chriſtus ita voluit, atque ordinauit. Et ſimiliter voluit, ac diſpoſuit, vt Sacrificium Miſſę contineret repræſentationem mortis ſuæ vt cruentę per effuſionem, & ſeparationẽ realem ſanguinis à corpore; necnon vt eſſet oblatio ſenſibilis cum immutatione myſtica ſui ſignificante Deum vt authorem vitæ, & mortis, quatenus vna conſecratio ponit corpus ſuum ſub ſpeciebus panis, & alia ponit ſuum ſanguinem ſub ſpeciebus vini, vique vtriuſque conſecrationis ſeparantur realiter corpus, & ſanguis vt ſub ſpecieb⁹ panis, & vini. Nemoq; negabit, repręſentari hoc modo magis expreſsè, & explicitè mor-

Digitized by Google

morte Chriſti. Et ita concedunt cōceptis verbis Yſambertus, ac Martinonus citati in n. 26. Quod cum verum ſit, neſcio, cur contendant, non eſſe de Sacrificij Miſſæ eſſentia expreſſam eam, & explicitam repræſentationem. Nam Scriptura, Concilia, & Patres loquuntur de huiuſmodi repręſentatione, & non de alia implicita, minuſque expreſſa; eſtq; hic maioris, & potioris partis Theologorum ſenſus. Vt autem prudenter ait Arriaga D. 50. ſect. 6. n. 41. in quæſtione ſolùm dependente à voluntate Chriſti, ſi ea nobis ex Scriptura non manifeſtetur, neque aliunde poſsimus illā ſufficienter colligere, ſtandum erit communiori Doctorum ſenſui, qui debet cenſeri per modum reuelationis probabilis eius voluntatis. Premes adhuc, Chriſtus etiam voluit, & ordinauit, vt non conſecraretur niſi ſacrificando, nec niſi conſecrando ſacrificaretur. Et nihilominus poteſt ſtare conſecrationis eſſentia, atque valor ſine Sacrificio. Ergo & hoc ſine conſecratione vtriuſq; ſpeciei, tametſi Chriſtus voluerit, ac diſpoſuerit, vt non ſacrificaretur niſi conſecrando vtramq; ſpeciem; non enim ſufficit, Chriſtum voluiſſe, & ordinaſſe aliquid circa Sacrificium, vt de huius eſſentia ſit illud. Confirmabiſque id, nam Chriſti voluntas, & præceptum eſt, vt in Sacrificio conſecretur priùs ſub ſpecie panis, & poſteriùs ſub ſpecie vini; is tamē ordo non eſt de eſſentia Sacrificij, vt ſuprà cum Eximio Doctore notabatur. Reſpondeo, me non argumentari precisè ex volūtate, & precepto Chriſti de conſecratione vtriuſque ſpeciei in Sacrificio; ſed exinde quod Chriſtus voluerit, & iuſſerit conſecrationem vtriuſq; ſpeciei tanquam quid eſſentiale reſpectu Sacrificij, vt non inefficaciter probatur ratione ſuperiùs propoſita

SECTIO V.

Concluditur Diſputatio definitione Sacrificij Miſſæ.

28 MANEAT itaque firmum, Sacrificij eſſentiam conſiſtere in vtriuſq; ſpeciei conſecratione, ſeu in duplici actione, quarum vna ponit corpus Chriſti ſub ſpecie panis, & alia ponit Chriſti ſanguinem ſub ſpecie vini, & proinde cum ſeparatione corporis à ſanguine vt ſub eis ſpeciebus. Nihilque intereſt ad præſentem controuerſiam, quòd per illas actiones producantur ſubſtantialiter, necne corpus, & ſanguis, quocumque enim modo ex vi verborum ponantur ſeparatim ſub præfatis ſpeciebus, ſufficit, vt actiones ſic ponentes conſtituant eſſentiam Sacrificij Miſſę. Nihil etiā intereſt, quòd corpori, & ſanguini tribuatur ſub ſpeciebꝫ præſentia definitiua, ſeu inextenſiua, & partis intra partem, nam etſi tribueretur circūſcriptiua, & partis extra partē, ſaluaretur eſſentia Sacrificij in actionibus ponentibus Chriſti corpus, & ſanguinem ex vi verborum ſeparatim ſub ſpeciebus prædictis. Denique nihil intereſt, quòd corpus, & ſanguis Chriſti ponantur ſub ſpeciebus prę̄fatis per conuerſionem, & transſubſtantiationem panis, & vini in ipſa, etſi enim non deſinerent ſubſtantiæ panis, & vini, ſi tamen corpus poneretur vnà cum ſubſtantia panis ſeparatum à ſanguine vt poſito vnà cum ſubſtantia vini, viceque verſa intelligeretur quicquid opus eſt ad eſſentiā Sacrificij huius. Legatur Vazquez D. 223. C. 4. n. 38. Et nos aliquid attingemus circa poſtremum hoc punctū in D. 9. quæ præſēti iſti, & alteri antegreſſæ maiorem firmitatem, & lucem conciliabit.

29 Hinc facile eſt definire Sacrificium Miſſæ, quatenus quoad eſſentialia ſit, *actio externa, atque religioſa conſecrans corpus, & ſanguinem Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini per verba à Chriſto præſcripta.* Poteſt etiam addi, *perque certos ritus, ac cæremonias ab Eccleſia ſtatutas*; qua additione denotabuntur omnia accidentalia in Sacrificio Miſſæ. Qui autem velit denotare ſubſtantialia oblationis verbalis, vel mentalis, necnon ſumptionis ſpeciei vtriuſque, ſi oblationē, & ſumptionem à ſacrificante factam cenſeat eſſe de ſubſtantia Sacrificij Miſſæ, poterit ſubiungere additamenta alia exprimentia ſuæ mentis. Niſi magis arrideant definitiones iam antè compoſitæ à Nauarro in Enchiridio C. 25. n. 111. à Toleto Lib. 2. Summę C. 4. num. 1. à Fagundez in tertium prę̄ceptum Eccleſiæ Lib. tertio, Cap. & numero primo.

DISPV-

Digitized by Google

DISPVTATIO V.

DE COMPARATIONE SACRIFICII Miſſæ cum Sacrificio, quod Chriſtus obtulit in vltima cœna, & cum eo, quod obtulit in cruce, necnon de comparatione cum Sacramento Euchariſtiæ.

1 *ESSENTIA SACRIFICII MISSAE dignoſcetur meliùs, adhibitis tribus comparationibus, de quibus in epigraphe Diſputationis; & ideo hanc ſubnecto præcedentibus, quæ verſatæ ſunt in examinanda ea eſſentia.*

SECTIO I.

Inſtituitur comparatio prima, & ſecunda.

Prænotatio duplex de oblato à Chriſto Sacrificio ſui corporis & ſanguinis tum in cœna, tum in cruce.

SVPPONO, Chriſtum in vltima cœna obtuliſſe ſui corporis, & ſanguinis verum, & proprium Sacrificium, vt docent S. Gregorius Nyſſenus Oratione de Reſurrectione Chriſti, S. Auitus in Serm. de Natali calicis, Hychius L. 2. in Leuit. ad C. 8. Eutychius Patriarcha, vel Archimandrita Conſtãtinopolitanus in Catena Græca ad C. 22. Lucæ V. 15. Cyrus Prodromus apud Vualterium de cœna triplici Chriſti C. 11. cœnæ 3. alijque Patres; & vt decernitur in Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 1. vbi de Chriſto dicitur, *In cœna nouiſsima, qua nocte tradebatur.: Sacerdotem ſecundùm ordinem Melchiſedech ſe in æternum conſtitutum declarans, corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtulit.* Quibus verbis exploſus fuit Cornelius Epiſcopus Bitontinus, qui aſſeruit, Chriſtum in cœna non obtuliſſe ſuum corpus, & ſanguinem, vt refert Melchior Canus L. 12. de locis Theologicis C. 13. Concluſione 1. Circa hanc ſuppoſitionem conſulantur Alanus L. de Sacrificio Miſſæ C. 9. & 10. Gaſpar Caſſalius toto L. 1. de Sacrificio Miſſæ, Yſambertus 3. p. q. 83 D. 2. art. 4. Coninch q. eadem art. 1. Dub. 2. Præpoſitus ibidem, Dubio 3. Raynaudus de Miſſa prima Sect. & C. 1. Pamelius L. 1. Liturgicõ Prophetia 1. ex pag. 9 Coccius tom. 2. Theſauri Catholici L. 6. art. 5. Azor tomo 1. L. 10. C. 8. q. 4. Suarez D. 74. ſect. 2. Bellarminus Lib. 1. de Miſſa C. 6. & 7. Scortia L. 1. de Sacrificio Miſſæ C. 3. Valentia tomo 4. D. 6 q. 11. puncto 1. §. 7. alijque ſcribentes ex profeſſo contra Hæreticos. Suppono etiam, Chriſtum in cruce obtuliſſe verum, ac proprium ſui corporis, & ſanguinis Sacrificium. Ait enim de Chriſto Concilium Tridentinum ſuprà, *Is igitur Deus, & Dominus noſter, etſi ſemel ſe ipſum*

ipſum in ara crucis, morte intercedente Deo Patri oblaturus erat, vt æternam illic redemptionem operaretur, &c. Rurſus C. 2. *Et quoniam in diuino hoc Sacrificio, quod in Miſſa peragitur, idem ille Chriſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara crucis ſemel ſe ipſum cruentè obtulit*, &c. Euoluantur Doctores proximè citati, maximè Bellarminus Cap. 3. Et licet Chriſtus, qui fuit eius Sacrificij cruenti Sacerdos, nō occiderit ſe, qui erat hoſtia, & victima in eo Sacrificio; cum tamen in ipſius poteſtate fuerit mori, & nō mori poſt cruciatus etiam ſuapte vi, & naturaliter necis illatiuos, quibus ſpōte ſua ſubiecit ſeſe, ideo dicitur verè, & propriè, ſacrificaſſe ſemetipſum: Si Chriſtus actione ſenſibili concurrerit actiuè ad ſuam mortem, anteuertēdo miraculosè tempus huius, vt indicat S. Thomas 3. p. q. 47. art 1. ad 2. cum nonnullis Patribus apud Suarium tomo 2. in 3. p. D. 38. ſect. 1. V. *Dices*, & vt expreſsè docuerunt Gabriel Biel Lectione 82. in Canonem Miſſæ, littera D. Martinonus D. 38. ſect. 2. n. 25. vel ſi miraculosè conſeruarit vitam, vltrà quam naturaliter poſſet inter tot tormenta, poſteàque eiſdem ceſſerit, vt innuit Angelicus Præceptor Quodlibeto 1. q. 2. art. 3. in Corpore, intelligeretur, perquàm facilè, factam eſſe à Chriſto vt Sacerdote immolationem ſui cruentam in cruce. Sed vnum, & alterum modū refutat efficaciter Suarez ſuprà; & qui à nobis eſt prçhabitus, ſufficit, vt ſalua conſiſtat veritas Catholica ſuppoſitionis ſecundæ. Legatur Franciſcus de Lugo L. 5. C. 1. q. 4 à n. 36. & ante illum S. Thomas 3. p. q. 22. art. 2. ad 2.

Sex aſſertiones circa vtramque comparationem.

2 QVIBVS præſuppoſitis, dico primò, Sacrificium Miſſæ eſſe ſpecificè, & eſſentialiter idem cum eo, quod Chriſtus obtulit in vltima cœna. Nam & res oblata eſt eadē, ſcilicet corpus, ſanguiſque Chriſti; & formalis ſignificatio Dei vt authoris vitæ, ac mortis eadem eſt. Dico ſecūdò, Sacrificium Miſſæ eſſe indiuidualiter, & numericè diſtinctum ab eo, quod Chriſtus obtulit in cœna vltima, tum quia oblationes ſunt numero diuerſæ, necnon & actiones ſenſibiles, quibus ineſt ſignificatio Dei vt authoris vitæ, ac mortis: tum quia ſicut ob diuerſitatem ſpecierum, quibus vt vnitus offertur Chriſtus, non eſt idem numero Sacrificium, quod hodie celebratur, cum eo, quod heri fuit peractū; ita ob prçfatā diuerſitatem ſpecierum, non erit idem numero Sacrificiū, quod nunc à Sacerdotibus offertur, cum eo, quod à Chriſto in vltima cœna oblatum fuit. Dico tertiò, Sacrificium Miſſæ eſſe idem numero ex parte rei oblatæ, cum eo, quod Chriſtus obtulit in cruce. Ita docet Concilium Tridentinum Seſ. 22 C. 2. cum inquit, *In diuino hoc Sacrificio, quod in Miſſa peragitur, idem ille Chriſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara crucis ſemel ſe ipſum cruentè obtulit*. Et inferiùs, *Vna, eademque eſt hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſe ipſum tunc in cruce obtulit*. Ita etiam iam olim docuerat Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. in Cap. de Summa Trinitate, & Fide Catholica §. *Vna verò*, his verbis, *Vna verò eſt fidelium vniuerſalis Eccleſia, extrà quam nullus omnino ſaluatur. In qua idem ipſe Sacerdos eſt Sacrificium Ieſus Chriſtus; cuius corpus, & ſanguis in Sacramento altaris veraciter continentur*. Nimirùm Chriſtus, quà eſt res oblata in Miſſa, vocatur Sacrificium. Ratio aſſertionis eſt, quia res oblata in Sacrificio Miſſæ eſt corp⁹, & ſanguis Chriſti; quod vtrumq; fuit etiam oblatum in cruce; imò totus Chriſtus, vt conſtat ex Paulo ad Epheſ. 5. ad Galatas 2. primæ ad Corinth. 3. Et totus quidem ponitur, offerturque realiter in Sacrificio Miſſæ ſub ſingulis ſpeciebus panis, ac vini; quanquam ex vi verborum ſub ſpeciebus panis corp⁹ ſolummodò; & ſub ſpeciebus vini ſanguis ſolummodò.

3 Dico quartò, Sacrificium Miſſæ, & Sacrificium oblatum in cruce eſſe idem ſpecificè, & eſſentialiter ex parte formalis ſignificationis Dei vt authoris vitæ, ac mortis, habet namq; vnum, & alterum Sacrificium eandem ſignificationem formalem excellentię, vi cuius Deo competit, vt ſit author vitæ, ac mortis. Conſiſtit autem formalis ratio Sacrificij in huiuſmodi ſignificatione; & cætera pertinent ad rationem materialem. Dico quintò, Sacrificium Miſſæ eſſe diuerſum in mo-

do

do offerendi à Sacrificio oblato in cruce. Sic Concilium Tridentinum ſuprà, nam poſt verba poſtremo loco adducta addit, *Sola offerendi ratione diuerſa*; quia ſcilicet ratio, ſeu actio offerendi in Sacrificio Miſſæ eſt incruenta, etſi enim ex vi verborum ponatur corpus ſolummodò ſub ſpeciebus panis, & ſanguis ſolummodò ſub ſpeciebus vini, re ipſa tamen ſub ſpeciebus panis non ſeparatur corpus à ſanguine, neq; ſub ſpeciebus vini ſanguis à corpore. Cæterùm in Sacrificio crucis facta eſt realis ſeparatio corporis, & ſanguinis, ratioque, ſeu actio offerendi fuit cruenta. Quæ in actionibus diuerſitas, cum ſit in modis, ad Sacrificium habentibus ſe de materiali, non ſufficit, vt Sacrificium Miſſæ, & Sacrificium crucis differant abſolutè ſpecificè, atque eſſentialiter, vt cenſeo contrà Granadum tomo V. Cõtrouerſ. 6. Tract. 14. Diſp. 2. num. 3. Dico ſextò, Sacrificiũ Miſſæ eſſe imaginem Sacrificij peracti tum in vltima cœna, tum in cruce. Nam imago dicitur, quæ ab exemplari eſt deducta, vt inſtruimur à S. Auguſtino in Lib. 83. quæſtionum in 74. & à S. Thoma 1. p. q. 4. art. 3. & 4. Sacrificium autem Miſſæ inſtitutum eſt à Chriſto ad imitationem typicam Sacrificij cruenti, vt eſſet illius memoria, & repræſentatio. Ex quo etiam patet, noſtrum Sacrificiũ eſſe imaginem eius, quod in vltima cœna celebratum fuit. Neq; obſtat, quòd ſint eiuſdem omnino rationis. Poteſt namque imago attingere perfectionẽ exemplaris, vt patet in Verbo diuino, qui eſt imago Patris ęterni non ſuperãtis ipſum in perfectione. Imò quò in imagine perfectior eſt imitatio, eò eſt perfectior ipſa imago. Neque refert, noſtrum Sacrificium eſſe etiam imaginem Sacrificij cruenti. Nam eadem res poteſt eſſe imago duorum exemplariũ, pręſertim ſi hęc ſint ſubordinata, vt accidit in præſenti. Sed inquies, ſi noſtrũ Sacrificium eſt imago cruenti, dabitur idem motus in vtrumque, ſiquidem detur idem motus in imaginem, & in rem, cuius eſt imago. Reſpondeo, hinc quidem probari, eſſe oblationem eiuſdem rei, non verò eſſe oblationem eandem numero; ſicut non eſt eadem numero adoratio, qua adoratur Chriſtus ſecundùm ſe, ac qua adoratur in ſua imagine, licet per vnum actum numero adoremus Chriſti imaginẽ, & Chriſtum ipſum, iuxta communem Theologorum ſententiam in q. 25. 3. p. Imò ex ratione imaginis confirmatur, noſtrum Sacrificium non eſſe idem numero cũ Sacrificio cruento; imago namq; debet diſtingui numero ab exemplari. Vbi obiter addo aliam confirmationẽ eiuſdem veritatis, deſumptam ex Cõcilio Tridentino dicente in Seſ. 22. C. 1. & 2. fructum Sacrificij cruenti applicari nobis per incruentum Miſſæ, quatenus iſtud cauſat ſuos effectus virtute illius, Deuſq; acceptat hoc propter illud; imò & quatenus hoc Sacrificium cauſat eundem effectum, quia id, quod Chriſtus meruit quoad ſufficientiam per illud, applicatur quoad efficaciam per iſtud. Porrò autem idem minimè dicitur applicari per ſe ipſum. Nec plura de his concluſionibus ſpectãtibus ad comparationem triplicis Sacrificij. Conſulantur Suarez D. 76. ſect. 1. & 2. Vazquez D. 224. C. 1. & 2. qui copioſè, & accuratè in his verſantur. Sufficiunt, quæ nos breuiter diximus, vt intelligantur Scripturæ ſacræ, Concilia, & Patres, quando pronunciant, noſtrum Sacrificium eſſe idẽ cum eo, quod obtulit Chriſtus in cruce, & in cœna vltima; rurſuſque noſtrũ Sacrificium eſſe imaginem, ac repræſentationem vtriuſque illius.

SECTIO II.

Fit comparatio tertia.

Supponitur, concurrere in Euchariſtia rationem Sacramenti, & Sacrificij.

4 CERTVM de Fide Catholica eſt, coadvnari in Euchariſtia rationem Sacramenti, & Sacrificij. Notatque S. Thomas 1. 2. q. 101. art. 4. ad 2. ſpeciale eſſe in Sacrificio nouæ legis, vt præ Sacrificijs veteris ſit ſimul Sacramentum, nam *Sacrificium nouæ legis, id eſt, Euchariſtia, cõtinet ipſum Chriſtum, qui eſt ſanctificationis author; ſanctificauit enim per ſuum ſanguinem populum, vt dicitur ad Hebræos vltimo: & ideo hoc Sacrificium etiam Sacramẽtum eſt. Sed Sacrificia veteris legis non continebant*

Digitized by Google

tinebant Chriſtum, ſed ipſum figurabant, & ideo non dicuntur Sacramenta: ſed ad hoc deſignandum ſeorſim erant quædam Sacramenta in veteri lege, quæ erant figura futuræ conſecrationis, quamuis etiam conſecrationibus quædam Sacrificia adiungerentur. Sic Angelicus Doctor; cui in hoc loco aduerſus eſt Catechiſmus Romanus parte 2. C. 4. n. 70. de Euchariſtia inquiens, *In primis autem Parochi docebunt, Euchariſtiam duabus de cauſis à Chriſto Domino inſtitutam eſſe: altera eſt, vt cæleſte animæ noſtræ alimentum eſſet, quo vitam ſpiritualem tueri, & conſeruare poſſemus: altera vt Eccleſia perpetuum Sacrificium haberet:: Huius rei figuram, & ſimilitudinem in agno Paſchali licet animaduertere, qui vt Sacrificiũ, & Sacramentum à filijs Iſrael offerri, & comedi conſueuerat.* Cum Catechiſmo cõſonant Abulenſis in C. 23. Exodi q. 27. Melchior Canus in Relectione de Sacramentis parte 1. ad 4. Dominicus Sotus in 4. Diſt. 1. q. 1. art. 2. Ledeſma apud Henriquez L. 8. C. 1. §. 2. lit. O in Gloſſa, & pro ſe citant S. Thomam 3. p. q. 73. art. 6. Sed S. Doctor ibi nõ exprimit, eſum agni Paſchalis fuiſſe Sacramentum, etſi tradat, conſtitiſſe in agno Paſchali præcipuam figuram Sacramenti Euchariſtici. P. Suarez D. 1. ſect. 1. V. *Dico ergo primò*, agnoſcit, probabile eſſe, quod agnus Paſchalis habuerit rationem Sacramenti; attribuitque opinionem hanc Doctori Angelico 1. 2. q. 102. art. 5. ad 2. & 3. videturque loqui clarè, & non admodùm conueniẽter ad dicta in quæſtione proximè antecedenti. Quidquid vero de his ſit, inuenitur in Euchariſtia, vt initio numeri notaui, dignitas, & prærogatiua tum Sacramenti, tum Sacrificij.

Quatuor concluſiones circa tertiam comparationem ſtabiliuntur.

5 QVIBVS præiactis, aſſero primò, in Euchariſtia perfectior eſt ſub genere quaſi entis, & medicamenti contra morbos animę inſtituti ratio Sacramenti, quàm Sacrificij. Probatur primò, quia Euchariſtia vt Sacramentum includit formaliter compoſitionem ex Chriſto, & ſpeciebus, quatenus Chriſtus vt ſub his contentus eſt panis viuus, & refectio animæ. At ratio Sacrificij Euchariſtici dicit ſolummodò actionem vtriuſque ſpeciei conſecratiuam: quæ minoris perfectionis eſt, quàm complexum ex Chriſto, & ſpeciebus. Probatur ſecũdò, nam Euchariſtia vt Sacramentum cauſat phyſicè gratiam ex opere operato; cuius energiæ, ac virtutis expers eſt Euchariſtia vt Sacrificium. Sed ex perfectiori efficientia phyſica colligitur maior entitatis perfectio. Ergo &c. Aſſero ſecundò, ſub genere ſacræ cæremoniæ, & actus religioſi præſtantior eſt in Euchariſtia ratio Sacrificij, quàm Sacramenti, quia in maiorem cultum Dei cedit Euchariſtia vt Sacrificium, quàm vt Sacramentum, quandoquidẽ hoc per ſe primò ordinetur in bonum ſumentis; aſt illud per ſe primò in Dei cultum dirigitur, eſt quippe formaliter proteſtatio excellentiæ Dei vt authoris vitæ, ac mortis. Confirmatur, nam ratio Sacramenti ordinatur ad diſponendum hominem in Dei cultum, vt docet S. Thomas 1. 2. q. 101. art. 4. Ergo ratio Sacramenti, quatenus ad cultum Dei ſpectat, ordinatur ad rationem Sacrificij. Ergo iuxta S. Thomam perfectior eſt hæc Sacrificij ratio. Hinc idem S. Doctor 3. parte q. 63. art. 6. in Corp. inquit, *Per modum quidem ipſius actionis pertinet ad diuinum cultum Euchariſtia, in qua principaliter diuinus cultus cõſiſtit, in quantum eſt Eccleſiæ Sacrificium.* Sed opponet quis, Sacrificium hoc ordinatur ad Sacramentum tanquam ad finem, eſt enim ritus Sacramenti iſtius, vt ſignificat S. Thomas in q. 83. inſcripta de ritu huius Sacramenti Euchariſtici; in cuius quæſtionis articulo 1. examinat, *Vtrum in celebratione huius myſterij Chriſtus immoletur?* quaſi immolatio ſit cæremonia ad dignè conficiendum hoc Sacramentum. Reſpondeo, in Sacramentis aliquos eſſe ritus, qui ſunt Sacramentis ipſis digniores, vt patet in Ordinis Sacramento, eſt enim ritus, vt communicent, qui initiantur Sacerdotes, iſque ritus præſtantior eſt Sacerdotio, & finis ipſius. Atque ita ſimiliter contingit in ritu Sacrificij Euchariſtici reſpectu Sacramenti.

6 Aſſero tertiò, in Euchariſtia eſt abſolutè, & ſimpliciter perfectior ratio Sacrificij, quàm Sacramenti, eſtq; à Chriſto intenta principaliùs illa, quã hæc. Suadetur primò, nam Euchariſtia

Digitized by Google

vt Sacrificium ordinatur ad diuinum cultum magis præcipuè, quàm vt Sacramentum. Sed Chriſtus magis intendit Patris æterni cultum, & gloriam, quàm hominum vtilitatem, ſic enim exigebat ordinata charitas. Ergo &c. Secundò, Chriſtus inſtituit Sacerdotes ad conſecrandum hocSacramentum, & ad offerendum hoc Sacrificium. Atqui potiſsimus actus Sacerdotum eſt offerre Sacrificium; Sacerdotes enim primò, & principaliter ordinantur ad offerendum Sacrificium, & ſecundariò ad conſecrandum, quatenus eſt medium ad illud, iuxta Apoſtolum ad Hebræos 6. dicentem, *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis.* Et cum Chriſtus Apoſtolos initiavit Sacerdotio, non dixit *Hoc conſecrate*, ſed *Hoc facite*, id eſt, *Sacrificate*. Modòque in forma Sacerdotij non dicitur, *Accipe poteſtatem conſecrandi*, ſed *Offerendi Sacrificium*. Vnde ſicut digniſsimus actus Chriſti ſummi Sacerdotis, & in vita principaliter intentus, fuit ſacrificare ſe in cruce, ita nobiliſsimus actus Sacerdotij noſtri erit offerre. Præterea per hoc Sacrificium vt tale referimus Deo gratias pro cunctis debitis, beneficiiſque receptis; quæ omnia ſunt maiora, & excellentiora ſimpliciter, quã iuſtificari nos per Sacramenta; fructuſque Sacrificij vniuerſalior eſt, quàm fructus Sacramenti. Aſſero quartò, Euchariſtiam vt Sacramentum eſſe tẽpore priorem eademmet Euchariſtia vt Sacrificio, quia Euchariſtia vt Sacramentum ſaluatur in corpore, vel ſanguine Chriſti ſub ſpeciebus panis, vel vini; ſed vt Sacrificium requirit geminam actionem, alteram ponentem corpus Chriſti ſub ſpecibus panis, alteram ponentem ſanguinem Chriſti ſub ſpeciebus vini. Quare cum præcedat tempore actio ponens corpus, vel ſanguinẽ Chriſti ſub ſpeciebus panis, vel vini, & illo ipſo inſtanti, quo præcedit, ſit Chriſti corpus, vel ſanguis poſitus ſub ſpeciebus panis, vel vini, & proinde detur tunc Euchariſtia vt Sacramentum, ſequitur, eſſe ſub hac ratione priorem tempore, quàm ſub ratione Sacrificij, quandoquidem Sacrificij ratio non cõſiſtat, quoadvſque præſuppoſita conſecratione ſpeciei vnius perficiatur conſecratio alterius, ſeu quoadvſque exiſtat gemina actio illa proximè declarata.

7 Dices, ſicut Euchariſtia vt Sacrificium requirit conſecrationem vtriuſque ſpeciei, ita vt Sacramentum requirit præſentiam Chriſti ſub vtraq; ſpecie. Sed contrà, quia etſi poſterius id ſit verum de Euchariſtia vt Sacramẽto completo, atque perfecto in ſpecie infima totali, non tamen vt Sacramento ſimpliciter, & abſolutè, ſufficit nãque præſentia Chriſti ſub vtralibet ſpecie panis, vel vini, vt ſaluetur ratio Sacramenti ſimpliciter, & abſolutè. Cęterùm Euchariſtia vt Sacrificium minimè ſaluatur in vtrauis cõſecratione, ſed neceſſariò exigit pro ſui conſtitutione conſecrationem vtramque, ita vt vnius ſolius ſpeciei conſecratio nullatenùs mereatur nomen Sacrificij. Si inſtes, poſſe vocari Sacrificiũ partiale, & inadæquatum, non ſecus ac Chriſtus vt præſens ſub vna ſola ſpecie appellatur Sacramentum partiale, & inadæquatum. Fatebor, poſſe vnam conſecrationem dici partem conſtituentem Sacrificij, non autem ore pleno Sacrificium, vt conſtat ex Diſputatione præcedenti. Neque in hoc puncto de nomine immorari diutiùs oportet. Sed adhuc obijciet quis, ſi Euchariſtia vt Sacrificium eſſet poſterior tempore, quàm vt Sacramentum, nõ foret vt Sacrificium via, & actio ad Sacramentũ, neque ordinaretur per modum ritus, & cæremoniæ ad hoc tanquam ad finẽ. Quæ ſequela eſt contra doctrinam à S. Thoma indicatam, vt notabamus in ſecunda aſſertione. Reſpondetur primò, Euchariſtiam vt Sacrificium eatenus dici viam, & actionem ad Sacramentũ, ordinarique ad hoc modo propoſito, quatenus hoc eſt Sacramentum infima ſpecie totali completum; qua ratione non eſt poſterius tempore Sacrificium. Reſpondetur ſecundò, tribui Euchariſtiæ vt Sacrificio, quòd ſit via, atque actio ad Sacramentum, & quòd tanquã ritus, ac cœremonia ordinetur ad Sacramentum ceu ad finem, ſi nomine Sacrificij ſignificatur actio, qua corpus Chriſti, vel ſanguis incipit eſſe ſub ſpeciebus panis, vel vini; quæ actio eſt naturę, & executionis ordine prior, quàm Sacramentum conſurgens ex corpore, vel ſanguine Chriſti præſente ſub ſpeciebus panis, vel vini, nam talis actionis

Digitized by Google

nis terminus eſt præſentia corporis, vel ſanguinis Chriſti ſub præfatis ſpeciebꝰ. Vnde ea actio habet pro termino Sacramentum, ad quod ordinatur vt medium ad finem perfectiorem ipſa entitatiuè, quoniam Sacramentum corporis, vel ſanguinis Christi ſub illis ſpeciebus nobilius eſt, quàm entitas actionis ponentis vnum, vel alterum cum Sacramentali præſentia. Et hinc infertur, ea actione priorem eſſe ordine intententionis Euchariſtiam vt Sacramentum; quanquam reſpectiuè ad Dei cultum (cui magis conducit Euchariſtia vt Sacrificium, quàm vt Sacramētum) debeat intendi magis Euchariſtia vt Sacrificium, quàm vt Sacramentum. De quibus omnibus comparationibus conſulendi ſunt Suarez D. 76. ſect. 3. Vazquez D. 224. Cap. 4. Dicaſtillès Tractatu 5. D. 1. Dub. 16. Becanus C. 25. de Sacramentis parte 1. q. 7. & 8. Gaſpar Hurtadꝰ D. 1. Diſſ. 12. 13. & 14. qui fuſiori calamo eas proſequuntur.

DISPVTATIO VI.

DE SACRIFICII MISSAE SINGVLAritate in Lege noua; necnon de eiuſdem Sacrificij attributis nonnullis.

1 *POST DECLARATAM ESSENtiam Sacrificij Miſſæ ſequitur, vt de ipſius qualitate agamus. Præſtabimus id in hac Diſputatione, & in alijs ſuccedentibus.*

SECTIO I.

Quanam ratione Sacrificium Miſſæ ſit ſingulare, & vnicum?

SACRIFICIVM Miſſæ ſingulare, & vnicum appellatur à Concilio Toletano XII. C. 5. à Tridentino Seſ. 22. in proæmio doctrinæ de Sacrificio Miſſæ, à S. Chryſoſtomo in Pſalmum 95. à S. Auguſtino L. 1. contra Creſconium C. 25. L. de Spiritu, & littera C. 11. L. 8. de Ciuitate Dei C. vltimo, Lib 10. C. 20. L. 1. contra aduerſarium legis, & Prophetarum Cap. 20. Venerabili Petro Cluniacenſi in Epiſt. contrà Petro bruſianos tit. contra eos, qui dicunt, Miſſam nihil eſſe, nec celebrari debere; ab alijſque Patribus. Quorum ſenſus eſt, præter Sacrificium Euchariſtiæ nō eſſe in lege noua, & in Eccleſia aliud ſiue à Chriſto, ſiue ab ipſa Eccleſia inſtitutū, quod propriè, & ſtrictè poſsit dici Sacrificium. Vnde eadē Eccleſia in quadam Oratione ſecreta Dominicæ ſeptimæ poſt Pentecoſten fatetur, *vnius Sacrificij* Euchariſtici *perfectione ſancitam nunc eſſe legalium differentiam hoſtiarum*; & S. Leo Papa Serm. 7. de Paſsione ait, *Oportebat, vno expleri Sacrificio variarū differentiam victimarum.* Sed de hac veritate Catholica lege-ſis Suarium D. 74. ſect. 4. V. *Dicendum nihilominus eſt*, & V. *In hac re.* Imò cum eodem Suario V. *Hinc addo*, & cum Leſsio Lib 2. de Iuſtitia C. 38. Dub. 4. n. 28. Vazquio D. 223.

Digitized by Google

D.223. Cap.6. à num. 54. Merario D. 36. ſect. 8. cenſendum eſt, Eccleſiam de facto non habere poteſtatem ad inſtituendum aliud Sacrificium. Et ita colligitur ex Canone 3. Apoſtolorum, vbi dicitur, eſſe contra Domini ordinationem, quòd in altari offeratur aliquid aliud præter id, quod Chriſtus obtulit. Colligitur etiam ex Concilio Tridentino Seſ. 21. Cap. 2. vbi docemur, poteſtatem Eccleſiæ ad ſtatuendum, vel immutandum in Sacramentorum diſpēſatione eſſe, *ſalua illorum ſubſtantia*; Comprehenditque Concilium ſub Sacramētis Sacrificium Miſſæ, vt communiter interpretantur Theologi. Fieret verò magna innouatio circa Sacrificij Miſſæ ſubſtantiam, ſi Eccleſia inſtitueret nouum aliud Sacrificium, ſicut eſſet magna immutatio in ſubſtantia Sacramentorum, caſu quo Eccleſia adderet aliquod Sacramentum vltrà inſtituta à Chriſto. Probatur etiam, quia Eccleſia nunquam vſa eſt tali poteſtate. Ergo ſignum eſt, non habere illam; alioqui poſſet etiam Laicos inſtituere Sacerdotes, qui Sacrificia noua offerrent. Præterea de ratione Sacrificij eſt, quòd offeratur à Sacerdote, vt patet ex Paulo ad Hebræos 3. & 6. Sed non eſt aliud in Eccleſia Sacrificium, de cuius ratione ſit, offerri à Sacerdote. Ergo, &c. Probatur rurſus, nam Chriſtus in cruce quoad ſufficientiam obtulit vnum Sacrificiū pro Eccleſia. Non igitur eſt opus alio niſi ad applicationem. Et de hoc alio prouidit ipſe ſufficienter. Ergo fruſtraneum eſt quodlibet aliud Sacrificium, cum illud, quod à Chriſto eſt inſtitutum, contineat perfectiones omnium Sacrificiorum; & contra eius reuerentiam eſſet, inſtituere alia Sacrificia, quaſi illud non foret ſufficiens. Non ergo Chriſtus reliquit Eccleſiæ poteſtatem ad nouum Sacrificium; neque decebat, vt relinqueret: ſicut neque ad nouum Sacramentum. Et quidem hæc, quæ præcipuè ad homines ſanctificandos, & ad Deum colendū ſpectant, ſunt quodammodò fundamenta Eccleſiæ; ideoque decuit, vt Chriſtus, qui Eccleſiam fundauit, inſtitueret etiā illa, nam ad perfectum legislatorem, & gubernatorem Reipublicę pertinet, inſtituere per ſe ea, quorum recta ordinatio non pendet ex varietate locorum, & temporum. Tandem confirmatur, quoniam ſolus Deus in legę veteri fuit author Sacrificiorum. Ergo & in lege gratiæ. Eo autem ipſo quòd Deus in vna, & altera lege inſtituit per ſe ipſum Sacrificia, quibus colendus eſſet, videtur ſignificaſſe prohibitionem de inſtitutione aliorum per priuatam, vel publicam authoritatem humanam.

2 Rogabit quis, num ſi Chriſtus non inſtituiſſet Sacrificiū Miſſæ, poſſet Eccleſia inſtituere illud modo, quo à Chriſto eſt inſtitutū? Reſpondeo, fore, vt nō poſſet, quia Chriſtus in eius inſtitutione vſus eſt poteſtate excellētię; de facto enim ad offerendum requiritur poteſtas Sacerdotalis, & character. Sed Eccleſia nō poſſet authoritate ſua conferre hæc. Ergo ſolus Chriſtus, qui Sacerdotiū illo modo inſtituit, potuit, Sacrificiū illi proportionatū inſtituere. Vnde Paulus 1. ad Cor. 4. vocat ſe, & Coapoſtolos miniſtros, & diſpēſatores miſterio rū Dei; & hoc eſſe maximā dignitatem, exiſtimat. Inſuper ſi Eccleſia poſſet inſtituere hoc Sacrificiū, caſu quo à Chriſto non fuiſſet inſtitutū, poſſet & nunc abrogare illud. Quæ ſequela eſt valde abſurda. Sed in re manifeſtiſsima non teram tempus. Quæret quis iterùm, an ſi Chriſtus inſtituiſſet Euchariſtiam in ſola ratione Sacramenti, poſſet Eccleſia inſtituere illud in ratione Sacrificij? Reſpondeo affirmatiuè, quia id non pertineret ad poteſtatē excellētiæ, ſed ad miniſteriale. Quod explicatur, quia Sacramētū adhibetur ad phyſicè ſanctificandos homines; Deus verò ſolus poteſt eos ſic ſāctificare; & ideo Sacramentū nequit niſi à ſolo Deo inſtitui. Aſt poteſtas gubernatiua non eſt phyſica, ſed moralis ad dirigēdos actus morales ſuorum ſubditorum. Et ita ſicut in legē naturæ erant Sacerdotes, & Sacrificia ad colendū Deū, ita poſſet Eccleſia inſtituere Sacerdotes & Sacrificiū, ſi Chriſtus de hoc non curaſſet; proindeq; poſſet Eccleſia inſtituere, vt Sacramentum Euchariſtiæ offerretur Deo in Sacrificiū, nam confectio Sacramenti Euchariſtici eſſet actio ex ſe proportionata ad recipiendam ſignificationem Dei vt authoris vitæ, ac mortis. Dices ex P. Salmerone tomo 9. in Euangelia Tract. 29. pag. 279. Sacrificium Euchariſticum ſanctificaret homines in illo etiam caſu, quoad culparum ſaltem venialium remiſsionem ex opere operato. Sed nego, ſanctificaturum tunc ſic. Videatur Suarez D.74. ſect. 3. in fine.

3 Abſoluo Sectionem hanc, notans, Sacrificium Miſſæ poſſe dici in alio ſenſu ſingulare, & vnicum, ſcilicet quantùm ad ſe ipſum. Et ſic ratione rei oblatę eſt ſingulare, & vnicum tam ſpecificè, quàm indiuidualiter. Eſt etiam vnum in ſpecie infima totali ratione actionis ſacrificatiuæ, & conſecratiuæ, quanquam hæc gemina ſit, vt ſatis manet explicatum in ſuperioribus Diſputationibus. Sed tamen Sacrificium Miſſę eſt multiplex indiuidualiter ratione actionis ſacrificatiuæ, & conſecratiuæ, quæ in diuerſis Miſsis multiplex numero eſt. Quare quando in C. *In Chriſto ſemel* 54. de Conſecratione Diſtin. 2. dicitur, *Vna hoſtia, non multæ, ſicut enim quod vbique offertur, vnum eſt corpus, & non multa corpora, ita & vnum Sacrificium,* ſermo eſt de Sacrificio ratione rei oblatæ, vt memini obſeruatum iam à me fuiſſe D. 2. de Sacramento Euchariſtię n. 25.

SECTIO II.

Attinguntur breuiter nonnulla attributa Sacrificij Miſſæ.

4 IN primis hoc Sacrificium eſſe laudis, & gratiarum actionis, commemoratiuumque Sacrificij in cruce peracti, ſupponitur à Concilio Tridentino Seſ. 22. Can. 3. tanquam res compertiſsima ex ſacra Scriptura, commendaturque paſsim à Patribus eos ob titulos.

5 Deinde propitiatorium eſſe pro peccatis, definitur vt dogma fidei ab eodem Concilio Seſ. illa 22. Cap. 2. & Can. 3. conſtatq; ex inſtitutione à Chriſto facta, dixit enim Chriſtus Lucæ 22. & Pauli 1. ad Cor. 11. *Quod pro vobis, & pro multis traditur, & effunditur in remiſsionem peccatorum*. Infinitum eſſet, recenſere Patrum teſtimonia confirmātia hoc dogma. Attingo pauca. Alexander Epiſtola 1. ad omnes Orthodoxos ait, *Crimina, atque peccata oblatis his Domino Sacrificijs delentur. Idcirco & Paſsio eius in his commemoranda eſt, qua redempti ſumus, & ſæpiùs recitanda, atque hæc Domino offerenda. Talibus hoſtijs delectabitur, & placabitur Dominus, & peccata dimittet ingentia. Nihil enim in Sacrificijs maius eſſe poteſt, quàm corpus, & ſanguis Chriſti. Nec vlla oblatio hac potior eſt; ſed hac omnes præcellit. Quæ pura conſcientia Domino offerenda eſt, & pura mente ſumenda, atque ab omnibus veneranda. Et ſicut potior eſt cæteris, ita potiùs excoli, & venerari debet.* Idem Alexander in Epiſtola 2. *Ipſi Sacerdotes pro populo interpellant, & populi peccata comedunt, quia precibus ſuis, & oblationibus ea delent, atque conſumunt.* Iulius I. Papa in Epiſt. ad Epiſcopos Ægypti, vt refertur C. *Cum omne crimen*, ſeu potiùs Concilium Bracarenſe III. Cap. 2. *Omne crimen, atque peccatum oblatis Deo Sacrificijs deletur.* Concilium Senonenſe in Decretis fidei C. 11. *Hoc holocauſtum, hæc victima pro peccato, hæc hoſtia pacifica, hoc iuge Sacrificium, hæc munda iuxta Miſſæ nominis Hebraici rationem oblatio, quam in omni loco Malachias prædixit offerendam: Nihil igitur in Sacrificijs maius eſſe poteſt, quàm corpus, & ſanguis Chriſti, nulla potior oblatio.* S. Hildegardis in Epiſtola ad Prælatos Moguntinenſes, *Currite deſideranter in gaudio lætæ mentis ad miniſterium agni immaculati, quia multa ſalus vobis, & alijs fidelibus inde prouenit, cum propter celebrationem illius, peccata remittuntur, & animæ liberantur, & multa pericula animæ, & corporis effugantur.* Videatur Gregorij XIII Papæ Conſtitutio 33. incipiens *Sanctiſſimus*, editaque anno 1576. Et notetur, nihil cauſę fuiſſe, vt Albertus Catharinenſis Epiſcopus Vigilienſis conatus fuerit in Concilio Tridentino, defenſare, Sacrificium incruentum oblatum à Chriſto in cœna poſtrema caruiſſe vi propitiandi, & expiandi. Prodit id memorię Paulus Gryſaldus in Deciſionib⁹ fidei Catholicæ, & Apoſtolicæ, Verbo *Chriſtus*, num. 41. Sed meritò repulſus tulit Antiſtes ille. Conſulantur Doctores laudati in num. 1. necnon Salmeron tomo 9. in Euangelia Tract. 27. & 31. Lindanus in Panoplia Euangelica Lib. 4. C. 46. & ſequentibus, Nicolaus Villagagnonus de poculo ſanguinis Chriſti aduerſus Caluinologos, & in alijs eiuſdem Authoris Tractatibus pertinentibus ad Miſſæ Sacrificium.

6 Tertiò, Sacrificium Miſſæ eſſe impetratorium, decernitur in Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 2. & Can. 3. extolliturque hac de cauſa ſatis frequenter à Patribus; eaque ab initio Eccleſiæ mouebat Sacerdotes, & cæteros fideles, vt applicarent Sacrificium Miſſę pro impetrandis à Deo beneficijs ſpiritualibus, & temporalibus. Teſtantur

de

Digitized by Google

de ſuo ſæculo (quod fuit quartum Eccleſiæ) Sanctus Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 5. Myſtagogica inquiens, *Poſtquàm confectum eſt ſpirituale Sacrificium, & ille cultus incruentus, ſuper ipſa propitiationis hoſtia, obſecramus Deum pro communi Eccleſiarum pace, pro tranquillitate mundi, pro Regibus, pro militibus, pro ſocijs, pro ægrotis, & afflictis, & in ſumma pro omnibus, qui egent auxilio.*

7 Quapropter meritò dicitur in Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 1. poſt Sanctum Chryſoſtomum in Pſalm. 95. Sanctum Auguſtinum Lib. 1. Cap. 20. contrà aduerſarium legis, & Prophetarum, Sanctum Leonem Papam ſerm. 7. de Paſsione, hoc vnicum Sacrificium eminentiori modo continere in ſe omnia Sacrificiorum, quæ fuerint naturæ, & legis tempore, genera, & perfectiones illorum, quippe omnium Sacrificiorum genera habuerint ſuas perfectiones ex eo, quòd eſſent vmbra Chriſti, Sacrificijque cruenti offerendi ab ipſo in cruce. Et ideo in figuris veteris Teſtamenti dicitur Chriſtus fuiſſe immolatus iuxta illud Apocalypſis 13. Verſ. 8. *Quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ agni, qui occiſus eſt ab origine mũdi*; & ita interpretatur Sanctus Thomas 3. par. quęſt. 83. art. 1. in Corpore: quãquam Ribera contendat, verba illa *Ab origine mundi* non eſſe iungenda cum *Occiſus eſt*, ſed cum *Scripta ſunt*, proindeque aliter eſſe diſpungenda, vt colligitur ex Græco textu, & ex ſimilibus alijs in Cap. 7. Verſic. 8. *Quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ à conſtitutione mundi.* Sed quicquid ſit de hoc (de quo videndus eſt Cornelius à Lapide in V. illud 8. Capitis 13. Apocalypſis) Ideo etiam 1. ad Corint. 10. Verſ. 11. dicit Sanctus Paulus, *Omnia in figura contingebant illis*, nimirùm Patribus veteris Teſtamenti tam in ſuis perſonis, quàm in factis ſuis, & in Sacrificijs. Cum ergo Sacrificium Miſſæ habeat pro re oblata eundem met Chriſtum, ſitq; figura Sacrificij cruenti in cruce iam oblati ab ipſo Chriſto, participetque vberrimè fructus pręfati Sacrificij cruenti, ſequitur, continere virtute, & eminentia quicquid perfectionis enituit in antiquis Sacrificijs, quorum loco eſt ſuffectum; indeque mirum non eſt, quòd ſimul ſit latreuticum, ſeu honorarium, Euchariſticum, ſeu actiuum gratiarum, memoratiuum Paſsionis Chriſti, propitiatiuum, & impetratiuum; in his enim attributis elucent genera, ſeu potiùs differentię Sacrificiorum veterum ratione finis, vt latè expendit Scortia L. 1. Cap. 8. vbi etiam explicat differentias eorundem Sacrificiorum ratione materiæ, & formę. Sed de huiuſmodi differentijs legantur Sanctus Thomas 1. 2. quæſt. 102. & 103. 3. p. quęſt. 22. artic. 2. In Corpore. Martinus Becanus in Analogia Cap. 13. & ſequentibus, necnon in Opuſculo de triplici Sacrificio Lib. 1. ac 2. Demochares Lib. de Sacrificio propitiatorio C. 9. Azor tomo 1. Lib. 6. à Cap. 25. vſque ad 30. Henriquez Lib. 9. Cap. 2. Carolus Sigonius Lib. 4. de Republica Hebræorum à Cap. 1. vſque ad 13. Franciſcus Ribera Lib. de Sacrificijs Hebręorum, qui eſt 4. de Templo, & locupletiſsimus in explanandis eis Sacrificijs. Sufficiant hæc in præſentiarum circa attributa Sacrificij Miſſæ; quę cumulatiorem lucem accipient, cum ventum fuerit, vt agamus de fructu, ſeu effectibus Sacrificij huius. Veniemus autem ad tractationem de fructu, poſtquàm nobis fuerit ſermo de Sacrificij eiuſdem valore, cuius notio magnopere conducit ad percallendam eſſentiam, & attributa illius; poſtquàm itẽ loquuti fuerimus de re ſacrificata in illo, nam cognitio rei ſacrificatæ valde etiam confert ad comperiendam naturam, & qualitatem actionis Sacrificatiuę.

*

Digitized by Google

DISPVTATIO VII.

DE
VALORE SACRIFICII MISSAE.

1 *NEMPE DE ÆSTIMABILitate, & dignitate morali, quam habet, vt moueat Deum ad conferendos aliquos effectus, aut fructus eis perſonis, pro quibus offertur. Non igitur agimus nunc de ipſis effectibus, aut fructibus, ſed de principio morali ad illos, & de eius excellentia quaſi appretiatiua.*

SECTIO I.
Quantus ſit valor Sacrificij huius? Proponitur ſententia aſſerens, eſſe finitum, & limitatum.

QVÆSTIO PRÆSENS verſatur circa valorem Sacrificij Miſſæ, vt offertur à Chriſto tanquã principali offerente, & à Sacerdote in eius perſona, & nomine. Nam quoad valorem ſacrificij huius, vt à Sacerdote tanquam priuata perſona, alijſque cum ipſo concurrentibus offertur, ſeu vt eſt opus operantis Sacerdotis, & cuiuſuis alterius inferioris iuuantis ad tale opus; vt item à Sacerdote offertur nomine Eccleſiæ, ſupponi debet ſine controuerſia pars negatiua; ſiquidem in ſacrificandi actione meritum, ſatisfactio, & impetratio Sacerdotis, aliorumque coofferentium inferiorum habeant finitudinem tam ratione actionis ipſius, quã perſonarum, à quibus fiat benè moraliter; impetratio etiam, quæ eidem actioni nomine Eccleſiæ competit, finita eſt, eoquòd Eccleſiæ ſanctitas, in qua fundatur, finita ſit. Et quanquam res oblata gaudeat infinitudine, non ſufficit id, vt oblatio euadat infinita penes valorem, vt patet in multis actibus creatis reſpicientibus obiectum infinitum, quod in ipſos non refundit totum ſuum valorem, & dignitatem, ſed aliquid ſuæ perfectionis commenſuratum modo finito, quo attingitur ab eis; patet rurſus in actu, quo Deipara Virgo obtulerit Patri æterno dilectiſsimum ſuum filium Ieſum Chriſtum in cruce patientem, nec enim talis actus fuit infiniti valoris, etſi res oblata fuerit infinita; quia ſcilicet dignitas, ſanctitasque Deiparæ Virginis offerentis finita erat abſolutè, & ſimpliciter. Sed de hoc inferiùs. Quapropter quæſtio procedit de Sacrificij valore ſubſtantiali, & eſſentiali deſumpto ex parte Chriſti; nam qui deſumitur ex parte Eccleſiæ, Sacerdotis, & coofferentium aliorũ, vocari meritò poteſt accidentalis, tũ quia variatur ſecundùm ſanctitatem, & deuotionem eorum; tum quia reſpectu talis valoris præcisè non eſt Sacrificium fructuoſum ex opere operato purè, ſed miſtim ex opere operantis. Aſt valor deſũptus ex parte Chriſti, & inuariabilis eſt, & origo, vnde Sacrificium poſsit eſſe, aut ſit fructuoſum ex opere operato purè; & ideò valorem iſtum appello ſubſtantialem, & eſſentialem.

2 Quem finitum eſſe, ac limitatum, probare videntur hæc argumẽta. Primum, eſſentia huius Sacrificij conſiſtit in actione Miniſtri offerentis cor-

Digitized by Google

corpus, & ſanguinem Chriſti, ſeu in oblatione corporis, & ſanguinis Chriſti facta à Sacerdote. Ergo hoc Sacrificium non poteſt eſſe infiniti valoris, nam Sacerdotis actio eſt de ſe finita, proceditque à ſuppoſito finito, & proinde nequit habere infinitum valorem. Nec ſatis eſt, rem oblatam eſſe infinitam; hæc enim non præſtat totum ſuum valorem actioni offerendi, ſi actio oriatur à ſuppoſito finito, vti naſcitur oblatio facta à Sacerdote. Nullus eſt vel leuiter in Theologia verſatus, qui neſciat, actum quo Deum obiectum infinitum cognoſcit intellectus creatus, vel quo voluntas creata amat, non eſſe infiniti valoris. Non ergo ſufficit ad infinitatem actus, quòd obiectum ſit infinitum, neque ad infinitatem oblationis quòd res oblata ſit infinita. Debentque Aduerſarij fateri id ipſum, alioqui huius Sacrificij oblatio, prout præcisè eſt actio Sacerdotis tanquam priuatæ perſonæ, aſſurgeret in infinitum valorem. Confirmatur primò, Sacrificium hoc non placet Deo præcisè ratione rei oblatæ, aliàs cũ reſeruatur ea in Sacrario, foret etiã æquè fructuoſa. Ergo Sacrificiũ hoc placet Deo ratione voluntatis, & actionis, qua offertur. Ergo placet finitè, quando voluntas, & actio eſt finitæ perſonæ, vt in præſenti contingit. Confirmatur ſecundò ex Sancto Thoma 3. p. quæſt. 79. art. 5. in Corpore, vbi cum docuiſſet, hoc Sacrificium habere vim ſatisfactiuam, addit, *Sed in ſatisfactione magis attenditur affectus offerentis, quàm quantitas oblationis. Vnde Dominus dicit Lucæ 21. de vidua, quæ obtulit duo æra, quòd plus omnibus miſit. Quamuis ergo hæc oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna, tamen fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundùm quantitatem ſuæ deuotionis, & non pro tota pœna.* Sic Angelicus Præceptor, iuxta quem ad valorem Sacrificij vt ſatisfactorij non tam attendenda eſt res oblata, quàm affectus offerentis, quia, vt inquit Sanctus Gregorius Papa Homilia quinta in Euangelia, *Non perpendit Deus in ſuo Sacrificio, quantum, ſed ex quanto proferatur;* & Lib. 7. Regiſtri, Epiſtola 126. *Non offerens à muneribus, ſed munera ab offerente placuerunt, quia in Omnipotentis Dei iudicio, non quid datur, ſed à quo datur, adſpicitur.* Tunc ſic: ſed affectus Sacerdotis offerentis, & actio offerendi eſt finita. Ergo finitus etiam erit valor Sacrificij, vt ſatisfactorij. Si reſpondeatur, actionem offerendi eſſe infiniti valoris, non vt procedit à Sacerdote, ſed à Chriſto tanquam principali offerente. Contrà primò, nam Chriſtus non aliter eſt principalis offerens, quàm quia inſtituit, Sacrificium hoc offerri per Sacerdotes; ſed id non ſufficit, vt offerendi actio ſit infiniti valoris; ſicut non ſufficit ad infinitum valorem actionis, qua à Miniſtro conficitur baptiſmus, verbi gratia, quòd Chriſtus inſtituerit eiuſmodi Sacramenti adminiſtrationem. Contrà ſecundò, quia etſi Chriſtus ſit principalis offerens ob aliquid aliud vltrà inſtitutionem huius Sacrificij, aſt non offert proximè, & immediatè, ſed remotè, & mediatè; qui modus offerendi ſatis non eſt ad communicandum actioni infinitum valorem, vti neque ad communicandam bonitatem moralem, neque meritoriam infinitam. Contrà tertiò, quia eſto Chriſtus offerret proximè, & immediatè, tamen actio offerendi in altari non procedit phyſicè à ſuppoſito diuino Chriſti, ſed à ſolo humano Sacerdotis, à quo non poteſt accipere infinitum valorem. Contrà quartò, quia licet actio offerẽdi in altari tribuatur moraliter Chriſto, nihilominus tribuetur ei, vt cauſæ principali, cuius virtus limitatur per inſtrumentalem, qualis eſt Sacerdos. Sic calor, qui eſt animalis inſtrumentum ad producendam carnem, limitat iuxta ſui perfectionem animal in huius effectus ſubſtantialis productione. Contrà quintò, quia valor ex dignitate Chriſti vt offerentis deriuatus in actionem ſacrificandi factam à Sacerdote non foret ex opere operato, ſed operantis; de quo nunc non eſt ſermo.

3 *S*ecundum argumentum, maioris valoris fuit *S*acrificium cruentum, quàm incruentum illud. Ergo illud non eſt infiniti valoris, non enim infinito maior eſt alius. *S*uadetur Antecedens, tum quia de eſſentia *S*acrificij cruenti fuit oblatio infinita, immediatè, & proximè procedens phyſicè à perſona infinita, in quo longè excedit perfectionem incruenti *S*acrificij. Tum quia cruentum ordinabatur ad ſatisfaciendum quoad ſufficiẽtiam, incruentũ

Digitized by Google

verò non ordinatur ad id, ſed ad ſatisfaciendum quoad efficaciam. Ergo nunquam ſatisfacit niſi finitè, proindeque non habet niſi finitam virtutem, quia non habet virtutem niſi eã, quæ eſt neceſſaria ad effectũ, ad quẽ per ſe primo eſt intẽtum: & hic finitus eſt. Tum quia virtus inſtrumenti nunquam adæquat virtutem agentis principalis. Sed iſtud Sacrificium Incruentum eſt inſtrumentum alterius cruenti. Ergo non adæquat eius virtutem. Tum denique quia iſtius Sacrificij oblatio non eſt meritoria, neque ſatisfactoria ex parte Chriſti, nam neque meretur, neque ſatisfacit nunc Chriſtus, ſed tantùm applicat mediante iſto Sacrificio ſatisfactiones ſuas præteritas pro debito pœnæ temporalis; quæ applicatio non debet ita fieri, vt huic Sacrificio communicetur virtus infinita inſtar eius, quam habuit Sacrificium cruentum, nulla enim eſt ratio, ob quam non potuerit communicari virtus finita; & actu fuiſſe communicatam, oſtenditur exinde, quod alioqui fruſtrà inſtitutum fuiſſet reiterabile, quandoquidem vnum Sacrificium incruentum, præditum virtute infinita ſatisfactoria, ſufficeret ad remiſsionem totius pœnæ temporalis in omnibus viuis, & defunctis.

4 Tertium argumentum, ſi iſtud Sacrificium haberet infinitum valorem ad propitiandum Deum hominibus, & ad ſatisfaciendum pro eorum tẽporalibus pœnis, & ad reliquos ſuos effectus, ſequeretur, vnica eius oblatione liberandos eſſe homines omnes iuſtos à toto reatu pœnæ temporalis, omneſque infallibiliter comparaturos auxilia ſufficientia ad actus, quibus remitterentur cunctæ culpæ lethales, vel veniales. Sequeretur etiam, non plus prodeſſe vni homini plures Miſſas pro ipſo applicatas, quàm vnicam, neque prodeſſe minus vnicam pro ipſo, & multis alijs oblatam, quàm ſi pro ipſo ſolo offerretur. Vlterius ſequeretur, nunquam creſcere, neque decreſcere effectum Miſſæ, fructumque eius ob maiorem, neque ob minorem deuotionem offerentium, & illorum, pro quibus offertur, nam ſi ſubſtantialis valor eſt infinitus, reſpondebit ipſi ſemper quicquid fructus ex Miſſa comparari queat, nihilque reſtabit adquirendum ex opere operantis. Denique ſequeretur, Miſſam cuiuſuis Sacerdotis æquare in valore cruentum crucis Sacrificium. Quare ad euitanda hæc abſurda dixit optimè Sanctus Thomas in 4. Diſtinctione 45. quæſt. 2. artic. 4. quæſtiuncula 3. ad 2. *Quamuis virtus Chriſti, quæ continetur ſub Sacramento Euchariſtiæ, ſit infinita, tamen determinatus eſt effectus, ad quem illud Sacramentum ordinatur. Vnde non oportet, quòd per vnum altaris Sacrificium tota pœna eorum, qui ſunt in Purgatorio, expietur; ſicut etiam nec per vnum Sacrificium, quod aliquis homo offert, liberatur à tota ſatisfactione debita pro peccatis. Vnde & quandoque plures Miſſæ in ſatisfactionem vnius peccati iniunguntur.* Sic Angelicus Doctor. In quo notentur illa verba, *Determinatus eſt effectus, ad quem illud Sacramentum ordinatur*, nam ſi Sacrificium ordinatur ex ſe ad effectum finitum, ſequitur proculdubiò, ipſum Sacrificium eſſe finiti valoris, & virtutis. Si reſpondeatur, Sanctum Thomam loqui de ordinatione ex voluntate Chriſti ad finitum effectum, tametſi ipſum Sacrificium ex ſe ſit ſufficiens ad infinitum categorematicè, ſi poſsibilis ſit, vel ſaltem ad infinitum ſyncategorematicè. Nihil prodeſt hæc reſponſio, tum quia cum valor, virtuſque Sacrificij ex opere operato, ſit ex ordinatione, inſtitutioneque Chriſti, & non aliunde, ſi Chriſtus deſtinauit illud ad effectum finitum, vnde nam illud habebit valorem, & virtutem ad effectum infinitum? Tum quia voluntas Chriſti ordinans ad finitum effectum non eſſet conformis eſſentiæ, & naturæ Sacrificij, prout videtur, debere eſſe, vel potiùs decere, vt ſit, ſi ipſum Sacrificium gauderet valore, virtuteque infinita. Quòd ſi ob id dicatur, taxationem effectus finiti non eſſe ex mero placito Chriſti, ſed habita ratione deuotionis offerentium, & eorũ, pro quibus offertur Sacrificium. Contrà primò, quia ad impetrandum auxilium, vt Sacerdos conuertatur, non requiritur deuotio ex parte ipſius. Ergo tunc deerit caput, ex quo limitetur Sacrificij effectus quoad impetrationem. Et ſimiliter quando Sacerdos, qui offert, & is, pro quo offert, ſunt incapaces remiſsionis pœnæ temporalis, quia exiſtant in peccato mortali, à quo nunquam reſurgent, tunc Sacrificij effectus quoad ſatisfactionẽ non habebit, vnde limitetur, & proinde erit

rit

Digitized by Google

rit infinitus, qui reſeruetur in theſauro Eccleſiæ, vel qui inde non extrahatur, vt reſpondens illi Miſſę. Diſſonat autem, in theſauro Eccleſiæ reſpondere vni Miſſæ tantùm, tamque infinitum effectum ſatisfactionis, quãtus, quàmque infinitus reſpondet Sacrificio cruento Paſsionis Chriſti. Idẽ inconueniens ſequitur, ſi Sacerdos offerat Miſſam pro defuncti anima, quæ re ipſa non maneat in Purgatorio, ſed vel in Cœlo, vel in Inferno. Contra ſecundò, nam ſi Sacerdos peccator applicat Sacrificium pro homine iuſto habente invincibilem ignorantiam Sacrificij, vel qui actualiter non habeat vllã deuotionem erga illud, neque vnquam præſtiterit aliquid, vi cuius poſsit dici concurrere aliqua ratione ad illud, deficiet tunc caput, vnde limitetur Sacrificij effectus quoad ſatisfactionem, & impetrationem. Et hinc fieret, vt Miſſa applicata à Sacerdote peccatore pro parvulo baptizato compararet huic infinitum effectum quoad impetrationẽ. Cuiuſequelę abſurditas manifeſta eſt; nec caret inſigni abſurdo, quòd Sacrificium fructuoſius euadat ob ſtatum offerentis Sacerdotis in peccato. Si recurratur ad Eccleſię deuotionem, vt ex ea in hoc caſu, & ſimilibus alijs limitetur effectus. Contrà, tum quia ex tali deuotione potiùs augeretur, quàm minueretur effectus, nã Eccleſia ſanctior, & deuotior eſt, quàm quilibet particularis Sacerdos etiam bonus, vt appoſitè argumentatur Scortia L. 2. C. 9. n. 1. tum quia effectus Sacrificij ex opere operato independens eſt à deuotione Eccleſiæ, & Sacerdotis, aliorumq; cooſferentium, ſicut Sacramenti effectus independens eſt à Miniſtri deuotione: tum quia ſi celebret Sacerdos excommunicatus vitandus, non limitabitur tunc effectus ex deuotione Eccleſiæ; quippe hæc nolit celebrare per talem Sacerdotem. Hactenus in fauorem ſententiæ aſſerentis, valorem ſubſtantialem, eſſentialemque Miſſæ eſſe finitum, & limitatum.

SECTIO II.
Proponitur ſententia negans, valorem Miſſæ eſſe finitum, & limitatum.

5 HVIVS ſententiæ prima probatio deſumitur ex Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 2. nam reddens rationem, ob quam Sacrificio iſto placatus Dominus crimina, & peccata etiam ingentia dimittat, loquitur in hunc modum, *Vna enim, eademque eſt hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſe ipſum tunc in cruce obtulit; ſola offerendi ratione diuerſa.* Sic ibi. Hęc autem ratio aſsignata à Concilio non magis probat de valore Sacrificij incruenti ad remiſsionem peccatorum, quàm de valore ad quoſcumq; alios effectus; atque ita eodem modo convincit, eſſe infiniti valoris Sacrificium incruentũ, ſicut cruentum. Secunda probatio deſumitur ex S. Thoma 3. p. q. 79. art. 5 in Corpore, vbi ait, *oblationem* Sacrificij incruenti *ſufficere ex ſui quantitate ad ſatisfaciendum pro omni pœna.* In quibus verbis notatu dignum eſt, quòd Sanct. Thomas ſermonem habet de ipſa oblatione, & non tantùm de re oblata. Idem S. Doctor art. 7. ad 2. ſcribit, *Sicut Paſſio Chriſti prodeſt quidem omnibus, quantũm ad ſufficientiam, & ad remiſsionem culpæ, & adeptionem gratiæ, & gloriæ; ſed effectũ non habet niſi in illis, qui Paſsioni Chriſti cõiunguntur per fidem, & charitatem: ita & hoc Sacrificium, quod eſt memoriale Dominicæ Paſsionis, non habet effectum niſi in illis, qui coniunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem.* Tantùm S. Thomas, docens ſatis clarè, Sacrificium hoc incruentũ gaudere infinito valore quoad ſufficientiam, non ſecus ac Sacrificium cruentum, cuius eſt memoriale. Tertia probatio ſit, Sacrificium Miſſæ non poteſt non habere ex inſtitutione Chriſti infinitum valorem ratione Paſſionis Chriſti, Sacrificijque cruenti, in cuius virtute operatur, ſeu cuius virtus applicatur per iſtud incruentum, & eius virtutis fructus percipiũtur vberrimè per oblationem iſtius, vt ait Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 1. & 2. Cui conſonat Petrus Abbas Cellenſis L. de panibus C. 1. inquiens, *Totum fide dignè ſumentibus ibi* (nempe in Euchariſtia) *operatur, quod exhibitione certiſsima*

Digitized by Google

ma credentibus exhibuit in cruce mors Chriſti; niſi quòd illud omnium, hoc ad ſingulorũ quandam pertinet reſtitutionem; & niſi quòd iſtud eſt ſubſequutiuè operatiuum eius rei, cuius illud non ſolùm præceſſiuum, ſed coeffectiuum etiam nunc eſt. Ibi mors Chriſti omnium ſalùtem, hìc memoria mortis illius ſimiliter noſtram non deſiſtit operari ſaluationem ſacramentaliter. Sic Cellenſis. Et quidem ſi virtus Paſsionis Chriſti, & Sacrificij iſtius vna, eademque eſt, cum virtus Paſsionis ſit infinita, erit etiam infinita virtus Sacrificij iſtius. Quarta probatio, Sacrificium, quod Chriſtus in vltima cœna, & quod in cruce obtulit, fuerunt eiuſdem ſpeciei cum eo, quod nunc per Sacerdotes Miniſtros Chriſti offertur, fueruntq; infiniti valoris. Ergo hunc etiam continet Sacrificium præſens. Quinta probatio, Sacerdos in oblatione huius Sacrificij non ſe habet vt cauſa principalis, quaſi ipſe faciat ſolutionem pro debito eius, cui applicatur Miſſa; ſed habet ſe vt deferens pretium oblatum in cruce à Chriſto Domino, & vt applicans actiua paſſiuis, videlicet Paſsionem Chriſti emũdantem noſtra delicta. Sed pretium eſt eiuſdem valoris, à quocumque deferatur; cauſa etiam actiua, à quocumque applicetur, agit ſecundùm ſuam virtutem, & ſubiecti diſpoſitionem. Ergo hoc Sacrificium, quatenus eſt applicatiuum Paſsionis Chriſti, continet infinitum valorem. Sexta probatio, effectus non commenſuratur inſtrumento, ſed agenti principali, vt patet, quando animal medio calore producit carnem, & quando Chriſtus mediante iniquo Confeſſario remittit peccata, quando etiã dominus per manus famuli diſtribuit eleemoſynam. Sed agens principale in hoc Sacrificio eſt Chriſtus, & inſtrumentum eſt Sacerdos. Ergo Chriſti virtus, quæ eſt infinita, non limitatur per Sacerdotem in hoc Sacrificio.

6 Septima probatio, eleemoſyna, quam dominus largitur, mediante famulo, eſt eiusdem valoris, ac ſi ipſe dominus eam diſtribueret immediatè per ſe ipſum. Ergo Sacrificiũ, quod Chriſtus mediãte Sacerdote offert Patri, eſt eiuſdem valoris, ac quando in cœna Chriſtus immediatè per ſe ſolum obtulit. Ergo eſt infiniti valoris, vti fuit Sacrificium oblatum à Chriſto immediatè per ſe ipſum ſolum in cœna. Confirmatur primò, ſi Chriſtus, dum viueret, mitteret legationem aliquã faciendam ſuo nomine, & verbis, eſſet proculdubiò ea legatio infiniti valoris, & æſtimationis. Ergo idem dicendum eſt de Sacrificio, quod nunc à Sacerdote tanquam Chriſti legato offertur Patri, nomine, & verbis ipſi⁹ Chriſti. Cõfirmatur ſecundò, Sacrificium Miſſæ accipit valorem non ſolùm ex re oblata, ſed etiam ex Chriſto per Sacerdotẽ offerente, nam ſi ex Chriſto non acciperet, fieret, vt multò minus ex Eccleſia, & ex Sacerdote offerentibus; cum tamen certum ſit, creſcere in valore accidentali Miſſam ex Eccleſię, & Sacerdotis ſanctitate. Atqui eo ipſo quòd Miſſæ Sacrificium accipiat valorem ex Chriſto offerente, nihil cauſæ eſt, ne infinitum accipiat, ſiquidem perſona Chriſti ſit infinitæ dignitatis; nec appareat caput, vnde limitetur valor proueniens ex ea in Sacrificium. Confirmatur tertiò, quia, vt inquit S. Chryſoſtomus Homiliâ de Iudæ proditione, *Nunc ille præſtò eſt Chriſtus, qui illam ornauit menſam, ipſe iſtam quoq; conſecrat. Non enim homo eſt, qui propoſita de cõſecratione menſæ Domini corpus facit, & ſanguinem Chriſti; ſed ille, qui crucifixus pro nobis eſt Chriſtus. Sacerdotis ore verba proferuntur, & Dei virtute conſecrantur, & gratia.* Rursùs Homilia 2. in 2. ad Timotheum, *Sacra oblatio, ſiue illam Petrus, ſiue illam Paulus, ſiue cuiuſuis meriti Sacerdos offerat, eadem eſt, quam dedit Chriſtus diſcipulis, quamque Sacerdotes modò quoq; conficiunt. Nihil habet iſta, quàm illa minus. Cur id? Quia non hanc ſanctificant homines, ſed Chriſtus, qui illam ante ſacrauerat. Quemadmodùm enim verba, quæ loquutus eſt Chriſtus, eadem ſunt, quæ Sacerdotes nunc quoque pronunciant, ita & oblatio eadem eſt*; & vt ait S. Auguſtinus relatus C. *Dominus declarauit* 1. q. 1. *Sacramentis Dei nihil obſunt mores malorum hominum, quò illa vel non ſint, vel minus ſancta ſint*; & vt inquit Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 1. *Hæc quidem illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerẽtium inquinari poteſt*; non ob aliam certè rationem, niſi quia à Chriſto inſtituente, offerenteque participat hæc oblatio ſanctitatem, dignitatem, & æſtimabilitatem, prævalentem malitiæ, indignitati, & deſpicabilitati, quæ aliàs refundi in eam poſſet ex prauo

uo

uo Miniſtro. Ergo ſicut ex Chriſto participat ſuperioritatem ad omnem Miniſtri malitiam, ſic etiam acceptabilitatem, & ſufficientiam ad omnia dona gratiæ, & gloriæ; quod idē eſt, ac participare infinitum valorem. Probatio hæc ſeptima cum ſuis confirmationib⁹ non requirit ad ſui vim, quòd Chriſtus nunc immediatè, & proximè offerat Sacrificium Miſſæ; ſatis namque eſt, ſi principaliter offerat, tametſi mediatè, & remotè. Cæterùm ſi immediatè, & proximè offerat, vt multi ſentiunt valde probabiliter, de quo in D. 11. vrgētior erit hæc probatio.

7. Sit iam octaua, etenim Sacrificium Miſſæ habet actu tantam virtutem, vt abſque additione nouæ virturis ipſi facta poſsit in eadem perſona, pro qua offeratur, cauſare ſine limite maiorem, & maiorem effectum remiſſionis pœnę temporalis, provt illa perſona fuerit magis, magiſque diſpoſita per deuotionem actualem, aliundevè ad talem effectum. Virtus autem huiuſmodi ad intenſiorem, & intenſiorem in infinitum in vno, eodem ſubiecto effectum cauſandum infinita eſt actu; & effectus eſt infinitus in potētia, ſeu ſyncategorematicè intenſiuè. Nona probatio, poſſunt plures, & plures in infinitum Sacerdotes offerre vnum, idemque Sacrificium pro vna, eademq; perſona, vt conſtat, quando noui Presbyteri ordinantur, nam non tot ſunt, quin plures, & plures queant eſſe, qui cum Epiſcopo offerant vnum, idemque Sacrificium; poſſuntque omnes conuenire in offerendo Sacrificio pro vna, eademque perſona ſpecialiter. At eo ipſo fructus ex opere operato Sacrificij poſſet in ea eſſe vberior, & intenſior in infinitum ob pluralitatem offerentium, ſuus enim fructus reſpōderet ex ſingulorum oblatione, tantuſq; ex vnaquaq; quantus, ſi offerret vnus ſolus pro ipſa; quare cum offerentes valeant eſſe plures, & plures in infinitum, valebit & fructus eſſe maior, ac maior intenſiuè ſine fine. Ergo Sacrificij vnius, eiuſdēque ad hunc fructum in vna, eademque perſona infinitum ſyncategorematicè intenſiuè cauſandum eſt infinita virt⁹. Decima probatio petitur ex caſu proximo plurium, & plurium Sacerdotum in infinitum, qui poſſunt concurrere ad celebrandum idem Sacrificium; ſinguli enim tantum fructum referent ex opere operato Sacrificij, quantum vnus, ſi ab eo vnicè celebraretur, quādoquidem ſinguli perinde offerant, ac ſi ſoli offerrent. Ergo Sacrificium habet virtutem ad fructum infinitum ſyncategorematicè extenſiuè, proindeque pollet virtute infinita. Idem argumentum conficitur ex multitudine offerentium aliorum inferiorum Sacerdote, poſſunt namque plures, & plures in infinitum audire eandem Miſſam, aut conferre ſtipendium ad eam, & idcirco poſſunt eſſe coofferentes eiuſdem Miſſę; & ſinguli reportare tantum fructum ex ea, quantū ſi ſoli audiſſent, aut ſi ſoli contuliſſent ſtipendium, & ſaltem poſſunt ſinguli lucrari aliquem fructū; tametſi minorem, quàm ſi non tot coofferrent idem Sacrificium, aut quàm ſi vltrà Sacerdotem vnus tantùm, aut alter concurreret ad Sacrificium. Si ad fugiendam huius argumenti vim dicatur, Sacerdoti, aliiſque coofferentibus Sacrificij vt præciſè talibus non reſpondere fructum ex opere operato; quæ eſt opinio complurium, illuſtriumque Theologorum; poteſt aliter efformari argumentum, ita vt eandem vim retineat. Nam plures, & plures in infinitum Sacerdotes queunt conuenire ad peragēdum vnum, idemque Sacrificium; ſimiliter queunt plures, & plures in infinitum Laici aſsiſtere eidem Sacro; poſſuntq; Sacerdotes offerre illud pro ſe, & pro Laicis aſsiſtentibus; atque ita de facto contingit, vt Sacerdos, & aſsiſtētes applicent pro ſe Miſſam, quam celebrant, aut audiunt. Quare eis non vt offerentibus præciſè, ſed vt perſonis, pro quibus offertur, reſpondebit Sacrificij fructus ex opere operato, vel tantus, quantus, ſi quilibet ſolus pro ſe ſolo offerret, vel ſi minor, ſed tamen aliqualis. Germanum eſt huic argumento aliud acceptum exinde, quòd Sacrificium Miſſæ oblatum pro pluribus, & pluribus in infinitū perſonis, quæ nulla ratione ſint offerentes, proſit tantùm ſingulis, quantùm prodeſſet, ſi pro vna ſola earum offerretur, vel ſaltē ſingulis proſit nonnihil. Ex quo ſequitur, præditum eſſe virtute infinita, vtpote quæ actu tota ſimul ſit, & ordinetur ad effectum infinitum ſyncategorematicè extenſiuè, quin habeat de ſe aliquem terminum, vltrà quem non poſsit progredi.

gredi. Et hæc pro opinione negante, valorem ſubſtantialem, eſſentialemq; Miſſæ eſſe finitum, ac limitatum.

8 Tenent hanc ſententiam innumeri Authores loquentes de valore conſiderato quoad ſufficientiam, ſed non quoad efficaciam, ſeu quoad fructum, effectumvè cauſatum, aut cauſandum actu à Sacrificio Miſſæ, nam talem valorem, ſeu effectum fatētur eſſe finitum categorematicè, tā intenſiuè, quàm extenſiuè. Negligentia aliquorum in attēdenda hac diſtinctione præbuit occaſionem, vt allegarent contra hanc opinionem multos Authores, qui pro ea maximè ſtant. Exempli gratia Dicaſtillus Tract. 5. D. 3. Dub. 4. num. 72. refert contra hanc ſententiam Suarium, Coninchum, alioſque. Sed Suarius D. 79. ſect. 11. V. *Dico ergo primò*, defendit clariſsimè, & latiſsimè valorem Miſſæ eſſe infinitum quoad ſufficientiam; ſed quia in V. *Dico ſecundò* tradit, eſſe finitum effectum, quem ex opere operato confert Miſſa, ideo à Dicaſtillo citatur Suarius ſecus, ac deberet. Coninchus etiam 3. p. q. 83. art. 1. Dub. 10. num. 180. ſic pronunciat, *Dignitas, & valor huius Sacrificij tam ratione rei oblatæ, quàm primarij offerentis habet dignitatem, ac valorem abſolutè infinita.* Aſt quia in progreſſu Dubitationis probat id ipſum, quod Suarius in illo V. *Dico ſecundò*, recenſetur perperàm à Dicaſtillo inter Doctores, qui inficiantur, valorem Miſſæ eſſe infinitum.

SECTIO III.
Noſtrum iudicium in hac Controuerſia.

9 PRODVXIMVS in medium fundamenta ſententiæ aſſerentis, & alterius negantis, finitum eſſe valorem ſubſtantialem, eſſentialēque Miſſæ. Operæpretium forſan erit, ſi accuratè declaremus, quid in vtraq; veri, quid falſi lateat. Dicimus itaque primò, valorem Miſſæ non eſſe infinitum, quatenus actu cauſet fructum, aut effectum infinitum categorematicè, ſiue intenſiuè, ſiue extenſiuè. Concordant in hac Concluſione Authores vtriuſque ſententiæ, & quæ in primæ argumento tertio ſunt adducta, deſeruiunt ad Concluſionem hanc. In cuius ſenſu nec valor Sacrificij cruenti fuit infinitus, nec infinita eſt Sacramentorum virtus. Et ratio eſt, quia actu non datur quid infinitum categorematicè ſiue in vna perſona, ſiue in multis, ſiue in infinitis, quod tanquam fructus, effectusve referri poſsit in Sacrificium Miſſæ, aut quod poſsit attribui ei vt cauſæ. Si roges, vnde proueniat limitatio huiꝰ Sacrificij ad determinatū v. g. fructum remiſsionis pœnæ tēporalis, ſi ipſum Sacrificiū habeat ex ſe valorē ad infinitū categorematicè fructū, caſu quo poſsibilis is ſit, vel ſi impoſsibilis ſit, ad maiorē, & maiorem illo, qui de facto confertur? Reſpondeo, limitationem prouenire ex voluntate Chriſti inſtituentis Sacrificium hoc, ſi ex parte perſonæ, pro qua offertur Sacrificiū, nō adſit caput limitatiuum fructus. Sic etſi reſpectu humanitatis Chriſti Domini nullus ſit determinatꝰ gradus gratiæ habitualis, quo maior alius, ſi conferretur, excederet dignitatem, & valorem vnionis hypoſtaticæ; Deus tamē ex voluntate ſua deſignavit determinatum gradum, quem, & non intenſiorem tribuat humanitati Chriſti. Sicut autem hęc deſignatio non eſt contra eſſentiam, naturamque vnionis hypoſtaticæ; ita neque erit contrà Sacrificij ea alia deſignatio determinati fructus. Et ratio à priori patet, quia infinitudo valoris in vnione hypoſtatica, & in Sacrificio non eſt ad id, vt neceſſe ſit, concedi à Deo omnem gratiam habitualem, aut omnem fructum remiſsionis pœnæ temporalis, non excedentem dignitatē vnionis hypoſtaticæ, aut Sacrificij; ſed vt quæcumque gratia, aut fructus, qui concedatur, non ſit ſuprà dignitatem vnionis hypoſtaticę, aut Sacrificij; atq; ita conceſsio tantæ gratiæ, aut tanti fructus relinquitur determinationi diuinæ, quin vlla ratione id ſit contra eſſentiam, ac naturam vnionis hypoſtaticæ, aut Sacrificij. Confirmari poteſt hæc doctrina exemplo Sacramentorū, in quibus deſignatio determinatæ gratiæ ex opere operato conferendæ fit à Deo, quando ſuſcipientes non habent diſpoſitionem, ex qua limitetur effecta gratiæ, vt euenit in infantibus, qui baptizantur, aut confirmantur.

10 Dicimus ſecundò, valorem Miſſę nō eſſe infinitum, quatenus cauſare poſsit fructum, aut effectum infinitum

tum ſyncategorematicè intenſiuè, vt contenditur in octaua, & nona probatione ſecundæ ſententiæ. Nam in primis incertum eſt, an ex meliori diſpoſitione perſonæ, pro qua Sacrificium offertur, creſcat huius effectus ex opere operato. Deinde etſi admittatur creſcere, poſſeque eſſe maiorem effectum, prout maior, ac maior fuerit diſpoſitio, non ſumitur inde argumentum, quod conuincat, Sacrificij virtutem eſſe infinitam: tum quia iuxta plures diſpoſitio nunquam poteſt creſcere in infinitum ex parte ſubiecti, nam & in huius capacitate obedientiali limitem eſſe præfixum, exiſtimant: tum quia intenſior, ac intenſior effectus non tribuetur ſoli virtuti Sacrificij, ſed etiam diſpoſitioni meliori, & meliori: tum quia mea potentia viſiua corporea habet virtutem finitam, & tamen valet efficere viſionem perfectiorem. & perfectiorem in infinitũ, prout perfectior, & perfectior fuerit lux, aut color, quẽ videat, nam quò perfectius eſt obiectũ, eò perfectior eſt viſio ipſum attingens; poteſtque Deus producere lucem, aut colorem nobiliorem, & nobiliorem in infinitum. Tertiò licet plures, & plures Sacerdotes queant celebrare eandẽ Miſſam, applicareque illam pro eadem perſona, quæ vberiorem, & vberiorẽ fructum ex illa comparet, minimè ſequitur, virtutem Sacrificij eſſe infinitam, quia quãdo eadem Miſſa celebratur à multis, tametſi Sacrificium ſit idẽ quoad rem oblatam, & quoad ſpecies; aſt actiones, & oblationes, conſecrationesve ſunt diuerſæ, & inter ſe inuicem non dependentes, quarum ſingulis reſpondet effectus largiendus perſonæ, pro qua applicatur Miſſa; vnde ratione conſecrationum Sacrificium eſt multiplex; atque ideò mirum non eſt, quòd cum poſsint eſſe plures, & plures conſecrationes, atque oblationes pro eadẽ perſona, poſsit etiam hæc comparare cumulatiorem, & cumulatiorem fructum, quin inde arguatur, vnius, eiuſdemque Sacrificij quoad rem oblatam, quoad ſpecies, & conſecrationem, aut oblationem (prout opus erat) virtutẽ eſſe infinitam. Dixi, *prout opus erat*, nã quod plurium, & plurium conſecrationum, aut oblationum virtus poſsit eſſe infinita ſyncategorematicè, tã debet ab omnibus concedi, quàm conceditur, poſſe eſſe infinitam ſyncategorematicè virtutem plurium, & pluriũ Sacrificiorum diſtinctorum inter ſe ratione non ſolùm conſecrationum, aut oblationum, ſed etiam ſpecierum; poſſeque plura hæc, & plura Sacrificia applicari pro eadem perſona; quæ proindè ex eis intenſiorem, atque intenſiorẽ fructum percipiet.

11 Dicimus tertiò, valorem Miſſæ non eſſe infinitum, quatenꝰ cauſare poſsit fructum, aut effectum infinitum ſyncategorematicè extenſiuè, vt in decima probatione ſententiæ ſecundæ contenditur. Nam primò non conſtat, offerentes, vt præcisè tales, Sacrificij Miſſæ reportare fructum ex opere operato, vt iam notauimus loco citato; agemuſque de hoc puncto in Diſputationibus ſequentibus. Secundò poſſunt quidem plures, & plures Sacerdotes celebrãtes eandem Miſſam offerre illam pro ſe, & hac ratione poſſunt plures, & plures participare Miſſę fructum; ſed tunc conſecrationes, & oblationes erunt plures, & plures; quanquàm Sacrificium ſit vnicum quoad rẽ oblatam, & quoad ſpecies; niſi autem probetur, reſpondere ex vna conſecratione, & oblatione fructum in pluribꝰ, & pluribus perſonis in infinitum, non probatur, quod opus eſt, vt Sacrificium cenſeatur habere infinitum valorem, infinitamque virtutem ad fructum infinitum ſyncategorematicè extenſiuè. Legatur iterùm numerus immediatè præcedens. Tertiò, etſi poſsint plures, & plures audire eandem Miſſam, & ex ea omnes lucrari fructum, quatenus ipſi pro ſe offerunt illam; aſt oblationes ſunt diuerſæ, pluresq; & plures, quanquàm conſecratio ſit vnica, vt quæ ſolùm fiat à Sacerdote. Porrò autem ex fructu in pluribus, & pluribus perſonis ob plures, & plures oblationes non cõficitur efficax argumentum ad probandum valorem, virtutemque actu infinitam erga fructum infinitum ſyncategorematicè extenſiuè. Quartò, ſi Sacerdos pro pluribus, & pluribus perſonis offerat Sacrificium, non refert quęlibet tantum fructum, quantum ſi pro ea ſola offerretur, vt dicemus abundè Diſputatione veniẽte. Sed tu inquies, ſaltem quamlibet relaturam aliquem fructum; ſufficereque id, vt Sacrificiũ præditum ſit virtute infinita erga fru-

ctum

ctum infinitum ſyncategorematicè extenſiuè. Tranſeat, quod inquis, nam poſſet quiſpiam affirmare, non reportandum fructum à ſingulis omnino; ſed ab eis tantùm, quas Deus eligere voluerit ex pluribus illis, & pluribus. Sed permitto, quod ais, imò & à quolibet recipiendum eſſe nō minorem fructum, quàm ſi pro ipſa vnicè applicaretur Sacrificium. Dico tamen, non ſufficere id ad arguendam infinitam virtutem, & valorem in Sacrificio, ſicut nō ſufficit ad arguendam in igne, aut candela, quòd pluribus, & pluribus in infinitum, imò & actu infinitis lignis, aut oculis poſitis de potentia Dei abſoluta intra ſphęram naturalem activitatis ignis, aut candelæ communicare valeat tantam ignefactionem, aut illuminationem ſingulis, quantam, ſi vnum ſolum lignum, aut vnus ſolus oculus ibi exiſteret, niſi aliunde repugnet infinitum categorematicum ignefactionum, aut illuminationum. Et ratio à priori eſt, quia quantitas perfectionis, & virtus in cauſa non creſcit ex ſimultanea productione plurium effectuum ſpeciei eiuſdem in pluribus ſubiectis applicatis debitè, diſpoſitiſque conuenienter, ſed ex maiori, & maiori intenſione eiuſdem effectus producti in eodē ſubiecto.

12. Dicimus quartò, valorem Miſſæ non eſſe infinitum, quatenus impetrare poſſit citrà rationem operis operati fructum, aut effectum infinitum ſyncategorematicè intenſiuè, vel extenſiuè. Nam huiuſmodi vis impetratoria non arguit infinitatem in ea re, quæ dicitur habere ipſam, ſed in miſericordia, & liberalitate diuina. Hinc oratio meri hominis iuſti poteſt petere à Deo, vt pluribus, & pluribus hominibus conferat æquale beneficium, aut aliquale; poteritq; aliquando impetrare à Deo, nec ideo tali orationi competet infinitus valor, & virtus. Etſi autem vis impetratoria Sacrificij efficacior ſit, quàm orationis fuſæ extrà Sacrificium, ſatis id non eſt, vt pleno ore infinitus appelletur Sacrificij valor, & virtus. Cæterùm ſi aliqua ratione vocare velis infinitum, voca, vt libuerit; ſed aduerte, neque Authores primæ, neque ſecundæ ſententiæ poſſe in hoc puncto diſcordare, ſi ſemel conueniant in alio, de quo erit ſermo in Diſputatione ſequenti. Vbi agemus, an Miſſa pro pluribus applicata poſsit impetrare tantum ſingulis, quantum, ſi pro vno ſolo applicaretur eiꝰ impetratoria vis? Quæ difficultas non magis eſt propria Miſſæ, quàm cuiuſcumque orationis extra Miſſam fuſæ, directæque ad petendum pro pluribus à Deo aliquod beneficium. Ex his robur accipiunt multa argumenta tam primæ, quàm ſecundæ ſententiæ; multaque facillimo negotio eneruantur. Reſtat iam quæſtio, an, non habito reſpectu ad fructum, aut effectum cauſatum de facto, vel cauſabilem iuxta pręſentem Dei œconomiā, ſit infinitus valor Sacrificij vt celebrati à Sacerdote in perſona, & nomine Chriſti?

SECTIO IIII.

Proſequutio iudicij noſtri. Referuntur graues nonnulli Authores pro ſententia aſſerente. Tentatur expeditio ab argumentis negantis.

13 QVA in quæſtione eſt valde probabilis vtraque ſententia. Et ſecunda quidem eſt communior; ſed prima gloriatur patronis non contemnendis. Atque vt omittam paulo antiquiores (qui iam pro vna, iā pro alia referuntur non ſine fundamento aliquo in ipſorum verbis ob ſæpe nō diſtinctum valorem Miſſæ ab eius fructu, aut effectu, vel ob non diſtinctum ſæpe valorem quoad ſufficientiam à valore quoad efficaciam) ſtant apertè pro prima ſententia Covarruvias in C. *Alma mater*, p. 1. §. &. num. 5. Ioannes Echius L. 3. de Sacrificio Miſſæ C. 80. Gerſon in Regulis moralibus de Sacrament. Euch. Alfonſus Salmeron tomo 9. in Euangelia Tract. 33. copioſiſsimè ex pag. 335. vſque ad 345. Bellarminus L. 2. de Miſſa C. 4. ex V. *Quarta propoſitio* vſque ad finem Capitis. Toletus L. 2. Summæ C. 6. num. 1. Ioannes de Lugo D. 19. ſect. 12. n. 251. & 254. Azor tomo 1. L. 10. C. 20. q. 8. Fagundez in 1. præceptum Eccleſiæ L. 3. C. 6. ex n. 8. Henriquez L. 9. C. 19. & 20. Scortia L. 1. de Sacrificio Miſſæ C. 9.

Google

C. 9. n. 1. Bonacina D. 4. q. vltima, puncto 4. n. 3. & 4. Caſpenſis Tract. 23. D. 2. ſect. 4. cum alijs, quos citant tum ipſi, tum Suarez Diſput. 79. ſect. 11. V. *Secunda opinio*, Vazquez Diſp. 230. C. 1. Marchinus in Tractatu 3. de Ordine parte 3. Cap. 12. num. 1. Gaſpar Hurtadus Diſputat. 3. de Sacrif. Miſſæ, Diff. 7. Poſſem addere plures Doctores modernos; ſed memorati ſufficiunt ad cõmendationem primæ ſententiæ.

14 Cuius complura argumenta magnum meo iudicio momentum habent. Illa verò, quæ contra ipſam obijciuntur, non carent ſolutione. Nam ad primum ſententiæ ſecundæ reſponderi poteſt, Concilium Tridentinum vti optima ratione ad probandum, Sacrificio Miſſæ remitti mediatè crimina, & peccata etiam ingentia; ſed ſicut ad huiuſmodi remiſsionem non opus eſt infinito valore in Sacrificio Miſſæ, vt notat Salmeron ſuprà pagina 342. ita ex ratione Concilij non colligitur in Sacrificio Miſſæ virtus ad alios effectus, & fructus, qui præſupponere debeant in eo valorem infinitum. Sed replicabis, Concilium non agnoſcit aliam diuerſitatem inter Sacrificium cruentum, & hoc incruentum, niſi quæ deſumitur ex offerendi ratione. Sed Sacrificium cruentum habuit infinitum valorem quoad ſufficiẽtiam. Ergo & illum habet Sacrificium incruentum. Poſſet quis dicere, eam offerendi rationem diuerſam agnitam à Concilio facere, vt cruentum habuerit valorem infinitum, non autem incruentum. Omiſſa tamen hac argutia, dico, animum Concilij fuiſſe declarare, eandem eſſe victimam in vtroque Sacrificio, eundemque Chriſtum Dominum offerentem ſe Sacerdotum miniſterio in hoc Sacrificio incruento, qui ſe obtulit in alio cruento, diuerſitate ſolummodò ſe tenente ex parte oblationis, quòd vna ſit incruenta, altera fuerit cruenta. Vnde nihil in hoc loco Concilij traditur de vtriuſque Sacrificij æqualitate in valore. Omneſque fateri debent differentias aliquas inter vnum, & alterum Sacrificium, vltrà illam, de qua Concilium. Nam cruentum extendit ſe ad dandam virtutem incruento, & Sacramentis, atque Indulgentijs, necnon ad merenda omnia bona ſupernaturalia, quæ ſunt in Eccleſia. Præterea cruentum ſine vlla inſtitutione fuit valoris infiniti, & in theſauro Eccleſiæ reſpondet ipſi infinitus cumulus ſatisfactionum; vt taceā alia, in quibus differt ab incruento. Ad ſecundum argumentum reſpondebitur ingenuè, Sanctum Thomam indicare magis ſecundam, quàm primam ſententiam, nam teſtimonia pro infinito valore quoad ſufficientiam ſunt ſatis clara; & ea alia, quæ in prima ſententia adducuntur, non ſunt contraria, quia in eis tantummodò negatur infinitus valor quoad efficaciam. Ad tertium dicetur, per Sacrificium Miſſæ applicari virtutem Sacrificij cruenti, ſed non totam, percipique vberrimè fructus Sacrificij cruenti, ſed non omnes, ad quos illud gaudet ſufficientia; item eſſe vnam, & eandem vtriuſque Sacrificij virtutẽ, ſed in incruento per participationem, & cum limitatione. Ad quartum, fuiſſe infiniti valoris Sacrificium peractum à Chriſto in cœna, quia oblatio proceſsit à ſuppoſito diuino Chriſti per ſe ipſum; quæ in ea oblatione diuerſitas a præſenti oblatione facta per Sacerdotes, non ſufficit, vt illud Sacrificium, & quod nunc celebratur, differant formaliter in ſpecie. Ad quintum, per Sacrificium incruentum non deferri totum pretium cruenti, neque applicari paſſo totam cruenti actiuitatem. Ad ſextum, agenti principali, & non inſtrumento commenſurari effectum, ſed non ſemper per inſtrumentum exerceri totam virtutem agentis principalis; ſæpe enim extenditur ad plura virtus agentis principalis.

15 Septimo argumento reſponderi poteſt cum Fagundez ſuprà n. 9. ✠ eſſe diuerſam rationem in exemplo eleemoſynæ datæ per famulum, & in oblatione, qua Chriſtus Dominus ſe offert Patri per Sacerdotem, quia famulus nihil ex ſuo dat, ſed offert, ac profert eleemoſynam pauperi tanquam obiectum extrinſecum, & alienum, & ideò minuere non poteſt meritũ, ac valorem illius: Sacerdos autem aliquid ex ſuo profert, quia per conſecrationẽ hoſtiæ, & vini totā victimam, ſeu totum Chriſtũ producit. ✠ Videantur etiā Hẽriquez. & Azor ſuprà, qui huic argumẽto etiā reſpondent. Ego addo, valorem eleemoſynæ non dependere ab actione exter-

Digitized by Google

externa, per quam datur; ſed à quantitate rei, quę datur, & ab intentione, affectuque, quo datur. Cæterùm valor Sacrificij maximè dependet ab oblatione; & hæc maioris eſt, aut minoris valoris, provt nobilior, aut minus nobilis eſt perſona, quæ per ſe ipſam efficit eam. Ad primam confirmationem nego, fore infiniti valoris, & ęſtimationis petitionem, aut propoſitionē, quam nomine, & verbis Chriſti exequeretur Legatus miſſus ab ipſo viuente. Certè ſi Chriſtus per ſe ipſum, & proprio ore poſtularet aliquid, maioris foret valoris, & æſtimationis hęc poſtulatio: ſicut ſi Rex Hiſpaniæ, quod petit à Summo Pontifice per Oratorem ſuum, ipſe per ſe coràm rogaret. Ad ſecundam confirmationem fateor, Sacrificium Miſſæ accipere valorē, eumque magnum ex Chriſto offerente principali, ſed non infinitum, nam etſi Chriſtus ſit perſona infinitæ dignitatis, obſtat defectus influxus per ſe ipſam in conſecrationem, ne Sacrificio communicet infinitum valorem. Inquies, etſi actio ſacrificandi non procedat phyſicè à perſona Chriſti per ſe, procedit tamen moraliter, reputaturque moraliter actio Chriſti. Reſpondeo, ita quidem eſſe; ſed non ſufficere id, vt actio illa habeat infinitum valorem, ſeu tantum, quantum ſi phyſicè oriretur à perſona Chriſti per ſe. Sic reuerentia, quam Orator Regis Hiſpani exhibet Summo Pontifici, non eſt tantæ æſtimationis, quantæ eſſet, quæ præſtaretur ab ipſomet Rege per ſe, etſique ex hibetur per Oratorē, ſit moraliter reuerētia Regis. Vel reſpōdeo, actionē ſacrificādi factā phyſicè à Sacerdote reputari moraliter Chriſti quoad aliqua, ſed non quoad omnia, quę haberet, ſi eſſet phyſicè à Chriſto per ſe. Habet quidē eandē efficaciā in cauſando transſubſtantiationem; ſed non habet eundem valorem, ſicut neque idem meritum, eandemque ſatisfactionem, non enim eſt de nouo meritoria, neque de nouo ſatisfactoria, provt à Chriſto nunc fit. Ad tertiam confirmationem dico, actionis ſacrificandi, provt à Chriſto principali offerente factæ miniſterio Sacerdotis, valorem præualentem malitiæ, & indignitati eiuſdem Sacerdotis, non debere eſſe infinitum; ideoque ex tali valore non benè deduci acceptabilitatem, & ſufficientiam ad omnia dona gratiæ, & gloriæ, arguitur enim à minori ad maius, ſcilicet ab effectu, non requirente in ſui cauſa valorem infinitum, ad effectum, qui requirit. Quòd verò valor præualens malitię, & indignitati Sacerdotis non debeat eſſe infinitus, probatur clarè, quia eidem malitiæ, & indignitati pręualet valor conueniens actioni ſacrificādi, provt eſt ab Eccleſia; & tamen huiuſmodi valor non eſt infinitus. Similiter non eſt infinitus valor eleemoſynę, quam herus diſtribuit per manus famuli; & nihilominus præualet iniquæ intentioni, quam famulus habeat in exequendo domini imperio. Ad octauum, nonum, & decimum argumētum iam occurri in prima, ſecunda, & tertia Concluſione huius Sectionis; & in quarta tractaui de valore Miſſæ quoad impetrationem bonorum citrà opus operarum, & citrà infallibilem de eis promiſsionem.

SECTIO V.

Abſoluitur Diſputatio cum inclinatione in ſententiam aſſerentem.

16 VNDE quinta Concluſio ſit, valor ſubſtantialis, & eſſentialis Sacrificij Miſſæ non eſt infinitus quoad ſufficientiam. Propono Concluſionem hanc vt probabiliorem, ſtando rationi, (ni fallor) & vt valde probabilem attendendo authoritati Theologorum. Moueor præcipuè, quia ad attribuendum Sacrificio Miſſæ quoad ſufficientiam valorem infinitum non video conuincens vllum fundamētum. Excellentia autem valoris infiniti quoad ſufficiētiam non debet attribui huic Sacrificio, niſi argumentorum vis obliget.

17 Dices, non attribui gratis, ſed titulo Chriſti offerentis principalis, proximi, & immediati vnà cum Sacerdote. Contra tamen, tum quia anceps eſt oblatio, quę fiat à Chriſto vt offerēte proximo, & immediato; tum quia ex multis, qui eam admittunt, pauci exprimunt, ſic fieri, vt actio ſacrificandi procedat phyſicè proximè, atq; immediatè à ſuppoſito diuino Chriſti, & ab eo quaſi deificetur, vti opus eſſet ad id, vt haberet infinitum valorem. Et poteſt quidem intelligi Chriſtum vt in cœlo

cœlo exiſtentem elicere actum, quo proximè, & immediatè offerat Patri Sacrificium hoc, quin tamen concurrat phyſicè proximè, & immediatè ad actionem ſacrificandi, quæ fit in altari à Sacerdote, & de qua eſt diſputatio, num gaudeat infinito valore, quatenus fit à Sacerdote in perſona, & nomine Chriſti? Nam audiẽtes Miſſam eliciunt, poſſuntve elicere actum, quo offerant Sacrificium hoc Deo, nec ideo concurrũt phyſicè proximè, & immediatè ad actionem ſacrificãdi à Sacerdote factam. Præterea etſi Chriſtus cõcurreret phyſicè modo dicto, nõ deerit, qui cogitet, limitari eius concurſum, ne euadat infiniti valoris, ſicut limitatur, ne euadat meritorius, ſatisfactoriuſque de nouo; & ſicut motio Spiritus Sancti inhabitãtis animam iuſti limitatur ad præmium condignum finitum reſpectu huius ob ſimultaneam, ſeu potius identicam actionem liberi arbitrij humani cum ea motione in actum meritoriũ: ſicut denique concurſus cauſę primæ cum ſecundis limitatur ab his, vt non ſit infiniti valoris.

18 Dices rurſus, poterat inſtitui à Chriſto Sacrificium Miſſę cum valore infinito quoad ſufficiẽtiam. Quidni ergo ſic de facto præſtiterit? Præſertim cum talis inſtitutio faceret magnopere in huius Sacrificij æſtimationẽ. Reſpõdeo, repugnare talem Inſtitutionem, ſi Sacrificium Miſſæ offerendum ſit, vt modò, per merum hominem vt miniſtrum Chriſti. Addo, deſiderari cõuincẽtem authoritatem, vel rationem, vt in Sacrificio Miſſæ agnoſcamus de facto tantum valorem, quantum Chriſtus potuiſſet ei conferre. Et ita notat Martinonus D. 39. ſect. 2. n. 13. Omnibuſq; in confeſſo debet eſſe, non repugnare, quòd à Chriſto ſic inſtitutũ fuiſſet hoc Sacrificium, vt omnẽ ſuũ effectum ſemper conſequeretur infallibiliter; & tamen nulli, qui rectè ſapiat, veniet in mentem, Chriſtum de facto exhibuiſſe ei infallibilem vim, atque energiam ad quemuis effectum, pro quo conducat. Certè valor in infinitudinem non aſſurgens, ſed alioqui magnus, ſufficit ad ingentem Sacrificij huius æſtimationem, & ad ſaluanda omnia, quę de ipſo nos docẽt Scriptura ſacra, Concilia, & Patres, vt aduertit Puteanus 3. p. q. 83. art. 1. dub. 7. E contrà verò cum valore infinito iſtius Sacrificij difficulter componitur intentio Chriſti de eo frequentando, offerendòque ſæpiùs & fidelium religioſa, piaque ſolicitudo ab initio Eccleſię in inſtituẽdis obligationibꝰ de repetitis celebrationibus; nam vna Miſſa ſufficeret pro omnibus viuis, atque defunctis, & pro impetrando remedio omnium neceſsitatum ſiue ſpiritualium, ſiue corporalium. Ex quo patet diſparitas ad Sacrificium crucis incruentum, cum enim nõ oporteret iterari, ſed potiùs decreuerit Deus, vt ſemel tantùm offerretur in ara crucis, debuit eſſe per modum cauſæ vniuerſalis ad omnes effectus, vt peritè notat P. Rodericus Arriaga D. 52. ſect. 7. ſubſ. 2. num. 33. Nec plura in præſentiarum quoad iſtam difficultatem: noſtraque circa eam doctrina altiorem firmitatem mutuabitur ex alia, quàm modò auſpicabor, quamuis vtcumque ſaluari queat, vt Sacrificiũ Miſſæ eſſet finiti valoris (ſicut hactenus defendimus) & nihilominus applicatum pro duabus perſonis proficeret non minus vni, quàm alteri (quod eſt punctum aduenientis Diſputationis) poſſet namque eſſe adſtrictum, & limitatum ad certum effectum in vtrauis operandum æqualiter; imò & ad tot perſonas, quas Deus, Chriſtusve deſignaret ex iis, pro quibus applicaretur ſpecialiter à Sacerdote, non autem ad plures, & plures. Vnde cauſa non præiudicata aggredior ſequentem Diſputationem.

*

Digitized by Google

DISPVTATIO VIII.

AN SACRIFICIVM MISSAE PRO pluribus oblatum proſit ſingulis non minus, quàm ſi pro vno ſolo offerretur?

1 H*ÆC DISPVTATIO ANNEXA eſt præcedenti, & admodùm celebris in Tractatu præſenti. Continet multiplicem ſenſum, & quia perplures non benè diſtinguunt, ideo ruditer, & indigeſtè tractant, vt vix percipere queas, quam ſententiam ſequantur. Conabimur omni cum diſtinctione diligentem operam nauare huic difficultati, expediemuſque eam per partes.*

SECTIO I.

An Sacrificium Miſſæ applicatum ex intentione ſpeciali pro Petro, & Paulo v.g. proſit Petro quoad ſatisfactionem ex opere operato tantundem, quantùm ſi pro Paulo etiam non applicaretur?

IS EST PRÆCIPVVS Diſputationis ſuſceptæ punctus, maximèque controuerſus.

Refertur vtraque ſententia affirmatiua, & negatiua cum ſuis patronis, & cum fundamentis affirmatiuæ, eligiturque negatiua.

AFfirmatiuam partem tuentur multi. Præpoſitiuus Presbyter Leodienſis (cuius opera non extant) Herueus Natalis Magiſter generalis familiæ Prædicatoriæ Quodlibeto 10. q. 13. Caietanus locis inferiùs deſcribendis, Melchior Canus Lib 12. de locis Theologicis Cap. 13. §. *Alterum argumentum* pag. 491. Ioannes Baptiſta Corradus in Reſponſis caſuum conſcientiæ quæſito 266. etſi in additione retrocedat nonnihil; Petrus de Soto Lectione 7. de Sacrificio altaris, Paulus Gryſaldus in Deciſionibus fidei Catholicæ, & Apoſtolicę V. *Miſſa* num. 22. Ruardus Tapperus art. 16. contrà Lutherum §. *Certum eſt.* Ioannes de Cruce in Directorio conſcientię parte 2. quæſt. 1. de Sacrificio Miſſę, dub. 6. Didacus Nuñus Cabezudus 3. par. quęſt. 83. art. 1. dub. 8. Angelus in Summa verbo *Miſſa*, §. 52. Didacus Tapia quæſt. 7. de Eucharistia artic. 6. quęſt. etiam 11. artic. 3. Ludouicus de Beja in Reſponſionibus caſuum conſcientiæ parte 1. caſu 12. Antonius Cordubenſis L. 1. Quęſtionarij q. & concluſ. 3. Petrus de Aragon 2.2. q. 85. artic. 3. ex pag. 913. Petrus Fernandez de Heredia ad Repetitio-

nem

Digitized by Google

nem textus in Capite *Cum frangitur* de Conſecr. Diſtin. 2. p. 4. dub. vnico n. 11. Petrus de Ledeſma in Summa Cap. 17. Concluſ. 23. Gamachæus 3. par. in Tractatu de Sacrificio Miſſæ Cap. 8. Aſſertione 2. Petrus Nauarra Lib. 2. de Reſtitutione Cap. 2. à numero 268. Philibertus Marchinus Tractatu 3. de Ordine parte 2. Cap. 13. à numero 9. Kelliſonus apud Auerſam infrà. Ex noſtra autem Societate Ieſu Emmanuel Sà in Aphoriſmis Verbo *Miſſa* num. 44. Gabriel Vazquez Diſputat. 231. Cap. 2. & 3. Leſsius Lib. 12. de perfectionibus diuinis C. 14. num. 105. & 106. Etſi 3. par. quæſt. 83. artic. 1. dub. 10. ſubſcripſerit opinioni contrariæ. Gaſpar Hurtadus Diſputat. 3. de Sacrificio Miſſæ Diff. 8. Caſtro Palao Tractatu 22. Diſput. vnica, punct. 6. num. 13. & 14. Hi quinque è Societate apparent rari nantes in gurgite vaſto, nam cæteri, quorum legendorum copia fuit, ſuffragantur negatiuæ ſententię. Recenſui pro affirmatiua quos vidi ex exteris: neſcio, an alij extent apud Dianam parte 5. Tractatu 14. Reſolut. 81. & apud Leandrum tractatu 8. Diſputat. 3. quæſt. 11. Inter antiquos eminet Caietanus, qui 3. par. quæſt. 79. articulo 5. inquit, *Vna Miſſa ex parte ſui eſt ſatisfactoria pro pœnis omnium peccatorum, tam viuentium, quàm mortuorum, quoniam vt ſic eſt valoris infiniti, quoniam Chriſtus offertur. Et vna Miſſa non perdit vim ſatisfactionis ſuæ pro primo offerente ex hoc, quod pro ſecundò, tertio, quarto, &c. offertur, ſicut quantitas deuotionis vnius nihil tollit de quantitate deuotionis alterius. Vnde arguendi, inſtruendique ſimul ſunt homines ignoranter petentes, vel exigentes pro ſua eleemoſyna totam ſibi Miſſam dari, aut ſuo defuncto: nihil enim minus ipſe habebit, ſi mille alij petant eandem Miſſam pro ſe ipſis, & alijs defunctis, quàm ſi pro ipſo ſolo celebrari diceatur. Imò ex huiuſmodi in deuotione ſic petentis damnum videtur incurrere, quod minus ſibi proderit.* Sic Caietanus ibi; remittitque ſe ad quodlibetum de hac re iam anteà à ſe editum, qui ſi eſt Tractatus de Celebratione Miſſæ, tertiuſque in tomo 2. Opuſculorum, loquitur ibi Author valde obſcurè, vt notabo poſteà, cum proponam opinionem negantem.

2 Affirmans verò, in qua nunc verſor, probatur primò ex Cap. *Non mediocriter* 24. de Conſecratione Diſtinctione 5. Vbi Sanctus Hieronymus ait, *Cum pro cunctis* (alij legunt, *centum*) *animabus Pſalmus, vel Miſſa dicitur, nihil minus, quàm ſi pro vno quolibet ipſorum diceretu, accipitur.* Secundò ex Sancto Thoma quæſt. 79. art. 5. & 7. docet enim, oblationem huius Sacrificij, ſufficere ex ſe ad ſatisfaciendum pro tota pœna, fieri tamen ſatisfactoriam illis, pro quibus offertur ſecundùm quantitatem deuotionis eorum, & prout Chriſto coniunguntur per fidem, & charitatem. Ex qua doctrina colligitur, quòd ſi Sacerdos æquali intentione offerat Miſſam pro Petro, & Paulo habentibus deuotionem ęqualem, participabit quilibet illorum tãtum fructum ſatisfactorium; ac ſi pro illo ſolo offerretur. Tertiò ex Vualafrido Strabone dicente in Cap. 22 de Eccleſiaſticis rebus, *Sed & in hoc error non modicus videtur, quòd quidam ſe non poſſe aliter plenam eorum commemorationẽ facere, pro quibus offerunt, niſi ſingulas oblationes pro ſingulis offerant, vel pro viuis, & defunctis non ſimul æſtimant immolandum, cum verè ſciamus, vnum pro omnibus mortuum, & vnum panem eſſe, & ſanguinem, quem vniuerſalis Eccleſia offert. Quod ſi cui placet pro ſingulis ſingulatim offerre, pro ſolius deuotionis amplitudine, & orationum augendarum deuotione id faciat, non autem pro ſtulta opinatione, qua putet, vnum Dei Sacramentum non eſſe generale medicamentum. Quodammodò enim in fide imperfectus eſt, qui putat, Dominum non diſcernere, quando vna petitione pro multis rogatur, quid cui ſit neceſſe; vel faſtidire, cum æſtimat, cum eadem oblatio nunc pro vno, nunc pro alio exhibetur.* Hactenus ex Vualafrido. Quartò ex Arnulpho Epiſcopo Lexouienſi in Epiſtola 38. ad Ernaldum Abbatem Bonæ vallis, vbi ait, *Nihil offerri pretioſius, nihil efficacius poteſt, nihil ei, qui offert, vel pro quo offert, vtilius, ſi dignitati Sacrificij perſonarum indignitas non obſiſtat:: Magnum ſanè, prædicandumque beneficium, quod erogatum alijs proficit, ipſumque nihilominus adiuvat erogantem. Quoſcumque enim Sacerdos effuſa charitatis latitudine complectitur, totum ſimul omnibus, totum vniuſcuiuſque eſt ſingillatim, nec integritatem diuidit communio plurium, nec ſoliditatem minuit participatio diuerſorum. Sic eſt: totus tibi Chriſtus impenditur, totus mihi, totiuſque in ſolidum te cohæredem hæreditatis admittit, quam totam nihilominus*

 mihi

Digitized by Google

mihi repromittit. Quod enim ſpirituale eſt, neque terminis circumſcribitur, neq; aliquibus anguſtijs coarctatur; nec impenſum rareſcit impendio, nec aliqua poteſt integritatis ſuæ detrimenta ſentire. Totum itaque pro vobis obtuli, totum prouentui meo nihilominus reſeruaui, cum ſcilicet vtrique ſic ceſſerit in ſalutem, vt & iter veſtrum cum proſperitate dirigeret, & mihi gratiam diuinæ propitiationis augeret.

3 Probatur quintò, Paſsionis Chriſti Sacrificium cruentum æqualiter prodeſt vni, ac pluribus applicatum. Ergo idem ſentiendum eſt de Miſſæ Sacrificio incruento, vtrumque enim eſt eiuſdem infiniti valoris; & infinitum non minuitur, eo quòd pluribꝰ applicetur. Sextò, illi, pro quibus offertur Sacrificium Miſſæ, participant fructum eius iuxta deuotionem, quam habent. Sed deuotio vnius non minuit deuotionem alterius. Ergo nec fructus decreſcit ex eo, quòd Sacrificium Miſſæ pro vno offeratur in conſortio alterius. Septimò, Sacramentum ſimul collatum pluribus cauſat in ſingulis æqualem effectum, vt quando plures ſimul baptizantur, aut abſoluuntur. Ergo æqualem etiam fructum cauſabit Sacrificium Miſſæ in ſingulis, ſi pluribus ſimul applicetur. Si reſpondeatur, non eſſe vnum numero Sacramentum baptiſmi, aut pœnitentiæ, quando plures ſimul baptizãtur, aut abſoluuntur, ideoque mirum non eſſe, quod dicitur in Antecedenti, cum tot numero Sacramenta baptiſmi, aut pœnitentiȩ ſint, quot baptizati, aut abſoluti; at Sacrificium Miſſæ pro pluribus ſimul applicatum vnum numero eſt. Contrà primò, quia vt argumentatur Vazquez ſuprà Cap. 3. num. 17. eo ipſo quod Sacrificium Miſſæ ſuapte natura ita inſtitum ſit, vt idẽ numero pro pluribus, & paucioribus, ſicut pro vno ſolo offerri poſsit, in quo differt à Sacramento, licet cum hoc in virtute infinita conueniat, rectè ſequitur, oblatum pro pluribus, & paucioribus operari in ſingulis perinde, ac ſi pro eis ſolis offerretur. Contra ſecundò, quia ſi eadem hoſtia conſecrata, poſita miraculosè in pluribus locis, ederetur ſimul à pluribus hominibus, vel exiſtẽs tantùm in vno loco mãducaretur à multis ſimul, qui miraculosè poſiti eſſent penetratiuè, non minus prodeſſet vnicuique illorum, quàm ſi vnus ſolus eam ſuſciperet. Quare quicquid ſit de alijs Sacramentis, firma manet ſeptima probatio reſtricta ad Sacramentũ Euchariſtiæ. Octauò probatur, quia ſpirituale bonũ, quale eſt fructus Sacrificij Miſſæ, debet habere proportionem cum ſpiritu, vt ſicut is eſt totus in toto, & totus in quauis parte loci, ita illud totũ multis, & totum ſingulis integrè, atque indiuiſè communicetur. Nonò, Sacrificium Miſſæ tam poteſt ſimul applicari pluribus, quàm vni ſoli. Ergo applicatũ ſimul pluribus cauſabit eundem effectũ in ſingulis, quem in vno ſolo, ſi illi ſoli applicaretur. Sic lumen cãdelæ, & vox, quæ poſsunt ſimul applicari multis oculis, & auribus in diſtantia ęquali, tam videtur, tamque auditur à multis, quàm videretur, quàmque audiretur ab vno ſolo, qui ibi adeſſet. Omitto alia argumenta, quæ Sectionibus ſequentibus ſunt diſcutienda.

4 Vocat iam nos negatiua pars, quam defenſant innumeri Theologi tã veteres, quàm recentes, quorum multos placuit recenſere non ad vanam lectionis oſtentationem, ſed vt noſcatur, quantæ ſit authoritatis ea ſententia, ex qua in toto hoc Tractatu dependebit deciſio complurium quæſtionum, & ne cuipiam illecebra ſtipendij pro Miſsis maiorem, quàm par ſit, affectum ingeneret erga affirmantem opinionem. Igitur pro negante ſtant Sanctus Bonauentura, Scotus (qui optimè de hac re egit in Quodlibeto 20. verè aureo,) Biel, Holcot allegati fideliter à Martino Frias infrà, Maior in 4 diſtinct. 45. q. 2. Richardus de Mediavilla art. 2. q. 3. Durandus ſimiliter, Guilielmus de Rubione in 4. Diſtinct. 21. quæſt. 3. art. & dub. 2. Adrianus Quodlibeto 8. artic. 3. Sanctus Antoninus 1. p. tit. 10. Cap. 11. §. 4. & 3. par. tit. 32. Cap. 5. §. 6. Gerſon Lib. de Solicitudine Eccleſiaſticorũm particula 32. & in Regulis moralibus, titulo de Sacramẽto Euchariſtię, Paludanus, Turrecremata, Archidiaconus, Abbas, Ioannes Theutonicus, Ioannes Andreas, Bernardus Diaz, Nauarrus citari exactè à Salmerone infrà; qui addit Abulenſem in Libro Hiſpanico de decem quæſtionibus Cap. 23. Sed ego neque in decem illis, neque in alijs quatuor adiunctis quicquam inueni poſt diligentem inquiſitionem. Alexander de Arioſtis in Compendio, ſeu

ſeu in Summa Confeſſorum L. 3. tit. de obligatione celebrantium Miſſam pro alijs pag. 640. Summa Tabiena V. *Reſtitutio* §. 33. vbi adducit Roſellam. Margallus Collega S. Iacobi, ſeu Conchenſis apud Salmanticam in Expoſitione impreſſa anno 1528. Tituli de Celebratione Miſſarum, Gaufridus Boſſoardus de Sacrificio diuiniſsimo Miſſæ parte 2. C. 7. Iacobus de Grattis in Deciſionibus aureis L. 2. C. 45. n. 17 Martinus Frias Theologus Salmanticenſis in Tract. impreſſo anno 1528. de Miſſæ valore, Antonius Honcala Canonicus Abulenſis Tract. de eodem valore per 18. articulos, ſed præſertim in 10. Ioannes de Medina in Codice de Oratione, Titulo de valore eius, quæ pro multis funditur, Franciſcus Ouandus in 4. Diſt. 13. propoſ. 10. Couarruvias parte priori Relectionis ad C. *Alma mater* §. 5. n. 9. Petrus Arcudius in Eccleſiæ Occidentalis, & Orientalis concordia L. 3. C 18. Ludouicus de Miranda in Directorio Prælatorum Regularium tomo 1. q. 41. artic. 20. Henricus de Villalobos Tract. 8. Diſt. 13. Emmanuel Rodriguez apud Laymanum infrà, Hiquæus in 4. Scoti Diſt. 13. q. 9. Barboſa parte 2. de Officio, & poteſtate Epiſcopi Allegatione 24. n. 7 Moure in Examine Theologiæ Moralis parte 3. C. 5. §. 2 n. 7. Torreblanca L. 2. Iuris ſpiritualis Practicabilium C. 9. à n. 67. Trullench L. 7. de Sacramentis C. 8. dub. 7. n. 7. & 8. Puteanus 3. p. q. 83. art. 1. dub. 7. Ylambertus ibi D. 7. art. 10. Caſpenſis D. 3. de Sacrificio Miſſæ ſect. 3. n. 18. Eligius Baſæus in Floribus Theologiæ practicę V. *Miſſa* 2. n. 7. Thomas Zerola in Epiſcopali praxi V. *Miſſa* n. 4. Auerſa q. 11. ſect. 7. cum Mercero, Fraxinello, & Bonacina, Petrus Anellus Perſicus, & Barth. de S. Fauſto apud Bardi infrà, Syluius apud Amicũ etiam infrà. Concordant ex Societate Ieſu Salmeron tom. 5. in Euang. Tract. 33. à pag. 335. Suarius D. 79. ſect. 12 Scortia L. 1. de Sacrificio Miſſæ C. 9. n. 3. Toletus, Bellarminus, Ioannes de Lugo, Azor, Henriquez, Coninch, Præpoſitus, quos memorat, & imitatur Franciſcus de Lugo L. 5. C. 4. q. 9. num. 81. Layman L. 5. Tract. 5. C. 1. num. 13. Filliucius Tract. 5. C. 3. n. 9. Reginaldus tom. 2. Praxis fori pœnit. Lib. 29. ſect. 2. num. 157. Fagundez L. 3. in 1. præceptum Eccleſiæ C. 6. & 8. Granadus Tract. 14. D. 4. ſect. 2. n. 12. Meratius D. 40. de Euch. ſect. 2. (mirumque eſt, quòd diſceſſerit à Vazquio) Martinonus D. 39. ſect. 2. n. 14. Franciſcus Amicus D. 33. ſect. 7. n. 259. Arriaga D. 52. ſect. 7. Sub. 2. num. 31. Hermanus Buſembaum in Theologiæ Moralis medulla L. 6. Tract. & C. 3. dub. 1. Tannerus D. 5. q. 9. dub. 4. n. 99 Dicaſtillus Tract. 5. D. 3. dub. 5. Thomas Tamburinus L. & Cap. 2. de Miſſa §. 1. n. 8. Franciſcus Bardi p. 4. Explicationis Bullæ Cruciatæ Tract. 3. C. 1. ſect. 5. n. 18. Franciſcus Pellizarius in Manuali Regularium Tract. 6. C. 3. n. 2. alijque paſsim non minus ex extraneis, quàm ex noſtris; quorũ aliquos laudabo iam iam.

5 Et quidem Cardinalis Alanus L. 2. de Sacrificio Miſſæ C. 34. & 35. cenſuit, eſſe de fide Catholica hanc ſententiam. Martinus de Ledeſma 2. p. 4. q. 16. art. 14. fol. 193. dixit, *Cõtrariam eſſe fictam, ſine fundamento Scripturarum, nec Eccleſiæ, nec Sanctorum*, Dominicus de Soto L. 9. de Iuſtitia, & iure, q. & a. 2. pag. 725. ſcripſit loquens de Caietano, *Abſolutè opinionem affirmatiuam ſuſtentat, videlicet Miſſam perinde ſingulis prodeſſe, ſi offeratur pro pluribus, imò etiam pro infinitis, ac ſi præciſè pro vno: Eandemq; arbitratur eſſe opinionem D. Thomæ. Neque deſunt, qui magno fauore eandẽ amplexantur opinionem. At verò, vt meam ego inſcitiam fatear, ſemper ſum arbitratus, nõ ſolùm falſam eſſe, verùm etiam antiquiſſimo Eccleſiæ vſui contrariam; ac ſubinde, vt à peiori verbo abſtineamus, parùm excitandæ plebi ad eleemoſynas pro celebrãdis Miſſis elargiendas conducentẽ.* Ita Dominicus de Soto, qui in 4. Diſt. 13. q. 2. art. 1. pag. 561. addit, notans novitatis Caietanum, *Et quidem ante Caietanum communi vſu tenebatur opinio Scoti.* Teſtatur Ioſephus Angles q. de valore Miſſæ art. 2 *Opinionem Caietani, cui adhæſit Cano, non minimum inter populares ſcandalum excitaſſe.* Barth. à Ledeſma in Summario de Euch. Diſt. 36. Columnâ 455. ſimiliter ſcribit, *Concluſionem iſtam tenet Scotus vbi ſuprà, & Dominicus à Soto, & alij, & fortaſsè erat communis ſententia ante Caietanum.* Et Col. 457. adijcit, *Vnde etiamſi alicui opinionem Caietani defendere liceat, ſpeculatiuè; tamen nullo modo licet*

practicè

practicè, nec ipſe practicè ampliùs, quàm nos, extendere eam voluit: ac ſubinde malè aliqui ex Caietani ſententia iniuſtitiæ, & auaritiæ occaſionem ſuſcipiunt, eam extendendo plus, quàm Caietanus ipſe intellexerit. Sic Barth. Ledeſmius, reſpiciens ad Caietani poſtrema verba in Tract. de Celebratione Miſſæ; vbi tantummodò monet, per vnam Miſſam non ſatisfieri pro triginta, quę promiſſę eſſent applicandæ in bonum vnius, eiuſdemq; perſonæ. Ioannes Viguerius in Inſtitutionibus Cap. 16. §. 3. V. 16. inquit, opinionem Caietani *Non videri in foro conſcientiæ tutam, cum ſit cultus diuini diminutiua, & præbeat materiam cupiditatis,* quæ verba approbantur à Corrado Dominicano præcitato, in additione quam fecit ad ſcripta anteà in quæſito 266. Salmeron pag. 335. ait, *Nos priorem ſententiam vt magis Catholicam, & vſui Eccleſiæ magis conſonam, & probabilioribus rationibus nixam in præſenti tuebimur.* Et pag. 341. *Quare non poteſt non eſſe valde periculoſum, & iniuſtitiæ plenum, opinionem illam ſingularem ſequi, & in praxim deducere, propterque vnius Caietani dictum à cõmuni Eccleſiæ ſententia, & tot Doctorum, quos attulimus, declinare.* Hęc Salmeron Ieſuita; ſed poſt non mitiores cenſuras vtriuſq; Ledeſmij, Dominici de Soto, & Ioannis Viguerij Dominicanorum. Quæ an Caietanum comprehendant, poteſt dubitari, nam Suarius D. 79. S. 12. V. *Dico ſecundo* exiſtimat, ipſum nõ repugnare opinioni negatiuæ; noſque ex Tract. de Celebratione Miſſæ q. 2. vix poſſumus colligere, quid ipſe ſentiat ibi. Citatur a Salmerone pag. 335 à Ledeſmio fol. 189. à Baptiſta Corrado, & a Soto ſuprà, in Quodlibeto 1. q. 18. Idemque Caietanus nomine Quodlibeti vocat Tractatum de hac re, quando 3. p. q. 79. art. 5. ait, *Diffuſiùs autem fortè hic ſcriberemus de hac re, niſi in primo Quodlibeto noſtro iam edito diffuſè hæc veritas declarata fuiſſet.* Et cogitare nonnemo poſſet, extare in eo Quodlibeto quendam dicendi modũ, quem in præſenti controuerſia attribuit Caietano Viguerius, & quem nec Vazquez, vt tradit ſupra C. 2. n. 10. nec nos inuenimus 3. p. neque in Tract. de Celebratione Miſſæ. Aliunde verò inter Caietani opera nec vidimus, nec memorari obſeruavimus Quodlibeta diſtincta ab Opuſculis digeſtis in tres tomos. Sed vt vt de his ſit, abſtinere iam oportet à cenſuris rigidis aduerſus opinionem affirmatiuam, nã ſi defendatur eo modo, quo à Vazquez, aliiſque, qui adhæſerunt tanto Doctori, libera eſt ab omni calumnia, quanquam negatiua ſit multò communior, & à nobis amplectenda ambabus, vt aiunt, vlnis.

SECTIO II.

Pro ſententia negatiua arguitur multipliciter.

6 PRIMO ex Concilio Tridentino Seſ. 25. in Decreto de Reform. C. 4. vbi ſupponitur, poſſe tot Miſſas acceptatas eſſe in quibuſdã Eccleſijs ad dicendum, vt nequeat eis ſatisfieri; & multarum Miſſarum obligationes non poſſe priuata authoritate adimpleri per vnam, aut pauciores. Loquiturque Conciliũ de Miſsis, ad quas detur obligatio ratione eleemoſynarũ. Aſt ſi Miſſa oblata pro pluribus ita prodeſſet vnicuiq;, ac ſi pro eo ſolo offerretur, nullus tam ingens eſſet Miſſarũ cumulus, cui non poſſet ſatisfieri priuata authoritate per Miſſas pauciores numero, imò & per vnam applicatam ſpecialiter pro perſonis, quæ ad ingentem eum numerum Miſſarum reliquerunt eleemoſynas. Ergo ne hoc ſequatur inconueniens, deleri debet ea ſententia, ex qua ſequitur. Confirmatur illud argumentum ex recentibus Decretis Congregationis ſacræ Cardinalium Concilij Tridentini approbatis, & confirmatis ab Vrbano VIII. Pontifice Maximo circa celebrationem Miſſarum, de quibus Decretis agemus in D. 31. Confirmatur etiam ex antiquiori ſtatuto præclariſsimi Ordinis Prædicatorij apud Sotum ſuprà ſic teſtantem, *In Ordine noſtro ſanctè cautum eſt, ne fiducia illius opinionis Caietani à pluribus eleemoſynæ pro eadem Miſſa recipiantur.* Ita Sotus: extatque ſimile aliud ſtatutũ meiuſdem pijſsimæ, ſapientiſsimæq; Religionis editum Bononiæ anno 1564. in Capitulo generali, refterturq; à Bartholomæo ab Angelo in Examine Confeſſorum Dialogo 4. §. 143. & à Marchino infrà n. 12. Et licet ego in Caietano non legam verbum vllum, ex quo conſtet, fuiſſe ab ipſo admiſſum inconueniens propoſitum, ſed potiùs videã, reprehendi ipſum à Soto, quod diſsimulan-

mulanter, ac tacitè prætererit illud; tamen Viguerius nomine Caietani habet hæc, quæ ſubiicio, verba, *Alio modo poteſt conſiderari Sacerdos celebrans pro pluribus, vt eius conatus, ſiue affectus, & applicatio fertur, primò in ſingulos, hoc eſt, offert pro vno quoque ſigillatim, & ſucceſſiuè Paſsionem Chriſti, in hoc Sacramento repræſentatam. Primò pro ſe, & peccatis ſuis, ſecundò pro parentibus, tertiò pro eo, qui dedit illi tres duodenos pro ſuſtentatione, deinde pro alio ſimiliter dante, & ſic de alijs. Tunc cum ſint plures actus oblationis reſpectu vnius Sacrificij, ſecundùm eundem Caietanũ, tantùm prodeſt omnibus illis, ſicut ſi pro vnoquoque ſolo illorum offerretur, quia tota deuotio Sacerdotis cuilibet applicatur, ſucceſsiuè tamen. Ex quo videtur ſequi, quòd ſi Sacerdos promiſit ſigillatim, & in particulari tribus, aut pluribus celebrare vnã Miſſam, & à quolibet recipit ſtipendium pro ſuſtentatione, celebrando vnam, offerendo ſigillatim & diſtinctè, & ſucceſsiuè pro quolibet, ſatisfacit omnibus illis, facit enim quod promiſit, & nihil deperit primo, ſi pro alijs deinde, & ſucceſsiuè offerat.* Hæc Viguerius ex Caietano; quanquã huic affictã eſſe dicat Vazquez D. 234. C. 2 n. 10. & Suarez D. 86. ſect. 2. V. *Dico quartò* aſſeueret, Caietanum directè, & formaliter non docuiſſe, quod ipſi imponitur; neque à ſe inuentum Authorem, qui in communi, & abſolutè ſenſerit, poſſe Sacerdotem, ſeruata iuſtitię æquitate, ratione vnius Miſſę accipere plura ſtipendia adæquata, & integra. Senſit poſteà Dominicus Montagnolus in libello de Miſſæ valore C. 26. Sed contra eum educit armatas Theologorum copias Philibert⁹ Marchinus Tractatu 3. de Ordine parte 2. C. 16. ex n. 11.

7 Huic argumento reſpondet Vazquez negando ſequelam Minoris; primò, quia qui tribuit ſtipendium Sacerdoti celebraturo, petit non modò applicari ſibi ſatisfactorium fructum; ſed etiam orationes Eccleſiæ, impetrationemque earum; cum autem huiuſmodi fructus impetratorius ſit finitus; non poteſt multis tantũ prodeſſe, quantùm vni; ac proinde qui dedit ſtipendium, fraudabitur parte fructus, ſi eadẽ Miſſa offeratur pro alijs. Secundò, quia ſi ab vno accepit Sacerdos ſtipendium titulo ſuſtentationis cum onere celebrandi, non poteſt ab eodem, neq; ab alio accipere alterum ſtipendium ex eodem titulo, & cũ eodem onere abſq; manifeſta iniuſtitia, vtpote qui accipiat contra voluntatem donantis. Tertiò, quia qui largitur ſtipendium certum, debet non exponi periculo non lucrandi totum ſatisfactorium fructum Sacrificij; exponitur autem ei periculo, quandoquidem non ſit certa, ſed ſolùm probabilis ſententia de toto ſatisfactorio fructu Sacrificij æquè participato à pluribus, & a ſingulis, quando ex ſpeciali intentione applicatur Miſſa pro eis.

8 Sed contra primam reſponſionem inſurgitur primò, nam Sacrificij valor proueniens ex parte Chriſti eſt etiam finitus. Secundò, etſi finitus ſit valor impetratorius proueniens ex parte Eccleſiæ, poteſt æquè prodeſſe multis, ac vni, ſi multis applicetur non minus; quàm vni; ſicut Sol, quanquam virtutis finitæ ſit, æquè illuminat plura diaphana, & alia obiecta ſibi expoſita; atque pauciora, ſi applicetur non minus pluribus, quàm paucioribus. Tertiò, impetratio ex parte Eccleſiæ, tam erit proficua multis, quàm vni, ſi pro multis in particulari, & ſpeciatim oratio fiat inter ſacrificãdum. Poteſtq; qui ex ſtipendio celebrat pro Petro, dicere orationes pro ſe, vel pro Paulo, ſi aliunde ſit dies, in quo per regulas Miſſalis liceat multiplicare orationes vocales. Quartò, ratione ſtipendij non obligatur Sacerdos ad conferendum ei, pro quo celebrat, fructum prouenientem ex impetratione Eccleſiæ, alioqui qui nullam mentalem, vocalemque orationem faciens, ſed applicans tantùm ſubſtantiam (vt ita loquar) Sacrificij, vel qui excommunicatus vitandus celebrat pro aliquo, non ſatisfaceret oneri ſtipendij accepti. Quintò, detrimẽtum deriuatum ex non applicata integrè impetratione Eccleſiæ pro eo, qui dedit ſtipendium, poſſet compenſari magna deuotione Sacerdotis in celebrando, ratione cuius deuotionis ſit ex opere operantis vtilior alteri Miſſa; poſſet etiam compenſari per alia Eccleſiæ ſuffragia. Sextò, prudenter præſumetur, dantem ſtipendium velle, vt nõ obſtante leui ſuo detrimẽto ob non applicatam ſibi vnicè impetrationem Eccleſiæ, accreſcat cæteris fidelibus adeò ingens, & pretioſum lucrum ex applicato

cato etiam ipſis ſpecialiter fructu ſatiſ-factorio; vel ſi expreſsè renuat, erit irrationabiliter inuitus, pręſertim cum tacitè velit, ne Miſſarum dicendarum ex ſtipendio pro alijs applicetur ſpecialiter ipſi fuctus ſatisfactorius. Vnde maximè ſibi nocet, cum avarè ſibi tantũ prodeſſe intendit per centum, aut mille Sacrificia, quandoquidem offerenda pro alijs in toto Chriſtiano Orbe, & vſq; ad finem mundi non habeant in numero comparationem, vti non habet, quod eſt penè infinitum numero ad id, quod centeſimo, aut milleſimo continetur.

9 Contrà ſecundam reſponſionem obijcitur primò, nam qui confert ſtipendium Sacerdoti, vt pro ſe, vel pro defuncto ſacrificet, non attendit ad id, an Sacerdos habeat, vel non habeat aliũde ſuſtentationem, ſed ad fructum comparabilem ſibi, aut defuncto ex applicatione Miſſę, quã poſtulat. Hinc non min⁹ conferuntur ſtipendia Sacerdotibus diuitibus, quàm pauperibus, quando petitur, vt Sacerdotes diuites applicent Sacrum. Hinc die Natalis Domini cõfertur ſtipendium pro ſecunda, aut tertia Miſſa, etiamſi ſciatur, Sacerdotem habere ex prima Miſſa ſtipendium ad ſuſtentationem ſui eo die, & ex prima, ac ſecunda duplo maius ſubſidium, vt eo die ſe alat. Si igitur æqualis fructus reportatur à cõferente ſtipendium, etiãſi Miſſa applicetur pro alio, qui largitus etiam ſit ſtipendium, cur id erit contra voluntatem, & intentionem conferentis? Vel ſi ſit, cur non putabitur inuit⁹ irrationabiliter? Non ſecus, ac eſſet, qui me cõduxiſſet ad laborandum in vinea, dediſſetque mercedem ad ſuſtentationem diurnam, ſi vellet, ne ab alio acciperem ſtipendium ad victum ob eleuãdam aliquoties interdiu vocem, qua deterream viatores, ne in proximam vineam ingrediãtur arrepturi racemos, quin eleuatio vocis inducat intermiſſionem aliquam in labore erga alteram vineam. Non ſecus etiam, ac eſſet irrationabiliter inuitus ille, qui vellet, vt procurator, cui ſufficiens ſalarium ſoluit ad ſui ſuſtentationem in Curia Regia, vbi gerat eius negotia, non admitteret ſimul alia, ob quæ ab alio ſalarium accipiat, quin ex cura circa huius negotia damnum vllum, aut diſpendium ſequatur in negotijs alterius. Et quidem ſicut qui in Curia Regia commoratur ex cauſa negotiorum propriorum, poteſt ab alio comittente ipſi ſua reportare tantum ſalarium, quantum ſi de eis ſolis curaturus fuiſſet, dummodò occupatio in proprijs nihil incommodaret alienis; ita ſimiliter diſcurrendum eſt de ſalario accepto ex duobus, quorum negotia ibidem ſuſciperet, quin vnus ſubiret quidpiam damni ob curam de alterius. Etenim valor curæ de tuis non decreſcit ex eo, quòd procurator tuus alienis Petri, & non ſuis attendat ſimul. Et ratio à priori eſt, quam diſco ex Gaſpare Hurtado D. 6. de Cõtractibus, diff. 9. ſcilicet quòd vna, & eadẽ opera poſſit pluribus prodeſſe æquè, ac vni ſoli præſtita, non minuit valorem operæ ſecundùm ſe conſideratæ reſpectu ſingulorum, quia ipſa vt ſic non minus proficit ſingulis, quàm vni ſoli. Et hinc ſi eadem res vendibilis eſſet pluribus in ſolidum, liceret tanti vendere cuivis ex illis, quanti vni ſoli. Secundò, etſi Sacerdos applicans Sacrificium Miſſæ pro duobus, qui contribuerint integra duo ſtipendia, faciat illicitè, eo quòd non ſtet promiſsis expreſsè, vel tacitè de applicanda vnicuique ſua Miſſa, quin ſimul applicetur pro alio; tamen non apparet, cur peccet contra Iuſtitiam commutatiuam, & teneatur ad reſtitutionem, vt poſt Decreta de Celebratione Miſſarum debemus fateri. Nam ſi vterque comparat eundem fructum ex vna Miſſa, ac ſi pro eo ſolo fuiſſet oblata, nõ naſcetur obligatio reſtitutionis ex iniuſta acceptione ſtipendij, neque ex ipſo ſtipendio accepto, neque item ex contractu. Non ex primo, neque ex ſecundo capite, quoniam contribuentibus ſtipendia, neque infertur vllum damnũ, neq; adimitur aliquod emolumentum ſpirituale, eo quòd Miſſæ Sacrificium pro quolibet ſeorſim non applicetur. Non ex tertio capite, quia non videtur poſſe afferre reſtitutionis obligationem violatio contractus, quando neq; alteri infertur damnum aliquod ſpirituale, neque habet quid minus in bonis ſpiritualibus. Nec proderit dicere, Sacerdotem teneri ad reſtitutionem, quia retinendo vtrumque ſtipendium habet plus, quàm ſuum, & qui contribuerunt vtrumque ſtipendium, habent tantundem minus, quàm ſuum; atque ideo obligatio reſtitutionis erit ex re accepta. Non, inquam, proderit, nam qui largitur

tur

Digitized by Google

tur ſtipendium, intendit priuare ſe illi emolumento, & in Sacerdotem tranſferre illius dominium, diſpoſitionemq; liberam eo ex fine, vt Sacerdos applicet pro ipſo Miſſam, & hæc ipſi proſit ex opere operato ſatisfactorio, quantũ prodeſſe poſsit. Atqui hunc finem conſequitur, tametſi Sacerdos eandem Miſſam applicet pro alio, à quo acceperit ſtipendium. Ergo non eſt, cur Sacerdos ratione rei acceptę maneat obligatus ad reſtitutionem ſtipendij. Tertiò, ſaltem liceret Sacerdoti vnica Miſſa ſatisfacere conferenti ſtipem, & proprio voto, & promiſsioni ſimplici, qua ſe obſtrinxerit alteri homini; atq; item liceret, Miſſam dictam ex obligatione ſtipendij pro Petro applicare non minus pro Paulo, & pro ſemetipſo, quàm ſi à Petro nõ accepiſſet ſtipendium. Concedunt Cõſequentiam nõnulli ex Aduerſarijs. Sed contrà, quia largiens ſtipendium, vel curat, vel non curat, vt Miſſa, quæ pro ſe applicatur, non applicetur ſpecialiter pro alio? Si curat, & ad id vult ex iuſtitia obligare. Ergo peccabit contra iuſtitiam Sacerdos, ſi ſimul offerat ſpecialiter Miſſam pro alio. Si non curat, neque vult ex iuſtitia ad id obligare. Ergo non peccabit contra iuſtitiam Sacerdos, ſi ſimul offerat ſpecialiter Miſſam pro alio, qui donarit ſtipendium. Prætereà qui Miſſam pro defuncto petit à Sacerdote, cui non conferat ſtipendium, intendit nõ minus applicationem ſpecialem pro eo ſolo, quàm ſi contuliſſet ſtipendium, & Sacerdos promittens Miſſam intendit obligare ſe non minus ad applicationem ſpecialem pro eo ſolo, quàm ſi accepiſſet ſtipendium, niſi aliud exprimat, aut innuat, quando promittit. Si negetur vna, & altera intentio in petente, & in Sacerdote promittente ſimpliciter, neganda etiam erit, quando petitur, & promittitur Miſſa ſub cõditione oneroſa ſtipendij. Opponit nonnulla ex his Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 12. à num. 247. contra Vazquium. Sed ait Dicaſtillus Tract. 5. D. 3. Dub. 5. n. 118. ſe non videre, quid oppoſuerit Lugo contra Vazquez. Non potuiſſet Dicaſtillus dicere aliud, ſi cæcus eſſet. Vt autem Vazquium defendat, reſpondet, ſtipendium non dari pro Miſſa, nec pro eius fructu; eſſet enim hoc Simonia; ſed pro occupatione, & labore; is autem vno ſtipendio compenſatur. Cęterũ huiuſmodi reſponſio haudquaquã Vazquij eſt, vt conſtabit legenti ipſum tum in D. 231. C. 5. n. 27. tũ in D. 234. C. 1. num. 1. imo neque debuit placere Dicaſtillo, qui D. 4. Dub. 26. à n. 321. impugnat docentes, titulum ſtipendij pro Miſſa eſſe laborem corporalem in ea celebranda. Addo, ſtare cum huiuſmodi reſponſione, vt Miſſa offeratur ſpecialiter pro donante ſtipendium, & pro omnibus alijs, quos Sacerdos voluerit; id autem licitum nõ eſſe, tradit expreſſis verbis Vazquez in illo num. 27. non enim ſolùm ait, illicitum eſſe reportare duo ſtipendia ratione vnius Miſſæ, ſed etiam applicare ſpecialiter pro duobus vnam Miſſam, ob quam dicendam vnus largitus eſt ſtipendium. Non deſunt, qui reſpondeant cum Heredia Fernandez citato in n. 1. ideo præcisè non licere duplicis eleemoſynę emolumentũ ob vnam Miſſam, quia Eccleſia prohibet; quicquid ſit, an vna Miſſa applicata ſpecialiter pro duobus tam proficua vtrilibet euadat, quàm ſi pro vno applicaretur tantùm. Sed contrà, tum quia intentio Eccleſiæ videtur eſſe, vt dentur ſpeciales applicationes Miſſarũ pro vnis perſonis potiùs, quã pro alijs iuxta varias circumſtantias, vt pro proximè defuncto potiùs, quã pro alio iam remotè mortuo, aut quã pro alio viuo; ſi autem aliquando hanc habet intentionem, maximè quando perſonæ largiuntur ſtipendium. Tum quia prohibitionis Eccleſiæ, & cum onere reſtituendi eiſdem ipſis, à quibus Sacerdos pitãtias (vt vocant) accepit, ne ſit merè ſpontanea, & voluntaria, debet aſsignari aliqua ratio motiua; nulla autem alia facilè aſsignabitur, niſi quia tribuens ſtipem fraudatur parte ſatisfactorij fructus percipiendi ex Miſſa, ſi hæc pro eo ſolo nõ applicetur ſpecialiter; ſicut ob eandem rationem vetat Eccleſia ne Sacerdos offerat vnam ſolummodò Miſſam ſpecialiter pro defuncto, aut pro viuo, qui multa donat ſtipendia ad complures Miſſas. Dices, rationem motiuam Eccleſiæ eſſe, ne decreſcat diuinus cultus raritate Miſſarum. Sed impugnaberis, nam eam ob cauſam non maneret obnoxius reſtitutioni Sacerdos, qui duplicatum ſtipendium vna ex Miſſa adquiſiſſet, vti non manet, qui nullo accepto ſtipendio facit Sacrum, vel non niſi ſemel, aut iterùm in anno. Et prætereà

vnde

vnde nam teneretur reſtituere, qui ſingulis diebus diuina hoſtia litaret, ſed ob vnamquamq; Miſſam deferret mille ſtipendia? Inſuper fideles vix ſolent curare de augmento diuini cultus per frequentatam celebrationem Miſſæ, præſertim quando conferunt eleemoſynas manuales, vt pro ſe, vel pro ſuis defunctis offerantur Sacrificia; quod enim eos mouet, eſt fructus ſatisfactorius exinde comparabilis.

10 Contra tertiam Vazquij reſponſionem facit primò, quòd ſi probabile ſit, imò & probabiliùs (vti aiunt Vazquez, & aſſeclæ) quanquam non tutius, vt vna Miſſa oblata pro duobus proſit eis æquè, ac ſi pro quolibet ſolo offerretur, nihil cauſę eſt, cur Sacerdos, qui acceperit ab eis duo ſtipendia, non poſſet tutè in conſcientia conformare ſe illi opinioni, & vnica Miſſa oblata ſpecialiter pro duobus putare probabiliter à ſe ſatisfactum obligationi vtriuſque ſtipendij: nam neque vniuerſim in materia iuſtitiæ, neque in hac particulari tenemur ſequi certas, & indubitatas ſententias quoad ſatisfaciendum oneri ex accepto ſtipēdio; ſed licitè poſſumus amplecti opiniones probabiles re ipſa, tametſi ſecuriores non ſint. Tutius quidē eſt, ſi Capellanus, cui in fundatione Capellaniæ pingues redditus habentis ſit præſcripta quotidiana celebratio per ſe ipſum, non prætereat vllum diem ſine celebratione; certumque eſt, ſatiſfacere ſic ſuæ obligationi ratione prouentuum Capellaniæ. At quia plures Authores probabiliter iudicant, ſatiſfactum iri ei obligationi, quanuis aliquo, ſeu vno hebdomadæ die, cauſa honeſtatis, & deuotionis, Sacerdos non operetur Sacris, poteſt ipſe conformare ſe probabili huic opinioni, imò & probabiliori, quàm oppoſitæ, etſi non ſecuriori, putareque omnino excuſatum ſe eſſe à reſtitutione ſtipendij, quod reſpondet omiſſæ Miſſæ. Et vt omittam alia exempla, ſi Sacerdos deberet non niſi certa ſolutione ſatisfacere certo ſtipendio, nec eſſet locus probabili ſolutioni, fruſtrà in hoc Tractatu examinarentur multæ quæſtiones circa modum adimplendi obligationem ex ſtipendio natam, ſiquidem ſatis eſſet proponere modum certum, & tutiorem, admonereque Sacerdotes de illius ſolius eligibilitate. Facit ſecundò contra eandem reſponſionem, quòd opinio de tāta vtilitate Miſſæ reſpectu ſingulorum, ſi pro pluribus offeratur, quanta eſſet, ſi pro ſingulis ſeorſim applicaretur, non dependet ab eo, quòd Miſſa non dicatur, vel dicatur ex onere ſtipendij. Ergo ſi ex opinione hac poteſt licitè Sacerdos operari, quando celebrat ſine onere ſtipendij, poterit etiam, quando ſacrificat cum eius onere. Denique ſi tam commune eſt in vnoquoq; fidelium velle, vt cum dat ſtipendium, applicetur ſpecialiter Sacrificium pro ſe dumtaxat, ne defraudetur parte fructus ſatisfactorij, certè inde infertur, impreſſam velut eſſe fidelium animis ſententiam, quā propugnamus; & hoc ex titulo non parùm ea commendatur. Quòd ſi huiuſmodi perſuaſio è ſcientia non eſt, cur Prælati Eccleſiæ monitis ſuis, & inſtructionib⁹ non euellunt ipſam ex fidelium mentibus.

11 Arguitur ſecundò, pro ſententia negatiua ex authoritate Sācti Thomæ in 4. Diſt. 45 q. 2. art. 4. quęſtiuncula 2. in Corp. dicentis vniuerſim de ſuffragijs Eccleſiæ, in quibus comprehendit Miſſam, vt ex toto contextu articuli perſpicuum eſt, *Si conſideretur,* (inquit) *valor ſuffragiorum, in quantùm ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis translatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragium alicui, quod pro eo ſingulariter fit, quàm quod pro eo communiter fit, & multis alijs. Sic enim effectus ſuffragij diuiditur ex diuina iuſtitia inter eos, pro quibus ſuffragia fiunt.* Sic S. Thomas. Si reſpōdeatur, ipſum loqui de ſuffragio facto ſingulariter pro aliquo defuncto, diceréque, eſſe magis proficuum ei defuncto, ſi comparetur cum ſuffragio, quod fiat pro eo, & pro alijs ex generali, confuſaq; intentione, non autem quod fiat ex ſpeciali, & expreſſa pro eo, & pro alijs. Cum autem S. Doctor non comparet ſuffragium factum ſingulariter pro aliquo cū facto iuxta poſteriorem modum, de quo nunc eſt ſermo, ſed cum facto iuxta priorem, fruſtrà adduci in fauorem ſententiæ negatiuæ. Sed contrà primò, quia gratis reſtringitur S. Thomas, vt comparet ſuffragium factū ſingulariter pro aliquo cū ſolo illo ſuffragio, quod fiat pro eo, & pro alijs ex generali, & confuſa intentione. Contrà ſecundò, quia S. Thomas agit de ſuffragio vt ſatisfactorio ex opere operato,

&

& vt proficuo ex iuſtitia, atque infallibiliter; minimè verò de ſuffragio, vt impetratorio. At ſuffragiū vt ſatisfactoriū ſi pro multis factū ex ſpeciali, & expreſſa intentione, prodeſt æquè ſingulis, ac ſi pro ſingulis ſeorſim fieret, proderit non minus factum ex generali, & confuſa, vt conſtabit inferiùs.

12 Arguitur tertiò, quia ſi Sacrificium Miſſæ tam vtile eſſet ſingulis, quando applicatur pro multis, quam eſſet, ſi pro ſingulis ſeorſim offerretur, damnari deberet conſuetudo, praxisq; Eccleſiæ vniuerſæ in quotidiana celebratione Miſſarum pro ſingularibus perſonis viuis, aut defunctis. Nam ſi eadem Miſſa applicata pro omnibus fidelibus defunctis, vt fit in die Commemorationis omnium eorum, non minus prodeſt Petro defuncto, quàm quando pro hoc ſolo applicatur, conforme charitati non eſt, ſed potiùs contrarium, applicare in particulari, atque ſpecialiter Miſſam pro Petro defuncto; & non in communi, atque generaliter pro omnibus fidelibus defunctis, quandoquidem charitas obliget, vt præſtemus proximis indigentibus auxilium, quoties poſſumus ſine vllo noſtro detrimento, & ſine vllo diſpēdio vnius proximi ob præſtitum alteri auxiliū. Quis non diceret, me peccare contra charitatem, ſi quo tempore iniecta manu detineo Petrum, ne cadat in præcipitium, aut in ardentem rogum, non etiam detineam Paulum, cum poſſim æquali facilitate abſque vllo meo damno, & abſque periculo non ſeruandi Petrum, cui ſim magis obligatus, eoquòd ſit meus pater? Hinc qui conferunt ſtipendium pro Miſſa, voluntque obligare Sacerdotem, vt eam pro ipſis ſolis offerat, peccarēt etiam contrà charitatē. Quod quā ſit abſurdū, nemo nō cernit.

13 Arguitur quartò, quia ex oppoſita opinione ſequitur, inutilem eſſe, & fruſtraneā fidelium ſollicitudinem antiquiſsimam circa plurium Miſſarum pro ſe in ſingulari celebrationem, nam ſi vna Miſſa oblata pro multis prodeſt æquè illis, ac vna oblata pro vno, & alia pro altero, cur tot Miſſarum pro perſonis ſingularibus expetitur celebratio, & non potiùs vt omnium celebratio ſit pro omnibus fidelibus viuis, atq; defunctis? Cur eleemoſynę manuales in tanta quantitate dantur? Cur in tāto numero inſtituuntur Capellaniæ eo ex motiuo, vt Miſſę dicantur ſingulariter pro dantib⁹ eleemoſynas manuales, & pro Capellaniarum fundatoribus? Reſpondet Caietanus tranſcriptus in Sectione 1. hanc eſſe ignorantiam. Sed ego mallē ignorare cum communi fidelium ab origine Eccleſiæ Chriſtianæ, quàm ſapere nouiter, & ſingulariter cū ſolo Caietano. Vt ſileam, ab Eccleſia, à Concilijs, & Summis Pontificibus approbari fundationes illas Capellaniarum. Et vlteriùs rogo, cur tot Miſſæ celebrantur ex fine comparandi ſatiſfactorij fructus iam huic, iam illi perſonę viuę, aut defunctæ? Sufficeret enim vna Miſſa ad eundem fructum ipſis comparandum, qui per tot Miſſas intenditur. P. Salmeron ſuprà pag. 338. tomi 9. premit grauiſsimè hoc argumētum his verbis, *Si infinita virtus ſatiſfaciendi ineſt cuilibet Miſſæ Sacrificio, dotationes Eccleſiarum, & Monaſteriorum inſtitutiones, Capellaniarum, vel altarium ad certum Miſſarum numerum Sacerdotes ipſos obligantes, vanæ prorſus, & inanes exiſterent; & Eccleſia non prohibens eiuſmodi fundationes erraſſet in Dei cultu pernicioſè, ſi vna Miſſa poſſunt omnia omnium viuentium, & defunctorum peccata expiari. Vanum ergo eſſet, tot Miſſas ob eam cauſam procurare; & contra charitatem eſſet, Miſſas, quæ omnibus ex æquo prodeſſe poſſunt, debitaque omnia extinguere, ſibi ſolis aſsignare, atque applicare. Quæ cum abſurda ſint, & falſa, conſtat, fructum Sacrificij eſſe finitū.* Tantùm Salmeron, qui in verbis poſtremis attingit argumentum, quod nos ſuſiori calamo expendimus tertio loco. Proſequitur idē Salmeron adijciens pōdus argumento, quod nos primo loco attulimus; aitque, *Si vera eſſet ſententententia, quam impugnamus, poſſet Sacerdos vna Miſſa multis petentibus, & erogantibus eleemoſynas ſatisfacere, & bona conſcientia oblata ſtipendia acceptare. Si enim fructus Sacrificij infinitus exiſtit, nihil primo, cui promiſſa eſt Miſſa, tollitur per hoc, quòd pro trib⁹ alijs etiam offerat, vel pro trecētis, vel pro tribus millibus, quia infinitus valor nūquā exhaurietur. Quæ ſi vera ſunt, ingens feneſtra cupiditatis, & auaritiæ aperiretur Sacerdotib⁹, innumeras enim pro vno Sacrificio captaret eleemoſynas; daretur etiā occaſio illis otiādi, poſtquā vna Miſſa celebrata pro multis fidē ſuā liberare poſſent. Adhæc: vbi iſta populo eſſent comperta, redderetur minus pius ad*

Digitized by Google

Miſſæ Sacrificia expetenda, & eleemoſynas erogandas, vt qui probè intelligerent, vno Sacrificio cuncta debita extingui. Et ita in caput ipſorum Sacerdotum auaritiæ ſtudentium recideret hæc opinio, nam breuì ad ſummam redigerentur paupertatem, ac mendicitatem. Tenderet præterà hæc opinio ad defraudãdas pias mentes, & voluntates eorum, qui ſic inſtituerunt Capellanias, vel altaria, in quibus quotidie offerretur pro illis iuge Sacrificium. Hactenus Salmeron.

14 Arguitur quintò ex alio abſurdo ineuitabili in oppoſita ſententia, quòd ſcilicet duabus animabus Purgatorij non magis proficuæ ſint duę Miſſæ, quarum vna celebretur ſpecialiter pro vna, & alia pro alia, quàm ſi pro vna, & alia celebretur ſpecialiter vnica Miſſa. Id autē eſt (ni fallor) contra communem fidelium ſenſum, nam ſi Antonius v.g. amiſerit patrem, & pro eo defuncto curet de Miſſæ ſuffragio, non quieſcet, ſi Ioannes dicat, ſe moniturum ſuũ Capellanum, vt pro Antonij patre applicet ſimul Miſſam, quã aliàs deberet offerre pro Ioannis patre. Ideo verò non quieſcet Antonius, quia communis fidelium perſuaſio eſt, Miſſam ſpecialiter applicatam pro vna ſola Purgatorij anima fructuoſiorem eſſe illi, quã ſi offeratur ſpecialiter pro ea, & pro alia. Vbi obiter noto aliud abſurdum conſectarium ex contraria ſententia, nimirùm vt non deberet hæres tradere eleemoſynã in teſtamento relictam à teſtatore pro Miſsis, ſi inueniat amicum, qui Capellano ſuo iniungat applicationem celebrandarum Miſſarum pro teſtatore defuncto faciẽdam ſimul cum applicatione, ad quã tenetur ex fundatione Capellaniæ. Etenim in hoc caſu retentio ſtipendij ab hærede non eſſet nociua defuncto, ſiquidẽ hic conſequeretur eandem omnino vtilitatem ex Miſsis, ac ſi pro ipſo ſolo offerrentur ſpecialiter; & Capellanus careret iure, vt ſibi traderetur ſtipendiũ; ſuppono enim habere iam ex Capellaniæ redditibus competentem ſummam pro omnibus Miſsis, quas celebret; & ille, qui Capellano commendaret applicationem Miſſarum pro defuncto teſtatore, expers etiam iuris eſſet ad ſtipendium. Vndè aperiretur via, vt hæredes tuta conſcientia retinerẽt ſibi pecunias debitas expendi in ſuffragijs Miſſarum pro teſtatoribus defunctis.

15 Arguitur ſextò, ſi vnum Sacrum oblatum ſpecialiter pro duobus cauſat in ſingulis remiſsionem pœnę vt quatuor v.g. quam etiã cauſaret, ſi pro vno ſolo ex eis offerretur, conſequens eſt, vt oblatum pro vno ſolo operetur in ipſo remiſsionẽ pœnè nõ modo vt quatuor, ſed etiam vt octo. Atqui hoc Cõſequens eſt falſum, alioqui vanè pro vna perſona ſiue viuente, ſiue mortua dicerentur plures Miſſæ, quandoquidẽ per vnicam Miſſam poſſet conſequi remiſſionem maioris, & maioris pœnę ſine fine, non ſecus ac poſſet per plures, & plures ſine termino; quæ ſi applicarentur pro pluribus, & pluribus in infinitum perſonis, efficerent in eis maioris, & maioris pœnæ ſine fine remiſsionem. Ergo & Antecedens eſt falſum. Probatur Maior, nam ſi Sacrificium vnum pollet virtute ad octo gradus ſatisfactionis diuiſim in duobus ſubiectis, quidni etiam coniunctim in eodem ſubiecto? Præſertim ſi Sacerdos applicet ſpecialiter pro ſe ſolo Sacrum. Videturque incredibile, vt quot gradus ſatisfactionis poſſunt virtute Sacrificij cauſari in alijs, pro quibus à Sacerdote offeratur ſpecialiter, non poſsint cauſari in ipſomet Sacerdote, ſi pro ſe ſolo offerat ſpecialiter illud. Si reſpondeatur per inſtantiam inigne, qui non poteſt producere tot gradus caloris in vno ſubiecto, quot in diuerſis, neque tot in ſe, quot in alijs paſsis. Si item addatur alia inſtantia ex Sacramento Euchariſtiæ cauſaturo maiorem gratiam in multis, à quibus idem numero ſuſciperetur, quàm in vno. Exhibebimus manifeſtam diſparitatem, quando eamus obuiàm argumẽtis affirmatiuæ opinionis.

16 Arguitur ſeptimò exindè, quòd Miſſa oblata pro pluribus in generali minorem fructum ſatisfactoriũ eis importat ex opere operato, quàm ſi pro pluribus diſtinctè, vel pro vno ex eis offerretur. Ergo etiam importabit minorem, ſi pro pluribus etiam diſtinctè offeratur, quàm ſi pro vno tantùm ex eis offerretur ſpecialiter. Conſequẽtia legitima videtur, quia per id, quòd Miſſa offeratur etiam diſtinctè pro pluribus, fit generalis illis, & non omnino ſpecialis vni. Antecedens probatur primò ex Concilio Conſtantienſi Seſ. 8. damnante articulum hunc 19. Ioannis Vuicleff, *Speciales orationes applicatæ vni perſonæ per Prælatos, vel Religioſos,*

non

non plus proſunt eidem, quàm generales, cæteris paribus. Circa quem articulum obſeruo primò, perinde eſſe orationes ſpeciales applicari vni perſonæ, ac duabus, tribusve, adeóq; pluribus. Obſeruo ſecundò, eandẽ eſſe de Miſſa, ac de orationibus rationem quoad ſpecialem applicationẽ, & quoad id, vt Miſſa ſpecialiter applicata proſit ſatisfactoriè ex opere operato, acq; prodeſt impetratoriè oratio ex opere operantis. Probatur ſecũdò ex Concilio Tridentino Seſ. 25. Decreto de Reformatione C. 4. in cuius fine iubet, vt quando Miſſarum numerus ex varijs defunctorum relictis impoſitus Eccleſijs reducatur ad minorem, fiat in Miſsis *Commemoratio eorum defunctorum, qui pro ſuarum animarum ſalute legata ea ad pios vſus reliquerũt*; quam diſtinctã commemorationẽ non præciperet, niſi eius ratione forent Miſſę fructuoſiores quãtùm ad ſatisfactionẽ ex opere operato, quàm ratione confuſæ, & generalis commemorationis factæ in omnibus Miſsis pro omnibus defunctis. Sed hinc aliquis arripiet contrà nos arma, & dicet, Concilium iubet, fieri in vna Miſſa commemorationẽ defunctorum quatuor v. g. pro quibus celebrandæ eſſent quatuor Miſſę, ſi ſuppeterent redditus initio relicti. Ergo quia cenſuit, Miſſam oblatã ſpecialiter pro quatuor prodeſſe ſingulis tantundem, quantum ſi pro ſingulis ſolummodo offerretur; quanquã voluerit, ne cuiuis liceret is compenſationis modus niſi de Epiſcopi in Synodo Diœceſana, vel de Prælati Regularis in Generali Capitulo conſenſu. Nego conſequentiam, nam Concilium non cenſuit illud, quod infertur; ſed plus profuturã Miſſam, ſi fieret ſpecialis commemoratio, quàm ſi non fieret. Voluit igitur, vt caſu quo non poſſent dici quatuor Miſſæ, diceretur vna, quæ ſpecialiter applicaretur pro quatuor defunctis, ſic enim ſi non integrum, tãtumq; fructum, quãtum ex quatuor Miſsis, ſaltem maiorẽ reportarent defuncti illi, quàm ſi nulla de ipſis ſpecialis commemoratio fieret in Miſsis, ſed ſola generalis cõmuniſq; defunctis omnibus. Redeo ad probandã Maiorem. Et probo eam tertiò, nam Eccleſia vltrà applicationem, quæ in generali, & confuſo fit in omnibus Miſsis pro defunctis, deſignauit applicationem aliã diſtinctiorẽ pro eiſdem, vt patet ex Miſſa, quæ celebratur in die Commemorationis omnium defunctorum. Ergo quia hæc diſtinctior applicatio fructuoſior eſt, quàm generalis illa, & confuſa; alioqui fruſtrà inſtituta eſſet Miſſa præfata, cum in reliquis Miſsis fiat pro defunctis applicatio ex Eccleſiæ iuſſu. Si reſpondeas, inſtitutam eſſe præfatã Miſſam, vt ex opere operantis ſit magis vtilis defũctis. Contrà, quia inde ſequitur, Miſſã de die Commemorationis omnium defunctorum celebratam à Sacerdote peccatore non magis profuturam abſolutè omnibus defunctis, quàm aliam quamcumq; Miſſam, quãdoquidẽ in quacũq; alia fiat applicatio pro eis omnibus. Sequeretur etiam, Sacerdotem, qui reciperet ſtipendium, vt celebraret Miſſam de die Commemorationis omnium defunctorum, non ſatisfacturum oneri ſtipendij, niſi ſacrificaret in gratia. Si rurſus reſpondeas, Inſtitutam eſſe illam Miſſam præfatam, vt ratione plurium orationum Eccleſiæ pro omnibus defunctis ſit magis proficua eis omnibus. Contrà, tum quia conſequens inde eſſet, vt ea Miſſa celebrata à Sacerdote excommunicato vitando non afferret abſolutè maiorem fructum omnibus defunctis, quàm ſingulæ aliæ; & vt Sacerdos excommunicatus vitandus non ſatisfaceret oneri ſtipendij, prout proximè argumentabamur de Sacerdote peccatore. Tum quia recepta perſuaſio eſt, Miſſam de die Commemorationis omnium defunctorum vtiliorem eſſe ex opere operato defunctis quoad ſatisfactionem, quàm vnamquamque aliam continentem applicationis pro defunctis in generali, & confuſo. Si iterùm reſpondeas, inſtitutam eſſe præfatam illã Miſſam, vt ob defectum ſpecialis applicationis pro perſona aliqua in particulari reſiduus ſit maior ſatisfactorius fructus diuidendus, aut multiplicandus in omnibus defunctis. Contrà primò, quia etſi prędicta Miſſa applicetur tum pro omnibus defunctis, tum pro perſona aliqua in particulari, erit adhuc magis fructuoſa omnibus defunctis, quàm alia ordinaria applicata pro eadem perſona, & continens generalem, confuſamque applicationem pro omnibus defunctis. Contrà ſecundò, quia etſi Sacerdos non applicet ordinariam Miſſam pro perſona aliqua in particulari, erit adhuc hæc Miſſa minoris emolumenti reſpectu omnium defunctorum, quàm præ-

Digitized by Google

præfata illa die Cõmemorationis defũctorum omnium. Et à priori ratio eſt, qua ſimul probatur quartò Maior ſuperior. Nam quò cauſa eſt magis applicata, eò plùs operatur, ſi cætera ſint paria. Ergo quò virtus Sacrificij per intentionem Sacerdotis magis applicatur perſonis, pro quibus offertur, eò maiorem cauſat in eis fructum. Sed virtus Sacrificij magis applicatur pluribus, vel vni ex eis per intentionem diſtinctã, & ſpecialem, quam per confuſam, & generalem. Ergo, &c.

17 Inquiet quis primò, applicatio diſtinctior vel cauſat maiorem fructum, quia oriatur ex ingentiori deuotione Sacerdotis, vel quia Sacerdos ita velit? Non id ſecundum, quoniam omnis Sacerdos ſecundùm rectam rationem potiùs vellet, tam prodeſſe Miſſam illis, pro quibus generaliter, & confusè offert, quàm ſi pro eis diſtinctè, vel pro vno ex eis offerret ſpecialiter. Non illud primum, nam etſi Sacerdos ſit in peccato, fructuoſior erit Miſſa oblata diſtinctè pro pluribus, vel pro vno ex eis, quàm oblata confusè, & generaliter. Et hinc opponet quis ſecundò, Sacrificij fructus non limitatur ex deuotione, aut diſpoſitione Sacerdotis, ſed eorum, pro quibus offertur, quando fructus eſt ex opere operato. Ergo ſuppoſita qualicumq; applicatione Sacrificij per Sacerdotem facta, & æquali deuotione, ac diſpoſitione in perſonis, quibus applicetur Sacrificium, cauſabitur æqualis fructus, ſiue applicatio Sacerdotis ſit cõfuſa, & generalis, ſiue diſtincta, & ſpecialis; ſicut eo ipſo quòd Miniſter Sacramenti qualicumq; modo applicet illud, producitur ex opere operato fructus æqualis in ſubiectis ęqualiter deuotis, & diſpoſitis. Opponet tertiò, quoniã eadem ratione inter eos, pro quibus Sacerdos diſtinctè, & ſpecialiter offert Sacrificium, poſſet pro libito applicare vni maiorem fructum, quàm alteri, etſi ſit vterque æquè deuotus, atq; diſpoſitus. Obijciet quartò, nã difficile eſt declarare, in quo conſiſtat offerre diſtinctè, ſpecialiterq; pro aliquibus, & confusè, generaliterq; pro alijs. Si enim primo modo offertur pro his, qui nominantur. Ergo omnes Miſſæ dicuntur ſpecialiter pro Papa, pro Antiſtite, pro Rege, qui nominantur in Miſſa; quod eſt falſum, quandoquidem maiorem fructum percipiat Rex per Miſſam, ſi ipſe iubeat, vt pro ſe offeratur, quàm per Miſſam quãlibet aliam quotidianam. Si autem primo modo offerre, eſt ſpeciali intentione velle pro aliquibus dicere Miſſam, poſſet Sacerdos applicare ſpecialiter omnes Miſſas pro omnibus hominibus, offerendo diſtinctè, et in ſpeciali pro ſingulis à ſe notis, & pro ſingulis alijs, prout à Deo diſtinctè, & in ſpeciali cognoſcerẽtur; imò par eſſet, ſic offerre ſemper, vt omnes, & ſingulæ Miſſæ eſſent fructuoſiores omnibus, & ſingulis hominibus; imò dum Sacerdos non exprimeret contrarium, præſumeretur prudenter, talem concipere applicationem.

18 Ad primum dico, applicationem diſtinctiorem cauſare maiorem fructũ, quia ex poteſtate à Chriſto tradita Sacerdos vult; & vult eo ipſo, quod applicatio ſit diſtinctior. Vnde quãdo eſt confuſior, & generalior, non vult Sacerdos cauſare tantum fructum, nec poſſet velle niſi implicatoriè, præſertim ſi ſimul applicet diſtinctè, & ſpecialiter Miſſam pro alijs, vult namque hos participare magis de Sacrificij fructu. Ad ſecundum dico, ſicut quiſque poteſt ſuæ bonæ actionis fructum applicare cui voluerit, & in gradu, quo voluerit, ita poſſe Sacerdotem circa Sacrificij fructum ex opere operato. Et ratio à priori eſt, quia Sacrificium conſiſtit in actione à Sacerdote facta, cui Chriſtus annexuit fructum cauſandum ex opere operato. Atque hinc patet diſparitas ad Miniſtrum Sacramenti, nam hoc cauſat ſuum effectum non per actionem Miniſtri, ſed per paſſionem ſui (vt ita loquar) aut per ſuſceptionem tenentem ſe ex parte eius, cui Sacramentum miniſtratur. Prætereà Sacrificium, & eius effectus dependet à Sacerdote tum intendente conficere Sacrificium, tum intendente applicare eius effectum; poteſtque Sacerdos intendere primũ, quin intendat ſecundum, & caſu quo non intendat ſecundum, ſaluabitur eſſentia Sacrificij ſine vllo in alijs effectu. At effectus Sacramenti non pendet à poſteriori intentione Miniſtri, nã ſi hic conficiat Sacramentum tranſiens, ſimulque miniſtret, vel præcisè miniſtret Sacramentũ permanens, ſubſequetur effectus, quanuis Miniſter non intendat, imò quanuis expreſsè intendat contrarium. Ad ter-
tium

Digitized by Google

tium dico, verum eſſe quod infertur, ſi Sacerdos magis diſtinctè, & ſpecialiori modo offerat pro vna, quā pro alia perſona. Ad quartum dico, non eſſe opus ad oblationem diſtinctā, & ſpecialem pro aliquibus perſonis, vt illæ nominētur à Sacerdote, ſed vt mente concipiātur ſiue à Sacerdote, ſiue ab alio, in cuius intentionem referat ſuā Sacerdos; & quāuis id ſit neceſſariū, attamen non eſt ſufficiens ad præfatam oblationem, ſed vlteriùs requiritur, vt Sacerdos velit formaliter, vel virtualiter applicare ipſis fructum reſpondentem Sacrificio ſecūdùm ſe, ſeu quatenus Sacrificium eſt à Chriſto vt principali offerente, & à Sacerdote vt à Miniſtro offerente in perſona, & nomine Chriſti; requiritur prætereà, vt velit formaliter, vel virtualiter applicare maiorem fructum eis, quàm alijs, pro quibus quotidianę Miſſę offeruntur ex inſtitutione, præceptoq; Eccleſiæ; & ad id volēdum formaliter, vel virtualiter tenetur Sacerdos, quādo pro aliquibus, vel pro aliquo celebrat Miſſam ex obligatione iuſtitię, aut alterius virtutis. Hinc quotidianę Miſſę non offeruntur ſpecialiter pro omnibus fidelibus viuis, & defunctis, neq; item pro Papa, Antiſtite, Rege, tametſi ipſis conferatur fructus ex opere operato Sacrificij ob generalem oblationem, quam faciat Sacerdos conformans ſe inſtitutioni, & iuſſui Eccleſiæ, quia ſcilicet neq; formaliter, neq; virtualiter vult Sacerdos applicare ipſis tantum fructum, quantū alijs, pro quibus vult, aut debet celebrare ſpecialiter. Quamuis verò poſsit abſolutè, ſi velit Sacerdos, applicare ſpecialiter omnes Miſſas modo dicto in fine obiectionis, noluit Eccleſia obligare eū ad talē modum ſpecialis oblationis pro omnib⁹ omnino hominibus viuis, & defunctis, tum quia non expediebat, coarctari ad modum illum poteſtatē, quam ex Chriſto acceptam habet Sacerdos ad quemcumque alium modum oblationis; tum quia ſi ex omnibus Miſsis ob illum modum oblationis deberet æqualis fructus reſultare in omnes, remitteretur ſolicitudo fidelium in procuranda celebratione Miſſarum. Plenior obiectionis quartæ, & trium aliarum ſolutio ex Diſputationib⁹ ſequentibus habebitur.

SECTIO III.

Enodantur argumenta ſententiæ affirmatiuæ.

19. AD primum propoſitum in n. 2. reſpondeo, verba illa C. *Non mediocriter* non inueniri in S. Hieronymi operibus. Sed cuiuſcumque ſint, oportet, maiori ex parte trāſcribere eum Canonem, vt germanum ſenſum eliciamus. Ait igitur S. Hieronymus, ſi credim⁹ Gratiano, *Non mediocriter errāt, qui bono magno præferunt mediocre bonum. Nonne rationabilis homo dignitatem amittit, qui vel ieiunium charitati, aut vigilias præfert ſenſus integritati: vt propter abſtinentiam immoderatam, atq; indiſcretam Pſalmorum, vel Officiorum decantationem, aut amētiæ, aut triſtitiæ notam incurrat? Nunquid verborum multitudine flecti Deus, vt homo, poteſt? Non enim verbis tantùm, ſed corde orandus eſt Deus. Quapropter melior eſt quinque Pſalmorum decantatio cum cordis puritate, ac ſerenitate, ac ſpirituali hilaritate, quàm totius Pſalterij modulatio cum anxietate cordis, atq; triſtitia. Cum igitur pro cunctis animab⁹ Pſalmus, vel Miſſa dicitur, nihilminus, quā ſi pro vno quolibet ipſorū diceretur, accipitur.* Sic ibi. Verba illa *Quapropter* vſq; ad *Cum igitur* excluſiuè leguntur in Monachorum regula, quam ex S. Hieronymi ſcriptis contexuit Lupus de Oliueto, C. de Contēplatione, oratione, & lectione. Verba autem illa *Cum igitur, &c.* tā ab Aduerſarijs, quā à nobis debent explicari, quatenus nec ipſis, nec nobis ſint primo aſpectu contraria, nam Pſalmus, de quo Author loquitur æqualiter, ac de Miſſa, non habet valorem infinitum quoad ſufficientiam, neque vim ſatisfactoriam ex opere operato, vti iuxta Aduerſarios habet Miſſa; neque vnus Pſalmus tam prodeſt ex opere operantis ſingulis ex multis, pro quibus offeratur, quàm ſi pro vno ſolo offerretur; cum tamen in verbis illis non fiat diſtinctio inter opus operatum, & opus operantis ſiue Pſalmi, ſiue Miſſæ: neque item negari valet ab Aduerſarijs, poſſe vnum Pſalmum dictum ſpecialiter pro vna anima eſſe magis ei proficuum impetratoriè, quàm ſi pro ea, & alijs nonaginta nouem, aut pro alijs omnibus generaliter dicatur, niſi

Digitized by Google

niſi cum Vuicleffo ſentire vellnt. Quapropter quadruplex interpretatio adhiberi poteſt illis verbis; prima, Pſalmum, aut Miſſam oblatam pro centum, aut pro omnibus habere in ſe in actu primo eandem vim impetratoriam pro ſingulis, quàm ſi pro quolibet ſeorſim offerretur, quamuis non debeat habere actu, aut nunquam habeat eandem impetrationem. Secunda, ei, qui recitat vnum Pſalmum, vel celebrat vnam Miſſam pro centum, vel pro omnibus animab⁹, non minus prodeſſe meritoriè, & ſatisfactoriè, ſed fortè magis actionē illam, quàm ſi recitaret, vel celebraret pro vna ſola. Tertia, & conformior cōtextui, nihil minus accipi meriti, & ſatisfactionis à cantante, aut ſubmiſsè dicente Pſalmum vnum, vel Miſſam cum cordis puritate, ſerenitate, hilaritateque ſpirituali pro centum, aut pro omnibus animabus, quàm à cantante, aut ſubmiſsè dicēte cum anxietate cordis, atq; triſtitia ſingulos Pſalmos, vel Miſſas pro ſingulis. Quæ doctrina deſeruiebat ad conſolationem Monachorū, qui ſine detrimento capitis, & faſtidio mentis non poterant decantare in die totum Pſalterium, vel ſępe in die repetere totius illius modulationem, vt aliqui faciebant cum graui ſalutis corporalis damno, & cum amentiæ nota. Interpretatio quarta ſit, nomine *Miſſæ* non intelligi ibi Sacrificium Euchariſticum, ſed quendam Pſalmorum, qui recitabantur, vel canebantur à Monachis, numerum. Traxit me in iſtam mentem S. Iſidorus, cuius in Regula Monachorum Cap. 6. hæc ſunt verba, *In quotidianis Officÿs Vigiliarum primùm tres Pſalmi Canonici recitandi ſunt, deinde tres Miſſæ Pſalmorum, quarta Canticorum, quinta Matutinorum Officiorum. In Dominicis verò diebus, vel feſtiuitatibus Martyrum, ſolemnitatis cauſa, ſingulæ ſuperadÿciendæ ſunt Miſſæ.* Ita S. Iſidorus. Et quidem hinc apparet apta connexio verborum illorū *Pſalmus, vel Miſſa dicitur.* Vt taceam, apud Monachos veteres videri minus ad rem exēplum Miſſę pro Sacrificio Euchariſtico, nā (vt probatur ex C. *A Subdiacono* 5. Diſt. 93. ex C. *Interdicimus*, ex C. *Iuxta* 16. q. 1. illuſtrantibus Cujacio in Nouella 5. Iuſtiniani, Quintanaduenãs L. 3. Eccleſiaſticōn, Hieron. Bignonio in notis ad Marculphum L. 1. Cap. 2 Rauſelio in Iuris Pontificij Hiſtoria L. 1. Cap. 5. n. 3. Benedicto Haefteno in S. Benedicti vita, prologomeno 18. §. 3. Alardo Gazæo ad C. 30. L. 4. Caſſiani de Inſtitutis Cœnobiorū, alijſque, quos ſubticeo) plerumque Monachi non ſolebant eſſe Sacerdotes, nec proinde ſacrificare. Egi iam de voce *Miſſæ* in D. 2. ſect. 1. De qua vltrà ibi citatos videantur Maximilianus Sandæus in Grammatico profano, Commentatione 13. ex n. 12. Iacobus Gretſerus in L. cui titulus *Murices*, C. 13. Ioſephus Vicecomes L. 1. de Miſſæ ritibus ex C. 4. vſque ad 5. Alardus Gazæus ad C. 7. L. 2. Caſſiani de Cœnobiorum Inſtitutis.

20 Ad ſecundum dico, S. Thomā ſignificare quidem, ineſſe Sacrificio Miſſæ valorem infinitum quoad ſufficiētiam, vt ex opere operato remittere poſsit quantamcumque pœnam ſiue in vna, ſiue in pluribus, imò & in omnibus perſonis, pro quibus offerri queat; & de valore quoad efficaciam docere, attēperari illum deuotioni earundem perſonarum; aſt quòd, ſi intentione æquali offeratur pro duabus æqualiter deuotis, cauſet ex opere operato in vna, & altera tantum fructum ſatisfactorium, quantum ſi pro qualibet ſeorſim offerretur, S. Thomam minimè innuere. Sed ſi innuat, reſpondet Nauarrus L. 3. Conſiliorū in tit. 41. de Celebratione Miſſarum, Conſilio 7. n. 2. *S. Thomam non recipi communiter in hoc, & vſum Eccleſiæ habere contrarium.* Atque adeò in Conſilio proximè antecedenti, n. 2. vocat noſtram ſententiam *piam, certam, ac verißimam.* Ad tertium dico, Vualafridi ſenſum eſſe obſcurum; viderique velle ſolummodò, non opus eſſe, vt in Miſſa multiplicentur Collectę, ſeu Orationes ad numerum eorum, quibus Sacrificium applicatur à Sacerdote, proderit enim æquè, etiamſi in vna, vel in paucis Collectis oretur pro multò pluribus perſonis nominatis in particulari, vel in communi. Ad quartum dico, videri intelligēdum Arnulphum de fructu impetrationis.

21 Ad quintum reſpondeo primò, Sacrificium incruentum non eſſe valoris infiniti quoad ſufficientiam, ſicut fuit cruentum. Secundò, neutrum eſſe valoris infiniti quoad efficaciam intenſiuam; & quamuis quoad extenſiuam fuerit valoris infiniti Sacrificium cruentum, quatenus æqualiter profi-

ciat

Digitized by Google

ciat pluribus, ac vni, ſi æqualiter applicetur per Sacramēta, & per media alia; attamen Sacrificium incruentum non conuenire in ea efficacia extenſiua cum cruento, oſtendunt argumenta, quibus noſtram probauimus ſententiam. Et cūcti debent fateri, non conuenire in omnibus, nam incruentum reiterabile eſt, non verò cruentum; vt taceam complura, in quibus diſcordant. Ad ſextum reſpondeo, menſuram fructus Sacrificij non ſolùm deſumi ex eorum, pro quib⁹ offertur, deuotione, ſed etiam ex numero. Ad ſeptimum approbo reſponſionem ibi datam. Et ad huius primā impugnationē dico, ideo Sacrificiū nō operari æquè in plurib⁹, ac in vno, quia non ęquè pro plurib⁹, ac pro vno applicari poteſt. Ad ſecundā impugnationem dico, licet in caſu eiuſdē hoſtiæ conſecratę ſuſceptæ à pluribus Sacramentū eſſet vnum numero, ſumptiones tamen fore numero diſtinctas, & proinde ad earum multiplicationem ſequi parem aliam in effectu. Vnde diuerſa eſt ratio de Sacrificio oblato pro pluribus, nam oblatio non multiplicatur, ſed tam vnica eſt, quam ſi Sacrificium offerretur pro vno ſolo; & ideo deeſt origo multiplicitatis in fructu.

22 Ad octauum reſpondeo, fructum Sacrificij non eſſe indiuiſibilē integraliter, ſicut eſt Deus, Angelus, & animus rationalis; quare etſi hi exiſtant toti in toto, & toti in quauis parte loci ob ſui indiuiſibilitatem integralē, minimè idem ſequi de fructu illo, neque quòd totus communicetur multis, & totus ſingulis, cum ſit integraliter diuiſibilis. Addo, ſi ob rationem boni ſpiritualis, ſeu pertinentis ad ſalutem animæ fructus Sacrificij deberet communicari modo dicto, fore, vt id ipſum eſſet affirmandum de quocumque bono ſpirituali cauſato per quamcumq; aliā rem: quæ ſequela eſt abſurdiſsima. Ad nonum, prout continet exemplum candelæ illuminantis omnes, qui ſimul cōmorantur, & non minus, quàm ſi vnus ſolus ibi exiſteret, dici poteſt ex S. Thoma in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 4. quæſtiuncula 1. ad 1. *Suffragia proſunt per modum luminis, in quantum à mortuis acceptantur, & ex hoc quandam conſolationem recipiunt, & tantò maiorem, quantò maiori charitate ſunt præditi; ſed in quantum ſuffragia ſunt quædam ſatisfactio per intentionem facientis translata in alterum, non ſunt ſimilia lumini, ſed magis ſolutioni alicuius debiti: non autē eſt neceſſe, vt ſi debitū pro vno ſoluitur, quòd ex hoc aliorum debitum ſoluatur.* Ita Sanctus Thomas, loquens de ſuffragijs pro mortuis, vt in ſuffragijs etiam comprehenditur Miſſa, prout liquet ex toto contextu articuli: & loquens contra Præpoſitiuum Presbyterum Leodienſem, qui opinionem affirmatiuā docuit ante Caietanū, vt videre eſt apud Ioānem de Medina Codice de Oratione, titulo de valore orationis pro multis fuſæ; in cuius fine inquit, opinionem illam eſſe vel falſam, vel incertam, ne dicat temerariam. Igitur S. Thomas aſsignat diſcrimen inter candelam, & ſuffragium, quatenus hoc ad remiſsionē pœnæ iuuat per modum ſolutionis debiti. *Si autem ſint decem debitores, quorum quilibet debet decem, & Petrus ſoluat decem creditori; certè hoc cedet in ſolutum ex iuſtitia pro vno tantū adæquatè, & ſi pro multis, opus eſt, vt per ſingulos ſolutio diuidatur.* Quæ ſunt verba doctiſsimi Ioannis de Medina. Fatetur tamen ſimul S. Thomas, conuenire in eo candelam, & ſuffragium oblatum pro multis vinculo charitatis vnitis, quòd hi non minus gaudium concipiunt de diuiſo fructu in pluribus, quàm ſi ſinguli totum fructū compararent; eſtque gaudium tantò maius, quantò maior eſt charitas, vnde illud naſcitur. Sed vt omnino calleatur mens S. Doctoris, appono eius verba integra, quę extant in Corpore quęſtiunculæ 1. *Valor ſuffragiorum poteſt penſari ex duobus. Valent enim vno modo ex virtute charitatis, quæ facit omnia bona communia; & ſecundùm hoc verum eſt, quòd magis valent ei, qui magis charitate eſt plenus, quāuis pro eo ſpecialiter non fiant: & ſic valor ſuffragiorum attenditur magis ſecundùm quandam interiorem conſolationem, ſecundùm quòd vnus in charitate exiſtens de bonis alterius delectatur poſt mortem, quantùm ad diminutionem pœnæ: poſt mortem enim non eſt locus adquirendi gratiam, vel augmentandi, ad quod valent nobis in vita opera aliorum ex virtute charitatis. Alio modo ſuffragia valent ex hoc, quòd per intentionem vnius alteri applicantur, & ſic ſatisfactio vnius alteri cōputatur. Et hoc modo non eſt dubiū, quòd magis valent ei, pro quo fiunt; imò ſic ei ſoli valent. Satisfactio enim propriè ad pœnæ dimiſsionem ordinatur. Vnde quantùm ad dimiſsionem pœnæ præcipuè valet ſuffragium ei,*

Digitized by Google

ei, pro quo fit. Hactenus Angelicus Doctor, tractans eam quæſtionem, an ſuffragia, quæ fiunt pro vno defuncto, non magis proficiant ei, pro quo fiunt, quã alijs defunctis, pro quibus vel nullo modo fiunt, vel ſolùm fiunt generaliter, & non ſpecialiter? Cui quæſtioni adnectit aliam, quæ eſt ipſamet, in qua nunc occupamur, num ſcilicet ſuffragia facta pro multis tantundem valeant ſingulis, ac ſi pro vno quoq; ſingulariter fierent? Et reſpondet negatiuè de fructu quoad ſatisfactionem, vt conſtat ex eius verbis exaratis in ſecundo noſtro argumento; redditque S. Doctor diſcrimen ad alterum vocis, aut lectionis exemplũ contentum in nono Aduerſariorum argumento; inquit enim ad 1. *Suffragia, vt ſunt ſatisfactiones quædam, non proſunt per modum actionis, ſicut doctrina tradita Magiſtri voce prodeſt; quæ, ſicut & omnis alia actio, effectum habet ſecundùm diſpoſitionem recipientis; ſed valent per modum ſolutionis debiti:: & ideo non eſt ſimile.* Hæc Sanctꝰ Thomas.

23 Ex quibus ſufficientiſsimè manet ſolutum nonum argumentũ. Sed adijcio ex Ioanne de Medina ſuprà, non valere exẽpla candelæ, & vocis, alioqui ſicut etſi candela ſolùm accendatur ad illuminandum vnum, nõ minus illuminat reliquos adſtantes, & vox doctrinę, etſi ſolùm dicatur ad docendum vnum, non minus docebuntur cæteri præſentes; ita Sacrificium Miſſæ valeret ęquè ad ſatisfactionem his, pro quibus non offertur, ac his, pro quibus ex intentione Sacerdotis offertur; quam ſequelam non admittent Aduerſarij. Et ideo tenentur fateri, fructum Sacrificij Miſſæ dependere ab intentione Sacerdotis, vt potiùs applicetur his perſonis, quàm illis ęqualiter aptis, atque approximatis; in quo valde differt cauſandi modꝰ, Sacrificio Miſſæ competens, à modo cauſandi, quem habet candela, aut vox; & qui proprius agentium naturalium eſt. Semel autem conceſſa hac diuerſitate, nõ eſt, cur nõ concedatur alia, quòd ſcilicet Sacrificiũ Miſſę æqualiter applicatum, & oblatum pro pluribus nõ cauſet tantum fructum in ſingulis, quantũ cauſaret, ſi eorum vni ſoli applicaretur, & pro eorum vno ſolo offerretur. Atq; ita de facto contingere, & in ſingulis plurium Sacrificium Miſſæ non multiplicare totum ſuum fructum, ſed partiri, deuidereque illum, & cum hoc modo cauſandi fuiſſe à Chriſto Domino inſtitutum, probatur efficaciſsimè rationibus noſtræ ſententiæ. Tota hæc additio cõfirmatur verbis Thomę Vualdenſis, qui C. 105. de Sacramentalibus diſputans contra Vuicleffum aſſerentem, nõ prodeſſe ampliùs orationem ſpecialem ei, pro quo oratur, quàm orationem generalem, cæteris paribus, ſic ſcribit, *Quod arguunt quidam de lumine inducto in domũ, quo conſolati ſunt alij æquè, vt ille, cuius ratione ſpeciali infertur, longè diſtat hoc exemplum luminis ab officio ſpecialis precis. Oratio enim efficax viuit de ſpiritu hominis, participatione fidei, & affectius eius, & limitatur ab illa: lux, vel illuminatio eſt actus extrinſecus inductus, nec ex ſe limitatus ad effectum eius plus, quàm ad lapidem. Vnde frequenter non illuc pergit, quò tendit. Oratio efficax illuc ſemper tendit, & agit modo primi agentis ſecundùm effectum eius, ſecundùm fidem eius, dicente Chriſto, quicquid orantes petitis, credite, & fiet vobis.* Huc vſque ex Vualdenſi. Rurſus adijcio inſtantiam contra Aduerſarios in ipſa candela, aut voce, non enim poteſt in eodẽ oculo, aut auditu cauſare perfectiorem, & perfectiorem viſionem, aut auditionem in infinitum, ſed habet ſuum limitem in perfectione viſionis, aut auditionis producendæ in tali oculo, aut auditu, quanquam comparata cum altero, & altero perfectiori, & perfectiori ſine fine poſsit perfectiorem, & perfectiorem ſine fine viſionem, aut auditionem efficere. Cæterùm idem numero Sacrificium Miſſæ comparatum cum eadem numero perſona poteſt iuxta Aduerſarios operari maiorem, & maiorem in infinitum remiſsionem pœnę temporalis, prout perſona, pro qua offeratur Sacrificium Miſſæ, habuerit pleniorem, & pleniorem in infinitum diſpoſitionẽ, ac deuotionem. Ipſi enim dicunt, Sacrificium Miſſæ, quod oblatum hodie pro Petro, habente vnum gradum deuotionis, remittit tres gradus pœnæ temporalis, fore, vt remitteret ſex, ſi Petrus haberet duos gradus deuotionis; & ſic in infinitum aſcendendo. Hinc colligitur, Aduerſarios non benè defendere ſe exemplo ignis, qui poteſt in multis lignis debitè approximatis producere plures intenſiones caloris vt octo, quin poſsit in eodem ligno efficere coniunctim omnes eos gradus; colligitur, inquam,

Digitized by Google

quam, non defendere ſe benè hoc exemplo, quando contra ipſos arguimus ab abſurdo tanti fructus ſatisfactorij cauſandi in vna perſona, pro qua ſola offeratur Sacrificium Miſſæ, quantus cauſaretur in multis, & in pluribus, ac pluribus ſine fine, ſi offerretur pro eis. Nã paritas deſumpta ex agentibus naturalibus non eſt vndequaque efficax, vt ſatis liquet ex proximè dictis. Notatque Suarez D. 79. ſect. 12. V. *Dico ſecundò*, intenſionem caloris in eodem ſubiecto eſſe diuerſæ rationis ab extenſione caloris in diuerſis; ideoque ex virtute ignis ad octo gradus caloris in vno ſubiecto, & ad octo alios in altero non ſequi virtutem ad decem, & ſex in eodem ſubiecto producendos: at multitudinem ſatisfactionis eſſe eiuſdem rationis ſiue ad eandem perſonam, ſiue ad diuerſas cõparetur; & proinde ex virtute Sacrificij Miſſæ ad eam multitudinem in diuerſis perſonis rectè ſequi virtutem, vt in eadem ipſam cauſet. Eò vel maximè, quòd hic effectus reſpondet oblationi Sacrificij Miſſæ: oblatio autem nullo modo in ſe variatur ex hoc, quòd fruct⁹ eius vni, vel multis applicetur; nam hoc eſt quid poſterius, & extriſecum oblationi.

SECTIO IIII.

An Sacrificium Miſſæ non minus proſit quoad ſatisfactionem ex opere operato pluribus offerentibus, quàm ſi pauciores forent?

14 INTER argumenta ſententiæ affirmatiuæ, quam propoſuimus Sectione 1. & impugnauimus hucvſque, vnum ex præcipuis eſt iſtud: Tam prodeſt Miſſæ Sacrificium ex opere operato quoad ſatisfactionem pluribus offerentibus, quàm paucioribus, qui offerrent illud. Ergò oblatum pro pluribus perſonis tam proderit ſingulis, quàm prodeſſet, ſi pro paucioribus, aut pro vnica offerretur. Antecedens probatur ab aliquibus ex S. Thoma 3. p. q. 79. art. 5. in Corp. vbi docet, participari effectum huius Sacrificij ab his, qui offerunt. Sed hæc probatio ad rem nõ eſt, cum S. Thomas non exprimat, participari æqualem effectum, ſiue offerẽtes ſint plures, ſiue ſint pauciores. Meliùs probatur Antecedens primò, quia quando plures Sacerdotes ſimul conſecrant eandem materiam, & offerunt idẽ Sacrificium, vt contingit in Ordinatione Sacerdotum, & in Conſecratione Epiſcopi, tunc vnuſquiſque refert integrum Sacrificij fructum, qui ex opere operato reſpondet Sacerdoti conſecrãti, & offerenti; atque ita vnuſquiſque refert, ac ſi ipſe ſolus conſecraret, & offerret, quia vnuſquiſque vt adæquatus Miniſter, & vt per ſe ſufficiens, & independens ab alio conſecrat, & offert; nec apparet ratio, cur vnus potiùs, quàm alius referat fructum, aut cur in vno fructus Sacrificij minuatur ex cõſortio accidentali cum altero. Prætereà vnuſquiſque poteſt applicare, cui voluerit perſonæ fructum Sacrificij ſpecialem, ac medium, tam integrum, & totalem, quàm ſi ipſe ſolus offerret in perſona, & nomine Chriſti, ſic enim vnuſquiſque gerit tunc vicem Chriſti, repræſentatq; eius perſonam, ac cum ſolus conſecrat, & offert. Ergo quemadmodùm applicatio fructus ſpecialis, & medij pertinet tunc integrè ad vnumquemque, ita etiam vnuſquiſque refert fructum ſpecialiſsimum integrum reſpondentem Sacerdoti conſecranti, & offerẽti. Probatur ſecundò idem Antecedens, quia ſi plures penetrati ſuſciperent eandem hoſtiam conſecratam, aut plures impenetrati ſumerent eam collocatã in multiplici loco, ſinguli compararent tantã habitualem gratiam ex opere operato Sacramenti, quantam ſi ſoli communicarent. Ergo ſimiliter ſi plures Sacerdotes conſecrent, & offerant idem Sacrificium, vel ſi plures fideles offerant præciſè, ſinguli adquirent tantam remiſsionem pœnæ temporalis ex opere operato Sacrificij, quantam ſi quiſque eorum ſolus offerret. Probatur tertiò, quia alioqui quò plures Miniſtri aſsiſterent Sacrificio eidem, & quò plures fideles conuenirent ad audiendum idem Sacrum, eò minor eſſet fructus, qui ex opere operato Sacrificij conferretur ipſi Sacerdoti, & Miniſtris aſsiſtentibus, & fidelibus circumſtantibus, nam hi omnes offerentes ſunt. Quæ ſequela eſt valde abſurda, inde enim fieret, vt Sacerdos, & Miniſter aſsiſtens, & fidelis auditor Miſſæ facerent optimè, ſi procurarent euitare aliorum frequentiam in

Digitized by Google

in templo, aut Oratorio, cùm celebratur Sacrum, ſi clauderent fores, ne alij ingrederentur; fieret etiam, vt immeritò Eccleſia magis commendarit Miſſas ſolemnes, & publicas, quàm priuatas, & ſolitarias, vt videre eſt in C. *Et hoc attendendum* 32. de Conſecratione Diſt. 1. C. *Si quis etiam extrà Parochias* 35 ibidem, & Concilio Tridentino Seſ. 22 Decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione Miſſæ, vbi dicitur, monẽdum eſſe populum, *Vt frequenter ad ſuas Parochias, ſaltem diebus Dominicis, & maioribus feſtis, accedant* audituri Sacrum. Probatur quartò, nam fructus, qui ex opere operato Sacrificij confertur offerentibus, non dependet ex illorum intentione applicante eum ſibi, ſed ex diſpoſitione, & deuotione, qua ad Sacrificium concurrunt, & offerunt illud. Aſt diſpoſitio, & deuotio vnius non minuitur ex diſpoſitione, & deuotione alterius, ſed potiùs creſcit, & augetur. Ergo, &c. Confirmatur, quia ex eo, quòd multi media fide, & charitate offerant Deo Paſsionem Chriſti, non percipit vnuſquiſque minorem fructum ex opere operantis. Ergo nec minorem fructum recipient ex opere operato plures, eo quòd offerant idem Sacrificium, ſiquidem per oblationem plurium non minuatur deuotio offerentium, nec rei oblatæ valor. Confirmatur rurſus, Sacrificij fructus ex opere operantis non minuitur, ſed potiùs augetur, quò plures ſunt offerentes, nam ex plurium cõcurſu oblatio, ſi cætera ſint paria, fit moraliter maioris æſtimationis, & celebritatis, cedit in maiorem Dei cultũ, atque adeò euadit gratior Deo, & acceptabilior; pluriũ item concurſu creſcit feruor, exauditurq; faciliùs oratio, & multorum charitas, ac deuotio addit valorem actioni. Ergo nec decreſcit, ſed potiùs acceſsionem habebit Sacrificij fructus ex opere operato, quò plures offerant idem Sacrificium.

25 Huic argumento, cuius Antecedens muniuimus quatuor probationibus, poteſt dupliciter ſatisfieri. Primò, ſi concedamus Antecedens (vt concedendum eſſe contendunt Aduerſarij, & vt conniuent plerique, quorum factionem ſequuti ſumus in præcedentibus Sectionibus) & negemus Conſequentiam, reddamuſque rationem diſparitatis; quæ certè perſpicua eſt. Nam quando plures offerunt idem Sacrificiũ, oblationes, & actiones ſingulorum ſunt diuerſæ, vnaq; independens ab alia; cũ autem oblationi Sacrificij reſpondeat in offerente debitè diſpoſito fructus ſatiſfacterius ex opere operato, & tantò maior, quantò offerens ſit meliùs diſpoſitus, conſequens eſt, vt cuilibet oblationi reſpondeat integrè fructus ille, quandoquidem inter ſe ſint diuerſæ, & vna non dependeat ab alia, & perinde ſe habeat in ſui eſſe, ac ſi alij nõ coexiſteret; conſequens item eſt, vt fructus ille ſit cumulatior, & plenior, prout oblatio fiat ab offerente magis diſpoſito, magiſque deuoto. Cæterùm quando vnus Sacerdos offert idem Sacrificium pro pluribus, applicatque fructum, quem ipſi ſoli diſpenſandum reliquit Chriſtus, tãquàm Miniſtro operanti in perſona, & nomine eiuſdem Chriſti, tunc oblatio, actioq; Sacerdotis offerentis vnica eſt, & proinde non mirum, quòd ei vnicæ oblationi, & actioni reſpondeat vnicus effectus, aut fructus partitus ex æquo inter plures perſonas, pro quibus ex æquali intentione offertur à Sacerdote Sacrificium, & quæ ſint diſpoſitæ, imò & parem habeant diſpoſitionem, ac deuotionem. Declaratur diſparitas exemplo deſumpto ex rebus phyſicis, nã quãdò actiones phyſicæ plures ſunt, ortæq; ab agentibus numero, vel ſpecie etiam diuerſis, poſſunt abs dubio multiplicem effectũ ſimul producere in paſsis diſtinctis, vel etiam in eodem, ſi ex huius parte non detur incapacitas ad vnà recipiẽdum, & ſuſtentandum multiplicem illũ effectum. Si autem actio phyſica vna ſit, nequit producere niſi vnicum effectũ, vel vni tàntùm paſſo tribuendum, vel ex ęquo diuidendum in plura, ſi talis effectus ſit diuiſibilis.

26 Dicet quis primò, ſi Antecedens à nobis admittitur, tenebimur fateri, valorem Sacrificij Miſſæ eſſe infinitum, eo quod poſsit cauſare ſatisfactorium fructum ex opere operato in pluribus, & pluribus offerentibus in infinitum. Valor autem infinitus negatᵃ eſt à nobis ſuprà Sacrificio Miſſæ. Reſpondeo, præoccupatam iam eſſe hanc obiectionem in Diſputatione ſuperiori, Sect. 3. Concluſione 2. & 3. Dicet quis ſecundò, quando plures Sacerdotes cõſecrant ſimul, & offerunt idem Sacrificium, actio conſecrandi, & conſequenter

ter offerendi multiplex non eſt, ſed vna, & eadem. Ergo fructus, qui ex ea reſpondet Sacerdotibus, nō eſt multiplex, ſed vnicus, diuiſus in eis. Reſpondeo cum Suario D.79. ſect.12. V. *Hìc verò*, actionem miraculoſam tranſſubſtantiatiuam eſſe multiplicem in eo caſu, vtpote quæ proueniat à cauſis totalibus inſtrumentalibus: vel ſi entitatiuè ſit vnica, æquiualere tamen multis ſecundùm habitudinem ad plures offerentes in perſona, & nomine Chriſti, nam ita eſt ab vnoquoque, ac ſi ab eo ſolo fieret, & ita per ſingulorum verba ſignificatur, & fit per propriam vniuſcuiuſque intētionem, ac ſi ipſe ſolus eam faceret. Vnde infertur, eſſe multiplicem in ratione oblationis Sacramentalis, & ſenſibilis, habereq; quod ſufficit, vt vi eius multiplicetur effectus. Dicet quis tertiò, etſi ex eo, quòd multi audiant Miſſam, multiplicentur offerentes, & oblationes, non tamen multiplicantur illi, qui offerunt in perſona, & nomine Chriſti, neq; oblationes prout factæ vice Chriſti. Ergo tunc non multiplicatur ſatiſfactorius Sacrificij fructus ex opere operato, is enim vt non reſpondet, niſi in offerentibus repræſentantibus Chriſtū, & niſi ratione oblationis prout factę vice eiuſdem Chriſti, ita non multiplicatur, niſi multiplicatis iſtiuſmodi offerentibus, & oblationibus. Reſpondeo, hoc argumētum eò tendere, vt impugnet fructum ſatisfactorium, qui ex opere operato Sacrificij conferatur alijs offerentibus, quàm Sacerdoti; atq; adeò procedere contrà id, quod ſupponitur. Vnde conceſſo Antecedenti, nego Cōſequentiam, nam ſi offerenti præcisè ratione audiendi Sacrum ſupponitur reſpondere fructum ſatisfactorium ex opere operato, concedi etiam debebit, huiuſmodi fructum multiplicari, prout multiplicentur offerentes ratione illa præcisè. Dicet quis quartò, qui tribuit ſtipendium Sacerdoti, vt Miſſam celebret, numeratur inter offerentes. Ergo ſi multiplicatis offerentibus multiplicatur Sacrificij fructus ſatisfactorius ex opere operato, continget idipſum multiplicatis tribuentibus ſtipendium; atq; idcirco licebit Sacerdoti non tantùm ab vno, ſed à pluribus accipere ſtipendia plura vnius Miſſę, vt ea ratione fiant offerentes, & quilibet adquirat integrum fructum ſatisfactorium reſpondentem perſonæ offerenti, non ſecus ac ſi ſolus offerret ratione erogati ſtipendij. Vnde relabimur in idem inconueniens, quod Sectione 2. obijciebamus cōtra opinionem Caietanicam. Bartholomæus Fumus in Summa aurea armilla V. *Miſſa*, n.33. videtur indicaſſe hoc argumentum, ait enim, *Si Sacerdos eſt celebraturus pro aliquo, vel aliquibus, dummodò non fecerit promiſsionem alicui de merito totius illius Miſſæ, & ſuperueniat alius, vel plures rogantes celebrare pro animabus ſuorum defunctorum, poteſt omnes acceptare, & valet pro omnibus ſecundùm deuotionē offerentiū. Nam offerentes eleemoſynam, & rogantes offerri, dicuntur offerre & ipſi Sacrificium. Et in hoc ſenſu poteſt intelligi C. Non mediocriter de Conſecratione Diſt.5. Debet ergo Sacerdos eſſe cautus, vt nulli promittat ſpecialiter, ſed dicat, Rogabo pro eo, &c. Hoc ſecundùm mentem Sylueſtri V. Miſſa 1. circa finem. Idē videtur ſentire Summa Angelica V. Miſſa §. 52. quoad meritum ſpeciale.* Sic Fumus; cui multùm conſonat Emmanuel Sà V. *Miſſa* n.43. & 44. niſi quòd is clarè aduertit, *Non poſſe Sacerdotem, vbi ab aliquibus accepit, quantum decet pro Miſſa, accipere pro eadem quicquam ab alijs.* Sed quicquid ſit de Fumo, reſpondeo, multiplicandū quidem fructum in duobus v.g. quorū quilibet erogaret competentem ſtipē ad vnam Miſſam; ſed Sacerdoti non eſſe licitum accipere geminam ſtipem iuſtā, ſi ambo petant fructum pendentem ex applicatione Sacerdotis, vt gerentis perſonam Chriſti, nam eo ipſo, quòd pro vno, & altero offerret Miſſam, adquireret vnuſquiſque minorem fructū, quàm quem intendit per petitionē Miſſæ, & traditionem eleemoſynæ. Si autem vnus ex eis intenderet tantummodò fructum reſpondentem offerenti, vt tali, videtur hoc titulo non poſſe Sacerdotem accipere eleemoſynam, ſicut neque poteſt accipere ea dē cauſa, quòd admittat aliquem ad audiendam Miſſā, & proinde ad comparandum fructū, qui reſpondet audienti, quatenus hic eſt etiam offerens. Verumtamen ſi quiſpiā apud ſe appetens functionem offerentis Sacrificium, concurrentiſque ratione ſtipendij ad illud, & fructum inde prouenientem, vellet omnino liberaliter, tradere eleemoſynam Sacerdoti, quin obligaret eum ad celebrandum, poſſet Sacerdos acceptare illam. Nec deerit, qui exiſtimet, poſſe, etiamſi obligare-

tur

Digitized by Google

tur ad celebrandum, præſertim ſi aliud ſtipendium, quod haberet, nõ eſſet manuale, ſed ex redditibus Beneficij, aut Capellaniæ. Et qui ſic exiſtimet, vtetur exemplo Capellani obligati ad ſacrificandum in aliquo Sacello, ſed liberi ad applicandam Miſſam pro perſona, quam elegerit. Talis enim Capellanus non eſt impeditus in multorum ſententia accipere ſtipendium à perſona, pro qua offerat Miſſam ex obligatione accepti ſtipẽdij manualis. Quo in hoc caſu concurrit duplex obligatio celebrandi, ortaq; ex ſtipendio, tum manuali, tum Capellaniæ. Iudicent alij de probabilitate exiſtimationis memoratæ.

27 Argumento propoſito in Sectionis principio poteſt deinde ſatiſfieri, ſi negemus Antecedens, nam neq; Sacerdoti, neque alijs offerentibus, vt præciſè talibus, vllus reſpondet Sacrificij fructus ſatisfactorius ex opere operato, vt dicemus in D. 15. ſect. 1. Quo in loco enodabimus quicquid ſolutione egeat in quatuor probationibus Antecedentis. Quare offerentes, vt præciſè tales, comparabunt tantummodò fructũ ex opere operantis, ſi cum debita diſpoſitione, & deuotione offerant; poteritque ille tantus eſſe in ſingulis plurium, quantus eſſet, ſi vnuſquiſque ſolus offerret. Et hic eſt planior reſpondendi modus ad argumentum. Sed adhuc reſtat ſcrupulus, qui pungat, & moleſtet. Etſi enim offerentes, vt præciſè tales, non fruantur Sacrificij fructu ſatisfactorio ex opere operato, tamen fruentur, quatenus pro ipſis offertur Sacrificium. Et offertur quidem pro Sacerdote, miniſtrantibus, circumſtantibus, cęteriſq; concurrentibus proximè, & immediatè, imò & pro omnibus fidelibus viuis, atque defunctis. Poſtulat hic ſcrupulus ſpecialem diſcuſsionem.

SECTIO V.

An Sacrificium Miſſæ non minus proſit ex opere operato quoad ſatisfactionem pluribus, pro quibus offertur ex inſtitutione Eccleſiæ, quàm paucioribus?

28 PRO ſententia affirmatiua reiecta conficitur iſtud aliud argumentum: Sacrificium Miſſę offertur ex inſtitutione Eccleſiæ pro perſonis memoratis in numero præcedenti, necnon pro Papa, Antiſtite, Rege; atque vt obſeruat Sà V. *Miſſa* n. 41. nomine Regis intelligũtur etiam filij, & vxor, & quicumque ad ipſum pertinent. Eo autem ipſo quòd pro eis offeratur, proderit eis ex opere operato quoad ſatisfactionem, ſicut prodeſt illis, pro quibus ſpecialiter offertur ex intentione particulari Sacerdotis. Atqui non minus prodeſt duobus miniſtrantibus, aut circumſtantibꝰ, quàm ſi vnus tantùm miniſtraret, aut circumſtaret, neque minus prodeſt Regi viuo, quàm ſi non fieret particularis commemoratio Papæ, quia is iam obierit, quando celebratur Miſſa, & vacet Apoſtolica Sedes; neque item minus prodeſt hodie viginti defunctis, qui exiſtant in Purgatorio, quàm heri decẽ, qui exiſtebant. Ergo neque minus proderit oblatum ex ſpeciali Sacerdotis intentione pro duobus v. g. hominibus, quàm ſi pro vno tantùm ex eis offerretur. Patet Conſequentia, nam quòd Sacrificium nõ minus proſit duobus audientibus Miſſam, quàm prodeſſet vni ſoli, non prouenit ex merito Eccleſiæ, quippe valor ex hac deſumptus finitus ſit, minuaturq; ex partitione in plures. Ergo prouenit ex eo, quòd ſit infiniti valoris, prout offertur à Sacerdote in perſona, & nomine Chriſti pro duobus audientibus Miſſam. Atqui eandem in valore infinitudinẽ habet, prout offertur à Sacerdote gerẽte perſonam Chriſti pro duobus ex ſpeciali intentione. Ergo, &c. Minor autem probatur, quia alioqui optandum eſſet, miniſtrare, aut aſsiſtere Sacrificio, cui alij non miniſtrarent, aut non aſsiſterent; optandumque eſſet, viuere in Parochia paucorum, & quòd fidelium viuentium numerus minor eſſet, vt maior nobis ſatisfactionis portio ex Sacrificio obueniret.

29 Confirmatur primò, cum Sacrificium offertur ſpecialiter pro aliquo, vel prouenit illi minor fructus ex eo, quòd ſimul offeratur generaliter pro cunctis fidelibus, vel tantus illi prouenit, quantus, ſi non offerretur generaliter? Non primum, alioqui quò plures in *Memento* vtroque nominet Sacerdos, eò amplius detrahet de fructu illius, pro quo offert ſpecialiter, inferetque illi iniuriam, ſi ab ipſo acceperit

eleemoſynam

Digitized by Google

eleemoſynam cum onere dicendi Miſſam pro ipſo ſpecialiter. Si ſecundum: ergo nec proueniet minor fructus ex eo, quòd pro alio ſimul offeratur ſpecialiter, quoniam ſi valor Miſſæ eſſet de ſe finitus, non minus adimeretur de eius fructu per hoc, quòd alijs applicaretur offerendo pro illis in generali, quàm per hoc, quòd alteri applicaretur offerendo pro ipſo in ſpeciali. Ergo ſi præter fructum v.g. vt quatuor, quem Petrus participaret, etiamſi pro eo ſolo applicaretur Miſſa, datur alius fructus, vt quatuor v.g. quem participant alij, quando fit generalis oblatio pro eis, ſequitur, vel Petrum defraudari hoc altero fructu vt quatuor, vel ſimul applicari poſſe Paulo hunc alterum fructum vt quatuor, ſi ſimul pro Paulo offeratur ſpecialiter Miſſa. Confirmatur ſecundò, liberum Sacerdoti eſt, orare in primo *Memento* pro viuis, & in ſecundo pro mortuis, quos voluerit, etiam cum ex obligatione celebrat ſpecialiter pro aliquo: & hic eſt ſenſus, ac praxis omnium Sacerdotum, quantùm noſcere poſſumus; videturque, omnes in ea perſuaſione eſſe, quòd ille, pro quo celebratur ſpecialiter, non patiatur aliquod diſpendium in fructu Sacrificij, tametſi pro pluribus alijs oret Sacerdos in vtroque *Memento*; & quòd illi, quorum fit mentio tunc, referant æqualem fructum, ſiue ſint multi, ſiue pauci. Confirmatur tertiò, is, pro quo ſpecialiter Sacrificium offertur, non priuatur aliquo Sacrificij fructu, quem comparaturus eſſet, ſi pro alijs non offerretur Sacrificium ex inſtitutione Eccleſiæ, alioqui hæc inſtitutio non eſſet facta ſine præiudicio eorum, qui conferunt ſtipendium, vt ſpecialiter pro ipſis offeratur Miſſa. Ergo nec orbatur Sacrificij fructu aliquo perſona illa, pro qua offertur ſpecialiter, tametſi idem Sacrificium offeratur ſpecialiter pro alia.

30 Prima ad hoc argumentum reſponſio eſſe poteſt, Sacrificium non prodeſſe ex opere operato quoad ſatiſfactionem niſi perſonæ, aut perſonis, pro quibus ex ſpeciali intentione offeratur à Sacerdote: & proinde prodeſſe tantùm impetratoriè alijs, pro quibus offertur ex inſtitutione Eccleſiæ, & generaliter, necnon alijs, pro quibus in vtroque *Memento* oret Sacerdos ſecretè, quin intendat plus, quàm orare pro eis, vti poſſet orare extra Miſſam. Quæ reſponſio præcidit argumenti vires, eſtque valde probabilis ſiue à ratione, ſiue ab authoritate. Sed quia ego in D. 15. defendam, Sacrificium Miſſæ eſſe ex opere operato proficuum ſatisfactoriè omnibus perſonis, pro quibus generaliter offertur ex inſtitutione Eccleſiæ, ideo teneor curare de alia reſponſione.

31 Aliqui concedunt Minorem, ſcilicet Sacrificium non minus prodeſſe duobus miniſtrantibus, quatenus pro ipſis offertur, quàm ſi vnus tantùm adeſſet; redduntq; rationem petitam ex inſtitutione Eccleſiæ, vt offeratur Sacrificium pro eis. Non placent, quia Eccleſiæ inſtitutio non facit, vt Sacrificium proſit ſatisfactoriè ex opere operato, neque vt ſic proſit non minus duobus, quàm vni miniſtranti; fructus namq; ſatisfactorius ex opere operato non pendet niſi à Sacrificij natura, & ab applicatione Sacerdotis vt operantis in perſona, & nomine Chriſti. Fortè voluerunt dicere, colligi ex inſtitutione Eccleſiæ iubentis offerre pro miniſtrantibus. Cæterùm quamuis inde colligatur fructus ſatisfactorius ex opere operato participandus à miniſtrantibus, quatenus pro eis offertur, non tamen fructus æqualis participandus à pluribus, & à paucioribus; quin potiùs colligitur oppoſitum; iuuatque ad ita conijciendum paritas eorum, pro quibus offertur ſpecialiter Sacrificium ex volũtate Sacerdotis citrà præceptum Eccleſiæ.

32 Quare neganda eſt Minor. Ad cuius probationem dico, etſi minor ſit in ſingulis fructus, quando pro pluribus miniſtrantibꝰ offertur Sacrificium, debere tamen magis appeti huius cultum, & celebritatem, quàm augmẽtum fructus illius, præſertim cum tale augmentum poſſit tot alijs modis adquiri; cultus autem, & celebritas Sacrificij creſcit ex miniſtrantium, & adſtantium numero, necnon ex pluralitate concurrentium proximè, & immediatè ad ipſum, itemque ex Parochianorum frequentia in templo, quando Sacra peraguntur. Et ſimiliter dico, propagationem Eccleſiæ, extenſionemque in pluribus fidelibus debere præponi fructus augmento conſequibili per Sacrificia, ſi fideles pauciores eſſent. Sic etſi ſinguli fideles maiorem fructum compararent ex Sacrificijs, ſi ſinguli Sacer-

Digitized by Google

cerdotes quotidie celebrarent bis, aut ter, nihilominus Eccleſia præhabens Sacrificij reuerentiam, quæ fortè minueretur ex quotidiana celebratione bis, aut ter repetita ab eodē Sacerdote, iuſſit, ne ſinguli Sacerdotes ordinariè Sacrificarent pluſquàm ſemel in die. Ad primam confirmationem reſpondeo, cōcedendo priorem partem. Ad cuius impugnationem dico, ſi Sacerdos orans in vtroque *Memento* pro aliquibus non intendit aliud, quàm offerre generaliter pro eis Sacrificium iuxta inſtitutionem Eccleſiæ, neutiquam infert iniuriā illi, pro quo tenetur offerre ſpecialiter, quia etſi ille minorē fructum reportet, ſed non habet ius ad maiorem. Si verò Sacerdos orans intendat offerre ſpecialiter pro aliquibus, inferet iniuriā alij, aut alijs, pro quibus ſolis debeat eo modo offerre ob acceptum ſtipendium, vel peccabit cōtra virtutem, ex qua teneatur pro eis ſolis offerre illo modo. Et hinc reſpondetur ad ſecundā confirmationem. Addo, orationem ſecretā Sacerdotis in vtroq; *Memento,* conſideratā vt diſtinctam ab oblatione generali, & ſpeciali, dirigi ad impetrandū præciſè. Tādem ad tertiam confirmationē reſpondeo, minorem quidē eſſe fructum obuenientē ei, pro quo Sacrificium offertur ſpecialiter, quā ſi generaliter non offerretur pro alijs ex inſtitutione Eccleſiæ; ſed hoc detrimentū compenſari abundè exinde, quòd eadē Eccleſia inſtituerit, vt omnes, & ſingulę Miſſę, quę toto Orbe quotidie celebrantur ab omnibus, & ſingulis Sacerdotibus, offerantur pro illomet homine, qui erogat ſtipendiū, vt vna pro ſe applicetur ſpecialiter; proindeq; omnes, & ſingulæ proſint ei ſatiſfactoriè ex opere operato. Supponamꝰ, Eccleſiam non inſtituiſſe oblationem generalem pro omnibus fidelibus viuis, ac defunctis, vel à Sacerdotibus non obtēperari præcepto Eccleſiæ in facienda oblatione generali, certè in hoc caſu multò minor abſolutè eſſet fructus, quem Petrus adquireret ex Miſsis oblatis pro ſe ſpecialiter ratione erogati ſtipendij, quanquam iſtarum Miſſarum totus fructus pro ipſo ſolo applicaretur. Sed de hoc puncto iterùm in D. 15. Quam conſulat Lector, ſi quidpiam ſcrupuli reſiduum ſentiat in noſtris reſponſis ad triplicem confirmationem.

SECTIO VI.

An Sacrificium Miſſæ pro pluribus oblatum proſit impetratoriè non minus ſingulis, quàm ſi pro vno ſolo offerretur.

33 VLTIMVM argumentum pro ſententia Caietanica refutata eſt huiuſmodi, Sacrificiū Miſſæ, ſi offeratur pro pluribꝰ, impetrat æquè ſingulis, ac ſi pro vno ſolo offerretur. Ergo ſimiliter conferet æquè fructum ſatisfactorium ex opere operato. Conſequentia rectè deducitur, ſiquidē Sacrificium non habeat minorem valorem, & efficaciam ad ſatisfactorium, quàm ad impetratorium fructum. Antecedens ſuadetur primò, quia Sacrificium Miſſæ ob infinitam ſuam dignitatem, & valorem eſt aptiſsimum mediū, vt oblatum Deo moueat, alliciatque miſericordiam, liberalitatemque diuinam ad concedendum quodlibet beneficium tam pluribus perſonis, quàm vni. Secundò, quia Sacrificium non applicatur ad impetrandum, niſi quatenus coniungitur orationi, non enim impetrat, niſi quod petitur, & poſtulatur per orationem ipſi aſſociatam. Sed oratio facta pro multis non minus prodeſt ſingulis, quàm ſi pro vno ſolo fieret, quando quidem impetratio orationis innitatur miſericordiæ, & liberalitati diuinæ, non autem proportioni, & conuenientiæ orationis cum beneficio petito; ideoque aliquando per orationem tepidam impetratur beneficium, quod per feruentem non eſt impetratū, nec enim miſericordia, liberalitaſque Dei alligata eſt feruori precum noſtrarum, neque abbreuiatur manus Domini, ſiue ſint multi, ſiue pauci, quibus exhibet dona, ſiue largitiones ſint plures, ſiue pauciores. Tertiò, quia Sacrificiū Miſſę eſt impetratiuū, quatenus à Sacerdote offertur in perſona, nomineq; Chriſti, & non tantùm quatenus à Sacerdote offertur nomine ſui, aut Eccleſiæ; vnde etſi Sacerdos celebret in peccato mortali, eſt adhuc Sacrificium impetratorium nomine Chriſti, & ſub eadem ratione eſt etiam impetratoriū, etſi Sacerdos excommunicatus vitādus celebret,

bret, cum tamen in priori caſu non ſit impetratorium nomine priuato Sacerdotis, nec nomine Eccleſiæ in poſteriori. At Sacrificium vt impetratorium nomine Chriſti habet infinitum valorem ad impetrandum non minus pro multis, quàm pro paucis, vel pro vno, ſi oratio à Sacerdote fuſa nomine Chriſti extendatur ad petendum, vt multis conferatur aliquod beneficium, nam vis impetratoria competens huiuſmodi orationi fundatur in infinitis meritis Chriſti, quę diminutionem non patiūtur ex eo, quòd applicentur pro multis potiùs, quàm pro paucis, vel pro vno ſolo, neque ex eo, quòd potiùs applicentur ad poſtulandum ingens beneficium, quàm paruum. Quartò, ſaltem ſi Sacerdos ita oret pro multis in vno, vel altero *Memento*, vel in vtroque, vt ad ſingulos ſpeciatim, & in particulari extendatur oratio, erit hæc non minus impetratoria reſpectu ſingulorum, quàm ſi pro vno tantùm fieret, quia conſortium vnius orationis cum alia non minuit eius valorem, & efficaciam, ſicut neque concomitantia vnius meriti cum alio minuit eius dignitatem. Quintò, ſaltem ſi multi offerant Sacrificium Miſſæ, & vnuſquiſque oret pro diuerſa perſona, referet quælibet integrum fructum ob rationem proximè dictā. Sextò, ex Cap. *Non mediocriter* ſuprà adductо.

34 Ad hoc argumentum reſpondeo primò, permittens Antecedens indiſtinctè, & negans conſequentiam. Ratio autem diſparitatis eſt, quia conſecutio fructus ſatisfactorij fundari debet in valore, dignitate, & efficacia ipſius Sacrificij ſecundùm ſe; cum tamen impetratio præcipuè fundetur in miſericordia, & liberalitate diuina. Vnde etſi Sacrificium oblatum pro pluribus impetret ęquè ſingulis, ac ſi pro vno ſolo offerretur, non inde ſequitur, conferre etiam æquè fructum ſatisfactoriū ex opere operato, quia ad primum ſufficit præcipuè miſericordia, & liberalitas diuina; ſed ad ſecundum requiritur valor, dignitas, atque efficacia ex parte Sacrificij; & ideo Aduerſarijs incūbit probare, Sacrificium pręditum eſſe requiſitis illis, adducereq; rationem aliam, quàm quæ deſumitur ex impetratione. Sic quamuis oratio ſit iuxta ipſos tam impetratoria pro multis, quàm pro vno ſolo, neutiquam ipſi dicunt, eſſe tam ſatisfactoriam ex opere operātis, ſi quis applicet multis ſatisfactionē ſibi prouenientem ex oratione: & poteſt non minus applicare, quàm ſatisfactionē reſpondentē ſibi ex ieiunio. Reſpondeo ſecundo, verum eſſe Antecedēs in caſu probationis quintæ; quo etiā in caſu vera eſt Conſequētia, ſcilicet conferri diuerſis perſonis tātum fructum ſatisfactoriū ratione oblati Sacrificij eiuſdē à multis Sacerdotibus, quantus conferretur cuilibet, ſi vnus ſolus Sacerdos pro vna ſola offerret. Notandum ſolummodò eſt, ad impetrationem ſufficere orationē offerētis, qui Sacerdos non ſit; ſed ad fructū ſatiſfactoriū ex opere operato Sacrificij requiri applicationē, & oblationem, quæ ab offerente Sacerdote fiat, nam talem fructū ſolus Sacerdos diſpenſare poteſt. Reſpondeo tertiò, verum etiā eſſe Antecedens in caſu probationis quartæ ob rationem ibi datā; ſed non benè inde inferri, Sacrificium, oblatū quoad ſatisfactionem pro pluribus ſpecialiter, & diſtinctè, eſſe ęquè fructuoſum ſingulis, ac ſi tantū pro vno offerretur à Sacerdote, quia oblatio, ſeu actio ſacrificādi, vi cuius præſtatur fructus ex opere operato ſatisfactorius, eſt in hoc caſu vnica; ſed in altero oratio eſt multiplex, & quælibet applicatur immediatè, & in particulari ad determinatam perſonam.

35 Reſpondeo quartò, falſum eſſe Antecedens, ſi Sacrificium offeratur pro pluribus generatim, & in communi, vt pro mille hominibus, vel pro Collegio, Ciuitate, aut Regno. Nā Conciliū Conſtantienſe damnauit articulum Ioānis Vuicleffi, videndū rurſus in n. 16. Et Eccleſia conſueuit offerre Sacrificia, & orare pro particularib⁹ perſonis, aut neceſſitatibus in ſpeciali ad obtinendum à Deo aliquod bonum, aut eius ope auertendum aliquod malum. Si autem tantumdem prodeſſent ſingulis Sacrificia oblata, & orationes fuſæ ad impetrandū pro multis, meliùs eſſet, vt Eccleſia ſemper pro omnibus hominibus, aut neceſſitatibus generatim offerret Sacrificia, & oraret. Prætereà ſi quiſpiam generali oratione petat à Deo, quidquid ad ſalutem animæ conducat, hæc oratio erit minus efficax ad impetrandam in particulari pœnitentiam, aut humilitatem, quàm alia ſpecialis oratio, qua poſtularet virtutem vnā, aut alte-

Digitized by Google

ram ex his. Ergo ſimiliter oratio, qua petatur pro communitate beneficium aliquod ſingulare, erit minus efficax, quã alia, qua poſtuletur pro parte quadam illius communitatis. Vlterius incredibile apparet, vt eadem facilitate per eãdem orationẽ impetretur prima gratia omnibus peccatoribus, quotquot ſunt in mundo, ac vni ſoli, cum ſit multò maius bonum, magiſq; arduũ impetratio primæ gratiẹ ſingulis ex multis, quã vni illorum tantùm. Et quanuis impetratio orationis fundetur principaliter in miſericordia, & liberalitate diuina, tamen ex parte orationis requiritur aliqua proportio cum re poſtulata, nam, vt docent optimè Couarruuias in Cap. *Alma mater* p. 1. §. 5. n. 9. Suarez D. 79. S. 12. V. *Dico tertio*, & tomo 2. de Religione Tract. 4. L. 1. C. 27. n. 6. Azor tomo 1. L. 9. C. 33. q. 7. Caſtro Palao Tract. 7 D 1. puncto 7. n. 11. Leſsius 3. p. q. 83. art. 1. dub. 10. n. 58. poſt Scotũ, & alios, oratio eſt cauſa in ſuo genere effectus impetrati, & Deus reſpicit ipſam, vt illum concedat. Ergo non eo ipſo quòd oratio impetret vni aliquod bonum, poterit impetrare illud & multis alijs, quò enim in plures bonum diffunditur, eò maius eſt, & in oratione, qua impetretur, præſupponere debet maiorem valorem moralem, dignitatemque ſuperiorem; atque hinc oratio feruens, & quæ fit ab homine iuſto, & à ſanctiori, eſt magis impetratoria ex ſe, quàm tepida, & quàm fuſa à peccatore, aut à minus ſancto.

36 Vnde ad probationes Antecedentis negati dico; ad primam, non exerceri vim impetratoriam Sacrificij, niſi vt hoc aſſociatur orationi, quia non impetratur, niſi quod petitur, vel deſideratur. Si igitur oratio non tantum impetrat pluribus perſonis, quantum vni ſoli, vt proximè viſum eſt, nihil mirum, quòd limitetur dignitas, & valor Sacrificij, vt oblatum pro pluribus impetret minorem fructum ſingulis, quàm ſi pro vno ſolo offerretur. Aduerto hic, vim Sacrificij in actu primo ad impetrandum æquè multis, ac vni, non eſſe argumentum infinitæ dignitatis, & valoris, nam ieiunium meri hominis iuſti habet vim, vt ſi per multiplicem orationem applicetur ad impetrãdum pluribus, proſit æquè ipſis, ac prodeſſet vni ſoli; nec ideo dignitas, & valor ieiunij eſt infinitus. Recolãtur Concluſio 3. & 4. in ſect. 3. D. præcedẽtis Ad probationem ſecundam iam reſpondimus obiter, quando reddidimus rationes negandi Antecedẽs. Ad tertiam dicimus, orationem fuſam à Sacerdote in perſona etiam, & nomine Chriſti non eſſe abſolutè infiniti valoris, & dignitatis ad impetrandum; ſicut neque actio ſacrificandi, quam exequitur in perſona, & nomine eiuſdẽ Chriſti, habet abſolutè infinitum valorem, ac dignitatem ad ſatisfaciendum, vt D. anteriore conſtitit. Sed quicquid de hoc ſit, ſi oratio Sacerdotis extendatur ad impetrandum pro multis generatim, & in communi, non impetrabit tãtum ſingulis, quantum impetraret oratio, quæ pro vno ſolo fieret, quia etſi merita Chriſti non patiantur diminutionem, applicantur tamẽ per orationem generalem ad impetrandum; & oratio generalis caret proportione ad obtinendum tantum ſingulis, quantum obtineret oratio ſpecialis. Sic merita Chriſti, tametſi nunquam exhauriri queãt, applicantur vberiùs per Euchariſtiæ Sacramentum, quàm per alia, quia præ alijs continet realiter Chriſtum Dominum, ac proinde habet maiorem proportionem, vt merita Paſsionis Chriſti pleniùs communicentur medio illo. Ad quartam, & quintam probationem diximus ſuprà in hac Sectione, & ad ſextam in Sectione 3. Addimus, ſi in Cap. *Non mediocriter* legatur *Pro cẽtum animabus* (cõmuniter legitur *Pro cunctis*) dici poſſe, Pſalmum cantatum, recitatumve pro centum nihil minus prodeſſe eis, quoad impetrationem, quam ſi pro vna qualibet ipſarum animarum cantaretur, aut recitaretur, quia poteſt oratio fieri pro centum animabus diſtinctè, atque in particulari, & cum æquali conatu, affectuque ad ſingulas, ac ſi pro vna ſola fieret; quanquam ordinariè non ita contingat, ſi tot ſint perſonæ, ad quas extenditur oratio.

37 Colligitur ex dictis, ſanum eſſe conſiliũ offerre Miſſam quoad impetrationem pro pluribus ſpeciatim, & in particulari, quãdo etiam teneatur Sacerdos offerre eã quoad impetrationem pro aliquo in particulari, quia huic nihil adimitur fructus conferẽdi ratione impetrationis. Is modus offerẽdi pro alijs vocari poteſt de ſecunda intẽtione;

quan-

quanquam frequentiùs oblatio de ſecunda intentione appellatur tum illa, qua Sacerdos offert impetrationem pro vno, poſt ſatisfactionem pro alio oblatã ex obligatione; tum illa, qua poſt oblationem pro aliquo, de quo dubitat Sacerdos, an indigeat, capaxve ſit fructus Sacrificij, offert pro altera perſona; tum illa, qua Sacerdos offert ſpecialiter Sacrificium quoad ſatisfactionem pro vna, aut pluribus perſonis, etiamſi ex obligatione obtulerit præcipuè pro alia, vt ſi fortè ſit vera ſententia Caietanica, participent plures de ſatisfactorio Sacrificij fructu ex opere operato. Ita Cardinalis de Lugo Diſp. 19. ſect. 12. num. 257. Dicaſtillus Tract. 5. Diſp. 3. dub. 5. num. 138. tametſi alij iudicent inutilem poſtremum modum ſecundæ intẽtionis, quia Caietanam Miſſam (vt vulgò nominatur, teſtante Vazquio Diſp. 234. Cap. 2. num. 10.) ſeu potiùs opinionem, receptæ communiter ante Caietanum contrariam, teſtante Peſantio 3. par. quæſt. 83. Diſp. 4. de Sacrificio Miſſæ, reputant improbabilem practicè. Ita Franciſcus de Lugo Lib. 5. Cap. 4. quæſt. 9. num. 88. Thomas Tamburinus Lib. 3. de Miſſa Cap. 1. §. 3. num. 11. Sed ego iam dixi, eſſe practicè probabilem, & non modò ſpeculatiuè, ſi defendatur eo pacto, quo à Patre Vazquez. Vnamque, & alteram relinquit in medio Pater Becanus Cap. 25. de Sacramentis, parte 1. quæſt. 17. Videntur eodem modo ſe gerere Hieronymus de Llamas 3. parte Methodi curationis animorum Cap. 13. §. 17. Andreas de Sauſſay in Panoplia Sacerdotali parte 2. Lib. 1. articulo 3. pag. 468. Gauantus in Rubr. Miſ. parte 2. titulo 8. num. 3. lit. P. apertiùſque Comitolus Lib. 1. Reſponſorum Moralium quęſt. 42. Aſt cauendum ſemper eſt, ne concedatur, eſſe per ſe licitum ob idem Sacrum reportare plura ſtipendia integra. Vt enim ait ſapientiſsimus Honcala in artic. 11. *Inſipientis eſt, exiſtimare, aliquem Doctorum, vel ipſum Caietanum dediſſe anſam Sacerdotibus accipiendi pro vna Miſſa plures, quas dicunt, pitantias; hoc enim iniquum eſt, & impium, & eorum, qui quæſtum putant eſſe pietatem. Ridiculum enim eſt, & abſurdum ſecundùm omnem de fructu Miſſæ participando opinionem.* Sic Honcala. Cuius verbis attexo hęc Hẽrici de Villalobos in Summa Theologię Moralis Tract. 8. Diff. 16. num. 1. vbi loquens vel contra quoſdam, qui ſaltẽ Sacerdoti egeſtatem ordinariam, communemque patienti licere dicunt, aſſumere ſibi ob vnam Miſſam ſtipendia duplicata, aut etiam triplicata, ſcribit grauiſsimè, *Hæc opinio falſiſſima eſt, & admodùm digna, quam Summus Pontifex ſua feriret cenſura; cedit namque in magnum præiudicium, damnumque animarum. Et contrà eam nolo ad alios iudices cauſam deferre, quã ad ingentiſsimos conſcientiæ ſcrupulos, quibus moleſtati ſunt illi, qui ipſam in praxim deduxerint; & ad extrema diſcrimina æternæ ſuæ ſalutis, in quæ ſe coniectos circa mortis horam ingemuerunt. Sunt nonnullæ opiniones, quibus datur quaſi ſaluum conductum, ſuperſtite vita, tunc enim magis ad ſuperficiem res conſiderantur; at inſtante mortis articulo, cum homo ſe vicinum videt rigidiſsimo Dei tribunali, nolet pro toto mundo eis indulſiſſe, geſsiſſeque morem. Hinc Sacedotes aliqui in extremis vitæ conſtituti iubent, reſtitui non modicum Miſſarum numerum, nam dum viuerent, abierunt per viam latam, quæ ducit ad mortem; ſed vrgente momento, à quo pendet æternitas, periculum ipſum in cauſa eſt, vt ingrediantur anguſtam viam, quæ ad vitam ducit.* Ita Villalobos redditus de verbo ad verbum ex lingua vernacula Hiſpana. Quare circumſpectè legendus eſt Hieronymus Columbus Lib. 4. de Angelica, & Humana Hierarchia ex Cap. 65. vſque ad 71. vbi cum Montagnolo conſpirat pro multiplicis ſtipendij licita per ſe acceptione à Sacerdote intuitu vnius Miſſę. Et hæc de tota Diſputatione 8. cuius doctrina roborabitur magis in Diſputatione XXXI.

⁂

DISPVTATIO IX.

DE

RE SACRIFICATA, SEV OBLAta in Sacrificio Miſſę.

1 DIS PVTATIO HÆC EST ADmodùm neceſſaria ad perfectam notitiam eſſentiæ, & qualitatis Sacrificij Miſſæ; ideo oportet, inſtituere eam in iſto loco.

SECTIO I.

Sententia noſtra circa Chriſtum, & ſpecies Sacramentales, panemque, ac vinum tribus exprimitur Concluſionibus.

QVARVM PRIMA ſit, res in Sacrificio Miſſæ principaliter, & primariò oblata, & ſacrificata eſt Chriſtus Dominus, ſeu corpus, & ſanguis Chriſti formaliter ex vi verborum conſecrationis, quatenus corpus, & ſanguis ſunt partes Chriſti, qui per ſe offertur, ac ſacrificatur, & qui totus realiter ponitur ſub ſpeciebus tam panis, quàm vini. Concluſionem hanc certiſsimam eſſe, & in ea omnes Catholicos conſentire, affirmant Bellarminus L. 1. de Miſſa C. 27. in 2. propoſitione, Suarez D. 75. ſect. 1. V. *Dico primò.* Et quidem patet primò ex diuinis litteris. Nam verba Chriſti inſtituentis hoc Sacrificium, *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis frangitur, Hic eſt ſanguis meus, qui pro vobis, & pro multis effunditur*, intellecta communiter ab Eccleſiæ Patribus de fractione, & effuſione myſtica in incruento vltimæ cœnæ Sacrificio, oſtendunt ſatis manifeſtè, corpus, & ſanguinem Chriſti eſſe id, quod offertur, & immolatur. Verba item illa, *Hoc facite*, quibus ſignificatur vnum è duobus, ſcilicet vel *facite, ſicut ego feci*, vel *ſacrificate, ſicut ego ſacrificaui corpus meum, & ſanguinem ſub ſpeciebus panis & vini*, non relinquunt vllum dubitationis veſtigiũ. Prætereà S. Paulus 1. ad Corint. 5. ait, *Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus. Itaque epulemur in azymis ſinceritatis, & veritatis.* Vbi per Paſcha interpretantur Patres permulti apud Cornelium à Lapide recenſiti Chriſtum Dominum in Euchariſtię Sacrificio immolatum, & manducatum. Inſuper idem S. Paulus 1. ad Cor. 10. inquit, *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt? Panis, quē frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt?* & infrà, *Nonne qui edunt hoſtias, participes ſunt altaris? :: Non poteſtis calicem Domini bibere, & calicem Dœmoniorum.* In quibus verbis ſenſus Apoſtoli eſt, fideles edendo corpus Chriſti, & bibendo eius ſanguinem fieri participes Sacrificij Euchariſtici, in quo Chriſtus eſt hoſtia præcipuè oblata. Patet ſecundo eadem theſis ex Concilio Tridentino dicente in Seſ. 22. Cap. 1. Chriſtum in cœna nouiſsima *Corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtuliſſe, ac ſub eorũdem rerum ſymbolis, Apoſtolis, quos tunc noui Teſtamenti Sacerdotes conſtituebat, vt ſumerent, tradidiſſe: & eiſdem, eorumque in Sacerdotio ſucceſſoribus, vt offerrent, præcepiſſe per hæc verba, Hoc facite in meam commemorationem, vti ſemper Catholica Eccleſia*

cleſia intellexit, & docuit. Nam celebrato veteri Paſcha, quod in memoriam exitus de Ægypto multitudo filiorũ Iſrael immolabat, nouum inſtituit Paſcha, ſe ipſum ab Eccleſia per Sacerdotes ſub ſignis viſibilibus immolãdum in memoriam tranſitus ſui ex hoc mundo ad Patrem, quando per ſui ſanguinis effuſionem nos redemit, eripuitque de poteſtate tenebrarum, & in regnum ſuum tranſtulit. Sic ibi, & Cap. 2. tradit, *In diuino Sacrificio, quod in Miſſa peragitur, idem ille Chriſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara crucis ſemel ſe ipſum cruentè obtulit.* Et paulò poſt, *Vna, eademque eſt hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum mininiſterio, qui ſe ipſum in cruce obtulit, ſola offerendi ratione diuerſa.* Et Can. 2. *Si quis dixerit, illis verbis, Hoc facite in meam cõmemorationẽ, Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes, aut nõ ordinaſſe, vt ipſi, alijq; Sacerdotes offerrent corpus, & ſanguinẽ ſuũ, anathema ſit.* Omitto aliorum Conciliorum, & Patrũ teſtimonia collecta ab Scortia L. 1. C. 4 n. 1. Patet tertiò concluſio ex ratione, nam ſi Chriſtus non eſſet res principaliter oblata in Miſſæ Sacrificio, continerent maiorem perfectionem Sacrificia veteris legis contra doctrinam Apoſtoli ad Hebręos 7. & Cõcilij Tridentini Seſ. 22. C. 1. quidquid enim aliud foret res oblata, careret vitæ perfectione, qua præditæ fuere multæ res oblatæ in Sacrificijs legis antiquę. Sequeretur etiã, Sacrificium Miſſæ, ex parte rei oblatæ, non habere vim ad placandum Deum. Sequeretur item, Sacrificium Miſſæ nõ fore idem in re oblata cũ Sacrificio cruento crucis, proindeque non fuiſſe ſufficiens Sacrificium cruentum crucis ad peccatorum remiſsionem, & ad omnia bona comparanda; ſed vlteriùs ad ſufficientiam, & ad ſupplendum defectum illius, & non præcisè ad illius applicandam virtutem requiri Miſſæ Sacrificiũ. Vtraq; autem ſequela abſurdiſsima eſt, & aduerſatur S. Paulo in Epiſt. ad Hebræos C. 7. 9. & 10. Sequeretur denique, non eſſe eundem ſimul Sacerdotẽ, & victimam in Sacrificio iſto incruento, ſicut fuit in alio cruento. Quæ ſequela non minus abhorrens eſt, vt conſtabit ex D. 11.

2 Secunda concluſio, ſpecies Sacramentales panis, & vini ſunt res in Sacrificio Miſſæ oblata ſecundariò, & minus præcipuè; atq; adeò res oblata, & ſacrificata componitur intrinſecè, & eſſentialiter tum ex corpore, & ſanguine Chriſti, ſeu ex Chriſto principaliter, tum ex panis, & vini accidentibus ſecũdariò. Ita Suarez D. 75. ſect. 1. V. *Dico quartò*, Henriquez L. 9. C. 3. §. 7. C. 7. §. 1. Scortia L. 1. C. 4. §. 3. Granadus tomo 5. Controu. 6. Tract. 14. D. 2. n. 4. & 5. Amicus D. 32. ſect. 2. n. 38 Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 7. n. 98 & 99. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 2 q. 6. n. 74. Raphael Auerſã q. 11. ſect. 3. V. *Dico tertiò*, Villalobos Tract. 8. Diff. & n. 4. Hieronymus Columbus L. 4. de Angelica, & Humana Hierarchia C. 64 ex n. 69. Arriaga D. 50. ſect. 5. Subſ. 4 n. 37. Tannerus D. 5. q. 9. dub. 2. ex n. 28. Peſlantius 3. p. q. 83. D 2. de Sacrificio Miſſæ in Concluſ. 2. & alij. Probatur primò, nam Sacrificium Miſſæ, sũptum pro re oblata, *Viſibile eſt, ſicut hominum natura exigit*, vt ait Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 1. Ergo Sacrificiũ Miſſę vt viſibile conſtituitur ex ſpeciebus, quandoquidem Chriſtus ſeorſum ab eis non ſit naturaliter, humanitusq; ſaltem viſibilis in hoc Sacrificio. Solet ſimilis ratio in vſu eſſe ad probandam cõſtitutionem Sacramenti Euchariſtici ex ſpeciebus Sacramentalibus. Secundò, Chriſtus, *declarans ſe in æternum conſtitutum Sacerdotem ſecundùm ordinem Melchiſedech, obtulit Deo Patri corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini*, vt docet Concilium Tridentinum præcitatũ; quibus verbis indicat, rem à Chriſto oblatã in Sacrificio cœnæ fuiſſe corpus, & ſanginem ſuum, accidentiaque panis, & vini, ſicut in Sacrificio Melchiſedech oblata res fuit ſubſtãtia panis, & vini, accidentiaq; vtriuſque ſubſtantiæ. Et quidem niſi hæc accidentia ſint termin⁹ oblationis à Chriſto factæ, nulla erit in oblationis termino ſimilitudo Sacrificij Chriſti, & Melchiſedech, cum tamen ſimilitudo in eiuſmodi termino videatur intenta à Concilio, digniſsimaque, cuius habita ſit ratio. Tertiò, Chriſtus, *Celebrato veteri Paſcha :: nouum inſtituit Paſcha, ſe ipſum ab Eccleſia per Sacerdotes ſub ſignis viſibilibus immolandum*; quę ſunt verba Concilij Tridentini ſuprà. Ergo Chriſtus nõ eſt immolationis terminus, niſi vnà cum ſpeciebus viſibilibus. Quartò, *In Sacrificio, quod in Miſſa peragitur, continetur, & incruentè immolatur Chriſtus*, vt ſcribit Cõcilium Tridentinum. Ergo Sacrificium

acceptum

Digitized by Google

acceptum pro re oblata, & immolata, includit aliquid aliud vltrà Chriſtum, alioqui hic cõtineretur in ſe ipſo. Illud autem aliud ſunt accidentia panis, & vini. Quintò, S. Auguſtinus in L. Sententiarum Proſperi relatus ab Algero in L. de Corpore, & ſanguine Domini, ab Hugone Victorino in Summa Sent. Erudit. Theol. Tract. 6. C. 7. & à Gratiano C. *Hoc eſt* 48. de Conſecratione Diſt. 2. inquit, *Hoc eſt, quod dicimus, quod modis omnibus approbare contendimus, Sacrificium Eccleſiæ duobus modis confici, duobus conſtare, viſibili elementorum ſpecie, & inuiſibili Domini noſtri Ieſu Chriſti carne, & ſanguine.* Sic S. Auguſtinus; vel, ſi mauis, Lancfrancus, vt cum Cardinali Peronio contendit Martinonus D. 38. S. 5. num. 54. eo quòd non in S. Aug. ſed in Lancfranco Archiepiſcopo Cantuarienſi Lib. de Veritate corporis Domini in Euch. reperiantur ea verba. Quæ certè intelligenda ſunt de Sacrificio ſumpto pro re oblata, vel ſaltem de Sacramento in facto eſſe, & vt permanenti, quod idem debet eſſe cum victima, ſeu cum re oblata Sacrificij, etſi in modo, quo ex ſpeciebus coaleſcant, agnoſcendum ſit diſcrimen aliquod. S. etiam Clemens Papa Epiſt. 2. relatus C. *Tribus gradibus* 23. de Conſecratione Diſt. 2. ait, *Tanta in altario certè holocauſta offerantur, quanta populo ſufficere debeant.* Vbi nomine holocauſtorum ſignificat ſpecies Sacramẽtales; ſicut & S. Auguſtinus in L. Sententiarum Proſperi relatus C. *Cum frangitur* 37. de Conſecratione Diſt. 2. voce *hoſtiæ* appellat ſpecies Sacramẽtales panis; quo nomine nunc vocamus, non ſolùm has, ſed etiam ſubſtantiam panis cũ ſuis accidentibus præparatam ad conſecrationem. Sextò, res oblata in hoc Sacrificio talis debet eſſe, vt per modum Sacramenti, cibique, & potus ſacri cedat in vſum fidelium. Atqui Euchariſtia per modum Sacramenti, cibique, & potus ſacri conſtituitur ex Chriſto, & ſpeciebus Sacramentalibus, vt viſum eſt in Tractatione de Sacramento Euchariſtiæ. Ergo, &c. Septimò, Sacrificiũ Euchariſticum, ſumptum pro actione ſacrificatiua, debet eſſe ſenſibile naturaliter, atq; humanitus ratione ſaltem termini, ad quem tendit. Sed niſi ſpecies Sacramentales pertineant ad rem oblatam, non erit ſenſibilis ratione præfati termini actio ſacrificatiua. Ergo, &c.

3 Tertia concluſio, ſubſtantiæ panis, & vini ſunt res in Sacrificio Miſſæ oblata ſecundariò, non vt permanſura, ſed vt deſitura, & vt terminus à quo conuerſionis in Chriſti corpus, & ſanguinem, quæ ſunt res primariò oblata, & ſacrificata. Sic Sotus in 4. Diſt. 13. q. 2. art. 1. V. *Sed rogas.* Bellarminus L. 1. de Miſſa Cap. 27. in 1. propoſitione, Suarez D. 75. ſect. 1. V. *Dico vltimo,* Henriquez Lib. 9. C. 3. §. 6. & 7. Coninch q. 83. art. 1. dub. 4. n. 80. Dub. 5 n. 87. Scortia L. 1. C. 4. n. 4. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 7. n. 99. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 2. q. 6. n. 70. & 75. Auerſa q. 11. ſect. 3. V. *Dico primò,* Arriaga D. 50. ſect. 5 Subſ. 4. n. 35. & 36 Amicus D. 33. ſect. 2. n. 34. Columb⁹ L. 4. de Hierarchia Angelica, & Humana Cap. 64. ex n. 17. Tannerus tomo 4. D. 5. q. 9. Dub. 2. ex n. 28. Granadus ſuprà, & alij. Moueor primò, nam in Liturgia appellantur panis, & vinum *hoſtia, oblatio, Sacrificium,* dicunturque, *offerri.* Secundò, quia Eccleſia in Antiphona ad Veſperas pro feſto corporis Chriſti ait, *Sacerdos in æternum Chriſtus Dominus ſecundùm ordinem Melchiſedech panem, & vinum obtulit.* S. Cyprianus Epiſt. 63. ſcribit, Chriſtum *obtuliſſe Patri calicem vino, & aqua miſtum.* Tertiò, nã S. Martialis in Epiſt. ad Burdegalẽſes C. 3. Alexander 1. Papa in Epiſt. 1. ad omnes Orthodoxos, S. Iuſtinus in Apologia 2. pro Chriſtianis, & in Dialogo cũ Tryphone, S. Irenæus Lib. 4. C. 32. S. Cyprianus Epiſt. 63. S. Auguſtinus Lib. 17. de Ciuitate Dei C. 5. & in Pſalmum 37. necnon in 103. vbi etiam Caſsiodorus, S. Fulgentius L. de Fide ad Petrum C. 19. S. Gregorius Magnus L. 4. Dialogorum C. 55. & anteà L. 2. Cap. 23. S. Hieronymus in Epiſtola ad Euagrium, Teophylactus, Gloſſa Ordinaria, & Interlinearis, S. Thomas in C. 5. ad Hebræos, aliique Patres Euchariſticũ Sacrificium vocant panis, & vini. Quartò, quia permulti Patres apud Gratianum de Conſecratione Diſt. 2. apud Bellarminum ſuprà dictitant, offerri à Sacerdotibus in altari panem, & vinum; iubeturque in Can. 32. Trullano, *In Sacrificio nihil plus, quàm corpus, & ſanguinẽ Domini, offerri, vt ipſe Dominus tradidit, hoc eſt, panem, & vinum aquà miſtum;* aſſeriturque in Concilio Carthaginenſi III. C. 4. *Non amplius in Sacrificijs offerri, quã*

de

Digitized by Google

de vuis, & frumentis. Quintò, nam videtur, negari non poſſe, ſubſtantias panis, & vini eſſe rem oblatam, non vt manſuram, ſed vt conuertendam in corpus, & ſanguinem Chriſti; qui modus non eſt rei oblatæ primariò, & per ſe, imò neq; ſimpliciter, neque propriè; ſed ſecundariò, & ratione termini ad quem, imò ſecundùm quid, & impropriè. Sextò, quia vt arguit Suarez, ſubſtantiæ panis, & vini tranſmutãtur per conſecrationẽ, & accidentia earum ſuo modo ſacrificantur: totumque hoc fit in Dei honorem, & cultum. Ergo pertinent aliquo modo ad materiam Sacrificij. Septimò, vt idem Eximius Doctor argumẽtatur, in omni Sacrificio, in quo ad Dei honorem aliqua res deſtruitur, adeſt aliqua res oblata per modum materiæ ſenſibilis, circa quam verſatur actio ſacrificatiua, tranſmutans ipſam aliquo modo. Ergo ſimilis materia reperitur in hoc Sacrificio; quæ non eſt alia, niſi panis, & vinum: quanquam in huius Sacrificij materia detur ab aliorũ materia duplex diuerſitas; altera, quòd nihil ſubſtantiarum panis, & vini maneat in hoc Sacrificio poſt conſecrationem, cum tamẽ in alijs maneret materia ſaltem prima; altera, quòd in hoc Sacrificio offerantur minus principaliter, minuſque intendantur ſubſtantiæ panis, & vini, deſitioq; earum, quàm corpus, & ſanguis Chriſti, qui eſt terminus ſacrificatiuæ actionis; at in alijs Sacrificijs materia ſubiecta ſacrificatiuæ actioni offerretur principaliter, intenderetur que per ſe, & magis, quàm eius deſtructio ſaltem partialis, quę eſſet terminus actionis ſacrificatiuæ, vt cum Nicolao Cabaſila, Bellarmino, Suarez, & Leſsio notat Scortia L. 1. C. 4. n. 1. & 4.

SECTIO II.
Infringuntur obiectiones contra tres ſuperiores Concluſiones.

4 CONTRA primam obijcies, etſi totus Chriſtus ſit res oblata per concomitantiam, ſeu ex conſequenti in Sacrificio Miſſæ, tamen corpus, & ſanguinem eſſe rem oblatam primò, & per ſe, nõ autem totum Chriſtũ, ſicut nõ ille totus, ſed ſolummodò corpus, & ſanguis ponuntur per ſe in Sacramento Euchariſtiæ ex vi verborum cõſecrationis. Vnde in Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 1. &. Can. 2. non dicitur, Chriſtum obtuliſſe ſe totum Patri in poſtrema cœna, neque item dicitur, dediſſe poteſtatem Apoſtolis, eorumq; in Sacerdotio ſucceſſoribus ad id, vt ipſum totum offerrent, ſed obtuliſſe ſuũ corpus, & ſanguinem, & feciſſe copiam prædictis, vt offerrent eademmet. Vnde etiam caſu quo aliquis Apoſtolorum conſecraſſet in triduo mortis Chriſti, non obtuliſſet totum Chriſtum, ſed ſolitariè corpus ſub ſpeciebus panis, & ſolitariè ſanguinẽ ſub ſpecieb⁹ vini, ita vt corpus, & ſanguis ſub ſpeciebus ponerentur cum vnione ad diuinitatem, etſi de ſanguine neget Mayro in 4. Diſt. 8. q. vnica, art. & Diff. 1. qui tamen non eſt audiendus. Præterea non facilè intelligitur, quo pacto totus Chriſtus offeratur primò, & per ſe, ſiquidẽ ſuppoſitum diuinum Chriſti ſit incapax offerri, vtpote non obnoxium immutationi phyſicæ, neque aptum ſignificationi cultus diuini. Reſpondeo, debere certum eſſe, offerri totũ Chriſtũ in Sacrificio Miſſæ, vti ipſe ſe totum obtulit in Sacrificio crucis iuxta Paulum in locis allegatis n. 2. D. 5. Et alioqui vtriuſque Sacrificij non foret eadem victima, neque in incruento foret idem ipsũ victima, & Sacerdos. Num verò affirmandum ſit, Chriſtum totum offerri primò, & per ſe, vel tantùm per concomitantiam, & ex cõſequenti? Quæſtio eſt de nomine. Poſteriorem loquutionem amplectitur Yſambertus 3. p. q. 83 D. 2. art. 10: alij communiter priorem, & ego cum eis. Ad primam itaque rationem dubitandi dico, ideo ex vi verborum conſecrationis non poni primò, & per ſe totum Chriſtum ſub ſpeciebus panis, neque vini, quia verba non ſignificant, niſi corpus, aut ſanguinem; aſt per actionem ſacrificatiuam offerri totum Chriſtum primò, & per ſe, quia ex intentione eiuſdemmet Chriſti, & Sacerdotis, conformantis ſe ei, ſic fit oblatio. Ad ſecundam dico, Concilium Tridentinum loqui de re oblata, in facto eſſe, prout ex vi verborum conſecrationis ponitur ſub ſpecieb⁹ panis, & ſub ſpeciebus vini, non verò prout præcisè eſt res oblata in fieri. Et quidem in hoc ſenſu idem Concilium ibidem ait, *Et quoniam*

quoniam in diuino hoc Sacrificio, quod in Miſſa peragitur, idem ille Chriſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara crucis ſemel ſe ipſum cruentè obtulit; &c. Ad tertiam fateor, non offerendum totum Chriſtū in illo caſu, quia Chriſti intentio de oblatione ſui totius non fuit pro illo caſu, neque Apoſtolus haberet intentionem de offerēdo tunc toto Chriſto. Ad quartam dico, nomine totius Chriſti in præſenti ſignificari à nobis corpus, ſanguinem, animamque Chriſti, ſeu humanitatem, quam offerri primò, & per ſe aſſeruimus. Et de ſuppoſito diuino offerri per communicationem idiomatum, poteſt ſine ſcrupulo concedi, vt notat Amicus D. 33. ſect. 2. n. 26. Sed rogabis, ſiquidem totus Chriſtus modo declarato offeratur, nū vt exiſtens in propria ſpecie? Minimè quidem, nam vt ſic exiſtens alienus eſt ab immutatione, quæ per ſacrificationē debet fieri. Quare offertur vt ſub aliena ſpecie, panis nempe, & vini, non tanquā præexiſtens, ſed tanquam ponendus ſub ea. Conſulatur Amicus, qui ingenioſè, & doctè vbi ſuprà ex num. 20. vſque ad 32. obiectionis huius materiam digeſsit. Rogabis rurſus, an ſicut dicitur Chriſtus offerri, ita etiam poſsit dici, conſecrari? Paſqualigus in Doctrina Morali ſacra D. 105. art. 1. negat contrà Suarium, quem citat D. 55. de Sacramentis, ſect. 6. quia per conſecrationem ſignificatur mutatio, qua aliquid de non ſacro fit ſacrum: Chriſtus autē nō recipit aliquam ſanctitatem, ſed potiùs eam communicat ſpeciebus. Ego in Suario D. 55. non video Sectionem 6. neque eam loquutionem; indicat tamen illam in D. 75. ſect. 6. circa finem, quatenus cōſecretur Chriſtus, non ſecundùm ſe, ſed vt ſub ſpeciebus. Qui modus loquendi fuit vſitatus à S. Hieronymo in Epiſtola ad Ruſticum Narbonenſem, relatoq; in C. *Ecce ego* 6. Diſt. 95. dum inquit, *Preſbyterum conſecrare Chriſtum*; paſsimque ſolemus dicere, conſecrari in Miſſæ Sacrificio corpus, ſanguinemque Chriſti; & is ipſe apud Ioannem 17. V. 19. dixit, *Et pro eis ego ſanctifico me ipſum*, id eſt, ſacrifico, vt interpretantur communiter Patres, & cum eis Salmeron tomo 9. in Euang. Tract. 78.

5 Iam verò contra Concluſionem ſecundam argumentantur primò Vazquez D. 223. C. 4. n. 43. Leſsius L. 12. de perfectionibus diuinis C. 13. n. 96. Yſambertus q. 83. D. 2. art. 10. Coninch q. 83. art. 1. Dub. 4. num. 77. Martinon tomo 4. D. 38. n. 42. & 51. ac 53. ſpecies Sacramentales panis, & vini non deſtruuntur in hoc Sacrificio. Ergo nullatenus pertinent ad rem in eo oblatam, ſed ſolummodò tanquā quid, ſub quo offertur; quandoquidem res oblata in Sacrificio perfecto, quale eſt Euchariſticū, continens eminenter holocauſti perfectionē, debeat penes ſuas partes deſtrui, vel ſaltem immutari reproductione. Secundò, cum ſpecies panis, & vini ſint accidentia valde ignobilia, non videntur dignæ, quæ Deo in tanto Sacrificio offerātur tanquam pars hoſtiæ habentis ſummam, infinitamque dignitatem. Tertiò, ſi ſpecies Sacramentales ſint res oblata etiam ſecundariò in Miſſa, ſequeretur, non fore vnā, eandemq; rem oblatā in Sacrificio cruento crucis, & in incruēto hoc Miſſę, vtpote in quo offerantur ſpecies illę, quæ non fuerunt oblatæ in eo altero crucis. Hæc autem ſequela eſt contra Conciliū Tridentinum Seſ. 22. C. 2. vbi dicitur, *Vnam eſſe, & eandem hoſtiam* in vtroque Sacrificio, & contra S. Chryſoſtomum Homiliā 17. in Epiſtolā ad Hebręos, vbi ait, *Vna eſt hoſtia, non multæ. Quomodò vna eſt, & non multæ? Quia ſemel oblata eſt. Oblata eſt in Sancta Sanctorum: hoc autem Sacrificium exemplar eſt illius. Id ipſum ſemper offerimus. Nec nunc quidem aliū agnum, craſtina die alium. Sed ſemper eundem ipſum. Proinde vnum eſt hoc Sacrificium hac ratione. Alioquin quoniam in multis locis offertur, multi Chriſti ſunt? Nequaquam; ſed vnus vbique eſt Chriſtus, & hìc plenus exiſtens, & illìc plenus, vnum corpus. Sicut enim quod vbique offertur, vnum corpus eſt, & nō multa corpora, ita etiam & vnum Sacrificium. Pontifex autem noſter ille eſt, qui hoſtiam mūdantem nos obtulit: ipſam offerimus & nunc, quæ tunc oblata quidem conſumi non poteſt. Hoc autem, quod facimus in commemorationem, quidem fit eius, quod factum eſt. Hoc enim facite, inquit, in meam commemorationem. Non aliud Sacrificium, ſicut Pontifex; ſed id ipſum ſemper facimus: magis autem recordationem Sacrificij operamur.* Sic Sanctus Chryſoſtomus. Habetque eadem ex ipſo Author Commentar. in Epiſtolā ad Hebræos ſub nomine S. Ambroſij, relatus à Gratiano C. *In Chriſto ſemel* 53. de Conſec. Diſt. 2. Deinde ſequeretur, Chriſtum

Digitized by Google

Chriſtum in Sacrificio Miſſæ eſſe tantũ partialem hoſtiam, ſeu partẽ vnius hoſtiæ. Quæ ſequela eſt contra Patres, qui dum abſolutè vocant Chriſtum hoſtiam Sacrificij cruenti, & incruenti, apertè inſinuant, cum in vtroque Sacrificio eſſe integram hoſtiam. Vnde V. Petrus Abbas Cluniacenſis in Epiſt. contra Petrobruſianos, titulo contra id, quod dicunt, Miſſam nihil eſſe, nec celebrari debere, ſcribit, *Nec illo Sacrificio ſuo aliquid aliud, quàm corpus, & ſanguinem Redemptoris ſui offert Eccleſia.* Quartò, nulla eſt ratio, quæ ſuadeat, ſpecies Sacramẽtales eſſe partem hoſtiæ oblatæ in Miſſę Sacrificio, nam vt hoc ſit ſenſibile, non requiritur, vt hoſtia ſit per ſe ſenſibilis ratione alicuius ſuæ partis, ſed ſufficit, quòd ſit ſenſibilis per aliquid, ad quod dicat ordinem intrinſecum, tum quia cum hoſtia non ſit per ſe ſignum ſenſibile intrinſecè, non debet eſſe per ſe ſenſibilis intrinſecè; tum quia vt realis immutatio hoſtiæ ſit ſenſibilis, ſufficit ordo, quem dicat ad formam ſenſibilem. Ergo vt ipſa hoſtia ſit ſenſibilis, ſufficiet ſimilis ordo ad ſpecies ſenſibiles, tanquàm contenti ad continens, & ſigni ad ſignificatum.

6 Ad primum argumentum reſpondeo primò, ſpecies Sacramentales immutari reproductione, terminant enim actionem, qua creantur de nouo omnes illæ, vel ſaltem quantitas, quæ ſola ſine ſubiecto ſuſtentante conſeruatur, & reliquæ in ipſa, vt mihi magis placet cum S. Antonino p. 3. Summę tit. 13. C. 6. §. 15. & cum Salmerone tomo 9. in Euangelia Tract. 6. pag. 146. Tract. 26. pag. 244. Reſpondeo ſecundò, ſpecies ſacramentales deſtrui, quatenus deſtruitur compoſitũ, quod coaleſcebat ex ipſis, & ex ſubſtantijs panis ac vini; quo deſtructo conſurgit aliud, quaſi compoſitum nouum ex eiſdẽ ſpeciebus, & ex Chriſto, quin huic inhęreant, nec afficiant; neque efficiat album albedo, neque rotundum rotunditas ſpecierum panis, vt aduertuit Sanctus Anſelmus in priori parte de Sacramento altaris, necnon in poſteriori, C. 6. Hugo Victorinus Eruditionis Theologicæ Summæ Sententiarum Tract. 6. C. 4. S. Thomas in Opuſ. 59. C. 4. Author Gloſſę Ordinarię in 1. ad Corinth. C. 11. Etſi autem deſtructo compoſito ex ſubſtantijs panis, & vini, atq; ex ſpeciebus, maneant adhuc iſtæ, neutiquã id obeſt, quominus ſint hoſtia oblata in Sacrificio etiam holocauſti, nam quando ouis mactabatur, manebat materia prima, & aliqua, imò multa accidentia ouis, quoadvſque cadauer cremabatur; & caſu quo homo ſacrificaretur, non deficerent materia prima, neq; anima rationalis; & in Sacrificio crucis cruento per modum holocauſti perfectiſsimi nõ ſolùm materia prima, animaque rationalis non fuerunt deſtructæ, ſed neque corpus Chriſti. Quapropter rei oblatæ deſtructio quoad vnionem partium ſatis eſt ad Sacrificium per modum etiam holocauſti, qualẽ hìc curare ſufficit. Tertiò, ſpecies Sacramentales deſtrui humano, moralique modo per Sacerdotalem ſumptionem; phyſico item per cõſumptionem ipſarum intra ſtomachum. Quartò, ſpecies Sacramentales eſſe partem rei ſacrificatæ, quatenus per hoc Sacrificium Chriſtus ſacrificatur in cõſecratione; & non eſſe præcisè requiſitas ex parte termini, ad quem tranſit Chriſtus per conſecrationẽ, vt ait Cardinalis de Lugo ſupra num. 98. Nam in mea ſententia, quando fit conſecratio, reproducũtur tum ſpecies per creationem ſaltem quantitatis, tum corpus, & ſanguis Chriſti; immutatio autem per reproductionem ſufficit ad rem oblatã in Sacrificio habente ſe per modum holocauſti, vt exiſtimãt Authores, in quorum argumenti ſolutione verſamur: & immutatio, quæ iuxta Cardinalem de Lugo ſatis ſit, vt Chriſtus per conſecrationem ſacrificetur, ſatis etiam erit, vt tanquam pars rei oblatæ ſacrificentur ſpecies, non enim ſacrificatur Chriſtus, niſi vt formaliter exiſtens ſub ſpeciebus.

7 Ad ſecundum argumentum dico, ſicut per benigniſsimam dignationem Chriſtus aſſumpſit accidentia panis, & vini, vt cum ſuo corpore, & ſanguine componerent Sacramentum Euchariſticum; ita etiam aſſumpſiſſe, vt cum eiſdem conſtituerẽt rem oblatam in Sacrificio Euchariſtico. Ad tertium argumentum reſpondeo, rem primariò, & principaliter oblatam, ſeu hoſtiam primariam, & principalem in Sacrificio cruento, & in incruento eſſe vnã, & eãdem, ſcilicet eſſe vnum, & eundẽ Chriſtum; quæ fuit mens, & ſenſus Concilij Tridentini, & Patrum Eccleſiæ. Sal-

uatur

Digitized by Google

uatur autem optimè cum prædicta mẽte, & ſenſu, vt ſpecies offerantur ſecundariò, & minus præcipuè, ſintque hoſtia partialis, ſecundaria, minuſq; præcipua. Et quidem Aduerſarij fateri debent cum Concilio Tridentino, rationẽ, modumque offerendi in Sacrificio incruento eſſe diuerſum ab eo, qui fuit in Sacrificio cruento, remque oblatam, & hoſtiam in cruento non fuiſſe affectam eiſdem accidentibus, quibus quaſi afficitur in incruento. Cur ergo nobis non licebit affirmare, rem vt oblatam, & hoſtiam vt integram eſſe diuerſam penes partem minus præcipuam, & ſecundariam? Addo, Concilium, & Patres loqui de hoſtia ſpecificatiuè; quo ſenſu ſolus Chriſtus ſignificatur in recto, & ſpecies Sacramentales in obliquo. Vnde etſi in Sacrificio Miſſæ detur diuerſitas penes has, rectè ſtat, vt hoſtia dicatur vna, & eadem omnino, quia diuerſitas obliqui non tollit vnitatẽ, & idẽtitatem denominationis deſumptæ ex recto. Sic indiuiduum ſubſtantiale, & compoſitum etiam ex indiuiduo ſubſtãtiali, atque ex accidentibus, v. g. coloratum, dicitur vnum, & idem, tametſi diuerſo tempore habeat diuerſa accidẽtia coloris, quia nimirùm accidẽtia ſignificantur in obliquo per nomen indiuidui ſubſtantialis, & compoſiti etiam ex indiuiduo ſubſtantiali, atque ex accidẽtibus, exempli cauſa, per nomen colorati ſpecificatiuè. Atque hinc ceſſat replica, quam Coninch ſuprà n. 79. Martinonus ſuprà n. 44. efformant aduerſus Suarium vtentem in V. *Sed contra* codẽ exemplo, ac nos, vt ſatisfaciat tertio huic argumento,

8 Ad quartum dico, Chriſtum, qui eſt hoſtia in Sacrificio Miſſæ, nõ habere intrinſecum ordinem ad ſpecies, alioqui cum idem ſit Chriſtus in Sacrificio Miſſæ, ac extra, haberet eundem ordinem extra. Quare ſi Chriſtus, quà eſt hoſtia, debet fieri ſenſibilis ratione ſpecierum (vt admittit Coninch ſuprà n. 77. qui in n. 78. proponit quartum hoc argumentum) ſequitur, ſpecies eſſe partem conſtitutiuam Chriſti, vt hoſtiæ ſenſibilis, pertinentiſque ad Sacrificium ſenſibile, & humanum; non ſec' ac vnũ album, quia caret ordine intrinſeco ad alterum album, ratione cuius debet ipſimet fieri ſimile, conſtituitur, vt tale, per alterũ album: nec enim probandę ſunt relationes, denominationeſque prædicamentales conſiſtentes in vno extremo intrinſecè adæquatè cum connotatione alterius, vt extrinſeci reſpectu ipſarum. Neque dicas, ſufficere, quòd ſpecies ſint conditio eſſentialiter requiſita, vt corpus, ſanguiſque Chriſti habeant conceptum victimæ, & rei oblatæ. Nam non poſſunt requiri eſſentialiter ad rationem victimæ, reique oblatæ, niſi ſimul conſtituant huiuſmodi denominationem ob indicatum principiũ. Ex quo patet diſcrimen ad cognitionẽ neceſſariam eſſentialiter ad volitionẽ, cuius naturam non conſtituit; patet inquam, eo quòd volitio per ſe ipſam importet intrinſecum ordinem ad cognitionem; aſt talis ordinis expertia per ſe ſunt corpus, ſanguiſque Chriſti. Quare ad priorem probationem nego, hoſtiã, adæquatè ſumptã, non eſſe per ſe ſignũ ſenſibile intrinſecè. Ad poſteriorẽ concedo, immutationem realẽ hoſtiæ poſſe eſſe ſenſibilem modo ibi dicto, quia etſi per ſe non ſit ſenſibilis, poteſt habere ordinem intrinſecum tranſcendentalem ad formam ſenſibilem; & ita cõtingit in actione immutatiua, quæ eſt ſacrificatiua Chriſti incruento modo, nam talis actio ſuapte natura gaudet ordine intrinſeco tranſcendentali ad verba conſecrationis, & ad ſpecies, ſub quibus ponit ſeparatim corpus, & ſanguinẽ Chriſti.

9 Sed adhuc obijciet quis, ſi ſpecies conſtituant hoſtiam, remque in Sacrificio Miſſæ oblatam, conſtituent in recto, & magis præcipuè, quã Chriſtus, ſicut, quia ſunt pars intrinſecè cõſtitutiua Sacramenti Euchariſtici in ratione ſenſibilis, ſpectant ad huius conſtitutionẽ in recto, & principaliùs, quã Chriſtus. Reſpondeo, Chriſtum eſſe, qui in recto, & principaliter ſignificatur nomine hoſtiæ, & rei oblatæ, vt conſtat ex antecedentibus, maximèque ex Cõcilio Tridentino S. 22. C. 1. vbi dicit, Sacrificium viſibile eſſe corpus, & ſanguinem Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini. Angelicus etiam Doctor q. 73. a. 4. ad 3. ait, *Sacramentum Euchariſticum vocari hoſtiam, in quantum continet ipſum Chriſtum, qui eſt hoſtia ſalutaris, vt dicitur Epheſ. 5.* Inſuper S. Auguſtinus L. 21. de Ciuit. Dei C. 10. inquit, *Ipſum Sacrificium corpus eſt Chriſti.* Rurſus Lib. 4. de Trinitate C. 14. *Quid tam gratè offerri, &c.*

Digitized by Google

& ſuſcipi poſſet, quàm caro Sacrificij noſtri corpus effectum Sacerdotis noſtri? Quæ verba leguntur etiam in S. Ambroſio, vel qui eius nomen præſefert in Commentarijs ad C.8. Epiſt. ad Hebræos. S. etiam Hieronymus L.3. contra Pelagianos C.5. vocat *Sacrificium corporis Chriſti*. Et ſanè Chriſtus eſt, qui magis præcipuè offertur, ac ſacrificatur; ſpecies verò comparantur ad ipſum, vt accidentia ad ſubſtantiam, & vt in Sacrificio agni Paſchalis cōparabantur accidentia agni ad ſubſtantiā ipſius agni. Ita obſeruat Eximius Doctor P. Suarez D.75. ſect.1. V. *Sed cōtrà*, additque, *Quapropter non eſt eadē ratio de Sacramento vt ſic, & de Sacrificio, quoad rem oblatam, nam Sacramētum dicit formaliter rationem ſigni; at verò in Sacrificio ſignificatio potiſſimùm eſt in ratione ſacrificandi; hoſtia verò, ſeu res oblata principaliùs eſt res ipſa, quæ offertur, in qua magis conſiderāda eſt dignitas, & valor, quàm accidentia ſenſibilia*. Hactenus Suarez; poſt quem non curo de alio diſcrimine inter Euchariſtiā vt Sacramentum, & vt Sacrificiū ſumptum pro hoſtia, & re oblata, quatenus vt Sacramentum conſtituatur in recto ex ſpeciebus, magiſq; præcipuè, quàm ex Chriſto, vt defendit communis ſententia, cui litem nunc intendere non vacat, cum de hoc puncto actum ſit nō perfunctoriè in D.2. de Sacramēto Euchariſtiæ ſect.3. aſt vt Sacrificium, ſeu vt hoſtia, & res oblata conſtituatur è contra in recto ex Chriſto, magiſq; præcipuè, quàm ex ſpeciebus. Sed erit, qui num etiā opponat, conſumptio eſt id, quod principaliter attinet ad rationē Sacrificij Euchariſtici. Atqui conſumptio immediatè exercetur circa ſpecies, non circa Chriſtum. Ergo ſpecies habēt principem locū in compoſitione Sacrificij Euchariſtici. Nego Maiorem. Et quāuis ea gratis concedatur, loquendo de Sacrificio, quà eſt actio; videtur debere ab omnibus repudiari, ſi ſermo intercedat de Sacrificio, quà eſt hoſtia, & res oblata. Prætereà quoad Minorem noto, etſi cōſumptio immediatè exerceatur in ſpeciebus, tamen quod principaliter intēditur, eſt ſumptio corporis, & ſanguinis Chriſti. Vnde luce meridiana clariùs patet, quā debilis ſit Conſequentia.

10 Contra tertiam concluſionē Peſſantius 3.p.q.83.D.2. de Sacrif. Miſſæ, Cōcl.1. Gaſpar Hurtadus D.1. de Sacrif. Miſſæ Diff.3. Caſtro Palao Tract. 22. D. vnica, punct.1. n.6. Ioannes Dicaſtillus Tract.5. D.1 dub.7. n.132. allegātes pro ſe Vazquium D.222. C.6, n.51. & Valentiam tomo 4. D.6. q.11. pūcto 1. §.3. (vbi nihil ad rem dicit) argumētantur primò, quia alioqui non eſſet eadem hoſtia in Sacrificio cruēto, & in incruento, ſi panis, & vinum pertinerent ad intrinſecam rationē rei oblatæ in incruēto. Huius tamen argumēti vis eleuata à nobis eſt paulò anteà. Secūdò opponūt Hurtadus, & Dicaſtillus, tota ratio ſacrificandi, & Sacrificij reperitur ſufficienter in ſeparatione myſtica, qua corpus Chriſti ponitur ex vi verborum ſub ſpeciebus panis, non poſito ſanguine ex vi eorundem verborum; & ſanguis Chriſti ponitur ſub ſpeciebus vini ex vi aliorum verborum, non poſito corpore ex vi illorum: ſatis namq; eſt talis ſeparatio myſtica ad mactationem, & iugulationem myſticam Chriſti. Sed quorsū tendant hoc argumento, non videmus, non enim agimus de Sacrificio, quà eſt actio, ſed quà eſt res oblata.

11 Si dicas, ſeparatio myſtica declarata non verſatur circa panem, & vinum. At ſi panis, & vinū eſſent aliquo modo res oblata, deberet ſeparatio præfata exerceri circa vtriuſq; ſubſtantiā, quandoquidē actio ſacrificatiua debeat eſſe circa rem oblatā. Reſpondeo, actionem ſacrificatiuam verſari circa panē, & vinum, tanquam circa materiam, quā reſpicit, præſupponitq; neceſſariò, & tā quam circa terminum à quo conuerſionis in Chriſti corpus, & ſanguinē, ponit namq; ſub panis ſpecie corpus confectū ex deſinente pane, qui anteà erat præſens, ponitque ſimiliter ſub vini ſpecie ſanguinem confectum ex deſinēte vino, quod præſens anteà erat. Quo ſenſu, & non alio defendo, panem, ac vinum eſſe rem oblatam in hoc Sacrificio. Neque contrarius nobis eſt in præfato ſenſu Nicolaus Cabaſilas C.32. Expoſitionis Liturgiæ, vt perſpicuum erit legenti.

12 Si replices, conuerſio panis in Chriſti corpus, & vini in ſanguinem habet ſe per accidēs ad actionem ſacrificatiuam, nam per ſe ad hanc ſufficit, quòd virtute verborum conſecrationis corpus Chriſti, & ſanguis ſeparatim ponantur ſub ſpeciebus panis, & vini. Vnde ſaluaretur actio ſacrificatiua, tametſi nulla fieret conuerſio panis, & vini in corpus, & ſanguinē Chriſt, ſed vtraq; ſubſtantia

Q perſe-

perſeueraret cum corpore, & ſanguine Chriſti, dũmodò daretur mutua corporis, & ſanguinis Chriſti ſeparatio ſub accidẽtibus ſubſtantiarũ panis, & vini etiã permanentium. Vnde item è contra, quanuis fieret conuerſio panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti virtute verborum, ſi tamen ante horum prolationem corpus, & ſanguis Chriſti exiſterent ſeparatim ſub accidentibus panis, & vini, non ſaluaretur actionis ſacrificatiuę ratio in ea actione, qua per inſtrumentalem verborum virtutem conuerterẽtur panis, & vinum in Chriſti corpus, & ſanguinem. Reſpondeo, eſſe mihi ſermonem de actione ſacrificatiua, quæ de facto exiſtit; hæc autẽ realiter ponit corpus Chriſti, & ſanguinẽ ſeparatim ſub ſpeciebus panis, & vini per conuerſionem iſtarum ſubſtantiarũ in ſubſtãtias corporis, & ſanguinis Chriſti. Quapropter conuerſio non habet ſe per accidens realiter ad actionem ſacrificatiuam exiſtentem nunc; etſi habeat ſe per accidens formaliter. Addo, neque habere ſe per accidens formaliter, ſi conſideretur actio ſacrificatiua nunc exiſtens reſpectu rei oblatæ non tantùm primariò, ſed etiam ſecundariò, ſeu reſpectu non tantùm termini ad quem, ſed termini etiam à quo. Et licet terminus ad quẽ, ſcilicet corpus, & ſanguis Chriſti, reſpiciatur præcipuè per actionẽ ſacrificatiuam Euchariſticam, tamen terminus à quo, nempè panis, & vinũ, reſpicitur etiam; non ſecus ac ſacrificatiuę actiones odoriferarum exhalationũ in veteri lege reſpiciebant non modò terminum ad quem, ſed etiam terminum à quo, id eſt, non modò exhalationes cauſatas ex incenſis odoriferis reb⁹, ſed etiã has ipſas res, tametſi illas primariò, & has ſecundariò, vt notat Coninch q. 83 art. & dub. 1. n. 16. comparans in n. 73. terminos ad quem, & à quo actionis ſacrificatiuæ Euchariſticæ cum terminis præfatarum actionum, quatenus ſicut producebatur ſuffitus, & deſtruebatur thus, v. g. in Sacrificio thuris, ita nunc in Euchariſtico producuntur, aut ponũtur corpus, & ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus panis, ac vini, deſtruunturq; panis, & vinum. Quòd ſi huiuſmodi exemplum non placeat, poſſumus deſumere aliud ex Sacrificijs, in quibus offerebãtur pecudes, nam actio ſacrificatiua ouis v. g. reſpiciebat terminos à quo, & ad quem, videlicet ouem, quæ perimebatur, & cadauer, quod producebatur, etſi in iſtiuſmodi Sacrificijs terminus à quo eſſet primarius, & terminus ad quẽ eſſet ſecundarius, vt obſeruat idem Coninch n. illo 16.

13 Si importunè inſtes, nihil prohibet, quominus cõſecratio, vt præcisè deſtruit ſubſtantias panis, & vini, ſit actio ſacrificatiua, circũſcripto reſpectu ad corpus, & ſanguinẽ Chriſti, quatenus per eam ponuntur ſub ſpeciebus panis, & vini. Nã in primis nos fatemur, panem, & vinum eſſe rem oblatã. Deinde vtrumq; fit ex prophano ſacrum, cũ enim ſint ſubſtantiæ alioqui terrenæ, & communes, conuertũtur per conſecrationem in Chriſti corpus, & ſanguinẽ, quæ ſunt entitates ſacratiſsimæ. Vlteriùs conſecratio, vt eſt deſtructiua, præſupponit panem, & vinum; vt autem reſpicit corpus, & ſanguinem Chriſti, antecedit vnum, & alterum. Erit igitur potiori iure actio ſacrificatiua ſub priori conſideratione, quàm ſub poſteriori, nam materiam in Sacrificio præſupponere ſolet actio ſacrificatiua. Tandem panis, & vinum per conſecrationem deſtruuntur in honorem, & cultum Dei. Ergo conſecratio, vt eſt earum ſubſtantiarum deſtructiua, includit conceptum actionis ſacrificatiuæ. Reſpondeo, conſecrationem, vt præcisè deſtruit ſubſtãtias panis, & vini, non eſſe actionem ſacrificatiuam, non enim ſunt illæ ſubſtãtiæ id, quod in Sacrificio Euchariſtico offertur principaliter, & ſacrificatur: nequit verò actio eſſe ſacrificatiua, niſi vt comparata ad materiam, & ad terminum oblatum principaliter, atq; ſacrificatum. Quare nihil prodeſt, quòd panis, & vinum ſint res oblata ſecundariò. Nihil etiam iuuat, quòd fiant quid ſacrum ex prophano, nam, vt docet Cardinalis Bellarminus Lib. 1. de Miſſa Cap. 27. Verſ. *Reſpondeo, quòd ita fit ſacrum ex prophano, vt maneat* quoad partem ſaltem aliquam, *id ſine dubio propriè ſacrificatur: At panis* (cogita idem de de vino) *non manet, dum ſacratur, ſed in aliud vertitur: & ideo non panis, ſed id, quod ex pane factũ eſt, propriè ſacrificatur*; & abſq; ordine ad id non poteſt cõſecratio cõcipi in ratione actionis ſacrificatiuæ. Prætereà nihil prodeſt, quòd ſubſtantiæ panis, & vini antecedant conſecrationem, vt deſtructiuam ipſarum, quia materię Sacrificij præ-

præcedentia ad actionem ſacrificatiuam neceſſaria haudquaquam eſt. E contrà autem corpori, & ſanguini Chriſti Domini, quòd vt producta, vel poſita ſub ſpeciebus panis, & vini ſubſequantur conſecrationem, nihil obeſt, quominus ſint materia, reſq; oblata principaliter; quominus item ſint terminus, ex ordine ad quem conſecratio cẽſeatur ſacrificatiua actio. Taceo, corpus, & ſanguinem Chriſti vt exiſtentia in ſpecie propria præire conſecrationem; licet ſi fingamus, Chriſtum deſinere eſſe in rerum natura, & verba nihilominus conſecrationis ita inſtituta eſſe, vt à Sacerdote prolata ponerent eodẽ modo, quo nunc, ſub ſpeciebus panis, & vini corpus, & ſanguinem Chriſti, ſaluaretur in conſecratione conceptus actionis ſacrificatiuæ, prout admonet Dicaſtillus Tract. 5. D. 1. dub. 10. n. 187. Demum nihil prodeſt, quòd ſubſtantiæ panis, ac vini deſtruantur in honorem, cultumq; Dei, nã earum deſtructio vel non ordinatur ad proteſtandum Deum authorem vitæ, & mortis, vt inquit Dicaſtillus ſuprà, dub. 7. n. 134. vel etſi dirigatur, ſed non niſi mediatè, & conſequenter ratione immolationis corporis, & ſanguinis Chriſti, ad quam immediatè, & directè ordinatur, vt ait Coninch q. 83. art. 1. dub. 4 n. 80.

14 Ex quibus omnibus patet, conſecrationẽ, vt præcisè deſtruit ſubſtantias panis, & vini, mutatque eas verè, & realiter in ſubſtantias corporis, & ſanguinis Chriſti, non eſſe actionem ſacrificatiuam; proindeque, vt conſecratio induat denominationem actionis ſacrificatiuæ, inſuper requiri poſitionem corporis, & ſanguinis Chriſti ſeparatim ſub ſpeciebus panis, & vini; imò requiri talem poſitionem, tanquam quid præcipuè ſpectans ad eam denominationem. Patet etiam, conſecrationem, vt inferentem deſitionem panis, & vini, non eſſe abſolutè, & ſimpliciter Sacrificium, vti falsè, & improbabiliter iudicio Bellarmini L. 1. de Miſſa Cap. 27. V. *Huc faciunt*, opinati fuere Gaſpàr Caſſalius L. 1. de Sacrificio Miſſæ Cap. 20. Ruardus Tapperus art. 13. & 16. contra Lutherum, nonnullique antiqui Theologi ab Amico in D. 33. ſect. 2. n. 33. recenſi, diſtinguentes Sacrificia duo in Miſſa, alterum panis, & vini, alterum corporis, & ſanguinis Chriſti, quorum primũ ordinetur ad ſecundum, ideoque ex vtroque reſultet Sacrificium vnum moraliter. At certè cum in Miſſa non offeratur panis, & vinum, vt deſinens quoquo modo, ſed per conuerſionem in Chriſti corpus, & ſanguinem, tanquam terminum ad quem principaliter intentum, fit, conſecrationem, tam vt inferentem deſitionem panis, & vini, quàm vt ponentem corpus, & ſanguinem Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini, eſſe vnum Sacrificium abſolutè, & ſimpliciter, vnamque actionem ſacrificatiuam; non ſecus ac mutatio termini à quo, & ad quem ſub eodem termino communi eſt abſolutè, & ſimpliciter vnus motus. Legantur Bellarminus L. 1. de Miſſa Cap. 27. propoſitione 3. Scortia L. 1. Cap. 4. in fine. Nec facit contrà Sacrificij vnitatem (vt obiter id dicam) diuerſitas, diſtinctioq; corporis, & ſanguinis Chriſti, quorum oblatio fit in Miſſa. Præoccupaui enim tacitè hanc obiectionem, cùm propoſui in Sectione 1. Concluſionem primam. Et nunc expreſsiùs cum Suario D. 75. ſect. 1. V. *Sed contrà*, necnon cum Vazquio D. 223. Cap. 6. n. 51. addo, offerri corpus, & ſanguinẽ Chriſti, res quidem in ſe diuerſas; ſed offerri vt partes Chriſti, qui totus per ſe offertur. Verba Suarij ſunt; *Per diuerſas formas conſecrantur corpus, & ſanguis ex vi verborum, re tamen ipſa totus Chriſtus conſecratur per quamlibet formam, & ita etiam totus offertur. Quamuis enim poſſit ſub diſtinctione dici, ſicut conſecratur aliud ex vi verborum, & aliquid per concomitantiam, ita etiam ſacrificari: nihilominus abſolutè dicendum eſt, offerri totum Chriſtum, quia intentio offerentis eſt, totum offerre, & efficacia verborum ad totum ſe extendit, quamuis expreſsè non totum ſignificet.*

***

Digitized by Google

DISPVTATIO X.

DE SACRIFICII MISSAE FRVCTV in generali.

1 S*EV DE EIVS EFFECTIbus in communi. Cum autem Sacrificiũ Miſſæ ſit propitiatorium, & impetratorium ex eſſentia ſua, incumbit nobis, tractare de effectibus, quos cauſat duplici eo de titulo. Et quanquam ſimul ſit Euchariſticum, & honorarium, ſeu actionis gratiarum, & laudis, commemoratioque Sacrificij in cruce peracti, vt inquit Concilium Tridentinum Seſ. 22. Can. 3. non indigent diſputatione effectus, ſeu quaſi effectus, quos cauſat ſub his rationibus, quales ſunt gloria extrinſeca Dei, & excitatio memoriæ Sacrificij cruenti.*

SECTIO I.

An remiſſio culpæ ſit fructus, effectus ve Sacrificij huius?

CVLPA ALIA EST mortalis, alia venialis, & de vtriuſque remiſſione per Sacrificium Miſſæ dicemus ſine Authorum, ſiue fauẽtium, ſiue aduerſantium, recenſione noſtram ſententiam, maiori, meliorique Theologorum parti conformiorem.

Quatuor pronunciata circa collationem per ſe, & per accidens primæ gratiæ ſanctificantis, augmentumque eius, & remiſſionem venialium peccatorum.

PRIMVM ſit, Sacrificium Miſſę non confert per ſe, nec immediatè ex opere operato primam ſanctificãtem gratiam homini attrito, proindeque nec remiſſionem culpæ mortalis. Probatur primò ex Concilio Tridentino Seſ. 7. in proœmio Decreti de Sacramentis, vbi inquit, *Per Sacramenta omnem veram iuſtitiam vel incipere, vel cæptam augeri, vel amiſſam reparari*. Ergo per Sacrificium Miſſæ in ratione talis non reparatur iuſtitia amiſſa. Et alioqui Sacramenta plura eſſent, quàm ſeptem, contra eandem Synodum ibidem Can. 1. eſſet enim duplex Sacramẽtum Euchariſtia, alterum vt ſumitur, alterũ vt offertur; & vtrũque ſatis diſtinctũ, quia vt ſumitur, non poſſet cauſare per ſe primam gratiam, poſſet autem, vt offertur. Quamuis autẽ aliquando nomine Sacramẽti ſignificetur etiam Sacrificium; aſt in loco adducto Tridẽtini Concilij comprehẽdi, aſſeretur omnino gratis. Secundò ex eadẽ Synodo docẽte in Seſ. 22. C. 2. *Sacrificiũ iſtud verè propitiatoriũ eſſe, per ipſumq; fieri, vt ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitẽtes ad Deum acce-*

Digitized by Google

accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit. Quorum verborum ſenſus eſt, oblatione huius Sacrificij moueri Deum, vt ijs, qui ſunt attriti tantùm (vtpote in quibus non ſit iam deleta noxa mortalis) largiatur gratiam excitantem, & donum pœnitentiæ perfectæ, cui annexa eſt gratia ſanctificans, & remiſsio culpę lethalis. Igitur Sacrificium per ſe immediatè non cauſat ex opere operato in homine attrito primam gratiã, remiſsionemque mortalis peccati. Et à fortiori concluditur, non cauſare in non attrito, tametſi mouere etiam poſsit Deum, vt ei conferat auxilia ad attritionẽ, & contritionem. Neque hanc vim inficiatur Tridentina Synodus in Sacrificio, etſi ſolummodò priorem exprimat ob rationes adnotatas ab Arriaga D. 51. ſect. 1. n. 5. Probatur tertiò ex S. Thoma q. 79. art. 7. ad 2. dicente, *Sicut Paſsio Chriſti prodeſt quidem omnibus quantùm ad ſufficiẽtiam, & remiſsionem culpæ, & adeptionem gratiæ, & gloriæ; ſed effectum non habet niſi in illis, qui Paſsioni Chriſti coniunguntur per fidem, & charitatem; ita & hoc Sacrificium, quod eſt memoriale Dominicæ Paſsionis, non habet effectum niſi in illis, qui coniunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem.* Ergo iuxta S. Doctorem remiſsio culpæ lethalis non eſt ex efficacia, opereq; operato Sacrificij huius incruenti. Et ſanè ſi ex ea eſſet, ſequeretur, Chriſtum conceſsiſſe Sacrificio incruento efficaciam, qua vti non voluit in Sacrificio cruento, aliàs ſufficientiſsimo, & potentiſsimo ad ſanctificationem hominum. Hæc autem ſequela abſurditatem præſefert. Rurſus idem S. Thomas in 4. Diſtinct. 12. quæſt. 2. art. 2. quæſtiuncula 2. ad 4. inquit, *Euchariſtia non ſolùm eſt Sacramentum, ſed etiam eſt Sacrificium: in quantum autem eſt Sacramentum, habet effectum in omni viuente, in quo requirit vitam præexiſtere. Sed in quantum eſt Sacrificium, habet effectum etiam in alijs, pro quibus offertur; in quibus non præexigit vitam ſpiritualem in actu, ſed in potentia tantùm: & ideo, ſi eos diſpoſitos inueniat, eis gratiam obtinet virtute illius veri Sacrificij, à quo omnis gratia in nos influxit, ac perconſequens peccata mortalia in eis delet, non ſicut cauſa proxima, ſed in quantum gratiam contritionis eis impetrat.*

2 Probatur quartò, quia his, qui non ſunt baptizati, non remittitur culpa lethalis, niſi per baptiſmum in re, vel in voto; & baptizatis non remittitur, niſi per Sacramentum pœnitẽtiæ in re, vel in voto. Ergo neque in iſtis, neque in illis poteſt Sacrificium Miſſæ per ſe, immediatèque cauſare ex opere operato primam gratiam, remiſsionẽque mortalis noxæ, alioqui non eſſent eis neceſſaria illa Sacramenta in re, vel in voto, nam ex duobus medijs per ſe ſufficientibus ad iuſtificationem hominis, ſiue non baptizati, ſiue baptizati, neutrum per ſe eſt neceſſarium determinatè. Quintò, quia alioqui peccaret mortaliter is, qui, cũ non eſt attritus de peccato lethali præterito, aut cũ habet voluntatem peccandi de cætero, petit offerri pro ſe Sacrificium, nam poneret obicem gratię; & eadem ratione peccaret mortaliter Sacerdos, qui offerret Sacrificium pro eo. Alioqui etiam pro moribundo, de quo non conſtet non eſſe attritum, deberet offerri Sacrificium à Sacerdote, caſu quo Sacramẽta non poſſet ei miniſtrare. Alioqui item omnes fideles peccatores, qui attriti ſint de ſuis peccatis, conſequerẽtur eorum remiſſionem per Sacrificium quodcumq; vtpote oblatũ generaliter pro omnibꝰ fidelibus; quanuis tempore celebrationis nihil cogitent de ſua ſalute; & à fortiori donarentur remiſsione fideles illi, pro quibus ſpecialiter applicaretur Sacrificium. Alioqui deniq; fideles attriti, pro quibus oblatum ſit Sacrificium, poſſent licitè, quin conentur in contritionem, miniſtrare omnia Sacramenta; poſſentque ſuſcipere omnia, exceptò ſolo Sacramento Euchariſtię; poſſetque Sacerdos celebrans, & pro ſe offerens Sacrificiũ, ſi recordetur peccati mortalis poſt conſecrationem ſpecierum panis, progredi ad conſecrationem ſpecierũ vini, habita ſolummodò cura conandi in attritionem; imò poſſet conſcius peccati mortalis ante conſecrationem ſpecierum panis, carenſque copia Confeſſoris, aggredi harum ſpecierum conſecrationẽ, non conando in contritionem, ſed in attritionem, & in id, vt pro ſe offerat Miſſam tanquam remedium per ſe inſtitutum ad remiſsionẽ peccati mortalis. Quæ quidem ſunt patentia abſurda, vt omittam plura alia optimè deducta à Martino Perez de Ayala 3. parte de

Q 3 Tradi-

Traditionibus diuinis, Cōſideratione 5. ſol. 142. à PP. Suarez Diſput. 79. ſect. 3. Vazquez Diſp. 228. C. 2. & poſt illos ab alijs recentioribus Theologis.

3 Pronunciatum ſecundum, Sacrificium Miſſæ non confert peraccidens primam gratiam homini attrito, exiſtimanti, ſe eſſe contritum. Suadetur primò, quia, vt dicemus in pronuntiato tertio, non confert per ſe augmentum gratiæ ex opere operato. Ergo neque peraccidens primam gratiam in caſu attritionis, exiſtimatæ contritionis. Secundò, nam ſi conferret peraccidens primam gratiam, conferret etiam per ſe, quanquam homo ſciret, ſe tantum eſſe attritum, quia vt pro aliquo licitè offeratur Sacrificiū, non eſt opus, quòd ipſe exiſtimet, ſe eſſe in gratia; neq; vt exiſtimet Sacerdos, eſſe in gratia eum, pro quo offert, vlla eſt neceſsitas.

4 Pronunciatum tertium, Sacrificium Miſſæ non cauſat per ſe immediatè ex opere operato augmētum gratiæ in homine iuſto. Interſero hoc pronunciatum alijs de remiſsione peccati, vt quæ ad gratiam cauſandam pertinēt, non ſint diuiſa. Fulcitur primò ex verbis Concilij Tridentini relatis in primo pronunciato, nam gratia cæpta augetur ex opere operato per Sacramenta. Non igitur per Sacrificium vt tale. Secundò, quia alioqui in paruulo baptizato, in homine iuſto phrenetico, aut amente, aut dormiente augeretur gratia, ſi pro eis offerretur Sacrificium ſpecialiter; imò etſi non offerretur ſpecialiter, ſufficeret oblatio generalis, quæ in quouis Sacrificio fit pro omnibus fidelibus, ſeu baptizatis viuis, atque defunctis. Tertio, quia alioqui in perſona iuſta creſceret penè in infinitum gratia ex oblatione generali Miſſarum pro fidelibus, & ex ſpeciali multarum, quas curaret pro ſe celebrari. Vnde contingere poſſet, vt homo aliquis, cuius merita exilia forent, ſuperaret in gratia, & gloria viros alios, qui multùm laborarint in vinea Domini, ſed pro quibus non offerātur ſpecialiter tot Miſſæ, quot pro eo alio applicentur. Quartò, nam vis augēdi gratiam ex opere operato non eſt attribuenda Sacrificio, niſi de ea conſtet ex inſtitutione Chriſti, expreſſa in diuinis litteris, vel per Eccleſiæ traditionē vulgata, conteſtataque in Concilijs, aut in Decretis Summorum Pōtificum, aut in ſcriptis Patrum, aut in perpetuò, cōcordique Theologorum conſenſu. Quæ omnia, & ſingula deſiderantur in præſentiarum ad præfatam Chriſti inſtitutionem aſſerendam. Ratio hęc adaptanda eſt in comprobationem pronuntiatorum præcedentium.

5 Pronunciatum quartum, Sacrificium Miſſæ non cauſat per ſe immediatè ex opere operato remiſsionē culpæ venialis. Munitur primò, quia nullum eſt indicium, vnde ſufficienter colligamus, competere Sacrificio ex opere operato vim remiſsiuam culparum venialium. Secundò, nam ſi hæc vis ineſſet Sacrificio, laborarent fruſtra Theologi in comperiendo modo, quo remittatur culpa venialis homini iuſto, qui moriatur cum eius macula, poſſent enim facilè dicere, remitti per Sacrificium applicatum ſpecialiter, vel etiā generaliter pro illius hominis anima exiſtēte in Purgatorio. Tertiò, quia (vt tracto latè in Opere de Pœnitentia) ſemper ac homini in iſta vita remittitur peccatum veniale quoad culpam, infunditur etiā ei, vel augetur gratia habitualis. Cum ergo, vt probauimus, non cauſet per ſe immediatè primam gratiam, neq; eius augmentum Sacrificium Miſſæ, ſequitur, neque per ſe immediatè cauſare remiſsionem peccati venialis. Quartò, quia iuxta S. Auguſtinum in Epiſt. 48. non eſt putandum, *ab errore ad veritatem, vel à quocumque, ſeu magno, ſeu paruo, peccato ad correctionem ſine pœnitentia poſſe quemquam tranſire.* Et in Lib. de vera, & falſa pœnitentia C. 8. poſtquàm dixiſſet, pœnitendum eſſe de maioribus, & minoribus, addit, *Eſt enim pœnitentia aſsiduè peccantibus, aſsiduè neceſſaria; in multis enim offendimus omnes, quæ quotidie remittuntur, ſi ſemper deplorentur.* Sic Sanctus Auguſtinus, vel qui eius nomen præfert. Et quidem congruum non eſt, vt qui per peccatum veniale voluntariè receſsit aliquo modo à Deo, reconcilietur huic, niſi per diſplicentiam formalem, vel virtualem de eodem peccato accedat iterùm ad ipſum Deum. Cumq; peccatum veniale habituale nihil aliud ſit, quàm rationabile fundamentum ad indignationem leuem diuinam, relictum ex peccato actuali præterito. Igitur vt Deus iuxta prouidentiam ordinariam moueatur ad deponendam eam indignationem, opus erit, vt homo per ali-

quam

quam diſplicentiam de peccato actuali præterito tollat ex parte ſua fundamentum indignationis illius. Premam hoc argumentum magis ex inſtituto in prę ſignato Opere, vbi propria eſt eius ſedes. Prætereo probationes alias, quæ non ſunt admodùm vrgentes. Sed quia prima ſuo iure exigit, vt indicijs Aduerſariorum occurram, proponam illa breuiter, & refutabo.

Exarmantur argumenta contra Pronunciata ſtabilita.

6 OPPONVNT itaque primò, Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 1. dicens, per hoc Sacrificium applicari nobis ſalutarem virtutem Sacrificij cruenti *in remiſsionem eorũ, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum.* Quibus verbis ſignificari peccata venialia, certiſsimum eſt, vt & in his C. *Iteratur* 71. de Conſecratione Diſt. 2. *Iteratur quotidie hæc oblatio; :: quia quotidie peccamus ſaltem in peccatis, ſine quibus mortalis infirmitas viuere non poteſt, quia licet omnia peccata ſint donata in baptiſmo, infirmitas tamẽ peccati adhuc in carne remanet :: Et ideo quia quotidie labimur, quotidie Chriſtus myſticè pro nobis immolatur, & Paſsio Chriſti in myſterio traditur, vt qui ſemel moriendo mortem vicerat, quotidie recidiua delictorum per hæc Sacramẽta corporis, & ſanguinis peccata relaxaret.* Habentur eadẽ penè verba C. *Vtrùm ſub figura* 72. & in C. *Quid ſit ſanguis* 73. dicit S. Gregorius Magnus, *Prouidens Dominus nobis, dedit hoc Sacramentum ſalutis, vt quia nos quotidie peccamus, & ille iam mori non poteſt, per iſtud Sacramentum peccatorum remiſsionem conſequamur.* Conſonant Stephanus Eduenſis Cap. 13. de Sacramento altaris, vbi ait, *Culpis noſtris exigentibus quotidie labimur; ab hoc lapſu iterata immolatione, quæ fit in altari, reſurgimus, & renouamur.* Egregius quidam verſificator antiquus apud Zachariam Chryſopolitanum in vnũ ex quatuor Euangelijs L. 4. canens,

Nam quia peccantes medicina ſemper egemus,
Hanc pro peccatis medicinam ſemper habemus.

S. Hildegardis in Epiſtola ad Prælatos Moguntinenſes inquiens, *Officio altaris rationabiliter peracto, multa remiſsio peccatorum viuis, & defunctis prouenit.* Algerus L. 1. de Sacramento C. 16. Paſchaſius Rathbertus L. de Corp. & Sang. Domini C. 9. Primaſius in Cap. 10. Epiſtolę ad Heb. aliique Patres paſsim, præſertim S. Thomas q. 83. art. 2. in Corp. & Opuſculo 66. C. 3. Opponunt ſecundò, eundem S. Thomam q. 79. art. 7. qui in argumento 2. ſic diſputat, *Effectus huius Sacramenti eſt adeptio gratiæ, & remiſsio culpæ, ad minus venialis. Si ergo hoc Sacramentum haberet effectum in alijs, quã in ſumentibus, poſſet contingere, quòd aliquis adipiſceretur gratiam, & gloriam, & remiſſionem culpæ abſque actione, & paſsione propria, alio ſumente, vel offerente hoc Sacramẽtum.* Cui argumento non reſpondet S. Thomas, negando, remiſsionem culpæ venialis eſſe effectum huius Sacrificij, neque negando, eam remiſsionem fieri abſque actione, & paſsione propria perſonæ, pro qua offertur Sacrificiũ. Tertiò, per Sacramenta Baptiſmi, Confirmationis, Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis remittuntur ex opere operato peccata venialia, vt certum eſt inter Theologos; quorum plures affirmant id ipſum de tribus alijs Sacramentis. Ergo idem de Sacrificio dicendũ eſt. Quartò, Sacramentalia conferunt immediatè ex opere operato remiſsionem culparum venialium. Ergo multò potiùs eam conferet Sacrificium Miſſæ. Quintò, hoc Sacrificium potiſsimè videtur inſtitutum ad remittẽdas culpas, & pœnas amicorum, vt ſignificat Tridentinũ Seſ. 22. C. 2. tum quando ait, *Per ipſum fieri, vt ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitentes, ad Deum accedamus, miſericordiã conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno:* tum quando in fine Capitis cõcludit, *Quare non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè iuxta Apoſtolorum traditionẽ offertur.* Fauetque ratio, nam cum hoc Sacrificium ſit præcipuè inſtitutum, vt offeratur pro viuis membris Chriſti; & in iſtis, vt pote coniunctis Chriſto per fidem, & charitatem, abſint peccata mortalia, poſsintq; ſola venialia adeſſe, ſequitur, inſtitutum eſſe ad eorum remiſſionem.

7 Sed contra primum inſurgo, nam authoritatibus illis ſolùm conuincitur, remitti peccata venialia per Sacrificium; non autem deleri immediatè, & ex opere operato ſine perſonę, pro qua offertur, actu, ratione cuius ex ope re

re operantis condonentur à Deo. Nam Scripturæ ſacræ, Concilia, & Patres nō magis dicunt, Sacrificium eſſe propitiatorium pro venialib⁹, quàm pro mortalibus peccatis, imò Concilium Tridentinum exprimit hæc cum particula *Etiam*, vt à fortiori denotet, eſſe propitiatorium pro illis; & tamen Aduerſarij non inde mouentur, vt concedant Sacrificio vim immediatam ex opere operato remiſsiuam peccatorum mortaliū; ſed interpretantur eodem modo, ac nos teſtimonia obiecta in ipſos, obarmantq; ſe authoritate Concilij Tridentini; ſed quod de condonatione culparum leuiū per Sacrificium non diſsimiliter loquatur. Replicabit quis, ſi vt culpæ veniales remittantur, debet in perſona, pro qua Sacrificium offertur, adeſſe aliquis actus, ratione cuius ex opere operantis fiat remiſsio, non tribuetur hæc Sacrificio, ſed actui, cum tamen authoritates allatæ tribuant eam Sacrificio ſatis patenter. Quòd ſi ad fugam replicæ dicatur, actum, aut auxilium ad illū cauſari immediatè ex opere operato, atque infallibiliter à Sacrificio; perinde id eſt, ac ſi Sacrificium cauſet immediatè ex opere operato, atque infallibiliter remiſsionem, ſiquidē ſit cauſare aliquid, cui ineuitabiliter ſit adiuncta remiſsio. Cæterùm hæc difficultas æquè premit Aduerſarios admittentes nobiſcum, Sacrificium dici propriè remiſsiuum peccatorum lethalium. Cui difficultati ſatisfaciemus poſteà.

8 Contrà ſecundum eſt, quòd S. Thomas neutiquam ibi doceat, remiſsionem culpæ venialis in perſona, pro qua Sacrificium offertur, fieri præcisè per illud; imò potiùs in fine reſpōſionis ad ſecundum argumentum exprimit, remiſsionem commenſurari modo deuotionis perſonæ illius. Video, dici poſſe, S. Thomam habuiſſe rationem deuotionis, vt ſit maior, vel minor remiſsio, non verò vt ſimpliciter, & abſolutè ea detur. Non poſſum impugnare id ex textu S. Doctoris. Sed tam obſcurum indicium non ſufficit, vt putemus, S. Doctorem pro ea ſententia ſtare; maximè cum ipſe in alijs, quorum virtus ad remittenda peccata venialia notior eſt, requirat aliquem actum ex parte perſonæ, cui fit remiſsio, vt conſtabit ex proximè dicendis.

9 Contrà tertium facit primò, quia etſi concedatur, omnia Sacramēnta remittere immediatè ex opere operato peccata venialia, ſi in ſuſcipiente non detur obex complacentiæ actualis, aut virtualis erga ea, non inde ſequitur, affirmari debere idem de Sacrificio; ſicut etſi Sacramenta conferant per ſe immediatè ex opere operato primam, aut ſecundam gratiam, non ideò Sacrificium debet ſic cauſare illam, non enim ordinatur, quemadmodùm Sacramenta, ad ſanctificationem hominum tanquam ad finem primarium. Secundò, quia etſi paritas Sacramentorum, præſertim Euchariſtiæ, eſſet omnino efficax ad ſuadendam in Sacrificio vim remiſsiuam peccatorum venialium, tamen Sacramenta, præſertimque Euchariſtia, non remittunt huiuſmodi peccata abſq; aliquo actu, qui ſit formalis, vel virtualis retractatio eorum. Vnde de Euchariſtia ait S. Thomas in 4. Diſt. 12. q. 2. a. 2. quæſtiuncula 1. in Corp. *Virtute huius Sacramenti fit quædam transformatio hominis ad Chriſtum per amorem; & hic eſt proprius eius effectus. Et quia ex feruore charitatis peccata venialia dimittuntur, propter hoc, quod dicto feruori contrariantur, ideo ex conſequenti virtute huius Sacramenti venialia delentur.* Germana ſunt, quæ tradit 3. p. q. 79. art. 4. in Corp. quin ibi legamus verbum vllum, ex quo valeamus inferre, fieri remiſsionem venialium per Euchariſtiam abſque omni actu retractatiuo elicito ab homine. Nec mihi perſuadeo, S. Thomam dicturum, remittenda venialia homini, cui alienato à ſenſibus adminiſtraretur Euchariſtia, quin de ea ſuſcipienda cogitaſſet anteà. Vt minimùm enim, vltra carentiam cōplacentiæ actualis, vel virtualis circa peccata dimittenda, requiritur pia voluntas ſuſcipiendi Euchariſtiam, quæ voluntas erit quædam virtualis ſaltem retractatio illorum. Vnde nec Sacrificium remittet venialia in homine, pro quo nihil cogitante de ipſo offeratur; ſecus in homine, qui aliquo modo concurrat ad Sacrificium ex pia voluntate formali, vel virtuali obtinendi à Deo remiſsionem ſuorum venialium, nam hæc voluntas eſt formaliter, vel virtualiter eorum retractatiua, vt notat Suarez D. 79. ſect. 5. V. *Sed quanquam.* Sic diſcurri poſſet ad retorquendam in Aduerſarios paritatem Euchariſtiæ. Sed ego abſolutè cenſeo, voluntatem concurrendi

Digitized by Google

currendi ad Sacrificium non eſſe ſufficientem, vt accedente oblatione Sacrificij facta per Sacerdotem remittantur venialia; ſed vlteriùs eſſe requiſitum actum, qui ſeorſim à Sacrificio moueret Deum ad condonationem venialium; quicquid ſit, an ſufficiat pia, ſupernaturaliſque voluntas ſuſcipiendi Euchariſtiam, vt per hanc in re ſuſceptam obtineatur à Deo condonatio venialium, nam remiſsio obtenta hoc modo arguit in Euchariſtia virtutem immediatam ex opere operato remiſsiuam illorum; quam vt modò negemus, non cogit nos Sacrificij cauſa, vt perſpicuum eſt ex dictis; ſitque magis manifeſtum noua hac inſtantia inde petita, quòd etſi Euchariſtia vt Sacramentum non habeat vim remittendi per ſe, ac directè pœnā; vt cum S. Thoma 3. p. q. 79. art. 5. docent communiter Theologi, non idcircò conſequens eſt, Euchariſtiam vt Sacrificium carere illa vi. Ergo è contrà, etſi Euchariſtia vt Sacramentum ſit immediatè ex opere operato remiſsiua peccatorum venialium, neceſſe non eſt, competere ipſi vt Sacrificio, eſſe eo pacto remiſsiuam culparum venialium.

10 Contrà quartum decerto primò, nam Sacramentalia carent vi ex opere operato immediatè remiſsiua venialium, vt docet S. Thomas 3. p. q. 87. art. 3. q. 7. de Malo art. 12. in Corp. & in 4. Diſt. 16. q. & art. 2. quæſtiuncula 4. Diſt. 21. q. 2. art. 1. in Corp. & ad 1. quibus omnibus in locis actus retractatiuus formaliter, vel virtualiter venialium, requiſitus à S. Thoma, vt cū Sacramentalibus fiat remiſsio illorum, eſſet per ſe ſufficiens, vt in abſentia Sacramentalium fieret eadem remiſsio; ad quem actum excitandum mouetur Deus frequenter, ſed non infallibiliter, ex deprecatione Eccleſiæ per Sacramētalia; & hac ratione conferunt mediatè Sacramentalia, vt venialia remittantur in illis, qui eis vtuntur. Et ſic intelligendus eſt Canon *Aquam* 20. de Conſecratione Diſt. 3. & Cap. *Cùm veniſſet* de Sacra vnctione. Ac ſanè nuſquam Eccleſia declarauit, eſſe à ſe Sacramētalia inſtituta ad delenda immediatè ex opere operato venialia. Et vt admittamus potuiſſe à Chriſto committi Eccleſiæ facultatem inſtituendi aliquid efficax immediatè ex opere operato ad venialia abolenda; de facto tamen non commiſiſſe, colligimus exinde, quòd non delegauerit ad id, vt abſque Sacramentalibus dimittat immediatè illa, vt eſt in confeſſo apud omnes. Si autem Chriſtus priorem facultatem commiſiſſet, non negaſſet poſteriorem; ſicut quia Chriſtus dedit Eccleſiæ poteſtatem diſpenſandi theſaurum meritorū ipſius Chriſti, & Sanctorum in ordine ad remiſsionem pœnæ temporalis, imponendo onꝰ pij alicuius operis, inferimus, dediſſe etiam, vt diſpenſet, non imponendo tale onus, vtpote quod non ſit ex rei natura neceſſarium ad remiſsionem pœnæ tēporalis. Quapropter ſi ſemel admittatur, non requiri ex natura rei retractationem vllam peccati venialis ad eius remiſsionem, ſimulque in Eccleſia agnoſcatur poteſtas, vt medijs Sacramentalibus ſine retractatiuo actu dimittat venialem culpam, non video, cur non etiam agnoſcatur poteſtas ad eundem effectum cauſandum abſque Sacramentalibus. Et mirum eſſet, Pontifices Sūmos nunquam vſos fuiſſe tali poteſtate, ſi eam à Chriſto Domino haberent. Hactenus autem non audiuimus, Pontifices, ſiue iniuncto, ſiue non iniuncto opere pio, conceſsiſſe Indulgentias à culpis venialibus. Etſi enim aliquando dicant, concedere Indulgentiam à culpa, & à pœna, ſenſus eorum non eſt, quòd virtute Indulgentię tollatur culpa mortalis, vel venialis, vt obſeruant communiter Theologi. Videatur Suarez tom. 4. in 3. p. D. 50. ſect. 1. n. 15. Inſurgo ſecundò, nam permiſſa in Sacramentalibus virtute ex opere operato immediatè remiſsiua venialiū, nō tenemur, eandem virtutem adſcribere Sacrificio, non enim nobis conſtat de Chriſti inſtitutione tribuēte huiuſmodi vim Sacrificio, ſicut Aduerſarijs conſtat de Eccleſię inſtitutione cōferente eam Sacramentalibus. Quod verò Sacrificium longè pręcellat in perfectione, nō ſufficit; ſicut neque ſufficit, quòd Euchariſtia v. g. ſit nobilius Sacramentum, quàm Baptiſmus, vt putemus, Euchariſtiam præditam eſſe virtute ex opere operato remiſsiua pœnæ temporalis, vti pręditus eſt Baptiſmus.

11 Contra quintum diſputo, quia Sacrificium non eſt inſtitutum ad remittendas immediatè ex opere operato culpas veniales, ſed pœnas tantùm temporales, quibus poſt ſuſceptum Baptiſmum

tiſmum ſunt ſubiecti amici. Nec opus eſt, vt ſit inſtitutum ad delendũ eo modo quicquid mali poſſit inueniri in mẽbris viuis Chriſti, alioquì reſpiceret etiam, vt primarium ſui effectum, ablationem reliquiarum peccati, prout de ea loqui ſolent Theologi, cum agunt de Extremæ vnctionis effectibus. Ad Cõcilium Tridentinum dico, intelligi ſatis aptè de ſola virtute mediata ad remiſsionem culparum venialium. Atq; hinc veritas quarti noſtri pronunciati manet abundè comprobata, & protecta.

12 Tertium verò, & ſecundũ pronunciatum impugnari ſolet exemplo Sacramentorum, & præſertim Euchariſtiæ, quæ cauſant per ſe immediatè ex opere operato augmẽtum gratiæ in homine iuſto, à quo ſuſcipiuntur; & quæ ſunt viuorum, vt Euchariſtia, cauſant aliquãdo peraccidens primam gratiam in homine attrito reputante, ſe eſſe contritum. Sed reſpondemus, nõ argui benè ab exemplo Sacramentorum, alioqui ſicut dantur aliqua Sacramẽta, quæ cauſant per ſe immediatè ex opere operato primam gratiam, ita etiam eã cauſaret Sacrificium. Non igitur omnia, quæ Sacramẽtis conueniunt, transferri debent ad Sacrificium. Et ratio à priori claret, quia Sacramentorum finis primarius eſt, ſanctificare homines; nõ ſic autem Sacrificij, vt liquet ex Diſputationibus præcedentibus. Imò quia ille eſt Sacramentorum finis, debet eorũ effectus eſſe augmentum gratiæ, vel prima infuſio; minimè verò Sacrificij, ne hoc vt tale aſſumat ſibi rationem, & eſſentiam Sacramenti. Deinde dicim⁹, traditum eſſe diſputationi, an Sacramẽta viuorum, & præſertim Euchariſtia, conferant aliquando peraccidens primã gratiam? Alij affirmant, alij negant. Quare arguitur ex incerto principio.

13 Primum pronunciatum impeti poteſt ex Sacramentis Baptiſmi, & Pœnitentiæ, quæ per ſe immediatè ex opere operato efficiunt primam gratiã, remittuntque mortalia peccata. Sed iã eneruauimus hanc obiectionem. Alia efficacior deſumitur ex innumeris teſtimonijs Sacræ paginę, Summorũ Põtificum, Conciliorum, & Patrum apud Bellarminum L. 2. de Miſſa C. 2. Valentiam L. 1. de Miſſa C. 5. & tomo 4. Commentariorum Theologicorum D. 6. q. 11. puncto 1. §. 21. Suarium D. 79 ſect. 3. Vazquium D. 228. C. 1. Meratium D. 37. ſect. 9. Scortiam L. 1. C. 8 n. 3. Salmeronem tomo 9. Tract. 30. Nam ex eis teſtimonijs clariſsimè conſtat, Sacrificium Miſſæ non modò eſſe propitiatorium pro pœnis peccatorum lethalium, ſed pro ipſis etiam peccatis, habereque ex natura, ſeu inſtitutione ſua virtutem remittendi peccata etiam ingentia, atque adeò operandi primam gratiam ſanctificantem, per quam illa expellantur. Reſpondeo, non obſtare nobis ea teſtimonia; non enim in eis dicitur, neque ex eis colligitur, Sacrificium Miſſæ eſſe per ſe immediatè remiſsiuum peccatorum mortalium; ſed tantùm eſſe remiſsiuum; cuius dicti veritas planè, & plenè ſaluatur per virtutem ad remittendum mediante alio tãquàm cauſa proxima, quatenus ſcilicet ex Sacrificij impetratione moueatur Deus ad conferendum auxilium, quo poſsit homo elicere contritionem de peccatis, aut attritionem in Sacramẽto, atque ita conſequatur ipſe remiſsionẽ peccatorum.

14 Inquies, non ſaluari hac ratione Sacrificium eſſe propitiatorium, ſed tantùm impetratorium, quia impetrat à Deo auxiliũ ad cõcipiendum dolorem de peccatis. Teſtimonia autem ſuprà indicata clamant, Sacrificium non modò eſſe impetratorium, ſed etiam propitiatorium, atq; remiſsiuum peccatorum, imò magis deprædicant, commendantque poſterius id, quàm illud prius. Cardinali de Lugo D. 19. ſect. 9 n. 140. viſa eſt noua hæc difficultas, quę militat etiam contra diuiſionem Sacrificiorum antiquę legis in impetratoria, & propitiatoria; ex quibus hæc abs dubio non erant per ſe immediatè remiſſiua culparum lethalium. Sed eam difficultatem iam olim attigit Albert⁹ Pighius Controuerſia 5. & poſt ipſum Azor tomo 1. L. 10. C. 20. q. 3. Scortia L. 1. C. 8. n. 3. Caſtro Palao Tract. 22. D. vnica puncto 6. n. 4. Puteanus 3. p. q. 83. a. 1. dub. 5. V. *Dices ex ijs.* Verba Azoris ſunt, *At dices, ſi Sacrificium peccata lethalia delet, eorum veniam impetrando. Ergo impetratorium tantummodò, non etiam propitiatorium Sacrificium eſt. Reſpõdeo, impetratorium dici, quia impetrat multa bona ijs, pro quibus offertur, etiam nullum in eis peccatum delendo: dicitur tamen propitiatorium,*

tiatorium, quia impetrat quoque remiſsionē peccatorum; ac propterea pro peccatis Sacrificium fit, & offertur, vt Deum placet, qui placatus pœnitentiæ donum concedat, quo peccata eluantur. Hactenus Azor; nec diſsimiliter Scortia, Caſtro Palao, & Puteanus. Sed Cardinalis de Lugo ſubſcriptus à ſuo fratre Franciſco de Lugo L. 5. C. 4. q. 3. n. 28. & ab Auerſa q. 11 ſect. 1. V. *Rurſus*, ſoluit difficultatem, aſsignando diuerſos formaliter terminos Sacrificio, vt propitiatorio, & vt impetratorio, nā ſub priori ratione reſpicit ablationem indignationis diuinæ propter peccata retardantia Deum, ne conferret auxilium ſaltem vberius ad contritionem; ſed ſub poſteriori ratione reſpicit donationem, & beneficium illius auxilij. Non acquieſco, & vt omittam, quæ diffuſè vellicant in ea ſolutione Martinonus D. 36. ſect. 1. ex n. 7. Arriaga D. 51. ſect. 2. ex n. etiam 7. moueor, quia cum per Sacrificium obtineatur à Deo ablatio ſuæ indignationis, quid aliud id eſt, quàm reſpici eam ablationem, intendique à Sacrificio vt impetratorio? Si Sacrificium eſſet formaliter ipſa ablatio, carentiavè indignationis, diſtingueretur vtique vt propitiatorium ab impetratorio, nam vt impetratorium referretur ad auxilium tanquam ad terminum omnino diuerſū ab ea ablatione. Cæterùm nequit niſi inſcitè aſſeri, Sacrificiū eſſe ipſammet ablationem. Idcirco difficultati occurro dicens, Sacrificium rectè appellari propitiatorium, tametſi vt ſic reſpiciat eundem terminū, quem impetrat, quia terminus ille eſt auxilium ad actum cōtritionis, quo propitiatur, & placatur Deus peccatori. Igitur Sacrificium vt propitiatorium eſt formaliter impetratorium, ſed non è conuerſo, ſiquidem dirigatur ad impetranda multa alia, non concernentia remiſsionem peccati.

15 Rurſus inquies, vel Sacrificium impetrat infallibiliter auxilium ſpeciale ad contritionem, vel non impetrat illud infallibiliter? Si ſecundum; dicetur impropriè propitiatorium pro peccatis, remiſsiuumq; horum, ſiquidem non per ſe, ſed per accidens conueniet illi impetrare aliquando auxilium, quo homo prodeat, vel poſsit prodire in contritionem. Si primum; inquires iterùm, an auxilium infallibiliter impetratū debeat efficax eſſe, vel poſsit eſſe inefficax, aut ſufficiens ſolummodò? Si debeat eſſe efficax, pullulāt ferè omnia inconuenientia, quæ diximus ſequi ex remiſsione peccatorum facta per Sacrificium tanquam cauſam proximam, & immediatam: oſtenditque experientia, offerri Sacrificiū pro pluribus peccatoribus, quibus, etſi careant obice actualis, & virtualis complacentiæ in peccatis, nō confert Deus auxilium efficax ad contritionem. Si verò ob id nō debeat auxiliū eſſe efficax; erit per accidens reſpectu Sacrificij, quòd aliquādo ſit efficax, & proinde accidentale erit Sacrificio, quod remittantur peccata ei homini, pro quo offeratur.

16 Reſpondeo primò, per Sacrificium impetrari à Deo infallibiliter aliquod ſpeciale auxilium ad cōtritionem peccatoris, ſi in hoc nō detur obex. Prima ratio eſt, quia Sacrificium tā eſt propitiatorium pro culpis, quā expiatorium pro pœnis earum. Sed vt expiatoriū pro pœnis habet impetrare à Deo infallibiliter aliquem effectum. Ergo & vt propitiatorium pro culpis. Nullꝰ autem effectus, quem infallibiliter impetret, poteſt conuenienter aſsignari, niſi auxilium ſpeciale ad actum contritionis, aut ad attritionem in Sacramento, vel extra, ſi ſermo etiam eſſet de Sacrificio, vt propitiatorio pro culpis venialibus; ſed nunc loquimur de culpis lethalibus; indeq; quiſq; inferet, quid de venialibus debeat dicere. Secunda ratio, Chriſtus eſt principalis offerens huius Sacrificij, impetranſque mediante eo pro peccatoribus apud Patrē. Sed Chriſtus iuxta Paulum ad Heb. 5. exauditur pro ſua reuerentia, obtinetq; infallibiliter, quidquid petit efficaciter in bonum hominum lapſorum. Illud autem, quod efficaciter petit, videtur eſſe præcipuè auxilium ſpeciale ad conuerſionem, quandoquidem tale auxiliū ſit via ad id, vt Sacrificium, quà eſt propitiatorium, ſortiatur ſuum effectum. Tertia ratio, oblatio Sacrificij pro peccatoribus eſt virtualis oratio pro eis, conuerſioneque eorum. Sed oratio, ſi concurrant certę quędam conditiones, impetrat infallibiliter, quod poſtulat. Igitur oblatione Sacrificij pro peccatoribus impetrabitur infallibiliter auxilium ſpeciale ad conuerſionem eorum, ſi in eis non detur obex. Confirmatur, ſi peccatores orent pro ſe ipſis, vel offe

rant,

Digitized by Google

rant, petendo v.g. vt Sacerdos celebret pro ipſis, tunc impetrabunt infallibiliter auxilium ſpeciale ad conuerſionem, vt docet Suarez D. 79. ſect. 3. V. *Hac res mihi.* Ergo idem continget, etiamſi non offerant, ſed tantùm offeratur à Sacerdote Sacrificium pro eis, nam Sacrificij oblatio pro peccatoribus eſt per ſe ipſam virtualis oratio, æquiualetque formali orationi. Quarta ratio, quia ſic optimè intelligitur, Sacrificium eſſe propitiatorium pro peccatis, remiſsiuumque eorum. Aliæ rationes afferētur à nobis inferiùs, quando enodemus argumenta Aduerſariorum. Reſpondeo ſecundò, auxilium, infallibiliter impetratum, non debere eſſe efficax, ſeu nō debere conferri à Deo in circumſtātijs, in quibus ſortiturum eſſe effectum cōtritionis præuiderit per ſcientiam conditionatam, quam vocant mediam. Primò, quia neque ſtatim, ac offertur Sacrificium pro multis peccatoribus, neque poſt, imò neque vnquam illi conuertūtur. Secundò, quia nobis non cōſtat de promiſsione, legeque diuina dādi auxilium efficax peccatoribus ad cōtritionem, ſi pro eis offeratur Sacrificium. Tertiò, quia ſicut Sacrificij proprium eſt, habere virtutem propitiatoriam, & remiſsiuam peccatorum, ſic etiam eiuſdem vt Sacramenti proprium eſt, habere virtutem præſeruatiuam à peccatis; & tamen hæc virtus non debet inducere auxilia efficacia ad prҿſeruationem à peccatis. Ergo neque illa alia virtus inducere debet auxilia efficacia ad remiſsionem peccatorum. Cōfirmatur ex gratia Sacramētali, quҿ vltrà habitualem confertur per Sacramētum Euchariſticum, & per reliqua alia, nō enim ſemper affert ſecum auxilia efficacia, nec ſolet proportionari quoad effectū auxiliorum niſi ſoli diſpoſitioni præſenti ſuſcipientium Sacramenta, non autem præſcientiæ diuinæ conditionatæ de bono vſu auxiliorum in alijs circumſtantijs, quàm in præſentibus, quando ſuſcipiuntur Sacramenta; neq; item ſolēt eſſe indeterminata, & indefinita quoad numerum, & perfectionē auxiliorum.

17 Sed reclamabis, vt ſuprà, ergo accidentale erit reſpectu Sacrificij, quòd auxilium aliquādo ſit efficax, & quòd peccata remittantur in eis, pro quibus offertur. Contra tamen, quia neutrum eſt peraccidens reſpectu Sacrificij, nam quòd auxilium impetratū infallibiliter ratione Sacrificij nō ſit efficax, non prouenit ex defectu virtutis in Sacrificio, ſed ex indiſpoſitione peccatoris, ex huiuſque non cooperatione, cum tamen ex vi Sacrificij conferatur à Deo auxilium ſpeciale, quo poſsit peccator, ſi velit, elicere contritionem, multòque faciliùs, & promptiùs, quàm auxilijs ordinarijs. Sic non eſt peraccidens reſpectu Sacramentorum, quòd in ſuſcipientibus cauſetur gratia, tametſi ſæpe ob indiſpoſitionem ſuſcipientium impediatur eius productio. Vnde ſapiētiſsimè ſcripſit Bellarminus, complexꝰ breui ſermone duas noſtræ ſententiæ partes, *Miſſæ Sacrificium, cum pro peccatoribus offertur, infallibiliter impetrat nouū, ac certum auxilium diuinum, quo peccatores ad pœnitentiam perducantur: ſed illud auxilium variè operatur pro varia hominum diſpoſitione. Nam ſi is, pro quo Miſſa offertur, diſpoſitus eſt ad contritionem, efficietur in illo vi noui auxilij contritio; quæ propriè donū pœnitentiæ eſt; & hoc eſt, quod dicunt Concilium Tridentinum, & S. Thomas ſuprà citati. Si verò non ſit diſpoſitus, efficietur in illo homine noua quædam diſpoſitio, ſed quæ fine ſuo fruſtrabitur, ſi ille ex arbitrij libertate vocationem Dei reijciat. Itaque non eſt mirum, ſi peccatores non ſemper conuertantur, pro quibus Miſſæ Sacrificium offertur, cum tamen ſine dubio ſæpe inuentur.* Ita in L. 2. de Miſſa C. 5. Verba verò Concilij Tridentini, & S. Thomæ, ad quem Lectorem remittit Bellarminus, tranſcripta ſunt à nobis in primo pronunciato. Dices tamen, in illis verbis, *Docet ſancta Synodus, Sacrificium iſtud verè propitiatorium eſſe, per ipſumque fieri, vt ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno*, denotari auxilium efficax ad contritionem, de qua immediatè ſubdit Concilium, *Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens*, &c. Fateor, denotari auxilium efficax, non quidem quod debeat cōferri à Deo virtute Sacrificij, ſed quod ſæpe conferatur, toties ſcilicet, quoties homo, pro quo Sacrificiū offertur, accedit ad Deū cum requiſitis declaratis à Concilio, & quod abſolutè poſſet conferri, attenta dignitate Sacrificij, etiamſi homo non ſit

Goo

ſit tam diſpoſitus, quando pro eo Sacrificium offertur, poteſt enim Deus ob Sacrificium oblatum pro peccatore etiam indiſpoſito moueri ad danda auxilia, quibus adquirat diſpoſitionem illam, de qua loquitur Concilium. Atque id fortè nonnunquàm contingit. Cæterùm nõ expediebat, vt ſemper, infallibiliterque contingeret, ne daretur ſecuritas, & libertas peccandi hominibus ſcientibus, oblato ſemel Sacrificio pro ſe, obtẽturos à Deo auxilium efficax ad iuſtificationem, & donum perſeuerantiæ per alia auxilia efficacia, vt prudenter conſiderauit Cardinalis de Lugo D. 19. S. 9 n. 148. Et hinc edifferit, qua ratione, etſi offeratur Sacrificium adiuncta etiam oratione formali ad impetrandũ à Deo auxilium efficax pro conuerſione peccatoris, non ſit infallibilis effectus impetrationis, quia ſcilicet iuxta ordinem rectæ gubernationis non expedit, vt talis effectus ſit infallibilis. Neque hinc arguere contra nos licet, non fore infallibilem conceſsionem auxilij ſpecialis ratione Sacrificij pro peccatore oblati. Non, inquam, arguere licet, nam nullũ ſequitur abſurdum ex eo, quòd ſit infallibilis conceſsio auxilij ſpecialis; quin potiùs exinde valde commendatur vtilitas Sacrificij citra periculum, ne homines abſque timore, & tremore ſuam ſalutem operẽtur. Sed notare oportet, dari non rarò in peccatore obicem ad auxilium ſpeciale, vt ſi peccator ſit actualiter, aut virtualiter affectus ad peccata, ſi non ſit ſui compos, aut ſi ſit, ſed nihil cogitet de ſua ſalute, diſtractus omnino ad alia.

18 Colligitur ex dictis, conferri à Deo virtute Sacrificij homini iuſto auxilium ſpeciale ad retractationem culparum venialium, conferriq; infallibiliter actu, niſi ex parte hominis adſit obex. Rurſus auxilium efficax non conferri infallibiliter, infertur etiam ex ſuperioribus. Et vtraque illatio extendẽda eſt ad auxilium, quo homo iuſtus excitetur, vt eliciat virtutum actus, quibus meritoriè augeatur gratia ſanctificans. Sed aduerto, impetrationem auxilij efficacis faciliorem fore, & conceſsionem eius fore frequentiorem, ſiue ad retractationem culparum venialium, ſiue ad eliciendos actus virtutum, nam ſtatus gratiæ multùm iuuat.

SECTIO II.

An remiſsio pœnæ ſit fructus Sacrificij huius?

19 SERMO eſt de pœna temporali, & non de æterna, nam de huius remiſsione, an ſit effectus Sacrificij? eadem eſt diſputatio, ac de remiſſione culpæ lethalis, cui eſt inſeparabiliter annexus ſaltem ex natura rei reatus pœnæ æternæ, atque adeò manente culpa lethali maneat is reatus, & remiſſa culpa lethali non maneat; quicquid ſit, num, de potentia Dei abſoluta, poſsit, ſiue per infuſam gratiam ſanctificantem, ſiue per condonationem extrinſecam diuinã, remitti culpa lethalis, & manere reatus pœnæ æternæ? Agimus igitur de pœna temporali, cuius reatus ſuperſtes eſt poſt dimiſſam culpam lethalẽ, vel venialem. His prænotatis.

Quinque Aſſertionibus noſtra mens declaratur.

20 ASSERO primò, Sacrificium Miſſæ cauſat remiſsionem pœnæ tẽporalis in homine iuſto, ſiue viuo, ſiue defuncto habente reatum pœnę illius poſt ſuſceptum Baptiſmum. Aſſertio eſt de fide Catholica ex Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 2. definiente, iſtud Sacrificium eſſe *verè propitiatorium* pro peccatis; propiciatio autem pro peccatis debet includere condonationem peccatorum, tum quoad maculam culpæ, tum quoad reatum pœnæ, ſi ſit propitiatio perfecta. Definit idem Conciliũ ibidem clarioribus verbis hanc veritatem, nam in fine Capitis ait, *Quare non ſolùm pro fidelium viuorũ peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſsitatibus; ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè iuxta Apoſtolorum traditionẽ offertur.* Rurſus Can. 3. ferit anathemate eum, qui dixerit, *Sacrificium iſtud non eſſe propitiatorium: : neque pro viuis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſsitatibus offerri debere.* Inſuper Seſ. 25. in Decreto de Purgatorio docet, *animas in Purgatorio detentas, fidelium ſuffragijs, potiſsimùm verò acceptabili altaris Sacrificio, iuuari.* Animæ autem in Purgatorio detentæ habent

Digitized by Google

exoluendum pœnę temporalis reatum, vt declarat idem Cōcilium Seſ.6. Can. 30. Conſonat Catechiſmus Concilij eiuſdem parte 2.n.71.Cap.de Euchariſtiæ Sacramento, vbi inquit, *vt Chriſtus Dominus in Paſſione ſua pro nobis meruit, ac ſatisfecit: ſic qui hoc Sacrificium offerunt, quo nobiſcum communicant, Dominicæ Paſſionis fructus merentur, ac ſatisfaciunt.* Et circa finem Cap.num. 79. *Huius Sacrificij eam vim eſſe, Parochi docebunt, vt non ſolùm immolanti, & ſumenti proſit, ſed omnibus etiam fidelibus, ſiue illi nobiſcum in terris viuant, ſiue iam in Domino mortui nondum planè expiati ſint. Nec enim minus ex Apoſtolorum certiſsima traditionè pro his vtiliter offertur, quàm pro viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, ac quibuſuis calamitatibus, & anguſtijs.* Sic Catechiſmus Romanus. Sic etiam Patres, & Theologi ante Concilium Tridentinum. Nec plura de hac aſſertione, nàm quæ ſequentur, comprobabunt eam affatim.

21 Aſſero ſecundò, Sacrificium Miſſę per ſe immediatè cauſat remiſsionem pœnæ temporalis. Probatur hæc aſſertio, primò, quia cum Concilium Tridentinum tradidiſſet, per Sacrificium Miſſæ remitti culpas, quatenus per illud cauſatur aliquid, quo deleantur; poſteà neutiquam requirens quidpiam, quod interueniat, quodque cauſetur virtute Sacrificij, inquit, *Quare non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſsitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondũ ad plenum purgatis, ritè iuxta Apoſtolorũ traditionem offertur.* Et quanquàm cum pœnis, ac ſatisfactionibus coniungat peccata, forſan horum nomine ſignificat pœnas ex peccatis relictàs, ſicut Machabæorum L.2.C.12.dicitur, *Sancta ergo, & ſalubris eſt cogitatio, pro defunctis exorare, vt à peccatis,* id eſt, à pœnis *ſoluãtur.* Nec eſt inconueniens, vt maioris claritatis gratia Concilium exprimat pœnas poſt peccata memorata, ſicut neq; eſt inconueniens, quòd poſt pœnas exprimat ſatisfactiones, etſi vtriuſque vocis idem ſit ſignificatum, quia ſecunda magis declarat ſignificatum in prima intentum. Si hæc interpretatio non arrideat, reſtat alia, ſcilicet Concilium loqui de peccatis, & pœnis, vt inter ſe diſtinctis; ſed quoad modum remiſsionis peccatorum per Sacrificiũ oblatum ſupponere doctrinã proximè à ſe datam. Probatur ſecundò, Sacrificium Miſſæ cauſat pœnæ temporalis remiſsionem, vt viſum eſt in Aſſertione prima. Sed eo ipſo quòd cauſet, non poteſt non cauſare per ſe immediatè, nam remiſsio pœnæ temporalis non fit per aliquid receptum intrinſecè in homine incompoſibile cum ipſa, ſed fit per extrinſecam Dei voluntatem condonantem ipſius; neque requirit ex parte hominis diſpoſitionem aliquam actualem, ſed contenta eſt ſtatu hominis in gratia. Ergo &c. Reſpondebis, Sacrificium Miſſæ poſſe cauſare eam remiſsionem impetratoriè, quatenus videlicet impetret à Deo auxilia, vt homo exhibeat pœnitentiæ opera, quibus ſatisfaciat pro pœna temporali debita. Sed cōtra primo, nam gratis admiſſa remiſsione cauſata tantùm impetratoriè per Sacrificium, poſſet cauſari immediatè, quin homo ex parte ſua præſtaret aliquod opus ſatisfactorium. Contrà ſecundò, quia ſermo in præſentiarũ eſt de Sacrificio vt propitiatorio pro pœnis; neceſſe autẽ eſt, vt, quà propitiatorium, habeat diuerſum modum cauſandi, atq; habet, quà impetratoriũ. Atqui vt propitiatorium pro culpis non habet eum diuerſum modum cauſandi; prout probabiliter cōceſsimꝰ in Sectione ſuperiori. Ergo debet vt propitiatorium pro pœnis habere illum. Contrà tertiò, Sacrificium Miſſæ eſt propitiatorium pro pœnis defunctorũ in gratia, cauſans per ſe immediatè in eis remiſſionem pœnarum, quin impetret auxilia ad opera meritoria, & ſatisfactoria, ſunt enim ipſi extra ſtatum merendi, & ſatisfaciendi. Nec mirum, præfatos defunctos liberari à pœnis virtute Sacrificij per ſe immediatè modo dicto, cum liberentur non diſsimili modo virtute ſuffragiorum, quæ pro eis applicant fideles viuentes iuſti tanquam ſolutionẽ pro eorũ debito, vt declarat Catechiſmus Romanus parte 2.Cap.5.de Sacramento pœnitentiæ, non longe à fine, ſeu in numero 77. loquens de ſuffragijs, ac ſatisfactionibus tam pro viuis, quàm pro defunctis; cum item liberentur nō diſsimili modo virtute Indulgẽtiarũ, quæ diſpẽſantur ex Eccleſiæ theſauro, ſeu ex ſuperabundantibus Chriſti, & Sanctorum ſatisfactionibꝰ. Virtus autẽ, quæ ſuffragijs, & Indulgẽtijs cōpetit erga defunctorum pœnas, debet potiſ-

Digitized by Google

potiſsimùm competere Sacrificio Miſſæ; & ita docet Tridentinum ſuprà. Cōtra quartò, quia in Sacrificio Miſſæ debet agnoſci eadem virtus erga pœnas viuorum, qui iuſti ſunt. Nam Concilium Tridentinum æquè fatur de vtilitate Sacrificij oblati pro pœnis, & ſatisfactionibus viuorum; imò tam Concilium Tridentinum, quam Catechiſmus iuſſu eius editus indicat, notiorem eſſe vtilitatem illam reſpectu viuorum. Dabit alias probationes aſſertio, quam iam propono.

22 Atque ita aſſero tertiò, Sacrificium Miſſæ cauſat infallibiliter remiſsionem pœnę temporalis. Probatio prima ſit, quia iuxta Concilium Tridentinum Seſ. 22. Cap. 1. & 2. per hoc Sacrificium applicatur nobis ſpecialiter ſalutaris virtus Paſsionis Chriſti, & per hanc oblationem incruentam vberrimè percipiuntur fructus oblationis cruentæ in cruce. Ergo Sacrificium Miſſæ habet ex inſtitutione ſua ſingularem vim, & efficaciam ad applicandum nobis fructum aliquem Paſsionis Chriſti, atque adeò nobis applicat infallibiliter illum, ſicut ob eādem rationem Sacramenta applicant nobis infallibiliter fructum aliquem. Atqui reſpectu Sacrificij Miſſæ non poteſt aſsignari alius fructus, quem infallibiliter applicet, niſi remiſsio pœnę temporalis, aut ſi alius poteſt etiam aſsignari, ſed non potiori iure, quàm præfata remiſsio. Ergo, &c. Probatio ſecunda ſit, quia cum nullum Sacramentum per ſe, ac directè conferat infallibiliter remiſsionem pœnæ tēporalis, cui homo fiat obnoxius poſt Baptiſmum, expediebat, vt ad hunc effectum per ſe, ac directè cauſandum infallibiliter, inſtitueretur à Chriſto in noua lege externum aliquid, ac ſenſibile; præ Sacrificio autem Miſſæ quidpiam aliud fuiſſe magis pręcipuè inſtitutum, nullus dicet. Prætereà Sacrificiū Miſſæ continet eminētiori modo omnia genera, omnemq; perfectionem Sacrificiorū veteris legis, vt docemur ab Eccleſia in illa Oratione ſecreta, quæ recitatur in Miſſa Dominicę ſeptimæ poſt Pentecoſten, *Deus, qui legalium differentiam hoſtiarum vnius Sacrificij perfectione ſanxiſti &c.* Aſt in lege veteri Sacrificia propitiatoria pro peccatis purgabant immediatè, & infallibiliter ſordibus, & immunditijs legalibus, pro quibus expiandis erant inſtituta, vt ex communi ſententia ſupponit Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 9. num. 143. & 155. Ergo Sacrificium nouæ legis potiori de cauſa remittet immediatè, & infallibiliter reatum pœnæ tēporalis reſiduum ex peccatis. Argumentum hoc vrgentius erit, ſi Sacrificia antiqua profuerint infallibiliter ad remiſsionem pœnæ temporalis. Videturque, profuiſſe, vt colligitur ex Lib. 2. Machabæorum Cap. 12. vbi refertur Iudas Machabæus iuſſiſſe, offerri Sacrificium pro peccatis mortuorum; concluditurque Cap. 12. his verbis, *Sancta ergo, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur.* Et ita profuiſſe, imò etiam ex opere operato, ſignificat Sanctus Thomas 3. parte, quæſt. 79. articulo 5. nam huic argumento ſecundo, *Per Sacrificia veteris legis homo ſatisfaciebat pro peccatis ſuis; dicitur enim Leuitici 4. & 5. Si peccauerit homo, offeret hoc, vel illud pro peccato ſuo, & remittetur ei. Ergo multò magis hoc Sacramentum valet ad remiſsionem totius pœnæ,* huic, inquam, argumento reſpondet Sanctus Thomas, non quidem Sacrificia vetera caruiſſe vi, & efficacia remittendi pœnam temporalem, quo ruebat omnino argumentum; ſed in hunc modum, *Alia Sacrificia, & oblationes non operabantur remiſſionem totius pœnæ, neque quantùm ad quantitatem oblati, ſicut hoc Sacrificium; neque quantùm ad deuotionem hominis; ex qua contingit, quòd etiam hìc non tollitur tota pœna.* Huc vſque Doctor Angelicus. Sed Sotus in 4. Diſtinct. 11. quæſt. 2. art. 5. V. *Secundò arguitur* cenſet, *nullum olim fuiſſe Sacrificium, quod ex opere (quod aiunt) operato aliquam haberet ſatisfactionem, quia non erant inſtrumenta Paſsionis Chriſti, ſed meræ proteſtationes fidei eius venturi: quare ſolùm per modum meriti operantis & augebant gratiam, & ſatiſfaciebant pro culpis.* Quæ Soti cenſura, ſimiliſque alia Bonfrerij ad Cap. 4. Leuitici, Verſic. 1. Henrici Henriquez Lib. 9. C. 4. §. 6. cap. 11. §. 3. & Marchini Tractatu 3. de Ordine, parte 2. Cap. 7. num. 9. non eſt conformis menti Præceptoris Angelici. Nec video, cur ſicut Sotus admittit, Circumciſionem virtute fidei in Chriſtum contuliſſe gratiam, non etiam admittat, Sacrificia pro peccatis contuliſſe virtute eiuſdem fidei remiſsionem pœnæ temporalis, vt indicat

cat Sanctus Auguſtinus q.57.ſuper Leuiticum, traditque expreſsè Scortia L. 1.C.8.n.3.& de Sacrificijs pro peccatis mortuorum Franciſcus de Lugo Lib. 5.C.4.q.2.n.13.de omnibusque Sacrificijs pro peccatis, ſiue mortuorum, ſiue viuorum, innuũt Cardinales Bellarminus L 2.de Sacramentis C.17. L. & C. 2.de Miſſa. L.4. de Pœnitentia C. 15. Ioannes de Lugo D. 19. ſect. 9. n. 155. Ruardus Tapperus art. 19. contra Lutherum, Andreas Sauſſayus in Panoplia Sacerdotali parte 2. Lib. & C. 1. art. 2. pag.308. Tirinus in Indice Controuerſiarum Fidei, Controu. 22. n.10. Tapia quæſt.7.de Euchariſtia art.4.§.*At verò.* Probatio tertia ſit, ſatisfactio propria, quam vnus iuſtus applicat alteri, prodeſt huic infallibiliter, prodeſtq; ſimiliter Indulgentia applicata iuſto, ſiue viuo, ſiue defuncto. Ergo à fortiori ſic proderit Sacrificium Miſſę ad ſatisfactionem pro pœna, & ad eius remiſſionem. Antecedens quoad primam partem conceditur ab omnibus ferè Theologis, quanquam Dicaſtillus Tract. 9. D.3.dub.1.n.6.cum Ioanne de Medina, & Coninch exiſtimet, poſſe probabiliter negari. Secunda pars eiuſdem Antecedentis circa Indulgentiam viuo applicatam eſt in confeſſo apud omnes Catholicos; ſed circa Indulgentiam applicatam defuncto conceditur à multis, & negatur à paucis. Nos vero propoſuimus Antecedens non vt certum quoad omnes ſui partes, ſed vt certum quoad vnam, & vt probabilius, communiuſque quoad alias. Nec militant in Sacrificio Miſſæ rationes, quæ probabiles aliquibus videntur, ne ſatisfactio propria, applicata pro alio, proſit ei infallibiliter, & ne Indulgentia applicata defuncto conferat ei certa lege remiſſionem pœnæ, nam Sacrificium ex ſe aptum eſt natum, vt offeratur pro alio, vtileque illi ſit; & defuncti anima non exiſtit extra iuriſdictionem Chriſti, à quo Sacrificium habet ſuam vim, & efficaciam. Sed de hoc puncto in D. 17. ſect.2. Iam verò poſtrema probatio ſit, quia ex illis verbis in conſecratione calicis, *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum*, iuncta communi Patrum, & Theologorum interpretatione, ſatis colligitur promiſſio, lexque certa Dei de remiſſione peccatorum quantum ad pœnam temporalẽ in eis pro quibus non habentibus obicẽ offeratur Sacrificium Miſſę. Quare iure merito dixit S. Thomas 3.p.q.79.art.5 in Corp. hoc Sacrificium ex inſtitutione ſua præditum eſſe vi ſatisfactiua.

23 Aſſero quartò, Sacrificium Miſſæ cauſat ex opere operato remiſſionem pœnæ temporalis. Ratio eſt, quia hanc remiſſionem infallibiliter cauſat ex vi operis exhibiti, non attenta dignitate, vel merito Sacerdotis, neque aliorum offerentium inferiorum. Nam *hæc quidem illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt*, vt ait Concilium Tridentinum Seſ. 22. Cap. 1. Et quanquam in S. Thoma 3.p. & in alijs Theologis illius æui nō extet expreſſa, vel ſaltem repetita mentio de fructu huius Sacrificij ex opere operato, vt notat Pater Salmeron tomo 9. Tract. 31. pagina 331. tamen in ſenſu dicto negari non poteſt Sacrificio huic fructus, qui vocetur ex opere operato. Et Sanctus Thomas in 4. diſt. 45. quęſt.2. art. 1. quæſtiuncula 3. In Corp. necnon art. 3. quæſtiuncula 1. ad 3. non omiſit vſum eius vocis; ait enim in primo loco, *In ſuffragijs, quæ fiunt per malos, duo poſſunt conſiderari; primò ipſius opus operatum, ſicut Sacrificium altaris: & quia noſtra Sacramenta ex ſe ipſis efficaciam habent, abſque opere operantis, quam æqualiter explent, per quoſcumque fiant; quantùm ad hoc ſuffragia per malos facta defunctis proſunt. Alio modo quantum ad opus operans, &c.* Poſterioris loci verba reſeruo in aliam ſedem. Tranſcribo modò hæc, quæ Innocentius III. habet Lib. 3. de Myſterijs Miſſæ Cap. 5. & in quibus complecti videtur opus operatum tam Sacramenti, quàm Sacrificij, *In Sacramento corporis Chriſti nihil à bono magis, nihil à malo minus perficitur Sacerdote, dummodò Sacerdos cum cæteris in arca conſiſtat, & formam obſeruet traditam à columba. Quia non in merito Sacerdotis, ſed in verbo conficitur Creatoris. Non ergo Sacerdotis iniquitas effectum impedit Sacramenti, ſicut nec infirmitas medici virtutem medicinæ corrũpit. Quanuis igitur opus operans aliquãdo ſit immundum, ſemper tamen opus operatum eſt mundum.* Sic Innocentius Papa.

24 Si quis objiciat, vt Sacrificium cauſet pœnæ temporalis remiſſionem, opus eſt, quòd homo, pro quo offertur, exiſtat in ſtatu gratię. Noner-

go

Digitized by Google

go cauſat ex opere operato eam remiſſionem, cum requirat aliquam diſpoſitionem ex parte hominis, cui facienda eſt remiſsio. Reſpondeo, ſtatum gratiæ requiri, non vt diſpoſitionem meritoriam, ſed tanquam quidpiam, quod remouet prohibens, quale eſt peccatum mortale reſpectu remiſsionis illius; id autem, quod ſic requiritur, non impedit, ne Sacrificium cauſet ex opere operato remiſsionem illam, vt patet in Sacramentis, quæ ex opere operato cauſant gratiam; & tamen, quæ mortuorum ſunt, præſupponere debent ablatum obicem peccati actualis, & quæ viuorum, debent præſupponere ſtatum gratiæ, vt illa cauſent primam, hæc ſecundam gratiam. Eodem Sacramentorum exemplo vincitur alia difficultas petita exinde, quòd plus pœnæ remittatur perſonæ, pro qua offertur Sacrificium, ſi ea habeat plus gratiæ, vel ſaltem plus deuotionis actualis. Etſi enim id admittatur, non obeſt remiſsioni pœnę ex opere operato; vti neque productioni gratiæ ex opere operato Sacramẽtorum, quòd in meliùs diſpoſitis cauſent maiorem gratiam.

25 Si rurſus quis opponat, ſaltem ex opere operantis Chriſti habebit Sacrificium, quòd remittat pœnam temporalem. Contrà eſt, quia Chriſtus modò non ſatisfacit, nec meretur, ſed tantùm applicat per Sacrificium ſatisfactiones ſuas, & merita præterita. Quamuis autem modò impetrare dicatur; aſt valor Sacrificij non conſiſtet ſolùm in impetratione hac; imo ratione præciſa rei oblatę erit hoc Sacrificium maximè fructuoſum. Quare non tantùm cauſabit ſuos effectus per modum impetrationis factæ à Chriſto; ſed etiam ex opere operato. Adhæc, ſi impetratio in rigore ſumatur, eſt effectus petitionis formalis, quod tamen non eſt ad propoſitum, quia Sacrificium non eſt oratio formalis, ſed actio offerens aliquid Deo ad eius cultum, & honorem. Inſuper non ex eo, quòd Sacrificium ſit impetratorium, ſequitur, non eſſe cauſatiuum ex opere operato, poteſt enim eſſe impetratoriè cauſatiuum ex opere operato, quatenus impetratio effectuum ipſius non depẽdeat à dignitate, & merito Sacerdotis; cæterorumque offerentium inferiorum; quatenus etiam eius valor fundetur in oblatione facta nomine Chriſti, & in re oblata. Vnde ipſe Chriſtus offerens hoc Sacrificium in cœna exhibuit aliquid, quod, ratione rei oblatæ, habuit eandem virtutem, eoſdemque effectus ex opere operato, ac nunc habet, quãdo per Sacerdotẽ nomine ipſius Chriſti exhibetur, quanquã tunc Chriſtus impetrauerit, ſatisfecerit, & meruerit pro nobis.

26 Aſſero quintò, Sacrificium Miſſæ cauſat moraliter remiſſionem pœnæ temporalis; cauſat enim aliquo modo; ſed non phyſicè, quandoquidem remiſſio non ſit quid phyſicum, & poſitiuum. Ergo cauſat moraliter, quatenus per virtutem meritorum, & ſatisfactionum Chriſti, in ſe incluſam, mouet Deum, vt condonet pœnam temporalem, cedatque iure ad infligendam eam homini ob peccata præterita. Hæc aſſertio coincidit cum communi alia Theologorum de morali cauſatione gratiæ per Sacramenta, etiam ſi gratia ſit quid phyſicum, & poſitiuum.

SECTIO III.

Quiſnam ſit fructus Sacrificij huius vt impetratorij?

27 CERTVM in primis eſt, Sacrificium Miſſæ, vt offertur à Sacerdote nomine Chriſti, habere ex inſtitutione ſua magnam vim impetrandi id, quod à Deo poſtulatur, ſiue ſit ſpirituale, ſiue temporale, ſed conducens ad ſpirituale. Nam hoc Sacrificio *nihil in Sacrificijs maius eſſe poteſt; nec vlla oblatio hac potior eſt, ſed omnes hæc præcellit*, vt dicit Alexander I. Papa relatus C. *Nihil in Sacrificijs* 8. de Conſecratione Diſt. 2. At qui olim in lege veteri fuerunt Sacrificia ordinata ad impetrandum à Deo quæuis beneficia. Ergo multò potiùs ad id dirigetur ex inſtitutione ſua, maioremque virtutem continebit Sacrificium Miſſæ. Ac ſanè ſi oratio ſe ſola multùm valet apud Deum, valebit magnoperè iuncta huic Sacrificio, quod eſt obſequium Deo acceptiſsimum, & in quo Sacerdos orat in perſona Chriſti, ſicut Legatus à Rege miſſus ad alium Regem orat in perſona Regis mittentis; forſanq; Chriſtus per

Digitized by Google

ſe petit in cœlo idem ipſum, quod in terra per Sacerdotem miniſtrum ſuum. Hinc Concilium Tridentinum Seſ. 22. C.2.& Can.3. docet, offerri ritè Sacrificium hoc pro peccatis, pœnis, & ſatiſfactionib⁹, pro alijſque neceſsitatibus; quarum voce ſignificat effectum Sacrificij vt impetratorij, indicatque, hoc vt tale habere ingentem vim, & efficaciam, ſicut eam habet vt propitiatorium. Atque ita cenſet Eccleſia, & quiſque fidelis, prout oſtendit cura adhibendi Sacrificia Miſſarum ad Deum magis mouendum, vt annuat noſtris deſiderijs, ac poſtulatis, quæ diuino eius honori non repugnant.

28 Deinde certum eſt, Sacrificium Miſſæ conuenienter ſuæ inſtitutioni poſſe ad id offerri, vt impetremus, obtineamusque à Deo bona ſpiritualia, conferentiaque in æternam ſalutem, bona item temporalia, maximè vt his ſpiritualibus deſeruientia. Nam ad hæc omnia conſequenda poſſumus ad Deum preces fundere. Erit autem noſtra oratio certior, & validior, ſi cum Sacrificio Miſſæ coniugatur. Et licet Chriſtus mortuus non ſit pro bonis naturalibus ſine ordinatione eorum ad ſupernaturalia, nobis tamen fas eſſe, petere illa, ſine reſpectu actuali ad hæc, contrà Vazquium D.228.n.33. Meratium D.37. ſect.12. circa finem, Gaſparē Hurtadum D.3. Diff.5. Caſpenſem Tract.23. D.2. ſect.1.n.7. docet Cardinalis de Lugo D.19. ſect.9.n.157. & ex ipſo Rodericus Arriaga D.51. ſect.3.n.15. pertinet enim ad dignitatē Chriſti, vt per eum, & ab eo impetrare valeamus naturalia bona, ſiſtendo etiam præciſè in illis. Cæterùm quia S. Auguſtinus inquit Tract. 102. in Ioannem, *Quidquid petitur, quod pertineat ad gaudium vitæ æternæ conſequēdum, hoc eſt in nomine Chriſti petēdum; quicquid aliud petitur, nihil petitur:* ideo ſuſpendo nunc iudicium, & remitto maturiorem cenſuram in Tractatū de Prædeſtinatione. Itaque fructus Sacrificij vt impetratorij eſt valde vniuerſalis tā ratione bonorum, quæ includit, quàm ratione perſonarum, ad quas ſe extēdit. & ideo S. Thomas Lectione 6. in 6. Ioānis dixit⁹, *in immolatione huius Sacramenti eſſe vniuerſalem effectum.* Cum autem dixerimus, hoc Sacrificium impetratorium eſſe omnium bonorum, offerrique poſſe ad omnium cōſecutionem, ſequitur, impetratorium etiam eſſe ablationis omnium malorum, & ad omnia ea à nobis, vel ab alijs auertenda offerri poſſe, principaliùs quidem ad auertenda mala culpæ, ac pœnæ relictæ ex peccatis, & ſecundariò ad auertenda cætera mala, prout poſſunt eſſe occaſio malorum culpæ, vel prout poſſunt incommodare bonis ſpiritualibus. Quia verò nonnunquam temporalia damna conducunt ad ſalutem animæ, non eſt inſuetum, dirigere impetrationem Miſſæ ad ea inducenda. Quare Eccleſia in Miſſa contra Paganos orat, *vt gentes Paganorum, quæ in ſua feritate confidunt, dexteræ Dei potentiæ conterantur:* & in Miſſa tempore belli, vt deprimatur feritas inimicorum. Sed aduertere hic oportet, Miſſam non eſſe impetratoriam damnorum, ſiue ſpiritualium, ſiue temporaliū, quæ quis ſibi, aut alijs ex odio, inimicitia, vindictaue exoptet. Abſit enim cogitare, præditam ex inſtitutione ſua eſſe virtute impetratoria damni, quod non ſine peccato graui deſideretur, & petatur. Vnde, *ſi quis offerat, vt quæ furto ablata ſunt, reinuenire, ſeu hoſtem occidere, vel rapinam perpetrare, ſeu nummos, aut gratiam adquirere valeat, rationabilis non dicitur offerendi cauſa, ideo nec acceptabilis eſt talis hoſtia. Hoſtia ergo noſtra & merito offerentium, & offerendi cauſa fiat rationabilis, vt conſequenter fiat etiam acceptabilis,* vt ait Odo Epiſcopus Cameracenſis in ſacri Canonis expoſitione, diſtinctione 3. Videatur Summa Armilla V. *Miſſa*, num. 37. Summa Tabiena eodem Verbo, §.35. Summa Angelica eodem Verbo, n.54. Gregorius Lopez l.51. tit.4. Partita 1. V. *Porſu voluntad.* Atque hinc etiam intelligitur Canon *Quicumque* 26. q.5. deſumptus ex Concilio Toletano 17. Cap.5. vbi damnantur, *qui* (ex enormi quadam ſuperſtitione irrepente in Hiſpaniam circa annum 694.) *Miſſam pro requie defunctorum promulgatam, fallaci voto pro viuis ſtudebant celebrare hominibus, non ob alium finem, niſi vt is, pro quo id ipſum offerebatur Sacrificium, ipſius ſacroſancti libaminis interuentu, mortis, ac perditionis incurreret periculum: & quod cunctis datum eſt in ſalutis remedium, illi hoc peruerſo inſtinctu quibuſdam eſſe expetebant in interitum.* De quo ſuperſtitioſiſſimo abuſu loquens Emundus Merillius L.2. Obſeruationum Cap.4. pagina 75. inquit. * Scilicet id faciebant Sacerdotes, cū

Gotthi

Gotthi eas partes tenerent, & Aquitaniam; vbi etiam hodie aniculæ infenſiores factæ, vulgò minantur, ſe illis, quibus iraſcuntur, Miſſam curaturas; neque aliam, opinor, intelligunt, quàm Miſſam defunctorum pro viuis. * Sic Iuriſconſultus ille Gallus, qui ibidem agit de malis Sacrificijs, nocturnis, funeſtis, precationibus diris, ſceleratis precibus apud Gentiles. Et quod de aniculárum Aquitanica phraſi narrat, experimur etiam in Hiſpania, ſolent enim vetulæ irritatæ exclamare, *Yo ſe lo dire de Miſſas*; & cum vulgares homines imprecantur alicui ingens malum ob iniuriam, quam irrogarit, vel cum vident, dediſſe cauſam, ob quam debeat timere illud, ſolent dicere, *Alla ſe lo diràn de Miſſas.* Conferenda eſt cum declarato Canone Concilij Toletani Gloſſa ad C. *Dictum* eſt 1. q. 1. V. *Prodeſſe.* Conſulendi etiam ſunt Ioannes Bernardus Diaz de Lugo in Practica Criminali Canonica C. 35 Hoſtienſis, Ioannes de Annania, & Paulus Griilandi, quos citat; item Emmanuel de Valle Opuſculo 1. de Incantationibus ſect. 2. C. 6. n. 14. C. 15 n. 9. etſi autem Summiſtæ paulo anteà allegati excuſent à peccato mortali eũ, qui celebraret, vt Deus perdat inimicũ Reipublicæ, & impeditorem bonorum. Ego ſuadebo, ne in hunc finem dirigatur impetratio Sacrificij.

29 Circa malum pœnæ temporalis reſiduæ ex peccatis dubitabit nonnemo, an eius ablatio ſit fructus Sacrificij vt impetratorij, non tantũ, quatenus iſtud applicetur ad impetranda à Deo auxilia ad pœnitẽtię opera eliciẽda, quæ ſint ſatisfactio pro pœna propria, vel aliena, ſed etiam quatenus applicetur ad impetrandum à Deo, vt ſine aliquo opere ſatisfactorio exhibito per nos, vel per alium remittat immediatè in nobis, vel in alio pœnam temporalẽ? Reſpondeo primò, ablationem pœnæ poſſe eſſe primo modo fructum Sacrificij vt impetratorij, ſicut ſimili modo poteſt remiſſio culpæ eſſe fructus eiuſdem Sacrificij vt impetratorij iuxta dicta in Sectione 1. vbi docuimus, poſſe per Sacrificium impetrari à Deo auxilia ad actus, quibus culpa eluatur. Etſi verò pœna temporalis remitti queat alio modo per Sacrificium vt propitiatoriũ, ita quidem vt eius remiſſio fiat immediatè, nihil obſtat, quominus vna pars pœnæ remittatur vno modo, & altera altero, nec enim quoduis Sacrificium vt propitiatorium remittit ſemper totam pœnam, cuius reatum habeat perſona, pro qua illud applicatur, alioquì ſuperfluè pro eadem Purgatorij anima plures Miſſæ applicarentur, ſi ſemper per vnam Miſſam liberaretur à tota pęna is, pro quo Miſſa offertur; ſuperfluè etiam in ſatisfactionem iniungeretur aliquibus, quòd pro ſe plures Miſſas faciant celebrari. Legatur S. Thomas 3. p. q. 79. art. 5. Faſque mihi ſit in hoc loco adnotare, non eſſe expediens, vt cum Confeſſarius in ſatisfactione m imponit pœnitenti obligationem erogandi ſtipendium ad Miſſas pro ſe celebrandas, ipſe Confeſſariꝰ iubeat, aut innuat, tradi ſibì illud. Vetuit id olim in ſua Diœceſi Odo Epiſcopus Pariſienſis C. 6 Synodicarum Conſtitutionũ n. 12. his verbis, *Nullus Miſſas, quas iniunxerit, celebret.* Et meritò ſic ſtatutũ eſt, ne Laici ſuſpicarentur, Confeſſarios, proprij lucri temporalis cauſa, eiuſmodi pœnitentias præcipere. Similiter Conciliũ Eboracenſe anno 1194. iuſſit, *Ne Sacerdos Laico ad pœnitentiam venienti obtentu cupiditatis iniungat, vt Miſſas faciat celebrari.* Et Alexander de Arioſtis in Sũma Confeſſorum L. 1. tit. 6. C. 4. dicit cum Directorio Iuris, atque Hoſtienſi, *habere ſpeciem mali, ſi Sacerdos recipiat pecunias pro Miſſis, quas pro pœnitentia iniũxit celebrandas. Vnde dicat, quòd per alium faciat eas celebrari, ac per talem, qui ſibi inuicem huiuſmodi tranſmittere non præſumat.* Sic ille; & latiùs, magnoque cum verborum pondere Aluarus Pelagius L. 2. de Eccleſiæ planctu C. 27. Legantur etiam Suarez L. 4. de Simonia C. 19. n. 4. Caſtro Palao Tract. 17. D. 3. puncto 12. n. 2. Alfonſus de Vega in Sylua, & praxi fori interioris Lib. 2. Caſu. 439. Sunt etiam nonnulli Confeſſarij nimis largi in hoc pœnitentiarum genere, & onere imperando, vel hominibus mediocris fortunæ, quanuis nec expreſsè, nec tacitè ſignificent, vt ſibi, vel determinato alij Sacerdoti tradatur eleemoſyna, & committantur Miſſæ. Sed etſi valde ſatisfactoriæ ſint, diſcimus experientia, adimpleri à perpaucis; acceſſeruntque ad nos multi, qui pauperratem ſuam cauſantes petierunt commutationem pœnitentiæ; & alijs errorem de obligatione excuſsimus, licet ſimul noſcerent,

Digitized by Google

cerent, verùmque eſſet, non ſuppetere ſibi nummos in Miſſarum ſtipem. Sed relicto diuerticulo.

30 Reſpondeo ſecundò, remiſſionem pœnæ poſſe eſſe ſecundo modo fructum Sacrificij vt impetratorij, quia poteſt eſſe fructus orationis; quidquid autem per ſolam hanc obtineri valet, poterit multò potiùs per eam adiunctã Sacrificio; à quo omnis iuſta oratio accipit maiorem vim, & efficaciam impetrandi; fitque magis exaudibilis, vt docet S. Gregorius Nyſſenus Oratione 2. in Orationem Dominicam. Quòd verò orationis vt impetratoriæ, & non tantũ vt operis pœnalis, ac laborioſi poſſit eſſe fructus remiſſio pœnæ, docent Durandus, Caietanus, Nauarrus, & alij apud Suarium tomo 4. in 3. p. D. 48. S. 5. n. 4. Item Cardinalis Bellarminus L. 2. de Purgatorio C. 16. Coninch D. 11 de Purgatorio Dub. 7. à n. 54. Leſſius 3. p. q. 83. art. 1. dub. 8. n. 42. Laymã L. & Tract. 5. C. 2. n. 5. Cardinalis de Lugo D. 24. de Pœnitentia, ſect. 1. à n. 20. D. 19. de Euchariſtia, ſect. 9. n. 158 Dicaſtillus Tract. 6. D. 1. Dub. 9. à n. 125. Thomas Tamburinus L. & C. 2. de Miſſa §. 14. n. 3. Rodericus Arriaga D. 51. ſect. 3. n. 14. Conſentit ex parte Franciſcus de Lugo L. 5. C. 4. q. 2. n. 21. Vocat opinionẽ hanc piam, & probabilem P. Suarez tom. 3. in 3. p. D. 79. ſect. 6. V. *Prior autem*, tomo 4. D. 37. ſect. 10. D. 48. ſect. 2. & 5. Sed abſolutè eam non ſequitur, vt neque Auerſa q. & ſect. 11. V. *Quintò*. Ast ego non video, cur per orationem non poſſim ſaltem impetrare à Deo, vt applicet, ſiue nobis, ſiue alteri viuo, aut defuncto aliquam Chriſti ſatisfactionem pro pœna, quam nos, aut alter debebamus ſoluere; ſicut enim eiuſdem Chriſti ſatiſfactio applicatur hominibus per Sacramenta, per Sacrificium Miſſæ, & per Indulgentias infallibiliter, atque ex opere operato, quidni poterit applicari impetratoriè per orationem, quæ moueat liberalitatem, miſericordiamque diuinam ad cõdonationem independenter à noſtro, aut alieno actu pœnali, ac laborioſo? Satis ſit delibaſſe id, nam fuſior huius rei tractatio pertinet ad Materiam de Satisfactione. Caueant verò Sacerdotes, obligari ex ſtipendio applicare Miſſam pro aliquo, ne eam applicent penes hunc ſolum fructum impetratorium remiſſionis pœnæ, nam qui ſtipem conferunt, in optatis habent, & paciſcuntur expreſsè, vel tacitè de applicanda ſibi Miſſa quoad fructum eiuſdem remiſſionis infallibilem, declaratũ in Sectione præcedenti. Sed qui contẽti ſunt, ſi applicent remiſſionis fructum ſpecialiſſimum, reſpondentem ſibi, putantque ſe tutos in conſcientia; poſſent potiori iure vſurpare hunc applicationis modum, nam etſi re ipſe ſit incertus, eſt tamen certior, quam ille alius ſpecialiſſimi fructus. Sed ego neutrum cenſeo probabilem, vt per ipſum ſatiſfiat obligationi ex accepto ſtipendio, niſi expreſſè conſentiat, qui eleemoſynam tradit.

31 Rogabis primò, an fructus Sacrificij vt impetratorij ſit infallibilis? Nam primo aſpectu videtur eſſe, tum quia Sacrificium tam eſt impetratorium, prout offertur in perſona Chriſti quàm eſt, propitiatorium, prout offertur in eadem perſona. Sed fructus conſequibilis ex Sacrificio vt propitiatorio eſt infallibilis. Ergo & qui conſequibilis eſt ex Sacrificio vt impetratorio. Tũ quia offerri Sacrificiũ nomine Chriſti ad aliquid impetrandum à Deo, eſt idem prorſus, ac Chriſtum petere illud per Sacerdotem tanquam per ſuum Miniſtrum, & Legatum. Sed Chriſto petenti etiam per alium conferre debet Deus infallibiliter id, quod petit, decet enim, vt Filius pro ſua reuerentia exaudiatur à Patre. Ergo &c. Ex alia verò parte fructus Sacrificij vt impetratorij videtur non fore infallibilis; communiter enim exiſtimatur, & dicitur, Sacrificium vt impetratorium non habere infallibilitatem in operando. Reſpõdeo, fructum Sacrificij vt impetratorij reſpectu auxilij ſpecialis ad retractationem peccati eſſe infallibilem in perſona non habente obicem, vt conſtat ex Sectione prima. Idemque dico de fructu conſiſtente in ablatione indignationis diuinæ, in ordine ad quem fructum declarat Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 9 à n. 140. rationem Sacrificij vt propitiatorij pro peccatis, nam ad talem ablationem mouetur Deus infallibiliter ex dignitate Sacrificij, ſi in perſona, pro qua hoc offertur, non detur obex. Et quidem reſpectu vtriuſque fructus prędicti conſideratur Sacrificium vt oratio potiùs realis, quàm verbalis, eo enim ipſo

Digitized by Google

Ipſo quòd offeratur Sacrificium pro homine infecto culpa mortali, vel veniali, ſequitur vterque ille fructus in modo, & menſura Deo nota, quin debeat Sacrificio adiungi ſpecialis oratio verbalis, qua petatur vterq; ille fructus, neque itē debeat adiungi ſpecialis intētio, aut deſiderium conſequendi à Deo vtrumque illum fructum, ſufficit namque intentio communis de Sacrificio offerendo pro ea perſona, non ſecus ac ſufficit, vt perſona, pro qua Sacrificium offertur, comparet fructum remiſsionis pœnæ temporalis relictæ ex peccatis. Quapropter non omnis fructus collatus ex vi Sacrificij vt impetratorij reſpuit infallibilitatem in ſui conſequutione, non enim eam recuſant duo illi, quos dixi. Cęterùm alij, ad quos opus eſt ſpeciali oratione, aut intentione, nō erunt vniuerſim infallibiles, neque in omni euentu, ſed tunc tantùm, quando à Sacerdote petantur, aut intendantur in circumſtantijs, in quibus Chriſti voluntati conformetur petitio, aut intentio Sacerdotis, aut in quibus concurrant conditiones, iuxta quas Chriſtus promiſit Ioannis C.6. *Amen dico vobis ſi quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Et tunc oratio, aſſociata Sacrificio, habebit vim, & efficaciam, vt plura obtineat, quàm ſi ſeorſim funderetur, creſcit enim orationis energia ex Sacrificij ſocietate, tum ob rem oblatam, tum ob principalē offerentem, qui eſt Chriſtus, Imò & quando oratio, aut non conformatur omninò voluntati Chriſti, aut nō habet debitas conditiones ad infallibilitatem in conſecutione beneficij petiti, credibile eſt, prout benè notat Granad⁹ tomo 5. Controu. 6. Tract. 14. D. 7. S. 3. n. 13. loco rei poſtulatæ [quam ſuppono iuſtam, & licitam ex ſe eſſe] conferri à Deo auxilia, quę hìc, & nunc magis expediant ei perſonę, pro qua offertur Sacrificium; congruit namque rationi, vt prorſus non fruſtretur oratio, quam Sacerdos repræſentans perſonam Chriſti fundit ad Deum. Hinc ad rationes dubitandi pro parte affirmatiua, & pro negatiua dico; ad vnicam pro negatiua, conceptum Sacrificij vt impetratorij non excludere infallibilitatem in ſui fructu, maximè ſi ſit fructus, reſpectu cuius habeat ſe Sacrificium non modo vt impetratorium, ſed etiam vt propitiatorium. Ad primam pro affirmatiua, conſtare nobis ex fundamentis iactis in prima, & ſecunda Sectione infallibilitatem fructus reſpondentis Sacrificio vt propitiatorio; nullum verò eſſe caput, vnde deducere valeamus infallibilitatem cuiuſuis fructus reſpondentis eidē Sacrificio vt impetratorio. Addit, & benè, Cardinalis de Lugo D. 19. S. 9. n. 156. certitudinem ſatisfactionis non afferre vllum inconueniens; aſt certitudinem impetrationis allaturam multa, & magna, peterentur namque vel ex ignorantia, vel ex affectu inordinato cōplura, quorum conceſsio nō expediret. Ad ſecundā dico, conferri debere à Deo, non quicquid Sacerdos petat præcisè vt offerens nomine Chriſti, ſed quicquid petat iuxta Chriſti intentionem, & voluntatem. Hinc etſi admittatur, exiſtere nunc Chriſtum in ſtatu impetrandi, & actu ſemper offerre ſimul cum Sacerdote Sacrificium, non ideò infallibiliter obtinebitur, quicquid petatur, vt argumentatur ab abſurdo Amicus D. 33. S. 4. n. 98. contra admittentes oblationē Chriſti ſimultaneam cum Sacerdote. Etenim Chriſtus non petit in perſona propria; ſed nomine ipſius Sacerdos Vice Chriſtus; & vt detur, quod poſtulet, debet eſſe conforme intentioni, voluntatique Chriſti.

32 Rogabis ſecundò, num fructus Sacrificij vt impetratorij ſit ex opere operato? Reſpondeo, eſſe ex opere operato eum fructum, qui confertur infallibiliter: quo pacto conferri auxiliū ſpeciale ad dolorem de culpa, ſcripſimus proximè, latiùſque in Sectione 1. Si verò ſit ſermo de fructu, qui non cōfertur infallibiliter, multum habet nominis propoſita Interrogatio. Placet mihi magis, vocare eum ex opere operato, tum quia Sacrificium ex ſua inſtitutione habet vim peculiarē, vt inclinet voluntatem diuinam ad eius cōceſſionem, ſi petatur inter ſacrificandum. Tum quia conſequutio fructus illius nō dependet à dignitate, & merito priuatæ perſonæ Sacerdotis, ſed oblationis factæ in perſona Chriſti, & rei oblatæ; etſi enim Sacerdos ſit iniquus, ſi tamen validè ſacrificans petat nomine Chriſti, oratiò exaudietur à Deo, ſi aliundè expediat. Tum quia complura ſunt, quæ numerantur inter effectus ex opere operato Sacramentorum, quin ſemper infallibiliter cauſentur, ac hæc exiſtunt,

quia

Digitized by Google

quia ſcilicet malitia miniſtrantis Sacramenta non obſtet, ne cauſentur præfati effectus, quando Deo viſum fuerit expedire concurrere ad eos, habita præciſè ratione operis exhibiti à Miniſtro validè conficiente. Tum denique quia Conc. Trid. Seſ. 22. C. 2. agẽs de fructibus Sacrificij enumerat non ſolùm eos, qui certò, & infallibiliter conferuntur, ſed alios etiã, quorũ communicatio non eſt certa, neq; infallibilis. Videtur autẽ Concilium agere de fructibus ex opere operato Sacrificij, vt colligitur ex contextu eius Capitis, atq; antecedentis; & in antecedenti dixerat, *Hæc quidem illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt.*

33 Tractauimus huc vſque de fructu Sacrificij, vt offertur à Sacerdote, gerente perſonam Chriſti tanquam principalis offerentis. Reſtant pauca dicenda de fructu eiuſdem Sacrificij, vt offertur à Sacerdote gerente perſonam Eccleſię orantis ad Deum per ipſum Sacerdotem; nam de fructu eiuſdem Sacrificij, vt eſt priuatæ perſonæ Sacerdotis actio meritoria, ſatisfactoria, & impetratoria, ſi fiat benè moraliter, diſcurrendum eſt non ſecus, ac de fructu aliarũ actionum virtutis, inter quas hæc eximiè fulget. Igitur quoad fructum ratione Eccleſiæ prouenientem aſſero, cũ eſſe impetrationis, cum naſcatur ex orationibus, quas Eccleſia per Sacerdotẽ tanquam Legatum ſuum mittit ad Deũ. Aſſero prætereà, eum eſſe ex opere operato, quia non dependet à dignitate, & merito Sacerdotis, vt ſimpliciter, & abſolutè detur. Verumtamen, quia eò maior eſt, quò ſanctior eſt Eccleſia, & Sacerdos ipſe, vt ſuis locis probabo; quia item non excedit valorem operis ab Eccleſia præſtiti, ideo poteſt dici, nõ eſſe purè ex opere operato.

DISPVTATIO XI.

DE CHRISTO DOMINO; VT PRINcipali offerente Sacrificium Miſſæ.

1 *MVLTI SVNT, QVI ALIQVA RAtione offerunt Sacrificium Miſſæ. Sed inter eos tenet principatum Chriſtus Dominus; ideo de illo ante omnes alios eſt agendum, tum ob præcellentiam diuinæ ſuæ perſonæ, tum ob præſtantius munus, quod exercet in oblatione huius Sacrificij.*

SECTIO I.

Quanam ratione Chriſtus ſit principalis offerens?

Præſuponitur, Chriſtum eſſe offerentem, & Sacerdotem principalem.

De hac veritate, etſi orta ſit controuerſia inter Græcos, imperãte Manuele Comneno, vt refert Nicetas Choniates Lib. 7. dubitare non licet conſideranti verba illa Pſalmi 109. *Tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech*, & quæ in eorum explicationem affert S. Paul. Cap. 7. Epiſtolæ ad Hebræos, vt probet perpetuitatem Sacerdotij in Chriſto, ratione incruenti huius Sacrificij duraturi vſque ad finem mundi, miniſterio Sacerdotũ offerentium, & ſacrificantiũ nomine, ac verbis Chriſti, non tanquam qui ſint ſucceſſores in poteſtate, & dignitate, non enim eam amiſit Chriſtus per

per mortem, ſicut alij Sacerdotes Leuitici amittebant; ſed tanquam ſucceſſores in miniſterio, & exercitio, ad quod accipiunt authoritatem ab ipſo Chriſto, ſed inferiores eo manentes. Hinc in C. *Sacerdos* 89. de Conſecratione Diſt. 2. legitur, *Sacerdos Dei Patris dicitur Filius Dei, ſecundùm humanitatem; in qua ſe pro nobis acceptabile Sacrificium Deo obtulit, vt ſit ipſe Sacerdos, qui eſt Sacrificium.* In C. *Firmiter* de Summa Trinitate, & Fide Catholica, *Idem ipſe Sacerdos eſt Sacrificium Ieſus Chriſtus; cuius corpus, & ſanguis in Sacramento altaris ſub ſpeciebus panis, & vini veraciter continentur.* Concilium Florentinum in Decreto Eugenij ait etiã, *Forma huius Sacramenti ſunt verba Saluatoris, quibus hoc conficit Sacramentum. Sacerdos enim in perſona Chriſti loquens hoc cõficit Sacramentum.* Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 2. inquit, *Vna, eadẽq; eſt hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſe ipſum tunc in cruce obtulit, ſola offerendi ratione diuerſa.* Sanctus Ioannes Chryſoſtom⁹ Homilia 83. in Matthęũ, *Non ſunt humanæ virtutis hæc opera, quæ tunc in illa cœna confecit Chriſtus: ipſe nunc quoque operatur, ipſe perficit, Miniſtrorum nos ordinem tenemus: qui verò hæc ſanctificat, & transmutat, ipſe eſt.* Quę verba leguntur etiam in Homilia 60. ad Antiochenum populum, & ſimilia tranſcripſimus ex eodem S. Chryſoſtomo in n. 6. D. 7. Petrus Bleſſenſis in Tract. de Euchariſtia C. 7. canit,

Nihil aliud Sacrifex eſt, quàm Chriſti ſimulachrum,
Dum tractat corpus Chriſti cum ſanguine ſacrum,
C. 8. *Non alius celebrat, quamuis alius videatur.*
Myſterium ſacrum Verbum Deus hoc operatur,
Verbum namq; caro factum ſacra verba magiſtrat,
Et per Sacrificem carnem de pane miniſtrat.
Hic opus, hic opifex Deus eſt, ſacrat, atque ſacratur,
Fitque creatura, per quem res cũcta creatur.
C. 24. *Et licet aſsiſtat carnalis Pontifex aræ,*
Summus Pontificum ſacra dicitur hic celebrare,
Hic panem frangit, hic porrigit, hic benedicit,
Corpus adeſſe ſuum, quod dat cum ſanguine, dicit.
C. 25. *Chriſtum quotidie deuotio Preſbyterorum,*
Mactat in altari mactator & ipſe ſacrorum.

Idem Bleſſenſis in Serm. 47. Presbyterũ vocat coadiutorẽ Redemptoris in hoc Sacrificio. Echbertus Serm. 10. contra Catharos ait, *Ipſe quoq; Chriſtus, ſicut pollicitus eſt, cum Eccleſia ſua vſque ad conſummationem ſæculi eſt, & quotidie inuiſibiliter offert per manus Eccleſiæ Deo Patri pro ſalute mundi corpus, & ſanguinem ſuum ſub ſpecie panis, & vini. Propterea dictus eſt Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedech.* Nicola⁹ Methonenſis de Corp. & ſang. Chriſti ſcribit, *Si cenſes, hoc, quod à nobis perficitur, illo* (quod à Chriſto factum) *minus eſſe; neſcis, Chriſtum etiam hoc tempore operari, nuncque adeſſe. Ero enim vobiſcum dies vniuerſos ad conſummationem vſque ſæculi, pollicitus eſt.* S. Auguſtinus L. 10. de Ciuit. Dei Cap. 20. *Per hoc & Sacerdos eſt, ipſe offerens, ipſe & oblatio. Cuius rei Sacramentum quotidianum eſſe voluit Eccleſiæ Sacrificium: quæ cum ipſius capitis corpus ſit, ſe ipſam per ipſum diſcit offerri.* Hactenus S. Auguſtin⁹. Omitto alios Eccleſiæ Patres conteſtes huius doctrinæ, videndos apud Suarium D. 77. ſect. 1. Salmeronem tomo 9. Tract. 13. pag. 101. Vazquium D. 225. C. 1. & apud Scortiam L. 2. C. 3. Conſulanturque S. Thomas 3. p. q. 82. art. 1. & art. 7. ad 3. q. 83. art. 1. ad 3. & Theologi antiqui in 4. Diſt. 13. Verba Concilij Tridentini miniſtrant non incongruam rationem veritatis iſtius. Si enim eſt vna, eademq; hoſtia in hoc Sacrificio incruento, quæ in illo cruento, imò ſi Sacrificium incruentũ eſt idem cum cruento, debet Chriſtus eſſe offerens Sacrificij incruẽti, ſicut fuit cruenti; & qui cruenti fuit offerens vnicus, erit incruenti offerens principalis. Nec aliter ſaluabitur, Chriſtum nunc eſſe Sacerdotem quoad actum ſecundum, ſed præciſè fuiſſe Legislatorem inſtituentem Sacrificij. Quo ſuppoſito, opus, laborque eſt declarare, quanam ratione ſit Chriſtus offerens principalis?

⁂

Re-

Digitized by Google

Refertur ſententia, quæ negat, & altera, quæ affirmat, Chriſtũ eſſe offerentem proximum, atque immediatum: oſtenditurque, neutrius ſententiæ argumenta conuincere intentum.

CENSET P. Vazquez D. 225. C. 3. vt & Henriquez L. 9. C. 19. num. 4. & 6. Chriſtum eſſe tantùm offerentem remotè, & mediatè, ratione ſolius inſtitutionis, qua præcepit, vt hoc Sacrificium in memoriam ipſius, & in perſona eius immolaretur, in qua voluntate perſeuerat, quin eam retractauerit. Citat Vazquez in ſui patrocinium Scotum, Gabrielem, Cordubam; traxitque poſt ſe Stephanum Fagundez, Martinonum, Gaſparem Hurtadum, Meratium, Beçanum, Aucrsã, Columbum, Puteanum, Amicum, & alios. Ex aduerſo P. Suarez D. 77. S. 1. exiſtimat, Chriſtum eſſe offerentem proximè, & immediatè, quatenus aliquo modo offerat actu, licet per Sacerdotem; ſed per hunc offerentem in perſona ipſius, & tanquam Legatum, qui repræſentet ipſum, nam iuxta Sanctum Cyprianum in Epiſt. 63. *Sacerdos in altari vice Chriſti fungitur*. Aitque Suarez, modum actu offerendi competentem Chriſto perfectiorem fore, & aptiorem ad excellentiam Sacrificij legis Euangelicæ, ſi Chriſtus per humanitatem ſuam concurrat phyſicè ad actionem, qua Sacrificium conficitur; vel ſi non phyſicè, ſaltem moraliter cooperetur, gerens ſe in concurſu cum Sacerdote vt ſupremus Dei cultor, & interceſſor pro hominibus, eo quòd totum ſuum concurſum ordinet in cultum Dei, repræſentetque eum Patri in memoriam ſuę Paſsionis, vt hominibus ipſum propitiet. Quare actio ſacrificandi erit infinitè honeſta, bonaque moraliter à cognitione, voluntateq; Chriſti præſente. Hanc Suarij ſententiam amplexantur communiter Theologi, qui poſt ipſum ſcripſerunt; & ex anterioribus poſſunt multi pro ea allegari. Sed antequàm proferamus noſtram, operæ pretium erit, expendere momenta vnius, & alterius opinionis memoratæ.

3 P. Vazquez arguit primò, ſi Chriſtus nunc proximè, & immediatè offerret Patri æterno Sacrificium pro nobis, nunc etiam pro nobis Patrem oraret formali, & expreſſa oratione; nunc etiam mereretur nobis impetrationem bonorum gratiæ. Sed Chriſtus non exiſtit nunc in ſtatu orandi formaliter, & expreſsè, neque exiſtit in ſtatu merendi. Ergo non offert nunc Sacrificium proximè, & immediatè pro nobis. Secundò, ad impetrationem, & valorem illius Sacrificij ſuperfluus eſt quiuis actus, quo Chriſtus proximè, immediatèque offerat; nam ſi in triduo mortis Chriſti, ſacrificaſſet aliquis Apoſtolorum, habuiſſet illud Sacrificium eandẽ impetrationem, ac valorem cum eo, quod modò fit, Imò etſi per abſolutam Dei potentiam humanitas nunc relinqueretur à Verbo, & ex voluntate Dei vigeret adhuc Miſſæ Sacrificium, aſſerit Yſambertus 3. p. q. 83. D. 7. art. 5. in fine, fore, vt hoc retineret eandem vim ſatisfactoriam, & impetratoriam, qua modò præditum eſt: & tamen in neutro caſu daretur actus, quo Chriſtus offerret proximè, atque immediatè; tũ non in primo (& a fortiori, neq; in ſecũdo) quia, extincto Sacerdote, non poteſt idem ipſe offerre: tum quia Chriſti anima ſeparata à corpore careret propinquitate requiſita ad Sacrificiũ proximè offerendum, & non fungeretur munere Sacerdotis, aut Sacerdotiſſæ, vt de ſeiuncta anima meri hominis, qui fuerit in vita Sacerdos, fatentur omnes, & nominatim de anima Chriſti docẽt S. Thomas 2. Scripto Sentent. in 3. Diſt. 22. q. vnica, art. 1. ad 3. S. Bonauentura ibidem q. 1. quorum primus ait, Chriſtum in triduo illo non potuiſſe exercere munus Sacerdotis, quoad oblationẽ Sacrificij, licet retinuerit poteſtatem ſpiritualem Sacerdotij: & ſecundus apertè fatetur, Chriſtum tunc non fuiſſe Sacerdotem, atq; adeò Chriſti Sacerdotium *dici ſempiternum, non quia ſemper fuerit Sacerdos in actu, ſed quia illi Sacerdotio nullum aliud ſucceſsit.* Tertiò, non aliter Chriſtus offert hoc Sacrificium miniſterio Sacerdotis, quàm herus diſtribuat eleemoſynam pauperibus per manus famuli. Sed herus non diſtribuit immediatè, ac proximè ſtipem in illo caſu. Ergo nec Chriſtus offert immediatè, & proximè iſtud Sacrificium. Quartò, ſi

Chriſtus

Chriſtus actu, & proximè hoc Sacrificium offerret, non tantum haberet voluntatem religioſam erga Deum, qua offerret ſe ipſum Patri in proteſtationem diuinæ excellentiæ; ſed etiam ab hac voluntate actio exterior ſacrificandi penderet, acciperetque bonitatem moralem in ſpecie actus externi religioſi. Atqui actio exterior ſacrificandi non pendet à voluntate Chriſti, neque ab ea accipit bonitatem moralem; ſed ſolummodò procedit à Sacerdotis voluntate, qua ſacrificare vult, & ab ipſa participat ſpeciem moris. Ergo, &c. Minor probatur ex Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 1. dicente, Chriſtum in Sacrificio Miſſæ immolari per Sacerdotes; & Cap. 2. Chriſtum eſſe nunc offerentem miniſterio Sacerdotum. Probatur etiam, quia à ſola Sacerdotis voluntate procedit conſecratio, ſeu prolatio verborum conſecrationis, qua Sacrificium hoc perficitur; ſicut externa Sacramenti conficiendi actio à ſola Sacerdotis voluntate, qua conficere vult, oritur, eo quod ab illa ſola naſcatur exterior verba conſecrationis proferendi actio. Quintò ex S. Ambroſio dicente in L. 1. de Officijs C. 48. *Nunc Chriſtus offertur, ſed offertur quaſi homo, quaſi recipiens Paſſionem, & offert ſe ipſe quaſi Sacerdos, vt peccata noſtra dimittat.* Sextò ex S. Thoma 3. p. q. 83. art. 1. ad 3. vbi ait, Chriſtum eſſe quodãmodò Sacerdotẽ, & hoſtiã in hoc Sacrificio. Septimò ex Nicolao Cabaſila Archiepiſcopo Theſſalonicẽſi in Expoſ. Liturgiæ C. 49. cuius verba clara ſunt pro opinione P. Vazquij; expreſſitq; ea Cabaſilas ex Simeone Theſſalonicẽſi etiam Archiepiſcopo antiquiori, nomine cuius in L. de Myſterijs Miſſæ C. 44. & 45. exarantur à Frãciſco Turriano ad L. 8. Conſt. Apoſt C. 12. n. 5. in Scholijs, quin ibi, neq; alibi inſinuet, Simeonẽ fuiſſe Schiſmaticum, vt refert Cardinalis de Lugo D. 18. ſect. 3. n. 43. Imò Gibalinus Diſq. 7. de Cenſur. q. & not. 2. n. 4. ait, fuiſſe etiam pluribꝰ erroribus corruptum; & ideo allegari à Vazquio parùm prudenter. Cæterùm noſter Iacobus Pontanus, qui aliqua Simeonis opera Latinitate donauit, & edidit; Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis C. 296. Antonius Poſſeuinus in Bibliotheca ſelecta Lib. 6. C. 10. non tam paruipendunt Simeonem; neque in eius Libro de diuino Templo, &c. qui habetur in nouioribus Bibliothecis VV. PP. neque in verbis, quæ ex Libro de Myſterijs Eccleſiæ tranſcribuntur à Turriano, apparent errores, quibus alij Græci nouiores inficiuntur.

4 Cæterùm hæc argumenta non conuincunt intentum. Nam ad primum reſponderi poteſt primò, non eſſe inconueniens, quòd Chriſtus nunc in Cœlo oret formali, & expreſſa oratione tam mentali, quàm vocali. Legantur S. Gregorius Lib. 1. Mor. C. 24. S. Auguſtinus Tract. in Pſalmum 85. & Serm. 4. de Sanctis, necnon qui Patres multos congerunt Petauius Lib. 12 de Incarnatione Cap. 8. Claudius Eſpencæus Digreſſione de Chriſto Mediatore ex Cap. 6. vſque ad 10. vt ſileam vulgatos alios Theologos agentes de oratione fuſa nunc à Chriſto in Cœlo. Quæ ſi admittatur; ſed non ſeruilis, neque ſupplex, neque qua petat Chriſtus aliquid non anteà debitum ob merita ſuæ Paſſionis, vt notaui in Exerc. 29. de Cœlo Empyreo, num. 9. Vnde non placet mihi viſio, quædã memorata à Iuanetino Niño in Interrogatorio vitæ Venerabilis Matris Sororis Annæ Mariæ de Sancto Ioſepho num. 38. quatenus Chriſtus ſit conſpectus ad Patrem orans genibus flexis; niſi ita ſit repræſentatus imaginariè, vt meliùs innoteſceret iuxta modum noſtrum oratio eius ad Patrem æternum; ſed quæ genibus reipſa flexis facta non ſit. Memini, lectam à me fuiſſe ſimilis viſionis inſuauem cenſuram in Theologo quodam. Sed quis ille ſit, excidit memoria. Vtut de hoc ſit, reſponderi poteſt ſecundò, etſi Chriſtus non oret per ſe nunc in Cœlo, tamen per Sacerdotem vt ſui Miniſtrum, & Legatum poſſe orare. Tertiò, etſi nec per Sacerdotem oret Chriſtus, eo quòd orationes, quæ in Miſſa dicuntur, non ſint inſtitutæ à Chriſto, ſed ab Eccleſia, & huius nomine fundantur ad Deum, nihilominus inde non ſequi, Chriſtum non offerre proximè, & immediatè Sacrificium hoc, poteſt enim quis ſacrificare, quin tamen oret, vt ſi Sacerdos proferret ſolummodò verba conſecrationis ſuper materiam panis, & vini, & conſumeret vtramque ſpeciem, nullis Miſſæ recitatis precibus

cibus. Quartò, actum, quo Chriſtus nūc offert ſe in Sacrificiū pro nobis, non eſſe meritorium, etiā ſi liber ſit, & maximè honeſtus, ſicut & plures alij, quos nunc in Cœlo elicit, quin per eos mereatur ſibi, aut nobis, nam Chriſtus poſt Paſsionem ſuam non eſt meritus quidpiam de nouo.

5 Ad ſecundum dici poteſt, cum Marchino Tract. 3. de Ordine parte 2. Cap. 5. num. 16. Sacrificium in eo caſu non habiturum infinitatem ex parte offerentis, neque tantum valorem, ac modò: vel animam Chriſti in triduo ſeparationis à corpore habituram reſpectu Sacrificij ab Apoſtolo aliquo celebrato eoſdem omnino actus, ac in præſentiarum, foreque, vt ad Sacrificium medijs illis concurreret non ſecus, ac modò; quãquàm quia in illo triduo verè, & propriè neq; permanſit Chriſtus, neque Deus homo, non affirmaretur verè, & propriè Chriſtus concurrere ad Sacrificium eo tempore celebratum. Notatque S. Thomas 3. parte, quæſt. 50. art. 4. ad 3. cum *Sacerdotem eſſe conueniat homini ratione animæ, in qua eſt Ordinis character, per mortem non perdi ab homine Ordinem Sacerdotalem, & multò minus à Chriſto, qui eſt totius Sacerdotij origo.* Neque oberit, ſi opponas, ſeparatam Sacerdotis animam non poſſe ſacrificare, etiāſi retineat characterem. Ergo neque poſſet anima Chriſti in triduo, etiamſi manſerit cum vnione ad Verbum diuinum, in qua conſiſtit, vel ex qua reſultat Sacerdotium Chriſti. Non, inquam, oberit, quia poteſtas data à Chriſto alijs hominibus Sacerdotibus eſt ad ſacrificandum viſibiliter; id quod alienum eſt ab anima ſeparata; aſt in Chriſto exercitium Sacerdotij non debet eſſe viſibile, ſiquidem nunc exequatur inuiſibiliter illud, quare & in triduo potuiſſet eius anima præſtare illud non minus, quàm modò eadem ipſa vnita corpori. Vnde non approbo Gamachæum concedentem in Cap. 9. de Sacrificio Miſſæ, ſatis eſſe pro Sacerdotio Chriſti, ſi ſit perpetuum, & æternum poſt reſurrectionem, etſi in triduo interruptum fuerit.

6 Ad tertium reſponderi poteſt, eſſe magis è dignitate huius Sacrificij, ſi Chriſtus ad eius oblationem concurrat non illo modo tantùm, quo herus ad eleemoſynam diſtributam per manus famuli, ſed ſi concurrat etiam proximè, immediatèque per ſe. Et ſic meliùs cauetur, ne oblatio Sacrificij maculari poſsit indignitate, aut malitia aliorum offerentium; vti inquinari poteſt eleemoſyna prauo fine famuli, per cuius manus Dominus conferat eam; quod conceditur à Vazquio 1. 2. Diſput. 70. Cap. 4. num. 13. Sic etiam meliùs cauetur, ne oblatio Sacrificij deſinat eſſe ſatisfactoria, etſi alij offerentes non exiſtant in ſtatu gratiæ; vti eleemoſyna data per manus famuli poteſt eſſe non ſatisfactoria domino, in cuius poteſtate iam non ſit, ſi famulus exiſtat in ſtatu peccati: quæ eſt communis doctrina Suarij tomo 4. in 3. partem Diſput. 48. ſect. 8. Tanneri tomo 4. Diſput. 6. quæſt. 8. dub. 3. num. 65. & aliorũm. Præter quàm quòd proximus, & immediatus modus ad Sacrificium concurrendi eſt perfectior; ſicut & eſſet, ſi quis non contentus in lege priſca dediſſe ouem, verbi gratia, ſacrificandam, & iuſsiſſe, quod immolaretur, adiungeret ſe ſocium Sacerdoti ad faciendam immolationem.

7 Quarti argumenti Minor negari poteſt. Cuius prima probatio ex Concilio Tridentino eſt parùm efficax, nam ſtat optimè, quòd Chriſtus externè immoletur per Sacerdotes, ſitque offerens miniſterio externo Sacerdotum, & quòd ſimul ipſe internè immolet ſe, atque offerat. Secunda probatio non eſt magis efficax, quia prolatio verborum conſecrationis procedit à voluntate Chriſti, per miniſterium Sacerdotis loquentis in perſona eiuſdemmet Chriſti, non autem in ſua propria. Et quanquam ipſa prolatio non procedat à voluntate Chriſti, poteſt ab hac voluntate, ſimulque à prolatione procedere immolatio, ſeu immutatio myſtica, ac ſupernaturalis, qua Chriſtus mactatur, & quę ſit in corpore, ac ſanguine Chriſti, prout ſub ſpeciebus manet; eſtque præcipuus actus externus Sacrificij, vt bene notauit Dicaſtillus Tract. 5. Diſput. 2. dub. 1. num. 18. & 21. Ad quintum reſpondebitur, ſicut particula *Quaſi* non eſt diminutiua in prioribus verbis, ita neque in poſterioribus, quanquam in medijs ſit iuxta ſenſum declaratum Diſputatione tertia, loquendo de alijs Patribus. Ad ſextum iam diximus in numero 9.

Digitized by Google

ro 9. Diſput. 2. Ad ſeptimum, Nicolai Cabaſilæ authoritatem momenti non eſſe, vt conſtat ex D. illa 3. n. 30. Etſi autem Simeonis maior ſit, dum non conſtiterit, Schiſmate etiam laboraſſe; ſed tanta tamen non eſt, vt ab eo palàm receſsiſſe, nemo debeat verecundari.

8 Tranſeamus iam ad referenda, librandaque argumenta P. Suarij, aliorumque ſequacium. Et in primis Pater Suarius pro ſua opinione non aliud adducit argumentum, quàm quòd ea conducat, vt meliori, perfectiorique modo Chriſtus offerat principaliter hoc Sacrificium, & quòd ea valde conferat ad dignitatem, ac valorem eiuſdem Sacrificij, cum aliunde in concurſu phyſico, vel morali humanitatis Chriſti ad ſacrificandi actionem non detur vlla repugnantia, neque item in eo, quòd exhibeatur à Chriſto concurſus ille vt à ſupremo Dei cultore, atque interceſſore pro hominibus: atque adeò *inuiſibilis Sacerdos Chriſtus viſibiles creaturas in ſubſtantiam corporis, & ſanguinis ſui verbi ſui ſecreta poteſtate conuertat,* vt ait in Homilia de Paſchate vel Sanctus Cæſarius Arelatenſis, vel Sanctus Eucherius Lugdunenſis, vel Euſebius Emeſenus, vel incertus Author inter opera S. Hieronymi tomo 9. in Homilia de Corp. & ſang. Chriſti. Affert quidem Suarius multa argumenta, vrgentiaque magnopere, ad probandum, inſtitutionem huius Sacrificij à Chriſto non ſufficere, vt Chriſtus modò ſit, & dicatur principalis offerens; neque item ad id ſufficere, quòd virtus, & efficacia huius Sacrificij deriuetur ex meritis Paſsionis Chriſti. Sed neque in vno, neque in altero ex his diſcordat Vazquij ſententia; nam vltrà inſtitutionem requirit voluntatem Chriſti, hactenus non retractatam, de celebratione Sacrificij per Sacerdotes in perſona, & nomine ipſius Chriſti. Et id iuxta Suarium *ſufficeret, etiamſi nihil aliud intercederet; ſic enim reperiretur quædam habitudo moralis ad Chriſtum vt ad colentem Deum, quamuis per alium; ſicut qui dat eleemoſynam per famulum, rectè dicitur principalis donans; & licet famulus ſit iniquus, ſi ipſe eſt iuſtus, eleemoſyna illa eſt munda apud Deum. Et ſimiliter orationes Eccleſiæ per Sacerdotes dicuntur principaliter fieri ab Eccleſia, & exaudiri, eſſeque acceptæ Deo propter Eccleſiæ ſanctitatem, quamuis contingat, Sacerdotes proximè orantes prauos eſſe.* Quæ ſunt verba Suarij Verſ. *Tertiò conſiderari poteſt.* Illa tamen ipſius ratio parũ mouebit eos, qui habuerint argumenta poſitiua ad excludendum meliorem, perfectiorẽque modum excogitatum à Suario in aſſerendo Chriſto offerente principali; & qui dignitatem, valoremque huius Sacrificij non poſſe inde peti, perſuadeant ſibi ob motiua ſuæ ſententiæ.

9 Pater Dicaſtillus Tract. 5. Diſp. 2. dub. 1. à numero 12. comprobat Suarij opinionem ex Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 1. & 2. Nam in priori Cap. declaratur, talẽ ſacrificandi modum Eccleſiæ fuiſſe à Chriſto relictum, ad quem neceſſaria fuerit duratio Sacerdotij Chriſti poſt mortem. Vt autem Chriſtus præciſè ratione inſtitutionis ſacrificaret, non foret neceſſaria duratio Sacerdotij poſt mortem, etſi enim Sacerdotium extinguendum fuiſſet poſt ipſam, ſufficeret inſtitutio anteà perfectè facta; præſertim cum actio inſtituendi Sacerdotes, & Sacrificium offerendum ab illis, non tam ſit actus poteſtatis Sacerdotalis, quàm legiſlatiuę. Nec proderit dicere, Sacerdotium Chriſti eatenus non extinguendum, quatenus vnio hypoſtatica, in qua Sacerdotalis dignitas fundatur, manebit ſemper. Nam & ea Sacerdotalis dignitas ſalua conſiſteret in actu primo, quãuis Chriſtus actu non inſtituiſſet Sacrificium in Eccleſia celebrandum. Reſpexit igitur Concilium ad Sacerdotij exercitium exhibẽdum à Chriſto, quoties miniſterio Sacerdotum offeretur Sacrificium vſque ad mundi finem. Deinde in eodem priori Cap. declaratur, oblationem huius Sacrificij ita *eſſe mundam, vt nulla dignitate, aut malitia offerentium inquinari poſsit*; quòd ſecus eſſet, ſi talis oblatio proueniret à ſolo homine vt offerente, poſſet enim vitiari ex defectu alicuius circumſtantiæ, ſicuti poterant offerentium iniquitate inquinari Sacrificia antiquæ legis, etſi inſtituta à Deo infinitè ſancto, quia ſcilicet non ab ipſo, ſed à ſolis Sacerdotibus offerebantur. Vlteriùs in Cap. poſteriori dicitur, huius Sacrificij *oblatione placatum Dominũ gratiam, & donum pænitentiæ concedere, crimina, & peccata etiam ingentia dimittere: vna enim, eadẽq; eſt hoſtia, idẽ nũc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſe ipſum tunc in cruce obtulit, ſolâ offerendi ratione diuer-*

diuerſa. Quibus verbis efficacia huius oblationis in dimittendis peccatis reuocatur ad eam cauſam, quòd vna, eademque ſit hoſtia, quæ nunc incruentè offertur, & quæ fuit cruentè oblata in cruce; & quòd vnus, idemque ſit offerens Chriſtus, qui nunc ſe offert Sacerdotum miniſterio, & qui ſe obtulit in cruce. Aſt ſi Chriſtus non ſe offerret nunc proximè, atque immediatè, deductio Concilij eſſet eneruis. Reſponderi namque poſſet, oblationem factam in cruce ideo habuiſſe illam efficaciam, quia à Chriſto proximè, & immediatè offerente traxit infinitam honeſtatem; nunc verò carere illa efficacia, quia non participat honeſtatem infinitam ob defectum concurſus præſtiti à Chriſto proximè, & immediatè. Vnde à ratione argumentatur Dicaſtillus, in Sacrificio cruento non tantùm res oblata, ſed etiam ipſa offerendi actio fuit honeſtiſſima, & Deo grata infinitè ob dependentiam proximam, & immediatam à voluntate libera Chriſti. Ergo idem exiſtimandum eſt de Sacrificio incruento; alioqui neque opus eſſet, vt in Sacrificio incruento Chriſtus ſe gereret tanquam principalis offerens. Sic Dicaſtillus. Sed prima ponderatio non officit opinioni P. Vazquez, neque enim hic dicit, ſolam Chriſti inſtitutionem ſufficere; ſed præthereà requirit aliquid, ad quod neceſſarium eſt, ne Sacerdotium Chriſti extinguatur poſt mortem; quippe requirat, vt Sacerdotes non præcisè vt ſucceſſores, ſed tanquam ſubſtituti, & mandatarij ſacrificent in perſona Chriſti; quod fieri non poſſet, extincto poſt mortem Sacerdotio eius. Secunda ponderatio non magis lædit, dummodo enim oblatio Sacrificij huius ſit munda, vt à Chriſto offerente principali, intereſt parùm, aut nihil ad Concilij mentem, quòd vitiari poſsit, necne, à Sacerdote vt offerẽte adæquato proximo, & immediato, vel tantùm vt inadæquato. Certè neque alia Sacramenta (ad quæ Chriſtus non concurrit modo, quo ad Euchariſticum conficiendum, conatur Dicaſtillus) queunt fœdari à Miniſtris, ita vt ſuum perdant valorem, virtutemque, & in ſuſcipientibus fruſtrentur effectu, ac fructu; quia nimirùm eorum valor, & virtus eſt ex inſtitutione Chriſti non attendentis quoad id, ſiue ad malitiam, ſiue ad bonitatẽ Miniſtrorum. Tertia ponderatio retorquetur contrà Dicaſtillum, nam oblatio *S*acrificij incruenti, vt facta à Chriſto nunc tanquam principali offerẽte, non eſt meritoria; inde tamen non aſſeret, infirmari Cõcilij deductionem, tametſi oblatio Sacrificij cruenti meritoria fuerit. Ac ſanè vt oblationis huius meritum applicatur per illam alteram, ideoque vtrobique viget eadem efficacia; ita honeſtas formaliter reſplẽdens in oblatione Sacrificij cruẽti communicat denominatiuè honeſtatem oblationi *S*acrificij incruenti ob voluntatem Chriſti moraliter perſeuerantem offerendi per ſuos miniſtros; facitq; vt in oblatione *S*acrificij incruenti non deſit efficacia ad effectus à Concilio expreſſos. Et ſicut iuxtà Dicaſtillum D. 3. dub. 4. à num. 77. *S*acrificium Miſſæ vt oblatum nomine Chriſti haberet infinitum valorem, tametſi Chriſtus non cõcurreret proximè, & immediatè ad illud, quia ſufficeret, quòd res oblata ſit infiniti valoris, & quòd offerens principalis, etſi remotus, & mediatus, ſit perſona infinita; ita idem *S*acrificium Miſſæ habebit honeſtatem potentem, & efficacem ad mouendum Deum, vt cauſet effectus, de quibus loquitur Cõcilium, etiamſi Chriſtus non præſtet cõcurſum proximi, & immediati offerentis, dummodò ſit offerẽs principalis. Ex his debilitatur ratio Dicaſtilli poſtremo adducta loco.

10 Pater Ægidius Coninch 3. par. quæſt. 83. art. 1. dub. 6. num. 107. adhærens ſententiæ Patris *S*uarij dicit duo; quorum vnum non negaretur à Vazquio, ſcilicet probabile eſſe, quòd Chriſtus actu elicito obtulerit Patri omnia, & ſingula *S*acrificia Miſſarum celebranda vſq; ad mundi finem; feceritque eam oblationẽ, quo tempore inſtituit hoc *S*acrificium, & *S*acramentum Ordinis. Argumentatur deinde Ægidius, quia cum Chriſtus modò interpellet Patrem pro nobis, vt habetur Ioannis 14. V. 16. Ioannis 1. Cap. 2. Verſ. 1. ad Hebræos 7. V. 25. credibile etiam eſt, quòd ſingula *S*acrificia Patri offerat actu elicito, quando actu fiunt. Hoc enim ipſius in Patrem reuerentiæ, & ſummo in Eccleſiam amori congruit. Quæ ratio confirmatur à *S*cortia Libro ſecundo, Cap. 3. num. 2. quia decet, vt Chriſtus perpetuo exequatur non tan-

tum

tùm vnum ſupremi ſui Sacerdotij munus, quod eſt orare pro nobis, ſed etiam alterum, quod eſt offerre Sacrificia pro nobis; *omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in ijs, quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis*, vt ait S. Paulus ad Hebræos 5. V. 1. Cæterùm hæc ratio deſumpta ex oratione Chriſti, quæ ſit formalis, & expreſſa, tantùm abeſt à reuincendis Aduerſarijs, vt potiſsimè defendant, Chriſtum nunc non offerre pro nobis, quia pro nobis non orat formali, & expreſſa oratione. Concedi tamen poteſt cum Martinono D. 39. ſect. 3. n. 16. Chriſtum nunc iungere ſuum affectum cum affectu Sacerdotis, & approbare Sacrificium, repræſentareque Deo Patri. Idquod probabile etiam videtur Arriagæ D. 50. ſect. 8. n. 50.

11 Caſtrus Palaus Tract. 22. D. vnica, puncto 4. num. 4. adſtipulatur opinioni Suarij, cuius argumento ibi reperito addit hoc aliud in num. 5. Sacerdotes, cum conſecrant, non loquuntur in perſona propria, ſed in perſona Chriſti, vt conſtat tum ex verbis conſecrationis, *Hoc eſt corpus meum: Hic eſt calix ſanguinis mei*; tum ex communi apud Patres effato, vt ſuprà notabam; & nunc adijcio S. Methildem Lib. 2. Spiritualis gratiæ, viſionum, ac reuelationum, apud quam Chriſtus ait, *Sicut Diaconus ad altare miniſtrat, ſic ego omnia à Sacerdote, & cum Sacerdote operor, quæ ipſe operatur.* Rurſus Heſychium L. 2. in Leuiticum, C. 8. dicentem, *Niſi Chriſtus rogatus ore Sacerdotum, ipſe venerit, & cœnam ſanctificauerit, & initiauerit ea, quæ aguntur, nullatenus Sacrificium Dominicum fiunt*. S. Ioannem Damaſcenum in hiſtoria Barlaam, & Ioſaphat, *Ipſe Dei ſermo viuus, & efficax, & omnia virtute ſua peragens, facit, & conuertit diuino verbo ſuo panis, & vini oblationem in corpus, & ſanguinem ſuum, ſuperueniente Spiritu ſancto, in ſanctificationem, & illuminationem cum deuotione percipientiũ.* Tunc ſic: niſi Chriſtus immediatè, & proximè offerret Sacrificium Miſſæ, operareturq; conſecrationem, non dicerentur Sacerdotes proferre cõſecrationis verba in eius perſona, quandoquidem & ipſi per acceptã poteſtatẽ ex Chriſto conficiant reliqua Sacramẽta; ſed quia Chriſtus non concurrit proximè, & immediatè ad illa, non dicũtur proferre formarum verba, conficereq; ea alia Sacramenta in perſona Chriſti, ſed in ſua propria, iuxta animaduerſionẽ Sancti Thomæ 3. p. q. 78. art. 1. Ita Caſtro Palao. Sed certè Patres ſatis cõmuniter loquuntur ſine eo diſcrimine. Audiatur S. Odo Abbas Cluniacenſis L. 1. Collationum Cap. 21. *Non melior eſt* (inquit) *Baptiſmus per manus cuiuslibet ſancti hominis, quàm per manus peccatoris donatus. Quoniam qualiſcumque baptizator, Ieſus eſt, qui baptizat. Sic & de miniſterio altaris debet intelligi, quia ſcilicet per manus aut iuſti, aut iniuſti Sacerdotis oblationem conſecrat ipſe Chriſtus. Sicut enim Ioannes Chryſoſtomus in Homilia de proditione Iudæ diſſeruit, Nunc ipſe Chriſtus præſtò eſt, & non ipſe Sacerdos corpus Domini conſecrat, ſed ipſe Chriſtus per ipſum.* Sic Sanctus Odo. Audiatur Adelmañus Epiſcopus Brixienſis, qui in Epiſtola ad Berengarium ait, *Ipſe igitur Chriſtus, cum hominibus manens ſemper, & homines baptizat per homines, & conſecrat, quidquid per homines conſecratur:: Chriſtus igitur per manum, & os Sacerdotis baptizat. Chriſtus per manum, & os Sacerdotis corpus, & ſanguinem ſuũ creat.* Ita Adelmañus, qui videtur habuiſſe præ oculis ad imitationem S. Auguſtinum relatum Cap. *Intra Catholicam Eccleſiam*. 1. quæſt. 1. Cap. *Vtrum ſub figura* de Conſecratione Diſtinct. 2. vel potiùs Paſchaſium Rathbertum Lib. de Corp. & Sang. Domini dicentem, *Nunc autem ſicut ipſe Chriſtus eſt, qui baptizat, ita ipſe eſt, qui per Spiritum ſanctum hanc ſuam efficit carnem, & tranſit* (melius, & correctiùs) *transfundit vinum in ſanguinem.* Ita Paſchaſius Cap. 12. Tranſcribuntur hæc verba in Concilio Coloniẽſi anno 1536 parte 7. Cap. 17. Legantur etiam Sanctus Ioannes Chryſoſtomus in Homilia 60. ad Antiochenum populum, S. Laurentius Iuſtinianus in Serm. de Euchar. S. Auguſt. Tract. 6. in Ioannem, Tertullianus Lib. de Baptiſmo. Longumque eſſet, annumerare alios Patres concordes. Et licet S. Thomas in loco præcitato aſſignet illam differentiam, quòd formæ aliorum Sacramentorum proferantur à Miniſtro in propria perſona exercente aliquem actum; ſed in Euchariſtiæ Sacramento proferatur forma à Miniſtro in perſona Chriſti loquẽtis: mens S. Thomæ declaratur à Patre Suario in Commentario, quin inde deducatur quidpiam, quod iuuet Caſtrum Palaum. Inquit enim Suarius, *Dupliciter*

ter poteſt aliquis loqui in perſona alterius. Primò, vt Miniſter eius, poteſtate ab ipſo data, ita vt ratione huius poteſtatis verba de ipſa perſona Miniſtri veritatem habeant: & hoc modo loquitur Miniſter aliorum Sacramentorum in perſona Chriſti, non excludendo propriam:: Secundò loquitur aliquis in perſona alterius, præcisè vt repræſentans illum, ita vt tota veritas verborum non ad perſonā Miniſtri, ſed eius, in cuius perſona loquitur, referenda ſit:: Et hoc modo loquitur Miniſter Sacramenti Euchariſtici in perſona Chriſti. Sic Eximius Doctor. Vnde vt Sacerdotes dicantur conſecrare in perſona Chriſti, non eſt opus, quòd hic proximè offerat, opereturque immediatè conſecrationem. Oſtenditur ab exemplis. Legatus Regis dicitur loqui in eius perſona, quin tamen ob id Rex debeat cōcurrere immediatè ad loquutionem illius. Et quondam Angelus enūciabat, *Ego ſum Deus*; nec ideo Deus præſtabat concurſum ſpecialem phyſicum in locutionem Angeli vltra communem ad alias actiones creatas. Quibus exemplis vtitur Granadus Controu. 6. Tract. 14. D. 4. ſect. 2. num. 11. Parco referendis alijs argumentis repertis apud Authores, quibus opinio Suarij placuit, recidunt enim in ea, quæ propoſui.

SECTIO II.

Problematica ad quæſtionem reſponſio, cum conſectarijs duabus aduertentijs, deductionibuſque nonnullis circa Sacerdotium Chriſti, concurſumque ipſius in Sacrificium.

12 SI quis audire velit meam cenſuram in hac controuerſia, dico breuiter; vt Chriſtus ſit principalis offerēs, minimè opus eſſe, quòd actu offerat nunc proximè, & immediatè, ſicut neque opus eſt, quòd ſic conſumat oblationem, ſeu hoſtiam incruētam huius Sacrificij, cum tamen conſumptio, vel ſit de eſſentia Sacrificij huius, vel ad eius ſubſtantiale complementum pertineat. Num verò Chriſtus proximè, & immediatè actu offerat, necne, alijs de cauſis? relinquo inter problemata, quia vtrinque ſunt argumenta ſimilia vero, ſed non talia, quę ad aſſenſum cogant.

13 Lubet admonere cum Cardinali de Lugo Diſp. 19. ſect. 7. num. 94. & 95. ſi opinio Vazquij gratior ſit, non ideo Sacerdotium Chriſti putandum eſſe, habere ſe nunc per accidēs ad oblationem, quæ fiat à Sacerdote vt à proximo, & immediato offerente adæquato, nam cum Chriſtus nunc debeat eſſe principalis offerens, & ad id requiratur actu Sacerdotium, ſequitur, dignitatem Sacerdotalem eſſe etiam nunc per ſe neceſſariam in Chriſto reſpectu Sacrificiorum, quę modò celebrantur, & quę peragentur vſque ad mundi finem. Permanebit autem deinceps in Chriſto Sacerdotium quoad actum primum, ſiquidem conſiſtat, aut reſultet ex vnione hypoſtatica Verbi diuini ad humanitatem; quæ vnio erit æterna à parte poſt. Ex facta admonitione liquet, iuxta opinionem etiam Vazquij remanere eandem difficultatem circa poteſtatem Apoſtolorum ſacrificandi in triduo mortis Chriſti, cum enim is tunc non exiſteret, videtur, non poſſe eſſe tunc non modò proximus, & immediatus, ſed neque principalis offerens; videtur etiam, non poſſe Apoſtolos loqui in perſona Chriſti tanquam principalis offerentis. Cui difficultati iam ego ſatisfeci in numero quinto. Sed ſi adhuc quiſpiam inexhauſtam cenſeat, meminerit ex Diſput. 3. num. 38. & 39. non deeſſe, quibus probabile ſit, Apoſtolos non potuiſſe in triduo illo ſacrificare. Nec diſſentit Hieronymus Garcia in Summa Morali de Sacerdotij excellentijs Tract. 3. Diff. 1. dub. 3. punct. 1. Claret etiam ex eadem admonitione, etiamſi Chriſtus non ſit proximus, & immediatus offerens, dummodò principalis ſit, vrgere eandem difficultatem de valore infinito Miſſæ; quicquid ſecùs dicat Amicus D. 33. ſect. 4. n. 37. nam oblatio facta à Sacerdote mero homine erit moraliter Chriſti tanquam offerentis principalioris, & cuius vices agit ille; eritque non minus Chriſti, quàm ſi hic vnà cum illo offerret. Vnde videtur, debere continere valorem infinitum. A qua difficultate iam me expediui in D. 7. Vlteriùs ex eadem admonitione patet, fore, vt, ſi vellet Chriſtus, poſſet nunc ſine noua petitione à Patre, conſecrare, & ſacrificare ſe ſolo, ſiquidē modò ſit Sacerdos non minus, quàm quando poſtremam cœnam peregit. Nec intelli

telligo, quo pacto eſſet nunc offerens principalis tanquam Sacerdos, vt Concilia, & Patres docent, niſi modò ſit Sacerdos; quicquid ſit, an ſtare poſſet, quòd nos offerremus nomine illius vtcumque, quin actu ipſe inſigniretur Sacerdotio, prout diſcurrit Arriaga D. 50 ſect. 8. ex n. 50. Porrò autem Chriſtum poſt Reſurrectionem exercuiſſe ſe ſolo in Caſtello Emmauntino Sacerdotium, conſecrando ſub ſola panis ſpecie, exiſtimant plures, quos indicaui in D. 4. n. 4. Deinceps viſus eſt aliquãdo Chriſtus quaſi celebrans Miſſam. Nam vt lego in Nauclero Volumine 2. Chronographię, Generatione 34. *Fertur de Henrico II. Imperatore, quòd ſemper primam noctem, ingrediens Vrbem, ſolitus fuerit in Eccleſia S. Mariæ Maioris manere. Contigit autem ſemel, quòd dum ſolitarius oraret, viſus ſit ſibi Chriſtus, Pontificalibus indutus, procedere Miſſam celebraturus*, &c. Similem aliam viſionem narrat Alanus de Rupe apud Euſebium Nierembergium Lib. 2. Doctrinarum Aſceticarum in 4. C. 23. Sed hæ viſiones, & germanæ aliæ in S. Gertrudi L. 4. Inſinuationum diuinæ pietatis C. 62. in Cæſario L. 7. Miraculorum illuſtrium, & Hiſtoriarum memorabilium C. 20. intelligi debent, quatenus fuerint tantùm imaginariæ, vt notat Quintanadueñas noſter tomo, & Tract. 2. Singularium in 1. n. 8. Non enim Chriſtus in Cœlo exiſtẽs, vel deſcendẽs temporariè ad terram, vel vtrobique ſimul extraordinariè præſens celebrat iam ſe ſolo, ſeu ſine Sacerdotum mortalium miniſterio.

14 Rurſus aduerto, Chriſtum poſſe dici concurrere moraliter proximè, & immediatè cum Sacerdotibus ad Sacrificium, tum vt ipſe ſe prębet in victimam, & hoſtiam, quam illi offerant; ſicque *Quoties eius commemorationem celebrent, opus noſtræ redemptionis exercetur*, vt ait Eccleſia in Oratione ſecreta Dominicæ 9. poſt Pentecoſten, ſignificans, redemptionis noſtræ conſummatæ in cruce fructum applicari nobis vi, & efficacia hoſtiæ, quam ad Sacrificiũ iſtud incruentum exhibet Chriſtus, & quæ eadem eſt cum hoſtia Sacrificij alterius cruenti, ad quod etiam ſe præbuit, quia voluit: Tum quatenus Sacerdotes celebrant iuſſu Chriſti, qui dixit, *Hoc facite in meam commemorationem.* Sic Exodi 12. V. 6. dicitur de Paſchali agno, *Immolabit eum vniuerſa multitudo filiorum Iſrael*, non quia ſinguli iugularent phyſicè agnum; ſed moraliter, eo quòd vnus nomine omniũ; imò nec neceſſe erat, vt paterfamilias, qui erat Sacrificij illius Sacerdos inſtitutꝰ, (ſi credimus, prout ęquũ eſt, Philoni in L. de Decal. & in L. 1. de Vita Moyſis, S. Iſidoro Peluſiorę L. 3. Epiſt. 75 cõfirmante peritè Bonfrerio ad præcitatum Exodi locum) cæderet proprijs manibus, ſed ſufficiebat, ſi ex eius imperio aliquis domeſticus: atque ita feciſſe Petrum, & Ioannem, abſente etiam Chriſto, ſed ipſius iuſſu tanquam patriſfamilias reſpectu cœtus Apoſtolici, colligit valde probabiliter ex Euãgeliſtis Theophilus Raynaudus in Optimæ vitæ fine peſſimo, Cap. 9. n. 4. Tandem Chriſtus poteſt dici, concurrere moraliter proximè, & immediatè cum Sacerdotibus, quatenus Chriſtus meruerit impetrare à Deo, vt quoties Sacerdotes proferrẽt cum debita intentione, & ſupra materiã aptam verba conſecrationis, ponerẽtur corpus, ſanguiſq; eiuſdem met Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini: quare cum poſitio fiat ex vigore verborum obtento per merita Chriſti, nihil mirum, ſi is dicatur, in genere merentis concurrere moraliter proximè, & immediatè cum Sacerdotibus ad Sacrificium. Legatur Gaſpar Hurtadus Diſput. 2. de Sacrificio Miſſæ, Diff. 1. Et accommodetur eadem doctrina ad concurſum Chriſti per ſua merita in fructum Sacrificij: quanquam is modus concurrendi non ſit ſingularis erga Sacrificij fructum, ſed competat etiam Chriſto erga Sacramentorum effectus, quoſvíſque alios in ordine gratiæ.

DIS-

DISPVTATIO XII.

DE SACERDOTE, VT OFFERENTE Sacrificium Miſſæ.

1 *SECVNDVS ORDINE, & dignitate inter offerentes eſt Sacerdos; etſi enim Eccleſia dicatur etiam offerre; facit tamen id per Sacerdotem tanquam ſuperiorem ipſa in hoc munere, vt ſapientiſſime conſiderat Eminentiſſimus Cardinalis Bellarminus L.2.de Miſſa C.4. Cum quo concordant Vazquez D.225.C.3.n.14.D. 226.C.& n.1. Gaſpar Hurtadus D.2. de Sacrificio Miſſæ, Diff. 3.Columbus L.4. de Angelica, & Humana Hierarchia C.63.n. 19. Quare ob præcellentiam Sacerdotis in offerendo agimus de eo, antequàm de Eccleſia. Quòd ſi alicui cum Hiquæo in 4. Scoti Diſt. 13.q.2.q.ſua 6. non arrideat, vt ob rationem traditam tractetur prius de Sacerdote, quàm de Eccleſia, prælegat Diſputationem 14. nolo enim ego in quæſtione de nomine maiorem operam collocare.*

SECTIO I.

Solus homo, qui ſit Sacerdos, poteſt validè offerre, conſecrando.

Probatio Catholicæ huius veritatis. Pœna præſumentium celebrare, cum Sacerdotes non ſint.

2 SOLVS Sacerdos ritè ordinatꝰ in Eccleſia, ſeu charactereSacerdotali inſignitus, poteſt validè offerre hoc Sacrificium, conficiēdo Sacramentum Euchariſtiæ, ſeu conſtituēdo corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis, & ſanguinem ſub ſpeciebus vini. Ita Cōcilia, Nicænum 1. Can. 14. vel 18. Alexandrinum, relatum à S. Athanaſio in Apologia 2. contra Arianos, Laodicenſe C. 19. & 26. Lateranenſe ſub Innocentio III. C. 1. refferturque C. *Firmiter* de Summa Trinitate, & Fide Catholica, Florentinum in Inſtructione Armenorum, Tridentinum Seſ. 22. C. 1. & Can. 2. Seſ. 23. C. 1. & 4. necnon Can. 1. Eccleſia Romana in hymno ad Matutinum in Feſto Còrp. Chriſti. Conſonāt Patres Eccleſ. S. Iſidorꝰ Hiſpal. adductꝰ C. *Perlectis* Diſt. 25. S. Iſidorus Peluſiota in Epiſt. 326. Lib. 3. & anteà in Epiſt. 75. Pœnitentiale Romanum tranſcriptum ab Halithgario apud Hugonem Menardum in notis ad Lib. Sacramentorum S. Gregorij pag. 239. Iuo Carnotenſis Epiſt. 124. S. Bernardus in Sermone de Cœna Domini, etſi nō conſtet eius

eius eſſe; citatur tamen à Gabriele Lectione 85. in Canonem Miſſæ, littera *A.* tanquam legitimus fętus Melliflui Doctoris; Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus in Expoſitione pro Concilio Florentino C. 2. S. 7. S. Thomas Opuſculo 6. de Articulis Fidei, & Sacramentis Eccleſię, innumerique alij congeſti à Thoma Vualdenſi C. 7. 27. & 28 de Sacramentis, Bellarmino Lib. 4. de Euch. C. 16. Scortia L. 2. de Sacrificio Miſſæ C. 5. & Theoremate 403. circa Conſtitutiones Summor. Pontif. Conſaluo Duranto ad C. 79. L. 6. Reuelat. S. Birgittæ, Valentia L. 1. de Miſſa C. 4. Suario D. 61. ſect. 3. Martinono D. 37. de Euch. ſect. 3. Dionyſio Petauio in Diatriba docta, & eleganti de hac re, Paſqualigo in Doctrina Morali ſacra D. 108. ſect. 1. Andrea Sauſſay in Panoplia Sacerdotali, p. & L. 2. C. 3. Concordant etiam Nicolaus Cabaſilas in Expoſitione Liturgiæ C. 29. Rex Alfonſus Sapiens tit. 3. in procmio, l. 47. tit. 4. Partita 1. Theologi in 4. Diſt. 13. & 3. p. q. 82. art. 1. vbi Angelicus Doctor ait, *Quicumque aliquid agit in perſona alterius, oportet, hoc fieri per poteſtatem ab illo conceſſam. Sicut autem baptizato conceditur à Chriſto poteſtas ſumendi hoc Sacramentum; ita Sacerdoti, cum ordinatur, confertur poteſtas hoc Sacramentum conſecrandi in perſona Chriſti; per hoc enim ponitur in gradu eorum, quibus dictum à Domino, Hoc facite in meam commemorationem. Et ideò dicendum eſt, quòd proprium eſt Sacerdotum, conficere hoc Sacramentum.* Quæ S. Thomæ ratio præcipua eſt in hoc puncto, ſufficitque nobis contra Vuicleffum impugnatum ab Vualdenſi ſuprà, & contra Lutherũ, qui Lib. de Captiuitate Babylonica, L. de abroganda Miſſa priuata, L. aduerſ. Bullam Leonis X. ſomniarunt, communem eſſe baptizatis omnibus poteſtatẽ offerendi, & conſecrandi.

3 Hinc Gregorius XIII. Conſtitutione 21. incipiente *Officij noſtri partes*, voluit, puniri ab Inquiſitoribus eos, qui non promoti ad Ordinem Presbyterat⁹ celebrarent Miſſas, vt qui eſſent ſuſpecti de crimine ſapiente hæreſim Lutheranam. Addidit autem Clemens VIII. Conſtitutione 81. incipiente *Etſi aliàs*, degradari debere ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos haberent, & tradi Iudicibus Laicis mulctandos debito ſupplicio; declarauitque Vrbanus VIII. Cōſtitutione 79. incipiente *Apoſtolatus officium*, ſufficere vigeſimum annum completum, vt præfatis pœnis ſubiaceant. Iure Canonico veteri ſtatutum non fuerat, quo ſupplicio afficiendi eſſent; forſan enim antiqui illi Patres non crediderunt; tantam futuram eſſe aliquorũ hominum temeritatem, vt tantum nefas, quale eſt ſine Ordinibus Miſſam celebrare, committerent, vt ait Bernard⁹ Diaz in Practica Criminali Canonica C. 12. Quem conſule circa hoc crimen, & Scortiam in locis præcitatis, necnon Bobadillam in Politica L. 2. C. 17. Caſu 51. Barboſam de Officio, & poteſtate Epiſcopi parte 2. Allegatione 40. n. 46. Antonium de Souſa in Aphoriſmis Inquiſitorum L. 1. C. 32. & in Opuſculo de Solicitantibus Tract. 1. Cap. 9. alioſque agentes de caſibus ſpectantib⁹ ad Inquiſitionis ſanctæ tribunal. Num verò Laicus vſurpans Ordinem ſacrum Sacerdotis, fiat irregularis? Controuertitur inter Doctores. De Diacono, qui præſumpſit Miſſarum celebrationem, legatur C. *Ex litteris*, de Clerico non ordinato: & exinde conſtabit, antiquos Patres expertos fuiſſe ſaltem in Diaconis nefarium illud ſcelus. Nec nos plura de pœnis, quibus ſubiacet, aut impedimentis, quæ inducit, ne occaſione Spartæ, quam nunc ornamus, inuehamus hue totam Theologiam Moralem.

Diluuntur ſex argumenta.

4 CONTRA veritatem Catholicam non obeſt primò, quòd de Frumentio non Sacerdote, cōmorante inter Indos, refert Theodoretus L. 1. Hiſt. Eccleſ. Cap. 23. ſcilicet cohortatum eſſe mercatores aduenas, vt in vnum congregati, more Romanorum, obirent Liturgiam, ſeu diuina miniſteria. Secundò, quod narratur in Prato ſpirituali C. 25. de Monacho Laico, qui miſſus, vt benedictiones ferret, cũ iam rediret ad Monaſterium, verba ſanctæ oblationis, quaſi verſus aliquos caneret, dixit; declaratumque eſt ab apparente Angelo, ſanctificatas, ac perfectas fuiſſe oblationes per verba Fratris illius. Tertiò, quod de pueris, ſeu paſtoribus, ad quorum eadem conſecrationis verba panis conuerſus eſt in carnem, traditur à Ioanne Belettho C. 44. de Officijs diuinis, à Gemma animę L. 1

C. 103.

Digitized by Google

C. 103. Alenſi de Officio Miſſæ parte 2 §. 2. Guilielmo Durando in Rationali, L. 4. Cap. 35. Boſſoardo de Sacrificio Miſſæ p. 2. C. 1. Iudoco Clichtoueo in Elucidario Eccleſiaſtico L. 3. pag. 146. Benedicto Gonono L. 2. Hiſt. Euchariſticæ pag. 181. cum Bredenbachio, & Buccingero. Non, inquam, obeſt, nam ad primum reſpondetur, per Liturgiã, ſacrave miniſteria intelligi in Theodoreto conuentum, cauſa orandi ad Deum, colendique ipſum, vt patet ex Ruffino L. 1. C. 9. Socrate L. 1. C. 15. Sozomeno L. 2. C. 23. Nicephoro L. 8. C. 35. qui in ſuis Hiſtorijs Eccleſiaſticis de eodem Frumentio loquuntur. Ad ſecundum, vel eſſe apocrypham narrationem illam (vt & nonnullas alias contẽtas in Prato ſpirituali) vel Deum ſuprà ordinariam legem effeciſſe conuerſionem illam. Ad tertium, in Prato ſpirituali C. 196. vnde emanauit notitia illa, non dici, tranſijſſe panem in carnem; & quamuis in hanc concederetur, ſed nõ quæ eſſet Chriſti; quicquid ſuſpicetur Alenſis. Quare Innocentius III. L. 3. de Myſt. ſacro altaris C. 1. Alcuinus L. de diuinis Officijs, Cap. de celebratione Miſſæ, S. Remigius in Expoſitione Canonis, Petrus Bleſſenſis Serm. 46. Hugo Victorinus de Sacramentis Fidei L. 2. parte, & C. 9. in Speculo etiam Eccleſiæ C. 7. etſi de eo caſu meminerint, non tamen de tranſmutatione ſequuta in carnem, vel in corpus Chriſti. Et permiſſa tali conuerſione, reſtat reſpondere, fuiſſe, agente Deo extraordinariè. Sic ex ſingulariſsima eius diſpoſitione Angelus conſecrauit S. Amphilochium in Epiſcopum, vt prodit memoriæ Nicephorus L. 11. Hiſt. Eccleſ. C. 20 & alij Angelus baptizauit S. Sabinianum, vt refert Andreas Sauſſay in Panoplia Sacerdotali parte 2. L. 5. C. 2.

5 Neque item officit, ſi quartò opponatur Conciliũ Arelatenſe 1. Can. 15. dicens, *De Diaconibus, quos cognouimus, multis locis offerre, placuit, minimè debere fieri.* Quintò, Synodus Ancyrana C. 2. prohibens, ne Diaconi, qui immolauerant Idolis, *Offerant ſiue panem, ſiue calicem:* vetatque, non ſecus ac in Cap. 1. prohibuerat Sacerdotibus, qui ſacrificarant eiſdem Idolis. Sextò, Tertullianus in L. de Exhortatione ad caſtitatẽ C. 7. inquiens, *Nonne & Laici Sacerdotes ſumus? Scriptum eſt, Regnum quoq; nos, & Sacerdotes Deo, & Patri ſuo fecit. Differentiam inter Ordinem, & plebem conſtituit Eccleſiæ authoritas, & honor per Ordinis cõſeſſum ſanctificatus à Deo. Vbi Eccleſiaſtici Ordinis non eſt conſeſſus, & offers, & tingis, & Sacerdos es tibi ſolus. Sed & vbi tres, Eccleſia, licet Laici; vnuſquiſque enim de ſua fide viuit*, &c. Non, inquam, officit, nam ad quartum reſpondetur, Conciliũ Arelatenſe, vel loqui de oblationibus panis, vini, aliarumque rerum exhibitarum à fidelibus, quas benedicere præſumebant temerè Diaconi, præſentibus Sacerdotibus, diſtribuebantque partim inter fideles, partim reſeruabant ſibi ad communem vſum; vel loqui de oblatione ſacrificatiua attentata contra fas, iuſque ab ipſis, vt & ab illo alio Diacono, de quo Vrbanus III. in C. *Ex litteris* de *Clerico non ordinato.* Ad quintum, prohiberi in Synodo Ancyrana, ne Diaconi illi offerrent more aliorum immunium ab eo delicto, quippe Diaconi inſeruiẽtes altari offerant etiam num ſaltem calicem, ſed non oblatione, quæ ſit ſacrificatiua conſecratio. Ad ſextum, obſcura ea verba Tertulliani accipienda eſſe de Sacrificio metaphorico, de oblationibuſque rerum, quas benedicendas afferebant fideles in Eccleſiam; & deficiente Sacerdote, quouiſque alio Clerico, poterant benedici à digniori ex Laicis.

6 Ex dictis infertur à fortiori, fæminas non poſſe offerre ſacrificando, cum ſint ex lege Chriſti incapaces characteris Sacerdotalis. Videantur Cap. *Tertio quæritur* 15. q. 3. Tertullianus L. de Velandis Virginibus C. 9. Firmilianus in Epiſtola, quæ eſt 75. inter alias S. Cypriani. S. Epiphanius Hæreſi 49. & 79. S. Auguſtinus de Hæreſibus ad Quod vult Deum in 27. Philippus Abbas Bonæ ſpei C. 107. de Clericorum dignitate. Quoad vſum etiam miniſtrãdæ Euchariſtiæ vix extat exemplum in Antiquitate Eccleſiaſtica. Et licet illæ, quas vocabant Presbyteræ, Diaconiſſæ, Hypodiaconiſſæ, de quibus latè inter alios Claudius Eſpencæus L. 1. Digreſsionum in 1. Epiſtolam Pauli ad Timotheum C. 17. Ioſephus Vicecomes Volumine 3. Obſeruationum Eccleſiaſticarum L. 1. C. 29. Vazquez 3. p. D. 245. Cap. 3. limites ſuorum munerum exceſſerint non rarò, quæ fuit vna ex præcipuis cauſis ad eas multis iã abhinc

ſæculis

ſæculis non inſtituendas, tamen neſcimus, auſas vnquam fuiſſe ad miniſtrare Euchariſtiam. Scripſi, *Vix extat exemplum*, nam vnius monumentum animaduerto in S. Gregorio L.4. Dialogorum C.15. & Homilia 40. in Euang. vbi de Romulæ obitu ſermonem habens inquit, *Nocte quarta eandem Magiſtram ſuam Redemptam iterùm vocavit: qua veniente, Viaticum petijt, & accepit*. Videturque, conſtare ex contextu, præter Romulam ægrotantem, & Redemptam, & fœminam aliam, non adſtitiſſe ibi plures perſonas. In Concilio Rhemenſi relato à Gratiano C. *Peruenit* 29. de Conſecratione Diſt. 2. reprehenditur tanquam horribile, & deteſtabile, quòd Presbyteri quidam in tantum paruipenderent diuina Myſteria, vt Laico, vel fœminæ traderent ſacrum Domini corpus ad deferendum infirmis.

SECTIO II.

An ſi non verus, ſed reputatus Sacerdos celebraret, eſſet abſque omni effectu? Vbi de alijs, qui cum defectu Ordinis, vel intentionis, vel materiæ, formæve miniſtrant Sacramenta alia.

7 ID eſt, an ſi quis non Sacerdos ſimulatè celebraret, vel an ſi ſuo, & communi errore exiſtimatus Sacerdos faceret Sacrum, miniſtraretq; Euchariſtiam non veram, compenſaret Deus fructum Sacrificij, gratiamq; Sacramenti, quę oblationi veri Sacrificij, & ſumptioni veri Sacramenti reſponſura eſſet ex opere operato? Similis alia dubitatio delata ad me eſt ab amico viro, qui legens in Monarchia Eccleſiaſtica Fratris Ioannis de Pineda Franciſcani parte 3. L.18. C.23. anno 854. §.6. paſſus eſt ſcandalum ex his eius verbis Latinè à me redditis, nam liber ſcriptus eſt Hiſpano idiomate, *Quanuis verum eſſet* (quod vt fabuloſiſsimum habetur de Ioanna Papa fœmina) *non ideo Eccleſia illo tempore manſit ſine capite, Ieſus Chriſtus nàque eſt veriſsimum eius caput, influitque ſua in Eccleſiam dona. Et licet omnes illi, qui à Ioanna fuerunt ordinati, tantùm in ſpeciem acceperint Ordines, debuerintque rurſus ordinari ritè ad exequenda Officia Eccleſiaſtica; attamen qui apud illos confeſsi ſunt, obtinuerunt abſolutionem peccatorum, ſi cum debita diſpoſitione acceſſerunt. Deus namque, qui eſt ſupremus Sacerdos, ſupplet huiuſmodi defectus, ne fraudentur Sacramentali gratia fideles, vbi vacant culpa.* Hæc verba digna eſſe, quę expungerentur per Inquiſitionis ſanctę tribunal, iudicabat amicus ille noſter ſatis doctus. Sed ego reſpondi, extare in grauiſsimis Authoribus ſimilem propoſitionem, quin huc vſq; fuerit damnata. Multi enim aſſerunt, ſi Miniſtro deſit intentio conficiendi Sacramenti Baptiſmi iuxta inſtitutionem Eccleſiæ, ſuppleri à Deo defectum eius intentionis, non quoad characteris, ſed quoad gratiæ, quæ Sacramento eſſet reſponſura, productionem. Cum verò poteſtas Ordinis non ſit magis neceſſaria ad Pœnitentiæ Sacramentum, quàm Miniſtri intentio ad Sacramentum Baptiſmi; ſi abſque errore præſumitur de miſericordia diuina, quòd ſupplet defectum intentionis, conferendo gratiã in Baptiſmate non vero; quidni etiam poterit abſque errore putari, quòd ſuppleat defectum poteſtatis Ordinis, tribuendo gratiam in Sacramento non vero Pœnitentiæ?

8 Anteſignanus illorum Authorum eſt S. Thomas, qui in 4. Diſt. 6. q. 1. art. 2. quæſtiuncula 1. ad 2. ſcribit, *Quidam dicunt, quòd ſi deſit mentalis intentio in baptizante, non confert Sacramentum Baptiſmi; tamen in adulto ſupplet fides, & deuotio effectum Baptiſmi, vt periculum ex hoc baptizato, qui ignorat intentionem baptizantis, nullum proueniat. Si autem ſit puer, creditur piè, quòd ſummus Sacerdos, ſcilicet Deus, defectum ſuppleat, & ſalutem ei conferat.* Ita S. Thomas referens hunc modũ dicendi, & alium, quem poſteà ſubiungit, vt eligat Lector, quem maluerit. Rurſus idem S. Thomas 3. p. q. 64. art. 8. ad 2. inquit, *Circa hoc eſt duplex opinio, quidam enim dicunt, quòd requiritur mentalis intentio in Miniſtro, quæ ſi deſit, non perficitur Sacramentum; ſed hunc defectum in pueris (qui non habent intentionem accedendi ad Sacramentum) ſupplet Chriſtus, qui interiùs baptizat. In adultis autem, qui intendunt Sacramentum ſuſcipere, ſupplet illũ defectum fides, & deuotio. Sed hoc ſatis poſſet dici quantùm ad vltimum effectum, qui eſt iuſtificatio à peccatis; ſed quantùm ad effectum, qui eſt res, & Sacramentum, ſcilicet*

quantum

Digitized by Google

quantùm ad characterem, non videtur, quòd per deuotionem accedētis poſſet ſuppleri, quia character nunquam imprimitur, niſi per Sacramentum. Et ideo alij meliùs dicunt, &c. Probat quidem magis S. Doctor ſententiam ſecundam, ſed non improbat primam; imò de prima conſiderata in ordine ad vltimum effectum, qui eſt iuſtificatio à peccatis, nullum præbet indicium minoris approbationis. Fuitque illa opinio prima Alexandri Alenſis 4. p. q. 8. membro 3. art. & §. 1. V. *Sed dubitatur*, quam amplexi ſunt Durandus in 4. Diſt. 6. q. 2. n. 12. & Gabriel in 4. Diſt. 6. q. 1. art. 3. dub. 2. Bartholomæus ab Angelo, & Michael Zanardus apud Dianam p. 3. Tract. 4. Reſ. 17. & apud Antonium de Quintanadueñas tomo, & Tract. 1. Singularium in 1. n. 3. in 2. n. 1. Et probabilem eam eſſe, pronunciat Valentia tomo 4. D. 3. q. 5. pūcto 3. Videturq; ſuo ſuffragio confirmare Tabiena V. *Baptiſmus* 6. n. 10. Armilla eodem verbo, n. 60 Imò Viguerius in Inſtitutionibus C. 16. V. 6. ait, *Si Sacerdos ex malitia in Baptiſmo, vel Pœnitentia falleret; Deus (qui facienti, quod eſt in ſe, non deficit in neceſſarijs, nec alligauit virtutem ſuam Sacramentis) ſua infinita bonitate ſuppleret; quamuis regulariter character non imprimatur, niſi per Sacramentum. Sed in tali caſu, ſi Deus ſuppleat principalem effectum, qui eſt gratia, ſupplet etiam minus principalem, iuxta regulam Topicorum, ſi id, quod magis videtur ineſſe, ineſt & id, quod minus.* En Viguerius admittit, produci tunc à Deo non tantùm gratiam, ſed etiam characterem; quamuis quoad ſecundam partem loquatur ſine exemplo Maiorum. Non me latet, vocari a Cabrera 3. p. q. 64. art. 8. D. 1. §. 6. n. 65 & 66. temerarium, & erroneum, ab Henriquez L. 1. C. 10. §. 3. imperitū aſſertum illud vel de productione gratiæ: referrique à Ioannetino Niño in Interrogatorio vitę V. Matris Sor. Annę Marię de S. Ioſepho, n. 35. vidiſſe, abire in Limbum animas quorundam paruulorum baptizatorum malè ab Hæreticis. Sed nunc ego illud non defendo, nec aliud intendo, quàm obiectu illius opinionis, tot, tamq; illuſtrium Doctorum, retardare damnationis impetum contra eam alteram Pinedæ Franciſcani.

9 Pro quò addo, quòd is Author neutiquam dixerit, pœnitentes recepiſſe Sacramentum Pœnitentię à Sacerdotib⁹ apparentibus, ſed gratiā tantùm, quæ adquirenda foret vi Sacramenti, ſi à veris Sacerdotibus fuiſſet diſpenſatū. Porrò autem aduerſus hunc dicendi modum non reperitur definitio aliqua Pōtificia, aut Conciliaris quantùm ad Sacramentum Pœnitentiæ, neque quantùm ad reliqua alia requirentia poteſtatem Ordinis. Et hinc eluceſcit cauſa, ob quam Pineda Franciſcanus negat, fuiſſe verè Ordines ſuſceptos in illo caſu; nam vt quis maneat verè ordinatus, opus eſt, quòd ipſi indatur character. Et hunc diſcurrēdi modum ſeruauit S. Thomas, quandò admiſit, ſuppleri defectum intentionis in Miniſtro Baptiſmi, quoad gratiæ, & non quoad characteris effectum. Et ideo S. Thomas non eſt contrarius Florentino Concilio, neq; Tridentino; quorum primum in Decreto Eugenij IV. definit, *Omnia Sacramenta tribus perfici, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conficientis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia.* Et ſecundum Seſ. 7. Can. 11. decernit, *Si quis dixerit, in Miniſtris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionē ſaltem faciendi, quod facit Eccleſia, anathema ſit.* Non eſt, inquam, contrarius S. Thomas his definitionibus, non enim docet, perfici Sacramentum Baptiſmi ſine intentione Miniſtri, ſed Deum ex miſericordia ſua in defectu intentionis largiri gratiam, non verò characterem. Prætereà eſt quidem de fide Catholica, neceſſariam eſſe poteſtatem Ordinis in Miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ, quatenus non poſſit indifferenter quiſque homo adminiſtrare illud; ſed ſolus Sacerdos: cæterùm ſi adminiſtret, qui eſt reputatus Sacerdos, non conferri gratiam reſponſuram Sacramento in homine aliàs diſpoſito, cum onere confitendi poſteà, quando innotuerit deceptio, nuſquam decretum video, ita vt præcludatur aditus ad præſumendum de pietate diuina, quòd tunc citra opus operatum Sacramenti (vtpote re ipſa nō ſubſiſtentis) cauſet gratiam, quæ, ſi nō defuiſſet intentio, cauſanda eſſet vi Sacramenti, & ex opere operato. Si ob errorem communem cum titulo colorato ſupplet pia mater Eccleſia, conformans ſe l. *Barbarius* ff. *de Officio Prætoris*, l. 2. C. de Sent. & Interloq. alijſq; iuribus adductis

Digitized by Google

ductis à P. Thoma Sanchez Lib. 3. de Matrimon. Diſp. 22. num. 1. defectum iuriſdictionis quoad valorem Sacramẽti Pœnitentiæ miniſtrati à Sacerdote non habente re ipſa iuriſdictionem; mirum non eſt, ſi ob eundem errorem pręſumat Franciſcanus Pineda, non quidẽ de benignitate Eccleſiæ (ſiquidem hæc nequeat ſupplere defectus iuris diuini, aut naturalis iuxta textum in Cap. *Sunt quidam* 25. quæſt. 1. & in Cap. *Cum inferior, de maiorit. & obed.*) ſed de Dei clementia, quòd ſuppleat defectum poteſtatis Ordinis quoad gratiæ effectum. Ego quidem longè abſum, vt id cenſeã; ſed tamen, ſaluo meliori iudicio, affirmo, non eſſe præſumptionem denũciabilem ad Inquiſitionis ſanctę tribunal.

10 Si non nemo opponat, Leonem X. damnaſſe hanc Lutheri propoſitionem, *Si per impoſsibile confeſſus non eſſet contritus, aut Sacerdos non ſeriò, ſed ioco abſolueret, ſi tamen credat, ſe abſolutum, veriſsimè eſt abſolutus.* Quæ damnatio habetur in Bulla, cuius initium *Exurge Domine.* Et in Concilio Tridentino Seſ. 14. Cap. 6. dicitur, *Non debet pœnitens adeò ſibi de ſua ipſius fide blandiri, vt etiamſi nulla illi adſit contritio, aut Sacerdoti animus ſeriò agendi, & verè abſoluendi deſit: putet tamen ſe, propter ſuam ſolam fidem, verè, & coram Deo eſſe abſolutum; nec enim fides ſine pœnitentia remiſsionem vllam peccatorum præſtaret; nec is eſſet, niſi ſalutis ſuæ negligentiſsimus, qui Sacerdotem iocoſe abſoluentem cognoſceret, & non alium, ſeriò agentem, ſedulò requireret.* Reſponderi poteſt, Leonem X. & Concilium Tridentinum, damnare abſolutionem Sacramentalem, quæ daretur à Sacerdote iocosè agente, & quem ſic agere, noſceret pœnitens. At Pineda Franciſcanus non loquitur in caſu, quo, qui non eſt Sacerdos, abſolueret per ludibrium, neque in caſu, quo confitens ſciret, illum non eſſe Sacerdotem, & non agere ſeriò; neque item vult, hominem, ex errore communi reputatum verum Sacerdotem, nullaque præbentem ſigna iocularitet agendi in auditione confeſſionis impertiri validam abſolutionem Sacramentalem. Si rurſus obijciat non nemo, ob Sacramenta Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis non imprimitur character, niſi ſint rata, & valida, vt fatetur ipſe Pineda Franciſcanus, & cæteri Theologi, excepto Viguerio. Ergo neque ob ea, neque ob reliqua alia producetur gratia, niſi quando verè ſint adminiſtrata, atque ſuſcepta, & non merè apparenter. Si abſolutio non eſt verè Sacramentalis, tam impertinens eſt, vt moueat Deum ad producendam gratiam, quàm impertinens eſſet quæuis alia externa actio Sacerdotis falſi; & ablutio exterior facta ſine debita intentione non magis conducit, vt Deus cauſet gratiam, quàm vt cauſet characterem. Demùm generali Dei lege ſtatutum eſt, vt qui confitetur, non obtineat remiſsionem peccatorum lethalium, quorum ſit conſcius, & proinde gratiam iuſtificãtem non comparet, niſi ipſi impendatur à legitimo Miniſtro abſolutio vera Sacramentalis; in qua generali lege vt exceptio aliqua ſecundùm ſcientiam admittatur, opus eſt ſpeciali reuelatione, aut teſtimonio diuino; quale in hoc caſu deſideratur. Nec fidendum eſt talibus perſuaſionibus quandam pietatis præſeferentibus ſpeciem, alioqui nihil erit certum, & fixum ex vniuerſalibus regulis iuris diuini poſitiui. Vnde Dominicus Sotus in 4. Diſtinct. 5. quæſt. vnica, art. 2. diſcutiens Caietani 3. par. quæſt. 68. art. 2. perſuaſionem de ſalute parvulorum, ſi dum Baptiſmi facultas non adeſt, muniãtur ſigno crucis cum inuocatione Trinitatis, inquit ſatis maturè, *Hæc Dei ſupplementa, vbi Sacramentum, vel quidpiam eius eſſentiæ deeſt, adeò nunquam mihi perſuaderi potuerũt, vt ſi ingenuè, quod ſentio, dicere mihi liceat, ſemper fuerim arbitratus, non ſolùm temere, & abſque vlla prorſus ratione aſſerta, imo præter ſententiam Euangelicam, & nonnunquàm contra.* Ita Sotus, cui conſonat Antonius Rubius in Aſſertionibus Catholicis cõtra Eraſmum Lib. 1. Errore 2. Sed Sotus forſan calamum temperaſſet, ſi legiſſet hæc S. Thomæ verba in Opuſculo 65. ſub titulo de Sacramentis Eccleſiaſticis, *Si Sacerdos facit, quod poteſt, & quod non poteſt, committit Deo, tunc ipſe ſupplet defectum,* ſcilicet Baptiſmi, ſi Sacerdos non inueniat aquam. Pro qua exiſtimatione referri etiam poſſunt S. Bonauentura, Alenſis, Richardus, Gerſon, Gabriel in locis deſignatis à Franciſco de Lugo L. 2. C. 10. q. 1. n. 6.

11 Ego vero, conſideratis his omnibus, propalàm denuncio, non mihi placere exiſtimationem Franciſcani Pinedæ.

Digitized by Google

nedæ. Sed hæc, quę poſtremò contra illam obiciuntur, militant æquè aduerſus exiſtimationem S. Thomæ, & aliorum Authorum, quorum memini, & nihilominus illa exiſtimatio hactenus illæſa euaſit, necnon & germana alia propoſita à S. Thoma in 4. diſtinct. 17. quæſt. & art. 3. quæſtiuncula 2. ad 1. vbi loquens de eo, qui in defectu Sacerdotis cõfiteretur Laico peccata ſua, inſtante periculo mortis, inquit, *Quanuis* Laicus, vel Sacerdote inferior *Sacramentum perficere non poſsit, vt faciat id, quod eſt ex parte Sacerdotis, abſolutionem ſcilicet; tamen defectum Sacerdotis ſummus Sacerdos ſupplet:: Et confeſsio Laico, ex deſiderio Sacerdotis facta, Sacramentalis eſt, quodammodo, quãuis non ſit Sacramentum perfectum, quia deeſt ei id, quod eſt ex parte Sacerdotis.* Sic Angelicus Doctor; à cuius exiſtimatione non abludunt Magiſter Sententiarum in 4. Diſtinct. 17. Abbas Panormitanus in Cap. *Fures* de *Furtis*, & quædam Gloſſa ibidem. Eſt etiam apud eundem Sanctum Thomam in 4. diſtinct. 24. quæſt. 1. art. 2. quæſtiuncula 3. (quæ eſt de præſuppoſitione characteris baptiſmalis ad characterem Ordinis) perſuaſio alia, quæ prorſus colludit cum memorata ex Franciſcano Pineda, nam cum efformatum fuiſſet ſecundum hoc argumentum ad diſſuadendam eam præſuppoſitionem, *Poteſt contingere, quod aliquis non ſit baptizatus, qui ſe baptizatum æſtimat probabiliter. Si ergo talis ad Ordines accedat, non conſequitur characterẽ Ordinis, ſi character Ordinis præſupponat baptiſmal: & ſic ea, quæ faciet in conſecratione, vel abſolutione, nihil erunt, & in hoc Eccleſia decipietur, quod eſt inconueniens.* Reſpondet Sanctus Præceptor, *Quòd talis, ſi ad Sacerdotium promoueatur, non eſt Sacerdos, nec conficere poteſt, nec abſoluere in foro pœnitentiali. Vnde ſecundùm Canones debet baptizari iteratò, & ordinari. Et ſi etiam in Epiſcopum promoueatur, illi, quos ordinat, non habent Ordinem. Sed tamen piè credi poteſt, quòd quantùm ad vltimos effectus Sacramentorum ſummus Sacerdos ſuppleret defectum; & quòd nõ permitteret, ita latere hoc, quòd periculum Eccleſiæ imminere poſſet.* Hęc S. Thomas. Habent eadem omnino, vel eadem ferè Silueſter V. *Baptiſmus* 6. q. vel num. 3. Baptiſta Trauamala in Summa Roſella Verb. *Baptiſmus* 4. num. 13. Abulenſis in Paradoxo 5. Cap. 125. & Author Gloſſæ, Verb. *Beati Ambroſij* in Cap. *Apoſtolicam* de Presbytero *non baptizato*. Gloſſæ etiam Verb. *Deceptæ* in Cap. *Dudum* de *Electione*. Suntque prorſus ſimilia cum dictis à Franciſcano Pineda; & idcirco iſtius propoſitio non debet de ſingularitate culpari. Hunc in modum reſpondi conſulenti amico.

12 Quæ vero tunc ſcripſi, huc transfero, & audio nunc Ioannem de Lapide Doctorem Pariſienſem, poſtque Carthuſianum in Reſolutorio dubiorum circa celebrationem Miſſarum occurrentium, Cap. 2. art. 1. dub. 2. dicere hæc, quæ mireris valdè, *Vtrùm ille, qui credit, ſe ritè ordinatum, & tamen non eſt ritè ordinatus, conficiat hoc Sacramentum? De hoc non habetur certitudo; piè tamen credi poteſt, quod conficiat in virtute Eccleſiæ, & quia ſummus Sacerdos ſuppleat defectum, & quia non permittat, Eccleſiæ periculum imminere, & eam decipi.* Colludit Angelus de Clauaſio Verb. *Baptiſmus* 7. num. 12. inquiens, *Si celebrat, ignorans* (ſe non eſſe baptizatum, vel etſi ſit, ſed ſe non eſſe ordinatum) *creditur, quod conficiat virtute Eccleſiæ, ſecundùm Innocentium. Hoc idem tenet Sanctus Thomas in 4. diſtinct. 24. & Albericus in Summa Confeſſorum Lib. 4. tit. 22. quæſt. 8. & placet, quia virtus Spiritus ſancti vegetans Eccleſiam ſuam ſupplet potentiam in tali, ne Eccleſia decipiatur.* Repetit idem ipſum Verb. *Euchar.* 2. num. 2. Quod an ab Innocentio, & Alberico ſit affirmatum? fides eſto penes Angelum: at à Sancto Thoma alienum eſt, quod ei imponit; & remotiſsimum debuiſſet eſſe ab ipſius Angeli, & à Ioannis Lapidani mente: vt & à Viguerio illud, quod de charactere retuli in num. 8. Puderetme, ſi, quantum monſtri alant ſub pietatis larua hæ cogitationes poſtremæ, voluiſſem explicatiùs oſtendere. Quapropter ſatis fuerit, eas traduxiſſe, vt caueantur.

13 Aſſero igitur, ſi homo non Presbyter celebret, non modò non conficiendam Euchariſtiam, ſacrificãdumvè ab eo, ſed neque refundendum vllum ex opere operato fructum in illos, pro quibus applicuerit Miſſam fictam, neque item in illos, quibus ſimulatam Euchariſtiam diſpenſauerit. Audiatur P. Suarez 3. p. q. 64. art. 8. in Commentario, V. *In argumento* dicens, *Si Laicus ſe fingat Sacerdotem, & conſecret, non prop-*

tereà

Digitized by Google

tereà dicendus eſt Deus ſupplere hunc defe-ctum, & perficere Sacramentum, aut effectum eius, ne populus decipiatur: hoc enim neque vlla Dei lege, aut promiſsione fundatum eſt; neque aliqua neceſſaria, aut probabili ratione. Quam doctrinam tradit Eximius Theologus, vt inde à paritate probet, Deum non ſupplere effectum gratiæ, quando Miniſtro Baptiſmi deeſt intentio debita. Vſus eſt eodem exemplo ante Suarium præſtantiſsimus Doctor Dominicus Sotus in 4. Diſtin. 1. quæſt. 5. art. 8. V. *Grauis tamen*, ſic effatus, *Ac demum ſequeretur, quòd ſi Sacerdos non intenderet conſecrare, pariter Deus ſuppleret defectum; quod eſt aſſertu temerarium.* Sic Sotus. Legat, qui uelit, Barboſam parte 2. de Officio, & Poteſtate Epiſcopi, Allegatione 2. à num. 9. vſque ad 13. Didacum Antonium Frances in Foro conſcientiæ parte 2. quæſt. 7. num. 18. & 19. agentes de hoc puncto poſt alios, quos allegant.

SECTIO III.

An omnis Sacerdos poſsit validè offerre, conſecrando?

Reſpondetur, poſſe. Et deducuntur multa Corollaria.

14 CONCLVSIO ſit, omnem Sacerdotem ritè in Eccleſia ordinatum poſſe validè offerre, conſecrando, ſi proferat conſecrationis verba ſuprà conuenientem materiam cum intentione conſecrandi, ſeu faciēdi, quod facit Eccleſia. Probatur, quia ratione characteris Sacerdotalis, quem non ab Eccleſia, ſed à Chriſto Domino habent Sacerdotes, conuenit his poteſtas offerendi Sacrificium Miſſæ, conficiendo Sacramentum Euchariſtiæ ſub ſpeciebus panis, & vini. Atqui character eſt indelebilis, & inamiſsibilis. Ergo, & poteſtas illa; atque adeò deperdi nequibit per cenſuram aliquam Eccleſiæ, vel per peccatum aliquod ipſorum Sacerdotum. Conſequentia optima eſt. Minor conſtat ex Concilio Tridentino dicente Seſ. 23. Cap. 4. *Quoniam verò in Sacramento Ordinis, ſicut & in Baptiſmo, & Confirmatione character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri poteſt* (quod etiam decretum fuerat Seſ. 7. Can. 9. de Sacramentis in genere, & in Florentino anteà in Decreto Eugenij 4. *Quintò Eccleſiaſticorum*) *meritò ſancta Synodus damnat eorum ſententiam, qui aſſerunt, noui Teſtamenti Sacerdotes temporariam tantummodò poteſtatem habere; & ſemel ritè ordinatos, iterum Laicos effici poſſe, ſi verbi Dei miniſterium non exerceant.* Sic Tridentinum. Maior comperta eſt tum ex characteris Sacerdotalis natura, tum ex forma verborum, quæ vſurpat Eccleſia in Ordinatione Sacerdotali, *Accipe*, inquit, *poteſtatem offerendi Sacrificia Deo, Miſſaſque celebrandi, &c.* In quibus verbis obſeruandum eſt, characterem, ſeu poteſtatem Sacerdotalem eſſe per ſe ad offerendum, & non tantùm ad conſecrandum; imò poteſtatem ad id poſterius conferri in ordine ad illud prius; & ideò exprimi in forma prius illud, non autem id poſterius. Sæpe tamen vtrumq; exprimitur, vt in Concilio Tridentino Seſ. 23. Cap. 1. Ibi: *Poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi corpus, & ſanguinem eius*; & ſimiliter Canone 1. Confirmatur Concluſio, nam certum eſt, quemlibet verum Sacerdotem conſecrare validè, ſi cum intentione debita proferat conſecrationis verba ſuprà materiam aptam. Ergo erit etiam certum, offerri tunc à quolibet validum Sacrificium, ſiquidem Sacerdotibus detur poteſtas non minus per ſe ad offerendum, quàm ad conſecrandum; imò potiùs videtur dari principaliùs ad primum, quàm ad ſecundum, vel dari ad ſecundum in ordine ad primum. Ergo ſicut per cenſuram, aut per peccatum nequit impediri poteſtas ad validè conſecrandum, ita neque ad validè offerendum, vtraque enim poteſtas eſt immediatè collata à Chriſto Domino, & principaliùs ad offerendum, quam ad conſecrandum. Confirmatur iterùm, quia eſſentia Euchariſtici Sacrificij conſiſtit in conſecratione vtriuſque ſpeciei. Si ergo quilibet verus Sacerdos poteſt conſecrare validè vtramq; ſpeciem, poterit etiam conficere validè Sacrificium Euchariſticum.

(*∴*)

Digitized by Google

Corollarium 1. De Sacerdote habente impedimentum ex Iure Eccleſiæ.

15 EX præiacta Concluſione infertur primò, Sacerdotem ligatum cenſura Eccleſiaſtica, irregularẽ, aut degradatum, aut ſchiſmaticum, aut hæreticum poſſe validè conſecrare. Hæc illatio eſt contra Hugonem Victorinum, qui in Tract. 6. Eruditionis Theologicæ Summæ Sent. C. 9. ſcribit, *Magis aſſentiendum eſt ijs, qui dicunt, non conficere corpus Chriſti excommunicatos, & manifeſtos hæreticos, quia dicunt Offerimus ex perſona Eccleſiæ totius.* Eſt etiam contra Magiſtrum Sententiarum in 4. Diſt. 13. vbi ait, *Illi, qui excommunicati ſunt, vel de hæreſi manifeſtè notati, non videntur, hoc Sacramentum poſſe conficere, licet Sacerdotes ſint, quia nemo dicit in ipſa cõſecratione Offero, ſed Offerimus, quaſi ex perſona Eccleſiæ. Et ideo cum alia Sacramenta extra Eccleſiam poſsint celebrari; de hoc non videtur.* Et poſt tranſcripta quędam verba nomine Sancti Auguſtini in Libro, vel Sermone de Corpore Chriſti, qui Liber nunc non extat, ſed citatur etiam à Gratiano Can. *Intra Catholicam Eccleſiam* 1. q. 1. extat quidem ſermo de Corpore, & ſanguine Domini, eſtq; ſecundus inter Sermones de Verbis Apoſtoli, ſed ibi non habentur verba, quæ refert Gratianus, neque illa, quæ Magiſter. Concludit autem hic, *Ex his colligitur, quòd hæreticus à Catholica Eccleſia præciſus, nequeat hoc Sacramentum conficere.* Vnde violentum eſt, intelligere Magiſtrum, quatenus ſolùm voluerit, *in præciſis, & hæreticis manifeſtis priuari Sacramentum omni fructu, quamuis ſit ibi corpus Chriſti verum*, ut interpretatur S. Bonauentura in 4. Diſt. 13. art. & q. 1. vel quatenus tantùm intenderit, non poſſe ab hæretico, aut excommunicato confici hoc Sacramentum in ratione Sacrificij per Eccleſiam oblati, quin negauerit, poſſe confici in ratione Sacramenti præciſè, vt conatur explicare benignè P. Ioannes Martinez de Ripalda in annotationibus ad Diſt. 13. Sed audimus paſsim non minus duras interpretationes adhibitas alijs Doctoribus non magis antiquis, nec maioris factionis in Theologica facultate. Eſt etiam hæc illatio contra Gratianum C. *Manus*, Cap. *Quodquidam* 1. quæſt. 1. propēdentem in Magiſtri exiſtimationem; & contrà Authorem Gloſſæ ad C. *Degradatio* de pœnis in 6. ad C. *Accedens* 10. Diſt. 50. non credentem, quòd degradatus conficiat Sacramentum Euchariſtiæ. Pro eadem Magiſtri opinione refertur à Suario, & Vazquio infrà Guilielmus Pariſienſis in Tract. de Sacramento Ordinis C. 4. Poteſtque accenſeri Paſchaſius Rathbertus L. de Corpore, & ſanguine Domini Cap. 12. vbi indicat, *præciſos falce Euangelica, & qui non ſunt Apoſtolicæ propaginis*, non habere poteſtatem ſacrificandi, quando non redeunt ad vnitatem Catholicam. Ex Modernis Hieronymus Columbus infrà allegandus, oſtendit ſe nimis affectum erga hanc partem. Ego verò non immorabor in ſolutione argumẽtorum, ſiue ab authoritate, ſiue à ratione aduerſus illationem, qua parte procedit de conſecratione valida, non enim ſuppetit quidpiam, quod addam vltrà dicta à S. Thoma 3. par. quęſt. 82. art. 7. & 8. Alphonſo Caſtrenſi L. 2. de iuſta hæreticorum punitione Cap. 21. Didaco Couarruvia Lib. 1. Variarum Cap. 10. n. 8. Adriano in 4. q. 9. de Euchariſtia, Didaco de Tapia quæſt. 10. de Euch. art. 7. Ferdinando Velloſillo in Aduertentijs ad 5. tomum Sancti Hieronymi quæſito 6. Suario D. 61. ſect. 3. D. 77. ſect. 2 Vazquio D. 226. C. 1. Scortia Lib. 2. C. 5. Videnduſque eſt Algerus L. 3. de Corpore, & ſang. Domini à C. 1. vſq; ad 12. incluſiuè agens copioſè ante Magiſtrum de noſtra prima illatione, confirmanſque eam.

Corollarium 2. de eodem Sacerdote.

16 INFERTVR ſecundò, eum, de quo in antegreſſa illatione, poſſe validè offerre, & ſacrificare. Hæc illatio eſt contra Scotum, qui in 4. Diſt. 13. quæſt. 2. num. 4. V. *Si obijcis*, ait, *Oblatio non pertinet ad rationem conſecrationis, neque neceſſariò requiritur, quòd offeratur, offertur enim hoſtia conſecrata, & tunc eſt Sacrificium, non Sacramentum. Sicut Euchariſtia conſeruata in pyxide eſt Sacramentũ, licet non vt ibi ſit Sacrificium, niſi aptitudinaliter.* Ita Scotus, vt reſpondeat argumento, quod Hugo Victorinus, & Petrus Lombardus propoſuerunt ſuprà.

Vnde

Digitized by Google

Vnde admittit, fieri conſecrationem à præfato Sacerdore, ſed non Sacrificiū. Et licet ibi adiungat aliam ſolutionem, videaturque approbare magis, tamen in Reportatis ſuper 4. Diſt. 8. quæſt. 3. n. 9. §. *Reſpondeo,* diſtinguens oblationē Sacrificij à confectione Sacramenti Euchariſtici, inquit, *Licet Sacerdos in illa die Paraſceues habeat aliquem actum Sacerdotij, offerendo ſcilicet, orationes dicendo pro ſe, & pro populo, non tamen principalem actum, qui eſt conficere corpus Chriſti.* Sic ibi Scotus. Quare excesſit Philippus Faber in 4. Diſt. 14. quæſt. 2. Diſput. 54. dum n. 5. & 8. ſcripſit ſemel, & iterùm, P. Suarium non vidiſſe Scotum, quando Diſp. 77. ſect. 2. V. *Secunda ſententia* aſſeruit, Scotum propendiſſe in Magiſtri ſententiam. Sed certè cum Suarius loquatur de hac, quoad non oblationem Sacrificij, conſtat, vidiſſe, & reuidiſſe Scotum. Quem immitatur Gabriel in 4 diſt. 13. quæſt. 1. dub. 2. Et in hoc ſenſu non inuolui hæreſim, aduertit Suarius ibidem V. *Secundus ſenſus*, & poſt ipſum Nuñus ad art. 1. quæſt. 83. dub. 7. §. *Secunda concluſio*, pag. 932. quem malè citat Columbus Lib. 4. de Angelica, & Humana Herarchia Cap. 58. n. 8. vt promoueat non confectionem Euchariſtiæ ab excommunicato, aut ſchiſmatico, aut hæretico manifeſto. Certè ſi oblatio Sacrificij ſumatur pro verbis illis *Offerimus*, aut pro alijs orationibus inſtitutis ab Eccleſia, non recuſabo, cōcedere, præfatum Sacerdotem non offerre validè nomine Eccleſiæ. Aſt non agimus de oblatione nomine Eccleſiæ, ſed Chriſti; neque agimus de oblatione præparatiua materiæ ad Sacrificium, ſed de oblatione ſacrificatiua formaliter, & ad quam præcipuè accipit in Ordinatione poteſtatem Sacerdos per illa verba, *Accipe poteſtatem offerendi*, *&c.* Quòd ſi quiſpiam ſomniaret, non aliam eſſe oblationem ſacrificatiuam in Miſſam, quàm quę indicatur in verbis illis, *Offerimus*, diceret quidem illicitè illa Sacerdos præfatus ob prohibitionem Eccleſiæ, ſed validè ob poteſtatem cum charactere à Chriſto datam ad dicēdum ea pro Eccleſia, vt obſeruat Gaſpar Hurtadus Diſp. 2. de Sacrif. Miſſæ Diff. 2. Dices, Eugenium Papam IV. in Decreto pro inſtructione Armenorum §. *Sextum Sacramentum* pro forma Sacerdotij præſcribere hanc, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificium in Eccleſia*, *&c.* Ergo vt quis verè offerat Sacrificium, requiritur, quod inter membra Eccleſiæ connumeretur. Reſpondeo, Eccleſiam ibi intelligi non ſecus, ac quando dicitur, Miniſtrum in conficiendo Sacramento debere intendere, quod intendit Eccleſia; vel ibi Eccleſiam ſumi pro templo materiali, in quo ordinariè ſolet fieri Sacrificium; & quia in eo etiā Subdiaconus cantat Epiſtolam, & Diaconus Euangelium de more, ideo illis dicitur in Ordinatione, *Accipite librum Epiſtolarū, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei: Accipite poteſtatem legendi Euāgelium in Eccleſia Dei.* Dices rurſus, non eſſe vera Sacrificia extra Eccleſiam, eamque Catholicam, vt legitur Cap. *In Eccleſia Dei*, Cap. *Extra Catholicam Eccleſiam*, alijſque in Canonibus Cauſa 1. q. 1. & in S. Cyrillo Alexandrino Lib. ſingulari Glaphyrorum in Leuiticum ad Cap. 6. V. 26. Reſpondeo, Patres intelligendos de veritate Sacrificij quoad efficaciam, & fructum in ſenſu, de quo S. Thomas quęſt. 82. art. 7. ad 1. vel intelligendos de Sacrificio, quod attentetur offerri, non ſeruata eſſentiali forma, aut materia, quam à Chriſto traditam habet Eccleſia Catholica. Et aliqui Patres ſic debent accipi, quatenus non extet iam aliud Sacrificium vltrà inſtitutum à Chriſto in Cœna, & vſitatum ab Eccleſia, vt notat Suarez Diſp. 77. ſect. 2. in fine. Et aliqui, vt Sanctus Hieronymus Cap. *Sic populus*, & duobus ſequentibus, Cap. etiam *Maledicā*, accipiendi ſunt de Chriſtiano Sacrificio quoad licitum eius exercitium.

Corollarium 3. De Sacerdote peccatore.

17 INFERTVR tertiò, verum Sacerdotem, etſi infectus ſit peccato lethali, poſſe offerre, & conſecrare validè. Nam legitimus Miniſter Sacramenti, quantumuis exiſtat in peccato mortali, dummodò omnia eſſentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum pertinent, ſeruauerit, conficit proculdubiò illud, vt decernitur in Concilio Tridentino Seſ. 7. Can. 12. de Sacramentis in genere; & Concilium Conſtantienſe Seſ. 8. damnat hunc 4. articulum Ioannis Vvicleff, *Si Epiſcopus,*

Digitized by Google

vel Sacerdos eſt in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non conſecrat, non baptizat. Et in Seſ. 15 damnatur ab eodem Concilio germanus alius Ioannis Hus, eſtque ordine octauus. Rationem præclaram huius illationis edocet nos S. Auguſtinus adductus C. *Iterum* 72. de Conſecratione Diſt. 2. C. *Intra Catholicam Eccleſiam* 1. q. 1. Inquit enim, *Intra Catholicam Eccleſiam in myſterio corporis, & ſanguinis Domini nihil à bono maius, nihil à malo minus perficitur Sacerdote, quia nõ in merito conſecrãtis, ſed in verbo perficitur Creatoris, & virtute Spiritus ſancti. Si ergo in merito eſſet Sacerdotis, nequaquam ad Chriſtum pertineret. Nunc autem ſicut qui baptizat, ita ipſe Chriſtus eſt, ita ipſe eſt, qui per Spiritum ſanctum hanc ſuam efficit carnem, & transfundit vinum in ſanguinem. Credendum eſt enim, quòd verbis Chriſti Sacramenta conficiantur. Cuius priùs creantur imperio, eius vtique verbo recreantur ad melius.* Sic S. Auguſtinus, ex quo in L. de Corpore Domini referuntur hæc eadẽ verba ab Algero L. 3. C. 8. Suſpicarer, eſſe potiùs Paſchaſij Rathberti Abbatis Corbeienſis, in cuius Libro de Corpore, & ſanguine Domini C. 12. leguntur; ſi Algerus, & Gratianus non referrent plura verba, quàm quæ in Paſchaſio habentur. Certè nouũ nõ eſt, vt Liber Paſchaſij attribuatur alijs, quàm cuius eſt, vt alibi notaui. Et nunc obſeruo, Gratianum C. *Iteratur* 71. de Conſecratione Diſt. 2. in Authoris nomenclatura ponere Paſchaſium Papam de Corpore, & ſanguine Chriſti: nunquam autem Paſchaſius aliquis Eccleſiam Romanam rexit; & verba illius Canonis deſumpta ſunt ex Libro Paſchaſij Abbatis C. 9. Sed poſt hæc ſcripta, relegẽs Thomam Vualdenſem, notaui, citare in Cap. 23. de Sacramentis quendam S. Auguſtini Sermonem de Corp. & ſanguine Domini incipientem, *Interim dum à Domino peregrinamur*; rurſus C. 27. 29. & 83. allegare eiuſdem S. Doctoris Librum, ſeu Sermonem de eadem re inchoantem, *Veritas, quæ eſt Chriſtus*: quo ex Libro, ſeu Sermone eſt formatus Canon vterque præfatus. Inſiſtit eidem doctrinæ S. Auguſtinus L. 2 contra Parmenianum C. 6. L. 2. contra Petilianum C. 52. Illuſtrat eam S. Hieronymus relatus C. *Sicut Chriſtus* 1. q. 1. cuius Maximi Doctoris verbis alienam ab eius mente gloſſam adiecit Gratian' ibi. Exornat etiam Theodorus in foro pœnitentiali, Rubrica 41. dicens, *Licet malus ſit Sacerdos; tamen conficit corpus, & ſanguinem Chriſti, vt bonus, quia quæ ſancta ſunt, non poſſunt pollui. Et licet Sacramenta obſint indignè tractantibus, proſunt tamen per eos dignè ſumentibus.* Accinit Guitmũdus L. 3. de veritate Corporis, & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia, circa finẽ, inquiens, *Abſit, vt præualeat iniquitas Sacerdotis verbis Domini Saluatoris. Falſa etiam eſſet fides Eccleſiæ, quæ & per bonos, & per malos Miniſtros verba Domini credit æqualiter operari. Sed abſit à cunctis fidelibus hoc, vt iniquitas hominis verba Saluatoris infirmare poſſe, credatur. Abſit, vt Eccleſiæ fides falſa ſit, quæ ſola apud Deum laudabilis eſt, quæ & per bonos, & per malos Miniſtros verba Chriſti æqualiter operatoria credit.* Tantùm Guitmundus. Conſonat Sanctus Gregorius, cuius verba exarãt Magiſter Sententiarum in 4. Diſt. 13. Gratianus Cap. *Multi ſæcularium*, & C. *Non nocet* 1. q. 1. Omitto Nicolaum Papam ad conſulta Bulgarorum C. 15. Beatum Nilum in fragmento Tractatus Parænetici. S. Anſelmum L. 1. Epiſt. 56. cum Gregorio Papa VII. & cum Vrbano II. Can. *Ad hoc verò* 6. Diſtinctione 32. Vbi in tranſitu moneo Lectorem, ne adhibeat fidem ijs, quæ de Gregorio VII. Papa tranſcribit ex Sigeberti Chronico ad annum 1074. S. Antoninus par. 2. Hiſtoriali tit. 16. C. 1. §. 21. Sed vt certior veritatis fiat, conſulat Bellarminum L. 4. de Romano Pontifice C. 13. Ioannem Picardum in annotatione ad Epiſt. 56. L. 1. S. Anſelmi. Taceo etiam Doctorẽ Angelicum 3. p. q. 82. art. 5. Thomam Vvaldenſem de Sacramentis ex Cap. 1. vſque ad 16. S. Laurentium Iuſtinianum Sermone de Euchariſtia, S. Iſidorum Peluſiotam L. 1. Epiſt. 120. Lib. 2. Epiſt. 37. Lib. 3. Epiſt. 340. S. Hildegardem in Epiſt. de Chriſti corpore, & ſanguine, & L. 2. Viſione 3. n. 36. S. Birgittam L. 4. Reuelationum C. 58. & 132. L. & C. 7. Acta contra Albienſes hæreticos anno 1176. apud Baronium n. 7. Nicolaum Cabaſilam in Expoſitione Liturgiæ C. 46. Iuonem Carnotenſem Epiſt. 57. 81. & 180. Agobardum Epiſcopum L. de priuilegio, & iure Sacerdotij, S. Damaſcenum in Parallelis Lib. 3. C. 45. EcKbertum Serm. 10. aduerſus Catharos, Luitprandum in vitis Romanorum Pontificum C. 113. Concilium Friſingenſe anno 1440. ex Concilio Sa-

lisbur-

Digitized by Google

Iisburgenſi, in titulo de Celebratione Miſſarum, Amadeum Franciſcanum apud Petrum de Alba in Bibliotheca Virginali tomo 1. fol. 667. Concludoque tum cũ Petro Bleſſenſi canente in Tractatu de Euch.

C. 6 *Sit licet immundus, qui ſacræ præſidet aræ,*
Sorde tamen nulla valet hoc Sacrũ maculare.
Par verbi eſt virtus, licet impar vita ſacrantis,
Nec beat illud opus homo; ſed vis cuncta creantis.

Tum cum Concilio Tridentino Seſ. 22 Cap. 1. aſſerente, *Hanc quidem eſſe illam mundam oblationem, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt*, vt prædixerat Malachias C. 1.

Corollarium 4. De fructu Sacrificij oblati à Sacerdote præciſo ab Eccleſia, vel peccatore.

18 INFERTVR quartò, Sacrificium oblatum à Sacerdote innodato vel cenſura Eccleſiaſtica, vel peccato lethali, tam fructuoſum eſſe ex opere operato Sacrificij ſecundũ ſuam eſſentiam, & ſubſtantiam perſonis à Sacerdote diſtinctis, pro quibus applicetur, quàm fructuoſum eſſet, ſi offerretur à Sacerdote nec præciſo ab Eccleſia, nec peccatore. Ratio eſt iuxta Sanctum Thomam 3. p. q. 82. art. 6. & iuxta S. Bonauenturam in 4. Diſt. 13. art. 1. q. 4. quia vtrobique idem conficitur Sacramentum, idemque Sacrificium, & proinde idem fructus reſpondebit; rurſus quia eius fructus prouenit ex Sacrificio, prout oblato à Christo principali offerente, & à Sacerdote offerente in perſona Chriſti; hic autem non deſinit eſſe principalis offerens, nec Sacerdos definit offerre in perſona Chriſti, tametſi irretiatur cenſura Eccleſiaſtica, vel inficietur noxæ lethalis macula. Dixi in illatione, *Perſonis à Sacerdote diſtinctis, pro quibus applicetur*, nam ſi Sacerdos exiſtens in peccato mortali applicet Sacrificium pro ſe, non erit ſibi fructuoſum ſatisfactoriè ob obicẽ peccati illius; vti neque erit eo modo vtile alteri perſonæ, pro qua Sacerdos, ſiue malus, ſiue etiam bonus, applicet Sacrificium, ſi altera perſona exiſtat in ſtatu ſimilis peccati. Quando vero Sacerdos excommunicatus maiori excommunicatione applicaret Sacrificium pro ſe, non foret fructui ſatisfactorio obex excommunicatio, ſed peccatum mortale in celebratione commiſſum; quod etiã eſſet obex fructui impetratorio; vt cõſtabit ex dicendis in D. 17. Vnde dato caſu, quòd excommunicatus non peccaret grauiter, celebrando, quia haberet legitimam excuſationem deobligãtem ab omiſſione celebrandi, eſſet ei tã proficuum, ſatisfactoriè ſaltem, Sacrificium oblatum pro ſe ipſo, quàm ſi immunis exiſteret ab excommunicationis vinculo. Ita docet Suarez tomo 5. in 3. p. D. 9. ſect. 4. n. 8. & Gibalinus Diſquiſitione 7. de Cenſuris q. 1. propoſ. 1. Conſectario 3. n. 24. Opponet quis ex Granado infrà n. 4. applicatio Sacerdotis eſt diſpoſitio requiſita, vt proſit Sacrificium ei, pro quo offertur; cum autem applicatio Sacerdotis peccatoris ſit minus deuota, minuſque placens Deo, quàm ſi eſſet Sacerdotis iuſti, ſequitur, minorem eſſe ex opere operato fructũ prædeclaratum, qui ex Sacrificio praui Sacerdotis percipitur. Reſpondeo, intentionem Sacerdotis, applicantem Sacrificii, eſſe diſpoſitionem, ſeu potiùs conditionem, vt Sacrificium proſit vni, & non alteri, aut vni magis, quàm alteri ex opere operato, non verò vt quò fuerit indeuota, diſplicenſque Deo, aut minus deuota, minuſque placens, non proſit, aut remiſsiùs proſit eo modo. Sic Miniſtri intentio de conferẽdo, vel applicando Sacramẽto perſonæ alicui, etſi ſit indeuota, diſplicenſq; Deo, nõ ideo obeſt, quo minus ei perſonæ communicetur fructus ex opere operato Sacramenti; aut etſi ſit minus deuota, minuſque placens Deo, non idcirco eſt in cauſa, vt ea perſona tenuiorem fructum ex operato opere Sacramenti participet. Citãtur pro ſe à Granado Sotus, & Henriquez. Sed hic loquitur in ſenſu poſtmodùm explicando, defenſandoque à nobis cum eodem Granado; & ille in 4. Diſt. 13. q. 1. art. 6. V. *Secundus effectº eſt*, vbi allegatur à Granado, nihil dicit, quod ipſi faueat.

19 S. Thomas poſt redditam rationem quartæ huius illationis addit, *Oratio, quæ fit in Miſſa, poteſt conſiderari dupliciter. Vno modo, in quantum habet efficaciam*

Digitized by Google

etiam ex deuotione Sacerdotis orantis. Et ſic non eſt dubium, quòd Miſſa melioris Sacerdotis magis eſt fructuoſa. Alio modo, in quātum oratio in Miſſa profertur à Sacerdote in perſona totius Eccleſiæ, cuius Sacerdos eſt Miniſter. Quod quidem miniſterium etiam in peccatoribus manet: ſicut ſuprà dictum eſt de miniſterio Chriſti. Vnde etiam quantùm ad hoc eſt fructuoſa non ſolùm oratio Sacerdotis peccatoris in Miſſa, ſed etiam omnes eius orationes, quas facit in Eccleſiaſticis Officijs, in quibus gerit perſonam Eccleſiæ; licet orationes eius priuatæ non ſint fructuoſæ, ſecundū illud Prouerb. 28. Qui declinat aures ſuas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Sentit igitur S. Thomas, Miſſam celebratam à Sacerdote peccatore, & oblatam pro alio eſſe fructuoſam ęquè quoad fructum reſpondentem ex parte Eccleſiæ, ſeu ob huius orationes, & preces, ac ſi offeretur à Sacerdote iuſto. Conſentio cum S. Thoma, quatenus ex dicta parte ſit fructuoſa Miſſa Sacerdotis peccatoris, nam quòd Sacerdos ſit peccator, non facit, vt non maneat Miniſter Eccleſiæ, neque facit, vt nō oret, & precetur Deum in perſona, & nomine Eccleſiæ. Quare Sacrificium oblatū à Sacerdote iniuſto impetratorium erit ex ſanctitate, & merito Eccleſiæ. Sed videtur mihi cum Henriquez L. 9. C. 18. §. 5. Fagundez in 1. præceptum Eccleſiæ L. 3. C. 6. n. 20. ſequentibuſque duobus, cum Granado in tomo 5. Controu. 6. Tract. 14. D. 9. n. 2. cum Dicaſtillo Tract. 5. D. 3. Dub. 8. n. 193. ſatis probabile, quòd ex parte præfata ſit fructuoſior Miſſa Sacerdotis iuſti, eòque fructuoſior, quò Sacerdos fuerit iuſtior. Nam Sacrificium Miſſæ tantò maiorem vim impetrandi habet ex parte Eccleſiæ, quantò hæc maiorem ſanctitatem, & merita habeat in ſuis membris, vt dicam in D. 14. & à fortiori in ſui Miniſtro, qui eſt membrum præpuum Eccleſiæ, geritque eius perſonā, & repræſentat ipſam. Rurſus conſentio cum S. Thoma, quatenus Miſſa Sacerdotis melioris ſit fructuoſior ex parte operis operantis Sacerdotis ei perſonæ, pro qua offertur, nam qui orat pro aliquo, vel illi applicat ſatisfactionē, quæ in bono opere reſpondet ſibi, comparat alteri cumulatiorem, plenioremq; fructum impetratorium, vel ſatisfactoriū, quò ipſe ſanctior, & gratior exiſtat in oculis Dei. Vnde intelligendus venit Alexander Papa in C. *Ipſi Sacerdotes* 1. q. 1. cum inquit, *Ipſi Sacerdotes pro populo interpellant, & peccata populi comedunt, quia ſuis precibus ea delent, atque conſumūt; qui quantò digniores fuerint, tantò faciliùs in neceſſitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur.* Ita ibi. Et eodem ſenſu dixit S. Laurentius Iuſtinianus in Sermone de Euch. *Plurimùm in oblatione altaris conferre Sacerdotis ſancti ſuffragia, aſſeuerare nō ambigo, tametſi eius dignitati detrahere, ſiue addere nequeat quidquam.*

20 Vlteriùs vt cum S. Thoma in poſtremis verbis conſentiam, opus eſt, intelligi S. Doctorem de Sacerdotis priuatis orationibus, quæ peccaminoſę ſint, & malæ in ſe ipſis, eo quòd petant praua, & indigna, vel quia vitientur ex alia circumſtantia, quàm ex perſona petente. Ideo autem opus eſt, quod dixi, quia orationes hominum peccatorum, ſi bonæ ſint, & piæ, ſunt impetratoriæ apud Deum, non ex iuſtitia, ſed ex miſericordia, & de congruo, vel etiam ex fidelitate, quando concurrunt conditiones quædam, vt docet ipſe S. Thomas 2. 2. q. 83. art. 16. notatq; cum ipſo Suarius in Commentario ad præcitatum articulum 6. q. 82. p. 3. & tomo 4 in 3. p. D. 48. ſect. 8. n. 7. Locus Prouerbiorum, allatus à S. Thoma ſuprà, accipiendus eſt de orationibꝫ peccaminoſis, & malis aliunde, quàm ex perſona orante. Conducitque apprimè ad rē præſentem locus Eccleſiaſtici 34. V. 23 *Dona iniquorum non probat Altiſsimus, nec reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine Sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis.* Cæterùm orationes quæcumque fuſæ à Sacerdote inter celebrandū, etiam quæ fiunt in primo, aut ſecundo *Memento* ſine verbis, aut formula deſignata ab Eccleſia, poſſunt, ac debent iuxta aliquos, de quibus in D. 17. cōſiderari vt factæ nomine Eccleſiæ, & nō tantùm vt factæ nomine proprio Sacerdotis, quippe in tota Miſſæ actione Sacerdos operetur repręſentans Eccleſiā, gerenſque eius vicem. Quare ſub illa conſideratione erunt ex opere operato impetratorię orationes Sacerdotis peccatoris; orationes, inquam, quæ etiam ſint peccaminoſæ, & malæ ob ſtatū perſonæ, ſiquidem tota actio Miſſę non celebretur ſine peccato, & malitia à Sacerdote peccatore, proindeque intra Miſſam orationes nō fundantur ab eo abſq; piaculo,

Digitized by Google

piaculo, quanuis petant, quæ iuſta ſunt, & ſancta. Dummodò autem poſtulent talia, non oberit impetrationi nomine Eccleſiæ, ſi vitientur in modo, vel ex prauo fine extrinſecùs appoſito à Sacerdote. Ita Dicaſtillus ſuprà n. 194. 195. & 196. cum Cardinali Toleto Lib. 2. Summæ C. 8. dub. 1. cum Suario, tomo 4. in 3. p. D. 48. ſect. 8. n. 3. & 8. Verba Suarij ſunt in n. 3. *Non ſolùm oratio facta à Miniſtro exiſtente in peccato, ſed etiam facta ab illo peccaminosè, poteſt eſſe hoc modo fructuoſa, & impetratoria, quia oratio illa quoad ſubſtantiam bona eſt, & vt ſic ſit nomine Eccleſiæ; & ideo non poteſt perſonalis malitia, quam Miniſter adiungit, Eccleſiæ interceſſionem, & impetrationem impedire.* Hæc Suarius; qui in numero antecedēti adduxerat iſta Sancti Gregorij verba ex Paſtorali parte 1. C. 11. *Si homo apud hominem, de quo minimè præſumit, fieri interceſſor erubeſcit: qua mente apud Deum interceſſionis locum pro populo arripit, qui familiarem ſe eius gratiæ eſſe per vitæ merita neſcit? aut ab eo quomodò alijs veniam poſtulat, qui, vtrùm ſit ſibi placatꝰ, ignorat? Qua in re eſt adhuc aliud ſolicitiùs formidandum, ne qui placare iram poſſe creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquidò nouimus, quia cum is, qui diſplicet, ad intercedendū mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur.* Sed Suarius in n. 3. interpretatur de illo, qui tantùm propria authoritate, & vt priuata tantùm perſona intercedit. Deniq; pro declaratione S. Thomæ in poſtremis verbis obſeruo, intelligenda ea eſſe de priuatis orationibus peccatoris Sacerdotis, qui conſcius ſit ſui ſtatus in peccato lethali, nā ſi ipſe putet, ſe exiſtere in ſtatu gratiæ, habeatque ad id motiua veroſimilia, quanuis re ipſa non exiſtat, erit oratio eius fructuoſa impetratoriè, etiam vt fuſa nomine proprio, & vt à priuata perſona, tunc enim oratio non erit peccaminoſa, & mala ratione etiam ſtatus peccati, in quo funditur à Sacerdote celebrante, quia ſtatus ignoratus peccati perinde ſe habet, ne obſit impetrationi orationis apud Deum, ac ſi re ipſa non daretur. Videatur Dicaſtillus ſuprà n. 195.

21 Non eſt diſcurrendum eodem omnino modo de Miſſę fructu proueniente ex parte Eccleſiæ, quādo Miſſam offert pro alio Sacerdos excommunicatus maiori excommunicatione, ac quando offert Sacerdos, qui præcisè malus ſit. Imò S. Thomas 3. p. q. 82. art. 7. ad 3. inquiens, *Si Sacerdos, ab vnitate Eccleſiæ præciſus, Miſſam celebret, quia poteſtatem Ordinis non amittit, conſecrat verum corpus, & ſanguinem Chriſti; ſed quia eſt ab vnitate Eccleſiæ ſeparatus, orationes eiꝰ efficaciam non habent*, ſignificat ſatis clarè, ex Miſſa celebrata à Sacerdote excōmunicato, & oblata pro alio nullum fructum reſpondentem Eccleſiæ deriuari in eum, pro quo offertur. Eſt autem ſermo S. Thomæ de excommunicato vitādo, quales ſuo tempore erant omnes excommunicati notorij.

22 Nobis ſub diſtinctione videtur expediēda hęc difficultas; & ideo prima propoſitio ſit, Sacerdos excommunicatus toleratus offert validè quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ. Ita Abila de Cenſuris parte 2. C. 6. D. 4. Dub. 5. V. *Dico primò.* Henriquez L. 9. C. 18. §. 6. Azor tomo 1. L. 10. C. 21. q. 6. Dicaſtillus Tract. 5. D. 3 dub. 8. n. 211. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 3. q. 2. n. 13. Bonacina D. 4. q. vltima puncto 6. n. 7. & alij. Ratio eſt, quia eo ipſo quòd Sacerdos excommunicatus toleretur ab Eccleſia, nō annullat hæc, ſeu non irritat acta illius, neq; vult, vt in ſui perſona non offerat ille, neq; oret, ſi ipſe ſemel offerat, & oret. Non eſt hæc propoſitio contra S. Thomam, nam in verbis pręexaratis loquutus eſt S. Doctor de excommunicato notorio, & non de eo, qui occultus eſſet; tempore autē S. Doctoris notorius omnis excommunicatus erat non toleratꝰ. Ex dictis in hac aſſertione ſequitur à fortiori, Sacrificium, oblatum à Sacerdote excōmunicato tolerato, valere quoad fructum, de quo agitur, ſi celebret abſque peccato, vel ob neceſsitatē vrgentem, vel ob bonam fidem, quia ignoret, prohibitam ſibi eſſe ab Eccleſia celebrationem extra eam neceſsitatem.

23 Secunda propoſitio, Sacerdos excommunicatus non toleratus nō offert validè quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ, nam hęc vult, vt in ſui perſona, & nomine non offerat ille, neque oret, quandoquidem Eccleſia velit aliquid ampliꝰ reſpectu Sacerdotis excommunicati non tolerati, quā reſpectu

Digitized by Google

reſpectu tolerati. At reſpectu vtriuſq; vult, ne offerat, neq; oret publicè. Ergo vult reſpectu excommunicati nō tolerati, quod non offerat, neque oret in perſona, & nomine ſui. Imò reſpectu vtriuſque velle hoc ipſum, ſentiunt Gaſpar Hurtadus D. 5. de Excom. Diff. 2. n. 5. &. Gibalinus Diſquiſ. 7. de Cēſuris q. 5. propoſ. 2. num. 5. ac proinde iuxta ipſos quod Eccleſia amplius vult reſpectu non tolerati, eſt, quòd rogatus etiam ab alijs fidelibus non offerat, neq; oret ipſius nomine extra caſum, de quo in propoſitione noſtra 3. Fateor, probabilem valde eſſe hunc modum diſcurrendi; ſed mihi videtur, probabiliorem eſſe, quem elegi, vt enim Eccleſia non ſpoliat toleratum iuriſdictione, quam ei contulit; atque adeò etiam ſi illicitè illam exerceat, ingerendo ſeſe, quin rogetur ab alijs fidelibus, ſed tamen validè exequitur; ita in noſtro caſu toleratus ſuſtinebit validè perſonam Eccleſiam quoad offerendum, & orandum, tametſi illicitè, ſi ipſe ſponte, & non interpellatus aſſumat eas vices. Iam quātùm ad non toleratum noſtra ſententia eſt S. Thomæ in verbis ſuperioribus, quanquam Sotus in 4. D. 13. q. 2. art. 8 V. *De precibus* dicat, gloſſari poſſe dictū S. Thomæ, quatenus preces eius, qui eſt ab Eccleſia præciſus, non ſint vllius efficaciæ, vt promanant à deuotione offerentis, & non vt profert eas in poteſtate Eccleſiæ. Fatetur tamen Sotus, congruentiorem eſſe noſtram intelligētiam. Adhærent Angelico Doctori, fauentque nobis Didacus de Tapia q. 10. de Euchariſtia art. 8. Gibalinus ſuprà cum alijs, quos memorat, Filliucius Tractatu 12. Capite 4. numero 96. Suarez D. 77. ſect. 2. V. *Tertius ſenſus*, D. 79. ſect. 8. V. *Tertia differentia*, & tomo 5. in 3. p. D. 11. ſect. 2. n. 10. referens Magiſtrum Sent. Guilielmum Pariſienſem, Scotum, Paludanum. Fauent etiam Theologi paulò anteà laudati, nec excipiendus eſt Azor, nam etſi in §. *Quæſtio igitur eſt*, ſcribat in hunc modum, ✠ S. Thomas 3. p. q. 82. art. 7. ad 3. videtur aſſerere, horum, quos diximus, Sacerdotū preces, oblatas in Miſſa, nihil efficaciæ, & fructus habere, quia nomine, inquit, Eccleſiæ non funduntur. Vnde Sotus in 4. Diſt. 13. q. 1. art. 7. ad finem, S. Thomę authoritate permotus, ait, eas nullius eſſe virtutis, & efficaciæ. Sed alij concedunt ingenuè, eas eſſe fructuoſas, quia eas offert Sacerdos, quamuis alioqui hæreticus, vel ſchiſmaticus ratione publici muneris, & officij, quo fungitur: ſed huius muneris poteſtas non eſt eis abrogata. Ergo valet eorum oblatio. ✠ Etſi, inquam, Azor ita ſcribat ibi; ſed poſteà in §. immediato addit, ✠ Exiſtimo, non negare S. Thomam preces Sacerdotis quidē Catholici, ſed vinculo excommunicationis maioris occultæ obſtricti, eſſe fructuoſas nomine Eccleſiæ, quia ob commune bonū noluit Eccleſia, vt eiuſmodi excommunicatus euitaretur. Vnde licet peccet ipſe, Eccleſia tamen per ipſum videtur offerre: ſecus eſt de excōmunicato, quē Eccleſia non tolerat. ✠ Sic Azor. Aſt Sotus, quem anteà allegauit, loquitur potiꝰ in S. Thomæ perſona, quàm in ſua. Poſteà namq; in art. 8. inquit, ✠ De precibus tamen eius (id eſt, Sacerdotis ab Eccleſia præciſi) maius eſt dubium, eo quod ſimpliciter in prædicta ſolutione in 7. art. ait Sanctus, quòd orationes præciſi nullam habent efficaciam: vbi inſinuat, quod illas non fundit, quatenus Miniſter Eccleſiæ, eo quòd eſt ab ipſa præciſꝰ. Quare quòd dixerat art. 6. orationes Sacerdotis peccatoris in Miſſa, quatenus eſt Miniſter Eccleſiæ, eſſe fructuoſas, non videtur, præciſos comprehendere. Qui autem dicere vellet, quod Eccleſia, præſcindendo hæreticos, degradatos, & alios, non poteſt facere, quin, ſi ſacrificent, eius vtantur poteſtate, etiam in fundendis precibus, quamuis peccent, gloſſare poteſt dictum S. Thomæ, ✠ &c. In quibus verbis oſtendit ſe non parùm inclinatum, vt admittat, fructuoſas eſſe illas orationes; referuntq; Scortia L. 2. C. 5. n. 3. Dicaſtillus ſuprà n. 210. Sotum in q. 2. art. 1. abſolutè decernere, eſſe fructuoſas. Sed ego ibi nō inuenio. Magis fideliter citari videtur Victoria ab Scortia. Nam in Summa n. 83. inquit Victoria, ✠ Vtrùm Miſſæ hæreticorum, & excommunicatorum valeant, & proſint, cum ſint ſeparati ab Eccleſia, à qua valorem habent? dubitari poſſet. Verùm quoniam adhuc Miniſtri ſunt Eccleſiæ, & vtuntur poteſtate ſibi ab Eccleſia tradita, licet malè vtantur ea, probabilius eſt, quòd valent,

&

Digitized by Google

& proſunt alijs. * Hucvſq; Victoria; quem ſi quis intelligat de fructu Sacrificij quoad eſſentiam, & ſubſtantiam, non contendam cum illo, dũmodò mihi non neget, ſcriptum iri minus attentè à Victoria, valorem Miſſæ in ordine ad huiuſmodi fructum eſſe ab Eccleſia; non enim eſt, niſi à Chriſto Domino, eiuſq; inſtitutione, & ordinatione. Gibalinus ſuprà aſſociat Gabrieli Biel actutum per nos allegando Filliucium Tract. 12. C. 4. n. 96. & Sayrum L. 2. C. 3. n. 8. Sed primus ſtat ibi manifeſtè contra Gabrielem; & de ſecundo, quẽ ad manus nunc non habeo, valde dubito.

24 Igitur Gabriel Biel Lect. 27 in Canonem Miſſæ lit. G. Boſſoardus p. 2. de diuiniſsimo Miſſæ Sacrificio C. 7. refragantur indubitãter ſecundæ noſtræ propoſitioni, & contra eam obijciunt ſic: ex vi ſuæ ordinationis habet Sacerdos, vt ſit Miniſter Eccleſiæ in offerendo, & orando inter celebrandum. Ergo manente ordinatione, vti re vera manet in excommunicato vitando, retinebitur etiam poteſtas offerendi, & orandi in perſona, & nomine Eccleſiæ, tametſi peccet cõtra huius legem Sacerdos excommunicatus vitandus offerens, & orans. Reſpondeo, Sacerdotem ex vi ſuę ordinationis habere, vt ſit Miniſter Eccleſiæ quoad offerendum, & orandum cum efficacia, & fructu in huius perſona & nomine, quandiu hęc velit offerre, & orare per ipſum: non vult autem hæc præſtare id per Sacerdotem illo ex tempore, quo ipſe fuerit excommunicatus nõ toleratus. Sic in humanis poteſt Rex eligere aliquem in ſuum Legatum, qui Regiam perſonam repræſentet apud alium Principem, quandiù v. g. non cõmiſerit læſę Maieſtatis crimen. Video, replicari poſſe exinde, quòd Sacerdos non amittat Sacerdotium, munuſque Miniſtri Eccleſiæ, etiamſi deueniat in ſtatum excommunicati vitandi; amitteret verò Legati dignitatem ille; quẽ in exemplum adduxi, eo ipſo quòd perpetraret crimen læſæ Maieſtatis. Reſponderi poſſet, Sacerdotem excommunicatum vitandum deſinere eſſe Miniſtrum Eccleſiæ in ordine ad offerendũ, & orandum in Miſſa, quanuis perſeueret Miniſter actu in ordine ad quædam alia, & Miniſter potentia in ordine ad offerendum, & orandum in Miſſa pro tempore, quo liber ſit ab excommunicationis vinculo; quanuis item ſemper perſeueret Sacerdos abſolutè, & Miniſter Chriſti in ordine ad ſacrificandum. Sed quia alicui videri poterit duriuſcula in Sacerdote interruptio muneris Miniſtri Eccleſiæ modo etiam declarato, niſi aliud addatur; dico, Sacerdotem excommunicatum vitandum deſinere eſſe Miniſtrum Eccleſiæ in ordine ad offerendum, & orandum in Miſſa cum efficacia, & fructu; deſinere, inquã, ad tẽpus, quo duret excõmunicationis vinculum. Vrgebit quis etiamnum, ſi Sacerdos excommunicatus vitandus celebret, tenetur ex præcepto Eccleſiæ adhibere preces, & cæremonias inſtitutas ab ipſa, nam ſi alias adhibeat, peccabit, tum celebrando, tum præſtando orationes, & ritus non præſcriptos per Eccleſiam. Ergo quando celebrat adhibẽs preces per ipſam inſtitutas, exequitur in tali adhibitione voluntatem Eccleſię, proindeq; orat in perſona huius, & nomine. Reſpondeo, Eccleſiam velle, & præcipere, vt talis Sacerdos ex ſuppoſitione, quòd celebret, adhibeat prædictas orationes, quas ipſa inſtituit; ſed hoc non ſufficere, vt fundantur in perſona, & nomine Eccleſiæ, vt efficaces ſaltem, & fructuoſæ. Non abſimili modo explicandum eſt, quì fiat, vt Clericus obligatus ad horas Canonicas recitandas priuatim, quando eſt excommunicatus vitandus, non recitet eas nomine Eccleſię, etiamſi hæc abſolutè velit, & præcipiat earum recitationem. Quòd ſi cui non arrideat, vt oratio facta ex abſoluto Eccleſiæ præcepto, & ab homine ad talem orationem ab eadem Eccleſia deputato, non fundatur nomine eiuſdem Eccleſiæ, poterit præbere diſcrimen inter Sacerdotis excommunicati vitandi celebrationem Miſſæ, & recitationem horarum Canonicarum, vt illa non ſit nomine Eccleſiæ, ſecus hæc, quia ſcilicet illam prohibet abſolutè Eccleſia; & vult, præcipitque abſolutè hanc faciendam priuatim.

25 Tertia propoſitio, caſu quo Sacerdos excommunicatus vitandus celebret abſque peccato, vel ob inuincibilem ignorantiam prohibitionis Eccleſiaſticæ, vel ob proximi in articulo, periculove mortis neceſsitatem ſuſcipiẽdi viaticum, cuius non erit copia, niſi præfatus Sacerdos celebret, tunc validè à tali Sacerdote offeretur Sacrificium

quoad

Digitized by Google

quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ, vt docet præcitatus Azor in fine C. 21. quia tunc non militat ratio, quæ in caſu propoſitionis ſecundæ, & quia tunc perinde ſe habebit Sacerdos ille in ordine ad celebrationem, ac ſi nō eſſet excommunicatus vitandus: imò *Si quis Presbyterorum, pro vitæ ſuæ contēptu præterito, in illo extremitatis articulo poſitis viaticum denegauerit, tanquam animarum homicida, diſtrictiùs puniri iubetur* à Paſchali 2. Papa in Epiſtola ad S. Anſelmum, quæ inter huius eſt 45. Libri 3.

Corollarium 5. De Sacerdote concubinario.

26 INFERTVR quintò, Sacrificium oblatum à Sacerdote concubinario, vel fornicatore notorio validum eſſe quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ. Ratio dubitandi ſpecialiter poterat eſſe, nam Sanctus Thomas 3. p. q. 82. art. 9. ad. 3. ob C. *Nullus*, C. *Præter hoc*, Diſt. 32. Cap. *Veſtra*, C. *Quæſitum* de Cohabitatione Clericorum, & mulierum loquitur, vt & plures alij Authores, eodem modo de tali Sacerdote, ac de excommunicato, vel hæretico. Nihilominus quidquid ſit de Iure antiquo, nunc Sacerdos concubinarius, vel fornicator notorius, diuerſæ conditionis eſt, ac Sacerdos excōmunicatus, ſuſpenſusve. Et quamuis gratis concederemus, eſſe Iure ipſo excommunicatū, aut ſuſpenſum, eſt quidem toleratus; ideoque cenſendum de Sacrificio oblato ab illo, vti ſuprà in prima propoſitione de Sacrificio excōmunicati non vitandi. Sanctus Thomas loquutus eſt iuxta priſcum Ius ante Cōcilium Conſtantienſe, vt obſeruauit Victoria n. 84. Colliges ex dictis, licitum eſſe audire Miſſam præfati Sacerdotis, recipereque ab eo Sacramenta in circūſtantijs, de quibus alibi agemus. Interim legatur Gibalinus de Cenſuris Diſquiſ. 7. q. 1. Conſectario 25.

Corollarium 6. De ſtipendio Miſſæ, quam celebret, & pro alio applicet Sacerdos peccator, vel excommunicatus vitandus.

27 SI Sacerdos exiſtat merè in ſtatu peccati, ſententia cōmunis eſt, ſatisfacere obligationi contractæ ratione accepti ſtipendij, nam offert Sacrificium validum, & proficuum quoad fructum reſpondentem ex parte tā Chriſti, quàm Eccleſiæ. Et licet ex parte deuotionis, operiſque operantis Sacerdotis non ſit proficuum, quia Sacerdos exiſtit in ſtatu peccati; aſt fructum deuotionis ſuæ, operiſque operantis non tenetur Sacerdos transferre in alium, à quo acceperit Miſſæ ſtipendium, etiam ſi Sacerdos celebret in ſtatu gratiæ, poteſt namq; retinere ſibi talem fructum, vel applicare cui voluerit; & proinde quādo celebrat in ſtatu peccati, non ideo nō ſatisfaciet obligationi iuſtitię ex accepto ſtipendio, quia Miſſam applicet in ſtatu inhabili ad communicandum alteri illum fructum. Ita Suarez D. 79. ſect. 8. V. *Tertia Differentia*, D. 86. ſect. 1. in fine, Petrus de Ledeſma in Summa C. 18. Concluſ. 5. Miranda tomo 1. Directorij Prælatorum Regularium q. 41. art. 13. Concluſ. 5. Trullench L. 3. de Sacram. C. 8. Dub. 8. num 4. Tanner tomo 4. D. 5. q. 9. dub. 3. n. 77. Meratius D. 40. de Euch. ſect. 2. V. *Ad tertiū*, Auerſa q. 11. de Euch. ſect. 8. V. *Vnde rurſus*. Pellizarius in Manuali Regularium Tract. 5. C. 9. ſect. 3. num. 60. Becanus de Sacramentis C. 25. parte 2. q. 12. in 3. Concluſ. Coninch 3. p. q. 83. art. 1. dub. 10. n. 195. Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ p. 4. Tract. 3. C. & ſect. 1. n. 8. Martinonus D. 39. ſect. 2. n. 14. Yſambertus 3. p. q. 83. D. 7. art. 12. Cabezudus 3. p. q. 83. art. 1. pag. 961. Gaſpar Hurtadus D. 3. Diſt. 8. Diſp. 4. Diff. 15. Iacobus Granadus Controu. 6. Tract. 14. D. 4. ſect. 5. n. 28. Petrus de Aragon 2. 2. q. 85. art. 3. pag. 909. Fagundez in 1. preceptum Eccleſiæ L. 3. C. 6. n. 19. & 23. Corduba L. 1. Quæſtionarij q. 3. Concluſione 5. Bonacina D. 4. q. vltima, puncto 6. n. 5. cum multis, quos allegat, Franciſcus de Lugo L. 5. C. 3. q. 2. n. 12. Dicaſtillus Tract. 5. D. 3. Dub. 8. n. 202. & alij. Vnde non approbo Thomam Tamburinum dicentem L. 3. de Miſſa C. 1. §. 3. n. 40. obligari ſtipendiarium Sacerdotem, vt applicet valorem ex opere operantis, ſi, & quatenus habet illum. Neque is eſt communis ſenſus fidelium, vt ipſe aſſerit, ſed potiùs oppoſitus; quanquam enim multi iuxta conſilium Fagundezij ſuprà n. 22. quærunt Sacerdotes vitæ probatæ,

Digitized by Google

probatæ, vt ſacrificent pro ipſis, non ideò dato ſtipēdio obligāt eos ad conferendū valorē ex opere operantis, ſed vt ſummū volunt allicere ad id. Et præcipuus finis eſt, qui colligitur ex proximè dictis, & paulò anteà. Tamburinus nullum pro ſe citat Authorem. Sed ego inuenio Martinum Ledeſmium ei conſentientē ſecunda 4. q. 16. art. 14. fol. 192. vbi ſcribit, *Et ſi dicas, ſi Sacerdos ſit in peccato mortali, quando dicit Miſſam, ſatisfacit cum illis petentibus, & non dat valorem ſuæ deuotionis, quia non habet illum. Concedo, quia non tenetur ad dandum illis, pro quibus celebrat, niſi quod tunc habet.* Sic Ledeſmius. Imò Honcala in Tract. de valore Miſſæ, art. 10. & 11. exiſtimat, Sacerdotem ſtipendiarium, ſi celebret in peccato mortali, teneri reſarcire iacturam incurſam à procuratore Miſſæ; eſſeque faciendam compenſationem per alium pium affectum, bonaque opera. Hermānus Buſembaū in Medulla Theologiæ Moralis L. 6. Tract. & C. 3. dub. 1. pag. (mihi) 694. etiam ait, eum qui pecuniam ab alio accepit, vt pro illo celebret, aut fieri curet, debere quærere probum Sacerdotem: Allegat Cardinalem de Lugo; qui nihil tale dicit. Et certè durisſima eſſet obligatio. Leſſius L. 12. de perfectionibus diuinis C. 14. n. 105. indicare videtur, dantem ſtipendij obligare Sacerdotem ad fructum ex deuotione propria, & ex ipſa actione Liturgica. Inſinuant & id aliqui alij, qui opinantes, Miſſam prodeſſe non minus ſatisfactoriè pluribus, pro quibus applicetur, quàm vni ſoli, & rogati, cur ex multis accipere non poſsit Sacerdos integra ſtipendia, & vnicę Miſſæ celebratione exſoluere ſe onere admiſſo? reſpondere ſolent, fructum ex opere operantis Sacerdotis fore minorem, ſi per applicationem diuidatur in plures, cum tamen quilibet iure velit, vt ſibi ſine diminutione communicetur à Sacerdote, cui munus honorarium contulit. Nihilominus ſententia, quam optaui, præualet authoritate, & (ni fallor) ratione.

28 Iam verò an Sacerdos excommunicatus vitandus ſatisfaciat obligationi ſtipendij integri? Maior eſt difficultas, ſi illud dederit fidelis ignorans ſtatum Sacerdotis. P. Suarez D. illa 86. ſect. 1. ſignificare videtur, non ſatiſfacere. Verba Eximij Doctoris ſunt in v. finali, *Supereſt ergo, vt dicamus, teneri Sacerdotem ratione ſtipendij ad applicandum ei, pro quo ſpecialiter offert, fructum illum Sacrificij, ſeu illam portionem ſatisfactionis, quæ illi vt Miniſtro publico ad diſtribuendū, ſeu applicandum commiſſa eſt. Probatur à ſufficiente enumeratione, quia Sacerdos tenetur ſpecialiter offerre, & applicare Sacrificium ei, qui ſtipendium dedit. Sed non tenetur perſonalem fructum applicare. Ergo ſaltem tenetur applicare hunc fructum, quem vocare poſſumus miniſtertalem.* Sic Suarez. Atqui fructus reſpondens ex parte Eccleſiæ commiſſus eſt diſtribuendus, & applicandus à Sacerdote vt Miniſtro publico, eſtque fructus miniſterialis. Ergo &c. Alter columen Scholæ Societatis P. Vazquez ſimiliter indicat, non ſatisfacere, dum inquit D. 231. C. 5. n. 26 *Is, qui ſtipendium tribuit Sacerdoti, non ſolùm petit ab eo applicationem Sacrificij, ſed etiam orationes Eccleſiæ, & impetrationem earum.* Quod Vazquij dictum confirmat Meratius ſuo ſuffragio D. 40. de Euch. ſect. 2. V. *Ad tertium.* Arguitur etiam à ratione, tum quia fideles tribuentes ſtipendiū videntur intendere fructū iſtū, & non tātùm illum, qui Sacrificio reſpondet ex parte Chriſti; tum quia alioqui ſatisfaceret Sacerdos obligationi ſtipendij, ſi, relinquens cæteras Miſſæ partes, præſtaret tantùm eas, quæ ſunt neceſſariæ ad eſſentiam Sacrificij, & ad hoc, vt Sacrificium applicatum pro donatore ſtipendij ſit validum, & proficuū quoad fructum prouenientem ex parte Chriſti. Videbiturq; mirum dictu, licere Sacerdoti, diſponere nedū de generali, ſed etiā de ſpeciali fructu participabili ex oblatione Eccleſiæ ab eo, qui ſtipendium largitus eſt. Et cum Theologi tam ſe ingeniauerint in excogitandis varijs modis, quibus diſtribui poſsit multiplex Sacrificij fructus in plures perſonas, vix leges in aliquo, liberum eſſe Sacerdoti offerenti Sacrificium pro Petro v.g. applicare ipſi, vel non applicare fructum ſpecialem reſpondentem ex parte Eccleſiæ.

29 Verumtamen P. Dicaſtill⁹ ſuprà n. 205. ait, *De fructu hoc Eccleſiæ non tam certùm eſt, ita eſſe ex iuſtitia applicandū illi, qui tradidit ſtipendiū, vt ſi re vera nō applicetur ex aliquo accidenti, v.g. quia Sacerdos eſt excōmunicatus, eo ipſo peccet cōtra iuſtitiā, & ſit obligatio reſtituēdi.* Et poſteà n. 211. *Non puto, excōmunicatū vitandum teneri*

V

neri ad reſtitutionẽ ei, à quo accepit ſtipendiũ, quia iam præſtat fructum medium, & proprium huius Sacrificij, vt à Chriſto inſtituti. Quòd autem non præſtet fructum illum generaliſsimum reſpondentem tanquam Miniſtro Eccleſiæ, non videtur obſtare. Nam licet non debeat illum, à quo accepit ſtipendium, excludere; non tamen videtur, illum fructum eſſe illi neceſſariò conferendum, ita vt teneatur ex iuſtitia ad id. Tantùm Dicaſtillus. Vtraque pars eſt mihi probabilis, & pro ea, quam Dicaſtillus approbat, & in quã magis propendeo, addo Cardinalem de Lugo D. 19. ſect. 9. num. 247. Thomam Tamburinum L. 3. de Miſſa C. 1. §. 3. num. 42. Petrum de Aragon 2. 2. quæſt. 85. art. 3. pag. 910. Gaſparem Hurtadũ D. 3. Diff. 8. in fine. D. 4. Diff. 15. in fine. Arriagam D. 52. ſect. 7. Subſ. 2. n. 32. Coninchum D. 14. de Cenſuris n. 35. Pellizarium in Manuali Regulariũ Tract. 5. C. 9. ſect. 3. num. 84. Pallavicinum in Theſibus Theologicis Lib. 8. num. 173. Concordat Auerſa quæſt. 11. de Euchariſt. ſect. 18. Verſ. *Imò*, quatenus ſaltem non teneatur talis excommunicatus reſtituere partem ſtipendii, quia non cenſetur cum tanto rigore Sacerdos obligari ad offerendum Miſſam, quoad fructum orationum, & precum, pro poſtulante eam, tradito ſtipendio.

Corollarium 7. De Sacerdote malefico.

30 HIERONYMVS Columbus Lib. 4. de Angelica, & Humana Hierarchia C. 57. à num. 6. ſcribit, Sacerdotem, qui, vt Deum dehonoraret, eumque in Sacramento iterùm crucifigeret, vel ſub pedibus, aut in ſterquilinium proijceret, vel combureret, vel in præſtigijs, ac maleficijs abuteretur, vel alijs ad id venundaret, fore, vt non conſecraret, neque ſacrificaret, etiamſi ſuper aptam materiam proferret conſecrationis verba, quia finis intrinſecus Sacramenti eſt Eccleſię vtilitas, & finis Sacrificij eſt Dei honor; qui vterque finis tunc deficeret, imò tunc adeſſet oppoſitus omnino finis: & quia poteſtas etiam Ordinis data eſt Sacerdotibus à Domino in ædificationẽ, & non in deſtructionem iuxta Paulum 2. ad Cor. 10. Hæc Columbi exiſtimatio videtur mihi periculoſa, ne ampliùs dicam, nam ſi Sacerdos habet verè intentionem conſecrandi, & ſacrificandi, non impediet valorem Sacramenti, & Sacrificij finis quicumque prauus, quẽ apponat. Audiatur Sãctus Thomas 3. p. quæſt. 64. art. 10. in Corp. *Intentio Miniſtri poteſt peruerti dupliciter. Vno modo, reſpectu Sacramenti, putà, cum aliquis non intendit Sacramentum conferre, ſed deriſoriè aliquid agere. Et talis peruerſitas tollit veritatem Sacramenti, præcipuè quando intentionem ſuam exteriùs manifeſtat. Alio modo poteſt peruerti intentio Miniſtri, quantùm ad id, quod ſequitur Sacramentum, putà, ſi Sacerdos intendat aliquam fœminam baptizare, vt abutatur ea, vel ſi intendat conficere corpus Chriſti, vt eo ad veneficia vtatur. Et quia prius non dependet à poſteriori, inde eſt, quòd talis intentionis peruerſitas veritatem Sacramenti non tollit, ſed ipſe Miniſter ex tali intentione grauiter peccat.* Hactenus Angelicus Doctor, cuius doctrina accepta eſt apud cæteros Theologos, inter quos legendi ſunt Vazquez D. 171. C. 3. n. 17. Coninch ad eum art. Sancti Thomę, Dicaſtillus Tract. 4. D. 2. dub. 14. num. 258. Franciſcus de Lugo Lib. 1. de Sacramentis C. 2. quæſt. 9. num. 73. Sayrus de Sacramentis Lib. 2. C. 4. quæſt. & propoſ. 2. Sotus in 4. Diſt. 1. quæſt. 6. art. 10. Nec illa coarctatur ad ſimplex Sacramentum, ſed extenditur ad Euchariſtiam, quæ ſimul eſt Sacramentũ, & Sacrificium. Præterea dum Patres dictitant apud Sayrum Lib. illo 2. C. 6. quæſt. vnica, art. 2. iniquitate Miniſtri non impediri ſubſtantiam Sacramenti, & Sacrificij, comprehendunt etiam caſum, de quo Columbus; loquuntur enim abſolutè, & indefinitè proindeq; ſiue malitia conſiſtat præcisè in ſtatu Miniſtri peccatoris, ſiue etiam prodeat in aliquam ex illis intentionibus obliquis. Quod ſi, fatente Columbo, ſtat Sacramẽti, & Sacrificij cõfectio, & ſi ex ambitione, vel auaritia, vel hypocriſi fiat; quid ni etiã cũ ex maleficio? Vtrobiq; namq; ſaluatur obiectum, finiſque intrinſecus Sacramenti, & Sacrificij aſsignatus ſuprà, ſi verè intendatur conſecrare, & ſacrificare; eſtque extrinſecus finis non magis pecunia auarè cupita, quàm maleficium ſacrilegè deſideratum à Sacerdote. Nec plura aduerſus Columbum, ſi tantùm addam, non poſſe à me dubitari, quin fideles adorarent ſpecies tanquàm Sacramentales, ſuper quas Sacerdos protuliſſet verba conſecrationis

cum

Digitized by Google

cum intentione non ficta, neque ſimulata efficiendi Sacramentum, etſi ſimul adhiberet peruerſam aliam intentionem.

31 Occaſione præcedentium noto hic opportunè, Sacerdotem peccaturũ mortaliter, vel venialiter, prout finis malus, quem in conſecrando, & celebrando intendat, fuerit grauis, vel leuis. Cum enim ſit extrinſecus finis, qui non tollat intrinſecum, & vltimum vtilitatis ſpiritualis fidelium, & honoris Dei, penſari debet intentionis malitia ex grauitate, vel leuitate finis extrinſeci mali; ita quidem vt quia celebratio aſſumatur tanquam medium ad malum finem, & ex hac ordinis peruerſione irrogetur iniuria rei adeò ſacræ, conſurgat inde alia malitia ſacrilegij. Vnde celebrare, vt venenatam hoſtiam des alteri, erit peccatum lethale tum contra iuſtitiam, tum contra religionẽ; ſed vt gloriam vanam apud homines compares, erit peccatum leue, non enim intentionem tuam refers ad gloriã tanquam ad vltimum finem, ad quem ſcilicet ordines celebrationem, neque pro eo fine conſequendo facis ea, quæ ſunt contra Deum, & contra ritus grauiter obligatorios in celebratione. Nã ſi faceres, delinqueres mortaliter celebrans ex fine vanę gloriæ, vt conſtat ex vniuerſali doctrina S. Thomæ, & cæterum Theologorum 2. 2. q. 132. art. 3. Videatur Thomas Tamburinus Lib. 2. de Miſſa C. & §. 1.

Corollarium 8. *De Sacerdotis anima ſeparata, & de reunita ad corpus.*

32 ETSI ea ſeparata characterem retineat, ſitque beata, non poteſt de lege communi conſecrare, neque ſacrificare, nam Miniſter ordinarius conficiendi Sacramenti, & Sacrificij debet eſſe formaliter homo, ſeu in ſtatu vnionis ad corpus, quod animet. De Sacerdote quidem ait Sanctus Paulus ad Hebræos 5. *Aſſumi ex hominibus; & pro hominibus conſtitui, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis.* Et de Miniſtro Sacramenti in vniuerſali debere eſſe in ſtatu illo, aſſeritur à Thologis cum Sancto Thoma 3. parte quæſt. 64. art. 7. Franciſcus autem Mayronius loquens in particulari de Miniſtro conficiendæ Euchariſtiæ inquit, animam in corpore aſſumpto non poſſe de lege communi, quia *in conſecratione requiritur forma verborum naturaliter prolatorum inſtrumentis naturalibus; ſed tale corpus ſic aſſumptum non proferret talia verba.* Additque Mayronius, Sacerdotem reſurgentem poſſe conficere, quia habet omnia requiſita; nec apparere, cur non poſſet reſurgens in ſtatu beato. *Et libentiùs* (ait) *audirem ſuam Miſſam, quàm de alio; quamuis enim non ſit Sacramentum, niſi in via, tamen poteſt confici à non viatoribus.* Ita in 4. Diſtinct. 8. quæſt. vnica, art. 2. Et quod ſignificat de Beato exiſtente cum corpore, & anima, quatenus poſsit iuxta legem ordinariam, & ſine noua Dei commiſsione conficere Sacramentum, indicatur etiam à Sancto Thoma ſuprà ad 2. doceturque expreſsè à Soto in 4. diſtinct. 1. quæſt. 5. art. 7. V. *Verumtamen*, & V. *Secundum argumentum*, Suario tomo 3. in 3. par. D. 13. ſect. 1. V. *Atque ex his.* Dicaſtillo Tract. 1. D. 3. dub. 4. num. 38. Sed contradicunt Sayrus Lib. 2. de Sacramentis C. 3. quæſt. vnica, art. 2. propoſ. 1. Cardinalis de Lugo D. 8. ſect. 1. ex num. 2. Coninch ad pręcitatum art. Sancti Thomæ, num. 56. & 57. Bernal D. 17. de Sacramentis ſect. 1. §. 2. num. 21. Eſt tamen diſſidium non magni momenti, nam ſi Sacerdos beatus in rediuiuo corpore aggrederetur confectionem Euchariſtiæ, non id faceret abſque Dei voluntate, & iuſſu, deberetque ratum haberi Sacramentum, ſiue ordinarius, ſiue extraordinarius huius Miniſter dicendus eſſet. Num autem de facto conſecrarit Beatus aliquis, aſſumpto corpore vero, vel apparente? non poſſumus affirmare certo, neque negare. De Sancto Thoma Apoſtolo legatur hiſtoria, cuius meminit Cardinalis de Lugo ſuprà, num. 4. De Sancto Petro Apoſtolo iam beato notabile eſt, quòd cum adhibuiſſet cœremonias ſolitas pro conſecratione Eccleſię, quæ ſuo nomini erat dedicata in Anglia, monuit Epiſcopum per internuncium, vt quæ ipſe omiſerat, ſuppleret, ſcilicet *Dominici corporis, & ſanguinis ſacroſancta myſteria*, vt narratur in S. Eduardi Regis Angli vita apud Surium die 5. Ianuarij, & apud Baronium tomo 8. anno 610. num. 11. De Chriſto in corpore iam glorioſo, an conſecrarit? dixi nonnihil in D. præcedenti, n. 13.

Digitized by Google

DISPVTATIO XIII.

DE REQVISITIS EX PARTE SACERDOTIS offerentis Sacrificium Miſſæ, vt hoc proſit alijs.

1 P*RODESSE IIS, PRO QVIBVS OFfertur à Sacerdote, Sacrificium, prodeſſeque ex opere operato, ſi obice careant, extra dubium eſt, iamque anteà à nobis pertractatum. Videndum nunc eſt, quid requiratur ex parte Sacerdotis, vt offerat Sacrificium pro alijs, eoque modo, quo proſit ipſis.*

SECTIO I.

De intentione requiſita in Sacerdote.

QVEMADMODVM ad confectionem Sacramenti requiritur intentio Miniſtri, ſic etiam vt Sacrificium applicetur pro aliquo, cedatq; in eius vtilitatem, opus eſt intentione Sacerdotis celebrantis, qui eſt diſpenſator myſteriorum Dei, & interceſſor inter hunc, & homines; quare ex Sacerdotis intentione dependet oblatio Sacrificij pro eis, & diſpenſatio fructus, ad quem in Sacrificio datur valor. Videat, qui velit, Suarium Diſp. 79. ſect. 9. V. *Hæc quæſtio*, agentē latiùs de hoc puncto, in quo Theologi conſentiunt.

2 Diſputant autem,

De Intentione Habituali.

AN ea ſufficiat ad applicationem fructus? Nam P. Vazquez Diſput. 138. Cap. 6. à num. 74. Granadus 3. parte Controuerſ. 3. Tract. 5. Diſput. 4. ſect. 2. num. 14. Fraxinellus, Berarduccius, & Beja apud Auerſam quęſt. 11. ſect. 10. V. *Tertiò*, & aliqui alij exiſtimant, non ſufficere; ſed requiri vel actualem, vel virtualem ſaltem; non ſecus ac communiter dicitur de intentione ad confectionem Sacramenti, & ipſius etiam Sacrificij Miſſæ. Verum tamen hoc exemplum eſt inefficax, quia intentio faciendi Sacramentum, & Sacrificium debet eſſe abſolutè effectiua rei alicuius, quæ ſit conſtituens ipſius Sacramenti, & Sacrificij, ideoque neceſſe eſt, vt vel per ſe, vel per virtutem vicariam relictam influat in Sacramentum, & Sacrificium. Quæ ratio non valet in intentione applicandi fructum Sacrificij pro alio, nam ea applicatio eſt quædam ex Dei commiſſione donatio fructus; ad quam ſatis eſt, Sacerdotem velle, quòd fructus ſit Petri v. g. ſi Sacrificium fiat; nec opus eſt, vt illud oriatur ex intentione applicationis, aut ex donatione fructus. Atque ita non requiritur, applicationem, aut donationem fructus eſſe effectiuam, aut efficacem abſolutè illius; ſed ſufficit, eſſe ſub conditione, quòd Sacrificium ponatur. Quare intentio applicandi Sacrificium, fructumq; alicui non debet influere vel per ſe, vel per quidpiam aliud ſuperſtes in Sacrificium, aut in fructum. Dices, fore, vt intentio Sacramēti poſſet etiā eſſe efficax cōditionatè, ſcilicet volēdo

poni

Digitized by Google

poni Sacramentum, ſi res ponantur, & verba. Sed contrà, quia Miniſter nullam habet efficacitatem, aut poteſtatem ad Sacramentum, niſi quatenus poteſt eius materiam, aut formam ponere. Ergo intentio illius debet habere efficacitatẽ ad huius materiæ, aut formæ poſitionem. Vnde ſicut non ſufficit ad id, quod aliqua actio ſit propter finem, me velle, vt ſi fiat, ſit propter finem talem, quia non habeo poteſtatem, vt actio ſit ob finem, niſi quatenus poſſum facere eam ob finem; ita non ſufficit, Miniſtrum velle, quód, ſi dentur materia, & forma, ponantur ad finem ab Eccleſia intentum; ſed neceſſe eſt, vt ab ipſo ex intentione talis finis ponantur.

3 Argues iterùm ex Vazquez, applicare Sacrificium Paulo v. g. & offerre illud pro eo, eſt omnino idem. Ergo voluntas, quæ non eſt ſufficiens ad offerendum, non erit ſufficiens ad applicandum. Sed habitualis non eſt ſufficiens ad primum. Ergo neque ad ſecundum. Eſt facile ſolutu hoc argumentum, adhibita diſtinctione primi Antecedentis: applicare per voluntatem, quę in ſe ſit abſoluta, conceditur; quæ ſit conditionata, negatur; hæc enim non vult offerre, ſed dat fructum ſub conditione, quód ſit offerendum; redditurque extrinſecè abſoluta per ipſam Sacrificij oblationem.

4 Rurſus argues, non poteſt Sacerdos applicare Sacrificium Miſſæ, niſi vt actu Miniſter Chriſti. At qui in ordine ad Sacrificium non eſt actu Miniſter Chriſti, niſi eo tempore, quo offert. Ergo tunc debet habere voluntatem applicandi, vel aliquid ex ea relictum. Enodatur exprompte hæc obiectio, dicendo, ſufficere, habere tunc voluntatem habitualem, quæ eſt voluntas pręterita non reuocata, proindeq; tunc exiſtẽs moraliter. Prætereà dici poteſt, applicandi voluntatem habitam ante oblationem actualem Sacrificij, ſeu ante huius confectionem non eſſe voluntatem executiuam tunc fructus, quando ea habetur, ſed pro tempore actualis oblationis, & confectionis Sacrificij; voluntas autem eiuſmodi poteſt elici à Miniſtro non actu, ſed potentia in ordine ad Sacrificium. Declaratur à ſimili eius, qui, quo tempore non eſt dominus rei, vellet, vt pro tempore, quo erit, transferatur in alterius dominium; eſſet quippe ſatis ad translationem ea voluntas, niſi reuocetur. Atq; hinc infertur, validam fore applicationem Miſſæ factam ante Sacerdotium ſuſceptum, ſi iã Sacerdos creatus, & anteà non retractet illam. Ita Thomas Tamburinus L. & C. 2. de Miſſa §. 10. n. 3. poſt Cardinalem de Lugo D. 8. de Sacramentis S. 6. n. 99. Sed probabiliter poteſt limitari, vt, quando ante Sacerdotium habetur voluntas ex tunc applicandi pro tempore Sacerdotij, abſit impedimentum incapacitatis poſitiuę ad illud; ſi enim homo applicans non eſſet baptizatus, irrita foret intentio; vti foret inualidus cõſenſus contrahendi matrimonium, ſi habeatur, quando conſentiens ligatur impedimento dirimente, tametſi adijciat conditionem, *Si Papa diſpenſarit*: & vti teſtamentaria rei diſpoſitio caſſa foret, ſi quo tẽpore fit, ſit ſubiectum iure incapax condendi teſtamentum, etiamſi diſpoſitio ſit rei vt habendæ pro tempore capacitatis. Dicaſtillus Tract. 1. de Sacram. D. 3. dub. 6. ex n. 138. videtur non aſſenſurus limitationi. Legat eum, qui velit. Cum igitur argumenta propoſita non conuincant Intentum, neque adſint alia vrgentiora, ſubſcribimus libenter communi ſententiæ aſſerenti, intentionem habitualem ſatis eſſe ad Sacrificij applicationem, confirmamuſq; inſuper eam ſententiã exemplo voluntatis, qua iuſtus homo applicet pro alio valorem ſatisfactorium impetratoriumvè ſuorum operum; ſatis enim eſt habitualis voluntas, ſeu quæ, etſi non habeatur phyſicè, quando fiunt opera, at fuerit anteà habita, & deinceps non retractata; quanquam requiratur actualis, vel virtualis voluntas ad conferendum valorem operibus, ſicut requiritur intentio actualis, vel virtualis ad conficiendum Sacrificium validum. Confirmamꝰ etiam exemplo recipientis Sacramentum Baptiſmi v. g. quia enim ille non agit (vt neque Sacerdos, ſed Deus cauſat Sacrificij fructum) ſufficit voluntas habitualis in adulto ad Baptiſmi valorem, prout conſtat ex C. *Maiores* de Baptiſ. & eius effectu §. *Item quæritur*, V. *Dormientes autem*, & ex Concilio Carthag. 3. Can. 34. necnon ex Arauſicano 1. Canone 12. atque ex Sancto Auguſtino Lib. & Cap. quarto Confeſsionum. Et notare hic oportet, etſi prima facie Meratius Diſputat. 38. ſect. 7. V.

Digitized by Google

Poſterioris autem, Yſambertus 3. par. q. 83. D. 7. art. 13. V. *Reſpondeo* videantur, contra nos ſtare, dum dicunt, non ſufficere intentionem habitualem. Sed re ipſa non ſunt nobis contrarij. Nam primus loquitur de ea, vt ſumitur pro Intentione, quæ nec actu eſt, nec actu fuit, ſed eſſet, ſi eam habens cogitaret de illo, cui applicare habitualiter dicitur. Et ſecundus explicat, quatenus ſit procliuitas ad applicandum pro aliquo Sacrificium adquiſita per frequentem pro illo applicationem. Nos autem neque in vno, neque altero ſenſu intento ab his Authoribus ſermonem habuimus de intentione habituali; & in eo, quem declarauimus, fauet nobis fidus Vazquij aſſecla Gaſpar Hurtadus Diſp. 4. de Sacram. Diſt. 5. ſed pro ſe Vazquiū non benè allegans.

5 Diſputant ſecundò Theologi,

Num valida fiat applicatio fructus iuxta intentionem, quā Sacerdos contra obligationem re ipſa habet, vel iuxta eam, quam deberet ex fidelitate, aut ex iuſtitia, aut ex præcepto Superioris habere?

SCOTVS Quodlibeto 20. art. 2. & Gabriel Lectione 26. in Canonem Miſſæ lit. G. referuntur communiter, quatenus docuerint, non prodeſſe Sacrificium niſi iuxta eam intētionem, quam deberet Sacerdos habere, quia non poteſt prodeſſe niſi iuxta intentionem congruentem Sacerdoti vt Miniſtro Chriſti, à quo Sacerdos accepit poteſtatem applicandi Sacrificium: intentio autem congruens Sacerdoti vt Miniſtro Chriſti eſt proculdubiò illa, quæ cum voluntate Chriſti concordat, & non quæ opponit ſe ei; proindeque eſt intentio debita haberi, & non quæ re ipſa habetur contra obligationem. Cōfirmatur, quia æquum non eſt, vt per intentionem Sacerdotis, obligationi eius contrariam, atque adeò peccaminoſam, applicet Chriſtus, & communicet fructum Sacrificij. Alij poſt Martinum Ledeſmam parte 2. 4. q. 16. art. 14. folio 193. affirmant, non prodeſſe Sacrificium oblatum à Sacerdote, præſertim Regulari, niſi iuxta intentionem debitam haberi ex obligatione publica, præceptovè Superioris, maximè Regularis. Mouentur, tum quia poteſt Eccleſia reddere inhabilem ſubditum ad multa, vt ad profeſsionem, ad matrimonium, & ſic de pluribus alijs. Ergo poterit ſimiliter reddere inhabilem Sacerdotem ad applicandum ualidè Sacrificium contra intentionem ipſiuſmet Eccleſiæ. Tum quia Prælatus ſicut poteſt irritare iuramenta omnia, votaque multa Sacerdotis ſubditi ſibi, ita annullare poterit intentionem circa Miſſæ applicationem. Tum quia vti votum factum contra voluntatem Prælati, præcipuè Regularis, eſt nullum, ſic applicatio Miſſæ facta à Sacerdote, præcipuè Regulari, contra voluntatem Prælati nulla eſſe debet, tam enim iuſtum eſt, vt Sacerdos Religioſus non habeat velle proprium in applicatione Miſſæ contrà Prælati præceptum, quā in voti emiſsione. Et quidem Religioſus *velle, vel nolle non habet* iuxta Cap. 2. de *Teſtamentis in 6*. Tum denique quia *Sacerdoti Religioſo Prælatus, & Monaſterium debet victus, & veſtitus ſuſtentationem, quaſi ſeruo, aut famulo conducto, & parato præſtare operas ſuas* (aut potiùs quaſi filio) *aut titulo beneficij Regularis; & hic quaſi ex contractu, quo ſe mancipauit Monaſterio, tenetur obedire Prælato iubenti ſpecialiter offerre Miſſam pro ijs, qui Monaſterio ſtipem contribuunt ſub expreſſo onere, vt ſibi Miſſa dicatur; aut pro fundatore, & benefactore*. Quæ ſunt verba Henrici Hēriquez Lib. 9. Cap. 21. §. 6. licet ipſe longè diſtet ab opinione abutentium eis, vt probent, voluntatem Prælati præualituram voluntati Sacerdotis Religioſi in applicatione Sacrificij.

6 Opinionem hanc rigidè cenſurauit Frater Andreas à Tordehumos Ribero Auguſtinianus anno 1581. in Apologia contra ipſam edita, impreſſaq; Methymnæ Campi, nam in quæſt. 21. fol. 141. inquit, *Hæc opinio eſt Doctoris Ledeſmij, pecularis, propria, ſatis dura, & peregrina, & ideo minimè amplectenda; eſt enim contraria omnium Theologorum ſententijs, necnon & Iuriſperitorum*. Sic Author ille; cū quo diſcedo à Ledeſma; Sed abſtineo à cenſuris, præſertim cū opinio Ledeſmæ dicatur communis Theologorum à Marchino Tract. 3. de Ordine p. 2. C. 33. n. 3. vbi allegat plures Doctores pro ea, ſed non bona fide ali-

Digitized by Google

aliquos antiquiores Ledeſma, vt Sylueſtrum, & Armillam. Nec Scotus vbi ſuprà aliud habet, quàm *quòd vbi habetur doctrina certa de applicatione, ibi eſt ſic facienda, ita ſcilicet, quòd ſi contrarium fiat, fortè nec ei, cui applicatur, valet, & applicanti nocet, quia peccat,* Quæ verba tranſcribuntur à Biele, quin alia addat. Eodemmodo ſe gerit Martinus de Frias in Tract. de Valore Miſſæ §. *Ad ſecundam quæſtiunculam.* Et Antonius de Honcala in Opuſculo de eodem Valore art. 3. etſi de Eccleſiæ Rectore, qui pro populo ſacrificare tenetur, dicat, *Si alteri applicauerit Miſſam, nihil ei proderit, ſed populo, cui eſt publicè adſtrictus,* attamen de Sacerdote *obligato obligatione particulari alicui certæ perſonæ, ſacrificando pro ea, ſi alteri ſpecialiter Sacrificiũ applicauerit, huic, & non illi proderit.* Sic Honcala. Quanquàm verò fideliter citet Marchinus decem alios; nihilominꝰ contraria opinio plures multò patronos habet, eſtq; ferè omnium Recentiorum, teſte Cardinali de Lugo Diſp. 19. ſect. 10. n. 211 Hieronymuſque Garcia in Summa Morali de Excellentijs Sacerdotij Tractatu & Diff. 3. dub. 5. punct. 2. n. 10. recenſet pro ea vndeviginti Patronos, poſſuntque ſine exaggeratione annumerari centum alij. Sed his de extrinseca authoritate contentionibus dimiſsis, impugno primò ſententiam illam, quia applicatio fructus Sacrificij eſt vſus poteſtatis, quam à Chriſto immediatè accipit Sacerdos in Ordinatione, vt conſtat ex verbis formæ, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificia Deo, Miſſaſque celebrandi tã pro viuis, quàm pro defunctis.* Aſt valor actionis, quæ eſt vſus poteſtatis ſic acceptæ ex Chriſto Principe ſupremo, nõ pendet aliunde, quàm à præſenti intentione Sacerdotis, cui poteſtas commiſſa eſt. Ergo &c. Minor probatur ex actione, quę eſt vſus poteſtatis conſecrãdi, non enim eius valor circa materiam aptam pendet aliunde, quàm ex intentione Sacerdotis proferentis verba cõſecrationis; non ob aliam certè rationẽ, niſi quia Sacerdos accipit immediatè à Chriſto Principe ſupremo poteſtatem conſecrandi. Vnde etſi Sacerdos intendat conſecrare, quo tempore non licet ei, vel ob ſtatum in peccato lethali, vel ob prohibitionem Eccleſię, aut ſui Pręlati, factum tenebit, ſi Sacerdos habeat re ipſa voluntatem conſecrandi, proferatque verba conſecrationis ſuprà materiam conuenientem. Accedit confirmatio deſumpta ex humanis, nã ſi quis accipiat à Rege immediatè poteſtatem ad faciendum aliquid nomine Regis, & vt eius vices gerens, minimè pendebit à voluntate Prætoris in vſu talis poteſtatis.

7 Impugno ſecundò, quia quòd Sacerdos intendat Sacrificij applicationem, quæ ſit contra ſuam obligationem ex fidelitate, aut ex iuſtitia, aut ex pręcepto Superioris, non ſufficit, vt irrita ſit intentio ipſa, quanquam ſufficiat, vt illicita ſit. Quod declaratur exemplo eiuſdem Sacerdotis intendentis conſecrare, aut baptizare, quando ipſi non licet ob aliquam ex prædictis cauſis. Et ratio a priori eſt, quia applicatio Sacrificij oppoſita obligationi Sacerdotis ob aliquam ex dictis cauſis, etſi diſpliceat Chriſto, non tamen eſt contra eius voluntatem, qua Sacerdoti dedit abſolutè poteſtatem applicandi Sacrificij; vti foret ea applicatio, quam Sacerdos faceret pro anima exiſtẽte in Inferno, ſiquidem ad talem applicationem Chriſtus non commiſerit poteſtatem; ideoque hęc applicatio euaderet inualida, & caſſa; aſt illa valida erit, ac rata. Sic ſi Sacerdos intendat conſecrare lignum v.g. irrita erit hæc intentio, vtpote quæ ſit contra voluntatem, qua Chriſtus dedit facultatem conſecrandi ſolum panem, & vinum ſiue merum, ſiue lymphatũ. Si tamen intendat conſecrare materiam aptam, tametſi intendat tempore, quo non licet, vel quia ipſe exiſtit in ſtatu peccati, vel quia prohibet Eccleſia, aut Prælatus, diſplicebit quidem Chriſto intẽtio, ſed erit valida, ac rata, eo quòd non ſit contra voluntatem, qua Chriſtꝰ conceſsit abſolutè Sacerdoti poteſtatẽ ad conſecrandum. Ac ſanè ſicut oportuit, Chriſtum reliquiſſe annexum Sacrificio fructum ſine dependentia à moribus Sacerdotis ipſius, ſiue bonis, ſiue malis, ne illi, pro quibus offerretur, incerti ſemper, & ancipites eſſent de fructu à ſe participando; ita etiam oportuiſſe videtur multò magis, vt non relinqueretur cum dependentia ab extraneo alio, & ab eius voluntate, alioqui maior inde ambiguitas, & anxietas naſceretur. Nam ſi petas à Sacerdote Miſſam, ipſeque det fidem, quam liberaturum non dubites, attenta hominis conditione;

Digitized by Google

ditione; reſtat adhuc perplexitas, num etſi pro te nominatim applicet Sacrum, antiquiori alia, & potiori adſtringatur ipſe obligatione? num ipſius Superior Sacrum illud dirigat in vtilitatem alterius perſonæ? Quod ſi Superioris intẽtionem præualere, neceſſe ſit, inconſultiſsimè certè facerent fideles, qui eleemoſynas Miſſarum conferunt priuatis Sacerdotibus Sęcularibus, aut Regularibus, & non potiùs eorum Epiſcopis, aut Prælatis. Adhæc: Sacrificium operatur ſuum fructum ex opere operato ad inſtar cauſę naturalis, quę applicata ſubiecto capaci producit neceſſariò ſuum effectum, ſiuè qui applicat per modum inſtrumenti humani, & moralis ſit bonus, ſiue malus, ſiue gerat ſe iuxta, ſiue contra iuſtitiam, ſiue conformet ſe voluntati, præcepto ve Superioris, ſiue ab eo diſcordet. Ergo cum Sacerdos, qui celebrat, ſit inſtrumentum applicans Sacrificij alicui determinatæ perſonę, idque ex commiſſione Chriſti data in poteſtate Ordinis, non poterit non Sacrificium cauſare ſuum fructum in perſona capaci, etiamſi Sacerdos ſit prauus, vel in applicatione deflectat à iuſtitia, aut à Superioris ſui imperio. Vbi noto, præſeferre abſurditatem, vt ſi Superior nõdum ſit Sacerdos, fructus Sacrificij, qui eſt ex Chriſti inſtitutione, reſpondeat Superioris, non autem ſubditi Sacerdotis applicationi. Dedecet etiam (niſi ego fallor) quod ex Fraxinello refert Pellizarius in Manuali Regulariũ Tractatu 5. C. 9. ſect. 1. n. 17. vt commiſſione Superioris poſsit Sacriſta Laicus irritare applicationes Miſſarum factas à Sacerdotibus Monaſterij, & ipſe, attendendo ad obligationes ob legata perpetua, vel ob ſtipendia manualia Conuentus, diſponere de fructu Miſſarum.

8 Impugno tertiò, ſi Sacerdos nullam habeat intentionem ſaltem virtualem applicandi ſpecialiter Sacrificiũ pro aliquo, ſiue teneatur applicare pro aliquo, ſiue non teneatur, non proderit Sacrificium ſpecialiter vlli ex opere operato. Ergo ſi intendat Sacerdos applicare ſpecialiter Sacrificium pro aliquo, pro quo hic, & nunc non tenetur applicare, ſed pro alio, proderit ſpecialiter ex opere operato Sacrificium illi, pro quo applicet actu, & non illi, pro quo tenebatur applicare. Conſequentia patet, quia ſi intentio, & applicatio Sacerdotis eſt requiſita, vt alicui ex opere operato proſit ſpecialiter Sacrificium, certè hoc nõ proderit ſic alij, quàm cui intentio, & applicatio Sacerdotis deſtinarit. Quemadmodùm quia neceſſaria eſt Superioris licentia, vt Religioſus validè donet alicui librum conceſſum ſibi ad vſum in Religione, non adquiretur validè liber ab alio, cui Superior noluerit donari. Sicut etiam quia ad validè miniſtrandum Sacramentum Pœnitentię requiritur iuriſdictio, cuius collatio dependet à voluntate Prælati, non miniſtrabitur illud validè ei, reſpectu cuius Prælatus non dederit iuriſdictionem. Et quidem fruſtra requireretur Sacrificij applicatio facta à Sacerdote, vt Sacrificium proſit, ſi huius fructus nõ iuxta Sacerdotis, ſed iuxta alterius voluntatem conferendus ſit. Diana parte 2. Tract. 14. Reſ. 72. notat, negandũ eſſe in contraria ſententia Antecedens, ſi Prælatus Sacerdotis applicaret Sacrificium. Sed contra primò, nam Prælatus Sacerdotis non eſt Miniſter, neque Diſpenſator Sacrificij illius; quarè ad Prælatum non ſpectat applicare fructũ illius. Contra ſecundò, quia quando Sacerdos nulli ſpecialiter applicat Sacrificium, controuertunt Theologi, in quẽ recidat fructus Sacrificij inapplicati à Sacerdote; & hactenꝰ nemo dixit, recidere in eum, in quem velit Prælatus, vel in quem voluiſſe debuit Sacerdos. Contra tertiò, quia alioqui Religioſꝰ, qui ex obedientiæ præcepto obligante grauiter teneretur applicare Sacrificiũ pro aliquo viuo, vel defuncto, & inaduertenter, vel etiam aduertenter omiſiſſet applicationem Sacrificij, non maneret obligatus ad celebrandum pro tali perſona, iam enim hæc lucrata fuiſſet fructum Sacrificij per applicationem factam à Prę lato. Vnde vanè curarent Superiores Sacerdotum de intimanda illis offerẽdi obligatione, quam habent, pro fundatoribus, aut benefactoribus, vel contribuentibus eleemóſynas manuales, ſi ſemel Prælatis conſtaret, ſubditos nõ omittere Miſſarũ celebrationes. Similiter ſequeretur, ut ſi Sacerdos nõ dixiſſet hodie Miſſam pro Petro tribuẽte ſtipendium, non teneretur vel dicere alio die, vel reſtituere ſtipendium, ſi fructus Sacrificij reſpondeat intentioni debitę haberi a Sacerdote ex iuſtitia, Petrus namq; obtineret Sacrificij fructũ, non

non obſtante defectu intentionis applicantis Miſſam pro ipſo. Quæ ſequela eſt contraria fidelium menti, & Decretis Vrbani VIII. fœlicis recordationis circa Miſſarum celebrationem. Sequeretur denique, Religioſum, cui Miſſarum ſtipendia ad ſuos vſus reliquiſſet Superior, ſi eas non applicet pro perſonis, pro quibus tenetur, fore, vt deberet reſtituere Superiori, non autem illis, qui ſtipendia contribuerunt. Et hæc ſufficiant aduerſus eam opinionem.

9 Cuius primum argumentum ſolutum manet ex prima, & ſecunda impugnatione. Ad ſecundum dico primò, Eccleſiam non poſſe reddere inhabilem Sacerdotem ad applicandum validè Sacrificium cōtra intentionem ipſiuſmet Eccleſię, ſi ſermo ſit de applicatione Sacrificij quantùm ad fructum prouenientem ex parte Chriſti, quia poteſtas, quā ad huiuſmodi applicationem habet Sacerdos, eſt accepta immediatè a Chriſto Principe ſupremo, & non ſubiecta Eccleſię quoad valoē in eius vſu. Vnde patet diſparitas ad alia, ad quę poteſt Eccleſia reddere inhabiles ſuos ſubditos. Dico ſecūdo, quāquā Eccleſia poſſet id, quod proximè negaui, nō fore, vt ideo poſſet, quod affirmat Aduerſariorum opinio, ſcilicet vt pro Petro v. g. applicetur Sacrificium, quod non pro ipſo, ſed pro Paulo vult applicari Sacerdos. Sicut etſi Eccleſia poſsit irritare votum ſubditi, non poteſt tamen facere, vt votum ſit ratum abſque ſubditi conſenſu. Atque hinc Emmanuel Rodriguez in Summa C. 250. Verbo *Miſſa* n. 10. ait, poſſe Superiores irritare intentiones ſubditorum, quando eas concipiunt, nō tamen facere, vt Miſſę proſint perſonis, quibus ipſi ſubditi non applicent: ideoque talium Miſſarum fructum reſeruari in Eccleſiæ theſauro, & inde diſtribui à Deo in eas perſonas, quę magis indiguerint. Corduba etiam L. 1. q. 3. V. *Dico regulariter*, cōcordat quoad poteſtatem irritandi; ſed addit, Superiores non exercere eam ſemper, ac prohibent intentiones ſubditorum non conformes ſuis, quia *Multa fieri prohibentur, quæ ſi facta fuerint, obtinent firmitatem*, Cap. *Ad Apoſtolicam* de Regularibus. Ad tertiū, & quartum conſtat ex dictis. In quinto nihil aliud continetur, quàm quòd Religioſus debeat obedire Prælato in applicationibus Sacrificiorum. Id autem veriſsimum eſt, & à nobis non negatū, ſaluatur namque optimè, vt applicatio ſit illicita ob non ſeruatum Prælati imperium, ſed tamen valida.

10 Loquor, quando Superior præcipit non ex vi ſola iuriſdictionis, aut voti obedientiæ Religioſæ, quo ſubditus obſtrinxerit ſe ei, vti ſolent communiter Religioſi ſuis Prælatis, ſed ex vi obligationis, quam vt caput Communitatis habet intimandi ſubdito applicationes Sacrificiorum debitas ex iuſtitia à corpore Communitatis, & proinde à membris eius ob ſtipendia habitualia, vel quotidiana; nam ſi præcipiat ex ſola prima vi, aut ex ſola ſecunda, probabile nonnullis eſt, præcipere inualidè, & proinde ſubditum non teneri obedire. Etenim applicatio Sacrificij pro hac perſona in particulari potiùs, quàm pro alia, eſt actus internus, qui per accidens coniungitur cum externa actione Sacrificij tam in eſſe phyſico, quàm morali; quippe ſaluari poſsit hæc actio nō modò quoad eſſe phyſicum, ſed etiam quoad eſſe morale fructuoſæ viuis, & defunctis in vniuerſum abſque illa applicatione ſpeciali pro viuo iſto, vel defuncto potiùs, quàm pro illo. Aſt actus ſic interni non ſunt materia legis humanæ ex multorum ſententia. Ita Thomas Tamburinus L. & C. 2. de Miſſa, §. 9. ex n. 4. citans pro ſe in n. 10. & 11. Caſtrum Palaum Tract. 3. D. 1. puncto 6. n. 4. Laymanū Lib. 1. Tractatu, & C. 4. n. 3. Potuiſſetque allegare eundem Caſtrum Palaum expreſsiùs loquentē Tractatu 24. D. vnica, puncto 6. n. 14. vbi docet, præcipi inualidè à Prælato ex vi ſolius iuriſdictionis, aut acceptati voti obedientiæ Religioſæ, vt ſubditus applicet opera ſua ſatisfactoria in fauorē alicuius determinatè, mouetur que ratione breuiter à nobis iam indicata; cui aſſentiri videtur Hieronymus Garcia Tract. 3. de Excellētijs Sacerdotij, Diſſ. 3. dub. 5. n. 15. Vrget quidem in operibus ſatisfactorijs diſtinctis à Sacrificio peculiaris alia ratio, nam ſi Prælatus obligare poſſet ad applicanda vt ſatisfactoria, poſſet etiam conſequenter obligare (quod tamen communiter negatur à Doctoribus) vt ſubditus v. g. ieiunet in ſtatu gratiæ, & ex bono fine, aliter enim ieiunium non proderit ſatisfactoriè ei, cui applicetur. Aſt Sacrificium, etſi in ſtatu peccati fiat, & ex fine prauo, non amittit

Digitized by Google

amittit vim ſatisfaciendi ex opere operato pro illo, pro quo nominatim offeratur. Pellizarius in Manuali Regulariũ, Tract. 8. C. 4. ſect. 3. n. 93. & Illuminatus Moronus in 3. ex Reſponſis Moralibus 100. n. 121. tam longè diſtant ab aſſentiendo rationi illi priori, vt in exẽplum actuum internorum, quos ob connexionem externorum cum ipſis Prælati poſſunt præcipere ſubditis Religioſis, adducant vnicè applicationem Miſſæ pro aliquo determinatè, nam ſi non habetur intentio applicandi pro illo Sacrificium, non fiet hoc pro illo, vti iubetur à Superiore. Sed præfati Authores ſupponunt, quod debuiſſent probare, ſcilicet Prælatum poſſe legitimè imperare, vt Sacrificium fiat pro aliquo determinatè. Multi cum Suario L. 3. de Legibus C. 29. n. 10. dicunt, ideo Prælatum poſſe id, quia ſpecialis applicatio pertinet ad complementum Sacrificij, & ad fructum eius. Attamen ſi illud de complemento verum eſſet, ſequeretur (quod abſurdum abſdubio eſt) peccare grauiter Sacerdotem Regularem, qui Superioris ſui nullo vrgente præcepto particularis applicationis, omitteret ipſam, contentus generali pro viuis, & defunctis, nam voluntariè relinquere incompletum Sacrificium, nequit non eſſe graue ſcelus, & ſacrilegium. Etſi verò ſpecialis applicatio neceſſaria ſit, vt aliquis nominatim participet Sacrificij fructum; vnde nam probabitur, Superiorem ratione tantùm ſuæ iuriſdictionis, aut voti obedientiæ Religioſæ emiſsi à ſubdito, habere poteſtatem ad obligandum? Nã, vt media ſpeciali applicatione faciat peculiariter participẽ fructus Sacrificij alium, quem ipſe velit, ſi ille alius ſit benefactor Religionis, vti hæc poteſt illi manere obſtricta ex fidelitate, vel ex gratitudine, ita Prælatum poſſe ſubdito intimare, vt tãquàm pars Communitatis ſatisfaciat eiuſmodi obligationi, offerens Sacrificia pro tali benefactore, facilè mihi perſuaſerim. Aſt quòd poſsit ex mero ſuo arbitrio Prælatus validè præcipere applicationem particularem pro quocumq; libeat ipſi, res eſt meo iudicio ſatis dubia. Rodericus Arriaga D. 53. ſect. 1. n. 3. inquit, pertinere maximè ad Religionem, vt poſsit iam pro hoc, iam pro illo ſacrificare, medio Miniſtro publico, proindeq; vt ei poſsit mandare, pro quo ſit ſacrificandum. Ita quidem eſt, quãdo Religio tenetur obligatione iuſtitię, aut fidelitatis, aut gratitudinis erga aliquẽ, cõſequẽterq; & Religioſi, ex quibus coaleſcit. Sed extra hos caſus cur pertinebit ad Religionem facultas illa? Præſertim cum idemmet Arriaga ibidẽ n. 1. dixiſſet, ad ſubditorum actiones merè internas Superiorem Religioſum non habere vllum ius. Intelligo autem Arriagã, quando ratione iuſtitiæ, aut fidelitatis, aut gratitudinis non tenentur ſubditi adiungere actiones internas. Hactenus diſcurſum eſt pro Tamburini exiſtimatione. Sed quia aliũde ſentẽtia frequens eſt, Eccleſiam prohibere, ne Miſſæ Sacrificiũ applicetur ſpecialiter pro aliquibus, etſi communiter indicetur, tam eſſe ſupra poteſtatẽ legis humanæ prohibere actus internos, quàm eos præcipere, ideo in hoc puncto ſuſpendo iudicium vſque ad D. 17.

11 Diſputant tertiò Theologi.

De intentione anticipata.

AN videlicet Sacerdos poſsit validè, & licitè ſic gerere ſe, vt collationem fructus Sacrificij celebrati hodie ſuſpenſam velit vſque ad diem craſtinum, vel vſque ad alium ex ſequentibus, in quo Petrus, dato ſtipendio, petet pro ſe Miſſam, aut pro anima amici, qui poſt celebrationẽ à Sacerdote factam obierit? Qui offerendi modus dicitur eſſe ex anticipata Intentione. Poteſt & alius modus eſſe anticipatæ intentionis, vt ſi Sacerdos vellet, conferri hodie Miſſæ à ſe dictæ fructum homini illi viuenti, aut animæ exiſtenti iam in Purgatorio, pro quo homine, aut anima petendam eſſe cras, aliove ſequenti die Miſſam, tradito ſtipendio, ſciat hodie Deus. Rurſus poteſt alius eſſe modus anticipatę intentionis, vt ſi Sacerdos certò noſcat hodie, quòd Petrus cras commendaturus eſt ei Miſſam applicandam pro defuncto ante hodiernum diem, traditurusque ſtipendium, & Sacerdos velit offerre hodie Sacrum pro ea anima. Denique poteſt alius eſſe modus anticipatę intentionis, vt ſi Miſſam, quam cras tenebitur Sacerdos celebrare pro anteà defuncto, velit hodie dicere pro illo. Hos quatuor modos anticipatæ intentionis diſtinxiſſe ſigillatim oportuit, vt ad quęſtionem

Digitized by Google

ſtionem propoſitam reſpondeamus dilucidè.

12 Et quidem poſtremum modum validum eſſe, licitumque per ſe, dicemus in D. 19. contentientibus Bonacina D. 4. q. vltima, puncto 7. §. 5. n. 4. Cardinali de Lugo D. 21. ſect. 2. n. 44. Henriquez L. 9. Cap. 21. §. 2. Vazquez D. 234. C. 3. n. 23. Dicaſtillo Tract. 5. D. 4. Dub. 20. n. 381. Franciſco de Lugo Lib. 5. C. 3. q. 4. n. 36. alijſque apud Marchinum Tract. 3. de Ordine, parte 2. C. 31. num. 11. necnon apud Dianam parte 2. Tract. 14. Reſol. 16. Cumque in hoc modo approbando conueniant omnes ferè Theologi, concordare etiam debent in tertio ob ęqualitatem rationis, vt conſideranti conſtabit. Et ita exprimit Franciſcus de Lugo ſuprà n. 38. cum Vazquez, Fagundez, & Auerſa. Ita etiam Caſtro Palao Tractatu 22. D. vnica puncto 6. n. 18. cum Barboſa in Remiſsionibus ad Concilij Tridentini Seſ. 22. & 2. p. de Officio, & poteſt. Epiſcop. Allegatione 24. n. 12. ac ſequentibus. Neq; facit contra tertium, multòq; minus contra quartum modum declaratio Sacræ Congregationis Concilij Tridentini confirmata à Summo Pontifice, & miſſa ad Nuncium Apoſtolicum in Hiſpanijs, in qua dicitur, *Superioribus diebus ſignificatum fuit S. D. N. paucis ab hinc annis in Hiſpania nouam conſuetudinem, recentiorum aliquorum Theologorum opinione innixam, ſenſim receptam, in dies magis inualuiſſe, vt Sacerdotes Miſſam celebrantes eius valorem generalē applicent ijs, qui poſtea Miſſæ celebrationem poſtulaturi, ac pro ea eleemoſynam præbituri ſunt; tametſi antequam Miſſæ Sacrificium perageretur, neque à Sacerdote illud rogaſſet, neq; ei hac de cauſa eleemoſynam præſtitiſſent. Quam rem cū Sanctitas ſua ad Sacrā Congregationem Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum pro materiæ grauitate examinandā reieciſſet, in ipſa Congregatione primò de ea actum eſt diligentiſsimè, & deinde relatum ad Sanctitatem ſuam: quæ ex huiuſmodi Cōgregationis ſententia, huiuſmodi conſuetudinem tanquam plurimis nominibus periculoſam, fidelium ſcandalis, & offenſionibus obnoxiam, atque à vetuſto Eccleſiæ more nimiū aberrantem exploſit, atque improbauit*, &c. Ita verbo tenus. Quæ declaratio dicitur à multis facta ſub Clemente VIII. anno 1605. die XV. Nouembris. Cæterùm cum Clemens conceſſerit naturæ, die 3. Martij anni eiuſdem, ideo alij dicunt, fuiſſe factam ſub Paulo V. ſedente iam ad clauum Eccleſiæ ex die XV. Maij. Et hæc diuerſitas occaſionē præbuit, vt aliqui ſuſpectam cenſeant talem declarationem; vnde Pellizarius in Manuali Regularium Tract. 5. C. 9. ſect. 3. n. 68. ait, ✻ An ſit authentica? valdè dubitant Doctores, cum aliqui dicant, eam fuiſſe editam iuſſu Clementis VIII. die 15. Nouemb. 1605. quo tempore Clemens VIII. verè erat mortuus, vtpote qui ex hac vita deceſsit 3. Martij 1605. nec vllibi reperiatur in ſuo Bullario, eiuſue Compendio. ✻ Thomas etiam Tamburinus L. 2. de Miſſa C. 2. §. 8. n. 5. tribuit nonnullis innominatis, quòd reſpondeant, non conſtare authenticè de ipſa. Mihi tamen tanta eius apud Theologos, prę ſertim Hiſpanos, celebritas adimit omnem dubitationem; Emmanuel Rodriguez in Sūma impreſſa anno 1610. verbo *Miſſa* C. 250. Concl. 9. ob authoritatē illius mutauit ſententiam, & Iacobus Granadus Controu. 6. Tract. 14. D. 7. n. 15. teſtatur, viſum à ſe, & lectum reſcriptum Congregationis apud Cardinalem Gueuaram Archiepiſcopum Hiſpalenſem, qui de hac re conſuluerat Sanctitatem Pauli V. cuius tempore editam tradit etiam præcitatus Rodriguez, & Franciſcus Soſa relatus ab Aſcanio Tamburino tomo 2. de Iure Abbatum D. 5. q. 9. n. 21. necnon Cardinalis de Lugo D. 13. de Pœnitentia ſect. 5. n. 138. cui imponit falsè Hieronym⁹ Garcia in Sūma Morali de Excel. Sacerdotij Tract. 3. Diff. 10. dub. 6. n. 5. derogatam fidem ei declarationi, ſiquidem Eminentiſsimus Cardinalis conceptis verbis dicat, ✻ Sed re vera reſponſum fuit à Cōgregatione Concilij Tridentini iuſſu Paulij V. ad interrogationem Cardinalis de Gueuara Archiepiſcopi Hiſpalenſis. ✻ Iam verò diuerſitas Authorū circa ſubſcriptionis diem facilè componitur, ſi opinio de Miſsis anticipatis delata ſit ad Clementem VIII. iſque commiſerit examen, & deciſionem Congregationi Concilij Tridentini; licet cauſa ſit cōcluſa, & in Hiſpaniam miſſa declaratio ſub Paulo V. die XV. Nouemb. 1605. Forſan etiam ſub Clemente VIII. fuit concluſa, ſed, incidente morte illius, remiſsio decreti in Hiſpaniam prorogata eſt vſque ad diem dictum Nouembris.

Digitized by Google

bris. Quòd autē Cardinalis Archiepiſcopꝰ Hiſpalenſis conſuluerit Paulū V. difficile admodū eſt, nā ex die XV. vel XVI Maij reſciri Hiſpali creationem ipſius, indeque ſcribere ad illum, & die XV. Nouembris reſponſum dare Romæ poſt maturam conſultationem in Congregatione Concilij, non niſi miraculo fieri potuiſſet. Quare crediderim, conſuluiſſe Clementem VIII. & accepiſſe ſub Paulo V. reſponſum, quòd etiam directum fuit ad Nuncium Apoſtolicum, vt per Hiſpaniam illud publicaret. Dicaſtillus Tract. V. D. 4. dub. 20. n. 379. teſtatur, ſe audiuiſſe à viris fide dignis, tam Clementem VIII. quàm Paulum V. prohibuiſſe anticipatas Miſſas; ſed quia de priori prohibitione non conſtabat iuridicè in Hiſpania, additam eſſe poſteriorem. Crediderim, viros illos paſſos eſſe ęquiuocationē. Sed prętermiſsis huiuſmodi explorationibus pro ea declaratione, neutiquam ipſa facit contra tertium, neque contra quartum modum, quia in tertio perinde applicatur Miſſa pro defuncto, ac ſi iam eſſet petita, & ſtipendium promiſſum, aut collatum; in quartò autem iam eſt Miſſa petita, ſeu iam eſt impoſita eius dicēdę obligatio, & de ſtipendio iam eſt cōuentum.

13 Reſtant ſecundus, & primus modus. Exiſtimo verò, primum neque eſſe licitum, neque validum. Et quidē non eſſe licitum, probatur ex declaratione ſuperiore, nam ſi contra aliquem modum Intentionis anticipatæ prodijt, præſertim contra primum. De quo ſi à ratione probatum fuerit, non eſſe validum, concludetur perſpicuè etiam à ratione, non eſſe licitum. Oſtendo igitur, non eſſe validum, nam in Sacerdotis poteſtate non eſt, relinquere in pendenti fructum Sacrificij ex opere operato, etſi enim Sacerdos ſit liber in conficiendo, & offerendo ſpecialiter Sacrificio pro aliquo; aſt ſi ſemel conficiat, & offerat, operatur iam ipſum Sacrificiū per modum cauſę naturalis effectū reſpondentem ipſi ex opere operato in ſubiecto exiſtenti, & capaci; aut ſi ſubiectum nō exiſtat, vel non ſit capax, fraudatur Sacrificium ſui effectus, ac fructus operatione. Confirmatur, non eſt in libera Sacerdotis poteſtate, aut Miniſtri alteriꝰ ſuſpendere effectum Sacramenti ex opere operato, differreque illum in aliud certum tempus. Ergo idem dicendum eſt de Sacrificij fructu ex opere operato. Pręterea à Sacerdos vel applicaret Sacrificij fructum eo die, quo celebrat, vel relinqueret applicandum die ſequenti? Si priꝰ, quod neceſſarium eſſe, fatentur Vega L. 1. Caſu 170. in Sylua, & praxi fori pœnitētialis, Henriquez infrà, Angles q. de ſuffragijs art. 2. Diff. 4. Ergo die celebrationis communicaretur fructus ei, pro quo offertur Sacrificium. Si poſterius. Rogo, quiſnam die ſequenti applicabit Sacrificij fructum? Non Sacerdos, quia iam tunc non ſacrificat, nō offert, non ſuſtinet perſonam Chriſti. Applicatio autem fructus Sacrificij ex opere operato nequit validè fieri à Sacerdote, niſi vt ſuſtinente perſonam Chriſti, vt ſacrificante, vt offerente, vel niſi ab eo, qui ſe referat ad tempus, in quo ſuſtinebit, in quo ſacrificabit, ita vt ex nunc faciat applicationē pro tunc, niſi interim contingat, retractare volūtatem. Non petens Miſſam, quia is non eſt Miniſter Sacrificij. Non Deus, aut Chriſtus, nam neuter reſeruauit ſibi fūctionem applicandi Sacrificij, ſed eam vterque commiſit Sacerdoti, vt humano modo fiat. Vlteriùs ſi Sacerdos validè poſſet Sacrificij hodie celebrati ſatisfactorium fructum ſuſpendere in diē craſtinum; poſſet etiam ſic offerre pro ſe, aut pro alio peccatore, aut pro baptizato infante, non indigente, vt vellet, manere ſuſpenſum fructum ſatisfactorium vſque ad tempus ſtatus gratiæ, aut indigentiæ; quæ tamen abſurda ſunt, & contra communem Eccleſiæ ſenſum, ac praxim, vt ait Layman L. & Tract. 5. C. 2. n. 13. indeque fieret, quòd virtute remitteretur pœna peccati futuri, atque ita quodammodò daretur licentia impunè peccādi, vt inquit Coninch 3. p. q. 83. art. 1. Dub. 9. n. 168. Iure ergo meritò ſcripſit Suarez D 79. ſect. 9. V. *Tertiò inquiri poteſt*, primum modum anticipatæ intentionis *eſſe inauditum in Eccleſia Dei, & valde abſurdum*, additque V. *Ex dictis colligo, eſſe præter vſū Eccleſiæ, poſſeque parere magnos abuſus, ſi introducatur*. Vazquez etiam D. 234. C. 3. n. 22. Gaſpar Hurtadus D. 4. Diff. 15. & alij ex Noſtris vocant omnino improbabilem eum primum modum. Cuius præcipuus Author fuit Petrus à Nauarra L. 2. de Reſtitutione C. 2. q. 9 à n. 369. vſque ad 380. Eum citat, & ſequi

Digitized by Google

qui videtur Vega ſuprà, vt & Henriquez Lib. 9. Cap. 21. §. 2. quanquam forſan non quoad primum, ſed quoad ſecundum modum adhæreant. Sed manifeſtè tenent primum Petrus de Aragon 2. 2. quæſt. 85. artic. 3. V. *De anticipantibus Miſſas* pag. 927. Antonius Fernandez de Moure in Examine Theologiæ Moralis parte 3. Cap. 5. §. 9. interrogatione 5. Tenuit olim Emmanuel Rodriguez, ſed reuocauit in anni 1610. editione Salmantina Summæ V. *Miſſa*, Cap. 250. Concluſione 9. Alios ſocios Nauarrę recenſent Moraliſtæ Nomenclatores; ſed aliquos ſine examine, vt Bonacinam, nam hic potiùs dicit Diſput. 4. quæſt. vltima, puncto 7. §. 5. num. 3. * Non ſatisfacere Sacerdotes, qui intendunt effectum Sacrificij ſuſpendere ad illud vſque tempus, quo ſibi tradetur eleemoſyna; non enim eſt in poteſtate Sacerdotis ſuſpendere effectum Sacrificij. *

14 Obijciet quis, applicatio fructus Sacrificij fit a Sacerdote per modum, moremque humanæ donationis, vt dicebamus in num. 2. Nihil autem vetat, quominus hodie poſsit Petrus velle, vt à Paulo cras adquiratur poſſeſsio, & dominium pallij, verbi gratia, ſub conditione aliqua cras futura, videlicet ſub conditione, quòd petat pallium. Reſpondeo, applicationem fructus Sacrificij eſſe veluti quandam donationem eius fructus, ſed factam medio Sacrificio; quo poſito, & exiſtente non eſt in poteſtate Sacerdotis, ſuſpendere eum fructum in futurum tempus. Sic remiſsio peccati eſt veluti quædam donatio facta à Sacerdote adminiſtrante Sacramentum Pœnitentiæ; ſed eiuſmodi remiſsionem impedire non poteſt de præſenti, reſeruareque in futurum tempus Sacerdos, ſi re ipſa miniſtret Sacramentum Pœnitentię validum ſubiecto ritè diſpoſito. Et ratio à priori eſt tam in Sacrificio, quàm in Sacramento, quia vtrumque, vtpote agens neceſſarium, ſimul atque exiſtit, agit, producitque effectum ſuum in ſubiecto ritè diſpoſito, cui applicetur, ſiue velit, ſiue nolit Miniſter. Opponet quis rurſus, ſi Sacrificium offeratur pro homine exiſtente in ſtatu peccati lethalis, ſuſpenditur ſatisfactorius fructus vſque ad tempus, in quo homo iuſtificatus fuerit à peccato, vt cenſent Doctores aliqui. Ergo fructus Sacrificij poteſt manere ſuſpenſus. Nego Antecedens, de quo in Diſputatione 18. & eo gratis admiſſo, diſtinguo Conſequens, poteſt ſuſpenſus manere ex indiſpoſitione ſubiecti, tranſeat; ex mera intentione Sacerdotis offerentis Sacrificium, aut eius, pro quo illud offertur, nego. Ad cuius declarationem deſeruit Baptiſmi, verbi gratia, exemplum, nam etſi Baptiſmi effectus poſsit ſuſpendi ob obicem fictionis, cum qua ſuſcipiatur, poſsitque reſeruari, quoadvſque recedat fictio; attamen ſuſpendi nequit ex mera intentione Miniſtri. Denique argumentabitur quiſpiam, poteſt Sacerdos offerre hodie Miſſam pro eo, qui cras petet illam, quatenus Sacerdos offerat hodie Miſſam pro impetrando auxilio, quo Petrus, verbi gratia, cras indigebit. Concedo, validam eſſe, & licitam applicationem anticipatam Miſſę quoad fructum dictum impetrationis, ſimilemve alium in remedium neceſsitatis futuræ: vti etiã cõcedit Cardinalis de Lugo ſuprà, & poſt ipſum Thomas Tamburinus Lib. & Cap. 2. de Miſſa §. 8. num. 10. indicatque Martinonus Diſp. 39. ſect. 4. num. 33. Innoteſcit autem diſcrimen à fructu ſatiſfactionis ex ſect. 3. Diſput. 10. clareſcetque magis ex Diſput. 18. Sed obſeruare oportet, ſi Petrus cras det ſtipendium integrum, non licere Sacerdoti reportare illud, niſi Petrus explicet, curari à ſe fructum ſolum impetrationis, aliàs enim cenſetur velle, & principaliter, fructum ſatiſfactionis.

15 Deueniamus iam ad ſecundum modum, quẽ ex parte tuetur, quatenus validus, & licitus ſit, Corduba L. 1. Quęſtionarij, q. 4. dub. 6. & Vega ſuprà, Caſu 169. fatentur enim Sacerdotem, validè, & fructuosè referre intentionem ſuam in eum, de quo Deus noſcat fore, vt cras applicet Petro Miſſam celebratam hodie à Sacerdote, nam eo ipſo Miſſa erit hodie proficua Petro ex opere operato. Patrocinantur etiam omnino Nauarra ſuprà, & alij apud Dianam parte ſecunda, Tractatu 14. Reſol. 15. Leandrum Tract. 8. Diſp. 4. q. 19. Barboſam de Officio, & Poteſtate Epiſcopi, Allegatione 24. n. 12. & duobus ſequentibus, Thomam Hurtadum in Reſolutionibus Moralibus parte 1. Tract. 2. Reſol. 14. num. 128.

Digitized by Google

128. Ex noſtris Henriquez Lib. 9. Cap. 21. §. 2. adfauet abſdubio, quamuis in fine addat, *Hic tamen mos dicendi anticipatè Miſſas pro ſperata ſtipe eſſet à Prælato prohibendus.* Reginaldus parte 2. L. 23. Cap. 17. num. 237. agnoſcit, eſſe ſatis probabilem in ſpeculatione; ſed ſubdit, *In praxi tamen non caret periculo ſcandali, à quo cauendum eſt.* Pater Vazquez Diſp. 234. Cap. 3. num. 22. & 23. eum etiã approbat, vt conſtabit legenti attentè tantum Doctorem. Quare allegatur benè à Gaſpare Hurtado Diſput. 4. de Sacrific. Miſſæ Diff. 15. Auerſa quæſt. 11. ſect. 18. Verſ. *Sextò poſſe*, Meratio D. 38. ſect. 8. Dicaſtillo Tract. 5. Diſput. 4. dubio 20. num. 380. interpretantibus mentem ipſius de ſola applicatione pro anima patiente in Purgatorio, quando Miſſa celebratur à Sacerdote; nam ſi applicatio fieret pro homine viuo, fortaſſe Miſſa non prodeſſet illi, quando Sacerdos ſacrificat, vel quia tunc ille non eſſet diſpoſitus, vel non indigeret. Adſtipulantur Vazquio omnes proximè laudati. Prçtereà Caſtro Palao Tractatu 22. Diſput. vnica, puncto 6. num. 18. concedit, poſſe eſſe validam ſecundum modum; ſed credit, *per illum non ſatisfieri ei, qui poſtmodùm Miſſam petit, & elargitur ſtipem.* Amicus, Diſput. 33. ſectione 8. num. 286. eum abſolutè defendendum ſuſcipit. Bonacina etiam cenſet, eſſe probabilem ſpeculatiuè, refertque in eadem perſuaſione fuiſſe Congregationem Pœnitentiariç Mediolanenſis, prçſente ſe, & ita conſulente: ſed *in praxi non eſſe approbandum, & tolerandum.* Ita in Diſput. 4. quæſt. vltima, puncto ſeptimo, §. quinto, num. 3.

16 Et quatenus ſpeculatiuè validus ſit, & licitus, argumentatur primò, nam non eſt, cur Sacerdos, tanquam bonus debitor non poſsit ſoluere anticipata ſolutione. Hæc tamen ratio, niſi aliquid aliud addatur, eſt difficilis, ſiquidem ſolutio ſuapte natura debeat præſupponere debitum. Arguit ſecundò, quia fructus Sacrificij, anticipatè celebrati ex intentione declarata in ſecundo modo, prodeſt de prçſenti certæ perſonæ traditura eleemoſynam, aut pro qua tradetur, ſiquidem perſona ſit certa in mente Dei, ſitque capax, vt ſupponitur, & Sacerdos dirigat mentem ſuam in eam, & pro ea offerat Sacrificium. Videturque cedere id in bonum animarum Purgatorij, nam quò citiùs applicantur Sacra pro illis, eò meliùs ſit, tum quia eò ad minus tempus manebunt ibi, tum quia fortè poſtea anima ibi non exiſtet. Tertiò argumentatur Henriquez, nàm vt Sacerdos cras accipiat ſtipendium Miſſç hodie celebratç pro eo, quem Deus nouerat, daturum cras illud, ſatis eſt, quòd, quando Sacerdos hodie celebrat, ſubſit interpretatiua conuentio, & conditio alteri vtilis. Sed hæc ratio ardua eſt, alioqui Sacerdos celebrans anticipatè poſſet ab eo, qui Miſſam non poſtulauit, exigere ſtipendium, vt ex iuſtitia debitum ſibi ob interpretatiuam illam conuentionem. Quartò arguit Caſtro Palao, quia applicatio, iuxta ſecundum modum facta, eſt independens ab aliqua conditione futura; etſi enim ſit contingens, quiſnam primò petiturus ſit cras Miſſam, & conceſſurus ſtipem; aſt ex ſuppoſitione quòd Petrus, verbi gratia, ſit petiturus, non eſt contingens, ſed neceſſarium de præſenti ſciri id à Deo, in quem Sacerdos hodie refert intentionem ſuam, ideoque non cras, ſed hodie confertur Sacrificij fructus ei, quẽ Deus noſcit, poſtulaturum cras Miſſam, & elargiturum pitantiam. Confirmatur hoc argumentum: intentio conditionata, qua Sacramenti Miniſter velit, quòd quando ponitur tota materia, & forma, fiat Sacramentum, ſub conditione de futuro, quæ de præſenti ſit vera, & affirmata per veram Dei cognitionem, ſeu ſub prçſenti conditione veritatis rei futuræ, non tollit valorem Sacramenti; vt ſi Miniſter Sacramenti Pœnitentiæ intendat, & dicat, *Ego te abſoluo, ſi Deus iam ſcit, te cras reſtituturum*, eo enim ipſo quòd Deus ſciat id hodie, prout debet ſcire hodie, & ab æterno, ſi Petrus re ipſa cras reſtituet, iam abſolutio eſt hodie valida. Ergo ſimiliter ſi Sacerdos intendat applicare Miſſam hodiernam pro Purgatorij anima ſub conditione, quòd Deus iam prænoſcat, exigendam eſſe cras Miſſam pro ea commorante anteà in Purgatorio, tradendumque ſtipendium, valida erit iam hodie, & efficax huiuſmodi applicatio. Propoſitionem in Antecedenti contentam

Digitized by Google

contentam vt negaret Suarez, non inuenit ſufficientem rationem, vt ipſe fatetur Diſput. 13. ſect. 3. V. *Sed vrgebis*; conceduntque eam Auguſtinus Bernal Diſput. 17. de Sacramentis, ſectione 2. §. 5. num. 100. Cardinalis de Lugo Diſput. 13. de Pœnitentia ſect. 5. n. 135. Arriaga Diſp. 50. ſect. 3. num. 18. & 19. Martinonus Diſput. 52. ſect. 4. à num. 36. Martinus Perez Diſput. 18. ſect. 7. num. 7. & alij. Conſequentiam paritas ſuadet; & ideo Cardinalis de Lugo ſuprà num. 137. & 139. Arriaga, & Perez in locis citatis, Pellizarius in Manuali Regularium Tract. 5. Cap. 9. ſect. 3. num. 70. expreſsè inquiunt, ſecundum modum eſſe probabilem, loquendo ſpeculatiuè. Atque idem ipſum mihi videtur, quando neceſsitas, pro qua Miſſa cras petetur, eſt præſens tempore hodierno, quo Miſſa dicitur, nam ſi non ſit præſens, non ſatis faciet Sacerdos poſtulanti Miſſam, dantique ſtipendium.

17 Dices, etiamſi neceſsitas ſit iam præſens, fraudatur petens cras Miſſam fructu, quem perciperet, ſi poſt petitionem illa diceretur; fructu, inquam, reſponſuro ipſi vt quadantenus offerenti ratione petitionis, & eleemoſynæ tributæ. Sed contrà, tum quia ſi Miſſa poſtuletur pro defuncto, qui in teſtamento eleemoſynam deſignauit, non ſequitur hoc inconueniens: tum quia non eſt defraudatio tanti momenti, vt obliget Sacerdotem ad reſtituendum, aut non admittendum ſtipēdium, cùm ſaluus maneat fructus præcipuè intentus, & qui reſpondet ex opere operato Sacrificij ei, pro quo Miſſa à Sacerdote offertur. Dices rurſus, modum hunc ſatisfaciendi petenti Miſſam, elargientique ſtipendium eſſe incertum, ideoque præſumendum eſſe defectum conſenſus in ſoluente eleemoſynam. Sed contrà, quia nos non defendimus, eſſe certum, ſed probabilem tantùm ſpeculatiuè; & ſic probabiliter ſpeculatiuè præſumi poteſt, quòd in eum conſentiat tribuens ſtipendium, quandiu ipſe non manifeſtat ſuum diſſenſum. Addo, certitudinis carentiam compenſari probabili anticipatione fructus. Dices iterùm, qui petit Miſſam, & dat eleemoſynam, intendit ſic diſponere ſe meliùs ad ſuſcipiendum Sacrificij fructum; quæ intentio inutilis erit, ſi fructus iam ſit ſuſceptus. Sed cōtrà, quia ſi anticipatio fructus ſit ſpeculatiuè probabilis, vt nos contendimus, probabile erit ſpeculatiuè, quòd dans ſtipendium non intendat diſponere ſe meliùs, niſi ſub conditione non ſuſcepti iam fructus: erit, inquam, probabile interim, dum ille non declaret ſuum animum de meliori diſpoſitione ad fructum comparandum poſt elargitionem ſtipis.

18 Obijcit Pater Suarez Diſput. 79. ſect. 9. Verſ. *Ex dictis colligo*, & cum illo Coninch 3. parte quæſt. 83. art. 1. dub. 9. num. 168. Franciſcus de Lugo Lib. 5. Cap. 3. quæſt. 4. num. 35. Layman Lib. & Tract. 5. Cap. 2. num. 13. & 14. Sacrificij fructus non confertur à Deo iuxta ea, quæ præuidet futura, etiam abſolutè, ſed iuxta præſentem hominis intentionem, ac diſpoſitionem, ſicut Deus nec præmiat, nec punit ob merita, neque ob demerita noſtra præuiſa abſolutè futura, ſed ob merita, vel demerita nota exiſtentia de præſenti. Reſpondeo, cum Deus reliquerit intentioni Sacerdotis applicationem fructus Sacrificij, & homo liber ſit in habenda intentione effectus alicuius ſub conditione veritatis præſentis, & rei futuræ, nihil mirum, ſi Sacrificij fructus conferatur a Deo iuxta ea, quæ præuidet abſolutè futura, quādo Sacerdos aſſumit præuiſionem diuinam vt conditionem ad applicandum eum fructum. Sic quia Deus reliquit intentioni Sacerdotis applicationem fructus Sacrificij, & homo poteſt pro ſuo libito intendere effectum aliquem ſub conditione veritatis preſentis, & rei præteritæ, concedunt Aduerſarij, conferri à Deo Sacrificij fructum iuxta ea, quæ noſcit Deus abſolutè præteriiſſe, quando Sacerdos aſſumit notitiam diuinam tanquam conditionem ad Sacrificij fructum applicandum. At ſanè nullus eſt, qui neget, validam fore applicationem, ſi Sacerdos intenderet, & diceret ſic, *Offero Miſſam hanc pro eo, quem Deus ſcit petiiſſe à me Miſſam anno præterito, & mihi tradidiſſe ſtipendium, nunquam iam non petat, nec velit, me eſſe obligatum ad eam ratione ſtipendij accepti.* Vnde elucet diſparitas ad exemplum Dei præmiantis tantùm merita noſtra præſentia, non autem futura, neque præterita reuocata, aut emortua,

Digitized by Google

tua, quia ſcilicet Deus non reliquit intentioni liberæ hominum præmium meritorum noſtrorum. Reſponſio præſtita elucidatur exemplo Sacramenti Matrimonij, quod iuxta Thomam Sanchex Lib. 5. D. 8. de eo, cum multis alijs Doctoribus tam Theologis, quàm Canoniſtis, & Iuriſperitis poteſt ſub conditione de futuro intendi validè, volendo nimirùm, vt nullo repetito cõſenſu fiat, ſi ponatur conditio. Cuius ſingularitatis inter reliqua Sacramenta ratio illa eſt, quia Chriſtus voluit, vt Sacramentum Matrimonij ſequeretur naturam contractus humani; poſſunt autem homines intentionem validam contrahendi habere ſub conditione aliqua futura; ex cuius poſitione conſenſus externè expreſſus reddatur abſolutus. Cum igitur applicationem fructus Sacrificij commiſerit Deus intentioni liberæ Sacerdotis ſacrificantis, & homo poſsit intendere aliquem effectum ſub conditione veritatis præſentis, & vel futuræ, vel præteritæ, poterit conſequenter Sacerdos applicare validè Sacrificij fructum ei animæ, pro qua petendam eſſe cras Miſſam noſcat Deus, vel pro qua fuiſſe heri petitam, non lateat Deum. Cur autem Sacerdos non poſsit intendere validè Sacrificium ſub conditione de futuro, ita vt velit fieri poſteà, ſi ponatur conditio; nec Miniſter Sacramenti, quod non ſit Matrimonij, poſsit intendere validè illud ipſum circa Sacramentum? alibi latè explicabitur; iamque ſuprà eſt expenſum, cur nequeat intendere validè Miniſter ſiue Sacrificij, ſiue Sacramenti, vt poſito ſiue vno, ſiue altero ſuſpendatur effectus, qui reſpondet ipſi ex opere operato.

19 Franciſcus de Lugo opponit ſecundò, Sacrificij applicatio debet fieri modo nobis accommodato, & proinde ſine recurſu ad diuinam ſcientiam nobis ignotam. Reſpondeo, fieri modo nobis proportionato, etiamſi conditio veritatis præſentis, videlicet cognitionis veræ diuinæ, à nobis ignoretur, quando fit applicatio, nam innoteſcit nobis poſteà ex euentu ſequenti, nempe ex facta petitione Miſſæ, & ex tradita eleemoſyna; ſi applicatio fuerit in hunc modum, *Offero Miſſam pro ea anima iam in Purgatorij pœnis exiſtente, pro qua Deus nunc ſciat poſtulandum eſſe Sacrum die venturo, & ſtipem mihi eſſe exhibendam*, quia eo ipſo quod petatur cras Miſſa, & detur ſtipendium, inferimus, aſſumptam à nobis fuiſſe conditionem de præſenti veram, quando fecimus applicationem. Addo, non eſſe opus ad validam applicationem, vt aſſumatur à nobis conditio, de qua poſſimus ſcire naturaliter, quòd ſit adimpleta, poſſumus enim applicare hoc modo, *Offero Miſſam pro Petro, ſi eius Pater eſt in Cœlo*; quæ applicatio erit valida, ſi Pater incolat Cœlum; ſed id à nobis nequit naturaliter ſciri: ideoque, ſi teneamur dicere Miſſam pro Petro ratione ſtipendij, vel alterius tituli obligatorij, debemus offerre aliud Sacrum ſine ea conditione. Legatur Dicaſtillus Tractatu 1. de Sacramentis in genere Diſput. 3. dub. 7. num. 162. vbi de confectione Sacramenti ſub ſimilibus conditionibus agit ingenioſè.

20 Tertiò obijciunt Coninch. & Franciſcus de Lugo, fore, vt hodie collatus eſſet Petro fructus Sacrificij dependẽter ab eius actu liberè cras futuro, & proinde cum poteſtate Petri ad talem actum eliciendum, & non eliciendum, atque adeò cum poteſtate ad faciendum, vt fuerit, & non fuerit collatus fructus ille, ſi applicationem ſic conceperit Sacerdos, *Offero Miſſam hodiernam pro Petro, ſi Deus iam ſciat, quòd poſtulabit à me cras Sacrum.* Videtur autem, abſurda præfata poteſtas ad faciendum, ne fuerit collatus fructus Sacrificij, poſtquàm iam eſt collatus. Reſpondeo, eam poteſtatem non eſſe ad illud faciendum ex ſuppoſitione collati iam fructus; quo modo ſi non ſit, non inuoluit abſurditatem vllam; vt nec poteſtas Chriſti iam exiſtentis ad faciendum, ne fuerit data antiquis Patribus gratia, quæ ipſis à Deo eſt conceſſa dependenter à meritis Chriſti liberis præuiſis vt futuris. Vrget Arriaga Diſputat. 5. de Euchar. ſect. 5. num. 17. nam cum pro illo priori, quo Sacrificium offertur, debeat eius fructus conferri à Deo, nequit apponi à Sacerdote conditio aliqua vt neceſſaria, quæ tunc non videatur, ſed tempore, & præuiſione diuina ſit poſterior. Ita ibi Arriaga, tametſi in tomo de Pœnitentia elucubrato poſteà mutarit tacitè ſententiam. Et meritò, quia ſi

Sacri-

Sacrificium offeratur à Sacerdote ſub conditione (id, quod fieri non poſſe, nec Arriaga oſtendit, nec potuiſſet oſtẽdere) ſequitur ineuitabiliter, vt ad erogationem fructus expectãda ſit præuiſio diuina verificatæ conditionis, ſub qua Sacerdos fecerit applicationem fructus. Et ea expectatio in cõditione, de qua loquimur, non eſt temporis, ſed ſigni quaſi naturę. Premit inſuper Villalobos parte 1. Summę Tract. 8. Diff. 12. n. 2. quia ſi validum eſt, quod nos dicimus, erit etiam validum, offerre Miſſas de futuro pro ijs, qui de pręſenti conferunt, ſtipendium. Reſpondeo, ſi pro oblatione Miſſæ de futuro in alterius commodum intelligatur applicatio fructus, ſeu exhibitio actu ſequenda ante Miſſæ celebrationem, fore prorſus inualidam talem oblationem, nam non eſt in poteſtate Sacerdotis, ad Sacrificium anticipare fructum. Et nos non dicimus, eſſe in eiuſdem poteſtate poſtponere ad illud, ſeu tenere pendentem, poſtquàm illud eſt peractum. Quare argumentum Villalobi non habet vllam contra nos efficaciam, ſed contra eos, qui primum modum anticipatę intentionis amplexabantur.

21 Quartò opponit Layman aliud abſurdum, ſcilicet fore cras in poteſtate Antonij, vt hodie ipſi collatus ſit Sacrificij fructus, ſi ſciat, Sacerdotem ſic hodie concepiſſe intentionem, *Volo offerre pro eo, quem Deus ſciat, petiturum cras à me Sacrum*, nam eo ipſo quòd Antonio manifeſtetur intentio Sacerdotis, poterit moueri ad poſtulandum Sacrum. Reſpondeo, nullum eſſe abſurdum in prædicta poteſtate, neque in eo quòd, præuidente Deo petitionem Antonij, collatus huic hodie ſit Sacrificij fructus. Quæ petitio eſt vſus poteſtatis Illius; ſed non mouetur Deus ex illa vt meritoria ad conferendum hodie fructum Sacrificij, nam, vt ſuppono ex Tractatu de Merito, Deus non præmiat ex natura rei meritum finitum, vt præuiſum abſolutè futurum, ſed tantùm vt cognitum abſolutè exiſtens. Quare petitio craſtina Antonij eſt pura conditio ad hodiernam collationem fructus Sacrificij.

22 Quintò obijcitur declaratio Cardinalium tranſcripta in num. 12. Reſponderi poteſt primò, damnari in ea primum modum intẽtionis anticipatæ, non verò hunc ſecundum. Non acquieſco, tũ quia verba declarationis, *Miſſam celebrantes, eius valorem generalem applicabant*, videntur intelligenda, quatenus Sacerdotes illi, ſiue inter celebrandum, ſiue poſt, facerent applicationem: tum quia finis declarationis fuit, ne, qui de pręſenti non habent ſtipendium traditum, aut promiſſum pro Miſsis, referrent intentionem ſuam in eos, qui de cætero præbituri eſſent illud, aut promiſſuri. Si autem hæc reſponſio admittatur, non obtinetur finis ille reſpectu ſaltem Sacerdotum, qui prudenter, vel potiùs callidè ſciant concipere intentionem anticipatam. Hinc in Antonio Ferdinandez de Moure deleri iubentur per Expurgatorium ſanctæ Inquiſitionis Hiſpanę verba exprimentia ſecundum modum ſine cautelis, quas nos exhibuimus, cum tamen in alijs, qui, vt ille Author, ſcripſerunt poſt eam declarationem, non imperetur expunctio, quia magis circumſpectè loquuti ſunt. Reſponderi ſecundo poteſt, reprobari ſolummodò conſuetudinem Sacerdotum, qui (vt ibi dicitur) *Miſſam celebrãtes, eius valorem generalem applicabant ijs, qui poſteà celebrationem poſtulaturi, ac pro eo eleemoſynam præbituri eſſent*; non verò Sacerdotum, qui quo tempore facerent Sacra, applicarent valorem ſpecialem, ſeu medium pro perſonis præfatis, & non tantùm generalem. Nam applicatio huius ſolius ſatis nõ eſt in ſtipendiario Sacerdote. Vbi ſciendum eſt, Theologos poſt Scotum in Quodlibeto 20. diſtinguere triplicem Sacrificij fructũ, alium generalem, alium ſpecialem, ſeu medium, alium ſpecialiſsimum. Primus cedit omnibus, pro quibus Eccleſia vult offerri Miſſam. Secundus perſonæ, pro qua nominatim illa offertur à Sacerdote; & huiuſmodi fructum appetit, poſtulatq; iure ſuo, qui ſtipendium confert. Tandem tertius cedit ipſi Sacerdoti celebranti. Igitur cum ſecundus modus, vt à nobis hactenus eſt defenſatus, non ſiſtat in applicatione anticipata valoris generalis, neutiquam lęditur ex declaratione. Thomas Hurtado tomo 1. Reſolutionum Moralium in 14. Tract. 2. num. 130. indicat hanc reſponſionem. Contra quam facit, quòd in Theologis Hiſpanis, ex quorum opinione introduci cæperat, & inualeſcebat conſuetudo Miſſarum anticipatarum, nullum extet veſti-

Digitized by Google

veſtigium applicandi in eis Miſsis fructum ſolummodò generalem; & quòd tam in anticipatis, quàm in celebratis poſt petitionem fidelium, poſtque promiſsionem, aut collationem ſtipendij, æqua eſſet ratio damnationis, ſi ſolus fructus generalis applicaretur. Quare ibi nomine *valoris generalis* videtur ſignificatus, tam qui ſic vocatur à Theologis, quàm qui ſpecialis, ſeu medius. Reſponderi tertiò poteſt, non conſtare ex declaratione, inualidam eſſe, neque illicitam ſpeculatiuè celebrationem ex anticipata intentione cum ſpe ſtipēdij; ſed quòd in praxi non ſit vſurpanda, vt pote periculoſa, ſcandaloſa, atque noua. Et ita videtur intelligi declaratio à Cardinali de Lugo ſuprà num. 138. vbi ait, *Meritò ergo prohibetur in praxi illa applicatio tot periculis expoſita. Vnde ipſimet Authores primæ ſententiæ fatentur, illam in praxi debere à Prælatis prohiberi.* Ita ſapientiſsimus Theologus, quem imitati ſunt Rodericus Arriaga, & Martinus Perez ſuprà. Neque obeſt Leandri Tract. 8. D. 4. q. 19. ſeu potiùs Marchini Tractatu 3. de Ordine parte 2. C. 31. n. 7. argumentum ad homines, * Si res iſta eſt iuſta, & hæc ſententia probabilis, cur non poterimus in praxi ſequi? * Non, inquam, obeſt, nam multa ſunt ſpeculatiuè probabilia, quæ non conuenit deduci ad praxim ob pericula, quibus ſunt expoſita, vel ob ſcandala inde prouentura, vel ob nouitatis inuidiam. Ipſe Leander in eadē D. q. 4. & 5. ex Marchino ſuprà C. 16. num. 18. C. 21. num. 2. fatetur, prohibitum eſſe ab Vrbano Papa VIII. aliquid, quod ſibi anteà videbatur ęquè probabile, imò longè probabilius, quàm oppoſitum. Vel ergo anteà Leander ingentem deceptionem patiebatur, vel illud, quod in praxi vetuit Vrbanus, manſit adhuc probabile, aut etiam probabilius ſpeculatiuè; quanquā ego id non dicerem de opinione prohibita à Summo Pontifice, niſi ſimul adderem, non fuiſſe à me benè iudicatum anteà, quando maiorem probabilitatem ſententiæ contrariæ attribuebam. Reſponderi quartò poteſt, declarationem eò reſpicere, ne ob lucrandum ſtipendium poſteà, ſi deſit de præſenti, cum celebrantur Miſſę, applicet has Sacerdos pro ijs, qui promiſſo, vel tradito ſtipendio ſunt deinceps illas petituri, nam talis modus applicandi præſefert lucri turpis ſpeciem; quicquid ſit, an tunc validus cenſeri poſsit; & an etiam licitus, quoties ob Miſſas anticipatè celebratas non expectatur ſtipendium, vel ſaltem quoties abſq; obligatione dicantur pro eis perſonis, quibus applicantur à Sacerdote. Tam quarta hæc, quàm tertia reſponſio genuinæ videtur. Secunda autem, & prima poſſent forſan ſatisfacere verborum ſono, ſed non menti declarātium. Omiſi, dicere declarationem nō eſſe certam. Cenſeo namque præditam eſſe morali omni, quæ requiritur, certitudine, factamque fuiſſe ab Eminētiſſimis Cardinalibus Interpretibus Concilij Tridentini de mandato Summi Pōtificis, & de eo Miſſam in Hiſpaniam, vt perſuadēt, quæ notaui in num. 12. Omiſi etiam, dicere, declarationes doctrinales, à Sacris Cardinalium Congregationibus Romæ emanatas, etſi magnæ ſint authoritatis, nec ab eis ſit recedendum ſine firmiſsimo fundamento, carere tamen vi obligandi, etiamſi confirmentur à Summo Pontifice, interim dū hic non pronunciat, *Volumus, & decernimus*, ſimili ve alio modo. Quæ eſt ſentētia Brunonis Chaſſaing Tract. & C. 1. de Regularium priuilegijs, propoſ. 3. pro qua Antoninus Diana par. 11. Tractatu 2. Reſ. 42. citat etiam Verricellum. Sed crediderim, neque Brunonē, neque Verricellum loqui caſu, quo Cōgregatio de mandato Summi Pontificis promulget, aut iubeat promulgari, & obſeruari aliquid, vti accidit in caſu noſtro reſpectu ſaltem Hiſpaniæ, nam poſt verba exarata in num. 12. ſequūtur hęc, *Atque Amplitudini tuæ litteras dari, quod facimus, mandauit* (Sūmus Pontifex) *vt omnibus illius Regni* (Hiſpaniæ ſcilicet) *Archiepiſcopis, atque Epiſcopis, in quorum Diœceſibus huiuſmodi applicatio in vſum inducta fuerit, per litteras, aut aliàs ſcripto iniungat, vt talem vſum aboleant, ac prohibeant excommunicationis, atque alijs, quas opportunas, & neceſſarias exiſtimauerint, pœnis. Idemque præcipiat Generalibus, & Capitibus Ordinum :: Quæ omnia pro ſua pietate, & Sanctiſsimi Domini noſtri iuſſui obſequendi ſtudio Amplitudinem tuam ſedulò eſſecturum ſperantes, &c.* Sic ibi. Quapropter duorum illorum Authorum opinatio locum in noſtro caſu non haberet, etſi vera aliunde eſſet; cuius diiudicatio nō eſt huiꝰ tēporis. Et huc vſq; ad exercendum ingenium in ſecundo modo intentio-

Digitized by Google

tentionis anticipatæ, & non vt eum velim ſuadere alicui in praxi, etiam quãdo ſine reſpectu ad ſtipendium, aut ſine obligatione eſſet offerendum Sacrum pro aliquo. Vt quid enim Sacerdos eligat applicationem adeò litigioſam, & difficilem? Vt quid Sacrificij ex opere operato fructum exponat diſcrimini tã manifeſto? Certè tutius eſt id, in quo *nullum*, quàm id, in quo *magnum periculum timetur* iuxta Cap. *Significaſti* 18. de Homicid.

23 Ex dictis infertur, quid iudicandum ſit de Sacerdotis intentione, vt Sacri à ſe celebrandi fructus proſit ei perſonæ, quam determinet Prælatus, aut tertius alter; nam ſi perſona ſit capax, aut indigens tunc, quando fit Sacrum, lucrabitur illa fructum, caſu quo determinatio facta ſit à Prælato ante tẽpus Sacri, aut ipſomet tempore. Si verò determinatio fieret poſt Sacri tempus, applicatio Sacerdotis eſſet inualida, ſiquidem Sacrificij fructus nequeat manere ſuſpenſus. Sed iuxta ſecundũ modum anticipatę intentionis poſſet eſſe valida perſonæ iam exiſtenti, ſeu pro neceſsitate iam præſente, ſi Sacerdos ſic intenderet, & diceret, *Offero Sacrum pro ea perſona, aut neceſsitate, quam Deus iam ſcit, Prælatum meum determinaturum cras.* Sic Meratius D. 38. ſect. 8. V. *Dicendum ſecundò*, cum Corduba, & Vazquio.

24 P. etiam Layman ſuprà infert ex ſua doctrina ✠ Sacerdotem Societatis non ſatisfacere, qui per anticipationem Sacrificia Deo offert pro fũdatoribus Domuum, aut Collegiorum, quorum nomina tanquam defunctorum poſteà promulgabuntur, ſi eorum mors accidit, poſtquàm Sacrificia celebrata fuerunt; ſatisfacit tamen, ſi mors contigit ante Sacrificia peracta, licet ſacrificanti ignota fuerit. ✠ Quòd corollarium quoad vtramque partem placet Pellizario in Manuali Regularium Tractatu 5. Cap. 9. ſect. 1. n. 14. Hermaño Buſembaum in Medulla Theologiæ Moralis Lib. 6. Tract. & C. 3. dub. 2. Gratum etiam nobis eſt. Et quoad ſecundam vix differt modus ille offerendi, & ſatisfaciendi ab eo, quem ad ſatietatem diſcuſsimus in ſuperioribus, nam offerre pro fundatore iam defuncto re ipſe, ſed nobis ignoto tunc, ñec noſcendo, vſque dum promulgetur in commonitorio ſuffragiorum, perinde eſt, atque offerre pro eo, pro quo Deus iam ſcit, Generalem Societatis admoniturum Socios, vt perſoluant Sacra fundatoribus defunctis debita iuxta Conſtitutiones Societatis.

SECTIO II.
Plura de Intentione requiſita in Sacerdote.

25 Diſputari quartò poteſt, *An intentio, & applicatio Sacerdotis ſit valida, quando Sacerdos offerat Sacrum pro ea anima, quam Deus, vel homo deſignet, & eligat apud ſe?*

RATIO dubitandi deſumitur ex paritate intentionis, quæ in Miniſtro Sacramenti requiritur, vt cõficiat illud, debet enim fieri ad determinatam materiam, aut ſubiectum. Sed diſparitas eſt manifeſta, nam applicatio Sacrificij non fieri debet, demoſtrando ad exteriorem ſenſum perſonam, pro qua offertur Sacrificium, ideoque poteſt eſſe valida, etiam ſi perſona ſit ignota applicanti. Aſt confectio Sacramẽti debet fieri formæ verbis demonſtrantibus ſenſui exteriori materiã, aut ſubiectum, & idcirco intentio conficiendi Sacramenti non poteſt eſſe valida, niſi materia, aut ſubiectum, vt determinatũ in indiuiduo, ſit notum intendenti conficere. Præteteà non eſt omnino certũ, & cõſtans apud Theologos exemplum, quod adducitur, nam Coninch 3. parte q. 74. art. 2. Dub. 3. n. 37. exiſtimat, valituram conſecrationem, ſi Sacerdos velit ex decem hoſtijs, quas habeat in conſpectu, conſecrare quinque ſibi quidem ignotas, ſed iam à Deo deſignatas; quia ſi non ſint iam deſignatę, exiſtimat Coninch, nõ valituram conſecrationẽ, alioqui hæc remaneret pendens vſque ad determinationem, quam Deus faceret quinque hoſtiarũ poſt tranſacta verba conſecrationis; quę ſuſpenſio eſt impoſsibilis. Sed certè ea euitaretur, ſi Sacerdos intẽderet cõſecrare quinque, quas Deus iam ſciat, fore à ſe deſignandas; ſicut ſuprà dicebam, euitandam ſuſpenſionem abſolutionis, ſi Sacerdos intende-

Digitized by Google

intenderet abſoluere ſub conditione, quòd Deus iam nollet, Petrum cras reſtituturum; & vt etiam aiebam, non remanſurum in pendenti fructum Sacrificij, ſi à Sacerdote applicaretur ei, quem eligendum eſſe à Deo, aut à Prælato, verum iam ſit de præſenti.

26 His vtrinque tentatis, reſolutio quæſtionis ſit affirmatiua, quià etſi ad Sacerdotem ſpectet applicatio fructus Sacrificij, prçſtatur ea ſufficienter à Sacerdote referente intentionem ſuam in intentionem, electionemque Dei, aut alterius hominis. Neque opus eſt, vt Sacerdos cognoſcat perſonam, cui applicatur Sacrificij fructus. Ita Suarez D. 43. ſect. 6. V. *Et hinc ſequitur primò*, Trullench L. 3. de Sacramentis C. 8. dub. 6. n. 8. Bonacina D. 4. q. 2. puncto 5. n. 10. Dicaſtillus Tract. 4. D. 2. Dub 12. n. 220. alijq; communiter. Sed diſcordant nonnihil Vazquez Diſp. 141. C. 1. n. 7. & Meratius D. 38. ſect. 8. V. *Tertia quæſtio*, putant enim in eo caſu, quo Sacerdos offerret Sacrificium pro illa anima, cui Deus vellet, illud prodeſſe, niſi ampliùs deſignaretur, non profuturam applicationem illam quamcumque Sacerdotis, quia ipſius eſt, & non Dei applicare intentionem offerendi Sacrificium, vt alteri proficiat. Daretur verò penes Vazquiū, & Thomam Tamburinum L. atque Cap. 2. de Miſſa §. 9. n. 17. necnon penes Vericellum laudatum à Diana parte 11. Tractatu 6. Reſol. 36. amplior ea deſignatio, ſi Sacerdos offerret Sacrificium pro illa anima, quam Deus noſcat, eo magis indigere. Sed contra, quia altera deſignatio à Sacerdote facta, etſi ſit minor, quàm quæ à Vazquio conceditur eſſe ſufficiens, non eſt, cur non ſit etiam ſatis, iam enim Deus non ex mero ſuo arbitrio, ſed ex voluntate etiam Sacerdotis applicabit Sacrificij fructum, ſiquidem quòd eum applicet animæ, cui voluerit, proueniat ex intētione Sacerdotis. Quo caſu aliter ſe gerit Deus, quā ſi applicaret Sacrificij fructum pro mero ſuo libito, non habens reſpectum vllum (ſi ſic fari licet) ad Sacerdotis intentionem. Et dummodò dependenter ab intentione Sacerdotis conferatur à Deo fructus prædictus, manet abundè tectum, ſartumque Sacerdotis munus quoad applicandum fructum illum. Si obijciatur, Miniſtrum conficientem Sacramenti Euchariſtici debere dirigere Intentionem ſuam ad materiam definitam, ac determinatam reſpectu ipſiſmet conficientis, quin ſufficiat, quòd alius eam definiat, ac determinet. Ita quidem eſt, vt & quòd materia debeat eſſe ſenſibiliter præſens conficienti, cū tamen perſona, pro qua offertur Sacrificium, nullatenus debeat ſic præſens eſſe Sacerdoti. Ratio autem diſcriminis iam ſuprà eſt propoſita. Adijcio aliam; quòd Miniſter conficiendi Sacramenti Euchariſtici agat immediatè, & proximè per intentionem ſuam, & verba; ideoque opus eſt, vt ipſe determinet materiam, circa quam, vel ex qua conficiendum eſt Sacramentum. Aſt idemmet, vt Miniſter applicandi fructus Sacrificij, nō agit immediatè, & proximè eum fructum; ſed Deus illum agit, attēta intentione Sacerdotis. Notauit acutè hoc diſcrimen Bonacina ſuprà.

27 Diſputari quintò poteſt,

Num intentio, & applicatio fructus Sacrificij, quocumq; tempore à Sacerdote fiat, proſit?

Reſpondeo primò, non prodeſſe, ſi fiat poſt celebratam Miſſam, imò & poſt peractum eſſentialiter, ac ſubſtantialiter Sacrificium, quia deinceps Sacerdos non ſuſtinet perſonam Chriſti, vt eius nomine diſpenſet Sacrificij fructum ex opere operato, provt inquit Coninch 3. p. q. 83. art. 1. dub. 9. n. 167. & quia, provt ait Suarez D. 79. ſect. 9. Verſic. *Tertiò inquiri poteſt*, * Sicut Sacramentum ſolùm eſt in poteſtate Miniſtri pro tempore, & momēto, quo conficitur, & tunc habet effectum, qui nō poteſt ſuſpendi à Miniſtro; ita Sacrificium eſt ſub poteſtate, & intentione Miniſtri, quandiu offertur, & tunc debet applicari, & habere effectū, qui non debet ſuſpendi arbitrio, vel incuria Miniſtri; & ideo ſi hac de cauſa ſemel careat effectu, iam non eſt in poteſtate Miniſtri applicare illud: quia nō eſt inſtitutum, vt operetur, niſi dum fit, ſeu exiſtit ſuo modo; & ideo Sacerdos nullum adquiſiuit ius, vt Sacrificium iā præteritum applicet ad operandum. * Sic perdoctè Suarez. Vnde non ſatisfaciet obligationi Iuſtitiæ, ſimilive alij

Sacerdos,

Digitized by Google

Sacerdos, qui Miſſas anteà dictas ſine ſpeciali applicatione velit poſteà prodeſſe ijs, quibus applicare tenetur Sacrificij fructum.

28 Reſpondeo ſecundò, ſi ſumptio conſecratarum ſpecierum non pertineat ad eſſentiam, neque ad ſubſtantiã Sacrificij, applicatio huius, vt valida ſit, debet fieri ante conſecrationem calicis; ſufficiet autem, quòd fiat ante ſumptionem, ſi hæc ſpectet ad eſſentiã, aut ad ſubſtantiam Sacrificij. Sed de pũcto hoc iam egimus in D. 3, n. 37. Nunc addimus, curandum eſſe, vt applicatio fiat ante conſecrationem, præſertim quando ad Miſſę applicationem pro alio datur obligatio, cum enim tam probabile ſit, ſumptionem non eſſe de eſſentia, neque de ſubſtantia Sacrificij, ſed hoc eſſentialiter, ac ſubſtantialiter ſaluari in conſecratione, Sacerdos applicans Miſſam poſt conſecrationem exponet ſe periculo valde probabili non ſatisfaciendi ſuę obligationi. Quę ſi ſit ex iuſtitia ob acceptum ſtipendium, Diana parte 10. Tract. 12. Reſolutione 27. affirmat, teneri Sacerdotem ad reſtituendum illud, aut ad celebrandam aliam Miſſam, cuius applicationem faciat ante conſecrationem, nam qui dat ſtipendium certum, vult applicationem Miſſæ certam, liberamque à varietate opinionum. Et in ſimili caſu de Sacerdote conſecrãte vnam ſolam ſpeciem arguit Diana p. eadem, Tract. 16. Reſol. 63. vt probet, non ſatisfacere obligationi contractæ ex accepto ſtipendio, ſi applicet eiuſmodi Sacrificium, quandoquidem non ſit certum, eſſe verum, & propriũ Sacrificium. Præterea idem Author Reſol. 88. ductus eadem ratione ait, eũ qui in Ordinatione Sacerdotali tetigit calicem, & non patenam, peccare contra iuſtitiam, ſi dicat Miſſas ex ſtipendio non ordinatus denuò ſub conditione, cũ non ſit certum, ſed ſolummodò probabile, quòd verè ſit Sacerdos, verèque ſacrificet, qui in Ordinatione ſolum calicem attrectauit. Sed hoc argumentũ probat nimis, inde enim ſequeretur, Sacerdotem, qui offert pro aliquo Sacrificium cum applicatione tantùm habituali, aut cũ applicatione facta poſt oblationem panis, & vini, non ſatisfacere oneri accepti ſtipendij, nõ enim eſt certum, ſed probabile ſolummodò, quòd applicatio habitualis ſufficiat, vt fruct⁹ Sacrificij ex opere operato communicetur alteri; neque item eſt certum, ſed tantùm probabile, quòd Sacrificij eſſẽtia non conſtituatur partialiter ex oblatione hoſtiæ, & calicis; quòdque applicatio facta poſt eſſentiale aliquid Sacrificij non ſit in irritũ. Prętereà ſequeretur, obligationi certæ ex iuſtitia nunquàm ſatisfieri per ſolutionem probabilem tàm ſpeculatiuè, quàm practicè, neque per ſolutionis modum vtraq; illa conſideratione probabilem; ſed ſemper requiri ſolutionem certam, & indubitatam, modumq; ſolutionis certum, atque indubitatum. De hac tamen difficultate iam diximus aliquid in D. 8. n. 10. gratumque erit, legere Marchinum Tract. 3. de Ordine parte 2. C. 17 à n. 4.

29 Reſpondeo tertiò, non debere fieri applicationem, vt valida ſit, ante, vel ſimul atque ſit quidpiam pertinens ad eſſentiam Sacrificij; ſatis eſt, ſi fiat applicatio, antequã finiatur omne, in quo conſiſtit eſſentia Sacrificij, aut quod attinet ad eius ſubſtantialem integritatem. Ratio eſt, quia cum Miſſæ ex opere operato fructus non confeſratur, antequàm Sacrificium ſit perfectum eſſentialiter, ac ſubſtantialiter, cumque eò vſque Sacerdos operetur in perſona, & nomine Chriſti, ſupereſt adhuc tempus, & locus, vt ipſe applicet fructum Sacrificij, quandiu hoc non eſt omnino abſolutum, & finitum, ſeu quãdiu verum non eſt, iam deſijſſe, & tranſactum eſſe. Vnde ſapienter ſcripſit Hẽriquez L. & Cap. 9 §. 4. ✱ Non datur ex opere operato fructus, effectuſque Sacrificij, niſi facta conſumptione, quæ eſt ſignum diuinæ acceptationis, in quo fit realis applicatio Sacrificij ex Chriſti inſtitutione. Vt Euchariſtiæ Sacramẽtum non confert proprium effectum ſine vſu, & ſumptione. Quare ſi celebrãs decedat ante conſumptionem, vt ſibi non recipit gratiam, aut alium fructum ex opere operato; ita nec alijs, pro quibus offerre cæpit, confertur ex opere operato fructus ſatisfactionis, aut impetrationis. Sic merita Chriſti ſine cõſummatione Sacrificij cruenti per mortem (de qua Matthæi 27. *Conſummatum eſt*) non ſunt de facto acceptata à Deo tanquam efficacia ad apertionem Cœli. ✱ Hactenus Henriquez, cum quo conſentire videtur Amicus D. 33. ſect. 3.

Digitized by Google

ſect. 3. n. 70. dicens, * Non compleri eſſentialiter hoc Sacrificium, niſi per ſumptionem, atque adeò tunc, & non ante participari fructum ipſius, quia nõ datur fructus ex opere operato, niſi cõpleto Sacrificio. Vnde ſi quis moreretur ante ſumptionem, non participaret effectum Sacrificij; cuius fructus tunc participaretur, quando ab alio Sacerdote compleretur, qui ſimul cum præcedente facit vnum. *

30 Ex quibus apertè colligitur primò, Sacerdotem, qui à conſilio prætermittat aliquid pertinens ad eſſentiã, ſubſtantiamve Sacrificij, non ſatisfacere obligationi, quam habeat offerendi, applicandique illud pro aliquo.

31 Colligitur ſecundò, Sacerdotem, qui à conſilio, vel ex obliuione omiſit applicationem ante conſecrationem hoſtiæ, poſſe ante conſecrationem calicis ſupplere omiſsionem, & cum *Nemo eam ſibi legem poſsit dicere, vt à priori voluntate ei recedere non liceat*, vt dicitur l. *Si quis in principio ff. de Legatis* 3. poſſe etiam Sacerdotem, qui ante conſecrationem hoſtiæ adhibuit applicationem pro Petro, reuocare eam, & ante conſecrationem calicis adhibere nouam pro Paulo; cui, & non Petro, communicabitur Sacrificij fructus ex opere operato. Ita Thomas Tamburinus Lib. & Cap. 2. de Miſſa §. 10. n. 5. addens à fortiori in §. 11. n. 2. Sacerdotem applicantem hodie Miſſam craſtinam pro Petro, ſi cras reuocet illam applicationem, cuius memor ſit, & inſtituat aliã pro Paulo, fore vt hęc alia prævaleat. Ita etiam Dicaſtillus Tract. 5. D. 3. dub. 7. n. 175. Sed aduertendum eſt, nec Paulo, nec Petro conferendum Sacrificij fructum, ſi Sacerdos, recordatus prioris applicationis, velit, non reuocare eam, quando poſteriorem facit, nam in hoc caſu nihil intendet, cum intendat impoſsibile, id eſt, totum fructum cõmunicari Petro, & non alteri, totum communicari Paulo, & non alteri. Sermo eſt namque de applicationibus totalibꝰ; quia ſi de partialibus, dicerem, diuidi fructum inter Petrum, & Paulũ. Rurſꝰ aduertendum eſt, ſi Sacerdos intendat applicare Miſſam pro Paulo, ita vt velit expreſsè, quòd ſi contingat obliuiſci talis applicationis, & aliam pro Petro poſtea efficere, non præualeat hæc, ſed prior, cenſeri à Cardinali de Lugo D. & ſect. 8. de Sacramentis n. 121. Tamburino ſuprà §. 11. num. 5. & 6. Dicaſtillo Tract. 1. D. 3. dub. 8. n. 168. & 171. Bernali D. 17. de Sacramentis ſect. 2. §. 7. n. 78. potentiorem fore re ipſa apud Deum applicationem priorem eo modo conceptam, niſi per poſteriorẽ expreſsè reuocetur: argumento textus in l. præcitata, vbi teſtamentum cum clauſula derogatoria alterius, quod fieri poſsit, obtinet, niſi in ſubſequenti apponatur clauſula cum ſpecialibus, vel generalibus ſaltem verbis reuocatoria prioris. Vtitur etiam Sapientiſsimus Cardinalis exemplo teſtamenti, vt ſi prior applicatio facta ſit ſine reuocatione alterius, quę poſsit fieri, dicat è cõtrà, præualiturã poſteriorem, ſicut euenit in nouiori teſtamẽto, ſi in antiquiori non ſit adiecta clauſula derogatoria. Sic ad num. 24. Diſcordat autem ab ipſo Tamburinus, cenſens in n. 8. validiorẽ fore applicationem priorem, quia Paulus, qui *prior eſt tempore* quoad applicationem pro ipſo, *potior eſt iure, de Reg. iuris in 6.* cum aliunde nihil obſit contra eũ. Sed quis, ſalua pace doctiſsimi vtriuſq; Theologi, cenſere poſſet, poſteriorẽ applicationẽ potentiorem fore apud Deũ, nam ea eſt implicitè reuocatoria prioris: quemadmodùm voluntas deliberata promittendi hodie aliquid Deo eſſet virtualiter retractatio voluntatis heri habitæ de non vouendo quidpiam ipſi die ſequente. Vel certè ſi applicatio poſterior non reuocat implicitè priorem, neque prior proderit Paulo, neque poſterior Petro, vt dixi in antecedenti animaduerſione, & repetam ad finem præſentis. Exemplum teſtamenti non cõuinceret, ideo enim in ſecũdo requiritur clauſula reuocatoria primi, ſi hoc confectum fuit cum clauſula derogatoria ſubſequentium, quia aliter teſtator cenſebitur oblitus primi, & non reuocaturus illud, ſi in mentem veniſſet: cui præſumptioni attenderunt leges, & cũ falſa non ſit, ſed ſimilis vero, iudicandũ iuxta eã eſt in foro etiam interno. Hæc verò ratio non valet in valore applicationis Miſſæ apud Deum. Debetque à Cardinali de Lugo agnoſci diſcrimen inter teſtamentum, & applicationem Miſſæ, nam teſtamentum ſecundum ſępe non reuocat primum, etſi hoc re apſe non habeat adiectam clauſulam derogatoriam poſteriorum, vt patet in teſtamento,

Digitized by Google

mento, quod fuerit confirmatum iuramento promiſſorio, & in condito inter liberos, & ad pias cauſas, quia, vt docet Molina tomo 1. de Iuſtitia, & iure, Tractatu 2. D. 153. ex n. 17. huiuſmodi teſtamenta cenſentur moraliter, ac ſi haberent clauſulam reuocatoriam. At ſi prior applicatio Miſſæ re ipſa expreſsè non velit derogare poſteriori, reuocabitur per iſtam iuxta Lugum. Neque item conuinceret ratio Tamburini, nā anterioritas tempore nihil hic iuvat, ſed ſola applicatio præſens. Si opponeretur, poſteriorem applicationem non reuocare priorem, ſiquidem poſſent ſimul exiſtere. Reſponderet, poſſe ex errore, & ignorantia duas applicationes totales pro Paulo, & Petro concipi ſimul; ſed tunc neutram profuturam. Propendeo magis in opinionem Lugi.

32 Colligitur tertio, ſi vnus Sacerdos conſecret hoſtiam, & alius calicem, pertinere ad poſteriorem, vt applicet Sacrificium, ſiquidem poſterior compleat, & perficiat illud; nec tenebitur poſterior conformare ſe intentioni prioris. Ita Vazquez D. 231. C. 6. n. 41. Dicaſtillus ſuprà, n. 174. Gaſpar Hurtadus D. 3. de Sacrificio, Diff. 10. Meratius D. 38. S. 8. V. *Alterum eſt*, Caſpenſis Tractu 22. D. & ſect. 2. n. 21. Caſtro Palao Tract. 22. D. vnica, puncto 6. n. 16. Conſonat Suarez D. 79. ſect. 12. V. *Sed tunc occurrit*, quatenꝰ ſaltem applicatio poſterioris efficacior ſit futura, & habitura effectum: inclinat tamen magis in id, vt poſterior debeat (quanquam non ſub obligatione graui) conformare ſuam intentionem cum ea, quam conceperit prior. Aſſentitur Suario Amicus D. 33. ſect. 7. n. 276. & in ſect. 3. n. 70. notarat, ſtipendium Miſſæ pertinere ad poſteriorem, qui cōſecret ſanguinem, cōſumatque ipſum, & corpus, non autem ad priorem. Hæc autem adnotatio ſubinfertur perſpicuè ex proxima noſtra illatione. Sed numquid prior ſatisfaciet obligationi ex iuſtitia ob acceptum ſtipendium, ſi abſque culpa ſua non perficit Sacrificium, quod applicuerat pro Petro, à quo acceperat ſtipendium? Videtur ſatisfeciſſe, cum fecerit, quantū ex ſua parte potuerit. Nihilominus cēſeo, ratione ſtipendij accepti teneri ad applicandum aliud Sacrum pro Petro, niſi is poſtulauerit Sacrum dicendum eo determinato in die, in quo Sacerdos citra culpam ſuam non potuit perficere illud ob repentinum caſum ęgritudinis, aut incurſus hoſtium. Tunc enim valet ratio in contrariū allata. Sed quid rurſus, ſi vnus Sacerdos conſecret vtramq; ſpeciem, & alter in eius defectu ſumat vtramque, vel vnam, cuinam competeret ſtipendium Miſſæ? Amicus ait in illo n. 70. competere priori. Verba ipſius ſunt immediatè ſequentia ad exaratam in n. 29. ✻ Fructus tamen illius, (id eſt Sacrificij, quod fuiſſet proſequutus vnus Sacerdos vſque ad conſecrationem vtriuſque ſpeciei, & alter perfeciſſet conſumptione vtriuſque, vel vnius tantùm) probabiliùs obuenturus eſſet pręcedenti, cuius fuit victima, & vice cuius ſequens conſumeret: vnde illi, non iſti competeret ſtipendiū pro Miſſa acceptum. ✻ Hæc ille, quibus ſimilia repetit ſect. 7. n. 275. Sed non ſunt concordatu facilia cum tranſcriptis in n. 29. Mihi videtur, ſi applicatio Sacrificij ſubſequens conſecrationem vtriuſque ſpeciei, & antecedens ſumptionem valida ſit, vt probabiliter dixi cum Henriquez, & cū eodemmet Amico in illo n. 29. fore, vt ſtipendiū reſponderet poſteriori Sacerdoti. Quod iudicium conforme eſt illationi tertię; quanquam fatear, potiorem eſſe rationem in poſteriori conſecrante vnam ſpeciem, & in eo etiam, qui non vnam tantùm, ſed duas conſumeret, cum tamen neutram conſecraſſet.

33 Diſputari ſextò poteſt.

Ad quem Sacerdotem pertineat applicatio fructus Sacrificij, quando plures Sacerdotes eandem celebrant Miſſam?

VT contingit in Ordinatione Sacerdotum, & in conſecratione Epiſcoporum, & apud Grecos in celebratione Epiſcopi, cum quo Presbyter ſimul conſecrat; olim etiam *conſueuerunt Presbyteri Cardinales Romanum circumſtare Pontificem, & cum eo pariter celebrare*, vt inquit Innocentius III. L. 4. de Sacro altaris Myſterio C. 25. à quo, & à veritate deviat Albertus Magnus Diſt. 6. de Euch. Tractatu 4. C. 2. n. 17. affirmans, *Plures Sacerdotes ſimul nec debere, nec*

nec poſſe ſimul vnam conficere hoſtiam. Reſpondet Vazquez ſuprà num. 40. ✠ Ad quemlibet illorum perinde pertinere applicationem illius, ac ſi ſolus eſſet, eo quòd vnuſquiſque eorum verè conſecrat, non vt partialis, vt aiunt cauſa, ſed vt totalis; ac proinde ad ipſum ſine alterius voluntate pertinet, hoc Sacrificium integrè applicare, cui voluerit: cumque effectus illius infinitus ſit, perinde proderit illis, quibus à ſingulis Sacerdotibus applicatur, ac ſi ab vno ſolo Sacerdote vni tantùm applicaretur. ✠ Sic Vazquez, ſubſcriptus à Meratio D. 38. S. 8. V. *Supereſt*, cuius verba tranſcribit, & approbat Diana parte 5. Tractatu 14. Reſolutione 112. Conſonant Dicaſtillus ſuprà n. 173. Filliucius tom. 1. Tract. 5. n. 96. Anerſa q. 11. ſect. 9. V. *Septimò demum*, cum Alfonſo de Leone, Caſpenſis Tract. 22. D. & ſect. 2. n. 21. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 12. n. 252. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 4. q. 9. n. 82. Gaſpar Hurtadus Diſp. 3. Diff. 10. Coninch 3. p. q. 83. art. 1. dubio 10. n. 191. & copioſiùs omnibus P. Suarez D. 79. ſect. 12. V. *Hic verò poteſt*. Reſponſio Authorum, quos citaui, & noſtra confirmatur exinde, quod fruct⁹ Sacerdoti offerenti reſpondens in Sacrificio celebrato ſine conſortio aliorũ Sacerdotum coofferentium, participatur æquè integer ab ipſo, quando cum alijs ſacrificat, vt ſentiunt communiter Theologi, noſque diximus D. 8. ſect. 3 & 4. Ergo ſimiliter integer participabitur fructus, qui ex opere operato Sacrificij reſpondet perſonæ, pro qua offertur per vnum Sacerdotem, quamuis idem Sacrificium offeratur per aliũ Sacerdotem pro alia perſona. Et ita conſtanter affirmant prælaudati Theologi, quorum plerique antiquiores ſunt Aguſtino Bernali. Vnde mirabile eſt, hominem, alioqui valde verſatũ in legendis Authoribus, ſcripſiſſe D. 45. de Euchariſtia, ſect. 2. §. 2. n. 12. nouam eſſe difficultatem, & à nemine (quem ipſe nouerit) tactam, cuinam ex tribus perſonis conferretur fructus ſatisfactorius Sacrificij, ſi Epiſcopus in Ordinatione Sacerdotum offerret Miſſam pro vna, & duo Sacerdotes pro duabus alijs diuerſis? Mirabile, inquam, eſt, cum Suarius, & Vazquius, qui omnium manibus teruntur, non ſolùm iam attigiſſent, ſed etiam exantlaſſent eam difficultatem.

34 In qua Bernal cenſet primò, æquum eſſe, vt noui Sacerdotes referant intentionem ſuam applicant em Sacrificij in intentionem Epiſcopi principaliter celebrantis, proindeque in eius perſonæ vtilitatem velint cedere fructum, quam Epiſcopus mente ſua elegerit, aut verbis expreſſerit. Exiſtimat ſecundò, ſi Neopresbyteri non gerant ſe modo prædicto, ſed velint applicare Miſſam pro diſtinctis perſonis, adhuc prænalituram applicationem ſolam Epiſcopi. Cenſet tertiò, ſi contingeret, Epiſcopum non conſecrare, quia Neopresbyteri præcurriſſent in prolatione verborum conſecrationis, quin habuiſſent intentionem non conſecrandi, ſi priùs, quã Epiſcopus, abſoluiſſent verba, tunc fructum Sacrificij diuidendum eſſe ex æquo inter duas perſonas, quarũ ſingulis illi applicuiſſent Miſſam.

35 Sed certè Bernal implicat ſe abſque cauſa tribus nouis nodis, vt ſe explicet ab vno. Nam quod tertio loco dicit, quodque Granadus Controu. 6. Tract. 14. D. & ſect. 4. n. 23. approbat, impugnatur efficaciter; ſi enim quilibet ex Neopresbyteris ſic eſt conſecrãs, & offerens, vt non dependeat ab alio, tantam efficaciam habebit cuiuslibet applicatio in ordine ad Sacrificij fructũ, quantam haberet, ſi ſolus conſecraret, & offerret. Nec eſt potior ratio, vt diuidatur effectus Sacrificij, & non ipſa cõſecratio, ita vt ex hoſtia debeat vnus cõſecrare vnam partem, & alius aliam; cuius partitionis neceſsitas eſt prorſus abſurda. Præterea quid dicet Bernal de fructu reſpondente Neopresbyteris, vt offerentibus? Quid item de fructu reſpondente etiam Laicis, vt ſuo modo coofferentibus, quando aſsiſtunt Sacro celebrato ab vno ſolo Sacerdote? Num Neopresbyteri minorem fructum reportant, quàm ſi vnuſquiſque ſeorſim celebraret? Num homo Laicus ob conſortium cum alio in audienda Miſſa refert minorem fructum, quàm ſi ſolus eam audiret? Minimè quidem. Et ratio eſt, quia cum Miſſa prædita ſit valore ad fructum ſyncategorematicè infinitum extenſiuè, poteſt tantundem prodeſſe ſingulis, quantùm ſi ab vno ſolo celebraretur, aut audiretur.

36 Iam illud, quod ſecundo loco Bernal dicit, impetitur non minus valenter, tum quia Neopresbiteri gaudent

Digitized by Google

dent equali poteſtate ad offerendum Sacrificium pro viuis, & defunctis, ac ipſe Epiſcopus. Ergo non eſt, cur debeat præualere huius intentio, ſi illi ſeriò velint applicare Sacrificium pro diuerſis perſonis, aut animabus Purgatorij, & non referant intentionem ſuam in intentionem Epiſcopi, neque vnus in alterius. Tum quia ſicut intentio Epiſcopi quoad conſecrationem non debet preualere, ita neque quoad applicationem fructus Sacrificij. Quare ſicut per poteſtatem à Chriſto iam acceptam poſſunt Neopresbyteri conſecrare validè, poterunt etiam validè offerre pro perſona, aut perſonis ſibi placitis.

37 Illud verò, quod primo loco ait Bernal, cogitatur proprio ex Marte, nam neque ex Eccleſiæ præcecepto, neque ex alio capite veriſimili habetur ea obligatio, vt Neopresbyteri referant intentionem ſuam applicantem Sacrificij in intentionem Epiſcopi, niſi vt ſummùm conditionatè, quatenus intendant applicare per ſe Sacrificij fructum ſub cōditione, quod ſimul cum Epiſcopo finiant verba conſecrationis, non autem, ſi poſt Epiſcopum, vel ante; vti ſolet dici, debere ſic conditionatam eſſe intentionem conſecrandi conceptam ab illis. Sed re vera non datur vlla obligatio ad intendendam præfato modo applicationem Sacrificij, quia ratio, quæ probabiliter ſuadet, intentionem conſecrandi debere eſſe eo modo conditionatam, caret vi reſpectu intentionis applicatiuæ fructus Sacrificij. Ratio illa eſt, ne contingat, vel Epiſcopum non conſecrare, ſi Neopresbyteri finiant verba conſecrationis ante ipſum; vel hos proferre eiuſmodi verba ſuprà materiam iam conſecratam: quorum primum abhorrens eſt, ſiquidem Epiſcopus, vtpotè principalis celebrans, debeat non manere expoſitus periculo non conſecrandi; & ſecundum præſeferat ſacrilegij ſpeciem. Porrò autem aſsignata ratio non æquè vrget in noſtro caſu, nam quòd Epiſcopus vel non applicet ſpecialiter fructum Sacrificij, vel ſi applicet, ſit abſque effectu, & fruſtrà, quando Neopresbyteri abſoluant, priuſquā ipſe, verba conſecrationis, non eſt abſurdum vllum, vel non tam notabile, quàm quòd Epiſcopus non conſecret. Rurſus quòd à novis Sacerdotibus prolata verba conſecrationis cadant ſuprà materiam Sacrificij iam applicati, & cuius fructus iam ſit etiam collatus (ſi velis) non video, quam ſpeciem ſacrilegij afferat. Sæpe namque Sacrificium offertur pro eo, cui non eſt conferendus ſatisfactorius fructus; in quo offerendi modo nullum eſt ſacrilegium. Sæpe etiam ſine ſacrilegio omittitur ſpecialis applicatio fructus ſatisfactorij competentis ſuapte natura Sacrificio. Sed concedamus Auguſtino Bernali, Neopresbyteros debere referre intentionem ſuam in Epiſcopi intentionem applicatiuam fructus Sacrificij. Rogamus ſubinde, an Epiſcopus poſsit applicare fructum Sacrificij tribus perſonis, vni quidem nō ſecus, ac ſi ipſe ſolus celebraret; alteri ex titulo applicationis, quam vnus nouus Sacerdos commiſerit ipſi; & ex titulo applicationis ab alio commiſſæ, alteri etiam? Rogamus prætereà, an gratis conceſſa obligatione reuocandi intentionem ſuam in intentionem Epiſcopi, & reſpectu eiuſdemmet perſonæ, cui conferendus ſit Sacrificij fructus, an, inquam, tunc poſſit triplex fructus obuenire illi perſonę, ſeu duplo maior, quàm ſi ſolus Epiſcopus pro illa applicaret Sacrificium? Si Auguſtinus Bernal reſpondeat affirmatiuè ad vtramque interrogationem, habemus intentum, & ipſe fruſtrà laborauit in triplici euaſione à nobis diſcuſſa. Vt autem reſpondeat negatiuè, non apparet mihi ratio aliqua propria vero, quando is, qui refert intentionem ſuam in alium, eſt Sacerdos, & actu conſecrans, ſacrificans, & offerens; ſimiliterque ille, in quem refertur intentio.

38 Dicet Bernal, rationem eſſe, ne ſequatur, fructum Sacrificij eſſe ſyncategorematicè infinitum extēſiuè, vel intenſiuè, ſi idē Sacrificiū poſsit pro pluralitate concelebrātium extendere ſuum fructum ęquè integrum ad plures perſonas, vel ſi poſsit in eadem perſona cauſare intenſiuè maiorem, & maiorem fructum iuxta multitudinem concelebrantium, & coofferentium illud, ita vt ſingulorum oblationi reſpondeat non minor portio fructus, quàm ſi ſinguli ſeorſim celebrarent, & offerrent. Fateor, ſequi id. Sed veriſsimum id eſt,

vt viſum eſt Diſput. 7. ſect. 3. & admitti debet ab Auguſtino Bernal in fructu reſpondente tum Epiſcopo, ipſiſque Neopresbyteris concelebrantibus, & coofferentibus, qua tales ſunt; tum pluribus Laicis aſsiſtentibus eidem Sacrificio, & quadantenus cum Sacerdote offerentibus. Audiatur Eximius noſter Doctor Diſp. 79. ſect. 12. Verſ. *Dico ergo primò*, vbi ſic effatur, ✻ Quando plures offerentes concurrunt cum Sacerdote ad idem numero Sacrificiũ, omnes, & ſinguli, quatenus offerentes ſunt, accipiunt integrum fructum, non minorem, quàm ſi vnus tantùm eſſet offerens. Vnde in hoc ſenſu fructus huius Sacrificij poteſt quodammodò dici infinitus, vel potiùs augmentabilis in infinitum extenſiuè. In hac concluſione habet verum prima ſententia, quam à nullo Authore exiſtimo negari. Poteſt quidem inter eos eſſe controuerſia, an iſti offerentes vt ſic recipiant aliquem fructum ex opere operato, vel ſolùm ex opere operantis, vel per modum impetrationis. Quod autem hic fructus, qualiſcumque ille ſit, fiat prædicto modo, nec minuatur in ſingulis ex aliorum conſortio, à nemine, vt arbitror, negari poteſt. ✻ Sic Suarius.

39 Egimus diffuſè contra Bernalem; vertamus calamum contra Arriagam, qui Diſput. 52. ſect. 7. ſubſ. 3. n. 36. & 37. diſſertè ait, fructum Sacrificij non multiplicari, quando plures Sacerdotes conſecrant ſimul, offeruntque, ſiue pro eadem, ſiue pro diuerſis perſonis, quia vnicum eſt Sacrificium ob vnitatem mactationis victimæ, & proteſtationis dominij diuini; & quia non eſt credẽdum, dediſſe Chriſtum vni Sacro plus valoris ex opere operato ob pluralitatem conficientium illud; quia item ſi multi Sacerdotes eandem perſonam baptizarent ſimul, non ideo maiorem gratiam in eo cauſarent, quàm ſi vnus ſolus baptizaſſet. Non declarat Arriaga, quomodò diuidatur in plures perſonas fructus, quando pro illis Sacrum offertur à multis Sacerdotibus concelebrantibus, neque an vni tantùm conferatur præfatus fructus? Cæterùm tum ex ante dictis aduerſus Bernalem, tum ex Diſput. 7. n. 11. ex Diſput. 8. num. 26. profligata manet prima, & ſecunda ratio Arriagæ; & ad tertiam dico (quicquid ſit, an in eo caſu ſint materialiter plura baptiſmata, vel vnum?) non produci maiorem gratiam, quia actiones baptizantium, & verba applicantur vni, eidemque ſubiecto. Aſt Miſſæ Sacrificiũ pluribus perſonis applicatur à Sacerdotibus concelebrantibus. Vnde ſicut ſi multi eandem aquam miraculosè bilocatam applicarent Petro, & Paulo, & eos ſimul abluerent, proferendo verba formę, efficeretur in vno, & altero æqualis gratia; ita in eiſdem æqualis ſequetur fructus, ſi idem Sacrificium applicetur non minus vni, quàm alteri à multis Sacerdotibus vnà ſacrificantibus. Sed replicabis, ergò ſaltem ſi vni, eidemque perſonæ applicetur à multis Sacerdotibus vnum, idemque Sacrificium, ad quod ſimul concurrant, non reportabit ea multiplicatum fructum, ſed ſimplicem, quem compararet, quãdo ab vno tantùm Sacerdote applicaretur; prout continget in effectu gratiæ, ſi multi vnam, eandemque perſonam baptizent. Reſpondeo, vnum numero Sacrificium eſſe ex inſtitutione Chriſti applicabile pluribus perſonis, & vni ſoli, vnde ſi à multis Sacerdotibus copulatim celebrantibus applicetur vni perſonę, referet illa ęqualem fructum ex applicatione vnius, ac ex alterius, ſiquidem quilibet perinde faciat applicationem, ac ſi faceret pro diſtincta perſona ab ea, pro qua alius. Aſt vnum numero baptiſma non eſt applicabile, tam pluribus perſonis, quam vni ſoli, non enim niſi vni ſoli eſt applicabile nec poſſunt plures baptizari, niſi per multa numero baptiſmata, etiam quando vnus plures ſimul baptizaret. Vrgebis adhuc, eſto vnum numero Sacrificium ſit applicabile pluribus perſonis, ſed non ita, vt quando applicatur ab vno Sacerdote ſolùm celebrante, quælibet lucretur tantum fructum ſatisfactorium ex opere operato, quantum ſi ei ſoli applicaretur. Ergo etſi ſit applicabile à multis Sacerdotibus vni, eidemq; perſonæ, non obtinebit hæc tantũ fructũ ex applicatione vniuſcuiuſque, quãtum adquirerent ſingulę plurium perſonarum ex applicatione facta pro ipſis à ſingulis multorum Sacerdotum, aut quantum illa vna, eademque perſona participaret ex applicatione facta pro ipſa ab vno

Sa-

Digitized by Google

Sacerdote celebrante ſine conſortio aliorum. Concedo Antecedens, & nego Conſequētiam. Ratio diſcriminis reddita à me eſt in locis prǽallegatis paulò anteà.

40 Diſputari ſeptimò poteſt,

An nouus Sacerdos, quando celebrat cum Epiſcopo, poſsit applicatione ſpeciali Sacrificij facta tunc ab ipſo ſatisfacere obligationi ex iuſtitia ob acceptum ſtipendium?

Videtur non ſatisfacturus, tum quia incertum valde eſt, an ipſe conſecrarit, nam ſi Epiſcopus, vel alius abſoluit priùs verba conſecrationis; hic conſecrauit ſolus, & ſacrificauit, proindeq; huius ſolius applicatio valida fuit, atq; fructuoſa; poteſt autem quàm facilè contingere, vt Epiſcopus, vel alius anteuertat in prolatione verborum conſecrationis; raròque quis certus erit de verbis finitis vnà cum alijs celebrantibus, vel ante alios. Tum quia etſi quis certus ſit de conſecrata à ſe hoſtia ob finita verba ſimul cum alijs, vel ante alios concelebrantes, reſtat dubium circa cōſecrationem calicis ob incertitudinem expenſam quoad hoſtiæ conſecrationē; qui verò non conſecrat vtramque ſpeciem, non ſacrificat, neque eſt valida, neque fructuoſa applicatio, quam facit fructus Sacrificij. Tum quia Neopreſbyteri non perficiūt Sacrificium, ſiquidem ſumant ſolummodo de ſpeciebus panis, & non de ſpeciebus vini, has enim ſumit ſolus Epiſcopus; aſt fructus Sacrificij non confertur, niſi quando perficitur Sacrificium, & niſi ex vi applicationis factæ ab eo, qui perficit illud. At ex alia parte videtur ſatisfacturus nouus Sacerdos, de quo eſt ſermo. Nam Eccleſia perſuadet ſibi, poſſe moraliter cōtingere, vt Epiſcopus, & omnes Neopresbyteri conſecrent vtramque ſpeciem; monentur enim ex Pontificali Romano, vt omnes habeant intentionem conſecrandi, & vt curent ſimul abſoluere verba conſecrationis cum Epiſcopo; quæ admonitio foret inutilis, ſi moraliter contingere non poſſet quod dixi. Vnde quandiu Neopresbytero non conſtet in particulari, quòd Epiſcopus, aut alius abſoluit priùs verba conſecrationis hoſtię, vel calicis, poteſt probabiliter credere, conſecratam à ſe fuiſſe vtramque ſpeciem. Etſi verò Neopreſbyteri non ſumant ſpecies conſecratas vini, probabile eſt, non obeſſe id, quominus ſacrificent perfectè, & quominus applicatio Sacrificij ab ipſis facta valida ſit, atque fructuoſa. Eligat quiſque quam partem maluerit. Propendeet magis in priorem Auerſa q. 11. ſect. 9. V. *Septimò demum* cum Alfonſo de Leone de Officio Capellani q. 7. ſect. 8. Poſterior (indicata à Quintanadueñas tomo, & Tractatu 2. Singulari 3. numero 7.) habebit minorem difficultatem in Epiſcopo, quando conſecratur, & *concelebrat principaliter celebranti*, iuxta Cap. *Quod ſicut* 28. *de elect. & electi poteſt. §. ſuper eo*, nam facilius factu eſt, vt duo finiant ſimul verba conſecrationis, quàm plures; & tam conſecrator Epiſcopus, quàm conſecratus ſumunt ſpecies panis, & vini. Vbi notandum eſt, fuiſſe olim in vſu, vt quando Epiſcopus conſecrabatur, *porrigebat illi* conſecrator *formatam, atq; ſacratam oblationem integram. Suſcipienſque eam Epiſcopus, ipſe ex ea communicabat ſuper altare: quod verò reſiduum erat, ſibi reſeruabat denuò ad communicandum vnoquoque die vſque ad quadraginta dies expletos.* Ita refertur in Ordine Romano, titulo, *qualiter Epiſcopus in Romana Eccleſia ordinetur.* Vnde minus mirum eſt, quod de data Neopresbyteris hoſtia conſumenda per totidem quadraginta dies obſeruaui D. 4. num. 6. ex S. Fulberto iuxta Prouincię Senonenſis ritum, de quo, quia alibi non occurrit Claudio Eſpencæo, voluit hic L. 2. de Euchariſtia C. 14. vt fides eſſet penes S. Fulbertum. Sed cum volens nolens digreſsiunculam hanc fecerim, addo aliam ſpectātem ad concelebrationem duorum Sacerdotū, provt lego in Nicephoro Calliſto L. 14. Hiſtoriæ Eccleſiaſticę C. 51. *Hoc ipſo tempore* (ſcribit Nicephorus) *etiam magnus Symeones, ſanctæ, & celebris recordationis, qui primus ſtationem in columna inuenit, viguit: & celebre conſecutus eſt nomen, domicilium ſuper columna bicubitale vndequaque habens. Quo tempore Domnus ſacras Antiochenæ Vrbis habenas tenuit: qui etiam ea re audita, quum ad eum veniſſet, totus conſternatus eſt, & cū*

eo myſtico, arcanoque congreſſu conuenire exoptauit. Conuenerunt que adeò ambo, & Sacrificio immaculato, atque incruento peracto, alter alteri viuificam communionem porrexit.

41 Diſputari octauò poteſt,

An ſi Sacerdos aliquis habeat obligationem celebrandi pro aliquo, vel curandi, vt celebretur, & alter, eo inſcio, offerat Sacrum pro eadem perſona, ex intentione liberandi eum ab illa obligatione, ceſſet illa de cætero in eo alio Sacerdote?

BONACINA D. 4. q. vltima, puncto 7. §. 1. n. 4. reſpondet affirmatiuè * Iam enim eſt ſatisfactum oneri Titij, & Miſſæ valor eſt applicatus illi, cui Titius tenebatur applicare. Quamobrem huiuſmodi Sacerdos poterit dicere Titio, ſe celebraſſe pro onere, quod ipſi incumbebat. * Sic Bonacina citans Cordubam, Nauarram, Anglem, Rodriguez; quibus aſſocio Vegam in Sylua, & praxi fori Pœnitentialis L. 1. Caſu 171. Baſſeum in Floribus Theologiæ Practicæ, V. *Miſſa* 3. n. 8. Vnde hoc modo poterit Religioſus Sacerdos extrà Monaſterium verſans celebrare, vt ſatisfaciat obligationi, quã Communitas iam habeat, etſi Superior non intimauerit illi. Neque id eſt ſacrificare pro intentione futura, vt veretur Villaiobus tomo 1. Tract. 8. Diff. 12. n. 4. Nam ſi obligatio iam tunc celebrandi vrgeat, ceſſat omnino periculum illud. Inſuper Bonacina addit, * Imò poterit recipere eleemoſynam celebranti debitã, modò non intenderit, gratis celebrare, nam operariꝰ dignus eſt mercede. * Cui additioni conſentio cum Frãciſco de Lugo Lib. 5. C. 11. q. 3. n. 36. ſi Titius acceptet illam applicationem cũ onere ſoluendi ſtipendium, nam ſi non acceptet, (vt licitè poteſt) vertat ſtultitiæ ſuæ Caius, quòd ſe ingeſſerit ad ſatisfaciendum oneri Titij ante initum cum eo pactum de transferendo in ſe ſtipendio. Sic ſi ego geſtor ſim negotiorũ Petri ſub ſalario annuali, & alter, me inconſulto, & ſine mercedis conuentione, intromittat ſe ad negotia Petri agenda, non teneor ego tradere ei ſalarium deſignatum mihi à Petro in ſingulos annos. Sed inſurgit pulchrum dubium, num ſi Titius nolit acceptare applicationem Miſſæ à Caio factam, debeat Titius offerre Sacrum pro perſona, à qua accepit ſtipendium, aut reſtituere hoc ei; vel potiùs poſsit nec offerre Sacrum, nec reſtituere ſtipendium? Et poſſe quidem hoc ſecundum, probatur ex inde, quòd iã prò illa perſona applicatum eſt Sacrificium ex intentione adimplendi obligationem inductam per ſtipendium, quod conceſſit. Etſi autem Titius non approbet factum Caij, non ideo irrita redditur applicatio, neq; priuatur perſona illa fructu, qui ipſi obuenit ex Sacrificij applicatione. Nihilominus Franciſcus de Lugo ait, Titium teneri ad Sacrum celebrandum, vel ad reſtituẽdum ſtipendiũ; etſi autem non præbeat rationem, videtur ea eſſe, quòd Titius careat titulo ad retentionem ſtipẽdij, ſi non celebret Miſſam, cuius de cauſa traditum ei eſt. Neq; contra id facit, quòd Caius iã obtulerit Miſſam pro perſona, cui Titius erat obligatus. Non, inquam, facit, nam reſpectu Titij non acceptantis applicationem Caij perinde eſt, ac ſi Miſſa non fuiſſet celebrata. Propendeo magis in hanc partem, ſuppoſito quòd Titius nõ debeat acceptare applicationem Caij cum onere ſoluendi ei ſtipendium. Sed erit, qui contendat, debere; vſus hoc exemplo: ſi ego debeam tibi centum, & tu totidem Ioanni, ſoluamq; ego huic centum, teneris in conſcientia acceptare ſolutionem à me præſtitam, & non exigere à me illam ſummam, quia transfero in me ius, quod Ioannes habebat ad eam à te poſtulandam, vt docent Leſsiꝰ L. 2. de Iuſtitia C. 16. dub. 5. Gaſpar Hurtadus D. 9. de Iuſtitia, Diff. 5. cum aliis; concludens, poſſe me vti compenſatione, nam ius, quod ego in te tunc habeo, tanti valebit, quãti illud, quod tu in me. Sed reſpondeo, diſparem longè eſſe rationem; nam Caius non erat debitor Titij in Miſſa dicenda iuxta eius intentionem, & ideo Titio non ineſt obligatio acceptandi Miſſam oblatam à Caio. At ego debebam tibi cẽtum; vnde teneris, quamdiu non remittis debitum, acceptare ſolutionem conuenientem, quam ego tibi exhibeam; & eſt conueniens ſolutio, ſi ego creditori tuo tantam ſummam præſtem, quantam tibi debeo.

42 Diſpu·

Digitized by Google

42 Diſputari nonò poteſt,

An proſit alicui ex opere operato Sacrificium, ſi Sacerdos nec pro alio, nec pro ſe offerat illud ſpeciali intentione, & applicatione?

SERMO QVE eſt de ſatisfactorio fructu, qui reſponſurus ex opere operato eſſet perſonæ alicui, ſi pro ea fuiſſe oblatum Sacrificium ſpeciali intentione. Pater Suarez Diſputatione 79. ſectione 9. Verſ. *Tertio inquiri poteſt* ait, nulli prodeſſe, ſed eius fructum reponi in theſauro Eccleſiæ, ſeu potiùs non extrahi è theſauro illo, cum ſit pars infiniti fructus Paſsionis Chriſti, cuius ſatisfactiones, & merita ibi manent, dicunturque inde extrahi, cum applicantur nobis per Sacrificium Miſſæ, & per Sacramenta. Probatur Suarez ij opinio, quia, vt fructū quęcumque operetur Sacrificium in illo, qui non eſt offerens, requiritur per modum conditionis applicatio à Sacerdote facta; requiriturque ſimiliter, vt in illo, qui eſt offerens, operetur fructum prouenientem ex Chriſto vt principali offerente. Ergo ſi Sacerdos nec pro alio, nec pro ſe offerat ſpecialiter Sacrificium, non proderit hoc alij, aut ſibi quoad fructum, de quo procedit quæſtio; quidquid ſit, an Sacerdos, & alij inferiores offerentes, eoipſo præcisè quòd in gratia offerant, participent ex opere etiam operato fructum aliquem ſatisfactorium, qui vocari ſolet ſpecialiſsimus; ſed nunc nos non agimus, niſi de ſpeciali, & medio, qualis appellatur communiter is, qui confertur perſonæ, pro qua nominatim Sacerdos applicat, & offert Miſſam. Prior pars Antecedentis manifeſta videtur, nam nulla cauſa operatur niſi vt applicata; nec Sacramentum operatur niſi vt applicatum. Ergo neque Sacrificium. Aſt hoc alij ab offerente applicatum non poteſt eſſe niſi per ipſum offerentem applicetur, nec poteſt eſſe applicatum, vt proſit ex opere operato, niſi applicans ſit Sacerdos offerens. Ergo, &c. Accedit confirmatio, quia vt Chriſtus tanquam principalis offerens communicet Sacrificij ex opere operato fructum perſonæ, quæ non ſe habet, aut non conſideratur vt offerens, vtitur miniſterio Sacerdotis applicantis Sacrificium pro tali perſona, non ſecus ac cauſa prima vtitur miniſterio cauſæ ſecundæ ad producendos pleroſque effectus. Ergo ſicut cauſa prima non operatur ex lege ordinaria eos effectus in abſentia cauſæ ſecundæ, ita neq; Chriſtus præfatum fructum Sacrificij, deficiente applicatione Sacerdotis. Poſterior Antecedentis pars videtur non minus perſpicua, nam etſi Chriſtus commiſerit Sacerdoti, vt, cui velit, applicet Sacrificij fructum reſpondentem ratione ipſius Chriſti vt principalis offerentis, tamen ſi Sacerdos non applicet, non eſt cur talem fructum comparet ſibi Sacerdos, cum non ſit fructus reſpondens ratione oblationis Sacerdotis, vt eſt ipſius. Quod argumentum proponitur, & premitur optimè à Cardinali de Lugo Diſputatione 19. ſect. 10. numero 228. Vnde eluceſcit diſcrimen ad alia, quorum ſatisfactorius fructus ex opere operantis, ſi non proſit alteri diſtincto ab operante, quia hic non habuit intentionem offerendi ea pro altero, retinetur ab ipſo operante, vtpote reſpondens ratione actionis propriæ. Hactenus pro Suarij opinione, quæ approbatur à Vazquio, Diſputatione 231. Cap. 3. numero 10. & 11. Martinono, Diſputatione 39. ſectione 4. numero 35. communiſque eſt inter Doctores, placetque nobis. Sed Arriaga Diſputatione 53. ſect. 2. num. 8. probabile valde videtur, pertinere ad liberalitatem diuinam, vt Sacrificij fructus recidat in Sacerdotem, ſi is non applicet illum alteri. Potuiſſet tamen Arriaga recordari principij, quo ipſe ſæpe vtitur in hoc Tractatu, videlicet non eſſe tribuendum Sacrificio aliquid, de quo neque ex authoritate, neque ex ratione conſtet. Porrò de illa liberalitate diuina in Sacrificio vndenam conſtat? Imò vndenam adeò probabiliter præſumitur?

43 Addit Suarius ※ poſſe rariſsimè accidere caſum, in quo Sacerdos nulli applicet hunc fructum. Nam ad hoc ſufficit intentio formalis, vel virtualis. Nam ſi ad conficiendum Sacramentum, vel offerendum ipſum Sacrificium Deo ſufficit virtualis intentio; multò magis ſufficiet ad applicandum fructum eius. Hęc autem virtua-

lis intentio vix deeſſe poteſt, nam omnis Sacerdos, quando alteri non applicat Sacrificium, ſaltem habet virtualem intentionem fruendi fructu illius. Applicat ergo ſibi ipſi; vel ſi aliquo titulo obligatus ſit ad offerendum pro alio, etiam habet vnuſquiſque intentionem virtualem implendi obligationē ſuā. * In quibus verbis conſiderandum eſt primò, quid velit ſignificare Eximius Doctor nomine intētionis virtualis, quam dicit, vix poſſe deeſſe in Sacerdote, vt lucretur fructum Sacrificij, quando non applicat hoc alteri. Nam ſi ſignificet intentionem actualem pręteritam non retractatam, manentemque in aliquo ſui effectu, talis intentio eſt ſpecialis applicatio fructus Sacrificij pro ipſo Sacerdote. Et in hoc caſu non procedit quęſtio; nec dubitari poteſt, prodeſſe tūc ex opere oparato Sacrificiū ipſi Sacerdoti, ſi concedatur (vt ab omnibus conceditur) proficuum eſſe cum ſimili intentione perſonis diſtinctis à Sacerdote, quando pro eis offertur. Si Suarius ſignificet intentionem actualem præteritam non retractatam, ſed amentia, vel ſomno, vel occupatione in rebus prorſus diuerſis interruptam, qua voluerit Sacerdos, vt ſibi eſſet vtile Sacrificium ex opere operato, quoties non offerret illud ſpecialiter pro alio, talis etiam intentio eſt ſpecialis applicatio fructus Sacrificij pro ſe; & ſimilis intentio non ſufficit ad per ſe immediatè conficiendum Sacramentum, aut Sacrificium. Scripſi *Per ſe immediatè*, reſpiciens ad Matrimonij Sacramentum, quod per procuratorem perfici poteſt interrupta intentione Miniſtri, qui mandauit: cēſentque Henriquez, Sanchez, Bonacina, & quidā alij, verum id eſſe in interruptione etiam ex amentia. Si Suarius ſignificet intentionem interpretatiuā, aut implicitam conſiſtentem in ea animi Sacerdotis diſpoſitione, ob quam ſit certum, aut probabile, quòd Sacerdos applicaret Sacrificium pro ſe, ſi occurreret cogitatio de non facta applicatione pro alio; talis etiam intentio vel eſt ſpecialis applicatio Sacrificij pro ſe; vel non eſt intentio ſufficienter eius applicatiua: etſi enim ad validè, & fructuosè recipienda aliqua Sacramenta ſufficiat nonnunquam in adulto recipiente voluntas interpretatiua, & petitio implicita, tamen ad nullius Sacramenti validam confectionem ſufficit voluntas illa; crediderimque, nec ſufficere ad validam Sacrificij applicationem actiuam, tametſi ſufficiat ad paſsiuam; imò quia ad hanc ſufficit vt quid minimum, quod iuxta dicenda in D. 18. poteſt exigi ex parte adulti, pro quo offertur Sacrificium, ideo videtur, non ſufficere ad illam, quæ exigere debet aliquid amplius, vtpote actio reſpiciens Sacerdotem tanquam agentem; & cum Sacerdos non aliter poſsit agere, quàm per intentionem, reſpectu applicationis, neceſſe eſt, vt intentio ſit ſaltem habitualis; & aliqui dicunt, neceſſe eſſe, vt ſit ſaltem virtualis, id eſt, volūtas actualis præterita non reuocata manens in aliqua ſui virtute, vel operatione.

44 Expendendum ſecundò eſt in verbis Suarij, quid velit dicere, quādo aſſeuerat, omnem Sacerdotem habere intentionem virtualem fruendi fructu Sacrificij, ſemper, ac alteri non applicat illud, vel ferè ſemper, ita vt rariſsimè, & vix aliquando poſsit euenire contrarium. Demus enim, quod nomine intentionis virtualis ſignificet voluntatem præſumptam, interpretatiuam, & implicitam. Certè hæc non rariſsimè, ſed ſępe poteſt deeſſe in Sacerdote. Nam poteſt ſæpe Sacerdos habere voluntatem poſitiuam non fruendi ſatisfactorio fructu Sacrificij, præſertim ſi videat, ſe celebrare in ſtatu peccati mortalis; Sacerdos autem habens voluntatem poſitiuam prædictam excludit eo ipſo eam aliam præſumptam, interpretatiuam, & implicitam. Quid igitur fiet de fructu ſatisfactorio, ſi Sacerdos tunc aduertenter, vel inaduertenter omittat applicare Sacrificium pro perſona diſtincta?

45 Tertiò conſiderandum eſt in Suarij verbis, quid velit denotare per intentionem virtualem Sacerdotis circa adimplendam obligationem ſuam offerendi Miſſam pro alio, nam de eiuſmodi intētione, an ſit volūtas pręſumpta, an merè habitualis, an virtualis, ſeu manens in aliqua ſui virtute, vel operatione! dubitari poteſt, vt ſuprà. Et Sacerdos, qui accepiſſet ſtipēdium ſub onere celebrandi Miſſam pro alio, non exiſteret, me iudice, tutus in conſcientia, ſi in ſuæ obligationis ſatisfactionē referret eam Miſſam, quam celebraſſet, nec ſibi, nec alteri applicans actualiter

liter, ſi anteà non habuiſſet voluntatem applicantem Sacrificij pro eo, qui dedit ſtipendium, ita vt ea voluntas non eſſet reuocata, & proinde perſeueraret habitualiter vt minus. Ego quidem volũtate præſumpta, interpretatiua, & implicita non putarẽ ſatisfieri. Sit aliquis Sacerdos adeò negligens in applicandis Sacrificijs, quæ celebret, vt nunquam tempore Sacrorum, neque anteà habeat voluntatem actualem offerendi ſpecialiter pro ſe, vel pro alijs, ſi talis Sacerdos obligatus eſſet ad Miſſas ob accepta ſtipendia, nemo (ni fallor) dicet, talẽ Sacerdotem ſatisfacere ſuæ obligationi; quanquam ſi non habeat voluntatem poſitiuam non applicandi Miſſas, poſsit affirmari, quod habeat voluntatẽ præſumptam, interpretatiuam, & implicitam applicandi. Et hęc ſatis circa verba Eximij Doctoris.

46 Conſentit cum eo Cardinalis de Lugo ſuprà, quatenus ſi contingeret, omitti omnino applicationem Sacrificij à Sacerdote ſiue pro alijs, ſiue pro ſe, relinqueretur fructus Sacrificij in theſauro Eccleſiæ. Sed ſubiungit Eminentiſsimus Purpuratus. ✻ Cæterùm de facto credibile eſt, totum fructũ reſpondentem Chriſto vt offerenti prouenire in illo caſu ipſi Sacerdoti, vel etiam alijs, quia ſemper videtur habere intentionem generalem, quòd proſit, quantùm poſsit, illud Sacrificium ipſi, & alijs omnibus: quam intentionem ſatis explicãt illa verba (Offero tibi pro innumerabilibus peccatis meis, &c. Et pro omnibus fidelibꝰ Chriſtianis viuis, atque defunctis, vt mihi, & illis proficiat ad ſalutem.) Quare dum non applicat ſpecialiter portionem Chriſto correſpondentem pro alijs, videtur velle, quod omnibus, pro quibus offert, accreſcat. ✻ Sic Cardinalis de Lugo, ſubſcriptus à Thoma Tamburino L. & C. 2. de Miſſa §. 12. n. 2. Quibus non acquieſco, quia intentio illa generalis datur ſemper, ac Sacerdos ſacrificat, & Miſſam celebrat iuxta ritum Eccleſiæ, & cum orationibus, ac precibus præſcriptis ab ipſa, quin tamen ſatisfactoriꝰ fructus proueniens ex Chriſto vt offerente principali applicetur, aut applicari debeat à Sacerdote omnibus Eccleſiæ membris, ſed tantùm fructus impetratorius, vt docet ipſe Cardinalis de Lugo n. 220. & duobus ſequentibus. Si reſpondeatur, eſſe quidem verum, quod non applicetur, neque applicari debeat, quando Sacerdos offert ſpecialiter Miſſam pro aliquo; ſecus, quando non offert. Contrà, quia non conſtat, quo fundamento id poſterius dicatur. Contrà etiam, quia quando Sacerdos offert ſpecialiter Miſſam pro aliquo, & quando non offert, eędem perſeuerant communes orationes, ac preces Eccleſiæ pro ipſo Sacerdote, & pro alijs. Ergo ſi quando Sacerdos offert ſpecialiter Miſſam pro aliquo, non colligitur ex orationibus, & precibus fructus ſatisfactorius, qui ex opere operato communicetur omnibus Eccleſię membris; neque item colligetur, quando pro aliquo ſpecialiter non offert Sacerdos.

47 Ex dictis in hac quæſtione conſulendum eſt Sacerdotibus, vt aliquando concipiant intentionem applicandi ſibi fructum ſatisfactorium Miſſe, quoties euenerit, eam à ſe celebrari, quin applicent ſpecialiter pro ſe, nec pro alijs; illa enim intentio, quandiu nõ fuerit reuocata per voluntatem cõtrariam, ſufficiet, ne Sacerdotes amittant præfatum fructum. Inquies ex Coninch 3. p. q. 83. art. 1. Dub. 9. n. 166. & Auerſa q. 11. ſect. 10. V. *Secundò debet*, illam intentionem contineri implicitè in voluntate generali, qua quiſque ſemper intendit ſibi prodeſſe, quantùm poſsit, & qua Sacerdotes communiter aliquo modo mouentur ad celebrandũ; ideoque ſuperfluum eſſe noſtrum conſilium. Sed mihi videtur, illam voluntatem generalem eſſe nimis remotam reſpectu applicationi Sacrificij pro ſe, eſſeq; expoſitam reuocationibus multis per actus, vel omiſsiones, quibus quis velit, non prodeſſe ſibi, quantùm poſsit, vel quibꝰ quis omittat, prodeſſe ſibi eo modo. Præterea cum illa voluntate generali ſtat alia etiã generalis de adimplendis ſuis obligationibus. Quare ſi Sacerdos, qui nec pro ſe, nec pro alijs offert ſpecialiter Sacrificium, habeat obligationem dicendi Miſſam pro alio, neceſſe erit, vt Deus determinet, cuinam conferendus ſit fructus Sacrificij, Sacerdotine, vel ei, cui ipſe ſit obligatus.

✻✻✻

Diſ-

Digitized by Google

48 Diſputari decimò poteſt.

An quando Sacerdos offert ſpecialiter Sacrificium pro aliquo, qui re ipſa non indigeat Sacrificij fructu, vel eius ſit incapax, tunc talis fructus redeat ad ipſummet Sacerdotem?

RESPONDEO, ſi talis fructus alteri, quàm pro quo Miſſa eſt applicata, ſit communicādus non merè gratis, liberaliterque à Deo, fore in Sacerdote capace, & indigente potius ius, vt ipſi concedatur. Sed abſolutè cenſeo, nulli alteri eſſe debitum, nullique alteri conferri, vt deducitur ex ſuprà diſputatis, proindeque remanere in theſauro Eccleſiæ. Conſidero tamen in Sacerdóte capaci, & indigente quaſi conditionatum ius quoddam, vt ſibi prę alia perſona communicetur, ſi extrahendus ſit è theſauro illo. Quapropter expedit, vt Sacerdotes habeant intentionem ſaltē habitualem applicandi ſibi, vel animabus Purgatorij fructum Miſſarum, quas ſpecialiter applicari à ſe contingat pro perſonis re ipſe incapacibus, aut non indigentibus. Ita conſulunt Suarez, Coninch, multique alij.

DISPVTATIO XIV.

DE ECCLESIA VT PER SACERDOTEM OFFERENTE SACRIFICIUM MISSÆ, DE ALIJSQUE OFFERENTIBUS QUODAMMODÒ CUM SACERDOTE. VBI DE MINISTRO SERUIENTE IN MISSA.

1 *POST CHRISTVM, ET poſt Sacerdotem Miniſtrum Chriſti agimus de Eccleſia ob rationem dictam in limine Diſputationis 12. Poteſt autē Eccleſia militans (nam de hac eſt ſermo, & non de triumphante, neque de purgante, vt poſteà breuiter attingam) conſiderari in communi, vt eſt communitas quædam, & congregatio omnium fidelium; poteſt etiam conſiderari in particulari penes aliquam ſui partem, ſcilicet penes nonnullos fideles cooperantes ad Sacrificium Miſſæ. Hæc Diſputatio complectitur Eccleſiam tum in communi, tum in particulari.*

SECTIO

SECTIO I.

Qua ratione Eccleſia tota, & pars aliqua eius, videlicet fideles nonnulli, offerant Sacrificium Miſſæ per Sacerdotem?

ECCLESIAM totam offerre Sacrificiũ Miſſæ per Sacerdotem vt partem ſui nobiliſsimam, & vt interceſſorem, ac mediatorem coram Deo, apud quẽ agit partes populi Chriſtiani; eſt omnino extra controuerſiam. Nam Concilium Tridentinum Seſ. 22. Cap. 1. ait, Chriſtum, *Celebrato veteri Paſcha, quod in memoriam exitus de Ægypto multitudo filiorum Iſrael immolabat; nouum inſtituiſſe Paſcha ſe ipſum ab Eccleſia per Sacerdotes ſub ſignis viſibilibus immolandum in memoriam tranſitus ſui ex hoc mundo ad Patrem,* &c. Adijcit in C. 6: Miſſas etiam, in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicat; cenſeri debere verè communes, *Partim quòd in eis populus ſpiritualiter communicet; partim vero quòd à publico Eccleſiæ Miniſtro non pro ſe tantùm; ſed pro omnibus fidelibus; qui ad corpus Chriſti pertinent, celebrentur,* id eſt; nomine omnium fidelium offerantur: quem in ſenſum poſſunt probabiliter exponi verba Concilij, non excluſo alio de oblatione in omnium fidelium vtilitatem. Præterea in Canone Miſſæ dicitur, *Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ, quæſumus, Domine, vt placatus accipias.* Et inferiùs, *Vnde & memores; Domine; nos ſerui tui, ſed & plebs tua ſancta eiuſdem Chriſti filij tui Domini noſtri; tam beatæ Paſsionis, necnon & ab inferis Reſurrectionis, ſed & in cœlos glorioſæ Aſcenſionis, offerimus præclaræ maieſtati tuæ,* &c. Conſonant Eccleſiæ Patres S. Irenæus L. 4. C. 32. & 34. S. Auguſtinus L. 10. de Ciuitate Dei C. 20. S. Cyprianus de Oratione Dominica, S. Leo I. Papa in Epiſt. 81. C. 2. Petrus Damiani in Opuſculo 11. C. 7. & 8. Beda in C. 22. Lucæ, Anſelmus in Cap. 26. Matthæi, Alcuinus L. de Diuinis Officijs C. de Celebratione Miſſę, & eius ſignificatione, Paſchaſius L. de Corpore, & ſanguine Domini C. 12. Innocentius III. Lib. 3. de Sacro altaris Myſterio Cap. 5. & 6. Rupertus L. 2. Officiorum C. 2. & 6. & 7. Florus Magiſter in Expoſitione Miſſæ, Remigius Autiſiodorenſis de Celebratione Miſſę, Stephanus Eduenſis de Sacramento Altaris C. 13. Albertus Magnus de Sacrificio Miſſæ, Tract. 3. C. 7. n. 3. Rabanus Lib. 1. de Inſtit. Clericor. C. 32. Odo Cameracenſis in Expoſitione Canonis, Diſt. 2. S. Thomas 3. p. q. 80. art. 12. ad 3. q. 82. art. 6. & 7. alijque adnotati à Suario D. 77. ſect. 3. V. *Omittimus,* Vazquio D. 226. C. 2 & Scortia L. 2. C. 4. Duranto L. 2. de Eccleſiæ ritibus C. 34. n. 7. Qui Patres confirmant ſuis effatis tum veritatem propoſitam de Eccleſia in communi, tũ aliam, quam poſtmodùm proponemus de Eccleſia in particulari.

2 Dicitur autem Eccleſia in communi offerre; tum quia offert Sacerdos, qui eſt eius membrum, inſtrumentumque deputatum ad munus hoc: tum quia per Sacerdotem tanquam per Miniſtrum, ſeu potiùs interceſſorem, & mediatorem, legatumque publicum ad Deum repręſentat, offertq; ipſi Deo munera, vota, deſideria, preceſq; ſuas: tum quia Eccleſia adiecijt ſubſtantię ſacrificationis multas orationes, ritus, & cęremonias, quas in eius perſona, & nomine fundit, facitq; Sacerdos. Et olim quidem dicebatur etiam populus per manus Sacerdotum offerre Sacrificia, quæ huius diuiniſsimi figura erant. Sic Exodi C. 3. legitur, *Dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi in deſerto.* Numeror. 28. *Hæc ſunt Sacrificia, quæ offerre debitis.* Leuitici 23. *Offeretis holocauſtum Domino:* quibus in locis ſermo eſt ad populum. Notatque Author quęſtionum ex veteri Teſtamento q. 46. inter opera S. Auguſtini, *Quamuis proprio Sacerdos fungatur officio; ille tamen offerre dicitur, cuius nomine agit Sacerdos: ipſi enim imputatur, cuius munera offeruntur.* Sic Author ille. Et S. Auguſtinus in Epiſtola 122. inquit de ſacris Virginibus Chriſtianis captiuis inter barbaros, *Sic ſunt illæ in terra captiuitatis ſuæ, quomodo erant illi,* (Azarias, & ſocij) *in terra, vbi nec ſacrificare more ſuo poterant Domino, ſicut nec iſtæ poſſunt, vel ferre oblationem ad altare Dei, vel inuenire ibi Sacerdotem, per quem offerant Deo.*

3 Hinc ex Eccleſia offerente accipit Sacrificium Miſſæ valorem, & dignita-

Digitized by Google

dignitatem, ſiquidem Eccleſia ſit ſponſa valde grata Chriſto. Sed valor, dignitaſq; exinde accepta non eſt infinita, ſed finita, cum ſanctitas Eccleſiæ finita ſit. Ceterùm quia in Eccleſia poteſt inueniri iam maior, iam minor ſanctitas, quò plures iuſti, & ſanctiores, vel pauciores, & minus ſancti in ea actualiter floreant; idcirco valor, dignitaſq; Miſſæ proueniens ex Eccleſia offerente poterit etiam eſſe iam maior, iam minor, vt docent Scotus in Quodlib. 20. art. 2. ex V. *Sed ſic eſt.* Gabriel Lect. 26. in Canonem Miſſç, lit. H. Bellarminus L. 2. de Miſſa C. 4. Suarez D. 79 ſect. 11. V. *Dico tertiò*, Scortia ſuprà n. 3. cum alijs, quos citat; & id Vazquio D. 229. C. 2. n. 10. probabilius videtur, quanuis videat, non poſſe facilè definiri: vnde à Cardinali de Lugo D. 19. ſect. 9. num. 126. refertur quaſi ſubdubitans. Docent etiam Henriquez L. 9. C. 17. §. 3. & 4. Dicaſtillus Tract. 5. D. & Dub. 3. n. 63. Dub. 4. n. 93. alijque communiter. Probatur primò, nam ſi Sacrificiũ Miſſæ accipit valorem, ac dignitatem ex Eccleſia offerente, nihil cauſæ eſt, quomin⁹ ex maiori ſanctitate Eccleſiæ, vel minori accreſcat ei, vel decreſcat valor, & dignitas. Secundò, quia valor, & dignitas Sacrificij Miſſæ proueniens ex Sacerdote creſcit, vel decreſcit iuxta maiorem, vel minorem Sacerdotis ſanctitatem; idemque eſt de valore, ac dignitate proueniente ex alijs coofferentibus, ſeu cooperantibus ad illud. *Nam non ſolùm quid offeratur, ſed qualis ſit, qui offerat, intuetur Omnipotens, ſicut eloquia ſacra teſtantur :: Grata profectò ſunt munera, orationes placabiles, acceptæq; laudes, quas quotidie ſancta mater Deo reddit Eccleſia. Verùm fiunt proculdubiò gratiora, ſi Miniſtrorum mens ſit deuota, cor humile, affectus ignitus, ſancta cogitatio, obſequium rationabile, oculus interior rectus, cuſtodia cordis non dormitans, loquela compoſita, & irreprehenſibilis vita*, vt ait S. Laurenti⁹ Iuſtinianus L. de Inſtitutione, & regimine Prælatorũ C. 10. Trahũt huc nonnulli, & non coactè, orationem illam ſecretam in Miſſa de Conuerſione Sancti Pauli, *Apoſtoli tui Pauli precibus, Dne, plebis tuæ dona ſanctifica, vt quæ tibi tuo grata ſunt inſtituto, gratiora fiant patrocinio ſupplicantis.* Sic ibi; diciturque S. Paulus nunc ſupplicans, non verò offerens. Ergo ſimiliter putandum eſt, ex inæquali bonitate Eccleſiæ inæqualem eſſe valorem, & dignitatem Sacrificij Miſſç reſpondentem ei bonitati. Tertiò, Sacrificia veteris legis eò gratiora erãt Deo, quò iuſtiores erant perſonæ offerentes, vt conſtat ex Geneſis C. 4. V. 4. Cap. 8. V. 21. imò ſolùm ex probitate offerentium erant grata Deo, quin eſſent ex ſe grata, ſed potiùs diſplicerent, quæ ab improbis offerebantur, vt compertum eſt ex Eccleſiaſtico C. 35. ex Pſalmo 39. & 50. ex Prouerbijs C. 15. Ergo etſi Sacrificium Miſſç ſit ex ſe gratum Deo, & oblatum etiam ab iniuſtis offerentibus non diſpliceat ipſi, *Nullaque indignitate, aut malitia offerentiũ inquinari poſſit*, iuxta Oraculum Concilij Tridentini Seſ. 22. C. 1. tamen conueniet cum Sacrificijs veteris legis in eo, quòd ſit acceptius, & gratius Deo, prout acceptiores, gratioreſque fuerint perſonæ offerentes; nam quòd ſit infinitè gratum ratione Chriſti, non tollit, ne ratione alia diuerſa, quæ ſit caput çſtimationis, & valoris finiti, augeatur, vel minuatur in hoc valore, & æſtimatione. Vnde Eccleſia in Canone Miſſæ ex acceptione veterum Sacrificiorũ Abel, Abraham, & Melchiſedech apud Deum ratione deuotionis Patrum illorum ſumit argumentum, vt precetur, moueatque eum ad acceptandum excellentiſsimũ Miſſç Sacrificium ratione etiam deuotionis offerentium, vt ponderat S. Thomas 3. p. q. 83. art. 4. ad 8. Quartò, Oratio Legati ad Principem eò validior eſt, & potentior ad impetrandum, quò Reſpublica mittens Legatum charior eſt Principi. Igitur Orationes, & preces Miſſæ delatæ ad Deum per Sacerdotem tanquam Legatum Eccleſiæ erunt eò efficaciores, quò Eccleſia à Deo magis diligatur.

4 Dominicus Sotus in 4. Diſt. 13. q. 1. art. 6. opponit, ✱ Sacramẽtorum miniſteria nõ fundari in gratia perſonarum Eccleſiç, ſed in Paſsione Chriſti. Quare licet per impoſsibile nulla eſſet in tota Eccleſia perſona Deo grata, nihilomin⁹ Sacrificium habiturũ ſuum valorem. ✱ Deinde opponit, ✱ Eccleſiam per habitus perſonarum nihil ad Sacrificium attendentium, ſed dormiẽtium, vel alijs vacantium rebus, non offerre Sacrificium, ſed ſolùm per actũ Sacerdotis, & circumſtantium, & eleemoſynas miniſtrantium. Ergo ex aliorũ dignitate

dignitate nulla fieri videtur Eccleſiæ acceſsio. * Sed prima obiectio eſt parui momenti, vel potiùs extra rem, cum non agamus de valore, & dignitate eſſentiali, ſubſtantialique Sacrificij, prouenienre ex Chriſto, ſed de accidẽtali promanante ex Eccleſia. Primus valor eſt quidem independens ab Eccleſię ſanctitate, neque ex huius incremẽto, aut decremento maior eſt, aut minor. Aſt ſecundus valor fundatur in Eccleſiæ ſanctitate, indeque augetur, aut minuitur. Ad alteram obiectionem dico, etiamſi multi fideles nullatenus attendant ad Sacrificium, adhuc illud offerri à tota Eccleſia per Sacerdotem tãquàm per mediatorem deputatum, & ordinatum ad agendum coram Deo cauſam totius Communitatis fidelium; ideoque nihil obſtare, quòd actu multi fideles non curent de Sacrificio, ne hoc ratione etiàm non curantium ſit gratũ Deo, nam qui actu non curant, non deſinunt eſſe membra Eccleſiæ, nec deſinũt pertinere ad totam fidelium Cõmunitatem. Videantur Didacus de Tapia q. 10. de Euch. art. 6. in fine, Vazquez ſuprà n. 11. & Cardinalis de Lugõ ſupra n. 127.

5 Vlteriùs ex Petro de Soto Lectione 13. de Euchariſtia opponi poteſt argumentum, quod habetur in his eius verbis. * Quod nonnulli diſputant, an videlicet ea, quæ Eccleſiæ nomine fiunt, modò gratiora ſint apud Deum, modò minus grata, propterea quòd non ſemper in Eccleſia ęquè multi ſunt boni? Non eſt opus diſcutere. Certè totam Eccleſiam ſemper adſpicit Deus ſiue præſentem, ſiue præteritam. Nec ego dubito vnquam à Deo petere, vt ſecundùm intentionem, & merita eorum, qui preces illas, quas dicimus, ordinarunt, & ſtatuerunt, & omnium denique, quibus ipſe placet, aut vnquã placuit, concedat: nõ ſecundùm noſtra, qui oramus. Nec tamen ideo non eſt verum, ſupplere omnes fideles meritis ſuis, & operibus, quæ deſunt (vt Paulus inquit) Paſsioni Chriſti, & augere Eccleſiæ merita: ſed omnia illa putam' ſemper Deum adſpicere. Igitur orantis deuotio, & ſanctitas ſiue offerentis, ſiue participantis, magis agit, vt particeps fiat orationum, & meritorum Eccleſiæ, ſiue alius etiam propter illum, quàm vt addat quidquam illis, in quib' omnia proculdubiò includuntur, quæ quocumque tempore grata ſunt apud Deum. Quòd ſi quis de hoc dubitet, melius eſt Deo relinquere, & nihil temerè affirmare: ſicut neque iſtud nos aſſerimus. * Hactenus Petrus de Soto. Sed reſpõdeo, iuſtos, qui fuerunt, ſeu mortui ſunt, & qui erunt, ſeu naſcentur, nõ exiſtere in ſtatu offerendi, proindeque valorem, & dignitatẽ Sacrificij Miſſę, prouenientem ex Eccleſia, debere tantùm penſari ex Eccleſia præſenti, & non ex præterita, neq; ex futura. Cum autem Eccleſiæ præſentis omnes fideles actu viuentes ſint membra, & vno tempore exiſtant ſanctiores fideles plures, quàm alio, erit etiam maior valor, & dignitas Sacrificij Miſſæ vno tempore, quàm alio, prout ea dignitas deſumitur ex Eccleſia offerente.

6 Dixi, mortuos non exiſtere in ſtatu offerentium, comprehendoque tam eos, quorum animę beantur in Cœlo, quàm eos, quorum animæ in Purgatorio emundantur. Vt enim Scotus Quodlibeto 20. art. 2. V. *Sed cum*, ait, *Iſtud Sacrificium eſt proprium Eccleſiæ militantis, ſicut & Sacramentum, in quo eſt Sacrificium.* Sic Subtilis Doctor. Hinc infertur cum Amico D. 33. ſect. 6. n. 234 etſi quandoque animæ beatæ aſsiſtant Sacerdoti celebranti, non ideo dicẽdas eſſe offerre per ipſum. Eademque eſt ratio de animabus Purgatorij. Hinc etiam cum Bonacina deducit Trullench L. 3. de Sacramentis C. 8. dub. 7. n. 11 Sacrificium Miſſæ magis prodeſſe viuentibus, quàm defunctis, nam hi non concurrunt ſimul cum Sacerdote ad oblationem, ſecus illi. Stet itaque, Sacrificij oblationem, quæ adhuc non ſit ſacrificatio, & conſecratio, pertinere ſolummodò ad Eccleſiam militantem. Quòd ſi ab offerendi munere excluduntur animæ ſeparatæ, multò potiùs remoueri debent Angeli, vt admonent Suarez D. 77. S. 3. V. *Sed difficultas*, Vazquez D. 226. C. 2. n. 10. Sed ratio, quã ſecundus aſsignat, ſcilicet quòd victima huius Sacrificij non ſit à Chriſto relicta Sacerdotibus, vt pro Angelis eam offerant, non eſt ſufficiens; alioqui, cũ fuerit relicta, vt pro animabus Purgatorij offerant eam, ſequeretur, illas eſſe offerentes. Quare ratio petenda eſt ex dictis à nobis anteà cum Scoto, & exinde etiam, quòd Sacrificium ſit ſenſibi-lis,

Digitized by Google

lis, atque externus cultus præſtabilis Deo ab hominibus tantùm. Idquod intelligendum eſt de lege ordinaria, nam aliquando Angelum in corpore aſſumpto ſacrificaſſe, videtur conſtare ex C.6. Iudicum, notantque ibi Interpretes è noſtra Societate Nicolaus Serarius, Iacobus Bonfrerius, Cornelius à Lapide, Emmanuel de Naxera, & Euſebi⁹ Nieremberg L.8.de Origine Scripturæ ſacræ C.20.poſt Theodoretū; & veteres alios; quanquam Arias Montanus, Colmaſque Magallanes poſt S.Auguſtinum tribuant Sacerdotalem functionem non tam Angelo, quàm Gedeoni.

7 Præter declaratum offerendi modum, communem Eccleſiæ vniuerſę militanti (& ob quem fortè dixit Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 1. Chriſtum *Dilectæ ſponſæ ſuæ Eccleſiæ viſibile, ſicut hominum natura exigit, reliquiſſe Sacrificium*) competit fidelibus nonnullis alius modus offerendi magis propri⁹ & immediatus ob concurſum aliquem exhibitum erga Sacrificium Miſſæ vnà cū Sacerdote agente, & offerente principaliori, eoque ſolo conſecrante, & ſacrificante propriè. Inprimis autem aſſiſtentes Miniſtri, vt Diaconus, Subdiaconus, alijque inſeruientes, ſiue Miſsis ſolemnibus, ſiue priuatis, cum concurrant phyſicè aliquatenus ad eas, meritò dicuntur offerre. Ioſephus Vicecomes Volumine 3. Obſeruationum Eccleſiaſticarum L.3.de antiquis Miſſæ ritibus Cap. 18. exarat quædam verba nomine Rheginonis Prumienſis Lib. 1. de Eccleſiaſtica diſciplina, in quibus Diaconus, vel quilibet Eccleſiæ deputatus Clericus ob nauatam operā ſuam Preſbytero ſacrificanti dicitur etiam ſacrificare. Sed Rhegino tranſcribebat ibi Concilij Toletani I. Canonem V. cuius hæc ſunt originalia verba, *Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel quilibet Eccleſiæ deputatus Clericus, ſi ad Eccleſiam ad Sacrificium quotidianum non acceſſerit*, &c. Non ergo benè apud Rheginonē, *Si ad ſacrificandum non venerit*: quanquam etſi hoc modo ſcriptum extaret in eo Concilio, interpretandum eſſet, quatenus Clerici non Presbyteri dicerentur ſacrificare in eodem ſenſu, ac offerre; ſed aliquātò minus propriè, & multò minus vſitatè.

8 Deinde dicuntur offerre & illi, qui ſunt moralis cauſa, vt Sacerdos celebret, eo quòd præbeant ipſi ſtipendium, aut moueant aliter ad celebrandum, ſcilicet iuſſu, rogatu, conſilio; ſępe enim minus principali concauſę phyſicæ, vel morali tribuitur eadem denominatio, quæ cauſæ magis principali. Vnde mirum non eſt, ſi offerentis denominatio, quæ Sacerdoti pręcipuè competit, communicetur etiam fidelibus alijs concurrentibus cum ipſo phyſicè, vel moraliter ad Miſſam. Neque hinc inferas, defunctos, qui pro Miſſarū celebratione pecuniam reliquerunt, fore offerentes largo ſaltem modo, vt concedit Sotus in 4. Diſt. 13. q. 2. art. 1. §. *Offerentes.* Nam cum ſint extra ſtatum viæ, & Eccleſiæ militantis, ne largo quidem modo poſſunt dici actu offerētes; neque Sacerdotes in ordine ad ipſos agunt munus offerentium principalium, vt obſeruat Amicus ſuprà n. 190. diximuſq; iam nos in n.6. antecedenti. Et in hoc eſt dignum obſeruatu, fideles quondam ſolitos afferre in Eccleſiam panem, & vinum, tradereque Miniſtris altaris, vt inde portio competens conſecrata ſumeretur ſacramentaliter tam à Miniſtris, quàm ab ipſis fidelibus Laicis, & quod reſiduum maneret inconſecratum, deſeruiret ad ſuſtentationem diurnam miniſtrantium altari. Offerebant primùm mares, deinde fæminæ; recitabanturque vtrorumque nomina, vt eruditè comprobant ex multis Concilijs, & Patribus Hieronymus Columbus L. 4. de Angelica, & Humana Hierarchia C. 67. n. 6. Ioannes Stephanus Durantus L. 2. de Eccleſiæ Catholicæ ritibus C. 26. ex num. 7. vſque ad 10. Vnde quia afferebant, & offerebant materiam, ex qua conficiendum erat Sacrificiū, appellati ſunt offerentes eiuſdem Sacrificij. Quæ ratio videtur mihi valde genuina, & ex ea aperitur ſenſus orationum quarundam, quibus ab antiquo vtitur Eccleſia. Nam in ſecreta Dominicæ ſextæ poſt Pentecoſten ſic orat, *Propitiare, Domine, ſupplicationib⁹ noſtris, & has oblationes famulorum, famularumque tuarum benignus aſſume; vt quod ſinguli obtulerunt ad honorem nominis tui, cunctis proficiat ad ſalutem.* Similiter in ſecreta Dominicæ ſextæ, *Propitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris, & has populi tui oblationes benignus aſſume*, &c. Rurſus in ſecreta Dominicæ ſeptimæ, *Accipe Sacrificium à deuotis tuis famulis, & pari benedictione*

Digitized by Google

benedictione, ſicut munera Abel, ſanctifica, vt quod ſinguli obtulerunt ad Maieſtatis tuæ honorem, cunctis proficiat ad ſalutem.

9 Tertiò, qui aſsiſtunt Miſſe, vt præciſè eam audiant, dicuntur etiã offerentes; tum quia non modò ſunt præſentes, ſed etiam conſentiunt actioni ſacrificandi per Sacerdotem factæ, intenduntq; eam; quare eius ſunt moralis cauſa: tum quia volunt colere Deum, proteſtando per præſentiam ſuam ad Sacrificium Miſſæ, quòd ſit author vitæ, & mortis; id autem quodãmodò eſt offerre Deo externum cultum Sacrificij illius: tum quia religioſæ intentionis audiendi Miſſam, vel intereſſendi ei aſsignari debet aliquod obiectum, in quod feratur; nõ poteſt autem aſsignari aliud commodè, quàm oblatio facienda ſimul cum Sacerdote, & facienda ab intendẽte præſente. Quod debuiſſent addere, (niſi ſubticuerint tãquam quid manifeſtũ) Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 11. n. 230. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 3. q. 2. n. 16. ex quibus didicimus hanc rationem; alioqui quotquot vellẽt offerre ſimul cum Sacerdote, intenderent audire Miſſam; quæ ſequela eſt abſurda, nam qui ſtipem conferunt pro Miſſa dicẽda volunt offerre ſimul cum Sacerdote, & tamen non eo ipſo debent intẽdere auditionem Miſſæ, ſi hæc celebretur in ipſorum abſentia. Probant verò prælaudati Authores, non poſſe commodè præfigi intentioni dictæ aliud obiectum, quàm quod declarauimus. Nã velle audire Miſſam, non eſt velle præciſè aſsiſtentiam corporalem in Eccleſia tempore celebrationis; poteſt enim quis velle eam aſsiſtentiam ex alio fine, & abſque intentione audiendi Miſſam; neque item eſt velle audire materialiter voces, quæ dicuntur in Miſſa, neque rurſus eſt videre materialiter ritus, & cœremonias, quę in ea aguntur; alioqui ſurdus, (ſubintellige idem de cæco) nõ poſſet intendere obiectum, ad quod obligantur fideles ratione præcepti de auditione Miſſę; quare ſurdus immunis eſſet ab huiuſmodi præcepti executione contra communẽ Theologorum ſententiam de ſurdo, vt & de cæco. Si dicas, eſſe velle, vel audire, vel videre. Impugnaberis, quia alioqui ſurdus ſimul, & cæcus non teneretur præcepto illo, etiamſi poſſet externo aliquo ſigno deprehendere diuinam rem, cui Sacerdos operatur; alioqui etiam non ſatisfaceret præcepto illi, qui auritus, & oculatus non audiret, neq; videret Sacerdotem ob impedimentum aliorum fidelium interpoſitorum, cum quib⁹ tamen haberet præſentiam humanam, & moralẽ ad actionem ſacram Miſſæ. Sed de hoc latiùs in D. 30. Neq; denique eſt velle, quòd Sacerdos offerat Miſsã pro intendente audire eam, præſenteque ad ipſam; alioqui ſi Sacerdos illicitè non offerret Miſſam pro ſic intendente, & præſente, non audiret hic eam modo ſufficienti ad præcepti adimpletionem de auditione. Reſtat igitur, vt ſit explicitè, aut implicitè velle oblationem Miſſæ à ſe præſente faciendam ſimul cũ Sacerdote tanquam principaliori offerente. Cõfirmo ego id ipſum, nam pręcepto audiendi Sacrum obligatur Sacerdos, ſatisfacitq; illi, quãdo Miſſam celebrat die Dominico, aut feſto, non ſanè ob aliã rationem, niſi quia tunc offert Deo Sacrificium, cultumq; externum religioſum, qui in Sacrificij oblatione cõſiſtit. Ergo cum illius pręcepti, vtpote quod vnum, idemq; ſit, debeat eſſe vnũ, idẽque obiectum reſpectu Sacerdotum, & fidelium cæterorum, conſequens eſt, vt fideles cæteri, quando intendunt adimplere illud præceptum, intendant etiam explicitè, aut implicitè vt ab ipſis præſentibus offeratur Deo Sacrificiũ ſimul cum Sacerdote offerente principaliori. Inquies ex Arriaga D. 57. ſect. 7. n. 41. talẽ intentionem ſolere abeſſe in hominibus plebeis, atque idiotis, & tamen habent eam, quæ ſufficiens eſt ad ſatiſfaciendum illi præcepto. Sed cum ipſe admittat, debere intendi à quouis fideli aſsiſtere actioni illi cognitæ vt ſacræ, non poterit non ſaltem implicitè intendi id, quod nos diximus.

10 Ex his intelliguntur plura, quæ in Liturgia continentur, & in quibus alij præter Sacerdotem dicũtur offerre. Nam Sacerdos in Offertorio calicis inquit, *Offerimus tibi, Domine, calicem ſalutaris &c.* poſteàque ait, *In ſpiritu humilitatis, & in animo contrito ſuſcipiamur à te, Domine: & ſic fiat Sacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie, vt placeat tibi, Domine Deus.* Priora verba pronunciantur etiam à Diacono, ſi Sacerdoti ſolemniter miniſtret. Inſuper poſt manuum ablutionem dicit Sacerdos, *Suſcipe, ſancta Trinitas, hanc oblationem, quam*

Digitized by Google

tibi offerimus &c. Oſculatoque altari, & verſus ad populum inquit, *Orate fratres, vt meum, ac veſtrum Sacrificium acceptabile fiat &c.* Prætereà in priori Canonis parte non ſolus Sacerdos, ſed & alij aſſeruntur rogare, petere, & offerre. Ibi: *Rogamus, ac petimus, Offerimus.* Et paulò poſt clariſsimè, *Memento, Domine, famulorum, famularumque tuarum, & omnium circumſtantium, quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis,* &c. Tò *Pro quibus tibi offerimus* dicitur à Sacerdote de iis, qui nullum concurſum in Sacrificium præbent; & Tò *Vel qui tibi offerunt* intelligitur de iis, qui aliquo modo cooperantur in Sacrificium, non autem de Sacerdotibus alibi celebrantibus, vti exponi poſſe, ſignificat Innocentius III. L. 3. de Myſterio ſacro altaris C. 6. Et Hugo Menardus in Librum Sacramentorum S. Gregorij pagina 14. vult ſine cauſa, particulam *Vel* non eſſe disiunctiuam. Seruant illam eandem loquendi normam Patres multi ex citatis in n. 2. Sciendumque eſt cum Vvalafrido C. 22. de Eccleſiaſticis rebus, *quoſdā inordinatè offerre, qui attendentes numerum oblationum potiùs, quàm virtutem Sacramentorum, ſæpe in illis tranſeuntes offerunt Miſsis, ad quas perſiſtere nolunt. Rationabilius ſiquidem eſt, ibi offerre, vbi velis perſiſtere, vt qui munus Domino obtuliſti, offeras pariter pro eodem munere ſuſcipiendo poſtulatā deuotionem. Non enim fruſtra in Actione dicitur, Qui tibi offerunt; non dicit, qui obtulerunt, vt intelligamus, eos perſiſtere debere in offerendo, donec oblata ad hoc perueniant, ad quod oblata ſunt.*

SECTIO II.

De Miniſtro adiuuante in Miſſa.

11 VISVM mihi eſt, agere de eo in hoc loco, quia poſt Sacerdotē conſecrantem, & ſacrificātem tenet primum gradum inter merè offerentes, quorum functioni declarādæ inſudat hæc Diſputatio. Igitur de huiuſmodi Miniſtro ſcribit S. Thomas 3. p. q. 83. art. 5. ad 12. *In ſolēni celebratione Miſſæ plures Miniſtri debent adeſſe. Vnde Soter Papa dicit, vt habetur de Conſecratione Diſt. 1. Hoc quoque ſtatutum eſt, vt nullus Presbyterorum Miſſarum ſolemnia celebrare præſumat, niſi duobus præſentibus, ſibiq; reſpondētibus ipſe tertius habeatur, quia cum pluraliter ab eo dicitur, Dominus vobiſcum, & illud in Secretis, Orate pro me, apertiſsimè conuenit, vt ipſius reſpondeatur ſalutationi. Vnde & ad maiorem ſolemnitatem ibidem ſtatutū legitur, quòd Epiſcopus cum pluribus Miſſarum ſolemnia peragat. In Miſsis tamen priuatis ſufficit, vnum habere Miniſtrum, qui gerit perſonam totius populi Catholici, ex cuius perſona Sacerdoti pluraliter reſpondet.* Ita S. Doctor; quo cum tenēt iā omnes Theologi contra Hugonem ad illud Cap. *Hoc quoq;* ſufficere vnum tantùm, qui Miſsā non ſolemnem celebranti aſsiſtat, & miniſtret; fauetq; communis conſuetudo, cui Eccleſiaſtici Præſules non contradicunt. Decretū autē Soteris Papæ abijt in deſuetudinem, & abrogatum eſt contrario vſu tum ob maiorem numerū Sacerdotum, qui tenentur frequentiùs celebrare, tum ob maiorem celebrandi facilitatem, quo tempore Chriſtianus populus non tā aſsiduè, ac antiquitus, frequentat Eccleſias, adeſtq; Sacris. Nihilominus in Miſsis, quibus vnus tantùm Miniſter aſsiſtit, retinentur iure merito plurales alloqutiones, & reſponſiones. Etſi enim pluralis numerus requirere ſoleat ſaltem duo, *l. vbi numerus, ff. de Teſtibus, l. Inter illa §. finali ff. de verbor. obl. & C. Pluralis de Reg. Iur. in 6. C. Si teſtes 4. q. 2. & 3. §. Vbi numerus*: tamē quia iuxta Petrum Damianum in Opuſculo 11. de *Dominus vobiſcum* Sacerdos alloquitur totam Eccleſiam repræſentatam in vno Miniſtro, & is viciſsim reſpondet nomine totiꝰ Eccleſiæ, vt cum dicit, *Habemꝰ ad Dominum,* conueniens eſt, ne antiqua formula mutetur. Poteſt etiam dici, ſufficere ad veritatē pluralium earum alloqutionum, & reſpōſionum, tū quòd enuncientur conditionatè, ſi multæ adſint perſonæ, tum quòd referantur non ad vſum hodiernum, ſed ad antiquūm Eccleſiæ: quo in ſenſu ſaluatur optimè veritas, quam Eccleſia præſens intendit: & hinc explicantur nonnullæ preces Liturgicæ conceptæ ſub plurali numero adſtantium, offerentium, & communicantium, etſi non niſi vnus ſolus adſit de populo, aut Miniſter tantùm, & neque is communicet. Hinc etiam intelligitur, cur quando priuatim recitatur ab vno ſolo Officium diuinum, non omittantur alloqutiones, & reſpōſiones

nes

Digitized by Google

nes plurales. Addit pro hoc vltimo aliã rationẽ Martinonus D.40.ſect.3.n.53. quia ſcilicet recitans ſuſtineat perſonã tum publici Miniſtri Eccleſiæ, tum populi, cuius pars eſt. Quæ ratio valeret, vt ſi vnus ſolus ex diſpenſatione celebraret, nihil immutandũ eſſet in Miſſa.

12 S. Thomas interpretatur Decretum Soteris de ſolemni celebratione Miſſæ. Sed, vt optimè vidit Suarez D.87.ſect.2. V. *Iuxta hanc* difficilis eſt ea expoſitio, * tum quia hoc ſenſu ſuperfluum eſſet tale præceptum, quia fieri non poteſt, vt Miſſa ſolemnis ſine pluribus Miniſtris celebretur, quia in hoc eius ſolemnitas conſiſtit; vel certè dicendum erit, ibi præcipi, quòd omnes Miſſç cum ea ſolẽnitate dicantur, quod eſt difficilius, & contra D.Thomç mentem: tum etiam quia ratio, quæ ibi ſubiungitur, generaliter omnes Miſſas cõprehendit, ſcilicet vt Sacerdos aptè dicere poſsit, [Dominus vobiſcũ,] & ſimilia. * Hactenus Eximius Doctor; addiderimque, Anacletum Papam Sotere anteriorem prçcepiſſe in Epiſt. 1. Epiſcopis quidem *ſacrificantibus, vt teſtes ſecũ habeant, & plures, quàm alij Sacerdotes*, vt refertur C. *Epiſcopus* 59. de Conſecrat. Diſt.1. & quibuſcumque Sacerdotibus quomodocumque celebrantibus, *Ipſi, quando Domino ſacrificant, non ſoli hoc agere debent; ſed teſtes ſecum adhibeant, vt Domino perfectè in ſacratis Deo ſacrificare locis probentur.* Adiecerim etiam Concilium Toletanum 11. dicens in C.14. *Neceſſarium duximꝰ inſtituere, vt vbi temporis, vel loci, ſiue Cleri copia ſuffragatur, habeat ſemper quiſquis ille canens Deo, atque ſacrificans poſt ſe vicini ſolaminis adiutorem.* Refertur hic Canon à Gratiano 7. q. 1. eſtque eius initium, *Illud diuini Oraculi.* Innocẽtius III. L. 2. de Myſterio ſacro altaris C.24. poſt relata ſuperiora Soteris verba, ſubdit, *Verùm aliud eſt neceſsitatis articulus, & aliud religionis contẽptus.* Vbi innuit, debere aſsiſtere plures Miniſtros, niſi neceſsitas excuſet; quæ faciet, vt pluriũ Miniſtrorum defectus non attribuatur contemptui religionis, neve ſit ex contemptu. Sed iam, vt, vno ſolum Miniſtro præſente, celebret Sacerdos Miſſam priuatam, ſufficit arbitrium ipſius Sacerdotis, quin requiratur articulus neceſsitatis; nec ideo timenda eſt nota contempte religionis. Sunt, qui vnius tantùm Miniſtri vſum antiquum velint probare ex verbis S. Laurẽtij ad S. Sixtum Papam, *Tu nunquam ſine Miniſtro offerre conſueueras.* Intelligenda tamẽ ſunt de Miniſtro Diacono; etſi alij inferioris Ordinis adeſſent.

13 Supponit, & benè, S. Thomas, neceſſarium eſſe pro Miſſa priuata vnum ſaltem Miniſtrum, ſi loquamur per ſe. Ita fert Eccleſiæ conſuetudo, & praxis vniuerſalis; quç, cum verſetur in re graui, obligat abſdubio grauiter. Accedunt Rubricæ Miſſalis titulo de defectibus, §.10. n.1. & in Concilio Baſileenſi Seſ.21. C.8. refertur tãquam abvſus aliquarum Eccleſiarum, *quòd Miſſa priuata ſine Miniſtro dicitur*; inſuper in C. *Propoſuit de filijs Presbyterorum.* dicitur, *Non enim ſolus Presbyter Miſſarum ſolemnia, vel alia diuina officia poteſt ſine Miniſtri ſuffragio celebrare.* Cæterùm cum in hoc Cap. habeatur ſermo de alijs etiam Officijs diuinis, ait non ineptè Suarez V. *Decreta*, intelligi poſſe de Miſſa ſolemni, ſeu publica quoad cantum, & non de priuata. Videantur Concilia Prouincialia Nannetenſe incerto anno, C.30. apud Burchardum L.3. C.68. Iuonem p.3. C.70. & apud Rheginonẽ C.19. de Eccleſiaſtica diſciplina, Mogũtinum anno 813. C.43. alterum Moguntinum anno 1549. C.54 Treuerẽſe eodẽ anno, tit. de Miſſç Officio ritè peragendo, Pariſiẽſe anno 829. ſub Ludouico L.1. C.48. Auguſtanum anno 1548. C.18. in quibus decernitur de neceſſario ad Miſſam Miniſtro; & in Concilio Eboracenſi anno 1194. imperatur, *ne ſine Miniſtro litterato celebretur*; & in Leonis IV. Põtificis Maximi Homilia, ſeu Epiſtola per Prouincias ad Epiſcopos miſſa, communicãda Presbyteris ſubditis, dicitur, *Nullus Miſſã cantet ſolus*, & in Ordine Romano ante dimiſsionem Concilij Prouincialis hæc erat vna ex admonitionibus iuxta C. *Vt quiſque, de Vita, & honeſt. Clericor. Omnis Presbyter Clericum habeat, vel Scholarem, qui Epiſtolam, vel lectionem legat, & ad Miſſam reſpondeat.* Ioſephus Vicecomes Volum.2. de Eccleſiaſticis obſeruationibꝰ L.5. de Miſſæ ritibꝰ C.4. tranſcribit iſta S. Gregorij verba ex L. Capitularium Cap. 7. *Sacerdos Miſſam ſolus nequaquam celebret.* Habet eadem Theodulphus Epiſcopus Aurelianẽſis in Epiſtola ad Clerum ſuç Diœceſis. Quarum authoritatum nonnullæ adeò Miniſtri neceſsitatem ponderant, vt non vno ſolo

Digitized by Google

ſint contentæ, imò tunc non dici benè *Dominus vobiſcum*, aſſeuerat Berno in Expoſitione Miſſæ ex editione Iacobi Fabri: quare accipiendæ ſunt cum mitigatione, quam vſus obtinuit. Videantur etiam C. *Placuit* 1.q.4. C. *Illud diuini Oraculi* 7.q.1. C. *Nemo Eccleſiam* 9. *de Conſecratione* D.1. C. *Cum ſicut de Conſecratione Eccleſiæ*, C. *Vt quiſque de Vita, & honeſt. Clericor.* C. *Propoſuit de Filijs Presbyterorum*, ex quibus textibus deducit Doctores, dotem Eccleſiæ debere ſufficiētem eſſe ad alendos vt minimùm duos, ea nimirū de cauſa inter alias, vt nō deficiat, qui Sacerdoti miniſtret in altari.

14 Verumtamen Miniſter non eſt ita neceſſarius, vt non poſsit Sūmus Pontifex diſpenſare licitè ex cauſa quidē congrua, ſed quæ aliàs ſe ſola nō eſſet ſufficiens ad celebrandū ſine Miniſtro, ſi deficeret diſpenſatio, quia præceptū de Miniſtri aſsiſtentia eſt merè Eccleſiaſticū, caditq; proinde ſub Papæ poteſtatē. Hinc ſi alicubi vigeat conſuetudo celebrandi ſine Miniſtro reſpondente, vt de Germaniæ pagis renuere non videntur Synodi Ratiſponēnſis, & Brixinenſis, teſtaturq; Layman L. & Tract. 5. C. 6. n. 13. Tannerus tomo 4. D. 5. q. 10. dub. 6. n. 91. citans earum Synodorum verba in n. 87. exiſtimandum eſt, diſpēſaſſe Pōtificem expreſsè, vel tacitè, vti addit Franciſcus de Lugo L. 5. de Miſſa C. 13 q. 2. n. 14. Hinc etiā ſi quis Sacerdos voluntariè ſecederet in ſolitarium locum, vbi vitam ageret; deeſſetque Miniſter, fas minimè illi foret, celebrare ordinariè, non obtenta prius à Pontifice diſpēſatione, nam non licet ſine eius nutu inſtituere modum vitæ incompoſsibilem cum obſeruantia generalium præceptorum Eccleſiæ, neque ob neceſsitatem ortam ex propria voluntate facere Sacrum cōtra communem conſuetudinē, & legem. Ita Suarez D. 87. ſect. 1. in fine, alijque apud præcitatum Lugum ſuprà; quos decepi, dictum eſt minus cōſideratè à Marchino Tract. & p. 3. de Ordine C. 15. n. 2. Neq; obſtat Gloſſa ad C. *Hoc quoque* dicens, *Imò & incluſus Miſſam ſolus cantare poteſt, vbi Clerici copia non ſuffragatur.* Nam, vt ait Tabiena V. *Miſſa* §. 9. ea gloſſa eſt abrogata per generalē, & contrariā cōſuetudinē. Et licet Zerola in 2. p. Praxis Epiſcopalis V. *Miſſa*, §. *Tertiò* ſcribat, ✲ Poteſt Sacerdos ſolus celebrare. Et ita credo, quòd in primitiua Eccleſia faciebant Sancti Interdū in deſertis, & ſpeluncis, præſertim in perſequutionibus per cryptas, ac cœmiteria, domuſque priuatas, ✲ Sed neq; verum eſt, quod credit; quin imò in primitiua Eccleſia fuit ſemper cura, vt Miſſę celebrarentur in multorum præſentia: ſaltē quòd ſine Subminiſtro fuerint peractæ, nullū exemplū habemus; & quidquid de hoc ſit, neq; inde debuiſſet Zerola abſolutè dicere, poſſe Sacerdotem ſolum celebrare. Non negabo, Vvalafridū Strabonem C. 22. de Eccleſiaſticis reb⁹, Stephanum Eduenſem C. 13. de Sacramento altaris, Odonem Cameracēſem Expoſitione in Canonem Miſſæ Diſt. 2. indicare quidpiam de Miſsis ſolitarijs in Cœnobijs longè poſt Eccleſiæ exordia. Aſt non exprimunt, prǽſentem non fuiſſe Subminiſtrum aliquē, ſed eò reſpiciunt, vt dicant, defuiſſe in eis frequētiam fidelium, ſine qua anteà non ſolebant fieri. Vt taceam, non eſſe nunc temporis permiſſa omnia, quę quōdam Maioribus noſtris. Hinc prætereà non licebit Sacerdoti omnino ſurdo facere Sacrum abſq; Miniſtro reſpondente, etſi Nauarrus L. 1. Conſiliorum in 36. n. 1. dicat, ✲ Nullibi videntur à Presbyteratu prohiberi ſurdi, qui penitus non audiunt; quoniam poſſunt dicere Miſſam ſoli, & ſine Miniſtro reſpondente, & cōſequenter non audiendo illum. ✲ Sic Nauarrus. Cæterùm quāuis non audiatur Miniſter, poteſt is ſuum exhibere miniſterium in actionibus, quæ ad illud ſpectant; poteſtq; Sacerdos ſurdus indicare, quòd conuenienti tempore exhibeat in verbis reſpondens ad prolata ab ipſo Sacerdote. Hinc tandem non probo Emmanuelem Sà dicentem abſolute V. *Miſſa* n. 18. *Poteſt quis, ſi deſit Miniſter, ipſe ſibi reſpondere in Miſſa.* Non probo, inquā, quia, ſi deſit, non eſt celebrandum ordinariè. Habuit Sà Nauarrum, cuius veſtigia premeret, vt & Zerola ſuprà.

15 Sed numquid fas erit extraordinariè, celebrare Miſſam ſine Miniſtro, caſu quo aut ipſe Sacerdos, aut populus in die feſto non poſſet audire aliam Miſſam, vel etiam vrgentiori caſu, quo ſiue Sacerdos ipſe, ſiue quicumque alius deceſſurus eſſet abſque viatico? Vazquez in notatione circa art. 5. q. 83. S. Thomę n. 43. & Gaſpar Hurtadus D. 4. Diff. 12. docent, non licere in poſteriori etiam caſu, nā præcep-

Digitized by Google

ceptum diuinum de ſumendo viatico non obligat, niſi quando celebrari poteſt, ſeruato ritu Eccleſiaſtico. Quæ ratio militat à fortiori, ne obliget in priori caſu præceptum Eccleſiaſticum de audienda Miſſa; & proinde vt deſit cauſa, quæ licitam reddat celebrationem ſine Miniſtro. Concordant cum Vazquio in priori caſu graues alij Authores apud Leandrum D.7. q.54. Nihilominus cũ multò pluribus apud eundum q. illa 54. & antecedenti, necnon apud Franciſcũ de Lugo in præcitata q.2. rurſuſq; apud Dicaſtillum D.4. dub.12. n.234. cẽſeo, licere in vtroq; caſu; in poſteriori quidem, quia præceptum diuinum accipiẽdi viaticum præualet Eccleſiaſtico præcepto, aut conſuetudini non celebrandi abſque Miniſtro; cuius defectus in extrema neceſsitate non videtur cedere contra Sacrificij decorum, atque decẽtiam. Si autem quis inde inferat, obligatum etiam eſſe in poſteriori caſu Sacerdotem celebrare. Non grauabor cõcedere cũ Auerſa q.11. ſect.9. V. *Quòd ſi.* Deinde in priori licet, nam, etſi non cõſtet, fortius eſſe præceptum Eccleſiaſticum Miſſæ, ſiue audiendæ, ſiue celebrãdæ in die feſto, etiam valdè ſolẽni, quã alterum non celebrandi ſine Miniſtro, etiam quando non ſolus Sacerdos, ſed & multitudo ruſticanorũ pateretur alioqui defectum Sacri; tamen vnum, & alterum præceptum par eſſe, poteſt prudenter iudicari, & cum vtrumq; ſimul adimpleri nequeat, licebit eligere alterutrius adimpletionem, vt cum Auerſa ſuprà conſiderauit perdoctè Franciſcus de Lugo ſuprà n.12. Cauendum tamen eſt, vt fiat citra ſcãdalum. Ex reſolutione præſtita in poſteriori caſu colligitur, Sacerdotem poſſe licitè, imò & debere proſequi Miſſam poſt conſecrationem hoſtiæ, ſi Miniſter receſsit ab altari, & aliquandiu expectatus non redit, nam præceptum conſecrandæ, & ſumendæ vtriuſque ſpeciei arctiſsimũ eſt, ſi quod aliud. Imò quia maioris momenti eſt inceptæ Miſſæ abſolutio, & perfectio, quàm eius proſequutio ſine Miniſtro, fas erit, ab ea non deſiſtere, quin potiùs obligatorium, præſertim poſt oblationem, ſi Miniſter diſcedat, & non redeat: deſiſtendumq; non eſſe poſtquàm eſt incæpta, dicunt ſine limitatione Gaſpar Hurtadus ſuprà cum Henriquez, Thomaſque Tamburinus L.1. de Miſſa C.7 §.5. n.6. quia defectus Miniſtri non eſt neceſsitas tantæ conſiderationis, quãtæ deber eſſe, vt ab inchoata Miſſa ceſſet Sacerdos. De incluſo in carcere propter Iuſtitiam, aut fidem Catholicã, ſi deſit copia Miniſtri, celebrare poſſe ſine illo, vt ex Miſſa ſolamen, aut iuuamen, quo indigus ſit, capiat, videtur Franciſco de Lugo ſuprà n.11. Ego verò ſuaderem, vt medijs alijs quæreret ſibi conſolationem, aut præſidium ſpirituale, niſi in caſibus, de quibus paulò anteà. Oportet tamen notare, minorem cauſam, quàm quæ in illis continetur, requiri, vt Sacerdos celebret cum Miniſtro, quem ipſemet Sacerdos in eadem Miſſa inſtruat ad reſpondendum, præeundo, ſeu verba reſponſionum ſimul cum illo dicendo (etſi difficile ſit, præſtare id tunc conuenienter, vt notat Tannerus ſuprà n.89.) & adhuc minorem requiri, vt Sacerdos celebret cum Miniſtro, neſciente quidẽ reſpõdere, ſed ſciente inſeruire, præbẽdo vrceolos ad calicem parandum, & purificandum, transferẽdo Miſſale ex vno latere ad aliud, pulſandoque campanulam. Ita Suarez D.87. ſect.2. V. *De alio Miniſtro*, Cardinalis de Lugo D.20. ſect. 6. n.103. alijque.

17 Rogas, an fœminæ miniſterium in Miſſa licitum ſit? Reſpondeo, eſſe lethaliter illicitum, ſi ſermo ſit de miniſterio proximo, quo actiones circa altare, & perſonam Sacerdotis exercẽtur, miniſtrando vrceolos, infundendo aquam, & præſtando ſimilia. Probatur ex C. *In hibendum de Cohabitatione Clericorum, & mulierum*, vbi dicitur, *Prohibendum quoque eſt, vt nulla fœmina ad altare præſumat accedere, aut Presbytero miniſtrare, aut intra cancellos ſtare, ſiue ſedere.* Quod C. refertur, & confirmatur in Concilio Moguntino I. teſte Ioanne Baptiſta Scortia L.2. de Miſſæ Sacrificio C.21. n.2. Sed ego non inuenio in eo Concilio. Fortè pro Nannetenſi (in cuius 3. C. apud Binnium extat) poſitum eſt Moguntinum. Adducit idem Scortia pro eadem prohibitione tum Epiſtolam 2. Soteris prohibentis, ne ſacratæ etiam fœminæ ſacra vaſa tangerent, vel incenſum ad altare deferrent, quod reprehenſione, & vituperatione plenum eſſe, nulli rectè ſapientium dubium ſit; tum Canonem 44. Concilij Laodicenſis vetantis mulieres ad altare ingredi, & contingere, quæ virorum officijs ſunt

Digitized by Google

deputata; tum Zachariam Papam in Epiſt. 6. ad Pipinum Regem Francorum, Epiſcopos, Abbates, & alios Francorum ſublimiores Poteſtates, data anno 744. C. 5. Vbi etiam citat, imò & tranſcribit Gelaſium Papam in Epiſt. ad Epiſcopos per Lucaniam ſcripta anno 494. n. 28. Inquiunt itaque vnus, & alter Summus Pontifex, *Nefas eſt, fæminas ſacris altaribus miniſtrare, vel aliquid ex his, quæ virorum officijs ſunt deputata, præſumere. Nihilominus impatienter audiuimus, tantum ſacrarum rerum ſubiſſe deſpectum, vt fæminæ ſacris altaribus miniſtrare firmentur, cunctaque, quæ non niſi virorum famulatui deputata, ſexum, cui non competunt, exhibere: niſi quòd omnium delictorum, quæ ſingillatim perſtrinximus, noxiorum reatus omnis, & crimen eos reſpicit Sacerdotes, qui vel iſta cõmittunt, vel committentes minimè publicando, prauis exceſsibus ſe fauere ſignificant.* Addo ego Concilium Pariſienſe anno 829. L. 1. C. 45. allegans etiam Gelaſium Papam, & grauiſsimis verbis reprehendens miniſterium fœminarum ad altare. Addo rurſus Innocentium IV. Papam dicentem, *Mulieres ſeruire ad altare non audeant, ſed ab illius miniſterio omnino repellantur.* Ita apud Bzouium in Annalibus Eccleſiaſticis anno 1254. in Diplomate ſuper compoſitione Archiepiſcopi Nicoſienſis in Cypro, & Suffraganeorũ ei⁹ cũ Grçcis Epiſcopis ad Epiſcopum Tuſculanum, Apoſtolicæ Sedis Legatum. Addo item Ordinem Romanum in ordine agendi Concilium Prouinciale, in quo, quando dimittebantur Conciliares, fiebat hæc admonitio, *Nulla fæmina ad altare Domini accedat, nec calicẽ Domini tãgat.* Inſuper addo Theodulphum Epiſcopum Aurelianenſem, qui in Epiſtola ad Clerũ ſuæ Diœceſis ſcribit, *Fæminæ, Miſſam Sacerdote celebrante, nequaquam ad altare accedant, ſed locis ſuis ſtent, & ibi Sacerdos earum oblationes Deo oblaturus accipiat. Memores enim eſſe debent fæminæ infirmitatis ſuæ, & ſexus imbecillitatis; & idcirco ſancta quælibet in miniſterio Eccleſiæ contingere pertimeſcant. Quæ etiam Laici viri pertimeſcere debent, ne Ozæ pœnam ſubeant, qui dum arcam Domini extraordinariè contingere voluit, Domino percutiente interijt.* Ita Theodulphus. Prætereunda non eſt S. Hildegardis inquiẽs L. 2. Viſione 6. *Nec fæminæ ad idem altare debent accedere, quoniam ipſæ infirmum, & debile habitaculum ſunt.* Et hæc ſatis ab authoritate, quæ magis illuſtrabuntur, cum de contactu rerum ſacrarum vetito fœminis ſermonẽ habeam⁹ in D. 27

17 Ratio prohibitionis quoad miniſterium in altari deſumitur ex tanti Myſterij ſanctitate, ac puritate, à quo remoueri debent omnes turpium cogitationum occaſiones, quas in fœminarum opera reperiendas plerumq; nullus ibit inficias, ſi miniſterium proximum foret; nam ſi remotum ſit, quale præſtant Moniales è Choro reſpondẽtes cantando, nec interdicitur in Canonibus memoratis, nec affert occaſiones illas. Vnde infero, ſi in Eccleſia Monialium adſit, qui poſsit exercere proximũ miniſterium, et ſi neſciat, aut nõ valeat, quia mutus ſit, reſpondere, licitum fore celebrare, dummodò Moniales è Choro reſpondeant cantantes, vel communi etiam voce loquentes in caſu vrgentis alicuius neceſsitatis. Eademque videtur eſſe ratio de alijs fœminis honeſtis in ſimili caſu, ſi tamen communi voce reſpondeant è remoto loco, & quin ad altare accedant. Ita Cardinalis de Lugo ſuprà, eiuſque frater Ioannes de Lugo ſuprà q. 3. n. 18. & 19. contrà Vazquiũ. Et olim quidem totus populus conſtans ex viris, & mulieribus reſpondere ſolebat Sacerdoti. vt ex S. Iuſtino in Apologia pro Chriſtianis obſeruat Martinon⁹, Diſputatione 40. ſectione 3. num. 36. & ex eodem in Dialogo cum Tryphone, necnon ex Liturgijs S. Iacobi, S. Marci, S. Baſilij, Miſſaque, ſeu Canone vniuerſali Æthyopum, S. Germano in Theoria rerum Eccleſiaſticarum, Conſtitutionibus Apoſtolicis L. 8. C. 15. S. Cypriano in Orationem Dominicam, S. Chryſoſtomo Homilia 36. in 1. ad Corinthios, S. Cæſario Arelatenſi Homilia 5. de diuinis Myſterijs, Paſchaſio Rathberto in C. & V. 26. Mathæi probat eruditè Ioſephus Vicecomes Volumine 3. Obſeruationum Eccleſiaſticarum L. 1. C. 14. Imò prolatis altè à Sacerdote verbis cõſecrationis, reſpondebant cuncti fideles *Amen*, vt ex Liturgijs SS. Iacobi, Baſilij, & Chryſoſtomi, ex S. Iuſtino, Ambroſio, Auguſtino, atque Leone confirmat Salmeron tomo 9. in Euangelia Tract. 12. pag. 98. Tract. 14. pag. 114. Tract. 32. pag. 319. conſtatque ex S. Ambroſio, & S. Leone, colligiturque ex Euſebio Cæſarienſi, fuiſſe quondam in vſu, vt quicumque communicabant, dicerent *Amen,*

Digitized by Google

men, quando Sacerdos enunciabat, ſe tradere illis corpus Chriſti, vt ibidem animaduertit prælaudatus Martinonus; ſimulque, id non fuiſſe contra preceptũ Apoſtoli 1. ad Corinthios 14. V. 34. nã ibi ſolùm iubetur, ne mulieres in Eccleſia exhortentur, doceant, aut interrogent: quas priſco quo in Miſſa cantaſſe, alternantibus choris marium, & fęminarum, oſtendit præcitatus Vicecomes C. 32. & 33.

18 Porrò feminæ adeò arcendæ ſunt à miniſterio proximo, vt hoc à Sacerdote debeat potiùs per ſe ipſum ſuppleri in caſibus præcedentis numeri 15. quam permittere, quòd à fæminis exhibeatur, ſiquidem expreſsiùs prohibeatur in Iure, indecentiuſq; appareat miniſterium proximum præſtitum à fęminis, quàm ab ipſomet Sacerdote, vt contra NuñumCabezudum tenent pleriquue Theologi recentes. P. Henriquez L. 9. C. 30. §. 1. ait, *Papæ priuilegium concedit, vt Monialis, vrgente neceſsitate, per feneſtellam altari propinquam miniſtret.* Aſt de tali priuilegio nec Franciſco de Lugo q. 3. n. 19. nec mihi conſtat, neq; de illo loquuntur Silueſter, & Tabiena citati à Fagundez L. 3. in 1. pręceptum Eccleſiæ C. 21. n. 3. & à Tannero D. 5. q. 10. dub. 6. n. 88. Niſi intelligendus ſit Henriquez de miniſterio quoad reſpondendum tantùm. Et in hoc ſenſu accipitur à Moure in Examine Theologię Moralis parte 3. C. 5. §. 4. n. 10. Emmanuel autem Rodriguez in Summa V. *Miſſa*, Cap. 247. n. 1. allegans eundem Henriquez, loquitur obſcurè. Vt vt de hoc ſit, reprobanda eſt cum Conincho ad q. 83. n. 264. conſuetudo vigens in quibuſdam locis, vt fæminæ miniſtrent proximè; de quibus dicitur in Rubricis Miſſalis, titulo de Defectibus §. 10. n. 1 deſeruire non debere in Miſſa. Adeſis Dianam parte 2. Tract. 14. Reſ. 44. p. 10. Tract. 15. Reſ. 26.

SECTIO III.

Plura alia de eodem Miniſtro.

19 CIRCA eundem Miniſtrum poteſt primò diſquiri, an tẽpore interdicti localis generalis queat Laicus, qui neque ſit excõmunicatus, neque interdictus, ſeu qui cauſam interdicto non dederit, eſſe Miniſter inſeruiens Sacerdoti celebranti, cuius non ſit familiaris domeſticus? Nã ſi ſit, poterit iuxta *C. Licet de Priuilegijs, in 6.* & iuxta frequẽtem Theologorum, Canoniſtarumque ſententiam. Sed etſi non ſit, poterit, caſu quo Sacerdos non inueniat alium Miniſtrum Clericum. Cum enim Sacerdoti conceſſum ſit, eo tempore ſacrificare; conſequenter conceditur adiutorium illud, quod ex cõmuni vſu Eccleſiæ neceſſarium eſt ad Sacrificium, vt poſt Nauarrum, & Couarruuiam docet Suarez D. 34. de Cenſuris, ſect. 1. num. 31. alijque paſsim. Et alioqui aut Sacerdos deberet tunc non celebrare; quare priuilegium Cap. *Alma mater de Sententia excommunicationis in 6.* redderetur inutile reſpectu illius; aut poſſet ille ſacrificare ſine Miniſtro: quod nequiquam admittendum eſt, vt conuincunt tradita in Sectione præcedenti. Maioris eſt difficultatis, an ſi de facili reperiri queat Miniſter Clericus, vel ad manum ſit, liceat nihilominus aſſumere Miniſtrum Laicum? Doctores communiter ſignificant, non eſſe fas, nam facultatem aſſumendi Miniſtri Laici reſtringunt ad caſum, in quo deſit, qui Clericus ſit, & qui debeat ex munere ſuo, vel velit inſeruire. Fuit mihi nuper de hoc puncto controuerſia cum homine valde litterato; cenſuiq; tunc, vt & modò, licitum eſſe, eligere Miniſtrum Laicum, relicto Clerico; vſuſque fui exemplo eius, qui habens priuilegium recitandi de Conceptione B. Virginis Mariæ in Sabbatho Quadrageſimali poteſt admittere ſociũ ad horas Canonicas alium nõ priuilegiatum; ſatisfacietque vterque earum penſo: quæ eſt perſuaſio, & praxis doctorum, timoratorumque virorum. Si igitur iſtud priuilegium fauet ei, quem non exprimit, quia recitare cum ſocio, eſt decens, & conforme vſui Eccleſiæ in Choro; fauebit illud aliud priuilegiũ, ſiquidem Miniſter potiori iure inſeruiens Sacro neceſſarius ſit, & non adiungatur ex decentia tantùm. Sic tunc diſcurrebam fretus authoritate Patris Sà dicentis V. *Interdictũ*, n. 21. * Qui poteſt celebrare, poteſt ſibi adiungere Miniſtrum quemuis non priuilegiatũ * & poſtea inueni fauentem noſtrum Frãciſcũ Bardi in Explicatione Bullę Cruciatæ parte, & Tract. 2. C. 3. ſect. 2. n. 18. qui citat Suarium L. 8. de Legibus C. 11. n. 7. Præſento huius verba, vt

quę

quę totam dubitationem ſedent, * Sic ergo dicendum eſt de priuilegio dicendi Miſſam tempore interdicti: nam inutile eſſet, ſi nō poſſet Miniſter aliquis illo gaudere. Nec enim cogēdus eſt Sacerdos habens tale priuilegium quærere Miniſtrum, qui ſimilem fauorem habeat, vt ab eo iuvari poſsit; hoc enim accidentarium eſt, & ab eo non pendet vtilitas prioris priuilegij, quod per ſe debet eſſe efficax. Neque tunc fit extenſio priuilegij, ſed rigoroſa, & iuridica interpretatio, nam qui facultatē, vel poteſtatem aliquam concedit, omnia neceſſaria ad illius vſum, quæ ab ipſo concedi poſſunt, intelligitur concedere, argumento textus in C. *Prætereà, de Officio delegati.* * Sic Eximius Doctor: quem imitantur Bonacina, & ipsū referens Caſtro Palao Tract. 3. D. 4. puncto 12. n. 2. licet non tam clarè loquantur, ac ille.

20 Secundò dubitari poteſt, nū tempore ceſſationis à diuinis, quando celebretur ad renouandam Euchariſtiam pro viatico infirmorum, poſsint aſſumi à Sacerdote Miniſtri duo, vel vnus ſolus? Poſſe duos, affirmat Henriquez L. 13. C. 53. §. 2. iuxta C. *Hoc quoque* de Conſecratione, Diſt. 1. Conſentiunt Caſtro Palao Tract. 29. D. 5. puncto 9. §. 2. n. 9. Gibalinus Diſquiſ. 7. de Cenſuris q. 15. n. 5. Non improbat Abila parte 6. de Cenſuris Diſp. 1. dub. 4. Concluſ. 2. Mihi videtur, non eſſe aſſumendum niſi vnum ſolum Clericū, vel Laicum, quia etſi Soter Papa in illo Capite iuſſerit, vt duo ſaltem Miniſtri adeſſent ſacrificanti, iam decretum illud abrogatum eſt contraria conſuetudine, ideoq; duo Miniſtri non ſunt nunc neceſſarij, & proinde euitari debent, quandoquidem Eccleſia intendat, vt ceſſatio ſeruetur in omnibus, quæ non ſint requiſita ad intrinſecam ſolemnitatem, & ad conſuetas cæremonias Sacrificij, quod fieri permittit, ſeu potiꝰ vult ex fine ſubueniendi ægrotis eo in caſu. Debet itaque vnus ſolus Miniſter inſeruire, ſiue ſit Clericus, ſiue Laicus, nam, vt ſuppono ex Tractatu de Ceſſatione à diuinis, prohibitio, quam affert, aſsiſtentiæ ad diuina Officia, non magis afficit Laicos, quàm Clericos. Videatur Caſtro Palao ſuprà num. 4. Hinc à fortiori infertur, interdicti tempore adhibendam eſſe vnius ſolius Miniſtri Laici operam in Miſſa, quia aſsiſtere tunc Miſſæ, vetitum eſt Laicis ſpecialiter.

21 Tertiò dubitari poteſt, an illegitimus filius queat licitè miniſtrare patri ſuo Sacerdoti celebranti? Nauarrus de Oratione C. 18. num. 75. ait, *ſatis conſonum eſſe Iuri communi, ne patri miſſanti filius miniſtret.* Ius autem commune continetur in titulo *De filijs Preſbyterorum,* ſub varijs Capitibus, in quibus prohibetur, ne illegitimus filiꝰ miniſtret, vbi pater miniſtrat, vel miniſtrauit. Sed quia dici poſſet, miniſteriū illud debere intelligi de ſeruitio pręſtito cum ſolemnitate, & exigente ſtatum Clericalem, non autem de opera exhibita ad Miſſas priuatas, quibus Laici inſeruire ſolent: quę reſponſio promoueri poſſet exinde, quòd in Canonibus illis miniſterium vetitum proli illegitimæ accipiendum eſt eodem ſenſu, quo miniſterium paternum; aſt iſtud non ſumitur ibi pro iuvamine in Miſſa more Laico, alioqui prohibitiones circa filiū extenderentur etiam ad caſum, in quo pater more illo tantùm inſeruiſſet Miſſæ. Ideo inſtauratur difficultas tum ex C. *Cum decorē* in eodem titulo, vbi dicitur, *Indecorum eſſe, vt in altaris Officio illegitimus filius impudico patri miniſtret, in quo vnigenitus Dei Filius æterno Patri pro ſalute humani generis victimatur:* tum ex Concilio Tridentino Seſ. 25. C. 15. de Reformatione, vbi iubetur, ne *Quoquo modò miniſtrent Clericorum filij in Eccleſijs, vbi eorum patres Beneficium aliquod Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt:* tum ex Concilio Treuerenſi dicente in tit. de Miſſę Officio ritè peragendo, *In Miſſa vnus ad minus adſit Miniſter; non proles illegitima.* Vnde Tannerus tomo 4. D. 5. q. 10. dubio 6. num. 88. agens de Miniſtro qualicumque Miſſæ, ait, illegitimum debere non miniſtrare patri, neque in Eccleſia, vbi pater obtineat, aut obtinuerit Beneficium. Sic enim *Paternæ incontinentiæ memoria, à locis Deo conſecratis, quos maximè puritas, ſanctitaſque decet, longiſſimè arcebitur,* vt vult Concilium Tridentinum ſuprà.

22 Sed pro breui deciſione dubij expedit diſcernere certa ab incertis. Igitur primò certum eſt, filium genitū ex legitimo matrimonio poſſe inſeruire celebranti patri, qui mortua coniuge aſcenderit ad ſacros Ordines, nam citra obten-

Digitized by Google

obtentionem immediatam Beneficij paterni, manet in reliquis, ac ſi eſſet filius legitimus cuiuſuis alterius, vt ſuppono cum Doctoribus, de quibus Auguſtinus Barboſa in Collectaneis ad locum citatum Concilij Tridentini n. 10. & 11. parte item 3. de Officio, & poteſtate Epiſcopi, Allegatione 65. n. 16. colligiturque ex C. *Ad præſentiam*, ibi: *Si tibi conſtiterit, quòd memoratus R. ſit in Sacerdotio genitus.* Deinde certum videtur, ſi non ſit publicum, & notorium, quòd Petrus, verbi gratia, ſit filius illegitimus Pauli Sacerdotis, poſſe illum adiuvare hunc in Miſſa. Infertur à ſimili ex C. *Conquerente*, vbi ne filius habeat perſonatum, requiritur, publicum eſſe, & notorium, quod pater in eadem Eccleſia eum habuerit. Ergo pariter neceſſarium eſt, vt de illegitimitate conſtet publicè, & notoriè. Nec Eccleſia ſolet ob occulta arcere perſonas ab huiuſmodi functionibus; & ab ea, quę cōſiſtit in Miniſtrando Miſſæ more Laico, ne remoueat, patebit cuiuſuis, potiorē eſſe rationem: quicquid ſit, an præmiſſa doctrina temperari deberet limitatione aliqua. Certum tertiò eſt, poſſe iuſtè decerni, ne filius illegitimus ſeruiat patri in Miſſa more Laico. Et ita decretum fuit in Diœceſi Conimbricēſi, vt refert Nauarrus ſuprà, & vt Quintanadueñas noſter parte 2. Singulariū, Tract. 2. Singul. 8. n. 1. in Diœceſibus Hiſpalenſi, atque Granatenſi. Et cum aliunde materia ſit grauis, inducent per ſe obligationem ſub lethali culpa Synodalia illa ſtatuta. Iam ad quæſtionem reſpondeo, non eſſe Iure communi antiquo, neque nouo Concilij Tridentini prohibitam miniſtrationem more Laico in Miſſa præſtitam patri Sacerdoti à filio illegitimo. Nam C. *Cum decorem*, intelligitur de ea, quę fiat more Clericali ob præbendam Canonicatus in eadē Eccleſia; & Concilium Tridentinum loquitur quidem de miniſtratione quacumque, ſed quæ ſit propria ſtatus Clericalis, ita vt Laico cōpetere nequeat. At adiuvare in Miſſa priuata, functio eſt ex vſu hodierno communis nòn minus Laicis, quàm Clericis. Concilium Treuerenſe præſcribit in poſterioribus verbis id, quod decet. Tandem ratio propoſita tum in C. *Cum decorem*, tum in Concilio Tridentino mouere ſufficienter valeret ad præcipiendum, ne Miniſter Miſſæ etiam priuatæ foret illegitima proles Sacerdotis celebrantis; ſed actu non mouiſſe, exiſtimamus ob prædicta.

23 Quartò quæri poteſt, quęnam ſint obligationes miniſtrantis in Miſſa priuata? Pater Suarez D. 87. S. 2. V. *De alio Miniſtro*, reſpondet ſcitiſsimè * Peccare mortaliter, ſi voluntariè, dum ampullas miniſtrat, loco vini afferat aquam, vel aliquid huiuſmodi: regulariter verò excuſari à graui culpa, quādo aliquid ſimile committit ob naturalem inaduertentiam. Quoniam autem ſæpe contingit, huiuſmodi Miniſtros, aut non eſſe ſatis inſtructos, nec per ſe omninò ſufficientes, nec perfecta ratione vtentes, vt in villis, & paruis oppidis ſępe accidit; ideo tunc maximè debent Sacerdotes ipſi vigilare, ne aliquis defectus eorū occaſione committatur. * Hactenus Suarez. Nec ingratum erit Lectori, ſi adiungamus, quod Poſſeuinus ait in Lib. de Officio Curati C. 2. n. 9. * Si quis Sacerdos habeat Miniſtrum, qui malè reſpōdeat, putà, multa in notabili parte omittat, vel corruptè proferat; celebret, & non curet, quia cum ſit error iſte frequens, maximè inter idiotas, hactenus de illo dubitantem non vidi * Sic Poſſeuin⁹; cuius animaduerſio illuſtrari poteſt ex Canone *Retulerunt* 86. de Conſecratione Diſt. 4.

24 Plus eſt, quod paulò anteà dixerat ille, ſcilicet Sacerdotem ſine neceſsitate poſſe celebrare, & ſibi ad omnia reſpondere, dummodò adſit Miniſter, qui, etſi neſciat reſpōdere, queat miniſtrare vrceolos, rurſuſque qui, etſi nequeat propter chiragram, aut aliud impedimentum hos miniſtrare, ſciat reſpondere. Et probat primum ex Miſſali in titulo de Ritu ſeruando §. 4. n. 2 vbi habetur, *Si Miniſter, vel qui interſunt, celebranti, non reſpondeant ad Kyrie eleiſon, ipſe ſolus novies dicit.* Sed profectò non eſt omnium eadem ratio, id enim in *Kyrie eleiſon* permittitur ob reſponſionis ordinatæ difficultatem, quæ ſæpe incauſa eſt, vt Miniſtri non reſpondeant, aut malè. Æquum tamen eſt, vt Sacerdos expectet, an Miniſter reſpondeat, nam, teſte S. Gregorio L. 7. Epiſt. 63. *Kyrie eleiſon apud nos* (nempe apud Eccleſiam Romanam) à Clericis *dicitur, à populo reſpondetur: & totidem vicibus etiā*

Chriſte

Digitized by Google

Chriſte eleiſon dicitur. Vbi tranſcurſim obſeruo, Authoris, qui ſcripſit Sancti Dunſtani Archiepiſcopi Cantuarienſis vitam apud Suarium 19. Maij, hęc verba, *Kyrie eleiſon, quod in cœleſtibus didicit, ſuos docuit, idque multis in locis hodie ſancta Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia canit.* Sed certè ea ſupplicatio habetur in Liturgijs SS. Iacobi, Marci, Baſilij, & Chryſoſtomi, & de ipſa loquuntur Sanctus Baſilius in Epiſt. 63. S. Auguſtinus in Epiſt. 178. S. Gregorius loco citato, & ante ipſum pręcipitur à Concilio Vaſenſi 3. anno 529. tempore Ioannis Papę II. C. 3. vt non omittatur in Miſſa; ad quam ex Græcis traduxit S. Siluester Papa. Quare multò antiquior eſt Sancto Dunſtano, qui migrauit ad Superos anno 988. Legantur Bellarminus L. 2. de Miſſa C. 16. Ioannes Stephanus Durantus L. 2. de Eccleſiæ Catholicæ ritibus C. 13. Scortia de Sacrificio Miſſæ L. 3. Cap. 15. n. 3. Auguſtinus de Herrera in Origine, & progreſſu rituum, & cœremoniarum Miſſæ L. 2. C. 4. Noteturq; ex C. *Cum aliquis* 11. q. 3. ſolitum decantari *Kyrie eleiſon* ab Epiſcopo in Eccleſia, quando excommunicati pœnitētia ducti veniam poſtulabant. Ibi: *Et ſi ille terræ proſtratus veniam poſtulat, & de futuris cautelam ſpondet, tunc Epiſcopus apprehenſa manu eius dextera, in Eccleſiam illum introducat, & communioni Chriſtianæ reddat, & ſeptem Pſalmos pœnitentiales decantet cum iſtis precibus Kyriè eleiſon*, &c. Sic ex Concilio Arauſico.

25 Regredior ad Poſſeuinum: quem impugno aliundè, quia dum non vrget legitima aliqua cauſa, non decet celebrare ſine Miniſtro, qui reſpondeat; eſtq; valde alienum à conſuetudine Eccleſiæ, & ab eius ritu; ad quem ſpectat, vt Sacerdos tantùm proferat, quæ ſui muneris ſunt, & , alio reſpondente, taceat, vt monet Suarez ſuprà. Aduertoq; ego; requiri magnam cauſam ad celebrandum cum Miniſtro neſciente, aut non potente miniſtrare vrceolos, quia huiuſmodi ſeruitium ad manuum ablutionem, & digitorum purificationem ſupplebitur valde difficulter à Sacerdote. Quapropter meritò inter defectus notabiles in Officio Sacerdotis occurrentes ponitur à Miſſali, titulo de defectibus §. 10. n. 1. *Si non adſit Clericus, vel alius deſeruiens in Miſſa.* Sed de his ſatis in Sectione, quę hâc proximè pręceſſit.

26 Nunc operæpretium erit, obſeruare nonnulla circa ritus, & cęremonias exequendas à Miniſtro adiuuante in Miſſa priuata. Et quidem poſt Miſſalis à Clemente VIII. recognitionem debet Miniſter pulſare campanulam, tū quandò Sacerdos dicit, *Sanctus*, &c. tū quando immediatè poſt conſecrationē eleuat hoſtiam, & calicem; nam ita iubetur in titulo de ritu ſeruando §. 7. n. 8. & §. 8. num. 6. Pulſatio campanulę, quando paulò poſt conſecrationem ſuſtollitur aliquantulùm calix cum hoſtia, & quando Sacerdos miniſtraturus Euchariſtiam dicit, *Ecce agnus Dei*, non præcipitur à Clemente VIII. quanquā poſterior hæc pulſatio ſit vſu receptiſſima. Et quæ fit ad eleuationem corporis, & ſanguinis inſtituta fuit iuxta Nauclerum Volumine 2. Chronographiæ, Generatione 42. anno 1240. à Gregorio IX. Papa. Sed incęperat aliquot anteà annis in Germania. Nam, vt refert Cæſarius Heiſterbachcenſis L. 9. Illuſtrium miraculorum, & hiſtoriarū memorabilium C. 51. * Tempore ſchiſmatis inter Philippum, & Othonem Dominus Vuido Cardinalis, aliquando Abbas Ciſtercienſis, cum miſſus fuiſſet Coloniam ad confirmandam electionē Othonis, bonam illic conſuetudinem inſtituit; præcepit enim, vt ad eleuationem hoſtiæ omnis populus in Eccleſia ad ſonitum nolæ veniam peteret; ſicque vſque ad calicis benedictionem proſtratus iaceret. Pręcepit etiam idem Cardinalis, vt quoties venerabile altaris Sacramentum deferendum eſſet ad infirmum, Scholaris, ſiue Campanari' Sacerdotem præcedens per nolam illud proderet, ſicque omnis populus tam in ſtratis, quàm in domibus Chriſtum adoraret. * Hucvſque Cęſarius; & ex eo Arnoldus de Vuion in Ligno vitæ L. 5. Cap. 30. Chryſoſtomus Henriquez in Menologio Ciſtercienſi die 20. Aprilis, Aloyſius Nouarinus in Agno Euchariſtico L. 5. Sacrorum Electorum C. 63. n. 621. Auguſtinus de Herrera in Origine, & progreſſu rituum, & cæremoniarum Miſſæ L. 3. C. 12. n. 15. Imò Ivo agens gratias Reginæ Anglorum pro campanis tranſmiſſis Eccleſiæ Carnotenſi, quam ipſe rexit vſq; ad annum 1114. ſignificat in Epiſt. 167. pulſatas fuiſſe iam tunc in Miſſæ celebratione. Ait enim, *Quæ quoties ad ſignificationem*

certa-

Digitized by Google

certarum horarum mouentur, ita auditorum mentes mulcentur, vt veſtra memoria in ſingulorum cordibus renouetur. Nec leuiter eſt æſtimanda talis memoria, quæ tunc refloreſcit, quando illa ſingularis hoſtia, pro nobis redimendis in ara crucis oblata, per noui Sacerdotij Miniſtros in Domini menſa quotidie conſecratur: quando hymnis Cœleſtibus, tāquàm vitulis labiorum, Deus à fidelibus honorificatur; quādo à peccatoribus rea pectora tundentibus, Deus offenſus Sacrificio contribulati ſpiritus ad miſericordiam inclinatur. Sic Iuo. Sed & ante eius ætatem inuenire eſt campanulæ vſum ad eleuationē Euchariſtiæ; Author namque vitæ S. Meinulphi Diaconi (quem infantem baptizari curauit Carolus Magnus ſub annum 799.) apud Suarium 5. Octobris, C. 12. ſcribit, ✠ Tintinnabulū quoddam eneum benè ſonorum inuentum eſt inter oſſa S. Meinulphi, cum ea è ſepulchro transferrentur: crediturque illc eo vſus fuiſſe ſub eleuatione Sacramenti in illo ſuo Diaconi miniſterio: eaque de cauſa cū illo in eius ſepulchro repoſitum eſt. ✠ Tantùm Author ille. Tribuitur Sabiniano Papæ ad annum 604. à Iacobo Gaulterio in Chronologica tabula Eccleſiæ Catholicæ cum Ciacono, Genebrardo, & Polydoro Virgilio, quòd conſtituerit, vt ad Miſſarum ſolēnia campanæ pulſarentur. Sed accipiendi ſunt de ære campano grandiori pulſato pro conuocando populo ad Miſſam. Nos nunc de illo nō agimus. Adeat, qui velit, Barboſam Voto deciſiuo, & conſultiuo Canonico 102. ex n. 1. vſq; ad 39 & Ioſephum Vicecomitem Volumine 2. Obſeruationum Eccleſiaſticarum L. 1. de Miſſæ ritibus ex Cap. 25. vſque ad 28.

27 Præterea à Pio V. & Clemente VIII. §. 8. n 6. iubetur Miniſtro accenſio intortitij proximè ante conſecrationem, non extinguendi, niſi poſtquàm Sacerdos ſanguinem ſumpſerit, vel alios communicauerit, ſi qui erunt communicandi in Miſſa. Regulæ Æditui Societatis n. 7. ipſum monent, *Vt cum Sanctiſſimum Sacramentum eleuatur, facem, aut cereum accendat; quo tempore etiam tintinnabulum pulſet: accendet etiam facem, cum alijs Sanctiſſimum Sacramentū miniſtrabitur; ipſeque confeſsionem generalē eorum vice recitabit.* Quod vltimum traditur etiam in Miſſali, §. 10. n. 6. Cæterùm accenſio intortitij, quæ eſt quidem cæremonia valde priſca, vt conſtat ex S. Hieronymo Epiſt. 20. ad Marcellam, S. Iſidoro Hiſpalenſi L. 7. Etymologiarum C. 12. Ordineque Romano, necnon ex Gerſone parte ſuorum Operum ſecunda in Reſolutionibus quarūdam quæſtionum, fit ad Miſſas priuatas nunc extra Religionum aliquarum tēpla raro in Hiſpania, quantùm noſcere potui.

28 Ad hęc: deportatio Miſſalis ad alteram partem altaris in cornu Euangelij pertinet communiter ad Miniſtrum; quanquam poſſe fieri à Sacerdote ipſo, non renuam, nam §. 6. num. 1. in præcitato titulo de ritu ſeruando, legere eſt, *Sacerdos, ſi priuatim celebret, ipſemet, ſeu Miniſter portat librum Miſſalis ad alteram partem altaris in cornu Euangelij.* Sed cum transferendum eſt Miſſale ad cornu Epiſtolæ, non exprimitur ibi, an poſsit deferri per Sacerdotem; ſolùm enim dicitur §. 11. n. 1. *Celebrante purificato, dum calicem collocat in altari, liber Miſſalis defertur per Miniſtrum ad cornu Epiſtolæ.* Denique circa obſeruanda à Miniſtro priuatæ Miſſæ eſt valde vtilis inſtructio, quæ in Regulis Æditui Societatis n. 3. habetur his verbis, *Dum ſacris inſeruit, attentus ad ſuum miniſterium cum deuotione, & attentione ſit. Nec ante eum, qui celebrat, aut ad latus ex æquo, ſed aliquantò poſteriùs maneat: vtatur verò ſono, qui congruat cum eo, quo Sacerdos vtitur; omnia rectè proferat, nec celeriter nimiùm, nec nimis lentè. Denique in ijs ſit benè inſtructus, & cæteros, qui Sacerdotibus miniſtrabunt, eadem doceat.*

29 Quintò interrogari poteſt, num Miniſter inſeruiens altari, ſi inde aliquandò recedat, vt afferat vinum, aut hoſtiam, thuſve, vel pulſet vt campanas, ſatisfaciat præcepto, quod ea die vrgeat, audiendi Miſſam? Communis reſponſio Doctorum eſt affirmatiua. Ita Scortia L. 2. C. 20. num. 3. cum Sācto Antonino, Silueſtro, Tabiena, Nauarro, Suarez, & Henriquez. Ita etiā Fagundez in 1. Eccleſiæ præceptum, L. 2. C. 6. n. 10. addens Toletum, & Azorium; Ioannes Dicaſtillus Tract. & D. 5. dub. 3. n. 43. adijciens Emmanuelē Sà, Graffium, Bartholomæum ab Angelo, & Bonacinam. Quæ doctrina confirmatur egregiè ex communi alia apud Thomam Sanchez L. 7. Conſiliorum, Cap. 2. dub. 15. vbi probat, occupationem

nem neceſſariam ad diuinum in Choro Officium excuſare, ita vt partem omiſſam non teneantur ſupplere, qui nō potuerunt, aut non debuerunt præuenire. Prioris doctrinæ ratio eſt, quia Miniſter re ipſa abſens, ſed ea de cauſa, cenſetur moraliter præſens integræ Miſſæ, cui cooperatur, etiam dum recedit, atque adeò ſatisfacit præcepto Eccleſiæ. Limitant aliqui, dummodò Miniſter bona fide procedat. Quæ reſtrictio eſt ſuperuacanea; loquimur namque de receſſu non malitioſo, neque doloſo, ſed requiſito, aut conducente ad cultum Sacrificij, quin Miniſter in culpa fuerit nō pręparandi, aut non pręueniendi. Alij etiā limitant, ſi tamen Miniſter non abeat è templo, aut non niſi breui temporis ſpatio. Hæc autem reſtrictio aut non eſt neceſſaria, aut deſtruit rationem, quā ipſimet dederant præſentiæ moralis ob cooperationem ad Sacrificium, nam ſi Miniſter recedit è templo ob inſeruiēdum Miſſæ, non cenſebitur abſens moraliter; & intra ipſummet templum poteſt quis adeſſe, quin ſit moraliter præſens Miſſæ. Prætereà receſſus per longum tempus, aut non eſſet vtilis Miſſę, niſi Sacerdos eam interrumpens expectaret, quovſque rediret Miniſter; vel ſi vtilis eſſet, quia expediret v.g. pulſari campanas pendentes è turri extra templū, deberet ſuffici alius Miniſter; & videtur adhuc fauere primo ratio aſſiſtentiæ moralis ad Miſſam ob occupationem in re pertinente ad eam.

30 Verumtamen, niſi ſecunda limitatio adhibeatur, premit valde argumentum hoc Caſtri Palai Tract. 22. Diſp. vnica, puncto 16. n. 7. Præſentia moralis cum abſentia morali conſiſtere non poteſt; qui autem à templo recedit etiam occaſione deferēdi Sacrificio neceſſaria, eſt abſolutè abſens non ſolùm phyſicè, ſed etiam moraliter à Sacrificio. Si reſpondeas, miniſterium illud circa neceſſaria ad Miſſam reputari pro præſentia ad eam. Contra, ergo qui poſt reſponſiones vſque ad Introitum abiret, vt per villam quæreret vinum ad purificationem, eo quòd aduertiſſet tunc, deeſſe ad illam, tametſi non ad cōſecrationem, ſatisfaceret præcepto, quāquam rediret poſt conſecrationem. Similiter etiam ſatisfaceret, qui toto tempore Miſſę pulſaret extra templum campanas pro eius ſolemnitate in die aliqua valde feſtiua; & qui per pagum diſcurreret petens eleemoſynam conferendam Sacerdoti tunc celebranti pro animabus Purgatorij. In his enim caſibus valet etiam illa ratio pręſentię moralis, ſiquidem occupatio, vel receſſus ſit ob faciendum, vel deferendū aliquid neceſſarium ad Miſſam. Nemo verò concedet, adimpletum iri præceptum in præfatis caſibus. Ego ſaltem non admitterem.

31 Quare ad interrogationem reſpondeo, receſſum Miniſtri è Sacro ſtare cum adimpletione præcepti, ſi ſit ad breue tempus ſiue intra, ſiue extra templum, ſi item ſit occaſione rei alicuius neceſſariæ, vel magnopere conducentis ad eiuſdem Sacri perfectionem. Quia breuis receſſus, & ob cauſam iuſtā componitur optimè cū morali ad Miſſam præſentia, quam poſtulat præceptum, ſiue ſit receſſus Miniſtri, ſiue cuiuſuis alterius. Sed in Miniſtro militat potior ratio, cum enim ſit, vt ſupponitur, ob cauſam Sacri ipſius, iuuat id, ne præiudicet præſentię morali. Cęterùm ſi receſſus etiam Miniſtri, & ex cauſa prædicta duret per notabile Miſſæ tempus, non video, quomodò non officiat præſentiæ morali. Et quidem hæc fundari debet in præſentia phyſica, & corporali: alioqui qui cooperaretur Sacrificio tribuens ſtipem Sacerdoti pro eius celebratione, haberet præſentiam moralem ad illud, quanta ſatis eſſet ad pręceptum adimplendum, etſi per multas leucas diſtaret phyſicè, & corporaliter à templo. Iam verò Miniſter recedens ab altari per notabile Miſſæ tempus caret præſentia phyſica, & corporali ad magnam eius partem. Igitur non ſatisfaciet præcepto. Fatebor tamen, ratione præſtiti ſeruitij erga Miſſam eſſe excuſandum faciliùs ab auditione alterius Sacri, ſi commodè non poſsit intereſſe illi, quàm excuſaretur alius, qui ex cauſa diuerſa diſceſsiſſet per tempus æquale, imò & per minus. Sic Suarez D. 88. ſect. 2. V. *Ex hac*, Fagundez ſuprà, Pellizarius in Manuali Regularium Tract. 5. C. 4. ſect. 2. n. 51.

32 Hinc conſequenter cenſeo, Miniſtrum ſatisfacturum præcepto, etiamſi recedat tempore conſecrationis, vt afferat aliquid neceſſarium; ſi tamen redeat ſtatim, nec abſens ſit per notabile Miſſæ tempus. Eiuſdem eſt cenſuræ

Cardinalis

Digitized by Google

Cardinalis Lugùs D.22. ſect.1. num.6. quem ſequitur ſuus frater Franciſcus de Lugo L.5. C.14. q.6. n.67. citans Dianam parte 5. Tract. 13. Reſol. 61. qui parte 10. Tract. 14. Reſ.46. firmat ſe magis in eadem opinione; cui ſubſcribit etiam Auerſa q.11. ſect.19. V. *Rurſus non*, & à fortiori alij apud Leandrum Tract.2. in 5. præcepta Eccleſię D.1. q. 45. & 46. Sed oppones, ſi quiuis alius recederet, & abeſſet eo ſolo tempore, quamuis præſens foret reliquis partibus Miſſæ, non adimpleret præceptum, vt dicemus in D.30. Ergo idem exiſtimari à nobis debet de Miniſtro. Negamus Conſequentiam, quia in Miniſtro, vt prænotauimus, militat potior ratio, vt cenſeatur, ſitq; moraliter præſens cōſecrationi, à qua reipſa, & phyſicè ſit abſens ob prouidendum rei alicui neceſſariç ad Sacrificium.

33 Sextò ſciſcitari quis poterit de obligationibus Miniſtri exercentis munus Diaconi, vel Subdiaconi in Miſſa ſolemni? Huic quæſito reſpondet pleniſsimè Suarez D.87. ſect.2. V. *De priore Miniſtro*. Trāſcribo eius verba, ✠ Tenetur ad ea obſeruanda, quæ iuxta ritum ab Eccleſia inſtitutum circa ſolemnem Miſſæ celebrationē inſtituta ſunt: Peccaretque, hæc leuiter omittendo, vel negligenter, aut irreuerenter tractando. Secluſo autem contemptu, & ſcandalo, rarò erit in hoc graue peccatum, quia vt miniſterium hoc minus principale eſt, & accidentariū in Officio Miſſæ, ita materia huius defectus communiter non apparet admodū grauis. Interdum tamen eſſe poteſt, ſi aut redundet in aliquam irreuerentiam grauem ipſius Sacramenti; aut ſi eam ob cauſam aliquid omittatur, quod, licet accidentarium ſit, tamen maioris momenti in Miſſa cenſeatur. ✠ Sic Eximius Doctor. Nec mihi occurrit quidpiam addendum,

34 Poterat ſeptimò hìc diſputari, num Miniſter inſeruiens Miſſæ, ſiue ſolemni, ſiue priuatę, debeat exiſtere in ſtatu gratiæ? Communior ſententia eſt, loquendo etiam de Diacono, non teneri. Sed de hoc puncto nos in Tract. de Sacramētis in genere. Quicquid autem ſit de miniſtrante ex officio in Miſſa ſolemni; aſt de ſeruiente in priuata nullum legi, qui dicat, peccare per ſe, ſi non ſit in ſtatu gratiæ. Excipio innominatos quoſdam, qui apud Martinonum D.40. ſect.10. exiſtimarunt, quemcumque, qui audiat Miſſam, reum eſſe peccati noui lethalis, ſi eum de antiquo nō pœniteat. Aſt illa exiſtimatio exotica eſt, & à nobis refutanda in D.30. Nunc aduertimus, etſi Clericus ſit, qui miniſtret Miſſæ priuatæ, quia tamen non ex officio, vt proprio, & ſpeciali ſibi nunc temporis, ſed vt poteſt, imò & vt de facto citra neceſsitatem etiam præſtat paſſim Laicus, ideo non obligari prę Laico, vt ſe diſponat ad gratiam. Huc à fortiori facit exemplum vulgare Sacerdotis miniſtrantis ſine ſolemnitate Sacramentum Baptiſmi, etſi enim baptizet cum conſcientia noxę mortalis, non cōmittit peccatum graue, vt frequentior fert opinio, quia ſcilicet non baptizat, vt Miniſter ex officio. Obijciet quis ex dictis in Sectione 1. Miniſtro ſeruienti in Miſſa, competit offerre diuiniſsimū Sacrificium; huiuſmodi autem functio exigere videtur ſanctitatem in exequēte eam. Vnde Sacerdos vt præcisè offerens delinquit lethaliter, ſi innoxius nō ſit. Reſpondeo, probari nimiùm hoc argumento, alioqui audientes Miſſam, & conferentes ſtipendium ad illam, cum offerentes etiam ſint, premerentur eadem obligatione. Quapropter functio offerendi excellentiſsimum Sacrificiū non per ſe, & immediate, ſed per Sacerdotem, iure ſuo haud poſtulat ſanctitatem in offerente; quamuis deceat, vt nullus, qui ſceleris conſcius ſit, miniſteriū ſuum ad altare impendat illi. Paritas ex Sacerdote deſumpta inefficax eſt, is enim offert per ſe ipſum, & immediatè. Quòd ſi in eo offerre ſumatur pro conſecrare, & ſacrificare, ſatis patet, quantùm ſuperet alios offerentes; ſi autem ſumatur in ſignificatione denotante oblationem verbalem expreſſam, ſiue panis, & vini, ſiue corporis, & ſanguinis Chriſti poſt conſecrationem, excedit etiam in hoc ſenſu cæteros offerentes. Omitto nunc diſcutere, an titulo præcisè offerentis debeat Sacerdos celebrare crimine inſōs? Cui inueſtigationi ſuus erit locus, & tempus in Diſput. 29.

Digitized by Google

DISPVTATIO XV.

DE FRVCTV, QVI EX SACRIFICIO Miſſæ prouenit offerentibus, necnon & ijs, pro quibus offertur generaliter.

1 *TRACTAVIMVS AFFAtim Diſputatione X. de fructu, qui ex opere operato Sacrificij Miſſæ confertur perſonis, pro quibus ſpecialiter offertur, expedit, vt nũc exploremus, an perſonis offerentibus communicetur etiam aliquis fructus ex opere operato eiuſdem Sacrificij? Vbi ſimul agemus de fructu prouenienteſ in perſonas, pro quibus illud generaliter offertur à Sacerdote.*

SECTIO I.

Chriſto vt offerenti non reſpondet aliquis fructus applicandus ei perſonæ, quam per ſe elegerit. An Sacerdoti, & alijs offerentibus Sacrificium Miſſæ per concurſum ad ipſum reſpondeat fructus aliquis ex opere operato?

PRIOR SECTIONIS pars probatur, nam ſicut Chriſtus nunc non offert ſeorſim à Sacerdote, ita neque illi reſpondet aliquis fructus ſeorſim ab eo, qui oblationi Sacerdotis factę in perſona, ac nomine eiuſdem Chriſti; & applicationem talis fructus non reſeruauit ſibi Chriſtus, faciendam in bonum perſonæ, quã per ſe eligeret, ſed commiſit Sacerdoti, vt ipſam faceret tanquã conſtitutus diſpenſator myſteriorum Dei. Legantur Suarez D. 79. ſect. 8. V. *Primò igitur*, Coninch 3. p. q. 83. art. 1. d. 9. n. 149. vbi prim^a impugnat Scotũ Quodlibeto 20. vt qui ibi ſenſerit contrarium. Ego tamen nec veſtigium opinationis illius reperio in Scoto. Sed qualiſcumque illam tenuerit, fortè non aliud voluit dicere, quàm quod Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 10. n. 228. in his verbis, * Effectus, qui correſpondet Chriſto vt principali offerenti, non oritur ex oblatione Sacerdotis, vt eſt ipſius; ſed ex oblatione Chriſti; qui tamen voluit, vt Sacerdos applicaret hanc ſuam portionem, cui vellet: quòd ſi eam non applicat, nõ eſt, cur proueniat ipſi Sacerdoti, cum nõ ſit ipſe ſolus offerens, ſed etiã Chriſtus, qui ſuam portionem poteſt applicare, cui velit. Quòd ſi non applicatur, debuiſſet potiùs prouenire ipſi Chriſto offerẽti, ſi ipſe indigeret, non eius Miniſtro.*

2 Poſterior Sectionis pars operioſior eſt. Ad quam prænoto, Sacerdotem conſiderari poſſe tum vt offerẽtem in perſona Chriſti, tum vt offerentem tanquam perſonam priuatam, ſed prin-

principaliorem cæteris offerentib⁹ per concurſum in Sacrificium: Si primo modo conſideretur, certum eſt, Sacerdotis oblationi reſpondere ex opere operato fructum communicabilem ei perſonæ, cui Sacerdos liberè applicuerit volens pro ipſa offerre Sacrificium; & proinde talem fructum communicandum de facto Sacerdoti, ſi hic applicet ſibi, velitque pro ſe offerre Sacrificium. Si ſecũdo modo conſideretur Sacerdos, procedit quæſtio propoſita, quæ comprehendit non modo Sacerdotem, ſed etiam alios cooperantes in Sacrificium.

3 In qua quæſtione duplex verſatur ſententia, alia affirmatiua, alia negatiua.

Authores reſpondentes affirmatiuè ad ſecundam partem Sectionis: argumentaque eorum.

TENERE videtur affirmatiuam opinionem S. Thomas 3. p. q. 79. art. 5. in Corp. inquiens, *Hoc Sacramentum, in quantum eſt Sacrificium, habet vim ſatisfactiuam. Sed in ſatisfactione magis attenditur affectus offerentis, quàm quantitas oblationis :: Quamuis ergo hæc oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna, tamen fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundùm quantitatem ſuæ deuotionis, & non pro tota pœna.* Sic in fine Corporis; & in principio dixerat, *Hoc Sacramentum habet effectum Sacrificij in eo, qui offert, vel in ijs, pro quibus offertur.* Pro eadem ſententia adduci poteſt Catechiſmus Romanus parte 2. C. 4. n. 71. dicens de Euchariſtia, *Vt ſacramentum eſt, ijs, qui diuinam hoſtiam ſumunt, meriti cauſam affert, & omnes illas vtilitates, quæ ſuprà commemoratæ ſunt: vt autem Sacrificiũ eſt, non merendi ſolùm, ſed ſatisfaciendi quoque efficientiam continet. Nam vt Chriſtus Dominus in Paſſione ſua pro nobis meruit, ac ſatisfecit: ſic qui hoc Sacrificium offerunt, quo nobiſcum communicant, Dominicæ Paſſionis fructus merentur, ac ſatisfaciunt.* Et inferiùs in n. 79. *Huius Sacrificij eam vim eſſe Parochi docebunt, vt non ſolùm immolanti, & ſumenti proſit, ſed omnibus etiam fidelibus, ſiue illi nobiſcum in terris viuant, ſiue iam in Domino mortui, nondum planè expiati ſint.* Pro eadem etiam opinione afferri poſſunt verba illa Canonis, *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerũt pro redemptione animarum ſuarum, &c.* Significare enim videntur, Sacrificium pollere vi iuuandi illos, à quibus, & non tãtùm illos, pro quibus offertur. Inſuper fauere videtur Concilium Tridentinũ Seſ. 22. Can. 3. vbi ſupponit, Euchariſtiam vt Sacrificium prodeſſe ſumenti, tametſi non ei ſoli. Verba Canonis ſunt, *Si quis dixerit, Miſſæ Sacrificium tantùm eſſe laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem Sacrificij in cruce peracti, non autem propitiatorium, vel ſoli prodeſſe ſumenti :: anathema ſit.* Vlteriùs citantur Caietanus tomo 2. Opuſculorũ Tract. 3 de Celebratione Miſſæ q. 2. Silueſter Verbo *Miſſa* 1. q. 9. Sed Caietanus, & Silueſter loquuntur tantùm de fructu ex opere operato Sacrificij comparatione eorum, pro quibus offertur; vel ſi loquantur comparatione offerentium, eſt quidẽ ſatis obſcurè, vt notat Vazquez D. 231. C. 3. n. 11. qui in n. 12. cõcedit, Canum L. 12. de Locis C. 13. V. *Alterum argumentum*, & Sotum in 4. Diſt. 13. q. 2. art. 1. V. *Igitur vt ad quæſtionem* ſtare pro ea ſententia. Cæterùm etſi Canus, & Sotus doceant, nõ minorem eſſe fructum, Sacrificij, quando multi offerunt, quàm quando pauci, ſed potiùs eſſe tãtum in ſingulis, quantus eſſet, ſi vnuſquiſq; ſolus offerret, nõ conſtat, Authores illos, & antiquos alios concordes in ea doctrina ſermonem habere de fructu ex opere operato Sacrificij. Et aliqui apertè effantur de fructu quidem ex opere operato, ſed qui reſpondeat Chriſto, vt principali offerenti, & Sacerdoti, vt miniſteriali offerenti. Cæterùm quicquid ſit de Theologorum veterum mẽte, Suarez Diſp. 79. ſect. 8. V. *Quartò de cæteris*, Henriquez Lib. 9. C. 20. §. 2. Petrus à Nauarra de Reſtitutione Lib. & C. 2. per totam 5. Difficultatem, Layman L. & Tract. 5. C. 2. n. 18. Bonacina D. 4. q. vltima, puncto 4. n. 2. & 6. Filliucius Tract. 5. C. 3. n. 72. Granadus tomo 5. Controu. 6. Tract. 14. D. 8. num. 2. & 5. Amicus D. 33. ſect. 6. num. 171. & 184. Toletus L. 2. C. 7. n. 1. Fagundez L. 3. in 1. præceptum Eccleſiæ C. 6. ex numero 19. Villalobus tomo 1. Tractatu 8. Diff. 8. n. 7. Trullench L. 3. de Sacramentis C. 8. dub. 6. n. 2. Azor tomo 1. L. 10. C. 20. q. 9. in fine, Auerſa de Euchariſtia quæſt. 11. ſect. 9. V. *Et hæc pars.* Dicaſtillus Tract. 5. D. 3. dub.

6. à n. 144. vſque ad 157. Bauny parte 1. Theologiæ Moralis Tract. 6. q. 7. in fine, q. 10. Concluſ. 1. Leſsius 3. p. q. 83. art. 1. dub. 9. n. 45. & 46. Hieronymus Columbus Lib. 4. de Angelica, & Humana Hierarchia C. 68. ex num. 6. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 4. q. 5. n. 49. Leander Tract. 8. D. 3. q. 12. multique alij partim ab ipſis citati, partim à nobis omiſsi conſpirarunt pro affirmatiua parte, quam præ omnibus illuſtrauit Suarez his argumentis, alijque poſt ipſum.

4 Primum ordine eſt, oblationi Sacrificij Miſſæ competit, vt ſit fructuoſa ex opere operato. Ergo congruum eſt, vt de eius fructu participent omnes, qui phyſicè, vel moraliter ad eã concurrunt. Et de primis, nempe de Sacerdotibus, certum ſibi id eſſe, ait Amicus ſuprà, quoniam ipſa actio phyſica, & immediata offerendi, cum fiat in perſona Chriſti, fundataque ſit in meritis ipſius, non poteſt non eſſe digniſsima, vt ad illam, etiam quà oblatio eſt præcisè, conſequatur effectus in offerentibus, qui obice careant. De ſecundis verò, cum ſint moralis cauſa Sacrificij, quod in oblatione conſiſtit, videtur etiam debere compotes eſſe fructus ipſius, niſi aliàs ſint indiſpoſiti. Secundum, eo ipſo quòd cum Sacerdote concurrant alij ad Sacrificium, offertur hoc maiori cũ deuotione, reuerentia, & dignitate. Ergo, ſi cætera ſint paria, reſpondet illis maior fructus ex opere operato iuxta doctrinam S. Thomæ ſuprà. Tertiũ, Sacramenta conferunt ſuũ ex opere operato effectum omnibus ſumentibus. Ergo & Sacrificiũ conferet ſuum ex opere operato fructum omnibus offerentibus per cõcurſum phyſicum, aut moralem; ſicut enim vſus Sacramentorum cõſiſtit in receptione, ita ratio Sacrificij in oblatione. Quartum, Chriſtus potuit ſic inſtituere Sacrificium, vt ex opere operato proficuum eſſet cunctis cõcurrentibus ad illud; congruitq; rationi, vt ſic inſtituerit illud, nec inde ſequitur aliquod abſurdum, aut inconueniens. Ergo &c. Quintum, nõ eſt credibile, quòd ille, qui audit Miſſam, non recipiat plus fructus ex opere operato Sacrificij, quã ille, qui non audit, ſed pro quo æqualiter, ac pro eo alio offeratur à Sacerdote Sacrificium; neque item eſt credibile, quòd ſi duo cum pari deuotione audiant Miſſam, alter Sacerdotis veri, alter ficti, non lucretur prior prę poſteriori maiorem fructum virtute Sacrificij veri. Sextum, veterum Sacrificiorum oblatio fructuoſa erat ex opere operãtis iuxta deuotionem ſingulorum offerentiũ. Ergo oblatio noui huius, & excellẽtioris Sacrificij erit proficua ex opere operato cum proportione ad deuotionem offerentium immediatè, & proximè. Septimum, ex opere operato prodeſt Sacrificium Miſſę ijs, pro quibus offertur. Sed ſpeciali ratione offertur pro ijs, qui ſunt offerentes proximè, & immediatè, vt conſtat ex Offertorio hoſtiæ, ibi, *Et pro omnibus circumſtantibus*; necnon ex verbis Canonis, *Et omnium circumſtantium, quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt.* Voluit autem meritò Eccleſia offerri ſpecialiter Sacrificium pro circumſtanſtibus, vt hi maiorem fructũ perciperent ex illo, quã abſentes, etiãſi in reliquis forent pares; & niſi id ita eſſet, parùm incitarentur fideles ad audiẽdum Sacrum, alijſque modis cõcurrendum ad ipſum.

5 Hæc ſunt argumenta ſentẽtię affirmantis; quæ fructum, quem in Sacrificij opere operato adſtruit, vocat ſpecialiſsimum, præſertim reſpectu Sacerdotis, ad diſtinctionem alterius, quẽ generaliſsimum, aut generalem appellat, & alterius, quem ſpecialem. Generalis eſt ille, quem Sacerdos applicare debet omnibus fidelibus viuis, atq; defunctis. Specialis verò eſt ille, quem applicare debet ijs, pro quibus vult, aut tenetur offerre ſpecialiter Sacrificium. Solet etiã dici medius, vt pote poſitus, aut conſideratus inter generalẽ, & ſpecialiſsimum. Soletque & hic nominari perſonalis, quia reſpondet Sacerdoti vt perſonæ priuatę, non autem vt publico Eccleſiæ Miniſtro, quemadmodùm generalis, neq; itẽ vt publico Chriſti Miniſtro, quẽadmodũ ſpecialis, & medius. Has voces didicit Schola Theologica ex Scoto in Quodlibeto 20. art. 1. quãuis ipſe non videatur agnoſcere in Sacrificio Miſſæ fructum ſpecialiſsimum, qui ſit ex opere operato, ſed tantùm operantis, nec enim aliter loquitur de eo fructu, quàm de quouis alio ratione actus meritorij, aut orationis fuſæ à perſona grata Deo.

Si

Si offerentibus reſpondeat fructus ex opere operato, non erit ab ipſis applicabilis alijs.

6 AVTHORES admittentes fructum ſpecialiſsimum non conueniunt in decidendo, an ex intentione offerentium poſsit, necne, applicari alijs? Sed ſi concedatur talis fructus, cenſeo cum Suario ſuprà, ſect. 9. in fine, & cum multis alijs, non poſſe applicari, eſt enim fructus, qui ſuopte modo exhibitionis à Deo reſpondet ex opere operato ipſis offerentibus; fructus autem, aut effectus, qui ſic reſpondet alicui, non poteſt ex eius intentione applicari alteri, vt conſtat in effectu ex opere operato Sacramentorum, v. g. in remiſsione pœnæ per Baptiſmum, per Pœnitentiæ Sacramentum, per ſatisfactionē Sacramentalem. Patet etiā in remiſsione pœnæ ex opere operato Indulgentię; quæ remiſsio nequit applicari alteri, niſi ſpecialiter concedatur in ipſa forma Indulgentiæ à Summo Pontifice. Similem autem conceſsionem factam à Chriſto fuiſſe huic Sacrificio, cogitatur omnino gratis ab Auerſa q. 11. ſect. 9. V. *Dicendum tamen.* Claret denique in fructu ſpeciali, & medio reſpondente ex opere operato iis, pro quibus nominatim offertur Miſſa, nam perſona, pro qua applicatur, nequit tranſferre illum à ſe in aliam.

7 Nec obijcias exemplum fructus ſpecialis, & medij, qui applicari poteſt à Sacerdote, ſiue ſibi, ſiue alijs. Non, inquam, obijcias, nam is fructus reſpondet Sacrificio vt offeribili; eſt autem Sacrificium offeribile à Sacerdote non minus pro alijs, quàm pro ſe. Aſt fructus ſpecialiſsimus reſpondet offerentibus, quà offerentes ſunt; non ſecus ac effectus Sacramēti ex opere operato reſpondet ſuſcipientibus, quà ſuſcipientes ſunt. Præterea fructus ſpecialis, & medius eſt indifferens, vt conferatur huic, vel alteri perſonæ iuxtà intētionem, & applicationem liberam offerentis Sacerdotis tanquam publici Miniſtri deputati ad procurandum bonum commune, & non tantùm bonum priuatum; ideoq; tā poteſt applicari à Sacerdote pro alijs, quàm pro ſe; imò niſi à Sacerdote applicetur, ſiue ſibi, ſiue alijs, non communicabitur vlli. Cęterùm fructus ſpecialiſsimus eſt ex ſe determinatus ad offerentes tanquam ad perſonas priuatas, eſtq; quaſi ex ſe applicatus ipſis, quin requiratur ad eius communicationem intentio, applicatioq; libera facta, aut à Sacerdote, aut ab alijs cooffeerentibus, dummodò enim ad Sacrificiū concurrant, & aliunde non habeant obicem, potientur tali fructu.

8 Neque rurſus obijcias, in Canone Miſſæ dici, circūſtantes offerre Sacrificium *pro ſe, ſuiſq; omnibus.* Ergo nō minus alijs, quàm ſibi poſſunt applicare Sacrificij fructum. Nam reſpondetur, offerentes à Sacerdote diſtinctos offerre tantùm, & applicare pro alijs fructum Sacrificij ex opere operantis; alioqui ſemper offerrent, & applicarent pro alijs fructum ſpecialiſsimum cum obligatione prouenięte ex inſtitutione Eccleſiæ; quam tamen obligationem neq; in Sacerdote tu ipſe agnoſcis. Mihi quidem abſurda apparet poteſtas in fœmina, vel homine Laico, vt, authoritate ſua, eò præciſe quòd interſit Sacro, valeat per modum communicationis applicare alteri remiſsionem pœnæ temporalis ex opere operato Sacrificij. Certè ea poteſtas videtur propria Miniſtrorum Chriſti, qui ſunt diſpenſatores myſteriorum Dei, & quibus in Ordinatione dicitur prę alijs fidelibus, *Accipite poteſtatem offerendi Sacrificia pro viuis, & defunctis*: & qui ſoli ſunt immediatè offerētes Sacrificij, ita vt alij non offerant, niſi mediantibus illis: cauſa autem ſola immediata operatur efficaciter; nec poteſt mediata ponere effectum, niſi immediata cauſet illum, vt hoc punctum quaſi acu attingens notauit Martinonus D. 39. ſect. 4. num. 34. quare inualidè, & inefficaciter applicabitur Sacrificij ex opere operato fructus pro perſona aliqua ab alia, quę tantùm aſsiſtat ei, ſi pro eadē perſona non applicet Sacerdos celebrans. Et rogo, cur fœmina aliqua, aut homo Laicus non poſſet ſuſtentationem ſuam petere ex auditione Miſſæ, cuius ſpecialiſsimum fructū applicaret pro alio, à quo acciperet ſtipendium, non ſecus atq; accipit Sacerdos, quando pro alio applicat ſpecialem, mediumque fructum; non ſecus etiam atque poſſet accipere idem met, quando pro alio applicaret fructum ſpecialiſsimum, in opinione plurium,

qui dicunt, applicabilem eſſe pro aliò. Imò non pauci pronunciarunt, poſſe Sacerdotem referre duplicatum ſtipendium, ſi applicet vtrumq; fructum, videlicet ſpecialem, & ſpecialiſsimum: quos eſſe inter ſe æquales, imò & minorem ſecundum, quàm primum, aſſeritur à Bordono tomo 1. Variarũ reſolutionum in 25.q.8. quanquam duplo minorem eſſe ſecundum, affirmetur à Filliucio tomo 1.Tract.5.C.6.n.181. Recēſet eos Authores Diana parte 2. Tract. 14.Reſol.14 parte 5. Tract.14. Reſol. 45.par.10.Tract.12.Reſol.21. Sed eorum aſſertio de duplicato ſtipendio diſplicuit Congregationi Mediolanenſis Pœnitentiariç anno 1617. apud Dianam Reſol. illa 45. & poſt Decreta Vrbani VIII. circa celebrationem Miſſarũ debuiſſet eſſe omnino antiquata, ſiquidem in eis prohibeatur cum onere etiam reſtituendi, vt per vnicam Miſsā ſatisfiat vnquam duobus ſtipendijs. Sed de hoc puncto latiùs agetur in D.31.

9 Dicet quis, poteſt fœmina, & homo Laicus applicare pro alijs fructum proprium ſatisfactorium communionis ſuæ Sacramentalis. Ergo multò potiùs poterit pro alijs applicare fructũ ſpecialiſsimum Sacrificij, cui interſit. Negandum eſt Antecedens de fructu ſatisfactorio ex opere operato Sacramenti Euchariſtici ſuſcepti. Ita Petrus de Ledeſma in Summa C.10. Concluſ.13. Elias à S. Thereſia L.2. Legationis Eccleſiæ triumphantis ad militantem pro liberandis animabus Purgatorij C.7. n. 16.Paſqualigus in Doctrina Morali ſacra D. 117.ſect. 10. referens Suarium, Vazquium, Coninchum, Syluium, Kellitonum, Mercerum, Cornejum, Præpoſitum, Nuñum, Ylambertum. Ita etiam Franciſcus Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. & C.3. allegans Caietanum, Cordubam, Valentiam; imò dicens, nullum à ſe inuentum Authorem, qui apertè doceret cōtrarium. Et ante Paſqualigum, ac Bardi Theophilus Raynaudus in Tractatu inſcripto, *Error popularis de communione pro mortuis agenda*; quem ſapientiſsimum virum; quia non ea moderatione, qua par eſſet, impugnauit Modernus quidam, prodijt alter, qui defenſaret, ſuſciperetque eius vindicias in libello, cui titulus appoſitus N. *vulſus, & depilatus*. Nos etiam in D.13. de Euchar. ex n.53. vſque ad 58. exagitauimus non perfunctorie Antecedentis falſitatem. Nunc breuiter reuincimus exinde, nam ille fructus annexus eſt gratiæ, quam Euchariſtia ex opere operato confert ſumentibus: quare cum hi non poſsint validè applicare alijs gratiam ſibi conferendam; neque item poterunt fructum ſatisfactorium ei gratiæ annexum. Videantur Sanctus Bernadinus Senenſis tomo 4. Sermone 12. art. & C.2. Sanctus Thomas in 4. Diſtinct. 20. quæſt. 1. art. 2. quæſtiuncula 3. ad 2. multòque magis in 3. par. quæſt. 79. art. 5. vbi poſtquàm docuit, Euchariſtiam eſſe ſimul Sacrificium, & Sacramentum, ſub prioriſque ratione habere effectum ex opere operato in eo, qui offert, vel in ijs, pro quibus offertur, & ſub poſteriori in eo tantùm à quo ſumitur; declarat ſubinde Sanctus Doctor effectum Sacramenti directum; qui eſt gratia, & indirectũ, qui eſt remiſsio pœnæ. Quare apertè ſignificat, tam vnum, quàm alterum eſſe ſumenti addictum, & determinatum, quando prouenit ex opere operato Sacramenti ſuſcepti. Et ideo idem Sanctus Doctor Lect. 6. in Ioann. C.6. ſcripſit, *Laicos ſumentes Euchariſtiam pro his, qui ſunt in Purgatorio, errare*, ſi ſcilicet ſumant, vt eis applicent pœnæ remiſsionem, ſeu fructum ſatiſfactorium, qui aliàs conferendus erat ipſiſmet ſumentibus, ex opere operato Euchariſtiæ ſumptæ. Perſpicuũque eſt ex antecedentibus Verbis Sancti Doctoris, nullum Sacramenti effectum, qui ſit ex opere operato, poſſe à ſumentibus transferri in alios; licet poſsit ex opere operantis eſſe alijs proficua ſuſceptio Sacramenti, ſi à ſuſcipiente dirigatur ad ſatisfaciendum, aut impetrandum pro alijs.

Requiſita ad fructum ex opere operato in offerentibus, & conſectaria ex eo.

10 IAM verò in duobus conueniunt Patroni ſententiæ affirmantis fructum ſpecialiſsimum. Fatentur enim primò, neceſſarium eſſe ſtatũ gratiæ ſanctificantis in concurrentibus ad Sacrificium, vt lucrentur eum fructum vt ſatisfactorium: Dico *vt ſatisfactorium*, nam de fructu gratiæ actualis exci-

excitantis ad eliciendum dolorem de peccatis, & de fructu conſiſtente in aliquo gratiæ dono comparabili per meritum de congruo non exprimunt, quid ſentiant, cùm tamẽ negare non poſsint, neceſſarium haud quaquam eſſe ſiue ad vnum, ſiue ad alterum. Ideo autem quod dixi, fatentur apertè; tum quia peccatum lethale eſt obex ad remiſsionem pœnæ temporalis, tum quia talis fructus prouenit ex actione, quam quiſque concurrentium exercet in perſona ſua, ordinaturque per ſe ad ipſoſmet offerentes. Ergo præſuponere debet ex parte eorum diſpoſitionem gratiæ ſanctificantis. Hinc ſequitur, offerentes applicaturos inualidè alijs fructum ſpecialiſsimum ſatisfactorium, ſi ipſi exiſtant in ſtatu peccati mortalis, etiamſi aliàs poſſent applicare validè alijs talẽ fructum. Ratio eſt, tum quia peccatum reddens offerentes indignos ad comparandam ſibi remiſsionem pœnę habebit eandem vim, vt impediat, ne comparẽt alijs, cum ſermo ſit de remiſsione, quæ proueniat præcisè ex actione offerentium in perſona, & nomine proprio. Tũ quia ad ſatisfactionem ex opere operantis pro alio opus eſt, vt ſatisfaciens exiſtat in ſtatu gratiæ. Ergo ſimiliter requiretur ſtatus gratiæ, vt quis validè applicet alteri ſatisfactionem conuenientem ſibi ex opere operato. Vtraque ratio à nobis aſsignata præcludit viam argumento, quod poſſet obijci ex paritate fructus ſpecialis ſatisfactorij applicabilis validè à Sacerdote exiſtente in peccato mortali, & ex paritate indulgẽtiæ pro defuncto lucrabilis à viuo peccatore, vt ſuppono cum communiori ſententia apud Dicaſtillum Tract. 9. D. 2. Dub. 17. à n. 222.

11 Fatentur ſecundò aſſertores fructus ſpecialiſsimi, cęteris paribꝰ; eſſe hunc maiorem in eo, qui magis cõcurrit ad Sacrificium, creſcereque iuxta meliorem diſpoſitionem, religioſioremq; deuotionem vniuſcuiuſque cõcurrentis, nam cum proueniat ex actione, quam quilibet eorũ exercet in perſona ſua, conſentaneum rationi eſt; vt quantificetur ex propiori, & præſtantiori ad Sacrificium concurſu, necnon ex diſpoſitione, ac devotione cumulatiori. Nec ideo deſinet eſſe ex opere operato, vt patet in effectu Sacramenti ex opere illo; qui effectus commenſuratur diſpoſitioni ſuſcipientis Sacramẽtum; & in ipſo Sacrificio probabilius nobis eſt; ſpecialem, mediumque fructum, qui eſt etiam ex opere operato, attemperari diſpoſitioni eius, pro quo Sacrificium offertur, quanquam non eius, qui offert; quicquid dicant nonnulli apud Vazquium D. 231. Cap. 7. n. 45. & 46. indicatq; Henriquez Lib. 9. C. 18. §. 5. C. 20. §. 2 docetque expreſsè Granadus refutatus iam à nobis n. 18. D. 12. ex doctrina Suarij, D. 79. ſect. 8. V. *Quarta differentia*, Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 11. n. 138. Arriagæ D. 53. ſect. 3. n. 12. & 13. Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. 3. C. & ſect. 1. n. 8. Bartholomæi à S. Fauſto Lib. 1. de Suffragijs q. 54. cum alijs, quos citant. Et ratio diſcriminis eſt, quia fructus ſpecialis ſatisfactorius prouenit ex offerentis actione vt exercita præcisè in perſona Chriſti; habetq; ſe Sacerdos in ordine ad talem fructum, ſicut Miniſter Sacramenti in ordine ad huius effectum, qui non eſt maior, aut minor iuxta perfectiorem, aut imperfectiorem ſtatum Miniſtri; & ſicut famulus habet ſe reſpectu eleemoſynæ, quam per eius manus herus tribuat, non enim eſt magis, aut minus ſatisfactoria animæ Purgatorij, pro qua herus eam applicet, quò magis, aut minus probus fuerit famulus. Neque proderit dicere, ſi Sacerdos poteſt fructum mediũ conferre perſonæ, cui voluerit, & in qua menſura libuerit, idque ex cõmiſsione Chriſti; quidni ex eadem poterit, provt fuerit meliùs diſpoſitus, & ſanctior, conferre eum fructum intenſiorem, aut copioſiorem? Non, inquã, proderit, quia de poſteriori facultate à Chriſto indulta nullum extat indicium; nec ea eſſet apta nata Miniſtri, Diſpenſatoriſq; Myſteriorum Dei muneri, quo inſignitus à Chriſto eſt Sacerdos. Verendumque eſſet, ne ex malitia, & indignitate offerentis retroageretur omnino fructus medius, contra effatum Tridentinæ Synodi Seſ. 22. C. 1. ſi ex eius maiori, aut minori dignitate magis, aut minꝰ reſtagnaret, exundaretvè.

12 Infertur ex his duobus pũctis, in quibus concordant Authores patrocinantes fructui ſpecialiſsimo, ex primo quidem, quàm dubia foret adquiſitio huius fructus ab eo, pro quo à Sacerdote applicaretur, penderet enim

à Sa-

Digitized by Google

à Sacerdotis ſanctitate; quare hîc, ſi eſſet conſcius peccati, non ſatisfaceret obligationi, quam haberet ſacrificandi pro alio, quando pro alio applicaret fructum tantùm ſpecialiſsimum, teneretur q; reſtituere ſtipendium acceptum, aut celebrare in ſtatu gratiæ alterum Sacrum, cuius fructum ſpecialiſsimum applicaret pro elargitore ſtipendij, vt hoc modo ſatisfaceret ipſi, ſi hoc modo poſsit ſatisfieri contribuentibus ſtipē, quia conſentiant expreſsè in ſolam applicationem ſpecialiſsimi fructus. Imò etſi Sacerdos non foret conſcius peccati, ſi tamen negatiuè dubius foret, an eſſet dignus amore, vel odio, niſi Deo per extraordinariam reuelationem dubitationem adimente, maneret Sacerdos ſemper anceps, an ſatisfeciſſet obligationi ſuæ, proindeque teneretur reſtituere ſtipendium, aut celebrare alteram Miſſam, cuius fructum ſpecialem applicaret in bonum eius, qui dedit ſtipendium, nam debito certo non ſatisſit per dubiam ſolutionem, nec actio certi debiti poteſt elidi dubia exceptione, l. *Titiæ Textores ff. de legat.* 1. Quanquā autē Sacerdos poſsit habere opinionem probabilem, certitudinemque moralem, ac coniecturalem de ſui ſtatu in gratia, tamen quia id, quod ſoluit, eſt tantùm probabile tum in ſe, tum quoad applicādum illud alteri, nemo non videt, eſſe valde periculoſam debiti certi ſolutionem, nulli firmo, & conſtanti fundamento innixam. Nonne intutiſsima eſſet redemptio debiti mille ducatorum, ſi traderes creditori vas aureum tanti valens, ſed quod non certò tuum ſit, quin imò valde dubites de facultate tua diſponendi liberè de eo. Quo exemplo ad rem hanc peropportunè vtitur Ludouicus de Conceptione in Examine veritatis moralis Tract. 2. Caſu 12. ex n. 15. Noſque in D 31. conabimur, ſuis momentis expendere difficultatem iſtam.

13 Infertur ex ſecundo puncto, arduum eſſe reddere rationem, cur Sacerdos, qui probabiliter exiſtimaret ſe iuſtiorem, deuotioremque alijs, non poſſet aſſumere ſibi maius ſtipendium ob Miſſam, cuius fructum ſpecialiſsimum applicaret viuo, aut defuncto; nā ſi iuxta aliquos aſſertores fructus ſpecialiſsimi poteſt Sacerdos arrogare ſibi duplicatum ſtipendium Miſſæ, cuius fructum tam ſpecialem, quàm ſpecialiſsimum applicet pro alio, quia geminâ hac applicatione grādior portio fructuſ confertur perſonæ, pro qua offertur Miſſa; quidni poterit Sacerdos, qui ſe ſanctiorem reputet, & meliùs diſpoſitum, facere illud etiam, quod diximus? Siquidem, vt agnoſcit Bardi ſuprà, applicatio fructus ſui ſpecialiſsimi futura ſit plus proficua ex opere operato, quàm ſi fieret ab alio Sacerdote minus ſancto, minuſque diſpoſito. Hæc autem ſequela eſt planè abſurda. Tantùm in gratiam Doctorum, qui in concurrentibus ad Sacrificium Miſſæ admittunt ſpecialiſsimum fructum ex opere operato ſatisfactorium.

Authores reſpondentes negatiuè ad ſecundam partem Sectionis, argumentaque eorum.

14 SED eum negant alij, Vazquez D. 231. C. 3. n. 12. & ſequentibus, Coninch. 3. p. q. 83. articulo 1. dub. 9. n. 152. & 162. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 11. à n. 233. etſi in num. 252. videatur retrocedere nonnihil: Caſpenſis Tract. 23. D. 2. S. 3. n. 24. Yſambertus 3. p. q. 83. D. 7. art. 6. Hieronymus Garcia in Summa Morali de Excellentia Sacerdotij Tract. 3. Diff. 1. punct. vltimo, Arriaga D. 53. ſect. 3. Caſtro Palao Tract. 22. D. vnica, puncto 6. n. 14. Gaſpar Hurtadus D. 3. de Sacrificio Miſſę Diff. 9. Meratius D. 38. ſect. 5. & 6. pluresque alij. Mouentur primò, quia Concilium Tridētinum Seſ. 22. Cap. 2. ſolummodò ſignificat, Sacrificium Miſſæ prodeſſe ex opere operato ijs, pro quibus offertur; concludit enim Caput illud, *Quare non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenū purgatis, ritè iuxta Apoſtolorum traditionem offertur.* Similiter in verbis, quibus poteſtas Ordinis confertur Sacerdoti, dicitur ipſi, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificia pro viuis, & defunctis*, proindeque ſignificatur, poteſtatem ipſius ad proficiendum viuis, & defunctis per Sacrificia ex opere operato eſſe ſolummodò ſub ratione poteſtatis offerendi pro eis. Præterea S. Paulus Cap. 5. Epiſtolæ ad Hebræos, cum dixiſſet, Sacerdotem *pro homi-*

Digitized by Google

hominibus conſtitui in ijs, quæ ſunt ad Deũ, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis, addit poſteà, *Propterea debet, quemadmodũ pro populo, ita etiam & pro ſe metipſo offerre pro peccatis.* Ergo Sacerdos vt redemptionem peccatorum conſequatur per Sacrificia ſiue alijs, ſiue ſibi, debet offerre ſiue pro alijs, ſiue pro ſe. Ad hęc: Concilium Tridentinum Seſ. illa 22. C. 1. & 2. totum valorem, & efficaciã huius Sacrificij ad remiſsionem pœnæ temporalis, & ad quemcumque alium effectum ex opere operato reuocat in oblationem factam à Sacerdote vt gerente perſonam Chriſti. Legatur attẽtè vnum, & alterum Caput, & comperietur, nullam vtrobique haberi rationem de oblatione, quam Sacerdos in perſona ſua exerceat. Dignumque eſt obſeruatu idem ſilentium apud Eccleſiæ Patres, nuſquam enim vim Sacrificio conuenientem ex inſtitutione ſua attribuunt vel partialiter perſonæ priuatæ Sacerdotis, vel cuiuſcumque alterius inferioris offerentis. Incredibileque ſit, vt fructus aliquis Paſsionis Chriſti diſpenſetur ex inſtitutione Sacrificij, habito reſpectu ad perſonam priuatam Sacerdotis, aut cuiuſuis alterius offerentis, & ad eius actionem nomine proprio factam. Secundò, quia S. Thomas 3. p. q. 22. art. 4. ad 1. ait, *Sacerdotes effectum Sacerdotij ſui participare, non in quantum Sacerdotes.* Cæterùm cũ proximè ſubiungat, *ſed in quantum peccatores*; ideo aptiora ſunt alia eiuſdem S. Doctoris verba in reſponſione ad 2. *In oblatione Sacrificij cuiuſcumque Sacerdotis duo poſſunt conſiderari, ſcilicet ipſum Sacrificium oblatum, & deuotio offerentis. Proprius autem effectus Sacerdotij eſt id, quod ſequitur ex Sacrificio. Chriſtus autem conſequutus eſt per ſuam Paſsionem gloriam Reſurrectionis, non quaſi ex vi Sacrificij, quod offertur per modum ſatisfactionis, ſed ex ipſa deuotione.* Ergo iuxta S. Thomam proprius effectus Sacerdotij, ſeu opus operatum Sacrificij vt ſatisfactorij, non reſpondet deuotioni offerentis. Tertiò, nam Sacramenta non proſunt ex opere operato miniſtrantibus, vt tales præcisè ſunt, niſi etiam applicent ſibi ea, ſumantque illa. Ergo ſimiliter Sacrificiũ non prodeſt ex opere operato offerẽtibus, vt tales præcisè ſunt, niſi etiam pro ſe applicent, offerantque illud. Sicut enim Sacramenti Miniſter eſt eius cauſa efficiens, ita etiam offerens Sacrificij eſt inſtar cauſæ efficientis illud. Vnde Aduerſariorum argumentum tertium ſuprà propoſitum non comparat benè offerentem Sacrificij cum ſuſcipiente Sacramẽti, hic enim habet ſe inſtar cauſæ paſsiuæ; meliùs cum hoc comparatur is, pro quo offertur Sacrificium. Et tunc à Sacramenti effectu, quem ex opere operato adquirit ſuſcipiens illud, arguitur appoſitè ad Sacrificij fructum, quem ex opere operato cõparet is, pro quo Sacrificium offertur. Quarto, quia Chriſto non profuit ex opere operato cruentum ſui Sacrificium; non ob aliam rationem, niſi quia non obtulit illud pro ſe, ſed pro nobis. Ergo nec Sacrificij incruenti fructus ex opere operato communicabitur offerentibus, ſed illis ſolùm, pro quibus offeratur. Quintò, nam etſi oblatio Sacrificij, facta ritè, & rectè ab offerente iuſto, non poſsit non ipſi prodeſſe ex opere operantis, eò quòd ſit actio bona, tamen ex titulo oblationis Sacrificij non poterit alio modo prodeſſe, niſi fiat pro ipſomet offerente. Sicut oratio hominis iuſti nequit proficua ei eſſe alio modo, quàm ex opere operantis, & quàm ſunt reliquæ eius actiones bonæ, niſi ipſe oret pro ſe. Vt autem oratio quà talis dirigitur ad petendum quidpiam pro aliquo; ita Sacrificium, quà impetratorium, & ſatisfactorium, ordinatur ad impetrandum, & ſatisfaciendum pro eo, pro quo fiat Sacrificij ipſius oblatio. Quare, niſi Sacerdos offerat pro ſe, non impetrabit, neque ſatisfaciet pro ſe ex opere operato, ſed tantùm ex opere operantis, ſi exiſtat in ſtatu gratiæ: quemadmodùm iuſtus, qui orat, non obtinet pro ſe beneficia, quæ poſtulat, quando pro ſe nõ orat; ſed tantùm meretur, & ſatisfacit ex opere operantis per orationem non aliter, ac per quæuis alia bona opera. Sextò, quia oblatio Sacerdotis facta, nõ vt in perſona Chriſti, ſed in ſua propria, & priuata, non eſt formaliter ſacrificatiua, ſiquidem nec ſit conſecratio, neq; conſecrando fiat, non enim conſecrat, neq; ſacrificat Sacerdos, niſi vt loquẽs tanquam Miniſter publicus, & tanquam ſuſtinens perſonam Chriſti; & prętereà oblatio vt eo modo facta ſimilis eſt oblationi, quam facit inſeruiens, aut tantùm aſsiſtens Miſſæ; quæ oblatio proculdubiò non eſt formaliter, neque eſſentialiter

ſentialiter ſacrificatiua. Ergo oblationi vt factę eo modo à Sacerdote non reſpondet fructus ex opere operato, etenim fructus ex opere operato Sacrificij, cum ſit ipſius proprius, debet conſequēter eſſe actionis, & oblationis, quæ ſit eſſentialiter, & formaliter ſacrificatio. Septimò, nam alioqui ei, qui dederit ſtipendium ad Miſſam, qui aſsiſtat, & inſeruiat, conferetur triplex fructus ex opere operato, ratione triplicis ad Sacrificium cooperationis, quarũ cuilibet ſeorſim ab alijs poſitę ſuus eſſet impertiendus fructus; quòd autem in vna, & eadem perſona ſimul conueniant, nõ adimet ſingulis fructum, quem reportarent, ſi ſeparatim exiſterent. Tanta verò multiplicatio fructus ex opere operato abſurditatem ſapit.

15 Mouentur octauò, quia etſi concederetur (vt videtur concedere Arriaga ſuprà, num. 9.) reſpondere Sacerdoti, eiuſq; actioni ſpecialiſsimum fructum ex opere operato Sacrificij, nõ tamen alijs offerentibus, concurſuique eorum in Sacrificium, ſiquidem non aliorum, ſed ſolius Sacerdotis actio ſit eſſentialiter Sacrificium, ſicut ea ſola eſt eſſentialiter conſecratio. Quod ſi actioni, quæ non ſit Sacerdotis, & ſacrificatiua, poſsit reſpõdere portio aliqua ſatisfactorij effectus ex opere operato Sacrificij, cur non poterit reſpondere totus ille effectus, ita vt ad omnes cooſferentes pertineat applicare fructum etiam ſpecialem, ac medium, & non tãtùm ad Sacerdotem? Nonò, nam fructus ex opere operato Sacrificij in offerente vt tali deberet eſſe ratione operis boni præſtiti ab ipſo, vt operante ſacrificatiuè, ſi enim non eſſet ab eo vt ſic operante, ſiſteret præciſè in fructu operis operantis communi ad quemcumq; ſubſequutum ex bono opere facto ab homine iuſto. Sed præter Sacerdotem nullus alius offerẽs operatur ſacrificatiuè. Ergo præter Sacerdotem nullus alius vt offerens comparabit fructum Sacrificij ex opere operato. Si dicatur, ſolum quidem Sacerdotem operari per ſe ſacrificatiuè, ſed tamen alios offerentes operari eo modo per Sacerdotem; ideoque poſſe participare fructum Sacrificij ex opere operato. Contrà, quia opus Sacerdotis operantis ſacrificatiuè non eſt opus aliorum offerentium, non enim ab eis pendet vt fiat, vel non fiat, neque vt fiat benè, vel malè moraliter. Et licet alij offerentes operẽtur aliquid erga Sacrificium, nihilominus opus ipſorum operantium non eſt ſacrificatiuum, & proinde fructus non erit ex opere operato Sacrificij; ſed ſolummodò ex opere eorum operantiũ benè in ſtatu gratiæ. Decimò, quia ſoli ſuſcipienti Sacramenti reſpondet huius effectus ex opere operato, ſoliſque ſuſcipientibus communicatur, atque adeò quamuis alij cooperentur miniſterio ſuo, aut conſilio ad id, vt quis ſacramentaliter communicet, non percipiunt Euchariſtiæ effectum ex opere operato; & quamuis aſsiſtẽtes Sacro communicent ſpiritualiter per ſe ipſos, ſacramentaliterque per Sacerdotẽ, participantem de Sacrificio nomine populi non minus, quàm eiuſdem nomine ſacrificantem, fructus tamen ex opere operato Sacramenti Euchariſtici non confertur aſsiſtentibus, ſed ſoli Sacerdoti, quando ſolus ille ſuſcipit Euchariſtiam. Ergo ſimiliter Sacrificij ex opere operato effectus reſpõdebit ſoli ſacrificationi, communicabiturque ſoli Sacerdoti ſacrificanti, & nõ alijs cooperantibus ad Sacrificium. Sed notandum obiter eſt occaſione Antecedenti in hoc argumento aſſumpti, eos, qui in Miſſa communicant ſacramentaliter, habere non infimum locum inter concurrentes ad Sacrificium. Vnde eorum fit mentio in Canone Miſſæ, cum dicitur, *Vt quotquot ex hac altaris participatione ſacroſanctum filij tui corpus, & ſanguinem ſumpſerimus, omni benedictione cœleſti, & gratia repleamur.* Ex quibus verbis conſtat, offerri ſpecialiter Sacrificium pro adſtantibus, qui communicant ſacramentaliter, vt admonet S. Thomas q. 79. art. 7. in Corp. Et hinc intelligitur, cur dixerit Tridentinum Concilium Seſ. 26. Cap. 6. vberiorem ſanctiſsimi huius Sacrificij fructum prouenire ad eos, qui in Miſſa communicãt ſacramentaliter, nam non modò percipiunt fructum ex opere operato Sacramenti, ſed etiam Sacrificij, quatenus pro eis offertur ſpecialiter. Vndecimò tandem, nam ſi Sacerdoti vt offerenti in perſona propria, & priuata reſpondet ex Sacrificij opere operato fructus, qui principaliter ſit propter ipſum Sacerdotem, & qui non egeat ſpeciali applicatione, vt in ipſius Sacerdotis vtilitatem cedat, & qui iuxta plures patro-

nos

Digitized by Google

nos affirmatiuę opinionis non poſsit ab ipſo Sacerdote communicari diſtinctæ alteri perſonæ: cur eidem Sacerdoti vt offerenti in perſona Chriſti, proindeque nobiliori modo, non reſpondebit alius fructus conditionis omnino ſimilis, vltrà quem reſtet & alius applicabilis à Sacerdote ſiue pro ſe, ſiue pro quauis diſtincta perſona? Quòd enim Sacerdos offerat in perſona Chriſti, non facit, vt oblatio in perſona Chriſti non ſit opus ipſius Sacerdotis operantis; alioqui ea exhibita in ſtatu vel peccati, vel gratiæ non imputaretur Sacerdoti vel ad culpam, vel ad meritum. Et hæc pro ſententia negante ſpecialiſsimum fructum ex opere operato Sacrificij in concurrẽtibus ad illud.

Eligitur à nobis ſententia negatiua, reſpondeturque ad authoritates, & ad argumenta affirmatiuæ.

16 VTRAQVE ſententia, tam affirmatiua, quàm negatiua, eſt probabilis. Sed negatiua arridet magis mihi exinde præcipuè, quòd non eſt admittendus fructus aliquis ſatisfactorius ex opere operato Sacrificij, niſi de Chriſti voluntate, & inſtitutione conſtet ſiue ex ſacris litteris, ſiue ex traditione Eccleſiæ, ſiue ex authoritate Summorum Pontificum, aut Conciliorum, aut Patrum. Atqui ex nullo iſtorũ capitum conſtat, Chriſtum ſic inſtituiſſe Sacrificium Miſſæ, vt ſatisfactorium foret ex opere operato pro concurrentibus ad ipſum. Ergo &c. Minoris propoſitionis veritas eluceſcet ex ſolutione argumentorum, quibus vtuntur patroni ſententiæ affirmantis; pręter quã quòd ferè illa omnia petũtur à ratione, quę in pręſenti punctō nō tã deſeruit ad probandum quid Chriſtus voluerit, inſtitueritque; quàm quid potuerit velle, atque inſtituere.

17 Primus ex Doctoribus, qui opinioni affirmatiuæ authoritatem cõciliabat, eamque magnam, referebatur S. Thomas. Sed reſpondet P. Vazquez D. 231. C. 3. n. 13. S. Doctorem intelligendum de effectu Sacrificij in offerẽte, & de oblatione ſatisfactoria offerentibus, nō quà tales ſunt, ſed quà pro eis offertur Sacrificium. Dices S. Thomã condiſtinguere offerentes ab his, pro quibus offertur. Ergo vtriſque intelligitur prodeſſe Sacrificium ex opere operato, quia eodem modo, & ęqualiter de illis loquitur. Si verò offerentes nõ perciperent ex opere operato fructum, niſi quatenus pro illis offertur, non eſſet opus, illos cõdiſtinguere, cum vtrique poſsint eſſe offerentes generales, & particulares, & poſsint etiam eſſe hi, pro quibus generaliter, & particulariter offeratur. Sed contrà, quia etſi pro omni offerente offeratur Sacrificium, non tamen omnis, pro quo offertur, eſt offerens; & ideo S. Thomas benè condiſtinxit eos, pro quibus offertur, & offerentes. Quare ex authoritate S. Thomæ parum præſidij habet oppoſita opinio. Eodemque modo interpretanda ſunt verba Catechiſmi Romani, Canonis Miſſæ, & Concilij Tridentini. Et pro hoc notandum inſuper eſt, haberi in eo ſermonem de Sacerdote ſumente Sacrificium ſub ratione Sacramenti, nam ſub ratione Sacrificij non ſumitur, ſed conſumitur. Docet igitur Concilium, Sacrificium prodeſſe non ſoli Sacerdoti ſumenti illud ſub ratione Sacramenti, & conſumenti ſub ratione Sacrificij, ſed etiam prodeſſe alijs, pro quibus ſub ſecunda ratione offertur. Quare Conciliũ minimè loquitur, de fructu, quem ex opere operato Sacrificij lucretur Sacerdos vt offerens.

18 Nec plus præſidij aduerſa ſententia habet ex ſeptem rationibus collectis. Ad primam reſpondeo, oblationẽ Miſſæ eſſe ex opere operato fructuoſã vt factã in perſona Xpi, & vt relatã ad eos, pro quibus fit, non autẽ vt factam in perſona priuata Sacerdotis, aut cuiuſuis alterius offerentis inferioris, neque vt relatam ad eos, à quibus fit, vt affatim probatum manet in ſuperioribus. Neque proderit replicare cum Granado ſuprà num. 2. Sacrificium cõfert fructum ex opere operato illis, qui ſunt participes ipſius; ſatis autem participes ſunt, qui ipſum offerunt. Nam abundè etiam in præcedentibus adiruximus, non ſufficere participationem actiuam, ſeu actionem efficientem Sacrificij, vt quis comparet fructum ex ipſius opere operato. P. Amicus in prima ratione adductus aut deflectit in id, quod nos conabamur euincere vndecimo argumento, aut non loquitur in eo-

dem

Digitized by Google

dem ſenſu, quo P. Suarez, & alij ſequaces aſſerentes, oblationi vt factæ à Sacerdote in perſona Chriſti reſpondere ex opere operato fructū indifferentē, vt applicetur ſiue ipſi Sacerdoti, ſiue alijs perſonis, imò propter alias eſſe principaliter; cum tamen ex opere operato fructus, quem volunt reſpondere offerentibus, ſit precipuè propter hos vt offerentes in perſona propria, & priuata, & ab his comparabitur ſine ſpeciali applicatione. Vocant hunc fructum ſpecialiſsimum, & de ipſo nunc controuertitur; ſed illum alium appellant medium, & de eo non diſputatur in prę ſentiarum. Secunda ratio tantùm valet ad probandum, eò eſſe fructuoſiorem Miſſam ex opere operantis, & impetratoriè, quò à pluribus offeratur, ſi cætera ſint paria. Tertiæ rationis debilitas claret ex noſtro tertio, & decimo argumento. Certè in ſuſcipientibus Sacramēta nō datur vlla diuerſitas, niſi penes maiorem, aut minorem diſpoſitionem. At in offerentibus datur alia vltra hāc, nam Sacerdos offert phyſicè, proximè, & immediatè; cæteri verò moraliter, remotè, & mediatè tantùm, & neque in hoc cæteri ſunt inter ſe æquales, vt declaratum iam eſt in ſect. 1. Diſp. confinis. Ad quartam reſpondeo, non feciſſe Chriſtum in inſtitutione Sacrificij quidquid potuit, ſed quidquid voluit. Et potuit quidem ſic inſtituere Sacrificium, vt quatenus tale conferret per ſe primam gratiam, vel ſecundam ſaltem ex opere operato tam his, pro quibus offertur, quàm his, qui offerrent; nec tamen ſic inſtituit. Ad quintam dico, ſi vnus audiat Miſſam, & alter eam nō audiat, ſed pro vtroque offeratur ea ſpecialiter à Sacerdote intendente applicare fructum medium, comparabit maiorem fructum, qui audit, tum ex opere operantis, nam deuotio vt duo v. g. audiendo Sacrum fructuoſior erit eo modo, quàm deuotio ęquè intenſa, non audiendo; & quia audiens Sacrum offert pro ſe ipſo illud, quæ oblatio vtilior eſt ex opere operantis ad impetranda auxilia, præſeruandum à periculis, & ad ſimilia alia, quàm oblatio facta à non pręſente, ſed petente, vt pro ſe applicetur ſpecialiter Sacrum; ſæpeque contingit, vt pro non petente applicetur: tum ex opere operato, quia à Sacerdote non tātùm in generali, ſed etiam in particulari offertur Miſſa pro audiente, quoad fructum ſaltem impetratorium nomine Eccleſiæ prouenientem. Addo, pro audiente Miſſam poſtulari per Sacerdotē, & per ipſummet audientem, vt Deus remittat pœnam temporalem, vt compertum eſt ex illis verbis Canonis, *Et omnium circumſtantium, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis, pro ſe, ſuiſque omnibus, pro redemptione animarum ſuarum*, id eſt, pro remiſſione pœnę debitę ob peccata, vt explicant Alcuinus, & Gabriel Biel, alijque communiter, & cum eis Ioannes Baptiſta Scortia L. 4. C. 9. n. 9. Hinc colligitur, eum, qui Miſſam audit præcisè, quin pro eo offeratur ſpecialiter quoad fructum medium, etſi, vt Granadus cōtrou. 6. Tract. 14. D. 4. ſect. 3. num. 18 docet, non referat tantum fructum ſatisfactorium, quantum ille, pro quo offertur, referre tamen maiorem fructum impetratorium. Ita Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 11. n. 234. & Thomas Tāburinus L. & C. 2. de Miſſa, §. 14. n. 1. & 2. Quia ex illatione venit intelligendum, quod ex quibuſdam refert P. Sà V. *Miſſa*, n. 42. ſcilicet *Vtilius eſſe adſtare deuotè Miſſæ, quàm curare pro ſe offerri.* Venit, inquam, intelligendum de maiori vtilitate quantùm ad fructum impetratorium; ſed non quantùm ad ſatiſfactorium. Vnde pro Purgatorij anima, quę hoc poſteriori indiget fructu, curādū magis eſt, vt Sacerdos applicet ſpecialiter Sacrum, quàm quòd audiatur à fideli aliquo referente impetrationem in præfatæ animæ bonum, vt obſeruat idem Tamburinus. Rurſus colligitur, adquiri maiorem fructum impetratorium ab audiente Miſſam Sacerdotis veri, quàm ab audiente Sacerdotis ficti. Et vltrà rationes dictas, oratio audientis veram Miſſam, oblatioque ab eo facta erit magis impetratoria ob cooperationem ad verum Sacrificium, & ob coniunctionem cum precibus Sacerdotis veri.

19 Ad ſextam rationem reſpondeo, Sacrificium nouæ legis reſpectu etiam offerentium excedere longè Sacrificia veteris, quanquā non in fructu ex opere operato, ſed ex opere operantis, nam res oblata per Sacrificium nouę legis eſt ſine cōparatione melior, proindeq; eius oblatio erit multo fructuoſior ex opere operantis, facta etiam

cum

cum ęquali deuotione, atque fieret oblatio Sacrificij legis veteris. Ad ſeptimam dico, offerri quidem Miſſam pro offerentibus; ſed hos, quà tales, non reportare ex opere operato maiorem fructum ſatisfactorium, imò neque vllum, nam fructus abſolutè maior, quem reportãt, non eſt ob rationẽ offerentiũ, ſed perſonarũ, pro quibus offertur. Demus, Sacerdotẽ ita peragere Sacrificiũ, vt ſolùm recitet verba conſecrationis ex intentione conſecrandi, & offerendi Sacrificium pro Petro abſente, & nõ petente, neque concurrente vllatenus ad illud; tunc neque Sacerdoti vt offerenti, neque alijs, qui fortè adeſſent, vt cooffere ntibus, reſponderet fructus ſatiſfactorius conferendus per ſe ex opere operato Sacrificij, ſi non daretur obex peccati. Imò etſi Sacerdos proferat verba, in quibus ex Eccleſię inſtitutione offertur Sacrificium pro ipſo Sacerdote, & pro cæteris offerentibus, ſi tamen illicitè vellet excludere ſe, & cæteros offerentes à fructu Sacrificij, cenſent nonnulli graues Theologi (de quo poſteà) fore re ipſa excluſos a fructu proueniente ex parte Eccleſiæ impetrantis, atque offerentis. Et talis videbitur alicui eſſe fructus reſpondens nunc offerẽtibus, pro quibus non applicatur fructus ſpecialis, & medius, quandoquidem ille alter fundetur in Eccleſiæ inſtitutione de oblatione facienda à Sacerdote pro ſe ipſo, & pro circumſtantibus, & ab his pro ſe ipſis. Si enim Eccleſia non præſcripſiſſet dicenda ea verba, *Et omnium circumſtantium, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*, aut illa in hoſtiæ offertorio, *Et pro omnibus circumſtantibus*, aut ſi quæ ſunt alia de circumſtantibus, cæteraque ſpectantia ad oblationem Sacerdotis pro ſe, deficeret nobis fundamentum ad aſſerendum, debere Sacerdotem pro ſe, & pro circumſtantib⁹ offerre, nemo namque dixit, modum hunc offerendi neceſſarium eſſe ex inſtitutione diuina, neque de ea loquitur S. Paulus, quando in Epiſt. ad Hebræos C. 5. ait, Sacerdotem *debere pro ſemetipſo offerre*; nam de ſolo debito decentiæ habet ibi ſermonem, vt notat Auerſa q. 11. ſect. 9. V. *Poteritque*. Vnde offerendi modo præfato fructus, qui reſpondet, non eſt conſtanter apud omnes Theologos ex opere operato; & pertinere potiùs ad impetrationem dicetur, quàm ad ſatisfactionem, etſi qua parte oblatio fit à Sacerdote, & à circumſtantibus pro redemptione animarum ſuarum, poſſit quadantenus appellari ſatisfactorius fructus, qui exinde cõparatur. Sed quid tãdem à nobis cenſendum ſit, aperiet ſectio ſequens. Inſuper quòd oblatio Sacrificij non debeat ex huius natura fieri pro ipſomet offerente, oſtenditur nõ incongruo exemplo Sacrificij cruẽti peracti in cruce, & incruenti peracti in cœna à Chriſto, quin pro ſe obtulerit; & modò eſt principalis offerens miniſterio Sacerdotis, nec pro ſe offert. Vbi obſeruo, non eſſe efficax quartum argumentum in comprobationem noſtræ ſententiæ adductũ ex Vazquio, Meratio, Caſtro Palao, & alijs Authoribus, reſponderi enim ad ipſum poteſt, Chriſtum nõ ideo non ſuſcepiſſe in ſe fructum Sacrificij cruenti, quia pro ſe non obtulit illud Patri æterno; alioqui cum ſpecialis applicatio pro ſe non ſit neceſſaria, vt quis ſuorum operum bonorum pœnaliũ ſatisfactionem lucretur, ſequeretur, Chriſtũ, etſi non applicauerit pro ſe bona opera penalia, quæ exercuit, pro ſe tamẽ ſatisfeciſſe. Quapropter nõ ob illã rationem Chriſtus non ſuſcepit in ſe fructum Sacrificij cruenti, ſed quia non indigebat ſatisfactione, & quia mors Xpi. ſub ratione Sacrificij non erat acceptãda à Patre vt impetratoria, & meritoria reſpectu ipſiuſmet Chriſti, ſed aliorum: nam etſi Chriſtus moriendo meruerit ſibi gloriam corporis, & exaltationem nominis ſui, poteſt dici, meruiſſe per mortem ſuam ſub alia ratione, & titulo, quàm Sacrificij. Quo de puncto conſulantur Theologi 3. parte, quæſt. 22. art. 4.

Diſcutiuntur dicta aliquorum Authorum.

20 PATER Amicus Diſputatione 33. ſectione 6. num. 237. conſequenter ad ſuam ſententiam de ſatisfactorio fructu ex opere operato in offerentibus cenſet, Sacerdotem inchoantem Sacrificium in peccato lethali, ſi tamen abſoluat eſſentialia illius in ſtatu gratiæ ſanctificantis, non amiſſurum eum fructum, quia actio ſacrificatiua non orbatur ſuo effectu propter peccatum ſacrificantis, vtpote quæ fundatam habeat ſuam efficaciam

Digitized by Google

in meritis Christi. Si ergo Sacerdos ante finitam actionem ſacrificatiuam ſit iam per gratiam diſpoſitus ad eum fructum, nullus erit obex impediens adquiſitionem. Qui diſcurſus eſt ſatis probabilis, quanquam poſſet quis dicere, talem Sacerdotem non lucraturum tantum fructum, quantum, ſi exorſus fuiſſet Sacrificium in ſtatu gratiæ; deberque eſſe apud omnes in confeſſo de fructu ex opere operantis. Idem diſcurſus accomodari poſſet ad caſum, in quo Sacerdos applicaret Sacrificium pro ſe, vel pro alio exiſtente in peccato lethali, quando inchoatur Sacrificium, & reſtituto ad ſtatum gratiæ, quando Sacrificium quoad eſſentialia, vel ſubſtantialia finitur. Et quidem ſicut quoad ea ſupereſt tempus applicancandi Sacrificium pro aliquo iuxta dicta in Diſputatione 3. numero 37. Diſputatione 13. nnmero 27. & ſequentibus, ita nonnemo cogitare poſſet, dum modò is, pro quo offertur Sacrificium, compos ſit gratiæ tempore, quo illud abſoluitur eſſentialiter, & ſubſtantialiter, fore, vt obtineat fructum illius ſatisfactorium, etſi tempore incæptionis, & proſequutionis extitiſſet in peccato. Huc deſeruire poſſet exemplum Indulgentiæ, ad quam lucrandam ſatis eſt, quod vltimum opus ex præſcriptis fiat in ſtatu gratiæ.

21 Idemmet Amicus in numero 238. infert conſequenter etiam ad ſuam ſententiam eos, qui offerunt cum concurſu aliquo in Sacrificium, non cõſequi huius fructum ex opere operato, niſi quando Sacerdos actu celebrat, huius enim tanquam agentis, & offerentis immediati actio eleuat eorum tanquam agentium, & offerentium mediatorum actiones ad præfatum fructum. Vnde offerentes per exhibitionem, aut promiſsionem eleemoſynæ, verbi gratia, non participabunt eum fructum, quando ante Sacrificium conferant, aut ſpondeant ſtipem Sacerdoti, ſed quando Sacerdos rem diuinam operetur. Quapropter ſi poſteriori iſto tẽpore exiſtant in ſtatu gratiæ, etſi priori illo extiterint in ſtatu peccati, non amittent prædictum fructum; ſecus erit (vt addit idem Author in numero 239) ſi vice verſa ornentur gratia, quando erogant munus honorarium, & deformentur peccato, quando à Sacerdote offertur Sacrificium, ſiquidem mediatorum offerentium cooperatio nõ præſtet ſuum effectum ex opere operato, quoad vſque immediatus offerens operetur. Si ergo tunc mediati offerentes habeant obicem peccati, non conſequentur fructum ſuę cooperationis, etſi hæc ab ipſis facta ſit in ſtatu gratiæ. Eſt & is diſcurſus valde probabilis; poteſtque transferri ad fructum ex opere operantis admiſſum à me in offerentibus mediatis. Qui, vt comparetur eo ipſo tempore erogationis, aut promiſſionis eleemoſynæ ad Miſſam, requirit ſtatũ gratiæ, vt enim quis mereatur de cõdigno, & ſatisfaciat pro ſe, neceſſaria prorſus eſt gratia ſanctificans. Quod ſi qui eleemoſynam præbuit, fuerit tunc in peccato, & poſtea tempore celebrationis recuperarit gratiam, habeatque explicitè, vel implicitè ratum actum eleemoſynæ à ſe exhibitæ, vel promiſſæ pro dicenda Miſſa, extra dubium eſt, adquiſiturum fructum meritorium de condigno, & ſatisfactorium ex opere operantis, ſiquidem nullum requiſitum deſit ad huiuſmodi fructum. Sed illud maximè dubitari poteſt, an ſi actu omni careat approbante ſuam erga Sacrificium cooperationem, comparaturus ſit eum fructum? Nam ad Miſſam cooperatio per eleemoſynam non procedit ab homine, qui gratus ſit Deo, oritur enim à Petro, verbi gratia, pro tempore, quo erat peccator; & quamuis poſteà ſit iuſtus tempore celebrationis, iam tunc nullum actum, vt ſupponitur, exercet circa cooperationem per eleemoſynam. Simili argumento ducuntur multi, vt aſſerant, herum, qui tempore mandati de diſtribuenda eleemoſyna nomine ſuo à famulo, non erat in gratia, non mereri, neque ſatisfacere per eam eleemoſynam, quando à famulo diuiditur in pauperes, ſi tunc herus, etſi ad gratiam redierit, non habeat aliquem actum circa eleemoſynam diſpenſandam. Ita Suarez Diſput. 48. de Pœnitentia ſectione 8. ex numero 12. Sed reſpondet Bardi in Explicatione Bullę Cruciatæ parte, & Tractatu 4. C. 2. ſect. 3. numero 14. vt diſtributio eleemoſynæ ſit ſatisfactoria hero, non deſiderandum in eo actum liberum circa illam, nam perſona, cui applicatur ſatisfactio, habet ſe paſſiuè, & non actiuè, ideoque non in ipſa, ſed in applicante eſt neceſſaria,

ſeu

Digitized by Google

ſeu requiſita libertas. Imò & meritum reſpectu heri conatur ſaluare Bardi in diſtributione eleemoſynæ, ſi, cum ſit à famulo, cogitet herus de cōmiſsione, quam illi dedit, & potens reuocare, non reuocet. Impugnat ſecundam hanc partem Andreas Mendo Tractatu appendice miſcellaneo ad Bullam eandem Diſputatione 4. C. 9. & quoad primam, cum ſatisfactio illa ſit ex opere operantis, ægrè intelligo, quo pacto ſtare poſſit ſine actu libero heri, elicitoque in ſtatu gratiæ. Atque hinc in diſcurſu Amici difficile mihi eſt, vt qui dedit, vel promiſit eleemoſynam ad Miſſam, conſequatur poſteà fructum ex opere operato, quando Miſſa dicitur, ſi tunc careat omni actu libero circa ipſam dicendam ratione eleemoſynę à ſe datæ, vel promiſſæ. Fructus, de quo eſt ſermo, ita eſt ex opere operato, vt fundetur in opere operantis, loquimur enim de fructu offerentis vt talis, & non vt perſonę, pro qua offeratur Sacrificium; opus autem operantis nequit eſſe meritorium de condigno, & ſatisfactorium abſque actu libero bono, elicitoque ab homine in ſtatu gratiæ.

22 Imò & quando offerens mediatus iuſtus tempore celebrationis eliceret aliquem actum liberum bonum circa Miſſam, contendit latè Meratius Diſputatione 37. ſect. 5. & 6. ipſam reſpectu illius non habere vllum effectum ex opere operantis. Attigimus iam rationes Meratij, redigimusque in compendium ad numerum 15. huius ſectionis in 9. argumento pro parte negatiua; ſuntque plauſibiles. Nec ideo putandum eſt, Meratium negare omne meritum, & ſatisfactionem in offerentibus mediatis per concurſum aliquem in Sacrificium, quamuis vellem, vt expreſsiſſet, non negari à ſe; niſi iudicarit ſufficere, quæ tradiderat in ſect. 3. V. *Exempli cauſa.* Opinio igitur Meratij eſt, actionem ſacrificatiuam vt talem non eſſe meritoriam, & ſatisfactoriam ex opere operantis alijs, quàm Sacerdoti iuſto, etſi offerentes alij iuſti mereantur, & ſatisfaciant voluntate bona erogandi, verbi gratia, eleemoſynam ad Sacrificium; & ipſa externa erogatione. Et hoc conceſſo, vt debet certè concedi, quæſtio erit de nomine, num talis fructus in offerentibus mediatis dicendus ſit, ex opere opere operantis participari ratione Sacrificij, necne? Illud fatearis, neceſſe eſt, ſtipem collatam ex ordine ad Miſſam eſſe meritoriam, & ſatisfactoriam fideli iuſto conferenti cum bona omnino voluntate; eſſeque magis meritoriam, & ſatisfactoriam per ſe, quàm aliam in ſimili quantitate datam ad ſubueniendum egenti; eiuſmodi autem fructum ratione Sacrificij haberi, vel non haberi ex opere operantis, concede, vel renue, prout libuerit. Ego namque in controuerſijs de nomine, ſi res teneatur, nollem temporis diſpendium facere. Quare relicto Meratio, redeo ad Amicum.

23 Qui in numero 191. ait, relinquentem in vita eleemoſynam, vt pro ſe poſt mortem celebrentur Miſſæ, comparare fructum ex earum opere operato, non ſolùm quatenus pro ipſo offerantur ſpecialiter, ſed etiam ad inſtar offerentis. Etſi enim ob ſtatum extra corpus, vitamque mortalem non poſsit denominari formaliter offerens, tamen relicta pecunia operatur Sacrificium moraliter per modum inſtrumenti loco legantis illam, & ideo conuenit, vt potiatur fructu, qui ex opere operato reſpondet ijs, qui ſunt moralis cauſa Sacrificij. Et alioqui peioris eſſet conditionis, quàm ſi Miſſa, ipſo viuēte, diceretur. Videturq; abſurdum, ſi eius hominis anima non lucretur in Purgatorio maiorem fructum per Miſſam pro ipſa dictam ex ſtipendio; quàm per dictam abſque illo. Cęterùm hic diſcurſus multas, eaſque non leues patitur difficultates. Et in primis ſi Purgatorij anima non eſt re apſe formaliter offerens, non adquiret fructum, qui ex Sacrificij opere operato reſpondere ſolet offerentibus formaliter. Idque, quod impedit, ne ſit formaliter offerens, impediet etiam, ne pecunia relicta habeat ſic ſe in ordine ad Sacrificium, vt huius fructus adquiratur æquè ab anima Purgatorij, ac ſi ea actu offerret formaliter. Deinde Petrus, verbi gratia, qui viuens legauit teſtamento pecuniam ad Miſſas pro ſe mortuo dicendus, meruit quidem, & ſatisfecit tunc, cum legauit, ſi erat in ſtatu gratiæ; at poſt mortem nec meretur, nec ſatisfacit, quando ipſę Miſſę dicuntur. Ergo vltra fructum anteà adquiſitū non

Digitized by Google

comparat alium, quando eius anima exi ſtit in Purgatorio, & celebrantur Miſſæ; alium, inquam, qui proprius ſit offerentium, nam huiuſmodi fructus, eo ipſo quòd proprius ſit offerentium, requirit oblationem factam actu ab ipſis, requirit etiam, vt offerentes ſint in ſtatu, in quo opus ipſorum operantium benè ſit meritorium, & ſatisfactorium. Si quiſpiam diceret, animam Petri exiſtentem in Purgatorio perſeuerare in priori voluntate, deſiderando, vt dicantur Miſſæ, pro quibus deſignauit ſtipendium. Contrà eſt ex Suario Diſput. 48. de Pœnitētia ſect. 8. num. 16. tum quia illa volūtas non eſt iam principium, neque moralis cauſa Sacrificiorum, tum quia anima Petri non exiſtit iam in ſtatu merendi, & ſatisfaciendi, ſiue per illam voluntatem, ſiue per ipſa Sacrificia. Vnde ſicut ſi Petrus porrexiſſet Antonio gladium ad homicidium, quod perpetretur ab Antonio poſt obitum Petri, nō demerebitur, neque ſubiacebit nouæ pœnæ ob executionem homicidij anima Petri, vbi vis exiſtat; ita neq; è cōtrà merebitur, neq; ſatisfaciet actiuè in Purgatorio exiſtens, ſi Sacerdos faciat Sacra procurata à viuente Petro ſub conſtituto ſtipendio. Ex his enodata manet ratio motiua P. Amici. Et ad primum abſurdum reſpondetur, non fore peioris conditionis animam Purgatorij, ſiquidem neque ipſa vnita corpori referat fructum ex opere operato ob munus offerendi mediatè. Si autem referre concederetur, abſurdo vacat dicere, maiorem fructum prouenire in eos, pro quibus, dum viuunt, applicantur Miſſæ, quàm in eos, pro quibus, dum ſunt in Purgatorio, offeruntur, ſi cætera ſint paria. Atque ita dicunt Marchinus, & Thomas Tamburinus eum citans Lib. & C. 2. de Miſſa §. 14. num. 4. quia nimirùm qui viuit, lucratur ſatisfactionem, & meritum, qui autem in Purgatorio exiſtit, totam illam participat. Ad ſecundum abſurdum reſpondetur, ſi ratione maioris deuotionis ergà Miſſam accreſcat fructus ex opere operato in perſonā, pro qua offertur, fore, vt anima eius, qui ſtipendium erogauit, adquirat cumulatiorem fructum ſatisfactorium, quàm ſi eleemoſynam non dediſſet. Num autem accreſcat, ſiue in viuentibus, ſiue in defunctis? Examinabitur in Diſputatione 18. Quòd ſi negatiua pars magis arrideat, abſurdum minimè eſt, quod vt tale proponitur ab Amico. Contra quem tandem obſeruo, quòd ſi, vt ipſe ait in num. 243. neceſſaria prorſus eſt applicatio Sacerdotis, vt Sacrificium Miſſæ proſit alijs ab ipſo Sacerdote, & ab offerentibus cum ipſo, quia ſolius Sacerdotis actio eſt eſſentialiter ſacrificatiua, debuiſſe ob eandem rationem fateri, ad ſolius Sacerdotis actionem ſequi fructum ex opere operato Sacrificij, nam ea ratio tam probat hoc ſecundum, quàm primum illud, vel ad neutrum eſt neruoſa.

24 Hieronymus Columbus Lib. quarto de Angelica, & Humana Hierarchia Cap. 68. num. 10. etſi adhereat ei ſententiæ, quæ fructum ex opere operato agnoſcit in offerentibus mediatis, notat tamen, quando cum Epiſcopo ſacrificant noui Presbyteri, alios fideles concurrentes ad Sacrificium non offerre cum his, ſed cum illo ſolo, quia ille ſolus publicè, & principaliter celebrat; proindeque eis vt offerentibus cum illo ſolo reſpondere fructum ex opere operato. Sed adnotatio Columbi mihi non placet, tum quia nihil cauſæ eſt, cur fideles non offerant etiam cum Neopresbyteris; quod enim Epiſcopus principaliter celebret, offerat, & ſacrificet, non facit, ne Neopresbyteri celebrent, offerant, & ſacrificent abſolutè, & ſimpliciter. Ergo fidelis adſtans, aut inſeruiens Sacrificio confecto ab Epiſcopo, & à Neopresbyteris offeret æquè cum his; ac cum illo, vel ſi principaliter cum illo, ſed abſolutè, & ſimpliciter cum his. Tum quia hi referunt fructum Sacrificij ex opere, ſiue operantium; ſiue operato, non ſecus ac ſi quilibet ipſorum ſeorſim litaret, vt docent communiter Theologi, & inter alios Amicus Diſputatione 33. ſectione 7. num. 257. & 258. Trullench Lib. 3. de Sacramentis C. 8. dub. 7. num. 11. Imò præter Bernalem, Granadum, & Arriagam impugnatos Diſputatione 13 ex numero 35. cæteri Theologi affirmant, Sacrificium applicatum à multis Sacerdotibus vnà celebrantibus fore ex opere operato æquè proficuum diſtinctis perſonis, pro quibus nominatim offeratur, ac ſi ſinguli Sacerdotes celebrantes applicarent

pro

pro iiſdem. Ergo ſimiliter fideles cooperantes Epiſcopo, & Neopreſbyteris in Sacrificio peracto ſimul ab ipſis reportabunt non minorem fructum ex oblatione cum ſingulis ipſorum, quàm ſi cum vnoquoque ſeorſim offerrent. Dicet quis, incredibile eſſe, vt ſi cum Epiſcopo celebrent nonaginta & nouem nouiter ordinati, & Acolythus miniſtret Miſſæ tunc peractæ, compararet is tam ingentem fructum ex opere operato ob titulum offerentis mediati, quàm ſi inſeruiret centum Miſsis diuerſis. Sed contra, quia inde ego reſumam vires aduerſus Sacrificij fructum ex opere operato in offerentibus mediatis, vtpote ex quo legitimè ſequatur incredibile illud. Et independenter à Miſſa in Ordinatione Sacerdotum, ſi fidelis aſſiſtat ſimul in templo multis Miſsis eodem tempore dictis, reciditur in idem inconueniens, prǽſertim ſi ab aurora, & paulò antè perſeueret in templo vſque ad meridiem, & paulò poſt audiens Miſſas, quæ abſque interruptione à ſuccedentibus Sacerdotibus in tribus, aut ſex altaribus fiant per totum illud tempus. Quo in caſu ingentiſsimus eſſet fructus, quem ex opere operato lucraretur audiens tot Miſſas. Certè longè maior eſſet, quàm medius, & ſpecialis applicabilis à Sacerdote per vnam Miſſam, quã ſolam in die poteſt ordinariè celebrare. Quòd ſi ſpecialiſsimus fructus queat ab offerente mediato applicari alijs, videtur meliùs facturus, qui cupiens pro ſe, vel pro Purgatorij anima ſatisfactorium fructum Sacrificij commendaret deuotæ fœminæ, vt toto manè audiret Sacra modo propoſito celebrata, quorum fructum applicaret ſibi, vel animæ Purgatorij, quàm ſi quæreret decem Sacerdotes, à quibus pro ipſo, vel pro Purgatorij anima offerrentur nominatim totidem Sacra. Hæc autem ſequela diſſonat, ni fallor.

25 Thomas Hurtado parte priori Reſolutionum Moralium, Tractatu 2. Cap. 4. Reſolutione 17. num. 175. ait, Sacerdotem celebrantem in peccato mortali poſſe validè applicare alijs fructum ſpecialiſsimum, quem ipſe vt offerens percepturus eſſet, ſi careret obice peccati, quia huiuſmodi fructus non eſt ex opere operantis, ſed ex opere operato, in quo non attenditur ſanctitas Miniſtri. Sed proculdubiò confunditur ſpecialiſsimus fructus cum ſpeciali & medio; ille reſpondet Sacerdoti vt offerenti, non in perſona Chriſti, aut nomine Eccleſiæ, ſed in priuata perſona, & nomine proprio; quare requirit ſanctitatem ex parte Sacerdotis, tam vt ipſe illum lucretur, quàm vt alijs applicet validè. Vnde ſicut ſi ieiunares in ſtatu peccati mortalis, applicares inualidè alteri ſatisfactionem obuēturam tibi ex ieiunio; ita ſimiliter in noſtro caſu. Quamuis autem fructus ille ſpecialiſsimus ſit ex opere operato, ſed fundari debet in operantis opere bono meritorio de condigno, & ſatisfactorio, vt aduertit Doctor Honcala in Opuſculo de valore Miſſæ art. 7. docentq; poſt Scotum in Quodlibeto 20. articulo 1. cæteri Theologi patrocinantes fructui illi.

26 Fernandez de Moure in Examine Theologiç Moralis parte 3. Cap. 5. §. 2. num. 4. exiſtimat, poſſe ab offerente mediato communicari alijs fructum ſpecialiſsimum; & vt probet id, adducit hiſtoriam, quam in deſcriptione de Europa Cap. 21. narrat Æneas Syluius, ſeu Pius Secundus Pontifex Maximus, his verbis, ✠ Fama eſt, eaque celebris inter Stirienſes, nobilem quempiam fuiſſe, cui ſæpe in animum ceciderit, ſe ipſum laqueo ſuſpendere. Id ægrè ferentem ex docto quodam viro remedium petiuiſſe aduerſus eam tentationem. Conſilium datum, proprium vti Sacerdotem conduceret, qui ſibi manenti in arce quadam ſolitaria ſingulis diebus rem diuinam faceret; paruiſſe nobilem, atque annum fermè continuaſſe, nulla ſuſpendij cogitatione interueniente. Poſtremò rogatum à Sacerdote, vt Preſbytero vicino, qui templi dedicationem in proximo monte habiturus eſſet, auxilio eſſe poſſet, licentiam dediſſe, proponentem in animo, paulò poſt ſequi, & Sacris intereſſe. Stetiſſe diu poſteà nunc vna, nunc altera cauſa retentum. Denique circa meridiem profectum agreſti cuidam in nemore occurriſſe, qui rem diuinam in monte peractam eſſe, & populum omnem abijſſe, diceret. Contriſtatum eo nuncio, ignobilem, & infœlicem ſe eſſe dicentem, qui eo die ſacrum Chriſti corpus non vidiſſet, agreſtem conſolari cœpiſſe. Venditurum, ſi vel-

Bb 3 let

let nobilis emere præmium, quod inter exiſtendum diuinis meruiſſet, ſagumque nobilis petiuiſſe pretij nomine. Venditione facta nobilem nihilominus montem aſcendiſſe, atque oraſſe in templo. Reuerſum autem in proxima arbore ſuſpenſum agreſtem inueniſſe; ſed poſteà diris cogitationibus haud quaquam vexatum fuiſſe. * Huc vſque ex Pio II. Sed hæc hiſtoria deſeruit vt ſummùm ad probandum communicationem fructus impetratorij, & ſatisfactorij ex opere operantis. Vt ſummùm, inquam, nam poſt auditam Miſſam non erat in poteſtate ruſtici applicare nobili fructum, quem perceperat. Nec licuit, niſi excuſauerit ignorantia, commutare pretio temporali præfatum fructum. Ceſſauit in nobili tentatio ob deuotionem erga Miſſam; & ruſtici ſuſpendio (quod an ab ipſo, compote ſui, necne, perpetratum ſit, an cum peccato lethali, vel ſine illo? non exprimitur in narratione ſuperiori) oſtendit Deus, quantus ſit fructus Miſſę auditæ, quo ſe priuare tentauit ruſticus ille. Sed hinc nemo inferat, non eſſe vnquam fas communicare alteri fructũ Sacrificij ex operantis ſatisfactorium. Etſi enim Scotus, & Honcala ſuprà, necnon Gabriel Lectione 26. in Canonem Miſſæ ſignificent, non eſſe licitum, quãdo Sacerdos, vel offerens mediatus indiget eo fructu, quia foret contra ordinem charitatis ea applicatio. Attamen hęc ratio nõ vrget, ſiquidem in remiſſione pœnæ non eſt contra charitatem propriam cedere iuri ſuo, & velle benefacere proximo ex pio affectu erga ipſum, imò potiùs eſt valde laudabile, & vſitatum à viris probis, vt notat Suarez D. 79. ſectione 9. V. *Supereſt*, quia remiſſio pœnæ non eſt bonum neceſſarium ad propriæ animæ ſalutem, quodque alia via compenſari nequeat; & ratione charitatis erga proximum creſcit meritum gratiæ, & gloriæ, quarum augmentum maioris eſt æſtimationis, quàm remiſſio illa pœnæ.

SECTIO II.

Quiſnam fructus reſpõdeat alijs offerentibus abſq; concurſu in Sacrificium?

27 EX Sectione præcedente infertur, fideles, qui offerunt Sacrificium, quin ad illud concurrant, non referre ex illius opere operato fructum ſatisfactorium. Si enim non reportant offerentes, qui cooperantur, ſequitur à fortiori, non comparaturos, qui non concurrunt, neque vllam erga illud exercent actionem perſonalem, & quorum reſpectu Sacrificium non habet aliud, quàm offerri à Sacerdote nomine Chriſti, & Eccleſiæ. Atque ita docent Authores omnes, quos pro noſtra opinione citauimus in Sectione proxima, & ex fauentibus contrariæ vix eſt, qui diſcordet, niſi Henriquez L. 9. C. 17. §. 3. C. 18. §. 3. & Fagũdez L. 3. in 1. pręceptum Eccleſię C. 6. n. 16. & 17. & 24. vbi notat, non fuiſſe Henriquez omninò conſtantem, nam mutauit opinionem C. 20. §. 3. Sed fortè Henriquez in vltimo hoc loco ſermonem habuit de offerentibus, non vt talibus, ſed vt pro eis offertur; quanquam neque hac via liberetur omnino ab inconſtantiæ nota, nam C. 17. §. 2. C. 18. §. 3. C. 21. §. 3. ait, Miſſam eſſe fructuoſam ſatisfactoriè ex opere operato omnibus Eccleſiæ membris, pro quibus generaliter offertur. Scripſi, *vix eſſe, qui diſcordet*, quia etſi aliqui Authores antiqui allegẽtur tanquàm diſſentientes à nobis in hoc corollario, loquuntur valdè obſcurè, arduumque eſt, aſſequi ſinceram ipſorum mentem: etſi item nonnulli Recentiores citentur à Suario D. 79. ſect. 8. V. *Secundò de Eccleſia* vt diſcrepantes à nobis, ſed ſubticetur eorum nomen.

28 Adhuc tamen dicet quis, pertinere ad Sacrificij huius perfectionem, quòd omnibus offerentibus proſit offerri, & niſi proſit, non benè intelligi, quid ſit, fideles omnes, ab Eccleſia non præciſos, offerentes eſſe. Etenim offerẽtes ſunt moraliter, & conſequenter ita ſe habẽtes in ordine ad verum aliquem effectum, ac ſi perſonaliter, ſeu actibus perſonalibus offerrent, & non tantùm per actum ſui capitis Chriſti, & Sacerdotis vt mediatoris, interceſſoris, legatique publici ad Deum. Non poteſt autem congruenter aſſignari alius effectus, quàm fructus aliquis, quo ita participent fideles vi Sacrificij, ac ſi perſonaliter per huius oblationem colerent diuinam Maieſtatem. Reſpõdeo, Chriſtum potuiſſe cum ea perfectione inſtituere Sacrificium, vt prodeſſet ſatisfactoriè ex opere operato omnibus fidelibus

libus

Digitized by Google

libus offerentibus, ſed deſiderari ſufficiens fundamentum ad exiſtimandum, & aſſerendum, ſic inſtituiſſe; vt notabã in Sectione ſuperiori de offerentibus etiam cum concurſu aliquo; & multò magis de offerentibus ſine omni prorſ⁹ concurſu, merèque denominatiuè extrinſecè ob relationem ad Sacerdotem vt Miniſtrum Eccleſiæ, cuius ipſi ſunt pars.

29 Quanquam verò omnibus fidelibus non proſit ſatisfactoriè ex opere operato Sacrificium, poteſt aſsignari ſatis conuenienter effectus, in ordine ad quem participandum vi Sacrificij ita ſe habeant, ac ſi oblatio Sacerdotis, per quem offerunt, eſſet propria, perſonaliſque actio ſingulorum; & ille effectus eſt fructus impetratorius, nam, vt benè obſeruat Cardinalis de Lugo Diſp. 19. ſect. 11. num. 237: omnes orant per Sacerdotem, & hic orat, & offert ad impetrandum pro omnibus: Ideo autem omnes orant per Sacerdotem, quia hic eſt Legatus omnium apud Deum; vnde à S. Chryſoſtomo Lib. 6. de Sacerdotio, vocatur *Legatus, & apud Deum deprecator pro vniuerſo terrarum Orbe*; & Rabanus Lib. 1. de Inſtitutione Clericorum C. 32. inquit, Miſſam *eſſe legationem inter Deum, & homines; cuius legationis officio Sacerdos fungitur*. Imò Sacerdos poteſtatiuè repræſentat omnes, ſicut pater filium ſub patria poteſtate conſtitutum, & tutor pupillum: Vnde quemadmodùm ſine vlla voluntate, & influxu filij, ac pupilli cenſetur, ipſos agere, ea, quæ in ipſorum vtilitatem agunt pater, & tutor; ita in caſu noſtro oratio Sacerdotis, & oblatio ad impetrandum perinde æſtimatur; ac ſi eſſet omnium fidelium, tametſi nõ omnes voluntate ſua, aut influxu cooperẽtur in Sacrificium. Lege ſis Suarium D. 79. ſect. 8. V. *Secundò de Eccleſia*, Coninch 3. p. q. 83. art. 1. dub. 9. n. 156. & 164. Cardinalem de Lugo ſuprà, Auerſam q. 11. ſect. 9. V. *Non videtur*, Amicum D. 33. ſect. 6. ex num. 192. vſque ad 290.

30 Sed oppones, ſi Sacerdos poteſt ex Eccleſiæ diſpoſitione, quod diximus in ordine ad fructum impetratorium pro omnibus fidelibus; cur etiam non poterit in ordine ad fructum ſatiſfactorium? Quatenus ex eiuſdem Eccleſiæ diſpoſitione voluntates omnium fidelium includantur in voluntate Sacerdotis, & hoc offerente, merente, atq; ſatisfaciente offerant, mereantur, ac ſatisfaciant omnes illi; ſicut ob incluſionem voluntatum poſterorum in Adamo factam à Deo ratione dominij in voluntates hominum, peccante Adamo peccarunt poſteri. Cum enim Eccleſia habeat dominium in volũtates fideliũ, vt patet ex poteſtate commutandi, diſpenſandi, & annullandi ipſorum vota, videtur etiam habitura, vt eorundem voluntates includat in voluntate Sacerdotis quoad offerendum, merendum, & ſatisfaciendum per Sacrificia ab illo peracta. Oppones rurſus, fidelis, qui Miſſę tantùm aſsiſtat, offert per Sacerdotẽ, vt conſtat ex S. Leone in Epiſt. 81. C. 2 ibi: *Neceſſe eſt, vt quædam pars populi ſua deuotione priuetur, ſi vnius tantùm Miſſæ more ſeruato, Sacrificium offerre non poſſint, niſi qui prima diei parte conuenerint*. Et offert quidem modo ſufficienti ad lucrãdum Sacrificij ex opere operato fructũ ſatiſfactorium; non ob concurſum phyſicum in Sacrificium, ſed ob affectum actualem, vel virtualem, quem habet, participandi de eius fructu per oblationem Sacerdotis vt Miniſtri Eccleſiæ. Atqui fidelis quicumque, etiamſi nõ ſit præſens Miſſę, neque vllatenus phyſicè cooperetur Sacerdoti ſacrificãti, offert per ipſum, quatenus habet voluntatem ſaltẽ confuſam offerendi per omnes Eccleſiæ Sacerdotes, vt concedit Cardinalis de Lugo ſuprà; quæ voluntas non poteſt non eſſe affectus aliquis participandi de fructu Sacrificij. Ergo ſicut qui audit Miſſam, comparat offerentis titulo fructum Sacrificij ex opere operato ſatiſfactorium; ita fidelis quicumque adquiret eiuſmodi fructum, tametſi abſens ſit, nullatenuſque cooperetur Sacerdoti.

31 Ad obiectionem hanc ſecundam nego Maiorem quoad ſecundã partem, perſiſtens in doctrina prçteritę Sectionis. Sed permiſſa ea ſecunda parte Maioris, inficior Minorem, nam fidelis non aſsiſtens Sacro, neque cooperans aliqua ratione Sacerdoti ſacrificãti non elicit erga Sacrificium actum vllum, qui ſit meritorius de condigno, & ſatiſfactorius, & in quo fundetur opus operatum Sacrificij vt ſatiſfactorij pro offerentibus, quà talibus. Voluntas verò illa, de qua Cardinalis de Lugo, eſt

vt

Digitized by Google

vt ſummum interpretatiua; quæ non
ſufficit ad operantis opus meritorium
de condigno, & ſatisfactorium. Vnde
patet diſcrimen ad eum alium fidelem,
de quo in Maiori, ille enim per volun-
tatem aſsiſtendi Miſſæ, & per aſsiſten-
tiam ad eam operatur circa Sacrificium
meritoriè de condigno, & ſatisfactoriè,
ſi exiſtat in ſtatu gratiæ. Ad primam ob-
iectionem dico primò, eſſe ſubiectum
diſputationi inter Theologos moder-
nos, an ſicut libertas in Adamo vt capi-
te, in quo voluntates poſterorum repo-
ſitæ ſunt, ſufficiens fuit ad demeritum
horum, ita ſimilis libertas in aliquo, in
quo includatur voluntas alterius nõ ha-
bentis peccatum mortale, vel præditi
gratia ſanctificante, ſatis ſit ad illius
meritum de congruo, vel de condigno
vitæ æternæ? Quam quæſtionem diſ-
cutiunt Ripalda D.74 de Ente ſuperna-
turali ſect. 7. Ouiedus in 1.2. Tract. 9.
Controu. & punct. 2. Si cenſeatur, non
ſufficere, non poſſent fideles iuſti per
incluſionem ſuarum voluntatum in
voluntate Sacerdotis offerre merendo
de condigno, & ſatisfaciendo ratione
oblationis factæ à Sacerdote. Si autem
è contra exiſtimetur, ſatis eſſe, dico ſe-
cundò, neque Chriſtum, neque Eccle-
ſiam hactenus incluſiſſe eo modo volũ-
tates omnium fidelium in voluntate
Sacerdotis. Et fortè ſuprà poteſtatem à
Chriſto traditam Eccleſiæ eſt ea inclu-
ſio. Sed etſi non eſſet, tamen de facto
deeſt fundamentum, vt cogitemus, Ec-
cleſiam vti tali poteſtate. Etſi enim cõ-
mutet, diſpenſet, & annullet fidelium
vota, vt eos ad æternam ſalutem meliùs
dirigat, id longè minus eſt, & diuerſũ,
quam includere eorum voluntates in
voluntate Sacerdotis, ita vt oblatio ab
hoc facta merendo de condigno, & ſatiſ-
faciendo reputetur facta ab eis, ſitque
eis meritoria de condigno, & ſatisfacto-
ria. Et quidem eſſe longè minus, ac di-
uerſum, patet ex patria poteſtate ad cõ-
mutanda, diſpenſanda, & annullanda fi-
liorum vota vſque ad certam ætatem,
necnon ex poteſtate tutoris ad contra-
ctus firmandos, vel infirmandos nomi-
ne pupilli, quin tamen patris, & tutoris
poteſtas extendatur ad id, vt actiones
ipſorum meritoriæ de condigno, vel
demeritoriæ apud Deum ſint etiam
meritoriæ, vel demeritoriæ filio, &
pupillo,

32 Oppones vlteriùs, reſpectu
Sacerdotis aliquis eſt Sacrificij ex ope-
rantis opere effectus, quem non compa-
raret, niſi in dignitate Sacerdotali eſſet
conſtitutus, diuinoque charactere in-
ſignitus ad offerendum pro tota Eccle-
ſia, adeòque pro omnibus fidelibus, vt
docet Vazquez D.229. C.2. n. 9. Ergo
ſimilis etiam effectus ſequeretur in to-
ta Eccleſia, & in omnibus fidelibus per
oblationem, quam facit Sacerdos nomi-
ne ipſorum. P. Meratius D. 37. ſect. 2.
negat Antecedens, quia eius effectus,
qui fit ex opere operantis, debet eſſe
cauſa bonitas formalis operis moralis
exerciti ab operante; at operi Sacerdo-
tis offerentis nulla ineſt, aut ineſſe po-
teſt formalis bonitas ex eo præcisè,
quòd ipſe ſit Sacerdotali dignitate or-
natus, alioqui quando offerret in pec-
cato mortali, vel ex praua intentione,
foret bona moraliter oblatio ab ipſo fa-
cta, & ad eam non minus ſequeretur ef-
fectus ex opere operantis, quàm quãdo
offert in ſtatu gratiæ. Cæterùm hæc
Meratij ratio conuincit quidem, Sacer-
dotalem præcisè dignitatem non fa-
cere, vt, ſacrificante Sacerdote, ſequa-
tur in ipſo ex operantis opere effectus,
qui ſit meritũ de condigno vitę ęternę,
& ſatisfactio pro pœna temporali; de
effectu tamen, qui ſit impetratio pro ſe
vt operante in perſona Eccleſiæ, nullam
vim continet; & de huiuſmodi effectu
loquitur Vazquez, vt conſtabit legenti
eum. Eſtque litigium de voce, an talis
effectus dicendus ſit ex opere operãtis,
vel ex opere operato, vel partim ex v-
no, partim ex alio? Ego ab hoc iurgio
nominali expediui me breuiter in num.
33. Diſp. 10. Idem Meratius in ſect. 5.
& 6. præcitatæ Diſp. ſuæ 37. ſiſus eidẽ
rationi conatur probare, non ſequi vllũ
Sacrificij effectum ex opere operantis
reſpectu Eccleſiæ illud ſimul cum Sa-
cerdote offerentis. Sed ex ijs, quæ prę-
notaui, liquet, etſi actio ſacrificandi nõ
fiat phyſicè, niſi à ſolo Sacerdote, tamẽ
moraliter fieri etiam ab Eccleſia, quan-
doquidem huius nomine fiat phyſicè à
Sacerdote. Id quod ſatis eſt, vt in Eccle-
ſia, ſeu in omnibus fidelibus ſequatur
Sacrificij ex operãtis opere effectꝰ, qui
ſit impetratio pro omnibus illis, nam o-
pus Sacerdotis offerentis, & ſacrifican-
tis eſt opus Legati repræſentantis Eccle-
ſiam, & quaſi Aduocati allegantis me-
rita

Digitized by Google

rita illius, & ipſę orationes, quas fundit, ſunt quaſi verba pronunciata ab Eccleſia per os Sacerdotis, imò illi Eccleſia dedit formulã earum precum. Quare Sacerdos & ſibi, & Eccleſiæ impetrat multo faciliùs, & multò plura, quàm ſi ſolo ſuo nomine ſupplicaret. Reſpondeo itaque ad obiectionem, cõcedendo Antecedens, & Conſequentiam de Sacrificij ex opere operantis effectu, qui ſit impetratio plurium beneficiorum tã pro Sacerdote, quàm pro omnibus alijs fidelibus, ſi aliunde non detur obex ex parte eorum, qui ſuſcepturi eſſent, aut ſi concurrant conditiones, quæ requiruntur ad lucranda talia beneficia. Dum dico *Omnibus alijs fidelibus*, ſubintellige; niſi eorum aliqui ſint excluſi à ratione offerendi per Sacerdotem, quo de puncto agemus in D. 17. & niſi etiam aliqui expreſsè refragarentur oblationi vt faciendæ à Sacerdote vice ipſorum; quo etiam de puncto aliquid attingemus in Diſp. 18.

SECTIO III.

An fideles omnes, ſaltem vt generaliter pro ipſis offertur quoduis Sacrificium, accipiant ex eius opere operato fructum aliquem ſatisfactorium?

33 PEROPPORTVNE in hoc loco excitatur iſta difficultas, etſi differri poſſet vſque ad Diſputationem 17. Sed viſum mihi eſt, cõmodiorem hic habere ſedem.

Fundamenta, & Authores opinionis, quæ negat, & alterius, quæ affirmat.

IGITVR P. Suarez D. 78. ſect. 2. V. *Sed quæres*, D. 79. ſect. 9. V. *Secundò inquiri*, ad propoſitam difficultatem reſpondet, non accipere, niſi Sacerdos intendat ſpecialiter, vt diſtribuatur à Deo inter omnia membra Eccleſiæ; cuius intentionis obligatio nulla eſt ſiue ex Chriſti, ſiue ex eiuſdem Eccleſiæ inſtitutione, nam de præcepto Chriſti non conſtat; præceptum autem Eccleſiæ, quod datur offerendi quamcumq; Miſſam pro omnibus fidelibus viuis, atque defunctis, non indicat aliud, quàm quòd debeat fieri oblatio pro eis omnibus quoad impetrationem. Et quidem ſi deberet fieri, aut ſemper fieret quoad ſatisfactionem, ſequeretur primò, animas Purgatorij quàm breuiſsimè liberandas ab illius pœnis, ſiquidem omnes participes eſſẽt fructus ſatisfactorij tot Miſſarum, quot vbique quotidie celebrantur. Sequeretur ſecundò, paucorum iuſtorum animas ad Purgatoriũ deferri, ſi aliquãdiu ante diſceſſum è corpore perſeuerarint in gratia, vix enim poterunt habere aliquem pœnæ reatũ, ſi per omnes Miſſas aliquam pœnæ remiſsionem recipiunt. Sequeretur tertiò, valde diminutum iri fructum ſatiſfactorium in eis perſonis, pro quibus ſpecialiter ex libito, vel ex obligatione Sacerdotis offeratur Miſſa. Videturq; eſſe communis fidelium ſenſus, atque perſuaſio, totũ ſatisfactorium fructum Miſſæ, quam petunt tradito, aut promiſſo ſtipendio, cedere in bonum eius perſonę, pro qua ſpecialiter applicatur, & non etiam in bonum omnium aliarũ, pro quibus applicatur generaliter ex intentione Eccleſiæ. Quod ſi cognoſcerent, quamcumque Miſſam prodeſſe quoad ſatisfactionem cunctis fidelibus viuis, atq; defunctis, remitteretur ſollicitudo procurandi Miſſas offerendas ſpecialiter pro ſe, & pro ſuis. Tandem incertum eſt, quanta pars ſatisfactorij fructus applicanda ſit ſingulis fidelibus, an tanta, quanta ei, pro quo ſpecialiter offertur Sacrum, ita vt ſingulis conferatur remiſsio pœnæ debitæ ob vnam v. g. culpam venialem, & ei alteri remiſsio pœnæ debitæ ob duas veniales culpas, vel an alio modo ſit facienda diſtributio ſatisfactorij fructus? Hactenus ferè ex P. Suario; cuius doctrinæ adhęrent Filliucius Tract. 5. C. 3. num. 77. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 10. à n. 220. Franciſcus de Lugo C. 4. q. 6. n. 54. Arriaga D. 53. ſect. 2. num. 5. & 6. Auerſa q. 11. ſect. 10. V. *Inprimis*, Coninch 3. p. q. 83. art. 1. dub. 9. n. 156. & 169. Caſpenſis Tract. 23. D. 2. ſect. 2. n. 29. Gibalinus, alijque.

34 Sed contraria ſententia eſt valde probabilis, imò & multò cõmunior; nam, fatente Suario in V. illo *Secundò*

cundò inquiri, ✻ Ferè omnes Authores dicunt, omnibus baptizatis habentibus reatum pœnæ, & non ponentibus obicem obuenire partem aliquam huiꝰ fructus ſatisfactorij ex opere operato ex omnibus Sacrificijs, quæ in Eccleſia fiunt. Vnde orta eſt illa vulgaris diuiſio triplicis fructus huius Sacrificij, prout à Sacerdote applicari poteſt. Primus dicitur ſpecialiſsimus, & videtur eſſe ille, qui dicitur reſpondere Sacerdoti vt priuatæ perſonæ. Secundus dicitur ſpecialis, & videtur eſſe ille, quem Sacerdos applicare debet ei, pro quo ſpecialiter offerre tenetur. Tertius dicitur generalis, vel generaliſsimus. Et hic eſt, quem omnia Eccleſiæ membra participant. ✻ Ita ipſe Suarez præcipuus patronus alterius opinionis. Et pro cōmuniori hac arguitur primo ex Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 2. nam cum ſcripſiſſet, *Cuius quidem oblationis, cruentæ, inquàm, fructus per hanc incruentam vberrimè percipiuntur: tantùm abeſt, vt illi per hanc quouis modo derogetur*, addit, *Quare non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nōdum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apoſtolorum traditionem, offertur.* Vbi expendo, oblationem incruenti Sacrificij factam generaliter in Eccleſia pro viuis, ac defunctis eſſe ex mente Concilij Tridentini ad omnes illius fructus percipiendos, tū quia de omnibus Sacrificij cruēti egerat Concilium, dixeratque, omnes illos percipi per oblationē incruenti; tum quia de omnibus vt comparandis per generalem oblationem incruenti Sacrificij, videtur loqui Concilium in finalibus verbis. Secundò ex Concilio eodem in eadem Seſ. Cap. 6. dicente, qualcumque Miſſas *celebrari pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Chriſti pertinent*; illas etiam, quas Sacerdos pro ſe celebrat. Quo dicendi modo ſignificat Conciliū, celebrationem pro omnibus fidelibus eſſe ſatisfactoriè proficuam ipſis, non ſecus, ac ſic proficua eſt Sacerdoti celebratio pro ſe. Ad hæc: quandò dicitur abſolutè, celebrari pro alijs, intelligitur, applicari eis fructum præcipuum Sacrificij, qui eſt remiſsio pœnę.

35 Arguitur tertio, ſi pro omnibus fidelibus applicetur Sacrificium ex Intentione ſpeciali, proderit eis omnibus quoad fructum ſatisfactorium ex opere operato; quantùm eſt ex parte Sacrificij, nam habentibus obicem peccati per accidens non proderit. Ergo ſimiliter ſi offeratur ex generali intentione; quòd enim ſimul habeatur ſpecialis intentio applicādi pro aliqua perſona determinata, non facit, vt generalis intentio amittat ſuam vim, tametſi faciat, vt reſpondeat ſingulis minor fructus, quàm ſi pro nulla perſona determinata offerretur ſpecialiter Sacrificium. Confirmatur hæc ratio ex Miſſa celebrata iuxta ritum Miſſalis Romani pro omnibus fidelibus defunctis, die Commemorationis eorum, nam Miſſa illa prodeſt omnibus quoad ſatisfactionem, eo quòd pro omnibus offeratur. Ergo cum quæuis Miſſa offeratur etiam pro omnibus, debet idem de quauis exiſtimari, niſi quòd quæuis alia, ſi offeratur ſpecialiter pro aliqua perſona in particulari, erit minus ſatisfactoriè proficua ſingulis fidelibus defunctis. Quartò, nā ex ſententia, in quam valde prępendet Suarius tomo 4. in 3. p. D. 48. ſect. 8. num. 8. ✻ Orationes, quæ fiunt nomine totius Eccleſiæ, adeò ſunt efficaces, vt immediatè impetrent à Deo remiſsionem pœnę temporalis, idque infallibiliter, & ex certa promiſsione propter ſingularem amorem, & ſanctitatem totius Eccleſiæ, vel etiam quia in hac Eccleſia eſt poteſtas ad applicandum Chriſti ſatisfactionem, vel potiùs ad impetrandum, vt eam Deus applicet, & hoc facere intendit per huiuſmodi orationes publicas, & impetrare à Deo, vt ſub hac ratione eas acceptet, præſertim quando per modum ſuffragij eas offert pro defunctis. ✻ Si ergo iuxta iſtā ſententiam habent hanc efficaciam orationes factę nomine totius Eccleſię extra Miſſæ Sacrificium, habebunt multò potiùs, quæ intra illud fiunt.

36 Arguitur quintò, quia ſi ſemel admittitur, Sacrificium Miſſę offerri pro omnibus fidelibus viuis, atque defunctis, quoad applicandum ipſis fructum impetratorium, neceſſe erit, vt etiam offeratur quoad applicādum eiſdem fructum ſatisfactorium, nam ✻ in poteſtate Sacerdotis non eſt, vt vnum fructum Sacrificij ab alio ſeparet, & vnum ſine alio applicet ei, qui vtriuſque capax ſit; ſicut etiam non eſt in poteſtate Miniſtri ſitum, vt vnum fructum Sacramenti ſine alio applicet. Intentio enim

enim Miniſtri ad hoc tantùm deſeruit, vt huic, aut alteri Sacramentum, aut Sacrificium applicetur: omnis autem operatio, & fructus vtriuſque, facta illa applicatione, ſtatim conſequitur. * Quę ſunt Vazquij, ab Amico infrà num. 227. ſubſcripti, verba ſic argumentantis D. 231. Cap. 6. n. 36. aduerſus Suarium admittentem, Sacrificium Miſſæ quoad impetrationem offerri pro fidelibus cunctis viuis, ac defunctis; nam quoad aliquem effectum, aut fructum offerri pro eis omnibus, conſtat ex Offertorio hoſtiæ. Ibi: *Sed & pro omnibus fidelibus Chriſtianis viuis, atque defunctis*; item ex verbis illis, *Suſcipiat Dominus*, &c. Ibi: *Totiuſque Eccleſiæ ſuæ ſanctæ*; necnon ex Canone Miſſæ. Ibi: *In primis quæ tibi offerimus pro Eccleſia tua ſancta Catholica :: Et omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei cultoribus*. Ruiſ͛ Ibi: *Ipſis, Dne, & omnibus in Chriſto quieſcentibus locum refrigerij, lucis, & pacis, vt indulgeas, deprecamur.* Sextò, nam Sacrificium Miſſę eſt commune beneficiū relictum à Chriſto pro omnibus fidelibus viuis, & defunctis. Ergo etſi ex ſpeciali applicatione Sacerdotis poſsit magis prodeſſe huic fideli, quā alteri, debet tamē omnibus eſſe proficuum quoad aliquam partem ſuorum fructuū, niſi per ipſos ſtet, quominus lucrentur Sacrificij efficaciam ad impetrandum, & ſatisfaciendum. Ita Scotus, Gabriel, Caietanus, Sotus apud Amicum infrà, Nauarra, Toletus apud Granadum infrà, Bonacina D. 4. q. vltima, puncto 4 num. 9. cum multis, quos recenſet, & inter eos Valentiam tomo 4. D. 6. q. 11 puncto 1. §. 25. Ita etiam Azor parte 1. Lib. 10. C. 20. q. 9 C. 21. q. 3. Tannerus D. 5. q. 9. dub. 4. num. 98. Meratius D. 40. ſect. 4. V. *Antequàm*, & ſequentibus, Yſambertus 3. p. ad q. 83. D. 7. art. 12. Amicus D. 33. ſect. 6. ex num. 225. vſque ad 232. Fagundez in 1. Eccleſiæ præceptum Lib. 3. C. 6. n. 23. Henriquez L. 9. C. 17. §. 2. Cap. 38. §. 3. C. 21. §. 3. Dicaſtillus Tract. 5. Diſp. 3. Dub. 6. num. 141. Vazquez iam citatus, Granus tomo 5. Controu. 6. Tractu 14. Diſp. 7. ſect. 2. num. 7. cui ſubſcribit Diana parte 11. Tractu 6. Reſ. 9. & alij paſſim.

Noſtrum iudicium, & reſponſio ad fundamenta opinionis negantis.

37 MIHI videtur, intentionem Eccleſię eſſe, ac præceptum, vt Sacrificium Miſſæ offeratur generaliter pro omnibus viuis, defunctiſque fidelibus non excommunicatis, ita vt eis proſit tā impetratoriè, quàm ſatisfactoriè ex opere operato, quantùm eſt, ex parte Sacrificij, nam Eccleſia præſcribens verba à Sacerdote dicenda, in quibus apertè ſignificatur, Sacrificium offerri pro omnibus illis, habet ſe non aliter, ac fidelis, qui à Sacerdote petit, tradito, aut promiſſo ſtipendio, vt pro ipſo offerat Sacrificium; vnde ſicut animus fidelis id poſtulantis eſt, vt ſibi ſpecialiter applicetur Sacrificium quoad impetrationem, & ſatiſfactionem, ita etiam intentum Eccleſiæ videtur eſſe, vt quoad vnum, & alterū fructum applicetur generaliter omnib⁹ ſuis membris. Cum autem Sacerdotes ſacrificātes debeant intentionem ſuam cōformare intentioni, ac præcepto Eccleſiæ, ſignificationique verborū, quæ inter celebrandum recitant ex eiuſdem Eccleſię inſtitutione, conſequens eſt, vt etiam debeant facere applicationē iuxta id, quod Eccleſia intendit; & ita ſēper faciunt, quoties expreſsè non volūt diſcordare; ſi tamen illicitè velint diſcordare, & applicare fructum impetratorium, non autem ſatisfactorium, tunc Sacrificium minimè proderit ex opere operato quoad poſteriorem fructum fidelibus omnibus viuis, ac defunctis, nā diſpenſatio huiuſmodi fructus vt prouenientis ex opere operato Sacrificij commiſſa eſt ex Chriſti inſtitutione intentioni Sacerdotis applicantis eum. Aſt quoad priorem fructum proderit Sacrificium, ſiquidem benè ſaluetur, vt Sacerdos proferat verba ſignificantia applicationem Sacrificij pro fidelibus omnibus viuis, ac defunctis quoad fructum vtrumque, ſed ex animo ſacrilego reſtringente ſignificationem ad fructum tantùm impetratorium fundatum in Eccleſiæ intercesſione. Noſter diſcurrendi modus probatur caſu, quo Sacerdos ex intentione applicandi Sacrificium pro Petro v. g. pronunciaret ſolummodò verba conſecrationis ſuper panem,

Digitized by Google

deuotionis actualis in perſona, pro qua ſit oblatio Miſſæ, vt probabimus in Diſputatione 18. Ad tertium abſurdum cõcedimus, minorem fructum ex opere operato ſatisfactorium conferri ei, pro quo ſpecialiter offertur Sacrificium, quã ſi ſimul generaliter non offerretur idem Sacrificium quoad fructũ ex opere operato etiã ſatisfactorium pro omnibus fidelib⁹; ſed tamen eum, pro quo ſpecialiter offertur, non habere ius ad maiorem fructum, etiãſi ex ſtipendij obligatione dicatur pro eo Miſſa, nã eius ius debet eſſe conforme intentioni, & præcepto Eccleſiæ volentis, vt fructus ſatisfactorius ex opere operato Miſſæ diſtribuatur inter omnes fideles à Sacerdote publico ſui Miniſtro; & quia æquũ eſt, vt priuati ius non vergat in detrimẽtum communitatis Eccleſiæ, cuius ipſe eſt membrum, & pars. Præterquã quòd quantum fructus detrahitur in vna Miſſa, tantum compenſatur, imò & multò plus per tot Miſſas, quæ pro alijs celebrantur quotidie vbiuis terrarum, quãdoquidem de omnium illarum fructu participet quiſq; fidelis, ſi aliàs, vt ſuppono, habeat capacitatem, & indigentiam, reliquasque conditiones requiſitas.

40 Quod additur de perſuaſione, ſenſuq; fidelium, non eſt verum, niſi quatenus fideles exiſtiment, reſpondere ex ſe maiorem portionem fructus ex opere operato ſatisfactorij perſonæ illi, pro qua quoad ſatisfactionem applicatur ſpecialiter Miſſa. Si nõnulli perſuaſum ſibi habeant, totum etiam fructum reſpondere; vel idiotæ ſunt, & inſipientes, de quibus non oportet curare; vel ſi docti, & ſapientes, opinantur quidem probabiliter, præoccupato iudicio per priuatam ſuam ſentẽtiam. Quod rurſus adijcitur de remittenda alioqui pia, ſanctaq; ſollicitudine procurandi ſpeciales pro ſe applicationes Miſſarũ, neutiquã vrget, nã fideles, quorum animis ea cura ineſt, contẽti non ſunt generaliſsimo fructu ſatisfactorio, ſed vlteriùs deſiderant applicari ſibi ſpecialem. Si verò non poſſeant gratia apud Sacerdotes, vt ab eis obtineant applicandas pro ſe ſpecialiter Miſſas, aut careant facultate ad tribuendum ſtipendium cum onere ſpecialis pro ſe applicationis, poterit ipſis non leui ſolatio eſſe noſtra opinio. Quod deniq; additur de incertitudine quantitatis fructus ſatisfactorij partiendi inter omnes fideles, nihil me mouet, nam ſi Sacerdos conformet ſuam intentionem intentioni Eccleſiæ, Deus diuidet fructum iuxta portionem ſibi notam, tribuetque illi perſonæ, pro qua Sacrificium ſpecialiter offertur, tum partem competentem illi, vt componit communitatem Reipublicæ Eccleſiaſticæ, tum aliam partem debitã ipſi, vt eſt perſona, pro qua Sacerdos offert ſpecialiter Miſſam.

SECTIO IV.
Illationes nonnullæ ex doctrina ſuperiori?

41 Ex dictis infero primò, quamcumq; Miſſam celebrata iuxta ritum Miſſalis Romani, & applicatam à Sacerdote cõuenienter ad intentionem, præceptumque Romanæ Eccleſiæ eſſe proficuam ſatisfactoriè ex opere operato eis fidelibus, quorum fit peculiaris mentio in oblatione Sacrificij, nimirùm ſummo Põtifici, Antiſtiti, Regi, Sacerdoti, miniſtrantibus, circũſtantibus, cæteriſque offerentibus per concurſum aliquem in Sacrificium.

42 Infero ſecundò, Sacerdotem, obligatum offerre ſpecialiter Miſſam pro aliquo fideli, non ſatisfacere, ſi applicet ei fructum generaliſsimum, Sacerdos enim, ex ſuppoſitione quòd celebret, tenetur non excludere quempiam à participatione huius generaliſſimi fructus, & ideo obligatio ad offerendum pro aliquo ſpecialiter Miſſam, extenditur ad id, vt applicet illi fructũ ſpecialem.

43 Infero tertiò, ſi Sacerdos illicitè vellet applicare Petro totum fructum generaliſsimum, ita vt intenderet defraudare illo reliquos fideles, non ſatisfacturum tũc obligationi celebrandi pro Petro, à quo accepiſſet ſtipendium, atq; adeò nõ ſine iniuſtitia poſſet applicare pro alio fructum ſpecialem. Ratio eſt, quia obligatio offerendi ſpecialiter pro aliquo non adimpletur, niſi applicando ipſi fructum ſpecialem; & qui ſtipendium dant, petunt hunc fructum, neque pro ſe cupiunt applicationem illicitam totius alius fructus generaliſsimi. Imò ſunt plures, qui velint, eã fore inualidã, vt & excluſionẽ, quã à fructu genera-

neraliſsimo faceret Sacerdos reſpectu alicuius fidelis non excluſi ab Ecclefia. Ita Suarez Diſputatione 78. ſectione 2. V. *Sed quæri.* Thomas Tamburinus Libro, & Cap. 2. de Miſſa §. 13. num. 13. Layman Lib. & Tract. 5. Cap. 2. num. 16. Franciſcus de Lugo Lib. 5. Cap. 4. quæſt. 6. numero 52. cum Bonacina, Coninchus 3. parte quæſt. 83. artic. 1. dub. 9. numero 170. Auerſa quæſt. 11. ſect. 10. V. *In primis*, Monteſinus in Manuſcriptis apud Leandrum Tract. 8. Diſputatione 2. quæſt. 5. etſi autem is dicat, ſe reſpondere probabiliùs, quàm Suarez; ſed tamen reſpondet eodem modo, ac Granadus, cuius verbis inſiſtit; aſt Granadus concordat omnino cum Suarez. Ita etiam Henriquez Lib. 9. Cap. 17. §. 3. Cap. 20. §. 1. lit. H. in textu, & in Gloſſa, Cap. 21. §. 3. cum Corduba, Granadus tomo 5. Controuerſia 14. Diſputatione ſexta, numero primo, Diſputatione 8. num. 6. Tannerus tomo 4. Diſputatione 5. quæſt. 9. dub. 4. num. 86. Yſambertus 3. parte quæſt. 83. Diſputatione 7. artic. 5. & 12. Martinus de Ledeſma 2. 4. quæſt. 16. num. 14. fol. 192. cum Scoto, Antonius Honcala de Valore Miſſæ artic. 7. Hieronimus Columbus Libro 4. de Angelica, & Humana Hierarchia C. 68 n. 4. Et probant primò, nam Sacrificium Miſſæ eſt generale, & proprium totius Eccleſiæ. Ergo huic relicta eſt à Chriſto poteſtas, vt independenter à voluntate Sacerdotis applicet ipſa ſibi, proindeque fidelibus omnibus fructum generaliſsimum. Secundò, quia eo ipſo quòd Sacerdos oret per preces inſtitutas ab Eccleſia, offeratque eius nomine, orat etiam Eccleſia, & offert, diſponiturque ad participandum Sacrificij effectum. Ergo ex Sacerdotis intentione non poterit priuari tali effectu; ſicuti qui aſsiſtit, aut miniſtrat Miſſæ, nequit eo orbari ex illa Sacerdotis intentione, quia ratione aſsiſtentię, aut miniſterij offert cum Sacerdote. Tertiò, nam cum Eccleſia annexuerit meritum ſuorum bonorum operum vt participãdum ab omnibus fidelibus per Sacrificium, & ſola ea habeat dominium in talem fructum; non poterit validè Sacerdos, ſi ſemel ſacrificet, excludere aliquem fidelem à participatione talis fructus. Quartò, quia cum Sacerdos ſit ſolummodo diſpenſator eius partis fructus, quæ reſpondet merſto Eccleſiæ, in cuius perſona offert Sacrificium, nõ poterit validè diſpenſare eam partem, niſi iuxta diſpoſitionem eiuſdem Eccleſiæ de diſtributione in omnia, & ſingula ſui membra.

44 Nihilominus infero quartò, ſi Sacerdos applicet alicui fideli totum fructum generaliſsimum, vel ſi excludat aliquem ab eius participatione, fore validam talem applicationem, aut excluſionem. Sic exiſtimant Cardinalis de Lugo Diſputatione 19. ſect. 10. numero 224. Arriaga D. 53. ſect. 2. n. 6. Gibalinus de Cenſuris Diſq. 7. q. 2. notatione 5. n. 15. Martinonus D. 39. S. 4. n. 34. Illationis ratio multiplex eſt. Prima, caſu quo Sacerdos contra præceptum Eccleſiæ applicet alicui fructum ſpecialem ſatisfactorium, quem deberet alteri applicare, vel illicitè excludat aliquem à tali fructu, non eſt irri ta applicatio, vel excluſio, vt fatentur plerique ex Authoribus aduerſis. Ergo ſimiliter in caſu illationis, præſertim iuxta ſententiam in ſectione præcedẽti à nobis approbatam de fructu generaliſſimo, qui ſit ſatisfactorius ex opere operato. Vnde ſi eius eſſe conditionis cẽ ſuiſſet Suarez, forſan authoritate ſua noſtram illationem nobilitaſſet, nam in loco pręcitato ait, *Illud autem prius* (ſcilicet, quòd teneret factum, ſi Sacerdos excluderet aliquem fidelem) *procedit de fructu, qui prouenire poſſet abſolutè ex opere operato.* Ita ille. Probatur Conſequentia, quia non apparet diſcrimen inter propoſitos caſus. Sicut enim Sacerdos eſt Miniſter Eccleſiæ ad diſpenſandum vnam partem fructus ſatisfactorij pro eo, pro quo offert ſpecialiter; ita etiam ad diſpenſandum pro ijs, pro quibus offert generaliter. Ergo quemadmodùm valida eſt diſpenſatio fructus ſpecialis ſatisfactorij, etſi non ſit cõformis iuſſui Eccleſiæ, ita etiam valida erit ea alia fructus generaliſsimi ſatisfactorij, tametſi diſcordet ab Eccleſiæ mandato. Huc faciunt, quæ in Diſputatione 13. S. 1. diximus latè de applicatione Sacrificij per intentionem Sacerdotis, vt illud proſit alijs ſatisfactoriè ex opere operato. Secunda ratio, Eccleſia offert per Sacerdotẽ tanquam inferior per ſuperiorem, vt aduertimus in n. 1. Diſput. 12. docentque præter ibi citatos Meratius Diſput. 37. ſect. 5.

5. Ver. *Vbi notandum*, Auerſa quæſt. 11. ſectione 8. V. *Dicitur demum*, Amicus Diſput. 33. ſect. 4. n. 102. Ergo ſi Sacerdos offerẽdo excludat aliquem à fructu generaliſsimo, aut alicui eum totum applicet contra voluntatem Eccleſiæ, tenebit factum, nam voluntas inferioris nequit reddere caſſam voluntatem ſuperioris. Dices, neque poſſe reddere illicitam. Quare argumentum hoc ſecundum peccabit ab exceſſu, ſequeretur enim ex eo, neque fore illicitum factum illud ob prohibitionem Eccleſiæ. Sed cõtra, quia Eccleſia per poteſtatem datam à Chriſto, reſpectu cuius inferior eſt Sacerdos, prohibet huic factum illud; at dediſſe Chriſtum poteſtatem eidem Eccleſiæ, vt reddat etiam irritum facti illius conatum, aſſeritur ſine conuincenti authoritate, aut ratione. Dices rurſus, ſi ipſa Eccleſia excludat aliquem à fructu generaliſsimo, erit non ſolùm illicitus, ſed etiam inualidus conatus Sacerdotis in oppoſitum, vt conſtabit ex Diſputatione 17. Ergo ſimiliter illicitus, & inualidus erit conatus Sacerdotis ad excludendum à fructu generaliſsimo aliquem, quem Eccleſia velit, & præcipiat fieri eius participem. Sed contra, nam fructus generaliſsimus non poteſt validè applicari à Sacerdote contra intentionem Eccleſię, cuius nomine eſt applicabilis ab ipſo, nemo enim, qui agat nomine alterius, agit validè contra eius intentionem. Cæterùm Sacerdos, qui excludat Petrum, verbi gratia, à fructu generaliſsimo contra intentionem Eccleſiæ, cum non agat quoad id nomine Eccleſiæ, nihil obeſt, quominus excluſio ſit valida, quanuis illicita. Dices iterùm, ſaltem ſi Sacerdos excludens Petrum à fructu generaliſsimo applicet Paulo partem, quam Petro adimit, non applicabit validè, ſiquidem non aget nomine Eccleſiæ. Fateor, pro Paulo applicationem partis ademptæ Petro non fore nomine Eccleſiæ; ſed diffiteor, nõ fore validam, fieret enim Chriſti nomine; id quod ſufficit ad eius valorem. Chriſtus enim reliquit notas ſibi partes fructus applicabiles per quouis Sacrificium ex intentione Sacerdotis; ex ijs voluit, & imperauit Eccleſia Sacerdoti, vt applicaret aliquas Petro, & Paulo, v. g. Si igitur Sacerdos applicet Paulo partem, quam Petro tenebatur applicare iuxta Eccleſiæ ſtatutum, aget quidem nomine Chriſti, qui vniuerſim contulit poteſtatem applicandi fructum Sacrificij fidelibus viuis, atque defunctis, & proinde aget validè, tametſi non operetur nomine Eccleſiæ, neque conformãs ſe præcepto, intentionique eius.

45 Tertia illationis ratio eſt, Sacerdos non offert immediatè, neque applicat immediatè fructum Sacrificij pro eo fideli viuo, aut defuncto, quem excludat. Ergo pro tali excluſo neque offeret, neque applicabit tunc mediatè Eccleſia. Patet Conſequentia, quia cauſa mediata non agit mediatè, niſi quod cauſa immediata agit immediatè. Si autem neque Sacerdos, neque Eccleſia offerunt, & applicant pro excluſo, videtur inferri manifeſtè, hunc non participare fructum, quem ipſi denegare intendit Sacerdos. Quarta ratio, etſi Sacerdos proferat externè verba, per quæ ex inſtitutione Eccleſiæ offertur Sacrificium, & oratur ad Deum pro Petro, verbi gratia, quatenus eſt vnus è fidelibus viuis, aut defunctis, tamen ſi Sacerdos in ordine ad offerendum, & orandum pro Petro velit non agere nomine Eccleſię, neque in eius perſona, idque Deo ſit notum, vt certè debet eſſe, inefficax erit apud Deum oblatio, & oratio, etiamſi verbis exprimatur Petrus, vel etiamſi verba, quæ generaliter exprimuntur, comprehendant etiam Petrum. Sic ſi ego, deputatus iurare nomine alterius ad firmandum contractum aliquem, declarem adſtantibus, me quidem prolaturum verba iuratoria, quæ nomine alieno ſolent dare robur contractibus, ſed non pronunciaturum nomine, & in perſona alterius, neque iuxta eius intentionem, tunc talia verba iuratoria nullius efficaciæ erunt, nullamque firmitatem addent contractui. Sic etiamſi Legatus dicat verba dictata à Rege, vt apud alium Regem petat libertatem vaſallorum captorum in prælio, ſi Legatus ipſe palàm, vel ſecreto proteſtetur coram Rege, ad quem miſſus eſt, ſe non velle intercedere nomine, & in perſona ſui Regis pro Alexandro, qui ſit vnus è captis, quanuis verba non minus extẽdãtur ad ipsũ, quã ad alios; tũc verba illa nulli⁹ erunt vigoris reſpectu

Alexandri, ſeu vt ei libertatē obtineāt. Sed inquies, verum id fore, ſi ex intentione ſolius Legati, nam eo ipſo quòd alter Rex audiat ea verba comprehendentia Alexandrum ex intentione mittentis, mouebitur ſufficienter ad concedendam ei libertatem, non obſtante Legati proteſtatione prædicta. Concedo, poſſe abſolutè, & ſimpliciter moueri, ſed non vt ex verbis Legati, cui Rex mittens commiſerit, vt in ſuo nomine, & perſona loquatur, & intercedat pro captis, nam eo ipſo quòd demandarit ipſi repræſentationem ſuæ perſonæ ea in loquutione, & interceſsione, non debet Rex alter attendere ad remotam intentionem Regis mittentis, ſed ad loquutionem, & interceſsionem vt factam à Legato ex repræſentatione Regis mittentis, & iuxta intentionem declaratam ab eodemmet Legato. Sic etſi Chriſtus vellit vtcumque, vt quoties Sacerdos agens ſui perſonam conſecrat panem, conſecret etiam vinum præſens, ſi tamen Sacerdos poſt prolata verba conſecrationis ſuper panem exuat repręſentationem perſonæ Chriſti in dicendis verbis conſecrationis ſuper vinum, pronuncietque ea ſine intentione conſecrandi, & cum animo non agendi perſonam Chriſti, non debet tunc Deus reſpicere ad illam Chriſti intentionem, neque moueri ex illa, vt transſubſtantiet vinum in ſanguinem Chriſti. Quo exemplo videor mihi illuſtrare non leuiter totam illationis doctrinam. Sed adhuc inquies, eo ipſo quòd Sacerdos vt deputatus ab Eccleſia offerat, & oret per verba, quæ ſunt inſtituta ab ea, & quibus Petrus, verbi gratia, fidelis comprehenditur, offert, & orat iuxta intentionem Eccleſię pro Petro. Ergo nequit intelligi, quòd hunc excludat à generaliſsimo Sacrificij fructu. Contra tamen, quia cum voluntate offerendi, & orandi per verba Eccleſiæ ſtat Sacerdotis voluntas non proferendi illa in ſenſu, ſiue ex toto, ſiue ex parte, quem intendit Eccleſia. Præterquàm quòd etſi Sacerdos habeat aliquam implicitam voluntatem offerendi, & orandi per verba iuxta intentionem Eccleſiæ, poteſt eſſe huiuſmodi voluntate efficacior alia, qua poſitiuè excludat Petrum, vt obſeruant Cardinalis de Lugo, & Gibalinus ſuprà.

46 Ex dictis procliue eſt, reſpondere ad argumenta propoſita in numero 43. ex Granado præcipuè, & Ylamberto. Ad primum, eſſe quidem Sacrificium Miſſæ generale, & proprium totius Eccleſiæ, quatenus inſtitutum eſt à Chriſto, vt pro tota Eccleſia poſsit offerri; ſed vt interueniente Sacerdote tanquam principaliori offerente, & tanquam immediatè ſacrificante, ita etiam dependenter ab eius intentione, & applicatione quantùm ad id, quòd actu validè offeratur, necne, pro tota Eccleſia. Potuit velle Eccleſia, & actu voluit ſine dependentia à voluntate Sacerdotis, vt Sacrificij conuenienter oblati fructus diſtribueretur in omnes fideles; ſed ipſa actualis partitio debet prorſus ſubiecta eſſe voluntati Sacerdotis quoad ſui valorem, & efficaciam. Ad ſecundum, non offerre, neque orare in Sacrificio Eccleſiam pro eo fideli, quem Sacerdos excludit; vel offerre, & orare externo tantùm verborum ſono. Nam Eccleſia agit in Sacrificio per Sacerdotem, qui ſi non offert, neque orat pro aliquo fideli; vel ſi offert, & orat verbaliter, ſed cum voluntate excludente poſitiuè fidelem aliquem, nequit Eccleſia aliter agere. Exemplum, quod ad Conſequentiæ munimen affertur, enerue eſt, nam Sacerdos poteſt vtique validè priuare aſsiſtentem, aut miniſtrantem Miſſæ illo fructu, qui dependet ex applicatione ipſius Sacerdotis, etſi non poſsit orbare illo altero, qui prouenit tantùm ex opere operantis per aſsiſtentiam, aut miniſterium. Fructus autem generaliſsimus dependet etiam ab applicatione Sacerdotis, vt noſtris rationibus euincere procurauimus. Ad tertium, ſupponi quod probandum erat, ſcilicet ſolam Eccleſiam habere dominium in fructum generaliſsimum. Habet illud Eccleſia, quatenus imperare poteſt, vt Sacrificium offeratur in bonum omnium fidelium; ſed quòd actu offeratur validè in bonum omnium, vel in bonum horum, & non aliorum, eſt actio ſolùm è poteſtate Sacerdotis. Ad quartum, poſſe eū, qui eſt diſpēſator bonorum alteriꝰ, excludere re ipſa aliquem à participatione eorū, etſi dominus voluerit, ne excluderetur.

tur. Sic famulus, qui ab hero acceperit pecunias elargiendas Titio, & Caio, poteſt re ipſa non tribuere Caio partem deſignatam ab hero. At inquies, non poterit validè retinere ſibi, aut dare Titio partem, quam herus voluit conferri Caio. Ergo ſimiliter Sacerdos inualidè applicabit ſibi, aut Titio fideli eam generaliſsimi fructus partem, quã Eccleſia iubeat applicari Caio. Reſpondeo, Sacerdotem reſpectiuè ad Eccleſiam non eſſe merum diſpenſatorem fructus generaliſsimi, ſicut bonorum domini eſt famulus. Nam fructus præfatus eatenus ſolùm eſt Eccleſiæ, quatenus ipſa iubet, Sacrificium Miſſæ offerri pro omnibus fidelibus, vt omnes participent de vtilitate Sacrificij. Si autem Sacerdos applicet alicui fideli maiorem partem, quàm quæ debita eſt ex præcepto Eccleſiæ, non diſpenſabit benè; ſed nihil cauſæ eſt, quominus validè. Inquies iterùm, fructus generaliſsimus oritur ex meritis Eccleſiæ, quæ voluit, vt ſuorum bonorum merita applicarentur à Sacerdote per Miſſam omnibus fidelibus viuis, & defunctis. Talia autem merita nequeunt applicari validè à Sacerdote contra intentionem Eccleſiæ. Sed dico primò, fructum generaliſsimum oriri potiùs ex Paſsione Chriſti Domini, & ex hoſtia Sacrificij Miſſæ, eſt enim ſatisfactorius ex opere operato, vt defenſaui in ſectione antecedenti. Deinde dico, etſi proueniret ex Eccleſiæ meritis, eſſetque tantùm impetratorius ex ipſius operantis opere, non conſtare, an applicatio à Sacerdote facta contra ipſius intentionem foret non modò illicita, ſed etiam irrita? Potuit enim Eccleſia intendere, vt merita ſua applicarentur per Sacrificium à Sacerdote omnibus fidelibus viuis, & defunctis; ſi tamen vni applicaretur pars, quam alteri vellet applicatam Eccleſia, ageret malè Sacerdos, ſed non incaſſum. Quoad excluſionem verò alicuius fidelis à fructu generaliſsimo, quin pars ei adempta applicetur alteri, cenſeo maiori cum firmitate, fore prorſus validam, etſi fructus ille generaliſsimus non eſſet, niſi impetratorius ex opere operantis Eccleſiæ, ſeu etſi non eſſet niſi fundatus in ipſius meritis. Atque id eſt, quod iis terminis aſſerit Cardinalis de Lugo cum alijs laudatis in n. 44.

47 Infero quintò intelligentiam ad Miſſæ applicationem, quæ à nonnullis Theologis dicitur de intentione in primo, aut ſecundo gradu. Præſupponereque oportet, primum, (quem ego ſciam) Subtilem Doctorem Scotum Quodlibeto 20. vſum fuiſſe eis terminis in hac materia. Igitur Scotus ibi articulo 2. inquit, * Iſti verò, quorum orationes, & oblationes ſunt determinatę cæteris (ſeu potiùs certis) perſonis, non poſſunt, eas pro libitu alijs applicare, quia facerent iniuſtitiam, ſubtrahendo debitum illis, quibus iam ſunt obligati. Et intelligo, ſi applicarent alijs ita ſpecialiter, ſicut ipſis, & hoc alijs, quibus non æquè obligantur. Siquidem illa applicatio medio modo poteſt habere multos gradus. Exempli gratia, ponantur tres, & ſemper ipſa plus valet ei, cui fit in priori gradu, putà, ſi quis ſic intendat, quòd quantùm poteſt oblatio valere alicui alij ab offerente, tantùm valeat ipſi A: & tunc poſt ipſum A, quantùm valere poteſt alicui alteri, valeat ipſi B. & poſt B ipſi C. Et hoc ſiue per A intelligatur vna perſona, ſiue multæ, pro quibus vult in eodem gradu orare. Eſto igitur quòd ex ordine Eccleſiæ, vel ex Beneficio recepto tenetur quis offerre medio modo: & hoc in primo gradu pro vno, non præiudicat tamen illis, ſi medio modo in ſecundo gradu offerat, vel applicet virtutem oblationis alij, & in tertio gradu tertio, & ſic de quibuſcumque gradibus; quia nunquam applicatio facta in gradu poſteriori ſubtrahit aliquid illi, cui facta eſt in gradu priori. * Sic Scotus, loquens de fructu Miſſę applicabili ſpecialiter pro aliquo, vel aliquibus nominatim, ſentienſque, ſi in gradu æquali offeratur Miſſa pro eo, cui ex iuſtitia obligatus eſt Sacerdos, & pro alio, cui non eſt ſic obligatus, fieri iniuſtitiam priori illi, quia minorem fructum percipiet ex Sacrificio; non tamen fieri iniuſtitiam, ſi in primo gradu offeratur pro priori, & in ſecundo pro poſteriori. Videtur autẽ effari Scotus de fructu Sacrificij, vt oblati in perſona Eccleſiæ. Et ita intelligitur à Suario D. 79. ſect. 9. V. *Secundò inquiri*, & V. *Secundum ſcilicet*. Attamen ſicut multi Theologi poſteriores diuiſionem fructus Miſſæ in generaliſſimum, ſeu generalem, in ſpecialem,

ſeu medium, & ſpecialiſsimum, cum tradita fuiſſet a Subtili Doctore de fructu Sacrificij vt oblati in perſona Eccleſię, tranſtulerunt ad fructum illius, vt oblati etiam in perſona Chriſti, prout notant Suarez ſuprà, & Vazquez Diſp. 231. C. 6. num. 39. ita applicationem in primo, & ſecundo gradu extenderunt etiam ad eam, quæ verſatur circa fructum Sacrificij vt oblati in perſona Chriſti. Iam verò Theologi, qui, vt Pater Vazquez, cenſent, Sacrificium applicatum pluribus prodeſſe non minus eis quoad iſtum fructum, quàm ſi pro vno ſolo eorum offerretur, conſequenter affirmant, applicationem in primo gradu non facere melioris conditionis, neque deterioris applicationem in ſecundo gradu perſonas, pro quibus nominatim offertur Sacrificium à Sacerdote. Sic diſertè exprimit Vazquez numero illo 39. & 40. Cæterùm qui in Antecedenti diſcordant ab illis Theologis, aſſerunt conſectariè, perſonas, pro quibus nominatim ſiue in eodem, ſiue in diuerſis gradibus offertur Sacrificium penes præfatum fructum, non participare tam plenè de ipſo, quàm ſi pro qualibet earũ ſola offerretur. Quare applicationem de intentione in primo, aut ſecundo gradu exponunt modis iam per nos iam propoſitis in D. 8. n. 37.

48 Sed certè facile non eſt explicare Scotum, Gabrielem Bielem Lect. 26. in Canonem Miſſæ ex Litera G. vſque ad finem, Gaufridum Bouſſardum parte 2. de Sacrificio diuiniſsimo Miſſę C. 7. Antonium Honcalam de Valore Miſſæ, art. 14. Martinum de Frias in Tract. de eodem Valore §. 14. *Ad ſecundam quæſtiunculam*, & §. *Sed pro maiori*; qui omnes inſiſtunt veſtigijs Scoti in verbis exaratis; & aliqui ex eis clariùs, quàm Scotus, declarant, reſpondere Sacrificio Miſſæ alium fructum præter eum, qui eſt ex merito offerentis, ſiue Eccleſiæ, ſiue Sacerdotis: cum autem aliunde latè tradant, eò minorem vniuerſim fructum communicari perſonis, pro quibus ſpecialiter offertur, quò plures illæ ſint; hę ſi ſępe in aqua anceps valde, & dubius circa eorum Authorum intelligentiam, & interpretationem, dum aiunt, non ſequi diſpendium, ſeu decrementum fructus, ſi applicatio fiat in diuerſis gradibus, ſeu vni de prima intentione, alteri de ſecunda, &c. Sed poſt repetitam eorum Authorum lectionem perſuadeo mihi, ſermonem ipſis fuiſſe de fructu generaliſsimo, quatenus poſſit pluribus prodeſſe abſque ſingulorum detrimento; ſed ita, vt in primo gradu debeat illi, aut illis applicari, quibus Sacerdos ex iuſtitia, aliunde ve obligatur ad ſpecialem applicationem, tum quia hæc diſtinctior ſic erit, tum quia erit ſignificatio voluntatis Sacerdotis, vt illi, aut illis conferat Deus ſatisfactorium fructum, qui ex Sacrificio obuenire ſolet perſonæ, aut perſonis, pro quibus ſpecialiter, nominatimque offertur. Et quanuis ſi pro alijs offeratur in ſecundo gradu, ſit probabile iuxta dicta in S. 3. eam perſonam, pro qua in primo gradu offertur, minorem abſolutè referre fructum, ſed ad quo maiorem non habeat ius; probabile etiam eſt, & ex mente præfatorum Authorum, conferendum ei maiorem, quia ſcilicet fructus reſponſurus ob ſpecialem in primo gradu applicationem Miſſæ ſit vt centum, v. g. ita vt ſi pro duabus perſonis fiat ſpecialis applicatio, reſpondeat ſingulis fructus vt quinquaginta; aſt fructus generaliſsimus, reſponſuruſque ob applicationem diſtinctam ab ſpeciali, conſtitutâque in ſecundo gradu, relictus ſit à Deo, vt Sacerdos conferat illum perſonis, quibus debeatur ex Eccleſiæ præſcripto, & quibus ipſe velit magis benefacere habens earum maiorem rationẽ inter orandum ſecretò, ſiue mentaliter, ſiue verbaliter. Hactenus pro interpretanda mente Theologorum illorum antiquorum.

49 Qui in locis præcitatis tractant de ordine, quem ſeruare conueniat in applicatione faciẽda, etiamſi Sacerdos ſit obligatus offerre ſpecialiter pro vna, à qua acceperit ſtipendium. Nam, vt ait Gerſon in Opuſculo de Solicitudine Eccleſiaſticorum, particula 34. Concluſione 9. ✱ Solicitudo pia conferentis temporalia, procurando ſibi Miſſam:: non defraudatur, ſi Presbyter recipiens adiunxerit alios in orationibus ſuis publicis, aut ſecretis, vt *Memento*, aut ſi offerentes, vt ſolet, poſt Euangelium recipit. Et poſteà in particula 35. ✱ Quæramus à conferente temporalia quæſtiones aliquas, vt ex ſua reſponſione veritas magis emineat. Et primò, vis, ò frater, vt in Miſſa, quam pro te dici cõſtituis, nulla dicatur

locis

locis ſuis alia penitꝰ oratio, quã pro te? Puto, reſpondebit, ſicut reſpondere debebit, quàm hæc fieri non prohibet. Vis rurſus, ò frater, quòd in *Memento* tam pro viuis, quàm pro defunctis, nullus commendatus habeatur, niſi tu, & tui? Reſpondeat, oportet, quòd hoc non intendat, quoniam inſtitutioni Eccleſiæ iam ipſe repugnaret. Vis prætereà, quòd volentes ad Offertorium venire, quatenꝰ ipſi Miſſę participes ſint, repellantur? Certè nec hoc dicet, ſi ritum Eccleſiaſticum plenè cognouerit. Quid vis igitur, tibi, frater, fieri pro peculiari Miſſa tua? Si reſpondeat, volo, tota mea ſit, tota cedat in ſpiritualem vtilitatem meam, tota valeat ad remiſsionem peccatorum meorum, & ſatisfactionis debitę, vel iniunctę redemptionem. Sed an hoc ita vis, frater, quòd Sacerdos nihil ſibi mercatur, nihil ſe ipſum iuvet, nihil pro ſe ipſo ſatisfaciat, nihil demum rependat obſequij parentibus, nihil benefactoribꝰ, nihil commendatis? Similiter & tu conferas nihil Eccleſiæ toti militanti. Nolo, dicet, & iure dicet. Quid ſupereſt igitur, niſi referre quantitatem ſuffragij Deo, quæ, & qualis tibi data debita eſt? Nolito murmurare; ſciet profectò, ſciet ille, qui montes ponderat in ſtatera, tua ſimiliter dona mẽſurare. * Sic doctus, & pius Cancellarius Pariſienſis.

50 Iam verò circa ordinem mouet dubium Scotus, an Curatus debeat priori gradu applicare Miſſam pro ſuo Parochiano, quàm pro patre, vel matre? Proponitq; pro vtraque parte rationes, nec reſoluit. Rurſus ſi non ſit Curatus, nec ſit obligatus ratione Capellaniæ, aut Præbendæ, dicit, debere ſe conformare beneplacito Summi Sacerdotis Chriſti, prout illud noſcere poſsit circa tenendum à ſe ordinem. Et addit, * Probabiliùs autem applicatio concipitur magis in communi, puta, parentibus, benefactoribus, principibus, & prælatis :: pro mortuis etiam. * Sed quia adhuc ſiſtendo in communi, aliqui magis indigent fructu Miſſæ, vt peccatores in hac vita, & vt iuſti exiſtẽtes in Purgatorio; aliquibus autem magis vtilis eſt ille fructus, vt iuſtis viatoribus; & reſpectu horum cenſeri poſſet magis obligatus Sacerdos, quàm reſpectu viatorum peccatorum, ideo concludit Scotus, * Tutiùs videtur, applicationem facere generalem talem, (Digneris, Domine, oblationem iſtam ſpecialiter acceptare pro illis, pro quibus noſti, me teneri ſpecialiter offerre, & in illo gradu, in quo noſti, me teneri pro eis) Et ſi in ſpeciali determinetur ad aliquẽ, vel aliquos, tutiùs eſt, quòd fiat ſic ſub conditione (Si tibi placet.)* Huc vſq; ex diſcurſu Scoti, quem trãſcribunt Gabriel, & alij ſuprà memorati. Ait autem Honcala, * Ego cæteris memet præfero, quia proximus mihi ſum. Deinde ſubiungo eum, pro quo peculiariter offertur Sacrificium. Deinde parentibus tertio loco illius fructum applico. Quarto gradu fratribus. Quinto benefactoribus. Sexto eos, quibus alicunde teneor, pro eis apud Deũ, vel precando, vel offerẽdo negotiari.* Ita Honcala. Sed hæc de ordine applicationis ſunt parùm neceſſaria, ſiue ad ſpeculationem, ſiue ad praxim, dũmodò enim Sacerdos intendat applicare fructum medium Miſſæ pro illa, aut illis perſonis, pro quibus ſpecialiter celebrare tenetur, non video, quid referat ordo in eis mente reuoluendis, vel exprimendis ore; neque item video, quid interſit ordo quoad alias perſonas, quando in Liturgię precibus non eſt præfixus ab Eccleſia.

***

DIS-

ſeu medium, & ſpecialiſsimum, cum tradita fuiſſet à Subtili Doctore de fructu Sacrificij vt oblati in perſona Eccleſię, tranſtulerunt ad fructum illius, vt oblati etiam in perſona Chriſti, prout notant Suarez ſuprà, & Vazquez Diſp. 231. C. 6. num. 39. ita applicationem in primo, & ſecundo gradu extenderunt etiam ad eam, quæ verſatur circa fructum Sacrificij vt oblati in perſona Chriſti. Iam verò Theologi, qui, vt Pater Vazquez, cenſent, Sacrificium applicatum pluribus prodeſſe non minus eis quoad iſtum fructum, quàm ſi pro vno ſolo eorum offerretur, conſequenter affirmant, applicationem in primo gradu non facere melioris conditionis, neque deterioris applicationem in ſecundo gradu perſonas, pro quibus nominatim offertur Sacrificium à Sacerdote. Sic diſertè exprimit Vazquez numero illo 39. & 40. Cæterùm qui in Antecedenti diſcordant ab illis Theologis, aſſerunt conſectariè, perſonas, pro quibus nominatim ſiue in eodem, ſiue in diuerſis gradibus offertur Sacrificium penes præfatum fructum, non participare tam plenè de ipſo, quàm ſi pro qualibet earũ ſola offerretur. Quare applicationem de intentione in primo, aut ſecundo gradu exponunt modis iam per nos iam propoſitis in D. 8. n. 37.

48 Sed certè facile non eſt explicare Scotum, Gabrielem Bielem Lect. 26. in Canonem Miſſæ ex Litera G. vſque ad finem, Gaufridum Bouſſardum parte 2. de Sacrificio diuiniſsimo Miſſę C. 7. Antonium Honcalam de Valore Miſſæ, art. 14. Martinum de Frias in Tract. de eodem Valore §. 14. *Ad ſecundam quæſtiunculam*, & §. *Sed pro maiori*; qui omnes inſiſtunt veſtigijs Scoti in verbis exaratis; & aliqui ex eis clariùs, quàm Scotus, declarant, reſpondere Sacrificio Miſſæ alium fructum præter eum, qui eſt ex merito offerentis, ſiue Eccleſiæ, ſiue Sacerdotis: cum autem aliunde latè tradant, eò minorem vniuerſim fructum communicari perſonis, pro quibus ſpecialiter offertur, quò plures illæ ſint; hę ſi ſępe in aqua anceps valde, & dubius circa eorum Authorum intelligentiam, & interpretationem, dum aiunt, non ſequi diſpendium, ſeu decrementum fructus, ſi applicatio fiat in diuerſis gradibus, ſeu vni de prima intentione, alteri de ſecunda, &c. Sed poſt repetitam eorum Authorum lectionem perſuadeo mihi, ſermonem ipſis fuiſſe de fructu generaliſsimo, quatenus poſſit pluribus prodeſſe abſque ſingulorum detrimento; ſed ita, vt in primo gradu debeat illi, aut illis applicari, quibus Sacerdos ex iuſtitia, aliunde ve obligatur ad ſpecialem applicationem, tum quia hæc diſtinctior ſic erit, tum quia erit ſignificatio voluntatis Sacerdotis, vt illi, aut illis conferat Deus ſatisfactorium fructum, qui ex Sacrificio obuenire ſolet perſonæ, aut perſonis, pro quibus ſpecialiter, nominatimque offertur. Et quamuis ſi pro alijs offeratur in ſecundo gradu, ſit probabile iuxta dicta in S. 3. eam perſonam, pro qua in primo gradu offertur, minorem abſolutè referre fructum, ſed ad quo maiorem non habeat ius; probabile etiam eſt, & ex mente præfatorum Authorum, conferendum ei maiorem, quia ſcilicet fructus reſponſurus ob ſpecialem in primo gradu applicationem Miſſæ ſit vt centum, v. g. ita vt ſi pro duabus perſonis fiat ſpecialis applicatio, reſpondeat ſingulis fructus vt quinquaginta; aſt fructus generaliſsimus, reſponſuruſque ob applicationem diſtinctam ab ſpeciali, conſtitutâque in ſecundo gradu, relictus ſit à Deo, vt Sacerdos conferat illum perſonis, quibus debeatur ex Eccleſiæ præſcripto, & quibus ipſe velit magis benefacere habens earum maiorem rationẽ inter orandum ſecretò, ſiue mentaliter, ſiue verbaliter. Hactenus pro interpretanda mente Theologorum illorum antiquorum.

49 Qui in locis præcitatis tractant de ordine, quem ſeruare conueniat in applicatione faciẽda, etiamſi Sacerdos ſit obligatus offerre ſpecialiter pro vna, à qua acceperit ſtipendium. Nam, vt ait Gerſon in Opuſculo de Solicitudine Eccleſiaſticorum, particula 34. Concluſione 9. ✱ Solicitudo pia conferentis temporalia, procurando ſibi Miſſam:: non defraudatur, ſi Presbyter recipiens adiunxerit alios in orationibus ſuis publicis, aut ſecretis, vt *Memento*, aut ſi offerentes, vt ſolet, poſt Euangelium recipit. Et poſteà in particula 35. ✱ Quæramus à conferente temporalia quæſtiones aliquas, vt ex ſua reſponſione veritas magis emineat. Et primò, vis, ò frater, vt in Miſſa, quam pro te dici cõſtituis, nulla dicatur

locis

locis ſuis alia penit⁹ oratio, quã pro te? Puto, reſpondebit, ſicut reſpondere debebit, quàm hæc fieri non prohibet. Vis rurſus, ò frater, quòd in *Memento* tam pro viuis, quàm pro defunctis, nullus commendatus habeatur, niſi tu, & tui? Reſpondeat, oportet, quòd hoc non intendat, quoniam inſtitutioni Eccleſiæ iam ipſe repugnaret. Vis præterea, quòd volentes ad Offertorium venire, quaten⁹ ipſi Miſſę participes ſint, repellantur? Certè nec hoc dicet, ſi ritum Eccleſiaſticum plenè cognouerit. Quid vis igitur, tibi, frater, fieri pro peculiari Miſſa tua? Si reſpondeat, volo, tota mea ſit, tota cedat in ſpiritualem vtilitatem meam, tota valeat ad remiſsionem peccatorum meorum, & ſatisfactionis debitę, vel iniunctę redemptionem. Sed an hoc ita vis, frater, quòd Sacerdos nihil ſibi mereatur, nihil ſe ipſum iuvet, nihil pro ſe ipſo ſatisfaciat, nihil demum rependat obſequij parentibus, nihil benefactorib⁹, nihil commendatis? Similiter & tu conferas nihil Eccleſiæ toti militanti. Nolo, dicet, & iure dicet. Quid ſupereſt igitur, niſi referre quantitatem ſuffragij Deo, quæ, & qualis tibi data debita eſt? Nolito murmurare; ſciet profectò, ſciet ille, qui montes ponderat in ſtatera, tua ſimiliter dona mẽſurare. * Sic doctus, & pius Cancellarius Pariſienſis.

50 Iam verò circa ordinem mouet dubium Scotus, an Curatus debeat priori gradu applicare Miſſam pro ſuo Parochiano, quàm pro patre, vel matre? Proponitq; pro vtraque parte rationes, nec reſoluit. Rurſus ſi non ſit Curatus, nec ſit obligatus ratione Capellaniæ, aut Præbendæ, dicit, debere ſe conformare beneplacito Summi Sacerdotis Chriſti, prout illud noſcere poſsit circa tenendum à ſe ordinem. Et addit, * Probabiliùs autem applicatio concipitur magis in communi, puta, parentibus, benefactoribus, principibus, & prælatis: : pro mortuis etiam. * Sed quia adhuc ſiſtendo in communi, aliqui magis indigent fructu Miſſæ, vt peccatores in hac vita, & vt iuſti exiſtẽtes in Purgatorio; aliquibus autem magis vtilis eſt ille fructus, vt iuſtis viatoribus; & reſpectu horum cenſeri poſſet magis obligatus Sacerdos, quàm reſpectu viatorum peccatorum, ideo conclu dit Scotus, * Tutiùs videtur, applicationem facere generalem talem, (Digneris, Domine, oblationem iſtam ſpecialiter acceptare pro illis, pro quibus noſti, me teneri ſpecialiter offerre, & in illo gradu, in quo noſti, me teneri pro eis) Et ſi in ſpeciali determinetur ad aliquẽ, vel aliquos, tutiùs eſt, quòd fiat ſic ſub conditione (Si tibi placet.)* Huc vſq; ex diſcurſu Scoti, quem trãſcribunt Gabriel, & alij ſuprà memorati. Ait autem Honcala, * Ego cæteris memet præfero, quia proximus mihi ſum. Deinde ſubiungo eum, pro quo peculiariter offertur Sacrificium. Deinde parentibus tertio loco illius fructum applico. Quarto gradu fratribus. Quinto benefactoribus. Sexto eos, quibus alicunde teneor, pro eis apud Deũ, vel precando, vel offerẽdo negotiari.* Ita Honcala. Sed hæc de ordine applicationis ſunt parùm neceſſaria, ſiue ad ſpeculationem, ſiue ad praxim, dũmodò enim Sacerdos intendat applicare fructum medium Miſſæ pro illa, aut illis perſonis, pro quibus ſpecialiter celebrare tenetur, non video, quid referat ordo in eis mente reuoluendis, vel exprimendis ore; neque item video, quid interſit ordo quoad alias perſonas, quando in Liturgię precibus non eſt præfixus ab Eccleſia.

***

DIS-

DISPVTATIO XVI.

DE DEO, VT CVI OFFERTVR Sacrificium Miſſæ.

1 *IVXTA S. AVGVSTINVM Lib. 4. de Trinitate Cap. 14. & iuxta Authorem Commentariorum in Epiſtolam ad Hebræos ſub nomine Sancti Ambroſii, ad Cap. 8. * In omni Sacrificio quatuor conſiderantur, cui offeratur, à quo offeratur, quid offeratur, pro quibus offeratur. * Oportet igitur, vt nos in Sacrificio Miſſæ conſideremus id, quod primo loco proponitur à S. Auguſtino, nam de alijs partim iam egimus in Diſputationibus ſuperioribus, partim agemus in ſubſequentibus.*

SECTIO VNICA.

Sacrificium Miſſæ offertur Deo vni, & trino, eique ſoli.

SACRIFICIVM Miſſæ ex communi ratione Sacrificij offerri poſſe, & debere Deo, eique ſoli, conſtat ex Diſputatione 1. notaturque à prælaudato Authore ſub nomine S. Ambroſij, & à Venerabili Petro Abbate Cluniacenſi in Epiſt. ſeu Tract. aduerſus Petrobruſianos, C. contra id, quod dicunt, Miſſam nihil eſſe, nec celebrari debere, vbi eleganter fatur hunc in modum, *Sacrificia ad illum tantummodò referuntur, cui ſoli abſq; alio comparticipe exhibentur. Hæc enim Sacrificiorum ſeruitus, hic ſoli Deitati deferendus honor, hic diuino tantùm nomini exhibendus cultus omnem pro Creatore reſpuit creaturam, quia ſicut incommunicabilis eſt maieſtas, cui offertur, ſic omnem reſpuit cõmunionem, etiam quod offertur. Signatur hac ſeruitutis proprietate ſoli Deo ſubdit⁹ homo: Id circo nulli creaturæ, non dico inanimatæ, non dico inſenſibili, non dico irrationali, ſed nec ipſi rationali, & beatæ, ſacrificijs honorari conceſſum eſt. Non Angelo, non homini, nec ipſi altiſsimo ordini Seraphin hoc datum eſt, quia ſignum, quod inter mortales Conditorem à conditis ſecernit, meritò ſemper incommunicatum permanſit.* Huc vſque Petrus Venerabilis: qui ibidem adducit exemplum Pauli, & Barnabæ, de quib⁹ Cap. 14. Act. dicitur, conſcidiſſe tunicas ſuas ex indignatione, horrore, & dolore propter Lyſtrenſium ſacrilegium, atque blaſphemiam ipſos appellantium Deos, & volentiũ ipſis ſacrificare. Paulus verò, & Barnabas efficaci hoc argumento cohibuerunt Lyſtrenſium conatum, *Quid hæc facitis? Et nos mortales ſumus ſimiles vobis homines.*

2 Non modò autem ex ratione communi, ſed ex ſpeciali etiam talis Sacrificij patet eadem veritas, ait enim Dei nomine Malachias Cap. 1. *Ab ortu*

Solis

Solis vſque ad Occaſum magnum eſt nomen meum in Gentibus, & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum eſt nomen meum in Gentibus. Quæ verba intelliguntur de Sacrificio Miſſæ à Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 1. & à Patribus concorditer apud Paulum Sherlogum tomo 2. in Cantica Veſtigatione 14. ſect. 2. Accedit Concilium Tridentinum Seſ. eadem 22. C. 3. inquiens ex S. Auguſtino Lib. 8. de Ciuitate Dei C. 27. & L. 22. C. 10. L. etiam 20. contra Fauſtum Capite 21. * Quanuis in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Miſſas Eccleſia celebrare conſueuerit; non tamen illis Sacrificium offerri docet, ſed Deo ſoli, qui illos coronauit; vnde nec Sacerdos dicere ſolet, Offero tibi Sacrificium, Petre, vel Paule; ſed Deo, de illorum victorijs gratias agens, eorum patrocinia implorat; vt ipſi pro nobis intercedere dignentur in Cœlis, quorũ memoriam facimus in terris. * Sic Tridentina Synodus. Et ſanè cum Chriſtus ſit hoſtia, & victima in hoc Sacrificio, ſitque principalis offerens, & Sacerdos, apparet manifeſtè, nõ poſſe alij, quam Deo, offerri huiuſmodi hoſtiam, nec alij, quàm Deo talem Sacerdotem ſacrificare.

3 Ita autem Sacrificium hoc offertur Deo, vt non tantùm Patri, ſed etiam Filio, atque Spiritui ſancto offeratur, vt docet S. Marcellinus Papa in Epiſt. Decretali 1. ad Salomonem Epiſcopum, cum enim meminiſſet quorundam, qui *Errore decepti dicebant, ideo Patrem maiorem Filio eſſe, quia illi ſoli Sacrificium immolatur,* ſubiungit, *Quibus competẽs, & congruum reddatur reſponſum, quia ſicut Patri, ita etiam Filio non ſolùm Chriſtianis temporibus, verùm etiam priſcis temporibus à Sacerdotibus, varijs, multiſque modis probamus, Sacrificium fuiſſe oblatum.* Et poſt probationes concludit, *Sacrificium itaque, quod à Chriſtianis, ſacris admouetur altaribus, non ſolùm Deo Patri, ſed etiam Filio communi deuotione offertur: quoniam nec Patri ſine Filio poteſt offerri, neque Filio ſacrari.* Habet eadem ferè verba Idacius Clarus in Lib. aduerſus Varimadum Arianum pag. 631. tom. 4. Bibliothecæ VV. PP. ex editione Coloniæ Agrippinę anno 1618. Confirmat idem ipſum S. Fulgentius Lib. 2. ad Monimum, aſſertque C. 3. & 4. teſtimonia ex veteri Teſtamento, vt conſtet, ſacrificiũ olim fuiſſe toti Trinitati; & pro præſenti tempore inquit Cap. 5. *Siqui verò Catholici fideles huius Sacramenti nunc vſq; videbantur ignari, deinceps ſcire debent, omne cuiuslibet honorificentiæ, & Sacrificij ſalutaris obſequium & Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, hoc eſt, ſanctæ Trinitati, ab Eccleſia Catholica pariter exhiberi, in cuius vtique vno nomine manifeſtum eſt, ſanctum quoque Baptiſmum celebrari. Neque enim præiudicium Filio, vel ſancto Spiritui comparatur, dum ad Patris perſonam precatio ab offerente dirigitur, cuius conſũmatio dum Filij, & Spiritus ſancti complectitur nomen, oſtendit, nullum eſſe in Trinitate diſcrimen. Quia dum ad ſolius Patris perſonam honoris ſermo dirigitur, benè credentis fide tota Trinitas honoratur, & cum ad Patrem litantis deſtinatur intentio, Sacrificij munus omni Trinitati vno, eodemque offertur litantis officio.* Sic S. Fulgentius. Videantur Sanctus Auguſtinus L. 10. de Ciuitate Dei C. 20 S. Cyrillus Alexandrinus in Defenſione 10. Anathematiſmi, & poſt ipſos Ioannes Baptiſta Scortia L. 2. C. 1. de Sacrificio Miſſæ, Sauſſayus in Appendice 1. ad Panopliam Sacerdotalem. Sed vt meliùs intelligantur verba illa S. Fulgentij de offerentium precatione ad Patrem per Filium, ſcire oportet, fuiſſe ordinatum in Concilio Carthaginenſi III. vel anteà potiùs in Hipponenſi, Can. 23. *Vt cum altari aſſiſtitur, ſemper ad Patrem oratio dirigatur.* Vnde S. Optatus Africanus Lib. 3. aduerſus Parmenianum dixit, *Paganum vocas eum, qui Deum Patrem per Filium eius ante aram rogauerit?* Quia autem in oblatione Sacrificij oratio dirigebatur ad Patrem per Filium iuxta Concilia, & morem Africanæ Eccleſiæ, inde illi, contra quos diſputat S. Fulgentius, inferebant, ſoli Patri Sacrificium offerri. Nunc interdũ oratio dirigitur ad Filium, ſed forſan ex vſu non valde antiquo, vt notat Bellarminus Lib. 2. de Miſſa C. 16. § *De Collecta*, & cum ipſo Gauantus in Rubricas Miſſalis parte 1. tit. 9. num. 17. Legeſis vtrumque; & Durantum L. 2. de Eccleſiæ Catholicæ ritibus Cap. 31. num. 8.

4 Ratio Theologica oblati Sacrificij toti Trinitati facilis eſt, quia ſcilicet tres perſonæ diuinæ ſunt vnus Deus, ideoque Sacrificium Deo oblatũ non poteſt non offerri realiter ſingulis illarum,

illarum, nec poteſt non eſſe cultus, & latria ſingularum. Quomodò autem ſtet, vt idem Chriſtus Deus, & homo ſit offerens, hoſtia oblata, & is, cui offertur, explicandum erit, ſeruata proportione, non ſecus ac in Tractatu de Incarnatione declarari ſolet, eundẽ Chriſtum ſatisfacientem ſatisfeciſſe ſibi ipſi pro peccatis generis humani. Nunc ſatis ſit, dicere breuiter, Chriſtum eſſe offerentem, & hoſtiam non ſecundùm naturam diuinam, ſed ſecundùm humanam, proindeq; non vt Deum, ſed vt hominem; quãquam poſſit concedi cum Vazquio 3. p. D. 83. C. 3. num. 21. Tannero tomo 4. D. 1. q. 7. dub. 3. n. 46. Cardinali de Lugo D. 29. de Incarnatione S. 1 num. 7. Amico D. 30. de Incarnatione ſect. 2. n. 45. alijſque contra Bernalem D. 60. ſect. 10. §. 2. num. 12. Aldretũ D. 57. ſect. 1. num. 12. Prudentium tomo 2. Tract. vltimo. D. dub. & ſect. 2. num. 253. Chriſtum eſſe offerentem vt Deum hominem, ſeu vt hominem Deũ, quatenus ſcilicet vis, & valor huius Sacrificij ortum habeat ex infinita dignitate diuinę perſonę offerentis principaliter, ſiue proximè, & immediatè, ſiue remotè, & mediatè, afficientiſque prętereà rem oblatam, & dignificantis eã. Vnde cum Chriſtus ſecundùm humanã naturam ſit offerens, & hoſtia, ſtat benè, vt ſe offerat Patri, Spirituique ſancto, imò & ſibi ipſi vt Deo, ac ſecundùm hypoſtaſim diuinam. Quæ tota doctrina, cũ certa ſit de Chriſto vt offerente ſe, & vt hoſtia in Sacrificio cruento crucis, tradaturq; à S. Auguſtino tum in loco prę citato, tum Lib. 4. de Trinitate C. 14. debet eſſe non minus certa reſpectu Sacrificij incruenti Euchariſtici. Et neq; in vno, neque in alio ingeret difficultatem niſi fortè tyroni Theologo, quo pacto offerens, & hoſtia poſſint eſſe quid realiter indiſtinctum vnum ab alio. Nihilominus vltra diſtinctionem formalẽ, & rationis non eſſe neceſſariam aliam, veteranus quiuis Theologus facilè noſcet.

5 Dicet quis, ſi Chriſto homini, cum ipſe verus Deus ſimul ſit, offeratur Sacrificium, videtur etiam poſſe, & debere offerri eius humanitati, ſicut quia Chriſto homini exhibetur adoratio latriæ, poteſt etiam, & debet exhiberi eius humanitati. Quare vti hanc cum diuino Verbo, cui eſt vnita, proſequimur eadem latriæ adoratione, ita ſimiliter eidem ſimul cum diuino Verbo ſacrificabimus. Reſpondent Vazquius in 3. p. Diſp. 96. Cap. 8. num. 61. & Caſtrus Palaus in Tract. 8. Diſp. 1. puncto, & num. 2. non benè argui ex adoratione ad Sacrificium: alioqui quia imago Chriſti colitur adoratione latriæ, poſſet eidem imagini offerri Sacrificium. Quæ ſequela eſt abſurda, loquendo de imagine etiam cum exemplari, vt videre eſt in Suario tomo 1. in 3. p. D. 54. ſect. 4. V. *Sed obijcies*, in ipſo Vazquio 3. p. D. 109. C. 4. ex num. 23. Cardinali de Lugo D. 36. de Incarnatione ſect. 5. n. 78. Quare Vazquius reſpondet vt & Caſtrus Palaus, atque Meratius D. 53. de Incarnatione ſect. 2. V. *Secunda obiectio*, diſparem eſſe rationem inter adorationem, & Sacrificium, nam illa non tantùm fit perſonæ, ſed omnibus eius partibus, imò & ijs, quæ licet extrinſecè, ſed repræſentatiuè ad illam ſe habent. Vnde nihil mirũ, ſi adoratio latrię exhibita Chriſto ratione diuini Verbi extendatur etiam ad humanitatem vnitam ipſi Verbo; ſi item reſpectiua adoratione latrię colatur imago Chriſti. Aſt Sacrificium eſt diuinæ poteſtatis, & dominij proteſtatio, qua colit creatura Deum vt vitæ, & mortis authorem, & ideo non poteſt reſpicere, niſi quod diuinum in ſe ſit, & à quo vt à primo principio, & ſupremo Dño vitæ, & mortis habeat creatura dependentiã. Humanitas autem Chriſti nec quid diuinum eſt, nec eſt primum principium, nec pollet ſupremo illo dominio. Et hinc dixit S. Auguſtinus Lib. 10. de Ciuitate Dei C. 20. *Verus ille mediator, in quantum formam ſerui accipiens, mediator effectus eſt Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus, cum in forma Dei Sacrificium cum Patre ſumat, cum quo & vnus Deus eſt, tamen in forma ſerui Sacrificium maluit eſſe, quàm ſumere, ne vel hac occaſione quiſquam exiſtimaret, cuilibet ſacrificandum eſſe creaturæ.* Ita S. Auguſtin. Et ſi verò S. Athanaſius Lib. de Incarnatione Verbi dicat de Chriſti carne, *Et quia increati corpus factum eſt, ideo eius corpus dicitur, cuius factum eſt. Ac proinde illi ſacra offertis, adhibetiſque veſtram adorationem, eaque de cauſa, ritè, legitimaque ratione adoratur, & diuina adoratione colitur.* Per Tò *Sacra offertis* non ſacrificia, ſed ſigna alia religionis, & cultus intelligẽda ſunt.

Non

6 Non acquieſco reſponſioni huic; dicoque proinde in primis cum Suario D. 53. S. 2. V. *Neque contra hanc*, Cardinali de Lugo D. 34. ſect. 2. n. 45. Auerſa q. 25. de Incarnatione ſect. 1. V. *Nonò demum*, & ſequenti, Martinono D. 16. ſect. 3. num. 24. & 25. Amico D. 32. ſect. 2. num. 28. Arriaga D. 52. ſect. 2. ex num. 22. Bernallo D. 69. S. 1 §. 3. ex num. 31. potuiſſe humanitati Chriſti ſimul cum diuino Verbo offerri Sacrificium aliquod. Si enim humanitati Chriſti exhibetur adoratio latriæ propter excellentiam diuini Verbi, cui vnita eſt; cur non poſſet offerri Sacrificium aliquod propter eiuſdem Verbi dominium in vitam, & mortem? Rurſus ſi toti Chriſto vt Deo, & homini defertur cultus adorationis latriæ, ita vt coadoretur humanitas propter excellentiam, quam Chriſtus habet, quatenus Deus, & nō quaten⁹ homo; quidni poſſet toti Chriſto vt Deo, & homini offerri Sacrificium, ita vt humanitas ſit id, cui coofferatur propter dominium vitæ, & mortis competens Chriſto vt Deo, & non vt homini? Confirmatur, à ſimili relationum diuinarum, quibus formaliter offertur Sacrificium, etſi ipſæ non ſint principium vitæ, & mortis, ſed ſola natura diuina; quia tamen realem cum hac identitatem habent, Sacrificium huic oblatum, propter formalem eam rationē principij, coofferatur formaliter illis etiam. Igitur cum humanitas Chriſti ſit Deo vnita realiter, poſſet Sacrificium oblatum Deo, propter illam eandem rationem formalem principij, coofferri etiam humanitati. Atque hinc infirmata manet diſparitas inter adorationem latriæ, & Sacrificium excogitata à Vazquio. Inſtantia autem ex imagine Chriſti, quam adoratione latriæ colere poſſumus, non tamen Sacrificio, parui eſt momenti, nā quòd non poſsimus poſteriùs, ideo eſt, quia imago non eſt pars intrinſeca (vti eſt humanitas) perſonæ intellectualis, in qua reſidet poteſtas, dominiumque vitæ, ac mortis; neque Sacrificij cultus præſtari poteſt, niſi ſuppoſito intellectuali, ſicut nō niſi illud exorari poteſt. Et hinc exoritur alia cōfirmatio doctrinæ à nobis traditæ. Sicut enim quando oramus ad Chriſtum, oratio terminatur non modò ad eius animam, ſed etiam ad carnem, etſi non hæc, ſed illa ſit principium formale exaudiendi preces, & cōcedendi poſtulata; ita etiam Sacrificij cultus poſſet tangere partialiter humanitatem, tametſi non ipſa, ſed Verbum diuinum, cui eſt vnita, habeat dominiū, ſitque principium vitæ, ac mortis.

7 Deinde dico, humanitati Chriſti neque olim oblatum fuiſſe, neque nunc offerri vllum Sacrificium, neque offerendum in poſterum. Nam ſi aliquod, vel Sacrificium cruentum crucis, vel incruentum Euchariſtiæ; præter quæ nullum aliud fuit, eſt, aut erit in lege gratiæ. Aſt in crucis cruento Chriſtus vt homo, ſeu ſecundùm humanitatem fuit principalis offerens proximus, & immediatus, necnon in Euchariſtiæ incruento, quod ante mortem celebrauit; in eo etiam, quod nunc miniſterio Sacerdotum peragitur, quodque fiet vſque ad finem mundi, eſt principalis offerens, ſiue proximus, & immediatus, ſiue remotus, & mediatus. Ergo neque cruentum oblatum fuit, aut offertur, aut offeretur Chriſto vt homini, ſeu ſecundùm humanitatem. Patet Conſequentia, quia formaliter offerens Sacrificij debet eſſe diſtinctus ab eo, cui formaliter offertur, tum ex eo, quòd oblatio Sacrificij, cum ſit actus religionis, quę eſt pars poteſtatiua iuſtitię, debet eſſe ad alium; tum quia offerre, & acceptare Sacrificium, requirit diſtinctas omnino voluntates; tum ab exemplo adorationis, quam Chriſtus vt homo non potuit ſibi ipſi vt homini exhibere: adoratio autem, & Sacrificium ſunt act⁹ latriæ iuxta S. Thomam 2. 2. q. 84. & 85. quare vtriuſque eadem debet eſſe ratio, ne poſsit Chriſtus vt homo neutrum pręſtare ſibi vt homini: tum exindè quòd offerens Sacrificij proteſtatur ſuam inferioritatem, ſubmiſsionem, & ſubiectionem ei, cui offert; repugnat verò, quòd Chriſtus vt homo faciat talē proteſtationem reſpectu ſuimet vt hominis, ſiquidē inferioritas, ſubmiſsiò, & ſubiectio non poſsit eſſe eiuſdem ad ſe ipſum. Sed inquies, etſi Chriſtus non poſsit vt homo ſacrificare ſibi ipſi vt homini, nos tamē poterimus; ſicut eum vt hominē poſſumus adorare, licet ipſe vt homo non poſsit. Contra tamen primò, nam id, quod ſacrificatur, debet eſſe inferius, & imperfectius eo, cui ſacrificatur; nec intelligitur, quo pacto hoſtia, & is, cui illa offertur, queat eſſe vnum,

&

Digitized by Google

illarum, nec poteſt non eſſe cultus, & latria ſingularum. Quomodò autem ſtet, vt idem Chriſtus Deus, & homo ſit offerens, hoſtia oblata, & is, cui offertur, explicandum erit, ſeruata proportione, non ſecus ac in Tractatu de Incarnatione declarari ſolet, eundē Chriſtum ſatisfacientem ſatisfeciſſe ſibi ipſi pro peccatis generis humani. Nunc ſatis ſit, dicere breuiter, Chriſtum eſſe offerentem, & hoſtiam non ſecundùm naturam diuinam, ſed ſecundùm humanam, proindeq; non vt Deum, ſed vt hominem; quāquam poſſit concedi cum Vazquio 3. p. D. 83. C. 3. num. 21. Tannero tomo 4. D. 1. q. 7. dub. 3. n. 46. Cardinali de Lugo D. 29. de Incarnatione S. 1 num. 7. Amico D. 30. de Incarnatione ſect. 2. n. 45. aliiſque contra Bernalem D. 60. ſect. 10. §. 2. num. 12. Aldretū D. 57. ſect. 1. num. 12. Prudentium tomo 2. Tract. vltimo. D. dub. & ſect. 2. num. 253. Chriſtum eſſe offerentem vt Deum hominem, ſeu vt hominem Deū, quatenus ſcilicet vis, & valor huius Sacrificij ortum habeat ex infinita dignitate diuinę perſonę offerentis principaliter, ſiue proximè, & immediatè, ſiue remotè, & mediatè, afficientiſque prętereà rem oblatam, & dignificantis eā. Vnde cum Chriſtus ſecundùm humanā naturam ſit offerens, & hoſtia, ſtat benè, vt ſe offerat Patri, Spirituique ſancto, imò & ſibi ipſi vt Deo, ac ſecundùm hypoſtaſim diuinam. Quæ tota doctrina, cū certa ſit de Chriſto vt offerente ſe, & vt hoſtia in Sacrificio cruento crucis, tradaturq; à S. Auguſtino tum in loco prępcitato, tum Lib. 4. de Trinitate C. 14. debet eſſe non minus certa reſpectu Sacrificij incruenti Euchariſtici. Et neq; in vno, neque in alio ingeret difficultatem niſi fortè tyroni Theologo, quo pacto offerens, & hoſtia poſſint eſſe quid realiter indiſtinctum vnum ab alio. Nihilominus vltra diſtinctionem formalē, & rationis non eſſe neceſſariam aliam, veteranus quiuis Theologus facilè noſcet.

5 Dicet quis, ſi Chriſto homini, cum ipſe verus Deus ſimul ſit, offeratur Sacrificium, videtur etiam poſſe, & debere offerri eius humanitati, ſicut quia Chriſto homini exhibetur adoratio latriæ, poteſt etiam, & debet exhiberi eius humanitati. Quare vti hanc cum diuino Verbo, cui eſt vnita, proſequimur eadem latriæ adoratione, ita ſimiliter eidem ſimul cum diuino Verbo ſacrificabimus. Reſpondent Vazquius in 3. p. Diſp. 96. Cap. 8. num. 61. & Caſtrus Palaus in Tract. 8. Diſp. 1. puncto, & num. 2. non benè argui ex adoratione ad Sacrificium: alioqui quia imago Chriſti colitur adoratione latriæ, poſſet eidem imagini offerri Sacrificium. Quæ ſequela eſt abſurda, loquendo de imagine etiam cum exemplari, vt videre eſt in Suario tomo 1. in 3. p. D. 54. ſect. 4. V. *Sed obijcies*, in ipſo Vazquio 3. p. D. 109. C. 4. ex num. 23. Cardinali de Lugo D. 36. de Incarnatione ſect. 5. n. 78. Quare Vazquius reſpondet vt & Caſtrus Palaus, atque Meratius D. 53. de Incarnatione ſect. 2. V. *Secunda obiectio*, diſparem eſſe rationem inter adorationem, & Sacrificium, nam illa non tantùm fit perſonæ, ſed omnibus eius partibus, imò & iis, quæ licet extrinſecè, ſed repræſentatiuè ad illam ſe habent. Vnde nihil mirū, ſi adoratio latrię exhibita Chriſto ratione diuini Verbi extendatur etiam ad humanitatem vnitam ipſi Verbo; ſi item reſpectiua adoratione latrię colatur imago Chriſti. Aſt Sacrificium eſt diuinæ poteſtatis, & dominij proteſtatio, qua colit creatura Deum vt vitæ, & mortis authorem, & ideo non poteſt reſpicere, niſi quod diuinum in ſe ſit, & à quo vt à primo principio, & ſupremo Dño vitæ, & mortis habeat creatura dependentiā. Humanitas autem Chriſti nec quid diuinum eſt, nec eſt primum principium, nec pollet ſupremo illo dominio. Et hinc dixit S. Auguſtinus Lib. 10. de Ciuitate Dei C. 20. *Verus ille mediator, in quantum formam ſerui accipiens, mediator effectus eſt Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus, cum in forma Dei Sacrificium cum Patre ſumat, cum quo & vnus Deus eſt, tamen in forma ſerui Sacrificium maluit eſſe, quàm ſumere, ne vel hac occaſione quiſquam exiſtimaret, cuilibet ſacrificandum eſſe creaturæ.* Ita S. Auguſtin. Et ſi verò S. Athanaſius Lib. de Incarnatione Verbi dicat de Chriſti carne, *Et quia increati corpus factum eſt, ideo eius corpus dicitur, cuius factum eſt. Ac proinde illi ſacra offertis, adhibetiſque veſtram adorationem, eaque de cauſa, ritè, legitimaque ratione adoratur, & diuina adoratione colitur.* Per Tò *Sacra offertis* non ſacrificia, ſed ſigna alia religionis, & cultus intelligēda ſunt.

Non

6 Non acquieſco reſponſioni huic; dicoque proinde in primis cum Suario D. 53. S. 2. V. *Neque contra hanc*, Cardinali de Lugo D. 34. ſect. 2. n. 45. Auerſa q. 25. de Incarnatione ſect. 1. V. *Nonò demum*, & ſequenti, Martinono D. 16. ſect. 3. num. 24. & 25. Amico D. 32. ſect. 2. num. 28. Arriaga D. 52. ſect. 2. ex num. 22. Bernallo D. 69. S. 1 §. 3. ex num. 31. potuiſſe humanitati Chriſti ſimul cum diuino Verbo offerri Sacrificium aliquod. Si enim humanitati Chriſti exhibetur adoratio latriæ propter excellentiam diuini Verbi, cui vnita eſt; cur non poſſet offerri Sacrificium aliquod propter eiuſdem Verbi dominium in vitam, & mortem? Rurſus ſi toti Chriſto vt Deo, & homini defertur cultus adorationis latriæ, ita vt coadoretur humanitas propter excellentiam, quam Chriſtus habet, quatenus Deus, & nō quaten⁹ homo; quidni poſſet toti Chriſto vt Deo, & homini offerri Sacrificium, ita vt humanitas ſit id, cui coofferatur propter dominium vitæ, & mortis competens Chriſto vt Deo, & non vt homini? Confirmatur, à ſimili relationum diuinarum, quibus formaliter offertur Sacrificium, etſi ipſæ non ſint principium vitæ, & mortis, ſed ſola natura diuina; quia tamen realem cum hac identitatem habent, Sacrificium huic oblatum, propter formalem eam rationē principij, coofferatur formaliter illis etiam. Igitur cum humanitas Chriſti ſit Deo vnita realiter, poſſet Sacrificium oblatum Deo, propter illam eandem rationem formalem principij, coofferri etiam humanitati. Atque hinc infirmata manet diſparitas inter adorationem latriæ, & Sacrificium excogitata à Vazquio. Inſtantia autem ex imagine Chriſti, quam adoratione latriæ colere poſſumus, non tamen Sacrificio, parui eſt momenti, nā quòd non poſsimus poſteriùs, ideo eſt, quia imago non eſt pars intrinſeca (vti eſt humanitas) perſonæ intellectualis, in qua reſidet poteſtas, dominiumque vitæ, ac mortis; neque Sacrificij cultus præſtari poteſt, niſi ſuppoſito intellectuali, ſicut nō niſi illud exorari poteſt. Et hinc exoritur alia cōfirmatio doctrinæ à nobis traditæ. Sicut enim quando oramus ad Chriſtum, oratio terminatur non modò ad eius animam, ſed etiam ad carnem, etſi non hæc, ſed illa ſit principium formale exaudiendi preces, & cōcedendi poſtulata; ita etiam Sacrificij cultus poſſet tangere partialiter humanitatem, tametſi non ipſa, ſed Verbum diuinum, cui eſt vnita, habeat dominiū, ſitque principium vitæ, ac mortis.

7 Deinde dico, humanitati Chriſti neque olim oblatum fuiſſe, neque nunc offerri vllum Sacrificium, neque offerendum in poſterum. Nam ſi aliquod, vel Sacrificium cruentum crucis, vel incruentum Euchariſtiæ; præter quæ nullum aliud fuit, eſt, aut erit in lege gratiæ. Aſt in crucis cruento Chriſtus vt homo, ſeu ſecundùm humanitatem fuit principalis offerens proximus, & immediatus, necnon in Euchariſtiæ incruento, quod ante mortem celebrauit; in eo etiam, quod nunc miniſterio Sacerdotum peragitur, quodque fiet vſque ad finem mundi, eſt principalis offerens, ſiue proximus, & immediatus, ſiue remotus, & mediatus. Ergo neque cruentum oblatum fuit, aut offertur, aut offeretur Chriſto vt homini, ſeu ſecundùm humanitatem. Patet Conſequentia, quia formaliter offerens Sacrificij debet eſſe diſtinctus ab eo, cui formaliter offertur, tum ex eo, quòd oblatio Sacrificij, cum ſit actus religionis, quę eſt pars poteſtatiua iuſtitię, debet eſſe ad alium; tum quia offerre, & acceptare Sacrificium, requirit diſtinctas omnino voluntates; tum ab exemplo adorationis, quam Chriſtus vt homo non potuit ſibi ipſi vt homini exhibere: adoratio autem, & Sacrificium ſunt act⁹ latriæ iuxta S. Thomam 2. 2. q. 84. & 85. quare vtriuſque eadem debet eſſe ratio, ne poſsit Chriſtus vt homo neutrum pręſtare ſibi vt homini: tum exindè quòd offerens Sacrificij proteſtatur ſuam inferioritatem, ſubmiſsionem, & ſubiectionem ei, cui offert; repugnat verò, quòd Chriſtus vt homo faciat talē proteſtationem reſpectu ſuimet vt hominis, ſiquidē inferioritas, ſubmiſsio, & ſubiectio non poſsit eſſe eiuſdem ad ſe ipſum. Sed inquies, etſi Chriſtus non poſsit vt homo ſacrificare ſibi ipſi vt homini, nos tamē poterimus; ſicut eum vt hominē poſſumus adorare, licet ipſe vt homo non poſsit. Contra tamen primò, nam id, quod ſacrificatur, debet eſſe inferius, & imperfectius eo, cui ſacrificatur; nec intelligitur, quo pacto hoſtia, & is, cui illa offertur, queat eſſe vnum,

&

Digitized by Google

& idem. Ergo neutiquam poterunt Sacerdotes ſacrificare Chriſtum vt hominem eidemmet Chriſto vt homini. Secundò, quia Sacerdotes nequeunt conſecrare, neque ſacrificare, niſi vt gerẽtes perſonam Chriſti, & vt loquentes in eius nomine, quippe ſi agant perſonã priuatam, & particularem, proferantq; verba proprio in nomine, non conſecrabunt, neq; ſacrificabunt. Atqui eo ipſo quòd Chriſti perſonam gerant, loquanturq; in eius nomine, Chriſtus eſt principalis offerens, & ſacrificans. Quare redit argumentũ ſuperius. Et ex vtraq; impugnatione patet debilitas paritatis deſumptæ ex adoratione, quam nos valemus præſtare Chriſto vt homini, tametſi ipſe vt homo non poſſit ſibi ipſi vt homini exhibere. P. Arriaga diſcordat à noſtro ſecundo dicto; ſed enodatum iam eſt quicquid pro ſe affert. P. Suarez non omnino declarat, an Sacrificium nunc offeratur Chriſto vt homini, ſiue humanitati Chriſti ſimul cum Deo, an tantùm verum ſit, quòd huic homini Chriſto offerri dicatur, loquendo per communicationem idiomatum? Quo in poſteriori ſenſu credo intelligenda verba S. Ambroſij, quæ Feria V. pro præparatione Sacerdotis ad Miſſam habentur in Miſſali Romano, *Accedo, vt offerã tibi Sacrificium, quod tu inſtituiſti, & in tui commemorationem facere præcepiſti.* S. Auguſtini verba allegata à Vazquio pro ſe optimam explicationem nanciſcuntur iuxta noſtrum primum, & ſecundum dictum. Indicat enim S. Doctor, Chriſto vt homini potuiſſe Sacrificium offerri, ſi aliud inſtitueretur, in quo ipſe neque eſſet principalis offerens, neque hoſtia oblata. Commendat enim Auguſtinus humilitatem Chriſti vt hominis exinde, quòd maluit eſſe hoſtia, quã ſumere Sacrificium. Si autem ſumere, eſſet abſolutè, & ſimpliciter impoſsibile, quęnam, rogo, eſſet commendatio? Præterea ſi maluit, ergo potuit abſolutè, & ſimpliciter eligere, vt ſibi offerretur Sacrificium. Vlteriùs non ideò maluit, quia repugnaret oppoſitum, ſed ob vitandum incommodum illud, ne ſcilicet *Quiſquam exiſtimaret, cuilibet ſacrificandum eſſe creaturæ.* Quod incommodum eſt certè extrinſecum. Inquies, fore, vt illud ſequeretur in Sacrificio, quod de poſsibili offerretur humanitati. Sed contrà, quia imprudenter tunc quiſquã exiſtimaret, offerendum eſſe Sacrificiũ cuilibet alteri creaturæ; ſicut ſi nunc ex eo, quòd humanitas Chriſti coadoretur cultu latriæ, putaret quis, quanuis aliam creaturam poſſe abſolutè, & per ſe tali cultu honorari. Vt autem in humanitate Chriſti excellentia infinita diuini Verbi, cui eſt vnita ſpecialem, ſingularemque titulum fundat præ alijs creaturis ad latriæ adorationem; ita etiam in eadem dominium eiuſdem Verbi ſupra vitam, & mortem mouere poſſet ad ſacrificandum vtrique, nempe Deitati, & humanitati Chriſti, quin ideo prudenter mouendi eſſent homines ad offerenda Sacrificia creaturis alijs non vnitis cum Deitate.

Nec plura de hac Diſputatione, quæ longiorem operã non expoſcit.

✱

DIS-

DISPVTATIO XVII.

DE IIS, PRO QVIBVS OFFERRI POTEST Sacrificium Miſſæ.

1 *DVPLICI SENSV POTEST dici, Sacrificium pro aliquo offerri. Primo, eius vice, & nomine. Secundo, in eius commodum, & vtilitatem. Diſputatio hæc procedit in ſecundo; & proinde comprehendit Sacrificium tum vt impetratiuum, tum vt propitiatorium, non autem vt honorarium, neque vt actiuum gratiarum, & laudis, ſub ſolis enim rationibus impetratorij, & propitiatorij refertur in bonum eorum, pro quibus à Sacerdote applicatur, vt expendit diffuſiùs Pater Suarez Diſput. 78. Sect. 1. V. Vt tollatur.*

SECTIO I.

Apparatus ad Diſputationem præmiſſis nonnullis, quæ certa ſunt.

PRIMO certum eſſe debet, nō poſſe Chriſtum Dominum in ſecundo ſenſu offerre pro ſe ipſo. Vt enim ait Apoſtolus ad Hebræos 7. V. 26. ac 27. *Talis decebat, vt nobis eſſet Pontifex, ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, & excelſior Cœlis factus, qui non habet neceſſitatem quotidie, quemadmodùm Sacerdotes, priùs pro ſuis delictis hoſtias offerre; deinde pro populi.* Et in Concilio Epheſino, ac Calchedonenſi adducto à S. Thoma 3. par. quæſt. 22. artic. 4. pronunciatur anathema in eum, qui dicat, *Chriſtum pro ſe obtuliſſe oblationem, & non magis pro nobis ſolùm, non enim indiguit Sacrificio, qui peccatum neſcit*: quæ verba deſumpta ſunt ex Concilij Alexandrini ad Neſtorium Epiſtola, decima in ordine apud S. Cyrillum. Et licet in vtraque authoritate ſermo ſit de Sacrificio cruēto crucis, tamen eadem eſt ratio de incruento Euchariſtiæ. Licet item vtraque authoritas non excludat expreſsè niſi Sacrificij vt propitiatorij oblationem à Chriſto pro ſe factā, diſputeturq; à Theologis, an Chriſtus pro ſe obtulerit crucis Sacrificium cruentum, vt impetratorium gloriæ corporis, & exaltationis nominis ſui, & vt actiuum gratiarum ob beneficia à Deo accepta? Tamē compertum cuiuis eſt, Sacrificium Miſſæ miniſterio Sacerdotum nunc celebratum non offerri à Chriſto, neq; à Sacerdotibus, vt ex Deo impetretur aliquod beneficium ipſi Chriſto in ſtatu glorioſo; neque inueni Theologum, cui in mētem venerit, offerri nunc à Chriſto in gratiarum actionem pro donis conceſſis ſuæ humanitati, neq; Eccleſia in hunc finem agendi gratias Deo pro beneficijs collatis eidem humanitati direxit vnquam Sacrificium Miſſæ.

2 Secundò certum è contra eſſe debet, poſſe cæteros Sacerdotes offerre in eo ſenſu pro ſe ipſis, vt pote qui indigeant impetratione, aut propitiatione

tione. Et ita adnotatur ab Apoſtolo in verbis exaratis; necnon in his alijs C. 5. V. 1. *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in ijs, quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis: qui condolere poſſit ijs, qui ignorant, & errant: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate: & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo offerre pro peccatis.* Quod idem ipſum dicendum eſt de alijs cum Sacerdote offerentibus, inferioribus dignitate, egẽtibuſq; fructu Sacrificij. Sed dicet quis, Sacerdos, agẽs vt Sacerdos, agere debet vt medius inter Deum, apud quẽ intercedat, & populum, pro quo intercedat. Ergo Sacerdos vt talis non poteſt pro ſe offerre. Reſpondet Cardinalis de Lugo D. 29. de Incarn. ſect. 2. n. 27. Sacerdotẽ, miſerijs obnoxium, agere perſonam publicam, ſimulq; priuatam, & ſub ratione publicæ perſonæ offerre pro ſe ſub ratione priuatæ. Ego tamẽ non intelligo, cur Sacerdos, circũdatus infirmitate, nõ poſſit offerre pro ſe ſub ratione perſonæ publicæ. Imò poſſe, videtur (ni fallor) dicere S. Paulus in verbis trãſcriptis. Et alioqui neque vnus Sacerdos poſſet offerre pro alio Sacerdote vt perſona publica. Quod omnino falſum eſt, cum quotidie offeramus pro Papa, & pro Antiſtite. Quare obiectioni occurro inquiens, Sacerdotem agentem pro ſe ad Deum non debere agere vt mediũ inter Deũ, & ſe ipſum; ſecus vt agentem pro populo ad Deum. Reſtatq; probandũ Cardinali de Lugo, non poſſe Sacerdotem vllo modo agere apud Deum, niſi habeat ſe vt medius inter Deum, & eum, pro quo agit, pro quo offert, vel orat. Anne, quãdo vt publica perſona ageret pro ſe vt priuata perſona, eſſet rigoroſè, & propriè medius inter Deum, & ſe ipſum? Quòd enim conſideretur vt priuata perſona nõ facit, vt diſtinguatur realiter à ſe ipſo tanquam perſona publica.

3 Tertiò certum eſſe debet, poſſe Sacerdotem offerre pro alijs à ſe diſtinctis, cum ſint & alij indigentes propitiatione, aut impetratione. Quare Lucæ 22. Marci 14. Matth. 26. dixit Chriſtus, repetitq; Eccleſia in celebratione Sacrificij, *Hic eſt calix ſanguinis mei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum;* pro vobis, ſcilicet ſumentibus; pro multis, ſcilicet alijs, pro quibus offertur, vti interpretatur Sanctus Thomas quæſtione 79. articulo 7. in Corp. Sanctus Paulus in verbis tranſcriptis ex C. 5. & 7. Epiſt. ad Hebræos ſatis apertè comprobat hãc veritatem; quam Eccleſia profitetur in Canone Miſſæ inquiens, *Mementò, Domine, famulorum, famularumq; tuarum: pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis, pro ſe, ſuiſq; omnibus &c.* Rurſus, *Memento etiam, Domine, famulorũ, famularũq; tuarum, qui nos præceſſerunt cum ſigno fidei, & dormiũt in ſomno pacis.* Paſsimq; in Miſſa diriguntur Sacerdotis preces ad impetrandũ, & ſatisfaciendũ pro alijs. Quod etiam præſtãt aliæ Liturgiæ SS. Iacobi, Baſilij, ac Chryſoſtomi; reliquæ itẽ omnes antiquitate venerabiles. Nec eſt, cur Sacerdos non poſſit pro alijs orare, referreq; Sacrificium, vt eis impetret, applicetq; ſatisfactionis fructum ex Sacrificio prouenientem. Imò hoc eſt intrinſecè annexũ Sacerdotali muneri, vt docet Apoſtolus ſuprà; petitq; hoc eſſentia Sacrificij: quod ea de cauſa debet eſſe inſtitutum per authoritatem publicã, & à Miniſtro publico mandari exequutioni, vt diximus in D. 1. docentq; Bernal D. 60. de Incarn. S. 1. Martinonus D. 15. ſect. 2. n. 19. Aldrete D. 57. ſect. 1. ex n. 10. ea, inquã, de cauſa præcipuè, vt poſſit pro alijs de populo offerri. Hinc in lege naturali, & in ſcripta legimus oblata eſſe Sacrificia pro alijs, Iobi C. 1. & 42. Leuitici C. 4. 5. & 6. Machabæorum L. 2. C. 3. Eſdræ L. 2. C. 6. Hinc in Ordinatione Sacerdotis ait Epiſcopus, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificia Deo, Miſſaſq; celebrandi tam pro viuis, quàm pro defunctis in nomine Domini. Amen.* Quam formã Sacerdotij refert Eugenius IV. in Concilio Florentino. Hinc tandem Plato L. 8. de Legibus ſcripſit, pertinere ad Sacerdotes, vt ſacrificent pro Ciuitate, pro ſe ipſis, pro rebꝰ ſuis. Ex quibus omnibꝰ liquet, quanto iure contra Lutherũ L. de Captiuitate Babylonica efformatꝰ ſit in Cõcilio Trid. Seſſ. 22. is Canõ 3. *Si quis dixerit, Miſſæ ſacrificium tãtùm eſſe laudis, & gratiarũ actionis, aut nudã commemorationem Sacrificij in cruce peracti, non autem propitiatorium; vel ſoli prodeſſe ſumẽti; neq; pro viuis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus offerri debere; anathema ſit.* Sic ibi. Legantur Salmeron tom. 9. in Euan. Tract. 33. à pag. 328. vſque ad 330. Bellarminus Lib. 2. de Miſſa à Cap. 1. vſque ad 7. incluſiuè, Sua-

Digitized by Google

Suarez ſuprà tota ſect. 1. Scortia Lib. & Cap. 2.

4 Quartò certum eſſe debet, ceteros cum Sacerdote offerentes poſſe offerre pro alijs eo modo, quo ipſis cõpetit functio offerẽdi, nihil enim obeſt, quominus valeant applicare alijs Sacrificium quoad fructum impetrationis, ac ſatisfactionis ex opere ſaltem operãtium. Supponitque Eccleſia, quòd actu ab eis applicetur, dum inquit, *Memento, Domine, famulorum, famularumque tuarum, & omnium circumſtantium, quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis pro ſe, ſuiſque omnibus, &c.* Cum itaque hæc certa debeant eſſe, vocamus ad diſputationem, quinam ſint illi alij, pro quibus offerri poteſt Sacrificium Miſſæ?

SECTIO II.
De viuentibus, pro quibus offerri poteſt.

5 DOCTRINAM hui⁹ Sectionis tribuo in varias Concluſiones.

CONCLVSIO I.
Sacrificium Miſſæ offerri poteſt, & debet generali intentione pro omnibus baptizatis viuis non præciſis ab Eccleſia.

NAM de ijs, qui per maiorem excommunicationem ſint ab Eccleſia ſeiuncti, dicetur poſteà, loquẽdo tam de præciſis non toleratis, quàm de toleratis. Habetur hæc Concluſio ex Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 2. Ibi. *Quare non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſsitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè iuxta Apoſtolorum traditionem offertur.* Conſonat Canon III. eiuſdem Seſsionis in verbis ſuprà adductis. Continetur eadem Concluſio in Can. *Viſum* 72. de Conſecratione Diſt. 1. vbi Concilium Cabilonenſe 2. anno 813. C. 39. inquit, *Viſum præterea nobis eſt, vt in omnibus Miſſarum ſolemnitatibus pro ſpiritibus defunctorum loco competenti in Eccleſia ad Dominum deprecetur. Sicut enim nulla dies excipitur, qua non pro viuentibus, & pro quibuslibet neceſsitatibus Dominus deprecetur, ita nimirùm nulla dies excipi debet, quin pro animabus fidelium preces Domino in Miſſarum ſolemnibus fundantur.* Habetur item eadem Concluſio ex Canone Miſſæ, cuius hæc ſunt verba, *In primis quæ tibi offerimus pro Eccleſia tua ſancta Catholica:: vna cum famulo tuo Papa noſtro, & Antiſtite noſtro, & Rege noſtro, & omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei cultoribus.* Cum hæc itaque verba præſcripſerit Eccleſia in ſacrificandi ritu, quem Sacerdos obſeruare tenetur, conſtat, ineſſe Sacerdoti obligationem in Cõcluſione propoſitam. Ideo autem ſic præſcripſit Eccleſia, quia Sacerdos eſt mediator, & interceſſor apud Deum pro vniuerſa Eccleſia, & quia Miſſę Sacrificiũ eſt bonum commune totius Eccleſiæ, ſufficiẽtiſsimumq; vt offeratur generali intentione pro omnibus baptizatis viuis ab Eccleſia nõ præciſis. Vnde peccabit grauiter Sacerdos, ſi publicè, vel ſecretò excludat aliquem à generali oblatione; ſi publicè, ob ſcandalum; ſi publicè, vel ſecretò, tum ob violatam in re graui inſtitutionẽ, & intentionem Eccleſiæ, cuius perſonam agit, eſtq; Miniſter, & Legatus Sacerdos; & quæ ex affectu erga ſua mẽbra voluit, vt bonum commune Sacrificij Miſſæ diſpenſetur, & communicetur illis: tum ob violatam in re etiã graui charitatem; quæ dictat, ne à communi beneficio tanti momenti excludatur proximus. Vnde quemadmodũ delinqueret grauiter Procurator Reipublicæ, ſi Ciuem aliquẽ ex libito ſuo, vel ex priuato odio repelleret à participatione bonorum communium Ciuitatis; ita ſimiliter in noſtro caſu.

CONCLVSIO II.
Sacrificium Miſſæ offerri poteſt pro fidelibus iuſtis.

6 TVM quia ſunt præcipua membra Eccleſię militãtis, pro qua ex intentione generali debet offerri Miſſa: tũ quia ratione gratiæ ſanctificantis ſunt maximè diſpoſiti ad fructus Sacrificij percipiendos, ſcilicet ad auxilia diuina contra Dęmonis tẽtationes, ad expiationẽ reatus pœnarũ temporaliũ, quibus ſint obnoxij ob peccata præterita, ad remiſsionẽ reatus culparũ venialium, ſiue immediatam, ſiue mediatam, & ad ceteros Sacrificij effectus,

excepta remiſsione peccatorum lethalium, quibus carent: tum quia ſi fideles iniuſti non ſunt incapaces, vt pro eis offeratur Miſſa, prout ſtabiliam in Concluſione ſequenti, multò minus incapaces erũt fideles iuſti. Addo, Sacerdotem videri offerre ex generali intentione pro fidelibus iuſtis, quando in Canone Miſſæ inquit, *Quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio.*

CONCLVSIO III.

Sacrificium Miſſæ offerri poteſt pro fidelibus peccatoribus, ſeu iniuſtis.

7 PROBATVR primò ex Paulo ad Hebræos Cap. 5. & 7. in verbis ſuprà relatis. Secundò ex Canone Miſſæ, vbi hæc dicitur offerri *pro omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei cultoribus*; quales quidem ſunt fideles etiam peccatores; & prætereà ſunt membra Eccleſiæ, pro qua vniuerſa offertur Sacrificium Miſſæ ex generali intentione. Et ſanè Eccleſia communiter offert Sacrificium pro fidelibus peccatoribus, inſtituitque orationes ſpeciales ad deprecandam in Miſſa remiſsionem delictorum. Tertiò ex Concilio Tridentino Seſsione 22. Cap. 2. necnon Can. 3. Cuius Canonis verba dedimus ſuprà; & in Cap. 2. hæc extant, *Docet ſancta Synodus, Sacrificium illud verè propitiatorium eſſe, per ipſumque fieri, vt ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippè oblatione placatus Dominus, gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit.* Et poſtmodùm adduntur à Concilio ea alia verba, quæ in Concluſione prima recitauimus. Quartò, quia fideles peccatores apti ſunt, vt percipiant vberes fructus ex Sacrificio applicato pro ipſis. Vnde & quondam in lege veteri fiebant Sacrificia pro peccatis.

CONCLVSIO IV.

Sacrificium Miſſæ offerri poteſt pro Energumenis fidelibus.

8 NIHIL enim obeſt à ratione in contrarium; tametſi ab authoritate obſtare videatur Concilium Illiberritanum Cap. 29. decernens, *Energumenum, qui ab erratico ſpiritu exagitatur, huius nomen neque ad altare cum oblatione eſſe recitandum, neque permittendum, vt ſua manu in Eccleſia miniſtret.* Sed reſpondetur primò, haberi ſermonem in hoc Canone de Energumenis, quos propter publica ſcelera excõmunicarat Eccleſia, tradideratque *Satanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus eſſet in die Domini*, iuxta verba Pauli ad Cor. 1. C. & V. 5. Quæ interpretantur communiter Patres, quatenus in primitiua Eccleſia excommunicatio traheret ſecum traditionem Dæmoni, vt ab eo etiam corporaliter diuexarentur, & quaſi poſsiderentur excommunicati; quod multis authoritatibus, & exemplis confirmat Cornelius ad ea verba Pauli, proficiens ex Delrio, Serario, & Thyræo; diffuſiùſque Theophilus Raynaudus de Monitorijs Eccleſiaſticis p. 2. Cap. 8. ex num. 8. vſque ad 13. poſt creditos S. Ambroſium, & S. Anſelmum, poſt Theodoretum, S. Thomã, Abulenſem, Lindanum, & Henricũ Henriquez. Conducuntq; ad id Canon *Audi deniq;* C. *Omnis Chriſtianus* 11. q. 3. Reſpondetur ſecundò, non prohiberi oblationem qualemcumque pro Energumenis, ſed eam tantùm, quę fieret cum publica nominis eorum recitatione, & miniſtrantibus ipſis altari; niſi per *miniſtrare ſua manu* intelligatur, prohiberi, ne vel Eccleſias verrerent; quod ſeruitium permiſſum eis poſteà fuit in Concilio 4. Carthaginenſi Can. 91. Manere nimirùm ſolebant diu, & noctu intra Eccleſias, vt conſtat ex Can. ſequenti, ad defenſionẽ, & præſidium contra Dæmones. Tertiò, agi ibi de Energumenis non baptizatis; de quibus in Capite 37. ait idem Concilium, *Eos, qui à ſpiritibus immundis vexantur, ſi in fine mortis fuerint conſtituti, baptizari placet.* Et adiicit Concilium, *Si verò fideles fuerint, dandam eis eſſe communionẽ.* Ex quo infertur, Energume-

gumenos, de quibus in C. 29. non fuiſſe baptizatos, nam baptizatis non negaretur oblatio Sacrificij applicanda pro ipſis, vti non negatur communio miniſtranda ipſis. Quartò, cum Canonem non eſſe iam in vſu, neque fuiſſe inſertum Iuri communi, neque emanaſſe à Concilio Generali, ſed à Prouinciali nondum confirmato ab Eccleſia. Quintò, Energumenos, tempore ſaltem Sancti Chryſoſtomi, vt liquet ex eius Homilia 3. & 4. contra Anomæos de incomprehenſibili Dei natura, adductos fuiſſe ad Eccleſiam à Diacono immediatè, proximeque poſt corporis, & ſanguinis Chriſti conſecrationem, *Vt populo, vniuerſaque Ciuitate præſente communes pro eis fierent ſupplicationes; vt omnes iugi cõcordia Dominum communem orarent pro illis, & quòd miſereretur, magno clamore contenderent.* Tempore etiam S. Clementis Papæ, vt monſtrant verba, quæ paulò poſt exarabimus, fiebat pro Energumenis obſecratio, conſecratione iam peracta. Et hęc ſatis ad Canonem illum Iliberritani Concilij. Conſulantur Mendoza, Albaſpinæus, & Binius in notis ad eundem Canonem.

CONCLVSIO V.
Sacrificium Miſſæ offerri poteſt pro infantibus baptizatis.

9 QVIA ex oblatione participare queunt fructum impetrationis; & quia S. Clemens Papa L. 8. Apoſtolicarum Cõſtitutionum C. 10. teſtatur, fuiſſe olim pro eis fuſas preces in Miſſa, *Vt eos Dominus perfectos in timore ſuo redderet, & ad menſuram ætatis perduceret.*

CONCLVSIO VI.
Sacrificium Miſſæ offerri poteſt pro Catechumenis fidem iam habentibus, ſed nondum baptizatis.

10 PRIMA probatio deſumitur ex L. 8. Apoſtolicarum Conſtitutionum C. 5. 6. 7. & 8. vbi referuntur obſecrationes, quæ fiebant pro Catechumenis in Miſſa ante conſecrationem; & C. 12. refertur obſecratio, quæ fiebat poſt conſecrationem, his verbis, *Adhuc obſecramus te pro Catechumenis Eccleſiæ, & pro ijs, qui vexantur ab alieno ſpiritu, & pro ijs, qui ſunt in pœnitentia; vt Catechumenos in fide perficias, Energumenos, expulſo actu mali Dæmonis, repurges; pœnitentes recipias, & delicta tum eis, tum nobis noſtra remittas.*

11 Secunda ex Ordine Romano, in Cap. cui titulus, *Incipit Ordo, vel denunciatio ſcrutinij ad electos, quod tertia hebdomada in Quadrageſima, ſecunda feria, nunciatur*, ſub quo Cap. leguntur tres, vel plures Miſſæ, quæ offerebantur pro Catechumenis. Et in Liturgia S. Ioannis Chryſoſtomi continetur longa deprecatio pro eiſdem. Extatque in eiuſdem S. Chryſoſtomi Homilia 2. in poſteriorem Epiſt. ad Corinthios ſuaſio longa, & declaratio orationis, quæ ad Miſſam Catechumenorum fundebatur pro ipſis. Ipſeque S. Chryſoſtomus Homilia de Adam, & Eua inquit, *Cum ſanctæ plebis Sacerdotes per mãdata ſibimet data legatione funguntur apud diuinam clementiam, humani generis cauſam, totamque ſecum Eccleſiam aggregantes, atque congemiſcentes poſtulant, & precantur, vt infidelibus donetur fides, vt ab idololatria, & impijs erroribus liberentur, vt Iudæis, ablato cordis velamine, lux veritatis appareat, vt hæretici Catholicæ fidei perceptione reſipiſcant, vt ſchiſmatici ſpiritum rediuiuæ charitatis accipiant, vt lapſis pœnitentiæ remedia conferantur, Catechumenis ad regenerationis Sacramenta perductis cœleſtis miſericordiæ aula reſeretur. Hæc non inaniter a Domino peti rerum ipſarũ mõſtrat effectus, quãdoquidem ex omni errorum genere plurimos dignatur Deus attrahere, quos erutos de poteſtate tenebrarum transfert in regnum filij charitatis ſuæ, & ex vaſis iræ facit vaſa miſericordiæ: quod adeò totum diuini operis eſſe ſentitur, vt hæc efficienti Deo gratiarum ſemper actio, laudiſque confeſſio pro talium correctione referatur.* Sic Os aureum, cuius verba imitantur Gennadius Cap. 30. de Eccleſiaſticis Dogmatibus, Cœleſtinus Papa I. in Epiſtola prima ad Epiſcopos Galliæ. Et concordi ſenſu ait Sanctus Auguſtinus Epiſtola 107. ad Vitalem, *Exerce contra orationes Eccleſiæ diſputationes tuas, & quando audis Sacerdotem Dei ad altare exhortantem populum Dei, orare pro incredulis, vt eos Deus conuertat ad fidem, & pro Catechumenis, vt eis deſiderium regenerationis inſpiret, & pro fidelibus, vt in eo, quod cœperunt,*

Digitized by Google

eius munere perſeuerent, ſubſanna pias voces, & dic, te non facere quod hortatur, ideſt, Deum pro infidelibus, vt eos fideles faciat, non rogare, eo quòd non ſint iſta diuina miſerationis beneficia, ſed humanæ officia voluntatis.

12 Tertia ex Canone Miſſæ, in quo oratur pro omnibus fidelis; & ex Concilio Tridentino Seſ. 22. C. 6. in quo dicitur, *Miſſas à publico Eccleſiæ Miniſtro non pro ſe tantùm, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Chriſti pertinent, celebrari.* At Catechumeni ſunt fideles vniti inuiſibiliter Eccleſiæ per fidem, pertinentque ad Chriſti corpus, *Et per fidem Sacramenti* Baptiſmi *ſunt effecti proculdubio membra Chriſti*, vt dicitur in C. *Veniẽs de Presbytero non baptizato*, cum tamen putaſſet fuiſſe: eademque valet ratio in Catechumenis, vt inter Chriſti membra numerentur; licet non ſint vniti viſibiliter Eccleſiæ, nec viſibiliter incorporati Chriſto per Baptiſmum. Ergo pro eis poteſt offerri Miſſa. Et quidem Catechumeni ſunt vniti Eccleſiæ, pertinentque ad Chriſti corpus, quaſi interiùs concepti, ſed non vt exteriùs nati per Baptiſmum, qui eſt ſpiritualis regeneratio. Et in priori ſenſu ait S. Auguſtinus Tract. 4. in Ioannem, Catechumenos eſſe intra Eccleſiam. Ibi: *Futuri erant aliqui in Eccleſia excelſioris gratiæ Catechumeni*: & Lib. 2. de Symbolo C. 1. *Nondum quidem adhuc per ſacrum Baptiſma renati eſtis; ſed per crucis ſignum in vtero ſanctæ matris Eccleſiæ iam cõcepti eſtis.* Vnde quia ſunt in priori ſenſu intrà Eccleſiam Chriſtianam, poſſunt ſaluari, nam ſi extrà prorſus eſſent, non poſſent, quippe, docente Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. C. 1. *Vna eſt fidelium vniuerſalis Eccleſia, extra quam nullus omnino ſaluatur*: refertur in C. *Firmiter* de Summa Trinit. & fide Cathol. Conſonantque S. Cyprianus de Vnitate Eccleſiæ, S. Hieronymus de tribus Hypoſtaſibus, S. Auguſtinus L. 5. de Baptiſmo, C. vltimo, quos Patres citat Suarez D. 9. de fide, ſect. 1. num. 18. vbi cum Caſtro Lib. 1. de iuſta hæreticorum punitione C. 8. probat, Catechumenos eſſe mẽbra Eccleſiæ iuxta priorem ſenſum. Sed in poſteriori altero intelligendi ſunt Patres, qui apud Turrecrematam L. 1. C. 8. in Summa de Eccleſia, Bellarminum Lib. 3. de Eccleſia C. 3. Gaſparem Hurtadum D. 11. de Fide Diff. 2. Arriagam D. 7. de Fide ſect. 1. num. 4. Tannerum tomo 3. D. 1. quæſt. 3. dub. 2. num. 54. dictitant, non eſſe de Eccleſia, nec de Chriſti corpore Catechumenos. Et ideo ſicut carnaliter concepti, antequàm exteriùs naſcantur, non pertinent ſimpliciter ad Rempublicam, ſed ſecundùm quid, vt patet ex L. *Qui in vtero ff. de ſtatu hominũ*; ita Catechumeni non ſpectant ſimpliciter ad Eccleſiam, quia non ſunt in ea exteriùs nati per Baptiſmum in re ſuſceptum; aſt ſpectant ſecundùm quid ad ipſam, quatenus in ea ſunt interiùs concepti. Quod ſatis eſt, vt quoàd priuilegia, & fauorabilia cenſeantur de Eccleſia, tametſi non quoad pœnalia, & odioſa, prout ſolet dici de his, qui carnaliter ſunt concepti, ſed nondum nati, ſicut habetur ex *L. Qui in vtero*, ex *L. penultima ff. de ſtatu hominũ.* Et idem eſt de Nouitijs in Religione, qui in ordine ad pœnalia non veniunt ſub nomine Religioſorum, ſecus in ordine ad fauorabilia; & illis communicantur omnia Religionis priuilegia in fauorem deſiderij, quod habent ingrediendi Religionem per profeſsionem. Catechumeni autem ſunt velut Nouitij deſiderãtes per profeſsionem Baptiſmi ingredi Chriſtianam Religionem.

13 Quarta ex C. *Apoſtolicam* 2. *de Presbytero non baptizato*, qui ſcilicet, *ſine vnda Baptiſmatis extremum diem clauſit; ſed in ſanctæ matris Eccleſiæ fide, & Chriſti nominis confeſsione perſeuerauit*, nam in fine eius Capitis concludit Innocentius III. alloquens Epiſcopum Cremonenſem, *Sopitis igitur quæſtionibus, Doctorum,* (vel dictorum) *Patrum ſententiam teneas, & in Eccleſia tua iuges preces, hoſtiaſq; Deo offerri iubeas pro Presbytero memorato*, de quo conſtabat, non fuiſſe baptizatum, vt monſtrant priora verba. Et in poſterioribꝰ nomine precũ, & hoſtiarũ, quas Põtifex in Eccleſia offerri ſuadet, ſignificãtur iuxta propriũ modũ loquendi Sacrificia Miſſarum: & cum ſit ſermo de oblatione ſimpliciter, & abſolutè, & non aliter, ac cum agitur de alijs defunctis, ſignificatur oblatio non ſolùm penes fructum impetratorium, ſed etiam penes ſatisfactorium. Igitur Sacrificia Miſſarum offerri poſſunt pro defunctis fidelibus non baptizatis citra grauem ipſorum culpam. Ergo & pro viuis. Confirmatur ex Sancto Ambroſio in Oratio-

ratione de Obitu Valētiniani Imperatoris, cui abſq; culpa defuit in re Baptiſm⁹, ſed nō in voto. *Date*, inquit S. Ambroſi⁹, *manibus ſancta myſteria. Pio requiem eius poſcamus affectu. Date Sacramenta cœleſtia myſteria. Animam piam noſtris oblationibus proſequamur. Extollite populi mecum manus in ſancta, vt eo ſaltem munere vicem eius meritis rependamus.* Et circa finem, *Beati ambo* (nempe Valentinianus, & Gratianus fratres defuncti) *ſi quid meæ orationes valebunt. Nulla dies vos ſilentio præteribit. Nulla inhonoratos vos mea tranſibit oratio. Nulla nox non donatos aliqua precum mearū contextione tranſcurret. Omnibus vos oblationibus frequentabo.* Rurſus confirmatur ex Concilio Tridentino Seſ. 22. Cap. 2. dicente, Miſſę Sacrificium, *pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè offerri iuxta Apoſtolorum traditionem*: item ex S. Chryſoſtomo Homilia 41. in priorem ad Corinthios ſcribente, *Neque abs re is, qui adſtat altari, dum veneranda peraguntur myſteria, clamat, Pro omnibus, qui in Chriſto dormierunt.* Sed Catechumeni, qui deceſſerunt in ſtatu gratiæ, ſunt verè, ac propriè defuncti in Chriſto, dormieruntque in eo. Ergo pro illis ritè offertur Miſſa. In cuius Canone notandum eſt, quòd dicatur, *Memento etiam, Domine, famulorum, famularumque tuarum, qui nos præceſſerunt cum ſigno fidei, & dormiunt in ſomno pacis.* Poſteàque, *Ipſis, Domine, & omnibus in Chriſto quieſcentibus.* Præfati verò Catechumeni dormiunt in ſomno pacis, & quieſcunt in Chriſto. Neque opponas, quòd illi non pręceſſerint cum ſigno fidei, id eſt, *cum charactere Chriſtianitatis, quo fideles ab infidelibus diſcernūtur*, vt explicant Innocentius III. Papa L. 5. de ſacro altaris Myſterio Cap. 7. Florus Magiſter, Remigius, Alcuinus, cōmuniterque Expoſitores alij Liturgiæ. Nō opponas, inquam, tum quia per ſignum fidei poteſt accipi charitas, per quam fides operatur, vt interpretatur S. Bonauentura in Expoſitione Miſſę: tum quia etſi per ſignum fidei accipiatur character, ſenſus poteſt eſſe hunc in modum, *Memento etiam, Domine, famulorum, famularumque tuarum*, ſiue *qui nos præceſſerunt* cum charactere, ſiue *qui dormiunt in ſomno pacis*, quanuis non præceſſerint cum eo charactere, ſed tantùm cum fide, & charitate. Accedit alia confirmatio ex Concilio Tridentino Seſ. 25. in Decreto de Purgatorio. Docet enim Concilium, *Animas in Purgatorio detentas, fidelium ſuffragijs, potiſsimùm verò acceptabili altaris Sacrificio, iuvari.* Ergo cum præfatorum Catechumenorum animæ, ſi non ſint ad plenum purgatæ, detineantur in Purgatorio, poterunt leuari Sacrificio Miſſæ, eoque potiſsimùm, & proinde non tantū ex opere operātis Sacerdotis, aliorumq; fidelium coofferentium, neque tantùm impetratoriè, ſed etiam ex opere operato, & ſatisfactoriè, nam primo, & ſecundo modo poſſunt fideles opem eis ferre per alia ſuffragia. Et creditu durum eſt, aliquas animas in Purgatorio exiſtere, quibus per Miſſas penes omnem ſuam vim tam impetratoriam, quàm ſatisfactoriam non poſsis nedum licitè, ſed neque validè impēdere iuvamen. Vt enim generaliter affirmatur in C. *Animæ* 13. q. 2. *Animæ defunctorum quatuor modis ſoluuntur, aut oblationibus Sacerdotum, aut precibus Sanctorum, aut charorum eleemoſynis, aut ieiunio cognatorum.*

14 Quinta ex S. Thoma 3. p. q. 79. art. 7. ad 2. quo loci inquit, *Sicut Paſsio Chriſti prodeſt quidem omnibus, quātùm ad ſufficientiam, & ad remiſsionem culpæ, & adeptionem gratiæ, & gloriæ; ſed effectum non habet niſi in illis, qui Paſsioni Chriſti coniunguntur per fidem, & charitatē: ita & hoc Sacrificium, quod eſt memoriale Dominicæ Paſsionis, non habet effectum niſi in illis, qui coniunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem.* Quibus in verbis Angelicus Doctor ad effectum ſatisfactionis comparandum ex Sacrificio Miſſæ docet ſufficere vnionem cum Chriſto per fidem, & charitatem. Sed Catechumeni plures ſiue viui, ſiue defuncti, exiſtenteſque in Purgatorio habent eā vnionem. Ergo & quod ſufficit, vt Sacrificium pro eiſdem oblatum operetur in ipſis effectum ſatisfactionis. Quam ob rationem probabile etiam eſt cum multis apud Dianam parte 5. Tract. 12. Reſ. 9. parte 9. Tract. 2. Reſol. 27. & apud Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 1. Tract. 2. C. 4. ſect. 1. §. 2. num. 17. parte, & Tract. 4. Cap. 3. ſect. 5. num. 32. Indulgentias Eccleſiaſticas eis poſſe Catechumenis applicare, & prodeſſe per modum ſuffragij, & adiutorij, quanquam non per modum abſolutionis, ac remiſsionis. Ob eandemque rationem probabile à fortiori eſt, quin imò ferè certum, vt ex pluriū Theologorū authoritate oſtendit Barci

di poſteriori loco prçcitato, poſſe pro Catechumenis prçfatis applicari ab hominibus baptizatis iuſtis ſuffragia priuata ſatisfactionis. Negat de communibus Eccleſiæ P. Suarez tomo 4. in 3. p. D. 48. ſect. 6. num. 9. loquendo regulariter, quia cum Eccleſia ſit quoddã corpus myſticum viſibile, orat tantùm, & offert ſuffragia, communi ſuo nomine facta, pro membris ſuis, per viſibile Sacramentum ſibi coniunctis. Sed aliquando, vt in Feria ſexta hebdomadæ Maioris, quo die non ſacrificat, fundit preces pro Catechumenis. Cæterùm ratio Suarij patitur inſtantiam in priuatis ſuffragijs fidelium viuentium pro Catechumenis. Si enim fideles viuentes, etſi ſint membra corporis myſtici viſibilis, quod eſt Eccleſia, orare queũt, & offerre ſuffragia pro Catechumenis nõ coniunctis ſibi per viſibile Sacramẽtum, quidni poterit Eccleſia? Ob eandem denique rationem Catechumenos ſepeliri poſſe in Eccleſia, docet cum Hugolino, & Alterio Auguſtinus Barboſa parte 2. de Officio, & poteſtate Epiſcopi, Allegatione 28. num. 53. Bardi ſuprà in priori loco num. 6. cum Perſico, & Rodriguez. Sepultura autem Eccleſiaſtica annexam affert communicationem in Sacrificijs, & orationibꝰ, vt ex C. *Sacris de Sepulturis*, notum eſt.

15 Sexta deriuata ex proximè dictis, nam fatentibus Suario ſuprà, & Vazquio D. 227. C. 4. num. 33. Miſſæ Sacrificium offerri poteſt pro Catechumenis quoad fructum impetrationis, & ſatisfactionis ratione meriti tam Sacerdotis, quàm cæterorum cum ipſo offerentium, nõ ſecus ac poſſunt offerri alia opera bona, & pia, vt orationes, eleemoſynæ, ieiunia. Qui modus offerendi Sacrificium Miſſæ eſt à Sacerdote vt à priuata perſona. Cur igitur nequibit idem Sacrificium offerri pro prædictis Catechumenis quoad vtrumque illum fructum impetrationis, ac ſatisfactionis ratione dignitatis Chriſti, & Eccleſiæ. Qui modus offerendi ſit à Sacerdote nomine Chriſti, & Eccleſiæ? Videtur prçſeferre abſurditatem, quòd Miſſa ob Sacerdotis, & aliorum coofferentium meritum debeat habere maiorem extenſionem in cõmunicando ſui fructu, quã ob dignitatẽ Chriſti, & Eccleſiæ. Prçtereà ſi iuxta Vazquium ſuprà, Cap. 3. n. 18. poteſt Eccleſia per Miniſtros ſuos fundere preces, quæ nomine eiuſdem Eccleſiæ ſint vtiles, fructuoſæque Catechumenis; quidnam cauſæ eſt, ne oblatio Sacrificij nomine Chriſti, & in ipſius perſona queat eſſe proficua illis impetratoriè, & ſatisfactoriè? Quidnam item cauſç eſt, vt merita Chriſti poſsint minus applicari, & prodeſſe Catechumenis per oblationem Miſſæ factam vice ipſius, quàm per factam vice Eccleſiæ? Producemus in ſequentibus probationes alias pro ſexta hac Concluſione.

16 Pro qua referri ſolent multi Authores. Et in primis Bellarminus Lib. 2. de Miſſa C. 6. V. *Deinde certum eſt*, videtur fauere, concludit enim eum Verſiculum his verbis, ✱ Non igitur dubitari poteſt, quin abſolutè liceat Sacrificium offerre pro ijs, qui ſunt extra Eccleſiam, ✱ inter quos recenſuerat Catechumenos, adduxeratque probationem quoad hos ex S. Chryſoſtomo Homilia de Adam, & Eva, necnon ex Ordine Romano. Etſi autem Bellarminus in eo Verſiculo loquatur, ſalua prohibitione Eccleſiæ, vt initio præmiſerat, notans, ſe loqui ✱ Ex natura rei, ſi nulla ſit prohibitio Eccleſiæ. ✱ Aſt reſtrictionem illam addit propter Hereticos, pro quibus expreſsè, ac directè Sacrificiũ offerri prohibuit Eccleſia: atq; ita declarat ipſe Bellarminus in V. *Sed quamuis*. Nihilominus Eminentiſsimus Cardinalis Lib. 2. de Purgatorio C. 18. ad 3. videtur refragari Concluſioni noſtræ, reſpondens enim ad hæc S. Chryſoſtomi verba Homilia 3. in Epiſtolam ad Philippenſes, ✱ Luge eos, qui nihil ab infidelibus differunt, qui ſine illuminatione, ſine ſignaculo deceſſerũt. Hi verè lamentis digni, hi lachrymis. Extra Regiam ſunt. Vnà cum his, qui pœnæ ſunt obnoxij, vnà cum damnatis. Amen dico vobis, Niſi quis natus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non introibit in regnum Cælorum. (Et paulò poſt) Non fruſtrà hæc ab Apoſtolis ſunt legibus conſtituta, vt in venerandis, inquã, atque horrificis myſterijs memoria eorum fiat, qui deceſſerunt. Nouerant hinc multùm ad illos lucri accedere, multùm vtilitatis. Eo enim tempore, quo vniuerſus populus ſtat manibꝰ paſſis, ac cœtus Sacerdotalis, & illud horrorem, venerationis plenum, incutiens Sacrificium; quomodò Deum non placabimus

cabimus pro iſtis orantes? Atque id quidem de ijs, qui in fide deceſſerunt. Catechumeni verò neque hac dignantur conſolatione; ſed omni auxilio ſunt deſtituti, vno quodam excepto. Quale verò hoc? Licet pauperibus pro ipſis dare, atque hinc aliquid percipiunt refrigerationis. Vult enim Deus, nos nobis mutuum auxilium afferamus. ✠ Ad hæc, inquam, Cardinalis Bellarminus reſpondens ſcribit ſic, ✠ Chryſoſtomꝰ ſolùm videtur negare, orandum eſſe publicè, vel ſacrificandum pro Catechumenis. ✠

17 Sed in primis Bellarminus non exprimit in hoc loco ſuum ſenſum, nec aliud agit, quàm vt interpretetur mentem S. Chryſoſtomi. Deinde etſi cum S. Chryſoſtomo ſentiat, non eſſe orandum publicè, neque ſacrificandum pro Catechumenis defunctis damnatis, non ideo à noſtra Concluſione diſcederet. Nos enim minimè aſſerimus, offerri poſſe Sacrificium pro talibus Catechumenis. Et quidem alicui videbitur S. Chryſoſtomus tum loco citato, tum Homilia 69. ad Antiochenum populũ, vbi repetit eadem ferè verba, fuiſſe in ea exiſtimatione, vt Catechumeni obeuntes incurrerent damnationem æternam ob defectum Baptiſmi in re ſuſcepti, cum aliunde ſupponatur, non finijſſe Martyrio vitam. Pro eadem perſuaſione referri poſſunt S. Auguſtinus Lib. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas Cap. 21. S. Fulgentius Lib. de Fide ad Petrum C. 3. Gennadius C. 74. de Eccleſiaſticis dogmatibus, cuius verba leguntur etiam in C. *Catechumenum* 35. de Conſecratione Diſt. 4. Eademque tribuntur S. Anſelmo ab Hugone Victorino in Sũma Sententiarum Eruditionis Theologicæ Tract. & Cap. 5. Et abs dubio fuit opinatio cuiuſdam innominati impugnati latè à S. Bernardo in Epiſt. 77. Petri item Abaelardi [niſi is ſit innominatus ille] in Epiſt. 7. de Origine Sanctimonialium, vbi ait, S. Ambroſium ob conſolandas ſorores Valentiniani Imperatoris adſtruxiſſe eius ſine Baptiſmo defuncti ſalutem æternam contra recta fidei principia, & cõtra ſuimet doctrinã in L. de ijs, qui myſterijs initiãtur C. 4. Etſi verò S. Chryſoſtomꝰ loquatur de Catechumenis, qui eleemoſynis iuuari poſsint, neutiquam inde inferri, habere ſermonem de ijs, qui in Purgatorio exiſtant, affirmabit nonnemo, eo quòd S. Chryſoſtomus cenſuerit, damnatos Catechumenos experiri poſſe aliquod in pœnis Inferni leuamen ob eleemoſynarum ſuffragia præſtita à viuis, non ſecus ac de alijs damnatis dixerunt nonnulli antiqui [quorum mentio fiet in Diſputationibus decurſu] poſſe per ſuffragia eleemoſynarum, aliorumque operum exhibitorum à viuentibus accipere aliquam refrigerationem in ſuis tormentis. Quæ mitigatio pœnarum in damnatis ſiue Catechumenis, ſiue baptizatis diſplicere prorſus debet. Sed non quòd Catechumeni adulti damnentur, ſi culpa ſua moriantur ſine Baptiſmo. Et de ſic morientibus poſſet ab aliquo intelligi S. Chryſoſtomus; nec pro eis licebit offerre Sacrificium Miſſæ, imò neque quoduis aliud ſuffragium, quippe ſint incapaces cuiuſcumque ſatisfactionis, & impetrationis. Si S. Chryſoſtomus putauit, Catechumenos omnes ſine Baptiſmo obeuntes abire in Orcũ, non deſunt alij Patres collecti à me in Exercit. 23. de Cœlo Empyreo S. V. qui indicent, pergere ſaltem in locum medium, expertem tam gloriæ, quàm pœnæ, ſiue non baptizentur propter inopinatum aliquem caſum, ſiue etiam baptizentur, ſed in extremo vitæ periculo. Et de ſic baptizatis, quã parùm ſecura ſit eorum ſalus æterna, agit Sanctꝰ Chryſoſtomus adductus à Gratiano in C. *Quando quis* 128. de Conſecratione Diſt. 4. Cæterùm ſi Catechumeni decedant citra culpã ſuam ſine Baptiſmo, non ideo præciſè putandum eſt, amittere ſalutem æternam, vt conſtat ex Cap. *Apoſtolicam* 2. de Presbytero non baptizato, ex Concilio Tridentino Seſ. 6. C. 4. ex S. Auguſtino Lib. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas C. 22. multiſque alijs authoritatibus, & rationibus, quæ non ſunt huius loci: vti neque eſt, probare, poſſe contingere, vt Catechumenus aqua luſtrali adſperſus in fine vitæ conſequatur æternam ſalutem, etiamſi anteà multis fuerit peccatis infectus, dũmodò cũ debita diſpoſitione ſuſcipiat Baptiſmum. Probationis ſedes erit in Tractatu de Pœnitentia. Ad authoritates S. Auguſtini, S. Ambroſij, S. Fulgentij, Gennadij Presbyteri Maſsilienſis reſpõdet copiosè Suarez tomo 3. in 3. p. D. 27. ſect. 2. trahens eas in ſenſum conuenientem; & in particulari ad authoritatem

tem Gennadij S. Thomas 3. p. q. 68. articulo 2. ad 2. Hugo Victorinus ſuprà, adſcribens tamen eam S. Anſelmo. Sed Bellarminus Lib. & C. 3. de Eccleſia, Lib. etiam de Baptiſmo C. 6. non veretur fateri, fuiſſe in ea ſententia, quam præſeferunt verba. Nec de Gennadio multùm curandum eſt, neque operam feciſſet antiquis Theologis, niſi librum de Eccleſiaſticis dogmatibus habuiſſent pro legitimo fœtu S. Auguſtini, cum tamen re vera non fuerit niſi Gennadij, cuius recta fides non eſt omnino explorata, vt obſeruat idem Bellarminus in Lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Redeo ad S. Chryſoſtomum, quem explicat Sixtus Senenſis Lib. 6. Bibliothecæ ſanctæ, annotatione 311. quatenus antiquitus ablata fuit publica diuini Sacrificij oblatio, & Eccleſiaſtici funeris honor, non tamen ſecretæ, & priuatę orationes, Catechumenis, quorum manifeſta excuſatio non ſuſcepti Baptiſmi deeſſet; vt cæteri hoc ignominiæ, ac detrimenti metu deterriti nō procraſtinarēt Baptiſmum, differrentq; vſque ad mortis periculum, multi namque eo vſque recuſabant baptizari. Addiderimq; ego, S. Chryſoſtomum forsā deflexiſſe in extremum exaggerandæ damnationis Catechumenorum omniū, vt ab alio extremo, proximè declarato, avocaret Catechumenos ſuperſtites: iſtiuſmodique hyperboles nec in Sancto Chryſoſtomo, nec in alijs Patribus ſunt inuſitatæ, prout notat P. Sherlogus p. 2 Reſponſionum ad expoſtulationes contra Scientiam Mediam S. V. num. 22.

18 Solet etiam pro eadem ſexta noſtra Concluſione allegari Henricus Henriquez L. 9. C. 15. §. 5. Sed, ſi benè conſiderentur eius verba, negat, poſſe viuis Catechumenis etiam Cōpetentibus prodeſſe Miſſam quoad fructum ex opere operato tam ſatisfactionis, quā impetrationis, ſeu quà offertur Miſſa nomine ſiue Eccleſiæ, ſiue Chriſti; & tantū concedit, poſſe eis prodeſſe quoad impetrationis, & ſatisfactionis fructum ex opere operantis, ſeu quà Miſſa offertur à Sacerdote vt à priuata perſona, & quà valorem habet ob Sacerdotis bonitatem. Hæc autem eſt ipſiſſima ſētentia P. Gabrielis Vazquez, Granadi, Meratij, Caſtri Palai, Gaſparis Hurtadi, & aliorum, qui eos ſequuntur, & qui citant Henriquezium, vt extremè oppoſitum ſibimetipſis. Non diffitebor, Henriquezium diſcordare ab eis quoad vnum, quod poſteà addit dicens, ✻ Pro Competentibus, ſi caſu abſque Baptiſmò decedant, licebit offerre Miſſas, & videtur prodeſſe ex opere operato iſtorum animabus, quia extra viam poſitæ nihil minus habent, quàm animę baptizatorum, præter characterem; & pro omnibus fidelibus defunctis Eccleſia, & Concilia æquè concedunt offerri Miſſas. ✻ In quibus verbis fructum impetrationis, & ſatisfactionis ex opere operato Miſſæ, denegatum ab ipſo Catechumenis omnibus viuis, videmus cōceſſum Catechumenis emortuis exiſtētibus in Purgatorio. Et quoad hanc partem adhærent Henriquezio Scortia L. & C. 2. num. 5. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 4. q. 6. n. 59. & 60. Fagundez in 1. præceptum Eccleſiæ Libro 5. Cap. 4. quæſtione 6. numero 29. & 30. (licet in loco poſteà citando retrocedat) Gabriel Albaſpinæus L. 1. de Veteribus Eccleſiæ ritibus, Obſeruatione 10. Si requirat quis diſcrimen inter poſteriores, & priores Catechumenos, vt poſterioribꝰ proſit Sacrificium ex opere operato, nō autem prioribus. Dici poterit, non obſtare in poſterioribus, quòd non ſint de corpore Chriſti, & Eccleſiæ per characterem Baptiſmi, ne proſit ipſis ex opere operato Sacrificium, quemadmodum neque ad id obſtat in animabus baptizatorum commorantibus in Purgatorio, quòd iam non ſint de Eccleſia militāte. Aſt in prioribus Catechumenis, nempe in viuentibus, ad Sacrificij fructum ex opere operato obſtat, quòd per Baptiſmum non ſint membra corporis Chriſti, & Eccleſiæ.

19 P. Suarez D. 78. ſect. 2. V. *Dico ſecundò*, refertur abſolutè pro noſtra ſexta Concluſione. Sed ille, etſi doceat, offerri poſſe pro Catechumenis ſiue viuis, ſiue mortuis Miſſam quoad fructum impetrationis prouenientem ratione ſiue Sacerdotis vt priuatæ perſonæ, ſiue Chriſti, & Eccleſiæ, in quorū nomine Sacerdos operatur; aſt quoad fructum ſatisfactionis ex opere operato inficiatur tum ibi, tum D. 79. ſect. 10. V. *Primò igitur*, & V. *Nihilominus*, Imò quia ſatisfactionis ex opere operato fructus eſt principalis reſpectu Miſſę, & qui oblationi, atq; applicationi principaliter reſpondet, taliſque fructus nō ex-

extēditur ad Catechumenos defunctos exiſtentes in Purgatorio, ideo tomo 4. in 3. p. D. 48. ſect. 6. num. 9. D. 53. S. 4. n. 8. addit, pronunciatque abſolutè, non poſſe pro illis Miſſam offerri. Amplectuntur Suarij ſine additione hac ſententiam Gibalinus de Cenſuris Diſquiſitione 7. q. 2. Propoſitione 1. Cōſectario 4. num. 25. Arriaga D. 52. ſect. 2. & 3. Villalobus tomo 1. Tract. 8. Diff. 9. num. 1. Fagundez in 1. Eccleſiæ præceptum Lib. 4. C. 1. num. 16. & 17. Bauny parte 1. Theologiæ Moralis Tract. & q. 6. V. *Dico tertiò*, Trullench Lib. 3. de Sacramentis C. 8. Dub. 4. n. 5. Tannerus tomo 4. D. 5. q. 8. dub. 4. num. 87. Leſsius 3. p. q. 83. art. 1. dubio 9. num. 51. Amicus D. 33. ſect. 5. num. 117. & ſequentibus vſque ad 121 Auerſa q. 11. ſect. 10. V. *Dicendum tamen*, Coninch 3. p. q. 83. art. 1. dub. 9. num. 160. Præpoſitus ibidem, dub. 12. Concluſ. 2. & 5. Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte, & Tract. 4. C. 3. ſect. 2. & 3. Mendo in eiuſdem Bullę Elucidatione D. 4. C. 2. Hieronymus Garçia de Excellentijs Sacerdotij Tractatu 3. Diff. 1. dub. 6. puncto 3. n. 23. & 27. Layman Lib. & Tract. 5. C. 2. n. 8. Filliucius Tract. 5. C. 2. num. 45. & 46. C. 3. num. 81. & alij. Sed ſemper difficile eſt, explicare, cur Miſſa vt oblata à Sacerdote nomine Chriſti, & Eccleſiæ poſsit Catechumenis prodeſſe quoad fructū impetrationis, non verò quoad fructum ſatisfactionis, ſi Catechumeni ſint in ſtatu gratiæ.

20 Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 10. putatur, & dicitur patrocinari ſextæ noſtræ Concluſioni. Sed Eminētiſsimus Cardinalis à num. 166. vſque ad 173. conſentit cum Suario, quatenꝰ Catechumenis non poſſe communicari fructum ſatisfactionis ex opere operato Miſſæ, aſſerat, & probet diffusè; aitq; in illo num. 166. hanc eſſe concordem Theologorum ſententiam. Nihilominus tanti viri pace non deſūnt Theologi, qui affirmēt, Catechumenos in Purgatorio exiſtentes poſſe ex Miſſa pro ipſis applicata reportare fructum ſatisfactionis ex opere operato; & de Catechumenis viuentibus iuſtis id ipſum iudicatur à Fagundez, & à Franciſco de Lugo eſſe probabile; aſſeriturque de vtriſque à Thoma Tamburino Lib. 2. de Miſſa C. 2. §. & num. 3. cum Lezana V. *Miſſa* num. 7. à Nuño Cabezudo 3. p. q. 83. art. 1. pag. 945. Gamachęo 3. p. Tract. de Sacrificio Miſſæ Cap. 10. Aſſertione 2. Martinono D. 39. ſect. 3. num. 19. Petro de Ledeſma in Summa, C. 17. Concluſ. 18. Corollario 3. Ioanne à Cruce de Sacrificio Miſſæ dubio, & Concluſ. 5. Bartholomæo à S. Fauſto L. 2. de Indulgentijs ſacris q. 80. Idemque ferè affirmatur ab Yſamberto 3. p. q. 83 Diſp. 7. art. 3. ait enim, prodeſſe Catechumenis vtriſque Sacrificium Miſſæ quoad omnem fructum, etſi nō alio modo, quàm indirectè liceat eis applicare illud.

21 Concordat etiam cum Suario Cardinalis de Lugo num. 173. & 179. quatenus aſſeuerat, Miſſam quoad vim impetrationis, quam ex opere operato habet nomine Chriſti, poſſe offerri pro defuncto, vel etiam viuente Catechumeno, & huic proficuam eſſe. Diſcordare autem videtur num. 166. & 173. quatenus indicat, non poſſe offerri, nec fructuoſam eſſe quoad vim impetrationis, quam ex opere operato habet nomine Eccleſiæ. Et ita intelligitur à Dicaſtillo Tract. 5. D. 2. Dub. 3. n. 58. (agnoſcente ibi, & in num. 111. probabilitatem magnam noſtræ ſententiæ) ratioque, qua Eminentiſsimus probat primam partem, in qua conuenire cum Suario diximus, non eſt minus efficax ad hanc poſtremam. Ingerit difficultatem in doctrina Purpurati Patris, cur quoad vim ſatisfactionis, quam ex opere operato habet Miſſa nomine Chriſti; nequeat applicari pro Catechumenis viuentibus iuſtis, & pro defunctis detentis in Purgatorio, ſi poteſt pro eiſdem applicari quoad impetrationis vim ex opere operato, quā habet nomine Chriſti.

22 Non vacat, nec lubet ferre iudicium de alijs Authoribus, qui ſine debito examine apud Dianam parte 10. Tract. 12. Reſolutione 21. Marchinum Tract. 3. de Ordine parte 2. C. 7. n. 3. & apud Leandrum Tract. 8. D. 2. q. 6. & 7. allegantur pro ſexta noſtra Concluſione; vti etiam ſine illo plures citantur contra eam. Nobis in ea animus fuit, poſſe validè, & licitè offerri Miſſam nomine Chriſti, & Eccleſiæ, proficuamque eſſe Catechumenis ex opere operato tam quoad impetrationis, quā quoad ſatisfactionis vim, ſi Catechumeni

Digitized by Google

ni non ſint aliunde incapaces ſatisfactionis, quia non exiſtant in gratiæ ſtatu; ſi item non ſint incapaces etiam impetrationis, quia exiſtant in Inferno.

23 Sed contra ſextam noſtram Concluſionem hoc ſenſu conceptam, & declaratam obijcitur primò Cap. 17. Concilij Bracarenſis I. vbi dicitur, *Item placuit, vt Catechumenis, ſine redemptione Baptiſmi defunctis, ſimili modo neque oblationis ſanctæ commemoratio, ne pſallendi impendatur officium. Nam & hoc per ignorantiam vſurpatum eſt.* Reſpondeo, Canonē hunc intelligendum de Catechumenis, qui non abſque noxa mortali, vel non abſque negligentia grauiter culpabili ſunt defuncti ſine Baptiſmo, atque adeò amiſerunt æternam ſalutem. Id quod indicatur in illis verbis *Sine redemptione Baptiſmi,* quæ ſupponunt peccatum lethale, cuius redemptio cōparanda fuiſſet per Baptiſmum. Sic in C. antecedēti decreuit idem Concilium relatum C. *Placuit,* 23. q. 5. *Vt qui aut per ferrum, aut per præcipitium, aut ſuſpendium, aut quolibet modo violentam ſibi ipſis inferunt mortē, nulla pro illis in oblatione cōmemoratio fiat, neque cum Pſalmis ad ſepulturam eorum cadauera deducantur.* Subditque, *Similiter & de ijs placuit fieri, qui pro ſuis ſceleribus puniuntur.* Quam additionem interpretor de morte punitis propter ſcelera, quorum nō pœnituerit eos in fine vitæ. Et ita conciliatur hæc additio cum decreto Concilij Aurelianenſis II. C. 14. vbi dicitur, *Oblationem defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere cenſemus.* Nimirùm in iſto Concilio ſermo eſt, ſi criminoſos peremptos pœniteat ante obitum. Vnde vitatur contrarietas, de qua perplexus manſit Loayſa in notis ad Synodum illam Bracarenſem. Non eſt tam facilis explicatu Canon Concilio Triburienſi tributus tā à Gratiano, quàm à Burchardo, & Iuone, etſi ego non inueniam in eo Concilio: cuius verba ſunt, *Quicumque Cleric⁹ aut in bello, aut in rixa, aut in Gentilium ludis mortuus fuerit, neque in oblatione, neque in oratione pro eo poſtuletur, ſed in manus incidat iudicis: ſepultura tamen non priuetur.* Sic apud Gratianum 23. q. 8. Cæterùm ſi ob deceſſum in ſtatu illo peccati inhibetur oblatio, & oratio pro Clerico, quanam ratione conceditur Eccleſiaſtica ſepultura? Dices, non concedi niſi caninam, vt habet Gloſſa ibi, & ex illa Bartholomæ⁹ Sybilla in Speculo peregrinarum quæſtionum C. 3. Decadis 1. q. 3. quæſtiuncula 13. paulò ante reſponſionem ad argumenta, nonnullique alij antiqui Interpretes ad Decretum. Sed certè nomine ſepulturæ conceſſæ, aut negatæ non intelligitur in ſacris Canonibus, niſi quę Eccleſiaſtica ſit, aut in loco ſacro, benedictovè; nec de canina, aut aſinina iuxta C. 22. Hieremiæ V. 19 curaret Concilium illud, præſertim cū in mentem venire prudenter non poſſet Conciliaribus Patribus, relictum iri inhumatum cadauer Clerici præfati: id quod an liceat in pœnam atrocium delictorum irrogatam à Republica benè inſtituta, & potiſſimùm imbuta religione Chriſtiana? Tractat ſapienter Couarruvias L. 2. Variarum C. 1. num. 11. Ideo reſpōderi poteſt, permiſſam fuiſſe à Patribus ſepulturam in loco ſacro, ob honorem Clericatus, quanquam ſine apparatu Eccleſiaſtico Sacrificiorum, & orationum; ſicut in C. *Super eo de Raptoribus*, permiſſa ſepultura in loco ſacro ei, qui rapuerit bona Eccleſiæ, iubetur tamen, *Vt nullus Clericorum ſepulturæ illius interſit, nec eius eleemoſynam præſumat accipere,* ſi tantū in fine pœnituerit impotens iam factus reſtituēdi, cum in ante acta vita potens fuiſſet. Quòd ſi penes C. 1. & 2. *de Torneamentis,* qui in his ceciderit, priuatur ſepultura Eccleſiaſtica, quamuis non viatico, & abſolutione, nihil mirum ſi è contra aliquando indulgeatur tumulatio in loco ſacro, etſi negentur ſuffragia Sacrificiorum, & orationum. Alia mihi ſolutio occurrit, ſcilicet non concedi per fauorem Clerico illi ſepulturam in loco ſacro, ſed aduerti à Patribus, ne, quia oblationum, & orationum ſubſidia prohibuerant, iudicaretur fore, vt deberet corpus remanere inhumatum, ita vt nec in loco prophano ſepeliretur, id enim nimis inhumanum eſſet: ac ſi dicerent, etſi talem Clericum mulctamus pœna priuationis omnium ſuffragiorum Eccleſiæ, non ideo perſuaſum alicui ſit, eius corpus relinquēdum eſſe intumulatum, vt à feris, & canibus deuoretur. Prior interpretatio ad textum admodùm intricatum arridet magis mihi poſt conſultū ſapientiſſimum, & amiciſſimum Doctorē D. Emmanuelem Gonzalez Veſperarium Canonum in Salmanticenſi Academia Profeſſorem, qui eam probauit,

Digitized by Google

vit, & laudauit magnopere; niſi autem pro ſua erga me beneuolentia exceſſerit, non poteſt non viri in peritia Canonum eximij cenſura commendationem, & authoritatem adſciſcere ei interpretationi.

24 Obijcitur ſecundò S. Auguſtinus L. 3. de anima, & eius origine ad Vincentium Cap. 12. inquiens, *Noli credere, nec dicere, nec docere, Sacrificium Chriſtianorum pro ijs, qui non baptizati de corpore exierint, offerendum, ſi vis eſſe Catholicus.* Reſpondeo, Sanctum Auguſtinum loqui de infantibus non baptizatis, quos cenſebat ille Vincentius, poſſe, mediante hoc Sacrificio, conſequi regnum Cœlorum. Sed replicabis ex Lib. 1. ad Renatum C. 11. vbi ſcribit Sanctus Auguſtinus, *Salua fide Catholica, & Eccleſiaſtica regula, nulla ratione conceditur, vt pro non baptizatis cuiuslibet ætatis hominibus offeratur Sacrificium corporis, & ſanguinis Chriſti, tanquam per huiuſmodi pietatem ſuorum ad regnum Cœlorum, quò perueniant, adiuuentur.* Quæ Sancti Auguſtini ſententia complectitur omnes non baptizatos, tam infantes, quàm adultos. Fateor, comprehendere adultos non baptizatos, ſed quibus defuerit votum Baptiſmi, aut, etſi qualecumque habuerint, procraſtinarint negligenter ſuſceptionem Baptiſmi, obierintque ſine eo. Replicabis rurſus ex C. 9. eiuſdem Libri, ait enim S. Doctor, *Sed vtcumque ſentiens Vincentius quid mali dixerit, ſine vlla Chriſti gratia animas redimi paruulorum in æternam vitam, regnumque Cœlorum, & in eis poſſe ſolui originale peccatum, ſine Baptiſmo Chriſti, in quo fit remiſſio peccatorum. Videns ergo, in quam ſe profunditatem naufragoſi gurgitis eiecerit: ſanè, inquit, pro eis oblationes aſſiduas, & offerenda iugiter Sãctorum cenſeo Sacrificia Sacerdotum. Ecce aliud, vnde nunquam exiturus eſt, niſi eum dixiſſe pœniteat. Quis enim offerat corpus Chriſti, niſi pro eis, qui membra ſunt Chriſti? Ex quo autem ab illo dictum eſt, Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt intrare in regnum Dei. Et alio loco, Qui perdiderit animam ſuam propter me, inueniet eam: nemo fit membrum Chriſti, niſi aut Baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto.* Reſpondeo, Catechumenos Competentes, id eſt, per quos non ſtat, quòd non baptizentur, eſſe membra Chriſti per fidem aliquo modo, foreque perfectiori per charitatem, ſi ſimul hac præcellant. Et quidem vltima Sancti Auguſtini verba non ſunt accipienda de Baptiſmate aquæ tantùm in re, alioqui Baptiſmus flaminis in neceſsitate non ſufficeret ad ſalutem ęternã; quod proculdubiò eſſet contrà ipſum S. Auguſtinum multis in locis, & potiſsimùm in L. 4. de Baptiſmo C. 22. relato C. *Baptiſmi vicem* 34. de Conſecratione Diſt. 4. & anteà C. 21. relato C. *Non dubito* 149. ibidem, necnon L. 8. de Ciuitate Dei, prout citatur in C. *Apoſtolicam* 2. de Presbytero non baptizato, tametſi ego in eo L. 8. non inueniam. Interpretatio adhibita ſuadetur, nam S. Thomas 3. p. q. 79. art. 7. ad 2. cũ dixiſſet, Miſſæ Sacrificiũ non habere ſatisfactionis effectũ ex opere operato, *niſi in illis, qui coniũguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem*, addit, *Vnde & Auguſtinus dicit ad Renatum, Quis offerat corpus Chriſti, niſi pro his, qui ſunt membra Chriſti?* Igitur iuxta S. Thomam loquitur S. Auguſtinus de his, qui per fidem, & charitatem ſufficienter fiunt membra Chriſti. Imò iuxta S. Thomam in 4. Diſt. 12. q. & art. 2. necnon quæſtiuncula 2. ad 4. S. Auguſtinus loquitur etiam de his, qui per ſolã fidem ſint Chriſti membra in potentia; offerrique poteſt pro eis Miſſa quoad effectum impetrationis, vt fiant Chriſti membra in actu. Verba Sancti Thomæ ſunt, *Euchariſtia non ſolùm eſt Sacramentum, ſed etiam eſt Sacrificium; in quantum autem eſt Sacramentum, habet effectum in omni viuente, in quo requirit, vitam præexiſtere; ſed in quantum eſt Sacrificium, habet effectum etiam in alijs, pro quibus offertur, in quibus non præexigit vitam ſpiritualem in actu, ſed in potentia tantùm: & ideo ſi eos diſpoſitos inueniat, eis gratiam obtinet virtute illius veri Sacrificij, à quo omnis gratia in nos influxit, & perconſequens peccata mortalia in eis delet, non ſicut cauſa proxima, ſed in quantum gratiam contritionis eis impetrat. Et quod in contrarium dicitur, quòd non offertur, niſi pro membris Chriſti, intelligendum eſt pro membris Chriſti offerri, quando offertur pro aliquibus, vt ſint membra.* Hæc Sanctus Thomas. Sed vrgebit quis, nam Sanctus Doctor Angelicus vtrobique ſupponere putandus eſt, quòd aliunde adſit character Baptiſmalis in eo, pro quo offeratur Miſſa; ſubiungit enim poſt verba tranſcripta ex 3. par. quæſt. 79. artic. 7. ad 2. *Vnde*

& in Canone Miſſæ non oratur pro ijs, qui ſunt extra Eccleſiam. Reſpondeo, Catechumenos ratione voti, aut deſiderij Baptiſmi eſſe aliquo modo intra Eccleſiam.

25 Obijcitur tertiò antiqua conſuetudo eijciendi Catechumenos extrà templum, ante Offertorium; vnde *Liturgiæ* pars, quæ præcedebat illud, vocabatur *Miſſa Catechumenorum*, vt conſtat ex Concilio Carthaginenſi 4. C. 84. relato Cap. *Epiſcopus* 67. de Conſecratione Diſt. 1. Ilerdenſi C. 4. relato C. *De his, qui inceſti* 35. q. 2. & 3. Iuone Carnotenſi Epiſt. 75. ad Paſchalem Papam, Iacobo Diacono in vita S. Pelagij, quos duos Authores antiquos ideo nomino (omiſsis per multis alijs) quia reliquam partem Liturgiæ vocant *Miſſam fidelium, & fidelem*, vt & Sanctus Auguſtinus in Epiſtola 88. *Sacramenta fidelium*, coquòd ſoli fideles baptizati intereſſent ei. Et hinc intelligitur, quid ſit apud Caſsianum L. 11. de Inſtitutis Cœnobiorum C. 15. *Celebrare velut Diaconum Catechumenis Miſſam*, ſcilicet eſt, recitare Epiſtolam, Euangelium, aliaque pertinentia ad inſtructionem Catechumenorum, vel ante Offertorium dimittere eos cum ſolemni aliqua exhortatione, vt declarat ibi Gazæus. Hoc enim munus pertinebat ad Diaconum, qui alta voce intimabat Catechumenis diſceſſum è templo, prout teſtantur paſſim Patres: quorum aliquos recenſent Ioſephus Vicecomes L. 2. de antiquis Baptiſmi ritibus C. 10. Durantus L. 2. de Eccleſiæ Catholicæ ritibus C. 1. n. 2. & 3. Si autem Eccleſia ſentiret, pro eis etiam offerri Sacrificium, prodeſſeque ipſis quoad impetrationem, & ſatisfactionem nomine Chriſti, & eiuſdemmet Eccleſiæ, vt quid prohiberet, adeſſe Offertorio, conſecrationi, & ſumptioni? Quapropter Amalarius Fortunatus L. 3. de Eccleſiaſticis Officijs C. 36. ait, *Sacrificio omnino intereſſe non poſſunt, niſi renati, quia neque pro eis rogatur à Sacerdote in conſecratione corporis Domini, neque confectum illis porrigitur. Sic orat Sacerdos pro circumſtantibus, Memento, Domine, famulorum, famularumque tuarum, & omnium adſtantium, quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio. Nondum renati infideles vocantur, non fideles. Igitur non poſſumus, animaduertere pro illis conſtitutam eſſe orationem in Officio cōfectionis corporis Chriſti. Quapropter meritò eo tempore recedunt, quo Sacrificium celebratur.* Sic Epiſcopus Treuerenſis. Ex quibus habetur, Miſſam, quæ olim vocabatur fidelium, & quæ incipiebat ab Offertorio, non fuiſſe oblatam pro Catechumenis, ſed pro ſolis baptizatis, indicatis in illis verbis Canonis, *Pro Eccleſia tua ſancta Catholica :: omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei cultoribus :: Omnium circumſtantium, quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio :: Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus* (vt dicitur à Paſchæ Vigilia vſque ad Sabbathum in Albis incluſiuè, & à Pentecoſtes Vigilia vſque ad ſequens Sabbathum incluſiuè) *pro his quoq; quos regenerare dignatus es ex aqua, & Spiritu ſancto :: Memento etiam, Domine, famulorum, famularumque tuarum, qui nos præceſſerunt cum ſigno fidei, & dormiunt in ſomno pacis.* Cum quo tamen ſtat, vt in Miſſa vocata Catechumenorum funderētur multæ precationes publicæ pro ipſis. Reſpondeo primò per inſtantiam in baptizatis Energumenis, & pœnitentibus, qui etiam iubebantur exire ante Offertorium, vt conſtat ex S. Dionyſio Areopagita C. 3. de Eccleſiaſtica Hierarchia p. 3. §. 6. S. Clemente L. 2. C. 43. Conſtitutionum Apoſtolicarum, L. 8. C. 7. ac 9. S. Chryſoſtomo Homilia 61. ad Antiochenum populum, Homilia 18 in 2. ad Corinthios, Homilia 24. in Matthæum, obſeruantque Vazquez D. 212 C. 4. n. 28. Franciſcus Turrianus ad C. 12. Libri 8. earum Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Ioſephus Vicecomes Volumine 3. Obſeruationum Eccleſiaſticarum L. 2. de antiquis Miſſæ ritibus C. 2. Balthaſar Corderius in annotationibus ad locum præcitatum S. Dionyſij; poterat tamen offerri Miſſa pro baptizatis Energumenis, ac pœnitentibus, prodeſſeque illis non minus, quàm alijs quibuſuis. Sic etiam in Concilio Arauſicano primo C. 19. iuſſum, ne Catechumeni admitterentur à Chriſtianis inter domeſticas orationes (prout à pluribus legitur, & intelligitur ille Canon) nec ideo inferre eſt, orationes priuatas, fuſas à Chriſtiano pro Catechumenis, non fore his fructuoſas. Reſpondeo ſecundò, conſuetudine illa nō aliud probari, quàm quod Eccleſia noluerit committere ſpectanda, audiēdave ſacra myſteria niſi hominibus baptizatis.

Digitized by Google

tizatis. Simile quid fuit apud Gentiles, nam non initiatos ſacris excludebant à religionis ſuæ arcanis, & Sacrificijs. Vnde cum duo iuuenes Arcananes, non initiati, ingreſsi fuiſſent Athenis Sacrarium Cereris, vt Sacrificijs intereſſent, interempti ſunt ab Athenienſibus; eaque fuit cauſa belli inter hos, & Philippum Regem Macedoniæ, vt produnt memoriæ Liuius Decadis 4. Libro 1. Florus in Epitome. Idcirco dixit Tertullianus Cap. 7. Apologetici, *Cumſemper etiam impiæ initiationes arceant prophanos, & arbitros caueant.* Et apud Maronem Sybilla in Sacris Proſerpinæ Lib. 6. V. 258.

---procul ò, procul eſte prophani.

Quem in verſum legendus eſt Cerda noſter. Virgilium imitatus eſt Prudentius, cum in Apotheoſi cecinit nomine Gentilium repellentium Chriſtianum quemque à ſuis Sacrificijs,

----lotus procul abſit, & vnctus.

26 Ad Amalarium fateor, eſſe admodùm probabile, quòd Eccleſia in Miſſa fidelium non orat pro Catechumenis nominatim. Sed id non obeſt, quominus Sacerdos, vt gerit perſonam Chriſti Domini, imò & Eccleſiæ, poſsit ſecretò orare pro eis, offerreque pro ipſis Sacrificium, quia ex Eccleſiæ ſilentio non infertur, quòd detur prohibitio lata à Chriſto, aut ab Eccleſia, ne Sacerdos præſtet, quod dixi. Hinc non recuſabo admittere, non fieri in verbis Canonis vllam de Catechumenis mentionem; tametſi de Competẽtibus ita loquatur S. Iſidorus L. 2. de Eccleſiaſticis Officijs C. 21. & ex illo Rabanus Lib. 1. de Inſtitutione Clericorum Cap. 26. vt ſatis conuenienter ſub nomine fidelium intelligi queant in verbis Canonis. Audiatur Sanctus Iſidorus, *Poſt Catechumenos ſecundus Competentium gradus eſt. Competentes autem ſunt, qui iam poſt doctrinam fidei, poſt continentiam vitæ ad gratiam Chriſti percipiendam feſtinant; ideòque appellantur Competentes, ideſt, gratiam Chriſti petentes. Nam Catechumeni tantùm audiunt, necdum petunt, ſunt enim quaſi hoſpites, & vicini fidelium, deforis audiunt myſteria, audiunt gratiam, ſed adhuc non appellantur fideles. Competentes autem iam petunt, iam accipiunt, iam catechizantur, ideſt, imbuuntur inſtructione fidei, & Sacramentorum. Iſtis enim ſalutare ſymbolum traditur quaſi commonitorium fidei, & ſanctæ confeſsionis indicium, quo inſtructi agnoſcant, quales iam ad gratiam Chriſti exhibere ſe debeant.* Sic S. Iſidorus inſiſtẽs veſtigijs S. Auguſtini Serm. 116 de Tempore, & L. Homiliarum 50. in 49. ex qua deſumptum eſt Cap. *Audite* in 34. Diſt. Et de Competentibus legantur Bellarminus L. de Baptiſmo C. 25. Franciſcus Turrianus ad Cap. 8 Libri 8. Apoſtolicarum Conſtitutionum, Henriquez Lib. 9. C. 15. lit. H. in Gloſſa. Cerda ad Librum Tertulliani de Pœnitentia n. 73. Ioannes Vicecomes Lib. 3. de antiquis Baptiſmi ritibus C. 1.

27 Obijcitur quartò, Indulgentiæ Eccleſiaſticæ non proſunt Catechumenis ad remiſsionem pœnæ temporalis ex opere operato. Ergo nec Sacrificium Miſſæ. Reſpondeo primò, argui à minori ad maius, & proinde inefficaciter; imò argui, agendo gyrum, nam ex eo, quòd Sacrificium Miſſæ non communicet Catechumenis fructum ſatisfactorium ex opere operato, probare ſolent Doctores, tanquam à maiori ad minus, neque Indulgentias communicare. Ita Suarez tomo 4. in 3. p. D. 73. ſect. 4. num. 8. Bardi, Mendo, alijque paſsim. Quare nos poſſumus ſiue concedere, ſiue permittere Antecedens, & negare Conſequentiam. Dicimus ſecũdò ex abundanti, Indulgentiarum formulam ſolere eſſe pro fidelibus Chriſti, ſiue viuis, ſiue defunctis; nomine autem *fidelium Chriſti* intelliguntur, qui ſunt baptizati, vt patet ex Concilio Tridentino Seſ. 14. Cap. 5. & Can. 8. nec-non ex C. *Omnis vtriuſque ſexus fidelis de Pœnitentijs, & remiſsionibus*, vbi nomen *fidelis* comprehendit ſolos baptizatos. Cæterùm quia Catechumeni Competẽtes non poſſunt ore pleno vocari infideles, ſed potiùs poſſunt, & debent vocari fideles in aliquo proprio ſenſu; quia itẽ Indulgentiarum formula admittit tam latam explicationem, quàm ipſorum verborum patitur ſenſus proprius, quippè beneficium Principis latè ſit interpretandum, & quantùm verba patiantur ſine præiudicio tertij iuxta Leg. *vltimã de Conſt. Princip.* atque ita in terminis Indulgentiarum exiſtimat P. Dicaſtillus Tract. 9. D. 2. dub. 19. n. 259. cum alijs, quos laudat n. 256. ideo ſolutioni huic non admodùm fidimus.

28 Quare tertiò dicimus, Indulgentias pro mortuis poſſe prodeſſe Catechumenorum animabus exiſtentibus in Purgatorio, vt conceſſas, & applicatas per modum ſuffragij, & ſolutionis, quia ad id non eſt opus iuriſdictione ſpirituali Eccleſiæ erga illas: qua certè iuriſdictione erga defunctos quoſcumque caret Eccleſia militans, vt compertum eſt ex Capite *De Communione, ex Capite Legatur, ex Capite Nec quiſquam 24. quæſtione 2.* Vnde conceſsio Indulgentiarum, reſpectu etiam mortuorum baptizatorum, non eſt ex poteſtate iuriſdictionis, ſed tantùm ex diſpenſatiua theſauri ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum. Licet autem defuncti baptizati ſubditi Eccleſiæ fuerint in vita, non verò Catechumeni; quia tamen tempore lucrifaciendæ Indulgentiæ in Purgatorio non eſt neceſſaria ſubiectio, videtur neutiquã obfuturum, quòd tempore antecedenti non præceſſerit; videturque ſuppponi gratis, non poſſe Summum Pontificem concedere Indulgentiam per modum ſuffragij pro ea Purgatorij anima, pro qua per modum abſolutionis non valuit, dum erat vnita corpori; ſcribiturque minus benè à quodam Moderno, conceſsionem Indulgentiæ, cum ſit actus proprius clauium Eccleſiæ, non poſſe fieri erga non ſubditos, proindeque erga non baptizatos Purgatorij. Etenim ibi ſubditi iam non ſunt, qui Baptiſmum ſuſceperunt; & nihilominus ille actus clauium præſtari poteſt per modum ſuffragij erga eos ab Eccleſia, ſumpto actu clauium non pro exercitio poteſtatis iuriſdictionis, ſed authoritatis diſpenſatiuæ theſauri Eccleſiaſtici. Et hęc dicta ſint, quatenus de poſsibili queat Summus Pontifex Indulgentias dare pro defunctis Catechumenis. Id quod exinde confirmamus, quia ſi poteſt priuatus quiſque offerre pro eis ſuas ſatisfactiones, cur ſupra facultatem ſupremi Principis Eccleſiæ erit, applicare ijdẽ ſatisfactiones Chriſti, & Sanctorum? præſertim cum ad huiuſmodi applicationem per modum ſuffragij non ſit neceſſaria poteſtas iuriſdictionis. Num verò de facto Summus Pontifex concedat pro defunctis Indulgentias, quæ extendantur expreſsè ad Catechumenos? Pater Suarez ſuprà ait, nunquam id fuiſſe in vſu. Num rurſus, quæ pro fidelibus defunctis conceduntur generaliter, & abſolutè, queant per interpretationem cenſeri extendi ad Catechumenos? Riciullus apud Bardi ſuprà in poſteriori loco numero 33. inquit, Indulgentias de facto non concedi niſi ijs fidelibus, qui cum Baptiſmo defuncti ſunt. Eademque videtur eſſe complurium Doctorum perſuaſio; ſed pro contraria ſtant multi alij, quæ magis pia apparet; an ſit verior, aut probabilior? relinquimus Lectori diiudicandum.

29 Iamque quartò dicimus, Catechumenos viuos poſſe de poſsibili lucrari fructum Indulgentiarum, quæ concedantur à Summo Pontifice per modum ſolius ſuffragij, & ſolutionis: quo modo pro viuis concedi ab eo poſſe, licet de facto non ita contingat, docet Bellarminus Libro 1. de Indulgentijs Capite 5. propoſ. 2. & cum illo Martinonus Diſputatione 63. de Indulgentijs ſectione 6. numero 68. Contra hanc ſolutionem nihil opponetur, quod non ſit iam in tertia præoccupatum, niſi fortè quis addat ex Dicaſtillo ſuprà, dubio 9. numero 148. & ex Arriaga Diſputatione 29. de Pœnitentia ſectione 5. numero 23. neminem carentem Baptiſmali charactere capacem videri remiſsionis pœnæ ex opere operato per Indulgentias, ſicut nemo illius characteris expers capax eſt remiſsionis culpæ ex opere operato. Sed certè per Martyrium poteſt inbaptizatus conſequi ex opere operato remiſsionem tam culpæ, quàm pœnæ totius temporalis, vt ipſemet Dicaſtillus, & Arriaga ſentiunt. Prętereà ideò qui non eſt Martyr, aut qui non eſt baptizatus, aut qui non baptizatur, non eſt capax remiſsionis culpæ lethalis ex opere operato, quia pręter Martyriũ, & Sacramenta nihil aliud eſt, quod conferat remiſsionem culpæ lethalis ex opere operato; & ad cętera Sacramenta, eiuſque effectus eſt ianua Baptiſmus. Cæterùm pręter Martyrium, & Sacramenta extat aliquid aliud, quod ex opere operato cauſare valeat remiſionem pœnæ temporalis in homine iuſto: quẽ, vt hunc effectum lucretur, debere eſſe baptizatum, reſtat probandum Dicaſtillo, atq; Arriagę.

Di-

30 Dicimus quintò ad obiectionem principalem, defectum iuriſdictionis ſpiritualis in Eccleſia erga Catechumenos viuos in cauſa eſſe, ne per modum abſolutionis, & remiſsionis concedat ipſis, concedereve poſsit directè Indulgentias, nam ad eas hoc modo dandas requiritur præfata iuriſdictio iuxta C. *Quod autem conſuluiſti de Pœnitentijs, & remiſsionibus,* ipſaque vox abſolutionis id oſtendit, nec proferri poteſt imperatiuè niſi ab habente iudiciariam poteſtatem. In præſentiarum autem Summi Pontifices non ſolent, niſi hoc modo elargiri viuis Indulgentias, nec alio poſſunt Epiſcopi inferiores ſecundùm poteſtatem, quam à Papa acceptam habent, vt colligitur ex Capite proximè allegato, notatque Martinonus ſuprà. Ex hac ſolutione non adigimur annuere Conſequentiæ obiectionis quoad Catechumenos viuos, tum quia à minori ad maius non valet Conſequentia, vt in prima ſolutione reſpondimus, tum quia vt Sacrificium Miſſæ offeratur pro aliquo, fructuoſumque ei ſit, non requiritur iuriſdictio Eccleſiæ erga ipſum. Cardinalis de Lugo Diſputatione 27. de Pœnitentia ſectione 5. numero 77. admittit, poſſe Summum Pontificem ex poteſtate iuriſdictionis concedere Indulgentias pro Catechumeno viuo, quatenus concedat Chriſtiano exercenti in ſtatu gratiæ aliquod bonum opus, vt poſsit in alium transferre pœnæ temporalis ex opere operato remiſsionem, ad quã Pontifex, diſpenſando theſaurum Eccleſiç, eleuet tale pium opus vltrà remiſsionem conuenientem ſuapte natura eidem operi reſpectu facientis illud: ea autem translatio non magis poterit fieri in vtilitatem Chriſtiani, quàm Catechumeni; ſatiſque eſt, vt ſit Chriſtianus, & ſubditus Summo Pontifici homo ille, cui directè, & immediatè fit fauor. Et licet Pontifex non ſoleat dare Indulgentias transferendas ab vno Chriſtiano viuo in alterius viui commodum; non ſuperat eius facultatem is modus conceſsionis, ſeruatque eum, & non alium in Indulgentijs, quas confert pro defunctis. Poſtremum hoc eſt nobis valde difficile; & reliqua diſcurſus petebant prolixam diſcuſsionem, timemuſque, ne in tam longa ad argumentum quartum reſponſione videamur abuti patientia Lectoris.

31 Obijcitur quintò, Catechumeni, etiamſi ſint in gratia, non poſſunt eſſe offerentes reſpectu Sacrificij Miſſæ, quamuis peterent à Sacerdote illud, conferrentque ſtipendium, vel alio modo cooperarentur. Ergo neque poteſt hoc Sacrificium offerri pro eiſdem Catechumenis. Eadem enim eſt vtriuſque ratio. Aſſentior Antecedenti, quia tam Sacerdos, quàm offerentes alij inferiores debent eſſe Miniſtri Eccleſiæ viſibilis; à quo munere valde alieni ſunt Catechumeni, proindeque & ab officio offerentium cum Sacerdote. Vnde in Canone Miſſæ dicitur, *Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ; &c.* vbi nomine familiæ videtur ſignificari cætus Eccleſiæ viſibilis. Ibidem dicitur, *Vnde & memores, Domine, nos ſerui tui, ſed & plebs tua ſancta :: offerimus, &c.* vbi per plebem ſanctam ſignificatur populus Chriſtianus Baptiſmi charactere inſignitus. Sunt, qui Catechumenos nõ poſſe eſſe offerẽtes, exindè inferant, quòd arcebantur, ne aſsiſterent oblationi, partibuſque ſubſequentibus Miſſç. Sed illatio non eſt ſolida, nam ad offerendum vtcumque cum Sacerdote, ſeu potiùs per Sacerdotem non obeſſet abſentia corporalis, vt patet in baptizatis, qui, ſi præſtent ſtipendium, vt Sacerdos ſacrificet, vel alio modo procurent, à Sacerdote celebrari, dicuntur, & ſunt coofferentes, tametſi corpore abſint, quando Sacerdos operatur diuinis. Conceſsi obiectionis Antecedens. Et iam inficior Conſequentiam. Nam deſideratur conuincens authoritas, aut ratio, ob quam perſonæ, pro quibus ſit offerendum Sacrificium Miſſæ, debeant eſſe baptizatę. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 10. num. 167. Etſi admittat Antecedens præſentis obiectionis, ait tamen inn. 168 fore. * Vt offerret affectiuè Catechumenus, ſi ſtipem daret Sacerdoti, vel aliàs cooperaretur Sacrificio; atque ideo ſi eſſet in gratia, mereretur per illud bonũ opus, ſicut per alia pia opera; nõ tamẽ offerret effectiuè. * Ait etiam. * Poſſe Catechumenum vtiliter dare ſtipem Sacerdoti, vt Sacerdos applicaret Miſſam ad impetrandum pro ipſo. * Quod vtrumque dictum dignum eſt adnotatione.

Digitized by Google

32 Obijcitur ſextò, Cathecumeni nequeunt excommunicari ab Eccleſia, vtpotè quæ iuxta Paulum 1. ad Corint. 5. V. 12. & iuxta C. *Gaudemus de Diuortijs* non iudicet de ijs, qui foris ſunt. Ergo nec communicare queunt eius Sacrificium, ſeu fructū exinde prouenientem. Reſpondeo, diſparem eſſe rationem, ne Catechumeni queant excommunicari ab Eccleſiā, vt colligitur ex dictis in tertia probatione. Et addo, iuriſdictionis in Eccleſia erga Catechumenos defectum, ex quo prouenit, vt eos excommunicare non valeat, haudquaquam obſtare, quominus pro ipſis offerri poſsit Miſſa, & hęc illis fructuoſa eſſe. Reſtant diſſoluendæ aliæ obiectiones; quibus commodus locus erit poſt ſeptimam Concluſionem, quam iā propono.

33 Sit ergo

CONCLVSIO VII.

Directè, & per ſe Sacrificium Miſſæ offerri poteſt pro infidelibus non baptiƷatis, vt illis quoad impetrationem conuerſionis, bonorumq; temporalium ad hāc conducentium proſit; quatenus oblatum à Sacerdote prout gerente perſonam Chriſti, & Eccleſiæ.

SCRIPSI, *Directè, & per ſe*, nam de indirecta oblatione pro conuerſione infidelium non poteſt eſſe dubium, vt cum directa ſit pro augmento fidei, pro pace, & vnitate Eccleſiæ, pro ijs, qui occupantur in prædicando Euāgelio Gentilibus, tunc enim indirectā oblatio eſt pro infidelium conuerſione, ſine qua nō obtinetur, aut non tām perfectè finis cuiuslibet ex illis oblationibus directis. Prætereà in Canone Miſſę dicitur, *Quæ tibi offerimus pro Eccleſiā tua ſancta Catholica; quam pacificare, cuſtodire, adunare, & regere digneris toto Orbe terrarum.* Et in oblatione calicis dicitur, *Offerimus tibi, Domine, calicem ſalutaris, tuam deprecantes clementiam, vt in cōſpectu diuinæ Maieſtatis tuæ pro noſtra, & totius mundi ſalute cum odore ſuauitatis aſcendat.* Et in verbis conſecrationis ſanguinis, *Qui pro vobis, & pro multis effundetur*, id eſt, pro vobis fidelibus, & pro alijs omnibus hominibus, nomine enim multorum intelliguntur omnes alij iuxta communem expoſitionem Sanctorū Patrum. Rurſus ſcripſi, *Quoad impetrationem*, quia quoad ſatisfactionem pœnæ pro peccatis debitę non poteſt Miſſa prodeſſe infidelibus, quo ſaltem tempore in ſua impietate perſiſtunt. Vlteriùs ſcripſi, *Bonorumque temporalium ad conuerſionem conducentium*, tum quia bona temporalia non ſunt ex communi ſententia effectus Sacrificij huius, etiam vt oblati pro fidelibus, niſi qua deſeruire poſſunt ad ſpiritualia: tū quia Eccleſia potiùs contra Paganos inſtituit in Miſſa preces, in quibus orat diuinam Maieſtatem, vt dexterę ipſius potentia conterantur, vt ſic conuertantur ad fidem, vel minus noceant Chriſtianis. Conſtat quidem ex Tertulliano ad Scapulā C. 2. & in Apologetico C. 36. 39. & 40. oratum olim fuiſſe, & ſacrificatum in Eccleſia ad impetranda Gentilibus bona temporalia, quorum conſequutio ob Chriſtianorum preces reddebat illos mitiores, minuſque infenſos religioni Chriſti. Etſi vero S. Romanus Martyr iuſſus à Præſide orare pro ſalute Imperatoris Ethnici reſponderit apud Prudentium,

- - - - nunquam pro ſalute, & maximis,
Fortiſsimiſque Principis cohortibus
Aliter precabor, quàm fidele vt militent,
Chriſtique lymphis vt renaſcantur Patri,
Capiant & ipſum cœlitùs Paracletum.

Mens S. Romani fuit, ſe non deprecaturum pro eis bonis temporalibus, niſi quā conferrent ad æternam fœlicitatē. Tandem ſcripſi, *Quatenus oblatum à Sacerdote prout gerente perſonas Chriſti, & Eccleſiæ*, nam Sacerdos vt priuata perſona, & nomine ſuo indubitāter poteſt offerre Deo pro impetrandā conuerſione infidelium honeſtum ſuum, religioſum, & meritorium opus ſacrificādi, non ſecus ac poteſt offerre quodcumque aliud opus bonum. Quibus præſuppoſitis.

34 Primum concluſionis ſeptimæ fundamentum eſt, quia Sacrificium Miſſę ſucceſsit, equiualetque, imò preua-

ualet *Omnibus illis Sacrificijs veteris Teſtamenti, quæ immolabantur in vmbra futuri,* vt ait S. Auguſtinus Lib. 17. de Ciuitate Dei C. 20. & vt Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 1. inquit, *Hæc eſt illa oblatio, quæ per varias Sacrificiorum naturæ, & legis tempore ſimilitudines figurabatur; vtpote quæ bona omnia per illa ſignificata, velut illorum omnium conſummatio, & perfectio complectitur.* Sed Sacrificia veteris Teſtamenti offerebantur aliquando pro infidelibus, vt conſtat ex Lib. 1. Eſdræ C. 6. ex L. 1. Machabæorum C. 7. & 12. ex L. 2. C. 3. ex C. 1. Baruch V. 10. ex C. 29. Ieremiæ V. 7. necnon ex Ioſepho Lib. 2. de Bello Iudaico C. 17. Ergo Sacrificium Miſſæ offerri etiã poteſt pro eiſdem.

35 Secundum fundamentum; in hoc Sacrificio repræſentatur Chriſti Domini Paſsio, quæ pro omnibus oblata eſt, & quæ *prodeſt quidem omnibus quantùm ad ſuficientiam, & ad remiſsionem culpæ, & adeptionem gratiæ, & gloriæ, ſed effectum non habet niſi in illis, qui Paſsioni Chriſti coniunguntur per fidem, & charitatẽ,* vt inquit S. Thomas 3 p. q. 79. art. 7. ad 2. loquens de effectu ſatisfactionis. Ergo ſimiliter diſcurri poteſt, ac debet de Miſſæ Sacrificio, quantùm eſt ex inſtitutione Chriſti Domini; & propria natura ipſius Sacrificij. Quod addo ea de cauſa, quam patefaciet Sectionis decurſus. Confirmatur hoc fundamentum ex Apoſtolo ad Timotheum 1. C. 2. V. 1. & ſequentibus. Cum enim C. præcedenti dixiſſet, Chriſtum veniſſe, vt omnes peccatores faceret ſaluos, & in hac re Timotheum Epiſcopum debere Chriſto cooperari; & militare bonam militiam, infert inde, interprete Cornelio à Lapide; * Obſecro igitur, primùm omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus: pro Regibus, & omnibus, qui in ſublimitate sũt, vt quietam, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & caſtitate: hoc enim bonum eſt, & acceptum corã Saluatore noſtro Deo, qui omnes homines vult ſaluos facere, & ad agnitionem veritatis venire. Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus, qui dedit redemptionẽ ſemetipſum pro omnibus, &c. * En Apoſtolus conficit idem argumentum, ac nos. Et agit quidem de Miſſæ oblatione facienda pro Regibus, & Principibus, qui tunc Gentiles erant, vt exponunt communiter Patres, præcipuè S. Chryſoſtomus Homilia 6. in Epiſtolam ad Timotheum, & S. Auguſtinus Epiſtola 59. ad Paulinum in ſolutione quæſtionis 5. Præſento verba S. Chryſoſtomi, *Quid autem ſibi vult, quòd ait, Primùm omnium? In obſequio ſcilicet quotidiano, perpetuoque diuinæ religionis ritu. Atque id nouerunt fideles, quomodò diebus ſingulis, manè, & veſperè orationes funduntur ad Dominum, quomodò pro omni mundo, & Regibus; & omnibus, qui in ſublimitate ſunt poſiti, obſecrationes ab Eccleſia fiant. Sed fortè quis dixerit, pro omnibus quod ait, tantùm fideles intelligi voluiſſe. At id verũ non eſſe, quæ ſequuntur, oſtendunt. Denique, ait, pro Regibus: neque enim tunc Reges Deũ colebant; verùm multis poſteà temporibus in infidelitate, quam per ſeriem ſucceſsionis acceperant, perſtiterunt.* Hæc S. Chryſoſtomus. Poſt quem audiatur S. Auguſtinus; *Eligo in his verbis hoc intelligere, quod omnis, vel penè omnis frequentat Eccleſia, vt precationes accipiamus dictas, quas facimus in celebratione Sacramentorum, antequàm illud, quod eſt in Domini menſa, incipiat benedici; orationes, cum benedicitur, & ſanctificatur, & ad diſtribuendum comminuitur; quam totam petitionem ferè omnis Eccleſia Dominica oratione concludit.* Et poſteà; *Hæc autem cauſa præcipua fuit iſta dicendi, vt his breuiter perſtrictis, atque ſignificatis, non putaretur negligendũ eſſe, quod ſequitur: Pro omnibus hominibus, pro Regibus, & his, qui in ſublimitate ſunt, &c. Ne quiſquam, ſicut ſe habet humanæ cogitationis infirmitas, exiſtimaret, non eſſe iſta facienda pro his, à quibus perſecutionem patiebatur Eccleſia, cum membra Chriſti ex omni eſſent hominum genere colligenda. Vnde adiungit, & dicit, Hoc enim bonum, & acceptum eſt coram Saluatore noſtro Deo, &c.* Cum Sãcto Auguſtino conſonat S. Proſper, eius diſcipulus, Lib. 1. de Vocatione Gentium C. 4. ſcribens, * Præcepit itaq; Apoſtolus, imò per Apoſtolum Dominus, qui loquebatur in Apoſtolo, fieri obſecrationes, & poſtulationes, gratiarum actiones pro omnib⁹ hominib⁹, pro Regibus ac pro ijs, qui in ſublimitate ſunt. Quam legem ſupplicationis ita omnium Sacerdotum, & omnium fidelium deuotio concorditer tenet, vt nulla pars mundi ſit, in qua huiuſmodi orationes non celebrentur à populis Chriſtia-

ſtianis. Supplicat ergo vbique Eccleſia Deo non ſolùm pro Sāctis, & in Chriſto iam regeneratis, ſed etiam pro omnibus infidelibus, & inimicis crucis Chriſti, pro omnibus idolorum cultoribus, pro omnibus, qui Chriſtum in membris ipſius perſequuntur, pro Iudęis, quorum cæcitati lumen Euangelij non refulget, pro Hæreticis, & Schiſmaticis, qui ab vnitate fidei, & charitatis alieni ſunt. Quid autem pro iſtis petit, niſi, vt relictis erroribus ſuis, cōuertantur ad Deū, accipiant fidem, accipiant charitatem, & de ignorantiæ tenebris liberati in agnitionem veniant veritatis? ✠ Sic S. Proſper. Omitto complures alios Patres, qui teſtantur de antiquo Eccleſiæ vſu offerendi Sacrificium Miſſę pro Gētilibus, infidelibuſque cæteris non baptizatis. Videantur apud Bellarminum Lib. 2. de Miſſa C. 6. Henriquezium Lib. 9. C. 15. §. 6. in Gloſſa, littera K. Suarium D. 78. ſect. 2. V. *Dico tertiò*, Laymanum L. & Tract. 5. C. 2. num 6 & 9. Scortiam Lib. & C. 2. num. 6. Redanum in Lib. 1. Machabæorum C. 7. V. 26. Georgium Ambianatem in Librum Tertulliani ad Scapulam Cap. 2. Obſeruatione 3. §. 2. Cornelium à Lapide in præcitatum locū ad Timotheū. Qui Doctores, & multi alij calculum album addunt pro ſeptima noſtra Concluſione; vt & Societas Ieſu, quando in Catalogo Miſſarum, & orationum Noſtris præſcriptarum iubet, fieri ab vnoquoque Sacerdote ſingulis menſibus vnum Sacrum pro Indijs, & Gentium cōuerſione: quem in finem Apoſtolus Indorum S. Franciſcus Xaverius ante Sacrificij conſumptionem recitabat orationem deuotiſsimam à ſe compoſitā, de qua recurret ſermo poſteà.

36 Mihi quidem vltrà fundamenta allata illud magni momenti eſt, quòd neque de Chriſti, neq; de Eccleſiæ prohibitione offerendi directè Sacrificij pro infidelibus non baptizatis vſquam conſtet; & aliunde altiùs, digniùſque cogitetur de Sacrificio, ſi, quātùm de ſe eſt, poſsit directè offerri, & proficuum eſſe omnibus hominibus viuentibus, ſic enim magis perfectè referet Dominicam Paſsionem, & Sacrificium cruentum crucis; cuius eſt memoriale perpetuum.

37 Sed contra ſeptimam noſtrā Concluſionem argumentaberis primò, excōmunicatis, eo quòd ſint ab Eccleſia præciſi, non prodeſt Sacrificium Miſſæ. Ergo multò min⁹ proderit non baptizatis, cum ſint magis ab Eccleſia ſeparati. Secundò, hoc Sacrificium eſt beneficium commune totius Eccleſiæ, atque, vt ait Tridentinum Seſ. 22. Cap. 1. *Eſt à Chriſto relictum dilectæ ſponſæ ſuæ Eccleſiæ viſibile hoc, ſicut hominum natura exigit, Sacrificium, quo cruentum illud, ſemel in cruce peragendum, repræſentaretur; eiuſq; memoria in finem vſque ſæculi permaneret.* Sed communitatis alicuius beneficia non ſunt diſtribuenda his, qui non ſunt de illa communitate; *Neque eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus*, vt dicitur Mathæi C. 15. V. 26. Ergo hoc Sacrificium non poteſt applicari, & fructuoſum eſſe extraneis ab Eccleſia. Tertiò, Baptiſmus eſt ianua Sacramentorum, ita vt nihil proſint, niſi baptizatis conferantur, vt patet ex Cap. 1. de Presbytero non baptizato, necnon ex C. 2. & 3. in eodem titulo, ex aliiſque textibus Ergo Baptiſmus erit etiam ianua huius Sacrificij inſtituti à Chriſto, ita vt, quatenus habet virtutem ex Chriſti inſtitutione, nihil proſit iis, qui baptizati non fuerint. Confirmabis ex Vazquio D. 227. C. 3. num. 17. & 18. Euchariſtia in ratione Sacramenti non eſt inſtituta à Chriſto, niſi pro baptizatis, nec niſi his communicat ex opere operato ſuos effectus. Ergo idem putandum eſt de Euchariſtia in ratione Sacrificij. Quartò, quia S. Auguſtinus L. 1. de Anima, & eius origine C. 9. ait, *Quis offerat corpus Chriſti niſi pro eis, qui sūt membra Chriſti? Nemo autem membrum fit Chriſti niſi aut Baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto*, vt paulò poſt declarat S. Doctor. Ergo cum infideles non ſint Chriſti membra per Baptiſmum in re, vel in voto, neq; per mortem pro Chriſto, non poterit in Sacrificio Miſſæ offerri pro eis ſiue viuis, ſiue defunctis corpus Chriſti. *Vnde*, notante S. Thoma 3. part. q. 79. art. 7. ad 2. *In Canone Miſſæ non oratur pro his, qui ſunt extra Eccleſiam.* Et hæc verba ſubijciuntur immediatè à S. Thoma poſt ea alia, quæ ex S. Auguſtino retulimus. Hinc, iudice ſapientiſsimo Theologo Dominico Soto Lib. 9. de Iuſtitia, & iure q. 2. articulo 2. V. *At quia* circa finem. ✠ Error eſſet, Capellaniam inſtituere, aut Miſſas pro infidelibus. ✠

Ad

38 Ad primum argumentum, diſcuſsione Antecedẽtis remiſſa in Cõcluſiones ſequentes, nego Conſequentiam, quia infidelis eſt de ſe habilis ad percipiendum aliquem Sacrificij fructum, quin ſit factus inhabilis per Eccleſiaſticam cenſuram; vti ſupponitur factus fidelis, aut hæreticus excommunicatus. Ad ſecundum reſpondeo, Sacrificium Miſſę non eſſe beneficium tributum ſoli Eccleſiæ pro ſe ipſa, ſed etiam pro alijs; quanquam exerceri non poſſit niſi per ſolos Eccleſiæ Miniſtros. Ad tertium dico, etſi Baptiſmus ſit ianua cæterorum Sacramentorum ſiue ad eã conficienda, ſiue ad validè, & fructuosè ſuſcipienda, nõ tamen eſſe neceſſariam Ianuam ad participandum fructum Euchariſtię, quà Sacrificium eſt offeribile, ſeu applicabile pro alijs. Et ratio potiſſima diſcriminis deſcẽdit ex inſtitutione Chriſti. Adeſt etiã duplex congruentia, quòd ſcilicet ſicut aliquod Sacramentum, quale eſt Baptiſmus, prodeſt hominibus non anteà baptizatis, ita aliquod Sacrificium, quale nunc vnicè eſt Euchariſticum, poſsit prodeſſe etiam non baptizatis; quòd item Sacrificium Euchariſticum habet virtutem per modum orationis, & impetrationis; oratio verò, & impetratio extenditur ad omnes perſonas, quę ſunt capaces impetrãdorum effectuum; & ideo Sacrificium Euchariſticum poteſt eſſe non baptizatis fructuoſum. Aſt Sacramenta inſtituta ſunt vt diſtinctiua Cõmunitatis Eccleſię, & Reipublicę Chriſtianæ ab alijs hominibus; idq; circo debent non prodeſſe niſi exiſtentibus iam in Republica Chriſtiana, vel introducendis per ipſa in eandem Rempublicam; deſeruit Baptiſmus ad hoc poſterius; & ad illud pri• reliqua Sacramenta. Confirmatio (cuius Antecedens negatum fuit à Marſilio in 4. q. 6. art. 2. & in controuerſiam fuit deuolutum ab aliquibus, teſte Innocentio III. Papa in C. *Veniens 3. de Presbytero non baptizato*) inſtatur ſic à nobis: Euchariſtia in ratione Sacramenti nòn eſt inſtituta à Chriſto niſi pro ſumentibus, nec niſi his communicat ex opere operato ſuos effectus, tam quòd attinet ad remiſsionem culpę, quàm pœnę. Ergo idem putandum eſt de Euchariſtia in ratione Sacrificij. Conſequentiam hãc diffiteri debet, & recuſat Vazquez, conceſſo Antecedẽte ex doctrina Sancti Thomæ 3. p. q. 79. art. 7 in Corp. (vbi defenditur à Cornejo) & Lectione 6. in Ioannem C. 6. Nihil ergo mirùm, ſi & nos Antecedente confirmationis approbato, quod innuitur 1. ad Cor. 10. V. 17. & ad Heb 13. V. 10. negemus Cõſequentiam ob ſimilem rationem, ob quam Vazquez, & Catholicus quiſque inficiatur Conſequentiam in illãtia deductam, alioqui Euchariſtia vt Sacrificium non eſſet proficua animabus Purgatorij, quibus vt Sacramentum ab eiſdemmet ſumptũ prodeſſe nequit. Vnde cum Etherius, & Beatus Lib. 1. aduerſus Eliſpandum aiunt, *Non poteſt hoc Sacrificium, quod offertur, à quibuſcumque comedi, & bibi, niſi tantùm ab ijs, pro quibus offertur*: intelligendi ſunt, non quatenus comedi, & bibi queat ab omnibus, ſed ab aliquib⁹ ex numero eorum, pro quibus offertur; ſeu potiùs oportebit adire S. Auguſtinum Lib. 4. de Trinitate C. 14. cuius verba voluerunt imitari duo illi Patres Hiſpani. Loquens igitur Sanctus Auguſtinus vniuerſim de Sacrificio inquit, *Non intelligunt, neque id poſſe ritè offerri, niſi per Sacerdotem ſanctum, & iuſtũ, nec niſi ab eis accipiatur, quod offertur, pro quibus offertur; atque id ſine vitio ſit, vt pro vitioſis mundandis poſsit offerri. Hoc certè omnes cupiunt, qui pro ſe offerri Sacrificium Deo volunt.* Indeque infert, *Quis ergo tã iuſtus, & ſanctus Sacerdos, quàm vnicus Filius Dei? :: Et quid tam congruenter ab hominibus ſumeretur, quod pro eis offerretur, quàm humana caro?* In his autem verbis S. Auguſtinus ſolummodò ſignificat tũ morem, qui vigebat inter Gentiles, vt ederent de hoſtia oblata illi, pro quibus offerebatur; tum victimam Sacrificij nouæ legis aptiſsimam eſſe, vt ſumatur à Chriſtianis ſub ſpeciebus panis, & vini. Sed vt ad inſtantiam regrediar, ſanè ſicut Euchariſtia in ratione Sacrificij prodeſt ex opere operato alijs, quàm ſumentibus, quia non ſolùm pro his, ſed etiam pro alijs offertur; quæ eſt ratio S. Thomæ in eo articulo 7. ita per modũ Sacrificij poterit fructuoſa eſſe alijs, quàm baptizatis, quia pro alijs etiam poteſt offerri. Id quod illuſtratur à nobis exemplo Sacrificiorum veteris legis, de quorum victima etſi edere non licebat niſi fidelibus circumciſis, nihilominus ipſa offerri poterat Deo pro nõ circumciſis, & pro Gentilibus ad impetrandum eis bona aliqua. Quare dum nõ oſten-

Digitized by Google

oſtendatur, Euchariſtiam in ratione Sacrificij offerri pro inbaptizatis nō poſſe vel ex ſe ſe, vel ex prohibitione Eccleſiæ, arguetur inefficaciter ex Euchariſtia in ratione Sacramenti ad eandemmet in ratione Sacrificij. Neceſſe igitur erit, vt Vazquez, eiuſque ſequaces afferant argumentum, quo probent, non poſſe Miſſam offerri pro non baptizatis.

39 Ad quartum dico, Sanctum Auguſtinum loqui de defunctis ſolis, qui non ſunt membra Chriſti, eo quòd nec fluminis, nec flaminis Baptiſmum habuerint in vita, neque hanc pro Chriſto amiſerint. Si velis, S. Auguſtinum loqui etiam de viuis, dico, intelligendum eſſe S. Doctorem, quatenus viuis, qui non ſunt membra Chriſti per fidem, & charitatem, vt explicat S. Thomas in eo articulo 7. nequeat Miſſa ex opere operato prodeſſe quoad ſatisfactionem, atque ideo pro eis nequeat tota Miſſa offerri, vt includit etiam fructum ſatiſfactorium. Multi interpretantur S. Auguſtinum, vt non excludat viuos, qui ſi non actu, ſaltem potentia ad fidem, & charitatem ſint membra Chriſti, quales quidem ſunt infideles. Et pro hac interpretatione adducunt S. Thomam in 4. Diſt. 12. q. art. & queſtiūcula 2. ad 4. Sed certè S. Auguſtinus intendebat excludere aliquos à Sacrificij oblatione, ita vt nō fieret pro eis; neſcio autem, quos excluderet iuxta hanc expoſitionem, nullus enim eſt homo viuus, qui non ſit membrum Chriſti in potentia ad fidem, & charitatem, & qui abſolutè non poſſit fieri membrum Chriſti in actu. Sanct⁹ Thomas non intelligit S. Auguſtinum de membris Chriſti in potentia ad fidē, & charitatem; ſed de membris in actu fidei, & in potentia ad charitatem, vt perſpicuum erit expendenti totum cōtextum quæſtiunculæ ſecundæ, in qua agit de remiſſiua peccati mortalis vi per Euchariſtiam, & reſpondet ad rationem, quam in argumento *Sed contra* ſic propoſuerat, *Sed contrà. Auguſtinus ad Renatum, Quis offerat corpus Chriſti, niſi pro his, qui ſunt membra Chriſti? Sed illi, qui sūt membra Chriſti, non habent peccatum mortale. Ergo virtute huius Sacramenti non delentur mortalia.* Sic in argumento *Sed contrà* Angelicus Doctor. Qui quando in articulo 7. ait, *Vnde in Canone Miſſæ non oratur pro his, qui ſunt extra Eccleſiam*, reſpicit eò, vt perſonis non baptizatis Miſſā quoad ſatisfactionem non prodeſſe ſignificet, niſi coniungantur Chriſto per fidem, & charitatem, vti poſſunt coniungi Catechumeni aliqui. Sed incidenter S. Thomas apertè docet, non orari in Canone Miſſæ pro infidelibus. Quod accipio de oratione directa, non autem de indirecta, iuxta declarationem præmiſſam fundamentis ſeptimæ noſtræ Concluſionis. Obſeruo hìc, Eccleſiam Lugdunenſem circa annum 850. in libello de tenenda immobiliter veritate ſanctæ Scripturæ tomo 9. Bibliothecæ V V. P P. parte 1. pag. 1095. & 1096. ex editione Coloniæ Agrippinæ videri indicaſſe non poſſe offerri Sacrificiū Miſſę pro infidelibus, imò neque pro fidelib⁹ Catechumenis ſiue viuis, ſiue defunctis, probareque id authoritate S. Auguſtini in verbis ſuperioribus. Sed Andreas Duvallius interpretatur de publica, & ſolemni oblatione, nam priuatim nihil obſtat, quomin⁹ Sacrificium quoad fructum impetrationis offeratur pro non baptizatis, qui non abierint iam in Infernum.

40 Cenſura Dominici Soti, quòd ✻ eſſet error, Capellaniam inſtituere, aut Miſſas pro infidelibus, ✻ neutiquàm nos lædit, quanquam aduerſus noſtram ſententiam citetur Sotus à Patre Vazquez, Theologo aliàs diligentiſſimo in examinanda Authorum mente. Prodeant Soti verba, ✻ Verumtamen (inquit ille) quamuis eadem Eccleſiæ generalitate ſceleſti quoque, & criminoſi Chriſtiani contineantur, nulli tamen charitate carentes participes eiuſdem Sacrificij fiunt, quatenus ſatiſfactorium eſt, nam ſatisfactio remiſſionem præexigit culpæ. Vnde ad Renatū Auguſtin⁹, &c. Vbi certè de viuis mēbris loquitur. Nihil tamen obſtat, quominus pro illis, qui hæretici non ſunt, nec legitimè excommunicati, orationes inibi fiant. Ea propter error eſſet Capellaniam inſtituere, aut Miſſas pro infidelibus. Qui quidem caſus ad me, de quo reſponderem, allatus eſt. Nam inſtituere Miſſam, eſt inſtituere vt Sacrificium pro illis offeratur; atq; adeò eius applicetur eis ſatisfactio, quod nefas eſſet. Nihil tamen vetat inſtituere, vt oratio in Miſſa pro eorū conuerſione fundatur. ✻ Sic ibi. Et in 4. Diſt. 12. q. 2. art. 7. in 2. argumento ait, ✻ Secundò, quòd ſequeretur, nunquam licere

cere offerre Miſſam pro infidelibus, aut hæreticis: & tamen reperi nonnullos ſic eſſe affectos ad infidelium cõuerſionem, vt Miſſas faciant pro illis offerri:: Ad ſecundum conceditur illatum, ſcilicet non poſſe authoritate publica Eccleſiæ, qua vtitur in Sacris Sacerdos, offerri Sacrificium altaris pro infidelibus, quia non ſunt eius fructus capaces; atque adeò nec pro hæreticis, quia fide carent. Imò neque pro excommunicatis, quia Eccleſia prohibet. Niſi in die Paraſceue, quãdo ſpeciali gratia Eccleſia omnes in horam abſoluit, vt poſsit pro eorum conuerſione orari. Orationibus tamen priuatis, atque aliijs diuerſis oblationibus cuiuis licet pro huiuſmodi infideliũ conuerſione preces Deo fundere. * Hactenus Sotus, qui in primo loco manifeſtè habet ſermonem de Inſtitutione, & oblatione Miſſæ pro infidelibus, non vt impetratoriæ, ſed vt ſatisfactoriæ, quo poſteriori modo applicari poſſe pro illis, negat, & non priori. Eundem ſenſum ſeruat in ſecundo loco. Et quamuis non tam clarè exprimat, ac in primo loco; nihilominus ex præcedentibus, præſertim ex V. *Sed percontaris*, clareſcit omnino Soti ſenſus conformis cum doctrina primi loci. Fateor, Sotum procedere ſcrupuloſè nimis in eo, quòd dicat, non poſſe ſine errore inſtitui Capellaniam, aut Miſſas pro infidelibus. Enimvero ſi ſic inſtituantur, vt offerendæ ſint pro infidelibus, non quatenus ſatisfactoriæ, ſed quatenus impetratoriæ, nullus erit error in inſtitutione, ſicut neque in ea, quæ fieret, vt dicerentur Miſſæ pro fidelibus peccatoribus vt impetratoriæ, & non vt ſatisfactoriæ.

41 Argumentaberis quartò, quia in Canone Miſſæ, & in Concilio Tridentino non obſcurè indicatur, Miſſam offerri pro ſolis fidelibus. Dicitur enim in Can. *Quæ tibi offerimus pro Eccleſia tua ſancta Catholica: & omnibꝰ Orthodoxis, atque Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei cultoribus*, &c. In Tridentino etiam dicitur Seſ. 22. C. 2. *Non ſolùm pro fidelium viuorũ peccatis:: ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè iuxta Apoſtolorum traditionem offertur.* C. 6. *A publico Eccleſiæ Miniſtro, non pro ſe tantùm, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Chriſti pertinent, celebrantur Miſſæ*, &c. Ad hęc: in Eccleſiaſticis codicibus Miſſarũ ordinem, & formulam continentibus non extat aliqua Miſſa inſtituta pro infidelium conuerſione; neq; poteſt afferri quidpiam, vnde innoteſcat, Eccleſiã nunc offerre Sacrificium pro illis. Ergo nec poterit nunc Sacerdos offerre pro illis, nomine ſaltem Eccleſiæ, & vt eius Miniſter. Ita P. Azor tomo 1. Lib. 10. C. 22. q. 1. Confirmabis ex eodem, & ex Vazquio, nam Eccleſia in ſolo die Paraſceues orat expreſsè pro infidelibus, & in aliis diebus potiùs petit, vt conterantur. Quo ſignificat, ſe nolle, ſed potiùs prohibere, quòd fiant orationes publicæ pro infidelibus, & à fortiori quòd pro illis offeratur Sacrificiũ Miſſæ. Reſpondeo, verum quidem eſſe, totam Liturgiam, quæ nunc eſt in vſu Latinę Eccleſię, referri directè ad fideles; ſed tamen licebit, per intentionem Sacerdotis applicare Sacrificiũ pro conuerſione infidelium, modò in precibus recitandis non addatur priuata authoritate quidpiam ad Miſſam. Hoc eodem modo reſpondet Bellarminus Lib. 2. de Miſſa C. 6. in fine; & proximè anteà dixerat, eſſe licitum, offerre expreſsè pro Rege Pagano, ſiue Ethnico in locis, vbi dominatur. Docet id ipſum Suarez D. 78. ſect. 2. Verſ. *Eſt autem.* Sed addit, * Erit tamen conſultius, & conſuetudini Eccleſiæ magis conſentaneum, nũquàm expreſsè nominare aliquam perſonam infidelem, ita vt ab aliis audiri poſsit, ne fortaſſe ſcandalum aliquod, aut admirationem ingerat. * Quę Suarij additio mihi placet. Ideò autē nunc licet, quod diximus, quia non conſtat de Eccleſiæ prohibitione; neque hæc ſufficienter colligitur ex eo, quòd Eccleſia in precibus, & orationibus Liturgiæ nunc vſitatæ non faciat expreſſam de infidelibus mentionem. Atque vt Sacerdos in priori *Memento* applicet ſecretò Miſſam pro infideli viuo, vt Miniſter Eccleſiæ, & eius nomine, non eſt opus, quòd in precibus, & orationibus Liturgiæ faciat Eccleſia expreſſam mētionem de eo, ſiquidem communiter offeramus Sacra pro ſingularibus perſonis, de quibus prorſus ſilet Eccleſia. Ad confirmationem concedo, eſſe ab Eccleſia prohibitas in Officijs diuinis orationes publicas pro infidelibus, excepto Officio Feriæ ſextæ in Paraſceue, nam eo ipſo quòd Eccleſia tales orationes non tradiderit, & approbauerit, non licet

Digitized by Google

cet Sacerdotibus, priuata authoritate componere, vt recitent in Miſſa; ſed hinc minimè infertur, non licere ipſis, orare ſecretò pro infidelibus, & applicare pro eiſdem Miſſam, nam particularis applicatio relicta eſt arbitrio, & voluntati Sacerdotum, quin conſtet de exceptione facta ab Eccleſia quoad applicationem pro infidelibus. S. Franciſcus Xauerius paulò ante conſumptionem adhibebat pro eis quandam precationē à ſe compoſitam, quam in ipſius vita referunt Horatius Turſellinus L. 4. C. 7. Lucena L. & C. 5. Petrus de Guzmā Lib. 6. C. 5. Thomaſque Tamburinus Lib. 2. de Miſſa C. 5. §. & num. 3. cui difficilis fuit additio illius orationis, & alieni difficilior exinde videbitur, quòd pro Gentilibus. Sed reſpondet Tamburinus, feciſſe vel ex diuina inſpiratione, vel tanquam Legatum Summi Pontificis, vel ab hoc obtenta expreſſa facultate; quod vltimum traditur aſſeueranter ab Antonio de Herrera in Origine, & progreſſu rituum Miſſæ Lib. 1. C. 13. num. 1. ſed vnde acceperit, ignoro. Si tamen ita ſit, ceſſat omnis difficultas. Sunt, qui putant ſuperari dicendo, S. Franciſcum Xauerium feciſſe id ante prohibitionē, quæ habetur in Cōcilio Tridentino Seſ. 22. in Decreto de Obſeruādis, & euitandis in celebratione Miſſæ, & in Bulla Pij V. præfixa Miſſali. Cæterùm extant antiquiores aliæ prohibitiones, de quibus in D. 28. quāquàm forſan receptæ non erant cum tāto rigore, ac nunc temporis. Prætereà adiectio orationis, quæ pro infidelibus recitaretur in Miſſa, tunc etiam temporis ſingulare quid fuit.

42 Argumentaberis quintò, nō eſt data poteſtas viſibili Eccleſiæ niſi ad paſcendos illos, qui ſunt eius membra per Baptiſmum. Sed vnum ex medijs, quibus Eccleſia poteſt paſcere homines, eſt Sacrificium Miſſæ, applicando immediatè eis fructum ipſius. Ergo non poteſt per ipſum paſcere homines non baptizatos, & infideles. Hoc argumento vtitur Cardinalis de Lugo D. 19 ſect. 10. num. 166. vt probet, non cōmunicari præfatis hominibus fructum ſatisfactionis ex opere operato Sacrificij Miſſæ. Sed quāquam ego conſentiā cum Cardinali de Lugo quantùm ad id, vt ſatisfactionis fructus ex opere operato non proſit infidelibus, neque Catechumenis fide præditis, ſed gratia habituali carentibus, propoſui in hoc loco iſtud argumentum, quia videtur tendere æquè contra fructum impetrationis ex opere operato, ſeu contra fructum impetrationis comparabilem ex Sacrificio provt applicabili per Sacerdotem, tam nomine Chriſti, quàm Eccleſiæ; qui fructus eſt independens à bonitate, & meritis Sacerdotis offerentis, & hac ratione vocatur ex opere operato; tametſi non ſit independens à bonitate, & meritis tam Chriſti, quàm Eccleſiæ, & ratione dependentiæ à bonitate, meritiſque Eccleſiæ, & ob carentiam infallibilis promiſſionis Chriſti Domini de conſequendo ſemper, & omne, quod petatur à Sacerdote vt Miniſtro etiam ipſius Chriſti, non vocatur ore pleno ex opere operato, provt peritè declarat idem Purpuratus Doctor ſect. 9. à num. 122. vſque ad 133. Et in num. 126. aduertit, impediri præfatum fructum impetrationis nomine Eccleſiæ, quoties Sacerdos, qui celebrat, eſt excommunicatus, quia Eccleſia non vult, per illum Miniſtrum offerre, neque orare, & proinde neque impetrare; atque adeò præfatus fructus continetur intra poteſtatē Eccleſiæ. Quapropter ad argumentum nego, ſolos illos, qui ſunt Eccleſiæ viſibilis membra per Baptiſmum, poſſe latè, & amplè paſci ab eadem Eccleſia per Miſſæ Sacrificium quoad fructum ſatiſfactionis, & impetrationis ex opere operato; poſſunt enim per vtrumq; fructum paſci non baptizati, ſi ſint in ſtatu gratiæ; ſi autem non ſint, poſſunt paſci per fructum impetrationis; & vt Eminentiſſimus Lugus fatetur id poſterius, tenetur fateri & illud prius, aut ſaltem ſuo argumento non conuincit falſitatis illud prius; eſtque argumentum eius conditionis, vt debeat reſpōdere ad ipſummet, ſi efformetur (vt pari iure poteſt) contra fructum impetrationis ex opere operato. Scripſi ſuprà, alios, preter quàm baptizatos, poſſe latè, & amplè paſci ab Eccleſia per Miſſæ Sacrificium, quia applicatio huius Sacrificij non eſt propriè, & in rigore actio paſcēdi, vt docet idemmet Cardinalis n. 172. alioquin non poſſet fieri niſi à Prælato, vel Paſtore illius, cui fit applicatio, indeque ſequeretur, non poſſe ab Eccleſia applicari fructum Miſſæ pro anima exiſtente in Purgatorio. Quæ ſequela heterodoxa eſt,

Sed

Digitized by Google

43 Sed videamus, quibus rationibus tueatur ille in numero 179. Sacrificium Miſſæ quoad vim impetrationis, quam habet nomine Chriſti, poſſe offerri pro non baptizato, ſiue viuo, ſiue defuncto exiſtente in Purgatorio. Affert geminam rationem, alteram à poſteriori, alteram à priori. Quæ à poſteriori eſt, hunc in modum ſe habet: Sacrificium Miſſæ, vt impetratorium, offerri poteſt pro quacumque re à Deo iuſtè obtinenda, vt pro pluuia, pro fructibus, pro pecoribus, vt conſtat ex Concilio Tridentino Seſsione 22. Can. tertio. Mirum autem eſſet, quòd poſſet offerri ad impetrandam ſanitatem boui, aut equo; non tamen ad impetrandam ſalutem ſpiritualem filio, vel amico non baptizato. Cæterùm etſi ego teneam eandem ſententiam, non fiderem multùm in hac ratione, non enim ex ea probatur, poſſe Miſſam quoad fructum impetrationis offerri directè pro infidelibus; ſed indirectè, quatenus ſalus ſpiritualis eorum cedat in bonum patris, vel amici fidelis, pro quo directè offeratur Miſſa. Nec quando dicitur hæc offerri ad impetrandam ſanitatem boui, aut equo, offertur alio modo, quàm quia ſanitas bouis, aut equi eſt vtilis domino, pro quo directè applicatur Miſſa. Ratio à priori Cardinalis de Lugo eſt iſtiuſmodi, * Impetratio non reſpicit immediatè perſonam, cui confertur beneficium, ſed illam, quæ poſtulat; vnde qui petit ſanitatem equi, non dicitur offerre pro equo, ſed pro ſe, vt impetret ſibi immediatè illud beneficium. Cum ergo non ſit minus beneficium offerentis ſalus ſpiritualis filij, vel amici non baptizati, quàm ſanitas equi, poteſt etiam offerre ad illam impetrandam. Quanuis ergo immediatè non poſſet offerri Miſſa pro non baptizato, quia ipſe capax non eſt fructus huius Sacrificij, poterit offerri pro baptizato, qui poſtulat, tanquam beneficium proprium illud, quod non baptizato confertur. * Sed certè hæc ratio non probat, poſſe directè offerri Miſſam pro non baptizato, quoad fructum impetrationis; & deberet quidem adduci ratio, quæ id probaret; nam quòd poſsit indirectè offerri Miſſa pro non baptizato, non negatur à Vazquio, neque ab vllo alio, contrà quem agat Eminentiſsimus. Dicet quis, quæſtionem de re eſſe, an per Miſſam poſsit ex opere operato impetrari infideli aliquod bonum ſpirituale, vel temporale, quouis modo ordinetur illud ad vtilitatem Sacerdotis, aut aliorum coofferentium Miſſam. Fateor, circa hoc punctum verti cardinem quæſtionis. Aſt ratio Cardinalis de Lugo abſtrahit ab hoc puncto, vt patet ex illis verbis, * Quanuis ergo &c. Et hæc ſatis de Concluſione ſeptima.

CONCLVSIO VIII.
Nec nomine Chriſti, neque Eccleſiæ offerre directè licet Sacrificium Miſſæ pro excommunicato vitando, ita vt pro illo in particulari fiat oblatio.

44 CONVENIVNT omnes Doctores in hac Concluſione, quę probatur tum ex C. *A nobis* 28. C. *Sacris* 38. *de ſententia excommunicationis*; ex varijſque alijs Capitibus Cauſa 11. quæſtione 3. tum ex eo, quòd excommunicatio maior eſt priuatio communium orationum, ac ſuffragiorum Eccleſiæ, inter quæ principem locum tenet Sacrificij Miſſæ oblatio pro aliquo: nec cum excommunicato non tolerato innouauit quidpiam Synodus Conſtantienſis. Dixi in Concluſione, *ita vt pro illo in particulari fiat oblatio*, in quibus verbis reſpexi ad opinionem quorundam, qui affirmarunt, licitum eſſe offerre Miſſam pro excommunicatis vitandis, dummodò oblatio fiat generaliter, quin aliquis nominetur in particulari; dummodò item fiat tàntùm ob impetrandam eis reductionem ad obedientiam Eccleſiæ. Pro hac opinione citat Henriquez Lib. 9. Cap. 21. §. 6. in Gloſſa, littera K. Hoſtienſem, Summam Confeſſorum, Syluestrum, Tabienam, Armillam. Refert eoſdem Dicaſtillus Tract. 5. D. 2. dub. 3. num. 69. & ſimiliter Stephanus de Abila Tractatu de Cenſuris parte 2. C. 6. Diputatione 9. dubio 3. additque alios, imò & Sanctum Thomam in 4. Diſtinctione 18. quæſtione 2. artic. 1. quęſtiuncula 1. nam cũ propoſuiſſet S. Doctor primo loco iſtud argumentũ, *Videtur, quòd incõ-*

petens ſit hæc diffinitio excommunicationis à quibuſdam poſita, Excommunicatio eſt ſeparatio à communione Eccleſiæ, quoad fructum, & ſuffragia generalia. Suffragia enim Eccleſiæ valent eis, pro quibus fiunt. Sed Eccleſia orat pro eis, qui extra Eccleſiam ſunt, ſicut pro hæreticis, & paganis. Ergo & pro excommunicatis, qui extra Eccleſiam ſunt; & ſic eis ſuffragia Eccleſiæ valent. Reſpondet Sanctus Doctor, *Pro infidelibus oratur; ſed ipſi fructum orationis non percipiunt, niſi ad fidem conuertantur. Similiter & pro excommunicatis orari poteſt, quamuis non inter orationes, quæ pro membris Eccleſiæ fiunt; & tamen fructum non participant, quandiu in excommunicatione manent; ſed oratur, vt detur eis ſpiritus pœnitentiæ, vt ab excommunicatione ſoluantur.* Hæc Sanctus Thomas; quibus expenſis, ait Abila, ※ Licet à nonnullis Thomiſtis explicetur, quòd Sanctus Thomas loquitur de oratione priuata; ſed ex contextu conſtat apertè, eũ loqui de generalibus ſuffragijs Eccleſiæ. ※ Sic Abila. Sed tamen S. Thomã, & præcitatos alios Authores explicat, & ſequitur Suarez tomo 5. in 3. p. D. 9. ſect. 5. n. 4. in ſenſu conuenienti, de quo nos poſteà. Nunc dicimus, videri improbabilem illam opinionem in ſenſu, in quo refertur, tam quoad Catholicos, quàm quoad Hereticos excommunicatos non toleratos. Nam excommunicatio maior debet eſſe orationum, & ſuffragiorum omnium communium priuatio tam reſpectu plurium in communi, ſi plures innodentur excommunicatione, quàm reſpectu vnius ſolius, ſi contingeret, vnum ſolum eà ligari. Preteraà in C. *Si quis Epiſcopus* 3. 11. q. 3. dicitur, *Si quis Epiſcopus, aut Abbas Presbytero, aut Monacho ſuo iuſſerit, Miſſas pro hæreticis cantare, non licet; non enim expedit obedire eis.* Ita ibi.

45 Rogabis, quodnam ſit peccatum offerre Miſſam pro excommunicato vitando, non ſecus ac pro quouis alio fideli? Reſpondeo contra Martinum Ledeſmium 2. parte 4. q. 23. art. 1. fol. 333. allegantem pro ſe, ſed immeritò, S. Thomam, eſſe mortale, quia ſi aliqua in diuinis communicatio cum excommunicato eſt illicità grauiter (vti re vera eſt) maximè hęc; & quia prohibitio Eccleſiaſtica non offerendi Miſſam pro excommunicato eſt de re graui ex genere ſuo.

46 Rogabis rurſus, an ſi excommunicatus exiſtat iam in ſtatu gratiæ, quanquam citra culpam ſuam non fuerit abſolutus, liceat pro eo Miſſam offerre? Reſpondeo, non magis licere, quàm ſi excommunicatus permaneret impœnitens, & contumax, nam cum excommunicatio maior non ceſſet, nequaquam deſinet communium orationum, & ſuffragiorum priuatio, quæ eius eſt quaſi primarius effectus. Si dicatur, eſſe ſatis, quòd perſeuerent alij effectus exteriores, vt priuatio Sacramentorum, & ſepulturæ. Contrà, quoniam defuncti excommunicati abſoluuntur adhuc poſt ſepulturam ab Eccleſia, prout conſtat ex ſuprà citato Capite *A nobis*; & tamen non abſoluuntur niſi in ordine ad hoc, vt participent ſuffragia Eccleſię, non enim iam poſſunt ſuſcipere Sacramenta. Ergo ſignum eſt, priuatos per excommunicationem fuiſſe ſuffragijs illis, quandiu poſt mortem etiam durabit excommunicatio, tametſi ſupponatur, obijſſe in ſtatu gratiæ, aliàs non abſoluerentur ab Eccleſia poſt mortem; ipſeque textus clarè dicit, obijſſe in gratia excommunicatum, de quo ibi eſt ſermo. En verba textus, *A nobis eſt ſæpe quæſitum, vtrùm ſi aliquis excommunicatus, in quo indicia fuerint pœnitentiæ manifeſta, nec per eum ſteterit, quominus reconciliaretur Eccleſiaſticæ vnitati, non ſuſcepto beneficio abſolutionis deceſſerit, pro abſoluto ab Eccleſia ſit habendus; & vtrùm pro tali recipienda ſit eleemoſyna, & à fidelibus ſit orandum?* &c. Similiter in Capite *Sacris* de excommunicato quodam abſoluendo poſt mortem dicitur, *Si de ipſius viuentis pœnitentia per euidentia ſigna conſtiterit.* Certè, ſi ante abſolutionem gaudebant communibus Eccleſiæ ſuffragijs, & priuatis cuiuſcumque fidelis (nam his ſecundis nunquam priuat excommunicatio præcisè) impenderetur fruſtrà beneficium abſolutionis. Confirmo reſolutionem datam, tum quia Eccleſia primò, & per ſe non priuat per excommunicationem niſi illis bonis, quę ab ipſa diſpenſantur primò, & per ſe: talia autem ſunt ſuffragia communia; & in reſpectu ad horum tantùm priuationem ſufficienter ſaluaretur ex multorum iudicio eſſentia excommunicationis, circumſcripto quouis alio: tum quia alloqui fas foret excõmunicato contrito celebrare occulte, ſeclu-

ſecluſoque ſcandalo ; fas etiam foret recipere Sacramenta ex præſumpta intentione Eccleſiæ, nam excommunicatio non magis affert priuationem horum effectuum, quàm illius alterius, de quo diſputamus, magiſque intereſt excommunicati contriti non carere celebratione (ſi Sacerdos ſit) & receptione Sacramentorum, quàm non priuari communibus orationibus , atque ſuffragijs. Fas ſimiliter foret ei , qui ob delictum contraxit irregularitatem, gerere ſe , ac ſi non eſſet irregularis, quando de delicto haberet poſteà contritionem. Inſuper ſi rectè expendantur CC. *A nobis*, & *Sacris*, vix videbitur relictus dubitationi locus , quandoquidem in poſteriori Capite decernatur de quodam excommunicato , vt ſi occumbat in bello, *Non ſint abſolutiones, vel oblationes recipiendæ pro eo , vel orationes Domino porrigendæ , niſi cum de ipſius viuentis pœnitentia per euidentia ſigna conſtiterit.* Vides, vt ad abſolutionem primo loco memoratam requirantur huiuſmodi ſigna ; quo innuitur , non eſſe tranſeundum ad oblationes, & orationes , niſi poſt abſolutionem. In priori Capite rogatus fuit Pontifex de duobus circa excommunicatum , qui deceſsit cum manifeſtis pœnitentiæ indicijs , quin per ipſum ſteterit , quominus reconciliaretur Eccleſiaſticæ vnitati; vnum erat, *an habendus eſſet pro abſoluto ab Eccleſia* ? Alterum , *an pro tali recipienda , eſſet eleemoſyna , & à fidelibus eſſet orandum* ? Reſpondit autem Pontifex, debere abſolui ab Eccleſia, vt qui anteà non eſſet abſolutus ; ſignificauitque eo ipſo, non eſſe recipiendam eleemoſynam, neque orandum pro homine illo , niſi poſt præſtitam ab Eccleſia abſolutionem ; alioqui curtum , & diminutum fuiſſet reſponſum Pontificium. Omitto aliud, quod habetur in Capite *Cùm deſideres* ſub eodem titulo , vbi dicitur, nec Epiſcopum, nec alium debere communicare ei , de quo conſtiterit fuiſſe excommunicatum , niſi abſoluatur ſecundùm formam Eccleſiæ. Omitto , inquam , nam quæ expendi , ſunt meo iudicio peremptoria : & procedunt, etiam ſi excommunicatus non fuerit vnquam in mora , quominus abſolueretur. Nec obſtat, quòd homo excommunicatus iam reſipiſcens, & contritus membrum ſit Chriſti per charitatem, & obediens Eccleſiæ filius. Vt enim ſatis eſt ad excommunicationis perſeuerantiam præcedens peccatum cum contumacia coniunctum, ſic etiam ad pœnæ priuationis communium orationum , ac ſuffragiorum. Addo , continuari hanc pœnam ab Eccleſia, vt terrori ſit alijs , & ne vigor Eccleſiaſticæ diſciplinæ eneruetur. Noſtram reſolutionem approbant Suarez Diſputatione 9. de Cenſuris, tota ſectione 3. Gibalinus Diſquiſit. 7. de Cenſuris , quæſt. 2. propoſ. 1. numero 19. cum Soto , Alano , Conincho , Gaſpare Hurtado, Laymano, Alterio ; eſtque communis inter Theologos ; ideoque ſuperſedeo à recenſendis alijs ; quanuis non deſint, qui reclament ex prætextu pietatis Eccleſię.

47 Rogabis iterùm , an pro iniuſtè excommunicato poſsit offerri Sacrificium Miſſę? Reſpodeo cum diſtinctione , ſi ſit validè excommunicatus, offerri pro eo licitè non poterit Sacrificium Miſſę, ſecus ſi ſit inualidè excommunicatus . Prioris partis eadem ratio eſt, quę præſtita à nobis fuit ad interrogationem proximam , nam ex accidentali defectu iniuſtitia , quæ non tollat validitatem excommunicationis, neutiquam tollet eius effectum primarium , qui eſt priuatio communium ſuffragiorum, & orationum Eccleſiæ. Poſterioris partis ratio eſt, quia vbi cauſa non ſubſiſtit , debet non ſubſiſtere eius primarius effectus. Neque credibile eſt, Eccleſiam velle , vt in ſpeciem excommunicatus priuetur fructu Sacrificij, ſi offeratur pro illo ; quanquam fatendum eſt, velle, ne fiat publicè , ſi immineat ſcandalum . Nec opponat quis, ſi collatio beneficij facta ſic excommunicato declaretur irrita , priuatur illo non ſecus , ac ſi eſſet validè excommunicatus. Ergo ſtare poteſt aliquis effectus excommunicationis, quādo hæc tantùm eſt penes exiſtimationem . Nam preſtò eſt ſolutio , quippe priuatio beneficij non inducatur tunc vi excommunicationis , ſed ob commune bonum Eccleſiæ , ne ad alium tranſeat inualidè. Aſt nullum ſequitur detrimentum communis boni Eccleſiæ , ſi cum ſubſtantiali defectu excommunicatus participet fructum Sacri-

Digitized by Google

Sacrificij oblati pro ipſo. Poſterior hæc pars tam recepta eſt apud Theologos, vt me tæderet, numerare pro ea aliquos in particulari. Circa priorem conſulantur Gibalinus ſuprà numero 20. Raynaudus parte 2. de Monitorijs Cap. 2. numero 35. Cap. 20. ex numero 1. vſque ad 9. Neque contra eam dicas, fieri poſſe ab Eccleſia, vt, ſalua perſiſtentia cenſuræ, impediantur plures eius effectus, imò & omnes, ſiquidem tam cenſura, quàm effectus ipſius ortum habeant ex inſtitutione Iuris humani Eccleſiaſtici, etſi poteſtas ferendi cenſuram naſcatur ex diuino Iure Chriſti. Cur ergo non putabimus ſuſpenſam priuationem communium ſuffragiorum, & orationum, quando quis iniuſtè, tametſi validè, excommunicatur? Etenim ideo non ſic iudicamus, quia non habemus argumentum, quo moueamur ad id, imò è contra habemus multa, eaque valde efficacia, vt viſum eſt in ſolutione diſquiſitionis antecedentis, ad perſuadendum nobis, Eccleſiam de facto velle oppoſitum.

CONCLVSIO IX.

Sacrificium Miſſæ offerri licitè poteſt pro excommunicato non vitando.

48 ID eſt, pro omni excommunicato, qui nec ſit nominatim denunciatus, nec notorius Clerici percuſſor. Ita multi, graueſque Authores apud Dianam parte 5. Tractatu 9. Reſolutione 74. apud Leandrum 2. parte Tractatu 8. Diſputatione 2. quæſtione 10. parte 4. Tractatu 2. D. 3. quæſt. 12. & apud Cardinalem de Lugo Diſputatione 19. ſectione 10. numero 187. quibus ipſe ſubſcribit, vt & Gibalinus ſuprà numero 22. Garcia de Excellentijs Sacerdotij Tractatu 3. Diff. 1. dubio 6. puncto 3. numero 36. Thomas Tamburinus Lib. & Cap. 2. de Miſſa, §. 4. numero 8. Caſtro Palao parte 6. Diſputatione 2. puncto 6. numero 10. Martinonus Diſputatione 59. de Cenſuris ſect. 4. numero 43. Sed Cardinalis de Lugo malè citat Abilam parte 2. Cap. 6. Diſputatione 9. dub. 6. Couarruuiam in Cap. *Alma mater* parte 1. §. 4. nam Abila potiùs ibi in §. *Neque obſtat primò*, ab abſurdo argumentatur, quòd liceret offerre Sacrificium Miſſæ pro excommunicatis toleratis, ſi fas eſſet orare publicè pro eis; & in Diſputatione 4. dub. 1. Concl. 2. ſatis expreſſerat ſuam mentem contrariam noſtræ. Couarruuias autem in §. illo 4. non habet vllum verbum fauens; quin imò §. 6. numero 4. renuere videtur Concluſioni noſtræ, allegaturq; ibi contra eam ab Abila. Probatio Concluſionis pendet ex Iure nouo Concilij Conſtantienſis, quod *Ad euitanda ſcandala, & multa pericula, ſubueniendumque conſcientijs timoratis, ſtatuit, quòd nemo deinceps à communione alicuius in Sacramentorum adminiſtratione, vel receptione, aut alijs quibuſcumque diuinis, vel extrà, prætextu cuiuſcumque ſententiæ, aut cenſuræ Eccleſiaſticæ, ſeu ſuſpenſionis, aut prohibitionis ab homine, vel à iure generaliter promulgatæ teneatur abſtinere, vel aliquem vitare, aut interdictum Eccleſiaſticum obſeruare, niſi ſententia, prohibitio, ſuſpenſio, vel cenſura huiuſmodi fuerit in, vel contra perſonam, Collegium, Vniuerſitatem, Eccleſiam, aut locum certum, aut certem à iudice publicata, vel denunciata ſpecialiter, & expreſſè. Saluo, ſi quem pro ſacrilega manuum iniectione in Clericum ſententiam latam à Canone adeò notoriè conſliterit incidiſſe, quòd factum non poſſit aliqua tergiuerſatione celari, neque aliquo ſuffragio excuſari. Nam à communione illius, licet denunciatus non fuerit, volumus abſtineri iuxta Canonicas ſanctiones. Per hoc tamen huiuſmodi excommunicatos, ſuſpenſos, interdictos, ſeu prohibitos non intendimus in aliquo releuare, nec eis quomodolibet ſuffragari.* Hactenus Extrauagans Concilij Conſtantienſis recepta ab vniuerſali Eccleſia, & vſu probata, atque à Martino Quinto Pontifice Maximo edita, aut confirmata: iuxta quam nemo iam tenetur abſtinere à communione in quibuſcumque diuinis cum excommunicato, neque eum vitare, niſi excommunicatus ſit nominatim denunciatus, vel notorius Clerici percuſſor. Tunc ſic: offerre Miſſam pro aliquo, eſt communicare cum illo in diuinis. Sed iam fas eſt communicare in diuinis cum excommunicato tolerato, vt patet ex tranſcripta Extrauaganti. Ergo fas etiam erit, offerre Miſſam pro excommunicato tolerato. Maior ſola deſiderat

derat probationem; hæc autem habetur ex C. *A nobis*, in quo publica oratio, & oblatio Sacrificij pro aliquo vocatur communicatio cum illo. Vnde Doctores antiqui in Tractatu de Excommunicatione exponentes vulgatum verſum continentem illa, in quibus vitare debemus excommunicatum, nempe,

Os, orare, vale, communio, menſa negatur,

agebant circa particulam *orare*, num liceret orare publicè, & offerre Miſſam pro excommunicato? Sicque indicabant, non ſolam orationem publicam, & oblationem Sacrificij, cum, aut coram aliquo, ſed etiam pro aliquo, eſſe communicationem, Eccleſiaſtico ſenſu, cum illo. Quam obſeruationem debeo Abile ſuprà D. 9. dubio 4. Prætereà in Concilio Arelatenſi 2. Can. 12. dicitur, *De his, qui in pœnitentia poſiti vitam exceſſerunt, placuit, nullum communione vacuum debere dimitti, ſed pro eo, quòd honorauit pœnitentiam, oblatio eius recipiatur.* Vbi communionis nomine vocatur admiſſio panis, & vini, quę offerebantur à cognatis pœnitentis defuncti, vt Sacrificium pro eo offerretur. Legatur Albaſpinęus L. 1. Obſeruationam de Veteribus Eccleſiæ ritibus in Obſeru. 1. in qua probat communionis, & communicandi nomine ſocietatem in rebus ſacris ſignificari ex antiquo Eccleſiæ vſu. Quid? quod publica oratio, & oblatio Sacrificij pro aliquo pertinet ad communionē Sanctorum. Nihil ergo mirum, ſi communicationis nomenclatura ei tribuatur. Et mirum eſſet, non tribui, ſiquidem ſepultura in loco ſacro communi ad fidelium cadauera nuncupetur communicatio in Cap. *Sacris* 12. de Sepulturis, vbi dicitur, *Sacris eſt Canonibus inſtitutum, vt quibus nō communicamus viuis, non communicemus defunctis: vt careant Eccleſiaſtica ſepultura, qui priùs ab vnitate Eccleſiaſtica præciſi, nec in articulo mortis Eccleſiæ reconciliati fuerint.* Sic ibi. Iam verò ſi in ſenſu proprio communio cum aliquo comprehendit oblationem Sacrificij pro illo, cur fauor Concilij Conſtantienſis, permittentis communionem in diuinis & indiuinis quibuſcumq; non extenderetur ad oblationē Sacrificij, præſertim cum fauores ſint ampliandi, quantùm verborum proprietas patiatur ſine tertij præiudicio? Sed vt reſumamus exemplū ſepulturæ, præbet ea nobis non contemnendum argumentum, nam poſt Concilium Conſtantienſe non denegatur ſepultura Eccleſiaſtica excommunicato tolerato, vt fatentur Suarez tomo 5. in 3. par. D. 12. ſect. 4. n. 5. & alij, qui noſtræ Concluſionī aduerſantur. Sed eo ipſo, quòd permittatur Eccleſiaſtica ſepultura, intelliguntur conceſſæ orationes, & oblationes Miſſarum pro ſepulto in loco ſacro, * Nam ob hanc præcipuè cauſam fideles in locis ſacris ſepeliuntur, vt participes fiant ſuffragiorum, & orationū fidelium, quæ in illis locis fiunt, * vt ait Suarez ſuprà num. 2. Ergo &c.

49 Dices, facultatem ad ſepulturam neutiquam eſſe fauorem erga excommunicatum mortuum, non enim poteſt ſepelire ſe ipſum; ſed erga alios fideles. At facultas ad orationes, & Sacrificia Miſſarum pro excommunicato eſt fauor omnino erga hunc; cum tamen Concilium Conſtantienſe non intenderit in aliquo releuare excommunicatum, neque ei quomodolibet ſuffragari. Sed contrà primò, quia ſicut ſepultura in loco ſacro eſt communicatio corporis mortui cum fidelibus, quatenus eandem perſonam ſemper repræſentat, & ad eandem animam refertur corpus mortuum, ſupponitque in viuente ius ad tale genus ſepulturæ; ita etiam eſt fauor corporis mortui, quanquam non directè, ſed indirectè. Contrà ſecundò, quia facultas ad exorandum, & offerendum pro excommunicatis non poteſt non eſſe directè fauor erga eos, quibus conceditur, tametſi indirectè ſit fauor reſpectu illorum, pro quibus oretur, & offeratur; ſicut reſpectu eorundem eſt etiam indirectè fauor, quòd liceat alijs conuerſari cum eis, & petere ab eis Sacramenta. Contra tertiò, quia Concilium Conſtantienſe ſolummodò intendit, non ſuffragari quomodolibet excommunicato, neque releuare in aliquo, quod ipſi tantùm excommunicato eſſet fauor, vel quod ipſi eſſet fauor directè, vel quod fieret in ipſius gratiam. Moderatio autem Iuris antiqui, vt liceat pro excommunicato orare, & offerre, non eſt fauor tantùm reſpectu excommunicati, imò non niſi indirectè eſt fauor reſpectu illius, neque eſt facta in eius gratiam, ſed in aliorum fidelium; quippè voluit Concilium, vt ſic poſ-

poſſent ſe in diuinis, & humanis gerere cum excommunicato non denunciato nominatim, nec notorio Clerici percuſſore, ac ſi non foret excommunicatus. Et is quidem videtur fuiſſe animus Concilij. Vt verò ſic poſsint ſe gerere, opus eſt, ne perſeueret prohibitio orandi, & offerendi pro excommunicato. Nec alio modo euitabuntur facilè ſcandala, ac pericula, ſubuentumq; erit conſcientijs timoratis. Quid enim faciet Sacerdos, ſi eius Miſſæ aſsiſtat (vt poteſt euenire) excõmunicatus toleratus? Omittet, necne, orationes, in quibus oratur pro præſentibus, verbaque illa Canonis, *Et omnium circumſtantium: pro quibus tibi offerimus hoc Sacrificium*; vel ſi non omiſſurus ſit, debebit, necne, pronunciare, reſtringendo mentaliter ſenſum ad fideles præſentes non excommunicatos? Cæterùm cum Eccleſia non iubeat, ne tunc dicantur, neque admoneat, qua reſtrictione mentali ſint dicenda, videtur potiùs velle, vt dicantur, eodemque ſenſu, quo in alijs occaſionibus, proindeque quatenus ſignificant oblationem pro circumſtantibus, etiamſi contingat, aliquem ex illis eſſe excommunicatum toleratum. Inſuper ſi poſt Concilium Conſtantienſe fas eſt, orare coram, & cum excommunicato tolerato, quidni & pro illo? Eſt enim ex ſe maior communicatio orare coram, & cum aliquo, quàm pro aliquo, præſertim ſi ille, pro quo oratur, ſit abſens. Multæque orationes publicæ inſtitutæ ab Eccleſia, vt dicantur coram, & cum alijs, ſunt etiam pro eis alijs, qui aſsiſtunt cum principali orante, & orant cũ illo, videturque incredibile, Eccleſiam diſpenſantem in dicendis eis orationibus non diſpenſare eo ipſo in cæteris, quæ eis ſunt annexa. Demum ſi Sacerdoti non liceret offerre Miſſam pro excommunicato tolerato, non poſſet licitè aſſumere illum, vt inſeruiret ſibi in ea, quando etiam deeſſet alius, qui miniſtraret, nam pro adiuuante offertur Miſſa à Sacerdote; neque item poſſet licitè paciſci cum illo de ſtipendio; ſicuti non poteſt cum non tolerato: quare Concilium Conſtantienſe non omnino ſaniſſet Sacerdoti excommunicationis immuni, ſiquidem huic non liceret cum tolerato communicatio, accedendo ex ſe ad promittendam Miſſam, ſi eam ille velit; neque permiſſum eſſet pactum ſtipendij. Quæ ratio mihi probat, fas eſſe Sacerdoti acceptare ſtipendium, non modò quando ipſe inuitauit ſponte ſua toleratum, qui citrà culpam conſentire potuit; ſed etiam quando inuitatus fuit ab eodem ingerente ſe per ſimplicem petitionem ad communicationem in humanis vetitam ſibi ſub culpa veniali, Sacerdos enim acceptans ſtipendium vtitur iure ſuo, nec cooperatur præfatæ culpæ tolerati, vt minutim, & oculatè perſcrutatur Noſter Tamburinus L. 2. de Miſſa C. 2. §. 4. De quo puncto exprimam magis meam mentem in D. ſequenti.

50 Oppones, primus, vel ſaltem principalis effectus excommunicationis maioris eſt priuatio communium orationum, & ſuffragiorum Eccleſiæ. Ergo perſeuerãte excommunicatione, vt re vera contingit in tolerato, perſiſtet dictus effectus. Reſpondeo, cum permanere ex parte, quatenus excommunicato tolerato non licet ingerere ſe ad communes orationes, & ſuffragia Eccleſiæ: qui dimidiatus effectus (vt taceam de alijs) ſufficit, vt à poſteriori non colligatur deſitio excommunicationis, neque enim hæc connectitur eſſentialiter cum toto illo effectu. Si priuatio generalium orationum, & ſuffragiorum eſſet potiùs eſſentia excommunicationis, dicerem ſimiliter, non conſiſtere hanc in tota ea priuatione. Si dignitas ad præfatam priuationem tam effectus illius, quam aliorum excommunicationis ſit huius eſſentia, clariùs apparet, permanere poſſe excommunicationem non ſolùm abſque illo effectu, ſed etiam abſque alijs. Verumtamen non egemus huiuſmodi ſubtilitatibus Metaphyſicis, cum ſatis ſit dicere, Eccleſiam, cuius in poteſtate eſt impedire ex parte, imò & omnino effectus excõmunicationis, voluiſſe ſuſpendere partialiter effectum illum reſpectu tolerati, vti & quoſdã alios effectus, ſicut probauimus ex repetita Extrauaganti.

51 Rurſus oppones cum Franciſco de Lugo L. 5. C. 4. quæſt. 6. n. 62. Extrauagans Concilij Conſtantienſis attendit ſolùm ad fauorem fidelium, qui poſsint ſine periculo peccandi communicare cum toleratis, quando ſibi fuerit opus. Ergo reſpicere videtur non tam internam, quàm externam communicationem, videlicet quoad auditionem

Miſſæ,

Miſſæ, receptionem Sacramentorum, recitationem Officij diuini, & ſimilia; cum quibus quia ſępe miſcentur preces communes, extendetur conceſsio ad orandum, & impetrandum pro toleratis, ſed nō ad applicandam ipſis ſatisfactionem Miſſæ nomine Chriſti, vel Eccleſiæ, id enim fit mente ſola, fieriquo poſſet longè diſtante ipſo excommunicato; neque eſt neceſſe ad vitanda ſcandala, & pericula, neque item ad ſubueniendum conſcientijs timoratis fidelium. Reſpondere quis poſſet, eo ipſo quòd pro excommunicato tolerato oblatio Miſſæ vt impetratoriæ liceat, fore etiā licitam oblationem eiuſdem Miſſæ vt ſatisfactoriæ, profuturamque ad ſatiſfactionem illi, ſi exiſtat in ſtatu gratiæ, nam baptizato homini iuſto, cui impetratoria virtus Miſſæ ſit fructuoſa, non poſſet nō eſſe vtilis virtus ſatisfactoria, caſu quo ipſe indigeret ſatisfactione, & pro ipſo applicaretur vis impetratoria, à qua eſt indiſtincta vis ſatisfactoria. Nō placet mihi hęc reſponſio, ſi eius ſcopus ſit, non poſſe vni applicari fructum impetratorium Miſſæ, quin eidem applicetur fructus ſatisfactorius, & quin iſtū comparet, ſi exiſtat in ſtatu gratiæ. Id enim iam impugnaui in num. 38. D. 15. Præterquàm quòd modò non agitur, an ſi pro baptizato iuſto applicetur à Sacerdote fructus ſatisfactorius, lucretur hunc ille? Sed num liceat applicare in perſona Chriſti, & Eccleſię pro excommunicato tolerato? Quicquid ſit, an caſu quo exiſteret in ſtatu gratiæ, compareret eum vt applicatum in perſona Chriſti? Ideo reſpondeo, licentiam ad oblationem pro excommunicato tolerato, qui præſens ſit Miſſæ, vel hanc promiſſo, vel tradito ſtipendio, aliove modo procurauerit, limitari ſine cauſa ad oblationem penes fructum impetratoriū, ſiquidem ea licentia concedatur abſolutè ab Eccleſia, & ſine diſtinctione fructuum, in ordine ad quos ſit faciēda oblatio; quare excommunicatus tolerat° participabit ſolummodò fructū impetratorium, vel ſatisfactorium etiam, provt fuerit in ſe diſpoſitus, ſi applicetur abſolutè, & ſine fructuum diſtinctione Miſſa pro ipſo iuxta licentiā datam ab Eccleſia. Quòd ſi reſtrictio illa habet locum, confingam ego aliam, nempe quòd proferantur verba ſignificantia oblationem, ſed cum animo, vt non comprehendant excommunicatum toleratum, quatenus velit Sacerdos, vt nec impetratorij fructus ſit ille particeps, id enim mente ſola peragi poſſet.

52 Notare hic oportet primò cum Martinono ſuprà, proſpiciendum eſſe, ne ſequatur ſcandalum, ſi pro excommunicato tolerato offeratur publicè Sacrificium, vel quia ipſemet excōmunicatus ſuperbiet, aut in ſua contumacia obdurabitur, vidēs haberi adhuc rationem ſui in ſacro miniſterio. Obſeruare ſecundò conuenit ex Gaſpare Hurtado D. 3. de Excommunicatione, Difficultate 4. n. 12. Antonino Diana parte 5. Tractatu 9. Reſolutione 74. Chriſtophoro à S. Ioſepho tomo 1. receptarum opinionum moralium dub. 2. de Excommunicatione num. 3. Miſſam oblatam ex generali intentione pro fidelibus non prodeſſe excommunicato tolerato, etiam ſi iuſtus ſit, quia Sacerdos tanquam Miniſter Eccleſię offerens indefinitè pro fidelibus vult cōformare ſe Eccleſiæ nō includenti excommunicatum in fructu Miſſæ, vt vltrà textus ſuprà adductos conſtat ex S. Gregorio Lib. 2. Dialogorum Cap. 23. Si tamen Sacerdos vtatur indulgentia eiuſdem Eccleſiæ offerens ſpecialiter pro excōmunicato tolerato, tunc huic erit Miſſa proficua. In medio relinquo conſiderandum à doctis Theologis, an præſentia excommunicati tolerati ad Sacrum, ſatis ſit, vt Sacerdos cenſeatur offerre ſpecialiter pro illo, proindeque vt ille fructum reportet? Rimula ad eam cenſuram eſſe poteſt, quòd in Canone dicatur, *Et omnium circumſtantium:: pro quibus tibi offerimus.* Videantque, num hęretico obſtent verba, quæ interponuntur, *Quorum fides tibi cognita eſt, & nota deuotio?*

53 Infertur primò ex dictis in hac Concluſione, licitum modò eſſe offerre Miſſam pro occulto excommunicato, qui iam exiſtat in ſtatu gratiæ, quanquam citrà culpam ſuam non fuerit abſolutus, quia cum non ſit denunciatus, non eſt excluſus à communicatione fidelium ex parte ipſorum, vt inquit Suarez tomo 5. in 3. p. D. 7. ſect. 1. num. 7. & cum eo, atque Præpoſito Antoninus Diana parte 5. Tract. 9. Reſol. 75. alijque apud Leandrum p. 4. Tract. 2. D. 3. q. 11.

54 Ex eadem Concluſione inferre

Digitized by Google

ferre ſecundò aliquis poſſet declarationem regulæ Societatis Noſtræ, in qua iniungitur Sacerdotibus, vt *ſingulis mē-ſibus vnum Sacrum faciant pro regionibus Septentrionalibus, & hæreticorum reductione.* Quaſi ſenſus ſit, vt offeratur Miſſa pro ſolis hęreticis toleratis, cum id iam liceat, etſi antea prohibitum fuiſſet vniuerſim quoad omnes hæreticos iuxta Cap. 91. *Si quis Epiſcopus* 11. q. 3. Sed certè Societas videtur velle comprehendere omnes hæreticos ſiue toleratos, ſiue vitandos; non ſecus ac Eccleſia in Paraſceue ob imitandum Chriſtū, cuius mortem pro vniuerſo mortalium genere perpeſſam eo recolit die, reſpicit illos omnes in oratione publica, quā directè facit pro hæreticis, diſpenſans in lege, quam reliquis diebus conſtanter ſeruat, non precandi ſolemniter pro illis directè. S. Bernardus in Tract. de gradibus humilitatis ad finem ait, *Viderint* (excommunicati) *in quanto periculo ſint, pro quibus Eccleſia palàm orare non audeat, quæ fidenter etiam pro Iudæis, pro hæreticis, pro Gentilibus orat. Cum enim in Paraſceue nominatim oretur pro quibuslibet malis, nulla tamen mentio fit de excommunicatis.* Quæ verba difficilia ſunt primo adſpectu, quippe hæretici ſint excommunicati, & pro hæreticis in Paraſceue oret publicè Eccleſia. Sed interpretanda ſunt, quatenus hæretici non ſint omnino excōmunicati eo tempore, quo pro eis publicas preces fundit Eccleſia, etenim hæc ſuſpendit priuationem cōmunicationis ſuorum ſuffragiorum pro illo tempore, relinquens tamen in cæteris excommunicatos, vt anteà. Fortè Sanctus Bernardus intendit ſolùm ponderare ſilentium Eccleſię de excommunicatorum nomine. Iam conuenientior declaratio regulæ Societatis eſt, vt Miſſa offeratur indirectè pro hæreticis, & directè pro fidei Catholicę Romanę augmento in regionibus Septentrionalibus Infectis hæreſi. Atque ita anno 1584. ad Caſtellę Prouinciam reſpondit conſultus R. admodùm P. Generalis Claudius Aquauiua bonę memorię, vt legi in Methymnenſis Collegij libro continente reſponſa Præpoſitorum Generalium. Concordāt Amicus D. 33. ſect. 5. num. 115. Cardinalis de Lugo D. 19. S. 10. num. 187, & Pellizarius in Manuali Regularium Tract. 5. C. 9. ſect. 3. num. 86. Solet explicari non diſſimili ratione intentio Eccleſiæ in Miſſa, quā inſtituit dici pro tollendo ſchiſmate. Poteſt etiam cogitari, ſcopum regulæ eſſe, vt directè Sacrificium applicetur pro Euangelicis Miniſtris verſantibus in hæreticorum conuerſione. Addunt aliqui, intēdi à Societate, vt vnuſquiſque ex ea Sacerdos nomine ſuo priuatim offerat directè Miſsā pro reductione hæreticorum, nuſquam enim ab Eccleſia prohibetur hic modus offerendi. Sed non placent, quia regula non alio modo præſcribit hanc Miſſam, quā quo cæteras dicendas, & offerendas pro fundatoribus Domorum, aut Collegiorum, pro defunctis, & ſic de alijs. Nequit autem dubitari, cæteras iniungi vt dicendas, & offerendas à Sacerdote tanquam à publico Chriſti, & Eccleſiæ Miniſtro, proindeque quoad fructum ipſarum ex opere operato. Et iſte modus offerendi intenditur à Superiore, quoties abſolutè pręcipit celebrari Miſſam, quin aliud exprimat, aut ex circumſtantijs colligatur; ſicut etiam qui dat ſtipem pro Miſſa celebranda, intendit modum iſtū. Dicaſtillus Tract. 5. D. 2. Dub. 3. n. 73. notat, poſſe à Sacerdote v. g. Societatis offerri Sacrificij ſatisfactionem ex opere operato pro eo, pro quo voluerit, quando pro reductione hæreticorum facit Sacrum iuſſum in Societate, applicatq; illud vel tanquam priuata perſona, vel tanquam publica, ſed directè pro fidei propagatione in Prouincijs Septētrionalibus, & indirectè pro hæreticis earum Prouinciarum, nam tunc deeſt ſubiectum capax, in quod refundatur ſatisfactionis fructus ex Miſſa vt imperata à Societate. Pręiuit in hac annotatione Henriquez Lib. 9. Cap. 21. §. 6. vbi doctè aduertit, * Si Prælatus pro ijs, qui ſatisfactionis Miſſæ ſunt incapaces, de quibus ſuprà C. 18. §. 7. vt pro infidelibus conuertendis, iubet offerre Miſſam, liceret ſubdito, eius Miſſæ ſatisfactionem applicare ſibi, aut alteri. Si tamen iubet pro ſalute Regni, pace publica, aut pro vitanda peſte offerre, non licet ſibi vſurpare ſatisfactionem, quia Prælatus intendit, vt toto Sacrificij fructu placatus Deus, & ſuſcipiens eam ſatisfactionem pro pœnis peccatorum Reipublicæ concedat benigniùs pacem, aut expulſionem peſtis, quaſi iuxta Naum Cap. 1. puniturus non ſit bis idem peccatum. Si iubet pro ſalute Regni

Digitized by Google

ni hæreticis infecti, vt Germaniæ, aut Angliç, offerre Miſſam; intelligitur, vt velit, offerri nō directè pro illis, qui excommunicati ſunt; ſed pro eius Regni fidelibus; & vt his, & Prædicatoribus Catholicis Deus virtutem concedat, qua vincant hæreticos, & ad gremium Eccleſiç reducant vi ſermonis, & diſputationis, & bonç vitç exemplo. ✻ Hactenus Henriquez; cui & Dicaſtillo omnino aſſentirer quoad liberam applicationem fructus ſatisfactorij ex opere operato Miſſarum, quæ in Societate dicuntur pro Indijs, & Gentium conuerſione, pro regionibus Septentrionalibus, & hçreticorum reductione, ſi cōſtaret, animum Societatis eſſe, vt offerantur vno ex modis dictis inter referēdam Dicaſtilli annotationem. Sed fortè intentum Societatis eſt, vt offerantur pro Euangelicis Miniſtris, & pro Catholicis verſantibus apud Prouincias Infidelium, & hæreticorum. Quod ſi ita ſit, vt magis placet Abilæ parte 2. de Cenſuris C. 6. D. 9. dub. 3. Concluſ. 2. V. *Quartò probatur*, indicantque Gaſpar Hurtadus D. 3. de Excom. Diff. 2. n. 6. & Meratius D. 37. de Euch. ſect. 2. V. *Confirmatur*, tenebitur Sacerdos Societatis applicare ſatisfactionis fructum ex opere operato præfatis Prçdicatoribus, & Catholicis. Atque ita ſupponit Dicaſtillus in loco citato. Nihilominus ob probabilitatem de Societatis mente, vt offerantur Miſſæ illæ poſteriori modo propoſito à Dicaſtillo, probabiliter ſe gereret Sacerdos Societatis applicans ſibi, vel cui voluerit, fructum ſatisfactoriū ex opere operato illarū Miſſarum. Vbi obſeruo, Sacerdotem Societatis debere non applicare niſi eidem Societati fructum ex opere operato Miſſarum, quas ex regula tenetur ſingulis annis, & mēſibus celebrare pro eadē Societate. Ratio deſumitur ex doctrina P. Henriquez loquentis ſuprà de Miſſa, quam Prælatus iuberet dici pro ſalute Regni, &c.

55 Infertur tertiò, Indulgentias prodeſſe excommunicatis toleratis, ſi contriti ſint. Sed id intelligi debet de Indulgentijs, quas alij fideles applicēt pro ipſis, ſi ita ſint cōceſſæ, vt queat vnus applicare pro alio. Cæterùm non debet intelligi de Indulgentijs, quç cōcedantur, vt quis pro ſe applicet, & lucretur. Prima pars eſt perſpicua ex dictis in hac Concluſione de data poſt Extragantem *Ad euitanda* facultate, vt poſsimus excōmunicatos toleratos facere participes ſubſidiorum ſpiritualiū communium Eccleſiç, inter quç numerantur Indulgentiç. Secunda pars eſt nō minus manifeſta ex ſecunda annotatione in n. 52. Nam Eccleſia in conceſsione ſuorum ſuffragiorū non intendit diſtributionem, quæ fiat erga excommunicatos. Dices, permittere tamen reſpectu tolerati, vt vocetur in partem eorū ſuffragiorum. Vnde ſi ipſe contritus præſtet opera iniuncta pro lucranda Indulgentia, comparabit huius fructum; crediq; piè poteſt, id eſſe è Summi Pōtificis elargientis Indulgentiam animo. Sed contrà, quia cum ipſi excommunicato nullus fiat directè fauor per Extrauagantem illam, neque ipſi detur libera facultas, vt diſpenſet bona communia Eccleſiæ, ſalua manet veritas ſecundæ partis contentæ in noſtra illatione. Ita cum multis Gibalinus Diſq. 7. de Cenſuris q. 2. propoſ. 2. n. 27. contra paucos alios, quibus ſubſcribit Leander p. 4. Tract. 2. Diſp. 3. q. 17. Illud autem quod de pietate dicitur, moueret nos, ſi putaremus, eſſe ſimul è ſcientia, quanquàm non negemus, eſſe probabile ex authoritate extrinſeca.

CONCLVSIO X.

Fas eſt Sacerdoti in Memento orare mentaliter, aut ſecretè nomine proprio, & vt priuata perſona pro excommunicato etiam vitando.

56 SIC cōtra Canum, Sotum, Martin. Ledeſmam, & Medinam Dominicanos cæteri Authores, inter quos copioſiùs Eximius Doctor P. Suarez tomo 5. in 3. p. D. 9. ſect. 5. n. 4. attigeratq; breuiter tomo 3. in eandem 3. partem Diſp. 78. ſect. 2. V. *Dico quartò.* Ratio eſt, quia hic modus orandi pro excommunicato quocumque (quanquam oretur inter ſacrificandū) nuſquam eſt prohibitus ab Eccleſia. Vnde licebit nō tolerato optare eum à Sacerdote; ſed tamen, ſi petat, peccabit venialiter ob communicationem in humanis

Digitized by Google

manis per petitionem, & loquutionẽ vltrò attentatam. Eſt quidem vtrumq; ſubintelligendum de tolerato; & primũ potiori de cauſa. Confirmatur Concluſio authoritate S. Bernardi in Tract. de gradibus humilitatis ad finem, vbi de excommunicatis (qui omnes ſuo tempore erant vitandi) ſcribit, *Abſit à nobis, vt etiam pro talibus, etſi palàm nõ præſumimus, vel in cordibus noſtris orare ceſſemus: Etſi enim à cõmunibus orationibus ipſi ſe excludunt, ſed ab affectibus omnino nõ poſſunt.*

57 Si obijcias, Sacerdos, etiam in *Memento*, orat vt perſona publica, & nomine Eccleſię, tum quia *Memento* eſt pars Miſſę; quęlibet autem Miſſæ pars celebratur à Sacerdore tanquam à perſona publica, & nomine Eccleſiæ: tum quia in *Memento* Sacerdos offert intentione ſpeciali Sacrum pro eo, pro quo celebrat; quæ applicatio Sacri fit à Sacerdote vt à Miniſtro publico Eccleſiæ: tum quia antecedentia, & ſubſequentia proximè ad *Memento* oſtendunt, fieri nõ minus nomine Eccleſiæ orationem mẽtalem, aut ſecretam ipſius *Memento*, quàm fiat oratio vocalis antecedentiũ, & ſubſequentium verborum. Reſpondeo, totum id eſſe verum; ſed tamen tectum, ſartumque ſtare, quòd poſſit Sacerdos tanquam perſona priuata orare in *Memento*, vel ſucceſſiuis morulis, vel ſimul diuerſa intentione, vt ait Suarez; quæ diuerſa intentio ſit ſpecialis, alia præter illam, quàm vult Eccleſia. Vnde cum Noſter Stephanus de Abila parte 2. de Cenſuris C. 6. D. 9. Dub 5. §. *Hæc opinio* fateatur, poſſe à Sacerdote haberi in *Memento* hanc ſpecialem intentionem, non prætermiſſa altera orandi inſtar perſonæ publicæ, ne deſit intentioni Eccleſiæ, haud quaquam capio, quo ſenſu in fine illius §. dicat Stephanus, tenendam eſſe, abſolutè loquẽdo, opinionem negatiuam eorum, quorum ipſe, & ego memini. Præterquàm quòd P. Stephanus dixerat initio §. illius, placere ſibi ſententiam quorundã Recentiorum affirmantium idem ipſũ, quod ego aſſerui. Fortè ſic intellexit opinionem illorum Dominicanorũ, vt non liceret Sacerdoti orare priuatim in *Memento* pro excommunicato non tolerato, niſi Sacerdos vt perſona particularis haberet aliam intentionem ſpecialem præter illam, quam vt perſona publica debet etiam habere. Et in hoc ſenſu amplector ego perlibenter ipſorũ iudicium. Diana parte 5. Tract. 9. Reſolutione 77. & Leander de Cenſuris Tract. 2. D. 3. q. 16. allegant Abilam contra noſtram Concluſionem, & cum fundamento quidem ſatis apparenti, vt conſtat ex dictis, nec cum minus apparenti citatur pro noſtra à Bonacina apud eundem Leandrum.

58 Obijcies rurſus, ſi licet Sacerdoti, dum mentaliter, aut ſecretè orat in *Memento*, habere duplicem intentionem, ex quarum vna oret vt publica perſona pro fidelibus non præciſis ab Eccleſia, & ex altera oret vt priuata perſona pro fidelibus præciſis; licebit etiam, dum publicè orat in cęteris partibus Miſſæ, habere duplicem intentionem eiuſdẽ rationis, & aſſumere vtrũque munus perſonæ publicę, atque priuatæ; proindeq; fas erit, adhibere eandem orationem publicam tum pro non excommunicatis, tum pro excommunicatis, ita vt eadẽ oratio publica proferatur exteriùs ex duplici intentione, & quaſi in duplici ſenſu. Concedo cum Suario num. 6. & alijs multis Authoribus totum id; dummodò exteriùs nulla fiat de excommunicatis mentio. Hunc in ſenſum poſſunt benevolè trahi Doctores, de quibus loquutus ſum initio, Concluſionis octauæ. Niſi alicui magis placeat interpretari eos, quatenus permiſſum, licitumve ſit Sacerdoti, offerre pro excommunicatis etiam vitandis totum pium opus dicendi Miſſam, quoad impetrationem, & ſatisfactionem ex opere operantis Sacerdotis vt priuatæ perſonæ, nam huiuſmodi oblatio, & applicatio Miſſæ pro excommunicatis etiam nõ toleratis non cadit de facto ſaltem, quicquid ſit, an poſſet? ſub Eccleſiæ prohibitione, vt neq; ſimilis oblatio, & applicatio cuiuſuis alterius operis pij, quemadmodùm contra Latomum ſentiũt communiter Doctores, quanquam Philippus Faber in 4. Diſt. 25. D. & Cap. 4. num. 151. conatus ſit adſciſcere probabilitatem opinioni Latomianæ.

59 Ex hac Concluſione colligitur, orationem contentam in verſibus illis, de quibus Gloſſa ad C. *Statuimus de Sententia excommunicationis in 6.* Verb. *Alijs*, & qui circumferuntur in omnium Canoniſtarum, & Theologorum linguis, nempe

Si

Si pro delictis anathema quis efficiatur,
Os, orare, vale, communio, menſa negatur.

accipi tantùm debere, quatenus prohibitum ſit orare publicè cum excommunicatis vitandis, ſiue pro ipſis, ſiue pro alijs. Vnde ſignanter in C. *Cum excommunicato* 11. q. 3. dicitur, *Cum excommunicato neque orare, neque loqui: neque veſci licet*. Et ſi autem orare publicè pro excommunicatis vitandis ſit etiam vetitum, ſi tamen oretur, non incurretur excommunicatio minor, non enim eſt communicatio, quæ ſecum trahat pœnam cenſuræ, vt cum alijs docet Abila parte 2. C. 6. D. 9. dub. 4. ſicuti neque eam affert oratio ſecreta, & priuata. Quare quanquam vtraque ſit cōmunicatio in diuinis, ſed ſecunda magis propriè eſt quędam eleemoſyna ſpiritualis erogata ex bonis proprijs; prima autem eſt quidem communicatio rigoroſa ſpiritualium bonorum cōmunium, & prohibita grauiter, citra cenſuram tamen, quicquid dicant aliqui apud Leandrum parte 5. Tract. 2. D. 3. quæſt. 18. & Gibalinus Diſquiſitione 7. quæſtione 2. propoſitione 1. num. 22. Colligitur ſecundò ex eadem Concluſione, licitum fore priuatim, & extra Miſſæ Officium orare pro hæreticis, ſchiſmaticis, Iudæis, & Paganis eiſdem precibus, quibus Eccleſia vtitur in Feria ſexta hebdomadæ ſanctæ, ſi enim licet orare verbis, quæ quiſque iuxta ſuam deuotionem componat, multò potiùs illis alijs. Cauendum tamen eſt, ne, præterquàm in Officio Feriæ præfatę, recitentur ſolemniter, aut dicantur illę orationes à Sacerdote operante Sacris. Quæ cautio eſt Suarij D. 9. de Cenſuris, ſect. 1. num. 5. Olim Sanctus Leo Papa cum in Serm. 4. de Epiphania loquutus fuiſſet de Manichæis hæreticis, ſic eſt alloquutus populum, *Eccleſiaſticum ſanè, atque diuinitus inſtitutum, non ſolùm non inhibemus, ſed etiam excitamus affectum, vt etiam pro talibus nobiſcum Domino ſupplicetis*. Nimirùm vel tunc non vigebat prohibitio orandi publicè pro hæreticis, vel ſuſpenſam, tunc voluit S. Leo Papa, vel excitauit ad orationem, quam quiſque priuatim faceret pro illis.

*

CONCLVSIO XI.

Sacerdos ſub vna conſideratione offeret illicitè, ſed validè, & ſub alia tam illicitè, quàm inualidè Sacrificij Miſſæ fructum pro excommunicato vitando.

60 NAM ſi Sacerdos vt Chriſti Miniſter offerat Sacrificium Miſſæ ex directa intentione pro excommunicato vitando, offeret illicitè, vtpotè contra voluntatem Eccleſiæ, ſed tamen validè, quatenus excōmunicato proderit Sacrificium quoad fructum nomine Chriſti prouenientem; nempe quoad impetrationem ex opere operato, quoad ſatisfactionem etiam, niſi vltra excommunicationem detur aliud impedimentum, aut incapacitas aliunde nata. Cæterùm ſi Sacerdos vt Eccleſiæ Miniſter offerat illicitè Sacrificium Miſſę pro excommunicato vitando, offeret inualidè quoad fructū, quatenus excommunicato nō proderit vlla ratione Sacrificium. Vnde in priori caſu offeret illicitè, ſed validè; In poſteriori autem illicitè, & inualidè ſimul quantùm ad fructum. Ita Suarez D. 9. tomi 5. in 3. p. ſect. 4. Abila 2. p. de Cenſuris C. 6. D. 4. dub. 1. & dub. 4 Coninch in 3. p. q. 83. art. 1. dubio 9. Concluſ. 2. n. 159. Diſp. 14. de Cenſuris dub. 6. num. 38. Layman L. & Tractatu 5. C. 2. Aſſertione 3. num. 7. Caſtro Palao Tract. 22. D. vnica, puncto 5 n. 2. Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 10. n. 185. Franciſcus de Lugo Lib. 5. C. 4. q. 6. n. 62. Filliucius tomo 1. Tract. 12 & 2. de Cenſuris in particulari C. 2. q. 7. n. 48. & 49. Bonacina D. 2. de Cenſuris q. 2. puncto 1. §. 3. Sotum, & Reginaldum allegans, illum in 4. Diſt. 22. q. 1. art. 4. hunc L. 32. Praxis fori Pœnit. C. 3. num. 13. Sed Sotus à Diana p. 5. Tract. 9. Reſ. 76. citatur pro contraria ſententia in art. 3. cum tamen Sotus in art. 4. nec verbum habeat, quod faueat Bonacinæ, & nobis; neque in 3. quod non faueat. Sed vltra relatos ſtant pro nobis Henriquez Lib. 9. C. 15. §. 3 in Gloſſa lit. *P.* Dicaſtillus Tract. 5. D. 2. dub. 3. à num. 64. Caſpenſis Tract.

23. D. 1. ſect. 4. num. 51. Garcia de Excellentijs Sacerdotij Tract. 3. Diffic. 1. dub. 6. puncto 3. num. 33. Auerſa q. 11 de Euch. ſect. 10. V. *Decimò tamen*, Gaſpar Hurtadus D. 3. de Excommunicatione Diff. 3. num. 7. Gibalinus Diſq. 7 de Cenſuris q. 2. propoſ. 1. Conſectario 2. n. 23 Martinonus D. 59. de Cenſuris ſect. 4. num. 47. & 48. Amicus D. 33. ſect. 5. num. 114. Petrus Cornejus tomo 2. in 3. p. Tract. 5. D. 10. §. 3. dub. 2. ex V. *Queres ſecundò*, Iacobus Gordonus tomo priori Theologiæ Moralis L. 7. q. 8. C. 1. §. 4. num. 16. Arriaga Diſp. 52. ſect. 4. num. 12. & 13. Trullench. Lib. 3. de Sacramentis C. 8. dub. 4. num. 7. alijque non ſine faſtidio recenſendi.

61 Probatur poſterior Concluſionis pars, quæ minorem continet difficultatem. Probatur, inquam, primò, quia fructus Sacrificij oblati à Sacerdote vt Miniſtro Eccleſiæ pendet ab huius intentione, & applicatione, quin poſsit extendi vltra Eccleſiæ voluntatem. At Eccleſia nõ ſolùm non habet voluntatẽ, vt ſuo nomine offeratur Sacrificiũ pro excommunicato vitando, fructuoſumque illi ſit; ſed potiùs habet voluntatẽ contrariam expreſſam. Ergo, &c. Cõfirmatur exemplo œconomi, qui, ſi diſpenſet bona domini contra voluntatem ipſius, & ijs, quos dominus excluſit, diſtributio erit invalida, & bonorum dominium non adquirent excluſi. Secundò, quia oblatio Sacrificij facta ex fallacia, & deceptione à Sacerdote vt Eccleſiæ Miniſtro, & eius nomine non poteſt habere vllam vim apud Deum, qua moueatur ad conferendum Sacrificij fructum excommunicato non tolerato. Tertiò, quia Sacrificium oblatum à Sacerdote excommunicato vitãdo nihil prodeſt quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ ijs, pro quibus offertur. Ergo ſimiliter nihil proderit quoad illum fructum, ſi offeratur pro excommunicato vitando, vt enim Eccleſia prohibet, offerri ab excommunicato vitãdo, ſic etiam prohibet offerri pro eo.

62 Iam verò prior Concluſionis pars ſuadetur primò ex eadem paritate, nam Sacrificium oblatum à Sacerdote excommunicato vitando prodeſt, quantùm ad fructum prouenientem ex parte Chriſti, ijs, pro quibus offertur. Ergo ſimiliter proderit quantùm ad illũ fructum, ſi offeratur pro excommunicato vitando. Secundò, quia Sacerdotis actio offerendi Sacrificium nomine Chriſti, conſequenterque fructus reſpondens ipſi Sacrificio oblato à Sacerdote vt Miniſtro Chriſti, non pendet à voluntate Eccleſiæ, ſed ſoliùs Sacerdotis, cuius Ordini eſt annexa ex inſtitutione Chriſti poteſtas conſecrandi, & offerendi. Tertiò, nam ſicut ob independentiam, quàm à voluntate Eccleſiæ habent ſuffragia priuata vnius hominis pro alio, & fructus Sacrificij vt oblati à Sacerdote tanquam à priuata perſona pro aliquo, nequit iuxta receptam ſententiam Theologorum reddi per Eccleſiæ legem irrita applicatio, quam ſuffragij priuati faciat fidelis, neque itẽ ea, quam Sacerdos faciat fructus Sacrificij vt oblati nomine proprio, atque adeò valida ea erit pro quocumque, qui capax ex ſe ſit, fiat; ita ob non minorem ab Eccleſiæ voluntate independentiam fructus Sacrificij vt oblati à Sacerdote in perſona Chriſti dici debet, validam fore talis fructus applicationem, & ſubiecto capaci fore vtilem, non obſtante quauis prohibitione Eccleſiæ. Quarto, quia validè, & fructuoſè quoad effectũ gratiæ adminiſtratur Sacramentum excommunicato, ſi hic cum iuſta excuſatione illud recipiat. Ergo validè, ac fructuoſè offertur Sacrificium nomine Chriſti, & in eius perſona pro excõmunicato vitando, quin obſtet prohibitio Eccleſiæ. Sicut enim confectio Sacramenti eſt à Sacerdote, vel à Miniſtro alio vt gerente perſonam Chriſti, ſic etiã oblatio Sacrificij; & ſicut effectus Sacramenti eſt infallibilis in ſubiecto per peccatum non ponente obicem gratię; ita etiam fructus Sacrificij vt oblati in perſona Chriſti pro ſubiecto non habente incapacitatem, aut impedimentum aliunde, quàm ab excommunicatione.

63 Huius rationis vis non eneruabitur, reſpondendo, non prohiberi ab Eccleſia adminiſtrationem Sacramenti, quando cum iuſta excuſatione recipitur ab excommunicato; ideoque mirum non eſſe, ſi tunc Sacramentum quoad effectum gratiæ ſit fructuoſum excommunicato; etſi Sacrificium oblatum pro excommunicato vitando non ſit ei fructuoſum, quia Eccleſia prohibet talem oblationem. Non, inquam, eneruabi-

tur

tur ſic reſpondendo, nam iuſta excuſatio ex parte excommunicati recipientis Sacramentum non deſeruit aliter ad lucrandum effectum illius, quàm quia facit, vt receptio non ſit peccatum lethale, obexque gratiæ, ſuppoſito quòd aliunde non detur obex ratione alterius lethalis peccati; habetque ſe peraccidens ad præfatum effectum adquirendum, quòd adminiſtratio non ſit peccaminoſa, & prohibita, quandoquidem malitia Miniſtri non fraudet ſuo effectu Sacramentum diſpenſatum homini non ponenti ex parte ſua obicem peccati mortalis.

64 Erit, qui replicet, ſicut peccatum lethale impedit, quominus ſuſcipiens Sacramentum comparet huius effectum, ita excommunicatio hominis vitandi impediet, quominus Ipſe homo adquirat Sacrificij fructum. Sed dico, diſparem eſſe rationem, quia peccatum lethale eſt incompoſibile cum effectu Sacramenti, nempe cum gratia ſanctificante, non ſic cum Sacrificij fructu excommunicatio hominis vitandi. Et quidem Eccleſiæ prohibitio offerendi Sacrificium pro excommunicato vitando non eſt quid tenens ſe ex parte huius, ſed eſt quædam lex Eccleſiaſtica potens illicitam reddere, ſed non irritam, & caſſam Sacerdotis voluntatem, qua vt Miniſter Chriſti velit offerre Miſſam pro excommunicato vitando, applicareque ei fructum reſpondentem Miſſæ ex Chriſti inſtitutione. Atqui eo ipſo non eſt è poteſtate Eccleſiæ, vt neque è poteſtate ipſius Sacerdotis, cohibere, ſeu impedire eiuſmodi fructum. Quare ſolum poterit impediri obice aliquo tenente ſe ex parte excommunicati vitandi, vt ſi is exiſteret in ſtatu peccati lethalis, nam tunc ſatisfactionis fructum non obtinebit; aut ſi exiſteret in ſtatu damnationis æternę, nam tunc neque ſatisfactionis, neque impetrationis fructum adquiret.

65 Pater Abila ſuprà in dubio 4. ait, Sacrificium oblatum pro excommunicato non tolerato fore illi fructuoſum quoad impetrationem, licet Sacerdos peccet offerendo, & excommunicatus peccet petendo, quòd offeratur, quia Sacrificium habet ex ſua natura, & inſtitutione Chriſti, vt quantùm ad impetrationem poſſit prodeſſę quibuſcumque peccatoribus. Ergo licet Eccleſia per ſuam prohibitionem efficiat, ne licitè offeratur pro tali excommunicato, non tamen efficere poteſt, quòd, ſi oblatio fiat, non ſit fructuoſa. Diceret id ipſum Abila ob rationis identitatem, caſu quo Sacerdos excommunicatus offerret Sacrificium pro ſe ipſo. Sed meliùs negant Suarez ſuprà numero 8. Dicaſtillus ſuprà numero 68. Negat Suarez, loquens de Sacerdote excommunicato offerente pro ſe ipſo, quia ponit obicem, ne fructum ex Sacrificio capere poſſit. Quæ ratio non eſt efficax quoad fructum impetrationis, quia reſpectu huius non eſt obex peccatum, vt aiebat Abila. Negat Dicaſtillus loquens de Sacerdote offerente pro perſona diſtincta excommunicata nō tolerata, quia oblatio, vt ſe etiam tenens ex parte iſtius perſonę, eſt peccaminoſa, & quia non eſt prudenter cenſendum, quòd voluerit Chriſtus, vt in dicto caſu Sacrificium ſit fructuoſum quoad impetrationem eidem ipſi perſonæ, quæ peccat petendo, vt offeratur pro ſe. Addo ego, ſicut oratio non eſt proficua illi, reſpectu cuius eſt peccaminoſa, ita neque oblatio Miſſæ; quanquam oratio, & oblatio peccaminoſæ poſſint eſſe vtiles, commodæque alijs, quorum reſpectu peccaminoſæ non ſunt.

66 Sed inſurgit hic pulchrum dubium, ſcilicet an ſi Sacerdos excommunicatus, ſed tamen contritus, celebret ex cauſa, neceſsitateve mortis, aut grauiſsimi ſcandali, aut infamiæ vitandæ, participabit tam integrè fructum Sacrificij, quod pro ſe offerat, quàm ſi non innodatus excommunicatione celebraret? Agit de hoc dubio Eximius Doctor Pater Suarez in numero illo octauo. Aitque, fore, vt lucraretur tam integrè fructum reſpondentem Sacrificio vt oblato in perſona tū Chriſti, tum in priuata ipſius Sacerdotis, ſi adſit excuſatio ad oblationem faciendam pro ſe; vt ſi Sacerdos habeat inuincibilem ignorantiam prohibitionis offerendi pro ſe, ſeu ſi bona fide putet, fas eſſe pro ſe offerre, eo ipſo quòd ſemel liceat ſacrificare. Quanquam re ipſa ex vno ad aliud non benè argueret, ſiquidem poſſit occurri neceſſitati illi per Sacrificium offeren-

Digitized by Google

dum pro alijs, & non pro ſe. Vnde niſi bona fides excuſaret ipſum, peccato non careret oblatio pro ſe, ideòque non eſſet ipſi fructuoſa. Et neque in caſu bonæ fidei proficeret ei ex parte Eccleſiæ, ſicut neque exinde vtilis eſt excommunicato diſtincto à Sacerdote oblatio, quam hic pro eo facit. Sed addit Suarez, ✠ Poſſe alicui veriſimile videri, non eſſe intentionem Eccleſiæ, cum tanto rigore prohibere non offerre pro excommunicato, vt prohibuerit etiam non offerre pro ſe ipſo, etiamſi aliàs licitè offerat Sacrificium. Præſertim quia in tãtum eſt prohibitum offerre pro excommunicato, in quantum eſt prohibitum communicare cum illo; at nemo eſt prohibitus communicare ſecum, ſed cum alio. Ergo non eſt prohibitus offerre pro ſe ſpecialiter, ſed ſolũ, quatenus eſt prohibitus offerre. Ergo ſiquis alia ratione excuſetur ab illa prohibitione, poteſt ex ignorantia, vel certè ex probabili dictamine excuſari etiã à culpa in offerendo pro ſe. Quod maximè locum habebit, ſi vrgens neceſsitas hoc etiam poſtulare videatur, vt ſi quis ſit in vrgente periculo mortis. ✠ Tantùm Suarez. Et quia ratio hæc propoſita ab ipſo vt ſimilis vero, placuit Gibalino, cenſet is in loco præcitato, Conſectario 3. num. 24. Sacerdotem in caſu propoſito comparaturum tantum fructum titulo tam Chriſti, quàm Eccleſiæ, & ſui, quantum ſi liber ab excommunicatione, & in ſtatu gratiæ ſacrificaret, & offerret pro ſe. Probabiliſsima etiam mihi videtur eadem ratio; quam confirmo, quia eo ipſo quòd Sacerdos celebraret, & licitè (vt ſupponitur) proindeque quin contraueniret vlli prohibitioni, ſiue Chriſti, ſiue Eccleſiæ, proferret licitè, vt Miniſter Chriſti, & Eccleſiæ, verba, in quibus ex inſtitutione eiuſdẽmet Eccleſiæ, quiſquis Sacris operatur, offert pro ſe ipſo; nec video, cur non poſſet pronunciare ea in ſenſu, quem communiter præſeferunt, & in quo ſolent recitari. Si autem Sacerdos ille poſſet pro ſe offerre eo modo, cur non etiam omni alio, quo pro fideli petente Miſſam? Præterea ſi Sacerdos ille excommunicatus toleratus offerret in perſona Eccleſiæ, vt deducitur ex dictis à me in n. 23. D. 12. & offerret licitè. Ergo reportaret fructum reſpondentem ex parte Eccleſiæ. Si neges, quia vt pro ſe nõ offerret licitè. Contra, nam iuxta doctrinam Concluſ. 9. Sacerdos in perſona Eccleſiæ offert licitè pro excõmunicato tolerato poſt Extrauagantem *Ad euitanda*. Vt taceam, intelligi ægrè, quòd Sacerdos offerat in perſona Eccleſiæ, & quòd ei, pro quo fit oblatio, non communicetur fructus, reſponſurus aliàs ratione eiuſdemmet Eccleſiæ. Rurſus etſi Sacerdos ille eſſet nõ toleratus, ſicut in perſona Eccleſiæ offerret pro alio, qui non eſſet excommunicatus vitandus, ita etiam pro ſe, etenim quoad functionem offerendi ceſſaret in illo caſu excommunicatio. Reuiſat Lector numer. 25. D. 12. Si autem in Gibalinũ inciderit, notet, ipſum immeritè attribuere Suario rationem, quam magnus hic Doctor dixit, poſſe alicui videri veriſimilem. Vnde Gibalinus inquit, ſe ex ea colligere duo omnino contraria fini intento à Suario. Quod quia in huius notã de minus benè ſeruato tenore diſcurſus cedere apud quempiam poſſet, ideo aduertere volui pro mea erga tantum Theologiæ Principem obſeruantia.

67 Priori parti Concluſionis huius vndecimæ refragari dicuntur à Diana p. 5. Tract. 9. Reſol. 76. & à Leãdro p. 2. Tract. 8. D. 2. q. 9. p. 4. Tract. 2. D. 3. q. 15. graues nonnulli Authores, nempè Sotus in 4. Diſt. 22. q. 1. art. 1. vel 3. vel 4. Vazquez D. 227. C. 3. n. 26 Tract. de Excommunicatione Dub. & n. 2. item D. 11. à n. 11. Luiſius Turrianus L. 2. de Cenſuris D. 8. dub. 2. V. *Sed contrariam*, & neſcio qui alij. Sed in Soto, & Vazquio non reperio quidpiam, quod manifeſtè contradicat ei parti priori; quin potiùs vel fauent poſteriori, vel in eo occupãtur, vt probent, non ſufficere ad lucrandum fructum reſpondentem ex parte Eccleſiæ, quòd excommunicatus ſiue non vitandus, ſiue vitandus exiſtat in ſtatu gratiæ, quia nimirùm Eccleſia non permittit offerre pro illo, nec in perſona eius fiet oblatio attentata à Sacerdote pro illo, quandiu excommunicatio non tollatur per abſolutionẽ. Solus Turrianus aliquid innuit, nam poſt relatam Suarij ſententiam, quæ eſt ipſiſsima noſtra 11. Concluſio bipartita, ait ſe, abire in contrariam; & argumentatur ſic, ✠ Cenſura fuit iuſta, & non eſt ablata per ſolam internam iuſtificationem. Ergo ſi habet Eccleſia veram poteſtatem excommunicandi, conſtituit homi-

hominem incapacem eius effectus. Alias ſequeretur, poſſe Sacerdotem Sacrificium applicare pro excommunicato peccatore, qui non conuertatur. * Cæterùm hæc argumentatio facillimè diſſoluitur, concedendo Antecedens, & diſtinguendo Conſequens: conſtituit hominem incapacem eius effectus, qui alias proueniret ex Sacrificio, vt oblato in perſona Eccleſiæ, ita quidem eſt; quando homo eſt excommunicatus vitandus: eius effectus, qui reſpondea eidem Sacrificio, vt oblato in perſona Chriſti, non ita eſt. Et ad ſequelam dicitur, ſi de poteſtate offerẽdi in perſona Chriſti pro excommulcato peccatore ſit ſermo, nihil abſurdi continere, quatenus exerceatur validè, & vtiliter quoad fructum impetrationis reſpondentem ex parte perſonæ Chriſti, niſi ipſe excommunicatus peccator habeat aliunde impedimentum ad lucrandum eum fructum. Sed replicabis, prohibitum Sacerdoti eſt ab Eccleſia, ne pro excommunicato vitando offerat nomine tam eiuſdem Eccleſiæ, quàm Chriſti, prohibitumque eſt ex legitima poteſtate dimanata à Chriſto. Ergo Sacerdos non obtemperans ei prohibitioni offeret prorſus inualidè quoad fructum reſpõſurum ex parte tam Chriſti, quam Eccleſiæ. Replica patitur manifeſtam inſtantiam in Sacerdote excommunicato, vel ſolùm peccatore, cui etiam vetat Eccleſia, ne nomine tam ipſius Eccleſiæ, quàm Chriſti ſacrificet, ſi tamen proferat conſecrationis verba ſupra aptam materiam cum intentione conſecrandi, proculdubiò ſacrificabit validè, imò, ſi ſit ſolùm peccator, offeret fructuosè in perſona Chriſti, & Eccleſiæ, pro perſona diſtincta, pro qua faciat applicationem Miſſæ; idemque erit, etiamſi ipſe ſit excommunicatus toleratus. Quare conceſſo Antecedenti replicæ, nego quoad fructum ex parte Chriſti Conſequentiam; cuius inficiandæ patet ſatis ratio ex probationibus noſtræ vndecimæ Concluſionis quantùm ad primum membrum. Vrgebis adhuc dicens, ſi iuſsio Eccleſię eſt, eaque iuſta, ne excommunicatò vitandò applicetur vllus Sacrificij fructus ex opere operato tam Chriſti, quàm ipſiuſmet Eccleſiæ, cur non exiſtimabimus, Chriſtum velle id ipſum? Si item Sacrificij effectus ex opere operato Chriſti, vt principalis offerentis, eſt præcipuus fructus, quem fideles ab Eccleſia non præciſi, & iuſti reportant ex oblatione pro eis facta à Sacerdote, cur eiuſmodi fructum putabimus diffundi in illos etiam, quos Eccleſia ſeparauit à ſe, tradidit Satanæ, denunciatque habendos tanquam Ethnicos, & publicanos? His interrogationibus ſi breuiter reſpondeamus, erit ſatisfactum omnibus argumentis Philiberti Marchini Tract. 3. de Ordine, parte 2. C. 8. qui inter Modernos expreſsiùs eſt nobis contrarius. Dicimus igitur ad vnam, & alteram, ſicut etſi Eccleſia etiam iubeat, ne excommunicatus potiatur Sacramentorum paſsiua participatione, quæ certè magnum bonum eſt reſpectu fidelium non præciſorum, tamen ex Chriſti voluntate ſuſceptio Sacramenti Ordinis, v. g. ab excommunicato non eſt inualida, ita ſimiliter in præſenti caſu. Et ratio à priori claret ex probationibus noſtris. Neq; hinc ſequi dicas, voluntates Chriſti, & Eccleſię eſſe contrarias. Nã quod Chriſtus vult, eſt, vt Sacerdote offerente in ipſius nomine, conferatur fructus, qui eſt ex Sacrificij vt ſic oblati opere operato, ei perſonę, pro qua offerat, ſi ea capax ex parte ſua ſit illius fructus: quod verò vult Eccleſia, eſt, vt, ſi pro excõmunicato vitando offeratur Sacrificiũ contra voluntatem eiuſdemmet Eccleſiæ, & quin ipſius nomine fiat oblatio, non communicetur tali excommunicato fructus fundatus in meritis ipſius Eccleſiæ. Voluntates autem huiuſmodi nullam inter ſe ſe contrarietatẽ habẽt. Manifeſtiora hæc ſunt, quàm vt egeant fuſiori declaratione. Et niſi Aduerſarij adducant argumentum, quo nobis oſtẽdant, è poteſtate Eccleſiæ eſſe, irritare applicationem factam à Sacerdote nomine Chriſti, permanebim⁹ firmi in noſtra opinione. Neque vnquam erunt afferendo (abſit verbo inuidia) ſiquidem inferior nequeat reddere caſſum id, quod fiat nomine, & authoritate Superioris: qualis eſt Chriſtus reſpectu Eccleſiæ; licet hæc queat legitimè imperare Sacerdoti, ne in perſona etiam illi⁹ offerat pro aliquo, & proinde poſsit ex prohibitione Eccleſię eſſe illicita oblatio, quæ nomine etiam Chriſti exhibeatur pro excluſo.

68 Quanquam fatear, ſubſatere in iſta prohibitione non leuem

difficultatem. Etenim dummodò Sacerdos externè non offerat pro excommunicato vitando, videtur non poſſe inhiberi ab Eccleſia, quominus internè offerat, & applicet Sacrificium in perſona Chriſti pro eo, quandoquidem Eccleſia tam non poſsit vetare internum actum, quàm non poterit iuxta vulgatiſsimam ſententiam, condecoratam nouiter ſuffragio Illuſtriſsimi Archiepiſcopi Hiſpalenſis Petri de Tapia in Catena Morali Lib. 4. quæſtione 6. articulo 4. & 5. præcipere illum, ſi actus internus, vel eius carentia non requiratur ad eſſe phyſicum, vel ſaltem ad eſſe morale, ſeu quaſi artificiale actus externi. Iam verò carentia oblationis, applicationiſve internæ Sacrificij pro excommunicato vitando non eſt neceſſaria ad eſſe ſiue phyſicum, ſiue morale Sacrificij. Et confirmatur, quia hoc innixus principio Meratius in Tractatu de Legibus Diſputatione 9. ſectione 8. Verſ. *Ex qua Suarij* ait, quando Summus Pontifex præciperet, vt efferrentur Sacrificia pro auertendis, vel comprimendis calamitatibus, quę imminerent Eccleſię, vel iam eam moleſtarent, fore, vt præceptum illud per ſe, & immediatè non obligaret ad intentionem internam conſecrandi, & ſacrificandi, neque ad applicationem internam pro impetranda Eccleſię incolumitate. Huc faciunt etiam, quæ ex Authoribus non infimæ aciei retulimus in numero 10. Diſputationis 13. Tantum pondus ſenſit in hac difficultate Pater Arriaga Diſputatione 52. de Euchariſtia ſectione 4. n. 12. & 13. vt ei ſuccubuerit, vel ſaltem dixerit, eſſe probabilius, quòd Eccleſia non poſsit obligare, ne à Sacerdote nomine Chriſti offeratur internè Sacrificium pro excommunicato vitando. Pertrahere conatur Cardinalem Bellarminum in hanc mentem, eo quòd Lib. 2. de Miſſa C. 6. ſcriptum reliquerit, ✻ Exiſtimo, licere id (ſcilicet offerre Sacrificium pro hæreticorum, ſiue infidelium aliorum conuerſione) modò nihil addatur ad Miſſam, ſed ſolùm per intentionem Sacerdotis applicetur Sacrificium conuerſioni infidelium, ſiue hæreticorum, id enim multi faciunt viri pij, & docti, quos reprehendere non poſſumus. ✻ Sed certè Cardinalis Bellarminus loquitur de oblatione mentali, quæ non ſit prohibita ab Eccleſia, poſſet tamen prohiberi; addit namque immediatè, ✻ Neque extat expreſſa Eccleſiæ prohibitio. ✻ Ergo ſaltem non fauet, quatenus Eccleſia non poſſet validè vetare oblationem mentalem. Et quidem Bellarminus loquitur de oblatione mentali directa pro ſolis hæreticis toleratis, eo quòd iudicet, permitti ab Eccleſia; vel ſi etiam comprehendat non toleratos, eo quòd putet, iuberi quidem ab Eccleſia, ne publicè oretur ſiue intrà Sacrificium (quod, ipſomet adnotante paulò antea, ſemper eſt publicũ, nẽpe ſemper eſt in ſe publica oratio) ſiue extrà pro hæreticis, & excommunicatis quibuſuis, non tamen præcipit, ne mentaliter offeratur Sacrificium directè pro eis, etiam ſi ſint non tolerati: vtrouis modo loquatur, conſtat ex verbis adductis, ipſum negare, quòd actu detur prohibitio Eccleſiaſtica, minimè verò, quod poſſet dari, neque quòd, ſi daretur, obligaret. Addo poſtremum id, quia Arriaga videtur dicere, dari actu eam prohibitionem de oblatione interna Sacrificij nomine Chriſti pro excommunicatis vitandis, ſed non inducere obligationem. Verba eius ſunt ✻ Si conſideretur item hoc Sacrificium, vt à Chriſto oblatum, Eccleſia quidem prohibet, ne applicetur excommunicatis. ✻ Et poſteà, ✻ Sola ergo prohibetur interior oblatio Sacrificij nomine Chriſti. ✻ Sed vel ego non intelligo Sapientiſsimi Theologi ſenſum; vel patentiſsimè abſurdum eſt vt Eccleſia prohibeat quidpiam, quod ſit ſuprà eius poteſtatem, & ad quod proinde euitandum non reſultet obligatio in Sacerdote. Etenim Eccleſia non poteſt vetare quidpiam, excedẽdo limites poteſtatis ſuæ, & quin ſeruet conditiones, quæ neceſſariæ ſunt, & ſufficientes, vt eius lex obliget. Vnde in Capite *Nulli*, Diſtinctione 19. dicitur, *Nulli fas eſt, vel velle, vel poſſe tranſgredi Apoſtolicæ Sedis præcepta.* Prętereà Pater Arriaga ſupponit, Eccleſiam actu prohibere oblationem internam Sacrificij nomine ipſiuſmet Eccleſię pro excommunicatis vitandis, ideòque peccaturum Sacerdotem, ſi attentet offerre ſic, imò nihil obtenturum eis, quia re ipſa inualidè offeret nomine Eccleſiæ. Qua ex ſuppoſitione arguo ad hominem contra Arriagam. Ergo Eccleſia poteſtatem

non

non excedit, prohibere eo modo oblationem internam Sacrificij in perſonâ ſua, vt ſi Sacerdos non obtemperet, peccent. Quo ſemel admiſſo, cur non concedetur, è poteſtate etiam Eccleſiæ eſſe, vetare obligatoriè, ne Sacerdos applicet internè Sacrificium in perſonâ Chriſti pro excommunicatis vitandis?

69 Quapropter latiùs erit, dicere cum eodem Arriaga, Eccleſiam, è cuius iure eſt, dare, vel negare licentiam ſacrificandi, non concedere eam, niſi ſub conditione, quòd Sacrificium non ſit offerendum nomine ſiue Chriſti, ſiue ſuo pro excommunicatis vitandis. Vnde ſi Sacerdos in Sacrificio offerat vno, vel altero nomine, vel vtroque pro illis, peccabit ob non ſeruatam conditionem illam. Quamuis verò Arriaga addat, ſe dubitare vehementer de ſic præſtita per Eccleſiam licentia celebrandi; tamen hic modus ſoluendi difficultatem videtur mihi valde ſimilis verò. Alium inueni caſu in Gaſpare Hurtado Diſputatione tertia de Excommunicatione Difficultate 2. numero 105. vbi ait, Eccleſiam poteſtate non ordinariâ, & generali Superioris humani, ſed ſpeciali, & extraordinariâ prohibere applicationem internam Sacrificij, & cæterorum communium ſuffragiorum in bonum excommunicati vitandi, vti ſimili poteſtate diſpenſat in voto purè interno, & quotannis obligat ad confeſsionem peccatorum etiam merè internorum. Modus is eſt probabilis, tametſi ex Tractatu de Legibus iuxta varias ſententias circa materiam Canonicarum, ſeu Eccleſiaſticarum poſsit notari de ſuis næuis. Occurrunt mihi tres alij. Primus eſt, Eccleſiam eatenus prohibere applicationem internam Sacrificij nomine tam Chriſti, quàm ſuo pro excommunicato vitando, quatenus directè vult; vt hic ſit priuatus communibus fidelium ſuffragijs; eo autem ipſo quòd velit id, & iuſtè, conſurgit obligatio in Sacerdote non applicandi pro illo Sacrificium, quia ſi applicet nomine Chriſti, fruſtrabitur intentio Eccleſiæ, caſu quo excommunicatus exiſtat in ſtatu capaci fructus Sacrificij; ſi autem applicet nomine Eccleſia, attentabit aliquid illuſorium, ſiquidem ipſa Eccleſia velit, vt non aſſumat ſuam perſonam in ordine ad applicationem pro illo, & vt ob ſua merita nihil boni conferatur illi à Deo. Indirecta huiuſmodi prohibitio actuum internorum negari à nullo poteſt. Sic in exemplum voluntas interna non audiendi Sacrum in die feſto, quæ certè vetita eſt indirectè eo ipſo, quod ab Eccleſia prohibeatur omiſsio externa audiendi Sacrum; ſeu eo ipſo, quòd iubeatur auditio externa Sacri die illo. Secundus modus ſit, quia cum Eccleſia prohibeat, ne ſuo nomine offerat etiam internè Sacerdos pro excommunicato vitando, vetat conſequenter, ne offerat internè nomine Chriſti. Etenim in Sacerdote ſacrificante, & offerente decet, imo debet non ſeparari id, quod eſt agere in perſona Chriſti ab eo, quod eſt agere in perſona Eccleſiæ, quandoquidem Sacerdos ſit Miniſter publicus vtriuſque; atque adeò Sacerdos offerens in perſona Chriſti pro excommunicato vitando reus culpæ eſſet ob ſeparationem illam, vti ob eandem peccaret Sacerdos, qui, cum foret excommunicatus vitandus, celebraret extrà caſus, de quibus in numero 25. Diſputationis 12. quia nimirùm tunc repræſentaret perſonam Chriſti, quin ſimul repræſentaret perſonam Eccleſiæ. Tertius eſt, Sacerdotem iure naturali obligari ad non applicandum internum Sacrificium nomine Chriſti pro excommunicato vitando, ex hypotheſi quòd Eccleſia vult hunc priuare, quantùm poſsit, communibus ſubſidijs ſpiritualibus, ius namque naturale expoſcit, vt qui Miniſter eſt Eccleſiæ, & tam præcipuum eius membrum, conformetur ſuo capiti. Non abſimili ratione Meratius in loco præcitato ait, iubente Eccleſia, vt ſacrificetur ad impetrandum à Deo remedium alicuius calamitatis publicæ, teneri Sacerdotem ex iure naturali, vel diuino ad internam intentionem ſacrificandi, necnon ad applicationem pro conſequenda à Deo auerruncatione mali illius. Vnde obiter reſpondimus confirmationi, omittentes multa, quæ circa illam poſſent dici, vt & circa quæſtionem, an lex humana, ſiue Ciuilis, ſiue Eccleſiaſtica, imperare, vetareve poſsit actus internos? Quæ verò hic diximus, oſtendunt ſufficienter, poſſe ex Superioris Eccleſiaſtici præcepto deriuari, ſaltem indirectè, obligationẽ ad applicationem internam Sacrificij

Digitized by Google

pro certa, certiſve perſonis. Aſt definire, quando deriuetur, non eſt huius loci, & temporis. Oportuit, monuiſſe Lectorem de præfata poteſtate Superioris Eccleſiaſtici, vt liberaremus fidem datam in n. 10. D. 13.

70 Contra ſecundam partem Concluſionis vndecimę videbuntur prima facie ſtare aliqui Authores apud Dianam parte 5. Tractatu 9. Reſolut. 76. & apud Leandrum parte 4. Tract. 2. D. 3. quæſt. 14. Sed ſi attentè legantur, comperietur loqui de excommunicatis vitandis, qui in ſtatu amicitiæ Dei exiſtant, atque ideo piè præſumatur ab illis Authoribus, quòd Eccleſia nolit priuare eos interna participatione ſuffragiorum ſuorum communium. Sed pars ſecunda Concluſionis noſtræ procedit primariò de excommunicatis vitandis expertibus ſanctitatis, & ſecūdariò extenditur ad præditos gratia habituali, ſi non ſit vera pręſumptio illa, cuius memini; vti ego iudicio, non eſſe. Quare aduerſus ſecundam partem in ſenſu principaliter per me intento, vix, & ne vix quidem inuenio Authorem, qui expreſſè contradicat. Solus Ledeſmius ſecunda 4. q. 23. art. 1. fol. 333. ait, * Probabile eſt, quòd valet excommunicato prædictum Sacrificium, quia fortè Eccleſia non vult, niſi quòd nullus offerat Sacrificium pro excommunicato; non tamen, quòd non valeat, ſi fiat. Primum tamē dictum videtur mihi probabilius, ſcilicet quòd Sacrificium oblatum pro excommunicato nihil valeat apud Deū, quantùm ad illum valorem ad minus, qui ex Eccleſia poterat prouenire. * Quæ omnia ſunt verba Ledeſmij. Sed ego tacens de probabilitate extrinſeca ab authoritate ſiue ipſius Ledeſmij, ſiue aliorum (ſi qui ſint) non capio, qui poſsit eſſe probabile ab intrinſeco illud, quod primò proponitur in verbis tranſcriptis, nam ſi Eccleſia vult priuare efficaciter Sacrificij fructu ex ſuis meritis proueniente excommunicatum vitandum, & hac de cauſa prohibet Sacrificij oblationem pro illo, nòn enim aliter poteſt priuare efficaciter tali fructu, in intelligibile prorſus eſt, vt, ſi fiat à Sacerdote applicatio prædicti fructus, valida, operatiuaque ſit. Et alioqui Eccleſia priuans excommunicatum vitandum illo fructu, conciperet ſic expoliationis ſententiam: volo, excommunicatum carere fructu Sacrificij fundato in meis meritis, ſi Sacerdos aliud non velit, quamuis illicitè. Opponet quis, ſi Sacerdos applicet vni fideli partem fructus impetratorij generaliſsimi, quam alteri vellet applicatam Eccleſia, non erit irrita ea applicatio, vt conceſſimus in n. 46. D. 15. Ergo ſimiliter in præſenti caſu. Reſpondeo, conſtare in hoc caſu nobis de voluntate Eccleſiæ priuandi efficaciter excommunicatum fructu reſpondente meritis ipſius Eccleſiæ; aſt in eo alio non conſtat de Eccleſiæ voluntate, vt ſi fructus impetratorius generaliſsimus, applicandus Petro, referatur à Sacerdote in bonum Pauli, non ſit huic vtilis.

71 Colligitur tandem ex dictis de excommunicato vitando, debere ſimiliter diſcurri quod alios, pro quibus poſſet ex natura rei offerri Sacrificium Miſſæ, ſed Eccleſia cenſeatur prohibuiſſe, ne offeratur. Quare qui in ea ſint ſententia, vt, quantùm eſt ex inſtitutione Chriſti, potuiſſet Sacrificium offerri pro Catechumenis, & pro infidelibus, Eccleſia tamen iuſſerit, ne actu offeratur, videntur debere conuenire nobiſcum, quatenus amplient ad eos Concluſionem, quam nos propoſuimus, & illuſtrauimus quoad excommunicatos vitandos. Sed erit, qui dicat, ſi hi ſunt habendi tanquam Ethnici iuxta C. 18. Matthæi V. 17. & pro excommunicatis vitandis non licet offerre Sacrificium, neque item licebit pro Ethnicis. Quod eſt contra noſtram ſeptimam Concluſionem. Sed reſpondeo, excommunicatos reputādos eſſe ea ratione ſicut Etnichos, vt fidelibus non liceat cū eis plus commercij, quàm olim haberent Iudęi cum Ethnicis, prout optimè explicat Raynaudus parte 2. de Monitorijs C. 8. n. 23. Iudæi autem, etſi Ethnicos valde ſint abominati, & refugerint ſtudioſiſsimè commercium, conuictumque humanum, & politicum cū eis, tamen non recuſabant ſacrificare pro eis, vt viſum eſt in n. 34. Certè verba Chriſti eò tantùm reſpiciunt, vt qui Eccleſiam non audierit, cenſendus ſit impius, ſicut à Iudæis habebantur Ethnici, & Publicani.

SEC-

SECTIO III.

De defunctis, pro quibus offerri poteſt.

CONCLVSIO XII.

Sacrificium, Miſſæ offerri poteſt licitè, imò & debet ex generali ſaltem intentione, pro animabus in Purgatorio exiſtentibus; poteſtque illis prodeſſe tam quoad impetrationem, quàm quoad ſatiſfactionem.

72 HÆC Concluſio eſt de fide Catholica; & omiſsis probationibus ex Concilijs, ac Patribus, confirmo eam breuiter primò ex veteris legis Sacrificijs pro peccatis mortuorum, vt traditur Lib. 2. Machabæorum C. 12. quibus Sacrificijs cedere non debet, ſed potiùs anteire in extenſione, & efficacia Sacrificium nouæ legis. Secundò, S. Paulus 1. ad Cor. 15 V. 29. ait; *Quid facient, qui baptizantur pro mortuis, ſi omnino mortui non reſurgunt? Vt quid & baptizantur pro illis?* In quib⁹ verbis ſenſus Sancti Pauli eſt, probatus à multis Interpretibus, & à nullo (quem ſciam) reiectus vt improbabilis, quid faciunt, qui præcedentibus ablutionib⁹ ſacrificant pro defunctis, ſi iſti non reſurgent? Solebant enim Iudæi ante preces, Sacrificia, omnemque rem diuinã adhibere quaſdam ablutiones, vt conſtat ex Cap. 7. Marci Ver. 8. ex Cap. 9. Hebræorum Ver. 10. alijſque ex locis. Legantur Cornelius ad ea verba Pauli, & Martinonus D. 64. de Purgatorio S. 3. num. 17. Tertiò, Sacrificium cruẽtum crucis oblatum eſt pro animabus etiam Purgatorij; & non applicatur eis, niſi per incruentum hoc; ac per alia Eccleſiæ, fideliumq; ſuffragia. Quartò; exiſtentes in Purgatorio *non ſeparantur ab Eccleſia, quæ eſt regnum Chriſti*, vt inquit S. Auguſtin⁹ L. 20. de Ciu. Dei, C. 9; ſunt vniti Chriſto per gratiam, imò & in ea ſunt confirmati; ſunt prætereà aliquo modo viatores, cùm ambulent per fidẽ; & adhuc non peruenerint ad vltimum gloriæ terminum; tandem ſunt capaces remiſsionis pœnarum, quas patiuntur; Ergo illis poteſt prodeſſe Sacrificium Miſſę quoad ſuum principalem effectũ, ſi pro illis offeratur. Et ad id quidem Sacerdos in ſui Ordinatione accipit poteſtatem per illa verba, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificiũ Deo, Miſſaſque celebrandi tam pro viuis, quàm pro defunctis*, &c. Quia verò Sacerdos debet in celebrando ſeruare ritum Liturgiæ; & in hac ex generali intentione offertur Miſſa *pro omnibus fidelibus Chriſtianis viuis, atq; defunctis*, fitque commemoratio *famulorum, famularumque* Dei, *qui nos præceſſerũt cum ſigno fidei, & dormiunt in ſomno pacis*, petiturque, vt *omnibus in Chriſto quieſcẽtibus locum refrigerij, lucis, & pacis indulgeat Deus*; ideo in Concluſione dixim⁹, debere offerri ex generali intentione Miſſam pro animabus Purgatorij. Et ita iubetur C. *Viſum* 72. de Conſecratione Diſt. 1.

73 Modò expediendæ ſunt perſtrictim difficultates aliquę, ex quarum deciſione Concluſio proxima pleniorem lucem accipiet. Prima difficultas, an ex certa, & infallibili lege, vel tantùm ex miſericordia acceptetur à Deo Sacrificiũ Miſſæ oblatum pro animabus Purgatorij ad remiſsionem pœnæ temporalis? Melchior Canus L. 12 de locis C. 13. in reſponſione ad 9. argumentum §. *Qui verò* ait; ✱ Sacrificij vim forſan non habere niſi orationis, & ſuffragij locum reſpectu defunctorũ. At viuis per viam redemptionis, & pretij prodeſſe, quod lege iuſtitiæ acceptandum eſt; perinde vt ſi quanta pecunia debetur, tanta etiam exolvatur. ✱ Dominicus Sotus in 4. Diſt. 13. q. 2. art. 1. ſcribit de Sacerdote, alijſq; cooffercntibus Miſſam, ✱ Tertiò, aſſequuntur & alios effectus per modum impetrationis, & ſuffragij; nempe defunctis releuationem tormentorũ Purgatorij, aut prorſus liberationem, quæ non fit ex rigore iuſtitiæ per modũ meriti de condigno, ſed per modum deprecationis, ſi Deus acceptauerit, & per modum applicationis Sacrificij ad ſatiſfaciendum pro ipſis. ✱ Citatur etiam Sotus in 4. Diſt. 19. q. 2. art. 4. ad finẽ. Sed ibi ſolùm docet, ſatisfactiones viuorum pro defunctis nõ eſſe de iuſtitia, & certa lege, nec loquitur de ſatisfactione per Sacrificium Miſſæ. Rurſus in Diſt. 21. q. 2. art. 3. V. *Eſt tamen dubium*

Digitized by Google

bium, repetit dubitationem, ✠ Vtrũ ſatisfactiones viuorum valeant defunctis de condigno, hoc eſt, de iuſtitia, & lege certa? ✠ Et cum propoſuiſſet argumenta pro parte affirmatiua, & pro negatiua, addit, ✠ Certè res eſt dubia; & quamuis clementiùs ſit, credere, quòd valeant de condigno, non tamen res vſque adeò eſt certa. Eadem forſan ratione quis poſſet dicere de Indulgentijs, quę conferuntur defunctis per modum ſuffragij, videlicet quòd non tam infallibili certitudine proſint defunctis, quàm viuis. Magis autem pium eſt, oppoſitum ſentire: nam parem authoritatem Deus Eccleſiæ tribuit applicandi theſaurum per modum ſuffragij defunctis, & per modum abſolutionis viuis, ſicuti & Sacrificia offerre pro viuis, & defunctis. ✠ Quibus poſtremis verbis videtur tetractaſſe, vel non omninò cõſtans fuiſſe in eo, quod ſcripſerat Diſt. 13. q. 2. art. 1. Docuit illud ipſum Antonius Cordubenſis Libro 1. quæſt. 3. Opinione 4.

74 Sed ſine cunctatione recedendum eſt ab his Authoribus, duce S. Thoma in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 1. 2. & 3. & in hoc poſtremo, quæſtiuncula 1. ad 3. vbi inquit, *Eucharistiam*, in ratione Sacrificij, *eſſe ſignum Eccleſiaſticæ vnionis, & ideo ex ipſo opere operato eius efficaciam in alterum*, qui ſit defunctus, *tranſire poſſe; quod non contingit de alijs Sacramentis*. Cum S. Thoma ſentiunt Suarez D. 79. ſect. 10. V. *Nihilominus*, Vazquez D. 228. C. 4. ex num. 29. Theologique alij cõmuniter. Et meritò, quia iuxta Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 2. Sacrificium hoc *non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apoſtolorum traditionem, offertur.* Atqui ex Chriſti inſtitutione ordinatur hoc Sacrificium ad ſatisfaciendum pro pœnis viuorum infallibiliter, certa lege, atq; ex opere operato vt viſum eſt in ſect. 2. D. 10. Ergo & ad ſatisfaciendũ pro pœnis defunctorum. Idem Concilium ibidem ait, *Oblationis cruentæ fructus per hãc incruentam vberrimè percipi*: & Seſ. 25. in Decreto de Purgatorio addit, *Animas in Purgatorio detentas, fidelium ſuffragijs, potiſsimùm verò acceptabili altaris Sacrificio iuvari.* Atqui animæ exiſtentes in Purgatorio iuvantur fidelium viuorum pijs operibus vt ſatisfactorijs per modũ pretij, ac ſolutionis. Ergo multò potiùs acceptabili altaris Sacrificio. Si autem ipſo eis ſubueniretur tantùm per modum impetrationis, & ſuffragij, vt aiebant tres illi Doctores memorati, ſequeretur, iuvari multò minus, & non percipi adeò vbertim ab ipſis fructus Paſsionis Chriſti per Sacrificium Miſſę, quàm per pia opera fidelium viuentiũ. Quæ ſequelæ ſunt contra Concilium Tridentinum. Video, ex paucorum, imò ex eorundem Authorum, quos impugnamus, ſententia negari poſſe Minorem. Sed tunc arguam: Ergo magis ſucurretur fidelibus viuentib⁹ per aliorum fidelium opera ſatisfactoria, quàm per Sacrificium Miſſæ defunctis, nam illis per talia opera ſuppetias itur certò, & infallibiliter, ſi adſint conditiones requiſitæ ex parte applicantium, & ex parte eorum, pro quibus applicantur. Hęc autẽ ſequela duriſsima eſt. Nõ me latet, poſſe ex pauciorum opinione negari ſuppoſitum. Sed tunc arguam: Ergo ſi quoad fideles viuentes Sacrificium Miſſæ habet id ſpeciale præ ſuffragijs alijs, vt proſit ſatisfactoriè infallibiliter, excogitari idem debet quoad fideles emortuos.

75 Oppones primò, Indulgentiæ non proſunt infallibiliter defunctis ad remiſsionem pœnæ temporalis. Ergo nec Sacrificium Miſſæ. Secundò, animę in Purgatorio detentę nõ ſunt in ſtatu ſatisfaciẽdi, ſed ſatiſpatiẽdi. Ergo Sacrificium Miſſæ vt ſatisfactorium nõ eis prodeſt ex certa lege, ac promiſsione. Tertiò, præfatæ animæ non ſunt iam membra Eccleſiæ viſibilis. Ergo non eis prodeſt ex opere operato Sacrificium viſibile, ſicut ob eandem rationẽ non eis proſunt Sacramenta viſibilia. Si autem præfatis animabus non prodeſt ex opere operato Sacrificium ad remiſſionem pœnæ temporalis, ſequitur, quòd non proſit infallibiliter. Ad primũ nego Antecedens; &, eo conceſſo ex abundanti, inficior Conſequentiam ob manifeſtam diſparitatis rationem, nam Chriſtus, cuius authoritatę applicatur Sacrificium pro defunctis, habet poteſtatem, & iuriſdictionem erga hos; quare potuit inſtituere ſic illud, vt infallibiliter prodeſſet ipſis; quicquid ſit, an ob iuriſdictionis erga defunctos defectũ in Eccleſia, cuius authoritate applicantur

tur pro eis Indulgentiæ, negari de his debeat, quòd certa lege proſint. Vnde ego habenti modicam pecuniam conſulerem potiùs, vt traderet Sacerdoti (de cuius fidelitate, iuſtitiave non dubitet) imponeretque onus vnius Miſſæ applicandę pro defuncto, vel duarum; quàm vt eam pecuniam inſumeret in Bulla Cruciatæ pro Indulgentia plenaria erga defunctum; tametſi Noſter Tamburin' Lib. &. Cap. 2. de Miſſa §. 15. num. 2. dicat, conſultum à ſe iri ſecundum potiùs, quàm primum, quia Miſſa applicata non ſemper ſufficit ad remiſsionem totius pœnæ; Indulgentia verò plenaria ſufficit; & quę per Bullam conceditur, eſt certa. Fateor quidem, eſſe certam, id eſt, datam à Summo Pontifice ex legitima poteſtate, atque ex pia, honeſtaque cauſa, & proportionata conceſsioni; ſed tamen eiuſmodi Indulgẽtiæ effectus in anima purgante non eſt infallibilis iuxta probabilem multorum Theologorum opinionem, quam non reprobat Bellarminus, ſed potiùs appellat valde rationabilem, & quam defenſant Bonacina D. 6. q. 1. puncto 6. n. 15 Layman L. 5. Tract. 7. C. 7. num. 3. & Amicus tomo 8. D. 20. ſect. 8. à num. 176. Aſt quòd Miſſæ effectus non ſit infallibilis in anima purgante, nullã, aut vix vilam probabilitatem habet. Cum ergo Miſſa vna ſit remedium infallibile, etſi non ſemper pro tota pœna, deberet potiùs ſuaderi in illo caſu. Addo, ſub controuerſia eſſe, an applicans Indulgẽtiam pro defuncto debeat exiſtere in ſtatu gratiæ, vt ea proſit illi? & non deeſſe Theologos graues, qui affirment, vt videre eſt apud Franciſcũ Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. 3. Cap. 2. ſect. 3. num. 22. cum tamen certum ſit, Sacrificium Miſſæ proficuũ ſatisfactoriè eſſe defuncto, etſi offeratur à Sacerdote peccatore, & procuretur ab alijs fidelibus expertibus ſanctitatis.

76 Ad ſecundam obiectionẽm dico, animas Purgatorij exiſtere quidẽ in ſtatu, in quo non poſſunt ſatisfacere per ſe ipſas; ſed non in ſtatu, in quo nequeant infallibiliter frui ſatisfactionibus Chriſti, & iuſtorum, ſi ſatisfactio Chriſti applicetur ipſis medio Sacrificio Miſſæ, & ſatisfactiones iuſtorum medijs pijs operibus. Ad tertium dico, animas Purgatorij fuiſſe in hac mortali vita membra viſibilis Eccleſiæ, & vnita Chriſto per gratiam, modòque eſſe ſic vnita, quin acceſſerint ad vltimum terminum patriæ; ſufficereque id, vt eis queat Sacrificium Miſſæ prodeſſe ex opere operato. Diuerſa eſt ratio de Sacramentis, quæ non niſi ſuſcipientibus fructuoſa ſunt ex opere operato, nec niſi per aliquam actionem circa corpus applicantur, vt ſint vtilia animę, nec niſi ad primò conferendam, vel ad augendam ſanctificantem gratiam ordinantur principaliter; animæ autem Purgatorij eam gratiam habent, & in ea non creſcunt. Adhæc: animis purgantibus, cũ iam ſint extra ſtatum creſcendi in gratiã (cuius augmentum reſpicitur præcipuè ab Euchariſtia vt Sacramento) & cum etiam ſint extra vitam mortalem, (pro quã inſtitutio Sacramentorum eſt facta) applicari non poteſt Euchariſtia vt Sacramentum. Vnde meritò ſcripſit Aureolus in 4. Diſt. 9. q. 2. art. vnico, *Si quando appareret ſacrificanti pater, & mater defuncti, petentes Sacramentum, ſicut quandoque factum eſt, non debet Sacerdos eis Sacramentum miniſtrare.* Sed illud, quod dicit, quandoque factum eſſe, vel fuit illuſio Sacerdotis, vel fallacia Dæmonis, nec enim animę purgantes tale quid poſtularent: vel nomine Sacramentorum, quæ petierint, ſignificabant celebrationem Sacrificij Miſſæ pro ipſis, nã hoc appellari *Sacramenta*, in vſu fuit olim, vt obſeruant Ioſephus Vicecomes Volumine 2. de Miſſæ ritibus Libro 1. C. 7. & Raynaudus in Tract. de Errore populari de Communione pro mortuis num. 50. Atque ex his reijciendus eſt Nicolaus Cabaſilas, qui in Expoſitione Liturgiæ C. 42. & tribus ſequentibus ait, prodeſſe mortuis Sacrificium Miſſę, quatenus ſpiritualiter communicẽt. Contra quam ineptiam agit prælaudat' Raynaudus n. 46. Innuit Simeon Theſſalonicenſis circa finem libri de Templo quidpiam de communione intelligibili animarum. Sed ſi eius authoritas tanta eſſet, quanta antiquitas, facile foret, parare interpretationem eius verbis.

77 Secunda difficultas, Vtrum Sacrificium Miſſæ proſit cuivis animæ Purgatorij, pro qua offeratur? Caietanus tomo 1. Opuſculorum Tract. 16. de Indulgentijs q. 5. exiſtimat, neque communibus, neque ſpecialibus ſuffragijs

gijs

Digitized by Google

gijs iuuari animas Purgatorij, quæ cum viuerent in corpore, dederunt obliuioni defunctos, & non attulerunt eis opē, exhibendo ſuffragia pro ipſis. Probat ex S. Auguſtino in Enchiridio C. 109. dicente, *Neque negandum eſt, defunctorum animas pietate ſuorum viuentium releuari, cum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur, vel eleemoſynæ in Eccleſia fiunt. Sed hæc eis proſunt, qui, cum viuerent, vt hæc ſibi poſteà prodeſſe poſſent, meruerant.* Sed S. Auguſtinus in hoc loco, & in ſimilibus alijs ex Lib. de de Cura pro mortuis C. 18. referunturque C. *Tempus*, & C. *Non æſtimemus* 13. q. 2. necnon in Serm. 34. de Verbis Apoſtoli, vt & S. Gregorius L. 4. Dialogorum C. 57. imitatus eundē S. Doctorem, docent, non omnes defunctorum animas releuari Sacrificio, vel eleemoſynis, nā neq; quæ ad Cœlū, neque quæ ad Infernum vadunt, releuantur, ſed quæ ad Purgatorium. Et hunc eſſe S. Auguſtini ſenſum, non autē illum, quem Caietanus cogitauit, conſtat ex eius verbis, ait namq;, *Eſt enim quidam viuendi modus, nec tam bonus, vt non requirat iſta poſt mortem; nec tam malus, vt ei iſta poſt mortem non proſint. Eſt verò talis in bono, vt hæc non requirat: & eſt rurſus talis in malo, vt nec his valeat, cum hæc vita tranſierit, adiuuari. Quo circa omne hìc meritum comparatur, quo poſsit poſt vitam releuari quiſpiam, vel grauari.* Ita in Cap. 110. Enchiridij S. Auguſtinus. Et quia Caietanus vnicè motus eſt authoritate S. Doctoris in eam opinionem, vidimuſq;, diuerſam longè eſſe S. Auguſtini mentem, aſſerimus cum communi Theologorum, proficere cuivis animæ Sacrificium pro ipſa applicatum, etſi de mortuis non habuerit particularem curam in ſtatu coniunctionis ad corpus. Ratio eſt, nam fundamentum ſufficiens ad iuuamen per Sacrificia eſt ſtatus gratiæ competens cuivis animæ Purgatorij, comparatuſque per bona opera facta in corpore. Vnde Venerabilis Petrus Cluniacenſis in Epiſt. contra Petrobruſianos, titulo contra id, quod dicunt, viuorum beneficia nihil prodeſſe defunctis, ſcripſit, *Etſi aliena videntur viuentium opera, vt tamen mortuis prodeſſent, mortuorum, dum viuerent, ſunt meritis cōparata.* Sic ille. Et ego Caietano concedam, animas, quæ in hoc ſæculo diligētiores fuerunt in ſubueniendo fidelibus defunctis, habere meliorem diſpoſitionem, vt eis plus pœnæ condonetur, quā alijs negligentioribus, ſi, cęteris parib⁹, æquale ſuffragium applicetur pro his, & illis. Admittam etiam, ſpectare ad prouidentiam Dei, vt excitet viuorum pietatem ad ſuccurrendum per maiora ſuffragia defunctis, qui, cum mortalem vitam agerent, liberales fuerunt erga Purgatorij animas,

Quique ſui memores alios fecere merendo.

Vt enim ait Chriſtus, *Date, & dabitur vobis, & qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis.* Addam, eos, qui in vita mortali deuotiores ſunt erga Sacrificiū Miſſæ, conanturque ad illud pro virib⁹ cooperari, poſteà in Purgatorio experiri vnum, & alterum, quod proximè dixi. Imò Didacus de Tapia q. 7. de Euchariſtia art. 4. §. *Pro defunctis* exiſtimat, ſolis illis, qui aliquid contulerunt ad oblationē Sacrificij Miſſæ, eſſe illud vtile ex opere operato, & cæteris tantùm per modum impetrationis, atque ſuffragij. Sed Tapia refellendus eſt ex dictis in hac difficultate, & in præcedenti.

78 Tertia difficultas, num Sacrificium Miſſæ, applicatum ſpecialiter pro vna Purgatorij anima, proſit æquè omnibus alijs vt ſatisfactorium? Prodeſſe non nihil, citra dubium eſt, ſiquidem ex generali intentione offeratur Miſſa pro omnibus. Sed æquè non prodeſſe, ſentiendum eſt cum S. Thoma in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 4. quæſtiuncula 1. contra Præpoſitiuum Presbyterū Leodienſem. Subſcribit Angelico Doctori Schola Theologica, quia applicatio Sacrificij pendet ex intentione applicantis, & applicatio illius vt ſatisfactorij comparatur ſolutioni pecuniæ, quam quiſpiam ſingulariter pro aliquo amico facit, & non pro alijs, vt benè conſiderant Sotus in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 4. in 1. Concluſione, Bellarminus Lib. 2. de Purgatorio C. 18. in fine. Et hic eſt cōmunis fidelium ſenſus. Pro quo ſtant S. Hieronymus, & S. Auguſtinus, quorum primus in C. 11. Prouerbiorum ſcribit, *Notandum autem, quòd etſi impijs poſt mortem ſpes veniæ non eſt; ſunt tamen, qui de leuioribus peccatis, cum quibus obligati defūcti ſunt, poſt mortem poſſunt abſolui; vel pœnis videlicet caſtigati, vel ſuorum precibus, & eleemoſynis, Miſſarumque celebrationibus: ſed hæc quibuſcumque fiunt, & ante Iudicium,*

Digitized by Google

dicium, & de leuioribus fiunt erratis. Secundi verba L. de Cura pro mortuis C. 4. tranſcribuntur in Canone *Viſum* Cōcilij Cabilonenſis, ſuntque huius tenoris, *Non ſunt prætermittendæ ſupplicationes pro ſpiritibus mortuorum: quas faciendas pro omnibus in Chriſtiana, & Catholica ſocietate defunctis, etiam tacitis nominibus quorumque, ſub generali cōmemoratione ſuſcepit Eccleſia, vt quibus ad iſta deſunt parentes, aut filij, aut quicumque cognati, vel amici, ab vna eis exhibeantur pia matre communi.*

79 Quarta difficultas, an Sacrificium Miſſæ, oblatum pro multis Purgatorij animabus in communi, valeat tantundem ad ſatisfactionem ſingulis, ac ſi pro vnaquaque offerretur in particulari? Valere aliquantulùm, non poteſt ambigi, ſi attendatur ad dicta in ſolutionibus difficultatum præcedentiū; ſi item animaduertatur, nullam eſſe rationem, vt aliquibus, & non omnibus proſit. Sed non prodeſſe æquè ſingulis, perinde ac ſi offerretur in particulari pro vnaquaque, reſpondendum eſt cū S. Tho. ſuprà, quęſtiūcula.2.in Corp. *Nā ſi conſideretur valor ſuffragiorum, in quantū ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis translatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragium alicui, quod pro eo ſingulariter fit, quàm quod pro eo communiter fit, & multis alijs. Sic enim effectus ſuffragij diuiditur ex diuina iuſtitia inter eos, pro quibus ſuffragia fiunt.* Quæ ſunt S. Thomæ verba; & ex contextu patet, nomine ſuffragiorum còmprehendere etiam Miſſam. Iuuat ad hanc doctrinam exemplum ſolutionis pecuniæ, inſtar cuius applicatur Sacrificium Miſſæ vt ſatisfactoriū. Si eadem pecuniæ quantitas ſoluatur pro multorum debitis, minus liberantur ære alieno ſinguli, quàm ſi pro vno in ſingulari, eoq; ſolo ſolueretur. Præterea, vt benè ponderant Ludovic⁹ Lopez parte 2. Directorij Conſcientiæ C. 78. pag. 283. Hieronymus Garcia de Excellentijs Sacerdotij Tract. 3. Diff. 1. Dub. 8. puncto 2. num. 25. iuuat Eccleſiæ conſuetudo, & fidelium cura in celebrandis ſpecialiter Miſsis pro aliquibus, fruſtrà namq; & minus rectè ſic fieret, ſi celebratę pro omnibus in communi, vel pro centum ex omnium numero, non valerent minus ſingulis, quā celebratę pro quolibet in particulari, & ſpecialiter, ſeorſimque ab alijs: *Non enim decet, eſſe difficile beneficiū, quod largitate non patitur detrimentum;* vt ait Caſſiodorus Lib. 1. Variarum in Epiſt. 14. Sed de hoc puncto ſatis in præſentiarū, egimus namq; de eo per integram Diſputationem VIII. Infertur ex dictis cū S. Thoma in quæſtiuncula 3. ſuffragia communia Miſſarum non tantùm valere illis defunctis, pro quibus ſpecialia non fiunt, quantū valent illis, pro quibus fiunt ſpecialia, & communia, quādoquidem ad priores non refundatur fructus ſatisfactorius ex ſpecialium ſuffragiorum valore.

80 Quinta difficultas, vtrùm Miſſę de *Requiem* proſint plus defunctis, quàm aliæ Miſſę? Reſpondeo ex Sāctō Thoma ſuprà q. 2. art. 3. quæſtiuncula 1. ad 5. *In Officio Miſſæ non ſolùm eſt Sacrificium; ſed etiam ſunt ibi orationes:: Ex parte igitur Sacrificij oblati Miſſa æqualiter prodeſt defuncto, de quocumque dicatur; & hoc eſt præcipuum, quod fit in Miſſa; ſed ex parte orationum magis prodeſt illa, in qua sūt orationes ad hoc determinatæ. Sed tamen iſte defectus recompenſari poteſt per maiorem deuotionem vel eius, qui dicit Miſſam, vel ei⁹, qui facit dici, vel iterùm per interceſsionem Sancti, cuius ſuffragium in Miſſa imploratur.* Sic Sanctus Doctor, & nos cum ipſo. Concordantque vno ore omnes Theologi.

81 Sexta difficultas, num in Purgatorio ſint aliquæ animæ, quibus non poſsit licitè Miſſa applicari? Reſpondeo affirmatiuè propter animas nōdum plenè purgatas eorum, qui vinculo excommunicationis maioris ligati deceſſerint in gratia ante obtentam abſolutionem citra ipſorum culpam; & ſuppono, fuiſſe excommunicatos non toleratos. Probatio huius reſponſionis petenda eſt ex Concluſione 8. in Sectione præcedenti. Cæterùm ſi abſoluātur, poterunt pro eis offerri Miſſæ. De Catechumenorum animabus in Purgatorio exiſtentibus quid à nobis aſſerendū ſit, conſtat ex Concluſione 6. etſi pręter alios ibi memoratos diſſentiat Trullench in Expoſitione Bullæ Cruciatæ Lib. 4. Dub. 6. num. 7. & ex antiquis Simeō Theſſalonicenſis de Templo diuino, vbi explicans Miſſam fideliū ait, *Eccleſia clamans, Catechumenos exire, fideles tantùm remanere præcipit. Vnde etiam perſpicere licet, quantùm ſibi fideles cauere debeant, ne communicent cum ijs, quibuſcum nulla*

Digitized by Google

23. D. 1. ſect. 4. num. 51. Garcia de Excellentijs Sacerdotij Tract. 3. Diffic. 1. dub. 6. puncto 3. num. 33. Auerſa q. 11 de Euch. ſect. 10. V. *Decimò tamen*, Gaſpar Hurtadus D. 3. de Excommunicatione Diff. 3. num. 7. Gibalinus Diſq. 7 de Cenſuris q. 2. propoſ. 1. Conſectario 2. n. 23 Martinonus D. 59. de Cenſuris ſect. 4. num. 47. & 48. Amicus D. 33. ſect. 5. num. 114. Petrus Cornejus tomo 2. in 3. p. Tract. 5. D. 10. §. 3. dub. 2. ex V. *Queres ſecundò*, Iacobus Gordonus tomo priori Theologiæ Moralis L. 7. q. 8. C. 1. §. 4. num. 16. Arriaga Diſp. 52. ſect. 4. num. 12. & 13. Trullench. Lib. 3. de Sacramentis C. 8. dub. 4. num. 7. alijque non ſine faſtidio recenſendi.

61 Probatur poſterior Concluſionis pars, quæ minorem continet difficultatem. Probatur, inquam, primò, quia fructus Sacrificij oblati à Sacerdote vt Miniſtro Eccleſiæ pendet ab huius intentione, & applicatione, quin poſsit extendi vltra Eccleſiæ voluntatem. Aſt Eccleſia nõ ſolùm non habet voluntatẽ, vt ſuo nomine offeratur Sacrificiũ pro excommunicato vitando, fructuoſumque illi ſit; ſed potiùs habet voluntatẽ contrariam expreſſam. Ergo, &c. Cõfirmatur exemplo æconomi, qui, ſi diſpenſet bona domini contra voluntatem ipſius, & ijs, quos dominus excluſit, diſtributio erit inualida, & bonorum dominium non adquirent excluſi. Secundò, quia oblatio Sacrificij facta ex fallacia, & deceptione à Sacerdote vt Eccleſiæ Miniſtro, & eius nomine non poteſt habere vllam vim apud Deum, qua moueatur ad conferendum Sacrificij fructum excommunicato non tolerato. Tertiò, quia Sacrificium oblatum à Sacerdote excommunicato vitãdo nihil prodeſt quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ ijs, pro quibus offertur. Ergo ſimiliter nihil proderit quoad illum fructum, ſi offeratur pro excommunicato vitando, vt enim Eccleſia prohibet, offerri ab excommunicato vitãdo, ſic etiam prohibet offerri pro eo.

62 Iam verò prior Concluſionis pars ſuadetur primò ex eadem paritate, nam Sacrificium oblatum à Sacerdote excommunicato vitando prodeſt, quantùm ad fructum prouenientem ex parte Chriſti, ijs, pro quibus offertur. Ergo ſimiliter proderit quantùm ad illũ fructum, ſi offeratur pro excommunicato vitando. Secundò, quia Sacerdotis actio offerendi Sacrificium nomine Chriſti, conſequenterque fructus reſpondens ipſi Sacrificio oblato à Sacerdote vt Miniſtro Chriſti, non pendet à voluntate Eccleſiæ, ſed ſolius Sacerdotis, cuius Ordini eſt annexa ex inſtitutione Chriſti poteſtas conſecrandi, & offerendi. Tertiò, nam ſicut ob independentiam, quàm à voluntate Eccleſię habent ſuffragia priuata vnius hominis pro alio, & fructus Sacrificij vt oblati à Sacerdote tanquam à priuata perſona pro aliquo, nequit iuxta receptam ſententiam Theologorum reddi per Eccleſiæ legem irrita applicatio, quam ſuffragij priuati faciat fidelis, neque itẽ ea, quam Sacerdos faciat fructus Sacrificij vt oblati nomine proprio, atque adeò valida ea erit pro quocumque, qui capax ex ſe ſit, fiat; ita ob non minorem ab Eccleſiæ voluntate independentiam fructus Sacrificij vt oblati a Sacerdote in perſona Chriſti dici debet, validam fore talis fructus applicationem, & ſubiecto capaci fore vtilem, non obſtante quauis prohibitione Eccleſiæ. Quartò, quia validè, & fructuoſè quoad effectũ gratiæ adminiſtratur Sacramentum excommunicato, ſi hic cum iuſta excuſatione illud recipiat. Ergo validè, ac fructuoſè offertur Sacrificium nomine Chriſti, & in eius perſona pro excõmunicato vitando, quin obſtet prohibitio Eccleſiæ. Sicut enim confectio Sacramenti eſt à Sacerdote, vel à Miniſtro alio vt gerente perſonam Chriſti, ſic etiã oblatio Sacrificij; & ſicut effectus Sacramenti eſt infallibilis in ſubiecto per peccatum non ponente obicem gratię; ita etiam fructus Sacrificij vt oblati in perſona Chriſti pro ſubiecto non habente incapacitatem, aut impedimentum aliunde, quàm ab excommunicatione.

63 Huius rationis vis non eneruabitur, reſpondendo, non prohiberi ab Eccleſia adminiſtrationem Sacramenti, quando cum iuſta excuſatione recipitur ab excommunicato; ideoque mirum non eſſe, ſi tunc Sacramentum quoad effectum gratiæ ſit fructuoſum excommunicato; et ſi Sacrificium oblatum pro excommunicato vitando non ſit ei fructuoſum, quia Eccleſia prohibet talem oblationem. Non, inquam, eneruabitur

tur ſic reſpondendo, nam iuſta excuſatio ex parte excommunicati recipientis Sacramentum non deſeruit aliter ad lucrandum effectum illius, quàm quia facit, vt receptio non ſit peccatum lethale, obexque gratiæ, ſuppoſito quòd aliunde non detur obex ratione alterius lethalis peccati; habetque ſe peraccidens ad præfatum effectum adquirendum, quòd adminiſtratio non ſit peccaminoſa, & prohibita, quandoquidem malitia Miniſtri non fraudet ſuo effectu Sacramentum diſpenſatum homini non ponēti ex parte ſua obicem peccati mortalis.

64 Erit, qui replicet, ſicut peccatum lethale impedit, quominus ſuſcipiens Sacramentum comparet huius effectum, ita excommunicatio hominis vitandi impediet, quominus ipſe homo adquirat Sacrificij fructum. Sed dico, diſparem eſſe rationem, quia peccatum lethale eſt incompoſsibile cum effectu Sacramenti, nempe cum gratia ſanctificante, non ſic cum Sacrificij fructu excommunicatio hominis vitandi. Et quidem Eccleſiæ prohibitio offerendi Sacrificium pro excommunicato vitando non eſt quid tenens ſe ex parte huius, ſed eſt quædam lex Eccleſiaſtica potens illicitam reddere, ſed non irritam, & caſſam Sacerdotis voluntatem, qua vt Miniſter Chriſti velit offerre Miſſam pro excommunicato vitando, applicareque ei fructum reſpondentem Miſſæ ex Chriſti inſtitutione. Atqui eo ipſo non eſt è poteſtate Eccleſiæ, vt neque è poteſtate ipſius Sacerdotis, cohibere, ſeu impedire eiuſmodi fructum. Quarè ſolùm poterit impediri obice aliquo tenente ſe ex parte excommunicati vitandi, vt ſi is exiſteret in ſtatu peccati lethalis, nam tunc ſatisfactionis fructum non obtinebit; aut ſi exiſteret in ſtatu damnationis æternę, nam tunc neque ſatisfactionis, neque impetrationis fructum adquiret.

65 Pater Abila ſuprà in dubio 4. ait, Sacrificium oblatum pro excommunicato non tolerato fore illi fructuoſum quoad impetrationem, licet Sacerdos peccet offerendo, & excommunicatus peccet petendo, quòd offeratur, quia Sacrificium habet ex ſua natura, & inſtitutione Chriſti, vt quantùm ad impetrationem poſsit prodeſſe quibuſcumque peccatoribus. Ergo licet Eccleſia per ſuam prohibitionem efficiat, ne licitè offeratur pro tali excommunicato, non tamen efficere poteſt, quòd, ſi oblatio fiat, non ſit fructuoſa. Diceret id ipſum Abila ob rationis identitatem, caſu quo Sacerdos excommunicatus offerret Sacrificium pro ſe ipſo. Sed meliùs negant Suarez ſuprà numero 8. Dicaſtillus ſuprà numero 68. Negat Suarez, loquens de Sacerdote excommunicato offerente pro ſe ipſo, quia ponit obicem, ne fructum ex Sacrificio capere poſsit. Quæ ratio non eſt efficax quoad fructum impetrationis, quia reſpectu huius non eſt obex peccatum, vt aiebat Abila. Negat Dicaſtillus loquens de Sacerdote offerente pro perſona diſtincta excommunicata nō tolerata, quia oblatio, vt ſe etiam tenens ex parte illius perſonę, eſt peccaminoſa, & quia non eſt prudenter cenſendum, quòd voluerit Chriſtus, vt in dicto caſu Sacrificium ſit fructuoſum quoad impetrationem eidem ipſi perſonæ, quæ peccat petendo, vt offeratur pro ſe. Addo ego, ſicut oratio non eſt proficua illi, reſpectu cuius eſt peccaminoſa, ita neque oblatio Miſſæ; quanquam oratio, & oblatio peccaminoſæ poſsint eſſe vtiles, commodæque alijs, quorum reſpectu peccaminoſæ non ſunt.

66 Sed inſurgit hic pulchrum dubium, ſcilicet an ſi Sacerdos excommunicatus, ſed tamen contritus, celebret ex cauſa, neceſsitateve mortis, aut grauiſsimi ſcandali, aut infamiæ vitandæ, participabit tam integrè fructum Sacrificij, quod pro ſe offerat, quàm ſi non innodatus excommunicatione celebraret? Agit de hoc dubio Eximius Doctor Pater Suarez in numero illo octauo. Aitque, fore, vt lucraretur tam integrè fructum reſpondentem Sacrificio vt oblato in perſona tū Chriſti, tum in priuata ipſius Sacerdotis, ſi adſit excuſatio ad oblationem faciendam pro ſe; vt ſi Sacerdos habeat inuincibilem ignorantiam prohibitionis offerendi pro ſe, ſeu ſi bona fide putet, fas eſſe pro ſe offerre, eo ipſo quòd ſemel liceat ſacrificare. Quanquam re ipſa ex vno ad aliud non benè argueret, ſiquidem poſsit occurri neceſsitati illi per Sacrificium offeren-

Digitized by Google

dum pro alijs, & non pro ſe. Vnde niſi bona fides excuſaret ipſum, peccato non careret oblatio pro ſe, ideòque non eſſet ipſi fructuoſa. Et neque in caſu bonæ fidei proficeret ei ex parte Eccleſiæ, ſicut neque exinde vtilis eſt excommunicato diſtincto à Sacerdote oblatio, quam hic pro eo facit. Sed addit Suarez, ✻ Poſſe alicui veriſimile videri, non eſſe intentionem Eccleſiæ, cum tanto rigore prohibere non offerre pro excommunicato, vt prohibuerit etiam non offerre pro ſe ipſo, etiamſi aliàs licitè offerat Sacrificium. Præſertim quia in tãtum eſt prohibitum offerre pro excommunicato, in quantum eſt prohibitum communicare cum illo; at nemo eſt prohibitus communicare ſecum, ſed cum alio. Ergo non eſt prohibitus offerre pro ſe ſpecialiter, ſed ſolũ, quatenus eſt prohibitus offerre. Ergo ſi quis alia ratione excuſetur ab illa prohibitione, poteſt ex ignorantia, vel certè ex probabili dictamine excuſari etiã à culpa in offerendo pro ſe. Quod maximè locum habebit, ſi vrgens neceſsitas hoc etiam poſtulare videatur, vt ſi quis ſit in vrgente periculo mortis. ✻ Tantùm Suarez. Et quia ratio hæc propoſita ab ipſo vt ſimilis vero, placuit Gibalino, cenſet is in loco prǣcitato, Conſectario 3. num. 24. Sacerdotem in caſu propoſito comparaturum tantum fructum titulo tam Chriſti, quàm Eccleſię, & ſui, quantum ſi liber ab excommunicatione, & in ſtatu gratię ſacrificaret, & offerret pro ſe. Probabiliſsima etiam mihi videtur eadem ratio; quam confirmo, quia eo ipſo quòd Sacerdos celebraret, & licitè (vt ſupponitur) proindeque quin contraueniret vlli prohibitioni, ſiue Chriſti, ſiue Eccleſiæ, proferret licitè, vt Miniſter Chriſti, & Eccleſię, verba, in quibus ex inſtitutione eiuſdẽmet Eccleſiæ, quiſquis Sacris operatur, offert pro ſe ipſo; nec video, cur non poſſet pronunciare ea in ſenſu, quem communiter præſeferunt, & in quo ſolent recitari. Si autem Sacerdos ille poſſet pro ſe offerre eo modo, cur non etiam omni alio, quo pro fideli petente Miſſam? Præterea ſi Sacerdos ille excommunicatus toleratus offerret in perſona Eccleſiæ, vt deducitur ex dictis à me in n. 23. D. 12. & offerret licitè. Ergo reportaret fructum reſpondentem ex parte Eccleſię. Si neges, quia vt pro ſe nõ offerret licitè. Contra, nam iuxta doctrinam Concluſ. 9. Sacerdos in perſona Eccleſiæ offert licitè pro excõmunicato tolerato poſt Extrauagantem *Ad euitanda*. Vt taceam, intelligi ægrè, quòd Sacerdos offerat in perſona Eccleſiæ, & quòd ei, pro quo fit oblatio, non communicetur fructus, reſponſurus aliàs ratione eiuſdemmet Eccleſiæ. Rurſus etſi Sacerdos ille eſſet nõ toleratus, ſicut in perſona Eccleſiæ offerret pro alio, qui non eſſet excommunicatus vitandus, ita etiam pro ſe, etenim quoad functionem offerendi ceſſaret in illo caſu excommunicatio. Reuiſat Lector numer. 25. D. 12. Si autem in Gibalinũ inciderit, notet, ipſum immeritè attribuere Suario rationem, quam magnus hic Doctor dixit, poſſe alicui videri veriſimilem. Vnde Gibalinus inquit, ſe ex ea colligere duo omnino contraria fini intento à Suario. Quod quia in huius notã de minus benè ſeruato tenore diſcurſus cedere apud quempiam poſſet, ideo aduertere volui pro mea erga tantum Theologiæ Principem obſeruantia.

67 Priori parti Concluſionis huius vndecimæ refragari dicuntur à Diana p. 5. Tract. 9. Reſol. 76. & à Leãdro p. 2. Tract. 8. D. 2. q. 9. p. 4. Tract. 2. D. 3. q. 15. graues nonnulli Authores, nempè Sotus in 4. Diſt. 22. q. 1. art. 1. vel 3. vel 4. Vazquez D. 227. C. 3. n. 26 Tract. de Excommunicatione Dub. & n. 2. item D. 11. à n. 11. Luiſius Turrianus L. 2. de Cenſuris D. 8. dub. 2. V. *Sed contrariam*, & neſcio qui alij. Sed in Soto, & Vazquio non reperio quidpiam, quod manifeſtè contradicat ei parti priori; quin potiùs vel fauent poſteriori, vel in eo occupãtur, vt probent, non ſufficere ad lucrandum fructum reſpondentem ex parte Eccleſiæ, quòd excommunicatus ſiue nòn vitandus, ſiue vitandus exiſtat in ſtatu gratiæ, quia nimirùm Eccleſia non permittit offerre pro illo, nec in perſona eius fiet oblatio attentata a Sacerdote pro illo, quandiu excommunicatio non tollatur per abſolutionẽ. Solus Turrianus aliquid innuit, nam poſt relatam Suarij ſententiam, quæ eſt ipſiſsima noſtra 11. Concluſio bipartita, ait ſe, abire in contrariam; & argumentatur ſic, ✻ Cenſura fuit iuſta, & non eſt ablata per ſolam internam iuſtificationem. Ergo ſi habet Eccleſia veram poteſtatem excommunicandi, conſtituit homi-

Digitized by Google

hominem incapacem eius effectus. Alias ſequeretur, poſſe Sacerdotem Sacrificium applicare pro excommunicato peccatore, qui non conuertatur. ✠ Cæterùm hæc argumentatio facillimè diſſoluitur, concedendo Antecedens, & diſtinguendo Conſequens: conſtituit hominem incapacem eius effectus, qui aliàs proueniret ex Sacrificio, vt oblato in perſona Eccleſiæ, ita quidem eſt; quando homo eſt excommunicatus vitandus: eius effectus, qui reſpondea eidem Sacrificio, vt oblato in perſona Chriſti, non ita eſt. Et ad ſequelam dicitur, ſi de poteſtate offerẽdi in perſona Chriſti pro excommuicato peccatore ſit ſermo, nihil abſurdi continere, quatenus exerceatur validè, & vtiliter quoad fructum impetrationis reſpondentem ex parte perſonæ Chriſti, niſi ipſe excommunicatus peccator habeat aliunde impedimentum ad lucrandum eum fructum. Sed replicabis, prohibitum Sacerdoti eſt ab Eccleſia, ne pro excommunicato vitando offerat nomine tam eiuſdem Eccleſiæ, quàm Chriſti, prohibitumque eſt ex legitima poteſtate dimanata à Chriſto. Ergo Sacerdos non obtemperans ei prohibitioni offeret prorſus inualidè quoad fructum reſpõſurum ex parte tam Chriſti, quam Eccleſiæ. Replica patitur manifeſtam inſtantiam in Sacerdote excommunicato, vel ſolùm peccatore, cui etiam vetat Eccleſia, ne nomine tam ipſius Eccleſiæ, quàm Chriſti ſacrificet, ſi tamen proferat conſecrationis verba ſupra aptam materiam cum intentione conſecrandi, proculdubiò ſacrificabit validè, imò, ſi ſit ſolùm peccator, offeret fructuoſè in perſona Chriſti, & Eccleſiæ, pro perſona diſtincta, pro qua faciat applicationem Miſſæ; idemque erit, etiamſi ipſe ſit excommunicatus toleratus. Quare conceſſo Antecedenti replicæ, nego quoad fructum ex parte Chriſti Conſequentiam; cuius inficiandæ patet ſatis ratio ex probationibus noſtræ vndecimæ Concluſionis quantùm ad primum membrum. Vrgebis adhuc dicens, ſi iuſſio Eccleſię eſt, eaque iuſta, ne excommunicato vitando applicetur vllus Sacrificij fructus ex opere operato tam Chriſti, quàm ipſiuſmet Eccleſiæ, cur non exiſtimabimus, Chriſtum velle id ipſum? Si item Sacrificij effectus ex opere operato Chriſti, vt principalis offerentis, eſt præcipuus fructus, quem fideles ab Eccleſia non præciſi, & iuſti reportant ex oblatione pro eis facta à Sacerdote, cur eiuſmodi fructum putabimus diffundi in illos etiam, quos Eccleſia ſeparauit à ſe, tradidit Satanæ, denunciatque habendos tanquam Ethnicos, & publicanos? His interrogationibus ſi breuiter reſpondeamus, erit ſatisfactum omnibus argumentis Philiberti Marchini Tract. 3. de Ordine, parte 2. C. 8. qui inter Modernos expreſsiùs eſt nobis contrarius. Dicimus igitur ad vnam, & alteram, ſicut etſi Eccleſia etiam iubeat, ne excommunicatus potiatur Sacramentorum paſsiua participatione, quæ certè magnum bonum eſt reſpectu fidelium non præciſorum, tamen ex Chriſti voluntate ſuſceptio Sacramenti Ordinis, v. g. ab excommunicato non eſt inualida, ita ſimiliter in præſenti caſu. Et ratio à priori claret ex probationibus noſtris. Neq; hinc ſequi dicas, voluntates Chriſti, & Eccleſię eſſe contrarias. Nã quod Chriſtus vult, eſt, vt Sacerdote offerente in ipſius nomine, conferatur fructus, qui eſt ex Sacrificij vt ſic oblati opere operato, ei perſonę, pro qua offerat, ſi ea capax ex parte ſua ſit illius fructus: quod verò vult Eccleſia, eſt, vt, ſi pro excõmunicato vitando offeratur Sacrificiũ contra voluntatem eiuſdemmet Eccleſiæ, & quin ipſius nomine fiat oblatio, non communicetur tali excommunicato fructus fundatus in meritis ipſius Eccleſiæ. Voluntates autem huiuſmodi nullam inter ſe ſe contrarietatẽ habẽt. Manifeſtiora hæc ſunt, quàm vt egeant fuſiori declaratione. Et niſi Aduerſarij adducant argumentum, quo nobis oſtẽdant, è poteſtate Eccleſiæ eſſe, irritare applicationem factam à Sacerdote nomine Chriſti, permanebimꝰ firmi in noſtra opinione. Neque vnquam erunt aſſerendo (abſit verbo inuidia) ſiquidem inferior nequeat reddere caſſum id, quod fiat nomine, & authoritate Superioris: qualis eſt Chriſtus reſpectu Eccleſiæ; licet hæc queat legitimè imperare Sacerdoti, ne in perſona etiam illiꝰ offerat pro aliquo, & proinde poſsit ex prohibitione Eccleſię eſſe illicita oblatio, quæ nomine etiam Chriſti exhibeatur pro excluſo.

68 Quanquam fatear, ſubſlatere in iſta prohibitione non leuem

difficultatem. Etenim dummodò Sacerdos externè non offerat pro excommunicato vitando, videtur non poſſe inhiberi ab Eccleſia, quominus internè offerat, & applicet Sacrificium in perſona Chriſti pro eo, quandoquidem Eccleſia tam non poſsit vetare internum actum, quàm non poterit iuxta vulgatiſsimam ſententiam, condecoratam nouiter ſuffragio Illuſtriſsimi Archiepiſcopi Hiſpalenſis Petri de Tapia in Catena Morali Lib. 4. quæſtione 6. articulo 4. & 5. pręcipere illum, ſi actus internus, vel eius carentia non requiratur ad eſſe phyſicum, vel ſaltem ad eſſe morale, ſeu quaſi artificiale actus externi. Iam verò carentia oblationis, applicationiſve internæ Sacrificij pro excommunicato vitando non eſt neceſſaria ad eſſe ſiue phyſicum, ſiue morale Sacrificij. Et confirmatur, quia hoc innixus principio Meratius in Tractatu de Legibus Diſputatione 9. ſectione 8. Verſ. *Ex qua Suary* ait, quando Summus Pontifex præciperet, vt efferrentur Sacrificia pro auertendis, vel comprimendis calamitatibus, quę imminerent Eccleſię, vel iam eam moleſtarent, fore, vt præceptum illud per ſe, & immediatè non obligaret ad intentionem internam conſecrandi, & ſacrificandi, neque ad applicationem internam pro impetranda Eccleſię incolumitate. Huc faciunt etiam, quæ ex Authoribus non infimæ aciei retulimus in numero 10. Diſputationis 13. Tantum pondus ſenſit in hac difficultate Pater Arriaga Diſputatione 52. de Euchariſtia ſectione 4. n. 12. & 13. vt ei ſuccubuerit, vel ſaltem dixerit, eſſe probabilius, quòd Eccleſia non poſsit obligare, ne à Sacerdote nomine Chriſti offeratur internè Sacrificium pro excommunicato vitando. Pertrahere conatur Cardinalem Bellarminum in hanc mentem, eo quòd Lib. 2. de Miſſa C. 6. ſcriptum reliquerit, * Exiſtimo, licere id (ſcilicet offerre Sacrificium pro hæreticorum, ſiue infidelium aliorum conuerſione) modò nihil addatur ad Miſſam, ſed ſolùm per intentionem Sacerdotis applicetur Sacrificium conuerſioni infidelium, ſiue hæreticorum, id enim multi faciunt viri pij, & docti, quos reprehendere non poſſumus. * Sed certè Cardinalis Bellarminus loquitur de oblatione mentali, quæ non ſit prohibita ab Eccleſia, poſſet tamen prohiberi; addit namque immediatè, * Neque extat expreſſa Eccleſiæ prohibitio. * Ergo ſaltem non fauet, quatenus Eccleſia non poſſet validè vetare oblationem mentalem. Et quidem Bellarminus loquitur de oblatione mentali directa pro ſolis hæreticis toleratis, eo quòd iudicet, permitti ab Eccleſia; vel ſi etiam comprehendat non toleratos, eo quòd putet, iuberi quidem ab Eccleſia, ne publicè oretur ſiue intrà Sacrificium (quod, ipſomet adnotante paulò antea, ſemper eſt publicū, nēpe ſemper eſt in ſe publica oratio) ſiue extrà pro hæreticis, & excommunicatis quibuſuis, non tamen præcipit, ne mentaliter offeratur Sacrificium directè pro eis, etiam ſi ſint non tolerati: vtrouis modo loquatur, conſtat ex verbis adductis, ipſum negare, quòd actu detur prohibitio Eccleſiaſtica, minimè verò, quod poſſet dari, neque quòd, ſi daretur, obligaret. Addo poſtremum id, quia Arriaga videtur dicere, dari actu eam prohibitionem de oblatione interna Sacrificij nomine Chriſti pro excommunicatis vitandis, ſed non inducere obligationem. Verba eius ſunt * Si conſideretur item hoc Sacrificium, vt à Chriſto oblatum, Eccleſia quidem prohibet, ne applicetur excommunicatis. * Et poſteà, * Sola ergo prohibetur interior oblatio Sacrificij nomine Chriſti. * Sed vel ego non intelligo Sapientiſsimi Theologi ſenſum; vel patentiſsimè abſurdum eſt vt Eccleſia prohibeat quidpiam, quod ſit ſuprà eius poteſtatem, & ad quod proinde euitandum non reſultet obligatio in Sacerdote. Etenim Eccleſia non poteſt vetare quidpiam, excedēdo limites poteſtatis ſuæ, & quin ſeruet conditiones, quæ neceſſarię ſunt, & ſufficientes, vt eius lex obliget. Vnde in Capite *Nulli*, Diſtinctione 19. dicitur, *Nulli fas eſt, vel velle, vel poſſe tranſgredi Apoſtolicæ Sedis præcepta.* Prętereà Pater Arriaga ſupponit, Eccleſiam actu prohibere oblationem internam Sacrificij nomine ipſiuſmet Eccleſię pro excommunicatis vitandis, ideòque peccaturum Sacerdotem, ſi attentet offerre ſic, imò nihil obtenturum eis, quia re ipſa inualidè offeret nomine Eccleſiæ. Qua ex ſuppoſitione arguo ad hominem contra Arriagam. Ergo Eccleſia poteſtatem

non

non excedit, prohibere eo modo oblationem internam Sacrificij in perſonâ ſua, vt ſi Sacerdos non obtemperet, peccent. Quo ſemel admiſſo, cur non concedetur, è poteſtate etiam Eccleſiæ eſſe, vetare obligatoriè, ne Sacerdos applicet internè Sacrificium in perſonâ Chriſti pro excommunicatis vitandis?

69 Quapropter ſatiùs erit, dicere cum eodem Arriaga, Eccleſiam, è cuius iure eſt, dare, vel negare licentiam ſacrificandi, non concedere eam, niſi ſub conditione, quòd Sacrificium non ſit offerendum nomine ſiue Chriſti, ſiue ſuo pro excommunicatis vitandis. Vnde ſi Sacerdos in Sacrificio offerat vno, vel altero nomine, vel vtroque pro illis, peccabit ob non ſeruatam conditionem illam. Quamuis verò Arriaga addat, ſe dubitare vehementer de ſic præſtita per Eccleſiam licentia celebrandi; tamen hic modus ſoluendi difficultatem videtur mihi valde ſimilis vero. Alium inueni caſu in Gaſpare Hurtado Diſputatione tertia de Excommunicatione Difficultate 2. numero 105. vbi ait, Eccleſiam poteſtate non ordinaria, & generali Superioris humani, ſed ſpeciali, & extraordinaria prohibere applicationem internam Sacrificij, & cæterorum communium ſuffragiorum in bonum excommunicati vitandi, vti ſimili poteſtate diſpenſat in voto purè interno, & quotannis obligat ad confeſsionem peccatorum etiam merè internorum. Modus is eſt probabilis, tametſi ex Tractatu de Legibus iuxta varias ſententias circa materiam Canonicarum, ſeu Eccleſiaſticarum poſsit notari de ſuis næuis. Occurrunt mihi tres alij. Primus eſt, Eccleſiam eatenus prohibere applicationem internam Sacrificij nomine tam Chriſti, quàm ſuo pro excommunicato vitando, quatenus directè vult, vt hic ſit priuatus communibus fidelium ſuffragijs; eo autem ipſo quòd velit id, & iuſtè, conſurgit obligatio in Sacerdote non applicandi pro illo Sacrificium, quia ſi applicet nomine Chriſti, fruſtrabitur intentio Eccleſiæ, caſu quo excommunicatus exiſtat in ſtatu capaci fructus Sacrificij; ſi autem applicet nomine Eccleſia, attentabit aliquid illuſorium, ſiquidem ipſa Eccleſia velit, vt non aſſumat ſuam perſonam in ordine ad applicationem pro illo, & vt ob ſua merita nihil boni conferatur Illi à Deo. Indirecta huiuſmodi prohibitio actuum internorum negari à nullo poteſt. Sit in exemplum voluntas interna non audiendi Sacrum in die feſto, quę certè vetita eſt indirectè eo ipſo, quod ab Eccleſia prohibeatur omiſsio externa audiendi Sacrum; ſeu eo ipſo, quòd iubeatur auditio externa Sacri die illo. Secundus modus ſit, quia cum Eccleſia prohibeat, ne ſuo nomine offerat etiam internè Sacerdos pro excommunicato vitando, vetat conſequenter, ne offerat internè nomine Chriſti. Etenim in Sacerdote ſacrificante, & offerente decet, imo debet non ſeparari Id, quod eſt agere in perſona Chriſti ab eo, quod eſt agere in perſona Eccleſiæ; quandoquidem Sacerdos ſit Miniſter publicus vtriuſque; atque adeò Sacerdos offerens in perſona Chriſti pro excommunicato vitando reus culpæ eſſet ob ſeparationem illam, vti ob eandem peccaret Sacerdos, qui, cum foret excommunicatus vitandus, celebraret extrà caſus, de quibus in numero 25. Diſputationis 12. quia nimirùm tunc repræſentaret perſonam Chriſti; quin ſimul repræſentaret perſonam Eccleſiæ. Tertius eſt, Sacerdotem iure naturali obligari ad non applicandum internum Sacrificium nomine Chriſti pro excommunicato vitando, ex hypotheſi quòd Eccleſia vult hunc priuare, quantùm poſsit, communibus ſubſidijs ſpiritualibus, ius namque naturale expoſcit, vt qui Miniſter eſt Eccleſiæ, & tam præcipuum eius membrum, conformetur ſuo capiti. Non abſimili ratione Meratius in loco præcitato ait, iubente Eccleſia, vt ſacrificetur ad impetrandum à Deo remedium alicuius calamitatis publicæ, teneri Sacerdotem ex iure naturali, vel diuino ad internam intentionem ſacrificandi, necnon ad applicationem pro conſequenda à Deo auerruncatione mali illius. Vnde obiter reſpondimus confirmationi, omittentes multa, quæ circa illam poſſent dici, vt & circa quæſtionem, an lex humana, ſiue Ciuilis, ſiue Eccleſiaſtica, imperare, vetareuè poſsit actus internos? Quæ verò hic diximus, oſtendunt ſufficienter, poſſe ex Superioris Eccleſiaſtici præcepto deriuari, ſaltem indirectè, obligationē ad applicationem internam Sacrificij

pro certa, cèrtiſve perſonis. Aſt definire, quando deriuetur, non eſt huius loci, & temporis. Oportuit, monuiſſe Lectorem de præfata poteſtate Superioris Eccleſiaſtici, vt liberaremus fidem datam in n. 10. D. 13.

70 Contra ſecundam partem Concluſionis vndecimę videbuntur prima facie ſtare aliqui Authores apud Dianam parte 5. Tractatu 9. Reſolut. 76. & apud Leandrum parte 4. Tract. 2. D. 3. quæſt. 14. Sed ſi attentè legantur, comperietur loqui de excommunicatis vitandis, qui in ſtatu amicitiæ Dei exiſtant, atque ideo piè præſumatur ab illis Authoribus, quòd Eccleſia nolit priuare eos interna participatione ſuffragiorum ſuorum communium. Sed pars ſecunda Concluſionis noſtræ procedit primariò de excommunicatis vitandis expertibus ſanctitatis, & ſecundariò extenditur ad præditos gratia habituali, ſi non ſit vera præſumptio illa, cuius memini; vti ego iudicio, non eſſe. Quare aduerſus ſecundam partem in ſenſu principaliter per me intento, vix, & ne vix quidem inuenio Authorem, qui expreſſè contradicat. Solus Ledeſmius ſecunda 4. q. 23. art. 1. fol. 333. ait, * Probabile eſt, quòd valet excommunicato prædictum Sacrificium, quia fortè Eccleſia non vult, niſi quòd nullus offerat Sacrificium pro excommunicato; non tamen, quòd non valeat, ſi fiat. Primum tamē dictum videtur mihi probabilius, ſcilicet quòd Sacrificium oblatum pro excommunicato nihil valeat apud Deū, quantùm ad illum valorem ad minus, qui ex Eccleſia poterat prouenire. * Quæ omnia ſunt verba Ledeſmij. Sed ego tacens de probabilitate extrinſeca ab authoritate ſiue ipſius Ledeſmij, ſiue aliorum (ſi qui ſint) non capio, quì poſſit eſſe probabile ab intrinſeco illud, quod primò proponitur in verbis tranſcriptis, nam ſi Eccleſia vult priuare efficaciter Sacrificij fructu ex ſuis meritis proueniente excommunicatum vitandum, & hac de cauſa prohibet Sacrificij oblationem pro illo, non enim aliter poteſt priuare efficaciter tali fructu, inintelligibile prorſus eſt, vt, ſi fiat à Sacerdote applicatio prædicti fructus, valida, operatiuaque ſit. Et alioqui Eccleſia priuans excommunicatum vitandum illo fructu, conciperet ſic expoliationis ſententiam: volo, excommunicatum carere fructu Sacrificij fundato in meis meritis, ſi Sacerdos aliud non velit, quamuis illicitè. Opponet quis, ſi Sacerdos applicet vni fideli partem fructus impetratorij generaliſsimi, quam alteri vellet applicatam Eccleſia, non erit irrita ea applicatio, vt conceſſimus in n. 46. D. 15. Ergo ſimiliter in præſenti caſu. Reſpondeo, conſtare in hoc caſu nobis de voluntate Eccleſiæ priuandi efficaciter excommunicatum fructu reſpondente meritis ipſius Eccleſiæ; aſt in eo alio non conſtat de Eccleſiæ voluntate, vt ſi fructus impetratorius generaliſsimus, applicandus Petro, referatur à Sacerdote in bonum Pauli, non ſit huic vtilis.

71 Colligitur tandem ex dictis de excommunicato vitando, debere ſimiliter diſcurri quod alios, pro quibus poſſet ex natura rei offerri Sacrificium Miſſæ, ſed Eccleſia cenſeatur prohibuiſſe, ne offeratur. Quare qui in ea ſint ſententia, vt, quantùm eſt ex inſtitutione Chriſti, potuiſſet Sacrificium offerri pro Catechumenis, & pro infidelibus, Eccleſia tamen iuſſerit, ne actu offeratur, videntur debere conuenire nobiſcum, quatenus amplient ad eos Concluſionem, quam nos propoſuimus, & illuſtrauimus quoad excommunicatos vitandos. Sed erit, qui dicat, ſi hi ſunt habendi tanquam Ethnici iuxta C. 18. Matthæi V. 17. & pro excommunicatis vitandis non licet offerre Sacrificium, neque item licebit pro Ethnicis. Quod eſt contra noſtram ſeptimam Concluſionem. Sed reſpondeo, excommunicatos reputādos eſſe ea ratione ſicut Ethnichos, vt fidelibus non liceat cū eis plus commercij, quàm olim haberent Iudæi cum Ethnicis, prout optimè explicat Raynaudus parte 2. de Monitorijs C. 8. n. 23. Iudæi autem, etſi Ethnicos valde ſint abominati, & refugerint ſtudioſiſsimè commercium, conuictumque humanum, & politicum cū eis, tamen non recuſabant ſacrificare pro eis, vt viſum eſt in n. 34. Certè verba Chriſti eò tantùm reſpiciunt, vt qui Eccleſiam non audierit, cenſendus ſit impius, ſicut à Iudæis habebantur Ethnici, & Publicani.

SEC-

Digitized by Google

SECTIO III.

De defunctis, pro quibus offerri poteſt.

CONCLVSIO XII.

Sacrificium, Miſſæ offerri poteſt licitè, imò & debet ex generali ſaltem intentione, pro animabus in Purgatorio exiſtentibus; poteſtque illis prodeſſe tam quoad impetrationem, quàm quoad ſatiſfactionem.

72 HÆC Concluſio eſt de fide Catholica; & omiſſis probationibus ex Concilijs, ac Patribus, confirmo eam breuiter primò ex veteris legis Sacrificijs pro peccatis mortuorum, vt traditur Lib. 2. Machabæorum C. 12. quibus Sacrificijs cedere non debet, ſed potiùs anteire in extenſione, & efficacia Sacrificium nouæ legis. Secundò, S. Paulus 1. ad Cor. 15 V. 29. ait; *Quid facient, qui baptizantur pro mortuis, ſi omnino mortui non reſurgunt? Vt quid & baptizantur pro illis?* In quib⁹ verbis ſenſus Sancti Pauli eſt, probatus à multis Interpretibus, & à nullo (quem ſciam) reiectus vt improbabilis, quid faciunt, qui præcedentibus ablutionib⁹ ſacrificant pro defunctis, ſi iſti non reſurgent? Solebant enim Iudęi ante preces, Sacrificia, omnemque rem diuinā adhibere quaſdam ablutiones, vt conſtat ex Cap. 7. Marci Ver. 8. ex Cap. 9. Hebræorum Ver. 10. alijſque ex locis. Legantur Cornelius ad ea verba Pauli, & Martinonus D. 64. de Purgatorio S. 3. num. 17. Tertiò, Sacrificium cruētum crucis oblatum eſt pro animabus etiam Purgatorij; & non applicatur eis, niſi per incruentum hoc, ac per alia Eccleſiæ, fideliumq; ſuffragia. Quartò, exiſtentes in Purgatorio *non ſeparantur ab Eccleſia, quæ eſt regnum Chriſti*, vt inquit S. Auguſtin⁹ L. 20. de Ciu. Dei, C. 9; ſunt vniti Chriſto per gratiam, imò & in ea ſunt confirmati; ſunt prætereà aliquo modo viatores, cum ambulent per fidē, & adhuc non peruenerint ad vltimum gloriæ terminum; tandem ſunt capaces remiſsionis pœnarum, quas patiuntur; Ergo illis poteſt prodeſſe Sacrificium Miſſę quoad ſuum principalem effectū, ſi pro illis offeratur. Et ad id quidem Sacerdos in ſui Ordinatione accipit poteſtatem per illa verba, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificia Deo, Miſſaſque celebrandi tam pro viuis, quàm pro defunctis*, &c. Quia verò Sacerdos debet in celebrando ſeruare ritum Liturgiæ; & in hac ex generali intentione offertur Miſſa *pro omnibus fidelibus Chriſtianis viuis, atq; defunctis*, fitque commemoratio *famulorum, famularumque Dei, qui nos præceſſerūt cum ſigno fidei, & dormiunt in ſomno pacis*, petiturque, vt *omnibus in Chriſto quieſcētibus locum refrigerij, lucis, & pacis indulgeat Deus*; ideo in Concluſione dixim⁹, debere offerri ex generali intentione Miſſam pro animabus Purgatorij. Et ita iubetur C. *Viſum* 72. de Conſecratione Diſt. 1.

73 Modò expediendæ ſunt perſtrictim difficultates aliquę, ex quarum deciſione Concluſio proxima pleniorem lucem accipiet. Prima difficultas, an ex certa, & infallibili lege, vel tantùm ex miſericordia acceptetur à Deo Sacrificiū Miſſæ oblatum pro animabus Purgatorij ad remiſsionem pœnæ temporalis? Melchior Canus L. 12 de locis C. 13. in reſponſione ad 9. argumentum §. *Qui verò* ait; * Sacrificij vim forſan non habere niſi orationis, & ſuffragij locum reſpectu defunctorū. At viuis per viam redemptionis, & pretij prodeſſe, quod lege iuſtitiæ acceptandum eſt; perinde vt ſi quanta pecunia debetur, tanta etiam exoluatur. * Dominicus Sotus in 4. Diſt. 13. q. 2. art. 1. ſcribit de Sacerdote, alijſq; coofferentibus Miſſam, * Tertiò, aſſequuntur & alios effectus per modum impetrationis, & ſuffragij; nempe defunctis releuationem tormentorū Purgatorij, aut prorſus liberationem, quæ non fit ex rigore iuſtitiæ per modū meriti de condigno, ſed per modum deprecationis, ſi Deus acceptauerit, & per modum applicationis Sacrificij ad ſatiſfaciendum pro ipſis. * Citatur etiam Sotus in 4. Diſt. 19. q. 2. art. 4. ad finē. Sed ibi ſolùm docet, ſatiſfactiones viuorum pro defunctis nō eſſe de iuſtitia, & certa lege, nec loquitur de ſatiſfactione per Sacrificium Miſſæ. Rurſus in Diſt. 21. q. 2. art. 3. V. *Eſt tamen dubium*

Digitized by Google

bium, reperit dubitationem, * Vtrũ ſatisfactiones viuorum valeant defunctis de condigno, hoc eſt, de iuſtitia, & lege certa? * Et cum propoſuiſſet argumenta pro parte affirmatiua, & pro negatiua, addit, * Certè res eſt dubia; & quamuis clementiùs ſit, credere, quòd valeant de condigno, non tamen res vſque adeò eſt certa. Eadem forſan ratione quis poſſet dicere de Indulgentijs, quę conferuntur defunctis per modum ſuffragij, videlicet quòd non tam infallibili certitudine proſint defunctis, quàm viuis. Magis autem pium eſt, oppoſitum ſentire: nam parem authoritatem Deus Eccleſiæ tribuit applicandi theſaurum per modum ſuffragij defunctis, & per modum abſolutionis viuis, ſicuti & Sacrificia offerre pro viuis, & defunctis. * Quibus poſtremis verbis videtur retractaſſe, vel non omninò cõſtans fuiſſe in eo, quod ſcripſerat Diſt. 13. q. 2. art. 1. Docuit illud ipſum Antonius Cordubenſis Libro 1. quæſt. 3. Opinione 4.

74 Sed ſine cunctatione recedendum eſt ab his Authoribus, duce S. Thoma in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 1. 2. & 3. & in hoc poſtremo, quæſtiuncula 1. ad 3. vbi inquit, *Eucharistiam*, in ratione Sacrificij, *eſſe ſignum Eccleſiaſticæ vnionis, & ideò ex ipſo opere operato eius efficaciam in alterum*, qui ſit defunctus, *tranſire poſſe; quod non contingit de alijs Sacramentis*. Cum S. Thoma ſentiunt Suarez D. 79. ſect. 10. V. *Nihilominus*, Vazquez D. 228. C. 4. ex num. 29. Theologique alij cõmuniter. Et meritò, quia iuxta Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 2. Sacrificium hoc *non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apoſtolorum traditionem, offertur*. Atqui ex Chriſti inſtitutione ordinatur hoc Sacrificium ad ſatisfaciendum pro pœnis viuorum infallibiliter, certa lege, atq; ex opere operato vt viſum eſt in ſect. 2. D. 10. Ergo & ad ſatisfaciendũ pro pœnis defunctorum. Idem Concilium ibidem ait, *Oblationis cruentæ fructus per hãc incruentam vberrimè percipi*: & Seſ. 25. in Decreto de Purgatorio addit, *Animas in Purgatorio detentas, fidelium ſuffragijs, potiſſimùm verò acceptabili altaris Sacrificio iuuari*. Atqui animæ exiſtentes in Purgatorio iuuantur fidelium viuorum pijs operibus vt ſatisfactorijs per modũ pretij, ac ſolutionis. Ergo multò potiùs acceptabili altaris Sacrificio. Si autem ipſo eis ſubueniretur tantùm per modum impetrationis, & ſuffragij, vt aiebant tres illi Doctores memorati, ſequeretur, iuuari multò minus, & non percipi adeò vbertim ab ipſis fructus Paſſionis Chriſti per Sacrificium Miſſę; quàm per pia opera fidelium viuentiũ. Quæ ſequelæ ſunt contra Concilium Tridentinum. Video, ex paucorum, imò ex eorundem Authorum, quos impugnamus, ſententia negari poſſe Minorem. Sed tunc arguam: Ergo magis ſuccurretur fidelibus viuentib⁹ per aliorum fidelium opera ſatisfactoria, quàm per Sacrificium Miſſæ defunctis, nam illis per talia opera ſuppetias itur certò, & infallibiliter, ſi adſint conditiones requiſitæ ex parte applicantium, & ex parte eorum, pro quibus applicantur. Hęc autẽ ſequela duriſſima eſt. Nõ me latet, poſſe ex pauciorum opinione negari ſuppoſitum. Sed tunc arguam: Ergo ſi quoad fideles viuentes Sacrificium Miſſæ habet id ſpeciale præ ſuffragijs alijs, vt proſit ſatisfactoriè infallibiliter, excogitari idem debet quoad fideles emortuos.

75 Oppones primò, Indulgentiæ non proſunt infallibiliter defunctis ad remiſſionem pœnæ temporalis. Ergo nec Sacrificium Miſſæ. Secundò, animę in Purgatorio detentę nõ ſunt in ſtatu ſatisfaciẽdi, ſed ſatiſpatiẽdi. Ergò Sacrificium Miſſæ vt ſatisfactorium nõ eis prodeſt ex certa lege, ac promiſſione. Tertiò, præfatæ animæ non ſunt iam membra Eccleſiæ viſibilis. Ergo non eis prodeſt ex opere operato Sacrificium viſibile, ſicut ob eandem rationẽ non eis proſunt Sacramenta viſibilia. Si autem præfatis animabus non prodeſt ex opere operato Sacrificium ad remiſſionem pœnæ temporalis, ſequitur, quòd non proſit infallibiliter. Ad primũ nego Antecedens; &, eo conceſſo ex abundanti, inficior Conſequentiam ob manifeſtam diſparitatis rationem, nam Chriſtus, cuius authoritatę applicatur Sacrificium pro defunctis, habet poteſtatem, & iuriſdictionem erga hos; quare potuit inſtituere ſic illud, vt infallibiliter prodeſſet ipſis; quicquid ſit, an ob iuriſdictionis erga defunctos defectũ in Eccleſia, cuius authoritate applican-

tur

Digitized by Google

tur pro eis Indulgentiæ, negari de his debeat, quòd certa lege proſint. Vnde ego habenti modicam pecuniam conſulerem potiùs, vt traderet Sacerdoti (de cuius fidelitate, iuſtitia ve non dubitet) imponeretque onus vnius Miſſæ applicandæ pro defuncto, vel duarum; quàm vt eam pecuniam inſumeret in Bulla Cruciatæ pro Indulgentia plenaria erga defunctum; tametſi Noſter Tamburin^9 Lib. 6. Cap. 2. de Miſſa §. 15. num. 2. dicat, conſultum à ſe iri ſecundum potiùs, quàm primum, quia Miſſa applicata non ſemper ſufficit ad remiſsionem totius pœnæ; Indulgentia verò plenaria ſufficit; & quę per Bullam conceditur, eſt certa. Fateor quidem, eſſe certam, id eſt, datam à Summo Pontifice ex legitima poteſtate, atque ex pia, honeſtaque cauſa, & proportionata conceſsioni; ſed tamen eiuſmodi Indulgētiæ effectus in anima purgante non eſt infallibilis iuxta probabilem multorum Theologorum opinionem, quam non reprobat Bellarminus, ſed potiùs appellat valde rationabilem, & quam defenſant Bonacina D. 6. q. 1. puncto 6. n. 15 Layman L. 5. Tract. 7. C. 7. num. 3. & Amicus tomo 8. D. 20. ſect. 8. à num. 176. Aſt quòd Miſſæ effectus non ſit infallibilis in anima purgante, nullā, aut vix vllam probabilitatem habet. Cum ergo Miſſa vna ſit remedium infallibile, etſi non ſemper pro tota pœna, deberet potiùs ſuaderi in illo caſu. Addo, ſub controuerſia eſſe, an applicans Indulgētiam pro defuncto debeat exiſtere in ſtatu gratiæ, vt ea proſit illi? & non deeſſe Theologos graues, qui affirment, vt videre eſt apud Franciſcū Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. 3. Cap. 2. ſect. 3. num. 22. cum tamen certum ſit, Sacrificium Miſſæ proficuū ſatisfactoriè eſſe defuncto, etſi offeratur à Sacerdote peccatore, & procuretur ab alijs fidelibus expertibus ſanctitatis.

76 Ad ſecundam obiectionem dico, animas Purgatorij exiſtere quidē in ſtatu, in quo non poſſunt ſatisfacere per ſe ipſas; ſed non in ſtatu, in quo nequeant infallibiliter frui ſatisfactionibus Chriſti, & iuſtorum, ſi ſatisfactio Chriſti applicetur ipſis medio Sacrificio Miſſæ, & ſatisfactiones iuſtorum medijs pijs operibus. Ad tertium dico, animas Purgatorij fuiſſe in hac mortali vita membra viſibilis Eccleſiæ, & vnita Chriſto per gratiam, modòque eſſe ſic vnita, quin acceſſerint ad vltimum terminum patriæ; ſufficereque id, vt eis queat Sacrificium Miſſæ prodeſſe ex opere operato. Diuerſa eſt ratio de Sacramentis, quæ non niſi ſuſcipientibus fructuoſa ſunt ex opere operato, nec niſi per aliquam actionem circa corpus applicantur, vt ſint vtilia animę, nec niſi ad primò conferendam, vel ad augendam ſanctificantem gratiam ordinantur principaliter; animæ autem Purgatorij eam gratiam habent, & in ea non creſcunt. Ad hæc: animis purgantibus, cū iam ſint extra ſtatum creſcendi in gratia (cuius augmentum reſpicitur præcipuè ab Euchariſtia vt Sacramento) & cum etiam ſint extra vitam mortalem, (pro qua inſtitutio Sacramentorum eſt facta) applicari non poteſt Euchariſtia vt Sacramentum. Vnde meritò ſcripſit Aureolus in 4. Diſt. 9. q. 2. art. vnico, *Si quando appareret ſacrificanti pater, & mater defuncti, petentes Sacramentum, ſicut quandoque factum eſt, non debet Sacerdos eis Sacramentum miniſtrare.* Sed illud, quod dicit, quandoque factum eſſe, vel fuit illuſio Sacerdotis, vel fallacia Dæmonis, nec enim animę purgantes tale quid poſtularent: vel nomine Sacramentorum, quæ petierint, ſignificabant celebrationem Sacrificij Miſſæ pro ipſis, nā hoc appellari *Sacramenta*, in vſu fuit olim, vt obſeruant Ioſephus Vicecomes Volumine 2. de Miſſæ ritibus Libro 1. C. 7. & Raynaudus in Tract. de Errore populari de Communione pro mortuis num. 50. Atque ex his reijciendus eſt Nicolaus Cabaſilas, qui in Expoſitione Liturgiæ C. 42. & tribus ſequentibus ait, prodeſſe mortuis Sacrificium Miſſę, quatenus ſpiritualiter communicēt. Contra quam ineptiam agit prælaudat^9 Raynaudus n. 46. Innuit Simeon Theſſalonicenſis circa finem libri de Templo quidpiam de communione intelligibili animarum. Sed ſi eius authoritas tanta eſſet, quanta antiquitas, facile foret, parare interpretationem eius verbis.

77 Secunda difficultas, Vtrum Sacrificium Miſſæ proſit cuivis animæ Purgatorij, pro qua offeratur? Caietanus tomo 1. Opuſculorum Tract. 16. de Indulgentijs q. 5. exiſtimat, neque communibus, neque ſpecialibus ſuffragijs

giis iuvari animas Purgatorij, quæ cum viuerent in corpore, dederunt obliuioni defunctos, & non attulerunt eis opẽ, exhibendo ſuffragia pro ipſis. Probat ex S. Auguſtino in Enchiridio C. 109. dicente, *Neque negandum eſt, defunctorum animas pietate ſuorum viuentium releuari, cum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur, vel eleemoſynæ in Eccleſia fiunt. Sed hæc eis proſunt, qui, cum viuerent, vt hæc ſibi poſteà prodeſſe poſſent, meruerunt.* Sed S. Auguſtinus in hoc loco, & in ſimilibus alijs ex Lib. de de Cura pro mortuis C. 18. referunturque C. *Tempus*, & C. *Non æſtimemus* 13. q. 2. necnon in Serm. 34. de Verbis Apoſtoli, vt & S. Gregorius L. 4. Dialogorum C. 57. imitatus eundẽ S. Doctorem, docent, non omnes defunctorum animas relevari Sacrificio, vel eleemoſynis, nã neq; quæ ad Cœlũ, neque quæ ad Infernum vadunt, releuantur, ſed quæ ad Purgatorium. Et hunc eſſe S. Auguſtini ſenſum, non autẽ illum, quem Caietanus cogitauit, conſtat ex eius verbis, ait namq;, *Eſt enim quidam viuendi modus, nec tam bonus, vt non requirat iſta poſt mortem; nec tam malus, vt ei iſta poſt mortem non proſint. Eſt verò talis in bono, vt hæc non requirat: & eſt rurſus talis in malo, vt nec his valeat, cum hæc vita tranſierit, adiuvari. Quo circa omne hìc meritum comparatur, quo poſſit poſt vitam relevari quiſpiam, vel gravari.* Ita in Cap. 110. Enchiridij S. Auguſtinus. Et quia Caietanus vnicè motus eſt authoritate S. Doctoris in eam opinionem, vidimuſq;, diuerſam longè eſſe S. Auguſtini mentem, aſſerimus cum communi Theologorum, proficere cuivis animæ Sacrificium pro ipſa applicatum, etſi de mortuis non habuerit particularem curam in ſtatu coniunctionis ad corpus. Ratio eſt, nam fundamentum ſufficiens ad iuvamen per Sacrificia eſt ſtatus gratiæ competens cuivis animæ Purgatorij, comparatuſque per bona opera facta in corpore. Vnde Venerabilis Petrus Cluniacenſis in Epiſt. contra Petrobruſianos, titulo contra id, quod dicunt, viuorum beneficia nihil prodeſſe defunctis, ſcripſit, *Etſi aliena videntur viuẽtium opera, vt tamen mortuis prodeſſent, mortuorum, dum viuerent, ſunt meritis cõparata.* Sic ille. Et ego Caietano concedam, animas, quæ in hoc ſæculo diligẽtiores fuerunt in ſubueniendo fidelibus defunctis, habere meliorem diſpoſitionem, vt eis plus pœnæ condonetur, quã alijs negligentioribus, ſi, cęteris parib⁹, æquale ſuffragium applicetur pro his, & illis. Admittam etiam, ſpectare ad prouidentiam Dei, vt excitet viuorum pietatem ad ſuccurrendum per maiora ſuffragia defunctis, qui, cum mortalem vitam agerent, liberales fuerunt erga Purgatorij animas,

Quique ſui memores alios fecere merendo.

Vt enim ait Chriſtus, *Date, & dabitur vobis, & qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis.* Addam, eos, qui in vita mortali devotiores ſunt erga Sacrificiũ Miſſæ, conanturque ad illud pro virib⁹ cooperari, poſteà in Purgatorio experiri vnum, & alterum, quod proximè dixi. Imò Didacus de Tapia q. 7. de Euchariſtia art. 4. §. *Pro defunctis* exiſtimat, ſolis illis, qui aliquid contulerunt ad oblationẽ Sacrificij Miſſæ, eſſe iſtud vtile ex opere operato, & cæteris tantùm per modum impetrationis, atque ſuffragij. Sed Tapia refellendus eſt ex dictis in hac difficultate, & in præcedenti.

78 Tertia difficultas, num Sacrificium Miſſæ, applicatum ſpecialiter pro vna Purgatorij anima, proſit æquè omnibus alijs vt ſatisfactorium? Prodeſſe non nihil, citra dubium eſt, ſiquidem ex generali intentione offeratur Miſſa pro omnibus. Sed æquè non prodeſſe, ſentiendum eſt cum S. Thoma in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 4. quæſtiuncula 1. contra Præpoſitiuum Presbyterũ Leodienſem. Subſcribit Angelico Doctori Schola Theologica, quia applicatio Sacrificij pendet ex intentione applicantis, & applicatio illius vt ſatisfactorij comparatur ſolutioni pecuniæ, quam quiſpiam ſingulariter pro aliquo amico facit, & non pro alijs, vt benè conſiderant Sotus in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 4. in 1. Concluſione, Bellarminus Lib. 2. de Purgatorio C. 18. in fine. Et hic eſt cõmunis fidelium ſenſus. Pro quo ſtant S. Hieronymus, & S. Auguſtinus, quorum primus in C. 11. Prouerbiorum ſcribit, *Notandum autem, quòd etſi impijs poſt mortem ſpes veniæ non eſt; ſunt tamen, qui de leuioribus peccatis, cum quibus obligati deſũcti ſunt, poſt mortem poſſunt abſolui; vel pœnis videlicet caſtigati, vel ſuorum precibus, & eleemoſynis, Miſſarumque celebrationibus: ſed hæc quibuſcumque fiunt, & ante Iudicium,*

dicium, & de leuioribus fiunt erratis. Secundi verba L. de Cura pro mortuis C. 4. tranſcribuntur in Canone *Viſum* Cōcilij Cabilonenſis, ſuntque huius tenoris, *Non ſunt prætermittendæ ſupplicationes pro ſpiritibus mortuorum: quas faciendas pro omnibus in Chriſtiana, & Catholica ſocietate defunctis, etiam tacitis nominibus quorumque, ſub generali cōmemoratione ſuſcepit Eccleſia, vt quibus ad iſta deſunt parentes, aut filij, aut quicumque cognati, vel amici, ab vna eis exhibeantur pia matre communi.*

79 Quarta difficultas, an Sacrificium Miſſæ, oblatum pro multis Purgatorij animabus in communi, valeat tantundem ad ſatisfactionem ſingulis, ac ſi pro vnaquaque offerretur in particulari? Valere aliquantulùm, non poteſt ambigi, ſi attendatur ad dicta in ſolutionibus difficultatum præcedentiū; ſi item animaduertatur, nullam eſſe rationem, vt aliquibus, & non omnibus proſit. Sed non prodeſſe æquè ſingulis, perinde ac ſi offerretur in particulari pro vnaquaque, reſpondendum eſt cū S. Tho. ſuprà, quęſtiūcula.2.in Corp. *Nā ſi conſideretur valor ſuffragiorum, in quantū ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis translatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragium alicui, quod pro eo ſingulariter fit, quàm quod pro eo communiter fit, & multis alijs. Sic enim effectus ſuffragij diuiditur ex diuina iuſtitia inter eos, pro quibus ſuffragia fiunt.* Quæ ſunt S. Thomæ verba; & ex contextu patet, nomine ſuffragiorum comprehendere etiam Miſſam. Iuvat ad hanc doctrinam exemplum ſolutionis pecuniæ, inſtar cuius applicatur Sacrificium Miſſæ vt ſatisfactoriū. Si eadem pecuniæ quantitas ſoluatur pro multorum debitis, minus liberantur ære alieno ſinguli, quàm ſi pro vno in ſingulari, eoq; ſolo ſolueretur. Præterea, vt benè ponderant Ludovic⁹ Lopez parte 2. Directorij Conſcientiæ C. 78. pag. 283. Hieronymus Garcia de Excellentijs Sacerdotij Tract. 3. Diff. 1. Dub. 8. puncto 2. num. 25. iuvat Eccleſiæ conſuetudo, & fidelium cura in celebrandis ſpecialiter Miſsis pro aliquibus, fruſtrà namq; & minus rectè ſic fieret, ſi celebratę pro omnibus in communi, vel pro centum ex omnium numero, non valerent minus ſingulis, quā celebratę pro quolibet in particulari, & ſpecialiter, ſeorſimque ab alijs: *Non enim decet, eſſe difficile beneficiū, quod largitate non patitur detrimentum;* vt ait Caſſiodorus Lib. 1. Variarum in Epiſt. 14. Sed de hoc puncto ſatis in præſentiarū, egimus namq; de eo per integram Diſputationem VIII. Infertur ex dictis cū S. Thoma in quæſtiuncula 3. ſuffragia communia Miſſarum non tantùm valere illis defunctis, pro quibus ſpecialia non fiunt, quantū valent illis, pro quibus fiunt ſpecialia, & communia, quādoquidem ad priores non refundatur fructus ſatisfactorius ex ſpecialium ſuffragiorum valore.

80 Quinta difficultas, vtrùm Miſſę de *Requiem* proſint plus defunctis, quàm aliæ Miſſę? Reſpondeo ex Sāctō Thoma ſuprà q. 2. art. 3. quæſtiuncula 1. ad 5. *In Officio Miſſæ non ſolùm eſt Sacrificium; ſed etiam ſunt ibi orationes:: Ex parte igitur Sacrificij oblati Miſſa æqualiter prodeſt defuncto, de quocumque dicatur; & hoc eſt præcipuum, quod fit in Miſſa; ſed ex parte orationum magis prodeſt illa, in qua sūt orationes ad hoc determinatæ. Sed tamen iſte defectus recompenſari poteſt per maiorem deuotionem vel eius, qui dicit Miſſam, vel ei⁹, qui facit dici, vel iterùm per interceſsionem Sancti, cuius ſuffragium in Miſſa imploratur.* Sic Sanctus Doctor, & nos cum ipſo. Concordantque vno ore omnes Theologi.

81 Sexta difficultas, num in Purgatorio ſint aliquæ animæ, quibus non poſsit licitè Miſſa applicari? Reſpondeo affirmatiuè propter animas nōdum plenè purgatas eorum, qui vinculo excommunicationis maioris ligati deceſſerint in gratia ante obtentam abſolutionem citra ipſorum culpam; & ſuppono, fuiſſe excommunicatos non toleratos. Probatio huius reſponſionis petenda eſt ex Concluſione 8. in Sectione præcedenti. Cæterùm ſi abſoluātur, poterunt pro eis offerri Miſſæ. De Catechumenorum animabus in Purgatorio exiſtentibus quid à nobis aſſerendū ſit, conſtat ex Concluſione 6. etſi pręter alios ibi memoratos diſſentiat Trullench in Expoſitione Bullæ Cruciatæ Lib. 4. Dub. 6. num. 7. & ex antiquis Simeō Theſſalonicenſis de Templo diuino, vbi explicans Miſſam fideliū ait, *Eccleſia clamans, Catechumenos exire, fideles tantùm remanere præcipit. Vnde etiam perſpicere licet, quantùm ſibi fideles cauere debeant, ne communicent cum ijs, quibuſcum nulla*

Digitized by Google

23. D. 1. ſect. 4. num. 51. Garcia de Excellentijs Sacerdotij Tract. 3. Diffic. 1. dub. 6. puncto 3. num. 33. Auerſa q. 11 de Euch. ſect. 10. V. *Decimò tamen*, Gaſpar Hurtadus D. 3. de Excommunicatione Diff. 3. num. 7. Gibalinus Diſq. 7 de Cenſuris q. 2. propoſ. 1. Conſectario 2. n. 23 Martinonus D. 59. de Cenſuris ſect. 4. num. 47. & 48. Amicus D. 33. ſect. 5. num. 114. Petrus Cornejus tomo 2. in 3. p. Tract. 5. D. 10. §. 3. dub. 2. ex V. *Quæres ſecundò*, Iacobus Gordonus tomo priori Theologiæ Moralis L. 7. q. 8. C. 1. §. 4. num. 16. Arriaga Diſp. 52. ſect. 4. num. 12. & 13. Trullench. Lib. 3. de Sacramentis C. 8. dub. 4. num. 7. alijque non ſine faſtidio recenſendi.

61 Probatur poſterior Concluſionis pars, quæ minorem continet difficultatem. Probatur, inquam, primò, quia fructus Sacrificij oblati à Sacerdote vt Miniſtro Eccleſiæ pendet ab huius intentione, & applicatione, quin poſsit extendi vltra Eccleſiæ voluntatem. Atſi Eccleſia nõ ſolùm non habet voluntatẽ, vt ſuo nomine offeratur Sacrificiũ pro excommunicato vitando, fructuoſumque illi ſit; ſed potiùs habet voluntatẽ contrariam expreſſam. Ergo, &c. Cõfirmatur exemplo œconomi, qui, ſi diſpenſet bona domini contra voluntatem ipſius, & ijs, quos dominus excluſit, diſtributio erit inualida, & bonorum dominium non adquirent excluſi. Secundò, quia oblatio Sacrificij facta ex fallacia, & deceptione à Sacerdote vt Eccleſiæ Miniſtro, & eius nomine non poteſt habere vllam vim apud Deum, qua moueatur ad conferendum Sacrificij fructum excommunicato non tolerato. Tertiò, quia Sacrificium oblatum à Sacerdote excommunicato vitãdo nihil prodeſt quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ ijs, pro quibus offertur. Ergo ſimiliter nihil proderit quoad illum fructum, ſi offeratur pro excommunicato vitando, vt enim Eccleſia prohibet, offerri ab excommunicato vitãdo, ſic etiam prohibet offerri pro eo.

62 Iam verò prior Concluſionis pars ſuadetur primò ex eadem paritate, nam Sacrificium oblatum à Sacerdote excommunicato vitando prodeſt, quantùm ad fructum prouenientem ex parte Chriſti, ijs, pro quibus offertur. Ergo ſimiliter proderit quantùm ad illũ fructum, ſi offeratur pro excommunicato vitando. Secundò, quia Sacerdotis actio offerendi Sacrificium nomine Chriſti, conſequenterque fructus reſpondens ipſi Sacrificio oblato à Sacerdote vt Miniſtro Chriſti, non pendet à voluntate Eccleſiæ, ſed ſolius Sacerdotis, cuius Ordini eſt annexa ex inſtitutione Chriſti poteſtas conſecrandi, & offerendi. Tertiò, nam ſicut ob independentiam, quam à voluntate Eccleſiæ habent ſuffragia priuata vnius hominis pro alio, & fructus Sacrificij vt oblati à Sacerdote tanquam à priuata perſona pro aliquo, nequit iuxta receptam ſententiam Theologorum reddi per Eccleſiæ legem irrita applicatio, quam ſuffragij priuati faciat fidelis, neque itẽ ea, quam Sacerdos faciat fructus Sacrificij vt oblati nomine proprio, atque adeò valida ea erit pro quocumque, qui capax ex ſe ſit, fiat; ita ob non minorem ab Eccleſiæ voluntate independentiam fructus Sacrificij vt oblati a Sacerdote in perſona Chriſti dici debet, validam fore talis fructus applicationem, & ſubiecto capaci fore vtilem, non obſtante quauis prohibitione Eccleſiæ. Quartò, quia validè, & fructuoſè quoad effectũ gratiæ adminiſtratur Sacramentum excommunicato, ſi hic cum iuſta excuſatione illud recipiat. Ergo validè, ac fructuoſè offertur Sacrificium nomine Chriſti, & in eius perſona pro excõmunicato vitando, quin obſtet prohibitio Eccleſiæ. Sicut enim confectio Sacramenti eſt à Sacerdote, vel à Miniſtro alio vt gerente perſonam Chriſti, ſic etiã oblatio Sacrificij; & ſicut effectus Sacramenti eſt infallibilis in ſubiecto per peccatum non ponente obicem gratiæ; ita etiam fructus Sacrificij vt oblati in perſona Chriſti pro ſubiecto non habente incapacitatem, aut impedimentum aliunde, quàm ab excommunicatione.

63 Huius rationis vis non eneruabitur, reſpondendo, non prohiberi ab Eccleſia adminiſtrationem Sacramenti, quando cum iuſta excuſatione recipitur ab excommunicato; ideoque mirum non eſſe, ſi tunc Sacramentum quoad effectum gratiæ ſit fructuoſum excommunicato; etſi Sacrificium oblatum pro excommunicato vitando non ſit ei fructuoſum, quia Eccleſia prohibet talem oblationem. Non, inquam, eneruabitur

tur ſic reſpondendo, nam iuſta excuſatio ex parte excommunicati recipientis Sacramentum non deſeruit aliter ad lucrandum effectum illius, quàm quia facit, vt receptio non ſit peccatum lethale, obexque gratiæ, ſuppoſito quòd aliunde non detur obex ratione alterius lethalis peccati; habetque ſe per accidens ad præfatum effectum adquirendum, quòd adminiſtratio non ſit peccaminoſa, & prohibita, quandoquidem malitia Miniſtri non fraudet ſuo effectu Sacramentum diſpenſatum homini non ponenti ex parte ſua obicem peccati mortalis.

64 Erit, qui replicet, ſicut peccatum lethale impedit, quominus ſuſcipiens Sacramentum comparet huius effectum, ita excommunicatio hominis vitandi impediet, quominus ipſe homo adquirat Sacrificij fructum. Sed dico, diſparem eſſe rationem, quia peccatum lethale eſt incompoſſibile cum effectu Sacramenti, nempe cum gratia ſanctificante, non ſic cum Sacrificij fructu excommunicatio hominis vitandi. Et quidem Eccleſiæ prohibitio offerendi Sacrificium pro excommunicato vitando non eſt quid tenens ſe ex parte huius, ſed eſt quædam lex Eccleſiaſtica potens illicitam reddere, ſed non irritam, & caſſam Sacerdotis voluntatem, qua vt Miniſter Chriſti velit offerre Miſſam pro excommunicato vitando, applicareque ei fructum reſpondentem Miſſæ ex Chriſti inſtitutione. Atqui eo ipſo non eſt è poteſtate Eccleſiæ, vt neque è poteſtate ipſius Sacerdotis, cohibere, ſeu impedire eiuſmodi fructum. Quare ſolùm poterit impediri obice aliquo tenente ſe ex parte excommunicati vitandi, vt ſi is exiſteret in ſtatu peccati lethalis, nam tunc ſatisfactionis fructum non obtinebit; aut ſi exiſteret in ſtatu damnationis æternę, nam tunc neque ſatisfactionis, neque impetrationis fructum adquiret.

65 Pater Abila ſuprà in dubio 4. ait, Sacrificium oblatum pro excommunicato non tolerato fore illi fructuoſum quoad impetrationem, licet Sacerdos peccet offerendo, & excommunicatus peccet petendo, quòd offeratur, quia Sacrificium habet ex ſua natura, & inſtitutione Chriſti, vt quantùm ad impetrationem poſsit prodeſſe quibuſcumque peccatoribus. Ergo licet Eccleſia per ſuam prohibitionem efficiat, ne licitè offeratur pro tali excommunicato, non tamen efficere poteſt, quòd, ſi oblatio fiat, non ſit fructuoſa. Diceret id ipſum Abila ob rationis identitatem, caſu quo Sacerdos excommunicatus offerret Sacrificium pro ſe ipſo. Sed meliùs negant Suarez ſuprà numero 8. Dicaſtillus ſuprà numero 68. Negat Suarez, loquens de Sacerdote excommunicato offerente pro ſe ipſo, quia ponit obicem, ne fructum ex Sacrificio capere poſsit. Quæ ratio non eſt efficax quoad fructum impetrationis, quia reſpectu huius non eſt obex peccatum, vt aiebat Abila. Negat Dicaſtillus loquens de Sacerdote offerente pro perſona diſtincta excommunicata nō tolerata, quia oblatio, vt ſe etiam tenens ex parte iſtius perſonę, eſt peccaminoſa, & quia non eſt prudenter cenſendum, quòd voluerit Chriſtus, vt in dicto caſu Sacrificium ſit fructuoſum quoad impetrationem eidem ipſi perſonæ, quæ peccat petendo, vt offeratur pro ſe. Addo ego, ſicut oratio non eſt proficua illi, reſpectu cuius eſt peccaminoſa, ita neque oblatio Miſſæ; quanquam oratio, & oblatio peccaminoſæ poſsint eſſe vtiles, commodæque alijs, quorum reſpectu peccaminoſæ non ſunt.

66 Sed inſurgit hic pulchrum dubium, ſcilicet an ſi Sacerdos excommunicatus, ſed tamen contritus, celebret ex cauſa, neceſsitateve mortis, aut grauiſsimi ſcandali, aut infamiæ vitandæ, participabit tam integrè fructum Sacrificij, quod pro ſe offerat, quàm ſi non innodatus excommunicatione celebraret? Agit de hoc dubio Eximius Doctor Pater Suarez in numero illo octauo. Aitque, fore, vt lucraretur tam integrè fructum reſpondentem Sacrificio vt oblato in perſona tū Chriſti, tum in priuatâ ipſius Sacerdotis, ſi adſit excuſatio ad oblationem faciendam pro ſe; vt ſi Sacerdos habeat inuincibilem ignorantiam prohibitionis offerendi pro ſe, ſeu ſi bona fide putet, fas eſſe pro ſe offerre, eo ipſo quòd ſemel liceat ſacrificare. Quanquam re ipſa ex vno ad aliud non benè argueret, ſiquidem poſsit occurri neceſsitati illi per Sacrificium offeren-

Digitized by Google

dum pro alijs, & non pro ſe. Vnde niſi bona fides excuſaret ipſum, peccato non careret oblatio pro ſe, ideòque non eſſet ipſi fructuoſa. Et neque in caſu bonæ fidei proficeret ei ex parte Eccleſiæ, ſicut neque exinde vtilis eſt excommunicato diſtincto à Sacerdote oblatio, quam hic pro eo facit. Sed addit Suarez, ✻ Poſſe alicui veriſimile videri, non eſſe intentionem Eccleſiæ, cum tanto rigore prohibere non offerre pro excommunicato, vt prohibuerit etiam non offerre pro ſe ipſo, etiamſi aliàs licitè offerat Sacrificium. Præſertim quia in tãtum eſt prohibitum offerre pro excommunicato, in quantum eſt prohibitum communicare cum illo; at nemo eſt prohibitus communicare ſecum, ſed cum alio. Ergo non eſt prohibitus offerre pro ſe ſpecialiter, ſed ſolũ, quatenus eſt prohibitus offerre. Ergo ſiquis alia ratione excuſetur ab illa prohibitione, poteſt ex ignorantia, vel certè ex probabili dictamine excuſari etiã à culpa in offerendo pro ſe. Quod maximè locum habebit, ſi vrgens neceſsitas hoc etiam poſtulare videatur, vt ſi quis ſit in vrgente periculo mortis. ✻ Tantùm Suarez. Et quia ratio hæc propoſita ab ipſo vt ſimilis vero, placuit Gibalino, cenſet is in loco pręcitato, Conſectario 3. num. 24. Sacerdotem in caſu propoſito comparaturum tantum fructum titulo tam Chriſti, quàm Eccleſię, & ſui, quantum ſi liber ab excommunicatione, & in ſtatu gratię ſacrificaret, & offerret pro ſe. Probabiliſsima etiam mihi videtur eadem ratio; quam confirmo, quia eo ipſo quòd Sacerdos celebraret, & licitè (vt ſupponitur) proindeque quin contraueniret vlli prohibitioni, ſiue Chriſti, ſiue Eccleſiæ, proferret licitè, vt Miniſter Chriſti, & Eccleſię, verba, in quibus ex inſtitutione eiuſdẽmet Eccleſiæ, quiſquis Sacris operatur, offert pro ſe ipſo; nec video, cur non poſſet pronunciare ea in ſenſu, quem communiter præſeferunt, & in quo ſolent recitari. Si autem Sacerdos ille poſſet pro ſe offerre eo modo, cur non etiam omni alio, quo pro fideli petente Miſſam? Præterea ſi Sacerdos ille excommunicatus toleratus offerret in perſona Eccleſiæ, vt deducitur ex dictis à me in n. 23. D. 12. & offerret licitè. Ergo reportaret fructum reſpondentem ex parte Eccleſię. Si neges, quia vt pro ſe nõ offerret licitè. Contra, nam iuxta doctrinam Concluſ. 9. Sacerdos in perſona Eccleſiæ offert licitè pro excõmunicato tolerato poſt Extrauagantem *Ad euitanda*. Vt taceam, intelligi ægrè, quòd Sacerdos offerat in perſona Eccleſiæ, & quòd ei, pro quo fit oblatio, non communicetur fructus, reſponſurus aliàs ratione eiuſdemmet Eccleſiæ. Rurſus etſi Sacerdos ille eſſet nõ toleratus, ſicut in perſona Eccleſiæ offerret pro alio, qui non eſſet excommunicatus vitandus, ita etiam pro ſe, etenim quoad functionem offerendi ceſſaret in illo caſu excommunicatio. Reuiſat Lector numer. 25. D. 12. Si autem in Gibalinũ inciderit, notet, ipſum immeritè attribuere Suario rationem, quam magnus hic Doctor dixit, poſſe alicui videri veriſimilem. Vnde Gibalinus inquit, ſe ex ea colligere duo omnino contraria fini intento à Suario. Quod quia in huius notã de minus benè ſeruato tenore diſcurſus cedere apud quempiam poſſet, ideo aduertere volui pro mea erga tantum Theologiæ Principem obſeruantia.

67 Priori parti Concluſionis huius vndecimæ refragari dicuntur à Diana p. 5. Tract. 9. Reſol. 76. & a Leãdro p. 2. Tract. 8. D. 2. q. 9. p. 4. Tract. 2. D. 3. q. 15. graues nonnulli Authores, nempè Sotus in 4. Diſt. 22. q. 1. art. 1. vel 3. vel 4. Vazquez D. 227. C. 3. n. 26 Tract. de Excommunicatione Dub. & n. 2. item D. 11. à n. 11. Luiſius Turrianus L. 2. de Cenſuris D. 8. dub. 2. V. *Sed contrariam*, & neſcio qui alij. Sed in Soto, & Vazquio non reperio quidpiam, quod manifeſtè contradicat ei parti priori; quin potiùs vel fauent poſteriori, vel in eo occupãtur, vt probent, non ſufficere ad lucrandum fructum reſpondentem ex parte Eccleſiæ, quòd excommunicatus ſiue non vitandus, ſiue vitandus exiſtat in ſtatu gratiæ, quia nimirùm Eccleſia non permittit offerre pro illo, nec in perſona eius fiet oblatio attentata à Sacerdote pro illo, quandiu excommunicatio non tollatur per abſolutionẽ. Solus Turrianus aliquid innuit, nam poſt relatam Suarij ſententiam, quæ eſt ipſiſsima noſtra 11. Concluſio bipartita, ait ſe, abire in contrariam; & argumentatur ſic, ✻ Cenſura fuit iuſta, & non eſt ablata per ſolam internam iuſtificationem. Ergo ſi habet Eccleſia veram poteſtatem excommunicandi, conſtituit homi-

hominem incapacem eius effectus. Aliàs ſequeretur, poſſe Sacerdotem Sacrificium applicare pro excommunicato peccatore, qui non conuertatur. ✠ Cæterùm hæc argumentatio facillimè diſſoluitur, concedendo Antecedens, & diſtinguendo Conſequens: conſtituit hominem incapacem eius effectus, qui aliàs prouenirét ex Sacrificio, vt oblato in perſona Eccleſiæ, ita quidem eſt; quando homo eſt excommunicatus vitandus: eius effectus, qui reſpondea eidem Sacrificio, vt oblato in perſona Chriſti, non ita eſt. Et ad ſequelam dicitur, ſi de poteſtate offerēdi in perſona Chriſti pro excommuicato peccatore ſit ſermo, nihil abſurdi continere, quatenus exerceatur validè, & vtiliter quoad fructum impetrationis reſpondentem ex parte perſonæ Chriſti, niſi ipſe excommunicatus peccator habeat aliunde impedimentum ad lucrandum eum fructum. Sed replicabis, prohibitum Sacerdoti eſt ab Eccleſia, ne pro excommunicato vitando offerat nomine tam eiuſdem Eccleſiæ, quàm Chriſti, prohibitumque eſt ex legitima poteſtate dimanata à Chriſto. Ergo Sacerdos non obtemperans ei prohibitioni offeret prorſus inualidè quoad fructum reſpōſurum ex parte tam Chriſti, quam Eccleſiæ. Replica patitur manifeſtam inſtantiam in Sacerdote excommunicato, vel ſolùm peccatore, cui etiam vetat Eccleſia, ne nomine tam ipſius Eccleſiæ, quàm Chriſti ſacrificet, ſi tamen proferat conſecrationis verba ſupra aptam materiam cum intentione conſecrandi, proculdubiò ſacrificabit validè, imò, ſi ſit ſolùm peccator, offeret fructuosè in perſona Chriſti, & Eccleſiæ, pro perſona diſtincta, pro qua faciat applicationem Miſſæ; idemque erit, etiamſi ipſe ſit excommunicatus toleratus. Quare conceſſo Antecedenti replicæ, nego quoad fructum ex parte Chriſti Conſequentiam; cuius inficiandæ patet ſatis ratio ex probationibus noſtræ vndecimæ Concluſionis quantùm ad primum membrum. Vrgebis adhuc dicens, ſi iuſſio Eccleſię eſt, eaque iuſta, ne excommunicato vitando applicetur vllus Sacrificij fructus ex opere operato tam Chriſti, quàm ipſiuſmet Eccleſiæ, cur non exiſtimabimus, Chriſtum velle id ipſum? Si item Sacrificij effectus ex opere operato Chriſti, vt principalis offerentis, eſt præcipuus fructus, quem fideles ab Eccleſia non præciſi, & iuſti reportant ex oblatione pro eis facta à Sacerdote, cur eiuſmodi fructum putabimus diffundi in illos etiam, quos Eccleſia ſeparauit à ſe, tradidit Satanæ, denunciatque habendos tanquam Ethnicos, & publicanos? His interrogationibus ſi breuiter reſpondeamus, erit ſatisfactum omnibus argumentis Philiberti Marchini Tract. 3. de Ordine, parte 2. C. 8. qui inter Modernos expreſsiùs eſt nobis contrarius. Dicimus igitur ad vnam, & alteram, ſicut etſi Eccleſia etiam iubeat, ne excommunicatus potiatur Sacramentorum paſsiua participatione, quæ certè magnum bonum eſt reſpectu fidelium non præciſorum, tamen ex Chriſti voluntate ſuſceptio Sacramenti Ordinis, v. g. ab excommunicato non eſt inualida, ita ſimiliter in præſenti caſu. Et ratio à priori claret ex probationibus noſtris. Neq; hinc ſequi dicas, voluntates Chriſti, & Eccleſię eſſe contrarias. Nā quod Chriſtus vult, eſt, vt Sacerdote offerente in ipſius nomine, conferatur fructus, qui eſt ex Sacrificij vt ſic oblati opere operato, ei perſonę, pro qua offerat, ſi ea capax ex parte ſua ſit illius fructus: quod verò vult Eccleſia, eſt, vt, ſi pro excōmunicato vitando offeratur Sacrificiū contra voluntatem eiuſdemmet Eccleſiæ, & quin ipſius nomine fiat oblatio, non communicetur tali excommunicato fructus fundatus in meritis ipſius Eccleſiæ. Voluntates autem huiuſmodi nullam inter ſe ſe contrarietatē habēt. Manifeſtiora hæc ſunt, quàm vt egeant fuſiori declaratione. Et niſi Aduerſarij adducant argumentum, quo nobis oſtēdant, è poteſtate Eccleſiæ eſſe, irritare applicationem factam à Sacerdote nomine Chriſti, permanebimꝰ firmi in noſtra opinione. Neque vnquam erunt afferendo (abſit verbo inuidia) ſiquidem inferior nequeat reddere caſſum id, quod fiat nomine, & authoritate Superioris: qualis eſt Chriſtus reſpectu Eccleſiæ; licet hæc queat legitimè imperare Sacerdoti, ne in perſona etiam illi offerat pro aliquo, & proinde poſsit ex prohibitione Eccleſię eſſe illicita oblatio, quæ nomine etiam Chriſti exhibeatur pro excluſo.

68 Quanquam fatear, ſublatere in iſta prohibitione non leuem

difficultatem. Etenim dummodò Sacerdos externè non offerat pro excommunicato vitando, videtur non poſſe inhiberi ab Eccleſia, quominus internè offerat, & applicet Sacrificium in perſona Chriſti pro eo, quandoquidem Eccleſia tam non poſsit vetare internum actum, quàm non poterit iuxta vulgatiſsimam ſententiam, condecoratam nouiter ſuffragio Illuſtriſsimi Archiepiſcopi Hiſpalenſis Petri de Tapia in Catena Morali Lib. 4. quæſtione 6. articulo 4. & 5. præcipere illum, ſi actus internus, vel eius carentia non requiratur ad eſſe phyſicum, vel ſaltem ad eſſe morale, ſeu quaſi artificiale actus externi. Iam verò carentia oblationis, applicationiſve internæ Sacrificij pro excommunicato vitando non eſt neceſſaria ad eſſe ſiue phyſicum, ſiue morale Sacrificij. Et confirmatur, quia hoc innixus principio Meratius in Tractatu de Legibus Diſputatione 9. ſectione 8. Verſ. *Ex qua Suarij* ait, quando Summus Pontifex præciperet, vt efferrentur Sacrificia pro auertendis, vel comprimendis calamitatibus, quę imminerent Eccleſię, vel iam eam moleſtarent, fore, vt præceptum illud per ſe, & immediatè non obligaret ad intentionem internam conſecrandi, & ſacrificandi, neque ad applicationem internam pro impetranda Eccleſię incolumitate. Huc faciunt etiam, quæ ex Authoribus non infimæ aciei retulimus in numero 10. Diſputationis 13. Tantum pondus ſenſit in hac difficultate Pater Arriaga Diſputatione 52. de Euchariſtia ſectione 4. n. 12. & 13. vt ei ſuccubuerit, vel ſaltem dixerit, eſſe probabilius, quòd Eccleſia non poſsit obligare, ne à Sacerdote nomine Chriſti offeratur internè Sacrificium pro excommunicato vitando. Pertrahere conatur Cardinalem Bellarminum in hanc mentem, eo quòd Lib. 2. de Miſſa C. 6. ſcriptum reliquerit, ✱ Exiſtimo, licere id (ſcilicet offerre Sacrificium pro hæreticorum, ſiue infidelium aliorum conuerſione) modò nihil addatur ad Miſſam, ſed ſolùm per intentionem Sacerdotis applicetur Sacrificium conuerſioni infidelium, ſiue hæreticorum, id enim multi faciunt viri pij, & docti, quos reprehendere non poſſumus. ✱ Sed certè Cardinalis Bellarminus loquitur de oblatione mentali, quæ non ſit prohibita ab Eccleſia, poſſet tamen prohiberi; addit namque immediatè, ✱ Neque extat expreſſa Eccleſiæ prohibitio. ✱ Ergo ſaltem non fauet, quatenus Eccleſia non poſſet validè vetare oblationem mentalem. Et quidem Bellarminus loquitur de oblatione mentali directa pro ſolis hæreticis toleratis, eo quòd iudicet, permitti ab Eccleſia; vel ſi etiam comprehendat non toleratos, eo quòd putet, iuberi quidem ab Eccleſia, ne publicè oretur ſiue intrà Sacrificium (quod, ipſomet adnotante paulò antea, ſemper eſt publicũ, nępe ſemper eſt in ſe publica oratio) ſiue extrà pro hæreticis, & excommunicatis quibuſuis, non tamen præcipit, ne mentaliter offeratur Sacrificium directè pro eis, etiam ſi ſint non tolerati: vtrouis modo loquatur, conſtat ex verbis adductis, ipſum negare, quòd actu detur prohibitio Eccleſiaſtica, minimè verò, quod poſſet dari, neque quòd, ſi daretur, obligaret. Addo poſtremum id, quia Arriaga videtur dicere, dari actu eam prohibitionem de oblatione interna Sacrificij nomine Chriſti pro excommunicatis vitandis, ſed non inducere obligationem. Verba eius ſunt ✱ Si conſideretur item hoc Sacrificium, vt à Chriſto oblatum, Eccleſia quidem prohibet, ne applicetur excommunicatis. ✱ Et poſteà, ✱ Sola ergo prohibetur interior oblatio Sacrificij nomine Chriſti. ✱ Sed vel ego non intelligo Sapientiſsimi Theologi ſenſum; vel patentiſsimè abſurdum eſt vt Eccleſia prohibeat quidpiam, quod ſit ſuprà eius poteſtatem, & ad quod proinde euitandum non reſultet obligatio in Sacerdote. Etenim Eccleſia non poteſt vetare quidpiam, excedẽdo limites poteſtatis ſuæ, & quin ſeruet conditiones, quæ neceſſariæ ſunt, & ſufficientes, vt eius lex obliget. Vnde in Capite *Nulli*, Diſtinctione 19. dicitur, *Nulli fas eſt, vel velle, vel poſſe transgredi Apoſtolicæ Sedis præcepta.* Pręterea Pater Arriaga ſupponit, Eccleſiam actu prohibere oblationem internam Sacrificij nomine ipſiuſmet Eccleſię pro excommunicatis vitandis, ideòque peccaturum Sacerdotem, ſi attentet offerre ſic, imò nihil obtenturum eis, quia re ipſa inualidè offeret nomine Eccleſiæ. Quo ex ſuppoſitione arguo ad hominem contra Arriagam. Ergo Eccleſia poteſtatem non

Digitized by Google

nonexcedit, prohibere eo modo oblationem internam Sacrificij in perſonâ ſua, vt ſi Sacerdos non obtemperet, peccent. Quo ſemel admiſſo, cur non concedetur, è poteſtate etiam Eccleſiæ eſſe, vetare obligatoriè, ne Sacerdos applicet internè Sacrificium in perſonâ Chriſti pro excommunicatis vitandis?

69 Quapropter ſatius erit, dicere cum eodem Arriaga, Eccleſiam, è cuius iure eſt, dare, vel negare licentiam ſacrificandi, non concedere eam, niſi ſub conditione, quòd Sacrificium non ſit offerendum nomine ſiue Chriſti, ſiue ſuo pro excommunicatis vitandis. Vnde ſi Sacerdos in Sacrificio offerat vno, vel altero nomine, vel vtroque pro illis, peccabit ob non ſeruatam conditionem illam. Quamuis verò Arriaga addat, ſe dubitare vehementer de ſic præſtita per Eccleſiam licentia celebrandi; tamen hic modus ſoluendi difficultatem videtur mihi valde ſimilis vero. Alium inueni caſu in Gaſpare Hurtado Diſputatione tertia de Excommunicatione Difficultate 2. numero 5. vbi ait, Eccleſiam poteſtate non ordinaria; & generali Superioris humani, ſed ſpeciali, & extraordinaria prohibere applicationem internam Sacrificij, & cæterorum communium ſuffragiorum in bonum excommunicati vitandi, vti ſimili poteſtate diſpenſat in voto purè interno, & quotannis obligat ad confeſsionem peccatorum etiam merè internorum. Modus is eſt probabilis, tametſi ex Tractatu de Legibus iuxta varias ſententias circa materiam Canonicarum; ſeu Eccleſiaſticarum poſsit notari de ſuis næuis. Occurrunt mihi tres alij. Primus eſt, Eccleſiam eatenus prohibere applicationem internam Sacrificij nomine tam Chriſti, quàm ſuo pro excommunicato vitando, quatenus directè vult; vt hic ſit priuatus communibus fidelium ſuffragijs; eo autem ipſo quòd velit id, & iuſtè, conſurgit obligatio in Sacerdote non applicandi pro illo Sacrificium, quia ſi applicet nomine Chriſti, fruſtrabitur intentio Eccleſiæ, caſu quo excommunicatus exiſtat in ſtatu capaci fructus Sacrificij; ſi autem applicet nomine Eccleſia, attentabit aliquid illuſorium, ſiquidem ipſa Eccleſia velit, vt non aſſumat ſuam perſonam in ordine ad applicationem pro illo, & vt ob ſuâ merita nihil boni conferatur Illi à Deo. Indirecta huiuſmodi prohibitio actuum internorum negari à nullo poteſt. Sit in exemplum voluntas interna non audiendi Sacrum in die feſto, quę certè vetita eſt indirectè eo ipſo, quod ab Eccleſia prohibeatur omiſsio externa audiendi Sacrum; ſeu eo ipſo, quòd iubeatur auditio externa Sacri die illo. Secundus modus ſit, quia cum Eccleſia prohibeat, ne ſuo nomine offerat etiam internè Sacerdos pro excommunicato vitando, vetat conſequenter, ne offerat internè nomine Chriſti. Etenim in Sacerdote ſacrificante, & offerente decet, imo debet non ſeparari Id, quod eſt agere in perſona Chriſti ab eo, quod eſt agere in perſona Eccleſiæ, quandoquidem Sacerdos ſit Miniſter publicus vtriuſque; atque adeò Sacerdos offerens in perſona Chriſti pro excommunicato vitando reus culpæ eſſet ob ſeparationem illam, vti ob eandem peccaret Sacerdos, qui, cum foret excommunicatus vitandus, celebraret extrà caſus, de quibus in numero 25. Diſputationis 12. quia nimirùm tunc repræſentaret perſonam Chriſti, quin ſimul repræſentaret perſonam Eccleſiæ. Tertius eſt, Sacerdotem iure naturali obligari ad non applicandum internum Sacrificium nomine Chriſti pro excommunicato vitando, ex hypotheſi quòd Eccleſia vult hunc priuare, quantùm poſsit, communibus ſubſidijs ſpiritualibus, ius namquè naturale expoſcit, vt qui Miniſter eſt Eccleſiæ, & tam præcipuum eius membrum, conformetur ſuo capiti. Non abſimili ratione Meratius in loco præcitato ait, iubente Eccleſia, vt ſacrificetur ad impetrandum à Deo remedium alicuius calamitatis publicæ, teneri Sacerdotem ex iure naturali, vel diuino ad internam intentionem ſacrificandi; nec non ad applicationem pro conſequenda à Deo auerruncatione mali illius. Vnde obiter reſpondimus confirmationi, omittentes multa, quæ circa illam poſſent dici; vt & circa quæſtionem, an lex humana, ſiue Ciuilis, ſiue Eccleſiaſtica, imperare, vetareve poſsit actus internos? Quæ verò hic diximus, oſtendunt ſufficienter, poſſe ex Superioris Eccleſiaſtici præcepto deriuari, ſaltem indirectè, obligationē ad applicationem internam Sacrificij

pro certa, certiſve perſonis. Aſt definire, quando deriuetur, non eſt huius loci, & temporis. Oportuit, monuiſſe Lectorem de præfata poteſtate Superioris Eccleſiaſtici, vt liberaremus fidem datam in n. 10. D. 13.

70 Contra ſecundam partem Concluſionis vndecimæ videbuntur prima facie ſtare aliqui Authores apud Dianam parte 5. Tractatu 9. Reſolut. 76. & apud Leandrum parte 4. Tract. 2. D. 3. quæſt. 14. Sed ſi attentè legantur, comperietur loqui de excommunicatis vitandis, qui in ſtatu amicitiæ Dei exiſtant, atque ideo piè præſumatur ab illis Authoribus, quòd Eccleſia nolit priuare eos interna participatione ſuffragiorum ſuorum communium. Sed pars ſecunda Concluſionis noſtræ procedit primariò de excommunicatis vitandis expertibus ſanctitatis, & ſecundariò extenditur ad præditos gratia habituali, ſi non ſit vera præſumptio illa, cuius memini; vti ego iudicio, non eſſe. Quare aduerſus ſecundam partem in ſenſu principaliter per me intento, vix, & ne vix quidem inuenio Authorem, qui expreſsè contradicat. Solus Ledeſmius ſecunda 4. q. 23. art. 1. fol. 333. ait, * Probabile eſt, quòd valet excommunicato prædictum Sacrificium, quia fortè Eccleſia non vult, niſi quòd nullus offerat Sacrificium pro excommunicato; non tamen, quòd non valeat, ſi fiat. Primum tamē dictum videtur mihi probabilius, ſcilicet quòd Sacrificium oblatum pro excommunicato nihil valeat apud Deū, quantùm ad illum valorem ad minus, qui ex Eccleſia poterat prouenire. * Quæ omnia ſunt verba Ledeſmij. Sed ego tacens de probabilitate extrinſeca ab authoritate ſiue ipſius Ledeſmij, ſiue aliorum (ſi qui ſint) non capio, qui poſsit eſſe probabile ab intrinſeco illud, quod primò proponitur in verbis tranſcriptis, nam ſi Eccleſia vult priuare efficaciter Sacrificij fructu ex ſuis meritis proueniente excommunicatum vitandum, & hac de cauſa prohibet Sacrificij oblationem pro illo, non enim aliter poteſt priuare efficaciter tali fructu, inintelligibile prorſus eſt, vt, ſi fiat à Sacerdote applicatio prædicti fructus, valida, operatiuaque ſit. Et alioqui Eccleſia priuans excommunicatum vitandum illo fructu, conciperet ſic expoliationis ſententiam: volo, excommunicatum carere fructu Sacrificij fundato in meis meritis, ſi Sacerdos aliud non velit, quamuis illicitè. Opponet quis, ſi Sacerdos applicet vni fideli partem fructus impetratorij generaliſsimi, quam alteri vellet applicatam Eccleſia, non erit irrita ea applicatio, vt conceſſimus in n. 46. D. 15. Ergo ſimiliter in præſenti caſu. Reſpondeo, conſtare in hoc caſu nobis de voluntate Eccleſiæ priuandi efficaciter excommunicatum fructu reſpondente meritis ipſius Eccleſiæ; aſt in eo alio non conſtat de Eccleſiæ voluntate, vt ſi fructus impetratorius generaliſsimus, applicandus Petro, referatur à Sacerdote in bonum Pauli, non ſit huic vtilis.

71 Colligitur tandem ex dictis de excommunicato vitando, debere ſimiliter diſcurri quod alios, pro quibus poſſet ex natura rei offerri Sacrificium Miſſæ, ſed Eccleſia cenſeatur prohibuiſſe, ne offeratur. Quare qui in ea ſint ſententia, vt, quantùm eſt ex inſtitutione Chriſti, potuiſſet Sacrificium offerri pro Catechumenis, & pro infidelibus, Eccleſia tamen iuſſerit, ne actu offeratur, videntur debere conuenire nobiſcum, quatenus amplient ad eos Concluſionem, quam nos propoſuimus, & illuſtrauimus quoad excommunicatos vitandos. Sed erit, qui dicat, ſi hi ſunt habendi tanquam Ethnici iuxta C. 18. Matthæi V. 17. & pro excommunicatis vitandis non licet offerre Sacrificium, neque item licebit pro Ethnicis. Quod eſt contra noſtram ſeptimam Concluſionem. Sed reſpondeo, excommunicatos reputādos eſſe ea ratione ſicut Ethnichos, vt fidelibus non liceat cū eis plus commercij, quàm olim haberent Iudæi cum Ethnicis, prout optimè explicat Raynaudus parte 2. de Monitorijs C. 8. n. 23. Iudæi autem, etſi Ethnicos valde ſint abominati, & refugerint ſtudioſiſsimè commercium, conuictumque humanum, & politicum cū eis, tamen non recuſabant ſacrificare pro eis, vt viſum eſt in n. 34. Certè verba Chriſti eò tantùm reſpiciunt, vt qui Eccleſiam non audierit, cenſendus ſit impius, ſicut à Iudæis habebantur Ethnici, & Publicani.

SEC-

Digitized by Google

SECTIO III.

De defunctis, pro quibus offerri poteſt.

CONCLVSIO XII.

Sacrificium, Miſſæ offerri poteſt licitè, imò & debet ex generali ſaltem intentione, pro animabus in Purgatorio exiſtentibus; poteſtque illis prodeſſe tam quoad impetrationem, quàm quoad ſatiſfactionem.

72 HÆC Concluſio eſt de fide Catholica; & omiſsis probationibus ex Concilijs, ac Patribus, confirmo eam breuiter primò ex veteris legis Sacrificijs pro peccatis mortuorum, vt traditur Lib. 2. Machabæorum C. 12. quibus Sacrificijs cedere non debet, ſed potiùs anteire in extenſione, & efficacia Sacrificium nouæ legis. Secundò, S. Paulus 1. ad Cor. 15 V. 29. ait; *Quid facient, qui baptizantur pro mortuis, ſi omnino mortui non reſurgunt? Vt quid & baptizantur pro illis?* In quib⁹ verbis ſenſus Sancti Pauli eſt, probatus à multis Interpretibus, & à nullo (quem ſciam) reiectus vt improbabilis, quid faciunt, qui præcedentibus ablutionib⁹ ſacrificant pro defunctis, ſi iſti non reſurgent? Solebant enim Iudęi ante preces, Sacrificia, omnemque rem diuinā adhibere quaſdam ablutiones, vt conſtat ex Cap. 7. Marci Ver. 8. ex Cap. 9. Hebræorum Ver. 10. alijſque ex locis. Legantur Cornelius ad ea verba Pauli, & Martinonus D. 64. de Purgatorio S. 3. num. 17. Tertiò, Sacrificium cruētum crucis oblatum eſt pro animabus etiam Purgatorij; & non applicatur eis, niſi per incruentum hoc, ac per alia Eccleſiæ, fideliumq; ſuffragia. Quartò; exiſtentes in Purgatorio *non ſeparantur ab Eccleſia, quæ eſt regnum Chriſti*, vt inquit S. Auguſtin⁹ L. 20. de Ciu. Dei, C. 9; ſunt vniti Chriſto per gratiam, imò & in ea ſunt confirmati; ſunt prætereà aliquo modo viatores, cum ambulent per fidē, & adhuc non peruenerint ad vltimum gloriæ terminum; tandem ſunt capaces remiſsionis pœnarum, quas patiuntur; Ergo illis poteſt prodeſſe Sacrificium Miſſę quoad ſuum principalem effectū, ſi pro illis offeratur. Et ad id quidem Sacerdos in ſui Ordinatione accipit poteſtatem per illa verba, *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificia Deo, Miſſaſque celebrandi tam pro viuis, quàm pro defunctis*, &c. Quia verò Sacerdos debet in celebrando ſeruare ritum Liturgiæ; & in hac ex generali intentione offertur Miſſa *pro omnibus fidelibus Chriſtianis viuis, atq; defunctis*, fitque commemoratio *famulorum, famularumque* Dei, *qui nos præceſſerūt cum ſigno fidei, & dormiunt in ſomno pacis*, petiturque, vt *omnibus in Chriſto quieſcētibus locum refrigerij, lucis, & pacis indulgeat Deus*; ideo in Concluſione dixim⁹, debere offerri ex generali intentione Miſſam pro animabus Purgatorij. Et ita iubetur C. *Viſum* 72. de Conſecratione Diſt. 1.

73 Modò expediendæ ſunt perſtrictim difficultates aliquę, ex quarum deciſione Concluſio proxima pleniorem lucem accipiet. Prima difficultas, an ex certa, & infallibili lege, vel tantùm ex miſericordia acceptetur à Deo Sacrificiū Miſſæ oblatum pro animabus Purgatorij ad remiſsionem pœnæ temporalis? Melchior Canus L. 12 de locis C. 13. in reſponſione ad 9. argumentum §. *Qui verò* ait; * Sacrificij vim forſan non habere niſi orationis; & ſuffragij locum reſpectu defunctorū: At viuis per viam redemptionis, & pretij prodeſſe, quod lege iuſtitiæ acceeptandum eſt; perinde vt ſi quanta pecunia debetur, tanta etiam exolvatur. * Dominicus Sotus in 4. Diſt. 13. q. 2. art. 1. ſcribit de Sacerdote, alijſq; coofferentibus Miſſam, * Tertiò, aſſequuntur & alios effectus per modum impetrationis, & ſuffragij; nempe defunctis releuationem tormentorū Purgatorij, aut prorſus liberationem, quæ non fit ex rigore iuſtitiæ per modū meriti de condigno, ſed per modum deprecationis, ſi Deus acceptauerit, & per modum applicationis Sacrificij ad ſatiſfaciendum pro ipſis. * Citatur etiam Sotus in 4. Diſt. 19. q. 2. art. 4. ad finē. Sed ibi ſolùm docet, ſatiſfactiones viuorum pro defunctis nō eſſe de iuſtitia, & certa lege, nec loquitur de ſatiſfactione per Sacrificium Miſſæ. Rurſus in Diſt. 21. q. 2. art. 3. V. *Eſt tamen dubium*

Digitized by Google

bium, repetit dubitationem, * Vtrū ſatisfactiones viuorum valeant defunctis de condigno, hoc eſt, de iuſtitia, & lege certa? * Et cum propoſuiſſet argumenta pro parte affirmatiua, & pro negatiua, addit, * Certè res eſt dubia; & quamuis clementiùs ſit, credere, quòd valeant de condigno, non tamen res vſque adeò eſt certa. Eadem forſan ratione quis poſſet dicere de Indulgentijs, quę conferuntur defunctis per modum ſuffragij, videlicet quòd non tam infallibili certitudine proſint defunctis, quàm viuis. Magis autem pium eſt, oppoſitum ſentire: nam parem authoritatem Deus Eccleſiæ tribuit applicandi theſaurum per modum ſuffragij defunctis, & per modum abſolutionis viuis, ſicuti & Sacrificia offerre pro viuis, & defunctis. * Quibus poſtremis verbis videtur retractaſſe, vel non omnino cōſtans fuiſſe in eo, quod ſcripſerat Diſt. 13. q. 2. art. 1. Docuit illud ipſum Antonius Cordubenſis Libro 1. quæſt. 3. Opinione 4.

74 Sed ſine cunctatione recedendum eſt ab his Authoribus, duce S. Thoma in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 1. 2. & 3. & in hoc poſtremo, quæſtiuncula 1. ad 3. vbi inquit, *Euchariſtiam*, in ratione Sacrificij, *eſſe ſignum Eccleſiaſticæ vnionis, & ideo ex ipſo opere operato eius efficaciam in alterum*, qui ſit defunctus, *tranſire poſſe; quod non contingit de alijs Sacramentis*. Cum S. Thoma ſentiunt Suarez D. 79. ſect. 10. V. *Nihilominus*, Vazquez D. 228. C. 4. ex num. 29. Theologique alij cōmuniter. Et meritò, quia iuxta Concilium Tridentinum Seſ. 22. C. 2. Sacrificium hoc *non ſolùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſsitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apoſtolorum traditionem, offertur*. Atqui ex Chriſti inſtitutione ordinatur hoc Sacrificium ad ſatisfaciendum pro pœnis viuorum infallibiliter, certa lege, atq; ex opere operato vt viſum eſt in ſect. 2. D. 10. Ergo & ad ſatisfaciendū pro pœnis defunctorum. Idem Concilium ibidem ait, *Oblationis cruentæ fructus per hanc incruentam vberrimè percipi*: & Seſ. 25. in Decreto de Purgatorio addit, *Animas in Purgatorio detentas, fidelium ſuffragijs, potiſsimùm verò acceptabili altaris Sacrificio iuvari*. Atqui animæ exiſtentes in Purgatorio iuvantur fidelium viuorum pijs operibus vt ſatisfactorijs per modū pretij, ac ſolutionis. Ergo multò potiùs acceptabili altaris Sacrificio. Si autem ipſo eis ſubueniretur tantùm per modum impetrationis, & ſuffragij, vt aiebant tres illi Doctores memorati, ſequeretur, iuvari multò minus, & non percipi adeò vbertim ab ipſis fructus Paſsionis Chriſti per Sacrificium Miſſę, quàm per pia opera fidelium viuentiū. Quæ ſequelæ ſunt contra Concilium Tridentinum. Video, ex paucorum, imò ex eorundem Authorum, quos impugnamus, ſententia negari poſſe Minorem. Sed tunc arguam: Ergo magis ſucurretur fidelibus viuentib' per aliorum fidelium opera ſatisfactoria, quàm per Sacrificium Miſſæ defunctis, nam illis per talia opera ſuppetias itur certò, & infallibiliter, ſi adſint conditiones requiſitæ ex parte applicantium, & ex parte eorum, pro quibus applicantur. Hęc autē ſequela duriſsima eſt. Nō me latet, poſſe ex paucorum opinione negari ſuppoſitum. Sed tunc arguam: Ergo ſi quoad fideles viuentes Sacrificium Miſſæ habet id ſpeciale præ ſuffragijs alijs, vt proſit ſatisfactoriè infallibiliter, excogitari idem debet quoad fideles emortuos.

75 Oppones primò, Indulgentiæ non proſunt infallibiliter defunctis ad remiſsionem pœnæ temporalis. Ergo nec Sacrificium Miſſæ. Secundò, animę in Purgatorio detentę nō ſunt in ſtatu ſatisfaciēdi, ſed ſatiſpatiēdi. Ergo Sacrificium Miſſæ vt ſatisfactorium nō eis prodeſt ex certa lege, ac promiſsione. Tertiò, præfatæ animæ non ſunt iam membra Eccleſiæ viſibilis. Ergo non eis prodeſt ex opere operato Sacrificium viſibile, ſicut ob eandem rationē non eis proſunt Sacramenta viſibilia. Si autem præfatis animabus non prodeſt ex opere operato Sacrificium ad remiſſionem pœnæ temporalis, ſequitur, quòd non proſit infallibiliter. Ad primū nego Antecedens; &, eo conceſſo ex abundanti, inficior Conſequentiam ob manifeſtam diſparitatis rationem, nam Chriſtus, cuius authoritate applicatur Sacrificium pro defunctis, habet poteſtatem, & iuriſdictionem erga hos; quare potuit inſtituere ſic illud, vt infallibiliter prodeſſet ipſis; quicquid ſit, an ob iuriſdictionis erga defunctos defectū in Eccleſia, cuius authoritate applicantur

Digitized by Google

tur pro eis Indulgentiæ, negari de his debeat, quòd certa lege proſint. Vnde ego habenti modicam pecuniam conſulerem potiùs, vt traderet Sacerdoti (de cuius fidelitate, iuſtitiave non dubitet) imponeretque onus vnius Miſſæ applicande pro defuncto, vel duarum; quàm vt eam pecuniam inſumeret in Bulla Cruciatæ pro Indulgentia plenaria erga defunctum; tametſi Noſter Tamburin' Lib. &. Cap. 2. de Miſſa §. 15. num. 2. dicat, conſultum à ſe iri ſecundum potiùs, quàm primum, quia Miſſa applicata non ſemper ſufficit ad remiſsionem totius pœnæ; Indulgentia verò plenaria ſufficit; & quę per Bullam conceditur, eſt certa. Fateor quidem, eſſe certam, id eſt, datam à Summo Pontifice ex legitima poteſtate, atque ex pia, honeſtaque cauſa, & proportionata conceſsioni; ſed tamen eiuſmodi Indulgẽtiæ effectus in anima purgante non eſt infallibilis iuxta probabilem multorum Theologorum opinionem, quam non reprobat Bellarminus, ſed potiùs appellat valde rationabilem, & quam defenſant Bonacina D. 6. q. 1. puncto 6. n. 15 Layman L. 5. Tract. 7. C. 7. num. 3. & Amicus tomo 8. D. 20. ſect. 8. à num. 176. Aſt quòd Miſſæ effectus non ſit infallibilis in anima purgante, nullã, aut vix vllam probabilitatem habet. Cum ergo Miſſa vna ſit remedium infallibile, etſi non ſemper pro tota pœna, deberet potiùs ſuaderi in illo caſu. Addo, ſub controuerſia eſſe, an applicans Indulgẽtiam pro defuncto debeat exiſtere in ſtatu gratiæ, vt ea proſit illi? & non deeſſe Theologos graues, qui affirment, vt videre eſt apud Franciſcũ Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. 3. Cap. 2. ſect. 3. num. 22. cum tamen certum ſit, Sacrificium Miſſæ proficuũ ſatisfactoriè eſſe defuncto, etſi offeratur à Sacerdote peccatore, & procuretur ab alijs fidelibus expertibus ſanctitatis.

76. Ad ſecundam obiectionem dico, animas Purgatorij exiſtere quidẽ in ſtatu, in quo non poſſunt ſatisfacere per ſe ipſas; ſed non in ſtatu, in quo nequeant infallibiliter frui ſatisfactionibus Chriſti, & iuſtorum, ſi ſatisfactio Chriſti applicetur ipſis medio Sacrificio Miſſæ, & ſatisfactiones iuſtorum medijs pijs operibus. Ad tertium dico, animas Purgatorij fuiſſe in hac mortali vita membra viſibilis Eccleſiæ, & vnitá Chriſto per gratiam, modòque eſſe ſic vnita, quin acceſſerint ad vltimum terminum patriæ; ſufficereque id, vt eis queat Sacrificium Miſſæ prodeſſe ex opere operato. Diuerſa eſt ratio de Sacramentis, quæ non niſi ſuſcipientibus fructuoſa ſunt ex opere operato, nec niſi per aliquam actionem circa corpus applicantur, vt ſint vtilia animę, nec niſi ad primò conferendam, vel ad augendam ſanctificantem gratiam ordinantur principaliter; animæ autem Purgatorij eam gratiam habent, & in ea non creſcunt. Ad hæc: animis purgantibus, cũ iam ſint extra ſtatum creſcendi in gratiá (cuius augmentum reſpicitur præcipuè ab Euchariſtia vt Sacramento) & cum etiam ſint extra vitam mortalem, (pro quá inſtitutio Sacramentorum eſt facta) applicari non poteſt Euchariſtia vt Sacramentum. Vnde meritò ſcripſit Aureolus in 4. Diſt. 9. q. 2. art. vnico, *Si quando appareret ſacrificanti pater, & mater defuncti, petentes Sacramentum, ſicut quandoque factum eſt, non debet Sacerdos eis Sacramentum miniſtrare.* Sed illud, quod dicit, quandoque factum eſſe, vel fuit illuſio Sacerdotis, vel fallacia Dæmonis, nec enim animę purgantes tale quid poſtularent: vel nomine Sacramentorum, quæ petierint, ſignificabant celebrationem Sacrificij Miſſæ pro ipſis, nã hoc appellari *Sacramenta*, in vſu fuit olim, vt obſeruant Ioſephus Vicecomes Volumine 2. de Miſſæ ritibus Libro 1. C. 7. & Raynaudus in Tract. de Errore populari de Communione pro mortuis num. 50. Atque ex his reijciendus eſt Nicolaus Cabaſilas, qui in Expoſitione Liturgiæ C. 42. & tribus ſequentibus ait, prodeſſe mortuis Sacrificium Miſſę, quatenus ſpiritualiter communicẽt. Contra quam ineptiam agit prælaudat' Raynaudus n. 46. Innuit Simeon Theſſalonicenſis circa finem libri de Templo quidpiam de communione intelligibili animarum. Sed ſi eius authoritas tanta eſſet, quanta antiquitas, facile foret, parare interpretationem eius verbis.

77. Secunda difficultas, Vtrum Sacrificium Miſſæ proſit cuivis animæ Purgatorij, pro quá offeratur? Caietanus tomo 1. Opuſculorum Tract. 16. de Indulgentijs q. 5. exiſtimat, neque communibus, neque ſpecialibus ſuffragijs

Digitized by Google

dicium, & de leuioribus fiunt erratis. Secundi verba L. de Cura pro mortuis C. 4. tranſcribuntur in Canone *Viſum* Cõcilij Cabilonenſis, ſuntque huius tenoris, *Non ſunt prætermittendæ ſupplicationes pro ſpiritibus mortuorum: quas faciendas pro omnibus in Chriſtiana, & Catholica ſocietate defunctis, etiam tacitis nominibus quorumque, ſub generali cõmemoratione ſuſcepit Eccleſia, vt quibus ad iſta deſunt parentes, aut filij, aut quicumque cognati, vel amici, ab vna eis exhibeantur pia matre communi.*

79 Quarta difficultas, an Sacrificium Miſſæ, oblatum pro multis Purgatorij animabus in communi, valeat tantundem ad ſatisfactionem ſingulis, ac ſi pro vnaquaque offerretur in particulari? Valere aliquantulùm, non poteſt ambigi, ſi attendatur ad dicta in ſolutionibus difficultatum præcedentiũ; ſi item animaduertatur, nullam eſſe rationem, vt aliquibus, & non omnibus proſit. Sed non prodeſſe æquè ſingulis, perinde ac ſi offerretur in particulari pro vnaquaque, reſpondendum eſt cũ S. Tho. ſuprà, quęſtiũcula.2.in Corp. *Nã ſi conſideretur valor ſuffragiorum, in quantũ ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis translatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragium alicui, quod pro eo ſingulariter fit, quàm quod pro eo communiter fit, & multis alijs. Sic enim effectus ſuffragij diuiditur ex diuina iuſtitia inter eos, pro quibus ſuffragia fiunt.* Quæ ſunt S. Thomæ verba; & ex contextu patet, nomine ſuffragiorum còmprehendere etiam Miſſam. Iuvat ad hanc doctrinam exemplum ſolutionis pecuniæ, inſtar cuius applicatur Sacrificium Miſſæ vt ſatisfactoriũ. Si eadem pecuniæ quantitas ſoluatur pro multorum debitis, minus liberantur ære alieno ſinguli, quàm ſi pro vno in ſingulari, eoq; ſolo ſolueretur. Præterea, vt benè ponderant Ludovic⁹ Lopez parte 2. Directorij Conſcientiæ C. 78. pag. 283. Hieronymus Garcia de Excellentijs Sacerdotij Tract. 3. Diff. 1. Dub. 8. puncto 2. num. 25. iuvat Eccleſiæ conſuetudo, & fidelium cura in celebrandis ſpecialiter Miſsis pro aliquibus, fruſtrà namq; & minus rectè ſic fieret, ſi celebratę pro omnibus in communi, vel pro centum ex omnium numero, non valerent minus ſingulis, quã celebratę pro quolibet in particulari, & ſpecialiter, ſeorſimque ab alijs: *Non enim decet, eſſe difficile beneficiũ, quod largitate non patitur detrimentum;* vt ait Caſſiodorus Lib. 1. Variarum in Epiſt. 14. Sed de hoc puncto ſatis in præſentiarũ, egimus namq; de eo per integram Diſputationem VIII. Infertur ex dictis cũ S. Thoma in quæſtiuncula 3. ſuffragia communia Miſſarum non tantùm valere illis defunctis, pro quibus ſpecialia non fiunt, quantũ valent illis, pro quibus fiunt ſpecialia, & communia, quãdoquidem ad priores non refundatur fructus ſatisfactorius ex ſpecialium ſuffragiorum valore.

80 Quinta difficultas, vtrùm Miſſę de *Requiem* proſint plus defunctis, quàm aliæ Miſſę? Reſpondeo ex Sancto Thoma ſuprà q. 2. art. 3. quæſtiuncula 1. ad 5. *In Officio Miſſæ non ſolùm eſt Sacrificium; ſed etiam ſunt ibi orationes:: Ex parte igitur Sacrificij oblati Miſſa æqualiter prodeſt defuncto, de quocumque dicatur; & hoc eſt præcipuum, quod fit in Miſſa; ſed ex parte orationum magis prodeſt illa, in qua sũt orationes ad hoc determinatæ. Sed tamen iſte defectus recompenſari poteſt per maiorem deuotionem vel eius, qui dicit Miſſam, vel ei⁹, qui facit dici, vel iterùm per interceſsionem Sancti, cuius ſuffragium in Miſſa imploratur.* Sic Sanctus Doctor, & nos cum ipſo. Concordantque vno ore omnes Theologi.

81 Sexta difficultas, num in Purgatorio ſint aliquæ animæ, quibus non poſsit licitè Miſſa applicari? Reſpondeo affirmatiuè propter animas nõdum plenè purgatas eorum, qui vinculo excommunicationis maioris ligati deceſſerint in gratia ante obtentam abſolutionem citra ipſorum culpam; & ſuppono, fuiſſe excommunicatos non toleratos. Probatio huius reſponſionis petenda eſt ex Concluſione 8. in Sectione præcedenti. Cæterùm ſi abſoluãtur, poterunt pro eis offerri Miſſæ. De Catechumenorum animabus in Purgatorio exiſtentibus quid à nobis aſſerendũ ſit, conſtat ex Concluſione 6. etſi prꝑter alios ibi memoratos diſſentiat Trullench in Expoſitione Bullæ Cruciatæ Lib. 4. Dub. 6. num. 7. & ex antiquis Simeõ Theſſalonicenſis de Templo diuino, vbi explicans Miſſam fideliũ ait, *Eccleſia clamans, Catechumenos exire, fideles tantùm remanere præcipit. Vnde etiam perſpicere licet, quantùm ſibi fideles cauere debeant, ne communicent cum ijs, quibuſcum*

nulla

nulla poteſt eſſe communio; ac præſertim Sacerdotes. Si enim nefas eſt, communicare in precibus, quantò magis in Sacrificio. Niſi intelligendus ſit, quatenus non liceret ſacrificantibus, accipere oblationes Catechumenorum, nam ſtatim in eodem ſenſu addit, *Qui etiam palàm peccantium fidelium oblationes propter Sacrificium non debent temerè admittere, ſed pœnitentiam priùs requirere. Communio enim fit pro oblata parte, & Sacrificio indignos eo participare nefas.* Omittimus plures alias difficultates, ne huc transferamus Tractatus de Purgatorio, Indulgentijs, & ſuffragijs. Sed non ſilebimus, inter ſuffragia pro defunctis relata C. *Animæ* 13. q. 2. (cuius Canonis verba priora deſumpta ſunt ex S. Auguſtino Serm. 34. de Verbis Apoſtoli, niſi quòd S. Auguſtinus expreſsè non meminit ieiunij) Sacrificium Miſſę tenere principem locum, & ideo à S. Auguſtino ante alia nominatur, vt & à Concilio Florentino in litteris vnionis, vbi dicitur, animabus Purgatorij *prodeſſe fidelium viuorum ſuffragia, Miſſarum ſcilicet Sacrificia, orationes, & eleemoſynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro alijs fidelibus fieri conſueuerunt, ſecundùm Eccleſiæ inſtituta.* S. etiam Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 5. Myſtagogica proponit credendum firmiſsimè, *maximum animarum iuvamen eſſe obſecrationem ſancti illius, & tremendi, quod in altari poſitum eſt, Sacrificij.* In Epiſt. 71. inter alias S. Bonifacij dicitur, *Miſſam eſſe maximum bonum animabus egredientibus de corpore.* Legantur Gabriel Lect. 57. in Canonem Miſſę ex littera C. Petrus Thyræus de Locis infeſtis parte 3. C. 82. Henriquez Lib. 9. C. 16. Ioannes Garetius in Aſſertione, quòd mortui viuorum precibus adiuventur.

CONCLVSIO XIII.

Sacrificium Miſſæ offerri non poteſt licitè, nec validè pro animabus infantium, qui obierunt ſine Baptiſmo.

82 HANC eſſe Theologorum conſtantem opinionem in 4. Diſt. 45. teſtatur Azor tomo 1. Lib. 10. q. 7. Capitis 22. eo quòd cum Originali peccato hac vita functi excluſi ſint in æternum à Regno Cœleſti. Vnde eadem eſt de ipſis, ac de damnatis adultis ratio; niſi quòd non patiũtur pœnam ſenſus, nec triſtantur de excluſione illa. Id autem potiùs fauet Cõcluſioni, nam carent pœna, quæ per Sacrificia Miſſarum minuatur ſiue quoad intenſionem, ſiue quoad extenſionem, diuturnitatemve temporis, & ſolummodò habent viſionis beatę carentiam, eamq; ex diuina ordinatione inamiſsibilem. Poteſt hæc Concluſio pertinens (vt iudico) ad fidem Catholicam illuſtrari authoritate S. Auguſtini adducti, & expenſi in decurſu ſextæ Concluſionis. Legantur etiam Sanctus Thomas in 4. Diſt. 45. q. & art. 2. quæſtiuncula 3. Bartholomeus Sybilla in Speculo peregrinarum quæſtionum Decade 1. C. 3. quæſtione 5. quæſtionis 5. principalis, Henriquez Lib. 9. C. 16. § 2. & Authores, quos citat in Gloſſa littera L. Martinus Carrillus in Explicatione Bullæ defunctorum, parte 2. C. 8 à num. 4 C. 13. num. 6. Dicaſtillus Tract. 5. D. 2. Dub. 4. num. 113. Amicus D. 33. S. 5. num. 105.

CONCLVSIO XIV.

Sacrificium Miſſæ offerri non poteſt licitè, nec validè pro animabus paruulorum, qui iam Baptiſmo ſuſcepto abierunt è viuis.

83 HÆC Concluſio accipienda eſt in eodem ſenſu, quem declarabimus circa ſequentem Cõcluſionem, quę erit de Beatis adultis: & eadem eſt vtriuſque ratio, nam præfati paruuli ſunt iam beati, vt fide Catholica credimus. Sed notat S. Thomas in 4. Diſt. 12. q. 2. art. 1. quæſtiuncula 2. ad 2. *Pro pueris baptizatis Miſſarum ſolemnia celebrari, non quia eis iuventur quãtùm ad remiſsionem alicuius culpæ, vel quãtùm ad augmentum gloriæ; ſed propter alias rationes, tum propter ſolatium viuorum, tũ ad oſtendendum, paruulos ad vnitatem corporis myſtici pertinere, dum idem modus exequiarum ſeruatur in ipſis, & in alijs: tum ad commendandum redemptionis myſterium, quod in hoc Sacramento commemoratur, per* quod

Digitized by Google

quòd paruuli ſine proprio merito ſalutem conſequuntur æternam. In quibus verbis celebratio pro his paruulis intelligenda non eſt ad ſenſum rigoroſum. Et dum S. Thomas ait, eundem modum exequiarum ſeruari in his paruulis, fortè id dixit, quia ſuo tempore non tam cautè procedebatur in ordine eos ſepeliendi, & in Miſsis, quæ celebrabantur die obitus. Nunc ordo ſepeliendi diuerſus eſt, & vel abſoluitur abſque Miſſa, vel ſi cum ea, non quidem de *Requiem*, ſed de Tempore, aut votiua de Angelis, Sãctove aliquo. Azor ſuprà q. 9. videtur concedere, poſſe dici de *Requiem*; ſed ita vt pro eis paruulis non offeratur, nec precationes vllæ pro eis fundantur. Parochi erit, ſcire, & ſeruare conſuetudinem, quę in Diœceſi vigeat. Concluſionẽ hanc meritò extendit Nauarrus Miſcellaneo 53. de Oratione n. 3. ad adultos baptizatos, qui fuerunt ſemper amentes, & iudicij ad peccandum ſufficientis expertes, nam & iſtorum animæ recta via pergunt ad Cœlum, quin habeant quidpiam in Purgatorio expiãdũ.

CONCLVSIO XV.

Sacrificium Miſſæ non poteſt licite, nec validè offerri propriè pro animabus beatis exiſtentibus in Cœlo.

84 ET inprimis vt ſatisfactorium non poteſt offerri, quia Beatis nequit prodeſſe ad culpæ, vel pœnę remiſsionem, ſunt enim Immunes ab omni culpa, & pœna. Deinde nõ poteſt offerri vt impetratorium augmenti gratię, vel gloriæ eſſentialis, nequeunt enim in his proficere, cum non ſint iam ampliùs in via. Vlteriùs nõ poteſt propriè offerri vt impetratoriũ gloriæ accidentalis intrinſecæ in ipſis Beatis, conſiſtentiſque in accidentalibus gaudijs redundantibus in ipſos ex noſtris actibus, quia, vt optimè obſeruauit Suarius D. 78. ſect. 3. V. *Reſpondetur*, ✻ Hæc viciſsitudo gloriæ accidentalis ſemper creditur oriri ex his, quæ in Eccleſia militante fiunt, ideoque ſolùm vſque ad diem Iudicij duratura; vel certè ſi aliunde etiam oriri poteſt, habet in ſingulis Beatis ſuam certam legem, ſtabilem, & independentem ab orationib⁹ noſtris; & ideo ad nos nõ pertinet pro eis orare, quantùm ad augmẽtum huius glorię. ✻ Sic Eximius Doctor. Vnde cum gloria accidentalis intrinſeca Beatorum non pendeat directè à nobis, licet aliqua redundet ex noſtris actibus in illos, non poterimus offerre propriè Sacrificium, & orationes noſtras vt impetratorias eius gloriæ. Inſuper nec poterimus propriè offerre Sacrificium vt impetratorium glorię accidẽtalis extrinſecę conſiſtẽtis in honore, quo illos veneretur, & colat populus Chriſtianus, quia hic modus offerẽdi non eſt propriè pro Beatis, ſed pro nobis, proximiſque noſtris; petimus namque, aut intendimus, vt magis, ac magis à fidelibus glorificentur in terris: quod noſtra eſt vtilitas, & commoditas, quamuis in Beatorũ gloriam redundet, vt docet Suarez vbi ſuprà. Colligiturque ex illis verbis Sacerdotis in Liturgia poſt ablutionem manuum, *Vt illis*, nempe Beatis, *proficiat ad honorem, nobis autem ad ſalutem.* Et alioqui, ſi talis modus offerẽdi eſſet propriè pro Beatis ſequeretur, offerri etiã propriè pro Deo, quando ipſius gloriam extrinſecam poſtulamus per Sacrificium. Tandem Sacrificium Miſſæ non poteſt propriè offerri pro Beatis, vt Euchariſticum, ſeu actionis gratiarum, & laudis ob beneficia, à Deo in ipſos collata, quia vt ſic non applicatur Beatis fructus Sacrificij, neque vt ſic petitur à Deo aliquid in eorum bonum, & vtilitatem, ſed reddũtur Deo à nobis gratiæ, & laus loco illorum, *imploraturque eorum patrocinia, vt Ipſi pro nobis intercedere dignentur in Cœlis, quorum memoriam facimus in terris*, vt inquit Concilium Trident. Seſ. 22. C. 3.

85 Ex his intelligenda veniũt Innocentij III. Pontificis Maximi verba in C. *Cum Marthæ* 6. de Celebratione Miſſarum, quæſitus enim, *Quare fuerit mutatum, quod in Secreta B. Leonis ſecundùm antiquiores codices continetur, ſic videlicet, Annue nobis, Dñe, vt animæ famuli tui Leonis hæc profit oblatio: cum in modernis Sacramentarijs habeatur, Annue nobis, quæſumus, Domine, vt interceſsione B. Leonis hæc nobis proſit oblatio?* Reſpondit Innocẽti⁹, *Quòd cum ſacræ Scripturæ dicat authoritas, Quòd iniuriã facit Martyri, qui orat pro Martyre, idem eſt ratione conſimili de alijs Sanctis ſentiendum, quia orationibus noſtris non indigent, pro eo, quòd cum ſint perfectè beati, omnia eis ad vota ſuccedunt: ſed nos potiùs orationibus eorum indigemus, quos (cum*

Digitized by Google

miſeriſſimus) vndique mala noſtra perturbãt. Vnde quod in plerisque orationibus continetur, Proſit, vel proficiat huic Sãcto, vel illi talis oblatio ad gloriam, & honorem, ita debet intelligi, vt ad hoc proſit, quod magis, ac magis à fidelibus glorificetur in terris. Sic Innocentius. Circa cuius verba obſeruo primò cum Vazquio Diſput. 227. Cap. 3. num. 22. Eccleſiam ſucceſſu temporis mutaſſe aliquid ex pertinentibus ad accidentaria Sacramentorum, quod aliquando vſurpaſſet anteà ſequuta in praxi probabilem opinionẽ. Obijcit Cardinalis de Lugo Diſputatione 19. ſect. 10. num. 177. Concilium Tridentinum Seſsione 22. Cap. 4. colligere, non contineri vllum errorem in Canone Miſſæ, quia is à Pontificibus inſtitutus eſt. Sed hæc obiectio non conuincit, nam aliud eſt, non contineri errorem in precibus vſitatis ab Eccleſia aliquando, aliud, ſupponi in eis aliquam probabilem opinionem, quæ poſteà derelicta ſit ob probabiliorem alteram. Nec Concilium Tridentinum argumẽtatur eo modo, quo Cardinalis de Lugo refert. Secundò, ſententiam illam, quam ex Scripturæ ſacræ authoritate commendat Innocentius, *Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre,* non reperiri in diuinis litteris, ſed in S. Auguſtino Serm. 17. de verbis Apoſtoli, Serm. 107 de diuerſis C. 2. & Tract. 84. in Ioannẽ. Fortè mens Innocẽtij, fuit inueniri implicitè in Scriptura ſacra. Sic Ioannis 7. V. 38. tribuit Scripturæ Chriſtus verba illa, *Qui credit in me :: flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ*, cum tamen ea non legantur in veteri Teſtamento, ſed ſenſus, quẽ continẽt, inde eliciatur. Bellarminus L. 2. de Concilijs C. 12. interpretatur ſumi ab Innocentio Scripturã ſacrã, prout opponitur prophanę. Sed expoſitio à nobis data videtur magis genuina. Et illa quidem ſententia, vt iam diximus, amplianda eſt ad alios Beatos, qui Martyrij palma non præfulgeant, etſi Hugo Victorinus in Canonem Miſſę C. 10. ſcribat, Ideo in eo ſolos Martyres nominari, quia de cæteris Sanctis incertũ eſt, vtrùm adhuc in alia vita aliquid expiandum habeant. Verumtamen nec verum eſt, reliquos omnes il los deferre ex hac vita aliquid purgabile, nec ſi detuliſſent veteres ſancti Confeſſores, mãſiſſent tamdiu extra Cœlum, & ſine viſione Dei, vt non potuiſſent recenſeri olim ab Eccleſia in Canone Miſſæ.

86 Proſequitur Innocentius, & ait, *Licet plerique reputent nõ indignum, Sanctorum gloriam vſque ad Iudicium augmentari; & ideo Eccleſiam interim ſanè poſſe augmentum glorificationis eorum optare. Verùm vtrùm in hoc articulo locum habeat illa diſtinctio, qua docetur, quòd defunctorum alij ſunt valde boni, & alij ſunt valde mali, alij mediocriter boni, alij mediocriter mali: vnde ſuffragia, quæ fiunt à fidelibus in Eccleſia, pro valde bonis actiones ſunt gratiarum, pro valde malis conſolationes viuorum, expiationes verò pro mediocriter bonis, & propitiationes pro mediocriter malis? tua diſcretio inueſtiget.* Circa quæ verba noto primò, Innocentium proponere in medio iudicium multorum, imò maioris partis Theologorum eo tempore, de augmento gloriæ Beatorum vſque ad Iudicij vniuerſalis diem. Et loquitur procul dubiò de gloria intrinſeca, nã de extrinſeca iam ipſe approbauerat tale augmẽtum. Num autem loquatur de gloria eſſentiali, vel tantùm de accidentali? Nõ poteſt facilè dignoſci. Nunc malè audiret, qui diceret, Beatos creſcere in gloria eſſẽtiali; & qui aſſereret, poſſe offerri Sacrificium ad impetrandum illis incrementum eſſentialis gloriæ. Neutrũ affirmat Innocentius. Secundò, deſumptam eſſe ex S. Auguſtino diſtinctionem illam graduum in defunctis; quæ etiam habetur Can. *Tempus quod inter* 13. q. 2. Nam S. Auguſtinus in Enchiridio ad Laurentium C. 110. ſcribit, *Cum Sacrificia ſiue altaris, ſiue quarumcumque eleemoſynarum pro baptizatis defunctis omnibus offeruntur, pro valde bonis actiones gratiarum ſunt, pro non valde malis propitiationes ſunt; pro valde malis, etſi nulla ſint adiumenta mortuorũ, qualeſcumq; viuorum conſolationes ſunt. Quibus autem proſunt, aut ad hoc proſunt, vt ſit plena remiſsio; aut certè tolerabilior fiat ipſa damnatio.* Hæc S. Auguſtinus. Quem imitatur Hildebertus Epiſcopus in carmine de Officio Miſſæ canens,

Perfectos, valdeq; malos nihil vota ſuorum,
Nihil impenſa precum, nihil holocauſta iuuant.
Nam nec iuſtus eget, nec peſſimus iſta meretur,
In medio eſt, veniam cui ſacra menſa parat.

Tertiò, ad Beatos (qui ſunt valdè boni) pertinere, vt pro ipſis Sacrificia ſint gratiarum actiones. Quo ſenſu in

Ora-

Digitized by Google

Oratione poſt communionē MiſſæPontificiæ pro Canonizatione SS. Ignatij P. N. & Francisci Xauerij dicitur, *Laudis hoſtia, Domine, quam pro Sanctis tuis gratias agentes obtulimus, ad perpetuā nos Maieſtatis tuæ laudationem eorum interceſſione perducat:* & in Secreta Miſſæ de S. Bartholomæo, *Quæſumus, Domine, vt eius auxilio tua beneficia capiamus, pro quo tibi laudis hoſtias immolamus.* Et de eodem ſenſu tractat non malè Nicolaus Cabaſilas C. 33. & 46. Expoſitionis Liturgiæ. Quartò, Innocentium relinquere Archiepiſcopo Lugdunenſi, vt inueſtiget, an doctrina S. Auguſtini habeat in præſenti puncto locum quoad id, vt Sacrificia pro valde bonis ſint gratiarum actiones ſolummodò?

87 Obijciet quis, in Miſſa Muzarabum poſt factam à Sacerdote cōmemorationem *beatiſsimorum Apoſtolorum, & Martyrum, glorioſæ S. Mariæ Virginis, Zachariæ, Ioannis, Infantium, Petri, Pauli &c,* poſtque Subminiſtri reſponſionem, *Et omnium Martyrum,* proſequitur Sacerdos offerens Sacrificium, *Item pro ſpiritibus pauſantium, Hilarij, Athanaſij, Martini, Ambroſij, Auguſtini, Fulgentij, Leandri, Iſidori, &c.* reſpondetq; Subminiſter, *Et omnium pauſantium.* Ergo in ea Liturgia vel offertur Sacrificium pro Beatis, vel Muzarabes in eo fuerūt errore, quod præter Deiparentem, Apoſtolos, & Martyres non obtineant beatitudinem alij Sancti vſque ad Iudicij vniuerſalis diem. Vnde Iulianus Petri editus in lucem à Clariſsimo viro D. Laurentio Ramirez de Prado monet in Chronico n. 1. Diptychas Toletanas nō continere Martyrum nomina. Transferi bit Iulianus in eo numero, & in ſuccedentib⁹ tribus Diptychas quatuor: meminitque earum in Chronico n. 366. Luitprandus erutus etiam è tenebris ab eodem Ramireſio Hiſpanæ litteraturæ Sole. Licet autem idem Iulianus in Aduerſariis n. 397. addat, *In Miſſa S. Iacobi poſt Hilarium fit mentio Athanaſij Epiſcopi Cæſarauguſtani, Hilarij Gumarienſis, & Martini Dumienſis;* reſtant tamen ibi alij, qui exteri fuerint, Sancti, & ex Hiſpanis memoratis multi adſcripti ſunt Sanctorum numero. Antonius Rubius in Aſſertionibus Catholicis aduerſus Eraſmum, Errore 2. fol. 12. teſtatur, Dominicum Sotum deleuiſſe in Miſſali Muzarabico Sacelli, quod Salmanticæ erexit, & dotauit Doctor Talauera, formulam illam offerendi, vt quæ ſaperet hæreſim de non aſſequuta iam à ſanctis Confeſſoribus fœlicitate patriæ Cœleſtis: ipſeque Rubius vehementer cupit, deletam, & ablegatam iri eam formulam: ſed liberat ab hæreſis nota priſcos Muzarabes, quia olim ſub opinione verſabatur ſanctorum Confeſſorum beatitudo ante reſurrectionem corporum, nam quouſque prodijt definitio Benedicti Papæ XII. anno 1336. liberum erat, ita ſentire, nec defuere multi Patres Eccleſię, qui eiuſdem eſſent mentis, vt luculenter nos tractauim⁹ in Exercitatione 21. de Empyreo Cœlo: quare mirum non foret, ſi Hiſpani Patres Authores Officij Muzarabici Sacrificia, & precationes pro ſanctis Confeſſoribus obtuliſſent; iamque in numero præcedenti retulimus Hugonem Victorinum, qui ideò Martyrum tantùm commemorationem in Canone fieri dixit, quia de ſolis Martyribus nulla dubietas ſit, quin ſtatim è corporibus egredientes eorum animæ regnum Cœlorum aſcenderint.

88 Cæterùm nec S. Iſidorus, nec alij Patres Authores Officij Muzarabici eo in errore fuerunt, vt vel ex ipſo Miſſali Muzarabico conſtat, ſæpe enim repræſentat ſanctos Confeſſores, vt iam beatos. Prætereà Liturgia Muzarabica non eſt ſingularis in illo modo loquendi, & offerendi, nam S. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 5. Myſtagogica videtur eundem ſeruaſſe, ait enim, *Cum hoc Sacrificium offerimus, poſteà facimus mētionem etiam eorum, qui ante nos obdormierunt: primùm Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum, Martyrum, vt Deus orationibus illorum, & deprecationibus ſuſcipiat preces noſtras. Deinde pro defunctis ſanctis Patribus, & Epiſcopis, denique pro omnibus oramus, qui inter nos vita functi ſunt, maximum eſſe credentes animarum iuuamen, pro quibus offertur obſecratio ſancti illius, & tremendi, quod in altari poſitum eſt, Sacrificij.* Vbi vides factam primò commemorationē Patriarcharū, Prophetarum, Apoſtolorū, Martyrū; & ſecundò ſignificatā in verborum cortice oblationem, & orationē pro ſanctis Confeſſoribus. Quare ſicut communiter Theologi eo modo interpretantur S. Cyrillum, vt noſtrę Concluſioni decimæ quintæ nō aduerſetur, ita expoſitione aliqua molliri

Digitized by Google

liri poterit durities verborum Liturgię Muzarabicæ, quatenus non offeratur propriè, neque oretur pro omnibus recenſitis inter pauſantes, ſeu requiem habentes, ſed pro aliquibus impropriè, ob cōmunem orationē, quæ de ipſis fit ſimul cum alijs defunctis, eoquod Authores Officij illius voluerint ſequi veterē morem non faciendi mentionem, niſi Deiparæ Virginis, Apoſtolorū, & Martyrum ad actionem gratiarum, & laudis reddendam Deo in Sacrificij ordinaria regula: quo de more conſulantur Innocentius 3. L.3. de ſacro altaris Myſterio C.10. Guillielmus Durandus L.4. Rationalis diuinorum Officiorum C. 38. ex n.5. Ioannes Stephanus Durantus de ritibus Eccleſiæ Catholicæ L.2. C.35. n.6. Quia tamen noluerunt ſilere omnino ſanctos Confeſſores, expreſſerunt eorum nomina in cōmemoratione pro defunctis, ſed ſic vt pro Confeſſoribus offerretur diuerſimodè, ac pro alijs mortuis, de quorum gloria, & beatitudine non erat tam firma perſuaſio. Et iſta dicta ſint in defenſionem Officij Muzarabici, cuius Miſſale Salmantinum prę oculis habeo, cum hæc ſcribo, & in *Ordinaria Miſſa omnium offerentium* noto lineas aliquas ductas ſuprà verba illa *Pro ſpiritibus pauſantium*; deſunt tamen in Miſſa de Dominica 1. Aduentus. Quæ Miſſa, & ea alia ordinaria extant integræ. Porrò autem de authoritate illius Officij legantur Rex Alfonſus Sapiens in 4. parte Chronici generalis Hiſpaniç, C.3. Alfonſus de Caſtro L.1. de iuſta hęreticorum punitione C.7. Ioſephus Vicecomes Volum. 2. Obſeruationū Eccleſiaſticarum L.2. de Miſſæ ritibus C. 17. Euſebius Nieremberg de perpetuo obiecto feſti Conceptionis B. Virginis C.5. Antonius Rubius tum in loco præallegato, tum L.5. Errore 9. fol. 132. & 133. atque vt alios, qui occurrebāt, omittam, videantur quæ ego ſcripſi compendiariè in Diſputatione 12. de Euchar. n.54.

89 Et vt minus mirus ſit modus ille loquendi in Officio Muzarabico, præſento Lectori verba antiquorum quatuor Patrum, quæ pro Martyribus etiam factam oblationem Sacrificij ſonant. In primis enim S. Clemens L. 6. Conſtitutionum Apoſtolicarum C. vltimo inquit, *Conuenite in cœmeterijs ad legendos ſacros libros, & canendos Pſalmos pro mortuis Martyribus, & Sanctis omnibus, qui ſunt à ſæculo defuncti, ac pro fratribus veſtris, qui in Domino mortui ſunt: & Euchariſtiam Deo acceptam, antitypon, id eſt, Sacramentum regalis corporis Chriſti offerte in Eccleſijs veſtris, & cœmeterijs: atque etiam, cum excedunt è vita, proſequimini cantu Pſalmorum, ſi fuerint fideles; pretioſa enim in conſpectu Domini mors Sanctorum eius.* Deinde Sanctus Cyprianus in Epiſtola 34. ait, *Veri, & ſpirituales Dei milites, dum Diabolum Chriſti confeſſione proſternunt, palmas à Domino, & coronas illuſtri profeſſione meruerunt. Sacrificia pro eis ſemper, vt meminiſtis, offerimus, quoties Martyrum paſsiones, & dies anniuerſaria commemoratione celebramus.* S. Chryſoſtomus homilia 21. in Acta fatur, *Quid dicis? In manibus eſt hoſtia, & omnia propoſita, ſunt benè ordinata; adſunt Angeli, adſunt Archangeli, adeſt filius Dei, cum tanto horrore adſtant omnes, adſtant illi clamantes, omnibus ſilentibus; & putas, temerè hæc fieri? Igitur & alia temerè, & quæ pro Eccleſia, & quæ pro Sacerdotibus offeruntur, & quæ pro plenitudine, ac vniuerſalitate? Sed omnia cum fide ſunt. Quid tibi videtur, quòd pro Martyribus offertur? quòd vocantur in illa hora? Licet Martyres ſint, etiam pro Martyribus offertur. Magnus honor, nominari, Domino præſente, dum mors illa celebratur, & horrendum Sacrificium, & ineffabilia Sacramenta.* Videatur etiam idē S. Chryſoſtomus in Liturgia. Tandē S. Epiphanius in hæreſi 75. ſcribit, *Pro iuſtis, & pro peccatoribus memoriam facimus; pro peccatoribus quidem miſericordiam Dei implorantes; pro iuſtis verò, & Patribus, & Patriarchis, Prophetis, Apoſtolis, Euangeliſtis, Martyribus, ac Confeſſoribus, Epiſcopis, & Anachoretis, & pro vniuerſo ordine, vt Dominum Ieſum Chriſtum ab hominum ordine ſeparemus, per honorem, quem ipſi exhibemus, & vt adorationem ipſi præſtemus.* Sufficiant quatuor hi Patres ad vincendam admirationem. Eorum autem interpretatio peruia eſt ex ante dictis. Sed pro maiori elucidatione adeſis Suarium Diſputatione 78. ſectione 3. Vazquium Diſputatione 227. Cap.5. Theophilum Raynaudum de Martyrio per peſtem parte 2. Cap. 6. numero 15. & 16.

CON-

Digitized by Google

CONCLVSIO XVI. Sacrificium Miſſæ nec licitè, nec validè offerri poteſt pro animabus damnatis exiſtentibus in Inferno.

90 QVIA earum culpæ, & pœnæ ſunt irremiſsibiles, ac proinde nihil poteſt eis prodeſſe oblatio Miſſæ. Confirmatur ex S. Auguſtino in Enchiridio ad Laurentiū C. 109 & 110. vbi ait. *Neque negandum eſt, defunctorum animas pietate ſuorum viuentium releuari, cum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur, vel eleemoſynæ in Eccleſia fiunt. Sed eis hec proſunt, qui, cum viuerent, vt hæc ſibi poſſent prodeſſe poſteà, meruerunt. Eſt enim quidam viuendi modus, nec tam bonus, vt non requirat iſta poſt mortem, nec tam malus, vt eis non proſint iſta poſt mortem. Eſt verò talis in bono, vt iſta non requirat; & eſt rurſus talis in malo, vt nec his valeat, cum ex hac vita tranſierit, adiuuari. Quocirca hic omne meritum comparatur, quo poſsit poſt hanc vitam releuari quiſpiam, vel grauari. Nemo autem ſe ſperet, quod hìc neglexerit, cum obierit, apud Deum promereri. Non igitur iſta, quæ pro defunctis commendandis frequentat Eccleſia, illi Apoſtolicæ ſunt aduerſa ſententiæ, qua dictum eſt, Omnes enim adſtabimus ante tribunal Chriſti, vt referat vnuſquiſque ſecundùm ea, quæ per corpus geſsit, ſiue bonum, ſiue malum: quia etiam hoc meritum ſibi quiſque, cum in corpore viueret, comparauit, vt ei poſſent iſta prodeſſe, non enim omnibus proſunt: & quare non omnibus proſunt, niſi propter differentiam vitæ, quam quiſque geſsit in corpore?* Sic ibi Sanctus Auguſtinus. Et in Serm. 34. de Verbis Apoſtoli, necnon in Lib. de Cura pro mortuis C. 1. ſimiliter inquit, *Sunt quos nihil omnino adiuuant iſta*, ſcilicet ſuffragia Eccleſię, *ſiue pro eis fiant, quorum tam mala ſunt merita, vt neque talibus digni ſint adiuuari: ſiue pro eis, quorum tam bona, vt talibus non indigeant adiumentis. Genere igitur vitæ, quod geſsit quiſque per corpus, efficitur, vt proſint, vel non proſint, quæcumque pro illo fiunt, cum reliquerit corpus. Nam meritum, per quod iſta proſunt, ſi nullum comparatum eſt in hac vita, fruſtrà quæritur poſt hanc vitam*. Idem Sanctus Auguſtinus apud Dominicum Sotum in 4. Diſt. 45. q. & art. 2. in 1. Cōcluſione, & apud antiquiores alios Theologos fertur dixiſſe, *Si ſcirem, matrem meam eſſe in Inferno, non magìs pro illa orarem, quàm pro Diabolo*, Conſonat huic dicto ſententia illa S. Gregorij Magni L. 34. Moralium C. 13. (deſumpta ex S. Auguſtino L. 21. de Ciuitate Dei C. 24. ſuper quo legere Leonardū Coquæū, non erit inutile) *Eadem cauſa eſt, cur non oretur tunc* (à Sanctis in Cœlo) *pro hominib⁹ æterno igne dānatis, quæ nunc etiā cauſa eſt, vt non oretur pro Diabolo, Angeliſque eius æterno ſupplicio deputatis. Quæ nunc etiam cauſa eſt, vt non orent Sancti homines pro hominibus infidelibus, impijſque defunctis, qui de eis vtique, quos æterno deputatos ſupplicio iam nouerunt, ante illum Iudicis iuſti conſpectum orationis ſuæ meritum caſſari refugiunt.* Repetit S. Pontifex eundem ſenſum L. 4. Dialogorum C. 44. & in C. 57. addit, *Si inſolubiles culpæ non fuerint, ad abſolutionem prodeſſe, etiam mortuis, victima ſacræ oblationis poteſt. Sed ſciendum eſt, quia illis ſacræ victimæ mortuis proſunt, qui hìc viuendo obtinuerunt, vt eos etiam poſt mortem bona adiuuent, quæ hìc pro ipſis ab alijs fiunt.* Patrum aliorum teſtimonia concordia ſubriceo, vt S. Clementis L. 8. Conſtitutionum Apoſtolicarum C. 43. S. Dionyſij Areopagitæ C. 7. de Eccleſiaſtica Hierarchia Contemplatione 3. §. 6. Anaſtaſij Epiſcopi Nicæni q. 20. S. Bonauenturæ in Breuiloquij parte 7. C. 3. in Centiloquij p. 4. ſect. 2. & in Expoſitione Miſſæ. S. Antonini 3. p. Hiſtoriali tit. 19. C. 12. §. 3. S. Antonij Patauini Serm. in Commemoratione defunctorū, Alberti Magni Tract. 3. de Sacrif. Miſſę C. 16. à n. 4. S. Birgittę L. 2. Reuelat. C. 15. L. 4. C. 7. L. 7. C. 19. Nicolai Papę I. ad Bulgarorum conſultà C. 88.

91 Confirmatur deinde Concluſio ex Cap. *In præſenti* 13. q. 2. vbi S. Hieronymus docet, non poſſe viuentium orationibus adiuūari eos, qui mortui ſunt impœnitētes; item ex C. *Audiuimus* 1. de Reliquijs, & veneratione Sanctorum, vbi Alexander Papa III. ait, *Cum vix pro talibus in ebrietate peremptis Eccleſia permittat orare*; inſuper ex C. *Pro obeuntib⁹* 13. q. 2. vbi Gregorius Papa, nō II. ſed III. ſcribens ad S. Bonifacium inquit, *Sancta ſic tenet Eccleſia, vt quiſque pro ſuis mortuis verè Chriſtianis offerat oblationes, atque Presbyter eorum faciat memoriam. Et quamuis omnes peccatis ſubiaceamus, congruit tamen, vt Sacerdos, non niſi pro mortuis Catholicis memoriam faciat, & intercedat: non enim pro impijs,*

Digitized by Google

quamuis Chriſtiani fuerint, tale quid agere licebit. Epiſtola, in qua hoc decretum continetur, ſcripta eſt anno 731. vt ad eũ annũ notat Eminentiſsim. Cardinalis Baronius; quare Epiſtolæ (quæ eſt 122. inter alias S. Bonifacij) Author non eſt Gregorius II. ſed III. Ideoque mirum non eſt, quòd non fuerit inter Epiſtolas Gregorij II. reperta à P. Vazquez, vt ipſe admonet D. 227. C. 5. num. 35. In Concilio Aurelianenſi 2. C. 15. dicitur, non eſſe recipiendam oblationem defunctorum, *qui ſibi mortem probentur proprijs manibus intuliſſe.* In Concilio etiam Triburienſi C. 31. decernitur, *Si quis poſt definitionem pacatiſsimæ Synodi inuentus fuerit, furtum, aut rapinam exercere, & in ipſo Diabolico actu mortem meretur incurrere, nullus pro eo præſumat orare; aut eleemoſynam dare. Et eleemoſyna pro eo data in memoriam Clericorum, nec pauperum veniat, ſed execrabilis ſordeſcat. Beatus Auguſtinus de talibus horribilem ſententiam profert dicens, Nemo te poſt mortem tuam fideliter redimit, quia tu te redimere noluiſti.* Inſuper Concilium Bracarenſe 1. C. 16. iubet, *vt nulla commemoratio in oblatione fiat pro illis, qui aut per ferrum, aut per venenum, aut per præcipitium, aut ſuſpendium, aut quolibet modo violentam ſibi ipſis inferunt mortem.* Refertur hoc decretum in C. *Placuit, vt ijs, qui* 23. q. 5. Conforme ipſi eſt reſponſum Nicolai I. Papæ ad conſulta Bulgarorum C. 98. cuius hæc ſunt verba, *Sacrificium pro eo non eſt offerendum, qui non ſolùm ad mortem vſque peccauit, ſed & mortis ſibimet interitum propinauit.* Vtrumque ſtatutum illuſtrari poteſt ex Caſsiano in Collatione 2. C. 5. Gregorio Turonico hiſtoriæ Francorum Lib. 4. C. 24. Palladio in Lauſiaca hiſtoria C. 40. Beda in Anglorum hiſtoria Lib. 5. C. 15. Cedreno in Hiſtor. Compendio pag. 607. num. 279. qui narrant varios caſus, in quibus olim non ſunt celebratæ Miſſæ pro deſperatis: & nec Iudæos olim oraſſe pro interimentibus ſe, tradit ex Ioſepho Bellaminus Lib. 1. de Purg. C. 11. Ratio autem proximę prohibitionis, & quatuor aliarum, quas memorauimus ex CC. Aurelianenſi, ac Triburienſi, & ex Gregorio III. Nicolaoque I, ea certè eſt, quòd illorũ, qui moriuntur in peccato lethali notorio, deſcendunt ſtatim animæ in Infernum, in quo nulla eſt redemptio, proindeque nullum ex Sacrificio Miſſę fructum lucrari poſſunt. Omitto plures alios textus iuris Canonici, & rationes. Sed non deſinam adnotare, in Concilio Toletano, ſeu Arandẽſi anno 1473. Conſtit. 20. iuſſum fuiſſe, *Quòd decedentes in duello careant Eccleſiaſtica ſepultura, & non dicantur pro eis diuina, nec recipiantur oblationes,* ſcilicet quia mortui in peccato lethali: additurque, *Etiamſi ante obitum receperint pœnitentiæ Sacramentum, qui à pugna vulnerati euaſerint, adeòque poſteà eo ipſo ab hac luce migrare contigerit.* Tantum rigorem expoſcebant tempora illa in Hiſpania, vbi duella tam quotidiana erant.

92 Dices primò, Traiani Imperatoris anima precibus S. Gregorij Magni liberata eſt de pœnis Inferni; vt enim narrat S. Ioannes Damaſcenus Oratione de his, qui in fide migrarunt, *validas preces ad miſericordem, animabuſque propitium Dominum habuit S. Gregorius, vt Traiano Regi peccata dimitterentur. Et confeſtim vox, diuinitus allata, audita eſt, in hunc modum dicens, Preces tuas audiui, & veniam Traiano do:: Teſtatur autem Oriens, & Occidẽs totus miraculũ hoc germanũ, & irrefutabile.* Sic S. Damaſcenus, quocum concordat Euchologium Græcorum C. 96. teſte Feuardentio in adnotationibus ad illam S. Damaſceni Orationem. Ioãnes etiam Diaconus L. 2. vitæ S. Gregorij C. 44. longo ſermone tradit hanc hiſtoriam repertam in Eccleſia quadam Anglorum, ſed à Romanis non habitam vt omnino certam; nec Ioannes Diaconus refert, eſſe de Inferno liberatã animam Traiani, ſed conceſſum ei, vt ibi exiſtens non pateretur pœnam ignis. Meminit eiuſdem hiſtoriæ tanquam valde probabilis Iulianus Petri n. 228. Aduerſariorum: S. etiam Birgitta L. 4. C. 13 dicens, S. Gregorium *oratione ſua etiam infidelem Cæſarem eleuaſſe ad altiorem gradum,* ideſt, in Inferno aliquid ſalutis ei obtinuiſſe, vt interpretatur Bellarminus L. 2. de Purgatorio C. 8. Sed Gregorium fuſis pro Traiano lachrymis cõpeſcuiſſe Infernorum incẽdia, ait Ioannes Sareſberienſis in Policratico L. 5. C. 8. & oratione S. Gregorij Tartarùm eſſe coactum reddere Traianum, memorat Hugo Etherianus L. de Regreſſu animarum ab Inferis Cap. 15. additque, *Nolite, quæſo, dicere in cordibꝰ veſtris, falſum hoc, aut fictum eſſe. Quærite, ſi placet, apud Græcos, Græca certè omnis teſtatur hoc Eccleſia.*

Digitized by Google

cleſia. Sic Etherianus. Vnde ex Græcis Gennadius Scholarius Patriarcha Conſtantinopolitanus in probatione Capitis tertij Concilij Florentini ſect. 5. liberationem Traiani velut celebrem, & decantatam attingit leuiter, tametſi ex alijs pœnis, quàm Inferni damnatorum; vt colligitur ex ſect. 2. & ex ſect. 4. Si igitur precibus Sancti Gregorij motus eſt Deus ad id, moveretur non minus Sacrificio Miſſæ, vt quod non minorem, ſed potius maiorem vim impetrandi habeat; videturque indicari à Sancto Damaſceno, adhibitum eſſe Sacrificium in hunc finem à Sācto Gregorio, addit enim, ipſum audiſſe hanc vocem, *Tu verò deinceps pro impio hoſtiam mihi ne offeras*: niſi nomine hoſtiæ intelligenda ſit oratio. Et quidem vox iuxta Hugonem Etherianum fuit, *Sed tu ampliùs abſtineas pro impijs orare*, & iuxta Saresberienſem, *Ne vlteriùs pro aliquo infideli Deum ſollicitare præſumas*. Reſpōdeo, hanc hiſtoriam eſſe valde incertā, ne fabuloſam dicam, vt Canus L. 11. de Locis Theologis C. 2. Durantus Lib. 2 de Eccleſiæ Catholicæ ritibus C. 43. n. 12. Et quamuis eius veritas comperta foret, exiſtimari debet S. Gregorius ex ſpeciali, & extraordinario Dei inſtinctu, quo noſceret, ſecum diſpenſari in lege communi, oraſſe, aut etiam ſacrificaſſe pro Traiani anima. Sed Ioannes Diaconus fleviſſe quidem fatetur, & oraſſe negat, ne ſibi contrarius eſſet Sanctus Gregorius, qui Lib. 4. Dialogorū C. 44. docet, non eſſe deprecandum pro ijs, qui detinentur in Inferno. Abulenſis q. 57. in Cap. 4. Lib. 4. Regum non veretur concedere, peccaſſe grauiter S. Gregorium, ſi orauit; & ex Petro, ac Ioanne Diaconis in M. SS. Vaticanæ Bibliothecæ, Petroque de Natalibus Lib. 3. Catalogi Sanctorum C. 192. refertur, Angelum dixiſſe S. Gregorio, pro eo, quòd pro Pagano precatus, atq; exauditus fuiſſet, optionem ſibi à Deo datam, vt aut eius anima in Purgatorio per biduum puniretur; aut perpetua corporis ægritudine, dum viueret, affligeretur, atque hoc ſecundum à Sancto Gregorio acceptatum. Teſtaturque P. Salmeron tomo 14. Diſp. 27. in Epiſtolam priorem ad Cor. pag. 313. In Æde S. Gregorio dicata Romę extare lapidē antiquiſſimis litteris ſculptum, & eiuſmodi optionem ab Angelo ſibi datam continentem. Cæterùm ſi admittitur, pios S. Gregorij fletus, & lachrymas tāti valuiſſe apud Deum; quę cauſa eſt, vt in Sacrificio, imo & in orationibus alijs non agnoſcatur maior valor? Si orando peccauit lethaliter, quo modo fuit exaudita oratio, qua grauiter Deum offēdit? Vt taceam, cogitari temerè de viro, aliàs ſapientiſsimo, & ſanctiſsimo, quòd ex indiſcreta charitate, aut miſericordia deliquerit mortaliter. Concedo igitur, S. Gregorium abſque peccato oraſſe pro anima Traiani liberanda, vel ad tempus, vel in perpetuum ab Inferni pœnis vel ex parte, vel ex toto, quia peculiari Spiritus ſancti inſtinctu nouit, eam non fuiſſe à Deo damnatam omnino ad Infernum, ſicut alias cōmuniter animas, quę in ſtatu peccati lethalis diſcedunt è corpore; mouitq; Deus ſpecialiter eundem Sanctum ad obnixè poſtulandum pro illa anima, vtpote cuius liberationem decreviſſet miſericorditer cum dependentia à precibus beatiſsimi Pontificis, præſciuſque earū non damnaſſet abſolutè, atque ſimpliciter animam illam ad Infernum pro tēpore, quo ſepararetur à corpore, deberetque, attentis ſuis demeritis, & lege communi, ſubire ſententiam damnationis integræ, ac plenæ. Neque hinc ſequitur, licitam fore nobis oblationem Sacrificij, aut orationem pro animabus in Orco exiſtentibus, non enim ſcimus, vel vnam ſolam earum non eſſe damnatam abſolutè, & ſimpliciter; quin potiùs ex ordinaria, & vniuerſali lege ſcimus, nullam non eſſe ſic damnatam; & deficiente notitia exemptionis ab huiuſmodi lege conceſſæ animæ alicui, neutiquam fas eſt, fundere ad Deū preces pro liberatione.

93 Is reſpondendi modus quadrat accommodè cum doctrina Sancti Thomæ in 4. Diſt. 45. quæſt. & art. 2 quæſtiūcula 1. ad 5. vbi de hiſtoria Traiani ita fatur, * Poteſt probabiliter exiſtimari, quòd precibus B. Gregorij ad vitam fuerit reuocatus, & ibi gratiā conſequutus ſit, per quam remiſsionē peccatorum habuit, & per conſequens immunitatem à pœna: ſicut etiam apparet in omnibus illis, qui fuerunt miraculosè à mortuis ſuſcitati, quorum plures conſtat, idololatras, & damnatos fuiſſe. De omnibus enim ſimiliter dici oportet, quòd non erant in Inferno finaliter

liter

Digitized by Google

liter deputati; ſed ſecundùm præſentẽ iuſtitiam propriorum meritorum; ſecundùm autem ſuperiores cauſas, quibus præuidebantur ad vitam revocandi, erat de eis aliter diſponendum. Vel dicendum ſecundùm quoſdam, quòd anima Traiani non fuit ſimpliciter à reatu pœnæ æternæ abſoluta, ſed eius pœna fuit ſuſpenſa ad tempus, ſcilicet vſque ad diem Iudicij. Nec tamen oportet, quòd hoc fiat cõmuniter per ſuffragia, quia alia ſunt, quæ legę communi accidunt, & alia, quæ ſingulariter ex priuilegio aliquibus conceduntur. ✻ In quibus verbis non recuſat admittere S. Thomas reſurrectionem miraculoſam Traiani; ſaluationemq; æternam, poſtquam fidem in Chriſtum, & remedia ſalutis aſſumpſit, iterùmque pro diuina voluntate reddidit corpus terræ. Non diſsimili modo diſcurri debet in caſu Falconillæ Paganæ ſuſcitatæ precibus Beatæ Teclæ, vt tradit S. Damaſcenus ſuprà, & in alijs eventibus, de quibus Bellarminus ſuprà, & Valentia tomo 4. D. 11. q. 1. puncto 2. circa finem. Addo alium Dinocratis relatum à S. Auguſtino Lib. 1. de Anima, & eius origine C. 10. Lib. 3. C. 9. pro quo Dinocrate Soror S. Perpetua, *imminente Martyrio, creditur exaudita, vt à pœnis transferretur ad requiem.* Proponit S. Thomas alterum modum liberationis animæ Traiani, iã antea indicatũ à Ioanne Diacono, quòd ſcilicet oratione S. Gregorij ſit intermiſſa pœna ſenſus vſque ad diem Iudicij vniuerſalis, quin anima educta ſit ex Inferno. Et aliqui apud Salmeronem ſuprà, pag. 311. concedunt, ablatam in æternum fuiſſe pœnam ſenſus, manente ſolummodò pœna damni vſque ad diem Iudicij vniuerſalis, & vltrà, ſicut in animabus infantium obeuntium ſine Baptiſmo. Sed eos, qui vnicè pœnam damni in adulti anima poſt illum diem non detrectant, nullatenus probo ob dicta in Empyreologico Opere, Exercitatione 23. num. 30. Quare eligatur alterutrer modus ex propoſitis à S. Thoma; notetur q; non eſſe mirũ, ſi quid certi de modo liberationis ſtatuere non poſsimus, cum Deus ad B. Methildem Lib. 5. C. 7. vel 8. Spiritualis gratiæ viſionum, & revelationum dixerit, ſe velle eſſe omnibus incognitum, quid ſua liberalitas egerit cum anima Traiani; quanquam, quia ibi de Originis anima idem dicatur, ingeneret ſcrupulum ea revelatio permultis. Nec plura de Traiani anima. Legantur Salmeron in Diſputatione citata, Henriquez Lib. 9. C. 16. Martinus Carrillus in Explicatione Bullæ defunctorum parte 2. Cap. 13. Alfonſus Ciaconus in Tract. de hac re, Baronius tomo 8. anno Chriſti 604. à num. 30. Mendoza in Viridario Lib. 2. Problemate 5. n. 37. Granadus tomo 5. Controu. 6. Tract. 14. D. 6. num. 5. Controu. 13. parte 1. Tract. 3. D. 4. n. 3. & 13. Conſalvus Durantus ad C. 13. L. 4. Revelationum S. Birgittæ. Potuiſſem, tractaſſe hìc, num cum Chriſti anima deſcendit ad Inferos, liberati ſint aliqui à Tartari flammis, & inter eos Plato? Sed abſtinui, tum quia Eximius Doctor P. Suarez tom. 2. in 3. p. D. 43. ſect. 3. exhauſit diſquiſitionem hanc, nec ego addendum habebam niſi locum Philippi Solitarij in Dioptra rei Chriſtianę L. 2. Cap. 11. & 12. tum quia vitare cupio quidquid videri queat intruſum.

94 Dices ſecundò, Eccleſiam orare in Offertorio pro Miſsis defũctorum, ✻ Domine Ieſu Chriſte, Rex gloriæ, libera animas omnium fidelium defunctorũ de pœnis Inferni, & de profundo lacu; libera eas de ore leonis, ne abſorbeat eas Tartarus, ne cadant in obſcurum; ſed ſignifer Sanctus Michael repræſentet eas in lucem ſanctam, quã olim Abrahæ promiſiſti, & ſemini eius. ✻ Verba hæc tantam difficultatẽ ingeſſerunt Martino Ledeſmio 2. 4. q. 16. art. 13. fol. 164. & Ioanni de Medina Codice de Oratione, tit. de his, pro quibus orandum eſt, fol. 167. vt pronũciarint, laborare vitio ineptitudinis, vel nõ eſſe neceſſarium, excuſare eas ab illo. Quod abſit, vt à nobis vel dormiẽtibus muſſetur. Nos itaque reſpondemus, hæc verba, etſi communiter obijciantur contra Concluſionem decimam ſextam, minimè cõtra eam facere; orat enim Eccleſia, vt fidelium omnium defunctorum animas, quæ in Purgatorio commorentur, liberet Deus præſeruatiuè à pœnis Inferni, à profundo lacu, ab ore leonis, & à tenebris ſempiternis. Sed illicò inſurgit nova difficultas: Ergo Eccleſia habet incertitudinẽ de ſaluatione æterna animarum Purgatorij, nam ſi certitudinem haberet, vana eſſet illa oratio, vtpote quæ dirigeretur ad conſequendam animabus illis à Deo ſen

tentiam

tentiam ſaluationis æternæ, adeptam à Deo in Iudicio particulari cuiuſuis animæ ad Purgatorium miſſę. Reſpondeo ex Salmerone, ſeu potiùs ex quodam noſtri Ordinis, & Inſtituti innominato viro, quem ipſe laudat ſuprà D. 26. pag. 306. contineri in eis verbis orationem gratulatoriam ad Deum ob beneficium liberationis ab Inferno collatum animabus ex inſtanti Iudicij particularis, & deputationis ad Purgatorium; contineri etiam orationem deprecatiuam liberationis à Purgatorio. Et orationis gratulatorię multa ſunt exempla in diuinis litteris, licet verba ſonare videantur orationem deprecatiuam, vt cum dicitur, *Benedicite Angeli Domini Domino. Sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc, & vſque in ſæculum.* Si cui non arridet is reſpondendi modus, quęrat alios in Salmeronis D. allegata, in Bellarmino Lib. 2. de Purgatorio C. 5. Suario D. 83. S. 1. V. *Quocirca*, Azor tomo 1. Lib. 10. C. 22. q. 8. Soto ſuper 4. Diſt. 45. q. & art. 2. Henriquez Lib. 9. C. 16. §. 3. Gamachæo D. de Purgatorio C. 5. Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. 2 C. 2. ſect. 5. ex num. 45.

95 Dices tertiò, Theophylactum in C. 12 Lucæ ſcribere, ✻ Oblationes, & diſtributiones, quæ fiunt pro defunctis, non parùm conducunt etiam his, qui in grauibus peccatis mortui ſunt. ✻ Reſpondeo, Theophylactum loqui de mortuis in grauibus peccatis non deletis quoad reatum pœnæ, ſed ſolummodò quoad reatum culpæ. Conſtat id ex verborum contextu. Nam ad illa verba Chriſti apud Lucam 12. V. 5. ✻ Timete eum, qui poſtquàm occiderit, habet poteſtatẽ mittere in gehennam, (notat in hunc modum,) Vides, quòd non dixerit, metuatis eum, qui poſtquàm occiderit, mittit in gehennã, ſed habentem poteſtatem mittendi. Nõ enim ſemper, qui moriuntur peccatores, mittuntur in gehennam; ſed ſunt in poteſtate Dei, vt etiam dimitti poſsint. Hoc autem dico propter oblationes, & diſtributiones, quæ fiunt pro defunctis, quæ non parùm conducunt etiam his, qui in grauibus peccatis mortui ſunt. Non omnino igitur poſtquàm occidit, mittit in gehennam, ſed poteſtatem habet mittendi. Ne igitur ceſſemus per eleemoſynas, & interceſsiones propitium reddere eum, qui poteſtatem habet mittendi; non ſemper autem poteſtate hac vtentem; ſed & valentem remittere quiddã. ✻ Huc vſque Theophylactus, quem Medina, & Salmeron ſuprà intelligunt modo à nobis declarato: vtiturque Salmeron eius authoritate ad interpretationem quandam illorũ verborum Eccleſiæ, *Domine Ieſu Chriſte, Rex gloriæ libera*, &c. quòd ſcilicet Eccleſia petat, ne Deus ex poteſtate ſua abſoluta præcipitet in gehennam è Purgatorio animas ibi detentas. De qua interpretatione iudicent alij.

96 Dices quartò, Sacrificium Miſſę ✻ Complectitur bona omnia ſignificata per varias Sacrificiorum naturæ, & legis tempore ſimilitudines, velut illorum omnium conſũmatio, & perfectio, ✻ vt docet Tridentina Synodus Seſ. 22. C. 1. Sed legis tempore ſunt oblata Sacrificia pro defunctis in peccato lethali, vt prodeſſent illis. Ergo, &c. Minor probatur ex Lib. 2. Machabæorum C. 12. vbi dicitur, oblata fuiſſe Sacrificia pro his, qui in bello ceciderant; quorum ✻ Sub tunicis inuenerunt de donarijs Idolorum, quę apud Iamniam fuerunt, à quibus lex prohibet Iudæos. Omnibus ergo manifeſtum factum eſt, ob hanc cauſam eos corruiſſe. Omnes itaque benedixerunt iuſtum iudicium Domini, qui occulta fecerat manifeſta. Atque ita ad preces conuerſi rogauerunt, vt id, quod factum erat delictum, oblivioni traderetur. At verò fortiſsimus Iudas hortabatur populum conſeruare ſe ſine peccato, ſub oculis videntes, quæ facta ſunt peccatis eorũ, qui proſtrati ſunt. ✻ Ex quibus verbis videtur nõ relinqui locus dubitandi de peccato lethali eorum militum. Porrò autẽ quòd oblata ſint Sacrificia, vt defunctis illis prodeſſent, conſtat ex verbis ſequentibus, maximè ex iſtis poſtremis Capitis citati, ✻ Sancta ergo, & ſalubris eſt cogitatio, pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur. ✻ Reſpondeo primò, peccatum illorum forſan fuiſſe ſolùm veniale, quia ignorarẽt legis prohibitionem factam Deuteronomij 7. V. 25. & quia non ex cultu erga Deos falſos, ſed ex auaritia leuiter culpabili acceperint donaria Idolis dicata, licet omnes in prælio commiſſo cum Gorgia fuerint occiſi, permittẽte Deo, aut volente, ad terrorem ob ſpeciem, & periculũ idololatrię. Reſpondeo ſecundò,

cundò, peccatũm quidem fuiſſe lethale; ſed in ipſa pugna, videntes ſibi periculum imminere, pœnituiſſe de eo ſecundùm illud Pſalmi 77. *Cum occideret eos, quærebant eum, & reuertebantur:* proindeque ante mortem obtinuiſſe remiſsionem culpæ, manente reatu pœnę exoluendæ in Purgatorio; idque ſibi perſuaſiſſe Iudam Machabæum: aut illos non deliquiſſe pluſquàm venialiter, cum ſcribatur ibidem, *Conſideraſſe, quòd hi, qui cum pietate dormitionem acceperant, optimã haberẽt repoſitam gratiam.* Vna, & altera ſolutio eſt S. Tho. in 4. Diſt. 45. q. & art. 2. qla. 1. ad 1. Bellarmini L. 1. de Purgatorio Cap. 3. ad 5. Serarij, Gaſparis Sanctij, & Cornelij ad eum locum Machabæorum.

97 Dices quintò, Sacrificium Miſſæ offerri poſſe, vt pœna ſenſus minuatur in damnatis. Et pro hac parte adduces id, quod ex hiſtoria Palladij ad Lauſum narrant S. Damaſcenus in Oratione anteà memorata, & Gennadius Scholarius Patriarcha Conſtantinopolitanus in probatione tertij Capitis Cõcilij Florentini ſect. 4. necnon Menæa, & Anthologion Græcorũ 19. Ianuarij, ſcilicet S. Macario percontanti aliquãdo cranium aridum cuiuſdã Idololatræ, an eis prodeſſent preces viuentiũ? reſponſum fuiſſe ex cranio, *Quãdo pro mortuis offers preces, nos interim aliquid lenimẽti ſentimus.*

98 Afferes ſextò id, quod ex vita S. Brandani refert Guilielmus Autiſiodorenſis Lib 4. Summę Theologicæ, Tract. 14. ad finem, & ex hoc Sot⁹ in 4. Diſt. 45. q. & art. 2. V. *Sed aſſerebat,* videlicet, quòd cum Sanctus Brandanus vidiſſet Iudam incedentem per prata, rogaſſetque, cur non eſſet in Inferno? reſpondit Iudas, *Se habere vſque ad aliquod tempus refrigerium propter bona, quæ fecerat.*

99 Citabis ſeptimò S. Ioannem Chryſoſtomum dicentem Homilia 3. in Epiſt. ad Philippenſes, ✠ Luge eos, qui in diuitijs ſunt mortui, cum ex diuitijs nullum animabus ſuis ſolatium cõparaſſent; eos, quibus abluendi peccata ſua poteſtas facta erat, & noluerũt:: Hos igitur lugeamus: opem pro virib⁹ feramus: aliquod ipſis auxilium comparemus, exiguum illud quidem, ſed quod tamen auxiliari queat. Quomodò, quave ratione? Cum ipſi preces fundentes, tum alios, vt pro ipſis fundant, obſecrantes, ac pro ipſis perpetuò dantes eleemoſynas pauperibus. Affert hæc res aliquid ſolatij. Audi enim Deũ ita dicentem, Protegam vrbem hanc propter me, & propter Dauid ſeruum meum. Si ſola iuſti memoria tantùm valuit: vbi opera prætereà pro mortuo fiant, quid non poterunt? Non fruſtrà hæc ab Apoſtolis ſunt legibus conſtituta, vt in venerandis, inquam, atq; horrificis myſterijs memoria eorum fiat, qui deceſſerunt. Nouerant, hinc multùm ad illos lucri accedere, multùm vtilitatis. Eo enim tempore, quo vniuerſus populus ſtat manibus paſſis, ac cœtus Sacerdotalis, & illud horrorem venerationis plenum incutiens Sacrificium, quomodò Deum non placabimus pro iſtis orantes? Atque id quidem de ijs, qui in fide deceſſerunt. ✠ Sic ibi S. Chryſoſtomus, & eodem ferè tenore verborum in Homilia 69 ad Antiochenum populum. Si reſpondeatur, Sanctũ Doctorem loqui de fidelibus diuitibus, qui, etſi per pœnitentiam conſequuti ſint remiſsionem grauium ſuorum peccatorum, ſine ſatisfactione tamen pœnę debitæ obierint, proindeque eorum animæ in Purgatorio torqueantur, ſed ita vt iuuari poſsint orationibus. & eleemoſynis viuentium fidelium. Repones, ſaltem S. Chryſoſtomus in verbis immediatè ſequentibus, tranſcriptiſque iam in ſexta Concluſione ſenſit, animas damnatas Catechumenorum percipere aliquid refrigerationis, ſi pro eis dentur eleemoſynæ.

100 Allegabis octauò Sanctum Auguſtinum, qui in 2. q. ad Dulcitium, & in Enchiridio ad Laurentium C. 110 ait, *Quibus defunctis proſunt* Sacrificium Mediatoris, & eleemoſynæ, *aut ad hoc proſunt, vt ſit plena remiſsio, aut certè tolerabilior fiat ipſa damnatio.* Et C. 112. cum reprobaſſet eos, qui putabant, finiendas eſſe damnatorum pœnas, addit, *Sed certis temporum interuallis exiſtiment, ſi hoc eis placet, aliquatenus mitigari:: non æterno ſupplicio finem dando, ſed leuamen adhibendo, vel interponendo cruciatibus.* Sic ibi; quanquam Lib. 21. de Ciuitate Dei C. 24. agens contra eoſdem dicat, ✠ Sed quibus placet, iſtam ſententiam vſque ad illa impiorum tormenta protendere, ſaltem ſic intelligant, vt manente in eis ira Dei, quæ in æterno eſt prænunciata ſupplicio,

Digitized by Google

ſupplicio, nõ contineat Deus in hac ira ſua miſerationes ſuas, & faciat eos non tanta, quãta digni ſunt, pœnarum atrocitate cruciari, vt non eas pœnas, vel nunquam ſubeant, vel aliquando finiãt, ſed vt eas mitiores, quàm merita ſunt eorum, leuioreſque patiantur. Sic enim & ira Dei manebit, & in ipſa ira ſua miſerationes ſuas non continebit. Quod quidem non ideo confirmo, quoniam non reſiſto. * Permittit itaque Sãctus Doctor, non quòd pœnæ ſemel incuſſæ damnatis remittantur, ſed quòd incutiantur citra condignum. Sed in poſteriori hoc loco eſt ſermo de pœnis poſt diem Iudicij vniuerſalis; quo ex tempore diuerſa eſt ratio, quàm anteà, & ideo veteres aliqui Theologi, qui exiſtimarunt, eas pœnas imminui, aſſeruerunt expreſsè, non ſic fore poſt, ſed ante Iudicium extremum. S. autem Auguſtinus in priori loco fatur de earum pœnarum alleuatione ante præfatum Iudicium. Vnde vtriuſque loci ſenſus clareſcit.

101 Adduces nonò Innocentium III. C. *Cum Marthæ*, de Celebratione Miſſarum §. *Tertiò loco*, diſtinguẽtem defunctos in quatuor gradus, nam alios ait, eſſe valde bonos, alios valde malos, alios mediocriter bonos, alios mediocriter malos; ex quib⁹ primi sũt beati, exiſtuntque in Cœlo, & ſuffragia Eccleſię reſpectu ipſorum ſunt actiones gratiarum; ſecundi ſunt damnati, exiſtuntque in Inferno, & ſuffragia Eccleſiæ non reſpectu illorum, ſed viuorum ſunt conſolationes; tertij ſunt, qui in Purgatorio manent, & per Eccleſię ſuffragia expiantur; quarti ergo erunt, qui vel in Inferno, vel in Limbo puerorum commorentur, & reſpectu quorũ habeant ſe Eccleſiæ ſuffragia vt propitiationes. At incredibile, falſumq; omnino eſt, animabus puerorũ Limbi prodeſſe ſuffragia ad propitiationem. Ergo quarti non alij erunt, quàm qui detinẽtur in Inferno ob peccata mortalia, vel non multa, vel non admodùm grauia; & eis ſuffragia proderunt ad diminutionẽ pœnæ, tametſi non ad integram liberationem. Quæ fuit opinio, & interpretatio adhibita ab Authore Gloſſæ ad C. expenſum, & ad C. *Tempus* 13. q. 2.

102 Afferes decimò ex Carthuſiano in 4. Diſt. 45. q. 2. quòd in Reuelationibus S. Birgittæ dicatur, nullum in Inferno eſſe, cuius pœna meritis, & precibus B. Virginis Matris non minor cõſiſtat. Vnde à S. Ephrem in Threno, ſeu lamentatione Virginis vocatur ipſa, *Deſperantium ſpes, & damnatorũ patrocinatrix.* Narrantur etiam aliquæ apparitiones damnatarum animarum, quæ dixerunt, conceſſũ ſibi eſſe ob preces eiuſdem Virginis, vt extra Infernũ manerent, vagarenturque per mũdum vſque ad Iudicij generalis diem.

103 Allegabis vndecimò Orationem quandam antiquitus vſitatam, cuius meminit Ioannes de Medina Codice de Oratione, titulo de his, pro quibus orandum eſt, folio 167. & quæ extat in Sacramentorum Libro, Authore Grimoldo Abbate tomo 2. Liturgicon Eccleſiæ Latinæ per Iacobum Pamelium pag. 457. in ea, quæ eſt de anima, de cuius ſtatu dubitatur, dicitur ſic, * Deprecamur, vt dum de qualitate vitę eius diffidimus, de abundantia pietatis tuæ conſolemur, & ſi ad plenam veniam animæ ipſius obtinere non poſſumus, ſaltem vel inter ipſa tormenta, quæ forſitan patitur, abundantiam miſerationum tuarum ſentiamus. * Poſſunt etiam adiungi alia, quæ ego collegi Exercitatione 19. Empyreologiæ ſect. 6.

104 Ad quintum reſpondeo, in Lauſiaca Palladij hiſtoria nihil tale referri de S. Macario, ſiue qui vocatus eſt Ægyptius, & Maior, ſiue qui Alexandrinus, & Minor; ſed in Vitis Patrum, Authore Ruffino Lib. 3. §. 172. & Ioãne Subdiacono Lib. 6. Libello 3. n. 13. tribuique Macario Ægyptio, & Maiori, quin dicant, oraſſe ex intentione, & expreſsè pro Idololatris defunctis; & quãuis dicerent, verumq; fuiſſet, feciſſet id S. Macarius ex ſpeciali inſtinctu Spiritus ſancti; quare non ſufficeret nobis in exemplum ad imitationem. Sed quid de reſponſo reddito per cranium? Forſan non anima, ſed Dæmon in eo eſt loquutus, & mentitus, vt ſæpe aliàs, vel forſan diſcipulus aliquis S. Macarij totam hanc hiſtoriã è ſuo cerebro cõfixit, & tranſmiſit ad alios. Sanctus Thomas in 4. Diſt. 45. q. & art. 2. quæſtiuncula 1. ad 4. inquit, * Illud adiutorium, nõ erat, quòd pœna eorum diminueretur, ſed in hoc ſolo, vt ibidem dicitur, quòd, eo orante, concedebatur eis, vt mutuò ſe viderent; & in hoc aliquod

gaudium

Digitized by Google

mali. Sic idē Innocentius memoria lapſus C. *Apoſtolicam 2.* de Presbytero non baptizato citat ex L. 8. de Ciuitate Dei hæc verba S. Auguſtini, *Baptiſmus inuiſibiliter miniſtratur, quē non contemptus religionis, ſed terminus neceſsitatis excludit.* Quę tamen in eo Libro minimè extant, vt certum mihi eſt poſt integram eius lectionē; ſed in L. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas C. 22. & referuntur C. *Baptiſmi vicem 32.* de Conſecratione Diſt. 4. Nihilominus non acquieſco ſuſpicioni Eminentiſsimi Bellarmini, quia Innocētius Papa magnum habuit fundamentū in S. Auguſtino ad quadrimembrem illā diſtinctionē. Scripſerat enim S. Doctor in Enchiridio C. 110. *Eſt quidam viuendi modus nec tam bonus, vt non requirat iſta poſt mortem.* En gradum bonorum mediocriter. *Nec tam malus, vt ei non proſint iſta poſt mortem.* En gradum malorum mediocriter. *Eſt verò talis in bono, vt iſta nō requirat.* En gradum valde bonorum. *Et eſt rurſus talis in malo, vt nec his valeat, cum ex hac vita tranſierit, adiuuari.* En gradum valde malorum. Hinc Magiſter ſententiarum in 4. Diſt. 45. ante Innocentiū III. diſtinxit etiam cū S. Auguſtino bonos mediocriter, & malos mediocriter. Audiantur verba Magiſtri, *Ecce quibus, & qualiter proſunt illa, quæ pro defunctis frequentat Eccleſia. Mediocriter malis ſuffragantur ad pœnæ mitigationem; mediocriter bonis ad plenā abſolutionem.* Sic Magiſter. Credibileq; eſt, ætate Innocentij celebrē fuiſſe quadrimembrem illam diuiſionem, ſiue Innocentius reſpexerit, ſiue non ad Auguſtini verba, nec enim in eo §. *Tertio loco* fit vlla mentio de *S.* Auguſtino; ſolùm dicitur, *Vtrum in hoc articulo locum habeat illa diſtinctio, qua docetur, &c.* Tandem de authoritate Gloſſarum illarum non eſt, cur ſolliciti ſimus.

111 Ad decimum reſpondetur, reuelationem *S.* Birgittæ à me repertā in Extrauagantibus C. 89. non aliud cōtinere, quàm quod B. Virgo abbreuiet damnandis vitam, & pœnam corporalē, vel, ſi quæ refertur, exter inter legitimas, interpretādam eſſe, quatenus ab initio minor pœna irrogetur ob merita, atque preces Deiparentis Virginis; non verò quatenus, quæ ſemel eſt irrogata, minuatur. Quo ſimili ſenſu accipio *S.* Fulgentium de fide ad Petrum C. 3. vbi ait, *Sine Eccleſiæ Catholicæ ſocietate nec Baptiſmus alicui poteſt prodeſſe, neç alicui miſericordiæ, niſi fortè vt mitiùs torqueatur.* Illæ viſiones, ſeu apparitiones animarum vagantium extra Infernum vſque in diem extremi Iudicij ſunt fabuloſæ, multòque magis, ſi abſque pœna ſenſus pererrarēt, nā quoties damnatis animabus permittitur egreſſus ex gehenna eſt per breue tempus, & abſque ablatione, imò & abſque decremēto pœnæ ſenſus, ſicut quoties ex diuina diſpoſitione animæ beatæ exeunt è Cœlo Empyreo, fit id abque minimo diſpendio beatitudinis, & ad modicum tempus.

112 Noto tamen obiter, videri probabile Gregorio de Valētia tom. 4 D. 11. q. 1. pūcto 2. in fine, & Matthęo Radero in Viridario Sanctorum parte 1. pag. 222. quòd aliquando animæ beatæ reuectæ ſint ex Empyreo in has auras per reſumptionem corporum, ita quidem vt deſiterint perfrui viſione beatifica, qua ſaltem ad tempus in Empyreo afficiebantur; ſed quin permiſerit Deus ſubire diſcrimen ſalutis æternæ, vel quin hanc poſtea non recuperarint. In cuius probationem affert Valentia, quod de Marcello ad vitā reuocato à *S.* Fortunato narrat *S.* Gregorius L. 1. Dialogorum C. 10. Nam vt reuixit Marcellus, ad S. Fortunatum *reſpiciens, dixit: O quid feciſti? O quid feciſti? Cui Epiſcopus reſpondit dicens, Quid feci? At ille ait: duo (ſcilicet Angeli) heſterno die venerunt, qui me eÿcientes ex corpore in bonum locū duxerunt: hodie autem vnus miſſus eſt, qui dixit, Reducite eū, quia Fortunatus Epiſcopus in domum eius venit. Quibus verbis expletis, mox ex infirmitate cōualuit, & in hac vita diutiùs mā ſit.* Additq; *S.* Gregorius, *Nec tamen credendum eſt, qui locum, quem acceperat, perdidit: quia dubium non eſt, quòd interceſſoris ſui precibus potuit poſt mortem meliùs viuere, qui & ante mortem ſtuduit Omnipotenti Deo placere.* Ita S. Gregorius. Et ille *bonus locus* videtur fuiſſe Empyreus, ad quem poſt ſecundam mortē redijt Marcellus, peracta ſecunda vita cum confirmatione in gratia, maioriq; cū meritorū cumulo ad perpetuā viſionē beatā, ideoq; priuatio tēporariæ iā adeptę, & reuocatio ad hāc vitā nō fuit Marcello dānoſa, ſed vtilis, ac benefica. Ego addo cū Radero quod de Syluino Presbytero reſuſcitato orationibus S. Seuerini tradit Eugippius, Ita cadauer vir beatus alloquitur, In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſancte Presbyter Syluine, loquere cum fratri-

Digitized by Google

ſcitu narratio illa Sigeberti C. 4. vitæ S. Maclouij, redacta in compendium à Vincentio Bellouacenſi L. 21. Speculi hiſtorialis C. 97. à S. Antonino parte 2. Hiſtoriali tit. 12. C. 8. §. 5. de infideli giganteæ molis, & proceritatis iam diu anteà emortuo, & cruciato in Tartareis flaminis, qui reſtitutus vitæ à S. Maclouio, & imbutus documentis fidei Chriſtianæ, communituſque Sacramẽtis Baptiſmi, & Euchariſtiæ obijt rurſus poſt quindecim dies; quanquam, inquã, ſi hæc, & ſimiles aliæ hiſtoriæ veræ ſint, minor difficultas debeat agnoſci in eius, qui iam Cœleſtem incolat aulam, reditu ad corpus.

113 Ad vndecimum reſpondeo, illam Orationem non eſſe authenticam, neque vſitatam in Eccleſia Romana, vt notat Bartholomæus Sybilla in Speculo peregrinarum quæſtionum Decade 1. C. 3. q. 3. quæſtiuncula 13. Addo cum Medina, poſſe explicari de mitigatione pœnarum Purgatorij. Eſtque de eadem intelligendus S. Laurentius Iuſtinianus, cum in Serm. de Euch. inquit, *In oblationis Sacrificij Miſſæ hora, quantùm fas eſt credere, aperiuntur Cœli, mirantur Angeli, Sancti laudant, exultant iuſti, captiui viſitantur, compediti ſoluuntur, Infernus luget, ſanctaque in ſpiritu mater beata lætatur Eccleſia.* Sic ille. Et ex Luca Tudenſi in Hiſtoria miraculorum S. Iſidori Hiſpalenſis C. 31. refert P. Didacus de Baeza tomo 1. in Hiſtoriam Euangelicam Lib. 3. C. 8. §. 33. quandam Purgatorij animam apparentem dixiſſe Nouitio Monaſterij Iſidoriani Legionenſis, *Quando pro nobis, Sacerdotis in Miſſa miniſterio, immolatur Deo hoſtia ſalutaris, multi noſtrùm nulla pœna afficimur.*

114 Dices duodecimò, non eſt error in fide, exiſtimare, & aſſerere, quòd damnati ſentiant in tormentis aliquam mitigationem ante diem Iudicij, ita quidem vt diminuatur pœna, ſed non intermittatur omnino; id enim eſſet contra æternitatem pœnæ, & contra illud Apocalypſis 14. *Fumus tormentorum eorum aſcendet in ſæcula ſæculorum, nec habent requiem die, ac nocte.* Mitigatio autem pœnæ per diminutionem non reprobatur à Sancto Auguſtino, & à Sancto Chryſoſtomo approbatur, & indicatur à Prudentio, à S. Ildefonſo, à S. Odilone, quorum verba exaraui in Empyreologica Exercit. 19. ſect. 6. aſſertaque fuit à Cæſario Lib. 13. Miraculorum illuſtrium C. 39. Vualdenſi C. 107. de Sacramentalibus num. 4. Alfonſo Rege Sapiente leg. 42. titul. 4. Part. 1. Præpoſitiuo Presbytero Leodienſi, Auguſtino de Ancona, Petro Cãtore Pariſienſi, Stephano Cantuarienſi, Gilberto Porretano, Roberto Lincolnienſi, Guillielmo Autiſiodorenſi celebris nominis Theologis, de quibus S. Thomas in 4. Diſt. 45. q. & artic. 2. quæſtiuncula 1. in Corp. Guillielmus Pariſienſis Tract. de Moribus C. 5. Gabriel Lect. 56. in Canonem Miſſæ ex lit. P. & Sixtus Senenſis L. 6. Bibliothecæ, annotatione 47. Cur igitur non licebit, offerre Sacrificium Miſſæ, & alia ſuffragia ad impetrandam eam mitigationẽ, ſicut licet offerre ad impetranda peccatoribus viuentibus bona ſpiritualia, & temporalia; quanuis nec pro mortuis, nec pro viuis peccatoribus liceat, neq; vtile ſit offerre Sacrificium Miſſæ, & alia ſuffragia quoad ſatisfactionem? Reſpondeo, graues quidem Theologos nõnullos, & inter eos Petauium infrà n. 18 Valentiam ſuprà puncto 3. V. *Etſi autem*, liberare à cenſura erroris in fide diminutionem pœnarũ, quæ ſit abſq; omnimoda interpollatione, & quæ ante Iudiciũ vniuerſale fiat, nã aduerſus mitigationẽ cum his limitationibus non faciunt expreſsè loca Scripturæ, neq; Concilia, & Patres, qui allegari ſolent, & qui expẽduntur ab Antonio Perez in Laurea Salmantina Certamine 9. Expoſitiuo, à Dionyſio Petauio tom. 3. Theologicorũ dogmatũ L. 3. de Angelis C. 8. Leſsio L. 13. de diuinis perfectionibꝰ C. 25. Sala in 1. 2. Tract. 13. D. 15. S. 3. Antonio Ruſca L. 5. de Inferno C. 30. & ſequentibus, Alfonſo de Mendoza in Quodlibetis, q. 6. Scholaſtica n. 2. contra Origenem affirmantem, igne Inferni non æternùm cruciandam animam, ſed longiſsimo tẽpore, poſt quod, ſi rectè egerit, ſaluabitur, deinde ſi relabatur, redibit ad ignẽ, & ſic deinceps. Quanquam negari non poſsit, aliqua Scripturæ teſtimonia, vt illud Prou. 11. *Mortuo homine impio, nulla erit vltrà ſpes: & expectatio ſollicitorum peribit*; Eccleſiaſtis 11. *Si ceciderit lignũ ad Auſtrum, aut Aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit*; illudq; Lucæ 16. de diuite epulone, qui in Inferno ſepultus nullum potuit ab Abraham conſequi re-

Digitized by Google

frigerium; & ſi quę alia ſunt ſimilia teſtimonia, habere non modicum momẽtum contra eam mitigationem; vt & quædam teſtimonia Patrum, S. Cypriani videlicet dicentis in ſerm. de Aſcenſione Chriſti, *Non miſerebitur vltrà Deus, neque tunc audiet pœnitentes, ſera erit illa confeſsio, & cum clauſa fuerit ianua, fruſtrà carentes oleo acclamabunt excluſi. Nullum ibi refrigerium, nullum remedium*. Rurſus in Tract. contra Demetrianum, *Cremabit addictos ardens ſemper gehenna, & viuacibus flaminis vorax pœna; nec erit vnde habere tormenta, vel requiem poſsint aliquando, vel finem*. Sancti Bernardi Serm. 8. in Pſalmum *Qui habitat*, *Erit iam tunc non miſericordiæ, ſed iudicij tempus: nec vlla omninò credenda eſt erga impios futura illic miſeratio, vbi nec vlla ſperanda eſt correctio*. Quæ verba conſona ſunt illis Sancti Iacobi in Epiſtola Catholica Cap. 2. V. 13. *Iudicium ſine miſericordia illi, qui non fecit miſericordiam*.

115 Si his tamen non obſtantibus, iudicetur, poſſe ſine errore aſſeri illa mitigatio, adhuc dicam, non eſſe licitum offerre Sacrificium Miſſæ, & alia ſuffragia, atque orationes ad impetrandam à Deo mitigationem illam, quia Eccleſia non ſolùm prohibet offerre Miſſam vt ſatisfactoriam pro damnatis, ſed etiam vt impetratoriam, ſiquidem abſolutè prohibeat offerre. Eadẽque eſt ratio de alijs ſuffragijs, & orationibus. Vnde ſi Deus det aliquando mitigationem illam, erit quidẽ ex mero ſuo placito, quin velit exorari à nobis, prout ex Eccleſiæ declaratione innoteſcit. Fateor, ex Eccleſiæ prohibitione validum deſumi argumentum ad cogitandum, quòd mitigatio illa ſit contra, aut ſaltem pręter Eccleſiæ opinionem. Nam impetratione Miſſæ poteſt ne, vel non poteſt, quæſo, obtineri à Deo mitigatio illa? Si poteſt, cur Eccleſia vetat hoc pietatis, & miſericordiæ officium erga damnatos? Si non poteſt, intelligitur difficillimè, vt ſit aliquid factibile à Deo ſecũdùm legem etiam communẽ, & in hominum commodum, quod nobis non liceat petere ab ipſo per Sacrificium Miſſæ, & per alias orationes. Hoc argumentum efficacius eſt, quàm vulgare illud apud Authores, ſcilicet quòd alioqui tolleretur penitùs pœna ſenſus in damnatis, multiplicato noſtrorum ſuffragiorum, & orationum numero, quandoquidem pœna præfata ſit finita quoad intenſionem, & finitum ablatione finiti conſumi poſsit. Occurri enim non incongruè valet aiendo, Sacrificium Miſſæ, & alia ſuffragia quoad impetrationem non habere infallibilem effectũ, ideoque nunquam acceptanda à Deo, vt tota pœna ſenſus tollatur in damnato, quamuis acceptari queant, vt temperetur.

116 Iam, omnibus perſpectis, concludo, non ſolùm *tutius eſſe ſimpliciter dicere* cum S. Thoma in 4. Diſt. 45. q. & art. 2. quæſtiuncula 1. in Corpore, *quòd ſuffragia nõ proſunt damnatis, nec pro eis Eccleſia orare intendit*; ſed etiam eſſe valde periculoſum, ſi oppoſitum dicatur. Et conceptis verbis ait Suarez tomo 4. in 3. p. D. 48. ſect. 4. n. 14. colligi ferè euidenter ex principijs fidei, quòd damnatis non remittantur pœnæ propter ſuffragia viuorum.

117 Dices decimo tertiò pro peccato, etiam mortali, iam dimiſſo nõ debetur ęterna pœna, tametſi illud concurrat cum alijs non dimiſsis; poteſtq; condemnatus ob iſta alia ſatiſpati in Inferno pro pœna, quæ reſpondet peccato illi. Ergo cum tandem finienda ſit ea pœna, cumque ipſe damnatus poſsit pro ea ſatiſpati, quid ni poterit Sacrificiũ Miſſę prodeſſe, vt tollatur? Dices decimo quartò, contingibile eſt, vt quis moriatur cum peccato originali, & veniali ſine mortali perſonali. Sed illius anima, priuſquàm deduceretur ad Limbũ puerorum, deberet puniri pro peccato veniali in Inferno. Ergo ſaltem iſte poſſet iuuari per Sacrificium Miſſę, vt ab Inferno exiret ipſius anima.

118 Reſpõdeo ad decimum tertium negando Antecedens contra Scotũ in 4. Diſt. 21. q. 1. Gabrielem Lect. 56. in Canonem Miſſæ littera S. & alios, quorum ſententia rigidè notatur à permultis ob eam præſertim cauſam, quòd legitimè inferatur Conſequentia propoſita. Poteſt tamen vtcumque hæc detrectari, tum quia Sacrificium Miſſæ, vt ſatisfactoriũ, nequit prodeſſe ſubiecto exiſtenti in peccato mortali; vti exiſtũt damnati: tum quia iſtorum ſtatus indignus eſt, vt eis dimittatur aliquid per aliena ſuffragia; admittaturque pro pœna, cui obnoxij ſunt, aliquod genus compẽſationis, & gratiæ; ſed potiùs reddãt vniuerſũ debitũ, & *nouiſsimũ quadrantẽ*,

vt

Google

vt dicitur Matthæi 18. de ſeruo tradito tortoribus ob negatam ſuo conſeruo miſericordiam; & eiuſdem Matthæi 5. Lucæque 12. de altero miſſo in carcerem. Vnde Sanctus Clemens L. 8. Cōſtitutionum Apoſtolicarum C. 43. veriſsimè dixit, *Impios, tametſi omnia bona externa pro eis largiaris, nihil iuvare queas; cui enim viuo inimicus fuit Deus, haud dubium, quin ſit etiam defuncto; non enim iniuſtitia eſt apud eum. Iuſtus Dominus, & iuſtitias dilexit. Et ecce homo, & opus eius.*

119 Ad decimum quartum reſponderi poſſet primò, falſum eſſe quod in Maiori ſupponitur, quia homo inbaptizatus incipiens habere vſum rationis ſufficientem ad peccandum, ſi ſe ordinet ad Deum tanquam ad debitum ſuum finem, conſequetur per gratiam remiſsionem peccati originalis; ſi non ſe ordinet, peccabit mortaliter non faciens quod in ſe eſt, ac proinde nunquā poterit contingere, vt homo viuat cum peccato originali, & veniali ſine mortali perſonali, & perconſequens neque vt moriatur. Sic S. Thomas 1. 2. q. 89. art. 6. Cæterùm etſi concedenda eſſet ea obligatio ordinandi ſe ad Deum in primo inſtanti phyſico vſus rationis, adhuc videtur non recuſanda contingibilitas illius caſus. Nā poſſet puer in primo inſtanti ordinare ſe ad Deum per ſolum actum ſpei; quo ſolo non obtineret remiſsionem peccati originalis. Ponamus, talem puerum dicere officioſum mendacium in primo inſtanti, & obire inſequenti. Rogo tunc, quò abiret eius anima? Si dicatur, obligationem ordinandi ſe ad Deum non adimpleri niſi per actum charitatis erga Deum ſuper omnia. Deſidero huius dicti probationem. Prætereà obligatio ordinandi ſe ad Deum, aut etiam amandi ipſum pro primo inſtanti vſus rationis poteſt ignorari inuincibiliter à puero barbaro; poteſtque, à puero inſtructiore, cogitanteque de tali obligatione cenſeri probabiliter, quòd non vrgeat pro primo inſtanti, quia, etſi re ipſe vrgeat, non eſt tamen id per ſe notum, neque neceſſariò, & euidenter infertur ex principijs per ſe notis; & quia cum complures perdocti homines in prouecta, & litteris exculta ætate iudicent probabiliter, ſe pro primo inſtanti non habuiſſe talem obligationem, potiori iure potuiſſent exiſtimare id ipſum, quando primùm affulſit rationis lux. Demus itaque, aut eam obligationem ignoratam fuiſſe inuincibiliter, aut notam non vt certam, ſed vt probabilem ſolummodò; ideoque nullum committi peccatum in omiſsione ordinationis, aut amoris. Nihilominus poſſet tunc puer venialiter peccare pronunciando otioſum verbum. Si autem decederet è viuis, ſcire vellim, quem in locum deportaretur eius anima infecta peccato originali, vt ſupponitur? Vlteriùs adimpletio præcepti de ſui ad Deum ordinatione, aut de amore Dei ſuper omnia in primo inſtanti, poteſt omitti ex defectu plenæ deliberationis; & tunc eiuſmodi omiſsio eſſet venialis tantùm culpa. Si igitur puer non baptizatus moriatur, non perpetrato alio peccato, quā in ſtationem deducetur ipſius anima? opto, vt mihi ediſſeratur.

120 Reſponderi ſecundò poſſet, etſi ex ſe, & abſolutè cōtingere valeret, quod in Maiori aſſumitur, attamen Deum ſpeciali prouidentia curare, ne quis naturæ concedat cum ſolo originali, & veniali. Sed hæc reſponſio eſt merè voluntaria, datque occaſionem, vt credatur (quod abſit) Deum expectare hominem, vt labatur in mortale, & ad hoc prorogare eius vitam.

121 Quapropter ego occurro concedens Maiorem, dicenſque ad Minorem, eſſe quidem in Inferno collocandam animam ſeparatam à corpore cum ſolo originali, & veniali, puniendamque ibi vtraque damni, & ſenſus pœna, quin vnquam hæc pœna finiatur, & quin vnquam anima ad Limbum puerorum tanquam ad proprium receptaculum traducatur, iuuante vel ſatispaſſione propria, vel applicatione Sacrificij Miſſæ; nam vt pœna ſenſus deſinat vno, vel altero medio, obeſt defectus gratiæ in anima illa. Sic ob peccatum veniale coniunctum cum mortali perſonali cruciatur anima in Inferno patiens æternam damni, & ſenſus pœnam, quin ſatispaſsione propria, aut applicatione Sacrificij Miſſæ finiri valeat pœna reſpondens peccato veniali, vt coniuncto cum mortali. Ita ferè ſatisfacit Sanctus Thomas in quartū, Diſtinctione 45. quæſtione 1. articulo tertio ad ſextum, ſi ſemel admittatur poſitio Maioris.

Ii 3 122

122 Sunt etiam, qui reſpondeāt, animam illam, quæ cum ſolo originali, & veniali diſcedat è corpore, ferri ad Limbum puerorum, punirique ibi ob peccatum veniale, nō quidem pœna ignis, ſed pœna confuſionis nata ex diſplicentia ſui ratione maculę contractæ ex peccato veniali. Vnde cum animab⁹ Limbi puerorum non proſit Sacrificiū Miſſę, vt ſtabiliuim⁹ in Concluſione decima tertia, manet eneruata ſeptima obiectio. Sed non placent nobis, quia dolor punitiuus inſligendus à Deo eſt corpore aliquo medio, quantùm noſcere poſſumus ex ſeruata à Deo norma cruciandi in Inferno, & Purgatorio. Diſplicent multò magis, qui dicunt, animam illam caſtigandam in Purgatorio ad tēpus, & poſteà deferendam ad Limbum puerorum; conanturque colligere id ex Concilio Florentino in litteris vnionis, vbi decernitur, *animas illorum, qui in actuali mortali peccato, vel ſolo originali decedunt, mox in Infernum deſcendere.* Non dicitur abſolutè cū originali, ſed cū *ſolo originali,* quia qui cum originali, & veniali moriuntur, priùs tendunt ad Purgatorium, quàm ad Infernum. Diſplicent, inquam, multò magis, nam Purgatorium eſt tantùm amicorum Dei carcer, receptaculumque animarum certarum de æterna ſua ſalute, & expiatarum ibi, vt ſine reatu culpæ, ac pœnæ aſcēdant in Cœlum. Fictitius etiam videtur tranſitus ille è Purgatorio ad Limbum puerorum, aut ſaltem ſine cogente vlla ratione cogitatus, & ſine authoritatis fundamento. Concilium Florētinum extortè trahitur non minus, quā ſi ego ob ea verba dicerem, deſcendere in eundem communem locum Inferni animas morientium in peccato mortali perſonali, & in ſolo originali; & non eſſe loca diſtincta Infernum damnatorum ad ignem æternum, & Limbum infantium. Mens Concilij Florentini fuit, ſignificare, eſſe ſatis peccatum originale ſolum, vt ob illud animæ, quibus non eſt condonatum, deſcendant ad Inferiores partes terræ. Etſi enim in his etiam ſit locus Purgatorij ex communi Patrum, & Theologorum ſententia, abſtinuit tamen Concilium Florentinum à definitione eius veritatis.

CONCLSIO XVII.

Pro omnibus fidelibus ſine deſperatione defunctis, qui non ſint excommunicati vitandi, poteſt licitè offerri Sacrificium Miſſæ.

123 QVIA regulariter non poteſt conſtare de aliquo fideli mortuo ſine deſperatione, & in Eccleſiæ obedientia, quòd diſceſſerit in peccato mortali abſque pœnitentia interiori. Comprobat Concluſionem hanc praxis Eccleſiæ, & locus inſignis S. Auguſtini L. de Cura pro mortuis C. 18. vbi S. Doctor ait, *Non exiſtimemus ad mortuos, pro quibus curam gerimus, peruenire, niſi quod pro eis, ſiue altaris; ſiue orationum, ſiue eleemoſynarum Sacrificijs ſolemniter ſupplicamus; quamuis non quibus fiunt, omnibus proſint; ſed ijs tantùm, quibus, dum viuunt, comparatur, vt proſint. Sed quia non diſcernimus, qui ſint, oportet, ea pro regeneratis omnibus facere, vt nullus eorum prætermittatur, ad quos hæc beneficia poſsint, & debeant peruenire. Meliùs enim ſuperErunt iſta eis, quibus nec obſunt, nec proſunt, quàm eis deerunt, quibus proſunt.* Hucvſque S. Auguſtinus; & refertur C. *Non æſtimemus* 13. q. 2. Videnduſque eſt Canō *Sanè quod* 24. q. 2. Notanda in eo maximè illa verba, *Quia ergo prædictus vir, neque excommunicatus nominatiuè, neq; communicans cum excommunicatis ex nobis exijt, ſed in Domini ſui fide, atque ſeruitio permanſit; licet nobis diſpenſatiuè, id eſt, quamdiu eos patimur, eorum eleemoſynis communicare, & defuncti animam Chriſtianæ religionis modis omnibus adiuuare.* Sunt etiam digna, quæ obſeruentur verba hæc Iuonis Carnotenſis in Epiſt. 198. *Quia incertus eſt ſtatus animarum poſt hanc vitam, non videtur otioſum, ſi pro his intercedimus, qui iam requie perfruuntur, vt eorum requies augeatur, & pro his, qui locis Purgatorijs deputati ſunt, vt fidelium orationibus indulgentiam conſequantur.* Quorum verborum prior pars de incremento quietis in Beatis explicari benignè poterit, iuxta dicta in decurſu Concluſionis XV. Obſeruo autem pro XVII. in qua verſor, niſi conſtet, quod aliquis abſque mentis alienatione interemerit ſe ipſum ex deſperatione, non eſſe priuandum ſuffragijs

giſs Miſſarum, vt neque Eccleſiaſtica ſepultura, provt cum aliis docet Barboſa C. 26. de Officio, & poteſtate Parochi n. 49. Etſi enim reperiatur laqueo ſuſpenſus, vel ſuffocatus in puteo, non eſt præſumendum de ipſi⁹ culpa, potuit enim pati mentis alienationem, vel per vim, & inſidias ſuſpendi, aut in puteũ proiici.

CONCLVSIO XVIII.

Non licet celebrare defunctorum Miſſam pro viuis, quaſi defuncti iam eſſent.

124 ITA Honcala in 4. Opuſculo, Tract. 3. fol. 62. Layman Lib. & Tract. 5. Cap. 2. num. 15. Caſtrus Palaus Tract. 22. D. vnica, puncto 6. num. 19. Franciſcus de Lugo L. 5. C. 4. q. 7. num. 68. Garcia de Excellentiis Sacerdotii Tract. 3. Diffic. 10. dub. 7. num. 14. Thomas Tamburinus Lib. 2. de Miſſa C. 2. §. 7. Diana parte 5. Tract. 13. Reſolutione 2. parte 9. Tract. 2. Reſolutione 18. cum multis aliis, quos citant contra Navarrum tomo Conſiliorum Lib. 3. in Conſilio 6. de Celebratione Miſſarum, editione 2. & contra Lucam Pinellum parte 2. de Miſſa C. 7. q. 3. Marchinum Tract. 3. de Ordine parte 2. C. 24. à n. 1. Leandrum Tract. 8. D. 4. q. 23. alioſq; apud ipſos. Moueor, quia is modus celebrãdi alienus eſt ab vſu, conſuetudineque Eccleſiæ Romanę, & quia eſt contra eiuſdem Eccleſiæ inſtitutionem dirigẽtem orationes, & preces Collectarum ad propitiandum Deum defunctis; & quia pleræque earum orationum dicẽtur falsò de viuis; vel ſaltem proferentur in diuerſo ſenſu, ab eo, quem Eccleſia intendit, nam hæc intendit orare pro verè defunctis, & non pro viuis repræſentatis inſtar defunctorum: non licet autem Sacerdoti oranti in perſona Eccleſiæ loqui niſi in ſenſu intento ab eadem Eccleſia.

125 Dices primò, talem modum celebrandi favere pietati, & deuotioni; deſervireq; contemptui mũdi, ac memoriæ mortis, leniendoq; huius timori, & deſiderio vitę æternę excitando. Sed contra, nam ad hęc non eſt medium conueniens, quòd Eccleſiæ vſui, inſtitutioni, & intentioni in defunctorum Miſsis opponitur; ſicut non eſſet medium cõueniens, quòd tibi ſimulanti agoniam diceretur Commendatio animæ, aut miniſtraretur Sacramentum Extremæ vnctionis, neque quòd te extinctum fingens ſineres inuolui linteis ſepulchralibus, efferri domo per vias publicas in templum, ſonantibus campanis raucum, & funebre, cantante Clero, procedentibus conſangineis, & amicis atratis, ac lugentibus, cumque ad Eccleſiam deventum ſit, poni in tumulo, ibiq; Officium defunctorum pro te peragi. Sed certè, vt prudenter monet Doctor Honcala, * Nihil fictitium debet eſſe, nec in Sacramentis Chriſti, nec in Sacramentalibus Eccleſiæ exercendis, ſed omnia debent conſtare aperta, planaque veritate. Proferre autem quempiam viuentem ſe mortuum, & tanquam pro eo mortuo campanas pulſari, proculdubiò fictitium eſt. * Cõtra rurſus, quia non minus conſequeris fines illos, ſi facias coram te celebrari Miſſam omnium fidelium defunctorũ, vel anniverſarium alicuius defuncti.

126 Dices ſecundò, hæredes, aut executores teſtamenti eſſe ſæpe negligentes in eo, vt celebrentur Miſſę pro teſtatore defuncto; ideoque eſſe optimum conſilium, vt quiſque, dum viuit, faciat celebrari Miſſas pro ſe vt defuncto. Sed contrà, quia periculum negligentiæ hæredum, aut executorum teſtamenti nõ magis cauetur per eas Miſſas antedictas, quàm per alias. Nam ſi pro te verè defuncto non dicitur Sacrum, nõ magis tibi proderit quoad ſatisfactionem, quòd celebrata ſit Miſſa pro te viuo, ſed repræſentato vt defuncto, quàm quòd ſit celebrata ſine ea repræſentatione. Rogo enim, an ſatisfactorius fructus Miſſæ dictę cum ea repræſentatione maneat ſuſpenſus, vel, ſi mavis, reſeruatus in acceptatione diuina vſq; ad tempus, in quo tua anima adeat Purgatorium, vel an eum fructum lucreris tempore vitæ? Vtrovis modo reſpondeas, debes cogitare idem ipſum de fructu ſatisfactorio Miſſę dictę abſq; ea repræſentatione. Si autem de fructu impetratorio ſit ſermo, orationes, & preces dictæ pro defunctis, non prodeunt tibi viuo; quare maiorẽ fructum reportares, ſi faceres celebrari Miſſam inſcriptam in Miſſali Romano, *Pro quacumque*

cumque neceſsitate, aut *Pro peccatis*, nam in tali Miſſa plures ſunt orationes, & preces pro viuis. Quòd ſi in Miſſa defunctorum applicata pro te viuo, ſed repræſentato vt defuncto, conſiderentur aliæ orationes, & preces, quę indifferenter denotant viuos, & mortuos, poteris ęqualem fructum adquirere, ſiue vivus, ſiue mortuus, ex cæteris Miſſis pro te oblatis ſine illa repræſentatione.

127 Dices tertiò, inſignes pietate, & ſanctitate viros curaſſe modum illum celebrandi pro ſe, vt refertur de B. Alberto Magno à Petro Pruſsiano C. 45. Petro Iammy in eius vita ad finem, & à Ferdinando del Caſtillo p. 2. Hiſtoriæ generalis S. Dominici Lib. 3. C. 47: de Henrico II. Comite Rotenechenſi, Epiſcopoque Ratiſponenſi ab Vuiguleo Hundio in Hiſtoria: de Carolo V. Imperatore à Prudentio Sandobalio, Petro Oſtermano, & Iuriſconſultorum Hiſpaniæ Principe (Proh dolor! dudū è viuis ſublato) D. Ioāne de Solorzano Pereyra in Regio politico Emblemmate 100. num. 18. Ioſepho de Siguenza in Hiſtoria Ordinis S. Hieronymi L. 1. Cap. 38. Famiano Strada Lib. 1. de Bello Belgico, pag. (mihi) 17. Sed contrà, quia magnorum virorum aliqua facta non tam ſunt imitanda, quàm demiranda; & quia credibilius videtur, non fuiſſe celebratam Miſſam pro eis vt defunctis; ſed tantùm coram ipſis, imaginantibꝰ quidem ſe, quaſi eſſent mortui, non tamen Sacerdote, neque ipſis offerentibus Miſſam pro ſe vt defunctis. Et Albertus quidem *Locum ſuæ ſepulturæ quotidie viſitans Vigilias defunctorum pro ſe iam mundo mortuus dicebat*; quę ſunt verba Petri Pruſsiani, ſed Miſſam pro ſe, vt è viuis ablato non obtulit. Simile quid faciebat S. Gertrudis Manſfeldenſis, vt enim refertur Lib. 5. ſuarum Revelationum, ſeu Inſinuationem divinæ pietatis Cap. 27. *Sibimet ipſi quaſi agonizanti perſoluebat omnia, quæ fieri ſolent circa agonizantes, etiam ſupra quàm optari poſſet, tā in orationibus, quàm in meditationibus ſalubribus.* De Henrici facto non poſſum ferre iudicium, cum Vuiguleum Hundium, quem allegat Layman, videre nō potuerim. De Carolo V. fateor, quod dicitur, ſed illud inſolitum, & inauditū viſum eſt Ioanni Regulæ Confeſſario ſuo, quem conſuluit, etſi ſimul iudicarit, pium eſſe, ac ſalutare, vt ſcribit Famianus Strada.

128 Dices quartò, vigere in Lotharingia conſuetudinem illam, & in Hiſpania cæptam introduci. Reſpondeo, melius fore, ſi in Lotharingia tolleretur, & in Hiſpania adhiberetur remedium, ne percrebreſceret. Audiui, contigiſſe alicubi in Hiſpania, vt cum quidam nobilis vocaretur è domo concubinę ad ſimulatam mortem repręſentandam in Sacello cuiuſdam Confraternitatis, cui in vſu eſſe incipiebat hæc devotio, excuſarit ſe facetè dicens, *Aliquando quidem, ſed non modò.*

CONCLVSIO XIX.

Miſſæ Sacrificium, quod pro aliquo offertur, quia putatur obijſſe, cum tamen re ipſa viuat, prodeſt ei quoad fructum ſatisfactionis ex opere operato, ſi aliunde non detur obex.

129 QVOD vt oſtenderet Deus, edidit multa miracula, quibus per externa appareret ſigna fructus internus cauſatus in viuis, cauſanduſque in eiſdem, ſi eſſent mortui. S. Gregorius Lib. 4. Dialogorum C. 57. narrat, captivum quendam ſolutum fuiſſe vinculis; quoties pro ipſo tāquàm mortuo offerebatur Sacrificium; narrat etiam ibidem, nautam, nomine Baracam, abreptum fluctibꝰ maris, diuque iactatum non perijſſe, quanquam Agathus Epiſcopus Panormitanus, qui erat vnus è vectoribus, credens, iam eſſe mortuum, iuſſerit, offerri pro eo Sacrificium in Oſtica inſula. Sed cum poſteà in Romano portu illum præter ſpē inueniſſet, audivit hęc ex eiꝰ ore, *Laborans fluctibus, atque deficiens, ſubitò mentis pondere ſum gravatus, ita vt neque vigilare me crederem, neque depreſſus ſomno eſſem. Et ecce in eodem medio mari me poſito quidam apparuit, qui mihi panem ad refectionem detulit: quem mox vt comedi, vires recepi: nec longè poſt navis tranſiens affuit, quæ me ab illo vndarum periculo ſuſcepit, atque ad terrā deduxit. Quod ſcilicet Epiſcopus audiens re-*

quiſivit

quæſiuit diem, atque illum fuiſſe diem reperit, quo pro eo Presbyter in Oſtica inſula Deo Omnipotēti hoſtiam ſacræ oblationis immolauit. Quo ex caſu infert S. Gregorius doctrinam à nobis in Concluſione propoſitam, ait enim, *Idcirco credo, quia hoc tam apertè cum viuentibus, ac neſcientibus agitur, vt cunctis hæc agentibus, ac neſcientibus oſtendatur, quia, ſi inſolubiles culpæ non fuerint, ad abſolutionem prodeſſe victima ſacræ oblationis poſſit.* Sic S. Pontifex. Referuntur ſimiles alij caſus ab eodem S. Gregorio Homilia 37. in Euangelia, à Leõtio in Vita S. Ioannis Eleemoſynarij, à Beda in Anglorum hiſtoria Libro 4. Capite 22.

DISPVTATIO XVIII.

DE REQVISITIS EX PARTE EORVM, pro quibus offertur Sacrificium Miſſæ, vt hoc ipſis proſit.

1 *SCILICET DE CAPACITATE, STAtu, indigentia, & diſpoſitione. Imò de primo, & ſecundo requiſito vix loquemur, nam in proxima Diſputatione declarauimus nõ perfunctoriè, quicquid ad vnum, & alterum pertinet.*

SECTIO I.

Agitur ſummariè de capacitate, & ſtatu; diffuſiùs autem de indigentia.

CONSTAT ex Diſputatione præcedenti, nõ eſſe neceſſariam capacitatem inductam ratione Baptiſmi, vt quis obtineat ex Sacrificio Miſſæ fructum impetrationis, imò neque vt ſatisfactionis, ſi exiſtat in Dei gratia, & amicitia; quẽadmodùm poteſt Catechumenus Competens, per quem non ſtat, quominus baptizetur, etſi nobis aduerſetur doctiſsimus, chariſsimuſque P. Theophilus Raynaudus parte 2. de Monitorijs Cap. 6. num. 3. Ex eadem Diſputatione liquet, requiri ſtatum nõ vltimi termini, vt quis comparet ex Sacrificio Miſſæ fructum impetrationis, & ſatiſfactionis. Vnde nec animæ exiſtentes in Cœlo, neque in Inferno propriam aliquam vtilitatem reportant ex eo Sacrificio, quia nimirùm peruenerunt ad vltimum terminum. At animæ in Purgatorio exiſtentes, etſi non ſint in ſtatu merendi, neque ſatisfaciendi per ſe ipſas, non tamen attigerunt vltimum terminum, & ideo habent ſtatum aptum, vt eis Sacrificium Miſſę ſit proficuum. Clareſcit prætereà ex eadem Diſputatione, excommunicatos maiori excommunicatione, qui ſint tolerati, non eſſe excluſos à fructu impetrationis; & neque à fructu ſatisfactionis, ſi potiantur gratia habituali: qui autẽ tolerati non ſint, non adquirere Sacrificij fructum dependentem ab Eccleſia, etiamſi

etiamſi in Purgatorio exiſtant; cuius fructus participationẽ conceſſerũt animabus non toleratorum commorantib⁹ illic Bartholomæus Sybilla in Speculo peregrinarum quæſtionum Decade 1. C. 3. q. 4. quæſtiuncula 13. Paludanus in 4. Diſt. 18. q. & art. 1. num 8. ſed nimis largè; vt è contra nimis ſtrictè Henricus de Haſſia apud eundem Sybillanum, & Viguerius in Inſtitutionibus C. 16. §. 6. V. 15. denegarunt eiſdem animabus introitum in Cœlum, quouſq; excommunicatione ſoluantur. Vnde cautè legendus eſt Michael Glycas 4. p. Annalium referens ex Eccleſiaſtica hiſtoria Philonis hiſtorici in Leone Iſaurico, * Quodam perſecutionum priſcarum tempore, Seniori Eccleſiaſtico ab Antiſtite Sacris interdictum fuiſſe. Cum autem Senior ille quandam ob cauſam neceſſariam aliò profectus fuiſſed, accidit, vt ab Ethnicis comprehenſus teſtimonio ſuo veritatẽ obſignaret. Hinc templum eo loco conditur, & renovalia peraguntur; cumque Antiſtes hęc verba pronunciaret, Pax vniuerſis, ſandapila templo exceſsit, idque nõ ſemel, ſed bis, terve factum. Hinc per quietem Antiſtiti Senior oblatus: Abito, inquit, & Epiſcopo meo ſis author, vt huc veniat, meque vinculis exoluat, nam Officio me ſacro excluſit, ideoque Sacris intereſſe vobiſcum nequeo. Teſtimonij quidem coronam conſequut⁹ ſum, ſed Dei faciem nondum conſpexi. Quòd ſi me ipſe profectus huc nõ exſoluerit, alius exſoluere nemo poterit. Cũ igitur ijs obtemperatum eſſet, ſandapila templo excedere deſijt. * In hæc quondam cum incidiſſem tranſcripta à Martino Delrio Lib. 2. Diſquiſitionum Magicarum q. 26. num. 14. mouerunt mihi difficultatem verba illa *Teſtimonij quidem*, &c. Sed poſteà notaui in Meneis Græcorum 15. Octobris apud Matthæum Raderum 1. parte Viridarij Sanctorum pag. 64. non haberi illud de non adepta viſione Dei, ſed tantùm dici, *Vt Martyr ergo laureolam accepit, vt anathemati obnoxius non permittitur tempore Sacrificij intra Sacrarium quieſcere, quoad illũ, qui ligauit, ſoluat.* Et quidem ſi verè Martyr fuit, obtinuit Martyrij priuilegio expiationem omnis culpæ, pœnæq; temporalis, & proinde ſine mora donatus eſt beata viſione, ſedibuſque Cœleſtibus, nec potuit excommunicatio remoram illi facere, vt iam notauit prælaudatus Raynaudus C. 3. n. 10. Alioqui qui excõmunicatus vitandus decedit, ſed in ſtatu gratiæ, excluſus perpetuò maneret à Cœleſti Regno, ſi per incuriam, aut obliuionem nunquam abſolueretur; cum tamen de fide Catholica ſit, animas nihil purgabile deferentiũ, quando ſeparantur à corpore, vel ſi deferãt, emaculatione poſt mortem facta, mox in Cœlum recipi, intuerique diuinam eſſentiam. Neque hactenus vltra culpæ, & pœnę remiſsionem Pontifices Summi, & Concilia ſignificarunt, neceſſariam eſſe immunitatem ab excommunicatione, vt iuſti anima fœlicitatẽ aſſequatur æternam poſt diſceſſum è corpore. Tandem ex eadem Diſputatione innoteſcit, excõmunicatos, etiã nõ toleratos, poſſe lucrari eum fructum, qui oblationi vt in perſona Chriſti factæ reſpondet, dummodò aliunde ad ſatisfactionis fructum non detur peccati mortalis obex. Supereſt igitur ſolũ, vt tractemus de indigentia, & de diſpoſitione. Et quod ad primam attinet:

2 Si is, pro quo offertur Sacrificium Miſſæ, non habeat actu indigentiam ſatisfactionis, eo quòd nullum habeat pœnæ temporalis reatum, ſiue quia non peccauit mortaliter, nec venialiter [vt pueri baptizati, qui nondũ rationis vſum adepti ſunt] ſiue quia, etſi peccarit, ſed tota pœna eſt ei remiſſa, dubitari non poteſt, cum tunc non adquirere ex oblato Sacrificio fructum ſatisfactionis.

3 Vnde rogabis primò, ſi quis Sacerdos offerat Miſſam pro aliquo defuncto, qui re vera ſit iam beatus, vt ſæpe continget, quanquam nos ignorem⁹ fœliciſsimum eius ſtatum, quid fiet de fructu ſatisfactionis reſpondente Sacrificio illi? Siquidem Beatus non lucretur eum fructum, vt qui eo non indigeat, ſupponaturque, Sacerdotem non applicare eum de ſecunda intentione ſiue pro ſe, ſiue pro alio re ipſa indigo? Dicaſtillus Tract. 5. D. 2. dub. 4. num. 86. Diſp. 3. dub. 6. num. 166. indicat, Beatum, qui, cum inter mortales degeret, reliquit Miſſas pro ſe dicendas, impetrare à Deo, vt applicetur fructus huic, vel illi animæ Purgatorij, quando ipſe iam nõ indiget ob beatitudinis ſtatum. Attribuit opinionem hanc Eximio Doctori Patri Suario tomo 4. in 3. partẽ

Digitized by Google

partem D. 48. ſect. 5. nu. 9. D. 51. ſect. 2. num. 13. Sed in poſteriori loco Suarius nihil habet ad eam rem; & in priori non loquitur de impetratione præfati fructus. Verba Suarij ſunt, * Veriſimile eſt, Sanctos, qui in hac vita reliquerunt aliquas ſuperabundantes ſatisfactiones proprias, poſſe obtinere à Deo, vt his, vel illis animabus Purgatorij ad remiſsionem pœnæ applicentur. Cum enim illæ ſatisfactiones nō habuerint effectum, nec fuerint remuneratę, applicari poſſunt alicui, in quo talem effectum habeant, & ad hoc manent in theſauro Eccleſiæ: Cum verò talis ſatisfactio fuerit propria alicuius Sancti, qui in hac vita poterat eam applicare, cui vellet, non videtur amiſiſſe hoc ius, ac poteſtatem poſt mortem, aut beatitudinis ſtatum. * Sic Suarius. Aſt fructus reſponſurus Miſsis ex opere operato nō eſt fructus ſatisfactionum ſuperabundantium Sancti, ſed eſt pars aliqua infiniti fruct⁹ Paſsionis Chriſti manens in theſauro Eccleſiæ, vt declarat optimè idem Suarius tomo 3. in 3. parte D. 79. ſect. 9. V. *Tertiò inquiri*: & in tomo 4. D. 48. ſect. 8. num 26. docet ſatis clarè, fructum ſuffragij applicati pro non indigente manere, vel reponi in theſauro Eccleſiæ. Quamuis autem Eximius Doctor non ſuffragetur, perſuaſio Dicaſtilli ſpecie probabilitatis non caret, præſertim ſi Sacerdos non egeat fructu Miſſę applicatæ pro perſona, quę re ipſa nō habet etiam indigentiam, aut ſi Sacerdos cedat iure ad talem fructū. Addo duas has conditiones propter dicta in Diſputatione 13. n. 48.

4 Rogabis ſecundò, num ſi Sacerdos offerat Sacrum pro perſona, quæ actu non indiget fructu ſatisfactionis, ſed quæ poterit inopiam poſteà pati, maneat ille fructus in acceptatione diuina, vt conferatur tali perſonę eo tēpore, quo habebit indigentiam? Reſpondeo negatiuè cum Antonio Cordubenſi in Quæſtionario Lib. 1. q. 4. in fine, Gabriele Vazquio D. 231. C. 7. in fine, Ioanne de Lugo D. 19. ſect. 10. n. 209. Bonacina D. 4. q. vltima, puncto, & num. 5. Franciſco de Lugo Libro 5. C. 4. q. 7. num. 66. Filliucio, Fagundez, Auerſa apud ipſum, Thoma Tamburino Lib. & C. 2. de Miſſa §. 8. n. 4. Granado tomo 5. Controu. 6. Tract. 14 D. 7. ſect. 3. num. 12. Gaſpare Hurtado D. 3. Diff. 12. in fine, Ludouico Caſpenſi Tract. 23. D. 2. ſect. 1. num. 10. Martino no D. 39. ſect. 4. num. 33. Ysāberto 3. parte ad q. 83. D. 7. art. 13. V. *Tandem quemadmodùm*, Meratio D. 39. V. *Denique quia*, Dicaſtillo Tract. 5. D. 3. dub. 6. num. 172. Arriaga Diſp. 52. ſect. 5. num. 18. & cum alijs paſsim. Probatur à ſimili cęterarum ſatisfactionum ex opere operato per Sacramenta, & Indulgentias, necnon ex opere operantis per opera propria; quæ ſatisfactiones non reſeruantur in futurum tēpus neceſsitatis. Et ratio à priori eſt ex P. Suarez D. 79. ſect. 10. V. *Quartò requiritur*, quia non eſt conueniens prouidentiæ modus, vt ante commiſſam culpam ſit iam veluti ſatisfactum pro pœna, aliàſquodammodò poſſet poſteà impunè peccari; nec culpa poſteà commiſſa faceret propriè dignum pœna, quam inueniret iam ſolutam. Hinc à fortiori infertur, non eſſe in poteſtate Sacerdotis, neque in eius perſonæ, pro qua offertur Sacrum, & quæ actu indiget fructu ſatisfactionis, reſeruare hunc in aliud tempus maioris, æqualiſve neceſſitatis, nam fructus ex opere operato Sacrificij, ſicut & Sacramenti, conſequitur neceſſariò in ſubiecto capaci, pro quo applicatur Sacrificium, ſicut & fructus ex opere operato Sacramenti in ſubiecto capaci, à quo ſuſcipitur. Recolantur ſcripta in Diſputatione, & numero 13.

5 Dicet quis, eſſe valde laudabile, quòd quis, cum viuit, curet celebrari pro ſe Miſſas, nam, vt ait Sanct⁹ Gregorius Lib. 4. Dialogorum C. 58. *Tutior eſt via, vt bonum, quòd quiſque poſt mortem ſuam ſperat agi per alios, agat ipſe, dum viuit, per ſe.* Illa autem cura eò præcipuè videtur reſpicere, vt ſatisfactori⁹ Miſſarum fructus reſeruetur in temp⁹, quo anima exiſtet in Purgatorio. Fateor, exiſtimari ſic à permultis illiteratis, ſed ſine ſufficienti fundamento in vera Theologia. Eſt quidem valde laudabilis ille vſus, quia, vt inquit immediatè idem S. Gregorius, *Beatius eſt, liberum exire, quàm poſt vincula libertatem quærere*, ac ſi diceret, melius eſt, conſequi ante mortem ſuffragijs Miſſarum remiſsionem pœnæ debitæ pro peccatis, quàm eiſdem ſuffragijs eam conſequi poſt mortem, poſtq; inceptam ſolui in Purgatorio pœnam. Verumtamen ſi

Digitized by Google

ſi contingat, hominem mori cum reatue pœnæ, ſuffragia Miſſarum antedictarũ in vita pro illo, quantumcumque plurima fuerint, non proderunt ex opere operato ad eius pœnæ condonationem. Idcirco hæredes, & executores teſtamentorum debent eſſe admodùm diligentes in eo, vt faciant celebrari Miſſas pro defunctis relictas in teſtamento, etiam ſi teſtatores, cum viuerent, multas pro ſe Miſſas celebrari fecerint.

6 Vnde ad illam quæſtionem, de qua latè Marchinus Tract. 3. de Ordine parte 2. Cap. 34. Diana parte 9. Tract. 2. Reſ. 27. num vtilius ſit, curare celebrari ſibi Miſſas poſt, vel ante mortem? Prona, & facilis eſt reſponſio ex dictis, ſcilicet ante mortem eſſe vtilius reſpectu ſatisfactionis pœnarum, quibus homo tunc eſt obnoxius; ſed poſt mortẽ eſſe vtilius reſpectũ ſatisfactionis pœnarum, ad quas obligata anima diſcedit à corpore. Quare vtiliſsimum erit ſolicitare, vt pro ſe ante obitum, & pòſt dicantur Sacra: ante, vt minus pœnæ luendæ in Purgatorio reſiduum ſit; poſt, vt quod reſiduum fuerit, remittatur. Et quamuis ante myriades Miſſarũ ſint oblatæ, oportebit, vt poſt tot, quot potuerint, fiant; ignoratur namque, an ob propriam indiſpoſitionem adquiſit non ſit fructus earum, quæ ante? & an pro peccatis perſolutum fuerit vſque ad nouiſsimum quadrantem? & quia in poſtremæ ægritudinis conflictu cõmittentur forſan aliqua peccata, quorum pœna in Purgatorio ſubeunda reſtet. Videantur ex antiquis Gerſon Tract. de Indulgentia peccatorum, Conſideratione 3. & ex modernis Bernardinus de Villegas in S. Lutgardis Vita Libro 5. C. 12. Thomas Tamburinus Lib. & C. 2. de Miſſa §. 14. num. 4. Dixi de vtilitate penes fructum ſatisfactorium, nam quoad alia magis prodeſt Miſſa viuo, quàm defuncto, quippe plura illi, quàm huic impetret, imò reſpectu huius vim impetratoriam remiſsionis pœnæ, non exercere docet cum alijs Auerſa Q. & S. 11. in fine, nihilq; aliud ſupereſſe, quod ipſi impetret, vt auxilia gratiæ, bonaq; temporalia, aduertit Bardi parte 4. Explicationis Bullæ Cruciatæ Tract. 3. C. 5. ſect. 3. num. 11. Preterea qui pro ſe viuo ſacrificari procurat, euitat periculum, ne hæres, aut teſtamenti executor infidelis ſit in adimplenda vltima voluntate circa Miſſas pro ſe defuncto, quæ, ſi non celebrentur, non proficient quãtùm ad ſatisfactionem, etſi quantùm ad meritum vtiles fuerint viuo, quando vltimam illam voluntatem concepit. Ad hæc: dum quis ſuperſtes eſt, quærere poteſt Sacerdotes diligentes in Miſſis commiſsis peragendis, eoſque, qui virtute præcellant, & quorum Miſſæ proinde ſint magis fructuoſæ ex opere operantium. Denique maioris meriti eſt, priuare ſe voluntariè ea pecuniæ ſumma in Miſſarũ eleemoſynam diſtributa, dum quis eam retinere poſſet, vel in alios vſus expẽdere, quàm relinquere, vt poſt ſui mortem in ſtipendijs Miſſarum inſumatur, quando, velit, nolit, conſeruaturus eam non eſt. Et hæc circa incidentem illam quæſtionem.

7 Vt verò Sectionem finiam, notandum eſt, S. Thomæ in 4. Diſt. 45. q. 2. art. 4. quæſtiuncula 3. ad 2. *Credibile eſſe, quòd per diuinam miſericordiam, ſi aliquid de ſpecialibus ſuffragijs ſuperſit his, pro quibus fiunt, vt ſcilicet eis non indigeãt, alijs diſpenſetur, pro quibus non fiunt, ſi eis indigeant.* Loquitur S. Doctor de ſuffragijs factis pro animabus Purgatorij; colluditque hæc pia credulitas cum alia, quam ex Dicaſtillo retulimus ſuprà. Animaduertendum rurſus eſt, fructum impetrabilẽ per Miſſam poſſe intẽdi, vt conferatur ad tempus futurum, nam oratio dirigi poteſt ad impetrandum in poſterum. Sic orabat David Pſalmo 70. *Ne proijcias me in tempore ſenectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.* Sic etiam orat Eccleſia, vt liberemur ab omnibus periculis futuris.

SECTIO II.
De Diſpoſitione.

8 NECESSARIA eſt vt diſpoſitio gratia habitualis ad comparandum ſatisfactionis fructum ex opere operato Sacrificij Miſſæ. Ita S. Thomas 3. parte q. 79. art. 7. ad 2. dicens, *Sicut Paſsio Chriſti prodeſt quidem omnibus quantùm ad ſufficientiam, & ad remiſsionem culpæ, & adeptionem gratiæ, & gloriæ; ſed effectum non habet, niſi in illis, qui Paſsioni Chriſti coniunguntur per fidem, & charitatem; ita & hoc Sacrificium, quod eſt memoriale Dominicæ Paſsionis, non habet effectum* (nempe ſatisfactionis ex opere operato)

operato) *niſi in illis, qui coniunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem.* Cum Angelico Doctore ſentiunt communiter Theologi, adeò vt ſcribat Vazquez D. 231. C. 7. n. 44. nullum à ſe viſum ex Schola Doctoris ſiue Angelici, ſiue Subtilis, qui diſſentiat. Ratio eſt, quia qui exiſtit in peccato lethali, & eius de cauſa eſt inimicus Dei, mereturque pœnam æternam, non eſt dignus, cui conferatur beneficium remiſsionis pœnæ temporalis, ſiue per Sacrificium, ſiue per Sacramenta, ſiue per Indulgentias ex opere operato, ſiue per pia opera propria. Et quamuis aliqui Doctores dicant, ſatisfactionem Sacramentalem adimpletam in ſtatu peccati lethalis nõ fruſtrari effectu remiſsionis pœnæ debitæ pro peccatis condonatis quoad culpam per Sacramentum Pœnitentiæ, & hoc exemplo motus Amicus D. 33. ſectione 6. n. 240. velit, Sacrificium Miſſæ conferre remiſsionem pœnæ ex præterito peccato quoad culpam condonato relictæ: nihilominus nec exemplum verum eſt, nec, eo permiſſo, intercluſa eſt via ad omnem diſparitatem, vt ex paulò poſt dicendis colligetur. Vnde à fortiori deducitur, eius peccati mortalis, quod actu committitur, aut quod habitualiter manet, quando offertur Sacrificium pro homine peccante actualiter, aut perſeuerãte habitualiter in peccato, non remitti pœnam per Sacrificiũ, tunc oblatum. Acceditque alia ratio, quia ſcilicet quandiu peccatum exiſtit actualiter, aut habitualiter, exigit ſuapte natura, ne remittatur pœna temporalis, quam meretur. Imò nonnulli putant, impoſsibile prorſus eſſe condonari à Deo pœnam illam non ablato peccato quoad maculam. Hæc ratio etiam valet in peccato veniali. Sed aduertendum eſt, cum peccatum veniale actuale, aut habituale non expellat gratiam ſanctificantem, inde eſt, vt non impediat remiſsionem pœnæ temporalis, cui homo ſit obnoxius ob alia peccata mortalia, vel venialia abolita iam quoad culpam.

9 Quæritur primò, an ſi perſona, quæ exiſtebat in peccato mortali, quãdo pro illa oblatum eſt Sacrificium, adquirat poſteà gratiam iuſtificantem, lucretur etiam remiſsionem pęnę temporalis vi Sacrificij anteà oblati? Quod idem eſt, ac quærere, an Sacrificium, recedente fictione priuatæ indiſpoſitionis, conferat remiſsionẽm temporalis pœnæ, ſicut Sacramentum Baptiſmi cauſat gratiam, & remiſsionem illius pœnæ, recedente etiam fictione? Reſpondeo negatiuè. Probant multi, quia ſi Sacrificium offeratur pro aliquo iuſto non habente vllum pœnæ temporalis luendę reatum, quo tempore offertur pro illo, & poſteà reatum incurrat, non confert ei tunc remiſsionẽ reatus illius. Ergo multò minus conferet ei, qui per mortale peccatũ, in quo erat, quãdo pro illo offerebatur, obiecit impedimentũ, ne conferretur. Non vtor hoc argumento, non quia Marchinus fautor affirmãtis opinionis inficietur Antecedẽs Trac. 3. de ordine p. 2. C. 11. n. 9. abſque authoritatis, & rationis ſufficienti fundamento; ſed quia patitur manifeſtam inſtantiam in Sacramẽto Baptiſmi remittente pœnam temporalem, quando recedit fictio, non autem valente remittere pœnę temporalis reatum, qui poſt illud ſuſceptũ incurritur, nec enim eſt inſtitutum ad remiſsionem pœnę, ſicut neq; ad culpæ, cuius reatus ſit incurſus poſt ipſum ſuſceptum. Et id potiori de cauſa poteſt dici de Sacrificio Miſſæ. Probatio itaq; ſit, quia vel Sacramentum Euchariſtię non cauſat effectum, ablato obice, ac proinde nec Sacrificium Miſſæ, vel ſi illud, quà eſt Sacramẽntum, habet eam vim, deſideratur authoritas, & ratio, vt eadem vis tribuatur illi, quà eſt Sacrificium. Certè ante Nauarrum Commentario de Oratione C. 19. n. 74. nullus eam vim adſcripſit Sacrificio; poſt Nauarrum pauci, vt Marchinus ſuprà, Hẽriquez, & Granadus apud Dianam p. 11. Tract. 6. Reſol. 40. poſſetque addi Fagundez L. 3. in 1. præceptum Eccleſiæ C. 12. n. 17. ſed qui retraxit pedem L. 4. C. 1. n. 25. & 26. vt & Marchinus C. 31. n. 12. Quare ab authoritate deeſt fundamentũ ſufficiens. A ratione non aliud videtur eſſe poſſe, quã ſimilitudo ab Euchariſtia vt Sacramẽto, aut ſi vis, exemplũ ſatisfactionis Sacramentalis. Sed in primis, plura competũt Euchariſtiæ vt Sacramento, quæ eidem vt Sacrificio attribui non debent. Deinde ſatisfactio Sacramentalis non cauſat poſteà remiſsionem pœnæ, recedente peccato mortali, in quo ſit adimpleta; & quamuis admittatur cauſare, habebit id, quà eſt pars Sacramenti. At Sacrificium, vt Sacrificium, non eſt Sacramen-

Digitized by Google

mentũ, neq; pars Sacramenti. Omiſimꝰ aduertenter exemplum Indulgentiæ, cuius effectum impeditum, propter defectum gratiæ, recuperari recedẽte fictione, etſi affirmetur à nonnullis Theologis apud Card. de Lugo D. 28. de Sacr. Pœnit. ſect. 6. n. 84. ſed à cæteris negatur communiter; & quanuis concederetur, tunc confeſsio, vel contritio, per quam remoueretur peccatum, eſſet vnum ex operibus iniunctis ad lucrandam Indulgentiam; neque hæc fuiſſet anteà perfectè conſtituta in ſuo eſſe. Videatur Rodericus Arriaga tomo 8. D. 26. ſect. 1. n. 3. & 4. noteturque, Cardinalem de Lugo D. 19. de Euch. ſect. 10. n. 195. proponere in fauorem ſuæ, & noſtræ in hac quæſtione ſententiæ abſurdũ, quod ex oppoſita ſequeretur, ſcilicet vt ſi Sacerdos per totam vitam in ſtatu peccati mortalis celebraret ſacrilegè, & offerret pro ſe, dummodò poſteà in articulo mortis cum attritione remiſſa confiteatur, fore, vt adquireret totũ fructum ſatisfactionis ex omnibus Miſsis ſacrilegè celebratis, atque adeò maneret liber ab omni reatu pœnæ temporalis. Mihi quidem valde abſurdum id videtur. Sed qui ſentiunt, Euchariſtiam vt Sacramentũ operari, recedente fictione, ſicut deglutiunt ſimile inconueniens in Sacerdote, vt recipiente Euchariſtiæ Sacramentũ, quatenus adquirat totam gratiam; deuorabunt etiam illud aliud in eodem Sacerdote, vt offerente Euchariſtiæ Sacrificium, quatenus recuperet totum fructum ſatisfactionis.

10 Quæritur ſecundò, an, ſiquidem peccator non adquirat ſatisfactionis fructũ ex Miſſa pro ſe applicata, poſſit Sacerdos accipere integrum ſtipendium Miſſæ, quam petat peccator inueteratus, ſuppoſito quòd Sacerdoti ſit benè nota deperdita petẽtis vita? Videtur enim non poſſe, niſi petenti manifeſtet incapacitatem, quam habet, vt lucretur fructum ſatisfactionis ex Miſſa poſtulata, ſi hæc pro ipſo applicetur; nam eũ fructum præcipuè intendere ſolent, qui Sacerdotibus conferunt ſtipem integram, neque darent tantam, forſanq; nullam, ſi ſcirent, Miſſam non eſſe pro eis applicandam quoad fructũ ſatisfactionis, ſed tantùm quoad impetrationis; & quoad priorem eſſe offerendã pro alio, aut manere in poteſtate libera Sacerdotis, vt pro alio offerat. Ex altera parte æquum nõ apparet, vt in Sacerdotis ſtipendiarij detrimentum vergat obex ad ſatisfactionis fructum in poſtulante Miſſam, cum is ſibi, negligenti contritionem, nõ autem Sacerdoti, imputare debeat amiſſionem illius fructus: durumq; videtur, vt teneatur Sacerdos aut non acceptare integram eleemoſynã, aut petenti Miſſam conſcium ſe oſtendere miſeri ſtatus conſcientiæ illius; quod non ſine offenſione fiet. Præterea cur non poterit Sacerdos ſuſtentationem ſuam parare ex ſtipendio Miſſæ, quam applicet pro peccatore, vt ei proſit, quoquo modo poſſit? Cur non poterit rationabiliter præſumere, peccatorem, ineuntem pactum de Miſſa tradito, aut promiſſo ſtipendio conſueto, nõ aliud velle, quàm quòd in ipſum cedat fructus, cuiꝰ capax ſit? Adhæc: ſtipendio Miſſæ non emitur fructus comparabilis ex illa, tum quia id eſſet Simoniacum, tum quia fructus Miſſæ excedit valde æſtimabilitatem pecuniæ quãtumcumq; magnæ. Ergo etſi totus fructus non cedat in bonum dãtis ſtipendium integrum, licebit Sacerdoti accipere iſtud, dummodò alteri nõ locet operam ſuam, & laborem in ſacrificãdo, paciſcens de alio ſtipendio, quãuis poſſit alteri applicare fructum ſatisfactionis, vt pote ad quẽ peccator non habeat capacitatem, neque ius. Vlteriùs quando quis laborat ad imperium alterius, non tenetur ſuſtentare ſe ſuis impenſis, neque tenetur quis recuſare adquirendam opera ſua alimoniam, etiamſi noſcat actionem ſuam fore inutilem ei, qui illam petit, & qui in cauſa erit, quominus illa vtilis euadat. Hæc me mouent, vt ad quæſtionem reſpondeam affirmatiuè; & hæc aperiunt viam ad ſatisfaciẽdum rationi dubitandi. Nam conferentes Sacerdoti ſtipem integram, quandiu eorum peccatum mortale, & perſeuerantia in illo non eſt notoria, habent ius, vt applicetur pro ipſis Miſſa quoad ſatisfactionis fructum. Cogitabit quis, obligari ſaltem Sacerdotẽ, vt differat celebrationem Miſſæ, ſeu applicationem, quoad vſque probabiliter perſuadeat ſibi, exiſtere in ſtatu gratiæ Petrum, à quo exiſtente in ſtatu peccati accepit eleemoſynam ſine conuentione de vno potiùs die, quàm alio ad Miſſam. Sed non video, vnde enaſcatur talis obligatio in Sacerdote. Atque vt benè in ſimili caſu inquit Noſter Tamburinus Lib.

Digitized by Google

3. de Miſſa C. 1. §. 8. num. 5. debitor, quando non eſt ex pacto præfixum tempus ſoluendi, ſoluere, quando vult, poteſt, nec tenetur expectare tempus, quo vtilior eſſet creditori ſolutio, etſi laudandus ſit, quando vellit expectando gerere vtiliter negotium creditoris.

11 Ex deciſione huius quæſtionis deducitur primò, poſſe Sacerdotem accipere ab infideli integrum ſtipendium Miſſæ, quam infidelis poſtulet pro ſe applicari; poſſe etiam à Catechumeno incompetenti; nam iſti, & illi poteſt in mea ſententia prodeſſe Miſſa quoad fructum impetrationis. Innuit deductionem hanc Cardinalis de Lugo D. 19. ſectione 10. numero 168. Inquies ex Diana parte 10. Tract. 12. Reſolutione 21. res eſt ſatis incerta, quòd Miſſa poſsit directè offerri pro infideli, & pro Catechumeno, & quòd eis poſsit vtilis eſſe Miſſa quoad fructum impetrationis; non eſt autem æquum, vt accipiatur ſtipendium certum, aut integrum, quando fructus reddendus non poteſt non eſſe niſi incertus, non eſt, inquam, æquum, niſi conferens ſtipendium admoneatur de incertitudine fructus, ſcienſque, & volens exhibeat illud ſtipendium. Sed dico cũ Noſtro Tamburino Lib. 2. de Miſſa C. & §. 2. ac 3. Sacerdotem poſſe conformare ſe opinioni probabili de Miſſa proficua infideli, & Catechumeno, quantùm ad impetrationis fructum, quandoquidẽ deſit alius modus certus, quo valeat ſatisfacere obligationi impoſitæ ratione ſtipendij. Et hinc eluceſcit diſcrimen ad inſtãtiam ad hominem, quam contra Tamburinum affert Diana deſumptam ex alia eiuſdem opinione L. 3. C. 1. §. 3. n. 67. vbi docet, non ſatisfacere Sacerdotem, qui tradito, vel promiſſo ſtipendio Miſſam petenti applicat ſolummodò fructum ſpecialiſsimum, quia quòd talis fructus ſit alteri applicabilis, eſt res ſatis incerta; fideles autẽ, cum afferunt ſtipem certam, non ſunt fructu incerto ſatisfaciendi. Sed hæc cõtrà illum Authorem inſtantia imbellis eſt, nam ipſe in n. 71. expreſsè ait, eſſe ita incertam, & dubiam applicabilitatẽ ſpecialiſsimi fructus Miſſę, vt minimè probabilis ſit; & proinde fructu omnino improbabili iuxta illum Authorem non ſatisfaciet Sacerdos fidelibus dantibus, vel pollicentibus munus honorarium. Nos in D. 15. n. 12. præoccupauimꝰ impetum eiuſdem inſtantiæ. Et quod ad præſens attinet, Sacerdos contentus applicatione fructus ſpecialiſsimi, & omittens eam, quæ eſt fructus ſpecialis, medijque, aſſumeret ſatisfaciendi modum, vel prorſus improbabilem, vel cuiꝰ probabilitas eſt maximè anceps, atque litigioſa, cum facilè poſſet adhibere modũ certum; at in caſu deductionis noſtræ deeſt alius modus ſatisfaciendi nedum certus, ſed ęquè probabilis, & qui aſſumitur, eſt probabilis. Vnde etſi vim conuincentem haberent, quæ Ioannes Angelus Boſsius tomo 1. Moralium p. 1. de Conſciẽtia tit. 1. §. 25. ex n. 394. vſq; ad 430. extensè proſequitur cõtrà eos, qui in applicatione fructus Sacrificij Miſſæ debita ex ſtipendio in pactum deducto vtuntur opinionibus probabilibus relinquentes ſententias certas, tutaſq; practicè, nihilominus deductioni noſtræ ea omnia non officiunt. Sed de hoc puncto agemus copioſè in D. 31.

12 Deducitur ſecundò, non debere reſtitui à Sacerdote ſtipẽdiũ, quod de manu excommunicati non tolerati Miſſam pro ſe poſtulantis accepiſſet illicitè, ſi vt Chriſti Miniſter obtulerit Sacrum pro ipſo, tametſi nefariè, nã ex oblatione ſic facta reportabit, vt dixi in ſect. 1. & in D. anteriori, Sacrificij fructum ſatisfactorium excommunicatus vitandus, niſi per ipſum ſtet, quominus illum conſequatur, eoquòd exiſtat in peccato lethali. Præterea cum Sacerdos vt priuata perſona licitè poſsit orare ſecretò in Miſſa pro non tolerato, cogitari, dicique valet, hunc, dando ſtipendiũ, velle ſolummodò eum ex Miſſa fructũ, quẽ rationabiliter cupere poteſt; quicquid ſit, an in ſtatu gratiæ lucrabitur, necne, ſatisfactionis fructum? Hæc deductio eſt contra Tamburinum L. & C. 2. §. 4. n. 7. Sed pro ea ſtat Gibalinus Diſquiſ. 7. de Cenſur. q. 2. prop. 1. Conſectar. 4 n. 26. Neq; dicas, excommunicatum vitandum largientem, aut ſpondẽtem ſtipendium pro Miſſa peccare mortaliter, necnon & Sacerdotem accipientem, aut facientem pactum de illo. Nam etſi vterque delinquat grauiter contra preceptum Eccleſiæ, non tamen contra iuſtitiam; ideoq; ſi Sacerdos pręſtet Miſſæ oblationem, non tenebitur reſtituere ſtipendium, vti communiter doceri ſolet de acceptis ob turpem cauſam.

13 Quæritur tertiò, num aliqua cooperatio ſaltē virtualis ex parte eius, pro quo offertur Sacrificium, ſit requiſita ad conſequendum fructum ſatisfactionis? P. Suarez D. 79. ſect. 10. V. *Tria verò* ait, etſi non ſit neceſſarius conſenſus formalis, & expreſſus recipiendi fructum ſatisfactionis, opus tamen eſſe virtuali, & interpetratiuo, qui nulli deeſt, vnuſquiſq; enim cupit à pœnis liberari, & libèter hoc beneficium remiſſionis acceptat. Ex quo dicto Suarij ſequitur, non comparandum ſatisfactionis fructum ab eo, qui poſitiuè nollet remitti ſibi pœnam, vt haberet occaſionē agendi pœnitentiam. Sed obijcit Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 10. n. 197. eo ipſo, quòd Sacrificium Miſſæ offeratur pro Petro, v.g. non eſt in Petri poteſtate impedire effectum remiſſionis pœnæ, tum quia ad hunc effectum nullo modo ipſe cōcurrit: tū quia ſicut qui baptizatur adultus, aut patitur Martyrium, nō poteſt impedire Baptiſmi, aut Martyrij effectus ex pere operato, proindeq; nec pœnæ remiſſionem, quæ vnus eſt ex effectibus Baptiſmi ritè ſuſcepti, aut Martyrij debitè tolerati; ita ſimiliter, &c: tum quia tam per diſſenſum non poteſt impedire Petrus, quòd Deus placetur Sacrificio oblato pro ipſo, quàm non poteſt impedire, quòd Deus moueatur Sacrificio ad concedendum bonum aliquod ſpirituale, vel temporale petitū per Sacrificium oblatū pro illo. Sed his non obſtantibus ſententia Suarij eſt valde probabilis, nam remiſſio pęnæ, cum ſit donum, & fauor, non ſit inuito, recuſantiue formaliter, vel virtualiter eius acceptationem. Et hinc non comparabit quis remiſſionem pęnæ per Indulgētiā, ſi habeat intentionem non lucrandi, tametſi exequatur opus iniunctum, vt cū alijs docet Dicaſtiſſus Tract. 9. Diſp. 2. Dub. 12. n. 175. Ad primam rationem Cardinalis de Lugo dico, etſi is, pro quo offertur Miſſa, non debeat concurrere poſitiuè formaliter ad pęnæ remiſſionē, debere tamen non repugnare poſitiuè, & idcirco debere concurrere poſitiuè virtualiter. Ad ſecundam rationem cōcedo Antecedens, quia adultus eo ipſo quòd velit ſuſcipere Baptiſmū, aut pati Martyrium, vult virtualiter effectus, cū quibus Baptiſmus, aut Martyriū habet per ſe connexionem, ideoq; vult virtualiter pęnæ remiſſionem, comparabitq; hanc, ſi aliunde non detur obex: debet autē adultus velle ſuſcipere Baptiſmū, aut pati Martyrium, vt validè, ac fructuosè ſuſcipiat illū, patiaturque iſtud. Vnde nego Cōſequentiam, quia cum ad hoc, vt pro aliquo offeratur Sacrificiū, non ſit neceſſaria eius voluntas, nihil mirum, ſi requiratur conſenſus formalis, aut virtualis tendens immediatè ad acceptandam remiſſionem pęnæ, quando abſit Sacrificium pro ſe offerendi intentio, per quā virtualiter acceptetur beneficium remiſſionis. Ad tertiam rationem præbeo diſparitatē inter vtrumq; fructū, vt poſſit impediri per diſſenſū fructus ſatisfactionis, non verò impetrationis. Nam primus fructus eſt donum, & fauor reſpiciens immediatè perſonā, pro qua offertur Sacrificiū, ideoq; eius perſonæ conſenſum formalem, vel virtualem, quo acceptetur, requirit: aſt ſecundus fructus eſt beneficium reſpiciēs immediatè Sacerdotem offerentem; & poſtulantem; & ideo ſuperfluus eſt, & impertinēs conſenſus perſonæ, pro qua poſtulatur. Deſumpſi hanc diſparitatem ex doctrina Cardinalis de Lugo in n. 179 Obijciet quis adhuc, ſi per non acceptationem poſſum ego impedire in me remiſſionem pęnæ cauſandam ex Sacrificio applicato pro me, poteroetiā transferre eam remiſſionem in alium. Reſpōdeo, non conſtare nobis de hac poteſtate, vt neque de ſimili ad priuandum me ſatisfactorio fructu cuiuſuis alterius ſuffragij applicati pro me à Petro, & ad donandum illum Paulo, ſiue indigeam, ſiue non, tali fructu. Hactenus non legi Theologum, qui eiuſmodi poteſtatem agnoſcat, & expreſsè negat eam Arriaga tomo 8. Diſput. 23. ſect. 3. numero 16. ſect. 4. n. 23. qui optimè notat, à Sacerdote exorantem, vt pro ſua intentione offerat Sacrum, & deſignantem apud ſe Paulum, cui cedat fructus Miſſæ ſatisfactorius, non abdicare ſe illo fructu, vt applicato pro ſe, nam tunc Sacerdos determinatè non applicat petenti, ſed ei, quem ipſe eligat.

14 Quæritur quartò, vtrùm requiratur aliqua attentio, deuotio actualis, vel affectus alius bonus, vt conſequatur ſatisfactionis fructum ille, pro quo offertur Sacrificium Miſſæ? Reſpondeo, non requiri. Et probo primò, quia nec his diſpoſitionibus indiget homo iuſtus ad hoc, vt participet ſatisfactionem

ctionem ex opere operantis communicatam ab alio. Secundò, quia applicatio fructus ſatisfactorij non fit per actionem recipientis, ſed per intentionem, & donationem offerentis; ipſaque remiſsio pœnę fit per extrinſecã condonationem diuinam. Tertiò, quia vt Sacramenta viuorum operẽtur ſuos effectus, & inter eos remiſsionem pœnæ in homine iuſto adulto, non eſt opus alia diſpoſitione præter intentionem explicitam, vel implicitã recipiendi illa. Quartò, quia, vt ait S. Gregorius L. 4. Dialogorum C. 57. Sacrificium Miſſæ prodeſt etiam illis, qui neſciunt, offerri pro ipſis.

15 Quæritur quintò, an plus pœnæ tẽporalis remittatur ei, pro quo offertur Sacrificium Miſſæ, ſi habeat maiorem deuotionem, quàm alter æquè iuſtus, pro quo offeratur aliud Miſſæ Sacrificium? Reſpondeo affirmatiuè cum Vazquio D. 231. C. 7. n. 46. Caietano ad locum proximè citandum S. Thomæ, & tomo 2. Opuſculorum Tractatu 3. q. 2. Soto in 4. diſt. 6. q. 1. art. 6. Diſt. 11. q. 4. art. 5. L. 9. de Iuſtitia, q. & art. 2. Silueſtro Verb. *Miſſa* 1. q. 9. Corduba L. 1. q. 3. opinione 5. Concluſ. 4. Auerſa eos citante q. 11. ſect. 10. V. *Octauò ſtante*, Cardinali de Lugo D. 19. ſect. 10. n. 200. Franciſco de Lugo L. 5. C. 4. q. 8. n. 74. Franciſco Amico D. 33. S. 7. ex n. 260. Martinono D. 39. S. 4. n. 28. Hieronymo Garcia de Excellẽtijs Sacerdotij Tract. 3. Diff. 1. dub. 7. puncto 6. n. 44. cum Marchino, Becano, Araujo, & Marco de los Huertos, Meratio D. 49. V. *Quæres tertiò*, Gaſpare Hurtado D. 3. Diff. 12. & cum alijs paſsim. Argumentor primò ab authoritate S. Thomæ, qui 3. p. q. 79. art. 5. in Corp. inquit, Sacramentum Euchariſtiæ, *In quantum eſt Sacrificium, habet vim ſatisfactiuam. Sed in ſatisfactione magis attenditur affectus offerentis, quàm quantitas oblationis:: Quamuis ergo oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna, tamen fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundùm quantitatem ſuæ deuotionis, & non pro tota pœna.* Reſponderi ſolet, Angelicum Doctorem loqui diſiũctiuè, & proinde ſufficere ad eius verba, quòd, iuxta quantitatem deuotionis in offerentib' remittatur plus, vel minus pœnæ ipſiſmet. Sed contrà primò, quia in art. 7. ad 2. habens ſolũmodò ſermonem de illis, pro quibus offertur Miſſa, ait, *Illis prodeſt plus, vel minus ſecundùm modum deuotionis eorum.* Contrà ſecundò, quia in art. illo 5. q. 79. negotium S. Thomæ eſt, exhibere rationem, ob quam non ſemper remittatur tota pœna per Euchariſtiam, ſiue quà eſt Sacramentum, ſiue quà eſt Sacrificium, ſiue in ſumentibus Sacramentum, ſiue in offerentibus Sacrificium, ſiue in his, pro quibus offertur; & reſpectu omnium exhibet rationem deſumptam ex quãtitate deuotionis.

16 Dices, S. Thomam non eſſe intelligendum de deuotione actuali, ſed de habituali conſiſtente in gratia ſanctificante, virtutibusq; annexis, nam agit de deuotione, cuius quantitas ſit neceſſarium, & vnicũ caput, vnde limitetur effectus remiſsionis pœnæ; tale autem caput non eſt deuotio actualis; poteſt namque abeſſe, & nihilominus non remitti tota pęna in homine iuſto ignorãrante inuincibiliter Sacrificium, proindeque carente deuotione actuali erga illud oblatũ pro ipſo. Addes, Angelicũ Magiſtrum videri accipere deuotionem in eo ſenſu, in quo Eccleſia, quãdo orat, *Memento, Domine, famulorum, famularumque tuarum, & omnium circumſtantiũ, quorũ tibi fides cognita eſt, & nota deuotio,* vbi non eſt neceſſe ſubintelligere deuotionem actualem, ſiquidem ad offerendum validè, & licitè Sacrificium pro aliquo homine viuo, & ad hoc, vt ei applicetur fructus ſatisfactionis, non requiratur in ipſo actualis deuotio, ſed ſatis ſit, quòd ipſe coniũgatur huic Sacramento per fidem, & charitatem, vt docet S. Thomas in eadem q. 79. art. 7. ad 2. Sed contrà, quia etſi verum ſit, S. Doctorem non tractare determinatè de actuali deuotione, tractat tamen de deuotione vt indifferente ad actualem, & habitualem, aitq; ex vtralibet quantificari effectum remiſsionis pęnæ. Contra rurſus, nã ſi deuotio habitualis conſiſtens in gratia ſanctificante, virtutibuſque annexis eſt caput, vnde augeſcat, vel decreſcat effectus ille, erit etiam potiori, vel non minori iure deuotio actualis.

17 Vlteriùs dices, Sanctum Thomam in 4. Diſt in. 45. quæſt. 2. art. 4. quæſtiuncula 1. in Corp. ſcribere, *Suffragia valent ex hoc, quòd per intentionem vnius alteri applicantur; & ſic ſatisfa-*

næ, pro qua offertur Sacrificium, ſi ipſa fuerit in ſe magis, aut minus benè affecta. Et ita quidem contingit in remiſſione pœnæ comparata ex opere operātis ab ipſamet perſona, quę operatur, & in comparata per Sacramentum pœnitentiæ, nam maioris pœnæ remiſsionē obtinet homo ſanctior, quàm alter minus iuſtus per idem opus ſatisfactorium v.g. per idem ieiunium; & in Sacramētis eò plus pœnæ condonatur ſuſcipientibus, quò accedunt ad illa cum meliori diſpoſitione; in Sacramentis, inquā, diſtinctis à Baptiſmo, nam in hoc validè, & fructuosè ſuſcepto remittitur tota pœna, quantacumque ea ſit.

20 Sed replicabis, quando quis applicat ſatisfactionem ſuam alteri, vt ex opere operantis proſit ipſi, tunc remiſsio pœnæ quantificatur, non ex tanta, vel tanta diſpoſitione perſonæ, cui applicatur ſuffragium, ſed ſolummodò ex dignitate, & honeſtate operantis, & operis. Ergo ſimiliter quantificatio remiſsionis pœnæ per Sacrificium oblatū pro aliquo non erit deſumenda ex eius diſpoſitione. Cōtra, quia ſicut malè inferres, deſumendā eſſe eam quantificationē ex dignitate, ſeu probitate Sacerdotis offerentis, nā ſermo eſt de remiſſione ex opere operato Sacrificij; ita malè infers, non eſſe vllatenus deſumēdam ex tanta, vel tāta diſpoſitione perſonæ, pro qua offertur Sacrificium. Vt ergo quoad vnum debes agnoſcere diſparitatem, ſic & quoad aliud. Diſparitas autem eſt, quòd tuum opus applicatum alteri ad ſatisfactionem eſt donatio ex tuis bonis proprijs, proindeque mēſuranda eſt ex tua voluntate ſola, & non ex diſpoſitione donatarij, ac recipientis. Cæterùm pœnæ remiſsio ex opere operato Sacrificij applicati à Sacerdote pro alia perſona eſt donatio ſatisfactionum Chriſti facta à Sacerdote vt gerente vices ipſius Chriſti; qui inſtituit, vt menſura remiſsionis eſſet iuxta diſpoſitionem actualem perſonę, cui Sacrificium applicaretur; non ſecus ac inſtituit, vt eorum effectuum, quos ex opere operato cauſant Sacramenta, per quę diſpenſantur merita Chriſti, deſumeretur menſura ex actuali diſpoſitione perſonę ſuſcipientis Sacramenta. Replicabis rurſ᷾, etiamſi per Sacrificium applicentur à Sacerdote ſatisfactiones Chriſti ad remiſsionem pœnæ, nihilominus eſt in poteſtate Sacerdotis, applicare pœnæ remiſsionem in hac perſona, pro qua offerat Sacrificium, & non in alia, etiā meliùs diſpoſita, pro qua non offerat; eſt item in eiuſdem Sacerdotis poteſtate, diſtribuere eam pœnę remiſsionem per æquales partes inter duas perſonas, quanquam vna ſit magis diſpoſita, quàm alia. Ergo ſignum eſt, inſtitutionem Chriſti fuiſſe, vt per Sacrificium applicentur à Sacerdote ſatisfactiones illius ad remiſsionem pœnæ iuxta intētionem Sacerdotis, & non iuxta diſpoſitionem perſonarum, pro quibus offertur Sacrificium. Contra, nam etſi arbitrio Sacerdotis relictum ſit à Chriſto, vt applicet Sacrificium pro hac perſona potiùs, quàm pro alia, etiam meliùs diſpoſita, attamen non eſt relictum, vt ſi pro hac applicet ad remiſsionem pœnæ, non fiat remiſsio cum proportione ad diſpoſitionem, ſicut neque quòd non fiat niſi tantæ pœnæ, quantæ ipſe voluerit in ea perſona, pro qua ſola offerat Sacrificiū ſpeciali intentione. Neq; eſt in Sacerdotis libera voluntate, quando ex parte ſua offerat æqualiter pro duabus perſonis Sacrificium quoad ſatisfactionem operis operati, facere, vt perſona, quæ ſit meliùs diſpoſita, non conſequatur maioris pœnæ, cui ſit obnoxia, remiſſionem. Si autem ſic offerat Sacrificiū æqualiter pro duabus perſonis, vt intēdat, non maiorem fructum ſatisfactionis participari ab vna, quàm ab alia, tametſi vna ſit meliùs diſpoſita, quā alia, tunc re ipſa non diſtribuet Sacrificij valorem per partes æquales, nam penes plures acceptabitur illud à Deo reſpectu perſonę minus diſpoſitę, vt non minorem pœnam ei remittat, quàm alteri perſonæ præcellenti in diſpoſitione.

21 Argumentor tertiò, impetratio Miſſæ creſcit iuxta maiorem deuotionem actualem perſonæ, pro qua offertur Miſſa vt impetratoria. Igitur idem dicendum eſt de ſatisfactione Miſſę; vt enim perſona magis deuota habet maiorem aptitudinem ad dona, quæ pro ipſa petuntur, & ad obtinenda illa à Deo ex intuitu Miſſæ, provt fatetur Coninch ſuprà num. 172. ita pariter, &c. Omitto alias probationes. Et noto, tres à nobis adductas non ſolùm habere vim, quando deuotio actualis verſatur erga Sacrificium Miſſę, petendo ſcilicet, vel miniſtrando, vel aſsiſtendo, ſed etiam

quando

quando verſatur circa quiduis aliud, nã quocumque modo ſit per actus virtutũ benè affecta perſona, pro qua offertur Sacrificium, erit maior, aut minor effectus Sacrificij, prout fuerit perſona magis, aut minus benè affecta, quanquam nullo modo concurrat ad Sacrificium, ſed eius habeat oblivionem, imò & ignorantiam inuincibilem; aut ſi notitiã habeat, ſed velit, non concurre vlla ratione ad Sacrificium. Sic contrà Vazquium ſuprà, num. 48. ſubſcriptum à Gaſpare Hurtado, Meratio ſuprà, Bardi in Explicatione Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. 3. C. 1. ſect. 2. num. 10. obſeruant Cardinalis de Lugo D. 19. ſect. 10. num. 207. atque Arriaga D. 52. S. 5. num. 21. Et quidem deuotio circa Sacrificium non tam ſpectat ad perſonã, quaten' pro ea offertur illud, quàm ſpectat ad ipſam, quatenus ipſa offert etiã aliquo modo illud; nec modò eſt ſermo de Sacrificij effectu, qui reſpondet eis, pro quibus offertur.

22 Quæritur ſextò, num iuxta maiorem, vel minorem prçcisè gratiã ſanctificantem eius perſonæ, pro qua offertur Sacrificium, remittatur plus, vel minus temporalis pœnæ? Negant Vazquez, Gaſpar Hurtadus, Meratius, Bardi ſuprà, Dicaſtillus Tract. 5. Diſp. 3. dub. 6. num. 170. & à fortiori alij, qui cõtra nos ſentiunt, effectum remiſſionis non creſcere, vel decreſcere ad menſuram deuotionis actualis. Mouetur autem Vazquez, quia gratia habitualis nõ requiritur ad fructum remiſſionis pœnç per Sacrificium, niſi vt remoueat omne peccatum mortale, quod impedimento eſſet, ne homo, pro quo Sacrificium offertur, obtineret ex eius opere operato remiſſionem pœnæ. Sed dum diſpoſitio aliqua ad effectum aliquem non eſt neceſſaria, niſi vt remouens prohibens, nihil ad eum refert, illam eſſe maiorem, vel minorem, ſi quælibet auferat totum impedimentũ. Ergo, &c. Confirmant aliqui ex Purgatorij animabus, quæ æqualiter per Sacrificium conſequuntur remiſſionem pœnç, etſi inçquali gratia habituali ſint præditæ. Ego ad quæſtionem reſpondeo affirmatiuè, & vtor exemplo Sacramentorum, quæ eò magis augent gratiam ex opere operato in ſuſcipientibus, quò maiorem inueniunt in eis. Vnde ſi duo iuſti cum æquali deuotionç ſuſcipiant Euchariſtiam, reportabit plures gratiæ gradus ille, qui accedat cum maiori gratia anteà adquiſita. Si item adminiſtretur Euchariſtia duobus iuſtis alienatis à ſenſibus, proindeque non habentibus deuotionem vllam actualem, referet cumulatiorem gratiam ille, qui in ſanctitate excedat. Licet autem non ſit tam certum, Sacramenta conferre abundantiorem gratiam ex opere operato ijs, qui cum maiori præcisè gratia ſuſcipiunt, quàm ijs, qui cum maiori diſpoſitione actuali, vt videre eſt in Suario tomo 3. in 3. parte D. 7. ſect. 5. V. *Sed quæres*; nihilominus Theologi communiter admittunt illud prius; & inde à paritate cõficimus argumentum ad remiſſionem grandioris pœnæ ex opere operato Sacrificij in eo, pro quo maiorem gratiam habente offeratur Sacrificium. Ac ſanè cum gratia conducat in ſubiecto ad remiſſionem pœnç, videtur rationi conſonum, vt maior gratia conducat plus, quàm quæ minor eſt, & vt non ſe gerat ſolummodò tanquam remouens prohibens; cum item gratia dignificet ſubiectum, aptetque illud ad remiſſionem pœnæ, congruit rationi, vt maior gratia magis dignificet, & aptet ad illam. Prætereà ſi pro præſtantiori diſpoſitione actuali conſiſtente in actibus virtutum creſcit remiſſio pœnæ, quidni creſcet pro excellẽtiori diſpoſitione habituali conſiſtente in gratia ſanctificante? Ex his ad argumentum Vazquij dico, gratiam habitualem non requiri præcisè vt remouentem peccati prohibitiui, ne pœna remittatur perſonæ, pro qua Sacrificium offertur; ſed requiri etiam vt diſponentem eiuſdem perſonæ ad tantam, vel tantam pœnæ remiſſionem; quæ poſterior neceſſitas aſſociabilis eſt cum priori. Sic ad gratiæ augmentum per Sacramenta viuorum requiritur gratia vt remouens prohibẽtis peccati, necnon vt aptans tanto, vel tanto gratiæ incremento. Vt ad confirmationem reſpondeam, abſtraho à deciſione eius quæſtionis, an pœna ſenſus diminuatur in Purgatorio per ſuffragia viuentium quoad intenſionem, & extẽſionem, diuturnitatemve temporis, vel tantùm quoad hanc, proindeque dico, Purgatorij animas ſanctiores vel liberari citiùs per Sacrificiũ à pœnis, quã aliæ minus ſanctæ; vel ſi non citiùs, at intra idem tempus liberari à tam intenſo

ſo

ſo cruciatu, quàm eſt ille, quem patiẽ-
tur animæ inferiores in ſanctitate, etſi
pro Iſtis applicetur Sacrificium aliud, &
cætera ſint paria. Cardinalis de Lugo
D. 26. de Pœnit. ſect. 2. n. 20. vltrò
concedit, ex duabus animabus æqualẽ
reatum pœnę expiandum in Purgatorio
habentibus, liberandam celeriùs eam,
quæ maiori gratia habituali ſit prędita,
& proinde profuturum ei magis vnum
Sacrum, quàm alteri tanta gratia non
exornatæ. Non eſt huius loci expende-
re rationem, quam tantus Doctor ibi aſ-
ſignat. Sed eſt adnotare, Amicum D. 33
ſect. 7. num. 273. cum dicat, actum de-
uotionis erga Sacrificium Miſſę condu-
cere ad maiorem hui⁹ effectum in per-
ſona, pro qua offertur, & opus non eſſe,
quòd talis actus phyſicè exiſtat, ſed ſuf-
ficere, quòd moraliter perſeueret, di-
cturum conſequenter, vberiorem fru-
ctum lucrari ex Sacrificio Miſſæ animas
Purgatorij, quæ in hac vita deuotiores
fuerunt erga Sacrificium, ſi cætera ſint
paria. Et ſufficere quidem moralẽ per-
ſeuerantiam eius deuotionis, indicant
Gaſpar Hurtadus D. 3. Difficul. 12. V.
Diſpoſitio ergo, Bardi in Explicatione
Bullæ Cruciatæ parte 4. Tract. 3. Cap.
1. ſect. 2. num. 10. Imò hic addit, red-
di ad Sacrificij fructum digniores eas
Purgatorij animas, quæ in hac vita ſo-
licitiores fuerunt in ſuffragijs pro defũ-
ctis. Quam piam exiſtimationem lego
etiam in Honcalæ Opuſculo de Valore
Miſſæ art. 5. & 6. eandemque, & præce-
dentem aliam inſinuaui ego in num. 77.
Diſp. proximæ.

23 Quæritur ſeptimò, an re-
miſsio pœnæ temporalis per Sacrificiũ
Miſſæ creſcat æqualiter ad menſuram
deuotionis actualis, vel gratię habitua-
lis, quam habeat perſona, pro qua offer-
tur? Reſpondeo, non ita creſcere, vt ſi
eſt duplo maior deuotio, aut gratia, ſit
duplo maior remiſsio. Probatur, quia
hic magis attenditur opus operatum Sa-
crificij, quàm opus operantis, aut quàm
dignitas perſonæ; ſicut etiam in Sacra-
mentis magis attenditur opus operatũ
ipſorum, quàm cooperatio ſuſcipien-
tium, aut quàm gratia præadquiſita à
ſuſcipientibus, & ideo fructuoſius eſt,
communicare bis cum deuotione vt v-
num ſingulis vicibus, quàm communi-
care ſemel cum deuotione vt quatuor,
quia ſcilicet etſi duplicetur deuotio, nõ
tamen Sacramentum, ex quo principa-
liter ſumitur effectus. Quapropter in
Sacramentis creſcet gratia proportio-
naliter tantùm, & remiſsio pœnæ in Sa-
crificio. Videatur Barth. Ledeſma in
Summario de Euch. Diffic. 36. colum-
na 448.

24 Quæritur octauò, vtrùm
per vnum Miſſæ Sacrificium applicatũ
ſpecialiter pro vna Purgatorij anima
conſequatur hæc remiſsionem totius
pœnę. Reſpondet S. Thomas in 4. Diſt.
45. q. 2. art. 4. quæſtiuncula 3. ad 2.
*Quamuis virtus Chriſti, quæ continetur ſub
Sacramento Euchariſtiæ, ſit infinita, tamen
determinatus eſt effectus, ad quem illud Sa-
cramentum ordinatur. Vnde non oportet, vt
per vnum altaris Sacrificium tota pœna eo-
rum, qui ſunt in Purgatorio, expietur; ſicut
etiam nec per vnum Sacrificium, quod homo
aliquis offert, liberatur à tota ſatisfactione
debita pro peccatis. Vnde & quandoque plu-
res Miſſæ in ſatisfactionem vnius peccati in-
iunguntur.* Sic Angelicus Doctor; qui
non eſt putandus negare, poſſe aliquam
animam per vnum Sacrificium eximi à
tormentis Purgatorij, ſiquidem con-
tingere queat, quòd ſeparetur à corpo-
re cum eo pœnæ reatu, cui auferendo
ſatis ſit effectus ex opere operato vnius
Sacrificij; ſed exiſtimandus eſt S. Tho-
mas affirmare, vnum Sacrificium obla-
tum ſpecialiter pro qualibet anima Pur-
gatorij non conferre totius pęnę remiſ-
ſionem, quippe ſint plures animæ, qui-
bus non ſufficiat opus operatum vnius
Sacrificij præſcriptum, & determina-
tum à Deo, ſed indigeant multis alijs ad
liberationem à tanta pęna, quãtam me-
rentur ob vitam anteactam. Et hic eſt
ſenſus Eccleſię, ac fidelium in applican-
dis ſpecialiter multis Miſsis pro vna a-
nima. Nam Eccleſia inſtituit Miſſas di-
cendas die obitus, & tertio, ſeptimo,
trigeſimo, ac quadrageſimo, anniuerſa-
rioq; depoſitionis defuncti, & in Com-
memoratione omnium fidelium defun-
ctorum; de quibus Miſsis agunt Ioan-
nes Stephanus Durantus Lib. 2. de riti-
bus Eccleſię Cap. 43. Honcala Opuſcu-
lo 4. Tract. 5. fol. 65. Onuphrius Pan-
uinius Cap. 10. de ritu ſepeliendi mor-
tuos apud Chriſtianos, Gazæus ad C. 5.
Collationis 2. Caſsiani, Ioſephus Vice-
comes Volumine 2. Eccleſiaſticarum
Obſeruationum Lib. 4. de Miſſæ ritib⁹
ex C. 7. vſque ad 16. Turrianus Lib. 4.

pro

pro Epiſt. Pontificum C. 12. 13. & 14. Pamelius ad Epiſt. 66. S. Cypriani, & tom. 1. Liturgicon ſæculo 1. pag. 77. & vt alios, quos legi, omittam, Bellarminus Lib. 2. de Purgatorio Cap. 19 qui omnes oſtendunt earum antiquum in Eccleſia vſum. Ego pauca quædam Patrum teſtimonia delibabo. S. Ephrem in ſuo teſtamento ſic iuſsit, *Cum trigeſimũ diem compleuero, mei memoriam faciatis.* S. Auguſtinus L. 1. Quæſtionum in Exodum q. 172. diem ſeptimum pro defunctis commendat. Syneſius in Epiſt. 3. loquitur de die tertio, & ſeptimo pro mortuis. S. Ambroſius in Oratione de exitu, vita, ac virtutibus Theodoſij Imperatoris habita in celebritate quadrageſimi diei obitus, inquit, *Eius ergo Principis & proximè conclamauimus obitũ, & nunc quadrageſimum celebramus:: & quia alij tertium diem, & trigeſimum, alij ſeptimum, & quadrageſimum obſeruare conſueuerunt, quid doceat lectio, conſideremus.* In S. Theodoſij Cænobiarchæ Vita, 11. Ianuarij fit mentio de quadragenis pro defunctis, necnon de tertianis, & nouenis. Concilium Nannetenſe ait, *Nullus Presbyterorum, quando ad anniuerſarium diem, trigeſimum, vel ſeptimum, vel tertiũ alicuius defuncti:: conuenerit,* &c. Ita refertur de Conſecratione Diſt. 5. Can. 35. cuius initium eſt, quòd exaraui. Sufficiant hæc teſtimonia.

25 Idem antiquus vſus offerendi multas Miſſas pro eadem anima confirmatur, nam S. Gregorius, vt ipſe refert Lib. 4. Dialogorum Cap. 55. imperauit, celebrari Miſſas pro quodam Monacho mortuo, per triginta dies cõtinuos, *Ita vt nullus omnino prætermitteretur dies, quo pro abſolutione illius hoſtia ſalutaris non offerretur*; & ante triginta earum Miſſarum celebrationem anima Monachi non prodijt ex igne Purgatorio. Hinc nata eſt deuotio populi Chriſtiani erga Miſſas S. Gregorij. Petunt eas aliqui dicendas pro ſuis defunctis, cum varijs Collectis, aut ita vt vna ſit de Trinitate, & alia de Angelis, &c. Sed, teſtante Poſſeuino Lib. de Officio Curati C. 2. num. 44. * Conſulti Monachi S. Gregorij de Vrbe, vbi infinitæ dicuntur, & vnde illarum inſtitutio, vt poteſt credi, ortum habuit, dixerunt, eſſe triginta, vt dicitur, de Requiem; nec neceſſe continuatè dici, & ita illos practicare. Sed & in Duplici, & Semiduplici poſſe dici Miſsã currentẽ, & æquè prodeſſe, ac de Requiem, tradunt multi:: Imò aliqui volunt, plus prodeſſe de Sancto, quàm de Requiem, quòd Sanctus ille ſuis orationibus adiuvet mortuum illum, pro quo celebratur. Circumfertur quædam Miſſa ſpecifica ſub nomine Miſſæ S. Gregorij, quæ eſt ſolita de Requiem, ſola oratione diſtincta, quę fortè eſt vſui alicui Religioni. Certè non videtur inſtituta à S. Gregorio, vt ex eius textu apparet; & in Miſſali Clementis VIII. vel Pij V. nulla fit eius mentio. * Huc vſque Poſſeuinus. Sed non debere eſſe de *Requiem*, aiunt, è cõtra Gavantus in Rubricas Miſſalis p. 1. tit. 5. ad num. 3. Pellizarius in Manuali Regularium Tract. 5. Cap. 9. ſect. 3. n. 82. Durantus ad Cap. 9. Lib. 4. Reuelationum S. Birgittæ, Thomas Tamburinus Lib. 2. de Miſſa Cap. 6. §. 7. neq; item debere celebrari ab vno, eodemq; Sacerdote, nam ex verbis S. Gregorij ad Abbatem Pretioſum minimè colligitur; ſed tantùm quòd futuræ ſint cõtinuæ: nihilominus ſi interpolentur in triduo hebdomadæ ſanctæ ob Eccleſiæ morem retinendum, nõ ideo non acceptari à Deo vt continuas, & Gregorianas. Quanuis autem ex libito Sacerdotis diſcontinuentur, non proderunt minꝰ quoad fructum ſuum ſatisfactorium ex opere operato, vt aduertit S. Antoninus 2. p. Hiſtoriali tit. 12. C. 3. ante §. 1: ſeruare tamen oportet continuationem, tum quia ſic liberabitur citiùs anima à pœnis Purgatorij, tum quia impetratio ob merita Sancti Gregorij ſecurior erit. Quòd ſi promiſsio, vel pactũ interceſſerit, adimpleri debebit à Sacerdotibꝰ. Quos cupio, inſtructos eſſe, ſi peti ab eis contingat Miſſas Gregorianas, ne recitent non approbatas in Miſſali Romano, & ne dicant Collectas non confirmatas Eccleſię authoritate, neque in numero maiori, vel minori, quàm ab eadem Eccleſia præſcripto; aliqui enim, vt indulgeant deuotioni indiſcretæ Laicorum, non cunctantur addere Collectas priuata authoritate compoſitas. Extat Decretum Sacræ Rituum Cõgregationis editum anno 1628. die 8. Aprilis, approbante Summo Eccleſiæ Capite Vrbano VIII. quod vt Sacerdotibus notum ſit, ponitur initio nouorum Miſſalium; in quo vetantur *Miſſæ S. Gregorij pro viuis, & defunctis*; & poſteà eodem

anno

anno, die 28. Octobris declarauit Eminentiſsimorum Patrum venerandæ cœtus, non fuiſſe ſibi in animo, prohibere triginta Miſſas S. Gregorij, id eſt, quòd pro defuncto applicentur triginta Miſſę per totidem dies continuos. Quænam autem fuerint Miſſæ primò vetitæ, diſces ex Beja in reſponſionibus caſuum conſcientiæ parte 1. Caſu 23. Emmanuele Rodriguez tomo 1. Canonicarũ, & Regularium quæſtionum in 43. art. 10. Gauantò parte 4. tit. 17. num. 14. & ex Sanchez Lib. 2. Summæ in Decalogum Cap. 40. num. 40. & 41. Quoad alias verò ſeptem Miſſas S. Gregorij, & quoad alias 48. conſulantur Ioannes de Caſtañiza in notis ad C. 21. Lib. 5. Reuelationum S. Gertrudis, ſeu inſinuationum diuinę pietatis, Ioannes de Mata Tract. 21 de Animabus Purgatorij C. 2. & 3. Et hęc ex ocaſione oportuit adnotaſſe, nam ſæpe poſtulantur Miſſæ S. Gregorij, & nec qui petunt, neque illi, à quibus celebrari deſideratur, ſciunt earum qualitatem. Vidiq; aliquos prętextu obligationis earum Miſſarum à ſe ſuſceptæ facientes Sacrum de defunctis die Dominica, aliiſque non permiſsis per Rubricas Miſſalis.

Nec plura de Diſp. 18.
Quæ ſit finis primæ
partis opellę
noſtræ.

AD CHRISTVM DOMINVM,

QVI

IN SACROSANCTO MISSAE Sacrificio offertur, Encomiaſtica gratiarum actio pro fine primæ partis.

26 AGITVR in hoc diuinæ Maieſtatis delubro lubens ſiſto pauliſper tremulum gradum; ſacratiſsimo quidem delubro, in cuius regreſſu nullum opus, nullus eſt labor; at in eius acceſſu penè inacceſſo.

Hic opus, hic labor eſt.

Nulli hic ſolicitudinum prolixitati parcendum fuit, nulli curarum miſerendum imperio; aræ enim, ad quas entheatim me meus arripuit ardor, perſpicaciſsimis etiam ingenijs deliteſcunt, totque difficillimis implicatæ myſterijs expertiſsimorum quorumuis Myſtarum abnuunt examen. Nec incaſsùm certè ad ſecretiora fanorum penetralia aras recondebant Antiqui, velut eæ, quæ Deos referrent, & procul ab hominibus eſſe, & primo cuilibet oculorum inſpectui ſeſe debuerint ęgrè permittere: quin imò vel humanę Maieſtati quid tale ſagax indidit ambitio. Quot enim laruata hæc Numina, artificiosè etiam tumida, ſimili ſe ſupercilio inacceſſa volunt, dum, ne quid ipſis vulgare inſit, nimia adeò anxietate fugiunt vulgus? Qui mihi iuſtiſsimus terror ad ſacra hæc adyta aditum fortè præcluſiſſet, niſi & pugnam, & victoriã labori commendaſſem: quippe viæ, quam labor ſtrauit, inſudans ſacras has aras eminus proſpicere aggreſſus ſum iam quando eas introſpicere, mèum ſupra captum erat. Si qua autem lux meo ex conatu diuinis altaribus accreuerit, non

Digitized by Google

non illam mei ingenij obſcuritati, ſed Diuo Soli ſlammea veluti curuli in ipſis inſidenti, vti debeo, gratulor. Tuis ſiquidem auſpicijs præmunitus, Diuiniſsime Apollo, tuis radijs illuſtratus, largiſsimè tuorum ſplendorum diſpenſator, tantam mihi imperaui audaciam. Cui quidem nulla fortuna, ſed fortunatiſsimum tuum patrocinium adiumento fuit. Tot autem beneficijs oneratũ, qua me gratitudine exſoluam? quibus me officijs tuę iterùm ſeruituti adſtringam? Aliorum ſanè egenus, quam lucem à te Sole mutuatus ſum, ipſam tuis hiſce altaribus reuerenter appono: vbi O vtinam ardeat, & cor etiam deuouens æquè, ac deuotum pijſsimo corripiatur incendio, luceatque illa conflagrantis cordis veſtigium! Sed proh me inſolenter tanto abutentem beneficio, ex quo claros adeò animos accerſiuerim, vt ſperem, me a qualiquali elucubratione acceſſurum quid nitoris tanto altari! auſimque imponere ipſi tam tenue munus! Quæ enim ſacrata lampas, etſi auro ferueat, adamantibus ſcintillet, & ſtellas vndique iaculetur, tenebroſum non adſit ijs altaribus cadauer, quorum ipſe Sol victima eſt? Quodve donarium ſiue Creſsi diuitijs opulentũ, ſiue Cæſarum potentia ſuperbum ijs aris queat corde offerri expedito, vbi Deus homo donum eſt? O munifica incarnati Verbi indoles! O digniſsimum ſapientię Patris ſtratagema! Quibus te præconijs commendem, beneficentiſsimum Numen; quod ita induſtriè amas, vt dum noſtrarum precum, imò & cunctorum ſis finis, ipſarum te te nobis obtuleris medium, quando te offerendum inaudita hac religione cõmittis? Quis verò mortalium Deum, quantumuis offenſum, indignatumque, donis placare non ſtudeat? Hiſce enim,

Placatur donis Iuppiter ipſe datis.

27 Quis etiam pretioſa hac victima Cœleſtia Regna tutò non comparet? Cum longè cœlos antecellat! Quis ſmaragdinos illorum non conſcẽdat muros, auro, argentoque fortes, & nitidas ſuperet turres, compagem deuincat adamantinam? Cum quidquid ibi pretioſum ditiſsima ſummi artificis omnipotentia coaceruauit, diſtinxitq; huius victimæ pretio, huius doni æſtimationi cedat, ipſiuſque pedibus omnia fœliciter ſubmittenda certent: & omnia ſeſe quaſi nobis diuiniſsimo hoc dono magnificè comparata prodiga diſtribuantur liberalitate, non ſolùm vt animæ ſalutem, verùm & ſuauiſsimam adferant dulcedinem, auguſtiſsimum buccinantem largitorem, & ad gratam repenſionem nõ ſolùm fortiter allicientem, ſed ſuauiter compellentem. *His* namque, vt appoſitè ait S. Cypriani eloquentia in Sermone de Cœna, *qui Chriſti commemorant Paſsionem inter ſacra Officia quaſi per quoſdam canales de interioribus fontibus egrediuntur torrentes, & ſuper omnes delitias lachrymis nectareis anima delectatur: quantam ſuauitatem animæ quærẽti, vbi ſit Deus ſuus, ſuſpiria contemplationis eliciunt: non illos imbres procelloſæ tempeſtatis deponunt, ros matutinus eſt de cœleſtibus ſtillans, & quaſi vnctio ſpiritus mentem deliniens. Gemitus illos pietas excitat, & inter diem, & noctem, retrò, & antè ſe affectio intuens, inter data condonando ſe diuidens gratias agit tam vberi beneficij largitori, & ſe ſanatam, & ſanctificatam agnoſcens fletibus ſe abluit, & lachrymis ſe baptizat.* Tantùm S. Cyprianus.

28 Ergo nullis dein intumeſcant hoſtijs temerata Antiquorum altaria, nullis vnquam ſacris honorib⁹ turgeant, & vti falſa, vaniſsimaque veriſſimis his conceſſura euaneſcant: & quę delubra ſiue falſa pietas, ſiue verus immortalitatis amor adſtruxit, ſolo iaceãt æquata. Quæ verò fortunatiorem aſſequuta ſortem his decorantur altaribus, hiſque hoſtijs infinitè diteſcunt, non ſolo, ſed cœlo æquata ſuperbiant. Fœdiſſima quidem illa ſqualenti tot hircorũ conſpurcata cruore; hęc autem nitidiſſima Regis Agni ſplendenti exornata purpura. Et ſi fortè aliquid in illis purũ, nihil certè præter id, quod huius Sacrificij fauſtiſsimam ſortiebatur imaginẽ; nihil in illis nitidum, niſi quod immolati hìc Solis vmbra erat, ſimilibuſve condecorabatur accidentibus: quæ vti omnium puriſsima, & Sacrificij præſeferebant puritatem, & Myſtarum requirebant. Cuius ſententiæ ſuffragium vel ex profanioribus ipſis facilè extorſero. Vſu venit Antiquis ob inuenti panis beneficium ſacras Cereri grates rependere, & vt principis fructus dignitatem extollerent, præcipuum Deæ Sacrificium meditati ſunt; non enim ad illud communes admittebantur Sacrificuli, gregarium quemlibet, vti impurum,

rum, puriores hæ indignabantur aræ, ad quas ſolùm virgines vſque ad veſtem puræ accingebantur adminiſtræ. Audite Vatem Pelignum L. 4. Faſtorum dulciter indulgentem plectro, & ita ſuauiter illas alloquentem,

Alba decent Cererem, veſtes Cerealibus albas
Sumite, nunc pulli velleris vſus abeſt.

Quorsùm verò vndequaque iſta exquiſita puritas? Quorsùm venuſtus iſte nitor? Noſtra certè hæc altaria verſus. Quippe penes eundem Poetam L. 10. Metamorph. ſuæ Cereri pudicę illæ Sacerdotes,

Primitias frugum dant ſpicea ſerta ſuarum.

Fœlices ſpicæ, quæ Cœleſtem hunc panem ſortitę ſunt adumbrare; ideoque digniſsimæ, quę impuras aſpernentur manus? Fortunatæ aræ, quæ noſtras has gratiſsima æmulantur imagine; & inter alias facilè principes, quæ ſpiceis ſertis, aureis, inquam, coronis, exornētur! Pergo vltrà, puras alias hoſtias ex obſcœniſsimo antiquorum Deorum euoluturus cœno. Et ecce in Summi Iovis, aliorumque Superum Sacris puritatem Vates ingeminant, lautitiem commendant. At quibus Sacris, quibuſvè in hoſtijs? Luculenter in primis primus Vatum reſpondet L. 6. Iliados,

Non decet, illotis manibus libare ſuperno Vina Ioui.

Eleganter etiam Heſiodus in Theog.

Nunquam vina Ioui, Superiſvè rubentia libes,
Ante manus fluvij quàm pura laveris vnda.

Quid igitur mirum, ſi in iſtis Sacris, illiſque in hoſtijs procul omnia dehoneſtamenta faceſſant, & vndequaque vel vſque ad Solis inuidiam ſplendeat nitor, vbi diuiniſsimi noſtri Sacrificij delineatur Maieſtas? Quid enim vina illa rubentia innuunt, niſi ſacros hos latices, rubentemque litati Agni purpuram? Maximum certè Sacrificium, & planè diuinum, quod non tantùm inter fœda puriſsimum, inter ſqualida nitidiſsimum (ſic enim honor æquè alienæ humilitati, ac propriæ magnitudini deberetur) verùm & inter pulchra, lautaque pulcherrimum eſt, & lautiſsimum, vt omnia ſua decora ſuo ſolùm decori, & aliena, vtpote ab hoc emendicata, debeant arrogari, ſiquidem non tantùm auguſtiſsimum Sacrificium nūcupatur, ſed etiam conſummatio, & omnium Sacrificiorum perfectio.

29 At quid vltrà aggrediar impar tot laudibus Encomiaſtes ſtyli tenuitate ipſas fortè extenuaturus? Quid plura auſim, qui præteritæ audaciæ, quantumvis piæ, inſimulor. Accuſat enim me Sanctus Fulbertus Carnotenſis Epiſcopus in Epiſt. ad Adeodatum, non quidem argenteo, ſed aureo hoc exuberans fonte, *Corporis, & ſanguinis* (inquit) *venerabile Sacramentum tantò formidabile eſt ad loquendum, quantò non terrenum, ſed Cœleſte eſt myſterium: non humanæ æſtimationi comparabile, ſed admirabile; non diſputandum, ſed metuendum. De quo ſilere potius exiſtimaueram, quàm temeraria diſputatione indigni aliquid definire; quia Cœleſtis altitudo myſterij plenè non valet officio linguæ corruptibilis exponi.* Hactenus ille. Quocirca meæ longè imparili ſilentium indicere, & tam ardui conaminis impetus compeſcere, ſatius fore videbitur. Addique poteſt ex Simeone Theſſalonicenſi dicente in præfatione ad Librū de Templo diuino, *Tam magnifica ſunt, etiam quæ oculis in hac ſacra functione ſubijciuntur, vt nemo non ea admiretur. Verùm non omnium mentes ad eorum, quæ illic obeūtur, cognitionem penetrant, multi hærent, horumque rationes, & cauſas exquirunt. Et ſanè vim eorum nulla commentatio aſſequatur. Nec humanus ſolùm, ſed nec Angelicus intellectus comprehendere, ac docere queat,* Sic Simeon Theſſalonicenſis. Nihilominus, cum ipſe immediatè ſubiūgat, *Non omnino profanos, ac rerū ad ſe pertinentium ignaros Deus nos reliquit, ſed quantùm de ijs ſciri, & inveſtigando inueniri, atq; intelligi poteſt, tantùm nobis ſciendi, inveſtigādi, & intelligendi occaſionem ſuppeditauit: quādoquidem noſtra cauſa ea omnia inſtituta, ac perpetrata ſunt*, ideo non omnino de bene deſpondere animum. Vnde poſt reſpirationē aliquā aggrediemur, Deo auſpice, ſecūdā, poſtremāq; partē huius Operis, vt ſi non pro dignitate Sacrificij Euchariſtici, pro noſtro ſaltem modulo arcana eius perſcrutemur. Et ad id non leuiter incitamur verbis illis Hugonis Victorini L. 1. de Sacramentis in Prologo, *Inter omnes quærentium faciē Dei Iacob occupationes nihil æquè memoria pariter & vſu dignum arbitror, vt Eccleſiaſtica Sacramēta, ſimul & Officia. Illa enim de fide, & moribꝰ rectè conſiderata docent, & inſtruunt; hæc verò Authori pro donis quotidianis vectigalia repēdunt, vt ampliora promereantur diuinæ largitiatis beneficia.*

Digitized by Google

nos in Diſputatione 5.S.2.num.4. Præterea in Diſputatione 2. ſectione 4. expendimus multa de Sacrificio agni Paſchalis, quæ omnia commoda erunt Interpreti.

37 Magiſter Diſtinct. 10. litt. B. ſeu §. 2. recitat quædam Sancti Auguſtini verba, adducta etiam à nobis in Diſput. 9. ſect. 1. num. 2. vt probemus, ſpecies Sacramentales panis, & vini eſſe res in Sacrificio Miſſæ oblatas ſecundariò, & minus præcipuè. Poterit itaque Interpres in ſuum vſum conuertere totam eam Diſputationem 9. quæ eſt de re ſacrificata, ſeu oblata in Sacrificio Miſſæ.

38 Magiſter ibidem litt. H. ſeu §. 8. ait, *Corpus tale dedit Chriſtus in Cœna, quale tunc habuit.* Conſulat Interpres Diſput. 2. ſect. 3. num. 39. vbi diſcutimus aſſertionem Magiſtri.

39 Magiſter ibidem litt. eadem, ſeu §. tractat de communione corporis Chriſti data Iudæ in Cœna. Agimus & nos latiſſimè de ea in Diſput. 2. ſect. 3. ex num. 29. vſque ad 38. Notamuſque nunc, Anglem quæſt. 2. de ſuſcipientibus Euchariſtiam artic. 2. Concluſ. 3. Alfonſum de Vega in Sylua, & praxi fori interioris Lib. 1. Caſu 66. liberare à nota erroris aſſertionem de nõ ſuſcepta Euchariſtia à Iuda. Quare iudicio horum Doctorum, & noſtro aſſertio oppoſita non eſt tam certa Euangelij ſententia, quàm ſupponit Ludouicus Lopez 2. parte Directorij Conſcientiæ C. 77. pag. 268

40 Magiſter Diſtinctione 12. lit. B. ſeu §. 2. agit de fractione ſpecierum Sacramentalium, quæ fit in Sacrificio Miſſæ. Circa quem locum peropportunè diſquiret Interpres, an in fractione ſpecierum conſecratarũ panis conſiſtat partialiter eſſentia Sacrificij Miſſæ? Quæ quæſtio exagitatur à nobis in Diſputatione 3. ſectione 1. Et pro negante parte, quam ſequuti ſumus, citat nouiſſimè Diana parte 12. Reſolutione 3. Miſcellanea decem, & octo Authores.

41 Magiſter ibidem lit. G. ſeu §. 7. quærit, *Si quod gerit Sacerdos, propriè dicatur Sacrificium, vel immolatio? Et ſi Chriſtus quotidie immoletur, vel ſemel tantùm immolatus ſit?* Pro Magiſtri reſponſione ad has queſtiones legat Interpres Diſputationis 2. ſectionis 2. numerũ 7. in quo accuratè inueſtigamus ſenſum illius. Poteſt in hoc loco diſputare Interpres, an Miſſæ Sacrificium ſit verum, & proprium? Quænam ſit eius eſſentia? Quænam item ſit definitio, ſeu eſſentia Sacrificij in communi? De quibus nos loquimur in Diſputatione 1. 2. 3. & ſequentibus. Ac ſanè cum Magiſter in hac Diſtinctionis parte magis ex profeſſo, quàm in alijs totius ſui Operis, tractet de Sacrificio Miſſæ, licebit Interpreti inſtituere quas maluerit quæſtiones diſcuſſas à nobis, præſertim illas, quę concernunt eſſentiam, attributa, valorem, fructum, & offerentes Sacrificij Miſſæ, eoſque, pro quibus offertur. Quòd ſi de eſſentia ſiue Sacrificij in communi, ſiue Sacrificij Miſſæ in particulari ſermonem ſuſcipiat, legat quę breuiter, ſed doctè de ea delibat multis mihi titulis obſeruatiſsimus Pater Ioannes Antonius Velazquez in recenti Opere de auguſtiſſimo Euchariſtiæ myſterio Libro primo, Diſſertatione ſecunda, adnotatione 5. n. 6.

42 Magiſter Diſtinctione 13. litt. A. ſeu §. primo inquit, *Solet etiam quæri, vtrùm praui Sacerdotes hoc Sacramentum conficere queant?* Poterit Interpres exornare, atque elucidare Magiſtri reſponſionem, & concluſionem ſimili alia à nobis propoſita, & comprobata in Diſputatione 12. ſectione 3. ex num. 17.

43 Magiſter ibidem lit. eadem, ſeu §. primo ait, *Illi, qui excommunicati ſunt, vel de hæreſi manifeſtè notati non videntur, hoc Sacramentum poſſe conficere, licet Sacerdotes ſint.* Quod Magiſtri iudicium reprobandum eſt, niſi benignè explicetur, vt fit à Ioanne Martinez de Ripalda in annotatione ad hanc Diſtinctionẽ decimã tertiã. Conſulat Interpres, quæ nos ſcribimus in Diſputatione 12. ſectione 3. ex n. 15.

44 Magiſter ibidem lit. eadem, ſeu §. agit de nomine Miſſæ. Nos etiam de eodem diximus paucula in Diſput. 2. ſect. 1. & in Diſputatione 8. ſectione 3. n. 19. Videnduſq; eſt Boetius Epo Syntagmate 1. Pro interpretatione autem in poſteriori loco data ad Cap. *Non mediocriter* 24. de Conſecratione Diſtinctione 5. adijcimus nunc Cala-

Ll 2 rium

riũm Arelatenſem in Regula Monachorum numero 20. dicentem, *Vigilias à menſe Octobri vſque ad Paſcha, duos Nocturnos faciant, & tres Miſſas. Ab vna Miſſa legat frater folia tria, & orate: legat alia tria, & leuent ſe.* Item Aurelianum ad finem Regulæ, *Ad librum facite Miſſas tres. Vnus frater legat paginas aut tres, aut quatuor, quomodò menſura fuerit libri::: Iterum legat alius frater, & ſic impletis tribus Miſsis, dicite Matutinos Canonicos.* Plura alia verba exarat Benedictus Haeftenus Lib. 7. Diſquiſitionum Monaſticarum Tractatu 8. Diſquiſitione 5. in qua peritè explicat Etymon nominis *Miſſa*; notatque, numerum quendam lectionum in Choro dictum etiam olim fuiſſe *Miſſas*, eoquòd, dum illę recitarentur, vel cantarentur, intermitteretur, ſeu tantiſper dimitteretur Pſalmodia.

45 Magiſter ibidem lit. eadem, ſeu §. 1. ſcribit, *In huius Myſterij expletione ſicut formam ſeruari, ita Ordinem haberi, ſcilicet, vt ſit Sacerdos, & intentionem adhiberi, oportet, vt illud facere intendat.* Pro quorum verborum illuſtratione tractare poteſt Interpres de Sacerdote vt offerente Sacrificium Miſſæ, necnon de eiuſdem Sacerdotis intentione applicante Sacrificij, vt hoc proſit alijs. Præſtitimus nos vtrumque in Diſputatione 12. & in Diſputatione 13.

46 Magiſter Diſtinctione 45. litt. A. ſeu §. 1. inquit, *Sciendum eſt, quòd omnes animæ, vt ait Auguſtinus, cum de hoc ſæculo exierint, diuerſas habent receptiones, bonæ habent gaudium, malæ tormenta, &c.* Circa hæc verba tractari poteſt, an animæ, quæ ſemel delatæ ſint in damnatorum Infernum, reuocentur inde aliquando orationibus viuorum, & ſuffragijs? De qua quæſtione nos agimus in Diſputatione 17. ſectione 3. ex numero 90. Pro eadem videantur Auguſtinus Barboſa in Collectaneis ad C. *Cum Marthæ* 6. de Celebratione Miſſarum §. *Tertio loco*, Ioannes de Salas in 1. 2. Tractatu 13. Diſputatione 15. ſectione 4. Thomas Hurtadus 1. parte Reſolutionum Moralium Tractatu 5. C. 6. Reſolutione 51. qui copioſiſsimè allegant alios collocantes in ea ſuam opeoperam. Conducet etiam legere Petauium Lib. 13. de Incarnatione Cap. 18. diſquirentem, an Chriſtus, cum penes animam deſcendit ad Inferos, eduxerit inde aliquos, qui in peccato lethali ſint defuncti? Theophilum item Raynaudum parte 4. de Martyrio per peſtem Cap. 6. num. 24. 25. & 26. probantem contra Gaſparem Barthium L. 45. Aduerſariorum Cap. 9. non futurum penes Martyres in extremo Iudicio eximere damnatorum numero, quos voluerint, vt ex malè intellectis Prudentio in paſsione Sancti Fructuoſi, & ſociorum, hymno 6. & in paſsione Sancti Romani, hymno 9. Venantio Fortunato Lib. 4. de Vita Sancti Martini, Sancto Cypriano in Libro de lapſis, Henrico Autiſiodorenſi Lib. 6. de Vita Sancti Germani comminiſcitur Barthius. Poteſt etiam diſcuti, an animæ, quę ſemel exiſtant iam beatæ in Cœlo Empyreo, ſint aliquãdo inde reductæ in hanc vitam per reſumptionem corporum? Quo in puncto nauauimus opellam noſtram Diſput. 17. ſect. 3. num. 112.

47 Magiſter ibidem litt. B. ſeu §. 2. ſcribit, *Neque negandum eſt, vt ait Auguſtinus, defunctorum animas pietate ſuorum viuentium releuari, cum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur, &c.* Super quæ verba diſputari multa queunt, de quibus nos in Diſputatione 17. per totam ſect. 3. quæ eſt de defunctis, pro quibus offerri valet Sacrificium Miſſę, & de quibus, ſuadeo, vt legas Sanctum Bernardum in Serm. de quinque negotiationibus, & quinque regionibus. Certè, *nulla oratio, nulla eleemoſyna ad ereptionem animarum, Miſſæ poteſt comparari*, vt benè aduertit Cæſarius Heiſterbachcenſis Lib. 12. Miraculorum illuſtriũ, & Hiſtoriarum memorabilium C. 23. Vnde meritò Eymericus 2. parte Directorij Inquiſitorum quæſtione 11. Bzouius in Annalib. Eccleſ. anno 1310. num. 14. poſt Prateolum, & Villaneum inter reprobatos Arnaldi Villanouani errores numerant hunc, *Miſericordiæ opus plus placet Deo, quàm Sacrificium altaris*. Fuit etiam eiuſdem Arnaldi error, quòd *in eleemoſyna magis repræſentatur Paſsio Chriſti, quàm in Sacrificio altaris.* Item quòd *in Sacrificio altaris Sacerdos offerens, vel offerri faciens nihil Deo de ſuo offert, vel etiam voluntatem.* Quos duos errores ex occaſione primi adnotare hic placuit, vt caueantur.

Magi-

Digitized by Google

48 Magiſter ibidem lit. D. ſeu §. 4. diſquirit, an animæ in Purgatorio afflictæ, pro qua non fiunt niſi communia ſuffragia, proſint hæc non minus, quàm alteri communia, & ſpecialia, quæ pro ipſa fiant? De qua quæſtione nos in Diſput. 17. ſect. 2. numero 79. Et ad eam deſervit non parum tota Diſputatio 8.

49 Magiſter Diſtin. 46. agit, an valde malis indulgeatur mitigatio pœnæ in Inferno damnatorum? Et lit. A, ſeu §. 1. docet, Deum punire damnatos citrà condignum, miſcendo miſericordiam cum iuſtitia, non ita vt temporum decurſu mitiget pœnas ſemel incuſſas, ſed vt ab inſtanti damnationis, detruſioniſque in Orcum incutiat pœnas minus intenſas, quàm meruerint ob ſua delicta. Facit pro hac Diſt. in lit. A, & B, ſeu in §§. 1. & 2. doctrina à nobis tradita in D. 17. ſect. 3. à n. 97. vſque ad 121. in cuius confirmationem videatur Luiſius Turrianus p. 1. Selectarum Centuria 4. dub. 72. & 75.

FAMILIARIS EPISTOLA AVTHORIS cum Indice Canonum, & Legum, quæ in hoc Opere allegantur, expenduntur, & illuſtrantur, ad D. Ioannem de Henao Monjaraz, Fratrem ſuum dilectiſſimum, Socium Collegij Maioris Sancti Saluatoris Ouetenſis apud Salmanticam.

50 EXPERIENTIA magiſtra ſæculorum docuit (amatiſſime, & amantiſſime Frater) ſemper eſſe ſummæ vtilitatis, & fructus, liberos, fratreſque accipere à Maioribus inſtrumenta virtutum. Illis enim inhæret velut neceſſitas quædam, & dulce incitamentum ad laborem; quem certè formidaret animus inuadere, niſi natiuus amor, tacito lapſu ſe inſinuans in pectus, ſecuritatem induceret; gaudetque manus etiam ea munera tractare, quibus auctor ipſe pretium ingens adiecit. Nec dubium eſt, cuncta hoſtium dona, quanuis periculo careant, tamen eſſe ſuſpecta. Sic ille inclytus bellator Hector, ex balteo, quem amico animo ab Aiace accepit hoſte, pendens circa muros patrios raptatus eſt ab Achille victore. Et ſimiliter Troianus terror Aiax, eo enſe, quem dono ab Hectore accepit, mortem ſibi conſciuit: quaſi monſtrante natura, nulla inimica munera vacua eſſe diſcrimine. E contrà ab amico dona ſunt plena voluptatis, & & gratiæ; nec videntur, ea poſſe nocere, quæ vero, fortique ex amore proueniunt. O quoties hæc amoris voluptas fuit loco ſalutis! Non ſemel audieris, ſæpiùs videris, graui valetudine oppreſſos, ad omnem cibi cogitationem pauidos, eos tamen obſonia appetere, quibus intimam dulcedinem amātis manus infudit: & quāuis ea alioquin ſint noxia, amoris tamen arte medicata proſunt, & lapſas vires inſtaurant. Non annumerem tibi, quot egregios bello, ac pace viros hæc ſuorum dulcis recordatio formauerit, nam frequentiſſima exempla ſunt, & apud te plauſum eruditionis nō capto. At velim iterùm, vt aſſidua contemplatione repetas, & perpendas animo, quantum iucunditatis ſecum afferat meminiſſe pignorum, quæ à Maioribus noſtris, vel ab amicis habemus. Delectant arma putria rubigine, infinito pretio æſtimatur lancea carie corrupta, gaudet bellator filius, amatque pericula ſub galea, quam paternus cruor adſperſit: extrema etiam rerum humanarum calamitas, ſi paterno amore impertiatur, animum iucunditate perfundit. Sic Chriſtus Dominus noſter reſpondit Petro, quaſi miraretur interrogans, Ioannis 18. 11. *Calicem, quem dedit mihi pater, non bibam illum!* nimirùm quia ille acer-

acerbiſsimus calix mixtus erat paterna dulcedine. Et iam olim ille parentum riſus Iſaac Geneſ. 22. non ad funeris ſui rogum, non ad impendentis gladij ictus expauit; quia paterni affectus vulnera timere non potuit. At quantò dulciora erunt animo tuo, quæ tibi offerimus munera, non belli ad ardua pericula, horrentiſque Martis campos vocantia, ſed ducentia ad Muſarum delicatiſsimos fontes, inuitantia ad amœnum ſapientiæ, ſuauiſque concordię ſeceſſum, quem totus amas, quem, dies, noctéſq; aſsiduus obſeruas. Voco te ad cognitionem altiſsimi Sacrificij, ad aram, & ſacratiſsimum fidei noſtræ pignus. Animum tuum excito, vt mecum indefeſſo ſtudio occultas veritates cœli, & terræ perquiras. Labore enim, & conſtantia eſt opus, vt naturæ arcana, gratiæ myſteria radio mentis, face fidei inuenias. Nam vt ſcintillę, venæ ſilicis obſtruſæ, non niſi ad ictum duri ferri excutiuntur, ſic nec veritates tacentes, & incluſæ niſi ad ferrei laboris ictum excitatæ reſpondent. Itaque, Frater dilectiſsime, hanc tibi Diſputationum mearum de Sacrificio Miſſæ priorem partē, quaſi xeniolum, defero, non vanus, & ambitioſus quærens à quo laudibus, velut antidoris, cumuler; ſed amans amantem te, qui elucubrationum mearum munera animo tuo foueas, & diligas. Maximuſque nobis laboris fructus erit, placuiſſe, & profuiſſe tibi. Grata fore, cū tuum amorem agnoſcam, dubitare non poſſum: profutura ſpero, cum innumeras quæſtiones inuiſurus ſis, & multa ſacra Iura diſcuſſa, quorum Indicem vnà cum hac Epiſtola mitto.

51 Sed etiam magni momenti eſt, agnoſcere ſuæ virtutis originem; vt animus ad ardua, & decora erectus, amplectatur Maiorum lucem, eamque inſinuās pectori, clarā habeat facem, quæ ad iter arduum gloriæ ducat flamma victrici. Quæ enim velut propria intuemur, vehementiùs animū ſtimulant; ſeminaq; virtutis cum ipſo ſanguine tradita accreſcunt inſpirata radijs, & prouocata laude Priorum. Non aliter ac roſę, Solis tepore prouocante, fundunt purpureos orbes in calices; & arbores adſtrictę brumali gelu, vbi vicini Solis radijs diſcuſſere nebulas incubātes terræ, lætam pompam extendunt; vt ſemina rigenti terra incluſa verno ſpiritu afflata reſpirant, nouoſque fructus, & voluptates parant, quibus iterùm ad ſemina redeuntibus, ſeruatur rerum humanarum inoffenſus ordo: ſic prorſus obliuio rerum à Maioribus geſtarum animum, quanuis generoſum, claraque mentis luce ornatum, velut rigenti nebula obuoluit; & ita mentis oppreſſus ignis intrà marcentem, & ignobilem clauditur ſinum. Sed vbi plena lux ſuorum glorię pectus impleuit, noua virtus ſpirat, & velut radio cœleſtis afflatus animus ſemina virtutum ad lætos fructus, etiam ad voluptates, extendit. Hinc forſan iam expectes, vt laudes domus paternæ canam. Sed quidem non expectas; eſt enim tibi acutiſsimus veræ glorię ſenſus; & palàm agnoſcis, viliſsimum, & plenum veræ ignominiæ eſſe, laudes proprias expromere. Nec iam te (quanuis pudendum nihil auitis laribus contraxeris) gloriandum putes; quòd non deſpicabili loco ſis natus; ſed quòd renatus ſis eo in Illuſtri Collegio Ouetenſi ſub nomine Diui Saluatoris auſpicatè fundato.

52 Hinc tibi, iam oblitus populum tuum, & domum patris tui, noua auſpicia, & clara incitamenta proponas: hinc enim non tantùm habuiſti, ſed elegiſti originem meliore ſorte naſcendi. Intuere, quàm latè pateant Sodaliū tuorum honores; quos per laborem, & induſtriam aſſequuti, cum laude, & amabili recordatione geſſerunt. Hos ſequere, dulciſsime Frater, horum exēplis, gloriæ, atque virtuti te ſimillimum redde. Prouocet ante omnes animū primus parens D. D. Didacus de Muros Antiſtes Ouetenſis, qui omnium encomiorum ornamento clarus, etiam in illis aureis ſęculis, ſuprà omnes enituit, charus in paucis Ferdinādo, & Eliſabethæ Regibus Catholicis: quę ſumma cōmendatio eſt, diligi ab optimis Principibus, in quorum gratiam non niſi per virtutum gradus aſcenditur. Eum alloquens Lucius Marineus Siculus L. 17. in Epiſt. 17. laudanſque eius erga pauperes liberalitatem ait, *Vtinā plures muros haberet Hiſpania; aut tot inopū, & pauperum domus non corruerent!* Nec minorem Ceruantis Cardinalis purpura oculis tuis ſplendorem pariet, qui valde probatus, & dilectus Sanctiſsimo Patri Pio V. & ab hoc in Purpuratorum Eccleſiæ ordinem aſſumptus, ad tanti Pontificis

tificis formam ſe totum compoſuit plena imitatione virtutum. Flagrantem quoque tibi flammam inſpirant Eminẽtiſsimi Quiroga, & Albornoz, ſed præcipuè, qui nunc viuit (degatque diutiſſimè!) Balthaſar Moſcoſus, Hiſpaniæ Primas Antiſtes Toletanus; cuiꝰ elogia attingere nō audeo, & quia pudet, paucis ea delibare, atq; perſtringere, & quia ſatius erit, cum tot, tantaque ſint, ea relinquere admirationi mortalium. At quomodò Illuſtriſsimi D. Didaci Couarruviæ Epiſcopi Segobienſis tuos oculos lux accenſa non percellat? Deus faxit, vt mentem tuam illuſtret, ac formet ſua doctrina: quam vt tuam conſpiciens amabis, & amans intelliges. Occurret clariſsimorum hominum innumerabilis turba; quamuis enim egregij ſint, tamen efficit turbam multitudo: quod ſupremum gloriæ eſt, turmatim recenſeri eos in tuo Collegio, quos in noſtro Orbe principes veneramur: qui Hiſpanias ſuis conſilijs, & virtute rexerunt; quorum micantiſsima luce tenebrę ignorantię ſunt victę; quorum fortitudine ſuſtentata ſuperba noſtri Imperij moles inclinata recumbit. Dixerim compendio, numerari tres Clariſsimos Præſides Regalis Senatus ſupremi Caſtellę Didacum Couarruviam, Franciſcum Contrerium, Ferdinandum Valdeſiũ; quibus adnumerari iure merito poteſt Ioannes Chavius, vt qui multo tẽpore Senatum illũ gubernarit. Ad ſummam etiã dixerim, celebrari vltrà ſexaginta Illuſtriſsimos Eccleſię Antiſtites; inter quos Turibius Alfonſus Mogrobejus Archiepiſcopus Limenſis ſanctitatis fama in nouo, & veteri Orbe notiſſimus, cuius vita, & res geſtæ vulgatæ ſunt nuper iuſto volumine ab Antonio Leone Pinelo: & ſexdecim ex eis interfuerunt Concilio Tridentino, remq; Chriſtianam, ac Catholicam præſentia ſua, atque doctrina iuvarunt, vt memorat Gregorius XV. Pontifex Maximus in Diplomate conceſſo eidẽ Collegio anno 1622. decem ex eis exprimuntur ſuis nominibus ab Illuſtriſsimo D. Chriſtophoro Camara in Deſcriptione Epiſcopatus Canarienſis (quem tunc regebat, promotus poſteà ad Salmanticenſem) Cap. 8. quibus addendi ſunt Illuſtriſsimi D. Ioannes FernandiꝰTemiñus Epiſcopus Legionenſis, vt conſtat ex Sodali ſuo Couarruvia in Epiſtola nuncupatoria R. electionis ad Regulam *Peccatum*, & D. Petrus Vaguer, ſeu Fragus Epiſcopus Vſellenſis, poſteà Algerenſis, de quo in Catalogo Patrũ conuenientium ad Concilium tempore Pij IV. Et in fol. 1. libri Receptionum Collegij. Nomina aliorum deprehendere hactenus non potui. Suſpicimus nunc, veneramurque Salmanticæ Illuſtriſsimum Antiſtitem D. Antonium Piñam, Zamoræ Illuſtriſsimum D. Antonium Paynum, electum iam Archiepiſcopũ Burgenſem, Madrlti Illuſtriſſimum D. Alfonſum Buelnam Inquiſitionis Hiſpaniarum maximæ Conſiliarium, deſignatum Præſulem Zamorenſem. Ibidem etiam in Senatu Regali ſupremo Caſtellæ Clariſsimos D. Antonium Contrerium (qui & Cameræ eſt) D. Franciſcum Soliſium, D. Didacum Riberam, D. Ioannem Arze, D. Petrũ Nunnium Guzmanum: in Senatu Ordinum Militarium D. Ioannem Stradam; in Senatu Italiæ D. Benedictum Trellium: in Senatu Aragoniæ D. Vincentium Moſcoſum. Immenſum eſſet, per ſingulorum elogia vagari; inuidiæque proximum, ſi hunc magis, quàm illum comendarem. Senſim dilabebatur calamus in complures alios, qui Eccleſias Cathedrales, & Senatus Prouinciales nunc temporis litteris ſuis, & authoritate condecorant; ſed continendus eſt, ne in Librum grandeſcat hæc Epiſtola.

53 Vnum, & vita iam functũ, Bartholomæum Turrianum Antiſtitem Canarienſem cum laude fuſiori nominabo pro eximijs eius meritis in noſtrã Societatem; quam naſcentem fouit, direxitque conſilijs. Sunt, qui putent, tantum eius virtuti, ſapientiæ, & prudentiæ ſingulari tribuiſſe S. P. Ignatiũ, vt ad Patres Salmanticæ commorantes ſcripſerit anno 1547. iubens, vt Domino Doctori Turriano non aliter, ac ſibi ipſi obedirent. Seruatur autographa Epiſtola in noſtrę Societatis Salmanticẽſi Regio Collegio: Eam tamen alij interpretantur non de Bartholomæo, ſed de Michaele Turriano Collega Maiori Complutenſi, & Primario Theologiæ Profeſſore, admiſſo Romæ in Societatẽ à S. Patre; illinceque Salmanticam miſſo, vt prima Collegij noſtri fundamenta poneret, quem ideo vocet Dominũ Doctorem, quia eius admiſsio occulta fuit, quoadvſque Salmanticam peruenit.

Digitized by Google

nit. Vt vt ſit, teſtantibus M. S. S. archiui Collegij Methymnenſis, anno 1554. Doctor Bartholomæus Turrianus (nobilior tunc temporis in Hiſpania Theologus Sæcularis, ſicut ibidem adnotatū lego) aduenit Methymnam, & Congregationi Patrum, cui aderat S. Franciſcus Borgia, interfuit; maximèque ſuis conſilijs rem Societatis prouexit, & virtutis ſuæ radio Sodalium mentes accendit. Ea in Congregatione promulgatæ primùm ſunt Conſtitutiones Societatis, præſente P. Magiſtro Natali, quem Roma miſerat hac de cauſa S. P. Ignatius. Ibi etiam decretum, vt quātocyùs aliqui ex Socijs Hiſpalim ſe cōferrent inituri bellum, conſerturique manus cum Ægidio, & Conſtantino Hęreſiarchis; necnon vt alij Abulam pergerent impenſuri in præluſtri Ciuitate operam miniſteriorum ſpiritualium Societatis erga proximos. Quæ fuere exordia Collegij tam Hiſpalenſis, quàm Abulenſis. De alijs actis eo in Conuentu Methymnenſi (qui Profeſſorum Patrū primus fuit in Hiſpania) agit Nicolaus Orlandinus 1. p. Hiſtoriæ Societatis L. 14. à n. 52. quanquam Doctoris Turriani præſentiam ſubticeat. Sed L. 13. à num. 34. exarat cenſuram, quam de Exercitiorum S. P. Ignatij aureo libello edidit vir ille pietate, doctrinaque inclytus, & quæ per vniuerſam Hiſpaniam ei opuſculo authoritatem nō modicam conciliauit. Franciſcus etiam Sacchinus p. & Lib. 3. eiuſdem Hiſtoriæ à num. 203. luculenter narrat Noſtrorum in Canarias inſulas expeditionem ductu Turriani creati iam Epiſcopi; cuius erga Societatem fauor, egregia facta, ęmula primorum Eccleſię Pręſulum, optimuſque finis grato, eleganti que ſtylo traduntur à Sacchino. Quandiu litteræ manebunt, florebit Turriani memoria ob inſignia, quæ reliquit monumenta de ſanctiſsima Trinitate; in quorum ad Lectorem præfatiuncula haberi ſe velle alumnum Collegij Ouetenſis proteſtatur. Illud etiam Societati gratiorem faciet eius memoriam, quòd non minus in beneuolentia erga ipſam, quàm in ſtudijs ſacris enutrierit Salmanticæ ſuum nepotem Franciſcum Turrianum, vt tradit Andreas Schotus in Bibliotheca Hiſpana tom. 2. pag. 285 illum, inquam, Turrianum, qui ſeculo nuncium remittens acceſsit ad Societatem ingrandæua ætate, & quem ſolus ignorabit litterarum inſcius.

54 Vltra Bartholomæum Turrianū Eminentiſsimus Cardinalis Ceruantes Societatem noſtram maximis beneficijs ſibi obſtrinxit, fundauit enim Tarracone Domum probationis, & teſtamento cōmmodum addixit cenſum, vt refertur à Sacchino parte 4. Hiſtorię Societatis Lib. 4. à num. 173. Iacet ibi ſepultus; ſed eius memoriam viuam ſemper tenebit Societas. Quę alijs etiā nominibus Ouetenſi Collegio deuinctā ſe peruulgat, vt quæ ſe nobilitatam agnoſcat ſex eius alumnis, quos virtute, & litteris inſtructos inde accepit, ſcilicet Henricum de la Cueva Pręceptorem Clementinarū, Inquiſitoremq; Conchenſē, Ioannem Moralē Medranū Doctorem in ſacra Theologia, Franciſcum Abreum Anteceſſorem in Codicis Cathedra, & creatum Canonicum Doctoralem Siguntinum, Ioannem Pinedā Barrientum, Ioannem Alfonſum del Riego Veſperarium Legum Profeſſorem, Fiſcalem Regium Valliſoletanū, & electum Senatorem Granatenſem, Ioannem Firminum de Pereda publicū Codicis Prælectorem, Cōſiliarium Regium Pampilonenſem, Inquiſitoremq; Valliſoletanum, viros quidē egregios, & de quibus in Annalibus Prouinciæ Caſtellanæ longus texetur ſermo. Eſtque velut ingenitum Collegis Ouetenſibus, ſummo ſtudio, & fauore Societatem proſequi, vt multis alijs tam antiquis, quàm recentibus exemplis confirmare poſſem. Sed ſuperiora amaui tibi proponere, vt palàm faciam, quibus titulis obęratus ſim Maiorib⁹ Collegij Ouetenſis, cui⁹ tu pars es, & ego, tanquam vnus, minimuſque è Societate, in partem beneficiorum veni, præter ſingularia non pauca in me priuatim collata, quę tu ipſe ſat noſti, & ego ſēper grata ſaltem memoria rependam. *Eſt autem benefactoribus ab ijs, qui beneficio affecti ſunt, quædam gratiæ relatio, eorum meminiſſe, & eorum, per quæ beneficio affecti ſunt*, vt ait Nicolaus Cabaſilas in Expoſitione Liturgiæ C. 9.

55 Illud te etiam inter domeſtica magnopere excitabit ad ſtudia litterarum, quod è Collegio Ouetenſi prodierint Scriptores inſignes, quales ſunt Didacus Couarruvias, ſuo ſatis nomine celebris; Bartholomæus Turrianus, qui

qui de Trinitate, vt iam ſuprà dixi, edidit opus nunquam ſatis laudandum; Sebaſtianus Perez Epiſcopus Oxomenſis, qui libros Ariſtotelis de Anima commentarijs ſubtiliſsimis explicuit, & de Sacrificio Miſſæ, alijſque ad 3. partem ſpectantibus euulgauit Diſputationes, quas, etſi à multis allegari videam, præſertim à Suario, Vazquio, Henriquez, inuenire hactenus non potui; D. Didacus ab Alaba Epiſcopus Aſturicenſis, Abulenſis, Cordubenſis, Præfectuſque Prætorio Curiæ Granatenſis, & Vallisoletanæ, qui de Concilijs vniuerſalibus librum confecit; D. Ioſephus Vela Conſiliarius Granatenſis, qui accuratè ſcripſit de Epiſcopi poteſtate, duoſque alios tomos Diſſertationum; D. Martinus de la Reategui Senator Regius in ſupremo Caſtellæ Conſilio, qui vnum Selectarum, eumque politiſsimum. Poſſem accenſere famigeratiſſimum Doctorem Nauarrum, Martinũ ab Azpilcueta, ſequutus Collegas Ouetenſes D. Sebaſtianum Nauarrum Arroytam in Epiſtola præfixa Theſauro linguæ Caſtellanæ, Authore Sebaſtiano Couarruvia, & D. Ildephonſum Vazquez de Prada in Anereſi de Iure Eccleſiaſtico tanti Collegij Excurſu 2. n. 8. Eſtque per manus tradita hæc notitia innixa ſubſcriptioni cuidam inter alias Collegarũ factæ à Baccalaureo Martino de Azpilcueta ad annũ 1524. die 1. Auguſti fol. 1. Receptionum Collegij; quamuis quia nec ipſe Nauarrus, neque alij ſynchroni monumentis litterarum conſignarint, vocetur à nonnullis in dubium; nec ego vellim Ouetenſi Collegio incerta decora arrogare, cum ei abundè ſuppetant certa, & explorata. Præluxit tot Scriptoribus Parens, atq; Inſtitutor Collegij præclariſsimus D. Didacus de Muros, qui & contra Martinum Lutherum ſapientiſsimè calamũ diſtrinxit, ob id maximè commendatus à Leone X. Summo Eccleſiæ Paſtore in Bulla integra tranſcripta ab Ægidio Gundiſaluio Dauila in Theatro Eccleſiæ Salmanticenſis, & bellum Granatẽſe geſtũ à Regibus Catholicis Ferdinãdo, atque Eliſabetha ſtylo commiſit.

56 Habes tandem in Collegis, qui tecum conuiuunt, potentiſsima incitamenta, quæ te vehementer inflãment tam ad virtutum, quàm ad litterarum percurrendam viam. Sileo tamẽ eos, doctus à Velleio Paterculo, *Penè ſtultam eſſe inhærentium oculis ingeniorum enumerationem, nam præſentium vt magna admiratio, ita cenſura difficilis eſt.* Fruere ergo, dilectiſsime Frater, noſtris de Sacrificio Miſſæ Diſputationibus, quæ vt profitenti tibi Ius Canonicum, ac Cæſareum faciliores ad vſum ſint, digeſsi ſubiectum ſyllabum Canonum, ac Legum. Vale, & viue diu incolumis.

TAM IN HOC, QVAM IN SEQVENTIBVS INDICIBꝰ primus arithmus Diſputationem, ſecundus numerum eius, tertius numerum, qui eſt in pagina, denotat.

Ex vniuerſo Corpore Iuris Canonici.

A

C. Accedens diſtinct. 50. 12. 15. 220.
C. Alma mater de Sent. excommun. in 6. 14. 19. 271. & 17. 48. 340
C. Ad præſentiam 14. 22. 273.
C. Audi denique 11. q. 13. 17. 8. 316
C. Aquam de Conſecrat. diſt. 3. 10. 10. 189.
C. Apoſtolicam 2. de Presbyt. nõ bapt. 17. 13. 318. & 17. 24. 325. & 17. 110. 377.
C. Animæ 13. q. 2. 17. 13. 319. & 17 81. 360.
C. A nobis 28. de Sent. Excom. 17. 44. 337.
C. Audimus 1. de Reliquijs, & Venerat. Sanct. 17. 91. 365.

B

C. Baptiſmi vicem 34. de Conſec. diſt. 4. 17. 24. 325. & 17. 110. 377.

C

C. Cum inferior de Maiorat. & obed. 12. 11. 217.

C.

C. Cum liceret de Conſecrat. Eccleſię 14. 14. 268.
C. Cum decorem 14. 21. 272.
C. Conquerente 14. 22. 273.
C. Cum quis 11. q. 3. 14. 24. 274.
C. Cum non ſit in homine 1. 4. 24.
C. Chriſtus quid fecit 1. q. 1. 2. 29. 47.
C. Cum omne 7. de Conſecrat. diſt. 2. 3. 5. 72. & 9. 2. 176.
C. Comperimus 12. de Conſecrat. diſtinct. 2. 4. 2. 106.
C. Cum tribus 73. de Conſecrat. diſt. 2. 9. 2. 176.
C. Cum veniſſet de Sacra vnctione 10. 10. 189.
C. Catechumenum 35. de Conſecrat. diſt. 4. 17. 17. 32.
C. Cum excommunicato 11. q. 3. 17. 59. 347.
C. Cum Marthæ 6. de celebrat. Miſſar. 17. 85. 361. & 17. 101. 371.
Clemẽtis VIII. Conſtit. 81. 12. 3. 213

D

C. Degradatio de Pœnis in 6. 12. 15. 220.
C. Dictum eſt 1. q. 1. 10. 28. 199.
C. De his, qui inceſti 35. q. 2. 17. 25. 326.
C. De Communione 17. 28. 328.

E

C. Ex litteris de Clerico non ordinato 12. 3. 213
C. Epiſcopus 59. de Conſecrat. diſt. 1. 14. 12. 267.
C. Et ſancta 66. de Conſecrat. diſt. 2. 2. 29. 47. & 48.
C. Ecce ego diſt. 95, 9. 4. 178.
C. Epiſcopus 67. de Conſecrat. diſt. 1. 17. 25. 326.
Eugenij IV. Decretum. 12. 9. 216. & 12. 14. 219.

F

C. Firmiter de Sum. Trin. & fide Catholica, 11. 1. 203. & 12. 1. 212. & 17. 12. 318

G

C. Gaudemus de Diuortijs 17. 32. 330
Gregorij XIII. Conſtitutio incipiens Sanctiſsimus 6. 5. 134

H

C. Hoc quoque de Conſecratione diſt. 1. 14. 14. 268

I

C. Intra Catholicam 1. q. 1. 12. 15. 220. & 12, 17. 222
C. Iteratur 71. de Conſecrat. diſt. 2, ibidem, & 10. 6. 187.
C. Illud diuini 7. q. 1. 14, 14, 268.
C. Inhibendum de cohabit. Cleric. 14 17. 269
C. In Chriſto ſemel de Conſecrat. diſt. 2, 2, 5, 35
C. Inter alia de Sent. excommunic. 42 19, 119
C. Ideo 23, q. 1, 4, 19, 119

L

C. Legatur 24. q. 2. 17. 28. 328
Leonis X. Bulla, cuius initium, Exurge Domine 12. 10. 217

M

C. Manus 1, q, 1, 12, 15, 220
C. Multi Sæcularium 1, q, 1, 12, 17, 222.
C. Maiores, § Item quæritur, V. Dormientes, de Baptiſmo 13, 4, 233
Marcellinus Papa in Epiſt. Decret. 1, ad Salomonem Epiſcop. 16, 3, 309,

N

C. Non nocet 1, q, 1, 12, 17, 222,
C. Nullus diſt. 32, 12, 26, 228
C. Nemo Eccleſiam 9. de Conſecrat. diſt. 1, 14, 14, 268
C. Nec Moyſes 87, de Conſecratione, diſt. 2, 2, 20, 45,
C. Nihil contra 7, q. 1, 4, 1, 105,
C. Non mediocriter de Conſecratione diſt. 5, 8, 33, 171, & 18, 44, 399,
C. Nihil in Sacrificijs 8, de Conſecrat. diſt. 2, 10, 27, 197,
C. Non dubito 149, de Conſecrat. diſt. 4, 17. 24, 325,
C. Nec quiſquam 24, q. 2, 17, 28, 328.
C. Nulli diſt. 19, 17, 68, 352,
C. Non Æſtimemus 13, q. 2, 17, 77, 350, & 17, 123, 378,

O

C. Omnis Chriſtianus 11, q. 3, 17, 8, 316,
C. Omnis vtriuſque de Pœnit. & remiſsion. 17, 27, 327,

P

C. Peruenit 29, de Conſecrat. diſt. 2, 12, 6, 214,

C.

C. Præter hoc diſt. 32. 12. 26. 228.
C. Pluralis de Reg. Iur. in 6. 14, 11, 266.
C. Propoſuit de filijs Presbyt. 14. 13, 267, & 14, 14, 268,
C. Placuit 1, q. 4, ibidem,
C. Prætereà de Officio, & poteſtate iud. deleg. 14, 19, 272.
C. Panis 55, de Cõſecrat. diſt. 2, 2, 18, 41.
C. Perlectis diſt. 25, 11, 1, 212.
C. Placuit 23, q. 5, 17, 23, 324, & 17. 91, 366.
C. Pro obeuntibus 13, q. 2, 17, 91, 365.

Q

C. Quod quidam 1, q. 1, 12, 15, 220,
C. Quæſitum diſt. 32, 12, 26, 228,
C. Quid ſit ſanguis de Conſecrat. diſt, 2, 10, 6, 187
C. Quicumque 26, q. 5, 10, 28, 198,
C. Quando quis 128, de Conſec. diſt. 4 17, 17, 321,
C. Quod autem de Pœnit. & remiſs. 17, 30, 329

R

C. Retulerunt 89, de Conſecrat. diſt. 4, 14, 23, 273
C. Relatum 11, de Conſecrat. diſt. 2, 2, 22, 44, & 3, 9, 74, & 4, 2, 106, & 3, 96, 100.

S

C. Si Sacerdos de Officio iudic. ordin. 2, 29, 47
C. Sunt quidam 75, q. 1, 12, 11, 217,
C. Sicut Chriſtus 1, q. 1. 12, 17, 222,
C. 2, de Teſtam. in 6, 13, 5, 234,
C. Significaſti 18, de Homic. 13, 22, 247
C. Si teſtes el 3, 4, q. 2, §. Vbi numero 14, 11, 266,
C. Sicut Iudas 68, de Conſecrat. diſt. 2, 2, 29, 48
C. Sabbatho 13 de Conſecratione diſt. 3, 3, 35, 83
C. Sicut enim 11, q. 1, 4, 19, 119,
C. Sacerdos 89, de Conſecrat. diſt. 2, 11, 1, 203.
C. Sacris de Sepultur. 17, 14, 320, & 17, 48, 341
C. Super eo de Raptor. 17, 23, 324
C. Sacris 38, de Sentent. excom. 17, 44, 337,
C. Si quis Epiſcopus 11, q. 3, 17, 44, 338, & 17, 54, 344
C. Statuimus de Sentent. excomun. in 6, 17, 59, 346

T

C. Tertiò quæritur 15. q. 3, 12, 6, 214
C. Tua nos de Decimis 1, 4. 24
C. Tempus 13, q. 2, 17, 77, 358, & 17, 86, 362, & 17, 101, 371
Tit. de Torneamentis C. 1, & 2, 17, 23, 324

V

C. Vtrùm 27, de Conſecrat. diſt. 2, 12 17, 222
C. Veſtra diſt. 32, 12, 26, 228
C. Vt quiſquam de Vita, & honeſtate Cleric. 14. 13, 267, & 14, 14, 268,
C. Viſum 72, de Conſecrat. diſt. 1, 17. 4, 315, & 17, 72, 355
C. Vtrùm ſub figura diſtinct. 2. 10. 6: 187
C. Veniens 3. de Presbyt. non bapt. 17 38, 333
Vrbani VIII. Conſtitutio 79. 12, 3, 213

Ex Conciliorum Decretis.

A

Concilium Ancyranum can. 2, 12, 5, 214
Arelatenſe I. canone 13, 12, 3, 214,
Arelatenſe II. can. 12. 17, 48, 341,
Aurelianenſe II. can. 15, 17, 91, 366
Aurelianenſe II. can. 14, 17, 23, 324.
Arauſicanum I. can. 12. 13. 4. 233
Alexandrinum Epiſt. 10, ad Neſtorium 17. 1. 313
Auguſtanum anno 1548 can. 18. 14. 13. 267.

B

Baſilienſe Seſsione 21. canone 8. 14 13, 267.
Bracarenſe III. can. 2. 2. 29. 48
Bracarenſe I. can. 17. 17. 23. 324.
Bracarenſe I. can. 16. 17. 91. 366.
Bracarenſe III. can. 2. 6. 5. 134.

C

Conſtantienſe in Extrauag. Ad euitanda, 17. 48. 340.
Conſtantienſe Seſ. 8. 8. 16. 158. & 12. 17. 221.
Carthaginenſe III. can. 4. 9. 2. 176.
Colonienſe canone 26. & 27. 3. 14, 76.
Carthaginenſe III. can. 34. 13. 4. 233.
Cabilonenſe II. anno 813. can. 39. 17. 5. 315.
Carthaginenſe IV. canone 84. 17. 25. 326.
Carthaginenſe IV. can. 91. 17. 8. 316.

E.

Digitized by Google

E

Eboracenſe anno 1194. 14. 13. 267.

F

Florentinum in Decreto Eugenij, 11, 1. 203.

Florentinum in Inſtruct. Armen. 11. 1. 212.

Florentinum in Litteris Vnionis 17. 81. 360, & 17. 122. 378.

H

Hipponenſe can. 23. 16. 3. 309.

I

Iliberritan. can. 29, & 37. 17. 8. 316.

Ilerdenſe can. 4. 17. 25. 326.

L

Lateranenſe ſub Innocentio III. can. 1. 17. 12. 318.

Lateranenſe Cap. de Sum. Trin. & fide Catholica, §. Vna verò 5. 2. 128.

Laodicenſe can. 14. 14. 17. 269.

Laodicenſe can. 19. & 26. 11. 1. 202.

Laodicenſe can. 19. 3. 11. 75.

Laodicenſe can. 49. 3. 15. 77.

Laodicenſe can. 44. 14. 17. 269.

M

Moguntinum anno 813. can. 43. & anno 1545. can. 54. 14. 13. 267.

N

Nicænum I. can. 14. 18. 11. 212.

Neocæſarienſe can. 13. 3. 11. 75.

Nannetenſe can. 30. 14. 13. 267.

Nannetenſe relatum C. Nullus Presbyteror. de Conſecratione diſt. 5. 18. 24. 394.

P

Pariſienſe anno 829. ſub Ludouico L. 1 Cap. 18. 14. 13. 267.

Pariſienſe anno 829. Lib. 1. cap 45. 14 16. 270.

S

Salisburgenſe in tit. de Celebratione Miſſ. 12. 17. 222.

T

Tridentinum Seſ. 6. cap. 7. 18. 18. 390.

Tridentinum Seſ. 22. cap. 1. 1. 14. 10.

Trident. Seſ. 7. can. 11. 12. 9. 216.

Tridentinum Seſ. 14. cap. 6. 12. 10. 217.

Tridentinum Seſ. 23. cap. 4. & Seſ. 7. can. 9. & Seſ. 23. cap. 1. 12. 14, 219. & 3, 6. 72.

Trident. Seſ. 7. can. 12. 12. 17. 221.

Tridentinum Seſ. 22. capite. 1. 14. 1. 261, & 14. 7. 264, & 4. 3. 107, & 4. 22. 122, & 5, 1. 127, & 5. 1. 174, & 10. 6. 187.

Trident. Seſ. 25. cap. 15. 14. 21. 272.

Trident. Seſ. 22. can. 3. 15. 3. 279.

Trident. Seſ. 22. cap. 2. & 6. 15. 34. 298, & 5. 2. 128.

Trident. Seſ. 22. can. 3. 17. 3. 314.

Trident. Seſ. 22. cap. 2. & can. 3. 17. 5. 315.

Trident. Seſ. 13. cap. 3. 2. 17. 41. & 3. 36. 87.

Trident. Seſ. 23. cap. 1. & 4. 3. 32. 81, & 3. 40. 89.

Trident. Seſ. 13. cap. 8, 3. 52. 97.

Trident. Seſ. 21. cap. 1. 4. 5, 108.

Trident. Seſ. 21. cap. 2, 4, 7, 112.

Trident. Seſ. 22. in proœmio, 6, 1, 132.

Trident. Seſ. 23, cap. 4, 8, 16, 158.

Trident. Seſ. 22. cap. 1, & can. 2, 9. 4. 177.

Trident. Seſ. 7, 10, 1, 184.

Trident. Seſ. 22, cap. 1, 10, 6, 187, & 11. 1. 203.

Trident. Seſ. 22. cap. 2, & can. 3, & Seſ. 25, 10, 20, 193.

Trident. Seſ. 22, cap. 1, & can. 2. Seſ. 23. 11, 1, 212.

Trident. Seſ. 22. cap, 2, 17, 13, 319.

Trident. Seſ. 25, 17, 13, 319.

Trident. Seſ. 6, cap. 4, 17, 17, 321.

Trident. Seſ. 14, cap. 5, & can. 8, 17, 27. 327.

Trident. Seſ 22, cap. 1. 17, 34. 331, & 17, 37, 332.

Trident. Seſ. 22, cap. 2, 17, 41, 335.

Trident. Seſ. 22, cap. 2, 17. 74. 356.

Trident. Seſ. 22, cap. 1, 17, 96, 369.

Trident. Seſ. 22, cap. 3. 17, 84, 361.

Triburienſe 17, 23, 324.

Triburienſe can. 31, 17, 91. 366.

Treuerenſe anno 1549, tit. de Miſſæ Officio 14. 21. 272.

Trullanum 32. 9. 2, 176.

Toletanum I can. 5. 14. 7. 264.

Tolet. II. can. 14. 14. 12. 267.

Tolet. XII. can. 5. 2. 22. 44. & 3. 9. 74 & 3. 52. 97. & 6. 1. 132.

Tolet. XVI. can. 8. 3. 35. 83.

Tolet. VI. can. 7. ibidem.

Tolet. ſeu Arandenſe anno 1473. Conſtit. 20. 17. 91. 366.

Ex Iure Ciuili.

L. Barbarius ff. de Offiic. Prætor. 12. 9. 216.

L. Inter illa §. finali, ff. de Verborum oblig. 14. 11. 266.

L. Titiæ Textores ff. de leg. 1. 15. 14. 284.

L. Si quis in princ. ff. de leg. 3. 13. 31. 250.

Digitized by Google

L. qui in vtero, & L. penultima, ff. de ſtatu homin. 17. 12. 318.
L. vltima, ff. de conſtitut. Princ. 17. 27. 327.
L. 39. §. nupta, ff. ad L. Iul. de adult. 2. 2. 33.
L. 2. C. de ſentent. & interlocut. 12. 9. 216.

Ex Partitis.

Tit. 3. in proœmio, & L. 47. titul. 4, Part. 1. 12. 2. 213.
L. 42. titul. 4. Part. 1. 17. 114. 375. & 3. 61. 103.
L, 50. tit. 4. Part. 1. 14. 13. 267.

INDEX LOCORVM Scripturæ ſacræ.

Ex Geneſi.

C. 1. V. 6. Factumque eſt veſpere, & mane dies vnus, 2. 44. 60.
C. 4. V. 4. Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius, 1. 53. 31.
C. 30. V. 16. Redeuntique ad veſperam Iacob de agro egreſſa eſt in occurſum eius Lia, 1. 45. 61.

Ex Exodo.

C. 5. V. 1. Dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi in deſerto, 14. 2. 261.
C. 12. V. 6. Immolabit eum vniuerſa multitudo filiorum Iſrael, 11. 14. 211.
C. 12. V. 42. Nox iſta eſt obſeruabilis Domini, quando eduxit eos de terra Ægypti, 1. 48. 87. & 2. 44. 60.
C. 13. V. 13. Primogenitum aſini mutabis ove, quòd ſi non redemeris, interficies. Omne autē primogenitum hominis de filijs tuis pretio redimes, 1. 24. 25.
C. 12. V. 8. Et edent carnes nocte illa aſſas igni 1. 45. 61.
C. 12. V, 18. Primo menſe, quarta decima die menſis ad veſperam comedetis azyma, 1. 45. 61.
C. 12. V. 6. Servabitis eum vſque ad quartam decimam diem menſis hui⁹, 1. 45. 61.

Ex Leuitico.

C. 6. V. 26. Sacerdos, qui offert, comedet eam in loco ſancto, in atrio tabernaculi, 3. 51. 97.
C. 17. V. 25. Offeretis holocauſtum Domino, 14. 2. 261.
C. 17. V. 11. & 12. Anima omnis carnis ſanguis eius eſt, & ego dedi vobis ſanguinem ad expiandum pro peccatis veſtris, 1. 44. 25.
C. 23. V. 32. A veſpera vſque ad veſperam celebrabitis Sabbatha veſtra, 2. 48. 66.

Ex Numeris.

C. 28. V. 3. Hæc ſunt Sacrificia, quæ offerre debetis, 14. 2. 261.
C. 33. V. 3. Profecti igitur de Rameſſe menſe primo, decimaquinta die menſis primi, altera die Phaſe, 2. 46. 62. & 2. 44. 61.

Ex Deuteronomio.

C. 16. V. 1. Eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte, 2. 48. 67.
C. 16. V. 6. Immolabis Phaſe veſpere ad Solis Occaſum, quando egreſſus es de Ægypto, 2. 44. 60. & 2. 48. 67.

Ex Ioſue.

C. 5. V. 10. Manſeruntque filij Iſrael in Galgalis, & fecerũt Phaſe quartadecima die menſis, 2, 45. 61.

Ex Iudicibus.

C. 6. V. 21. Extendit Angelus Domini ſummitatem virgæ, 14. 6. 264.

Ex Pſalmis.

Pſalm. 49. V. 14. Immola Deo Sacrificium laudis, 1. 51. 29.
Pſalm. 50. V. 19. Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, 1. 51. 29.
Pſalm. 70. V. 9. Ne proijcias me in tēpore ſenectutis, 18. 7. 384.
Pſ. 77 V. 34. cum occideret eos, quærebant eum, 17. 96. 370.
Pſalm. 108. V. 8. Epiſcopatum eius accipiat alter, 2. 29. 47.
Pſalm. 109. V. 4. Tu es Sacerdos in æternum, 11. 1. 202.

Ex Proverbijs.

C. 11. V. 7. Mortuo homine impio, nulla erit vltrà ſpes, 17. 114. 375.

Ex Eccleſiaſte.

C. 11. V. 3. Si ceciderit lignum ad Auſtrum, aut Aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit, 17. 114. 375.

Ex Eccleſiaſtico.

Cap. 34. V. 23. Dona iniquorum non

probat Altiſsimus, neque reſpicit in oblationes iniquorum, 12.20.224.

Ex Malachia.

C.1.V.11. Ab Ortu Solis vſq; ad Occaſum magnum eſt nomen meum in Gentibus, & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, 16.2.308.

Ex Machabæis.

L.2.C.12.V.40. Inuenerunt ſub tunicis interfectorum de donarijs Idolorum, &c. 17.96.369.

L.2.C.12.V.46. Sancta ergo, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur. Ibidem, & 10.21.194.

Ex Matthęo.

C. & V.26. Benedixit, ac fregit, deditque Diſcipulis, 3.58.102.

C.26.V.17. Vbi vis, paremus tibi, comedere Paſcha, 2.48.66.

C.26.V.17. Prima die azymorum, 2.41.56.

C.26.V.25. Numquid ego ſum Rabbi? 2.38.54.

C.26.V.18. Tempus meum propè eſt, apud te facio Paſcha, 2.42.58. & 2.26.45.

Cap.26.V.27. Bibite ex hoc omnes, 2.18.41.

C.26.V.23. Qui intingit mecum manum in paropſide, 2.29.48.

Cap.27.V.15. Per diem ſolemnem conſueuerat Præſes populo dimittere vnum, 2.41.57.

Ex Marco.

C.14.V.1. Erat autem Paſcha, & azyma poſt biduum, 2.43.59.

Cap.14.V.12. Et primo die azymorum, quando Paſcha immolabant, 2.41.56.

C.16.V.1. Et cum tranſiſſet Sabbathum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent IESVM, 2.47.65.

Ex Luca.

C.12.V.5. Timete eum, qui, poſtquã occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam. 17.95.369.

C.22.V.19. Hoc eſt corpus meum, 2.31.49.

C.22.V.15. Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcũ, 2.23.44.

C.22.V.18. Dico enim vobis, quòd non bibã de generatione vitis, 2.23.44.

C.22.V.20. Hic eſt calix, 17.3.314. & 2.31.49.

C.22.V.20. Poſtquàm cœnauit, 2.29.48.

C.22.V.21. Hic eſt calix &c. Verumtamen ecce manus tradentis me mecum eſt in menſa, 2.29.47.

C.22.V.19. Hoc facite in meam commemorationem, 4.22.122.

C.23.V.54. Et dies erat Paraſceues, 2.47.63.

C.24.V.33. Et ſurgentes eadem hora regreſsi ſunt in Hieruſalẽ; & inuenerunt congregatos vndecim, 2.37.53.

Ex Ioanne.

C.6.V.54. Niſi manducaueritis carnem filij hominis, 2.18.41.

C.16.V.23. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis, 10.31.201.

C.13.V.30 Cum accepiſſet buccellam, exiuit continuò, 2.26.48.

C.13.V.27. Quod facis, fac citiùs, 2.41.57.

C.13.V.10. Et vos mundi eſtis, ſed non omnes, 2.31.49.

C.13.V.17. & 18. Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea. Non de omnĩbus dico, 2.31.49.

C.13.V.1. Ante diem feſtum Paſchæ, 2.40.55.

C.13.V.21. Turbatus eſt ſpiritu, & proteſtatus eſt, & dixit, amen, amen, dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me, 2.32.50.

C.17.V.19. Et pro eis ego ſanctifico me ipſum, 9.4.178.

C.18.V.11. Calicem, quem dedit mihi pater, non bibam illum? 18.50.401.

C.18.V.28. Adducunt ergo Ieſum à Caipha in Prætorium, 2.40.56.

C.18.31. Nobis non licet interficere quemquam, 2.41.57.

Cap.19.V.14. Erat autem Paraſceue Paſchæ, 2.40.56.

C.19.V.31. Erat enim magnus dies ille Sabbathi, 2.42.58.

Ex Epiſtola ad Corinthios.

1. Cap.5.V.7. Paſcha noſtrum immola-

molatus eſt Chriſtus, 9. 1. 174.
1. C. 10. V. 16. Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt? 3. 58. 102.
1. C. 10. V. 20. Sed quæ immolant Gentes, Dœmonijs immolant, & non Deo, 1. 25. 15.
1. C. 11. V. 24. Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur, 6. 5. 134.
1. C. 11. V. 26. Quoticſcũque manducabitis panem hunc, 3. 17. 77.
1. C. 15. V. 5. Viſus eſt Cephæ, & poſt hoc vndecim, 2. 37. 53.
1. C. 15. V. 29. Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis, ſi omnino mortui non reſurgunt? 17. 72. 355.

Ex Epiſt. ad Timotheum.

1. C. 2. V. 1. Obſecro igitur, primùm omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, 2. 11. 37.

Ex Epiſtola ad Hebræos.

C. 2. V. 14. Quia ergo pueri communicauerunt carni, & ſanguini, & ipſe ſimiliter participauit eiſdem, 2. 23. 44.
C. 5. V. 1. Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in ijs, quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis, 17. 2. 314. & 5. 6. 131. & 1. 16. 10.
C. 5. V. 4. Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron, 1. 16. 10.
C. 7. V. 26. Talis decebat, vt nobis eſſet Pontifex, 17. 1. 313.
C. 10. V. 14. Vna oblatione conſummauit in ſempiternum ſanctificatos, 2. 9. 36.

Ex Apocalypſi.

C. 7. V. 8. Quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ à conſtitutione mũdi, 6. 7. 135.
C. 13. V. 8. Quorum nomina non ſunt ſcripta in libro vitæ agni, qui occiſus eſt ab origine mundi, 6. 7. 135.
Cap. 14. Verſ. 11. Et fumus tormentorum eorum aſcendet ſemper, 17. 114. 375.

INDEX COPIOSISſimus rerum, & verborum.

A

Abſolutio ſub conditione de futuro an ſit valida? 13. 16. 242.
Actio externa ſacrificandi an pendeat à voluntate Chriſti, & an ab illa accipiat bonitatem moralem? 17. 7. 206.
An debeat eſſe deſtructiua victimæ de præſenti? 3. 43. 91.
Actus interni an ſint materia legis humanæ? 13. 10. 237.
Adamus an primus omnium ſacrificauerit? 1. 38. 21.
Agni Paſchalis Sacrificium an conſtiterit principaliùs in ipſius occiſione? 2. 48. 66.
Agnus quando mactabatur. Ibidem.
Altare ex præcepto requiritur ad Sacrificium, 1. 15. 10.
Angeli an poſsint Miſſam offerre? 14. 6. 263.
An aliquando in corpore aſſumpto ſacrificauerint? Ibidem.
Anima Chriſti in triduo mortis ſeparata à corpore an ſacrificare potuerit? 11. 5. 206.
Animæ cuiuis in Purgatorio exiſtẽti an proſit Miſſæ Sacrificium? 17. 77. 357
An ſint aliquæ in Purgatorio pro quib⁹ non poſsit licitè Miſſa applicari? 17. 18. 359.
Exiſtentes ibi an ſint membra Eccleſiæ? 17. 76. 357.
An ſint in ſtatu ſatisfaciendi aliquo modo? Ibidem.
An per vnam Miſſam ſpecialiter pro vna animæ applicatã cõſequatur remiſſionem totius pœnæ? 18. 24. 393.
Animę iuſti, vt fœlicitatem aſſequatur poſt diſceſſum à corpore, an ſit neceſſaria immunitas ab excõmunicatione? 18. 1. 382.
Anima Traiani an liberata fuerit ex Inferno orationibus S. Gregorij? 17. 92. 93. 366.
Animab⁹ dánatis an, & quouſq; permiſſus fuerit egreſſus ex Inferno? 17. 111. 377.
Animabus beatis an permiſſus fuerit egreſſus ex Cœlo Empyreo, & an cũ diſcrimine ſalutis ęternæ? 17. 112. 377.
Anima Sacerdotis ſeparata à corpore, & characterem retinens an ſacrificare

re poteſt? 11.5.206.
Separata, vel ad corpus revnita an poteſt ſacrificare, vel conſecrare? 12. 32.231. & 14.6.263.
Apoſtoli an potuerint ſacrificare in triduo mortis Chriſti? 11.12.210.
Quando initiati Sacerdotio, 3.63.104.
Quo ſenſu poſsint dici duodecim, deficiente vno, 2.37.53.
Applicatio fructus ſatisfactorij Miſſæ quando facienda, 3.37.85.
An ſit valida, quando Sacerdos offert Sacrum pro ea anima, quam Deus, vel homo deſignet, & eligat apud ſe? 13. 25.247.
Quocumque tempore à Sacerdote fiat, an proſit? 13.27.248.
Quomodò requiratur, vt Sacrificium proſit, 12.18.223.
Applicatio fructus Sacrificij, quando plures Sacerdotes eandem celebrant Miſſam, ad quē pertinet, 12.33.251.
Facta ab aliquo ante Sacerdotium ſuſceptum quomodò ſufficiat ad fructum Miſſæ alteri conferendum, poſtquàm applicans creatus ſit Sacerdos, & celebret, 13.4.233.
Attentio, aut deuotio actualis an requiratur, vt conſequatur ſatisfactionis fructum ille, pro quo Miſſa offertur? 18. 14.388.

B

Beati aliqui aſſumpto corpore vero, vel apparente an aliquando conſecrarint? 12.32.231.
Bona naturalia an ſine reſpectu actuali ad ſpiritualia peti à Deo poſsint, & impetrari? 20.28.148.
Buccella a Iuda accepta an fuerit Euchariſtia? 2.30.48.

C

Campanula quando pulſari debeat à Miniſtro in Miſſa, 14.26.274.
Pulſatio à quo primùm inſtituta. Ibidē.
Cœnæ poſtremæ an adfuerint alij præter Apoſtolos? 2.26.28.45.
Triplicem peregit Chriſtus cum Apoſtolis, 2.28.46.
In poſtrema Chriſtus quam ſeriem geſtorum ſeruaverit, 2.32.50.
Legales plures an fieri poſſent in eadem domo? 2.28.47.
Cardinales olim ſimul cū Pontifice celebrabant, 13.33.251.
Catechumeni quo ſenſu ſint membra Eccleſiæ? 17.12.318.
An ſint ſepeliendi in Eccleſia? Ibidem.
Cur antiquitus negabatur honor Eccleſiaſtici funeris, & cur prohibita fuerit Miſſæ oblatio pro illis? 17.17.322.
Siue culpa ſua, ſiue ſine ea abſque Baptiſmo diſcedētes in quem locum abeunt, 17.17.321.
Cur olim eijciebantur extra Eccleſiam ante Offertorium? 17.25.326.
An proſint eis Indulgentię? 17.27.30. 328.
An poſsint eſſe offerentes reſpectu Miſſę? 17.31.329.
An poſsint excommunicari? 17.32.330
Cauſæ virtus vnde dignoſcenda? 7.11. 144.
Cerei Paſchalis oblatio an Sacrificium? 1.27.17.
Chriſti corpus inanime an exiſtere potuiſſet in Euchariſtia? 3.39.88.
Chriſto an licitum fuerit, Iudam nō admittere ad communionem, licet ipſius peccatum non eſſet publicum? 2. 38.54.
An ſeparauerit Iudam à communione? Ibidem.
An invitare poſſet Iudam ad ſacram Synaxim? 2.31.49.
Quo pacto habuerit poteſtatē inſtituendi Sacrificium, 1.34.19.
Quomodò dici poteſt in Miſſæ Sacrificio immolari, 2.8.36.
In Sacrificio incruento an principalis offerens, & Sacerdos? 2.9.37.
An fecerit oblationem verbalem diſtinctam à conſecratione? 2.15.39.
Manibus apprehendit panem, & ſuſpexit in Cœlum, 2.16.39.
Actis Deo Patri gratijs, benedicto, fractoq; pane conſecrauit illū, 2.17.40.
Quomodò ſpecies panis, & calicem diſcipulis obtulerit, 2.18.41.
Suſcepit ſub Sacramento ſuum corpus, & ſanguinem, 2.20.40.
Cur ſuſceperit Sacramentum Euchariſticum, & non alia? 2.21.43.
An capax fuerit effectuū Euchariſtiæ? Ibidem.
Dederitne diſcipulis corpus ſuum paſſibile, vel impaſsibile? 2.39.55.
An nunc in Euchariſtia dat corpus ſuū paſsibile?
An inſtituerit Euchariſtiam, anticipādo celebrationem Paſchatis? 2.40.55.
An immoletur ſub ſpeciebus acceptis à Laicis? 3.33.81.
An conſecrarit in ſola ſpecie panis poſt Reſur-

Digitized by Google

Reſurrectionem? 4. 7. 112.
Obtulit Sacrificium ſui corporis tum in cœna, tum in cruce, 5. 1. 127.
In Sacrificio Miſſæ an ſit principaliter res oblata? 9. 1. 174.
Vt exiſtens in propria ſpecie an offeratur? 9. 4. 178.
An dici poſsit conſecrari? Ibidem.
Eſt offerens, & principalis Sacerdos, 11. 1. & ſeqq. 202.
An nunc in Cœlo orare poteſt? 11. 4. 205. & 11. 10. 208.
Actus, quo ſe nunc in Sacrificio offert pro nobis, an ſit meritoriꝰ? 11. 5. 206
Vt ſit principalis offerens, non opus eſt, quod actu offerat nunc proximè, & immediatè; requiritur tamen actu Sacerdotium, 11. 12. 210.
Sine noua petitione à Patre an poſsit nũc ſe ſolo ſacrificare? 11. 12. 210. 211.
An viſus fuerit ſacrificare poſt Aſcenſionem? Ibidem.
An dici poteſt cõcurrere moraliter proximè cum Sacerdotibꝰ ad Sacrificiũ, & Sacramenta? 11. 13. 211.
Vt offerenti an reſpondeat aliquis fructus applicandus ei perſonę, quam per ſe elegerit? 15. 1. 278.
Quomodò ſit offerens, hoſtia oblata, & is, cui offertur, 16. 4. 310.
An poteſt offerre pro ſe ipſo? 17. 14. 320
Clericis in bello, rixa, aut ludis Gentilium mortuis, quæ, & qualis ſepultura negatur, 17. 23. 324.
Confeſſarius an prudenter imponat pœnitenti obligationem ſtipendij erogandi pro Miſsis, 10. 29. 199.
Conſecratio an ſit tota eſſentia Sacrificij Miſſæ? 3. 18. 78.
Sola ſit à celebrante Sacerdote in perſona Chriſti, 3. 31. 80.
Quo pacto ſit oblatio, 3. 40. 89.
Quomodò ſit ſimul deſtructio, & productio, 3. 47. 94.
Per quid fiat ſenſibilis, 3. 49. 95.
Quæ actio ſit. Ibidem.
Sub vtraque ſpecie an ſit neceſſaria ad Sacrificium Miſſæ, & an ſit neceſſaria ex præcepto Chriſti? 4. 1. & ſequentibus, 106.
Conſecratio panis an debeat præcedere conſecrationem vini? 4. 14. 117.
Conſecratio vini ante panis conſecrationem an ſit valida? Ibidem.
Vnius ſpeciei an poſsit validè fieri, non obſtante intentione ſimul habita relinquendi aliam inconſecratam, vel non offerendi Sacrificium? 4. 11. & ſequentibus, 115.
Vnius ſolius ſpeciei an licitè aliquando fieri poteſt? 4. 18. 119.
Cultus adhibitus illi, qui falsò apprehenditur Deus, an habeat rationem Sacrificij? 1. 19. 13.

E

Eccleſia non poſſet inſtituere Sacrificiũ Miſſæ, ſicut Chriſtus, 6. 2. 133.
Poſſet inſtituere Euchariſtiam in ratione Sacrificij, ſi à Chriſto inſtituta eſſet in ſola ratione Sacramenti. Ibidem.
Tota, & pars aliqua illius, videlicet fideles nonnulli, qua ratione offerant Sacrificium Miſſæ per Sacerdotem, 14. 1. 261.
Militantis ſolius proprium eſt, offerre Sacrificium Miſſæ, 14. 6. 263.
An prohibere poteſt, ne Sacerdos internè, ſiue mentaliter Miſſam applicet pro excommunicato vitando? 17. 68 69. 352.
An mutauerit aliquid ex pertinentibus ad accidentalia Sacramentorum? 17. 85. 362.
Effectus aliquis Sacrificij ex opere operantis an reſpondeat Sacerdoti, qui ipſi non reſponderet, ſi in Sacerdotali dignitate non eſſet conſtitutus? 15. 32. 296.
Eleemoſyna data per manus famuli in peccato exiſtentis an domino poteſt eſſe non ſatisfactoria? 11. 6. 206.
Encomia Bartholomæi Turriani Epiſcopi Canarienſis, 18. 53. 405.
Energumeni baptizati olim exire iubebantur ante Offertorium Miſſæ, 17. 25. 326.
Epiſcopus an cum voluntate non conferendi integrum Ordinem Sacerdotalem conferre poteſt alicui poteſtatẽ ſacrificandi? 4. 14. 117.
Euchariſtiæ Sacramentum an negari poteſt peccatori, cuius peccatum alibi eſt publicum, & hìc non? 2. 38. 54.
Denegari publicè non poteſt peccatori occulto. Ibidem.
Euchariſtiæ conſecratio an facta aliquãdo in Eccleſia Latina in pane fermentato? 2. 40. 47. 56. 64.
Euchariſtia ſub vtraque ſpecie aliquando aſſeruari ſolebat, 4. 5. 108. & 109.
Vt Sacramentum eſt prior tempore ſe ipſa, vt Sacrificio, 5. 6. 131.

Digitized by Google

Vt Sacrificium quomodò eſt via ad eãdem vt Sacramentum, 5. 6. 131.

Excommunicatus ſi exiſtat in ſtatu gratiæ, quanquam citrà culpam non fuerit abſolutus, an liceat, pro eo Miſsã offerre? 17.46.338. & 15.53.343.

Excommunicatis toleratis contritis an proſint Indulgentiæ? 17.55.345.

Extenſio manuum ſuper oblata in Miſſæ Canone vnde deriuata, 1.46.26.

F

Feria ſexta in Paraſceve an fiat verũ Sacrificium? 3.15.77. & 3.35.82.

An detur obligatio aſsiſtendi Officio, ſi cum ea feria concurrat feſtum ſolemne? 3.35.84.

Fideles olim panem, & vinum in Eccleſia Miniſtris altaris tradebant, 14.8. 264

Quinam dici poſsint offerre Miſſam, & quo ſenſu? 14.7.8.264.

An ſaltem vt generaliter pro ipſis offertur quoduis Sacrificiũ, accipiant omnes ex eius opere operato fructum aliquem ſatisfactorium? 15.33.297.

An offerre poſsint cum Neopresbyteris, quando cum Epiſcopo ſacrificant? 15.24 292.

Per incluſionem ſuarum voluntatum in in voluntate Sacerdotis an offerant merendo? 15.31.296.

Soli circumciſi in lege veteri comedebant de victima, 17.38.333.

Figura præoccupationis, aut recapitulationis an vſi fuerint Euangeliſtę de Cœna Domini loquentes? 2.32.50.

Filius illegitimus an poſsit licitè mini-niſtrare patri ſuo Sacerdoti celebranti? 14.21.272.

Fœminæ non poſſunt offerre Sacrificãdo, 12.6.214.

An aliquando Euchariſtiam miniſtrauerint? ibidem.

An poſsint miniſtrare Miſſę? 14.17.269

Forma cõſecrationis panis an conſequatur ſuum effectum, antequàm perficiatur forma conſecrationis vini? 4.11.115.

Fractio hoſtiæ conſecratæ an fiat in omnibus Liturgijs? 3.3.70.

Fractio panis an facta fuerit à Chriſto vt myſtica actio, an vero vt viſualis? Ibidẽ.

Fractio ſpecierum conſecratarum an ſit de eſſentia Sacrificij Miſſæ? 3.3.69. & 18.40.399.

S. Franciſcus Xauerius ante Sacrificij conſumptionem recitabat orationem deuotiſsimam à ſe compoſitam pro Indorum, & Gentilium conuerſione, 17.35.332. & 17.41.336.

Fructus nullus accipitur ex opere operato propter Miſſam ab homine non Presbytero applicatam, 12.13.218.

Fructus Sacrificij inapplicati à Sacerdote, cuius diſtributioni reſeruetur? 3. 8. & 9.237.

Fructus Miſſæ quotuplex, 13.22.245. & 15.34.298.

Fructus communionis Sacramentalis proprius, & ſatisfactorius an poſsit à Laico applicari pro alijs? 19.9.282.

Fructus Miſſæ ſatisfactorius ex opere operantis an poſsit à Sacerdote applicari pro altero? 15.28.294.

Quinam fructus reſpondeat offerentibus abſque concurſu in Sacrificium? 15.27.294.

Fructus maior Miſſæ an proueniat ijs, pro quibus, dum viuunt, applicantur Miſſæ, quàm ijs, pro quibus, dũ ſunt in Purgatorio? 15.23.292.

G

Gentiles an vera habuerint Sacrificia? 1.4.3.

Sacrificantes hoſtiam ſale, ac farre aſpergebant, 2.8.36.

Illi, pro quibus offerebatur hoſtia, ſolebant comedere de illa, 17.38.333.

Gratia habitualis diſpoſitio eſt neceſſaria ad comparandum ſatisfactionis fructum ex opere operato Sacrificij Miſſæ, 18.8.384.

Sancti Gregorij Miſſæ quomodò recitandæ ſint pro defunctis, & quęnam eſſe debent? 18.25.394.

Vnde ortum habuerit celebratio earũ. Ibidem.

H

Hiſpanica illa adagia, Yo ſe lo dire de Miſſas, Allà ſe lo diran de Miſſas, vnde orta, 10.28.199.

Holocauſti in quo conſiſtebat, 3.51.96

Hoſtiæ paruę ad altare delatæ poſt oblationem maioris hoſtiæ an conſecrari poſsint, & ſi conſecrari poſsint, an ſine oblatione ſaltem mentali? 3.7.74. & 3.59.102.

Hoſtia conſecrata cur à Sacerdotote diuidatur in tres partes? 3.58.102.

Humanitati Chriſti an offerri poſsit Sacrificium? 16.6.311.

Cur adorari poteſt cultu latriæ? Ibidem

I

Imagini Chriſti cur adhiberi poteſt cul-

tus

Digitized by Google

tus latriæ? 16. 5. 510. An offerri ei poſsit Sacrificium? Ibidem.
Imaginibus Dei Sacrificium offerri nequit. 1. 18. 12.
Immutatio rei, quæ eſt de ratione Sacrificij, qualis eſſe debeat. 1. 3. 2. An debet eſſe deſtructiva rei? 1. 6. 7.
Immutationis phyſicæ in re ipſa ſacrificanda factæ repræſentatio non ſufficit ad Sacrificium. 1. 9. 7.
Immutatio, aut conſumptio rei an meliùs ſignificent dominium Dei, quam productio? 1. 49. 28.
Improbabile an cenſeri debeat, quod eſt contra id, quod Eccleſia canit? 2. 37. 53.
Indulgentia applicata homini iuſto ſiue viuo, ſiue defuncto an ipſi prodeſt? 10. 22. 196.
Indulgentiæ an applicari poſsint Catechumenis? 17. 14. 319.
Inſtitutio diuina, vel humana requiritur ad Sacrificium. 1. 28. 17.
Intentio habitualis Sacerdotis an ſufficiat ad applicandum alteri fructum Miſſæ? 13. 1. 232.
Intentio Sacerdotis celebrantis an ſẽper ſit neceſſaria, vt fructus Miſſæ applicetur alteri? 13. 1. 8. 9. 10. 237.
Intentio anticipata quotuplex. 13. 11. 238.
Facta à Sacerdote an ſufficiat ad fructũ Miſſæ alteri applicandum? 13. 11. & ſeqq. 235.
Intortitium quando debet accendi, & quãdo extingui in Miſſa. 14. 27. 275
Ite Miſſa eſt, cur dicatur in diebus feſtiuis? 2. 3. 33.
Iudas an acceperit corpus, & ſanguinẽ Chriſti? 2. 29. 47. & 18. 39. 399.
An fuerit Epiſcopus? 2. 29. 36, 47. & 53
Peccatum eius an fuerit occultum? 2. 38. 54.
Iudæi an aliquando poſtpoſuerint Paſcha? 2. 42. 58.
Quænam opera eis interdicta in diebus feſtis? 2. 47. 65.
Iuramentum per Deum falſum an habeat eſſentiam iuramenti? 1. 24. 14.

L

Laicus, qui neque ſit excommunicatꝰ, neque interdictus, an tempore interdicti localis generalis queat eſſe Miniſter inſeruiens Sacerdoti celebranti, cuius non ſit familiaris domeſticus? 14. 19. 271.

M

Maria Virgo Deipara nocte poſtremæ Cœnæ an particeps fuerit Euchariſtiæ? 2. 26. 45.
Materia eadem, ſi ſimul à pluribus cõſecretur, an participanda ab omnibꝰ? 4. 6. 112.
Melchiſedech an ſacrificauerit in pane, & vino? 1. 3. 2.
Miniſtri duo an poſsint aſſumi à Sacerdote celebrante tempore ceſſationis à diuinis, ad renouandam Euchariſtiam pro viatico? 14. 20. 272.
Vnus ſufficit in Miſſa non ſolemni 14. 11. 266.
Plures requiruntur in ſolemni. Ibidem.
Miniſter, ſi à Miſſa recedat ad afferenda aliqua neceſſaria, & ſtatim redeat, an ſatisfaciat præcepto Miſſæ, tametſi recedat tempore conſecrationis? 14. 31. 32. 276.
Miniſtri Diaconi, & Subdiaconi ad quid obligantur in Miſsis ſolemnibus? 14. 33. 277.
Miniſter, & præſertim ſi Sacerdos ſit, an debeat eſſe in ſtatu gratiæ? 14. 34. 277.
Miſericordię opera an prohibita Iudęis in diebus feſtis? 2. 47. 65.
Miſſa idem, quod miſsio 2. 2. 33.
In Miſſa duplex miſsio fieri ſolebat. Ibidem.
Catechumenorum quid ſit. Ibidem.
Fidelium quid. Ibidem.
Miſſa eſt verum, proprium, & reale Sacrificium à Chriſto Dño inſtitutum in lege gratiæ. 2. 10. 37.
Cæremoniæ eius, & ritus à quibus inſtituti. 2. 11, & ſeqq. 37.
Eſt ſpecificè idem Sacrificium cum eo, quod Chriſtus obtulit in vltima Cœna. 5. 2. 128. Eſt numericè ab eo diſtinctum. Ibidem. Eſt idem numero, ex parte rei oblatæ, cum eo, quod Chriſtus obtulit in cruce. Ibidem.
Miſſę Sacrificium, & quod oblatum eſt in cruce, in quo ſunt idem ſpecificè? 5. 3. 128. In quo ſunt diuerſa? Ibidem.
Miſſæ Sacrificium eſt imago peracti tũ in vltima Cœna, tum in cruce. 5. 3. 129.
Qua ratione ſit ſingulare, & vnicum. 6. 13. 132.
Oblatum pro pluribus in generali an minorem fructum eis importet ex opere operato, quàm ſi pro pluribus,

vel

Digitized by Google

vel pro vno ex eis diſtinctè offerretur. 8.16.18.158.
Vt proſit alicui, an intentio Sacerdotis applicantis debeat talis eſſe, qualis eſſe deberet? 13.5.234.
Miſſa eadem à pluribus Sacerdotibus eam celebrantibus oblata pro aliquo an illi plus prodeſſet, quàm ſi ab vno ſolo offerretur? 13.39.254.
Quem valorem accipiat ex Eccleſia offerente. 14.3.26.
An magis proſit viuentibus, quàm defunctis? 14.6.263.
Miſſam audiens præcisè, quin pro eo ſpecialiter offeratur quoad fructum medium, etſi non referat tantum fructum ſatisfactorium, quantum ille, pro quo offertur, refert tamen maiorem fructum ſatisfactorium. 15.18,288.
Quando, & quibus ſit proficua ſatisfactoriè. 15.41.301.
Offerri poteſt, & debet generali intentione pro omnibus baptizatis viuis non præciſis ab Eccleſia. 17.5.315.
Offerri poteſt pro fidelib⁹ iuſtis. 17.6.315.
Pro fidelibus iniuſtis. 17.7.316.
Pro energumenis fidelibus. 17.8.316.
Pro infantibus baptizatis. 17.9.317.
Pro Catechumenis fidem iam habentibus. 17.10.317.
Nec nomine Chriſti, nec Eccleſiæ offerri poteſt pro excommunicato vitando, ita vt pro illo in particulari fiat oblatio. 17.44.337.
An poſsit offerri pro iniuſtè excommunicato? 17.47.339. An pro excommunicato non vitando? 17.48.340.
Miſſa de Requiem an proſit plus defunctis, quàm alia Miſſa? 17.80.359
Nec licitè, nec validè offeri poteſt pro animabus damnatis in Inferno? 17.90.365.
Non poteſt licitè, nec validè offerri propriè pro animabus beatis exiſtentibus in Cœlo. 17.84.361.
An offerri poſsit pro Sanctis, ita vt pro illis ſit gratiarum actio? 17.86.362
An offerri poſsit, vt pœna ſenſus minuatur in damnatis? 17.97.370.
An licitè offerri poſsit pro omnibus fidelibus ſine deſperatione defunctis, qui non ſint excommunicati vitãdi? 17.123.378.
Non licet celebrare defunctorum Miſſam pro viuo, quaſi mortuus iam eſſet. 17.124.379.
Quæ pro aliquo offertur, quia putabatur obijſſe, cum tamen re ipſa viuat, prodeſt ei quoad ſatisfactionis fructum, ſi aliunde non detur obex. 17.129.380.
Fructus, cui applicabitur, ſi is, pro quo offerebatur Miſſa, non indigeat illo. 18.3.382.
Miſſas pro ſe fieri, dum viuus quis eſt, valde eſt laudabile. 18.5.383.
Celebratæ pro aliquo, dum viuit, an plus ei proſint, quàm quæ celebrantur poſt mortem? 18.6.384.
Miſſalis deportatio ad alteram partem altaris, ad quem pertinet. 14.28.275.
Mixtio particulę hoſtię cum ſpeciebus vini an ſit de eſſentia Sacrificij Miſſæ? 3.3.69.
Monachi antiqui plerumque non ſolebant eſſe Sacerdotes. 8.21.162.
Moniales, necnon & aliæ fœminæ honeſtæ Sacerdoti celebranti an conuenienter reſpondere poſsint? 14.17.271.
Mori an quis poteſt cum peccato originali, & veniali ſine mortali perſonali? 17.117.119.376.
Moriens cum ſolo peccato originali, & veniali, ad quem locum abiret, & quibus pœnis caſtigandus eſſet. 17.121.377.
Munera inimica nulla ſunt vacua diſcrimine. 18.50.401.
Muzarabum oratio facta in Miſſa pro Beatis quomodò ſit interpretanda. 17.87.& ſeqq.363.

N

Navarrus Doctor Martinus ab Alpizcueta an fuerit vnus è Collegis S. Saluatoris Ouetenſis apud Salmanticam? 18.55.405.
Neopresbyteri cur non ſumant ſpeciẽ vini. 4.6.109. An poſsint ex licentia Epiſcopi omittere ſumptionem ſpecierum panis? 4.6.111. An debeant perficere Sacrificium, deficiẽte Epiſcopo poſt conſecrationem? Ibidem.
Num poſsint poſt ſumptam communionem celebrare iterùm eodem die? Ibidem 112.
Se Ordinationi intrudens cur irregularis? 4.6.112.
Secum olim Euchariſtiam deportabant ad 40. dies. 4.6.112.& 13.40.255.
Cum

Digitized by Google

Cum Epiſcopo concelebrantes an debeant intentionem ſuam applicandi Miſſam in intentionem Epiſcopi referre? 13.37.253.
Quando celebrant cum Epiſcopo, an poſsint ſpeciali applicatione Sacrificij facta tunc ab ipſis ſatisfacere obligationi ex iuſtitia ob acceptum ſtipendium? 13.40.255.
Celebrantes cum Epiſcopo an referant fructum Sacrificij ex opere operato non ſecus, ac ſi quilibet ſeorſim litaret? 15.24.292.
Niſan menſis cui parti anni noſtri reſpondet. 2.40.55.
Novitij cenſentur Religioſi in ordine ad favorabilia, non verò in ordine ad pœnalia. 17.12.318.

O

Oblatio verbalis nec ſubſequens, nec antecedens eſt de eſſentia Sacrificij. 3.1.68. & 3.53.98.
An facta à Chriſto? 3.2.98.
oblatio realis quid, & an ſit de eſſentia Sacrificij? 3.7.73.
Mentalis an ſemper facienda, quoties defectus materiæ requiſitæ ad Sacrificium emendatur? 3.7.73.
Oblatio Sacerdotis cur ſufficiat, vt fideles omnes adquirant fructum Miſſæ impetratorium, & quid de ſatiſfactorio? 15.29.30.295.
Obligatio amandi Deum in primo inſtāti vſus rationis an detur, & licet daretur, quando ab illa plurimi excuſarentur? 17.119.377.
Offerentibus Miſſam ſi reſpondeat fructus ex opere operato, an ſit ab ipſis applicabilis alijs? 15.6.281.
Offerentes cum concurſu aliquo in Sacrificium an cōſequantur huius fructum ex opere operato, niſi quando Sacerdos actu celebrat? 15.21.290.
Offerens mediatus an poteſt communicare alijs fructum ſpecialiſsimum? 15.26.293.
Offerentes ſimul cum Sacerdote, quo pacto poſsint pro alijs offerre? 17.4.318.
Orare an liceat privatim extra Officiū Miſſæ pro Hæreticis, Schiſmaticis, Iudæis, & Paganis, vtendo eiſdem precibus, quibus Eccleſia in feria ſexta hebdomadæ ſanctæ? 17.59.347.
Oratio illa Eccleſiæ in Miſſa defunctorum, Domine Ieſu Chriſte Rex gloriæ, quomodò intelligenda. 17.64.368.
Oratio pro damnatis an olim recitaretur? 17.113.375.
Oratio vniuerſalis an æquè efficax, ac particularis. 8.35.171.
Ordo quis obſeruandus in applicatione Miſſę. 15.49.306.
Ouetenſis Collegij S. Saluatoris apud Salmanticam elogia. 18.50.401.

P

Panis primitiarum, & propoſitionis an vera fuerint Sacrificia? 1.4.3.
Panis fractio an prçceſſerit ad conſecrationem factam a Chriſto? 2.17.40.
Panis, & vinum an per ſolam oblationē ſeparentur ab vſu communi, & profano? 3.7.73.
Panis an aliquando conuerſus in carnē per verba conſecrationis prolata ab homine non Sacerdote? 12.4.213.
Papa an diſpenſare poteſt, vt in vna ſola ſpecie conſecretur? 4.7.112.
An in ijs, quæ ſunt de iure diuino? 4.8.9.10.114. & 4.21.121.
Paraſceue Paſchæ quid denotat. 2.47.64.
Paſcha à Iudæis, quando celebrari ſolitum 2.40.44.55 an aliquando ab eis translatum? 2.42.59.
Paſchæ nomine quid intelligi poſsit? 2.47.63.
Patinarum vſus vnde prouenit. 2.19.41.
Patina Chriſti vbi aſſeruatur. Et ex qua materia fuit. 2.19.42.
Paulus Apoſtolus num conſecrarit in ſola ſpecie panis? 4.7.112.
Peccata venialia an remittantur ex opere operato per Sacramenta Baptiſmatis, Confirmationis, Euchariſtię, & Extremæ vnctionis? 10.9.188.
Peccatum quale ſit, offerre Miſſam pro excommunicatò vitando. 17.45.338
Peccato mortali iam dimiſſo an debeatur pœna ęterna, ſi illud concurrat cum alijs nō dimiſsis? 17.117.118.375.
Perſona in peccato exiſtens, quādo pro illa eſt oblatum Sacrificium, ſi poſteà adquirat gratiam ſanctificantem, an lucretur etiam remiſsionem pœnæ temporalis vi Sacrificij anteà oblati? 18.9.385.
Petrus Lombardus Magiſter Sententiarum dictus Lumen omnium. 18.30.398.

Pœnæ

Digitized by Google

Pœnæ temporalis remiſsio in homine iuſto ſiue viuo, ſiue defuncto an cauſetur per Sacrificium Miſſę? 10. 20. 193.
An immediatè cauſetur per illud? 10. 21. 194.
An infallibiliter? 10. 22. 195. An ex opere operato? 10. 23. 196. An moraliter? 10. 26. 197.
An eius pœnæ remittatur plus, vel minus iuxta maiorem, vel minorem præcisè gratiam ſanctificantem illi' perſonæ, pro qua offertur Sacrificiũ? 18. 22. 392.
Eius pœnæ remiſsio per Sacrificium an creſcat æqualiter ad menſuram deuotionis actualis, vel gratię habitualis, quam habeat perſona, pro qua offertur Sacrificium? 18. 23. 393.
Pœnę temporalis ablatio dupliciter poteſt eſſe fructus Sacrificij vt impetratorij. 10. 29. 30. 199.
Pœnarum in damnatis mitigatio an aſſeri poſsit ſine errore? 17. 14. & ſequent. 375.
Pœna illorum, qui ſacrificare præſumunt ſine Sacerdotio. 12. 2. 212.
Pœnitens accipiens abſolutionem à Sacerdote apparente, licet non recipiat Sacramentum, an tamen recipiat gratiam à Deo ſupplente defectum? 12. 8. 9. 216.
Poteſtas interpretandi pręcepta Chriſti an ſoli Papæ reſeruata? 4. 18. 19. 119
Prælatus an imperare poſsit ſubdito applicationem particularē Miſſæ? 13. 10. 237. & 17. 69. 354.
An applicare poſsit alicui fructum Miſſæ à ſuo ſubdito celebratæ? 13. 23. 247.

S

Sacerdos ſine altari conſecrans peccat grauiter 1. 15. 10.
Quis dicitur Sacerdos. 1. 16. 10.
Omnino eſt neceſſarius ad Sacrificium. Ibidem.
Vt verè ſacrificet, ſufficit, quòd ſit cauſa moralis immutationis. 1. 17. 11.
Ex negligentia, aut malitia oblationē omittens an teneatur eam ſupplere? 3. 2. 69.
Secundam hoſtiam conſecrans an debeat repetere primam oblationem vocaliter? Ibidem. An debeat repetere ſecundam oblationem? Ibidem.
Si poſt conſecrationem vtriuſque ſpeciei Miſſam finire non valeat, alius ipſi ſuccedens an offerre debeat, vt perficiat Sacrificium? 3. 7. 73.
Per quid principaliter diſtinguitur à Laico? 3, 31. 81.
Extra Miſſam ſumens Euchariſtiam cũ intentione ſacrificandi an ſacrificet? 3. 63. 84.
An poſsit ſumere reliquias hoſtiæ conſecratæ, quando iam deuentum eſt ad Sacriſtiam? 3. 36. 84.
Celebrans Officium feriæ ſextæ in Paraſceue, & illud applicans pro perſona, quę erogarat ſtipendium, an ſatiſfaciat ſuæ obligationi? 3. 37. 86.
Si moriatur ante conſecrationem, non debet Miſſa perfici ab alio. 3. 53. 98.
Peragens Officium in die Paraſceues an ſumere debeat hoſtiam conſecratã feria quinta, & non aliam? 3. 56. 99.
An ei liceat diuidere hoſtiam, quam vt ipſe ſumeret, conſecravit, porrigereque partem alteri ad ſumptionem Laicalem, & an aliquando debeat? 3. 57. 101
Poſt conſecrationem panis an omittere poteſt conſecrationē vini ob apertum vitæ diſcrimen? 4. 20. 120.
Conſecrans ſub vnica ſpecie an ſacrificet? 4. 12. & ſeqq. 115.
Accipiens ab aliquo ſtipendiũ pro Miſſa celebranda an pro alio in ea orare, vel eam pro alijs offerre generaliter valeat? 8. 8. 153. & 8, 32. 37. 169.
Intentio eius quomodò conducat, vt vni maior, quàm alteri fructus Miſſę proueniat? 8. 18. 160.
Num poſsit accipere duplex ſtipendium, quorum vnum ſit liberaliter oblatum pro eadem Miſſa? 8. 26. 167.
Sacerdos ſolus ſacrificare poteſt. 12. 1, & ſeqq. 212.
Si ex malitia fallat in Baptiſmo, vel Penitentia, an Deus ſuppleat illius defectum, communicãdo gratiam? 12. 7. & ſeqq. 215.
Omnis Sacerdos ritè ordinatus poteſt validè offerre conſecrando. 12. 14. 219.
Ligatus cenſura Eccleſiaſtica, irregularis, degradatus, ſchiſmaticus, aut hæreticus poteſt validè conſecrare. 12. 15. 220. Poteſt etiam validè offerre, & ſacrificare. 12. 16. Ibidem.
Peccator poteſt validè conſecrare, & offerre. 12, 17. 221.
Si vnus conſecret hoſtiam, & alius calicem,

cem, ad quem pertineat Sacrificij applicatio? 13. 32. 251.
Sacerdos celebrans in ſtatu peccati an ſatisfaciat obligationi contractæ ratione ſtipendij accepti? 12. 27. 228.
Excommunicatus vitandus Miſſam celebrans an per illam ſatisfaciat obligationi ſtipendij integri, præſertim ſi illud dederit fidelis ignorans ſtatū eius? 12. 28. 229.
Maleficus, & peruerſa intentione celebrans an ſacrificet verè? 12. 30. 230.
Peccat mortaliter, vel venialiter, prout pravus finis in conſecrando fuerit grauis, vel leuis. 12. 31. 231.
An poſſit conſecrare hoſtias ſibi ignotas, ſed tamen à Deo iam deſignatas? 13. 25. 247.
An debeat agnoſcere perſonam, cui applicatur Sacrificij fructus? 13. 26. 248.
Prætermittens ſponte aliquid eſſentiæ Miſſæ an ſatisfaciat obligationi, quā habeat applicandi illam pro aliquo? 13. 30. 250.
Qui ante conſecrationem hoſtiæ adhibuit applicationem pro Petro, poteſt ante conſecrationem calicis adhibere validè novam pro Paulo; cui, & non Petro communicabitur Sacrificij fructus, ſi tamen primam revocauerit applicationem; quòd ſi non revocauerit, neutri fructus conferetur. 13. 31. 250.
Num quando offert pro aliquo, qui re ipſa non indigeat Sacrificij fructu, vel eius ſit incapax, redeat ad ipſummet Sacerdotem talis fructus? 13. 48. 260.
Si habet obligationem celebrandi pro aliquo, vel curandi, vt celebretur, & alter, eo inſcio offerat Sacrúm pro eodem ex intentione liberandi eum ab illa obligatione, an ceſſet illa de cætero in eo alio Sacerdote? 13. 41. 256.
Vtrùm debeat proſequi Miſſam, ſi Miniſter ab eo receſſerit, & aliquandiù expectatus non redit? 14. 16. 265.
In carcere inclusus, ſi deſit copia Miniſtri, an ſine eo celebrare poſsit? 14. 16. 269.
Cum vnico Miniſtro celebrans, vel recitans Officium diuinum cur retinet alloquutiones plurales? 14. 11. 266.
Habitans in deſerto an ſine Miniſtro celebrare poſsit? 14. 14. 268.
Surdus num poſsit ſine Miniſtro celebrare? Ibidem.
Num poſsit ſine Miniſtro celebrare caſu quo aut ipſe Sacerdos, aut popul⁹ in die feſto non poſſet audire aliam Miſſam, vel caſu quo aut Sacerdos ipſe, aut quiuis alius deceſſurus eſſet ſine viatico. 14. 15. Ibidem.
Vtrùm poſsit celebrare cum Miniſtro, qui reſpondere neſcit, ſcit tamen vrceolos miniſtrare; aut è contra? 14. 24. 273.
An ſibi reſpondere poteſt ad Kirie eleyſon? Ibidem.
Sacerdoti, & alijs offerentibus Sacrificium per concurſum ad ipſum an reſpondeat fruct⁹ aliquis ex opere operato? 15. 1. & ſeqq. 278.
Sacerdos obligatus quando non ſatisfacit obligationi offerendi Miſſam? 14. 42. 43. 301.
Si applicet alicui totum fructum generaliſsimum, vel ſi excludat aliquem ab eius participatione, talis applicatio, aut excluſio an ſit valida? 15. 44. 302.
Inchoans Sacrificium in peccato lethali, ſi tamen abſoluat eſſentialia illius in ſtatu gratiæ, an amittat fructum ſatisfactorium ex opere operato? 15. 20. 289.
Celebrans in mortali peccato an poſsit validè applicare alijs fructum ſpecialiſsimum, quem ipſe vt offerens percepturus eſſet, ſi careret obice? 15. 25. 292.
Poteſt offerre pro ſe ipſo. 17. 2. 313.
Poteſt pro alijs. 17. 3. 314.
An ei liceat in Memento ſecretè nomine proprio orare pro excommunicato vitando? 17. 56. 345.
An vt perſona privata poſsit orare in omnibus Miſſę partibus pro fidelibus præciſis ab Eccleſia? 17. 58. 346.
Sub vna conſideratione offeret illicitè, ſed validè, & ſub alia tam illicitè quàm invalidè fructum Sacrificij pro excommunicato vitando. 17. 60. 67. 347. & 350.
Excommunicatus ſi contritus celebret ex cauſa, vel neceſsitate mortis, aut graviſsimi ſcandali, aut infamiæ vitandę participabit tam integrè fructū Sacrificij, quod pro ſe offerat, quàm ſi non innodatus excommunicatione celebraret. 17. 66. 349.

Si

Si offerat Sacrum pro perſona, quæ actu non indiget fructu ſatisfactionis, indigebit tamen poſteà, an maneat ille fructus in acceptatione diuina, vt poſteà ei conferatur? 18.4.383.
An poſsit integrum Miſſæ ſtipendium à peccatore Miſſam petente accipere? 18.11.387.
An item poſsit ab infideli? Ibidem.
An debeat reſtituere ſtipendium, quod ab excommunicato non tolerato pro Miſſa acceperit? 18.12. Ibidem.
Sacramenti, & Sacrificij Euchariſtici diſtinctio. 3.40.89. Vtraque hęc ratio in Euchariſtia concurrit. 5.4.130.
Sacramenti ratio reperta in Euchariſtia quatenus ſit imperfectior ratione Sacrificij, & quatenùs ſit perfectior. 5.5.130. Et quatenus ſit ſimpliciter perfectior ratio Sacrificij. 5.6. Ibidem.
Sacramenta cur nequeant fœdari à Miniſtris? 11.9.208.
Sacramentalia an habeant vim ex opere operato immediatè remiſsivam venialium? 10.10.189.
Sacrificium ſoli Deo offerendum. 1.1.1. & 18.1. & ſeqq. 308.
In quo diſtinguatur ab oblatione, dono, & munere. 1.4.4.
Requirit mutationem, quæ non ſit rei productio. 1.7.6.
Euchariſticum, vt ſit verum, an ſufficiat, quòd commemoret Sacrificiū cruentum crucis? 1.12. & 13.8.
Sacrificium an requirat, vt res oblata ſit permanens? 1.2.1.
Ipſius actio an debeat eſſe externa, & ſenſibilis? 1.14.10.
Cum certis cæremonijs peragendum. 1.15. Ibidem.
Eius Miniſter qualis eſſe debeat? 1.16. Ibidem.
Poteſt eſſe Sacrificium actus charitatis, & aliarum virtutum. 1.18.12.
Qua ratione eſt actus religionis. Ibidem.
Cur vocetur adoratio in Oraculis ſacris? Ibidem.
Oblatum Deo falſo an habeat eſſentiam Sacrificij? 1.19. & ſeqq. 12.
Venditio Sacrificij litandi Numini adulterino an Simoniaca? 1.21.13.
Sacrificium verum veritate tranſcendentali quid? 1.20. & 22.14. Quid veritate formali? Ibidem.
Iam abrogatum, ſi offeratur vero Deo, an Sacrificium verum? 1.25.15.
Omnia præter Euchariſticum an prohibita? Ibidem.
Inſtitutio diuina, & acceptatio, vſuſq; licitus an ſint de eius eſſentia? Ibidē.
Inſtitutio non eſt ex naturæ iure obligāte. 1.37.20.
Spectat ad ſigni ſacri genus, 1.41.22.
Quid ſignificet. Ibidem.
Significat ſubmiſsionem hominis erga Deum. 1.14. Ibidem.
Sacrificetne verè, qui ob timorem? 1.42.23.
Sacrificium exprimit Deum vt authorem vitę, atque mortis. 1.47.26.
An ſit ſignum ad placitum? 1.48.27.
Eius materia, ſeu res oblata quatenus debeat eſſe offerentis propria. 1.50.29.
Eius definitio Metaphyſica. 1.51.29.
Definitio Phyſica. Ibidem. Eius diuiſio. 1.51.30.
Qua ratione Deum reſpicit? 1.43.24.
Sacrificia omnia an ſint eiuſdem ſpeciei quoad formale? 1.52.30.
Sacrificij diſcrimen à Sacramentis. Ibidem.
An diuerſæ ſpeciei dici abſolutè poſsint propter diuerſitatem quoad materiale? Ibidem.
Priſca an habeant conuenientiam cum Sacrificio novæ legis? Ibidem. Quos habuerint effectus. 1.33.31.
Sacrificium idem poteſt eſſe verum, & reale, & ſimul repræſentatiyum. 2.8.36.
Sacrificij an debeat eſſe particeps, quī ſacrificat? 2.22.44.
An illud debeat imitari Sacramentum? 3.8.74.
Sacrificium Miſſæ an fieri potuiſſet in triduo mortis Chriſti? 3.38.86.
An ſit holocauſti? 3.63.104.
Eius eſſentia conſiſtit in conſecratione vtriuſque ſpeciei, & non vnius tantùm. 4.22.122.
Illius definitio. 4.29.126.
Sacrificij cruenti fructus quomodò nobis applicatur per incruentum Miſſę? 5.3.129.
Sacrificij Miſſæ nonnulla attributa. 6.4.134. & 10.13.190.
Sacrificij cruenti, & incruenti differentiæ. 7.4.18. 145.
Sacrificium Miſſæ applicatum ſpecialiter Petro, ſi tantundem prodeſſet

Paulo, quænam Inde ſequerentur abſurda? 8.12.15.157.

Applicatum ex intentione ſpeciali pro Petro, & Paulo an proſit Petro quoad ſatisfactionem tantundem, quantùm ſi pro Paulo etiam non applicaretur? 8.1.& ſeqq. 148.

An non minus proſit quoad ſatisfactionem ex opere operato pluribus offerentibus, quàm ſi pauciores forent? 8.14.165

An non minus proſit ex opere operato quoad ſatisfactionem pluribus, pro quibus offertur ex inſtitutione Eccleſiæ, quàm paucioribus? 8.28. 168.

Pro pluribus oblatum an proſit impetratoriè non minus, quàm ſi pro vno ſolo offerretur? 8.33.120.

Non confert per ſe, nec immediatè ex opere operato primam gratiam ſanctificantem homini attrito. 10.1. 184.

Non confert per accidens. 10.3.186.

Non cauſat per ſe immediatè ex opere operato augmentum gratiæ homini iuſto. 10.4. Ibidem.

Non cauſat per ſe immediatè ex opere operato remiſsionem culpę venialis. 10.5.186.

Impetrat à Deo ſpeciale auxilium ad contritionem. 10.13.190.& 191.& 192.

Antiqua an profuerint infallibiliter ad remiſsionem pœnæ temporalis, & an ex opere operato? 10.22.195.

Sacrificium Miſſæ quorum bonorum ſit impetratorium. 10.27.28.198.

An offerri poteſt, & an olim fuerit oblatum ad mala alteri impetranda? 10. 28.198.& 199.

Fructus ipſius vt impetratorij an ſit infallibilis? 10.31.200. An ſit ex opere operato? 10.22.201.

Fructus proueniens ratione Eccleſiæ an ſit impetrationis, & an ex opere operato? 10.33.202.

Sacrificium Miſſæ oblatum à Sacerdote quocumque crimine, ſiue cenſura innodato an quoad omnia erit æquè fructuoſum, ac ſi offerretur ab alio quocumque Sacerdote iuſto? 12.18. 920.& 11.22.23.223.

Oblatum à Sacerdote concubinario, vel fornicatore notorio an ſit validum quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ? 12.26.228.

An proſit alicui ex opere operato, ſi Sacerdos nec pro alio, nec pro ſe illud ſpeciali intentione, & applicatione offerat? 13.42.257.

Offertur Deo vni, & trino, eique ſoli, 16.1.308.

Directè, & per ſe offerri poteſt pro infidelibus non baptizatis, vt illis quoad impetrationem conuerſionis, bonorumque temporalium ad hanc conducentium proſit, quatenus oblatum à Sacerdote vt gerente perſonã Chriſti, & Eccleſiæ. 17.33.330.

Sacrificia veteris Teſtamenti offerebãtur aliquando pro infidelibus. 17.35. 331.

Sacrificium Miſſæ offerri poteſt licitè, imò & debet ex generali ſaltem intẽtione pro animabus in Purgatorio exiſtentibus, poteſtque illis prodeſſe quoad ſatisfactionem, 17.72.355.

Oblatum pro animabus Purgatorij an ex certa, & infallibile lege, vel tãntùm ex miſericordia Dei acceptetur ad remiſsionem pęnę temporalis? 17. 73.355.

Nec licitè, nec validè offerri poteſt pro animabus infantium, qui obierunt ſine Baptiſmo. 17.82.360.

Item nec pro animabꝰ parvulorum, qui iam Baptiſmo ſuſcepto abierunt è viuis. 17.83. Ibidem.

Applicatum ſpecialiter pro vna Purgatorij anima an proſit æquè omnibus alijs vt ſatisfactorium? 17.78.358.

Oblatum pro multis Purgatorij animabus in communi, an valeat tantundẽ ad ſatisfactionem ſingulis, ac ſi pro vnaquaque offerretur in particulari? 17.79.359.

Sacrificium Miſſæ pro ſe quaſi mortuo, cum tamen eſſet vivus, an celebraverit, vel celebrari fecerit B. Albertus Magnus? Quid de Carolo V. Imperatore? 17.127.380.

Vide Verb. Miſſa, & V. Sacerdos.

Satisfactio an ſit de iure diuino, & an ſemper imponenda in Sacramento Pœnitentiæ? 3.54.98.

Propria applicata alteri an proſit ipſi? 10.22.196.

Separatio, quam facit conſecratio, quatenus ſufficiat ad Sacrificium. 3.48. 95.

Stipendium multiplex pro eadem Miſſa recuſatum iam olim eſt à Sanctiſſima, & Sapientiſsima Religione Prę-

Digitized by Google

Si offerat Sacrũm pro perſona, quæ actu non indiget fructu ſatisfactionis, indigebit tamen poſteà, an maneat ille fructus in acceptatione diuina, vt poſteà ei conferatur? 18.4.383.
An poſsit integrum Miſſæ ſtipendium à peccatore Miſſam petente accipere? 18.11.387.
An item poſsit ab infideli? Ibidem.
An debeat reſtituere ſtipendium, quod ab excommunicato non tolerato pro Miſſa acceperit? 18.12. Ibidem.
Sacramenti, & Sacrificij Euchariſtici diſtinctio. 3.40.89. Vtraque hęc ratio in Euchariſtia concurrit. 5.4.130.
Sacramenti ratio reperta in Euchariſtia quatenus ſit imperfectior ratione Sacrificij, & quatenùs ſit perfectior. 5.5.130. Et quatenus ſit ſimpliciter perfectior ratio Sacrificij. 5.6. Ibidem.
Sacramenta cur nequeant fœdari à Miniſtris? 11.9.208.
Sacramentalia an habeant vim ex opere operato immediatè remiſsivam venialium? 10.10.189.
Sacrificium ſoli Deo offerendum. 1.1.1. & 18.1. & ſeqq. 308.
In quo diſtinguatur ab oblatione, dono, & munere. 1.4.4.
Requirit mutationem, quæ non ſit rei productio. 1.7.6.
Euchariſticum, vt ſit verum, an ſufficiat, quod commemoret Sacrificiũ cruentum crucis? 1.12. & 13.8.
Sacrificium an requirat, vt res oblata ſit permanens? 1.2.1.
Ipſius actio an debeat eſſe externa, & ſenſibilis? 1.14.10.
Cum certis cæremonijs peragendum. 1.15. Ibidem.
Eius Miniſter qualis eſſe debeat? 1.16. Ibidem.
Poteſt eſſe Sacrificium actus charitatis, & aliarum virtutum. 1.18.12.
Qua ratione eſt actus religionis. Ibidem.
Cur vocetur adoratio in Oraculis ſacris? Ibidem.
Oblatum Deo falſo an habeat eſſentiam Sacrificij? 1.19. & ſeqq. 12.
Venditio Sacrificij litandi Numini adulterino an Simoniaca? 1.21.13.
Sacrificium verum veritate tranſcendentali quid? 1.20. & 22. 14. Quid veritate formali? Ibidem.
Iam abrogatum, ſi offeratur vero Deo, an Sacrificium verum? 1.25.15.
Omnia præter Euchariſticum an prohibita? Ibidem.
Inſtitutio diuina, & acceptatio, vſuſq; licitus an ſint de eius eſſentia? Ibidē.
Inſtitutio non eſt ex naturæ iure obligãte. 1.37.20.
Spectat ad ſigni ſacri genus, 1.41.22.
Quid ſignificet. Ibidem.
Significat ſubmiſsionem hominis erga Deum. 1.14. Ibidem.
Sacrificetne verè, qui ob timorem? 1.42.23.
Sacrificium exprimit Deum vt authorem vitę, atque mortis. 1.47.26.
An ſit ſignum ad placitum? 1.48.27.
Eius materia, ſeu res oblata quatenus debeat eſſe offerentis propria. 1.50.29.
Eius definitio Metaphyſica. 1.51.29.
Definitio Phyſica. Ibidem. Eius diviſio. 1.51.30.
Qua ratione Deum reſpicit? 1.43.24.
Sacrificia omnia an ſint eiuſdem ſpeciei quoad formale? 1.52.30.
Sacrificij diſcrimen à Sacramentis. Ibidem.
An diuerſæ ſpeciei dici abſolutè poſsint propter diuerſitatem quoad materiale? Ibidem.
Priſca an habeant conuenientiam cum Sacrificio novæ legis? Ibidem. Quos habuerint effectus. 1.33.31.
Sacrificium idem poteſt eſſe verum, & reale, & ſimul repræſentatiuum. 2.8.36.
Sacrificij an debeat eſſe particeps, quĩ ſacrificat? 2.22.44.
An illud debeat imitari Sacramentum? 3.8.74.
Sacrificium Miſſæ an fieri potuiſſet in triduo mortis Chriſti? 3.38.86.
An ſit holocauſti? 3.63.104.
Eius eſſentia conſiſtit in conſecratione vtriuſque ſpeciei, & non vnius tantùm. 4.22.122.
Illius definitio. 4.29.126.
Sacrificij cruenti fructus quomodò nobis applicatur per incruentum Miſſę? 5.3.129.
Sacrificij Miſſæ nonnulla attributa. 6.4.134. & 10.13.190.
Sacrificij cruenti, & incruenti differentiæ. 7.4.18.145.
Sacrificium Miſſæ applicatum ſpecialiter Petro, ſi tantundem prodeſſet Paulo.

Paulo, quænam Inde ſequerentur abſurda? 8. 12. 15. 157.
Applicatum ex intentione ſpeciali pro Petro, & Paulo an profit Petro quoad ſatisfactionem tantundem, quantùm ſi pro Paulo etiam non applicaretur? 8. 1. & ſeqq. 148.
An non minus profit quoad ſatisfactionem ex opere operato pluribus offerentibus, quàm ſi pauciores forent? 8. 14. 165
An non minus profit ex opere operato quoad ſatisfactionem pluribus, pro quibus offertur ex inſtitutione Eccleſiæ, quàm paucioribus? 8. 28. 168.
Pro pluribus oblatum an profit impetratoriè non minus, quàm ſi pro vno ſolo offerretur? 8. 33. 120.
Non confert per ſe, nec immediatè ex opere operato primam gratiam ſanctificantem homini attrito. 10. 1. 184.
Non confert per accidens. 10. 3. 186.
Non cauſat per ſe immediatè ex opere operato augmentum gratiæ homini iuſto. 10. 4. Ibidem.
Non cauſat per ſe immediatè ex opere operato remiſsionem culpę venialis. 10. 5. 186.
Impetrat à Deo ſpeciale auxilium ad contritionem. 10. 13. 190. & 191. & 192.
Antiqua an profuerint infallibiliter ad remiſsionem pœnæ temporalis, & an ex opere operato? 10. 22. 195.
Sacrificium Miſſæ quorum bonorum ſit impetratorium. 10. 27. 28. 198.
An offerri poteſt, & an olim fuerit oblatum ad mala alteri impetranda? 10. 28. 198. & 199.
Fructus ipſius vt impetratorij an ſit infallibilis? 10. 31. 200. An ſit ex opere operato? 10. 22. 201.
Fructus proveniens ratione Eccleſiæ an ſit impetrationis, & an ex opere operato? 10. 33. 202.
Sacrificium Miſſæ oblatum à Sacerdote quocumque crimine, ſiue cenſura innodato an quoad omnia erit æquè fructuoſum, ac ſi offerretur ab alio quocumque Sacerdote iuſto? 12. 18. 920. & 11. 22. 23. 223.
Oblatum à Sacerdote concubinario, vel fornicatore notorio an ſit validum quoad fructum prouenientem ex parte Eccleſiæ? 12. 26. 228.
An proſit alicui ex opere operato, ſi Sacerdos nec pro alio, nec pro ſe illud ſpeciali intentione, & applicatione offerat? 13. 42. 257.
Offertur Deo vni, & trino, eique ſoli, 16. 1. 308.
Directè, & per ſe offerri poteſt pro infidelibus non baptizatis, vt illis quoad impetrationem conuerſionis, bonorumque temporalium ad hanc conducentium proſit, quatenus oblatum à Sacerdote vt gerente perſonā Christi, & Eccleſiæ. 17. 33. 330.
Sacrificia veteris Teſtamenti offerebātur aliquando pro infidelibus. 17. 35. 331.
Sacrificium Miſſæ offerri poteſt licitè, imò & debet ex generali ſaltem intētione pro animabus in Purgatorio exiſtentibus, poteſtque illis prodeſſe quoad ſatisfactionem, 17. 72. 355.
Oblatum pro animabus Purgatorij an ex certa, & infallibile lege, vel tantùm ex miſericordia Dei acceptetur ad remiſsionem pęnę temporalis? 17. 73. 355.
Nec licitè, nec validè offerri poteſt pro animabus infantium, qui obierunt ſine Baptiſmo. 17. 82. 360.
Item nec pro animab⁹ parvulorum, qui iam Baptiſmo ſuſcepto abierunt è viuis. 17. 83. Ibidem.
Applicatum ſpecialiter pro vna Purgatorij anima an proſit æquè omnibus alijs vt ſatisfactorium? 17. 78. 358.
Oblatum pro multis Purgatorij animabus in communi, an valeat tantundē ad ſatisfactionem ſingulis, ac ſi pro vnaquaque offerretur in particulari? 17. 79. 359.
Sacrificium Miſſæ pro ſe quaſi mortuo, cum tamen eſſet vivus, an celebraverit, vel celebrari fecerit B. Albertus Magnus? Quid de Carolo V. Imperatore? 17. 127. 380.
Vide Verb. Miſſa, & V. Sacerdos.
Satisfactio an ſit de iure diuino, & an ſemper imponenda in Sacramento Pœnitentiæ? 3. 54. 98.
Propria applicata alteri an proſit ipſi? 10. 22. 196.
Separatio, quam facit conſecratio, quatenus ſufficiat ad Sacrificium. 3. 48. 95.
Stipendium multiplex pro eadem Miſſa recuſatum iam olim eſt à Sanctiſſima, & Sapientiſsima Religione Prędi-

dicatorum. 8.6.152.

Societatis Ieſu Sacerdotes quomodò gerere ſe debeant in celebrandis Miſsis pro defunctis, antequàm horum notitiam accipiant, 13.24.247.

Eius regula circa intortitium in Miſſa: 14.27.275. altera circa Miniſtrum inſeruientem Miſſæ. Ibidem n. 28.

Iubet fieri ab vnoquoque Sacerdote ſingulis menſibus vnum Sacrum pro Indijs, & Gentilium conuerſione, 17.35.332. & 17.54.344. Item pro Septentrionalibus regionibus, & hæreticorũ reductione. Explicatur poſterior hæc regula in n. illo 54.

Sacerdos Societatis cui debet applicare fructum ex opere operato Miſſarum, quas ex regula tenetur ſingulis annis, & menſibus pro Societate ipſa offerre. Ibidem.

Societatis Conſtitutiones promulgatæ in Hiſpania primùm in Collegio Methymnenſi, 18 53.404.

In eis emiſsio votorum Religioſorum vocatur holocauſtum. 1.5 5.

In Societatẽ ingreſsi ſex alumni Collegij Ovetenſis Maioris apud Salmãticã. Ibidem n. 54. Quantum ei faverit Bartholomæus Turrianus Epiſcopus Canarienſis, & Cardinalis Cervantes Socij eiuſdem Collegij. Ibidem.

Species Sacramentales panis, & vini ſunt res in Sacrificio Miſſæ oblata ſecundariò, 9.2.175.

Qua ratione dicãtur immutari, & etiam deſtrui in illo, 9 6.179.

Subſtantia panis, & vini qua ratione eſt res oblata in Sacrificio Miſſæ, 9.3.176.

Succus expreſſus ex vvis paſsis deſeruit in aliquibus locis ad Sacrificium Miſſæ, 4.21.121.

Suffragia priuata ſatisfactionis an applicari poſſunt pro Catechumenis? 17.14.319.

Communia Eccleſiæ an poſsint pro eiſdem applicari? Ibidem.

Sumptio facta à Sacerdote in Miſſa an ſit de eius eſſentia? 3.9.74. & 3.33.80.

Cur à Sacerdote Miſſam celebrante fieri debeat? 3.17.77. & 3.52.97.

Sumptio Sacerdotalis in die Paraſceues an compleat Sacrificium præcedenti die celebratum? 3.36.84.

Ea integrat eſſentiam Miſſæ, 3.50.96.

In Miſſa quo ex iure ſit debita? 3.51.97

Ea, ad quam obligatur Sacerdos, qui celebrat conſecrando, an debeat eſſe hoſtię tunc conſecratæ ab ipſo? 3.56.99. & 4.5.109.

T

Theologus an aliquãdo recedere poteſt à quocumque Eccleſiæ Patre? 2.31.49. & 38.54.

Theologum eſſe exercitatum in lectione Magiſtri Sententiarum expedit, 18.30.398. quod numeratur 498.

Trinitati diuinarum perſonarum offertur Sacrificium Miſſę, 16.1. & ſeqq. 308.

Turrianus, nomine Franciſcus, Societ. Ieſu, vbi nam, & à quo inſtructus in litteris ſacris? 18.53.404.

Turrianus, nomine Bartholomæus, vide in B.

V

Valor Miſſæ non eſt infinitus, quatenus actu cauſet fructum, aut effectum infinitum categorematicè ſiue intenſiuè, ſiue extenſiuè, 7.9.142. Neque quatenus cauſare poſsit fructum, aut effectum infinitum ſyncategorematicè intenſiuè, 7.10.143. Neque extenſiuè, 7.11.143. Neque quatenus impetrare poſsit citrà rationem operis operati effectum infinitum ſyncategorematicè intenſiuè, vel extenſiuè, 7.12.144.

Limitatio eius vnde proueniat, 7.6.14. & ſeqq. 145.

Qui eſt eſſentialis Miſſæ, non eſt infinitus quoad ſufficientiam, 7.16.146. & 8.21.162.

Proueniens ex Eccleſia offerente poteſt eſſe nunc maior, nunc minor, 14.3.262.

Vita humana an offerri poſsit in Sacrificium? 21.44.45.26.

Voces, vt ſint ſignificatiuæ, qualem requirant inſtitutionem, 1.35.36.26.

Voluntas interpretatiua an ſufficiat ad operantis opus meritorium? 15.31.296.

Z

Zelotypiæ Sacrificium quid. 3.63.104.

FINIS.